

G
M32
CONSELLIORVM

SIVE IVRIS RESPONSORVM
D. MARCELLI MARCIANI

Neapolitani I. C. Celeberrimi,

OLIM PRIMARII CAESARVM PATRONI;
nunc Sacri Regij Consilij Senatoris integerrimi,

VOLVMEN PRIMVM.

VT PLVRIMVM SUPREMORVM TRIBVNALIVM
Decisionibus exornatum.

IN QVIBVS MVLTAE IN VTRAQVE CENSURA
vnà cum Feudali, & Municipali adeò doctè, eruditè, & accuratè tractantur,
ac ingeniosè resoluuntur, vt nil vltra possit desiderari.

O P V S

VNIVERSIS IVRIS PROFESSORIBVS VTILISSIMVM,
ac Pragmaticis praeipue pernecessarium.

*Quamprimum Indivise, vno argenteo auroque, altero per auctoritatem, a sacris scriptis,
et admodum insigni.*

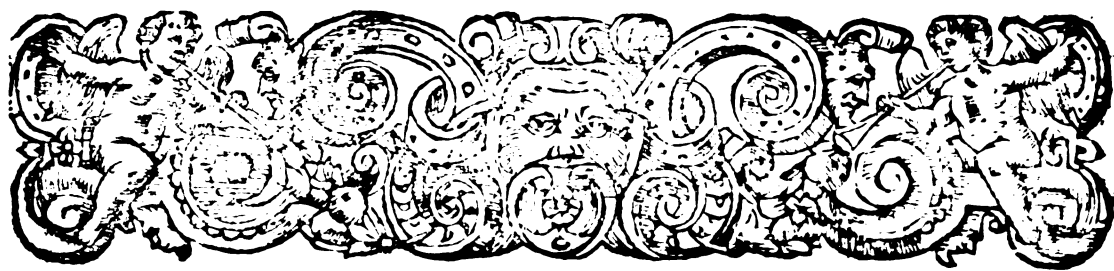
CVM PRIVILEGIO.

Libreria del Collegio ma^{or} de Alcalá. t. C.

AVTENTICI, Per Iacobum Gaffarum. M. D. C. LXXVII.

Cum licentia Superiorum.

POTENTISSIMO
AC SEREN.^{MO} DOMINO
D. PHILIPPO III.
AVSTRIACO
HISPANIARVM, INDIARVM NOVI ORBIS,
AC VTRIVSQUE SICILIAE
REGI CATHOLICO.

*Marcellus Marcianus in Sacr. Neap. Consil. Regius Consiliarius
S. & P. felicitatem precatur.*

 ON vna me ratio cogit Serenissi-
me Rex, vt hos qualescumque in-
dustriæ meæ labores, ac fructus
Maiestati tuæ potissimum conse-
crem; sed sanè multiplex. Etenim verè mihi
affirmare posse videor, quęcumque decora, &
ornamenta Principum allicere hominum inge-
a nia

nia solent, vt suis monumentis eorum nomen
implorent, ea in te vno vigere, & præcellere
vniuersa; quæ & præclarissimæ dignitatis tuæ,
& mei me officij, gratiq; animi admonent; nam
profecto quanta in te generis, imperij, virtutum
omnium lux oborta cœlo, oculos, mentesq; ad
se trahit omnium: Ac sidus quidem generis, vt
vno verbo dicam, maiore, & certiore, quàm Sol
terras illustrat radio. Imperij tanta vis, tanta ma-
iestas est, quantam nec admirari satis, nec satis
eloqui possumus. Quid virtutum? quantum in
te studium? Quantus amor? religio testis sit, sit
testis æquitas, omisis cæteris, ne epistolæ mo-
dum excedam. Religionis profecto tuendæ
ardor, vltra anni, Solisque vias felicissimè enauigauit, & nauigat; quandoquidem non vllis par-
cis armis, non vllis sumptibus, fixumquæ animo
est, non te regnare, non viuere, nisi tecum re-
gnet, ac viuat pietas. Iam iustitiæ, quantus apud
te honor, quantus cultus? quam ita foves animo,
ita exprimis factis, vt ea mihi videaris luce splen-
didius, quàm luce Maiestatis coronatus: qua cla-
uum regente imperij certius, quàm armis regna
in obsequio contineres: Regum aliorum fortasse
aliquis, armis, & exercitibus contendere tecum
ali-

aliquandiū non vereatur; æquitatis, & iustitiæ lauream nemo est omnium, qui tibi non vltro concedat. Pro qua etiam administranda, mirum quantam adhibes in legendis Magistratibus sollicitudinem, quo profecto nomine plurimum me tibi debere fateor, ac præ me fero; qui sola admonitione Proregis, ac supremi Italiæ Cons. approbatione, inter Regios sacri Neap. Senatus Consiliarios, me nil tale molientem referri iusseris; quo in munere tresdecim versatus annos quidquid à iure dicundo exprimere otij potui, potui autem quàm minimum, ad Consilia perpolienda contuli, quibus in patrocinio causarum vsus ante fueram. Ac primum quidem volumen patria potestate emancipatum prodire in lucem gestit, sed ita gestit, si tuis auspicijs prodeat, vt & officio satisfaciat meo, & sibi quàm maximè consulat. Suscipe igitur Serenissime Rex, non tam munus, quàm oblatus patrocinium muneris, lucemque nominis, & magnitudinis tuę cumulatus explica, vbi maior est indigentia lucis: vt in hoc etiam te Regem esse memineris, si tunc te accipere aliquid à nobis putes, cum nobis humanius, & liberalius beneficia præstas.

LECTORI

VM vel natura ductus, vel certe solertia me ad causas forenses ab ineunte aetate traduxerit, atque in illarum patrocinio diu versatus sim, tamen ipsi laboribus honorifice aliquando liberatus, antiqua studia difficile repetui, sed varius labor redditum dulciorem effecit, longoque temporis spatio accedimus fortasse meliores; verum enim effatum est:

Multa dies, variusque labor mutabilis aevi,
Rettulit in melius.

At licet in lubrico versemur, ac nobis praecipiti via aliquando incendendum sit, opus tamen auspiciamur in quo, ut desint, cetera, saltem ad litterarum studia Nostrates excitabimus; Amicorum munera, sententiasque describemus, nec ipsis competitoribus nostris laus sua defuerit. Nostra Consilia in maxima librorum multitudine, putauerit quispiam non necessaria; erunt nihilominus hac in Vrbe, hoc in foro, ubi scribimus opportuna, in cuius theatro cuncta spectata sunt. Nova pluraque afferentur, et expectationi forsitan paria; saltem quae dispersa sunt, colligentur, et quae infinitis, amplissimisque voluminibus veluti mergebantur, emergent. Consilia haec scribere copimus privati studij gratia, dum privatorum causas agebamus, multorum veluti e floribus suauissima quaeque delibando, non eo tamen consilio, ut in lucem proferrentur, sed amicorum precibus, quibus morem non gerere, nefas erat, in Solem deduco, quae delitescere maluissem. Interea accipe, Lector candide, primum hoc Consiliorum volumen, quod si arriserit, alterum breui tradam ad coronidem iam penè deductum. Vale.

FRANCISCI DE PETRIS

IV. PRISCONS. NEAP.

De Gemino Marcello Belligero, Iurigero.

P RISCVS centeno Marcellus Stemmâte clarus

Praclaro cedat, subiaceatq; nouo:

Transfigit telo ille, hic aqvi lege medullas,

Ille hasta, hic calamo, fortis uterque ferit;

Is quondam ferro populosq., Ducesq; subegit,

In quos insidias, sauaq; bella tulit;

At nouus eloquio, sophia, ratione coegit.

Pugnantes animos, sanctius atq; domat.

Ergo vulnifica potior prudentia dextra,

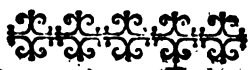
Cede Sopho milites, cedite tela toge.

EIVSDEM

E I V S D E M

De Geminio Marciano, Romano, Neapolitano Legislatoribus.

MARCIANO *quantum gaudet gens clara Quiritum,*
Altero & Vrbs tantum Parthenopea suo.

MARCELLVS MARCIANVS REGIVS CONSILIARIVS,

Anagramma purum.

SOL NIMIS CLARVS, VIR SCIENS IVRA, ARCA LEGVM,

LEGVM ARCA *es*, VIR IVRA SCIENS *Marcelle perite*,
SOL NIMIS *es* CLARVS, *lucida Iura facis*.
Marcellus, Marcianus, erant duo lumina Iuris;
Tu unus utrumque tenens nomen; utrique prais.

Hieronimus Genuinus I. C.

Imprimatur.
Felix Tamburellus Vic. Gener.

Alexander Ruffus Canonicus Deputatus.

Ioseph Giannettasius Canonicus Deputatus.

EXCELLENTISSIME PRINCEPS.

Recensui ex mandato tuo, duo Consiliorum, seu Responsorum volumina Marcelli Marciani, celeberrimi olim causarum Patroni, nunc Sacri Regij Consilij Senatoris integerrimi, ut plurimum supremorum Senatus decisionibus condecorata. In his nec apicem unum bonis moribus aduersantem, vel Regie Iurisdictioni altercantem comprehendi, quin ea pluribus nominibus commendabilia animaduerti, ut in quibus impenetrabiles legum recessus patefacti, selectiora argumenta magistraliter illustrata, earundem plura loca inuicem pugnancia ingeniose conciliata, & multa quaestiones tam ad iuris communis, & feudalis, quam ad nostri municipalis intelligentiam satis subtiliter disputata, resoluta, & enucleata cernantur; ut merito in hoc viro illa duo prisca eiusdem nominis, & iuris numina reuixisse videantur: quibus de causis, ut quam primum eunlgentur, & in omnium manus summa cum legentium utilitate deueniant, puto dignissima. Vale Neap. Idibus Aprilis 1636.

Excellentia tua

Humillimus seruus

Horatius MaZZapinta.

Imprimatur.

Roujus Regens.

Ianuarius Regens.

Zufia Regens.

ARGVMENTORVM INDEX

Ad singula Consilia huius Primi Libri.

Pro Io. Baptista Cataneo.

Consilium I.

PLura ad explicationem, & ornatum *legis vltimæ C. de edict. diui Hadriani toll.* Hinc præ cæteris disceptatur, quibus, & quando eiusdem constitutionis beneficium competat, & quis dicatur legitimus contradictor, & in specie tam affluenter, quàm magistraliter quando fideicommissarius vniuersalis excludat heredem scriptum à petita immessione. Multa etiam non inutelia tam circa filiorum naturalium legitimationem, quàm Spuriorum dispensationem: cuius occasione legitimæ pariter, ac Trebellianicæ materia exactissimè discutitur, atque examinatur, & illud in primis quando petitorium vnà cū possessorio possit cumulari, & de non nullis alijs, de quibus in summarijs.

Pro eodem.

Consilium II.

LEx 10. *Tauri*, quæ patri tribuit facultatem relinquendi filio illegitimo quintam bonorum partem, multifariam, multisq; modis, cū breuiter, tū dilucidè exponitur, & declaratur.

Pro eodem.

Consilium III.

Indignitatis, & incapacitatis articulus quā doctè, quā affluenter est præ cæteris hic pertractatus, & resolutus. Cuius occasione *Ianenſis Statuti* de

eadem re loquētis est commemorata sanctio, siue dispositio.

Pro eodem.

Consilium IV.

Diffusè agitur hic de exceptione rei iudicatæ, quæ licet difficilis sit, facilis tamen redditur, & varijs modis per Dominum Authorem illustratur, & de alijs, vt ex summarijs.

Pro eodem.

Consilium V.

Fisci priuilegium, vt superfederi faciat controuersiam inter priuatos in iudicio deductam, quousque de iuribus suis sit plenè discussum; quo pacto intelligendum, & de illius declinatoria ad Reg. Cam. quādo locum habeat. Cui proximè accedit tū breuis, tū utilis explicatio vulg. *lis*, à quo *ff. de rei vend.* Post hæc quædam adnectuntur *l. ff. C. de edict. diu. Hadria. l. Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iure fisci. & l. si ab hostibus S. si vir ff. sol. matr.* necnon incapacitatis, & indignitatis materiam concernentia cum non nullis alijs, quæ ex subseqq; summarijs lucem accipiunt.

Pro eodem Io. Baptista Cataneo cum Maria Spinola.

Consilium VI.

Dotis receptæ confessio non afficit eodem modo substitutos, siue fideicommissarios, prout mariti creditores.

Index Argumentorum.

tores. Hac de re materia *auth. res. que C. comm. de leg.* præsertim an obtineat in alimentis, quâ breuiter, quâ vtiliter perstringitur, & dilucidatur.

Pro eodem Io. Bapt. Cataneo.

Consil. VII.

Sententia quâdo incidentia, siuè exceptiones incidenter obiectas, de ipsis expressè non loquens, exclusisse; & quando vni ex litigatoribus ius non adesse pronūciat, alterum potiorum, & victorem reddidisse intelligatur, ad interpretationem *l. si inter me, & te ff. de excep. rei iud. & cap. cum dilectus S. verum il 1. de ordin. cognit.*

Pro Io. Baptista Ficolla.

Consil. VIII.

Fideiubens apud emptorem, & obligans se de euictione an excludatur à retractus beneficio, quod aliàs sibi competeat. In obiecta difficultate affirmatiuas partes tuetur Dominus Author, quas nō contemnendis fulcit, & obuallat considerationibus. egregia sanè consultatio, brevis, vtilis, & curiosa.

Pro Ducissa Hadriæ.

Consil. IX.

De exceptione rei iudicatæ brevis, sed dilucida explicatio.

Pro eadem Ducissa Hadriæ.

Consil. X.

Non nulla ad prælegati, & contri-
buti materiam pertinentia pro-
ponuntur, quæ adeo doctè, & subtili-
tèr examinantur, & resolvuntur, vt
vnico contextu & theórica, & praxis
simul iuncta, & copulata videatur.

Pro Octauio, & Francisco Ma-
ria Pauesijs.

Consil. XI.

Transmissioni legati, vel fideicom-
missi quando pateat, vel claudatur
aditus. Fideicommissum quando in-
telligatur reciprocè factum pro su-
perstitibus in omnibus bonis, & quâ-
do in portione Parentis prædefuncti
tantum, non alterius Patruï, vel filio-
rum, diligens prosecto explanatio, &
optimis considerationis illustrata.

Pro Principe, & Principissa
Rocæ Romanæ.

Consil. XII.

Quod præsens donatio veluti metu
reuerentiali, machinationibus, &
malis artibus captata, & extorta,
sit omnibus prorsus viribus exhausta,
& euacuata fusè disputatur, & per
multa iuris loca, rationes, & authori-
tates est hæc veritas demonstrata.

Pro eisdem Principe, & Princi-
pissa Rocæ Romanæ.

Consil. XIII.

De falsi quæstione incidèter subor-
ta in eadem causa ciuili, aliquot
egregijs declarationibus explicata.

Pro eisdem.

Consil. XIV.

Sume argumentum huius consilij à
consil. 12. & ex infrascriptis Sūmarijs.

Pro

Index Argumentorum.

Pro Principe Casertæ cum hæredibus Marcelli Florilli.

Consl. XV.

Iuramentum fidelitatis, & homagij ligij in præsentī controuersia præstitū intelligi re integra ob Principis dispensationem, nec nō illius præstationem necessariam non fuisse, quatenus res integra non esset, egregijs stabilitur considerationibus.

Pro D. Lutio Palagano.

Consl. XVI.

Feudi natura primæua à principio erectionis assumpta an per assensum à Catholica Maiestate impetratum, vt in eo succedant filij masculi, foemini etiam in anteriori gradu existentibus exclusis iuxta supplicantis testamentum, quod aliter non exhibetur, ita, & taliter immutata dicatur, vt sit effectum feudum ex pacto, & prouidentia absque qualitate hæreditaria, & num afficiat vltimi morientis creditores. In vtroque articulo satis controuerso D. Author strenuè confutatis motiuis Partis ex aduerso negatiuas substinuit partes, quas solutis calamī habenis magno legum præsidio, ac pari rationum cumulo muniuit, & obuallauit.

In eadem causa.

Consl. XVII.

NON est opus argumento, cum sit eadem materia cum præcedenti; cœtera patent ex Summarijs.

Pro Principe Vetrana.

Consl. XVIII.

Pignus sub hasta distractum quando debitor oblato pretio possit à manu

licitatoris, vel alterius possessoris auocare præ cæteris magistrali, & insigni, quæ hic recensetur, distinctione hæc forensis resoluitur controuersia non minùs utilis, & erudita, quàm breuis, & curiosa.

Pro Eodem.

Consl. XIX.

Iudicis decretum ad instantiam vnus creditoris interpositum super pignoris alienatione an, & quando cæteris proffit, & num creditor petendo pretium ab emptore, ita confirmet venditionem aliàs à debitore nulliter factam, vt sibi facultatem adimat eiusdem pignoris distrahendi, vnà cum aliquot alijs traditionibus non minùs vtilibus, quàm doctis in illa tam versatili attentatorum materia.

Pro Castellano Castri Noui.

Consl. XX.

DE Castri munitione multum priuilegiata multiplici ex causa.

Super eadem materia.

Consl. XXI.

In eadem causa aliud motiuum,

Consultatio pro Administris pecuniarijs Ianuensibus.

Consl. XXII.

DE Exactoribus publicis, siue Administris pecuniarijs, eorum officio, & obligatione aliquot scitu digna cum non nullis alijs, de quibus in Summarijs.

Index Argumentorum.

10 Creditoribus Marchionis
Triuici.

Confil. XXIII.

DE valida priuilegij renunciatione infra suos terminos hic indicatos se continente, illius amissione per non vsum, duplici extinctione, nec non de simplicis priuilegij, & feudi discrimine, nimis succincta; sed non inutilis, nec indiligens explicatio.

Pro Marchione Fuscaldi.

Confil. XXIV.

Iudicis prorogatio quando sibi locum vindicet. Et num Domini Consiliarij Sac. Confil. sint Iudices ordinarij, vel delegati.

Pro Iulio de Sangro.

Confil. XXV.

LEgitimæ an, & quando censeatur renunciatum per testamenti approbationem. Regula constituitur negatiua cum non nullis limitationibus, quas in præsentis facti figura amplexa est Rota Neapolit. cuius decisio singularis, & notabilis recēsetur in fine.

Pro D. Beatrice Vrsina.

Confil. XXVI.

Clausula constituti quando possessionem transferat. Conditionalis dispositio in quo conueniat, & in quo differat à modali.

Modalis quot, & quibus modis possit adimpleri, & nō nulla alia in foro quotidiana multorum testimonijs explicata.

Pro Eadem.

Confil. XXVII.

LEgitima non continetur sub prohibitione, vel renunciatione generalibus verbis facta.

Precarium iunctū cum clausula *ex nunc* est magni effectus.

.... Defuncto factum quatenus ad illius extendatur hæredem: vnā cum alijs notabilibus, de quibus in Summarijs.

Pro Generali Thesaurario.

Confil. XXVIII.

Officialis, qui pro exercitio officij admitti non poterat, nisi præstita cautione ducat. 20. mil. si fuit admisus per eum, de cuius interesse agitur, integrè, & adamusim non adimpleta dicta fideiussione; sed in eius parte, an fideiussores, qui diuersis intercesserunt temporibus, possint conqueri, & dicere de nullitate dictæ fideiussionis, vel alio beneficio iuari, & attentata forma, circumstantijs particularibus, nec non generalibus renunciationibus præsentis fideiussionis concluditur negatiuè ex cōsiderationibus aliquot ineluctabilibus, & satis efficacibus.

Pro Iacobo Zattara.

Confil. XXIX.

Donatio vxori facta constante matrimonio à Consanguineis mariti vtri ex dictis Coniugibus acquiratur. Distinctione pluriū casuum proposita controuersia dilucidè explicatur. Post hæc quando donatio inter ipsos Cōiuges facta, quæ de iure prohibita est regulariter, morte confirmetur

Index Argumentorum.

metur, non minùs vtiliter, quàm diligenter explanatum vnà cum constituto, & precario fideis modis acquirendæ possessionis ad eandem spectantibus materiam.

Pro Magnificis Antonio, & Octauio Corcionis.

Consl. XXX.

AN possit pater liberos exhæredare ex alia causa, quæ non sit expressa in *Nouella Iustiniani*.

Qua in exhæredatione an comprehendantur bona antiqua Consuetudini Neapolitanæ subiecta.

Et an exhæredari possit filius, qui post ingratitudinis causam reconciliatus est patri.

Qui si paternum agnouit legatum an valeat illius querelare testamentum.

Cuius querela non præparata an possit ad extraneum hæredem transmitti.

Et alia huius generis eandem materiam concernentia exactissimè discutuntur, atque explicantur.

Pro Clericis Regularibus Sancti Pauli Maioris Ciuitatis Neap.

Consl. XXXI.

DE legati caducitate.

Et quid concurrente fauorabili pietatis causa.

Pro Natione Catalana.

Consl. XXXII.

DE lege, siuè conditione appositæ constructioni, vel vnioni Capellæ seruanda.

De remedio possessorio circa incorporalia, & præsertim circa honores.

De duplici possessione, nuda scilicet, & titulata. Nec non de priuilegij amissione.

Pro Faustina de Ebulo.

Consl. XXXIII.

Promissio facta viro contemplatione matrimonij ab aliquo ex suis collateralibus prodest vxori, & filijs, nedùm ipsi donatario. Censeturque facta animo donandi.

Ita vt dicti filij nascituri super ea molestari non possint ab eodem promissore, & si sint inuitati cum qualitate hæreditaria.

Pro Duce Magdaloni in liquidatione Releuij.

Consl. XXXIV.

Releuij liquidationem fieri inspecto redditu vniuersitatis feudi, non rerum singularum, multifariam, multisque conuincitur modis.

Cæterùm subfeudum ab eodem Barone emptum non manere sub eadem consuetudinis censura quoad releuij præstationem, aliquot demonstratur rationibus.

Pro eodem Duce Magdaloni.

Consl. XXXV.

Lecti vidualis tam brevis, quàm dilucida explicatio.

Pro Principe Roccæ Romanæ.

Consl. XXXVI.

Assensum post debitoris decoctionem rectè impetrari.

Indemnitate stipulationem cum clausula *ante damnum passum* committi per solam condemnationem.

Cuius vim, & effectum representari per Creditorum graduationem non indigenter, nec minùs doctè hic demonstratur.

Index Argumentorum .

Pro Marchione Turris Francolij.

Confil. XXXVII.

A Sensus ipso iure resolui, si omnia in eo contenta infra præscriptum tempus non adimpleantur, præcipuè existente clausula annullatiua, nec per Regis dispensationem obtentam post factam ab alienante reuocationem conualidari exemplo asservationis vasallorum, & debitæ fidelitatis extra tempus factæ contra ordinem expressè datum, tam compendiosè, & luculenter, quàm doctè, & ingeniosè demonstratur in præsentis disceptatione, quam decidendo approbavit Amplissimus Senatus Neapolit.

Pro Duce Magdaloni, in causa Releuij.

Confil. XXXVIII.

R Eleuium ex causa refutationis an, quando, & qualiter præstandum.

Pro D. Iulia Ursina Marchionissa Fuscaldi.

Confil. XXXIX.

P Lura circa Baliatus materiam vnà cum aliquot suspicionum causis meritò excludètibz quemlibet prætensorem à prælibato munere.

Pro Nicolao Iacobo Ciàfrotta .

Confil. XL.

D Ipositio vulg. *l. quoties C. de rei vend.* Nec non litigiosi vitium. Et ampliùs constituti virtus quando cessent.

Pro Anna Maria Castalda.

Confil. XLI.

P Romissum, vel legatum ex tali re quando demonstrandi, vel taxandi gratia factum censeatur.

Pro Principe Casertæ .

Confil. XLII.

M Illes de proximo accingendus quando habeatur pro accincto, vt potiri possit priuilegijs militaribus, & præcipuè fori exemptione, ad intellectum, & ornatum *text. in l. penult. ff. de milit. testament.*

Pro Marchione Burgentæ .

Confil. XLIII.

C Ontumacem non amittere ius nominandi ex aliquo priuilegio sibi competens tum legum, & DD. auctoritate, tum rationum pondere satis magistraliter, & succinctè hic demonstratur.

Pro Vniuersitate Sternatiæ.

Confil. XLIV.

V niuersitatem habere ius prælationis in locatione introituum feudalium cum banco iuris, siue Iurisdictionis per Baronem alteri facta cum Regio assensu tam doctè, quàm diligenter explanatum.

Pro Principe Tarisæ.

Confil. XLV.

R Estitutionem in integrum ex minorum priuilegio inductam in multis distingui ab ea, quæ ex clausula generali ducit originem. Hinc primi beneficij restitutionem minori competere ex sola læsionis allegatione vnà cum aliquot alijs observatione dignis, de quibus in summario, nimis satis luculenter demonstratur.

Pro

Index Argumentorum .

Pro Principe Casertæ.

Consil. XLVI.

DE Aerarij munere, & officio. Vbi præ cæteris demonstratur, regulariter non habere facultatem alienandi, nec Dominum obligationis nexu adstringendi, nisi in casibus particularibus hic adnotatis.

Pro eod. cum Barone Cassani.

Consil. XLVII.

ANnum concessum emptori ad præstandum fidelitatis iuramentum, & recipiendum assecurationem à vasallis decurrendum post biennium ab expeditione assensus in forma Reg. Cancellariæ non incipere, nisi elapso prædicto biennio, etiam si infra illud, vel ab initio fuerit expeditus ex verbis eiusdem Pragmaticæ, itè ex forma assensus, nec non ex alijs cõsiderationibus quâ ingeniosè, quâ perspicuè elicitur, & demonstratur.

Pro eodem in eadem causa.

Consil. XLVIII.

Non est opus nouo argumẽto, cum sit idem articulus, & eadem materia cum præcedenti.

Pro Ducissa S. Agathæ.

Consil. XLIX.

FEudalis contractus reuocatio nũ cõpetat vtrique ex contrahentibus.

Et in casu reuocationis an altrinsecus fiat restitutio rei cū fructibus, & pretij cum legitimis vsuris.

Post hæc, an pactio tollens huiusmodi reuocationem sit de iure valida cum nõnullis alijs eandem materiam concernentibus.

Pro Georgio Centurione.

Consil. L.

Interesse lucri cessantis an, & quando debeatur data dilatione ad soluendum

fortem principalem, & an valida sit ab initio inter Partes ad certam sũmam illius facta taxatio.

Pro Cæsare Massa.

Consil. LI.

Flij spurij institutio legitima censenda erit, si instituatur, *casu, quo à Principe legitimabitur.*

Hinc quædam ad legitimationis materiam, & filiationis probationem pertinentia resoluuntur.

Post hæc adnectitur, heredem particulariter institutum posse propria auctoritate capere bona sibi legata, non, autem adstrictum esse illa à manu hæredis vniuersalis accipere.

Pro Antonio Sebastiano.

Consil. LII.

DE legati caducitate propter legatarij obitũ ante cõditionis euentũ.

Pro Portia Calamatia.

Consil. LIII.

Consuetudo Neapolitana, qua cautum est, dotem, & quartam peti nõ posse sine instrumento dotali, veluti exorbitans multis restringitur, & limitatur modis.

Pro Mario Pagano.

Consil. LIV.

DE cedente, & cessionario, eorundem actionibus, directis scilicet, & vtilibus, ipsarumq; differentia.

Et ampliùs quando cessionarius possit incusare obligationem, exercendo directas nomine cedentis, & si elegit viam ordinariam, an possit ad executiuam redire.

Et insuper quomodo dignoscatur, an sit expertus actionibus directis, vel vtilibus cum aliquot alijs dubitationibus hic optimè resolutis.

Pro

Index Argumentorum.

Pro Duce Magdaloni, eiusque Dominis Fideiussoribus.

Consil. LV.

Fideiussionem de non discédendo à tali loco esse compatibilem cum altera de accedendo ad eundemmet locum, est iuris minùs dubitati, sed quæstionis est, an vtraque committatur, si eius, pro quo facta est huiusmodi promissio; accesserit contumacia in non accedédo ad locum destinatum.

Pro D. Carolo de Auria Duce Tursij.

Consil. LVI.

Plura obseruatione digna resoluuntur circa vitam, & militiam, & præcipuè super illa nò deberi patri vsumfructum, sed commoditatem dùmtaxat.

Hinc ex ordine subiicitur maximum discrimen, quod inter vtrumque, vsumfructum scilicet, & commoditatem, existit.

Ad extremum pauca quædam subnectuntur *l. 2. C. de rei vend. remedium*, seu beneficium concernentia.

Pro Horatio de la Selua.

Consil. LVII.

Locatio fructuum non manet sub eadem prohibitione bonorum Ecclesiæ.

Locatio posterior, seu sublocatio facta à Conductore si excedat priorem in tempore, adhuc substat, & dùmtaxat temporis superfluitas rejicitur, seu vitatur.

Pro Principe Hostiliani.

Consil. LVIII.

Officialis constitutus ad exercendam iurisdictionem aduersus certas personas alicuius loci absque ter-

ritorij distinctione an censeatur hanc habere facultatem priuatiuè quòad alios, & an possit illam exercere còtra easdem, vbicùque deliquerint. Controuersia profectò nobilis, & curiosa, & magistraliter pertractata.

Pro Monasterio S. Marcellini.

Consil. LIX.

Aliquot non ingrata, immò nò minùs curiosa, quàm vtilia in materia locationis, eiusvè sterilitatis quæ magistraliter examinantur, quæ dilucidè resoluuntur.

Et præ cæteris notabiliter declaratur illa canonizata propositio, quòd sterilitas vnus anni debet compensari cum vbertate aliorum annorum.

Insignis prætereà adneëtur doctrina, ex qua palà fit, quādo plures locationes debent iudicari diuersæ, & quando vnica per modum prorogationis.

Et demùm super sterilitatis articulo ad finem obtinendæ remissionis, septem relatis *Scribentium* opinionibus, & demque ingeniosè confutatis, septima, quæ in effectu concordat cum sexta, retinetur, & commendatur.

Pro Ioanne Baptista Spinula, & Familia.

Consil. LX.

Monasterium an, & quando excludat substitutum, si grauatus sub conditione, si sine liberis decesserit, illud ingrediatur, & posito, substitutum admitti, in quæstionem vocatur. Quando mors ciuilis naturali æquiparetur, ita vt substitutus statim admittatur, nò expectata morte naturali Monachi professi, qui in sæculo fuit grauatus.

Ad extremum aliquot referuntur coniecturæ circa prohibitam Trebellianicæ detractionem.

Ex quibus non vna, sed triplex resultat controuersia hinc egregia sanè explicatione illustrata.

CONSILIA SIVE ALLEGATIONES MARCELLI MARCIANI I.C. NEAPOLITANI,

Olim Primarij causarum patroni ; nunc verò
Sacri Neap. Consilij Regij Consiliarij.

ARGUMENTVM.

Plura ad explicationem, & ornatum legis *ultima C. de edict. diui Hadriani toll.* Hinc præ cæteris disceptatur, quibus, & quando eiusdem constitutionis beneficium competat, & quis dicatur legitimus contradictor, & in specie tam affluenter, quam magistraliter quando fideicommissarius vniuersalis excludat heredem scriptum à petita immessione. Multa etiam non inutilia tam circa filiorum naturalium legitimationem, quam eorundem dispensationem : cuius occasione legitimæ pariter, ac Trebellianicæ materia exactissimè discutitur, atq; examinatur, & illud in primis quando petitorium vnà cum possessorio possit cumulari, & de nonnullis alijs, de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

- 1 *Immissio decreta ex perpetua dispositione l. fin. C. de edict. diui Hadriani toll. non impeditur per exceptiones altiores requirentes indaginem.*
- 2 *... competit etiam pro detractioe solius legitimæ, vel Trebellianicæ.*
- 3 *Summarissimum possessorium intetans an in libello enunciando iura petitorium concernentia, vel illa exhibendo, sibi inferat præiudicium, & num. 7. ubi ponitur declaratio.*
- 4 *Legitimationis inualidæ exceptio non impedit immiessionem secundum decisionem Veralli, quæ tamen declaratur num. 26.*
- 5 *Libelli conclusio principaliter est attendenda, ex qua consecutiue exoritur illatio.*
- 6 *Iudex non diminutè ; sed de omnibus deductis pronunciare debet, & num.*

A

12. etiam

12. *etiam petitorium respiciētibz.*
nu.20.
- 8 *Iuris articulus cū disputatur, adhuc incontinenti dicitur fieri probatio.*
- 9 *Possessorio etiam recuperāda frustra-
tur actor, quando constat de noto-
rio ipse non iure in petitorio.*
- 10 *Testamenti dumtaxat exhibitio satis
est pro explicatione eiusdem sum-
maria immissionis secundum Bart.
eiusq; Sectatores; sed declara, vt
inf.num.25.*
- 11 *Immissio non porrigitur, nec extendi-
tur ad bona sita extra locum iudi-
cij.*
- 13 *Protestatio, vel petitorij suspensio ante
conclusionem necessaria est, ne
utraq; questio super possessorio, &
petitorio deducta vnica sententia
terminetur, & num.20.*
- 14 *Possessorium quando dicatur petito-
rio ita coniunctum, & copulatum,
vt possit super utroq; vnā, & simul
pronunciari.*
- 15 *Litibus finis quantò citius imponen-
dus est.*
- 16 *Petitorium dicitur absorbere posses-
sorium pluribus modis, de quibus
hic.*
- 17 *Heres excluditur ab immissione, quan-
do repellitur à legitima, & Trebel-
liana emolumento seu detractio-
ne, & cum ratione.*
- 18 *Possessorium, & petitorium sunt in-
terdum inter se compatibilia.*
- 19 *Dictiones, Quia, & Propterea, deno-
tant causam.*
- 21 *Immissio d. l. fin. cessat non data dispo-
sitione testamentaria, & locum ha-
bet interdictum quorum bonorū.
Interdictum commemoratum cui
detur, & cur sic appellatum.*
- 22 *Clausule libelli salutare cuius sint
virtutis, & quos suppleant defectus,
& quos non.*
- 23 *Filij naturalis appellatio habita à pa-
tre in suo testamento cuius sit effe-
ctus.*
- 24 *Filius naturalis non impugnat testa-
mentum paternum, nec ei debetur*

*legitima ex bonis patris naturalis,
& num.90. & 106.*

27 *Filius etiam spurius est possessionis
capax.*

Pro Io. Baptista Cataneo.

CONSILIUM I.

Altassar Cataneus in suo ultimo testamento hæres instituit Stephanum Cataneum filium naturalem in duabus sextis partibus, Cæsarem Cataneum alterum filium pariter naturalem in sexta parte; Dominicum Cataneum fratrem utrinq; coniunctum in alia sexta parte; reliquas verò partes mandauit distribui per fideicommissarios, seu exequutores pro exoneratione suæ conscientie: adiecit, vt quicquid ex hereditate ad Stephanum, & Cæsarem perueniret, cum alienationis prohibitione permaneret, & in illo succederent per viā Maioratus eorum filij primogeniti, sexus, & ætatis prærogatiua seruata; quolibet autem ex eis absq; liberis descendētibz ex legitimo matrimonio decedente, in illius bonis succederet Dominicus frater, vel eo prædefuncto, eiusdem filij, & hæres absq; aliquo grauamine.

Decessit Stephanus in anno 1597. ab intestato, & sine filijs, Cæsar verò in anno 1603. similiter absq; filijs mortuus est, condito tamen testamento, in quo heredem sibi vniuersalem fecit Philippum Spinulam eius socerum: legauitq; D. Ines de Toledo matri annuos ducatos quingentos vita illius perdurante.

Defuncto Cæsare, Philippus Spinula ex testamento hæres petijt in S. C. vigore edicti diui Hadriani imitti in possessionem bonorum omnium, & iurium hæreditariorum Cæsaris, productoque testamento nemine audito obtinuit decretum, quòd immitta-

mittatur in possessionem prædictorum bonorum.

Cumq; ageretur de exequutione decreti prædicti, & fuisset oppositum per fideicommissarios, siue exequutores hæreditatis Baltassaris senioris, bona petita per Philippum pertinere ad Io. Baptistam, & Baltassarem iuniorem filios prædicti Dominici vigore substitutionis, necnon illa per eosdem substitutos possideri; denuò fuit prouium, decretum S. C. esse exequutioni demandandum quòad bona propria Cæsaris tantum, quorum respectu substituti non habebant interesse, quò verò ad bona Baltassaris senioris partes deducerent incumbētia super petita immiissione.

Opposita igitur exceptione substitutionis agnoscens Philippus ex sola exhibitione testamenti Baltassaris nō posse obtinere immiissionem petitam vigore edicti diui Hadriani ex persona Cæsaris, dum ex illius facie apparebat, Cæsarem tātummodò filium naturalem à testatore nuncupari, ad remouēdum obstaculum substitutionis, & incapacitatis prædictæ, aliam porrexit supplicationem in S. C. & instando in petita immiissione virtute primæ supplicationis, nouum caput cumulādo petijt, in possessione prædictorum bonorum Baltassaris ubiq; locorum existentium immitti tām ex persona Cæsaris, quām Stephani, cuius hæreditatem Cæsarem adiuisse asseruit, nō obstāte fideicommissio, & substitutione prædicta, præsentando in promptu legitimaciones illorum, quarum vigore competere illis legitimam, & Trebellianicam, & consequenter immiissionem saltem ad finem retinendi cōtendit, petendo insuper, ex persona Cæsaris declarari hæredem dicti Stephani.

Ex hac noua petitione, & legitimacionum productione, & ex alijs hinc indè deductis, super quibus etiam est compilatus processus, non solū articulus summarie immiissionis, sed to-

ta causa principalis petitorij venit decidenda, & principaliter an compētāt Philippo ex personis Cæsaris, & Stephani legitima, & Trebellianica, vt inde dignosci possit, an locus sit immiissioni petitiæ: quæ omnia vt clariora appareant, per articulos diuisa sigillatim examinari conueniet.

ARTICVLVS I.

Quòad ordinem iudicij an sit tractandum de summaria immiissione, vel de omnibus deductis.

IN hoc primo igitur articulo, qui circa iudicij ordinem versatur, allegat Philippus, in expeditione causæ decidendum esse tantummodò articulum summarie immiissionis deductæ tām in prima supplicatione, quām in conclusionē secundæ, reseruatis reliquis iuris, & facti articulis concernentibus petitorium in alio iudicio ordinario; cum hodie tractādū nullo modo sit de alijs conclusionibus altiore requirentibus indaginem, quæ impedire non valent immiissionem petitam vigore *l. ff. C. de edict. diui Hadria.* iuxta vulgatam *Bart.* doctrinam in *l. filiam fratribus ff. ad Trebell. Dec. in d. l. fin. nu. 48.* cum alijs adductis per *Peregr. de fideicom. art. 48. n. 55. & 56.* cum possit ipse Philippus deinde demonstrare sibi competere detractionem legitimarum, & Trebellianicæ, quarum vigore conceditur immiissio ex dictis per *Bart. in d. l. fin. n. 9. cum seq. vbi Alber. Castr. & Alex.* sequitur *Zucard. ibidem nu. 426. & Roland. conf. 78. vol. 3.*

3 Nec etiam legitimaciones exhibitæ, & illarum enunciatio in libellis obesse videntur, vt ideò necessariò iudicandum sit super petitorio, cum illud factum fuerit ex abundanti, vt saltem ex nunc apparenter constaret de bono iurē ipsius Philippi etiam in

petitorio quoad detractiones ex traditis per *Peregr. art. 47. n. 72. cum seqq.*
 4 & proinde inualiditatem legitimatio-
 nis oppositam non esse admittendam
 contendit, vt decisum per *Rot. Rom.*
 refert *Verall. in decis. 345.* attenditur
 5 nanq; conclusio libelli, etiam si in eo
 narretur aliquid pertinens ad causam
 petitorij, quia non alterat, nec mutat
 qualitatem iudicij possessorij propositi
 in conclusione libelli, quę potissimum
 inspicienda est, vt tradit *Ant. de Butrio*
in cap. fin. in 5. not. de iudic. & in cap. ex
parte nu. 9. de fur. compet. vbi Abb. n. 3.
Alex. conf. 117. nu. 2. vol. 2. Ideoq; so-
 lummodo agendū esse prætendit Phi-
 lippus de possessorio immisionis iu-
 dicio, suspenso petitorio attentis pe-
 titionibus supradictis.

Nihilominus hæc prætenso Philippi levis est, & nulla ratione subsistens ex multis.

Primò, quoniam ex facto superiùs enarrato clarè constat, Philippum, acquieuisse decreto per Commissariū interposito, quo fuerat impartitus terminus quoad bona Baltassaris, dum illud intimari curauit substitutis, quinimò cum iterum illi opposuisset, bona prædicta ad ipsos pertinere vigore præfati fideicommissi, ac per ipsosmet possideri, nullumq; ius Philippo competere; secundam is porrexit supplicationem sub die 1. Decembris 1603. petēdo iterum immisionem ex personis Cæsaris, & Stephani super omnibus bonis vbiq; locorum existētibus, non obstante allegato fideicommisso, præsentando in promptu legitimatio-
 nes; quarum vigore legitimæ, & Trebellianicę retentionem sibi cōpetere afferebat, reproducēdo etiam processum iām dudum in M. C. respectu bonorum Stephani compilatum, & super his omnibus per vtrāq; partem deductis, & replicatis fuit etiam per S. C. cōcessus terminus, ac processus compilatus absque aliqua limitatione, vel
 6 reseruatione petitorij. Cum igitur ex vtrāq; parte omnia deducta sint, super

omnibus etiam erit pronuntiandum, l. de qua re ff. de iudic. Innoc. in cap. cum dilecta ante num. 4. vers. si tamen de rescript. Bertrand. in cons. 81. nu. 5. in fin. vol. 1. & si per vtramq; partem producta sunt omnia pro fundamento intentionis circa iustitiam totius causæ principalis, intantū quod ante sententiam plenè poterat de proprietate li-
 7 quere; vtrāq; etiam quæstio, possessionis scilicet, & proprietatis debuit simul vnica sentētia terminari, cap. cum dilectus de causa possess. & propriet. Oltrad. optimè in cons. 274. post num. 4. maximè cum omnia constabant in promptu, Crauett. cons. 69. in fin. vers. 2. Ruin. cons. 27. num. 7. volu. 5. & alij relati per Menoch. de adipisc. poss. remed. 4. nu. 751. & incontinenti etiam
 8 probari dicitur, cum iuris articulus disputatur, Socin. in rubr. de reb. dub. & in propria materia concludit Alciat. respons. 350. num. 3. aliās cons. 27. num. 2. lib. 9. secundum aliam impressionem.

Præterea si pars tam audacter allegat optimum ius fouere in retentione legitimarum, & trebellianicæ, deberet potius instare pro decisione omnium deductorum, quàm illorum discussione in alio iudicio inutiliter reseruare; ideò cum ab vtrāq; parte deducta sint omnia concernentia decisionem causæ principalis, omniaq; sint etiam examinata, & digesta, adeò vt ex illis iām plenissimè constet de notorio nō
 9 iure Philippi in petitorio, omnia etiam erunt decidenda, & deneganda immisio in possessorio, cum videamus tali casu impediri etiam restitutionem in possessorio recuperandæ magis priuilegiato, cap. ad decimas de restit. spol. in 6. Innoc. in cap. Constitutus de fil. presbyt. Cassador. in titul. de restit. spol. decis. 1. nu. 6. maximè, vt diximus, cum alia probatio non requiratur secundū Bald. in eisdem terminis in l. si de proprietate num. 21. C. si à non competenti Iudic. eò magis igitur procedet in interdicto adipiscendæ, ad not. in l. 1. S. causæ ff. de carbon. edict. Luc. de Penn. latè

latè in l. si coloni colom. 6. C. de agric. & censit. lib. 11.

Tertiò, iudicium summarium immis-
 10 missionis (si de eo tatummodò actum
 fuisset) poterat expediri ad solā osten-
 sionem testamenti, secundum Bar. in
 d. l. si. num. 14. vbi Alexand. num. 15.
 Ias. num. 17. Bero. conf. 58. num. 9. vo-
 lu. 2. Soc. Iun. conf. 75. nu. 1 lib. 2. Achil.
 Person. in tract. de adipisc. possess. nu. 58.
 & absq; litis cōtestatione, vt per Bal. in
 ead. l. si. nu. 44. in fi. Menoc. de adipisc.
 rem. 4. q. 65. per tot. sicut ab initio Phi-
 lippus obtinuerat; comparentibus autē
 fideicōmissarijs fuit datus terminus in
 causa, & deinde post illorum opposi-
 tiones deduxit Philippus omnia su-
 pradieta respicientia petitorium, &
 causam principalem, & super omni-
 bus fuit processus compilatus, produ-
 cto iam mandato substitutorum quò-
 ad omnia deducta, quòd si de immis-
 sione summaria dumtaxat tractari de-
 buisset, sufficiens erat primum man-
 11 datum respectu bonorum in Regno
 existentium, cum pro alijs rebus ex-
 tra locum iudicij immisio non proce-
 debat, ad text. in l. 1. C. vbi de heredit.
 aga. Sed quia ex parte substitutorum
 fuit oppositum de fideicommissio, nul-
 lumq; ius cōpetere super bonis Baltas-
 faris, Philippus propterea instetit pro
 immisssione nō obstante fideicommissio,
 intendens retinere legitimam, &
 trebellianicā, præsentiando legitima-
 tiones, iccirco fuit decisum pro exhi-
 bitione mandati generalis iuxta de-
 ducta in petitionibus, & exceptioni-
 bus supradictis: Et cum Ioa. Baptista
 institisset pro expeditione absq; ter-
 mino, Philippus petijt, terminū super-
 12 omnibus impartiri, sicut concessus
 apparet, & successiuè omnia dedu-
 cta erunt legitimè per sententiam de-
 cidenda, vt docet Dominus de Fräch.
 decis. 199. in fi. Tantò magis quia Phi-
 13 lippus non deduxit prædicta cum
 protestatione, prout cautè fieri solet,
 Cumi. in Ritu Sicil. cap. 40. sub nu. 222.
 & antè ipsum Iacobin. in l. si de vi ff. de

iudic. Nec cum facultate suspenden-
 di, & minus apparet suspensio petito-
 rij, quæ fieri debebat ante conclusio-
 nem, idem de Franch. d. dec. 199. iux-
 ta clem. 1. de caus. poss. & propriet. per
 Capyc. decis. 53. sub num. 6. Et stantibus
 deductis per scripturas, & probatio-
 nes ab vtraq; parte, & processu com-
 pilato, ex quibus liquet de iuribus in
 petitorio proposito ab eodem actore
 non contradicente, imò consentien-
 te, debet sinè dubio super omnibus
 sententia proferri, & amplius suspen-
 sio non proficeret, Bellam. decis. 98.
 Afflict. in Constit. violentias, D. Car-
 din. Seraphin. decis. 458. Pute. decis. 291
 lib. 3. & latissimè omnia cumulans cō-
 probat Hond. videndus in notab. conf. 24.
 n. 35. 39. 41. 44. 61. 62. & 67. cum
 seq. volu. 1. Insuper cum passus fuerit
 14 omnia deduci etiam concernentia
 petitorium, potest ferri sententia etiā
 super exceptione proposita, & proba-
 ta, licet ab actore non fuerit petita;
 ex dictis per Innoc. in cap. ex conque-
 stione sub num. 3. de restit. spoliat. vbi
 Anch. sub num. 11. Butr. sub num. 15.
 Imol. qui de communi testatur sub nu.
 10. Bar. in l. si quis ad se fundum C. ad
 leg. Iul. de vi publ. DD. in l. naturaliter
 S. nihil commune, vbi Berengar. nu. 58.
 in 1. limit. & Rubeus nu. 141. & Bal. in
 l. cum Papinianus sub num. 5. C. de sent.
 Luc. de Penn. in d. l. si coloni col. 6. vers.
 hac autem vera C. de agricol. & censit.
 lib. 11. quantò magis igitur cum ab
 eodem actore deducta fuerint cōcer-
 nentia petitorium, potest causa pro-
 15 prietatis terminari: aliud enim iudi-
 cium non est expectādum, ne lites ex
 litibus inculcentur, ad text. in cap. Pa-
 storalis de caus. poss. & propriet. ex quo
 tex. deducitur, quòd petitorium ab-
 sorbet possessorium, quando ex parte
 16 proponentis proponitur etiam peti-
 torium, vel ipse idem consentit de ex-
 ceptione proprietatis discuti, vel in
 causa proprietatis ab alia parte pro-
 positæ iudicari, & decidit Minad. de-
 cis. 37. num. 3.

Quartò, est in iure verissimum. 17 non competere hæredi immiſſionem vigore *l. fin. C. de edict. diu. Hadr. toll.* ubi non est locus detractiõni legitimæ, nec trebellianicæ, nè sit immiſſio frustratoria, & euitetur circuitus inutilis, *Zuchard. in d. l. fi. nu. 162. in fin. Ancharan. conf. 146. num. 3. Alex. consil. 163. nu. 7. lib. 2. Corn. consil. 132. colu. pen. vers. cum dato lib. 4. Alciat. conf. 157. num. 4. & d. conf. 350. num. 3. Crau. conf. 69. in fin. vers. 2. si iste, Ruin. consil. 17. nu. 7. & consil. 140. num. 4. & 7. lib. 5. Oſaſc. decisio. Pedem. 33. num. 9. Ioseph. Ludou. decis. Perusi. 42. nu. 17. & 18. p. 1. D. de Franch. dec. 204. nu. 29. & 30. Rolan. consil. 78. num. 21. lib. 3. & Menoc. de adipisc. poss. remed. 4. num. 751. & in consil. 722. num. 9. lib. 8.* Modò quia poterat Philippus excludi à Ioanne Baptista allegante nõ esse locum detractiõni, voluit ipse in supplicatione deducere sibi competere ius detractiõnis, & retentionis legitimæ, & Trebellianicæ, vt proinde obtinere potuisset in immiſſione, & sic ex 18 utraq; parte deductum est petitoriũ, quod benè procedit in casu nostro, cũ petitorium prædictum, & possessorium immiſſionis sibi non aduersantur; sed benè cõpatiuntur, imò vnum ab altero depēdet, & resultat, *ad tex. in l. cum fundum S. fi. ff. de vi, & vi armata, ubi glos. habetur in d. c. pastoralis, Alex. conf. 117. nu. 9. vol. 2. & Menoch. in d. remed. 4. num. 538. vers. quartus casus,* & sic potest meritò cognosci, an competat legitima, vel Trebellianica, ex quo depēdet, an locus esse possit petitiæ immiſſioni.

Quintò, licet secunda supplicatio cõcludat pro immiſſione, non ex hoc attenditur sola conclusio, & alia deducta concernentia petitorium non sunt discutienda; quoniam ultra opposita per Ioann. Baptistam, & confirmata in facto, & in iure, & admissa, parte non contradicente, Philippus allegauit, fideicommissum non obſtare, & insuper quia competit ius

retinendi legitimam, & Trebellianicam præſentando legitimaciones, petijt propterea super petita immiſſione prouideri: deduxit .n. omnia per modum causæ, proponendo iura prædicta, ex quibus resultabat, locum esse petitiæ immiſſioni, patet ex illa dictiõne, *quia, dum inquit, quia competit ius retinendi,* quæ dictio denotat causam, secundũ *Bart. in l. demonstratio, S. quid autem in 3. col. vers. item quid si testator ff. de cond. & demonstr. Sicut & illa dictio propterea, l. 2. ff. de usur. habetur in c. 1. de restit. spol. in 6. Rolan. conf. 15. nu. 5. lib. 3.* Allegabat enim propterea immittendum esse in possessionem, quia competebat ius retinendi legitimam, & trebellianicam, præſentando legitimaciones; Ideoq; cùm omnia, 20 deducta sint, & de eis plenè cognitũ, rectissimè Iudices pronunciare debent etiam super his, quæ petitorium respiciunt, *ad text. in cap. cum ecclesia Sutrina vers. verum quoniam, ubi not. Abb. num. 17. & Ripa num. 19. & 20. de caus. poss. & propr.* Imò quia Philippus deduxit prædicta in eius libello absque protestatione, & absque clausula *non se adstringens*, omnia deducta per modum substantiæ, siuè per modum causæ, siuè per modum qualitatis, principalitèr, vel incidentèr, etiam si directò non facerent ad causam, debebant ab eo probari, sic *Ang. Aret. ad literã dicit in S. omnium nu. 16 vers. item est necessarium Insti. de act. l. si ibid. num. 161. & refert, & sequitur Peregrin. in conf. 92. num. 7. vol. 5.* Igitur, vt obtinere potuisset in cõclusionè libelli pro immiſſione, debebat cõprobare iura retentionis deducta per modum causæ, quemadmodum ad exclusionem Io. Baptista fundauit, ius aliquod detractiõnis, seu retentionis non competere, ob quod meritò decidendum erit ex causis prædictis, nõ esse locum immiſſioni.

Sextò, dum Philippus ex persona Cæsaris petijt immiſſionem vigore *d. l. fin.* etiam respectu portionis Stephanian

phani defuncti ab intestato, reproduxit quoque processum agitatum in Magna Curia, ubi petierat se declarari heredem Stephani, & per Sacrum Consilium fuit prouisum, quod utraq; causa expediatur simul, & semel, ex quo facto aduertitur: Primò, quod respectu prætensæ portionis Stephani non procedit iudicium summarium
 21 immisionis vigore *d. l. final.* non existente testamento Stephani, ut *Ias.* declarat in *ead. l. fin. num. 23. & 28.* & alij indistinctè, de quo *Menoch. d. remed. 4. quæst. 9. à num. 64.* Sed proponi debuisset Interdictum Quorum bonorum, *l. 2. C. quor. bon. Dec. conf. 424. num. 10. Soc. lun. conf. 75. num. 5. lib. 1.* quod interdictum datur heredi contra aduersarium, qui pro herede, vel pro possessore possidet, *d. l. 2. & S. quod adipiscendæ Instit. de interd.* & propterea dicitur interdictum, quasi inter duos dictum, *Aret. in S. sequens diuisio num. 3. eod. tit. de interd.* de quo latè *Achill. Person. in tract. interdict. quor. bon. num. 463.* cum multis seqq. Et sic non procederetur, prout in summario iudicio immisionis vigore *d. l. f.* sed cum aduersario, & contradicte, qui omnia allegare valuisset; nec est verum, portionem Stephani delatam Cæsari, fuisse ab eodem Cæsare possessam; imò totum contrarium, illius scilicet possessionem fuisse translata in substitutos, ut infra dicitur: In supplicatione autem verè solum remedium *l. fin.* propositum est expressè, allegando iura, ex quibus Philippus immisionem prætendebat: Interdictum verò quorum bonorum non potest censi introductum ex clausulis ponderatis, quæ
 22 respiciunt narrata in libello, & illum saluât, ut iudicari possit super omnibus, vel super vnâ re, dependente tamen ab expressis ex narratis, licet ineptè, teste *Capyc. decis. 10. num. 21.* Sed non operatur, ut vnum iudicium contineat aliud penitus diuersum, & separatum, & ab expresso non de-

pendens, nec specificatum, ut optimè fundat *Ioseph Ludouic. in decis. Perusim. 117. par. 2. n. 22.* & in indiuiduo *Afflict. in decis. 60. pertot. & in fi.* ubi allegat, reum propterea fuisse absolutum ab obseruatione Iudicij; & ideo si interdictum esset intentatum, Ioa. Baptista obijcere potuisset omnia incumbencia absq; restrictione, sed quia deductum non est, remanet videndum, an competat legitima Stephano, vel trebellianica in bonis Baltassaris, quod expressè deductum est in supplicatione, ac etiam alius articulus præambuli quoad bona Stephani, de quo in eadem supplicatione, & hic articulus præambuli non concernit immisionem, sed petitorium, licet non repugnans, ut declarat *Menoch. in eodem remed. 4. num. prædicto 538.* Et in prædictis similiter Ioa. Baptista meritò opponere valuit omnia iura competentia tam ratione bonorum quond. Baltassaris senioris, quam illorum, quæ propria apparerent eiusdem Stephani.
 23 Postremò, ut omnis dubitatio tollatur, aduertatur, quod dum Cæsar in testamento filius naturalis à patre nominatus fuit hæres eius, ex hoc tantummodo excludebatur, quoniam exhibito solum prædicto testamento patris, ex illo apparebat, in aliquo contrahenire non posse paternæ dispositioni iuxta *glos. in l. 1. in verb. naturales*, & ibi *Bart. ff. de bon. poss. contra tab. Bald. in l. fin. per illum text. C. de natur. liber. quam glos. singularem dixit Bart. Alber. & Castrens. in l. si qua illustris*, ubi etiam *Salic. C. ad Orficia. Couar. de sponsal. part. 2. cap. 8. S. 3. num. 15. & seq.* Nec legitimam consequi ex bonis patris naturalis, *l. humanitatis C. de natu. liber. Bald. in d. l. fin. num. 2. & in conf. 479. in fin. vol. 4. Honded. conf. 53. num. 19. vol. 2.* Quinimò cum fuisset de spurietate oppositum, Philippus allegans in secunda supplicatione competere ius retinendi legitimam, & trebellianicam, voluit se specificè

efficè fundare in legitimatationibus; præsentando illas in promptu, quarum vigore existimat sibi competere legitimam, & trebellianicam, de illarum viribus sine dubio dignoscendum est.

- 25 Modò quia non ex solo testamento petijt immissionem, sed ad fundandam eius intentionem pro retentione legitimæ, & trebellianicæ in eadem supplicatione deduxit legitimatationes, (ut asserit) omni solemnitate vallatas, ut valeat propterea obtinere in immissione, sine dubio de illarum validitate cognoscendum est, nec procedit iudicium summarie immissionis vigore edicti diui Hadriani, & sumus extracatum illius legis, quæ tribuit privilegium executium, & summarie cognitionis soli testamento sine alterius adminiculo, non autem rescripto legitimatationis, ideo cum præcipue de validitate, vel effectu legitimatationum agendum sit, respectu quarum Philippus deduxit probationes, informationes, & scripturas, testamentum hoc casu non operatur simplicem immissionem, nec suppleri potest, ut habeat privilegium executium, ex instrumento legitimatationum: quia legitimatationes veniunt extra testamentum, quibus non datur beneficium summarie executionis, & aduersus illas admittuntur omnes exceptiones, quæ non admitterentur contra testamentum, propterea iudicandum erit de viribus illarum, & de omnibus oppositis, & proinde non potest esse locus summario remedio *d. l. fin.* ita concludit intrepidè *Menoch. conf. 180. à num. 34.* & propriè *nu. 36. vers. secundò confirmatur*, & post *nu. 44. 46. & 49.* ubi respondet obiectis *vol. 2.* & allegat etiam *Grat. in conf. ultimo nu. 36. lib. 1. Paris. conf. 111. nu. 10. lib. 2.* & ante idem *Menoch.* dixerat in *d. remed. 4. q. 89. num. 759.*

- Decisio* autem *Verall.* asserentis, inualiditatem legitimatationis non esse, 26 admittendam in iudicio immissionis, non obest ex multis. Primò, quia ipse loquitur, ubi exceptio altiore inda-

ginem requirit; at ubi incontinenti de iure contradictoris demonstratur, fatetur ipse, defectum legitimatationis impedire immissionem, quod fortius obtinet, in casu nostro, stante termino impartito, & processu compilato super omnibus, etiam petente Philippo, in quo alia decisio non est expectanda. Secundò *Verall.* loquitur in filio naturali legitimato, qui à patre institutus immissionem petebat, eiq; opponebatur de inualiditate legitimatationis in testamento enunciata, quæ altiore expostulabat indaginem, & fuit pro filio decisum, cum sufficeret apprensus 27 titulus, & filius etià spurius capax est possessionis, ut per *eum*, & *Paris.* etià docuit in *conf. 96. nu. 4. lib. 4.* At in casu nostro non est filius, qui iudicium immissionis instituit, imò Cesar filius secundum voluntatem patris fuit admissus, & institutio habuit effectum suum, sed est hæres eius extraneus, qui detractionem præten dit contra voluntatem Baltassaris, ut suo loco dicetur. Vltimò multum interest, an filio petenti immissionem vigore testamenti, ex aduerso opponatur de inualiditate legitimatationis, & hoc casu procedere potest *decisio Verall.* cum illa exceptio requirat altiore discussionem, & aliud iudicium ordinarium. Aliud autem est, quando idem hæres filij instituti, & admissi, dum petit immissionem, in specie in libello deducit legitimatationes, quarum vigore præten dit detractiones legitime, & trebellianicæ, sine quibus certus erat non posse, vel saltem dubitabat posse obtinere contra testamentum Baltassaris, & hoc casu, quia in eodem libello hæres deduxit legitimatationes, & proposuit iura competètia pro retentione, ut victor fortè existeret in immissione præten sa: tunc enim citra omnem controuersiam videndum est, an legitimatationes ab ipso hærede productæ prosint pro detractione, seu retentione præten sa, ultra alia propo sita per Philippum ratione præten sæ

tenſæ incapacitatis Io. Bapt. ex odio potius, vel indignatione, de cuius articuli veritate particulariter ſuo loco differemus. Sicq; ex his reſolutum remanet, non eſſe tractandum dumtaxat de ſummaria immiſſione vigore *d. l. ſn. ſed* de effectu, & viribus legitimationum, & omnium deductorum per Philippum quoad detractiōem, & retētiōem præſentiarum legitimarū, & trebellianicæ, vt vnica deciſione excludatur à detractiōe, & immiſſione petita.

ARTICVLVS II.

Quoad nullitatem teſtamenti Cæſaris, quòd; Io. Baptiſta ſit legitimus contradictor.

S V M M A R I V M.

- 28 Teſtamentum filij ſubiaceat nullitatis vitio ob matris præteritiōem, idque ampliatur, vt nu. ſeqq.
- 29 Legitima filio, & matri viciffim, & attrinſecus debita.
... etiam matri naturali, dummodò non ſit illuſtris perſona.
& quatenus proles non ſit ſuſcepta ex damnato coitu
- 30 Conſuetudo Neapolitana obtinet etiam in filio naturali reſpectu matris.
Filius naturalis legitimatiōis beneficio validiùs iuuatur reſpectu matris.
Traditiones Capr. & Fulgoſ. ſi penſiſſimè examinentur, & vt debet, diſtinguantur, & declarentur, non deuiant à veritate.
- 31 Filius verè naturalis quis dicatur.
Apud Hiſpanos ex veteri Conſuetudine eſt præſcripta impunitas delicti carnalis, ſeu ſtupri habiti cum vidua.
- 32 Legitima eſt matri relinquenda bonorabili titulo inſtitutiōis, etiam de iure Hiſpano, aliàs tabula teſtamēti

- vti viribus exhauiſta nulla extabunt.
- 33 Obieſto Matienz. atteſtantis in Hiſpania poſſe relinqui legitimam abſq; titulo inſtitutiōis tripliciter occurritur.
Apud Hiſpanos ex particulari lege conſiſtit teſtamentum abſque hæredis inſtitutiōe.
Sed ex hac poſteriori ſanctiōe non rectè inferitur ad priorem atteſtationem, vt falſò autumaui Matienz. ſunt enim hæc duo inter ſe diuerſa, & non eadem.
Legum correctio, quātum fieri poteſt, eſt vitanda.
Ex diuerſis non rectè inferitur.
Solemnitas alicuius actus illa exigitur, quæ viget in loco actus geſti, & non alibi.
- 34 Inſtitutio, vel exhæredatio deſcendentium, vel aſcendentium cum cauſa expreſſa dicitur eſſe de ſolemnitate teſtamenti.
- 35 Relinquo verbum quando importet inſtitutiōem, & quādo non, ex diſtinctione hic adducta illuſceſcit reſolutio.
- 36 Clauſulæ codicillaris vis, atque natura.
- 37 Agens ex teſtamēto, & ſic iure directo, & ſuccumbens, non poteſt repetere iudicium ex fideicommiſſo vigore clauſulæ codicillaris.
- 38 Reus poteſt vti pluribus exceptionibus etiam contrarijs.
- 39 Clauſula ſalutaris omni meliori modo, quæ in teſtamento adiecta eiſdē eſt virtutis cum codicillari, reſert, an ſit appoſita in principio, vel in fine ipſius, vel cum ipſo relicto coniuncta.
... quando ſuppleat inſtitutiōem.
- 40 Vitium præteritiōis matris velut viſibile, quando conſtat ex lectura eiſdem teſtamenti, exturbat immiſſionē.
- 41 Etiam matre non opponente, & cum ratione
- 42 Nullitatis ab alio allegata beneficium competit etiam tertio propter ſuum intereſſe.

- 43 *Preambuli decretum quando non operetur, & num. seq.*
- 44 *Et de immittendo quando eiusdem sit impotentia.*
- 45 *Iudicatum dici non potest quod non fuit oppositum, neque discussum. Hinc prohiberi non potest, ut à quolibet interesse prætendente principaliter deducatur, & super eo plenè, & legitime cognoscatur.*
- 46 *Immissio enunciata silet existente legitimo contradicte.*
- 47 *Legitimus contradicte quo pacto quis constituatur.*
- 48 *Possidens non suo, sed alieno nomine, non dicitur verus possessor, nam is possidet, cuius nomine possidetur.*
- 49 *Interdictum retinenda quibus detur.*
- 50 *Procurator potest declarare animum constituentis.*
- 51 *Constituens non transfert possessionem per constitutum, nisi possideat. Ceterum declara, & limita, ut hic. Colonus vacantem possessionem transfert per constitutum.*
- 52 *Constitutum est pariter illius potentia, ut transferat etiam ipsam detentionem, qua est meri facti quoad iuris effectus, ita ut pariat omnes illos effectus, ac si realiter fuisset tradita.*
- 53 *Executor testamentarius sicut in alium potest possessionem transferre, sic etià ex licentia sibi à Testatore tacite præstita capere valet possessionem propria auctoritate.*
- 54 *Argumentum à legatario executore constituto rectè ducitur ad fideicommissarium executorem, seu substitutum uniuersalem secundum Dec.*
- 55 *Fideicommissario constituto executori dicitur licentia tacite tributa capiendi possessionem propria auctoritate. Cui hoc euentu competit remedium d. l. fin. maxime si non sit locus detractioni legitima, vel trebellianica.*
- 56 *Clausula citra præiudicium iurium tertij, & legitimi contradicte quando operetur, & quando non. Possessio conditionaliter translatam non videtur quasi sita.*
- Constitutum simplex operatur, si possessionis traditio non est collata in euentum conditionis.*
- Conditionis, & modi discrimen.*
- 57 *Lis mota dici non potest ante citationem. Litis contestata tempus attenditur, quod incipit à termini præfixione.*
- 58 *Coniunctus potest comparere absque mandato, sed tunc non uti procurator, sed uti coniunctus admittitur.*
- 59 *Possessio non perditur per sequestrum à Iudice factum. Præterquam quod si processerit de voluntate partium. Intelligendo tamen cum sublimitatione, & modificatione, de quibus hic. Sequestrum factum causa custodiæ non priuat aliquem sua possessione.*
- 60 *Transmissioni locus non est hereditate non adita.*
- 61 *Possessio ex sola hereditatis aditione non transfertur.*
- 62 *Nemo est deturbandus, seu priuandus sua possessione absque causæ cognitione.*
- 63 *Possessio animo, & corpore acquiritur.*
- 28 **S**ECUNDUS autem articulus pro exclusionem Philippi Spinulæ ab immissione petita resultat ex nullitate testamenti Cæsaris Catanei, qui Ines de Toletto matri superstiti reliquit annuos ducatos quingentos vita durante. Vnde præterita dicitur, cum neque instituta, neque expressè fuerit exheredata, vel saltem præterita cum causæ expressione, S. eadem Instit. de hered. qua ab intest. defer. l. fin. C. de bonor. poss. contr. tabul. l. ita tamen S. qui rogatus vbi DD. ff. ad treb. Maxime de iure nouissimo Authenticorum S. aliud quoque capitulum in auth. ut cum de appel. cogn. l. as. & ceteri in auth. nouissima nu. 23. C. de inoff. testam. Gugliel. de Benedict. in cap. Raynutius in verb. in eodem testamento il primo num. 15. de testament. etiam si aliquid fuerit relictum, non tamen titulo institutionis, l. as. in l. posthumo num. 5. C. de bon. poss.

poss. contr. tabul. ibique *Castrens.* & *Dec. nu. 11. Aluar. Valasc. in praxi partitio. cap. 17. num. 28. de Ponte latè conf. 42. num. 6. Vasq. de success. creatio. lib. 2. §. 10. num. 186. Rojas in epitom. success. cap. 8. num. 4. & Didac. Spino in specul. testamen. glo. 20. num. 98. Et licet loquantur in filio, idem procedit in ascendentibus, & præsertim matri filius tenetur relinquere legitimam, glos. in l. Pantonius §. 1. ff. si à parent. quis fuer. manumiss. & in §. si verò expressim in *Auth. de hered. & falc. & in §. sancimus in Auth. ut cum de appell. cognos. not. per DD. in d. auth. nouissima*, vbi *Salic. & Ias. num. 37. Grass. in §. legitima quaest. 5. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 44. Et de legitima matri debita D. de Franch. decis. 63. de Ponte conf. 66. & 68. Fab. de Anna conf. 130. num. 12. lib. 2. Idque locū habet etiam iure Hispano, vt ex *tex. in l. 8. tit. 13. par. 6. vbi Lop. glos. 7. & de legitima matris est text. in l. 12. vers. e si el mozo tit. 5. par. 6. vbi Lopez glos. 10. quæ legitima debetur etiam matri naturali, quæ si non est Illustris persona succedit filio naturali §. fin. *Instit. ad Tertyll. in §. vulgò Instit. de success. agnat. & habet querelam contra testamentum filij naturalis l. si suspecta ff. de inoffic. testam. latè Lopez part. 6. tit. 13. l. 11. glos. 3. de Franch. decis. 640. num. 2. cum seq. nisi esset natus ex damnato coitu, vt in alia dec. 645. Sicut è contra mater naturalis tenetur relinquere filio legitimā, cum naturalis pariter succedat matri l. si qua Illustris vbi glos. C. ad Orficia. Socin. conf. 148. lib. 1. Alexan. conf. 46. lib. 1. Dec. conf. 231. abundè Rojas in epitom. success. cap. 26. num. 64. cum reciproca fit, & æqualis successio inter parentes etiam naturales, Bart. in l. fin. num. 5. ff. de his, quib. vt indign. & in §. fin. in *Auth. quib. mod. natu. effic. sui, Dec. conf. 311. in prin. Paleot. de noth. & spur. quaest. 39. Rojas d. tract. cap. 31. in prin. Azcued. lib. 5. tit. 8. cap. 1. à num. 26. Et in Ci-*****

uitate Neapolitana etiam in filio naturali habet locum consuetudo respectu matris, vt decisum refert *D. de Franch. decis. 640. quæ tantò fortius procedunt in filio legitimato, & operatur respectu matris secundum veriorē sententiam, quam ex pluribus citatis comprobat Tellus in l. 6. Tauri nu. 13. reprobato Capr. in conf. 1. quæ Pars ex aduerso allegat cum Fulgos. conf. 82. Quia loquuntur in nato ex coitu dānato, & punibili de iure ciuili, qui secundum eos, & si legitimetur, non tamē poterit ei mater ob sui culpam succedere. At nos sumus in Cæsare filio nato ex soluto, & soluta, inter quos matrimonium cōtrahi poterat. Vnde merè naturalis erat ex l. 11. Tauri, & not. in l. 9. Nec erat coitus punibilis cum vidua, cū illius amplexus inueterata Hispanici Regni consuetudine non puniatur, vt testantur omnes in l. 8. Tauri, & Azcued. in l. 7. tit. 8. lib. 5. nou. recopil. num. 38.*

32 Quæ legitima matri debita relinqui debebat titulo honorabili institutionis, aliàs testamentum est nullum, vt est communis opinio ex *tex. in d. §. aliud, iuncto §. iustum autem, in Auth. ut cum de appell. cogn. Iacob. de Beluis. & Bart. in §. siue igitur eod. tit. Bald. in l. omnimodo §. 1. C. de inoff. testament. Doct. in d. auth. nouissima, vbi Salic. Fulgos. Cast. Floria. & Ias. testantur de communi, Canon. in cap. Raynutius de testament. Vasq. de success. creat. lib. 2. §. 20. sub num. 282. vers. sed teneo, Xuarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 16. num. 2. Molin. de primog. lib. 2. c. 11. nu. 16. Thesaur. decis. 68. quod procedit etiam iure Hispano, quo legitima titulo institutionis est relinquenda parentibus, & præcipuè matri, Valasc. optimè in *prax. partit. cap. 17. num. 30. Castill. in l. 24. Tauri glos. 1. Burgos de Paz in l. 3. Tauri num. 888. Rojas in epitom. succ. cap. 8. num. 31. Segura in l. cum patronus nu. 40. cum seq. ff. de leg. 2. Molin.**

*Molin.videndus de primog.lib.2.c.15. num.16.cum seqq.& probatur in text. expresse in l.5.tit.8.par.6. vbi loquēs text.de portione legitima relinquēda inquit: Ma si aquella parte le dexasse, en el testamento no como à heredero,ma como en raçon demanda,entonce podria quebrantar tal testamento:& sic aperte sentit, etiam iure Hispano legitimā iure institutionis esse relinquendam, cui constitutioni omnino standum erit,cum non reperiatur correctā per alias ll.posteriores, vt ex multis docuit *Molin.loc.cit.comprobās*, requiri titulum institutionis pluribus rationibus,vt per *ipsum*.*

33 Nec obstat assumptum Partis al-
legantis, inualiditatem testamenti ex matris præteritione in Hispania non operari, quoties ei aliquid relinquitur, etiam si id non fuerit relictum titulo institutionis, sicuti testatur *Mattien7. lib.1. nou. recopila. tit.4.l.1. glo.10. nu.66.* vbi ita se vidisse feruari, ait, in Pinciana Cācellaria,& iterū *tit.8.l.7. glo.7. num.4.* ea ratione; quia dum in illo Regno Castellæ statutum est, valere testamentum absq; hæredis institutione, videtur sequi, quod proinde non requiratur titulus institutionis in relicto legitimæ, quoniam tollitur facillimè ex pluribus. Primò, Quia dum attento iure communi,& Hispanico cautū est, vt legitima titulo institutionis relinquatur, constitutio illa Hispaniæ correctā nō est, cum correctio nō appareat, sicut requireretur,&ideo seruāda est,vulg. *l.fancimus, C.de testam.* Secundò, licet posset dici aliquo tempore controuersa; tamen cum sit expresse decisum etiam per *ll.Partitarum*, nō videtur legitimè controuerti posse ex illa ratione adducta in contrarium, quæ non nititur concludenti argumento; siquidem aliud est dicere, testamentum absq; hæredis institutione valere,& aliud, legitimā sine titulo institutionis relinqui posse; sed p̄supposita validitate testamenti, sufficere

legitimam relinqui titulo legari, illa lege decisum non est, vt probat *Molin.* respondendo omnibus obiectis in *d.l.2.c.15. num.17.18.* & latissimè *Valasc. in d.c.17.nu.30.* Tertiò respondetur, quòd testamentum cōditum fuit Neapoli, non in Hispania. Vndè solemnitates Neapolitanæ cōsuetæ obseruandæ sunt, vt per *DD. in l.1. & ibi Bald. in 3. quæst. princ. C. de summ.Trinit.& fid.cathol.* probant iura in *l. si non speciali C. de testam. & l.2.C. quemadmod.testam.aper. idē Bald. in l. fin. C. de fideic. Affl. decis. 226. num.6.* Tellus latè in *l.3. Tauri*
34 in *princ.* Quòd verò sit mater, seu ascendentes, vel descendentes instituendi, vel cum causa expresse exheredandi, hoc pertinet ad solemnitatē testamenti, prout solemnitatem appellat in specie *Zuchardus in l. posthumus sub num.92. & clariùs num.94. & 96. de bon. poss. contra tab.* Ultra quòd in casu nostro non erunt attendendæ *ll. Hispaniæ*, sicut in alio articulo inferiùs ex abundanti clarè demonstrabitur.

35 Nec obstat, quòd in testamento adsit verbum *relinquo*, quod videtur importare institutionem, quando est appositū in persona, quæ de necessitate debebat institui, vel exheredari, quia illud primò procedit, quādo verbum *relinquo*, adiectū esset vniuersitati bonorū p̄ *tex. in l. Diuus*, vbi *Bar. ff. de milit.testam. idem Bart. in l. Centurio col. fin. ff. de vulg. & pupill. glo. in S. si verò nulla in vers. relictis in Auth. de hered. & falcid. & in l. his verbis vers. dominus esto ff. de hered. instit. Alex. conf. 70. vol. 2. & latè *Greg. Lop. part. 6. tit. 3. l. 6. gloss. 9. Bal. in l. quoties num. 3. C. de hered. instit.* Secus si adiiciatur certę rei, vel quātitati, vt p̄ *Bar. in l. cogi ff. ad Treb.* quod iure nouissimo est indubitātū, quia non sufficit legatum etiam in filio, qui debet de necessitate institui secundum *tex. expressum in d. S. aliud quoq; capitulū*, vt latè declarat *Couar. viden-**

videndus in d. cap. Raynutius in S. 2. num. 5. Item quando adest alius hæres vniuersalis, vt in casu nostro, nunquam verbum *relinquo* importat institutionem, vt per gl. 1. in l. bis verbis, 48. ff. de hered. instit. quam Bar. & ceteri sequuntur, Alex. in l. nam quod S. non omnis sub num. 7. vers. vide ff. ad trebell. plenè Gugliel. de Benedict. in d. verb. in eod. test. il primo num. 6. in fin. & num. 19. cum seqq. & clariùs nu. 57. & in ver. reliquit num. 2. cum seqq.

Et quamuis in testamento Cæsaris adsit clausula codicillaris, cuius virtute substatetur testamentum in vim codicilli, vt per Clar. in S. testam. q. 50. num. 1. & 3. de Pont. conf. 42. nu. 11. lib. 1. & Ann. conf. 103. n. 4. Aduertatur, clausulam illam non operari, vt hæres iure directo capiat hæreditatem, sed iure obliquo, & in vim fideicommissi censentur rogati venientes ab intestato restituere hæredi scripto, vt per Clar. in d. S. testamentum q. 46. in princ. DD. in l. 1. ff. de iur. codicill. Gras. in S. codicillus q. 21. & in S. testam. q. 50. num. 1. de Pont. d. conf. 42. num. 13. Ann. pater alleg. 19. Consiliar. de Ann. d. conf. 103. num. 5. Thesaur. de 37 c. 141. num. 6. Et hoc nihil prodest Philippo, quia ipse egit, & petijt immisionem tanquam hæres ex testamento, non autem tanquam fideicommissarius ex codicillis, vnde nō potest eam prætere vigore fideicommissi, quia eligendo viam testamenti remanet præclusa via agendi vigore fideicommissi ex clausula codicillari, tex. est in l. fin. C. de codicill. Roman. conf. 125. mater, per totum, sequitur Boer. decis. 33. à nu. 13. & omnes DD. passim in d. l. fin. maximè si ex eadem scriptura testamenti non diuersa primo loco egerit quomodocunq. etiam vigore edicti diui Hadriani, vt ex verbis eiusdem l. fin. C. de codicill. posuit gl. in ver. præclusisse, & in verbo ex more, Consil. Ann. latè eod. conf. 103. nu. 20. 38 quæ lex tantummodo limitaretur in reo, qui posset opponere plures ex-

ceptiones etiam cōtrarias, Affl. decis. 134. de quo latius in consil. nostro infra inferendo.

Nec clausula *omni modo meliori* in 39 testamento prædicto generaliter appositæ erit alicuius considerationis in casu nostro, quasi quod ex ea legatum factum possit importare institutionem, & proindè valeat testamentum ex dictis per Bald. in l. quoties num. 3. C. de hered. instit. Turrett. de clausul. codicill. q. 123. quoniam verior est sententia, clausulam prædictam non operari validitatem directè, sed in vim clausulæ codicillaris, ita vt dicatur relicto ab intestato, ita expressè Bal. in l. cū pater in S. filius matrem in fi. per illum tex. ff. de leg. 2. vbi relatis verbis clausulæ prædictæ, inquit, ista verba operantur idè, quod expressa repetitio ab intestato, Gugliel. de Bened. videndus in d. cap. Raynutius in d. verb. in eod. testam. il 1. à nu. 59. cum seqq. qui respōdet ad rationem Bald. & aliorum ipsum simpliciter sequētium, aliquo nō addito, sequitur Additio ad Alex. conf. 112. lib. 3. & conf. 86. nu. 7. lib. 5. Sfor. Odd. conf. 89. nu. 25. Grass. in S. testam. q. 11. post nu. 10. vers. vnde sit, Gallin. de verb. sign. lib. 9. c. 36. nu. 25. & idem Turrett. in eod. tract. q. 7. nu. 7. vbi post alios concludit, hanc clausulam habere vim clausulæ codicillaris, & ad instar illius non supplere defectum institutionis, nec facere valere testamentū iure testamenti, sed solum iure fideicommissi, sicut de clausula codicillari supra diximus. Respondetur secūdò, quod & si vera esset contraria opinio, suppleri scilicet titulum institutionis per hanc clausulam *omni modo meliori*, procederet, quando esset appositæ in ipso relicto, vt si dixisset Cæsar: *Relinquo matri meæ omni meliori modo annuos ducatos quingentos*, tunc posset importare institutionem; secus verò quando apponitur in principio testamenti, prout in casu nostro, vel in fine, ita distinguunt, & probant Claudius de Seisello in l. nam quod S. non

B

omnis

omnis ff. ad Trebell. Anna in specie alleg. 19. sub num. 17. vbi sic ait iudicatum in causa Marci Antonij Columnæ, Alexand. conf. 10. lib. 7. Rimin. Iun. conf. 78. num. 27. & seq. lib. 1. Curt. Iun. conf. 169. num. 7. vbi ex Alex. loco prædicto ait, quòd debet esse separata à clausula codicillari, sequitur Bero. conf. 118. num. 29. lib. 2. & Marta in tract. clausul. c. 18. sub num. 5. vbi etiam ita decisum ait in Rota in vna Reatina hereditatis tertio Maij 1600. coram Iusto.

Stante igitur matris præteritione, 40 cum nō appareat ex lectura eiusdem testamenti instituta, resultat nullitas, quæ tanquam vitium visibile impedit immisionem absq. controuersia iuxta communem DD. sententiam, de qua habetur in d. l. fin. C. de edict. diu. Hadr. vbi gl. in vers. vitiatum, & in l. 2. eod. tit. in vers. vitio, Bar. in ead. l. fin. nu. 2 Paul. de Castr. Curt. Iun. num. 3. in fin. Decius num. 36. & 43. & conf. 467. nu. 12. in fin. Sapia in d. l. fin. num. 71. Zuchard. num. 9. Menoch. in d. remed. 4. num. 729. Bero. d. conf. 118. num. 36. lib. 2. Achilles Personal. omnia referens in d. tract. de adipisc. poss. num. 119. & 121. de Pon. conf. 20. n. 9. lib. 1. quæ nullitas 41 etiam si opposita non fuerit à matre præterita, adhuc tamen militat aduersus testamentum, cum sit defectus substantialis, & peccet in forma à lege introducta, secundum Bart. in l. filio præterito num. 21. ff. de iniust. rupt. test. DD. in l. posthumo C. de bon. poss. contr. tabul. vbi glos. Alex. num. 17. Ias. num. 10. Riminald. num. 5. Curt. num. 46. qui de communi testatur, per Zuch. nu. 44. & sub num. 91. vers. ista conclusio, & in d. l. fin. sub num. 322. vers. 2. declara, vbi refert adnot. per ipsum in d. l. posthumo, Crauet. conf. 242. num. 4. Vasq. de success. creat. §. 30. num. 109. Ann. alleg. 19. nu. 5. Ann. Iun. d. conf. 103. in princ. & nu. 3. cum seq. D. de Pon. in d. conf. 42. nu. 3. lib. 1. qui DD. respondent ad glo. 42 in l. 2. ff. si ager vectig. Insuper quia comparuit Ioannes Raynutius ces-

sionarius Ines de Toledo matris Cæsaris, & allegauit nullitatem testamēti Cæsaris, remanet resoluta quælibet difficultas; & ex dicta nullitate allegata competit Io. Baptista, licet tertio beneficium pro suo interesse iuxta tex. in l. post mortem ff. de bon. poss. contra tab. Crauet. conf. 242. nu. 4. Pract. Papiens. de forma libelli, quo petitur hereditas ex testam. in verb. ac etiā realiter num. 19.

Nec dici potest, nullitatem prædictam fuisse sublatam ex eo, quòd idē Philippus vigore decreti præambuli fuerit declaratus heres quond. Cæsaris, item quòd vigore testamēti prædicti obtinuerit decretum de immit- 43 tendo in possessionem bonorum Cæsaris, quod fecit transitum in rem iudicatam, & fuit ordinatum, executioni demādari quòd bona Cæsaris; si quidem præambulum confectum fuit aliquo non audito, vel opponente, & sic operari non poterit, dum aliqua pars citata nō fuit ex traditis per Bart. in l. creditores in §. quest. princip. vers. mibi autem videtur C. de pignor. Sicut decretum de immitendo non potest 44 producere effectum prædictum, cum fuerit interpositum nemine intimato, nec audito, & quamuis post comparisonem fideicommissariorum fuerit datus terminus quòd bona Baltassaris senioris, & respectu bonorum Cæsaris, quòd prædictum decretum executioni demandaretur, id non obest: quoniam fideicommissarij se 45 opposuerunt respectu bonorum Baltassaris, in quibus substituti habebant interesse vigore fideicommissi, omissa discussione bonorum Cæsaris, quæ hanc dispositionem non requirebant, ultra quòd fideicommissarij præiudicare non potuissent ipsi Ioanni Baptista substituto, cum quo deinde exhibito eius mandato particulari fuit datus terminus simpliciter super omnibus, vt in facto notatum est. Amplius sit, vt cum respectu præambuli, & decreti de immitendo

tendo non fuit aliquid oppositū, nec
discussum circa nullitatē prædictā,
nec lis fuit cōtestata, & minus cogni-
tum plenē, nec semiplenē, non posset
exinde prætēdi exceptio rei iudicatæ,
nec impediri quò minus deducatur
principaliter, sicut deduxit dictus Ra-
ynutius cessionarius, vel opponatur à
quolibet interesse prætendente, vt le-
gitimē, & plenē cognoscendū sit de
veritate articuli prædicti iuxta cōem
sententiā DD. de qua in l. à Diuo Pio
S. si super rebus, vbi Alex. & in l. sape ff.
de re iud. Bald. in l. si Iudex ff. qui sunt
sui, vel alie iur. & in l. nam & postea ff.
de iure iur. circ. prin. Soci. cōf. 255. col. 1.
vol. 2. Corne. cōf. 126. in fi. vol. 4. Feli. in
cap. cūm Bertoldus col. 10. de re iud. Al-
beric. in d. l. si Iudex circ. fin. Castren. &
alij in l. qui Romæ S. duo fratres ff. de
ver. obl. & habetur in l. quod in diē S. 1.
ff. de cōpens. & D. de Frach. latē cōpro-
bat in dec. 289. in princ. & m. 4. Proinde
nullitas p̄dicta ex eod. testamento ap-
parens tot iuribus, & autoritatibus
cōfirmata, sola sufficiens est ad exclu-
dendū Philippū ab immiſsione petita.

Deneganda est insuper petita im-
46 miſsio Philippo Spinulæ, quia reme-
dium l. fin. C. de edict. diu. Hadr. cessat,
vbi adest legitimus contradic̄tor, vt
apertē habetur in ead. l. & ibi Bart. &
DD. Quod aut Io. Baptista sit legiti-
47 mus contradic̄tor patet. Primò, quia
cū quis in iudicio vocatur, vel admit-
titur ad contradicendum, ex hoc solo
efficitur legitimus cōtradic̄tor, vt per
DD. in d. l. si. vbi Bar. nu. 21. vers. quan-
doq; Mantua in 1. lectu. nu. 154. Zuch.
nu. 405. Menoc. de adipis. poss. remed. 4.
n. 555. Argel. de legit. cōtradic̄t. q. 3. ar. 1.
nu. 19. & seq. At Io. Baptista nō solum
est fideicommissarius, & executor sub-
rogatus ex decreto Curie Ianuensis;
sed etiam substitutus vigore testamē-
ti quon. Baltassar senioris, & cū vti
fideicommissarius comparuisset in iu-
dicio ad contradicendum Philippo,
fuit admissus, imò idē Philippus insti-
tuit, vt proprio nomine, non vti fidei-

commissarius constitueret procura-
torem generalem, & fieret in hoc Re-
gno iudicium respectu omnium bo-
norum vbicunq; sitorum, vnde cū
Philippus Spinula illum admiserit ad
litigādum, & institerit pro exhibitione
mādati, habuit eū vti fideicommissariū,
& legitimū cōtradic̄torē, nec amplius
illū poterit excludere, vt p DD. quos
citant, & sequūtur Neuiz. cōf. 17. n. 8.
Surd. dec. 104. nu. 10. post Bal. in l. 2. S.
quod obseruare C. de iuram. calum. & in
l. si proponas; vbi alij DD. C. de inoff. test.

Secūdò, Baltassar Cataneus senior
reliquit executorem Dñicum fratrem
cum amplissima facultate alios nomi-
nandi, qui postea alios sex nominauit,
etiam accedēte decreto Magistratus
Reip. Ianuensis, inter eos postea Io.
Baptista fuit subrogatus, vt in facto,
per quos bona hæreditaria possessa,
seu detenta fuerunt vsq; ad diem 19.
48 Septēbris 1603. mortuo iam Cēlare
Cataneo. Prædicta igitur possessio Fi-
deicommissariorum intercessit nomine
vocatorum à testatore, ad quos bona
pertinebāt, qui fuerunt ipse Io. Bapti-
sta, & Baltassar iunior fratres, non .n.
fideicommissarij possidēt pro suo, vt ait
Ioa. Fab. in S. retinenda nu. 2. Inst. de
interd. igitur possident pro alio, & sic
pro persona vocata à testatore, cuius
nomine possidetur, l. quod meo ff. de
acq. poss. & ita respondit in cōf. 17. nu.
25. lib. 1. Dñs meus D. Io. Bapt. Valéz.
Velazq. Iuriscōsultorū consultissimus,
ac illius priscæ, & sēper venerādę Iu-
risprudentiæ verus Alūnus, q postquā
dignissimē perfūctus est pluribus Su-
premorū Magistratuū gradibus ad
supremū locum per tēpora sublima-
tus, in præsentiarum, retento titulo, &
honoribus Regalis Consilij Regnorū
Castellę, & Legionis, summa cū sapiē-
tia, & non minori prudentia munus
Præsidis Reg. Cancell. Regni Grana-
tensis agit, ac moderatur, & proinde
49 Exequutores habēt interdictum reti-
nendæ nomine heredū, quibus distri-
buēda est hæreditas, vt per Menoc. de

retin. poss. rem. 3. n. 66. Sessé dec. 54. n. 14.
 Quod interdictū datur tñ possidenti
glo. in l. 1. S. quoties ff. de itinere, actuq;
privato, Menoch. eod. remed. 3. num. 49.

50 Hic autem animus fideicommissario-
 rum possidentū nomine substitutorū
 fuit declaratus ex cōstitutione procu-
 ratoris, & ex cōpartitionibus Io. Mat-
 thæi de Rogerio, q. poterat declarare
 animū constitutū, vt per *Bar. in l.*
inter stipulantem S. si Stichum sub n. 9.
ff. de verb. obl. Ang. in l. si quis intētionis
sub uu. 4. ff. de iudic. Ruin. conf. 145. nu.
38. lib. 5. Rolan. conf. 19. num. 3. lib. 3.

Fundatur vltērius hęc possessio ex
 alio: quia fideicommissarij constitue-
 runt se precario nomine possidere
 pro Ioa. Baptista, & Baltassare iunio-
 re fratribus, relaxando eis possessio-
 nem etiam pręuia licentia Prætoris,
 & post mortem Baltassaris in benefi-
 cium ipsius Ioan. Baptistę, per quod
 constitutum possessio vacans, adhuc
 ab alio non occupata trāsferri potuit.

51 Quamuis enim cōstituens, nisi ipse
 possideat, non transferat possessionē;
 limitatur tñ vbi possessio est vacans;
 tunc enim per constitutum detento-
 ris, qui alieno nomine se possidere
 constituit, possessio transfertur, vt in
 Colono, qui vacantem possessionem
 transfert per constitutum, vt voluit
Bart. in l. quod meo num. 9. ff. de acquir.
poss. cui neminem contradicentem se
reperisse fatetur Alexand. sub nu. 25.
 addēs ob eius authoritatem fore sua
 verba notanda, sequuntur *Claudius*
Aquens. in d. l. quod meo col. vlt. & Ti-
raquell. de iur. constit. limit. 14. num. 5.
 & propriē in *vers. verum*, vbi respon-
 dendo contrarijs declarat, dictum
Bart. procedere, si constituentes insi-
 stebant rei, & tunc per constitutum
 transfertur possessio vacās, prout est
 casus noster; quia executores detine-
 bant introitus tam existentes in Re-
 gno, quā extra, quemadmodum per
 colonum transfertur possessio in hę-
 redem, si ab eo tenere professus fue-
 rit, *Angel. in l. qui vniuersas S. qui per*

colonum ff. de acq. poss. Sutr. decis. 117.
n. 8. li. 1. Imò sola detētio, quę est meri
 52 facti, vigore cōstituti trāsferitur, quò-
 ad iuris effectū, ita ut illos omnes ope-
 retur, ac si realiter fuisset tradita, vt
 optimē exponit *Ant. Gom. in l. 45. Tau-*
ri nu. 4. citās Castr. & Aret. in l. quam-
uis S. si conductor nu. 5. ff. de acq. possēss.

53 Insuper exequutores nedum pos-
 sunt in alium transferre possessio-
 nem, vt docet *Matien. lib. 5. recollect.*
tit. 4. l. 14. gl. 1. num. 29. ex mente Bart.
in l. alio ff. de alim. & cibar. legat. de
Franch. decis. 204. post num. 16. & 17.
 sed ex licentia tacitē data à testatore
 possunt possessionem capere propria
 autoritate, prout Io. Baptista substiti-
 tutus, & executor impunē potuit ca-
 pere possessionem, vt optimē *Decius*
conf. 243. col. 2. sub num. 3. & conf. 424.
num. 10. Paris. conf. 54. num. 31. lib. 3.
Rolan. conf. 78. num. 18. lib. 3. de Fran-
chis loc. citato, & Gomes. var. resol. lib. 1.
cap. 12. num. 10. sicuti etiam appre-
 hendit sibi legatum propria autori-
 tate ex communi *Doctōrum* opinione
 in *l. non dubium C. de legat. Lopez par. 6.*
titul. 10. l. 2. glos. 1. Perez tom. 2. lib. 5.
num. 2. Peregrin. de fideicommiss. artic.
47. num. 43. & 46. & licitum est ar-
 54 guere ab exequutore legatario ad
 exequutorem fideicommissarium,
 seu substitutum vniuersalem, vt per
Dec. dicto conf. 243. & tacita licentia
 55 capiendi possessionem propria au-
 thoritate dicitur concessa, quando
 idem fideicommissarius, & substitu-
 tus est etiam constitutus exequutor,
 vt in casu nostro, & vltra supradictos
 posuit *Ludouic. decis. Perusin. 47. sub*
num. 19. Menoch. consil. 242. num. 6.
& Honded. consil. 28. num. 24. lib. 2. &
 ob id eidem fideicommissario sic pos-
 sessionem capienti competit reme-
 dium *d. l. fin. vt ibi per Bart. num. 9.*
vers. aut est facta restitutio, Alexand.
nu. 7. Ias. num. 9. Dec. qui tuetur hanc
 esse cōmanem ante *nu. 25. Menoch. d.*
remed. 4. nu. 178. inquit, neminem ab
 hac opinione disētire, & dicetur sine
 dubio

dubio legitimus contradictor: quia
vbi executori cōcessa videtur facultas
possidendi propria auctoritate, vt in
specie *Rolan. d. conf. 78. nu. 18. lib. 3. &*
Lud. decis. Perus. 46. num. 19. maximè si
nō est locus detractiōi legitimæ, vel
trebellianicæ, vt per *D. de Franch. dist.*
dec. 204. post nu. 27. cum seq.

Nec obstat, quòd in decreto lato
56 per Prætorem Ianuensē, quo fuit cō-
cessa licentia relaxandi, & transferen-
di possessionem, apposita fuerit clau-
sula *citra præiudicium iurium tertij, &*
legitimi contradictoris, per quam non
videtur quæsitā possessio Io. Baptistæ,
cūm conditionaliter trāsata videatur
ex l. qui absenti §. 1. ff. de acq. poss. de
quo Put. dec. 32. nu. 1. lib. 2. Quoniam
non sufficit decretum prædictum, sed
requirebatur, quòd in ipso actu con-
stituti, quo fuit translata possessio, fui-
set apposita clausula conditionalis, ex
quo simplex constitutum operatur, si
ipsa possessionis traditio nō est collata
in euentum conditionis, vt post *Aret.*
in d. l. qui absenti §. 1. Paris. & alios,
quos citat, concludit *Cesar de Grass.*
dec. 44. nu. 4. Idem & secundò respon-
detur, quòd illa clausula *citra præiudi-*
cium, conseruat possessionem ei, qui
habet, licèt hæres habuerit decretum
immissionis, vt explicat *Bal. in d. l. fin.*
sub nu. 41. Peregr. de fideic. art. 48. num.
36. vers. & indubitanter, non autem
tribuit possessionem non habenti, &
ideò Philippus non potuit conseruari
in possessione, quam non habuit. Ter-
tiò, dicta clausula non facit traditionē
possessionis conditionalem, sed mo-
dalem, ideò cūm ipsius effectus nō sit
translatus in euentum conditionis,
translatio non impeditur ex his, quæ
optimè docuit *Ioa. Faber in S. retinen-*
da sub nu. 5. Instit. de interd. ex quibus
constat, legitimè in Io. Baptistam Ca-
taneum etiam ex persona Baltassaris
fratris fuisse translata possessionem,
quam fideicommissarij ipsius nomine
detinere constituerunt.

Nec obstat prætensio Philippi

allegantis, possessionem fuisse transla-
tam per exequutores in fraudem litis
motæ, & illa pendente: quoniam mor-
tuo Cæsare Neap. die 26. Iulij 1603.
exequutores Ianuæ sub die 7. Augusti
1613. constituerunt procuratorem.
Antioniottum Cataneum ad impedi-
endum sequestrum, quod fortè fui-
set petitum super bonis quondam
Baltassaris senioris, quæ spectabant
ad filios Dominici; & cūm dubitarent
de partu supposito Mariæ Spinulæ,
illum constituerunt procuratorem.
insimul etiam ad inspiciendum ven-
trem. Philippus verò die 9. Septem-
bris petijt immitti in possessionem
bonorum hæreditariorum Cæsaris;
sed non citauit substitutos, vel fidei-
commissarios, nec dictum Antoni-
ottum procuratorem. Et die 19. Sep-
tembris dicti fideicommissarij consti-
tuerunt se p^r fidere, & deinde com-
paruerunt aduersus decretum ob-
tentum à Philippo, nemine audito, op-
ponendo de fideicommissio in bene-
ficio substitutorum, per quos bona
57 possidebantur, ex quo facto resul-
tat, litem motam dici non posse,
cūm antea nemo fuisset citatus, ad
text. in clement. 2. vt lit. pend. vbi DD-
per Dominum Cardinalem Seraphi-
num decis. 316. num. 4. lis verò pri-
mo loco videtur contestata die 30.
Octobris, quo fuit datus terminus,
& hoc tempus litis contestatæ atten-
deretur, *l. amplius non peti ff. rem ra-*
tam haberi, & adhuc ante terminum
prædictum possessio fuerat relaxata,
& cūm fuisset disceptatum de man-
dato substitutorum; fuit demum da-
tus terminus super omnibus petitis
in anno 1611. Et quamuis Philip-
pus in Magna Curia fuerit declara-
tus Cæsaris hæres sub die 26. Augu-
sti; non tamen propterea dicitur
lis instituta, & Antoniottus Cataneus
ibi comparuit, non vti procurator,
sed vti coniunctus absque manda-
to, prout de iure permittitur ad *text.*
in l. maritus, in l. exigendi C. de

procur. & in clement. 1. eod. tit. Ideòq; litis pendentia allegari non potest in damnum substitutorum.

Minus denique obstat, quòd licet
59 possessio nò amittatur per sequestrũ à Iudice factum, vt in *l. interesse ff. de acquir. poss.* videtur tamen amissa, si fiat à Iudice de voluntate partium ad *tex. in l. licet ff. de positi*, vbi Bart. sicut prætendit Philippus, dum allegat, Ioann. Baptistam per comparitionem spontè consensisse, vt capitalia remanerent sequestrata etiã respectu portionis Dominici patris, quoniam respondetur, assumptum prædictũ procedere, quando vtraque pars de possessione contendit, & contentatur propter incertitudinem possessionis fieri sequestrum, secus verò si certus est possessor, q id nò agit, nisi ad finẽ, vt aduersarius sit securus, quo casu possessio non perditur, quia non præsumitur hoc velle, nisi ex alio posset sumi coniectura perdendæ possessionis, ex *tex. in l. si de eo S. si fortè ff. de acq. poss.* ita in specie docuit Aretinus in *d. l. interesse nu. 1. vers. dicebam enim*, & melius in *c. examinata nu. 15 de iudicijs*, respondens ad *tex. in d. l. licet*, quia videtur fieri sequestrũ causa custodiæ, quæ non priuat aliquem possessione, sequitur Feli. in *d. c. examinata*, quòd autẽ id processerit pro securitate, constat ex eo, quòd voluit etiam remanere in sequestro portionem Dominici patris, in qua nulla prætentio Philippi cadere poterat, & ideò dici non potest fuisse actum pro amittenda possessione, & in casu nostro insuper consideratur coniectura conseruandæ possessionis, dum Ioannes Baptista contentus extitit, remanere sequestrata capitalia prædicta in Regno existentia, non extra, vt ex lectura prædictæ comparitionis patet, ad finem tamen percipiendi fructus, quos habere non potuisset, si possessio fuisset amissa ex sequestratione.

Vtteriùs & tertio animaduertendum est, si iam fundauimus, in præsentì causa

non tractari tantummodò de articulo summaria immisionis, sed de omnibus deducis, nò obstante fideicommissio, ac de detractiõne prætensa legitimæ, & trebellianicæ, & de effectu legitimationũ, & alijs superiùs consideratis, super quibus omnibus cõpilatus est processus cum ipso Ioanne Baptista, mirũ est, quomodo prætendatur, prædicta omnia posse explicari sine contradicatore, cùm simus extra casum summaria immisionis, & citra omnia deducta, & considerata illud solum sufficeret, quòd Io. Baptista etiã si non esset possessor, fuit introductus specificè vt substitutus ad contradicendum, & opponendum, quæ voluerit, & admissus instante Philippo, vt ponderauimus supra.

Denique omnia prædicta concernunt iura, & defensionem Ioannis Baptistæ quòd ad portionem relictam Cæsari, cùm respectu portionis Stephani nec prætentio quidẽm possit per Philippum allegari, ex eo quòd Cæsar, ex cuius persona prætendit se declarari hæredem Stephani, nũquã possederit portionem Stephani, sed tantummodò voluerit p protestationẽ, & comparitionem gestas propè mortem ipsius Cæsaris sibi iura cõseruare in legitima competenti Stephano, cuius dixit, se esse hæredẽ, ex quibus non resultat aditio, & hæreditate non adita non est locus transmissioni, *l. unica S. in nouissimo C. de caduc. tollend.* & si aditio ex prædictis resularet, adhuc immisio locum non habet, cùm ex parte Cæsaris fuisset necessaria apprehensio possessionis, quæ ex sola aditione non transfertur, vulg. *l. cum hæredes ff. de acq. poss.* Nec dici potest, possedisse mediante persona fideicommissariorum, & executorum. Primò; Quia vt potuissent fideicommissarij possidere nomine Cæsaris, debebat præcedere aditio nota fideicommissarijs, quæ non apparet. Secundò, quia fideicommissarij fecerunt

cerunt actum contrarium, relaxando possessionē portionis Stephani in beneficium substitutorum, & præcedente decreto Prætoris, qua possessione substituti priuari non poterant absq; causæ cognitione, *l. meminere C. unde vi, Alex. conf. 83. visa facti narratione col. 1. lib. 2. & conf. 30. ponderatis col. fin. lib. 5. Dec. conf. 400. lib. num. 6.* Tertiò; quia ex testibus examinatis per Philippum patet, Cæsare noluisse, ut fideicommissarijs innotesceret ipsius prætenso circa portionem Stephani, dubitās, ne propterea recusarent cōtinuare solutionem suę

62 substituti priuari non poterant absq; causæ cognitione, *l. meminere C. unde vi, Alex. conf. 83. visa facti narratione col. 1. lib. 2. & conf. 30. ponderatis col. fin. lib. 5. Dec. conf. 400. lib. num. 6.* Tertiò; quia ex testibus examinatis per Philippum patet, Cæsare noluisse, ut fideicommissarijs innotesceret ipsius prætenso circa portionem Stephani, dubitās, ne propterea recusarent cōtinuare solutionem suę

63 portionis, ex quo sequitur, quòd, cū possessio animo, & corpore acquiratur, *l. 3. in principio, & l. quemadmodum ff. de acq. poss. Alex. conf. 153. col. 1. vers. præterea lib. 6. Decius conf. 226.* nō potest prætendi possessio nomine Cæsaris, cū nota non esset fideicommissarijs prætenso Cæsaris, & ipsius voluntas, & potius resultat oppositum, dū Cæsar ex hoc certus erat de cōtraria voluntate fideicommissariorum quòad portionem Stephani, & defuncto Stephano ab intestato, experiri debebat interdicto *quorum bonorum*, & petere interpositionem præambuli, si remedia prædicta competissent, & in utroque procedi non poterat, nec posset sine contradicatore, ut in principio fundauimus. Et si de prætenso retentione legitimæ, & Trebellianicæ agendū est omnino, ac de effectu legitimatum iuxta deducta in processu cōpilato, non est ulterius immorandum, cū non simus in terminis simplicis immisionis vigore *d. l. fin.* sed descendendum est ad articulum prædictum prætenso retentionis legitimæ, & trebellianicæ, nulla habita ratione allegatæ incapacitatis, vel indignitatis, de qua tanquam nouissimè excitata in ultimo articulo verba faciemus.

ARTICVLVS III.

Quòad legitimam vigore prætenso legitimatum.

S V M M A R I V M.

- 64 Filijs naturalibus adhuc non legitimatis nulla competit legitima.
- 65 Filij legitimatio per rescriptum Principis est obtinenda ad patris instantiam, & de illius consensu expresso, & cum ratione, & num. 97.
Filij pariter requiritur assensus, cū inuitus legitimari non possit.
Sed quid in infante? consulas hic.
- 66 Consensus patris non probatur per verba enunciativa adiecta, & apposta in rescripto legitimatōis, & cum ratione.
Assensus expeditus in forma Regiæ Cancellariæ non intelligitur concessus à Principe nomine illius, pro quo asseritur, fuisse preces porrectas.
Supplicatio fieri potest nomine absētis, cuius tamen ratificatio in posterum subsequi debet.
Legitimatio obtenta ad preces patris absque illius mandato, adeo est viribus exhausta, ut nec conualescat per illius ratificationem secundum Cels. Hug.
- Ratificatio, vel approbatio patris de legitimatōe facta cōstare potest ex verbis eiusdem patris, ut potè si appellasset filium legitimum, vel legitimatum.
- 67 Principis verba assertiua, seu narratiua non semper fidem faciunt, ut admonemur hic.
Legitimatio licet sit Principis beneficium; nō tamen confertur inuito patre, & num. 136.
- 68 Legitimationis ignorantia respectu patris ex quibus deducatur.
Filius cum ignominia institutus dicitur, si cū instituitur, naturalis tantum appellatur.

Insti-

- Institutio filij naturalis non operatur effectum, neq; scientiam legitimatio- nis in patre, & cum ratione.*
- 69 *Filij ex iustis nuptijs procreati quare in Instit. in tit. de adopt. sint natura- les appellati.*
- ... *Naturalis post legitimatorem quo- modo appellandus.*
- Filius etiam legitimus apud Hispa- nos appellari naturalem est assertio prorsus falsa.*
- 70 *Probatio debet concludere per nece- se, non autem per possibile; aut contingē- ter.*
- 71 *Tutor relinqui potest filio etiam natu- rali, qui erit postea à Iudice confir- mandus.*
- 72 *Legitimationis tenor exscribitur.*
- 73 *Legitimus plenarie quoad omnia præ- ter successionem, in qua sit inuitatus, seu vocatus in certis casibus an vere legitimus, vel potius dispensatus dicatur, & num. 109. in fi. & 110.*
- 74 *Recensentur primo loco DD. qui respon- derunt pro legitimo. His contrarij referuntur sub nu. 76.*
- 75 *Legitimus non dicitur, sed dispensa- tus, qui Natalibus non est restitutus, nec macula deleta; sed ad quadam- habilitatus.*
- 77 *Distinctio questionis supra formate, ut taliter legitimus quoad personam sit plene legitimus, sed quoad bona; seu ius succedendi dispensatus dica- tur.*
- Legitimus, & ius succedendi sunt in- ter se distincta, & separata, & num. 104. in fi.*
- 78 *Legitimus ad, successionem uno ex trib. modis hic relatis fieri consuevit.*
- 79 *Legitimus ut succedat in eo, quod patri placuerit, quid iuris ex hac legitimatorem forma consequatur circa successionem, & num. 88. 100. & 106.*
- Legitimus simpliciter impugnat te- stamentum si sit præteritus, non- autem is, cui est coarctata successio, etiam si sit verè, & propriè legitima- tus, & num. 100. & 103. in fi.*
- 80 *Legitimus cum clausula, ut possit suc- cedere in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel ab intestato, quomo- do succedat, & num. 88. 105. in fine, & 106.*
- 81 *Legitimus ut succedat in eo, quod pa- ter reliquerit ex testamento, vel alia ultima voluntate, vel donatione, non succedet ab intestato, & cum ratione, quæ recensetur; cui nec legitima de- betur, ut num. 82. & 87.*
- Causa intestati sub nulla dispositione, quæ sit ab homine, comprehenditur, quia procedit à lege, & nu. 92.*
- 83 *Ad cuius confirmationem assertur am- plius Doctorum numerus.*
- 84 *Succedere non valens ab intestato, nec testamentum poterit impugnare.*
- 86 *Legitimus simpliciter, & absq; restri- ctione debetur legitima, & cum ra- tione.*
- Legitima commensuratur portioni intestate successionis num. 87. in fi.*
- 88 *Filius legitimus si non habet quere- lam, nec ius impugnandi testamen- tum, neq; legitimam consequi pote- rit.*
- 89 *Clausula apposta in rescripto Principis interdum stant augmentatiue, & non semel restrictiue; sed si dubitetur, in quem sensum sint trabende, ultra hic posita vide congesta sub nu. 92.*
- Verbum hæredar quando importet tam successionem ex testamento, quàm ab intestato, & nu. 95.*
- 90 *Verbum nullum ociosè, & frustra adie- ctum cesset, sed cum effectu operan- di, sed obiectio fundata super hoc vul- gato axioma tollitur infra nu. 97.*
- Filius legitimus si succedat tam ex testamento, quàm ab intestato, habe- tur, ac si fuisset simpliciter legitima- tus, sicq; habebit querelam, & ius im- pugnandi testamentum, & nu. 96*
- 91 *Legitimus argumentatur nunc ab absurdo vitando; sed hæc sua argu- mentatio diluitur pluribus modis inf. nu. 98. & 99.*
- Filius naturalis in defectum legitima- prolis potest de iure communi in-*

- uniuersum heres institui, salua tantum Parentibus legitima, quæ secundum leges Tauri potest etiam ab ascendentibus auferri.*
- 92 *Successor ab intestato dicitur à defuncto vocatus fidei, tacite, & permissiue; non autem verè, expresse, & dispositiue. Successio filij legitimati pendet ex tenore legitimationis, & 93.*
Legitimatio ad successionem ex una causa non extenditur ad aliam. 92.
Voluntas paterna est præcipua causa legitimationis, ibid. in fi.
- 93 *Mos duplex, tam vetus, quam recens Castelle recensetur circa formam legitimationum.*
- 94 *Ruin. conf. 84. lib. 3. pensculatè declaratur.*
Legitimatio facta à Principe in quo differat ab ea, quæ fit à Comite Palatino.
- 95 *Verba uniuersalia præcedentia restrictionem recipiunt à verbis limitatiuis immediatè subsequenter.*
- 96 *Greg. Lop. traditio, de qua par. 3. tit. 18. l. 9. gl. 3. retorquetur.*
- 97 *Parentibus nil debetur etiam ratione legitima, superexistente sobole legitima. Clausula illa in rescripto legitimationis apposta sine præiudicio descendendum, vel ascendendum ex testamento, vel ab intestato quid importet, & operetur.*
- 98 *Filius naturalis tantum quomodo differat à legitimato quoad successionem patris testamentariam, num. scilicet possit tantum unus, quantum alter capere ex substantia paterna, & nu. 112.*
Legitimatio etiam restricta quoad successionem, adhuc operatur alium notabilem effectum post Burg. de Paz hic relatum.
- 99 *Clausula reseruativæ natura, & effectus.*
Leges unius Regni non ligant subditos alterius Regni.
Quilibet illegitimus est capax cuiusvis relictæ, dummodo non facti à parentibus.
- Naturalis, non existente legitima sobole succedit patri ab intestato in duabus vicijs; sed ea superexistente in alimentis tantum.*
- 101 *Quando in secunda filij legitimatione ut valide fiat, sit facienda mentio de priori.*
- 102 *Lapsus aduersarij in intellectu aliquorum DD. hic relatorum.*
Spurius intelligi potest omnis illegitime natus; non tamen ex concubina domi retenta.
- 103 *Princeps potest etiam spurium plene legitimare tam quoad personam, quam quoad successionem, & cum ratione; non tamen super matrimonij radice.*
Legitimus quisque nascebatur ante legem civilem.
Legitimatio cur inuenta, ibid. circa finem.
Clausularum limitatiuarum in legitimatione positarum effectus, & num. 105.
non indigent adminiculo dictionum taxatiuarum, num. 106.
Habilitatio ad unum actum non producit ad alium, maxime contrarium, & nu. 106. & 109.
- 107 *Legitimatio quoad successionis caput, nil refert, an sit concessa per verba affirmatiua, vel negatiua.*
Legitimati admissio, vel exclusio ab arbitrio paterno dependet, ubi in Parentis voluntate reposita est successio.
- 108 *Verbum potest cur in vulg. l. Gallus importet necessitatem, & generaliter quando illam inducat.*
- 110 *Legitimatus, & ad successionem habitatus iuxta arbitrium patris, nec etiam legitimam poterit retinere, si fuerit uniuersali fideicommissio grauatus, & de ea nil fuerit expressum.*
Clausula omni modo meliori effectus remissiue, ibid. circa finem.
Fideicommissum factum de hereditate restituenda comprehendit etiam legitimam, quæ tamen filio legitimo, & naturali incolumis remanet ex ratione

- tione fundata in defectu potestatis, conferunt etiam posita infra sub nu. 118.*
- 112 *Institutio ubi est voluntaria, & non necessaria nullum respuit grauamen, idq; aliquot stabilitur exemplis.*
Filius, qui renunciauit paternae hereditati, si instituatur à patre, compellitur quoduis onus, & grauamen subire.
- 113 *Filius legitimatus si non potest conquiri, quando nil sibi à patre fuit relictum, à fortiori nec quando fuit institutus, & simpliciter grauatus onere fideicommissi.*
Legitima detrahatur aduersus Testatoris voluntatem, nisi relicta sit.
Ipsius supplementum successit in locum querele, quæ contra defuncti voluntatem intentatur.
- 114 *Refellitur consil. Dec. 257. in beneficium legitimati adductum, cui pariter obstat autoritas rerum iudicatarum.*
- 115 *Trebellianica, & falcidia quamuis secundum nouum ius prohiberi possint; attamen in dubio neutra prohibita censetur.*
Vtraque adhuc hodie dicitur detrahi contra voluntatem Testatoris, & num. 146.
Argumentum non rectè ducitur ex trebellianica, & falcidia ad ius, quod legitimatus ex forma legitimatiōis habet repositum in arbitrium patris.
Retentio facilius conceditur, quàm petitio num. 116. in princ. sed declara, ut eod. pu. in fin.
In legitimatiōis creatione potest ius successionis restringi.
Dec. consideratio dum in filio legitimato duplicem astringit acquisitionē, esibitur, exploditur.
- 117 *Filio de iure est debita legitima, sed non omni filio, & nu. 118.*
Miles potest priuare filium etiam legitima.
Attamen in fideicommissio facta à milite non comprehenditur; sed vide contrarium num. 118. & 120. circa fin.
- Filia licet in casu hic relato contra patris voluntatem non consequatur legitimam, nihilominus si ab eo fuerit instituta cum onere restituendi, illam retinebit exemptam à dicto restitutionis onere; Sed id non transit absque dubietate, ut infra nu. 119.*
- 118 *Miles in dubio censetur usus fuisse iure communi, non autem speciali.*
. . . potest iure militari directo substituere etiam adultis.
Priuatio præsupponit habitum, ibid. circ. fin.
- 119 *Filiæ portio aliqua debita per statutum subrogatur in locum legitimæ sibi olim debita de iure communi.*
Quæ si fuerit minùs legitima, poterit secundum aliquos agi ad supplementum legitimæ.
- 120 *Dec. notatur de contrarietate, & attentata saluatio eueritur.*
- 121 *Parif. consil. super eadem legitimatiōis materia vel est cum distinctione admittendum, vel penitus reijciendum.*
- 122 *Cephal. & Riminal. Iun. consilia, pro legitimato edita optimis vitantur considerationibus.*
Legitima filiorum salua, omne quod superest, potest à Parentibus cuiuslibet relinquere, ac etiam in mare proijci.
Non paruum intercedit discrimen inter filium limitatè legitimatum, & legitimum, & naturalem, etiam in materia detractiōum, quando uterque grauatur onere fideicommissi.
- 123 *Gomez. autoritas veluti omni fundamento destituta prorsus corrui.*
- 124 *Ias. consil. distinguitur, & declaratur, & nedum non obstat, sed potius retorquetur.*
Familie nobilitas conseruatur diuinijs.
- 125 *Laderch. consil. magis suffragatur, quàm aduersetur.*
- 126 *Ripa, Decian. & Surd. velut sibi nec contrarij, ac alijs modis confutantur.*
- 127 *Menoc. Garz. Chop. Burg. & Hond. hic*

- ... hic relasi varjjs euitantur modis.
- 128 Gozad. consil. veluti loquens in diuersis terminis non curatur.
- 129 Macerat. resol. subsequens Dec. Cephal. & Paris. tollitur eodem modo, quo repulsa fuit opinio dictorum suorum antecessorum.
- 130 Suar. Perez, & Azeu. nedum partes aduersas non tuentur; sed potius contrarium defendunt, & probant.
- 131 Verba uniuersalia non admittunt restrictionem, siue limitationem.
- 132 Couarr. traditio nedum parti ex aduerso non suffragatur, sed potius refragatur.
Voluntas ex coniecturis elicitā euidenter dicitur.
- 133 Legitima filiorum quanta sit, partim explicitē, & partim remissiuē.
Institutio deductis legatis in residuo facta intelligitur.
Legitima data potestate grauandi, ex qua coniectura intelligatur grauata.
Item quando aquē, ac. si expresse.
... venit in generali dispositione, quando verba per necesse ad illam referuntur.
- 134 Alius Aduersarij obex, qui tollitur num. seq.
- 135 Relatum, quod dicitur esse in referente, non potest ab illo mutari.
Testamenti tempus est de iure attendendum.
Legitima prauales legatis, & fideicommissis.
... etiam ad pias causas relictis.
- 136 Trebellianica unde, & à quo deducenda.
Legitima apud Hispanos dempta quinta parte complectitur uniuersum patrimonium.
- 137 Heres testatoris voluntatē oppugnare dicitur, quando diminutē restituit bona contra mandatum ab eodem sibi datum.

- Dictio totum in fideicommissione adiecta complectitur etiam legitimā, qua alias non includeretur.
Legitimus si instituatur cum gravamine restituendi totum, non potest retentione, seu detractioe legitima.
- 138 Legitima debetur in corpore, & proprietate, & non in fructibus hereditatis.
... estq; detrahenda una cum fructibus à die mortis Testatoris, num. seq.
Nedum pietati paternae; sed sensui cuiusvis mortalis repugnare videtur, ut minus dilectus, & sortē incognitus praeferatur filio magis dilecto.
- 139 Legitima non extenuatur ex fructibus perceptis.
- 140 Dispositio quantumvis generalis non includit qua non sunt in potestate disponentis.
- 141 Dispositio prohibitiua, ne bona pertranseat in Monasterium, ubicunq; filius institutus religionem ingrederetur, & in ea proficeretur, est utique ualida, & num. seqq.
Idem ius erit, si prohibuit, ne bona peruenirent ad Fiscum propter instituti delictum, ibid.
- 142 Legitima omne grauamen, & Testatoris dispositionem respicit.
... iudicatur veluti filij patrimonium, nulli oneri subiectum, quinimò ut es alienum.
... transit regulariter sicut & cetera bona ingressi in Monasterium, quod haec omnia capit ex persona Monachi.
- 143 Monasterium, in quo filius institutus emisit professionem, excludit substitutum vocatum in casu mortis filij absque liberis, ex quo Monasterium habetur loco filij: intellige non existente alio Testatoris filio.
- 144 Per Religionis ingressum quis efficitur legitimus.
Argumentum à propinquiore ad remotiorem in materia exclusionis validum est.

Fiscus

Fiscus attento iure communi in aliquibus casibus occupat bona delinquentis.

Subsequitur alius principalis articulus detractionis legitimæ, & trebellianicæ, quas Philippus præterit tanquā hæres Cæsaris, ac etiam respectu Stephani fratris per intermediā personā Cæsaris illius præterit hæredis, pro legitima autē particulariter experitur. **64** vigore præsentiarum legitimatum dictorum Cæsaris, & Stephani, cum aliās citra legitimatorem nulla eis legitima deberetur, secundum *Glos. & Bart. in l. 1. ff. de bon. poss. contr. tab.* & alios copiosè superius relatos in primo articulo, utq; pateat, legitimam nullo modo competere posse, ex duobus præcipuè comprobatur.

Primò, ex inualiditate legitimatum tanquam obtentorum absque consensu Battassaris patris.

Secundò, quamvis consensus adfuisset, adhuc non operatur detractionem legitimæ, attenta forma dictarū legitimatum.

Quoad primum qualibet legitimatio inualida censi debet, cum non interuenerit expressus cōsensu dicti Battassaris patris, nec constet, preces fuisse porrectas de ipsius voluntate, nec de subsequenti fortè acceptatione, vel ratificatione in aliquo actu, dum vixit; imò contrarium apparet ex ultimo testamento, in quo filios prædictos non simpliciter, aut legitimatos; **65** sed naturales tantum nominauit, est namque in iure dispositum, legitimatorem per rescriptū Principis obtineri debere ad instātiā patris; & de ipsius consensu, *ad text. in S. sit igitur licentia in Auth. quib. mod. natur. eff. legit. & S. sit igitur licentia in Auth. quib. mod. eff. sui. DD. in l. Gallus S. & quid sit tantum ff. de liber. & posth.* sicut filius nec inuitus legitimari potest, & proinde id ratum habere debet, *ad text. in S. generaliter eod. tit. quib. mod. natur. eff. sui,* licet prædicta non pro-

cedāt in infante, qui consensum præstare non potest, verum ratificari debet à tutore, vel ab ipso filio factō maiore, aliās legitimatio non valet, bene *Roman. cons. 194. num. 9. Anchar. Regiens. q. 62. num. 14. lib. 1. Curt. sen. cons. 64. num. 4. & cons. 19. num. 5.* imò sola scientia filij non sufficit pro ratificatione, etiam quod de ipsius commodo tractetur, nisi aliquid faciat, quod facere non poterat, nisi legitimatorem iure, *Molin. latè de iust. & iur. tom. 1. disput. 173. col. 6. lit. A. fol. mihi 682. Ruin. cons. 81. num. 12. vol. 3. & Ofsch. decis. 119. nu. 22.* & quod patris consensus accedere debeat, posuit etiam *Couar. de sponsal. part. 2. cap. 9. nu. 70. ex mente DD. in d. S. & quid sit tantum, latè Abb. cons. 86. post num. 1. vol. 1.* est enim de substantia, & ordine formali consensus patris in legitimatorem, licet subsequi possit, ut per *Iacob. de Beluis. in d. S. generaliter, Angel. in cons. 87. pro decis. vers. confirmatur hoc, & vers. nec etiam obstat, Cassian. in Consuet. Burg. rub. 8. S. 3. post nu. 21.* vel quod acceptauerit rescriptum legitimatorem, sicut idem *Angel. docuit in cons. 17. Comes Brandisus col. 3. in fin. & ratio est, ne patri paretur hæres, de quo non cogitauit, vel abhorruit, imò requiritur consensus non tacitus, sed expressus præcedens, vel subsequens, ut ex multis comprobatur Bursat. in cons. 433. nu. 1. cum seq. vol. 4.*

Nec obstat, ex eadem scriptura legitimatorem apparere, fuisse prædictos filios legitimatos ad preces Battassaris patris, ibi (*por parte de vos Battassar Cataño*) & ex subsequentibus verbis, ibi, *y nos suplicastes*; quoniam libellus, vel rescriptum, in quo dicitur supplicatum fuisse pro parte talis non probat, talem supplicasse, nisi aliundè probetur, ex traditis per *Bart. in l. ex hac scriptura ff. de donation.* quoniam aliās de facili fraus committi posset. Agitur enim de præiudicio patris, cum per talem legitimatorem sibi occultam potuisset habere necessariū hære-

hæredem talem filium præter eius intentionem, sicut dicimus in assensu expedito in forma Cancellariæ, ut nō intelligatur concessus à Principe nomine illius, pro cuius parte asseritur fuisse petatum, ut refert *Fréc.* solemniter decisum *lib.2. de subseu. q.24. per tot.* & in indiuiduo in terminis nostris legitimationis notabiliter docuit *Fulg.* in *conf.23. post num.2.* ubi allegat *text.* hoc decidentem in *l.omnium in fin.C. de testam.* ibi, nec institutus hæres pertimescat, cum oblatas preces secundum voluntatem defuncti idoneis testibus possit approbare, ubi *glos. & Alexan.* clarè *num.5.* Supplicatio enim nomine absentis bene fieri potest; sed ille, cuius nomine supplicatur, debet habere ratum, ut *Bal.* posuit in *conf.146. titul. Principis nu.2. vol.1.* & dat ibi consilium, quod de istis ratificationibus tam per patrem, quam per filios fiant publica instrumenta, ut ibi per *ipsum num.8. in fi.* imò adeò requiritur patris consensus, quod etiã si fieret legitimatio eius nomine absq; mandato, inualida est, nec conualefcit per ratificationem *Cels. Hugo in conf.73. num.7.* & proinde *Cagnol. in l. si qua illustris C. ad Orfician.* dat cautelam, ut constet de mandato patris, vel ex alio appareat ratificatio, seu approbatio patris, veluti si nominasset filium legitimum, aut legitimatum, de quo *Matienz. lib.5. recollect. tit.8. l.x. glo.1. nu.11.*

Verba autem assertiua, seu potiùs
67 narratiua Principis quamuis aliàs fidem faciant iuxta *text. in l. uniuersis C. de precib. Imperat. offerend.* donec contrarium probetur, ut per *glos. & DD. in clemen. unica de probat.* illud tamen procedit. Primò, ubi rescriptum non tendit in alterius præiudicium, veluti quod quis restituatur ad famam, ut *Bald.* declarat in *l.1. nu.2. vers. sed tu dic C. eo. tit.* Secundò verba assertiua Principis non probant in ijs, in quibus ipse Princeps disponere non potest, & sic de alte-

rius consensu necessario, cum non asserat factum proprium, & à se gestum, sed alienum, nec testificetur de re sibi nota per sensum corporeum, sed ipsius concessio refertur ad memoriale exhibitum, quod potuit offerri sine dubio ab alio nomine Baltassaris, proinde quoad hoc assertioni nō statuitur, nec creditur in præiudicium tertij, & aliunde constare debet, sic declarando *text. in d. clem. unica de probat.* cum alijs ex aduerso adductis posuit *Ias. in conf.86. in causa volu.3.* & ante *ipsum Aret. conf.164. latissimè Alber. Brun. inter consil. feud. conf.114. à num.272. cum seqq.* etiã si adesset clausulæ de plenitudine potestatis, ex certa scientia, siue motu proprio, ut ibi per *ipsum num.280. Dec. conf.602. num.13. & 15. & conf.603. num.8. Crauet. consil.104. num.8. Cancer. variar. resolut. par.3. cap.3. num.75.* & ante *Paris. cumulat conf.15. num.25. & conf.68. num.227. vol.4.* cū factum aliter se habere possit, sicut in hac eadem causa produxit pars exemplum cuiusdam supplicationis, ut asseritur, porrectæ pro parte prædicti Stephani Catanei S. M. & nihilominus per annos ante prædefunctus erat, & quamuis legitimatio sit donum Principis, non tamen inuito patre confertur, ut per *Tell. in l.12. Tauri nu.9.* Et quãdo sumus in verbis narratiuis, si Princeps simpliciter factum narrat absq; attestatione, prout sūt verba Regis in legitimatione, tūc
68 minus creditur verbis narratiuis, ut in specie voluit *Ruin. conf.41. nu.17. lib.j.* & è contra de voluntate Baltassaris contraria constat ex testamento, in quo naturales simpliciter nominauit, quos si sciuisset ipsos legitimatos, nō vocasset, nec instituisset uti naturales, sed tanquam legitimatos, ex quo statum mutauerant, & non debuissent institui cum ignominia, prout cum ignominia censentur instituti, dum naturales tantum nominantur, ut *Bald.* optimè considerat in eodem *conf.146. num.7.* Et quia institutio fa-

C

cta

Et a naturali non conuenit legitimato, sequitur, patrem illius notitiam non habuisse, & tanquam inuvalidam non subsistere, vt considerat latè *Bero. in cons. 176. nu. 52. vol. 2.* Institutio autem nō operatur, vt proinde dicātur legitimati, cum naturales tantum nominauerit, & institutio potius intelligitur processisse ex concupiscentia, & affectione, non quod appareat, sciuisse legitimationem, vt notabiliter posuit *Anchar. in solemn. cons. 242. ex tenore priuilegij post num. 2. vers. requiritur & tertio, & clarius post num. 4. vers. item etiam tractatur, quem sequitur Dec. cons. 338.*

Nec obstant considerationes aduersarij allegantis, etiam in iure filios, 69 ex matrimonio natos appellari naturales, vt in *tit. Institut. de adoption. in princ.* Quodq; legitimatus adhuc remanet cum illo nomine secundum vulgare vsum loquendi, vt docet *Castro. in l. si. num. 6. C. de his, qui ven. atat. imp.* quoniam *Imperator in d. tit. de adoption.* illud posuit ad differentiam filiorum legitimorum tantum, & *glos.* ibi addidit *naturales, & legitimi, Castrensis.* verò ait, quod filius legitimatus non dicitur filius legitimus, & naturalis; sed tantum naturalis legitimatus, & sic cum adiuncto legitimationis, *Alexand. autem in cons. 25. num. 1.* loquitur, quando in loco est communis vsus loquendi, quod legitimatus nō veniat appellatione legitimorum, & naturalium, de quo vsu in Hispania non constat. Amplius filius legitimatus pōt dici naturalis; sed nō conuertitur; quia filius naturalis, dum ita à patre nominatur, non sequitur propterea necessariò, quod sit legitimatus, cum possit esse naturalis non legitimatus, & poterat pater, si legitimations impetrasset, nominare Cæsarem, & Stephanum filios suos simpliciter, non naturales. Hinc nominando filium simpliciter in testamento, efficit eum legitimum, non tamen si eum nominauit naturalem, vt per

Boer. decis. 240. post num. 19. vers. & licet. Nec est verum, quod ex vsu Hispaniæ filius etiam legitimus appelletur naturalis, cum id ridiculum sit: quia in Hispania *bijo natural* intelligitur non legitimè natus, vt in *l. 5. 6. & 7. sit. 15. p. 4.*

70 Informationes autem captæ de voluntate Baltassaris, quod filij prædicti nati fuerint ex soluto, & soluta, parti nō profunt, ex quo nō constat, fuisse captas ad finem obtinendi legitimations, sed ex alia causa, qua Baltassar moueri potuit, qui si de legitimatiōe deinde obtenta certus fuisset, in testamento confecto post legitimations, vel filios simpliciter nominasset, aut legitimatos, non naturales tantum cum ipsorum ignominia, igitur ex informationibus non resultat necessariò, legitimations fuisse obtētas de voluntate Baltassaris.

71 Nec etiam voluntas patris circa legitimatiōem colligi potest ex eo, quod filijs tutorem reliquerit; quoniam ex verbis testamenti patet, Baltassarem dedisse tutorem tanquam patrem naturalem ratione bonorum, quæ eis relinquebat, ibi: *T assipor ser supadre natural, como por dexarlos como les dexo mi haçienda en la forma de suso contenida,* post quæ verba reliquit tutorem, vt ex testamento legitur, & ei permittebatur etiam in naturalibus, vt in *l. si. C. de confirm. tutor.* & intelligitur datus, prout de iure cōcedebatur cum confirmatione deinde adhibenda, vt est etiam *Constit. Hispaniæ l. 8. tit. 6. par. 6.* vbi *Lopez,* & iuxta dictarum *legum* dispositionem, prædictus tutor fuit confirmatus tam in Ciuitate Ianuæ, quam in Ciuitate Neap. Ex quibus remanet fundata inuvaliditas legitimatiōum ex defectu consensus Baltassaris, &c.

Quoad secundum, quatenus legitimations validæ dici possent, adhuc indubitanter demonstrabitur, illarum vigore legitimam non deberi, pro cuius articuli veritate ante omnia recensendus

sendus est tenor earundem legitimatiorum, & rescripti, cuius virtute Cesar, & Stephanus legitimati reperiuntur hoc modo videlicet.

Ut succedere valeant in eo, quod pater in vita, vel in morte ex testamento, siue alia vltima voluntate, aut donatione, vel alia quauis persona quouis modo reliquerit, dummodo non sit in præiudicium filiorum legitimorum, & naturalium tunc fortè existentium, vel futurorum, nec aliorum heredum descendendum, vel ascendendum, per lineam directam ex testamento, vel ab intestato, habilitantur, seu legitimantur deinde ad officia, honores, & dignitates, ac omnis macula deletur, & restituuntur ad alia iura, ac si essent de legitimo matrimonio procreati, ex quo resultant plura. Primùm, prædictos filios fuisse legitimatos in eo, quod pater, vel alij reliquerint. Secundùm, non simpliciter, sed in relicto ex testamento, aut alia vltima voluntate, seu donatione. Tertiùm, sine præiudicio filiorum legitimorum, & heredum descendendum, vel ascendendum ex testamento, vel ab intestato.

73 to. Ex quibus dum Princeps relaxat personæ impedimenta, ac si talis filius esset legitimè natus, & quòad successionem quædam tatummodo concedit, itaut quòad eam non in oibus vti legitimè natus habeatur: Magna est inter DD. controuersia, an talis filius legitimatus, vel potius dispensatus habendus sit, & quòd sit legitimatio, nò dispensatio, videtur deduci ex eo, quòd persona fuit integrè legitimata cum restitutione Natalium, & abstensione cuiusuis maculæ, quæ sufficiunt, vt persona plenè legitimata dicatur, quamuis successio fuerit limitata, quæ non est pars integralis quòad legitimatorem personæ; sed tanquam effectus legitimatorem benè poterit al-

74 terari vno, vel alio modo, remanente filio verè legitimato, sicut testantur

Socin. in cons. 246. col. 2. in fi. vol. 2.

Dec. cons. 257. n. 10. vers. vltimò author.

Bart. in lis potest num. 8. ff. de acquir. heredit.

Rolan. cons. 26. post num. 7. vol. 4.

Molin. de primog. lib. 3. c. 3. nu. 38.

Tellus Fernand. in l. 12. Tauri num. 20. in fine.

Matien. tit. 8. l. x. glo. 1. num. 3. &

Peregr. cæteris dimissis in tract. de fideicommiss. art. 23. num. 34.

75 Licet quando fuisset habilitatus quòad quædam, minùs autem restitutus Natalibus, nec macula deleta, diceretur dispensatus, ex traditis per Paulum de Castr. in l. pactum dotali, vbi Decius C. de collat.

Preposit. in cap. per venerabilem S. quod autem num. 54. qui fil. sint legit.

Molin. loco citato, &

Menoch. cons. 737. lib. 8.

76 Ex aduerso non defuerunt DD. grauissimi, qui legitimatum cum limitatione prædicta dispensatum potius constituerunt, de quo latè

Curtius senior cons. 73. à nu. 6.

Alciat. cons. 6. à num. 3. lib. 4.

Couar. de sponsal. par. 2. c. 8. §. 8. in princip. alijq; quos refert.

Spino de test. glos. 1. num. 9.

Molin. loco citato.

Tellus eadem l. 12. nu. 12

Aluar. Valasc. in praxi partition. cap. 12. num. 41. cum seq. &

Matien. eodem titul. 8. l. x. glo. 1. num. 4.

Verùm ad tollendam hanc disputationem tanquam inutilem in presenti quæstione, nihil interest, an dicatur vera legitimatio, cum sit integrata, persona, vel potius dispensatio ex limitatione prædicta; quoniam omnes etiam ex alijs in contrarium allegatis conueniunt, vt quamuis dicatur vera legitimatio quòad personam; respectu tamen successionis filius taliter legitimatus habetur pro dispensato, & remanet in primæuo statu, prout erat ante legitimatorem, itaut nihil prætere possit præter ea, ad quæ fuit habilitatus, etià quòd adsit clausula restitutiva Natalium, vel æquipollens, cum non sit inconueniens, quòd sit

C 2 legiti-

legitimus quoad personam; honores, & dignitates; & quoad successionem dicatur dispensatus, ita quod nō operetur, nisi quod tantum succedat secundum voluntatem patris dispositiuam, vel permissiuam; Contra verō, vel præter nihil consequitur, cum ius succedendi sit separatim à legitimatione.

Alex. in rubr. ff. de liber. & posthu. num. 3. in fi.

Ias. num. 13. & 14.

Alciat. nu. 3. & in conf. 6. lib. 1. num. 4. & 5. & conf. 98. num. 6. lib. 4.

Ripa respons. 19. in rubr. de substit. num. 6. vol. 2.

Ias. conf. 202. num. 2. & conf. 162. num. 2. & 4. lib. 2.

Alex. conf. 189. lib. 5.

Dec. conf. 264. num. 3. col. fin. vers. sed quicquid, & in l. 1. sub num. 10. C. de bon. poss. contra tab.

Surd. optimè conf. 337. à num. 51. vol. 3.

Emanuel Costa in d. S. & quid sit tantum, 2. par. num. 152. & seqq.

Riminal. consil. 289. num. 51. vol. 2.

Curt. sen. consil. 73. num. 7. in fin. vers. & sic ex his omnibus.

Decianus consil. 91. num. 9. vol. 1.

Matien. eodem loco citato num. 6.

Soc. d. consil. 246. sub num. 3. vers. 2. prima legitimatio lib. 2.

Bursat. conf. 355. num. 26. in fin. lib. 4.

Peregrin. de fidei comm. art. 36. num. 9. ver. Idem in legitimato.

Costa de portione rata q. 156. nu. 6.

Lupus de illegit. comment. 3. S. 1. nu. 55.

Perez lib. 5. tit. 2. fol. 95. vers. tamen si Principes.

Curt. iun. conf. 352. num. 12. & conf. 302. lib. 3.

Segura in l. 1. S. si vir uxori num. 82. ff. de acq. poss.

Molina loco citato.

Morot. conf. 9. num. 18. in fi.

Valas. od. c. 12. num. 41.

Caldas in l. si curatorem habens in verb. sine curatore num. 53. vers. ergo cum sine, & num. 53. vers. 2. in fi.

Tellus latissimè in d. l. 12. num. 26. &

Lopez par. 3. in 18. l. 9. gl. 3. Omnes concludentes validissimis rationibus, nō repugnare, vt filius dicatur legitimatus quoad personā, nō tamen habeat iura legitimi quoad successionem, stante restitutione prædicta sine aliqua disputatione; proinde cum non sit simpliciter legitimatus, cum agimus de succedendo, attendenda est limitatio apposita in legitimatione, & illius forma, vt inde dignosci possit, quid operetur restrictio successionis, & an filio legitimato cum limitatione prædicta competat legitima contra paternam dispositionem.

78 Nunc autem obseruandum est, modos legitimandi, quatenus spectat ad propositū limitatæ successionis, tres potissimum considerari.

Primus, quando filius legitimatur, vt succedat in eo, quod patri placuerit, seu voluerit.

1. Secundus, quando legitimatur, vt possit patri succedere ex testamento, vel ab intestato.

Tertius, quādo legitimatur, vt succedat in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel alia vltima voluntate, seu donatione, qui modi differunt in aliquo quoad producendum effectum successionis.

79 In primo modo, quando legitimatur in eo, quod patri placuerit, non succedit facto testamento, nisi iuxta voluntatem paternam, præteritus verò testamentum impugnare non potest, dato quod sit propria legitimitio, cum effectus sit limitatus.

Decius in d. conf. 264. col. pen. vers. sed quicquid sit, & ante ipsum

Paul. de Castr. in conf. 200. nu. 1. vers. præterea notandum, & vers. si amitteretur.

Gregor. Lopez videndus partit. 3. tit. 18. l. 9. glo. 3. vbi ad hoc vt filius possit impugnare testamentum, dicit, intelligas in legitimatione simpliciter facta, vel ut in illa lege, in qua adest alius casus specialis, secus si sit limitata, ut communiter hodie fiunt, ad ea scilicet, quæ pater vellet relinquere.

Costa

Costa in d. S. & quid sit tantum 2.p.num. 152. & seqq.

Segura in d. S. si vir uxori num. 82.

Ias. d. conf. 202. num. 14.

Molin. de iust. & iur. d. disp. 173. col. 8. lit. C. D.

Tellus latè loco citato.

Ab intestato verò licet controuersū fuerit; Multi tamen tenuerunt, talem legitimatum patri non succedere.

Decius in specie in d. conf. 264. col. penult. in d. vers. sed quicquid sit lit. A.

Curtius sen. conf. 73. nu. 6

Peregrinus d. art. 36. nu. 9

Ioannes Baptista Lupus d. comment. 3. S. j. num. 55. latè.

Caldas de nomin. emphyt. lib. 4. tit. 62. q. 7. post nu. 36. vers. qua etiam ratione.

In secundo modo dum filius legitimo timatur, ut succedat in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel ab intestato, similiter facto testamento illud impugnare non poterit, nec in aliquo contrahere.

Alex. conf. 30. vol. 4. & conf. ult. vol. 5.

Angel. conf. 263. nu. 3. vers. si autem.

Decius d. conf. 264. col. penult. & fin.

Couar. var. resol. lib. 4. c. 21. num. 2. & 3. & in fine.

Caldas in d. l. si curatorem num. 52.

Ab intestato verò succedit ex tacita voluntate defuncti.

Soc. in rub. de liber. & posth. vbi Ias.

Idem Ias. d. conf. 202. num. 24. &

Castren. in d. conf. 200.

In tertio verò modo, prout in terminis nostræ quæstionis, nempe ut succedat in eo, quod pater ex testamento, aut vltima voluntate, vel donatione reliquerit, sicut in copia legitimationis expressè legitur, tunc non succedit; nisi in quantitate à patre disposita in testamento, seu alia vltima voluntate, vel donatione; ab intestato verò succedere non poterit; quia omnes prædicti tituli referuntur ad dispositionem, quæ fit ab homine; causa verò intestati procedit à lege.

Bal. in l. si emancipatum nu. 2. de collation.

Alexand. conf. 44. in fi. lib. 5.

Ias. d. conf. 202. colum. antepenult. vers. 6.

Ioan. de Garron. in auth. ex testamento num. 8. C. de secund. nupt.

Rimin. iun. conf. 179. nu. 26. cum seq. lib. 2.

dicēs, quòd succedens debet habere dispositionem, & formalem titulū ab homine, & sic aliquid consequi non potest, cum sint limitati modi succedendi, ut supra, nisi mediante dispositione, & iudicio patris, sed ab intestato non succedit, hic casus in specie relatus est à

Curt. sen. in d. conf. 73. à num. 6. vsque ad num. 8. vbi videndus erit omnino.

Alciat. conf. 19. lib. 4.

Soc. in iisdem terminis in allegato conf. 246. num. 1. & post num. 3. vers. secundò principaliter.

Ias. in d. rub. de liber. & posth. num. 14. in fin.

Riminald. iun. conf. 194. num. 29. & 30. vol. 2.

Peregrin. optimè d. art. 36. num. 9.

Mart. Laud. de legit. to. 8. tractatuump. 2. num. 65. & successiue filio taliter legi-

82 timato in bonis patris legitima non debetur, quam pater nec relinquere tenebatur, ut inferius dicitur, quam conclusionem uti verissimam in specie nostra sequuti fuerunt.

Ex Nostris scilicet.

Alexand. conf. 30. num. 5. vol. 4. loquens in legitimato, ut succedat in eo, quod
83 pater reliquerit, vel donauerit, ut est casus noster, & quia non est legitimatus quòad omnia, concludit, legitimā non deberi.

Decius d. conf. 264. col. pen. ita concludit intrepidè sub quacunque forma legitimationis appareat, dummodò successio sit limitata, & omnes DD. eum indistinctè sequuntur, & ita intelligunt absque controuersia.

Curt. sen. conf. 73. vbi similiter ponit casum nostrum in plenè legitimato quòad personam, limitata tamen successione, ut ibi post num. 5. vers. capio secundum, non obstante ponderatio-

C 3 ne

ne Partis, quòd loquatur in spurio, vt infra dicetur.

Ripa in d. respons. 19. in tit. de substit. in plenè legitimated quòd ad personam.

Rimin. sen. d. conf. 289. lib. 2.

Alciat. conf. 89. num. 5. cum seq. lib. 5. aliàs conf. 357. in fi.

Decian. latè conf. 19. vol. 1. & num. 15. qui videri debet.

Hond. conf. 89. nu. 60. allegans decisionè Rota Caesaris de Grassis 179. malè per Aduersarium citatam, & respondet Paris. & alijs in contrarium adductis.

Io. Baptista Costa optimè videndus de portione rata q. 156. à nu. 30.

Siluan. conf. 45. nu. 21.

Peregr. in specie de fideicom. d. ar. 36. sub nu. 9. vbi ita concludit contra Paris. & Cepb. contrarium tenentes.

Bursatus amplissimè consil. 355. num. 60. vol. 4.

Soc. & Ias. sub num. 16. in rub. ff. de liber. & posthu.

Gabx. conf. 24. in princ. & per tot. lib. 2. vbi latissimè.

Cas. de Grass. dec. 179. in fi. qui decidit in casu proposito per Gabriel. d. conf. 24. lib. 2.

Lupus loc. cit. in tract. de illegit.

Ex Hispanis.

Tellus latissimè, qui videatur in d. l. 12. Tauri num. 26. & 27. respondens obiectis.

Segura in d. l. 1. §. si vir uxori nu. 82. ff. de acq. poss.

Didac. Perez lib. 5. ordinam. tit. 11. tom. 2. col. 1. in fi. fol. 95.

Azued. in d. l. 12. sub nu. 41. qui est lib. 5. tit. 8. l. x. nou. recop. & mirum est, quòd per Partem in contrarium citetur, cū pro nobis expressè affirmer.

Matien. eod. tit. 8. lib. 5. l. x. gl. j. num. 6. dicens, non deberi legitimam, cū non possit conqueri, si pater minus reliquerit.

Caldas in d. l. si curatorem in d. verb. sine curatore nu. 52. & 53. loquens pariter in legitimated plenè quòd ad personam.

Azuedan in d. l. 12. Tauri, in qua se remittit ad notata per Tellum, & Matien.

Suarez in addit. ad Gom. var. resol. tom. 3. c. xj. sub nu. 28. lit. B.

Molin. Theol. d. disput. 173.

Morquéc. in tract. de diuis. bon. lib. 4. cap. 6 nu. 50. vbi similiter se remittit ad Tell. & Matien.

Idem Suarez pro Parte ex aduerso citatus in l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regni limit. 12. circa fin. dum concedit patri facultatem grauandi in legitima; quia relinquere non cogitur, vt censeatur appositum grauamen simpliciter adiectum etiā in legitima stante restrictione successionis, & sic fuisse iudicatum; benè tamen ad tollenda dubia monet, bonū esse obtineri legitimationes cum vinculis, & conditionibus visis, de quibus inferius dicetur; sed non ex hoc sequitur, mutasse sententiam prædictam.

Eandem conclusionem sine dubio sequi videntur omnes illi tenētes, genericè non posse filium ita legitimated aliquid petere contra patris voluntatem; nam si nihil prætere potest, ergo nec legitimam, vel si ab intestato succedere nō potest, nec patris testamentum impugnare, in specie Soc. d. conf. 246. num. 1. & post num. 3. vers. secundò principal. vol. 2. Tellus loco citato, Lopez d. par. 3. tit. 18. l. 9. glos. 3. & alijs, quos supra retulimus, & inferius etiam allegabuntur.

Comprobatur conclusio prædicta euidēti ratione; nam vt dictum est superius, filio naturali legitima non debetur iuxta glos. in d. l. j. ff. de bon. poss. cont. tabul. quam sequuntur sine contradictione ceteri DD. superius relati, cū verò filius naturalis simpliciter legitimatur absque restrictione, tunc, quia per legitimationem efficeretur legitimus ad instar legitimi, & naturalis filij, legitima deberetur, vt per Bald. in d. cap. de causis de offic. deleg. & habetur in Addit. ad Spec. in tit. de success. ab intest. Ias.

In *in d. rubr. nu. 10. ff. de liber. & posth. Peregr. in d. ar. 36. num. 9.* sed si legitimatus fuerit limitatè quòd ad successionem in eo, quod pater reliquerit in testamento, aut alia vltima voluntate, vel donatione, respectu successionis dicitur potius dispensatus, vel remanet illegitimus, & in eo statu, prout erat ante legitimationem, in quo statu legitima non debetur, vt DD. superius citati concludunt, & dum affirmant, filium taliter legitimatum (sicut in specie nostra) non succedere ab intestato, annuunt quoque, eidem legitimam non competere, *ad text. in l. Papinianus S. si quis mortis ff. de inoff. testam. & l. parentibus C. eod. tit. Bald. in l. maximum vitium colum. fin. C. de liber. prater. Castren. conf. 276. colum. 2. vol. 1. Crauet. conf. 2. num. 13. Cuman. conf. 124. in fi. quia legitima commensuratur portioni intestatæ successionis Paris. conf. 25. num. 4. vol. 2. Natta in conf. 199. num. 2. vol. 1..*

88 Insuper ex dictis per DD. sequitur aliud necessarium consequens, quòd si filius legitimatus non habet querelam, nec ius impugnandi testamentum paternum, sicut verissimum est in casu nostro, nec legitimam consequi poterit *Alex. & ceteri in d. S. & quid sit tantum, & in d. conf. 30. circa finem, habetur in l. omnimodo C. de inoff. testam. Ruin. conf. 40. num. 12. vol. 3. Decius in d. conf. 264. Segura in d. S. si vir uxori, Decia in d. conf. 19. post num. 68 Rip. in d. respon. 19. nu. 6. cum seq. Gabr. in d. conf. 24. nu. 4. & post num. 20.* Quo stante etiam in alijs duobus modis legitimandi, de quibus supra, si filius posset succedere ab intestato ex tacita voluntate defuncti, certum, & indubitatum est in casibus prædictis, quòd testamento condito nihil filius opponere poterit, nec modo aliquo impugnare, nec legitimam petere ex prædictis autoritatibus, *Couar. d. cap. 21. var. resol. sequitur Ioann. Baptista Costa in d. q. 156. & propriè nu. 5. Lup. in d. comment. 3. S. 1. num. 62. & Rot.*

Roman. decis. 355. num. 6. part. 1. in nouissimis, & sic omni casu, quo testamentum conditum est, cessat querela, ius impugnandi, & petitio legitime, & si in casibus prædictis, vbi quamuis daretur successio ab intestato, facto tamen testamento non competeret ius dicendi nullum, nec legitima, fortius in casu nostro, vbi non agitur de successione ab intestato; sed de succedendo ex testamento, codicillis, vel donatione.

89 Ad euitandum prædicta Pars aduersa præten dit ex verbis legitimationis induci successionem ab intestato in beneficium Cæsaris legitimati; Primò ex illis verbis ibi, *Que pueda hauer, y heredar todos, y qualesquier bienes muebles, rayzes, y semouientes, que por vos en vuestra vida, ò al tièpo di vuestra fin, y muerte por vuestro testameto, ò postrimera voluntad, ò por otra manda, ò donacion, ò por otras qualesquier personas le fueren dados, dexados, ò mandados en qualquier manera,* ex qua clausula dicit, non restringi successionem in eo, quod patri visum fuerit, aut placuerit, sed simpliciter fuisse admissum ad quamlibet successionem tam ex testamento, quam ab intestato, & illa verba, *que por vos,* fuisse posita augmentatiuè, dum filius restitutus est Natalibus ex *conf. Ruin. 84. col. 1. vol. 3.* Item quia verbum illud, *heredar*, comprehendit vtramq; successionem tam ex testamento, quam ab intestato, vt docet *Gregor. Lopez part. 4. tit. 15. l. 9.*

90 Secundò, id videtur colligere ex subsequenti clausula legitimationis, *v3. Quod non sit in præiudicium filiorum ex legitimo matrimonio natorum, vel procreandorum, & subsequitur: ni de los otros vuestros herederos descendientes, y ascendientes por linea derecha, ex testamento, ò ab intestato,* ex quibus verbis apparet, quòd dum Rex voluit, vt legitimatio non præiudicaret hæredibus descendentibus, vel ascendētibus ex testamen-

to,

to, & ab intestato, implicite videtur voluisse, & considerasse, hos filios legitimatos succedere potuisse etiam ab intestato; quoniam alias si ab intestato non succelsissent, illa clausula, *ne fieret praeiudicium heredibus ascendentibus ab intestato*, non deseruaret, nec operaretur, ex quo sequitur, quod si filius legitimatus succedit, tam ex testamento, quam ab intestato, habetur, ac si simpliciter fuisset legitimatus, & habet querelam, & ius dicendi nullum, ex doctrina *Gregor. Lopez part. 3. tit. 18. l. 9. glos. 3.*

Tertio ponderat, quod si denegatur 91 retur Caelari successio ab intestato, legitimatio in nihilo operaretur, imò esset ei nociua, & inutilis; quia secundum praedicta omne id, quod per legitimatorem conceditur, etiam ante legitimationem consequi poterat, & iure communi in defectum legitimæ prolis poterat hæres institui, reservata tantum parentibus legitima *auth. licet C. de natur. liber. & attentata l. 10. Tauri* poterat etiam parentibus legitima tolli, & attentata legitimatorem stantibus ascendentibus disponi non potuisset in beneficiū legitimati, quæ tamen obiecta facillimè resolvuntur.

Quoad primum, si Rex simpliciter 92 dixisset, *ut filius succedere ualuisset in quibuscunque bonis quovis modo*, tunc illa clausula non restringeret successionem, sed potius ampliaret; sed quia specificè in initio legitimatorem statuit, ut consequi possit quævis bona, subdit, *quæ per patrem, vel alios quoscunque data, uel relicta fuissent ex testamento, vel alia ultima voluntate, aut donatione*, se restrinxit sine dubio ad id, quod à patre, vel alijs fuerit dispositum, & sic requiritur dispositio aliquo ex modis prædictis specificatis, quovis modo patri, aut alijs visum fuerit, remittendo omnia arbitrio paterno, cum modos relinquendi specificauerit, ob quod sub aliquo illorum modorum, seu titulorum minimæ causa intestati comprehenditur,

ut *Rimin. iun. docuit in d. conf. 176. nu. 27. lib. 2. & Bero. conf. 84. col. fin. lib. 2.* Voluntas enim, de qua in legitimatorem fit mentio, debet esse dispositiva; non autem permissiva, expressa, non tacita, vera, non ficta ex notatis *per Camer. in cap. Imperialem fol. 66. à ter.* At causa intestati habet solum fictam, tacitam, & permissivam voluntatem defuncti, *l. conficiuntur, & l. si quis cum nullum ff. de iur. codicill.* Merito non comprehenditur, quia cum successio filij legitimati pendeat ex tenore legitimatorem *l. fideiussores Magistratum S. pro Aurelio ff. de fideiussor. Soc. conf. 95. num. 13. lib. 1. Barz. decis. Bonon. 91. num. 28. Costa q. 156. nu. x.* legitimatio ex una causa ad succedendum, ad aliam non extenditur, *Soc. d. conf. 246. num. 5. Curt. senior d. conf. 73. nu. 60. Burf. d. consil. 355. num. 27.* & omnia potissimum regulantur à voluntate paterna, ut *ijdem DD. modò citati testantur, & Alciat. in rubr. ff. de lib. & posth. nu. 3. Decian. d. conf. 19. num. 15. 26. & 27.*

Confirmantur prædicta ex alio; 93 quia antiquitus legitimatorem Castellæ fiebant ita amplè, quod legitimatus poterat succedere tam ex testamento, quam ab intestato, ut in *l. 9. tit. 18. part. 3.* Hæc autem generalis forma legitimandi deinde ex consuetudine Regum posteriorum fuit restricta ad id solum, quod pater vellet relinquere, ut animadvertit *Gregor. Lop. in ead. l. 9. glos. in verbo testamento in fin. ibi secus si sit limitata*, ut communiter hodie fiunt ad ea, quæ pater vellet sibi relinquere, & sic contra dispositionem illius legis admittentis filium legitimatum ab intestato, idem testantur *Suarez in d. l. quoniam in prioribus limit. 12. num. 4. post princ. fol. 383. in parvis, Couar. de sponsal. 2. part. cap. 8. col. 2. Gama decis. Lusitan. 11. Tell. d. l. 12. num. 20. Azueved. lib. 5. tit. 8. l. 10. nouæ recopilationis, Caldas in d. l. si curatorem in verb. sine curatore num. 52. Valasc. consult. 165. num. 6.*

cum

cum seq. & in praxi partit. loco citato, & Moli. in d. disp. 173. col. 8. lit. C. & D. Ideò obseruanda erit omnino limitata successio, prout dicitur tenor legitimisationis, & si forma, consuetas, restrinxit formam antiquam legitimandi, de qua in *d. l. 9.* non in alio restrinxit, nisi in tollendo successionem ab intestato, quæ concedebatur per antiquam formam legitimandi, maxime dum limitatur successio in eo, quod pater reliquerit in testamento, vel donatione.

Consilium verò Ruin. 84. lib. 3. non 94 obstat; Non enim dicit illud, ad quod allegatur, testatur nanq; quòd si quis legitimatus fuerit ab habente facultatem plenè legitimandi, cum successionis tamen limitatione, vt solum succedat ex testamento, vel donatione à volentibus relinquere, quòd ex hac restrictione legitimatio non conuertitur in dispensationem; sed remanet vera legitimatio; & hoc quòd ad personam; quia successio est quid à filiatione distinctum, vt dictum est supra, non autem dicit *Ruin.* quòd facultas succedendi ex tali clausula, non dicatur restricta, vt ad modos non expressos extendatur, vel procedit in legitimo à Comite Palatino, cui data erat potestas plenè legitimandi, quo casu illa verba possunt videri posita augmentatiuè, secus in legitimo à Principe cum dicta limitatione, cuius vigore successio posita est in voluntate patris dispositiua, vt idem *Ruin.* declarat in *conf. 86.* post *num. 19. vers. non obstat eod. vol. 3.*

Verbum autem (*heredar*) simpliciter 95 ter appositum importaret vtramq; successionem ex testamento, & ab intestato; sed quia statim sequuntur verba ibi: *que por vos, por testamento, &c.* & *quæ quilibet personas le fueren dados, dexados, &c.* hæc verba limitantia, quæ statim subsequuntur, restringunt præcedentia, & generalitatem præcedentis verbi (*heredar*) vt succedere valeat in eo, quod pater reliquerit

uno, vel alio ex modis prædictis, & non simpliciter ad notata in *l. si seruus plurium §. ult. ff. de legat. 1.* & in *l. si cum fundum ff. de verb. sign.* Nec verbum prædictum referri potest ad hereditatem simpliciter, sicut ad honores simpliciter fuit legitimatus; quia post perfectam orationem quæ ad successionem limitatam modo prædicto longe post successionem agitur de honoribus; & officijs per alia verba, habentia perfectam orationem iuxta notata in *l. in repetendis ff. de leg. 3.* & si successio limitata ab initio habuit suam specificam determinationem, non potest regulari à subsequenti oratione quòd ad honores ex doctrina *Bal. in l. 1. nu. 5. C. de legitim. hered. Alex.* latè declarat in *conf. 48.* post *num. 7. vol. 1.*

Doctrina verò *Gregor. Lopez in d. l. 96 9. part. 3. tit. 18.* nedum parti prodesse non potest; sed principaliter aduersatur, & confirmat quæ supra retulimus; dicit enim, quòd filius legitimatus potest impugnare testamentum per querelam, intelligas, dicit ipse, in *legitimatione simpliciter facta, vel ut hic*, idest in illa *l. 9.* quæ glossabat, vbi est casus, vt filius legitimatus succederet in omnibus bonis patris tunc presentibus; vel futuris quocumq; pater decesserit cum testamento, vel sine testamento. Quare illa legitimisationis formula perinde habetur, ac si esset facta simpliciter, dum absq; limitatione admittitur filius ad bona patris, siue decesserit testatus, siue intestatus, addit *Lopez. secus verò si est limitata, vt communiter hodie sunt ad ea, quæ pater vellet sibi relinquere*, vbi videndus est, & sic clarè sentit, quòd dum confertur legitimatio ad ea, quæ pater vellet relinquere, non erit simplex legitimatio quòd ad successionem; sed erit attendenda dispositio paterna, contra quam non competit querela, nec ius dicendi nullum testamentum, quod fortius procedit, dum sunt declarati modi succedendi, vt in casu nostro.

Quò-

97 Quoad secundum, ponderatio par-
tis dirimitur facillimè; quoniam
non ex hoc, quòd legitimatio non in-
ferat præiudicium hæredibus ascen-
dentibus, vel descendantibus ex te-
stamento, & ab intestato, sequitur,
quòd filius taliter legitimatus succe-
dere potuisset etiam ab intestato, vt
illa verba non essent inutilia, siqui-
dem verba illa satis operari poterant,
& vtilissima sunt, etiam testamento nõ
facto, & non includunt successionem
filij ab intestato, quoniam dum Cæsar
fuit habilitatus ex legitimatione tam
ex testamento, quàm ex donatione,
poterat pater illi facere immensam
donationem, & decedere intestatus,
& sic præiudicare ascendentibus, qui
ab intestato successissent; & à legiti-
ma potuissent excludi, si talis filius
reputaretur ad instar legitimi, sicuti
per existentiam legitimi nihil debetur
parentibus etiam ratione legitimæ,
vt docet *Peregr. de fideicom. art. 32. nu.*
27. & art. 38. nu. 44. & proinde illa
clausula *sine præiudicio hæredum de-*
scendentium, vel ascendentium ex te-
stamento, vel ab intestato conseruat
iura prædictis, vt aduersus inofficio-
sam talem donationem venire possët,
iuxta *tex. in l. si filius, vbi gl. Bart. & ce-*
teri C. de inoffic. donation. & eis legiti-
ma debeatur non obstante donatio-
ne, non autem quòd filius ita limitatè
legitimatus valeat succedere ab inte-
stato.

98 Quoad tertium, aduertatur primò,
talem legitimationem esse vtilem,
quia restituit filium natalibus, &
deleuit omnem maculam, & alia, vt
considerat *Lupus de illegit. dicto com-*
mento 3. S. 1. num. 51. & Peregrin. pun-
ctualiter art. 23. sub num. 83. vers. ve-
rùm, vbi addit, quòd poterit etiam
totum capere ex dispositione paterna,
deficiētibus illis, quibus ius fuit reser-
uatum; erit etiam secundo vtilis, quia,
cùm de iure communi statibus legiti-
mis vnciam tantum ex substantia pa-
terna capere poterat, *l. 2. vbi Doct. C.*

de naturalib. liberis, Alex. in l. si quis ex
bonis in princ. ff. de vulgar. & pupill. &
in conf. 198. lib. 6. Cagnolus in l. si qua
illustris num. 6. C. ad Senat. consul. Or-
fician. legitimatus tamen potest ex te-
stamento plus capere, licet aliqui vo-
luerint, vt non capiat minus, quàm
vnus ex legitimis, cui minus sit reli-
ctum, ex tex. in l. communium S. fi. C. de
naturalib. liber. Ioann. Andr. in regu-
la sine culpa in 2. q. de reg. iur. in 6. Dec.
conf. 393. colum. 2. Laderch. conf. 107.
nu. 77. Paris. conf. 12. n. 172. lib. 2. & alij
relati per Peregr. d. ar. 23. n. 31. Alij ve-
rò, vt succedat ex testamento in totum,
detracta tantum legitima filiorum le-
gitimorum Alex. conf. 187. ante nu. 8.
lib. 5. Aret. in d. S. & quid si tantum
sub nu. 27. Capic. decis. 22. nu. 8. Alciat.
in d. rub. de lib. & posth. num. 13. Castr.
conf. 27. lib. 2. Couar. de sponsal. part. 2.
c. 8. S. 10. sub nu. 1. vers. in ceteris ope-
ratur: & tertio dicta legitimatio quã-
uis restricta quoad successionem
operatur, vt confecto testamento, li-
cet imperfecto substineatur nedum
in beneficium filiorum legitimorum,
& naturalium, sed etiam in beneficiũ
huius filij legitimati, vt docet Burgos
de Paz in 1. par. l. 3. num. 320.

99 Nec insuper esset damnosa, vt fi-
guratur; quia de iure communi ascen-
dentibus debetur legitima; ipsis verò
naturalibus residuum relinqui potest,
etiam attenta illa clausula *sine præi-*
udicio, & ex paterna dispositione omne
illud, quod de iure communi capere
poterat ante legitimationem, etiam
nunc licitè consequitur; quia illa
clausula reservatiua nihil ponit in ef-
fe; sed tantum conseruat ius ascenden-
tibus, quod habebant tempore legiti-
mationis ex traditis per *Bar. in l. ille, à*
quo S. si de testamento nu. 5. ff. ad Tre-
bell. Dec. conf. 106. col. fin. Ifern. in cap. 1.
num. 9. in fin. qui successores teneantur,
& sic conseruat etiam petitionem le-
gitimæ parētibus extra Regnum Ca-
stellæ, cùm illa *lex 10. locum habeat*
intra Regnum Castellæ, non ultra ad

nota-

notata in l.j.C.de sum.Trin.& fid.cath.
imò illa clausula conseruat iura ascē-
dētibus, sed non tollit iura trāsuerfa-
libus, de quibus non loquitur, & illo-
rum omīssio relinquitur in dispositio-
ne iuris communis l.fi extraneus ff.de
cond.ob causam, quò iure agnati ex-
cludunt legitimatum cum limitatio-
ne ad successionem ex testamento,
quemadmodum in eadem legitima-
tione habilitatur filius etiam ad reli-
cta ab extraneis ibi: *ò por otras quales-
quier personas*, quæ tamen omnia ci-
tra legitimatorem quilibet illegiti-
mus consequi potuisset, dummodò
non à parentibus, l.fi is, qui ex bonis
ff.de vulg.& pupill. vbi Bar.Bal.Castr.
num.6.Imol.num.2.& Ias.num.3. & sic
expressio, quæ inerat, & reseruat, quæ
iura conseruat, non tollit iura
collateraliū, ex quibus resultat, quòd
si pater non disposuisset, talis filius
non successisset ab intestato, attento
tenore legitimatorem prædictæ, & re-
manuisset ius saluum, vel quòd ad duas
vncias non existētibus liberis *d.auth.
licet*, vel quòd ad alimenta, quæ iam ha-
buit Cæsar etiam ex dispositione te-
statoris; facto autem testamento ces-
sat querela, & ius impugnandi, & suc-
cessiue nullo modo competit petitio
legitimæ, dum contra testamentum,
venire non potest.

Ratio autem principalis supradi-
cta verissimæ conclusionis ultra alia
superiùs adducta, resultat ex eo, quòd
licet persona sit verè legitimata; cum
tamen de successione quærimus, to-
ta videtur reposita in patris volunta-
te, cuius liberum est arbitrium filio
aliquid relinquere, vel in totum præ-
terire iuxta doctrinā Alex. punctua-
lem in d.rub.ff.de liber.& posthum. qui
dum loquitur in legitimato simplici-
ter, quòd rumpat testamentum pa-
ternum, limitat, si forma legitimatio-
nis aliud importaret, scilicet si filius
ad succedendum admitteretur ex vo-
luntate testatoris, à cuius arbitrio to-
talis exclusio filij dependet, ita se-

quando Alex. declarant Decian. d.
conf.19. Rebus. in praxi benefc. in tit.
de rescript. nu.13. & 14. fol. mihi 398.
Ias. d. conf.202. num.14. per tot. opti-
mè Ruin. d.conf.86. post num.19. vers.
non obstat vol.3. & Tell. diffusè loc. cit.

Non est etiam omittendum, quòd
101 si vera esset prætensio partis, quòd
taliter legitimatus potuisset succede-
re ab intestato (quod est falsum) certè
secūda, & posterior legitimatio Cæsa-
ris ex hoc solo indubitater corrueret:
nam in secunda legitimatorem faciē-
da est mentio prioris legitimatorem
alterius filij, cum vel secundam Prin-
ceps nō concessisset, vel difficilius, &
omīssis generalibus propriè loquen-
do in duob⁹ filijs legitimatis, vt sit fa-
cienda mētio præcedentis legitimati-
onem, aliàs secūda non subsistit latè
probat Socin. conf.65. num.10. in fin.
cum seq.vol.3. quem sequitur Gabriel
comm.opinio.lib.6.in tit.de legit.conclu-
sione 7.num.5. Tell.d.l.12.nu.4. Costæ
in d.S.& quid si tantum par.1 nu.138
vers. fortassis tantum iuncto vers. præ-
cedenti, Honded.conf.89. num.3. vol.1.
& licet ibi defendat secundam legiti-
mationem num.20. Illud procedit ea
ratione; quia primus legitimatus (vt
in casu nostro) non poterat ab inte-
stato succedere. Proinde ex duobus
alterum fieri necesse est, vel quòd ta-
liter legitimati nullatenus ad intestati
successionem admittantur, vt valida
sit secūda legitimatio, vel si illius suc-
cessionis ab intestato capaces exi-
stant, corruat secūda legitimatio, nō
facta mentione primæ legitimatorem,
vt per Soc. in d. conf. 65. à quo nemo
dissentit.

Contra hanc verissimam conclu-
sionem tot medijs confirmatam ad-
uersarius allegat primò aliquas ratio-
nes in contrarium. Secundò præten-
dit, Doctores allegatos pro nostra opi-
nionem loqui in casibus diuersis, nēpe
in spurio legitimato, vel in dispensa-
to, non in legitimato verè; vt hic, aut
in legitimatorem restricta cum dictio-
nibus

nibus taxatiuis tantum, vel dumtaxat, vel in legitimatione per verba negatiue concepta. Tertiò adducit nonnullas DD. authoritates, quæ tamen sicut veritatem supradictæ conclusionis obumbrare non possunt, ita facillimè ex infrascriptis pro maiori claritate reijciuntur.

Et omisis rationibus, de quibus 102 verba faciemus in secundo articulo grauaminis, & substitutionis, deueniendo ad secundum. Primò est aduertendum, plures ex Doct. à nobis citatis loqui de filiis naturalibus legitimatis, non de spuriijs cum clausula limitatiua successione, vt Hòded. Costa, & Peregrin. licet malè de spurio ab aduersario intelligantur, qui alios allegant, quamuis adhuc DD. loquētes de spurio respexerint ad omnes illegitimè natos; non tamen ex concubina domi retenta iuxta tradita, per Couar. de sponsalib. part. 2. d. cap. 8. §. 5. num. 1. Lup. de illegitim. in pref. num. 9.

Secundò, licet facti series in alio 103 quo casu fuerit in filio spurio, non tamen DD. se fundant in eo, quòd filius legitimatus erat spurius; quoniam licet esset spurius: si tamè Princeps vult, potest eum plenè legitimare, & erit verè legitimatus, & restitutus ad omnia iura legitimorum, tam quòad personam, quam quòad successione, vt colligitur ex Alex. in d. rub. ff. de lib. & posthum. Dec. cons. 55. nu. 4. vers. nec obstat, maximè si adsunt clausulæ derogantes, vt notat Peregrin. art. 23. num. 32. Lup. d. comm. 3. §. 1. num. 51. Etenim in spurio etiam dicitur plena legitimatio quòad personam, licet restricta quòad successione, quamuis eo tempore matrimonium contrahi non potuisset; quia, ante legem civilem omnes legitimi nascebantur; S. liceat in authent. quib. mod. natur. eff. legit. deinde lex restrinxit successione ad eos, qui ex matrimonio nati essent, idèò potest Princeps tollere impedimen-

tum legis, & omnem differentiam à iure ciuili inuentam, ac ius positium, & secundum primæua iura legitimationum admittere, quamuis dispensare non possit super radice matrimonij, aliàs sequeretur, quòd Imperator nò posset quemquam verè legitimare, cū non sit iuum prouidere super radice matrimonij, quod est falsum, Soc. optimè in l. Gallus §. si eius col. 3. in fin. post num. 5. in uers. sed ultra ea, quæ ipse dicit ff. de lib. & posthum. Alber. in rub. ff. de decret. ab ord. facien. Abb. & Præpos. in cap. per uenerabilē §. quod autem qui fil. sint legit. Ant. de Rosell. de legitim. part. 2. lib. 2. cap. legitimatiōis effectus num. 7. tom. 8. Tractat. part. 2. in nouis. Aret. in lex facta num. 12. ff. de uulg. & pupill. Minado. decis. 34. nu. 1. Mantica de coniect. ultim. uolunt. lib. 1. tit. 10. num. 31. Couar. latè declarat d. cap. 8. §. 8. sub num. 4. uers. quod ex prædicta opinione, & uers. quod uerum est, & uers. quia licet ipse Princeps, Peregr. d. art. 23. num. 32. & propriè num. 36. & González reg. 8. Cancel. gl. §. nu. 122. Idèq; spurius verè legitimatur à Principe non per approbationem matrimonij, imò remedium legitimatiōis per rescriptum inuentum est, ubi matrimonium interuenire non pòt §. sed & aliud in Authentico quib. mod. natur. eff. legit. & sic DD. non se fundant in eo, quòd legitimatus erat spurius; sed in successione limitata ex uoluntate legitimantis; ob quod clausulæ limitatiuæ efficiunt, vt quòad successione remaneat tanquam illegitimus; qua ratione Alex. singulariter in d. rub. ff. de liber. & posthum. num. 3. dicit, quòd spurius simpliciter legitimatus rumpit testamentum, sicut filius naturalis legitimatus, nisi (dicit ipse) adsit clausula restrictiua, & sic nulla cōstituitur differentia inter spurium, & naturalem, sed tantummodo est vis in clausulis limitatiuis respectu successione, sicut in casu nostro, quæ Dec. & alij supra relati sequuntur.

104 Similiter nò est facienda vis, quòd ali-

aliqui DD. loquantur in dispensato, licet multi testentur de legitimatis, vt *Burs. d. conf. 355. nu. 27. & 60. Peregr. Cald. Tell. Matien. & Cesar de Grassis in locis citatis, Ias. dicto conf. 202. lib. 2. Suarez d. l. quoniam in prioribus num. 4. Lopez dicta par. 3. l. 9. glos. 3. Couar. dicto §. 8. num. 2. Rimin. sen. dicto consil. 289. num. 51. lib. 2. Dec. d. conf. 264. nu. 3. & Soc. d. conf. 246. lib. 2.* quoniam DD. omnes etiam loquentes in dispensato non subsistunt in eo, quod filius dicatur dispensatus, non legitimatus, sed in ratione iuris, quod filius legitimatus cum successione restricta dicatur dispensatus, vel quod licet respectu personę dicatur verè legitimatus quoad successionem, tamen remaneat tantummodo dispensatus secundum patris voluntatem, & respectu successionis habetur pro illegitimo, & aduertatur, quod non dicimus, filiū esse pro parte legitimatum, quia etiam data pro vera cōtraria opinione, filius quoad personā dicetur verè, & integrè legitimatus indiuisibiliter, & integraliter. Verū quia successio non est pars integralis legitimatiōis poterit restringi, & limitari, & dicetur filius legitimatus; sed non succedet in plus, quàm pater in testamento relinqueret, vt tradit *Curt. sen. in d. conf. 73. post num. 7. vers. & sic ex his omnibus*, & latè inter alios considerat *Io. Baptista Costa d. q. 156. post num. 7. & Lupus nu. 55. loco citato.*

105 Ponderatio autem partis, vt legitimatus cum successione restricta tūc nō admittatur, quādo adfuerint in legitimatiōe dictiones taxatiuę tantum, dumtaxat, vel similes, aliqua ratione fundari non potest; quia vltra q̄ multi ex DD. ponunt casum in legitimatiōe facta sine dictione taxatiua, vt *Alex. conf. 25. lib. 1. & conf. 30. lib. 4. Dec. d. conf. 264. & in l. 1. C. de bon. poss. contr. tabul. Tellus d. l. 12. nu. 26. & 27. Matien. Socin. & Lupus locis citatis, Ias. dict. rub. ff. de liber. & posthum. Couar. d. cap. 2. lib. 4.* cæteri etiam DD.

dū narrant factum successionis limitatę, referūt, seū ponunt diuersas clausulas restrictiuas, aliquando cum dictionibus taxatiuis, nō nunquam verò sine, scilicet quod succedat filius in certa parte tantum, vel dumtaxat, aut in eo, quod pater voluerit, vel sine præiudicio venientium ab intestato, vel ex testamento, aut donatione, vel consimiles; In decisiōe autem articuli non se fundant in verbis taxatiuis, aut quod illę tantum operentur limitationem, sed in clausulis restrictiuis, per quas successio remittitur voluntati paternę, vt *Alexand. posuit in d. conf. 30. lib. 4. & conf. ultimo lib. 5. allegando cap. 1. de filiis natis ex matrim. ad Morgan. contract. qui text. etiam ponderatur ad dignoscendum, an successio limitata efficiat, vt filius dicatur dispensatus, vel verè legitimatus quoad personam, Decius quoque in allegato conf. 264. vers. sed quicquid sit, utitur illo medio ad tollendum omne dubium, & quamlibet controuersiam verborum, quod sufficit, effectum successionis fuisse limitatum, quomodocunque se habeant verba legitimatiōis, etiam quod sit vera legitimatio, pariter clausula, de qua supra diximus, quod succedat filius in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel ab intestato, est absq; dictione taxatiua, & illius vigore cōmuniter DD. concludunt, non dari filio successionem aliquam contra testamentum, de quo latè *Couar. d. c. 21. lib. 4. var. resol.* Item quod succedat ex testamento, non ab intestato, de quo *Castren. in l. sed si hac S. patronum nu. 7. ff. de in ius voc. Soci. conf. 246. lib. 2.* loquens in plenè legitimato absque dictione taxatiua, *Ias. in rubr. de lib. & posth. num. 15.**

106 Insuper videantur omnes clausulę relatę per *Tellum in l. 12. supra nu. 26. vers. 2.* in quibus non adiicitur dictio aliqua taxatiua etiam in vera legitimatiōe, veluti quod succedat ex testamento, & ab intestato, vel sine

D præiu-

præiudicio ascendentium, vel descendendum, vel in eo, quod patri placuerit, vel alio quouis modo, & tamen filius non succedet, nisi secundum voluntatem patris dispositiuam, vel permissiuam, contra verò, vel præter voluntatem nihil consequetur, ut ibi latissimè comprobatur, & sequitur *Matien. tit. 8. l. 10. glos. 1. num. 6.* omnino vidèdi, & *Lupus* amplè declarat *d. S. j. n. 49.* quòd si aliter diceremus, sequeretur, clausulas restrictiuas absq; dictionibus taxatiuis in aliquo nō operari, & daretur successio filio hoc modo legitimated cōtra testamētū paternum, q̄ est omnino falsū, ut per *Couar.* ex aduerso malè ponderatum in *dicto cap. 21. num. 3.* ubi vsque ad finem iuribus, & rationibus reprehendens *Go. ad. fundat.* legitimatū, ita ut is succedere possit patri ex testamento, vel ab intestato non posse modo aliquo testamentum impugnare, ibique in *vers. quò fit*, subdit, dictionem tantum nullius esse considerationis, nec per illam similes casus excludi, quia dictiones taxatiuæ non tollunt significationem illorum verborum, quibus adijciuntur, imò illam extendere solent ad similia, & comprobatur viua ratione in *vers. id verò.* Namq; filio naturali legibus denegatum erat agendi contra testamentum, ut dicit *glos.* communiter recepta in *dicta l. 1. in vers. naturales ff. de bon. poss. contra tabul.* sicut in principio notauimus. Dum itaq; Princeps habilitat filium ad succedendum ex testamento, vel etiam ab intestato, utique succedere non poterit contra voluntatem, cum illa nō sit species successionis, sed potius habilitatio ad succedendum, & si admitteretur, aperiretur via successionis ab intestato tabulis rescissis, *l. ut liberis* cum ibi notatis *C. de collat.* imò nulla ratione suaderi potest, ut habilitatio ad succedendum secundum voluntatem trahatur ad casum contrariæ voluntatis, & sic ad impugnādū testamētū, & notant *Sacin. Alex. Ias.*

& cæteri in *rub. ff. de lib. & posth.* absq; contradictione, & remanet indubitatum, ex clausulis restrictiuis etiam sine dictionibus prædictis dari filio successionem secundū volūtatem patris, & non aliter, quod tantò fortius procedit in questione nostra, dum limitata est successio in dispositione patris per testamentum, vel aliam voluntatem, aut donationē, ut diximus supra.

107 Vltimum assumptum partis constituentis differentiam inter legitimationem conceptam verbis negatiuis, aut affirmatiuis, leuissimum est, quoniam si filius legitimatus cum limitatione successionis etiam per verba affirmatiua admitteretur, sine dubio consequeretur legitimam contra voluntatem patris, ut infra fundabimus, & sic daretur successio contra testamētū paternum (quod est falsum) & clausula restrictiua successionis affirmatiuè nō operatur contra communem conclusionem supra firmatam, nec talis filius in aliquo differret à filio legitimated simpliciter, seu à filio legitimo, & naturali. Insuper quāplures DD. superius citati loquuntur in clausulis appositis affirmatiuè, ut *Alex. d. conf. 30. Dec. d. conf. 264. & in d. l. 1. n. 10. C. de bon. poss. contra tab. Perez to. 2. lib. 5. tit. 2. fo. 95. vers. posterior modus, Couar. d. c. 21. Azcue. d. lib. 5. tit. 8. l. 10. nu. 41. Tell. Matien. Cald. & Cost. d. q. 156. & Lup. loc. cit. & Greg. Lop. in d. l. 9. parti. 3 tit. 18.* fundamentum aut principale non cōsistit in cōceptione verborum negatiuè, sed solum in eo, quòd successio restricta est ad id, quod pater voluerit, siue affirmatiuè, vel negatiuè loquatur, ut successionis causa dicatur reposita in voluntate patris, à cuius arbitrio exclusio, vel admissio legitimated dependet, ut dicit *Cesar de Grass. d. dec. 179. n. 15. in fin.* & omnes clausulæ tam negatiuæ, quàm affirmatiuæ conuertuntur, & paria sunt dicere, succedat in eo, quod pater reliquerit, vel non succedat, nisi in eo, quod pater reliquerit, cum totum remittit-

remittatur voluntati paternæ ; aliàs pater de necessitate cogeretur relinquere, quod est falsum, vt mox infra demonstrabimus.

108 Nec est verum, quòd dum legitimatur filius, vt possit succedere ad ea, quæ pater reliquerit, teneatur pater de necessitate relinquere ex significatione illius verbi *potest*, quod videtur importare necessitatem secundum tradita per DD. in *l. Gallus in princ. ff. de liber. & posthum.* quoniam illud verbum *potest*, necessitatem importat, quando præcedit negatiua, & subsequitur verbum *potest* cap. 1. vbi glo. de regul. iur. in 6. Aut si implicite, & necessariò includeretur negatiua, ita declarant DD. in *d. l. Gallus in princ. Bero. conf. 27. num. 10. vol. 2. Rolan. conf. 20. num. 40. vol. 1.* veluti si fuerit dictum, quòd non possit disponere, aut quòd possit disponere certo modo, tunc resultat, quòd aliter disponi nõ possit, vt probat *text. in d. l. Gallus in princ.* vbi, quia posthumi nepotes institui non poterant, inuentus fuit modus instituendi à Gallo Aquilio, & dicitur, *sic posse institui posthumos nepotes induxit*, &c. absq; negatiua, intelligunt tamen ibi DD. inclusam negatiuam, quia nepotes posthumi aliter institui non possunt, nisi illo modo. In casu autem nostro simpliciter habilitatur filius, vt possit succedere in eo, quod pater reliquerit, & sic remittitur arbitrio paterno, nec includitur negatiua, vt disponere fortè non posset, nisi in beneficium dictorum filiorum, & sic cessat necessitas relinquendi, vt in indiuiduo concludit Caldas ponderando dictum verbum (*potest*) in *d. l. si curatorem num. 51.* cuius verbi, & vocis proprietas necessitatem non inducit secundum Alciat. in *d. l. Gallus num. 16.* nisi in casu illius legis ex ratione superius ponderata, & latius confirmabimus.

Quo verò ad DD. auctoritates, quas aduersarius allegat: quia multi ex ipsis loquuntur etiam respectu le-

gitimæ prætensæ in relicto à patre cū grauamine substitutionis, vel restitutionis, ne responsiones iterum repetantur, & cū resolutio vnus facile ab altero dependeat, in subsequenti articulo dabimus respõsum omnibus alijs obiectis, & DD. auctoritatibus, quæ adducuntur ex aduerso.

Ex supradicta autem conclusione 109 resultat, patrem non teneri huic filio legitimo ex necessitate relinquere, quia effectus successionis, & capacitatis non se extendit ultra voluntatem patris Dec. d. conf. 264. Ias. d. conf. 202. col. fin. vol. 2. Alex. d. conf. ultimo in fin. vol. 5. Gabr. d. conf. 24. num. 10. & 11. in fin. Caldas in *d. l. si curatorem habens nu. 52.* Tellus, & Matienç. in locis allegatis, plenissimè Molina de iust. & iur. d. disp. 173. fol. 684. lit. D. non enim filius per legitimationem supradictam fit capax ad impugnandam volūtatē paternam; sed solum habilitatur, vt possit pater eidem in testamēto relinquere DD. in *d. l. Gallus S. & quid sit tantum*, vbi Castr. num. 16. in fi. Aret. num. 26. vers. nec obstat, Curt. sen. d. conf. 73. Soc. conf. 95. colu. 5. sub nu. 43. vol. 4. & efficitur habilis ad succedendum ex testamento, non contra testamentum, vt per Ang. in conf. 264. post num. 3. & si non compellitur pater relinquere, impossibile est, quòd tali filio legitima competat, Gabr. d. conf. 240. num. 4. & 5. ob quod DD. prædicti concludunt, posse patrem sine dubio filium totaliter etiam legitima priuare pro ipsius arbitrio, Ias. in *d. rubr. ff. de lib. & posthu. num. 13.* vbi Soc. eod. num. 13. idem Ias. dicto conf. 162. num. 4. volum. 2. Tellus, Matienç. Azued. Caldas, & Molin. in locis citatis, Peralta in *l. cū pater S. à filia num. 32. ff. de legat. 1. & in l. in actionibus S. 1. ff. de in lit. iurand.* de qua potestate nullus ex Doctoribus quotquot scripserunt, dubitauit, dicit expresse Couar. dicto cap. 8. S. 8. column. 3. vers. verum hac minimè probant.

110 Succedit ex his alia cōclusio principalis, supposita prædicta potestate grauandi quomodo libuerit, etiam, nihil relinquēdo (vt indubitatum est) quòd pater grauando filium aliquo non expresso respectu legitimæ, ex onere illo fideicommissi simpliciter adiecto voluerit, in casu restitutionis legitimam detrahi non posse, nec retineri, & minus trebellianicam, de qua suo loco dicemus, quam conclusionem probarunt *Alcia. in rub. num. 35. ff. de lib. & posth. & in l. nemo potest num. 34. ff. de leg. 1.*

Idem *Alcia. videndus in conf. 98. sub nu. 7. lib. 9. vbi ait ita iudicatum.*

Ruin. in d. l. Gallus S. & quid sit tantum num. 14. ff. de lib. & posth.

Peregrin. de fideicom. art. prædicto 36. sub num. 9. & in conf. 27. num. 6. lib. 3.

Mandel. conf. 7. num. 2. & 3.

Caldas in dicto verbo sine curatore sub num. 54. vbi improbat Dec. in conf. 257 infra citandum.

Gabriel d. conf. 24. num. 11. & 14. Tellus videndus, Matien. Azued. Suar. & Didac. Perez in locis allegatis.

Casar de Grassis d. dec. 179. nu. 19. qui fuit casus Gabriel. in d. conf. 24. relatus similiter in decis. Rota diuers. 353. & 355 par. 1. In quibus licet casus primo loco visus fuisset dubitabilis ex clausula omni modo meliori, & alijs consideratis inclinabant Domini contra Paris. Cephal. & Dec. in eius conf. 257. attendendo consil. eiusdem Decij 264. & tandem in eadem causa in anno 1603. die 24. Nouembris fuit decisum, legitimam non deberi, vt ex decisione nouissimè transmissa ab Vrbe Roma, quod fortius procedit in specie nostra, stāte strictiori limitatione successionis, vt supra ponderauimus.

Quæ conclusio pluribus rationibus indubitātè comprobatur, Primò, quia dispositio facta de hæreditate ad totam hæreditatem refertur; sic etiam in dispositione facta per fideicommissum, *Alber. in l. Titia nu. 7. ff. ad leg. falc. argum. tex. in l. si sponsus S. si. ff.*

de don. inter vir. & vxor. quia de re Soc. in l. Centurio num. 31. ff. de vulg. & pup. subst. & Dec. in l. precibus sub nu. 24. C. de impub. & alijs substit. dixerūt, fideicommissum factum de restituenda, hæreditate ad totam referri, & legitimam comprehendere ex ipsa testatoris voluntate, licet filijs legitimè natis ex defectu potestatis hoc non officiat ex l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. quod dictum Soc. & Dec. latè defendit Soc. iun. in d. l. Centurio à num. 152. quando igitur in testatore adest potestas grauandi in legitima, (vt in casu nostro) et si generalibus verbis sit explicata voluntas, semper in vniuersali fideicommissio intelligitur grauamen etiam in legitima.

112 Secundò, si pater in specie, quā agimus, nō tenetur ex necessitate filio aliquid relinquere, fortius poterit quodcunque onus, & grauamen imponere in beneficium alterius, cum illa institutio ex voluntate procedat, probat *tex. in l. iurisgētium S. adeo ff. de pact. ibi. nam si res potest tolli in totum, cur & non reformari, l. quidam testamento S. fin. vers. nam cum ff. de leg. 1. Si enim pater poterat in totū excludere, non minus vincula, & conditiones apponere, docet *Peralta in d. S. à filia sub nu. 32. vers. ex quibus ll. V. asq. de succes. creat. in repet. l. quoniam in prioribus limit. 73. num. 486. allegans nonnulla iura, & signanter text. in l. si Titio pecunia S. sicuti ff. de leg. 1. sicuti in filio, qui renunciauit paternæ hæreditati, quòd si pater cum hæredem instituat, liberū erit arbitrium quodcumque onus, & grauamen apponere, cum illa institutio non ex necessitate procedat, Costa in cap. si pater de testamen. in 6. par. 1. vers. absque deductione num. 25. Molin. de primog. lib. 2. cap. 3. nu. 5. Caldas diffusè comprobatur in d. l. si curatorem in ver. sine curatore in vers. secundò infero in fin. fatentur omnes in d. rubr. de lib. & posth. Ruin. in d. S. & quid si tantum nu. 114. vers. quartus, & ultimus casus, quem refert**

refert, & sequitur *Gabriel d.conf. 24. sub num. 10. & D. de Franch. decis. 720 num. 5.* loquens in filio naturali, qui licet succedere possit in duabus vncijs non existentibus alijs filijs legitimis, & naturalibus, condito tamen testamento pater, qui de necessitate relinquere non tenebatur, in relicto potuit onus imponere, & illud grauamē includit etiam dictas duas vncias, cū filius non potuisset testamentum patris impugnare, & si aliter diceremus, sequeretur, quod filius legitimatus limitatē quoad successionem, si legitimam relicto grauamine retinere posset, absq; dubio veniret contra voluntatem defuncti, quod non est admittendū ex allegatis superius, & in nihilo differret à filio legitimo, & naturali.

Tertiò, sicut filius conqueri non posset, si nihil, vel modicum ei pater reliquisset, nec minus si eum instituendo grauauit simpliciter onere fideicommissi, *Suarez in d.l. quoniam in prioribus d. limitatione 12. col. pen. & ultim. referens sic fuisse iudicatum, sequitur Perez d.l. 5. tom. 2. tit. 11. fol. 95. vers. posterior modus, Azueo d. lib. 5 tit. 8. l. x. num. 41. propè fin. Dec. d. conf. 264. latissimè comprobant Tellus, & Matienz. vbi supra efficacissimis rationibus, dicunt enim, quod dum pater non tenetur relinquere contra eius voluntatem, illud, quod relinquitur cum grauamine, vel onere, illo grauamine minuitur relictu, ita quod non est facienda computatio de relicto simpliciter, sed de relicto cū onere, & cū si nihil reliquisset, filius non posset conqueri, quia legitimatio ad hoc non porrigitur, à fortiori si modicum, vel grauatum reliquisset, vt per DD. quos allegant, & inter alios Dec. d. conf. 264. col. pen. quo loci, licet antea disputasset de verbis legitimatōnis, quam videre voluisset, & an intelligeretur vera legitimatio, quamuis limitata respectu successionis, tandem concludit, quod quomodocunque se habeant verba legitimatōnis, dato*

quod propria fuisset legitimatio (de qua agitur) nobis sufficit, quod effectus successionis sit limitatus; quia non potest succedere ex testamento, nec ab intestato, nisi in eo, quod pater voluerit, nec potest petere legitimam aliquam stante ista legitimatōne, & si vera esset prætensio partis, sequeretur, quod hic filius reputaretur ad instar legitimi, & naturalis, si non obstante grauamine posset legitimam detrahare, & sic contra voluntatem testatoris, quod non permittitur filio legitimo limitatē, ita vt nec legitimam, nec supplementum petere possit, etiam quia legitima, nisi sit relicta, detrahatur contra voluntatem *Bart. in l. liberto §. filium ff. de ann. legat. Socin. in d. l. Centurio num. 31. ff. de vulgar. & pupill. Alex. conf. 138. col. 1. lib. 1. Ruin. conf. 55. num. 8. lib. 2. latè Peregrin. in d. art. 36. num. 151. Rip. in l. in quartam num. 114. ff. ad leg. falcid. Socin. in l. 1. §. si heres post num. 7. ff. ad trebell. Rimin. sen. d. conf. 289. num. 11. lib. 2. Crauet. qui de communi testatur in l. 1. num. 135. vers. sed in contrarium ff. de leg. 1. Costa in d. q. 156. post num. 7. cumulat Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 11. nu. 8. vers. sed Bartolus, & nu. 11. circa fin. Caldas in d. l. si curatorem num. 54. sicuti supplementum legitimæ loco querelæ successit l. omnimodo, & l. sancimus C. de inoffic. testamen. quæ contra voluntatem defuncti intentatur *Bar. in l. libera §. filium ff. de ann. legat. Soci. in d. l. Centurio num. 24. Dec. in d. l. precibus num. 24.**

114 Ex aduerso adducuntur aliquæ rationes, quæ principaliter deducuntur ex Dec. in conf. 257. vbi concludit pro filio legitimo, quibus sigillatim respondetur, vt cognoscatur meritò fuisse à ceteris reprobatur dictum *consil. Dec.* sicut pluries contra iudicatum fuit, vtq; confirmata clarissimè remaneat cōclusio prædicta, accingam me ad reiectionem quorumcunque contrariorū, licet tam exacta discussione opus non esset in præsentī quæstione.

115 Primò allegat aduersarius, non esse verum, quòd ex potestate grauādi, quam pater habet in legitima, videatur testator quòd illam in dubio grauamen imponere, cū habeat etiam potestatem prohibendi falcidiam, & trebellianicam, quæ tamen in dubio minimè prohibita dicuntur etiam extraneo hærede instituto, & adhuc dicuntur detrahi contra voluntatem testatoris, ad *tex. in l. Titia* cum ibi not. *ff. ad l. Falcid.* vbi *Alber. num. 7.* probat *tex. in l. si sponsus §. si. ff. de don. inter vir. & vxor. glos. in cap. Raynuius*, vbi *Abb. num. 16. de testam.* ibiq; *Co-uar. §. 3. ante num. 7. vers. nempe, Alcia. in l. nemo potest num. 34. ff. de leg. 1. Berenga. in d. l. in quartam in 4. pref. post nu. 6. vers. 4. puto*, vbi etiam *Rip. nu. 48. Castr. in l. 1. C. ad l. Falcid. Salyc. & Ias. num. 23. in l. filium, quem habentem C. famil. ercif. Curt. conf. 75. num. 5. Ruin. conf. 146. num. 13. & conf. 159. num. 15 vol. 3. Mantica. de coniect. ult. vol. lib. 7. c. 11. nu. 1. Gabr. conf. 86. nu. 25. vol. 2.*

Huic rationi facillimè respōdetur, constituendo differentiam inter legitimam, & falcidiam, seu trebellianicā in præsentī casu, & de vna ad aliam inferri non potest: etenim falcidia debetur hæredi ex dispositione iuris communis ita statuentis in *§. sed quia in fin. Instit. de fideic. hered.* & antiquo iure falcidia veniebat detrahenda etiam nolente testatore *d. l. Titia* cum ibi not. *ff. ad l. falcid.* iure autem nouo non debetur, si fuerit prohibita, *autb. sed cū testator*, vbi *Doctores C. ad leg. Falcid. & in l. iubemus C. ad Trebellian.* Igitur in casu, quo testator non prohibet, remanet dispositio iuris communis, quæ non reperitur correctā; sed tantum limitata in casu prohibitionis, vnde cessante prohibitionē locum habet detractio falcidiæ, & trebellianicæ etiam quòd grauamen totam hæreditatem comprehendat, licet detrahatur contra voluntatem testatoris, qui non prohibendo censetur cum iuris dispositione se confor-

mare, ad not. in *l. hæredes mei §. cū ita ff. ad trebell.* in filio autem legitimato non simpliciter, sed limitatè quòd ad successionem cessant omnia prædicta; quia, circumscripta legitimatiōne, iure communi non est cautum, vt ei legitima debeatur, & idcò etiam non existente prohibitionē non adest dispositio iuris pro filio taliter legitimato, cui dici posset, patrem se conformare voluisse, & minùs attento tenore legitimatiōis, cū necessaria sit voluntas testatoris, à qua relictum regulari debet, & sic videtur potius se conformare cum iure competenti ex legitimatiōe, cuius vigore successio fuit limitata, *Soc. in conf. 150. volum. 2. Ruin. conf. 40. num. 19. & 20. volum. 3. Gabr. d. conf. 24. nu. 23. Caesar de Grassis in d. decis. 179. num. 18. cum seq.* qua attemptata filius grauatus legitimam non detrahit, vt dicunt DD. testantur, & *Alciatus, Peregrinus, & Costa* in locis superius adductis.

116 Secundò, aduersarius ex rationibus *Decij in d. conf. 257.* deducit, quòd licet filius ita legitimatus nihil habere possit contra voluntatem patris, illud intelligitur de prima acquisitione, cū hæres efficitur, vt illam quantitatem habeat, prout pater disposuerit, at postq̃ ei fuerit relictum acquisitū inspecta secunda acquisitione poterit legitimam retinere, cū faciliùs concedatur retentio, quàm petitio, *cap. intelleximus de iudic. l. si per retentionem C. de usur.* & hæc fuit præcipua ratio *Deci. ibi nu. 2.*

Hæc ratio nullam subsistentiam habet, imò attento tenore legitimatiōis corrui inuitabiliter, siquidem in legitimatiōe persona Cæsaris in principio priuilegij legitimatiōis prius fuit habilitata ad succedendum limitatè, prout pater disposuerat in testamento, vel donatione, & deinde reintegratur persona ad honores, dignitates, & officia, quod DD. tradunt communiter fieri posse in principio creationis, & erectionis legiti-

gitationis cum dicta limitatione, ut latè *Tiraq. in l. si unquam in verbo donatione largitus num. 305. & 319. C. de reuoc. donatio. Alciat. optimè in cons. 6. num. 4. lib. 4. Gabriel. in d. cons. 24. post num. 16. vers. uerum in casu nostro, & sic clausula limitationis qualificauit in initio modum successionis, ut patri videbitur, & à principio legimitatio fuit in esse deducta cum effectu limitato, sunt verba *Alciat.* & aliorum citatorum, licet secus esset si à principio in esse deduceretur legimitatio plenarie quoad substantiam, & effectum, quo casu non posset ex post facto alterari, cum igitur in specie nostra legimitatio ab initio fuerit in esse deducta limitatè respectu successionis repositæ in voluntate patris, illa limitatio, & voluntas patris attendenda est, & modus relictæ iuxta tenorem legimitationis cum grauamine, aliàs limitatio prædicta in nihilo deseruieret, ob quod voluntas patris cum onere non potest filio patrocinari, nisi eodem modo, quo interuenit, & successiue filius onus recusare non potest, sed adimplere qualitatem annexam, plenè *Cald. loc. cit. nu. 54.* institutio namque filij fuit onerata fideicommissio, & eo ipso, quo institutio ponitur in esse, habet esse diminutum cum onere. Igitur quando filius in prima acquisitione habet hæreditatem, eam diminutam habet cum illo onere restituendi totam portionem relictam, & adueniente casu onus impositum obligat ad restituendum, cum sic filius institutus acquisierit, & non possunt dici plures acquisitiones; sed vnica tantum suæ portionis hæreditatis diminutæ cum onere restituendi, & sic non agitur de iure absolutè quæsito, sed de iure quæsito reuocabiliter secundum voluntatem testatoris, ut idem *Dec.* notabiliter posuit (de quo inf. dicemus) in *l. precibus nu. 24. C. de impub. & alijs substit.* qui videri debet. Retentio autem non datur, ubi debitum verè, & absolute non præcedit, ut *Dec. ibidem do-**

cet, ideoque prohibitus petere, nec retinere potest cessante obligatione, in qua retentio fundari posset *l. amplius non peti ff. rem ratam haberi, Alciat. in d. l. nemo potest num. 41. ff. de legat. 1. Tellus latè loco citato num. 27. Caldas sub num. 24. & Peregr. etiam considerauit in d. cons. 27. nu. 6. circa fin.*

117 Denique considerat aduersarius, quod testator instituendo Cæsarem, illum tractauit ut filium, proinde censetur voluisse, ut tanquam filius legitimam detraheret, cum onus fideicommissi reguletur ab institutione, ut quoad legitimam remoueatur, ex quo intelligendum est secundum iuris dispositionem, quæ filio legitimam concedit *l. si duo ff. de acquir. hered.* sicuti videmus in Milite, qui licet habeat facultatem priuandi filium legitimam *l. si. C. de inoff. testam.* si filium instituerit, & onere fideicommissi grauauerit, in fideicommissio legitimam non comprehenditur iuxta doctrinam *Alexan. & Ias. in dicta l. precibus, Ripa in d. l. Centurio nu. 48.* quam grauatus filius poterit tetinere, ut dicunt etiam *Bald. in d. l. Centurio nu. 31. Angel. sub nu. 12. Salyc. sub nu. 11. Cast. sub nu. 19. Alex. sub nu. 17. Ias. nu. 17. vers. subijcit, Galliaula nu. 74. Soc. iun. sub num. 145. & Menoch. de præsumpt. lib. 4. cap. 196. num. 18.* pariter videmus in filia per statutum à paterna successione exclusam, ut sit contenta parte à patre relinquenda, quæ contra voluntatem patris legitimam non consequitur, ut per *Bart. in l. Titio centum §. Titio genero ff. de condi. & demonstr. Dec. consil. 86. num. 4. Tiraq. de iure primog. q. 55. num. 9. Grassus de success. §. legitima q. 3. sub nu. 3. vers. contrarium,* & tamen si fuerit instituta cum onere restituendi, retinebit legitimam, & illam portionem liberè absque onere restitutionis, ita *Decius* posuit in *d. cons. 257.* ex merte *Iacob. Butrig. in d. l. quoniam in prioribus in princ. vers. in multis partibus,* consuluit etiam *Bened. Capra in consil. 19. & sequitur Gomez var. resol. tom. 1. cap. 11.*

cap. 11. num. 18. & ante eos Oldr. conf. 107. Bero. conf. 107. num. 20. Surd. conf. 185. nu. 19. lib. 2.

Hoc assumptum partis nedum non obest; sed potest in contrarium retorqueri, licet enim pater Cæsarem tractauerit ut filium, non ex hoc sequitur, quod legitimam consequi possit; cum nullo iure tali filio debeatur, & potuisset quoque instituere filium naturalem, ut in *auth. licet C. de natur. liber.* qui non propterea legitimam retinere posset, ideo non sufficit esse filium, ut detrahatur legitima, sed requiritur, ut sit filius legitimus, & naturalis, ut per *glo. & DD. in l. 1. ff. de bon. poss. contr. tab. Peregr. in d. art. 36. num. 40.* vel ut sit legitimatus simpliciter quoad omnia ad instar legitimi, & naturalis iuxta *doct. Bald. in d. cap. de causis de offic. deleg. quem ita intelligunt DD. superius citati, & inter alios Greg. Lop. in d. l. 9. tit. 18. part. 3. glof. 3.* Cum autem legitimatus est cum limitatione, eidem nullo iure legitima debetur: Igitur nec pater voluit contra dispositionem iuris relinquere, sed grauenam toti hereditati apposuisse censendus est, *ad tex. in d. l. si sponsus & si quis rogatus ff. de donatio. inter virum, & uxorem.* & videtur se conformare cum iure communi à legitimatione regulato, secundum quam limitata est successio, cessante alia iuris dispositione in beneficium filij, ut *ex Soc. d. conf. 150 Ruin. d. conf. 40. Gabriel. & Casar. de Grass. paulò ante citatis comprobaui- mus, unde potest argumentum retor- queri in contrarium, ex alio etiam constat, testatorem non tractasse Cæsarem ut filium; quia cum primò reliquisset legata usque ad summam ducatorum 70 mil. in reliquo pro sexta parte Cæsarem nominando filium naturalem hæredem instituit, ut dice- mus inferius in coniecturis.*

118 Simile verò, quod deducitur ex institutione facta à Milite, parti prodesse non potest: quoniam illa opinio, ut filius Militis grauatus simpliciter va-

leat retinere legitimam, quamuis pater eum priuare potuisset, non est omnino tuta, & contra eam tenuerunt *Barf. in d. l. precibus sub num. 8. Fulgos. & Dec. d. num. 24. Socin. in d. l. centurio num. 31.* qui validissimis rationibus eam impugnant, & propterea aut est vera opinio eiusdem *Dec.* & aliorum prædictorum, quod miles grauando simpliciter, censeatur priuare filium legitimam, etiam quod de iure deberetur, & tantò fortius procedit in casu nostro, cum filio legitimo de iure legitima non debeatur: aut verò opinio contra *Dec.* est verior, & id procedit ex eo, quod miles non fuit usus iure speciali, prout in dubio non præsumitur; sed iure communi, ut notant *Doctores in d. l. Centurio, vbi Castrenf. Alexan. & Ripa num. 24.* & cum utitur iure communi, debetur legitima filio, ut *Caccialup. posuit in d. l. precibus num. 88.* & quod usus fuerit etiam iure communi, colligitur; nam cum iure militari potuisset directò substituere etiam adultis, elegit viam fideicommissi, quæ eidem cum Pagano communis est, proinde filius tunc legitima non censetur exclusus secundum aliam opinionem. In casu verò nostro non potest dici ita testatus iure communi, ut filius non dicatur priuatus legitima, qua priuatus dici non posset, cum illam nullo tempore habuerit, vel competierit, ut docet *Io. Baptista Costa* ultra prædictos in specie in *dicta questione 156. post num. 7.* ideoque cum filius alio iure succedere non poterat, nisi virtute legitimationis, non consideratur iuris diuersitas in relicto, & institutione, sed attendenda est voluntas, & onus impositum absque distinctione prædicta, quæ non cadit in præsentì quæstione, cum iure communi filio ita legitimo legitima non competat.

Argumentum verò de filia exclusa 119 per statutum non est applicabile ad casum nostrum; quoniam etiam si esset vera illa opinio, de qua dubitarunt

DD.

DD. in d. S. & quid sit tantum, vt docet *Parif. conf. 7. sub num. 28. lib. 2.* qui citat *Corn. conf. 150. num. 10. cum seq. lib. 2. & Couar. in eod. c. 8. S. 8. col. 3.* Consideratur diuersa ratio inter vtrumq; casum: nam filia exclusæ per statutū debebatur legitima de iure communi iuxta *auth. nouissima C. de inoff. testa.* & ideo illa portio relicta à patre, qua debet esse contenta vigore statuti, subrogatur loco legitimæ portionis, quæ ante à iure communi debebatur, & sic liberè, & sine onere, ita declarando doctrinam *Iacob. Butr.* posuit *Gomes. variar. resol. d. cap. 11. nu. 18. in princ. Couar. expressè d. 2. part. cap. 8. S. 8. col. 3. in fin. à vers. nec his oberit, Bal. in conf. 131. circa prædicta vol. 2. Gabriel d. conf. 24. num. 12.* Intelligendo similiter in casu prædicto *conf. Oldr. 107. col. 1.* Imò nonnulli voluerunt, posse filiam quamuis exclusam petere et supplementum legitimæ, de quo latè *Soci.* referēs quinquaginta tres *DD. in conf. 150. vol. j.* At in casu nostro cū huic filio, vt supra legitimato semota legitimatione aliquid non debeat, nisi quatenus à patre fuerit relictum, cū respectu successionis certi modi fuerint adiecti, illud relictum non potest succedere loco legitimæ, quæ non debebatur, vt particulariter considerat *Couar. loc. citato*, & reiectis rationibus ex aduerso ponderatis superest respondere *Doctorem* auctoritatibus.

Dec. enim in *d. conf. 257.* in quo pars 120 facit fundamentum, nō allegat, nisi rationes superius modò confutatas contra communem sententiam omnium, quos citauimus, & eius auctoritas tollitur ex alio ipsius *conf. supra dicto 264.* vbi indubitanter concludit contra filium, nec obest partis consideratio, quòd in *d. conf. 264.* legitimitio continebat clausulam, quòd filius aliquid petere non posset pro legitima, aut ipsius supplemento, quoniam *Dec.* non se restringit ad clausulam prædictam, imò patet, non vidisse le-

gitimationem, cū dicat, *voluissim videre verba legitimationis; quia taliter concipi potuissent, quòd esset vera legitimitio, licet successio limitata, vt ibi post nu. 3. vers. in hoc tamen voluissim, & nihilominus ad tollendas omnes dubietates expressè decidit, quòd sint quomodocūq; verba legitimationis, & dato, quòd esset propria legitimitio, sufficit, quòd effectus successionis sit limitatus, vt succedere non possit, nec legitimam petere, nec impugnare voluntatem patris, & ita intelligunt Dec. omnes supra cit. Doct.* qui eum allegāt, & in specie habetur in *d. decis. 179. Casar. de Grass. num. 10. & 15. Tell. Matien. specificè, & Alcia. d. conf. 98. num. 6. lib. 9. afferens prædictum conf. Dec. erroneum, & facillimè responsum eius fundamentis p. Rob. & Curt. & contra illud fuisse iudicatum Gabriel idem dicit d. conf. 24. num. 13. Peregr. d. art. 36. nu. 9. in fi. & Mantica. de coniect. lib. 7. tit. 11. num. 11. in fine, & idem Dec. in d. l. precibus num. 24. & propriè in vers. sed tamen aduertendum est, qui allegatur ad confirmationem positorum in d. conf. 257. determinat contrarium, ad quod nemo ex Doct. quos viderim, aduertit, nisi tantummodò *Couar.* qui aliqua pauca verba subnectit in *d. S. 8. col. 3. circa medium.* concludit enim, faciens mentionem de *conf. Dec.* quòd in fideicommissio iniuncto à milite simpliciter legitima includitur ex natura vniuersalis fideicommissi, stante potestate grauandi filium etiam in legitima, cū agatur de iure quæsito reuocabiliter secundum voluntatem patris, quæ fortius militat in casu nostro, siue sit vera, aut non recepta opinio *Dec.* vt supra ponderauimus, & sufficit vim fieri non posse in *d. conf. Dec. 257.* ex quibus similiter remanent confutata rationes, & auctoritates *Butrig. Gomes. Parif. Cephal. ac Rimin.* quatenus sequuntur rationes *Dec. in d. conf. 257.**

121 Insuper *Parif.* qui in suo *conf. 7. nu. 45. lib. 2. tenet, deberi legitimam filio taliter*

taliter legitimato, agnoscens benè rationes in contrarium militantes, saluat suam opinionem, distinguendo, quòd aut legitimatur ad certam portionem relictam in testamento iam confecto, & hoc casu dicit, legitimam deberi, quæ non potest esse minus portione relictæ, ad quam filius legitimatus censetur, ut ibi *num. 28. & 32.* Aut legitimatur ad portionem relinquendam à patre, & sic incertam (ut est casus noster) & tali casu denegat deductionem legitimæ, & sic respondet ad *Alex. & Dec. in d. conf. 264.* ut ibi *num. 55. in fi. cum duobus seqq. ultra.* quòd opinio *Parisi.* improbat, unà cum *Cephal.* ut in *d. decis. Rota diuers. 355. num. 9.*

122 *Cephal. in conf. 117. in primo dubio lib. 1.* sequitur *Parisi.* quibus ex prædictis remanet responsum, nec obstat alia ratio ponderata per *Cephal. & Rimin. iun. in conf. 469. num. 13. lib. 4.* quòd instituto filio cum grauamine, illud onus respicit id, quod excedit legitimam, non infra legitimam, in qua requiritur expressa prohibitio; quoniā hæc est mera fallacia (pace tantorum Virorum dixerim) siquidem loquendo etiam in filio verè legitimo, & naturali, deducta legitima pater illud plus potest proijcere in mari, & cuilibet relinquere, ut docent *Bal. Ang. Cast.* & alij in *l. hac edictali. C. de sec. nupt. Surd. decis. 21. nu. 14.* & sic onus in filio legitimo, & naturali intelligitur adiectum in eo, quod excedit legitimam, & à legitima reijcitur *d. l. quoniā in prioribus*, si modò idem esset in filio legitimato cum limitatione prædicta; ut succedat in eo, quod pater reliquerit in testamento, vel donatione, nulla differentia esset inter hunc filium legitimatum limitatè, & filium legitimū, & naturalem, & clausula prædicta in aliquo non operaretur, cum successio secundum rationem *Cephal.* reguletur à successione filij legitimi, & naturalis, & sic de iure communi, & non à voluntate patris, in cuius arbitrio

reposita est quælibet dispositio qualificata, quomodo voluerit. Ideò assumptum prædictum procedere non potest in casu nostro, cum iure communi talis filius nihil consequi posset, cui rationi congruè non respondit nec *Rimin.* nec *Cephal.* qui licet alia adducere conentur, ex ipsorum lectura faciliter responsio colligitur, ut videri potest, & sic remanet responsum etiā authoritati *Riminaldi*, qui insuper loquitur in casu diuerso in filia *Ducis Ferrariæ* legitimata, ut succedat ex testamento; & ab intestato, & habeat omnia iura legitimorum, & naturalium, ac si de legitimo matrimonio procreata fuisset, quæ clausulæ defunt in casu nostro.

123 *Gomes. variar. resol. d. cap. 1. r.* nihil allegat, nec iura, aut auctoritates, sed tantum dicit, relictū intelligi ex necessitate, & quia id iure non probatur, subdit, *nota nouiter, & subtiliter*, agnoscens esse opinionem non subsistentem, & contra opinionem omnium aliorum DD. citatorum, qui contrarium affirmant sine contradictione, sicut diximus supra, & contrarium in specie tenet *Emanuel Costa in addit. ad ipsum Gomes.*

124 *Ias. in conf. 162. vol. 2.* expressè concedit potestatem patri priuandi filium etiam legitimam, cum nihil relinquere teneatur, verum in casu illius consilij de voluntate tantum dubitauit, ut *Couar. dicit d. c. 8. §. 8. col. 3. circa medium vers. sic sanè nullus*, & sic arguit *Ias.* ex coniecturata voluntate patris ex duobus. Primò, quia dum ex legatis factis vxori, quæ firma esse voluit, filius legitimatus nec quantitatem usque ad legitimam consequeretur, non præsumitur, testatorem (si de hoc fuisset interrogatus) voluisse, filium unicū, & valde dilectum remanere mendicum ob legata facta vxori, ut ibi notat *num. 5.* Quæ omnia cessant in casu nostro, in quo amplius non agitur de legitima in beneficium filij, sed hæredis illius extranei, cui pater inter-

interrogatus omninò denegasset, cū diuitias suæ nobili familiæ de Cata-neo conseruari voluisse præsumitur *Crauet. conf. 67. vers. 3. principaliter, Menoch. lib. 4. præf. 32. nu. 11. & Burs. conf. 226. num. 138. vol. 3. Sforz. Odd. de fideicom. q. 8. art. 1. num. 18. & 19.* pariter quia instituerat filium legitimatum, cum alijs filijs legitimis, & naturalibus fortè nascituris, quibus filium legitimatum æquiparauit, videtur voluisse, vt saltim habeat legitimam, vt ibi post *num. 5. vers. 3.* & sic casus ille longè diuersus est ex coniecturata mente, & confirmat in specie nostrâ opinionem indubitata superius relata.

125 *Consilium* verò *Laderch. 170.* similiter non refragatur, quia diuersum ipsemet censet, vbi filius succedere debet secundum voluntatem patris, vt tunc non competat ius contra testamentum, vt ibi post *num. 4. vers. 2. respond. allegans conf. Iaf. 202. vol. 2. & Alex. conf. 30. vol. 4.*

126 *Rip. in d. l. Centurio* simpliciter sequutus est *Decium*, cuius obiectis iam fuit responsum etiam ex alijs fortius in contrarium allegatis per eundem. *Dec.* & contrarium idem *Ripa* docuit in *d. resp. 19. Decian.* pariter in *conf. 49.* simpliciter sequitur *Paris. & Cephal. in d. conf. nihil addens, vt num. 43.* quibus iam plenè responsum est, vltra quòd videtur sibi contrarius, dum *num. 37.* concedit, hunc filium non habere ius contratabulandi, nec succedere ab intestato, nec agere pro supplemento legitimæ, & idem *Decia.* aliter scripsit in *conf. 19.* superius citato, & similiter *Surd.* meliores rationes allegauit in *d. conf. 337. vol. 3. & in cõf. 185. in fine* loquitur in militis filio, cui de iure communi legitima debebatur, & mouetur autoritate *Dec. d. l. precib.* qui contrarium affirmauit, imò ille casus fortius confirmat nostram opinionem, vt ponderauimus supra.

127 *Menoch.* verò in *conf. 737. num. 6. in fin. & num. 8. lib. 8.* nihil vltra allegat

præter citatos DD. & amplius loquitur, quâdo in legitimatione adest clausula, vt possit succedere ab intestato, quæ deficit in casu nostro, & similiter *Garfia de nobilitate glos. 21. num. 81.* nec rationem, aut autoritatem adducit, vt videri potest, *Renas. Coppinus in Consuet. Andeg. cap. 41. nu. 4.* de legitima nō loquitur, imò decipitur; quoniam præsupponit, clausulam limitationis referri tantummodo ad hæreditates collateralium, non patris, vt clarè ibi legitur, & in casu nostro esset de directo contra verba legitimationis, nedum respectu aliorum, sed principaliter patris, *Burgos de Paz* si fortè ex aduerso allegatur in prima parte *l. 3. num. 320.* tractans, an *tex. in §. ex imperfecto*, vt testamentū coram duobus testibus valeat inter liberos, locum habeat inter legitimatos, dicit, quòd si persona est plenè legitimata, quantum respectu successionis adsit limitatio, procedit doctrina *Bald. in cap. de causis de offic. deleg. qui num. 34.* loquitur simpliciter in legitimato, & addit etiam, quòd ei debetur legitima; si verò persona non est legitimata non habet locum *tex. in §. ex imperfecto*, & sic de hoc tantummodo tractat Author prædictus, de *tex.* scilicet in *d. §. ex imperfecto*, non de legitima, *Honded. conf. 89. num. 7.* circa finem videtur dubitatiuè loqui in eo, quod ex aduerso allegatur, imò concludit, legitimam non deberi legitimato cū clausula, vt succedat in eo, quod pater voluerit, & licet approbet *Paris.* loquitur tamen ibi in suo casu, quando est facta mentio portionis relictæ, vt supra diximus.

128 *Gozzadin. in conf. 48.* si benè inspicatur, loquitur de legitimatione plenissima, ac si filius esset de legitimo matrimonio natus in omnibus, & per omnia, & quoad omnia, & quòd habeat vim plenissimæ legitimationis, in tantum quòd de mente legitimantis apparet, quòd voluit etiam contra testamentum posse succedere, vt ibi legitur

gitur aperte, & licet dicat, non adesse dictionem taxatiuam, subdit insuper, suppleri per alia verba sequentia, quod in omnibus, & per omnia dicatur legitimatus, ut ibi per eum, sicut in casu *Rimin. iunior.* & sic *Goza.* declarat *Couar.* qui dicit, non esse faciendam vim in dictione taxatiua, existentibus alijs similibus limitationibus *in d. cap. 2. 1. variar. resolut.* sicut supra ponderauimus.

129 *Consilium* verò *Ruin.* 84. similiter non obstat, sicut superius demonstrauimus. Minus *resolut. Maceratenf. 28. lib. 2.* quoniam dum loquitur de legitimatione sine præiudicio venientium ab intestato, se fundat *in consilij Decij 49. Cephal. 117. & Paris. 7.* quibus supra iam plenè responsum fuit; & contra illam iudicatum, ut notaui-

130 Doctrinæ verò *Suarez in d. l. quoniam in prioribus in 12. limitation. col. penul. & ultima, Didac. Perez lib. 5. Ordin. tit. 11. fol. 95. col. 1. vers. posterior modus legitimandi, & Azueu. lib. 5. tit. 8. l. 10. num. 41.* iam fuerunt ponderatæ, & adductæ pro nostra opinione, & quamuis pars pòderet, eisdem *Suar. Perez, & Azueu.* addere, bonum esse obtineri legitimationes cum vinculis, & conditionibus visis, accedente consimili patris petitione, vel quod possit quodcunq; onus imponi, quæ in casu nostro deficere videntur, imò memoriale Baltassaris patris fuit simplex ad honores, & officia, & successionem absq; limitatione. Aduertatur primò, quod memoriale prætensum Cæsaris non est exhibitum. Item licet adsit copia memorialis Stephani, nò potest argui de vno ad aliud, quod nò producitur, & in eodem memoriali Stephani, post illud verbum, *echa*, dicitur, *en forma*, forma autem non intelligitur iuxta legem antiquam *9. tit. 18. part. 3.* sed prout reperitur extensa in rescripto legitimationis, quæ attèditur, & non alia, quæ figuratur extra rescriptum, cum legitimatio sit donū

Principis, ut *Bald.* dicit *in conf. 19. in questione proposita vol. 5. Greg. Lopez part. 1. tit. 15. l. 4. glos. 2.* & iuxta cōcessionem, & formam Cancellariæ nouissimè cum limitatione introductam, intelligenda est, & iuxta contenta in privilegio legitimationis, & non aliter. Vltèrius *Suarez* dicit, onus adiectum censi etiam in legitima, & sic limitari *tex. in d. l. quoniam in prioribus*, sicq; fuisse iudicatum, & *Perez* addit, grauamè illud intelligi in toto relicto, nec mirum, cū huic filio legitima non sit debita, & licet dicat, quod ut dubium tollatur, potest addi in rescripto, ut possit quoduis onus imponi, non ex hoc cessante dicta clausula concludunt, deberi fortè legitimam, quam expressè denegauerunt, nec propterea recedunt à determinatione prædicta, etiam quia restrictio nò operaretur, ut diximus, & fundauimus opinionem prædictam tanquam verissimam etiam in simplici grauamine.

131 Deniq; Rex, dum legitimat Cæsarem, ad succedendum in eo, quod pater reliquerit ex testamēto, vel donatione, addidit, *en qualquier manera*. Igitur relaxatur patri, & quibuscumq; alijs facultas relinquendi, quæ voluerint quouis modo, cū ex verbis prædictis generalibus non possit dari restrictio, aut limitatio in voluntate patris, ut *Dec.* ponderat *in conf. 137. post num. 1. circa finem*, attentis verbis prædictis, *en qualquier manera*, quæ non possunt intelligi, ut filius succedat quouis modo, cum specificè taxauerat modos succedendi ex testamento, vel donatione, sed referuntur ad dispositionem patris, vel aliorum faciendam quouis modo, nedum respectu quantitatis, sed modi, & insuper Baltassar pater benè agnoscēs facultatem concessā, prout voluerit, post nonnullos casus continuatiuè contentos in eius testamento, referendo se ad vincula, conditiones, & substitutiones, dicit hæc verba. *usando de la facultad que el des-*
recho

recho me da para poder disponer de los dichos mis bienes libremente con los vinculos, y condiciones, y substitutiones, que yo quisiera, ex quibus undiq; patet ex parte Regis concedentis, & Baltassaris patris (etiā si legitimè constaret supplicasse pro legitimatione) de facultate disponendi pro eius arbitrio cum limitatione quacunque melius visa.

132 *Couar. autem in d.c.8. col.3. circa medium à vers. sic sanè nullus non bene à parte ponderatur; quoniam dum concludit ex omnium opinione posse patrem filium legitimatum gravare etiam quoad deductionem legitimæ portionis, de voluntate tantum videtur esse controuersia in fideicommisso, unde si volūtas patris manifesta sit, aut certis cōiecturis comprehendi possit, non est dubium, hanc patris voluntatem legitimam censi, & esse constanter obseruandam, & adimplendam, & præter prædicta, licet Decij responsum sibi omninò non displiceat in d.conf.257. dicit, illud improbari ab Aleiat. referens alias rationes pro opinione nostra, respondens rationibus Butrig. & aliorum, & sic cōcludit expresse contra opinionem Dec. ut patet vsque ad vers. secundo infertur, & si voluntas Baltassaris ex cōiecturis inspicatur, quæ evidens dicitur etiam ex coniecturis l. licet Imperator ff. de leg.1. Molin. de primog. lib.2.c.4.num.39. & seqq. apertissimè patebit onus adijcere voluisse in toto relicto absq; aliqua detractioe legitimæ portionis.*

133 *Prima igitur coniectura, quam etiam considerauit Peregr. in hac causa in d.conf.27.num.3. lib.3. deducitur ex eodem testamento Baltassaris, qui post nonnulla legata relicta vsque ad summam duc.70. millia, illis solutis, in reliquo instituit Cæsarem hæredem. pro sexta parte, Stephanum pro duabus sextis partibus, Dominicum fratrem pro sexta parte, & reliquas duas sextas partes ordinauit distribui pro*

exoneratione suæ cōscientiæ, quæ distributio adhuc durat, & adiecit grauiamen in toto relicto Cæsari, & Stephano in beneficiū filiorū procreandum, & illis deficientibus in beneficium Dominici, & eius filiorū, & hæredum, modò legitima Cæsaris si cōpetiisset, erat sexta portio eidem relicta, cū essent duo filij iuxta auth. nouissima. C. de inoff. test. Imò dicta sexta portio erat minus legitima; quia fuit relicta ex reliquo hæreditatis solutis prius legatis prædictis, & sic in sexta parte residui fuit institutus, ad notata in l. non amplius, & in l. Ciuitatibus in fi. ff. de leg.1. Cū ergo grauatus fuerit, & non in plus, quam fuerit in legitima honoratus, dicendum est noluisse testatorem legitimam retineri, sed in ipsa iniunctum fuisse fideicommissum stante dicta potestate grauandi, ex his, quæ notat Cuman. in l. cohæredi & cū filia post num. 5. ff. de vulg. & pupill. Castrens. in l. ex tribus num. 5. C. de inoff. testam. & Mantie. de coniect. lib.8. tit.3. post num. 5. vers. hac autem sententia. Si modò Philippo competere legitima ex persona Cæsaris, illamq; retinere posset; sine dubio fideicommissum euanesceret, & non esset, in quo posset verificari, cū nihil ad substitutum perueniret, & proinde in dicta legitima grauamen cēsetur adiectum, ac si expresse testator in legitima grauasset, Tiracq. de ll. conubial. glos. 7. num. 128. cum seq. Mantie. de coniect. lib.7. tit.12. num. 11. & in generali dispositione tunc legitima venit, quando verba id important; & necessariò ad illā referuntur Cuman. conf. 288. Dec. conf. 299. & conf. 525. ante num. 9. Peregr. d. art. 36. num. 78. & 79.

134 *Ex aduerso supponitur, Cæsarem non esse hæredem pro sexta parte; sed in quarta, sicut in quarta fuit declaratus hæres in Ciuitate Ianuæ; ex eo, quod facta distributione illarum duarum partium, quod supererit, cedit in beneficium institutorū pro por-*

E tion-

tionibus contentis in institutione, & sic integrè dictæ duæ portiones veniunt distribuendæ, remanent in effectu hæredes instituti pro quarta parte, & si aliquid supererit, accrescit vniuscuiusque eorum cohæredibus, ob quod similiter in effectu resultat institutio Cæsaris pro quarta parte, quæ transcendit legitimam, quæ est sexta, & successivè deducta sexta parte legitimæ in eo, quod superest vsq; ad quartam partem relictam, potest habere locum fideicommissum.

- 135 Huic obiecto responderetur primò, quòd dum testator instituit Cæsarem in sexta parte, decretum præambuli intelligitur servata forma testamenti, nec illud mutare potest, ad quod refertur vulg. *l. asse toto ff. de hered. instit.* & tempore testamenti, quod attenditur, *l. cum queritur C. de inoff. testam.* sexta pars tantummodò competebat. Secundò, & melius in casu nostro inspicienda est voluntas testatoris, qui specificè instituit Cæsarem in sexta parte, & dum in eadem sexta parte relictæ grauavit, sine dubio eandem sextam partem, & sic legitimam includere voluit secundum eius mentem, in grauamine imposito. Tertiò, sexta pars relictæ fuit in reliquo hæreditatis, solutis prius legatis prædictis ascendentibus ad dictam summam duc. 70. mil. vt dictum est, & sic non fuit sexta pars totius hæreditatis; legitima autem si competeret, liquidaretur inspecta tota hæreditate etiam inclusis dictis legatis, quæ non minuunt legitimam, *l. Papinianus S. quarta ff. de inoff. testam.* etiam si legata essent ad pias causas, vt *Bart. docet in d. l. Papinianus S. si Imperator, Abb. conf. 63. lib. 1. & Peregr. de fideicom. art. 4. num. 14.* & proinde illa quarta portio relictæ detractis prius legatis prædictis, quæ effectivè nõ est quarta pars omnium bonorũ, videtur ferè æquipollens sextæ parti totius cõpetenti pro legitima, ideòq; onus iniunctum in sexta parte necessariò amplectitur

legitimam, ne dispositio substitutionis sit elusoria.

- 136 Clarum est, Trebellianicam, quando est locus detractioni, esse deducendam etiam ab hærede in quota, de illa portione, quam restituere tenetur, *S. in primis, & S. nihil Instit. de fideicom. heredit. Berengar. in l. in quartam in 3. præfat. nu. 8. vers. secunda conclusio.* Si modò ultra legitimam deduceret Philippus ex persona Cæsaris etiam Trebellianicam ex eadem sexta parte, nihil fideicommissario restituendum esset, quod nullus admittere poterit, de quo etiam dicemus in Articulo Trebellianicæ. Et si attenderetur lex Hispaniæ, vbi conditum est testamentum, legitima filiorũ esset omnia bona præter quintam partem, vt in *l. 28. Tauri*, quæ est *l. 12 tit. 6. lib. 5. nou. recopil.* quo casu institutio esset satis infra legitimam, & sic in grauamine imposito sine dubio portio legitimæ in restitutione includeretur.

- 137 Secunda coniectura est, quoniam etiam si Cæsar esset institutus in maiori parte, quàm sit legitima; tamen quia testator grauavit Cæsarem in toto relicto, ibi, *toto lo qual sin lo poder vender, &c.* vocando primò descendentes, & in defectum Dominicum fratrem, eiusque filios, & hæredes, si ex toto relicto Cæsar grauatus est, eius hæres si aliquid detraheret ratione legitimæ, contraueniret dispositioni testatoris, cum non integra bona oneri submissa venirent ad substitutos, ex traditis per *Bart. in d. l. precibus nu. 14. & per Dec. conf. 572. num. 6.* Quod non permittitur Cæsari restrictè legitimato, vt diximus. Dum enim vitur verbo *totum*, integram portionem amborum filiorum oneri restitutionis supposuit etiam comprehensa legitima, licet aliàs non includeretur, ex notat. in *l. Iulianus ff. de leg. 3. Bart. in l. generali S. uxori num. 4. ff. de usufr. legat. plura Decius consil. 94. num. 31. & Surdus consil. 31. num. 27.*

nu. 27. lib. 1. & quod legitimatus gra-
uatus de restituendo totum, non pos-
sit legitimam retinere, voluit *Menoch.*
qui in contrarium allegatur *in d. conf.*
737. num. 9. lib. 8. Sicut plenius con-
firmabitur in Articulo Trebellianicæ,
cùm hæc dictio comprehendat pro-
hibitionem vtriusque quartæ.

138 Tertia coniectura succedit ex ea-
dem dispositione, dum testator vo-
luit, vt prædicti filij legitimati, quousq;
peruenerint ad ætatem 25. annorum,
alimenta tantum ex fructibus suarum
portionum perciperet, relictum verò
vnà cum augmento ex fructibus fa-
ciendo ad substitutos deueniret, &
factus est casus, quod filij mortui
sunt infra 25. annum. Si igitur filijs
vsque ad ætatem prædictam alimenta
tantum concessit, & fructus superex-
cedentes nõ ipsis referuauit, sed sub-
stitutis, non est credendum voluisse tri-
buere hæredi Cæsaris extraneo de-
tractionem legitime, quæ debetur in
corpore, & in proprietate, nõ in fru-
ctibus *l. scimus, §. repletionē C. de inoff.*
testam. & sic repugnaret expresse di-
spositioni testatoris, vltra quod hæres
Cæsaris extraneus incognitus testa-
tori esset melioris conditionis, quàm
filius magis dilectus, quod admitten-
dum non est, *ad tex. in l. cum acutissi-*
mi C. de fideicom. & l. cum auus ff. de
conditio. & demonstrat. & in l. qui fi-
liabus, vbi glos. & DD. ff. de leg. j. Man-
tic. de coniect. lib. 8. tit. 12. nu. 14.

139 Confirmatur prædicta considera-
tio alia euidenti ratione; nam si legi-
tima deberetur hæredi Cæsaris, de-
trahenda esset ex corporibus vnà cū
fructibus à die mortis, cū fructus
percepti in legitimam non imputen-
tur *glos. Bar. & Angel. in l. Papinianus*
S. unde si quis C. de inoffic. testament.
Alex. conf. 69. num. 3. lib. 1. Gabr. in tit.
de legitim. concl. 1. num. 41. D. de Fran-
chis decis. 16. & 522. Et sic augmen-
tum faciendum ex fructibus exceden-
tibus alimenta à die obitus testatoris
restituendum esset pro rata legitimæ

in beneficium hæredis extranei Cæ-
saris, quod esset contra expressam vo-
luntatem testatoris, sicq; absque
controuersia deducitur, patrem
voluisse omne relictum includere in
restitutione, etiam si legitima in præ-
senti casu posset considerari, dum vo-
luit, augmentum ex fructibus post mor-
tē ipsius testatoris ad substitutos per-
uenire, relictæ tantum quantitate
competenti pro alimentis.

140 Nec dicatur, dispositionem prædi-
ctam intelligi de fructibus peruenien-
tibus ex portione hæreditaria vltra
legitimam, de quibus disponere po-
terat *arg. tex. in l. qui tabernas ff. de*
contrab. emptio. quoniam id locum
haberet in filio legitimo, & naturali,
quem pater priuare non posset legiti-
ma, in qua pater nullam potestatem
haberet, vt ex eodem *text.* colligitur,
ibi: *Cum in solo venditor nullam habe-*
ret potestatem; sed in casu nostro pater
omnimodam potestatem habebat di-
sponendi, & grauandi quomodo vo-
luerit, etiam quoad portionem legi-
timæ, quæ prætendi potuisset. Igitur,
dum amplius de voluntate constat ex
fideicommissio, & ex coniecturis, non
est dubitandum, integram portionem
relictam comprehendere absque aliqua
deductione.

141 Vltima coniectura colligitur va-
lidissimè ex alio, quoniã testator con-
tinuando dispositionem in beneficiū
substitutorum, prouidit duos alios ca-
sus. Primus, quando aliquis filiorum
ingrederetur Religionem, & tunc si
professionem emittat, noluit, bona ad
Monasterium peruenire, quod fieri
posse rectè post alios probat *Gutier.*
canon. quest. 10. lib. 1. c. 32. nu. 19. in fin.
Alius casus est, casu, quo aliquis filio-
rum committeret delictum, vnde bo-
na venirent confiscanda, tunc noluit
ea posse à Fisco occupari, sed dispo-
142 suit ad substitutos venire. Igitur si-
gnum est, noluisse detrahi legitimam,
nam ex ea omne grauamen, ac testa-
toris dispositio reijcitur, *l. quoniam in*

prioribus 32. & l. scimus C. de inoff. testam. Peregr. de fideicom. art. 36. nu. 65. D. de Franch. dec. 127. n. 6. Ideò iudicatur tanquam filij patrimonium, nulli oneri subiectum, imò vt æs alienum D. de Franch. dec. 374. nu. 4. Vnde si pater voluisset, legitimam detrahi à Cæsare, & Stephano, consequenter etiam voluisset illud, quod est de natura legitimæ, & illam consequitur, argum. l. cum quid ff. si cert. pet. l. cum dubitatur C. de euictionib. Surd. decif. 173. num. 21. est autem de natura legitimæ, vt transeat in monasterium, quod capit eam ex persona monachi, vt per D. de Franch. decif. 29. sicut & cætera bona ingressi cap. in presentia de probation. auth. ingressi C. de sacrosanct. eccles. Maximè quando monasterium non contendit cum alio filio 143 testatoris. Quo non extante excludit etiam substitutum in casu mortis filij sine liberis, vt latè comprobatur Mantica de coniectur. lib. 11. tit. 7. num. 13. Vnde si hanc noluit habere Monasterium, cui aliàs de iure competit, cū loco filij habeatur, signum est, nolle per extraneos filij hæredes retineri, cū enim per ingressum religionis quis efficiatur legitimus S. 1. in Auth. de Monachis in princ. DD. in l. 1. C. de sacrosanct. eccles. Alexand. consil. 121. num. 9. lib. 2. Anchar. iun. lib. 3. q. 36. 144 num. 13. & ei monasterium loco filij agnoscatur, excluso monasterio à testatore, quod videtur proximius, pariter remotiores etiam censentur exclusi l. si viua matre C. de bon. matern. Ias. in l. Gallus S. nunc de lege ff. de liber. & posth. Ruin. conf. 108. num. 12. lib. 2. Crauet. conf. 306. num. 6. Menoch. conf. 204. nu. 36. & conf. 376. nu. 62. Peregr. de fideic. ar. 29. num. 24. & sic extranei hæredes filij, cū ipsi non sint loco filij, sicut monasterium, similiter cū filius delinquit in casibus à iure statutis, illius bona occupantur, à Fisco iuxta tex. in auth. bona damnatorum C. de bon. damn. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 49. cum seqq. Nec prohibi-

tio bonorum in monasterium, vel Fiscum intelligi potest in quātitate excedente legitimam, quia clara sunt verba testatoris, qui disposuit, vt integræ portiones fideicommisso essent obnoxia cum prohibitione alienandi etiam fauore Dominici, & filiorū substitutorum, & illarum vsum tantummodò per annum concessit à die ingressus, & in casu professionis expressè disposuit, vt omnia bona filijs prædictis relicta vnà cum fructibus consequerentur Dominicus frater, & eius filij, *por el mismo caso todos los dichos bienes, y frutos dellos pase y los haya, y herede el dicho Domingo Cataño mi hermano, o sus herederos.* Quibus verbis constat, omnino voluisse Monasterium à toto excludi, multò fortius extraneos hæredes, & hæc quòad legitimam, vltra alia consideranda in articulo Trebellianicæ, quæ conferunt respectu vtriusque quartæ.

ARTICVLVS III.

Quòad Trebellianicam.

S V M M A R I V M.

145 Legitimus non debet esse deterioris conditionis, quàm extraneus in trebellianicæ detractiōe; imò est deterioris, & cum ratione, vt num. seq.

Trebellianica debetur ex legis beneficio ubicunque à Testatore non reperitur expressè prohibita.

... est quarta pars totius hereditatis, vel quota illius secundum diuersitatem institutionis.

... illius est virtutis, vt pro ipsa competat immissio ex d. l. fi.

146 Legitimus cum restrictiōe trebellianicam detrabere non potest, & cum ratione.

... debet plenè exequi testatoris voluntatem, & in aliquo non aduersari.

Filius

Filius in aliquibus est deterius conditionis, quam extraneus, & est famigerata traditio apud Andr. & ceteros Feudistas.

147 *Trebellianica hodie sicut falcidia prohiberi potest.*

... etiam in filiis primi gradus, & sic in hac questione anticipi, & satis controuersa censuerunt plures Rota hic relata.

Idque in filio legitimo admiserunt DD. absque contradictione, & n. 163.

148 *... & prohiberi potest nedum expresse, verum etiam tacite.*

149 *... non detrahatur, quando testator iussit, totam hereditatem restitui propter virtutem huius dictionis uniuersalis.*

150 *Quae uniuersalis dictio eundem operabitur effectum, siue apponatur verbo dispositiuo, siue executiuo.*

151 *Trebellianica prohibitio quando de prima substitutione ad sequentes porrigitur.*

152 *Substitutiones plures quando sunt factae sub unica oratione, & structura verborum, tunc dictio illa uniuersalis, totum, expressa in priori substitutione influit in posteriores.*

153 *Dictio illa li detti est relatiua, & repetitiua, & indicat eandem, enixam, uniformem, & indiuiduam voluntatem, ut in priori dispositione demonstratam.*

154 *Dictionis copulatiuae natura est plura inter se diuersa ita unire, & coniungere, ut inter copulata uniformis inducatur dispositio.*

155 *Testamenti pars una per alteram declaratur.*

Magis honoratus in testamento plus dilectus praesumitur.

156 *Legitimi natura semper manca, deformis, & turpis etiam post legitimationem, nulla ex eo descendit dici potest, cum non sit nobilis, nec per eum conseruetur familia, sicuti per filium legitimum, & naturalem.*

157 *Testamenti verba ita sunt interpretanda, ut ratio naturalis, & sanguinis*

necessitudo dicatur, expostulat. Hinc optime inferitur.

Testator praesumitur procliuor ad grauandum extraneum, quam filium.

Testamenti ea interpretatio capienda est, quae magis fauet filiis Testatoris, quam extraneis.

158 *Fructus ante fideicommissi euentum percepti de iure non augent hereditatem, sicq; ad heredem grauatum, & non ad fideicommissarium pertinent.*

159 *Trebellianica prohibitio inducitur ex prohibitione alienationis facta super integro relicto, maxime si sit geminata, vel pluries repetita.*

Auth. sed & in ea C. ad leg. falc. quae loquitur de falcidis prohibitionem, procedit etiam in trebellianica, prout in terminis attestantur quam plures DD. hic relati, & ita decusum in S. C. etiam in filiis primi gradus.

160 *Alienationis simplicis prohibitio distinguitur ab ea, quae fit in fideicommissis, secundum Rom. subtilem considerationem, quae tamen exploditur. Duplex prohibitio una tacita resultans ex fideicommissi natura, & altera a Testatore expressa fortius operatur iuxta illud uulgatum, funiculus triplex difficile rumpitur.*

Declaratur post Menoch. regula illa taciti, & expressi.

Interdum quod non operatur tacita prohibitio, operatur expressa.

161 *Limitant Aliqui, ut tunc alienandi prohibitio Trebellianicam excludat, quando est facta nedum heredi, sed etiam fideicommissario, sed recte confutatur hac restrictio, ut num. seq. ubi ampliatur etiam si alienationis prohibitio sit facta ad tempus, & satis sit quoque contrariis, ut num. seq.*

162 *Bald. Alciat. Aret. & Corn. notantur de contrarietate in hac materia prohibitionis de alienando.*

163 *Heres grauatus cum prohibitione de non alienando, si detrahat Trebellianicam*

- nicam, dicitur alienare.*
Testator dum prohibet heredi alienationem, eius est voti, ut integra bona ad substitutum transferantur.
- 164 *Trebellianica semel tantum detrahitur, idq; illustratur exemplis.*
- 165 *Alienationis prohibitio quid operetur.*
- 166 *Statuto Ianuensi cautum est, ne haeres grauatus falcidiam, vel trebellianicam detrahat, nisi sit de his, quibus de iure naturae legitima debetur.*
Trebellianicam per Statutum tolli posse admittunt omnes.
Statutum antedictum dicitur fauorabile, & non odiosum, & cum ratione.
- 167 *Originis domicilium regulariter mutari non potest etiam de expressa voluntate.*
- 168... *ciuitas retinetur ex munerum praestatione.*
... videtur amitti per domicilij translationem, cum nullo modo constet de redeundi animo, nec aliqua onera praestantur in Patria, & num. 178. & 203.
- 169... *non perditur secundum sententiam frequentiori calculo receptam, et per mille annos, ubicunque verè, vel praesumptiuè constat de animo in Patriam redeundi.*
- 170 *Testatoris dispositio an subiaceat statuto suae Patriae, vel loci, in quo fuit confecta, cum distinctione resolvitur questio.*
Ceterum Trebellianica detrahitur secundum Statutum, seu morem Patriae, ibid. in fi.
- 171 *Testamentaria dispositio ex qua testamentum est unicum, & indiuisibile, & loco non circumscribitur, ubiq; horum seruabitur uniformiter, non sic causa intestati.*
In successione ab intestato seruatur statuta illorum locorum, in quibus bona sita sunt, praecipue si sint odiosa.
- 172 *Statutum quando est fauorabile, extenditur ad uniuersa bona etiam sita extra Statuentium territorium.*
- 173 *Statutum an loquatur in rem, vel in personam, magni est effectus, & num. 203.*
- 174 *Hereditas est ius uniuersale.*
- 175 *Filius quamuis alibi ortus adhuc sequitur patris originem; idq; a fortiori procedit, si post obitum patris domicilium transtulerit ad lares paternos, num. 178.*
- 176... *legitimus quoque sub eadem manet censura,*
- 177... *etiam naturalis apud Hispanos sequitur conditionem, & originem patris, non autem matris.*
- 179 *Pupillus non potest alibi domicilium constituere.*
- 180 *Fallit, si Tutoris autoritas intercedat, maxime adiuncto Testatoris praepcepto, & num. 199.*
- 181 *Origo patris alterius loci non attenditur duobus concurrentibus.*
- 182 *Domicilium non mutatur per habitationem modici temporis, casualem, & facta non animo constituendi domicilium.*
- 183 *Statutum est ius commune ciuium.*
- 184... *ligat nedum sub litos respectu originis, sed etiam respectu incolatus, & domicilij.*
& sufficit, si ciuitas ista ad sit tempore cadentis fideicommissi.
- 185 *Statuta duo si concurrant, unum permissiuum detractionis loci originis, & alterum prohibitiuum loci domicilij, debet attendi, & praferri statutum prohibitiuum.*
- 186 *Clausula omni meliori modo illius est virtutis, ut tacite censeatur prohibita Trebellianica detractio.*
- 187 *Trebellianica si sit nata duas opiniones inter se contrarias in materia detractiois, an competat, in dubio est admittenda negatiua.*
- 145 **N**ouissimè Philippus Spinula Trebellianicam praetendit, posse retinere etiam semota legitimatione; quoniam licet Caesar filius non esset legitimus, saltem reputari debet

bet, ut quilibet extraneus, cui sola institutio cum grauamine cessante prohibitione expressa lex tribuit beneficium deductionis quartæ prædictæ, ideoq; filius non debet esse deterioris conditionis, ut considerat *Hiero. Gabr. d. conf. 24.* qui secus dixit in legitima *nam. 15.* *Cæsar de Grassis in d. decis. Rota 179. in fin. & Rota Diuers. par. 1. d. decis. 355. in fin. Alcia. d. conf. 98. num. 6. & Sarmien. select. interp. lib. 2. c. 7. num. 14.* & cum Trebellianica, in præsentī casu non sit omnium bonorum, sed illius quartæ partis, in qua Cæsar fuit institutus, *d. S. in primis, & S. nihil Instit. de fideicom. hered.* & sic certa est secundum suam prætensionem, daretur immissio in quarta parte tantum dictæ quartæ portionis, in qua fuit institutus, ut ex mente *Zucard. in d. l. si. C. de edicto diui Hadrian. nu. 382. in fin.* posuit *Achill. Personal. in d. tract. de adipisc. possessio. num. 426. vers. si autem heres in fi. Tob. Non. confil. 80. num. 16. cum seq. Menoch. dicto remed. 4. num. 641.* quæ prætentio tanquam leuissimā resoluitur ex infra-scriptis.

146 Primò, Cæsar fuit legitimatus ad successionem limitatè in eo, quod pater ex testamento, vel donatione reliquerit, qua de re nihil prætere poterit, nisi eo modo, quo à patre fuerit relictum, & cum annexa qualitate oneris seruata in omnibus paterna voluntate, cessante qualibet facultate eam impugnandi etiam in minimo, ut in articulo legitimæ supra fūdauius: Ideoq; filius sic restrictè legitimatus, licet fuerit hæres institutus trebellianicam detrahere non potest, ut contra *Dec. in d. conf. 257.* voluerūt *Alciat. in l. nemo potest num. 34. ff. de leg. 1. & in rubr. ff. de lib. & posthum. eod. nu. 34. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 11. nu. 11. vers. ceterum, Caldas in d. l. si curatorem in d. verb. sine curatore num. 54. Peregr. d. conf. 27. lib. 3. Lup. de illegitim. comment. 3. S. 1. sub num. 64.* ea ratione, quia hic filius legitimatus debet

exequi plenè voluntatem testatoris, & in aliquo non contravenire, ut *Ias. posuit in d. rubr. ff. de liber. & posthum. Couar. var. resol. d. c. 21.* cum alijs supra relatis, ideo nec quartam retinere dicit *Mantic.* videndus loco citato, quoniam Trebellianica detraheretur contra voluntatem testatoris etiā hodie, ut idem *Mantic.* dicit eod. num. 11. & not. in *l. Titia ff. ad leg. falc. & in auth. sed cum testator C. eod.* habetur in *cap. Raynutius, & in cap. Raynaldus,* ubi *Couar. S. 3. num. 6. de testam. Costa in cap. si pater vers. absq; deductione eod. tit. in 6. Vafq. de success. creat. S. 8. num. 18. Peregrin. ar. 3. num. 86. Ofasc. decis. 147. num. 15.* ultra alios superius relatos, & sic diuersa est ratio inter extraneum, & hunc filium ita legitimatum, quia extraneus habet dispositionem iuris pro se, ut trebellianicā detrahere possit, si non est prohibita, & nihil habet in contrarium, ne trebellianicam deducat; filius verò legitimatus habet onus, & qualitatem annexam in relicto, ut contra voluntatē patris aliquid consequi non possit, & si releuatur in multis ex legitimatio- ne, ut supra diximus, in hoc est deterioris conditionis, ut integrè voluntatē patris (ut dictat) adimplere tenēatur, & non est nouum, quod filius in aliquibus sit deterioris conditionis, quam extraneus, ut per *Andr. & alios in cap. 1. an agnat.*

147 Secundò, attendendo volūtatem testatoris, ex alio colligitur prohibitio detractionis trebellianicæ, præmittendo prius, Trebellianicam hodie posse prohiberi, sicut falcidiam, *Rip. in d. l. nemo potest ff. de leg. 1. Couar. in dicto cap. Raynaldus S. 3. num. 6. Grass. d. S. testamentum quest. 62. num. 4. Aret. conf. 37. num. 10. Honded. conf. 45. num. 19. lib. 2.* Et nedum respectu extranei hæredis; sed etiam in filijs primi gradus, & licet hæc conclusio satis quidem controuersa sit, & habeat hinc inde innumeros DD. relatos per *Gabr. com. opin. in tit. ad Trebellian. concl. 1. nu. 4.*
per

per *Grassum in d.S. testamentum q. 62. num. 5. Peregrin. d. art. 3. num. 107. Clarum in S. testamentum q. 63. Thesaur. qq. forens. lib. 1. q. 20. à num. 1. & apud Hispanos latè per Burgos d. l. 3. Tauri num. 969. Couar. in d. cap. Raynutius S. 11. num. 7. Molin. de primog. lib. 1. cap. 17. num. 12. Vasq. loco citato num. 12. Opinionem tamen affirmatiuam tanquam magis communem comprobant *Vasq. vbi supra, Costa in d. cap. si pater, Molin. de iust. & iur. tract. 2. disp. 187. col. 8. vers. vtrum autem, & ita sapius iudicatum in Rota Roman. vt per Crescen. decis. 2. de testament. Lancellot. decis. 313. part. 2. diuerso. Farinac. decis. 135. num. 1. Seraphin. decis. 570. num. 1. & 553. num. 8. & in Rota Marchia, vt refert de Amatis decis. 11. in Regno Cataloniae Peguera decision. 107. num. 1. in Statu Mediolani Cotta in memor. in verbo trebellianica, in hoc Regno Viuius decis. 3. lib. 1. & in S. C. Dom. de Franch. dec. 11. à nu. 10. & sub num. 19. & in decis. 612. num. 1. & si hæc conclusio aliquam disputationem haberet in filiis primi gradus legitimis, & naturalibus, in filio tamen legitimo nemo contradicit, quod prohiberi possit, ita in specie testatur *Mantic. in d. tit. 11. num. 11. vbi allegat Ruin. conf. 81. num. 3. vol. 3. Gratum conf. 17. num. 969. Menoch. conf. 737. num. 18. & conf. 272. num. 32. Gabriel. in d. tit. ad Trebell. concl. 1. na. 16. Cepb. conf. 278. num. 17. & Lup. de illegitim. d. comm. 3. §. 1. sub num. 72. quod fortius procedit in casu nostro stante legitimatione limitata quoad successionem, sicut superius firmauimus.***

148 Hæc autem prohibitio detractionis Trebellianicæ fieri potest nedum verbis expressis; sed etiam tacitè, & ex verbis generalibus, & ex coniecturis, quæ videantur inferre prohibitionem prædictam secundum cõem opinionem, de qua per *Bart. in d. l. Centurio nu. 27. vbi Galiaula nu. 400. Crot. nu. 35. & 36. Ruin. conf. 248. num. 6. vol. 3. Mascard. de probatio. concl. 1395. nu. 3.*

Costa in d. cap. si pater part. 3. in verbo interdum num. 99. Berengar. in l. in quartam cap. 1. num. 316. Mantic. de coniect. lib. 7. cap. 12. à nu. 10. Menoch. lib. 4. præsumptio. cap. 198. nu. 9. Peguer. d. decis. 107. num. 2. Gabriel. comm. opin. d. tit. ad Trebell. concl. 2. Matien. lib. 5. tit. 4. l. 1. glos. 19. nu. 16. Honded. d. conf. 45. nu. 25. & conf. 66. nu. 29. lib. 2. Petr. Ant. à Petra de fideic. art. 15. nu. 155. & D. de Franch. d. dec. 11. & 612. & attēdēdo dispositionem Baltassaris testatoris, eliciuntur infra scriptæ euidentissimæ coniecturæ inducentes prohibitionem Trebellianicæ.

149 Prima Coniectura colligitur ex eo, quod testator voluit, vt totum relictum filiis prædictis naturalibus detineretur cum vinculis expressis, vt in facto; & succedente casu iuxta conditiones appositæ perueniret ad substitutos vnâ cum augmento faciendo ex fructibus portionum relictarum, quæ verba, & dictio *totum*, important omnino prohibitionem detractionis quartæ prædictæ, vtq. restitutio fiat sine diminutione, seu detractione *glos. in l. decem ff. de fideicom. libert. Paul. de Castr. in d. auth. sed cum testator C. ad l. Falcid. DD. in d. l. Centurio, vbi Angel. Imol. & Aret. Cuman. conf. 134. Alex. conf. 201. col. 2. & 3. lib. 6. latissimè Burg. de Pa. referens quâplures DD. in d. concl. 7. à nu. 977. cum multis seqq. Grassus in verb. Trebellianica quæst. 8. vlc; ad num. 6. Mascard. loco cit. vbi de communi nu. 5. Aymon. conf. 174. nu. 1. & 712. nu. 14. & 719. n. 6. Cephal. conf. 471. nu. 31. Berengar. in d. l. in quartam in 5. præf. ampli. 2. à nu. 11. respondens specificè ad contraria, *Menoch. conf. 71. num. 12. lib. 1. Matien. qui allegat triginta quatuor DD. tenētes hanc opinionē tit. 4. l. 1. glo. 19. à nu. 7. Petr. de Gregor. syntagm. iur. part. 3. lib. 42. in tit. de Trebell. deductio. cap. 31. num. 15. Padill. in l. post mortem num. 31. C. de fideicom. vbi innumeros allegat, nec in iudicando esse recedendum ab hac opinione,**

&

& respōdet cōtrarijs per quatuor colūnas, vt procedāt de iure veteri, quo Trebellianica prohiberi non poterat: sicut nouissimè tradit *Mantic. d. lib. 7. c. 12. à n. 13. cū seq. Peregr. d. ar. 3. nu. 91* vbi allegat viginti octo DD. hanc opinionem confirmantes, & *Rustic.* qui catalogum DD. complectitur in *l. cum*
 150 *auus lib. 3. cap. 3. num. 30.* etiam si dictio prædicta apponatur verbo, tam dispositiuo, si dixerit *relinquo totam hereditatem*, vel *substituto in tota hereditate*, quàm verbo executiuo, cū dixerit, *volo restitui totam hereditatem*, *Mantic. dicto lib. 7. cap. 12. num. 14. circa fin. ex mēte Ruin. in conf. 148. nu. 1. cum seqq. lib. 3. & Grass. in §. Trebellianica quæst. 8. num. 4. in fin.*

Contra hanc primam coniecturā aduersarius obijcit, istam dictionem *totum*, esse appositam in substitutione facta in beneficium filiorum descendentium à filiis institutis, non autem in beneficium Dominici Catanei, & eius filiorum, quæ obiectio reiicitur sine dubio ex pluribus.

151 Primò, quia dum voluit, vt in toto relicto filij descendentes succederent, cū deinde in defectum illorum vocauit Dominicum, eiusq; filios, similiter in tota hereditate vocasse cēsetur, & porrigitur prohibitio ad subsequentes substitutiones, punctualiter in prohibitione trebellianicæ *Guid. Pap. decis. 545. & 592. & ibi Addentes, Simon de Pratis in tract. ultim. volunt. lib. 2. interpret. 4. dubit. 2. solut. 1.*

152 Secundò, quia prædictæ substitutiones tam descendentium quond. Dominici, & filiorum sunt factæ sub vna oratione, & vnica structura verborum vsque in finem; idcirco illa dictio *totum*, censetur in tota illa oratione reperita, iuxta *tex. in l. in repetendis ff. de leg. 3. doctrina est Bal. pūctualis in l. final. nu. 12. vers. ultimò quaritur C. de indict. vidui. tollend. Sforza Oddus latè conf. 95. num. 85. cum seq. Neuij. ad materiam conf. 71. nu. 14. & Ludou.*

Casanat. latissimè in conf. 52. num. 22. cum seqq.

153 Tertiò (quod fortius est) in casu nostro adsunt verba, quæ expressè referunt antecedentem dispositionē, & ex illis colligitur enixa volūtas vni-formiter, & indiuidualiter demonstrata ab illo principio ibi, *todo lo que sin lo poder vender, &c.* cui subsequitur, quòd deficientibus filiis, *socceda en los dichos bienes*, & rursus, *es mi voluntad, que lo dichos bienes, &c.* idcirco verba prædicta, quæ repetunt præcedentē dispositionem, includunt eandem substitutionem, vt omnia dicta bona, prout expresserat ab initio, ad substitutos deueniant, ita indiuidualiter ponderando verbum (*li detti*) docet *Parisi.* videndus in *conf. 21. post num. 36. & num. 37. cum seq. vol. 3. Petrus Rim. in conf. 127. num. 11. vol. 2. & clariùs in*
 154 *conf. 286. num. 27. vol. 3.* Et aduertatur insuper, quòd præter dictiones relatiuas adest dictio copulatiua, quæ coniungit vtrumq; gradum substitutionis, ex illis verbis, ibi, *y si lo que Dios no quiera qualquier de los dichos mis hijos muriera sin dejar hyos, en tal caso socceda el dicho Domingo, &c.* sic copulans testator sequentem substitutionem cum præcedenti per illam dictionem (*y*) Ideòq; cū duæ dispositiones copulatiuè coniunguntur, qualitas adiecta vni, & sic prohibitio trebellianicæ censetur repetita in secunda, *Bar. in l. sed in ea §. Caid num. 1. ff. de fund. instruct. Aret. conf. 1. num. 12. Bero. conf. 120. nu. 166. lib. 2. Ias. conf. ult. lib. 4. Ruin. conf. 15. num. 8. lib. 1. Gozad. conf. 72. num. 9.* natura enim dictionis copulatiuæ est, vt ad copulata vniformis dispositio inducatur *l. quamuis*, vbi *Bal. C. de impub.* qua ratione idem firmat *Anchar. in specie in duabus substitutionibus in c. 137. num. 2. Crauet. conf. 208. nu. 5. Menoch. conf. 117. num. 34. & 62.*

155 Vltimò confirmatur ex alio subsequenti capitulo testamenti, dum voluit eadem ratione, vt per ingressū reli-

religionis omnia bona prædicta cum fructibus peruenirent ad Dominicū, eiusq. filios, ibi, *por el mismo caso, todos los dichos bienes, y frutos dellos, &c.* & sic in omni casu ob defectum descendendum eadem ratione ductus, disposuit, ut omnia bona prædicta ad Dominicum, & filios deuenirent, & sic exclusit Monasterium, fortius idē censetur voluisse contra extraneum, ut poderauimus in articulo legitimæ, cui confert etiam præsens coniectura, sicut in Trebellianica, imò dum succedēte casu in beneficium Domini, & eius filiorū, voluit ad eos bona prædicta peruenire liberè, & absque vinculo, resultant argumenta maioris dilectionis ex traditis per *Soc. iun. conf. 43. col. 1.* confidens de vera naturali-
156 tate legitimi fratris, & non filiorum legitimorum, quorum natura semper manca, deformis, & turpis, etiam post legitimationem, ut prosequitur *Tholosan. syntagm. iur. can. lib. 2. cap. 3. num. 2.* Ideòq; in legitimatis nulla descendencia dici potest, ut per *Menoch. conf. 754. num. 5.* cum neq; sint nobiles, idem *Menoch. conf. 202. num. 260.* qui nec per eos conseruari familiam sicut per legitimos scripsit *conf. 164. num. 19.* & ante ipsum *Dec. conf. 320. col. 4.*

157. Secunda coniectura colligitur ex eodem capitulo substitutionis, in quo voluit testator, ut decedente quolibet ex alijs institutis absque filijs succederet Dominicus frater, & eius filij, & sic non substituit ad inuicem Cæsarem, & Stephanum, sed unicuiq; substituit Dominicum, & filios, quòd si ad portionem Stephani morientis absque filijs non vocauit Cæsarem, nec è contra, & sic exclusit filios dilectos, vocando Dominicum fratrem. Quomodo persuaderi poterit, in aliqua parte dictorum filiorum voluisse admittere extraneos incertos, ad quos non poterat cadere affectio, potius, quàm alterum filium superstitem, vel fratrem, & nepotes? certè

nullo modo: quoniam verba testamenti debent interpretari, prout ratio naturalis, & necessitudo sanguinis dictat *Curt. Sen. conf. 51. num. 10. Paris. conf. 51. nu. 21. vol. 2.* idcirco deducitur, proniores esse testatores ad grauadum extraneos, quàm filios *l. militis codicillis S. miles in supremis ff. de milit. testam. Bal. conf. 40. nu. 1. ad fin. vol. 5.* & capienda est interpretatio, quæ est magis fauorabilis descendentibus testatoris, quàm extraneis, *Signor. conf. 171. ad fin. vers. item cessat, Roman. conf. 134. num. 5. & Paris. conf. 67. num. 114. vol. 3.* dum igitur pater in nihilo substituit filios, fortius voluisse credendum est, ut nullo modo aliqua detractio fieret legitimæ, siue Trebellianicæ, quæ faciliter potuisset ad extraneos, non ad filios peruenire, & sic ut integrum relictum ad Dominicum fratrem, eiusq; filios de familia pertineret.

158 Tertia coniectura resultat etiam ex his, quæ diximus in legitima, dum voluit augeri fructus percipiendos ex relictò post mortem in beneficium substitutorum detractis tantum alimentis, qui fructus erant hæredis, & de iure non suppositi restitutioni, ut *Surd. posuit in conf. 291. num. 6. vol. 2.* habetur in *l. coheredi S. cum filia ff. de vulg. & pupill.* sequuntur *Rub. Gomez Lopez Matien. & alij relati per Christoph. de Paz ad ll. styli fol. 151. nu. 2.* Si igitur quod erat hæredis post mortem voluit in præiudicium filij includere in substitutione, multò magis censetur voluisse integram suam hæreditatem restitui fideicommissarijs suæ familiæ, & partem illius nullo modo deuenire ad extraneos penitus incognitos testatori.

159 Quarta coniectura indubitanter deducitur ex prohibitione alienationis ter adiecta à testatore pro integra portione unicuique ex filijs relictæ, ex qua prohibitione maximè geminata sine dubio inducitur prohibitio detractiois Trebellianicæ, *authent. sed*

sed & in ea C. ad leg. Falcid. & in S. fin. (vnde sumitur dict. *autbent.*) in *Autbent. ut sponsal. largit. qui text. licet loquatur in falcidia, pariter eadem ratione procedit in Trebellianica, in terminis testatur Beræg. in d. l. in quartam in 5. prafat. nu. 5. in f. vers. limita, & antea in 3. prafatio. nu. 8. in fin. vers. 16. Molin. de primogen. d. lib. 1. cap. 17. num. 18. Molin. Theolog. de iust. & iur. tomo 1. disput. 187. in fine, latè Peregr. de fideicomm. d. art. 3. nu. 91. per totum, Decian. conf. 12. num. 17. vol. 1. & conf. 57. num. 36. eod. vol. Paris. conf. 126. sub num. 33. lib. 1. & conf. 9. num. 15. lib. 2. Marzar. qui testatur de communi in conf. 4. num. 16. Menoch. conf. 272. nu. 45. lib. 3. referens alios quàm plures, & conf. 643. nu. 6. & 11. Matienz. lib. 5. tit. 4. l. 1. glos. 19. num. 24. Crauet. conf. 790. num. 2. Cephal. conf. 153. nu. 90. lib. 2. Gabriel. com. opin. lib. 4. in tit. ad Trebell. concl. 9. nu. 1. Petra de fideic. quest. 15. num. 15. & ita decifum refert D. de Franch. etiam in filijs primi gradus decif. 612. in fine.*

160 Et licet Roman. in conf. 206. nu. 5. intelligat procedere in simplici alienatione prohibita, non in prohibitione, quæ fit cum fideicommissio, ex eo, quod in fideicommissio tacitè inest prohibitio alienationis, & tamen quarta detrahitur, ob quod expressa prohibitio in fideicommissio neq; operari debet. Respondet Peregrin. num. 91. ex mente Alex. in addit. ad Bal. in d. autb. sed cum testator, vbi ait, Roman. nescire quid dicat, quod si simplex prohibitio alienationis impedit detractionem quartæ fauore alterius, vt impleatur voluntas defuncti, fortius quando testator constituit fideicommissum cū prohibitione alienationis expressa in beneficium certarum personarum, maximè, vt in casu nostro adiecta clausula *omnium relictorum ex fideicommissio*. Nanq; insurgit tacita prohibitio alienationis, & quando adest expressa, dicitur adesse duplex, vna tacita ex natura fideicommissi, altera expref-

sa à testatore, imò maiorem effectum parit, Menoch. latè firmat in conf. 461. num. 44. vol. 5. qui respondet ad regulam taciti, & expressi, vt nō habeat locum, quādo id, quod tacitè inest, procedit ex præsumpta voluntate disponentis, & alia ratione, vt ibi num. 45. & quod non operatur tacita prohibitio, operatur expressa dicit Molin. lib. 4. cap. 11. num. 11.

161 Ex aduerso prætèditur, hanc maximam procedere, si prohibitio esset facta nedum hæredi, sed fideicommissario, vt ad suos successores bona peruenirent; quoniam tunc fideicommissarius diceretur alienare, si permetteret detractionem quartæ, vt notat gl. in d. autb. sed & in ea, & ideò prohibitio tunc operaretur, ad quod fundandum adducit Corn. conf. 164. nu. 6. vol. 1. Arret. conf. 37. & conf. 19. nu. 9. Alciat. consil. 113. sub num. 8. 15. & 19. lib. 9. Decian. conf. 120. num. 24. vers. sed omnis lib. 3. Paris. conf. 43. num. 28. lib. 3. Rolan. conf. 9. lib. 4. aliosq; relatos per Mantie. lib. 7. tit. 12. nu. 20. & Peregr. art. 3. num. 91.

162 Sed prima opinio verior est, & cōmuniter recepta, de qua inter alios Ruin. consil. 115. num. 25. in fine vol. 3. etiam si facta fuerit prohibitio alienationis ad tempus in conf. 118. num. 29. eod. vol. & sequuntur relati per Peregr. d. art. 3. num. 91. vbi tenet opinionem prædictam contra partē, & allegat alios viginti octo DD. maximæ autoritatis, Marzar. conf. 14. nu. 15. 17. & 18. Menoch. latè respondens obiectis de præsumptio. lib. 4. cap. 198. num. 29. & in conf. 373. num. 51. & quamuis pars habeat aliquos DD. pro se; nihilominus ijdem DD. contrarium firmauerunt, Corn. nāq; aliter dixit in conf. 182 num. 8. & 9. vol. 2. Arretin. contrarium tenuit in d. conf. 37. num. 10. Bald. & Alciat. similiter sibi contradicunt, vt refert Mantie. loco citato in vers. & hac quidem sententia, & nunc respondimus alijs adductis per Mantie.

163 Doctores nanque ex aduerso adducti,

ducti vel fundant opinionem ex eo, quod in liberis primus gradus Trebellianica prohiberi non potest, quod verum non est, maxime ubi agitur de filio legitimo, ut diximus, vel ea ratione, quod preceptum factum heredi tanquam nadium preceptum non operatur, quod non militat in casu nostro, cum sit factum in beneficium certarum personarum, vel quia arguunt de *tex. in d. S. fin.* ubi prohibitio facta erat legatario, ut ad successores perveniret, & bene in illo casu prohibitio debebat fieri legatario rei particularis gravato, quia alias haeres non prohibitus poterat falcidiam detrahere, & illa res diminuta pervenisset ad substitutum. Vel inouentur, quia non est alienatio, sed retentio; & haec est fallacia, quoniam illa detractio, per quam dominium transferretur ad heredem gravati, alienationem continet, ut considerat *Paris. conf. 126. num. 34. lib. 4. & Peregr. d. ar. 3. nu. 91.* & id probat *ex. in d. S. fin. ut sponsalit. largi.* & militat alia ratio in contrarium; quia testator prohibendo alienationem, integra bona voluit ad substitutum pervenire, ut *Corn. considerat in d. confil. 182. in 1. conclusione. lib. 2.* imò omnia in contrariam adducta non sunt applicabilia ad casum nostrum.

164 Primò, quia Trebellianica semel detrahitur. 1. *S. deniq; vers. inde Neratius ff. ad Trebellian. l. lex falcidia S. nunquam ff. ad leg. falc.* imò si haeres detrahit Trebellianicam, fideicommissarius detrahere non potest, etiam quod non adsit prohibitio. Igitur inhibitio alienationis facta fideicommissario non operatur, & esset inutilis, ideo pdest, si est facta heredi, cui rationi non recte respondet *Mantic. ibi num. 21.*

165 Secunda prohibitio alienationis debet operari, ne detractio fiat ab eo, cui facta est prohibitio, ut *lex.* dicit in *d. S. fin.* maxime rer repetita à testatore, cum precipue facta sit, ut bona non transferantur in alios, quam in adlocatos à defuncto, ut *Corn. conside-*

rat d. confil. 182. post h. S. & alij scribuntur, & si testator fecerit unum gradum substitutionis, ut in casu nostro, quod morientibus filiis absque liberis bona deveniant ad Dominicum, & filias liberè absque vinculo, sufficit prohibitio alienationis facta heredi, quoniam alias esset frustratoria, & si alias diceremus, operaretur contrarium effectum alienationis per detractioem contra voluntatem expressam testatoris, quod dicendum non est, maxime in filio legitimo cum limitata successione, qui in aliquo impugnare non potest defuncti voluntatem, & illa inhibitio alienationis ter adiecta testatore foret inutilis, quod nemo affirmare poterit, & quia haec opinio in simplici prohibitione recepta est in *S. C. teste D. de Franch. d. dec. 612. in 2.* hoc non est amplius insistendum.

166 Deniq; Trebellianica detrahi non potest ratione Statuti Ianuensis, quod cautum est, ut haeres gravatus non possit aliquam falcidiam, seu trebellianicam retinere, nisi esset ex his, quibus de iure naturae legitima deberetur. Quocasu una tantum quarta debet esse contentus, ideoque cum Casari Cataneo tanquam naturali, & limitatè legitimo de iure naturae legitima aliquo modo competere non potuisset, Philippus haeres ex eius persona Trebellianicam detrahere nequit, attento tenore statuti praedicti, per quod sine dubio deductio trebellianica à iure civili introducta tolli potuit, ut tradiderunt *Innoc. in cap. Rainutius, & glos. in verb. consuetudinem sub num. 3. de testamen. Abb. confil. 73. colum. fin. sub num. 10. volum. 2. Gabr. lib. 6. de consuetudine conclus. 1. nu. 64. Mantic. de coniectur. lib. 6. titul. 8. num. 10. de Amatis cumulat decis. 11. num. 16.* & in his terminis prohibitionis Trebellianicae ex statuto posuit *Ioan. Philippus confil. 3. num. 6.* quod statutum prohibens trebellianicam dicitur favorabile, non odiosum, cum dispositio reducatur ad ius antiquum duodecim

decim tabularum, quo nulla erat trebellianica constituta, utque defunctorum voluntates sine diminutione adimpleantur in specie *Ruin. conf. 159. nu. 2. lib. 3. Dec. consil. 575. num. 10. Costa in d. cap. si pater num. 4. vers. absq; deductione de testament. in 6. Mantie. de coniect. li. 7. tit. 7. nu. 12. Alex. Raudens. de analog. cap. 18. num. 11. lib. 1. Gutier. in l. nemo potest num. 329. ff. de legat. 1. & in l. verbis legis ff. de verbor. significatione.*

Insuper est verissimum, Baltassarē Cataneum testatorem fuisse ciuem originarium Ianuensem, ut notorium est, & infra comprobabitur, quam Ciuitatem ex incolatu in Hispania minimè amisit.

167 Primò, quia domicilium originis regulariter mutari non potest etiam expressa voluntate *l. assumptio ff. ad municip. vbi glos. & Bart. & in l. fin. S. penult. vers. vltius quero C. ad municipal. lib. 10. Felin. in cap. Rodolphus num. 14. de rescript. Marian. Socin. in cap. final. num. 18. de foro competenti, optimè Socin. consil. 79. num. 23. lib. 4. vbi loquitur etiam de habitatione alibi per annos 40. Aret. consil. 135. num. 1. Alex. consil. 34. col. 2. lib. 5. & latè Peregrin. alios referens in consil. 126. à num. 7. cum seqq. volum. 5.*

168 Secundò, quia licet incolatum fecerit in Hispania, adhuc tamē subiit onera in sua Patria Ianuensi, & soluit inpositiones à Republica ordinatas pro tēpore iuxta necessitates occurrentes, ex quorum munerum solutione ciuilitas originis retinetur *Ruin. conf. 200. nu. 7. cum seqq. lib. 2. & consil. 111. à n. 9. lib. 5. Bart. in tract. represal. in 2. quæst. 7. quæst. principalis, Socin. in rub. ff. sol. mat. nu. 127. Cephal. consil. 246. in fin. Roland. consil. 79. num. 29. ad num. 45. lib. 3. Surd. consil. 313. num. 60. & 62. lib. 3. Anchar. Regien. lib. 1. quæst. 9. num. 22. & hac ratione attēta resoluitur alia conclusio, quæ videtur aduersari, quod per translationē domicilij amittitur ius originis, quan-*

do nullo modo constat de animo redeundi, nec aliqua onera subest in patria, ut inferius dicemus ex *decis. Afflict. 384. Bald. in rub. C. si à non competens iudic. Laderch. consil. 74. numer. 5. Peregrin. latè dicto consil. 126. num. 10. cum seq. cum alijs infra citandis.*

169 Tertiò, Baltassar non fecit incolatum Hispaniæ causa ibi perpetuò commorandi, imò constat de animo in patriā redeundi, quod sufficit ostendere siue verè; vel psumptiuè, ut optimè docet *Greg. Lopez. part. 4. tit. 24. l. 2. glos. 14. circa fin.* Etenim causa habitationis in Hispania fuit negotiatio iuxta solitum totius Nationis. Vnde etiam si per longissimum tempus ibi habitasset, vel mille annos, originariā ciuilitatem nō perdidisset secundum communem opinionem, de qua per *Alber. in leg. 1. sub nu. 11. versic. ex prædictis C. de summ. Trinist. & fid. cathol. Felin. in cap. dilectus filius num. 11. de rescript. Paris. consil. 53. num. 88. cum seq. lib. 3. Lopez loquens in specie in incolatu causa mercaturæ in dicta glos. 14. post prædictum Corn. videndus in consil. 244. num. 18. & 19. volu. 5. Bero. consil. 60. num. 22. & 23. cum seq. lib. 2. Roland. d. consil. 79. nu. 51. & 52. Menoch. de arbitr. iudic. casu 86. num. 78. & generale est, quoties apparet causa, ex qua aliò quis ad habitandum se contulit, non dici mutatam ciuilitatem originis, ut vltra prædictos posuit *Alciar. consil. 55. nu. 9. Carauit. rit. 301. num. 21. Surd. consil. 206. num. 5. lib. 1. Rota decis. 105. nu. 5. in 2. part. Azued. l. 19. titul. 3. lib. 1. recopila.* Et sic bona existentia Hispaniæ non dicuntur translata, sed quæ sita iuxta *tex. in leg. 2. C. vbi Senato. vel Clariss. & etiam si fuissent trāslata, satis est, quod necessariò non inferantur effectus domicilij, cum subsit alia consideratio prædicta negotiationis, ut per Menoch. d. casu 86. num. 18. & 28. per *tex. aureum in l. ex facto la 2. S. ff. de hered. instituend. Salyc. in d. l. 1. ff. de hered. instituend. Salyc. in d. l. 1.***

F sub

sub nu. 14. *C. de sum. Trin. & fid. carb.*
 Cum autem ultra causam negotiationis apparet de animo nolle domiciliū contrahere in loco habitationis, res indubitata remanet citra controuersiam, ut latè *Menoc. d. cas. 86. n. 7.* licet contributio onerum in patria de per se sufficiens esset. Animus verò Baltassaris patet; quia dum matrimoniū Hispaniæ contraxit, stipulatus fuit secundum morem suæ patriæ Ianuensis, item in testamēto præcepit, ut filij Ianuam transferrentur, ibi commoraturi, quæ coniecturæ, & præsumptiones in his terminis clarè demonstrant animum Baltassaris quoad ciuitatem originis ex traditis optimè per *Alciat. conf. 164. nu. 5. lib. 5.* aliàs est *conf. 719.* secundum aliam impressionem, *Riminald. lun. conf. 436. num. 42. lib. 4. Bero. d. conf. 60. sub num. 27. vers. & licet lib. 2. Menoch. d. casu 86. num. 28. in fine.*

170 Ex his modò sequitur, quòd licet Baltassar testamentum fecerit in Hispania, comprehenditur sub statutis patriæ suæ *Bart. in d. l. 1. num. 119. Salyc. num. 12. Caccialup. num. 169. & alij, quos latè cōmemorat Surd. cōf. 2. num. 27. lib. 1.* quia locus testamenti inspicitur tantummodo quòd solēnitates actus, etiam quòd forenses, ut *Bart. declarat, & alij in d. l. 1. in 3. & 6. quæst. Corn. d. conf. 244. num. 22. & latè Mantica. de coniect. lib. 6. tit. 8. nu. 14.* ultra alia adducta superius in articulo nullitatis testamēti Cæsaris, quòd verò ad interpretationem dispositionis, & quomodo dicatur ordinasse, intelligitur sine dubio secundum statuta patriæ suæ *l. heredes mei, S. cum ita, vbi Rip. num. 74. ff. ad Trebell. l. i. nummis ff. de leg. 3. Alciat. conf. 44. nu. 33. lib. 9. Tiraq. latè in leg. si unquam in verbo suscepit liberos à num. 101. C. de reuoc. donat. Menoch. de præsump. lib. 4. cap. 202. num. 10. cum seq. & sic magis inspicendam esse consuetudinē loci originis, quàm loci, in quo tanquam forensis fecit testamētum,*

ita se habere opinionem cōminem tradit *Roman. in l. si non speciali nu. 6. in fin. C. de testament. Corn. in dicto consil. 244. colum. penul. volum. 2. & in simili statuto Iannæ in pari casu ciuis alibi mortui, vbi habitabat, responderet Rubeus in conf. 45.* Et in specie, quòd ex statuto, vel consuetudine patriæ attendatur voluntas testatoris circa detractionem Trebellianicæ posuit *Matic. optimè in d. lib. 6. tit. 8. sub nu. 10. citat Gabriel. de consuetud. concl. 1. num. 63.*

171 Et dum attenditur dispositio Baltassaris regulanda secundum statuta Ianuæ, non est quærendum, an illud statutum prohibitium detractionis Trebellianicæ extendatur ad bona extra territorium Reipublicæ Ianuensis; sed si voluntas Baltassaris porrecta præsumatur ad mentem statuti, sicut probauimus: propterea dispositio testamentaria locum habet in bonis fictis vbique locorum, cum testamētum sit vnicum, & indiuisibile, & consequenter vbique suas vires extendit, optimè *Bald. in consil. 439. col. fin. vers. sed dicit aliquis lib. 4. & consil. 132. in fin. vol. 2. Signorol. de Homode. in l. 2. num. 2. C. quand. testam. aper.* etenim causa testati multum differt à causa intestati, prout in terminis statutorum obseruat *Lancell. Galiaut. in præfatio. 8. in comment. ad conf. Alex. 13. vers. sc. partim verò, & in successione ab intestato seruanda esse statuta locorum, vbi bona existunt, maximè si sunt odiosa, dixit Menoc. in conf. 1021. n. 10. vol. 11. vbi allegat quinquaginta sex DD. hoc affirmantes; cū verò testator censeatur disposuisse secundum statuta patriæ suæ, illud testamētum, quod loco nō circūscribitur, amplectitur omnia bona iuxta dispositionem Statuti loci originis, & proinde vbique operatur etiam quòd bona existentia extra territorium, ita ex mente *Bart. col. 9. vers. sed quæro de effectu, Bald. nu. 13. vers. sed hic quæro, & num. 17. Salyc. col. 4. vers. nunc quæro, Ias. in 1. lectura num. 44**

num. 44. vers. 3. quæstio principalis, & in 2. l. col. penult. in fin. in d. l. 1. C. de sum. Trin. & fid. cath. & aliorum posuit Ant. Gabr. lib. 4. com. opin. in sit. de testam. concl. 4. in princ. sicut si forensis voluisset testari secundum consuetudinem loci, ubi sit testamentum, similiter operaretur quoad bona ubicunque existentia, ut ibi num. 2. allegans consil. Alex. 44. vol. 5. col. fin. eadem ratione, quia testamentum regulatur à more statuti: quod porrigit vires ad vniuersa bona ubicunque existentia, cum ad certum locum non restringatur.

172 Vtcrius, si de viribus statuti inspiciendum esset, adhuc dicimus, illud tanquam fauorabile, ut in principio fundauimus, extendendum esse ad omnia bona extra territorium, secundum Bart. in d. l. 1. num. 32. quem ibi sequuntur Castrensis. Aretia. num. 16. Ios. num. 82. & 86. Idem Bart. in l. si duo num. 2. ff. de administ. tuto. & in l. ex castrensis ff. de castrensis. pecu. Nat. cons. 149. in fin. Alex. cons. 41. num. 5. lib. 1. & cons. 116. num. 6. lib. 6. Ruin. cons. 160. sub nu. 3. vers. secundus casus lib. 4. Cephal. cons. 309. nu. 24. lib. 2. Surd. cons. 343. nu. 19. & 24. lib. 3. Soc. cons. 74. nu. 2. lib. 3. Gabriel de status. concl. 8. in princ. Roland. cons. 80. nu. 6. lib. 4. Bero. cons. 60. sub num. 70. lib. 2. Corn. cons. 152. nu. 1. lib. 1. Rub. d. cons. 45. nu. 4. & Menoch. cons. 1086. nu. 7. vol. 11.

173 Insuper, statutum prædictum loquitur in personam, inhabilitas subditos hæredes, ne trebellianicam detrahant, quo casu excedit vires extra territorium ad bona ubicunque sita, quæ dicuntur venire accessorie ad personam, Calder. siue Franc. de Ramp. cons. 34. Salys. in d. l. 1. sub num. 14. vers. confirmatur 2. Nat. in cap. quævis, de pact. in 6. Alex. cons. 16. nu. 4. lib. 1. & cons. 141. num. 8. lib. 7. Brun. de statut. excludent. feminas q. 8. nu. 9. Purpur. cons. 320. nu. 13. & cons. 527. num. 4. Rub. cons. 16. 45. & 71. num. 10.

Campeg. de dote q. 49. per tot. Roman. cons. 39. nu. 23. vers. est enim considerandum, Soc. cons. 36. lib. 1. Cephal. cons. 309. num. 30. Surd. d. cons. 343. nu. 26. lib. 3. & cons. 553. numer. 11. lib. 4. Menoch. cons. 469. num. 8. lib. 5. Burfat. cons. 93. num. 35. & Consiliar. de Anna. in cons. 92. nu. 53. & 55. Quod maxime procedit, ubi agitur de successione, vel de excludendo ab hereditate, quæ est ius vniuersale, ut nonnulli ex prædictis considerant, relati per Surd. in dict. cons. 553. d. num. 11. volum. 4. Bero. cons. 155. sub num. 36. & 41. & in q. 109. in fin. Alber. in d. l. 1. num. 25. ibiq; Salys. num. 14. in fin. Thesaur. decis. 37. num. 6. Consiliar. de Anna. consil. 92. numer. 52. volum. 2. & Minado. consil. 12. numer. 13. & consil. 11. num. 8.

Si verò inspicimus personas Cæsaris, & Stephani, adhuc est clarissimum, esse seruandum statutum Ianuæ originis paternæ, cuius vigore Trebellianica ex hereditate prædicta non est detrahenda, ex pluribus.

175 Primò, quoniã licet prædicti filij orti fuerint in Hispania, sequuntur tamen originem patris, l. assumptio §. filius, ff. ad municip. l. filios cum l. seq. C. de municip. & origin. lib. 10. Alber. in rub. ff. de muner. & honor. l. as. in l. huiusmodi, §. legatum numer. 18. ff. de legat. 1. Marian. Socin. in cap. fin. quæst. 8. num. 11. vbi Imol. num. 10. de for. competen. Menoch. cons. 80. n. 10. lib. 1. & Peregr. cons. 126. num. 2. lib. 5. Gregor. Lopez in l. 2. sit. 24. partita 48. l. 14. ver. sed an si naturales Regni, Bero. cons. 155. n. 36. lib. 2. & hoc procedit etiã in filio legitimo, ut expressè Bart. in d. l. filios num. 5. vbi gloss. & Luc. de Penn. in fine post gloss. ibi nam in materna, imò in.

177 Hispania filius etiam naturalis loquitur conditionem, & originem patris, non matris, ex text. in l. 1. tit. 11. partita 7. vbi Lopez, & l. 19. tit. 3. lib. 1. recopilat. vbi Azenc. sub num. 1.

178 Secundò, quia filij prædicti post mortem

rem patris ex Hispania ad Ianuam
domicilium transtulerunt, & sic aliā
Ciuitatem Reipublicæ Ianuensis ac-
quisierunt, vt per *glos. in d. l. filios in*
sine primæ gl. et in d. l. assumptio. S. filius
in glos. magna vers. su dic. Abb. in cap.
ult. in sine de paroch. maximè si nihil
oneris, vel honoris subierint in loco
natiuitatis, vt gl. prædicta docet, Affl.
in dec. 384. nu. 2. & 3. Decian. conf. 49.
num. 15 lib. 5. Socin. conf. 288. num. 5.
lib. 2. Bal. conf. 207. queritur utrum
num. 1. vol. 1. Surd. d. conf. 343. nu. 63.
lib. 3. sic intelligendo doctrinam Bal.
in rub. C. si à non competent. iudic. Rim.
optimè in conf. 23. post nu. 129. vol. 1.
Menoch. dicto conf. 86. num. 14. & 15.
Marian. Socin. in d. cap. final. de foro
compet. DD. in cap. quod clericis eod. tit.
Cyn. & alij in l. 2. C. ubi Senat. vel Cla-
rissim. Felin. in cap. dilectus l. 2. sub n.
12. de rescript. Menoc. de arbit. iudic.
casu 86. lib. 2. Ioseph. Ludou. dccif. Pe-
rufin. 76. num. 12. & sic conciliando
opiniones, de quibus etiam supra lo-
cuti sumus, priuilegium originis non
mutatur, nisi in totum deferatur, & in
ea quis onera nō subeat, vel animum
non habeat redeundi, de quo habe-
tur etiam in cap. 2. de sepultur. in 6. &
in d. l. assumptio S. iuris prudentib. ibi,
si utrobique. ff. ad municip.

179 Nec obstat, quod filij prædicti nō
voluntariè, & proprio motu se tran-
stulerint ad Ciuitatē Ianuæ; sed tra-
ducti à Dominico Cataneo tutore,
ipsis existentibus in minoritate, qui
vti pupilli domicilium constituere
non potuerant, vt *Bar. posuit in l. 1. ff.*
de tut. & curat. quoniam prædicti filij
ex præcepto patris ducti fuerunt
ad Ciuitatem prædictam, vt ibi resi-
derent, quod efficit, vt tantò magis

180 dicatur secuti originem patris. Itē
quia pupilli benè possunt alibi domi-
cilium constituere cum auctoritate
tutoris, ita ex mente *Bart. in d. l. 1. &*
Salyc. in l. 1. C. ubi petant. tuto. docuit
Gregor. Lopez. titul. 16. par. 6. l. 11. gl. 2.
verb. item neque proprium, & melius,

181 quia in filio requiruntur duo, origo
scilicet, & domicilium, cū origo sola
nō sufficiat, & his duobus cōcurren-
tibus non attenderetur origo patris
alterius loci, *Dec. conf. 352. num. 3. &*
4. in fine, Boer. decis. 13. num. 36. maxi-
mè si non habitat, nec onera substi-
net, iuxta dicta per Affl. d. dec. 384.
Boer. decis. 260. Cephal. conf. 246. num.
20. vol. 2. Ruin. conf. 200. nu. 13. lib. 2.
& Neuiz. inter consil. Bruni conf. 12.
col. 1. si modò filij prædicti aliud do-
miliū nati sunt in Republica, ibiq;
descripti, vt Ianuenses inter Nobiles,
& effecti maiores domicilium prædi-
ctum, & originem patris continuaue-
runt vsque ad mortem, relicto peni-
tus domicilio originis Hispaniæ, vbi
onera modo aliquo non substinue-

182 runt, sine dubio ex prædictis vti Ia-
nuenses censerī debent, nulla habita-
ratione habitationis Cæsaris in Ciui-
tate Neap. per breue spatium, non
animo constituendi domicilium; sed
casualiter causa associandi Philippum
eius socerum reuersurum ad lares
suos paternos, ex notatis in his ter-
minis per *Bar. in l. questum, ff. de leg. 3.*
Castr. & Ias. in d. l. huiusmodi S. lega-
tum num. 9. & 10. ff. de leg. 1. Peregr. in
d. conf. 126. n. 9. Felin. in d. cap. dilectus,
& Surd. d. conf. 343. sub n. 28. vers. nec
super lib. 3.

183 Ex quibus sequitur, q̄ statutū præ-
dictum prohibēs deductionem Tre-
bellianicæ, quod est ius commune ci-
uium, c. 1. in fin. vt lit. pend. de quo latē
Mantic. de coniect. lib. 6. c. 7. n. 1. ligat

184 ciues subditos, nedū originarios; sed
etiā ciues per incolarum, & domici-
lium, *Soc. conf. 79. n. 12. li. 4. Surd. conf.*
343. n. 32. lib. 3. & sufficit, quod ciues
reperiuntur effecti, antequàm eueni-
ret casus fideicommissi cōditionalis,
scilicet tempore mortis ipsorum sine
filiiis, quod tempus inspiciendū est,
secundum Bart. in l. quanquam C. ad
l. Falcid. Peregr. de fideicom. art. 3. sub
num. 25. Mantic. de coniect. lib. 3. titul.
11. nu. 17. Socin. conf. 81. nu. 11. lib. 3.
quo

quo tempore non poterat considera-
ri impedimentum respectu loci Hi-
spaniæ, & in indiuiduo respectu statu-
ti, & ciuis effecti tempore fideicom-
missi, ex pluribus respondet *Menoch.*
conf. 1089. num. 3. & seq. & nu. 17. lib.
11. Castr. conf. 286. li. 2. alijq; relati per
eundem Menoch. conf. 1140. num. 34.
li. 12. vbi refert ita bis iudicatum Me-
diolani.

185 Accedit etiam in casu fortiori
(etiam si loci originis ratio aliqua ha-
benda esset) quod quando concur-
runt duo statuta, vnum permissiuum,
detractionis; aliud prohibitium, de-
bet attendi, & præferri statutum pro-
hibitium, vt sentit *Alex. in l. si Rufinus*
num. 6. ibi, quod tene menti pro statutis.
C. de testam. milit. punctualiter Socin.
conf. 79. nu. 27. lib. 4. loquens in duo-
bus statutis, vno permissiuo loci ori-
ginis, altero prohibitio loci domici-
lij, & concludit esse attendendum sta-
tutum prohibitium loci domicilij ex
notat. per Bart. in l. 1. ff. de suspecto luto.
Sicut in casu nostro ex prædictis in-
spici debet statutum Ianuæ prohibi-
tium detractiois Trebellianicæ, &
hæc ultra alia, quæ allegabimus infra
in Articulo successionis ab intestato
in bonis Stephani Catanei præde-
functi.

186. Succedit & alia nouissime confi-
deratio voluntatis Baltassaris senioris,
qui, vt sua dispositio in omnibus sorti-
retur effectum, adiecit clausulam *om-*
ni modo meliori, ibi, e manda todo lo de
dentro esta escrito, y se contiene, y de-
clara, y la haze, e otorga por tal su testa-
mento, e ultima voluntad, y en aque-
lla via, y forma que de derecho mejor
lugar aya, y que mas valido sea, y dixo,
vigore, quibus clausula colligitur vo-
luntas testatoris, vt tacite censeatur
prohibita detractio trebellianicæ, non
secus, ac si iussisset totam hereditatem
restitui, cum nō diceretur melius, quā
fieri possit, ad effectū perducī, si quar-
ta prædicta detraheretur, ita notabili-
ter posuit Ruin. videndus in conf. 146.

nu. 10. lib. 3 & conf. 47. col. fig. in fin.
lib. 2. Rim. lun. conf. 204. num. 122.
lib. 2. Gozadin. conf. 46. num. 26. Tñb.
Non. conf. 1. nu. 17. & conf. 20. num. 12.
Hieron. Gabriel. conf. 86. nu. 22. lib. 2.
Menoch. lib. 4. præf. 31. nu. 13. & Tur-
ret. in tract. de claus. codicill. qua. 133
num. 6. Et in casu nostro satis, superq;
constat de enixa volūtate Baltassaris,
qui voluit considerare, & prouidere
omnes casus possibiles, vt omnimodo
bona suæ hereditatis deuenirēt ad fi-
lios Cæsaris, & Stephani pro quotis
relictis, si nati fuissent, & in defectum
illorum ad Dominicum fratrem, eiusq;
filios, & hæredes. Si enim eisdem filijs
alimenta tantummodo reliquit vsq;
ad annum vigesimum quintum, & inte-
gram portionem relictam vniciue
vnā cum augmento perueniendo ex
fructibus cum prohibitione alienan-
di, voluit ad filios, si nascerentur, per-
uenire, & illis deficientibus filios suos
institutos non substituit ad inuicem,
sed vocauit Dominicum fratrem, &
eius filios, & hæredes, excludēdo pa-
riter Monasteriū totaliter, certē per-
suaderi non poterit, voluisse Baltassa-
rem, vt ex persona filiorum bona ip-
sius proprijs laboribus, & vigilijs qua-
sita pro aliqua portione deuenirent
ad concubinas, vel ad hæredes filiorū
extraneos penitus incognitos, vel
odibiles contra expressam ipsius mē-
tem, & volūtatem, & si in dubio illa
opinio eligenda est, per quam tolli-
tur Trebellianicæ detractio, vt per
Ruin. conf. 159. num. 2. & 3. lib. 3. Me-
noch. conf. 643. num. 14. lib. 7. & Man-
tica late de consec. lib. 7. tit. 12. num. 12.
Et quælibet ex rationib⁹ superius ad-
ductis de per se sola sufficiens esset ad
tollendam detractioem prædictam,
concurrentibus omnibus prædictis
pro declaratione voluntatis Baltassa-
ris, indubitabile redditur, detractio-
nem prædictam competere nō posse.

ARTICVLVS V.

Quoad successionem ab intestato in bonis Stephani.

S K M M A R I V M.

- 188 Transmitti in heredem nequit id, quod defunctus non habebat ex iuris regula satis vulgata.
- 189 Nati ex eodem patre, sed ex duabus concubinis adinuicem non succedunt.
- 190 ... inter se non sunt cognati, cum per matrem contrahatur cognatio.
- 191 ... nec agnati, ex quo agnatio per patrem contrahitur mediante legitimo matrimonia.
- 192 L. si spurius la 2. ff. vnd. cogn. quamvis loquatur de spurio, procedit nihilominus in omni illegitimo.
- 193 Naturalis simpliciter quoad omnia legitimatus, dicitur legitimus etiam quoad agnatos.
- 194 Non tamen manet absque controuersa, si inuicem cum coniunctis ex latere patris succedere possit, cum hinc inde adsint DD. auctoritates.
- 195 Opinio affirmatiua erit indubitata, si in legitimatione fuerit expresse cautum.
- 196 Vel si dictum, quod legitimatus habeat successiones actiuas, & passiuas, etiam respectu agnatorum, quod in idem recedit.
- 197 Vel si eodem actu omnes filij fuissent plene legitimati, unde censeretur alter alteri consensisse.
- 198 A negatiua pariter absque difficultate procedet, ubicunque legitimatio fuerit quoad successionem limitata.
- 199 Legitimatus ubi non succedit patri, multo minus nec fratri.
- 200 Fratrum naturalium inter se successio regulatur à successione patris, ut si patri non succedunt ab intestato, tanto fortius inter se non succedunt.
- 201 Legitimatus interdum ex legitima-

tionis forma redditur incapax successionis actiue, non autem passiuæ.

- 202 Fratri naturali defuncto ab intestato si non super sit frater uterinus succedit alius frater ex eodem patre, licet diuerja matre susceptus secundum particularem legem Hispaniæ.

- 203 Forensis non gaudet beneficio, siue dispensatione statuti nec actiue, nec passiuæ, maxime si statutum respiciat personas, idque procedit etiam quoad bona infra territorium statuentium.

Nec defunt DD. in terminis id affirmantes quoad successionem ab intestato, & cum ratione.

- 204 Statutis loquentibus de successione, tanquam forensis non gaudet is, qui primo loco fuit originarius, & postea relicto originis loco, nec ibi munera soluens, alium in locum transtulit domicilium.

Fahit in Hispania, & Gallia secundum Thesaur. iun.

Vbi ij tantum gaudent, qui priuilegium obtinent naturalitatis.

In successione attenditur persona defuncta, de cuius successione agitur, an fuerit statuentibus subdita.

Auia materna excludit fratres utrinque coniunctos in Hispania.

Statuto Lanuensi inuitatur ad successionem agnatus masculus natus ex legitimo, & vero matrimonio proximior defuncto ab intestato usque ad quartum gradum inclusuæ, ibid. circa med.

Idq; secundum alterum eiusdem Cinitatis procedit etiam in successione aliquis naturalis ab intestato decedentis.

Enunciatur decisio Sacri Consilij iunctis tribus Aulis facta in Collateralis coram Excellentissimo Comite de Lemus. ibid. in finalibus verbis.

Hucusq;

Hucusq; demonstrauius, non cōpetere legitimā, & minus Trebellianicam ex personis Cælaris, & Stephani in bonis quondam Baltassaris Catanei senioris, & successiue in bonis prædictis cessare quālibet prætensionem Philippi Spinulæ, qui agnoscens se euidentissimè exclusum, instat pro interpositione decreti præambuli in bonis Stephani ab intestato defuncti, & hic articulus posset concernere bona propria Stephani, vel materna, si tūc adfuissent, cum respectu bonorū Baltassaris patris res expedita sit, nec opus sit declaratione vigore decreti præambuli, cessante
188 quālibet detractiōe legitimæ, aut Trebellianicæ, ideōq; ad Cæsarem, vel alium prætensum hæredem transmittere non potuit, quod sibi nullo modo competebat, *ex reg. l. nemo plus iuris ff. de reg. iur. cum alijs relatis per Surd. decis. 111. num. 10. & decis. 93. num. 28.* & quoad bona propria Stephani, quamuis incerta, si apparuerint adesse adhuc Philippum excludendum esse ex persona Cælaris Catanei, quem representat, ex infrascriptis clarissimè demonstratur.

Primo, si ad præsens constaret de bonis proprijs Stephani (citra bona hæreditatis Baltassaris senioris) Cæsar in illis succedere nō poterat Stephano fratri, ideōq; nec Philippus Spinula ex persona Cælaris; quoniā Cæsar, & Stephanus non erāt fratres veterini, cum nati fuissent ex duabus concubinis, & sic adinuicem non succedebant secundum *glos. communiter approbatā in l. hac parte ff. unde cognat. Alex. conf. 57. num. 3. lib. 4. Gugliel. de Bened. in cap. Raynulfus in verbo, & uxorem nomine Adelasam num. 144. Affl. in cap. 1. S. naturales si de feud. defunct. mili. Florian. in l. qui testamentum de probation. Cacciaup. in l. si qua illustres num. 44. C. ad Officia, Arcin. in S. vulgò quæsitos num. 4. Instit. de success. ab intest. Abb. cōf. 50. col. 2. vol. 2.*
190 ea ratione, quia inter se non sunt

cognati, cum cognatio per matrem, contrahatur, *l. 4. ff. unde cognat. S. penul.*
191 Instit. de success. cognato. nec etiam dicuntur agnati; quia agnatio per patrem contrahitur, ex legitimo tamen matrimonio, *d. S. vulgò quæsitos, & S. filium verò in auth. quib. mod. natur. efficia. sui, habetur in l. communium C. de natur. liber. probat etiam tex. in l. si spurius la secunda ff. unde cognat.* qui &
192 si loquatur in spurio, pcedit in omni illegitimo, *Couar. de sponsal. part. 2. cap. 8. S. 9. num. 19. Crauet. latè in conf. 138. à num. 6. & num. 12. Dec. conf. 315. num. 1. Paris. conf. 100. num. 12. lib. 2. Paleot. de nothis, & spurij cap. 39. nu. 5. Grass. in S. successio ab intestato quæst. 34. Thesaur. lib. 1. quæst. forens. quæst. 22. num. 5. in fine,* quem pars malè pro se allegauit, & sic attēto iure communi Philippus excluditur ex persona Cælaris à successione ab intestato in bonis proprijs Stephani.

193 Pariter secundò attenta forma legitimatiōis nō minùs venit excludendus; quoniam licet fortè legitimatus dici possit legitimus etiam quodad agnatos, id procederet in filio naturali simpliciter quodad omnia legitimato, qui cæteris omnibus fieret legitimus iuxta *text. in S. quapropter in auth. quib. mod. natu. effic. sui, habetur in d. l. communium C. de natur. lib. Ang. in conf. 17.* superius allegato, & tamē
194 adhuc Viri maxime authoritatis tenuerunt; etiam simpliciter legitimatum non inuicem cum coniunctis ex latere patris succedere posse, nisi in legitimatiōe fuerit expressè cautū,
195 vt voluit *glos. in dict. l. 2. ff. unde cogn. Bald. in l. cum in adoptiuis in principio num. 5. C. de adoptio. Alex. conf. 139. post num. 2. lib. 1. Salyc. in auth. item si quis C. de natur. lib. Greg. Lopez part. 4. tit. 15. l. 7. glos. 10. Couar. in d. cap. 8. S. 10. nu. 2. & seq. Dec. conf. 698. Decian. conf. 19. nu. 49. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 58. in fin. Lup. de illegitim. com. 3. S. 1. num. 67. in fin. ea ratione ne agnati inuiti, vel incogitantes habeant*

beant talem heredem, *Bald. conf. 17. lib. 4. Menoch. conf. 108. num. 4. lib. 2.* Requireretur ergo saltem, vel quod
 196 absolute fuisset legitimati, vel quod respectu agnatorum fuisset dictum specialiter in legitimatione, ut legitimatus habeat successiones actiuas, & passiuas, ut docet *Alciat. ex mente Iacob. de Beluis. & aliorum in conf. 6. num. 13. lib. 4. Alex. dicto conf. 139. post num. 2.*
 197 Aut si eodem actu omnes filij fuissent plenè legitimati, unde censerentur alter alteri consensisse, idem *Alciat. in conf. 15. licet præsens casus nu. 2. & lib. 9.* Cum verò legitimitio limitata est
 198 quoad successionem, taliter legitimatus remaneret exclusus, ut per *Ludouicum de Sard. in tit. de legitimatione. effectum nu. 14. fol. mihi 42. tom. 8. tract. par. 2. Lupus de illegitim. alios referens d. com. 3. §. 1. num. . .* quod fortius procedit in casu nostro; quia sub unica forma Cæsar, & Stephanus fuerunt legitimati, & habilitati ad succedendum in eo, quod pater, vel alia quævis persona reliquerint ex testamento, vel donatione, ideoque ab intestato penitus censerentur exclusi, & à qualibet successione, quoniam (ut fundatum est) Cæsar ita legitimatus non succedit patri ab intestato, multò minùs fratri, *l. fin. cum ibi not. C. de natur. lib. Dec. in l. illam col. 3. G. de collat. Crauet. d. conf. 138. nu. 8. Afflict. in terminis in decis. 96. num. 3. & 4.* & successio fratrum naturalium inter se regulatur à successione patris, ut si patri non succedunt ab intestato, tantò fortius nec inter se succedunt *Bart. in l. fin. nu. 5. ff. de his, quib. ut indig. Gama decis. 3. num. 4.*
 201 Ex quò sequitur, quòd dum successio est limitata modo supradicto; restrictio operatur in successione actiua, ut legitimatus alijs contra formam legitimationis succedere non possit, benè tamen in successione passiuà ad succedendum ipsis legitimatis admittuntur agnati patris, ut concludit optimè *Honde deus in consil. 83.*

num. 11. & clariùs num. 45. & 46. lib. 2. ex mente Alciat. in consil. 14. num. 7. lib. 9. ad cuius confirmationem videatur omnino *Martin. Laudens. in tract. de legitim. num. 106.* qui benè prædicta comprobat, & dicit, legitimatum tunc succedere actiue, & passiuè, quando est simplex legitimitio ratione personæ, rei, & loci, aliàs ipse legitimatus non succedit, & ipsi succedunt còiuncti ex linea paterna, quòd dicit esse menti tenendum, & sic Philippus ex persona Cæsaris venit excludendus etiam à bonis proprijs Stephani, si quæ adessent.
 202 Aduersarius nunc opponit, quòd licet de iure communi Cæsar exclusus sit à successione Stephani etiam attentata legitimatione, tamen ad illius successionem vocatur ex lege Hispaniæ, qua cauetur, ut fratri naturali decedenti ab intestato, cum vterinus frater nò superest, succedat alius frater ex eodem patre natus, licet ex diuersa matre, ut *ext. in l. fin. tit. 13. par. 6. Gomes in l. 1. 2. Tauri num. 47. & 48. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 5. num. 19. circa fin. quæ obiectio resoluitur ex infrascriptis.*
 203 Primò, ex antedictis in articulo trebellianicæ iam fundatum est, dictos Cæsarem, & Stephanum iudicari Ianuenses, & proinde ligari statutis propriæ Ciuitatis, non Hispaniæ, cum dicantur secuti domicilium originis paternæ, sicut ex patris mandato domicilium constituerunt Ianuæ, sicque forèses dicuntur quoad *ll. Hispaniæ*, non obstante quòd ibidem nati fuerint, cum incolatum penitus dereliquerint, & onera aliqua nò subierint, & uti forenses gaudere non poterant beneficio *ll. siue statutorum Hispaniæ*, ut in specie quoad successionem ab intestato voluerunt *Alex. conf. 41. lib. 7. & consil. 164. num. 1. lib. 6. Soc. consil. 110. sub num. 12. vers. sed ad prædicta lib. 1. Socin. iun. conf. 49. num. 2. & conf. 80. num. 5. lib. 4. Grot. in l. omnes populi num. 244. ff. de iust. & iur. Rola. consil.*

consil. 24. num. 27. & consil. 34. num. 4. lib. 3. alijq; relati per Paris. consil. 12. n. 26. et consil. 53. nu. 99. lib. 3. Bursat. consil. 8. num. 27. & seq. lib. 1. Marzar. consil. 14. Gabriel. de statu. consil. 8. nu. 13. & Magon. decis. Florent. 107. nu. 10. ex quo statuentes subditis taneummodo prospicere præsuntur, Bar. in l. seruo legato §. & si testator, ff. de leg. 1. Soc. consil. 5. lib. 1. & sicut non ligantur dictis statutis in sui incommodum, Castrensis. consil. 32. num. 1. lib. 2. Alex. consil. 44. per totum lib. 5. ita nec in eorum comodum, ut Rom. consil. 34. n. 6. Ruin. consil. 112. nu. 11. lib. 5. Soc. consil. 120. n. 12. li. 1. responderunt, maximè si dispositio statuti respiciat personas, ut ex leg. prædicta patet, quo casu tantò minùs porrigitur ad forenses, Alex. d. consil. 44. vol. 5. Ruin. consil. 48. num. 4. vol. 3. etiam quòd bona infra territorium statuentium, Felin. in cap. postulatisti col. 2. de foro comp. Bart. in d. l. 1. num. . . vers. sed posset dubitari, C. de sum. Trin. & Fid. Catb. Magon. d. decis. 107. n. 10. Roch. de Curt. in tract. de consuet. cap. fin. sect. 9. n. 13. & latè Lancel. Galiau. in d. præfat. 8. n. 37. auctoritate Bar. in l. 1. nu. 42. ubi Castrensis. num. 11. Aretin. num. 16. las. num. 82. & 86. & alij relati per Roland. d. consil. 24. num. 17. lib. 3. Alex. d. consil. 44. à nu. 12. & Tirag. de iur. primogen. q. 26. num. 7. & 8. quod in casu nostro nō potest habere dubietatē, cū Baldassar Cataneus ex priuilegio tempore acquisitionis obtinuerit, ut in illis bonis succederēt eius hæredes secundū leges, & statuta patriæ, vnde erat naturalis, & originarius, & citra hoc priuilegiū adhuc prædicta procedit et in eo, qui fuit originarius, sed postea deserto loco originis, nec ibi munera subiens, aliū in locum transtulit domicilium, qui tanquam forensis non gaudet statutis loquentibus de successione, sicut in casu nostro, ut punctualiter voluerunt Ruin. consil. 300. n. 10. & 12. lib. 2. Signorol. consil. 166. nu. 17. & 23. Riminali. iun. decis. consil. 353. d.

num. 59. lib. 4. Bursat. d. consil. 8. nu. 30. lib. 1. Cephalus consil. 547. nu. 34. lib. 4. & Honded. videndus consil. 5. nu. 25. cum seqq. lib. 1. Quæ confirmantur ex his, quæ in indiuiduo dicit *Tbes. iun. lib. 2. qq. forens. q. 4. sub n. 14.* ubi licet videatur fuisse in opinione, foresem frui beneficio statutorū, limitauit tamen, illud procedere in Gallia, & in Hispania, ubi ait, eos tantū gaudere, qui priuilegium obtinēt naturalitatis, quod etiam patet ex dictis in l. 1. n. 18. p. 2. in gl. 6. Cū enim de successione agimus, inspicitur persona decedēs, de cuius hæreditate tractatur, an fuerit subdita statutis, *Alexand. d. consil. 44. sub nu. 15. vers. nec prædictis lib. 5. Signor. d. consil. 166. sub n. 6. Alber. in ead. l. 1. & Bart. in l. fin. n. 42. cum seq. C. eodem tit. de sum. Trin. & Fid. Catb.* & si leges Hispaniæ seruandæ essent in præsentī casu, Auiæ materna Stephani Maria de Figueroa ascendēs exclusisset fratres, nedū naturales, sed et vtrinq; cōiunctos, ex particulari lege illius Regni, ut dicemus in articulo p̄tensē incapacitatis.

Denique excluditur Philippus ex persona Cæsaris per aliud statutum Ianuense sub tit. *de succes. ab intest. vers. sic. quibus, &c.* quò vocatur ad successionem agnatus masculus proximior defuncto intestato vsque ad quartū gradum inclusuē, & intelligitur, ut expressè disponit, de natis ex legitimo, & vero matrimonio, & nō aliter, & sic et legitimatus excluditur vigore statuti p̄dicti, quod statutum intelligitur etiā in successione alicuius naturalis ab intestato decedentis, ut illi succedant proximiores nati de vero, & legitimo matrimonio, vigore alterius statuti eiusdē Reipublicæ, sicut in facto notatum est, quæ statuta Ianuæ in præsentī casu attendenda sunt, tam ratione paternæ originis prædictorum filiorū, quàm ratione domicilij ipsorū translati ad Ciuitatem Ianuensem, ex his, quæ latè in articulo Trebellianicæ

con-

considerauimus, & propter eam Philippus benè agnoscēs, filios prædictos inter Ianuēnes comprehendī, vtitur nouissimè contra Io. Baptistam alio statuto lanuēsi, licet inutilitèr quodam prætentam incapacitatem, cum certū sit, illos legibus Hispaniæ non ligari, nec p parte prædictæ diuersæ dispositiones in præsentī quæstione applicari possent, vt fundauimus. Ex quibus Philippus nullo modo ex psona Cæsaris succedere posset Stephano ab intestato defuncto, in bonis proprijs, quæ Stephanus reliquisset, exclusis penitus bonis Baltassaris senioris, in quibus nec Stephano, aut Cæsari ius aliquod competebat ratione legitimæ, vel Trebellianicæ, quemadmodum in Hispania per binas sententias, fuit iudicatum in fauorem Ioan. Baptistæ Catanei, excludendo Auijā maternā Stephani à legitimā, & qualibet prætensione, soluta quadā minima quæritate, habito respectu ad bonā maternā, eiusdem Stephani.

Die Luna 6. Maij 1613.

Facta relatione in Collaterali Cōsilio cum interuentu Comitiss de Lemosuius Regni Proregis, ac trium Aularum S. C. fuit decisum, non competere Philippo Spinula legitimam, neque trebellianicam, & proinde non esse locum petitiōi immissiōi. Bene Cioffum Aduar.

ARGVMENTVM.

Lex 10. Tauri, quæ patri tribuit facultatem relinquendi filio illegitimo quintam bonorū partem, multifariā, multisque modis, cum breuiter, tūm dilucidè exponitur, & declaratur.

SVMMARIVM.

- 1 *Ad intellectum l. 10. Tauri in limine, disceptationis exseribitur eius verba.*
Quæ lex pariter declaratur per alteram immediatè subsequentem.
Vtriusque editio, & promulgatio quò spectet, & num. seq.
- 2 *Præscriptis dd. ll. maximum est diffidium inter DD. quomodo sit inuēda ratio circa taxationem alimentorū, quæ à parentibus sua illegitima debentur soboli.*
L. 9. & 10. Taur. edita est instante Ioan. Lopez, insigni I. C. Hispano, idcirco ipsius interpretationi ad illas est summa fides adhibenda, & n. 4.
- 3 *Eadem lex 10. quæ taxat quintum pro alimentis, an etiam obtineat, si dicta pars quinta non sufficiat. Controuersia ingens fuit inter Scribētes, prout ex ordine hic subnectitur.*
D. Author in præfato articulo distinguens opinionem sequitur, velut magis communem, & à cunctis DD. Hispanis receptam.
- 4 *Pater attenta hac lege an possit minus quinto relinquere filio illegitimo pro suis alimentis, & resolutio est affirmatiua, cum modificatione tamen, de qua num. seq.*
... potest alimenta relinquere in annuo redditu, vel usufructu, nec quintum in proprietate relinquere compellitur.
Præfatæ legi variæ à DD. dātur limitationes, quæ hic recensentur, explorata penitus Ceruant opinione.
Alimenta de ipsorum natura morte finiuntur.
... debita sunt filijs spurjijs de æquitate canonica.
Pater non tenetur alimenta præstare ultra vitam filij illegitimi.
Citata l. Tauri loquitur permissiue, et non præceptiue.
- 5 *Pater nec totū quintum filio spurio relinquere tenetur, nisi quatenus ad ali-*

alimenta, si sibi necessarium, idque ampliatur, ut num. 6.

... nec filio spurio habenti unde se alat aliquid relinquere cogitur.

Quod non procedit in matre, & ibi de ratione.

- 7 *Mentionatum quintum respuit graua-
men à patre impositum secundum
Gomez. Ceruant. & Molin. quo-
rum opinio poterit saluari, si intelli-
gatur, ut infra.*

*At communis schola DD. Hispano-
rum stat in contrarium, cum decla-
ratione tamen, de qua hic.*

- 8 *Idemq; grauaen pariter subsistet, si
constet de patris voluntate etiam
tacita.*

*Onus fideicommissi ab initio successio-
nem minuit.*

- 9 *Origo, siue domicilium non amittitur
per diuturnam habitationem, etiam
mille annorum, si inhabitaueris quis
negociationis causa, & redeundi ani-
mo.*

- 10 *Statuto ligatur forensis quoad solem-
nitatem, non quoad dispositionem.*

CONSILIVM II.

IN causa reclamationis in-
terpositæ per Philippum
Spinulam, vltra adducta,
& decisa in prima instan-
tia; duo alia cumulauit

Philippus ad obtinendam immisso-
nem, & excludendum Ioa. Baptistam;
Alterum, quod ex persona Cæsaris,
qui ipsum instituit hæredem, sibi de-
beri existimat quintam partem bo-
norum quon. Baltassarij Catanei ge-
nitoris Cæsaris, & sic esse locum im-
missioni petiti ob detractionem præ-
dictam ex lege particulari Hispaniæ,
quæ est l. 10. Tauri, de quo in præsen-
ti: Alterum, Io: Baptistam esse repel-
lendum ab immissione, & successio-
ne contendit propter eius incapaci-
tatem, siue indignitatem ex causa
prætensi homicidij commissi in per-

sonam Stephani Catanei, de quo in
sequenti.

- 1 Præterdit igitur Philippus quin-
tam partem ex speciali prouisione
l. 10. Taur. cuius verba sunt infra scri-
pta: *Mādamos que en caso que el padre,
ò la madre sea obligado à dar alimentos
à algunos de sus hyos en su vida, ò à tiẽ-
po de su muerte, que por virtud de la tal
obligacion, no le pueda mandar mas de
la quinta parte de sus bienes de la que
podria disponer por su alma, y por causa
de los dichos alimentos no sea mas ca-
paç el tal hyo, de la qual parte despues
que la viere el tal hyo pueda en su vi-
da, ò en su muerte haçer lo que quisiere,
ò por bien tuuere.*

Ex qua lege primò determinatur
quantitas, ad quam aliméta præstan-
da ascendere possunt, scilicet vsque
ad quintam partem bonorum pater-
norum. Secundò, an illud relictum
transmittatur ad hæredes filij illegiti-
mi, & deciditur, quod sit transmissibi-
le; hoc autem declaratur in subse-
quenti l. 11. vt intelligatur in illis tan-
tum filijs illegitimis, qui nati sunt ex
his, inter quos tempore concep-
tionis, vel natiuitatis matrimonium con-
sistere poterat, non autè in alijs, & le-
ges prædictæ promulgatæ fuerunt ad
tollendam controuersiam, an quoad
præstationem alimentorum attende-
retur necessitas naturæ, vt filius viue-
re possit, vel attendendæ essent filij, &
familix dignitas, & patris faculta-
tes, in qua nonnulli dixerunt, deberi
aliméta, quæ ad necessariam substan-
tationem vitæ requiruntur, vt per Bal.
in l. eam, quam nu. 41. C. de fideicom. &
in l. si maritus ff. solut. matrim. Abb. &
alij in cap. cum haberet de eo, qui duxit
in matrimon. quam polluit per adulter.
Lup. in cap. per vestras §. 24. num. 3. de
don. inter virum, & uxorem sol. mihi
304. Crauett. conf. 219. col. penult. Petr.
Beninten. decis. Bononiæ 22. num. 6. in
fine, de Franch. decis. 283. num. 18. alij
verò voluerunt, esse attendendas di-
gnitatem filij, & quantitatem patri-
monij

monij, *Lup. de illegit. commen. 2. S. 1. num. 43. Surd. de alim. tit. 4. q. 18. à nu. 49. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. nu. 75. Peregrin. de iure Fisci lib. 3. tit. 18. nu. 72.* aliàs darentur tantummodò panis, & olera dicit *Tell. in d.l. 10. nu. 2. Ceuall. commun. contra commun. lib. 2. q. 780. num. 49. & seq. Spino in specul. testam. glo. 16. num. 102. Couar. de sponsal. c. 8. S. 6. num. 7. & 8. par. 2. de qua latè scripsit Gratian. discept. foren. par. 1. c. 112. per tot. & prædictæ leges instante Io. Lupo editæ fuerunt, vt ipse testatur in d. S. 24. sub n. 10. vers. super his omnibus, de quibus etiam mentionem fecerūt *Lup. de illegit. com. 2. S. 1. sub num. 45. Surd. de alimen. tit. 5. q. 2. num. 52.**

3 Nunc pro resolutione videndum est de pluribus: Primò, an si quintum non sufficiat ad alimenta, liceat patri ultra quintum relinquere, & in casu prædicto alimenta supplenda esse ex reliquo patrimonio voluerunt *Greg. Lop. in l. 8. tit. 13. part. 6. glos. 6. in verb. menester, & glos. 10. vers. in cōtrarium, Roderi. Suar. in l. 1. tit. 6. lib. 3. leg. fori in fi. Garcia de meliorat. cap. 3. sub nu. 27. vers. ob idque, Couar. loco citato dict. c. 8. S. 6. sub num. 8. vers. quæ quidem pars, Didac. Perez lib. 1. ordinat. l. 22. tit. 3. in vers. versatur, Baeza de non melioran. c. 8. num. 30. Lupus in d. S. 24. num. 17. Cordub. in l. si quis à liberis S. idem rescripsit sub num. 59. & 66. de liber. agnos. & Masienz. lib. 5. recopil. leg. 8. tit. 8. glos. 1. num. 8. & 9. ea ratione, quia dum alimenta prædicta naturali ratione æquitate canonica suffulta debentur, minimè possunt lege regia coarctari, cùm equitas canonica etiam in foro ciuili recepta sit: contrariam verò sententiam secutus est *Tell. in d.l. 10. num. 3. Ioan. de Royas in epitom. success. cap. 21. num. 17 Barbof. in l. 1. solut. matrim. par. 4. num. 67. & 68. allegâtes, non alimentorum dispositionem, sed ipsorum quantitatem potuisse regia lege minui, siue augeri *Molin. de primog. lib. 2. cap. 15.***

nu. 53. declarat, opinionem affirmatiuam procedere, quando desunt filij legitimi, & naturales, & quintum non sufficit ad alimenta secundum necessitatem naturæ, & vitæ sustentationem: In casu autem præstationis alimentorum secundum dignitatem, & facultates, siue pater filijs legitimis careat, siue non, ultra quintum relinquere non tenetur, & cum hac distinctione trāseunt omnes DD. Hispani, *Ceruantes in d.l. 10. num. 69. Gutierrez præf. quæst. lib. 2. cap. 109. Cordub. in d. S. idem rescripsit nu. 59. Azuea. lib. 5. nou. recopil. tit. 8. l. 7. num. 11. Royas loco citato, Alanus in antinomys ad ius ciuile lit. F. num. 7. Auenda. in dict. l. 10. Tauri nu. 80. Barbof. in d. l. 1. solut. matrim. par. 4. num. 77. Masienz. in d. l. 8. num. 12. & Cauall. commun. opin. contra communes lib. 2. q. 780. nu. 67. & 71.*

4 Hinc secundò succedit alia prætenfio aduersarij, quòd si pater non teneatur ultra quintum legare, non tamen possit minus quinto relinquere filijs illegitimis, cùm lege regia sit taxatio facta pro alimētis, in casu autem nostro Baltassar Cataneus reliquit Cæsari Cataneo illegitimo sextam partem suorū bonorum, & cum grauamine, vt inferius dicitur, idè videtur dici posse deberi quintum Cæsari, & eius hæredi, in quo articulo cōclusiuè loquendo, illud verissimum est, posse patrem alimenta relinquere in annuo reditu, vel vsufructu, nec tenetur relinquere quintum in proprietate, ita sentiunt *Lup. in cap. per vestras in not. 3. S. 24. sub num. 10. & 11. & cùm ipse fuerit Author dictarum legum Tauri, in illarum interpretatione eidè vti oculato testi summa fides adhibenda est *Suarez in ll. fori lib. 3. l. 1. num. 6. Royas in epit. success. c. 11. num. 11. & num. 36. ait, filios succedere ex testamento patris in quinto pro alimentis, sed in libera voluntate patris relinquetur exceptis alimentis *Tell. in d.l. 10. nu. 10. & sub nu. 18. vers.***

vers. quarta, & ultima conclusio, ibi, Si pater vult, quod illud quintum t. xetur, & vendatur, & ex venditione ematur aliquid, quod reddat fructus competentes alimentis, & quod morte finiatur, illud non transmittit ad heredes, nec de eo disponere potest. *Matienz. lib. 5. recopil. l. 8. gl. 3. nu. 4. tit. 8. Azue. eod. li. 5. recopil. tit. 8. l. 7. n. 17. Barbo. in d. l. 1. p. 4 sub nu. 75. vers. quæ tamen ff. solu. matr. reiecta opinione Ceruant. in dict. l. 10. Tauri nu. 106. cum seq. affirmantis, debent alimenta illegitimis in proprietate, de qua disponere possunt, quia alimenta ex sui natura cum vita alimentarij finiuntur, l. cum ij, S. vult igitur vers. modus autem ff. de transact. & pater, qui ex æquitate canonica tenetur filijs illegitimis alimenta præstare, non compellitur ad ea ultra illorum vitam, ad tex. cū ibi not. in S. ff. in auth. quib. mod. natur. eff. sui, Matienz. d. glof. 3. Tell. in d. l. 10. nu. 16. Couar. d. c. 8. §. 6. nu. 15. & Peregr. de iur. ff. ci lib. 3. tit. 8. nu. 77. Etenim l. 10. Tauri nō imponit parentibus necessitatem dandi proprietatem pro alimentis illegitimorū; sed tantummodo concedit facultatē, vt possint vsque ad quintum disponente, vt colligitur ex verbis eiusdem leg. quæ non sunt præceptiua; sed tantummodo permissiua, quæ non important necessitatem, arg. tex. in auth. matri & auie C. quando nulle. tutel. off. fung. pot. vbi glo. in verb. permittimus, & ibi DD. Ceruan. in d. l. 10. nu. 60. circa fin. Royas in d. c. 11. nu. 37.*

5 Ex prædictis sequitur, quod licet pater possit de quinto disponere in beneficium filij illegitimi, non tamen tenetur totū quintum relinquere, quoties excedit debitam quantitatem alimentorum; sed tantum illud, quod necessarium est pro alimentis, cum tantummodo l. 10. disposuerit, vt ultra quintum dari non possit; benè tamen permittit minus dare, quod sufficiat ad alimenta *Lopez d. l. 8. tit. 13. gl. 5. vers. an autē, Baez. de non melior. c. 8. nu. 33. Moli. de primog. li. 2. c. 15. nu. 54. vers. hic autem,*

Tell. in d. l. 10. nu. 8. & sub nu. 15. Matienz. d. l. 8. glo. 1. ante nu. 13. vers. non tamen, & sub nu. 18. Cordu. in d. S. idem rescripsit sub nu. 66. vbi ait, teneri patrem tantummodo necessarium relinquere ad alimenta, quod si alendo filio sexta, vel octaua pars substantiæ paternæ sufficiat, non cogatur pater inuitus ultra illam erogare, quia sponte sua quintam dare poterit, inuitus aut nō cogetur, nisi eā partem, quæ alendo filio spurio sit necessaria; sequitur Azue. d. tit. 8. l. 8. à nu. 6. & propriè sub nu. 8. vers. ergo opinio hæc, Gutier. in 2. par. ad ll. regni q. 150. Ceruant. in d. l. 10. sub nu. 56. & sub nu. 162. & Cuall. commun. contra commun. lib. 3. q. 756. nu. 21. & 27.

6 Imò nedum pater cogi nō potest ad integrum quintum relinquendum, sed integro quinto sua voluntate relicto, si metam alimentorum excedat, illud, quod excedit, deducitur à quinto in beneficium heredum *Castill. in d. l. 10. in vers. mas de la quinta, Tell. ibidem num. 9. & 15. Matienz. d. l. 8. gl. 1. num. 13. Moli. loc. cit. nu. 54. Azue. cōem dicit d. l. 8. n. 8. & 9. Gutier. præf. qq. li. 2. c. 110. Cauall. li. 2. com. cōt. com. q. 757. n. 26. & 27. quæadmodum pater non tenetur filio illegitimo aliquid relinquere, si aliunde habeat vnde viuere possit, Royas d. epito. success. c. 22. nu. 3. & 4. cum seq. Tell. in ead. l. 10. n. 6. cum seq. & ibid. Ceruant. à num. 49. & propriè paulò ante nu. 66. Auenda. in ead. l. 10. gl. 1. num. 1. vbi limitat in matre, quæ diuiti relinquere potest, quia non iure alimentorum, sed successionis ei permittitur quintum relinquere filio illegitimo *Azue. d. l. 8. tit. 8. nu. 3. & 10. Cauall. q. 780. sub nu. 68. Spino in specul. testa. c. 16. sub nu. 14. & 15. Matienz. loco citato sub num. 17.**

7 Deniq; remanet videndum, an potuerit Baltassar Cataneus imponere grauamen in sexta parte Cæsari relicta, vt post ipsius mortem absq; filijs restituatur Dominico fratri, siue eius filijs, & hæredibus, & licet pro parte

negatiua videatur concludi posse ex verbis eiusdem *l. 10. ibi, de la qual parte despues que la viuere el tal hyjo pueda en su vida, ò en su muerte haçer lo que quisiere, ò por bien tuuere*, ex quibus *Gomez. d. l. n. 43. cõcludit, ab hoc quinto reijci grauamen à patre impositu, quem secuti sunt Ceruant. ibid. n. 108. & Moli. de primog. d. par. 2. c. 15. nu. 11.* Nihilominus cõis DD. Hispanorum sententia est in contrariũ, cum declaratione, quod relicto quinto, aliquo grauamine non adiecto poterit filius ad libitum disponere tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, & dispositione non facta transmittitur ad heredes ab intestato *Auend. in d. l. 10. glo. 3. nu. 4. Gom. nu. 43. Castill. in verb. lo que quisiere, Tell. nu. 16. cum seq. & sub nu. 18. vers. quarta conclusio, Matienç. d. l. 8. gl. 3. sub nu. 3. Azueu. lib. 5. recop. tit. 8. l. 7. num. 36. Couar. d. c. 8. §. 6. sub nu. 15. vers. imò, Cordub. in d. S. idem rescriptis nu. 75. cum seq. Barbof. in d. l. 1. p. 4. sub nu. 75. ff. sol. matr. Lup. in d. l. x. sub nu. 11. vers. pondera, & n. 23. & 43* verum si pater noluerit, filium posse disponere de proprietate, id prohibere poterit, & grauamen adijcere, vt primus omnium docuit idem *Lup. in d. S. 24. nu. 10. in fi. vers. intellige tamen*, vbi ait, quod disponet filius etiã de proprietate, nisi ex paterna dispositione aliud appareat, quia vult, quod habeatur ratio ad necessitatem alimentorum in vita, & non vltra, & hæc authoritas sola sufficeret ad dirimendas quæstiones, quæ ex *d. l.* oriri possent, cum eodem tempore vixerit, & ipse fuit artifex leg. p̄dictæ, *Cordub. cõfirmavit loco proximè citato, Tell. in ead. l. sub nu. 15. Matienç. in d. l. 8. gl. 3. nu. 5. Azueu. loco supradicto ante nu. 18.* ait, onus intelligi appositũ in eo, quod excedit quãtitatem necessariam pro alimentis, & in illo excessu quodlibet onus apponi potest *Barbof. in ead. l. 1. p. 4. sub nu. 76. vers. ex hac ratione subdens*, spurium esse capacem nomine alimentorum vsq; ad quintum, & po-

terit obtinere etiam quodad p̄prietatem, si pater hoc voluerit, sequitur *Garç. de expens. & melior. c. 3. n. 54.* vbi cõtra *Gom.* opinionem refert ita fuisse iudicatũ in Senatu Pinciano, *Cauall. videndus lib. 3. com. contra cões in d. q. 780. à nu. 79. ad nu. 108.* ibiq; latè hæc partē tuetur, quæ conclusio procedit & vbi constat de tacita, nedũ expressa voluntate patris nolentis, filiũ de proprietate quinti post mortẽ disponere posse, adnotauit etiam *Auend. in ead. l. gl. 3. Matienç. d. gl. 3. n. 4. & ante eum, Tell. in d. l. nu. 16. & ita intelligũt Gom. doctrinam, & Molin. vt eorum dictum procedat, cum ex præcisa necessitate illa portio ex iuris dispositione deberetur: ratio est in promptu, quia si pater non cogitur alimenta in proprietate relinquere, nec totum quintum pro alimentis legare, pariter nõ tenetur liberè relinquere, quoniã grauamen minuit relictu, & tãtò minus cõsetur reliquisse ex not. in *l. nõ amplius ff. de leg. 1. & l. j. §. si hæres ff. ad Trebell. Ruyn. in l. Gallus §. & quid sit tantum ff. de lib. & posthum.* ita expressè comprobatur *Tell. in l. 12. Tauri num. 27. & Azueu. in d. l. 7. nu. 18.* & quia factus est casus restitutionis ob mortẽ *Cæsaris* absque filijs, cessat prætensio *Philippi* quodad deductionem respectu quinti, etiam quia postquam *Cæsar* duxit vxorẽ filiam *Philippi*, per Fideicommissarios, & Executores testamenti *Baltassar* fuit declaratum, integros fructus dictæ sextæ partis sufficere ad alimenta ipsius *Cæsaris*, & familiæ, vt euidentissimè constat ex processu, ideòq; succedit, patrem non fuisse obligatum aliquid in proprietate relinquere; & declaratio sic ampla processit ex æquitate potius, quàm ex necessaria præstatione alimentorum.*

9 Hæc conclusio tantò magis procedit in bonis extra Regnum Castellæ, maximè cum *Baltassar Ianuensis* habitans Hispaniæ causa negotiationis, & animo redeundi semper remansit *Ianuensis*, etiam si per mille annos habi-

habitasset, & originem, seu domiciliū Ianuense non amisit, ex notat. per Alber. & alios in l. 1. C. de sum. Trin. & fid. cath. Felin. in cap. dilectus nu. 11. de rescript. Paris. conf. 53. num. 88. cum sequen. lib. 3. & latius scripsi in articulo deductionis trebellianicæ; 10 Ideòq; sequitur, Balthassarem tāquam forensem non fuisse ligatum statuto loci conditi testamenti, nisi quoad solemnitates, non autem quoad dispositionem, iuxta communem sententiam, de qua per Bart. in dicta l. 1. sub num. 26. vers. & ideò C. de sum. Trin. & fid. cathol. vbi Bald. num. 15. Castrens. num. 11. & ceteri, Bero. conf. 60. nu. 22. lib. 2. Roland. conf. 24. num. 17. lib. 3. & comprobaui in eodem articulo trebellianicæ; ex quibus absque dubio cessat hæc alia prætenſa deductio respectu quinti.

Decisionem vide in sequenti.

ARGUMENTVM.

Indignitatis, & incapacitatis articulus quā doctè, quā affluenter est præ cæteris hic pertractatus, & resolutus. Cuius occasione *Ianuensis Statuti* de eadem re loquētis est commemorata sanctio, siue dispositio.

SUMMARIVM.

- 1 Conuentus una actione incompetenti nō potest ex altera quamuis non cōtraria; sed diuersa, etiam ex eisdem actis apparente condemnari.
- 2 Nemo sua possessione, aut alijs iuribus est priuandus sine causæ cognitione.
- 3 In materia executionis sententiæ quādam adnotatione digna recensentur. Brachium petatum quando sit concedendum.
- 4 Non extraneus, non cohæres; sed solus

- Fiscus obijcit indignitatem; non tamen ante hereditatis aditionem, nisi in casu nu. 5. relato, & nu. 37.*
- ... nec pariter effluxa quinquennij meta.
- 6 Confiscatio bonorum in delictis ordinarijs quinquennio; sed in crimine lese Maiestatis viginti ann. præscribitur.
 - 7 Hæres indignus quousque possideat, & alios actus exerceat, & nu. 37.
 - 8 Indignitatis, & incapacitatis distinctio.
 - 9 Statuti Ianuensis dispositio in materia homicidij dolosi perpetrati ad finem succedendi recensetur.
Qua attentata taliter delinquens ipso iure incapax; non autem indignus efficitur.
 - 10 Fideicommissum, vel aliud relictum censetur ademptum, & reuocatum ex subsequenti odio, vel inimicitia. Idq; bisariam ampliatur, & num. 11. Declaratur traditio Barboſ. insignis I.C. Hispani, & num. 16.
Institutus interfectus superuiuere; cerſetur in odium interſectoris substituti, cum declaratione, de qua infra nu. 16.
 - 12 Præſatum Statutum Ianuense, ut sibi locum vendicat, duas qualitates sunt probandæ ab eodem statuto requisitæ.
Statuti dispositio non producit ad casus diuersos, imò nec similes. Indignitas, & incapacitas non inducitur nisi in casibus à iure expressis.
 - 13 Commemoratum Statutum uti pænale, & odiosum non extenditur ad bona sita extra territorium; idq; dupliciter ampliatur.
 - 14 Et veluti exorbitans à iure communē non comprehendit minorem, cui uti indigno non solent auferri bona, ita ut non sit sibi necessaria in integrum restitutio in hac materia.
 - 15 Statuti pæna non tenetur delinquens extra territorium statuētium, etiam si delicti territorium sit sub eodem dominio, sed coercetur pæna iuris communis à Iudice sua originis.

- 16 *Homicida iure Roman. inspecto, non ut incapax; sed ut indignus priuatur occisi successione, quam ab occisore auferit Fiscus, & nu. 18.*
- 17 *L. si ab hostibus S. si vir ff. solut. matr. intellectus nouus D. Authoris ultra alios relatos, & per DD. prius consideratos.*
Maritus dolose occidens uxorem, uti incapax priuatur illius successione; quæ proinde non ad Fiscum; sed ad interfectæ hæredes defertur.
Occidens maioratus possessorem priuatur illius possessione, quæ ad sequentem non ad Fiscum defertur, & num. 28.
Occidens Testatorem adhuc ei succedit; verum Fiscus auferit ab ipso tanquam ab indigno.
Distinctio Barbof. hic relata non probatur, & num. seqq.
Maritus iure permittente occidit uxorem in adulterio deprehensam; verum hoc casu incapax est lucri dotalis, aliàs sibi debiti ob uxoris obitum, & ibi de ratione.
... amittit lucrum dotale; si ipsius culpa dissoluatur matrimonium.
- 18 *Bart. doctrina in d. S. si vir optime declaratur.*
In materia indignitatis dupliciter repellitur Barbof.
Qui pro sua opinione perperam allegauit Molin.
Legatarius si occidat Testatorem non incapax; sed indignus efficitur legati, quod Fiscus auferet ab eo.
- 19 *Ascendentes secundum leg. Tauri excludunt fratres utrinque coniunctos.*
Quod procedit etiam in ascendente naturali ex linea materna.
- 20 *Legitimus per rescriptum non comprehenditur sub Statuto Ianuensi deferente successionem sequentibus in gradu ob delinquentis incapacitatem.*
- 21 *Cohæres succedit in uniuersum etiam in portione interfectoris licet incapax, vel indignus.*
- Id, quod sine dubio procedit in bonis fideicommissis subiectis, ob ius accrescendi, siue potius non decrescendi.*
Incapax pro mortuo habetur, & num. 27.
Pluralis locutio quandoque verificatur in vno, & sic resoluitur in singulari.
Coniunctus re, & verbis an aliquis sit, quomodo dignoscatur.
- 22 *Testatori succedere prohibitus ob indignitatem, non tamen eius hæredi succedere prohibetur.*
Quod ampliatur.
Et pariter ratione confirmatur.
Et remouetur obiectum l. Lutius ff. de iur. fisc. quæ contrarium suadere videbatur num. 23.
Hæreditatis aditæ effectus.
- 23 *Homicida, qui in bonis interfecti non succedit, an pariter excludatur à bonis hæredis, quæ ab interfecto ei obueniunt; pulchro distinctionis fœdere hic relato resoluitur questio.*
Occidens alterius patrem, vel filium, utriusque hæreditate tanquam indignus priuatur.
- 24 *Substitutus, vel vocatus fideicommissi, & non hæredi grauato dicitur succedere.*
Bona fideicommissi vinculo obnoxia quamuis fuerint detenta per hæredem grauatum; nihilominus semper retinent nomen hæreditatis fideicommissi.
- 25 *Statuti Ianuensis verba expendantur, & ponderantur.*
Decisio D. de Franch. bifariam declaratur.
Distiones semper,) nec non perpetuo) natura.
Distio, in tempo alcuno, designat tempus, & non causam.
Homicida ab interfecti successione non repellitur, si delicti absolutionem, cum restitutione obtineat, & ita aliàs decisum.
- 26 *Homicida frater in quo grauatur propter huiusmodi delictum, quod repellitur*

- situr, & melius declaratur inf. n. 28.
Molin. & Peralt. inuicem contrarij in articulo illo, an fideicommissum censeatur reuocatum ex subsequenti inimicitia ex causa delicti, quod superuenit post mortem Testatoris.
- 27 Substitutus per fideicommissum si grauatum occidat, facit mortis conditionem existere, attamen ipse relictum non consequitur secundum Palaez opinionem.
Eminentiss. Cardin. Mantic. traditio super num. preced. commemorata, hic reassumitur, melius expenditur, & declaratur.
Exhereditatio an tradatur ad bona fideicommissi supposita, anceps est questio, ut non immerito de ea addubitauerit idem Doctiss. Card. Mantic. Idem de feudo dicendum, super qua differis Andr. hic relatus.
- 28 Homicida filius, qui a culpa est immunis, succedit non obstante patris delicto secundum Boer.
 Delictum patris regulariter non officit filio, a qua regula excipitur crimen lese Maiestatis humanae, & diuina.
Maiores antiquas ex delicto statim adsequentem desertur.
 At nouus ad Fiscum viuente delinquente ex Gregor. Lopez distinctione, quam tamen impugnat eruditissimus Barbof. contendens, utrumque adsequentem semper deferri.
- 29 Homicida ut tanquam indignus, vel incapax ab occisi hereditate excludatur, multa interuenire debent, quae hic recensentur.
- 30 Contumacia, cum sit delictum in omitendo, aduersus minorem non contrahitur.
- 31 Fama publica delictum non probat, nec est sufficiens ad condemnandum.
- 32 Contumacia duplex.
 Sententia lata in contumaciam, non ob veritatem delicti, illud non probat.
 Quod pariter ampliatur.
 ... non afficit omnino reum.
 ... nec parat illi praesudicium in

- alio iudicio inter alias partes.
 Mortis pena non irrogatur in absentem etiam contumacem, nisi ratione alicuius statuti, vel bannimenti.
 Quo euentu is transfuga dicitur ab illo loco tantum, & excluditur ab omnibus emolumentis, & beneficijs, quae ibi deferuntur.
- 33 Foro quolibet est potentior locus delicti. Iudex loci originis recte procedit etiam per viam inquisitionis contra subditum in delictis extra territorium, praesertim si offensus est pariter subiectus.
 Quod procedit etiam si inquisitus fuerit contumax loci delicti.
 Contra inquisitum carceratum, & condemnatum amplius procedi non potest, & de ratione.
- 34 Homicidij pena est ultimum supplicium. Pena pro aliquo delicto extra ordinem illata arguit, illud non fuisse plenè probatum.
- 35 Pena moderatio, seu modificatio, & limitatio ratione minoris aetatis cessat in delictis atrocioribus.
- 36 Lex notat factum, & non sententiam.
- 37 In articulo indignitatis ultra delicti sententiam requiritur expressa priuatio successionis.
 Quae indignitas a tertio nequaquam potest opponi, nisi concurrentibus requisitis hic commemoratis.
- 38 Haeres indignus hereditate priuatur, quae adijcitur Fisco Ciuitatis originariae testatoris.

CONSILIVM III.

N hac causa reclamationis animaduertens Philippus Spinula hucusque impugnare non potuisse sub aliquo colore manifestam iustitiam Ioan. Baptistae Catanei, nititur tandem eam perturbare alio inuentionis genere ex causa praetensae indignitatis, seu incapacitatis in persona eiusdem Ioan. Baptistae interfectoris, ut asserit, Ste-

phani Catanei, quod probari existimat ex sententia Curiae Ianuensis producta per ipsum Philippum non intimata, & ex sententia *Rota Lucensis* exhibita per Mariam Spinulam filiam, instructo processu, sicq; præcedit, Io. Baptistam tanquam incapacem non esse audiendū aduersus immissionem petitam.

Hanc prætensionem ad causam, de qua agitur, non pertinentem, vt demonstrabimus, si cognouisset Philippus sibi fore modo aliquo vtilem, ex vrbanitate non omisisset deducere in principio litis, dum voluntariè Ioan. Baptistam Cataneum specificè vt substitutum maxima cum instantia in præsentī causa introduxit, cum facti ignorantiam, vel simplicitatem allegare non valeat; sed agnoscens se iure optimo excludendum ab omnibus petitis, & confirmari debere sententiam latam in prima instantia, nouissimè decursis iam annis decem, & nouem absq; alia petitione indignatus ex iniustitia, quam fouet, indignitatem, aut incapacitatem imaginariā ex iniquitate, vel odio proponere conatur, sperans hac via sublata contradictione Ioan. Baptistæ obtinere in immissione nullo iure, vel ratione cōcedenda, vel inducere Io. Baptistam, fortè perhorrescentem hāc vexationem ad illam redimendam, sed quia talis prætensio nec iustitiæ causæ, & minus notoriæ existimationi Io. Baptistæ officere potest, vt etiam in Hispania, alijsq; locis cognitum fuit, tāquam leuis ex infrascriptis facilè remouetur.

Primò, considerandum est in hoc processu per viam petitionis Philippū Spinulam nihil deduxisse de indignitate prædicta, sicut necessarium fuisset, vt in termino Io: Baptista se tueri potuisset, & amplius constat, Philippum Spinulam in præsentī iudicio nihil petiisse ex causa dictæ incapacitatis, sed deduxisse contrarium, allegantem competere detractionem legiti-

mæ, & trebellianicæ etiam ex persona Stephani, quæ petitio in hoc essarium antecedens præsupponit fideicommissum, & Io: Baptistam fideicommissarium capacem, & vti talem substitutum, & legitimum contradictorem, in hoc iudicio Philippus specificè introduxit instando pro exhibitione mandati, idcirco præcludit sibi hanc aliam viam prætensæ indignitatis, vel incapacitatis, & si egit vna via, etiā si alia deinde ex actis appareat, non contraria, sed solū diuersa, non potest cōuētus ex alia succumbere, asper quæ, cum non fuerit deducta, sua iura tueri non possit, vt notatur in *l. non ut ex pluribus ff. de regul. iur. l. possideri S. ex pluribus ff. de acquir. posses.* nec possiet Io: Baptista eius iuribus; & possessione priuari absque causæ cognitione, *Alex. conf. 83. visa facti narratione column. 1. lib. 2. & conf. 30. ponderatis column. lib. 5. Dec. conf. 400. sub num. 6.*

Secundò, si Philippus prætendit ex sententijs attribuere incapacitatem in persona Io: Baptistæ, poterat vel tempore delicti, vel mortis Cæsaris, a quo fuit institutus in eisdem locis Ianux, vel Lucæ, audito Io: Baptista, talem declarationem obtinere, si de iure concessum fuisset, cum autem producta copia tātummodo in Sacro Consilio vnico verbo proposuit incapacitatem tempore dissequetri, nescio quid sibi velit ex copia dictarum sententiarum, nec qua ratione pro executione dictarum sententiarum expectat declarationem in Sacro Consilio dictæ prætensæ incapacitatis, si enim id specificè proposuisset, vt opus erat, scire pariter debebat, solam copiam sententiarum non sufficere, cum non simus in mero Iudice executore, nec inferiori, vel subdito, sed pari, & æquè principali de per se, quo casu Sac. Conf. non tenetur exequi sententias prædictas aliquo modo, sed de illarū iustitia causa cognita animaduertere cum exhibitione copiarū processus, vt videat, an rectè iudi-

iudicauerint, DD. omnes in l. Magi-
stratibus ff. de iurisdic. omni. iud. Abb.
in cap. 1. post num. 11. de offic. Ordin.
Oldrad. conf. 89. num. 4. & in materia
brachij pro executione non dissimili
posuit latè Andr. in prog. Constitut.
num. 80. circa fin. Parlader. rer. quotid.
lib. 2. cap. fin. 2. par. S. 2. num. 4. Nauar.
in cap. si quando in primo remed. de
offic. Ordin. & Franc. Molin. in tract. de
brach. secul. lib. 1. c. 11. num. 50. ultra
quod demonstrabimus, neutram ex
sententijs productis officere posse,
nec in aliquo opitulari nouissimæ in-
uentioni Philippi Spinulæ.

4 Tertiò, ex copia dictarum senten-
tiarum deduci non potest prætensio
Philippi, quoniam si ex eis argui pos-
set Io. Baptista de homicidio in perso-
nam Stephani Catanei, ex hoc indig-
nus reputaretur successione, quam
indignitatè nec extraneus, nec cohe-
res, sed solus fiscus opponere posset,
tex. est clarus in l. his consequenter S.
sed an in familia ff. famil. bercisc. ubi gl.
notab. & Doct. Bal. in consil. 445. sub
num. 4. lib. 2. & in cap. tue num. 5. in fi.
de procur. Cagnol. in l. fin. num. 183. C.
de pact. Monter. decis. Arag. 89. Peregr.
de iur. fisc. lib. 2. tit. 2. num. 8. & tit. 3.
Mantic. de coniect. ult. volunt. lib. 12.
tit. 5. num. 20. habetur in l. 3. C. de his,
quib. ut indig. & in l. cum ratio S. final.
& l. si ff. de bon. damn. Guliel. de Benedi.
in cap. Raynutius in verb. condidit de
testam. Greg. Lopez partita 2. tit. 15. l.
2. glo. 10. q. 3. Vafq. de success. creat. S. 1.
num. 16. Molin. de primog. lib. 1. cap. 9.
nu. 25. Boss. in tit. de his, quib. ut indig.
num. 6.

5 Fiscus autem hanc exceptionem
opponere non posset antequam hæ-
reditas adita fuisset, Barbat. conf. 8. nu.
10. alijq; relati per Farinac. latè to. 4.
quest. 120. sect. 2. nu. 36. & 37. & tom.
5. de falsit. quest. 161. nu. 16. Thesaur.
lib. 1. quest. forensium cap. 41. nisi indig-
nus recusaret adire, à quo fiscus de-
bet auferre, ne sit in eius potestate
excludere fiscum Rip. quem sequitur

Peregr. d. lib. 2. tit. 4. nu. 14. & tit. 2. nu.
17. & Barhof. in l. si ab hostibus in S. si
vir nu. 22. & amplius fiscus indigni-
tatem opponere non poterit elapso
quinquennio l. in cogitatione ff. ad syl-
lan. & ibi Ang. per quem tex. ita pun-
ctualiter docuit Peregr. in cōf. 148. nu.
3. vol. 5. Etenim secundum magis cō-
munem opinionem ius condemnadi
ad publicationem bonorum in deli-
ctis ordinariis quinquennio tantum
durat, in crimine autem lesæ maiesta-
tis, & heresis 20. annis l. 2. C. de apostat.
ubi glos. & Doct. & in l. 2. C. de vectigal.
& commiss. l. marito S. hoc quinquennium
ff. ad l. Iul. de adult. & l. adulter post
quinquennium C. eodem, Marfil. sing.
307. Balb. de præscrip. in 2. par. quinta
partis, Gomez lib. 3. variar. cap. 14. ubi
etiā ampliat secuta condemnatio-
ne, vel declaratione, Bald. in l. cōmis-
sa ff. de public. Aret. in S. interdum col.
2. de hered. quæ ab intest. defer. Bossius
in tit. de fisco nu. 51. Affl. optimè in c. 1.
in verb. condemnatus nu. 45. quæ sint
regal. Ang. de malefic. in tit. & cuius bo-
na publicamus nu. 23. imò etiā si non
fuiſſet præscriptum ius Fisci, potuit
7 Io. Baptista titulo pro hærede possi-
dere, & vsucapere stâte sua possessione,
quam hucusq; continuauit, in spe-
cie Bart. in l. fin. in fin. ff. pro hered. &
actiones hereditarias exercere d. l. his
consequenter S. 1. & d. l. cum ratio S. fi. l.
heredibus C. de his, quib. ut indig. Greg.
Lopez tit. 7. l. 13. gl. 24. par. 6. Natt. cōf.
462. in fin. lib. 2. & verè dicitur hæres,
donec Fiscus opponit, & bona hære-
ditaria, & commoda in eius benefi-
cium consequitur glos. in l. ea sola ff. de
reg. iur. Cyn. in l. si quis ex consensu nu.
6. C. de episc. audien. Bald. in l. fin. ff. pro
hered. & in cons. 119. D. Dominicus nu.
5. lib. 1.

8 Hæc præsentis aduersarius præten-
dit, Io. Baptistam non esse indignum,
sed incapax, indignus autem dici-
tur qui acquirit, sed retinere nequit,
& tanquam malè quæsitū ab eo ven-
dicat Fiscus; incapax autem, qui tem-
pore

pore delatæ hæreditatis omninò acquirere à iure prohibetur ob aliquem defectum, vel culpam, vt in damnato, vel spurio, & ex sola ratione incapacitatis à iure prohibitus acquirere, *Thef. Iun. quæst. forens. lib. 2. cap. 41. num. 2. de Ponte de potest. Proreg. in tit. de refutat. §. 9. à nu. 7. Peregr. de iur. Fisci lib. 2. tit. 3. vsq; ad nu. 4. Ann. Rober. lib. 3. rer. iudicat. cap. 7. vers. pro Fisco*, modò tam attento statuto Ianuensi; quàm iure communi supponit ex delicto prædicto Io. Baptistam incapacem, non indignum, & si incapax iudicandus erit, exceptionem, quæ aliàs Fisco competeret, rectè opponere poterit alius successor Stephani, vel obijcere, quòd Io. Baptista nihil iuris habet in bonis eiusdem Stephani.

9 Si statutum Ianuæ inspiciatur, quod est *lib. 2. statut. crim. cap. 8.* in eo disponit, quòd occidens aliquem dolo, qui dederit causam, vt homicidium sequeretur ad effectum succedendi occiso; vel ex testamento, vel ex fideicommissio, sit incapax ipso iure, & omni tempore successionis dicti interfecti, cuius hæreditas deferatur sequentibus in gradu, ex quo resultat, Io. Baptistam non posse iudicari indignum, cū nō acquirat, nec auferatur à Fisco, sed erit incapax acquisitionis, delata hæreditate sequentibus, & in gradu proximioribus, & si Io. Baptista erit penitus exclusus, indignus non censetur ad beneficium Filci, vt per *Fulgos. in l. hæreditas num. 3. C. de his, quib. ut indign.* sed insuccessibilis, & incapax præsentis successionis, sicut in terminis statuti posuit *Barbat. conf. 8. nu. 8. Corn. conf. 222. col. 2. vers. tamen his non obstantibus volum. 4.* relatus à *Peregr. de iure Fisci lib. 2. tit. 3. num. 3. & lib. 3. tit. 1. num. 8.* vbi allegat etiam *Bald. in l. si quis incesti C. de incest. nupt. & Alex. ad Bar. in d. l. cū ratio §. fin. ff. de bon. damnat.*

10 Pariter attento iure cōmunni pars prætendit, Ioannem Baptistam esse penitus exclusum ex odio subsecuto

ex causa dicti homicidij in personam Stephani filij Balthassaris fideicommissantis, & relictum censetur ademptum, & renocatum *ex text. in l. inimicitia, vbi Bart. notat ff. de his, quib. ut indign. & l. 3. §. fin. ff. de adimen. leg.* etiam si successerit odium, vel inimicitia facto testatoris absq; alia declaratione voluntatis eiusdem testatoris, vt *Molin. dicit in maioratus institutore lib. 1. c. 9. num. 38. & seq.* quia tanquam voluntate mutata conditio illa habetur pro defecta, & non impleta, ex quo censi debet, interfectum superuivere, vt habetur in *l. ita demum ff. de arbitr. prout in substitutione, & fideicommissio posuit latè Barbof. in l. si ab hostibus §. si vir à num. 20. cum seq. ff. solut. matrim.* per rationem illius *tex.* vbi *Castrens.* & alij relati per *D. de Ponte in decis. 24. num. 24.* sicq; Ioann. Baptista substitutus caret omni actione circa relictum post mortem instituti ex doctrina *Bart. in d. l. si ab hostibus §. si vir in final. verb.* quem alij sequuntur, vt *Lupus in rub. de donation. inter virum, & uxorem §. 70. num. 17. & Molin. de primog. hispan. lib. 3. cap. 2. nu. 31. 32.* & prætendit id procedere siue causa odij successerit viuente testatore, siue post mortē ex mēte *Couar. in rub. de testam. par. 2. col. 19. vers. quintò ex præmissis, & expressius dicit id cōprobari per Molin. in d. cap. 9. lib. 1. num. 38. & Mantica. de coniect. lib. 3. tit. 3. n. 20. & iterum lib. 8. tit. 12. num. 23. & 24.* Sed quia prædicta opponuntur absq; fundamento, & aliqua ratione, subsistere non possunt in casu nostro, vt clarius semper, & vndiq; appareat iustitia Ioannis Baptistæ ex infra scriptis facilè diluuntur.

Quòd ad statutum Ianuæ non est omitendum, Philippum Spinulam in reliquis articulis prætere sua iura, tueri ex lege Hispana, de quibus plenè discussum est, nunc autem illis legibus relictis vtitur statuto Ianuæ, & sic vno, vel altero diuerso iure secundum quod sibi melius nouerit expedire etiam

etiam contraria proponēdo, sed quia in omnibus Cæsar, & Stephanus verè tractandi sunt vt Ianuēles, vt comprobauimus, statutū prædictum parti prodesse non potest

12 Primò, statutum prædictum requirit duas qualitates, vnam quòd homicidium dolo fuerit commissum, alterā quòd factum fuerit ad finem succedendi, & hæ qualitates necessariò verificari debuissent tanquam à statuto expressè requisitę, aliàs qui non fundat dictas qualitates obtinere non poterit *leg. 1. S. quod autem ait Pretor, vbi Bart. ff. ne quid in flum. publ.* cum alijs adductis per *Surd. decis. 276. nu. 2. & Corn. conf. 202. num. ult. vers. & insuper lib. 2.* & statuti dispositio extēdi non potest ad casus diuerfos, nec similes, vt punctualiter *Corn. tradit in d. conf. 202.* cū indignitas non inducatur nisi in casibus à iure expressis, *Bald. in l. 1. C. de hered. instit. Surd. decis. 61. num. 7. Peregr. de iure Fisci lib. 2. tit. 2. num. 2.* & in incapace tradit *Pacian. de probatio. lib. 2. cap. 17. num. 13. & seq.* & sic pars deficit in omnibus qualitatibus requisitis, ac etiam in delicti probatione, vt inferius suo loco dicemus, quo stāte termini statuti prædicti non sunt applicabiles in præfenti casu.

13 Secundò, hoc statutum, quāuis in casu nostro posset allegari, est odiosū tanquam penale, & correctorium, vel limitatiuum iuris communis, quo iure occidēs, non incapax, sed indignus efficitur, & tanquam odiosum non porrigeretur ad bona sita extra territorium, vt pro eis Ioann. Baptista incapax cēseatur tēpore mortis Stephani, *Card. conf. 2. num. 3. Gozad. conf. 49. nu. 8. Gayl singul. obseruat. lib. 2. cap. 124. num. 5. & 9. Natta conf. 514. nu. 17. lib. 3. Valas. consultat. 182. num. 14.* & plurium auctoritate probat *Alber. de Ros. de statut. lib. 3. quæst. 2. num. 11. vers. 2. casu principali, latè Barbof. in l. exigere dotem num. 158. ff. de iud. vbi num. 159. ampliat etiam si statutum*

loqueretur de bonis alibi sitis, vt *nu. 160.* siue loquatur in rem, siue in personam, vt ibidem *Barbof. n. 163. Corn. d. conf. 202. col. 2. vers. dato lib. 2. Vrsill. ad Affli. deci. 226. num. 6.* sicq; negari non posset, ad minus Io. Baptistam esse audiendum quoad omnia bona existētia extra districtum Reipublicæ Ianuensis; vt Philippus spem collocare nō possit in expeditione causæ sine contradictore, etiam si prætenfę incapacitati locus esse posset, vltra quòd veri contradictores sunt in omni causa religiosissimi Iudices, dum pars iustitiam non fouet in aliquo ex petitis.

14 Tertiò, statutum prædictum vti exorbitans à iure cōmuni in hac parte incapacitatis, non potest comprehendere personam minoris, qualis erat Ioan. Baptista tempore prætenfi delicti, vt in facto deductum est *Marfil. sing. 362. Statutum in fin. Curt. Iun. in l. postquam liti in fin. C. de pact. & in conf. 8. in fin. Neui Zan. conf. 17. nu. 77.* propè *mediam*, & ante prædictos *Roman. conf. 120. num. 1.* quem sequitur etiam *Affli. in Const. Regn. Minoribus, & Ias. in S. actiones num. 83. de action.* maximè qā in materia indignitatis minori non solent bona auferri, *leg. post legatum S. & cui ff. de his, quibus vt indig. optimè declarat Azo, qui etiam, excludit omnem necessitatem restitutionis in integrum in sum. C. eod. tit. nu. 18.* quem sequitur *Greg. Lopez tit. 7. part. 6. l. 13. glos. 8. & 15.* quod tanto magis prodest ad demonstrandum statutum prædictū odiosum, & exorbitans à iure communi.

15 Vltimò, vt quælibet dubietas vel leuis de medio tollatur, statutum prædictum solū vendicat sibi locum in delictis cōmissis à subdito in territorio, non autem extra territorium statuentis, nisi expressè statutū loquatur de delictis à subdito commissis extra territorium, sicq; cū delictum allegetur patratū in Territorio Lucæ, statutum prædictum operari non potest, benè

benè tamen subditus delinquens extra territorium, licet non teneatur pena statuti, poterit puniri à Iudice suæ originis secundum penam iuris communis *Aret. in d.S. actiones num. 15. de actio. Corn.conf. 89. vol. 3. optimè Paris. cōf. 159. vol. 4. qui alios cumulat præsertim nu. 6. & 7. Alber. de Rosat. de statu. lib. 3. quæst. 1. Bonacof. lib. 1. c. commun. opinion. tom. 2. in rubr. de legib. tit. 17. nu. 281. & tomo 1. lib. 3. rubr. de iurisd. omn. iud. tit. 11. nu. 30. 35. latè Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 16. num. 4. ubi testatur de communi, etiā quod illud territorium delicti sit sub eodem dominio *Corn. consil. 106. vol. 3. Paris. d. consil. 159. num. 3. ex quibus constat, Philippum se fundare non posse in prædicta dispositione statuti Ianuensis.**

- 16 Quò verò ad dispositionem iuris communis aduertendum est, quòd si Io. Baptista foret aliquo modo excludendus (si de hoc iudicium esset institutum) procederet ex capite indignitatis, non autem incapacitatis, nā interficiens aliquem, cui sit substitutus tanquam indignus, successione priuatur, ut tenuerunt quàmplures *Bald. consil. 50. aliàs 163. num. 5. lib. 4. Anchar. in clem. 1. in fin. de pen. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 2. nu. 31. & lib. 1. cap. 9. nu. 25. cum seq. de quo inferius verba faciemus, Caldas in l. si curatorem, in verbo sua facilitate num. 13. in fine, & quòd Fisco applicetur sentit *Gregor. Lopez partita 2. tit. 15. l. 2. glos. 10. quæst. 3. Vasq. de success. creat. S. 1. num. 16. ex not. per Docto. in l. si finita S. si de vectigalibus ff. de damn. infect. in l. Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iur. fisc. in l. 1. & l. 4. C. de his, quib. ut indig. Guglie. de Benedict. in d. cap. Raynutius in verbo condidit il secondo nu. 16. de testam. expressè Peregrin. de iure Fisci lib. 2. tit. 3. numer. 17. loquens in fideicommissio conditionali, posset enim dici, quòd interfectus præsumitur viuere in damnum tantummodo delinquentis, non autem ceterorum,**

ad quos ex delicto post mortem interfecti hæreditas deberetur, quare ex delicto homicida lucrum non sentiet, & licet succedat, hoc est ei in penam, ut ab eo fiscus auferat post aditionem, vel acquisitionem, nisi acquirere noller, ut diximus supra, alioquin, si semper interfectus ex præsumptione iuris diceretur superuiuere, etiam, quòd ad Fiscum pena esset elusoria, nec vnquam verificaretur pena indignitatis, & leges generaliter loquuntur, interficietem aliquem, cui possit succedere, effici indignum, itaut occisi bona Fiscus ab occisore auferat, *l. cum ratio, S. fin. ff. de bon. damnat. ita etiam DD. nulla facta distinctione, an occisus esset conditionaliter grauat, vel simpliciter illi erat succedendum, ut per Clarum in S. homicidium num. 17. Doct. in d. S. fin. & in l. 4. C. de his, quib. ut indign. ubi Alex. num. 60. alijq; relati per Farinac. d. quæst. 120. in principio, & ita videntur innuere leges allegatæ per Barbof. ex aduerso adductū, nempe *tex. in d. l. ita demum, ff. de recep. arbitr. l. cum proponas C. de nautic. fenor. l. qui officij, S. fin. ff. de contrah. empt. & in cap. postulasti de cōcess. præben.* ut solum dolosus non lucretur, quod satis est prouisum applicando Fisco, non autem, ut mors interfecti nullo modo censeatur intercessisse, ne sit alteri lucro citra delinquentem, quod nedum *Barbof.* non affirmavit, itaut esset extinctum fideicommissum, imò contrarium, ut infra ponderabimus.*

- 17 Illud ergo solum dixit *Barbof.* conditionem haberi pro non impleta respectu delinquentis, ita ut sit incapax, nō indignus, ut ad alios, ad quos spectat, successio deferatur, nec haberi debet conditio omnino pro defecta, licet quis illam illicito modo faciat adimplere, quod nec *Doctores* asseruerunt in *l. in testamento* ubi *Soci. ff. de cond. & demonstrat.* nec *D. de Ponte in d. decis. 24. nu. 17.* ratio autē, qua fundatur *Barbof.* sumpta ex *tex.*

in.

in *d. S. si vir*, non rectè applicatur ad speciem nostram, & ille *tex.* habet casum specialem respectu mariti occidentis uxorem dolo suo, vt dicitur paulò inferius; vnde potius conditio videtur defecta, & maritus non vt indignus; sed tãquã incapax excluditur à luccessione, & deuoluitur ad hæredem mulieris, non ad Fiscum.

Et omittendo responsiones, quæ à DD. adducuntur ad *tex. in d. S. si vir*, de quibus per *Peregr. de iur. fisci lib. 2. tit. 3. à num. 7. Farinac. d. quest. 120. num. 73.* fundamentum *Barbos.* faciliter tollitur: inquit enim, maritum ob homicidium in personam uxoris effici incapacem illius lucri nuptialis; quoniam erat debitum cõditionale, cuius implementum venit ex facto illicito mariti, & ideò illum non succedere, quia habetur cõditio pro non impleta, & sic pariter occidens maioratus possessorem non succedit; sed deferitur ad sequentem, non ad Fiscum, vt *num. 20. & 21.* modò si hæc esset ratio dicti *S. si vir*, non esset casus particularis, sed idem deberet dici in omni casu indignitatis contra *tex. in d. l. cum ratio S. fin. & l. Lutius, ff. de iur. Fisci*, in quibus habetur, occidentem testatorem succedere, & ab eo Fiscu auferre tanquam ab indigno, & tamẽ hoc etiam casu inest semper conditio mortis, cuius implementum expectatur in testatore, scilicet qui hæredem instituit post mortẽ suam, & proinde DD. simpliciter loquuti sunt nõ facta distinctione, an conditionaliter grauatus esset occisus, vel ipse testator, cum semper adsit eadem conditio mortis.

Amplius termini *text. in d. S. si vir* diuersi sunt, & ex illis argui nõ potest ad casum nostrum de occidente grauatu, cui succedere poterat per fideicommissu, & vt alia omissa faciamus, duæ afferuntur interpretationes, prima, quòd in *d. S.* agit *Iureconsult. de* marito, qui uxorem in adulterio deprehensam iure permittente occidit,

& proinde Fiscus nihil vindicare poterit, *l. si quis in graui S. 1. ff. ad Syllan.* & adhuc tamen lex noluit marito vllam lucrispẽm inde proponi: quia esset questus infamis ob iacturam pudoris, & insuper secundo, periculũ esset, ne spe improbi lucrispẽm allectus maritus, consilium caperet occidendæ uxoris, quare meritò ibi in omni casu maritus est insuccessibilis, vt declarat, & exornat *Ann. Rober. lib. 3. rer. iudic. c. 7. vers. pro Fisco in fi. ibi, sunt tamen, qui in contrarium obijciunt.* Altera interpretatio est, quòd in casu *tex. in d. S. si vir* est casus specialis, quòd lucrum dotale deferendum marito ob mortẽ uxoris semper intelligitur deferri sub cõditione, si culpa mariti debentis lucrari matrimonium non sit dissolutu, *l. consensu C. de repud. l. Lutius ff. solut. matrim.* inde quãdo vir occidit uxorem, deficit conditio, quia matrimonium dissolutum est sua culpa, vt probant in eo *tex. Ang. num. 1. Castrenf. sub nu. 4. Cuman. nu. 2. Alex. sub num. 8. Ias. ante nu. 5. Bald. in l. 1. C. unde vir, & ux. o Ruin. conf. 11. nu. 3. lib. 8.* & ob id marito non acquiritur. Sed in hæreditate non intelligitur tacitè aliqua conditio, ideòq; *lex* statuit, vt applicetur occisori, & ab eo auferratur, velut ab indigno, hæc interpretationem punctualiter posuit *Io. Camppeg. de dote p. 5. q. 2. post nu. 2. vers. ego considero*, ex mente *Bal. & aliorum*, quos allegat, igitur termini diuersi sunt, & in casu nostro nõ defecit cõditio, licet substitutus occidẽs in effectu in sui beneficium non acquirat.

18 Pariter doctrina *Bar.* dicẽtis, in *d. S. si vir* in vltimis verbis, substitutu carere omni actione circa relictum sibi post mortem instituti, non officit, cum intelligenda sit, vt substitutus non succedat in hæreditate cum effectu, & in sui beneficium, quia ab eo relictum aufertur à Fisco, vt expressè interpretatur *Cagnol. in d. l. si. nu. 72. C. de pass.* & sequi videtur *Barbos. in d. S. si vir nu. 20. q.* licet interpretari velit, vt in substitutu-

stitutione fideicommissaria sit incapax fideicommissarius interfectus, secus in substitutione directa, ex qua pendet validitas testamenti, quæ distinctio non est substetabilis, quoniã ut possit fieri locus secũdo substituto licet directo, adhuc requiritur existentia conditionis mortis primi instituti, & si hoc casu occidẽs efficitur indignus, non adest diuersa ratio, quare idem non sit in substitutione fideicommissaria, & proinde verior est prima opinio, ut fideicommissarius indignus efficiatur, ut inquit *Molin. d. num. 31.* quem malè allegauit *Barbo.* & clarius in *d. lib. 1. c. 9. nu. 43.* ut dicemus infra in Artic. adẽptionis, seu reuocationis relictĩ, *Peregr.* quoq; sequitur de *fideicommiss.* art. 22. num. 98. *Caldas in d. verb. sua facilitate num. 17.* nec est vera alia ratio *Barbo.* quod fideicommissarius sit incapax ex eo, quod testamentum substatetur absque fideicommissio, quoniã hac ratione legatarius, qui committit delictum; etiam pariter incapax, cum testamentum posset sine legato substatineri, quod est contra *tex.* expressum in *l. 1. ff. de his, quibus ut indign.* de extinctione autẽ fideicommissi pariter tractari non potest, cum omnes DD. expresse affirmauerint, vocari sequentes in gradu in casu fideicommissi, ut *Bart.* à parte allegatus, *Moli. Barbof.* & alij, ut paulò inferius dicemus.

Sed ut vndiq; claudatur os parti, admissio, licet nõ pro vero, quod esset Ioann. Baptista incapax successionis Stephani ad libitum partis, adhuc nescio, quid sibi velit ex hoc, cum ex incapacitate ius aliquod ad ipsum pertinere nõ possit, nec aliqua ratio inde resultat in beneficiũ Philippĩ, ut propterea valeat obtinere in immessione petita ex persona Cæsaris Catanei, diximus in articulo successionis ab intestato, Philippum Spinulam nihil
 19 pretendere posse ex persona Cæsaris in bonis Stephani naturalis progeniti ex alia concubina, tam attento

iure communi, quàm inspecta legitimatione, ac etiam iure Hispano; stãte existentia Mariæ de Figueroa Auia maternę dicti Stephani, quo iure ascendentes vocantur ad successionẽ descendantium ex *tex. in leg. 6. Tauri,* quæ est *l. 1. tit. 8. lib. 5. noue recopilat.* & ibi DD. quod procedit etiam in ascendente naturali ex linea materna, ut voluit *Lopez in leg. 11. glos. 3. tit. 13. part. 6. & Azued. d. l. 1. num. 26. & 27.* & adeo ascendentes admittuntur, quod excludunt fratres vtrinque coniunctos, ut nec succedant in concursu, ut statutum erat iure cõmuni, per *tex. in auth. defuncto C. ad Tertull.* ut habetur in *leg. 7. Tauri,* quæ est *l. 4. eod. tit. 8. lib. 5. noua recopilat.* de quo *Lopez l. 4. glos. 3. & 6. tit. 13. part. 6. & Rojas in epitome de success. cap. 24. nu. 35. & 36.* excluduntur ergo fratres quicunq; ab ascendente etiam naturali ex linea materna, & si ex alia lege fuerat prouitum, ut naturalis ex alia matre succederet, debet intelligi secundum hanc aliam *legem*, non existente ascẽdente, licet in casu nostro attẽdẽda sint leges, & statuta Ianuæ, nõ Hispaniæ, ut fũdauimus, & sic omni iure, quoquo se vertat Philippus, excluditur ex persona Cæsaris, quauis legitimatus, sed limitatẽ, ex alio cõfirmatur exclusio: quoniam statutum
 20 Ianuæ deferens successiones sequentibus in gradu ob incapacitatem delinquentis non comprehendit legitimatum per rescriptum, optimè *Cephal. conf. 278. Iaf.* qui ita dicit iudicatum in *l. si quis pro emptore nu. 291. ff. de usucap. Garzia de nobilit. cap. 11. nu. 14. in fin. Tiraquell.* dixit communem in *l. si vnquam in verbo suscepit liberos num. 99. Pedemon. decis. 121. nu. 6.* & in legitimated limitatẽ quodad successionem indubitabile dixit *Peregr. de fideicom. artic. 23. nu. 29.* & ex alijs statutis Genuæ cautũ est, ut succedat agnati masculi de vero, & legitimo matrimonio, etiã in successionẽ naturalis, ut diximus.

Vlt.

21 Vlteriùs vt religioſſimi Iudices obſeruent hanc inanem prætentionem Philippi, Baltassar ſenior in bonis relictis Stephano in caſu mortis ſine filijs vocauit præmoriēte Dominico fratre eius filios, & hæredes, & tempore mortis Stephani aderant Ioan. Baptiſta, & Baltassar Catanei fratres filij, & hæredes Dominici, quo ſtante licet Ioann. Baptiſta fuiſſet exclusus, Baltassar iunior paritèr vocatus in pari gradu potuit ſuccedere in ſolidū etiam in portione interfectoris, licet incapacis, ſeu indigni *Bar.* & alij in *d. l. cum ratio §. ſin. ff. de bon. damn. Bald. d. conſil. 163. ſub num. 5. in fine lib. 4. Pancirol. conſ. 163. n. 8. & 10. Barbat. d. conſ. 8. col. 1. lib. 3. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. caſu 356. num. 111. Decian. tract. criminal. tit. 4. lib. 9. cap. 16. num. 27. Alexand. de Neuo conſ. 41. num. 10. Plaça in epito. delict. lib. 1. c. 7. num. 39. Renat. Coppin. de doma. Franc. lib. 3. tit. 29. nu. 13. Tbeſaur. iun. lib. 2. quæſt. 41. num. 8. in fine, & Boer. qui ex aduerſo allegatur, qui videatur in *decif. 25. ſub num. 14. Ann. Robert. rer. iudicat. d. cap. 7. verſ. pro agnato*, & indubitata eſt hæc opinio in bonis fideicommiſſo ſubiectis, qualia ſūt in caſu noſtro, in quibus admittitur ſuperſtes in totum etiam quoad portionem delinquētis, vt probatur ex *tex. in l. poſt legatum §. ſi pater & in l. in fraudem §. 1. ff. de ijs, quæ vt indign. & in leg. in ſeruitute §. ſi patroni filius ff. de bon. libertor.* ita vt accreſcat cohæredi portio, in qua ſucceſſurus erat interfecto Plaça in *d. epitome lib. 1. c. 23. num. 40. ad fin.* & generaliter vocari ſequētes proximiores voluerunt *Molin.* ex aduerſo allegatus *d. cap. 9. lib. 1. & Barboſ. ſimiliter ponderatus à parte in d. §. ſi vir num. 21. verſ. ſed verius, & num. 23. in fin. 25. & 26.* Et ſi prædicta procedunt data indignitate interfectoris, faciliùs locum ſibi vindicant, ſi interfecto dicetur incapax, cuius portio ſuperſtiti accreſcit, cum pro mortuo incapax habeatur *Boer.**

in ſpecie in *d. dec. 25. num. 11. Barbat. in d. conſ. 8. à nu. 8. & Corn. d. conſ. 222. vol. 4. Barboſ. in d. §. ſi vir nu. 24. verſ. quinimò, Molin. d. cap. 9. num. 27. & 31. & lib. 3. cap. 2. num. 31. & pluralis locutio filiorum, & hæredū Dominici vocatorum verificatur etiam in vno, & ſic in ſingulari, vt totum capiat *l. 1. C. de cond. infer. l. pater ſeuerinam §. ita ff. de cond. & demonſtr. l. iubemus §. ſin autem C. ad Trebellia. Bart. Dec. & alij*, quorum auctoritate ita concludit *Decia. conſ. 54. num. 23. lib. 2.* tantò magis, quia in petita ſubſtitutione filij Dominici ſunt coniuncti, non ſolū verbis, ſed etiam re partibus non assignatis, *l. re coniuncti ff. de leg. 3. Guid. Papa decif. 335. Crau. conſ. 316. num. 1. & alij relati per Mant. lib. 10. tit. 3. num. 1. & 2. Peregr. de fideicom. art. 9. num. 7. cum ſeq.* Tūc etiam ex natura vniuerſalis relictī, in quo partes tanquam quotitatiæ non conſtituunt rem diuerſam, ſed eandem *l. M. guius §. duobus ff. de legat. 2. & deficiente ſocio*, in quo non habet locum fideicommiſſum, remanet neceſſariò eius portio penes ſuperſtitē etiam inuitum *l. 4. & 5. ff. de legat. 2. Bart. in d. l. re coniuncti nu. 51. & ſic ſolidum conſequebatur Baltassar iunior per ius accreſcendi, ſiue potiùs non decreſcendi, vt Doctores prædicti concludunt, & Bolognet. in ea d. l. reconiuncti nu. 108. quod ius accreſcendi, vel non decreſcendi habet locum etiā in fideicommiſſo Bart. conſ. 53. lib. 1. Crot. d. l. reconiuncti nu. 3. Rip. num. 179. Guid. Pap. decif. 135. Peregr. art. 8. nu. 9. ex *tex. notab. in l. Scguola in final. verb. ff. ad Trebell. Menoch. conſ. 376. num. 31. & 32.***

22 Exiſtente igitur perſona Baltasaris iunioris tempore mortis Stephani, qui ſolus potuit ſuccedere etiam in bonis proprijs Stephani, vt infra ſubijciam, Ioan. Baptiſta ſuccedens Baltasari fratri vtrinque coniuncto potuit paritèr admitti ad bona eidem Baltasari iuniori obuenta per mor-

H tem

tem Stephani interfecti, sunt tex. clari in his terminis in *l. qui Titij*, & *l. post legatum S. qui accusauit ff. de ijs, quæ ut indignis*, vbi prohibitus testatori ob indignitatem succedere, non tamen eius hæredi succedere, prohibetur, probat etiam tex. in *l. si is, qui ff. de vulg. & pupill. subst.* vbi *Bart. nu. 13. & Ias. nu. 16.* quam opinionem expressè tenuerunt *Lup. in Rub. de donatio. inter vir. & vxor. S. 57. num. penult. in fin. Io. de Amic. conf. 9. sub num. 10. vers. nihilominus*, & *conf. 10. Phanut. de lucro dotium gl. 14. num. 3. in fin. Caldas legendus in d. l. si curatorem, in verb. sua facilitate nu. 22. Gomez. in l. 9. Taur. nu. 18. Barbof. latissimè in d. l. si ab hostibus S. si vir n. 27.* Non enim succedit interfecto, sed hæredi etiã in bonis à defuncto peruentis, quia adita hereditate est effectum vnicum patrimonium hæredis, nec sunt amplius bona defuncti; sed attenduntur tanquam vltimi morientis *l. sed si plures S. filio ff. de vulg. l. pen. S. si hæres, & l. fin. ff. de inoffic. test.* vt prædicti DD. affirmant.

- 23 Ad tex. autem in *l. Lutius ff. de iur. Fisc.* qui aduersari videtur, vt interfecto non succedat in bonis interfecti, & nec hæredi in bonis etiam quæ ab interfecto peruenerunt, vt ibidem notat *glos. magna in fin. & Pereg. de iur. Fisc. lib. 2. tit. 2. num. 19. & tit. 3. nu. 4.* prædicti DD. respondent procedere, quando hereditas interfecti ad filium ipsius peruenisset, cui interfecto succedere nõ potest, sicut qui filium occiderit, neque patri succedit tanquam indignus *d. l. his consequenter, Roman. sing. 461. Bald. in l. hereditas nu. 8. C. de his, quib. ut indig. & Farin. d. q. 120. nu. 34.* ita è contra occidens patrem, debet filij hereditate priuari, quòd si occiso nõ filius, sed extraneus successisset, cuius successione occidēs nõ priuatur paritèr admittetur ad bona interfecti, quæ peruenerunt ad hæredē extraneū, vt *Cald. cōsiderat loco prædicto n. 22. & Barbof. n. 28. vers. deniq.*

24 Si verò attendantur bona Baltassar senioris, quæ peruenerunt ad Baltassarem iuniorem per mortē Stephani, quæ non habuit à Stephano, nec vt illius hæres, sed à Baltassare seniore fideicommittēte, cui successisse dicitur, non hæredi grauato, *l. cohæredi S. cum filia & l. Lutius, & utrobique DD. ff. de vulg. & pupil. Decia. conf. 26. n. 71. lib. 2.* in his bonis sine dubio, quæ obuenerūt à primo testatore fideicommittente, non à Stephano interfecto, non est prohibitus Io. Baptista succedere Baltassari fratri, vt prædicti DD. cōcludunt, & præcipuè *Ion. de Amicis dicto conf. 9. in fin. & Barbof. num. 27.* Imò plus dixit *Peregrin. in dicto lib. 2. tit. 3. num. 4.* quòd interfecto non succedit hæredi in bonis proprijs interfecti, sed benè in bonis proprijs hæredis, vbi videndus est, sunt enim bona prædicta hereditatis Baltassar senioris, quāuis peruenerint ad Baltassarē iuniore ex regula *tex. in l. vnā ex familia S. 1. vbi Padilla nu. 17. ff. de leg. 1. Paris. conf. 59. lib. 3.* & quamuis fuerint detenta per hæredem grauatum, semper retinent nomē hereditatis fideicommittentis *Alex. in l. fin. C. de edict. diu. Hadrian. num. 8. Ias. num. 11. Soc. iun. conf. 113. num. 33. lib. 1. Achil. Personal. de adipisc. poss. post num. 191. vers. vel & secundò respondeo, & Menoch. conf. 95. nu. 71. & de adipisc. remed. 254. num. 190. in fine.*

- 25 Neque obstat oppositio Aduersarij dicentis, Io. Baptistam esse omninò exclusum etiã ex persona Baltassaris fratris ex prædicto statuto Ianuensi, ibi *talmente che nè per proprietà, nè per usufrutto habbia attione alcuna in detti beni in tempo alcuno*, quibus verbis attentis nec ex persona fratris obtinere potuit allegans *decis. D. de Franchis 307. n. 6. & 7.* & in hoc casu tantum confugit ad statutū Ianuense, in reliquis verò prætendit seruari *leges Hispaniæ*, quoniã *deciso* prædicta ad propositū nõ applicatur, cū ibi aderāt plures dictiones vniuersales, & signāter

ter dictio (semper) ut à num. 6. ad num. 9. vers. dicebatur, quæ dictio denotat exclusionem omni tempore, & omni casu *semper*, ff. de iur. immunita. Doct. in l. 1. ff. solut. matrim. Paris. conf. 90. num. 28. lib. 2. Peregrinus ex aduerso citatus de fideicommiss. art. 27. num. 20. Aderat etiam dictio (perpetuò) quæ perpetuam exclusionem inducebat in casu illius dictionis, at in prædicto statuto tantum dicitur *in tempore alcuno*, & designat duntaxat tempus, non autem causam, unde ex alia causa rectè posset succedere. Secundò, in prædicta *decisione* non poterat aliter verificari intentio testatoris, ut ibi sub num. 10. unde ne dispositio esset elusoria, illa intelligitur in futurum, quâdo sorores voluissent habere bona ex persona hæredis, cum nunquam essent vocatæ ex propria persona, sed in casu huius statuti occisori competeat ius succedendi tempore mortis, & etiam potuisset aliter competere, putà si de delicto obtinuisset absolutionem cum restitutione, ut per *Iser. in cap. 1. sub num. 4. de vasa. decrep. etat.* & ibi *Addentes* referentes ita iudicatum, *Hostiens. in c. ex transmissa de elect. Sforz. Odd. de restitut. in integr. quest. 99. artic. 2. num. 21.* Deniq; hæc oppositio leuissima est, dum supra demonstrauius, statutum prædictum locum habere non posse in præsentī casu, quia qualitates in eo contentæ probatæ non sunt, pariter non ligat minorem, nec comprehendit bona extra territorium, & quod magis non procedit in delicto commissio etiam à subdito extra territorium; sed habebit locum poena de iure communi, sicut fundauimus, idcirco pars ex omni capite inutiliter inhæret verbis statuti prædicti, ultra quod nec vigore statuti, nec de iure communi hæc prætenfa poena priuationis applicari poterit in præsentī casu, ut mox inferius dicemus, & ut de me confitear, nescio, quid ex hoc prætendat Philippus, cum ipse

non sit successor Baltasaris iunioris, vel alterius successoris.

26 Cōtra hæc deniq; Aduersarius opponit, relictum, seu fideicommissum institutum à Baltasare seniore censi extinguitum, & reuocatū ex superueniēti inimicitia ex causa delicti prædicti, siue superuenerit in vita, siue post mortem testatoris, ex traditis per *Molin. de primogen. lib. 1. c. 9. num. 38. Covar. in Rubr. de testam. par. 2. colum. 19. vers. quintò ex præmissis, & Mant. de coniect. lib. 3. tit. 3. nu. 20. & lib. 8. tit. 12. nu. 23. & 24.* Quod procedere affirmat etiam contra fratrem occisoris, ex traditis per *Bald. conf. 41. num. 1. vol. 5. Ferdinand. Loaz. in l. filius fam. S. diui nu. 59. ff. de legat. 1. Peregrin. de fideicommiss. tit. 18. nu. 34. vers. imò sc̃ cum fratre.* subdens, quod Baltassar iunior sciens ius aliquod habere non posse ad bona fideicommissi, fecit se declarari hæredem Stephani ab intestato excludendo bona Baltasaris senioris, quæ debita fuissent ex testamento, sed in utroq; capite apertè decipitur, etiam ex traditis per *Doctorem*, qui ex parte Philippi allegantur.

Et omitendo pro nunc disserere de veritate opinionis *Molinæ*, contra quem tenuit *Peralta in l. 3. S. qui fideicommissum nu. 88. ff. de hered. instit. vltra* alios superius allegatos etiā, quod vera esset *in d. c. 9. nu. 38.* concludit, ex superueniēti inimicitia relictum censi reuocatum tanquam voluntate mutata absq; alia declaratione testatoris etiam si successerit ex facto institutoris maioratus, & loquitur de maioratu reuocabili ab ipso testatore, & sic de inimicitia succedente viuentē testatore, sub num. verò 43. *vers. mihi autem id maturius* expressè tradit, quod ex causis contingentibus post mortem non reuocatur relictum ex præsumptione contrariæ voluntatis, cum in mortuo non possit præsumi contraria voluntas; sed successor venit priuandus hereditate tanquam indignus, & alios allegat num. 47. & sic

ex inimicitia post mortem contingente existit conditio, & non dicitur fideicommissum reuocatum, sed differentia tantum consistit, an successor dicatur indignus, vel incapax, quod si secundum *Molinam* erit indignus, Fiscus Ianuæ id opponere potuisset in tempore, cum requisitis in principio ponderatis, quam indignitatem Philippus allegare non potest, si verò fuerit incapax, deferretur successio sequentibus in gradu, ut parimet in principio ponderauit etiam attento
 27 dicto statuto Ianuæ, eâ ratione, quia exclusus habetur pro mortuo, ut *Boer.* posuit in *d. deci.* 25. allegans *Corn.* quem pars similiter adduxit *d. cons.* 222. vol. 4. *Lup.* in *Rub. de donatio. inter vir. & vxor.* S. 70. num. 17. & in specie *Palaez de maior. p. 2. q. 4. illat.* 1. dicit, quod substitutus per fideicommissum si occidat grauatum, facit conditionem mortis existere; sed ipse non consequitur fideicommissum, ut ibi *nu.* 19. & sic non dicitur reuocatum fideicommissum, si casus successerit post mortem, potest enim quis esse indignus, quamuis institutio non possit dici reuocata *Rip. in l. fin. num.* 155. *C. de reuocan. donatio.* quem sequitur *Molin. d. lib. 1. cap. 9. num.* 23. in fine, & 24. *Couar.* similiter loco citato loquitur specificè de inimicitia orta in vita testatoris inter primum testamentum, in quo odiosus fuerat institutus, & secundum, ut primum censeatur reuocatum etiam, quod in secundo non adfuisse clausula derogatoria, *Mantic.* verò in loco allegato de hoc non loquitur, sed tantummodo an per offensam factam patri grauato possit ipse offendens exheredari etiam respectu bonorum fideicommissi subiectorum, non quod cesset fideicommissum, aut sit extinctum, & tamen adhuc ipse de hoc assumpto, quod exhereditatio trahatur ad fideicommissum dubitauit in *d. lib. 8. tit. 12. post nu.* 22. & seq. & propriè post *nu.* 24. & secundum aliam impressionem post *nu.* 32. & seq. de qua tamen

questionem non est presentis speculationis, & in simili de feudo posuit *Andr. in c. 1. 1. col. de succes. feud. Peregrin.* autem perfunctoriè loquitur, & auctoritatem, ex qua fundaretur, non allegat, sicque indubitabile resultat, ex causa inimicitiae, vel odij post mortem testatoris non induci reuocationem relictæ; sed existere conditionem in beneficiū proximorum data incapacitate, vel Fisci, si offendens erit indignus, & secundum utramque opinionem nihil deduci poterit in beneficium Philippi, & stante hoc assumpto verissimo, non esset querendum, an Baltassar iunior ex facto Io. Baptistæ exclusus intelligatur, cum ad ipsum uti proximior, & parem in gradu ratione incapacitatis successio delata fuerit, ac etiam ratione indignitatis in bonis fideicommissi, etiā in portione Io. Baptistæ pro diuiso relictæ, sicut supra fundauimus.
 28 Sed ex abundanti ulterius demonstratur, nullo modo Baltassarem iuniorem potuisse dici exclusum ex culpa Io. Baptistæ non obstante alia opinione, quā impugnat *Peregr. de iur. Fisci lib. 2. tit. 3. num.* 5. ex iuribus, quæ allegat, & licet aliud dixerit in tract. de fideicommiss. artic. 18. in fine arguit non decidendo, relatis tantummodo *Suarez, Ricciard. & Mantic.* & indubitabilis redditur hæc opinio, si non fuerit participes delicti etiam in casu incapacitatis, quam aduersarius defendit *Bald. in l. si quis incesti, C. de incest. nupt. in fine, Addentes ad Bar. in d. l. cum ratio S. fin. ff. de bon. damnator.* imò quod filius occisoris non culpabilis succedit dicit *Boer. d. decis.* 25. qui pariter individualiter posuit, quod si frater substitutus occiderit grauatum, non succedit, & portio accrescit alijs fratribus si non fuerint culpabiles, & in filio, quod est fortius maximè in bonis obuentis à primo instituyente tradit *Lupus in dict. Rubr. de donat. inter vir. & vxor. S. 70. num.* 17. ex *Pelaez de maio. d. par. 2. quæst.* illatio. 2. ubi ait in alijs delictis exceptis criminibus læsæ

Iasæ Maiestatis, & hæresis delictum patris nō efficere filium incapacem, & clariùs *Barbos. in d. S. si vir*, cessante tamen culpa, vt ibi *num. 20. & 23. circa fin. & nu. 24.* & in maioratu *Gregor. Lopez in l. 2. tit. 15. part. 2. in glos. si no el byo col. 1. vers. quid autem si filius* distinguit, vt in antiqua maioria ex delicto statim deferatur ad sequentem, in noua verò ad Fiscum viuente delinquente, quam distinctionem non amplectitur *Barbos. in d. S. si vir nu. 20.* affirmans, semper deferri ad sequentem, non ad Fiscum, sed sit vtcunque sufficit nobis, alium successorem non culpatum non esse exclusum, & si offendēs esset indignus, licet sua portio alteri cōiuncto nō accresceret, quod defendi non potest ex traditis supra, Philippus de iure Fisci opponere non potest, ex his, quæ in principio diximus.

Insuper etiam contraria opinio limitatur non procedere, si frater esset homo bonæ conuersationis, & vitæ; quia tunc ex delicto fratris dānificari non debet, nec odiosus reputatur per notata per *Angel. in S. fin. in authent. de nupt.* hæc ad literā ex eodem *Suarez in d. S. diui* ponit *Petrus Ricciard. Instit. de ademptio. legat. num. 40. in fine*, & cū *Peregr. & Mant.* allegent *Suarez, & Ricciar.* secundum eos sūt intelligendi, quæ fortius conueniunt in casu nostro, cū tempore delicti Baltassar iunior esset pupillus, & successiuè non odiosus testatoris, inculpatus, & vitæ inreprehensibilis, deniq; malè ponderatur à parte aditio Baltassariorum iunioris bonorū hæreditatis Stephani ab intestato: quoniam si de bonis Baltassariorum senioris agimus, quoad illa non opus erat aditione nomine hæreditario Stephani, cū illa pertinuissent ex substitutione, & fideicommissio, adiit tamen hæreditatem Stephani pro medietate vigore statuti Ianuensis, quæ aditio non includit, nisi bona Stephani propria, nō Baltassariorum senioris, cū Stephano

ipse Baltassar successerat ex statuto Ianuæ supra ponderato, quam aditione egerunt fideicommissarij, & tutores, inter quos aderat Philippus Spinula, prudens, & sciens, & locer Cæsaris fratris Stephani, & ipsi facti nō ignorantes nihil opposuerunt cōtra Ioan. Baptistam, quem nunc Philippus vexare indebitè voluit post annos decē, & nouem.

Hic discursus hucusq; vndiq; confirmatus deferuiet pro alia causa, vbi proposito iudicio, cōstaret de veritate delicti commissi dolo ad finem succedendi, & vbi occisor cōuinceretur per veras probationes, vel per cōfessionem, secuta etiam sententia priuationis, sed quia nihil probabile afferatur, nec substantiale, quod militare possit contra Ioannem Baptistam, ex hoc tantummodo deneganda esset audientia Philippo, verum ne fortè posset aliqua suspitio inferri ex sententijs productis, infrascripta subnectere volui ad eneruandam funditus hanc nouissimam, & fallacem prætensionem ad alium finem procuratam, & perperam propositam,

29 Primò est in iure clarissimū, quòd vt occidens tanquam indignus, vel incapax ab hæreditate occisi excludatur, debet cōstare de delicto commissio ex not. in *d. l. cū ratio S. si. ff. de bon. damn. & in d. l. his consequenter S. i. ff. famil. heriscund. in l. 3. ff. de his, quib. vt indign. in l. 4. & in l. sororem C. eod. tit. cū alijs adductis per *Farinac. pract. quæst. q. 120. num. 23.* & non solum de delicto; sed etiam de dolo *Bald. in l. alia causa nu. 9. C. de his, quib. vt indig. & Ias.* optimè in *d. l. sororem nu. 2.* & debēt esse probationes veræ, manifestæ, & lucidissimæ *l. indignum C. de his, quib. vt indign. Natta consil. 299. num. 1. in fin. vers. quia respondeatur lib. 2. Marescot. variar. resolut. cap. 35. lib. 2. nu. 78. & 79.* & in specie *Farinac. vbi supra sect. 3. num. 71.* & cū nihil fuerit productum ad probationem delicti, nisi copia dictarum sen-*

H 3 tentia-

tentiarum, ex illis non resultat assumptū partis, quo audacter affirmat delictum verè commissum à Ioa. Baptista, & ad finem succedendi, & proditoriè, & alia progreditur indecentia, quasi quòd sit deferendum eius propositioni, & viux voci absq; alio teste, vel probatione, quod certè ridiculū est, maximè in iudicijs, & attenta pariter personarum qualitate.

- 30 Sentētia lata in Curia Lucēsi nulla censenda est tanquam lata contra Ioannem Baptistam eo tempore minorem, cui contumacia imputari non poterat, cū sit delictum in omittendo l. 2. C. si aduers. delict. punctualiter dixit Afflict. in Constitutione minores, latè Farin. de inquisition. par. 1. quæst. 10. nu. 26. & 30. in fin. & pariter nulla
- 31 de ea est habenda ratio tanquam lata ex asserta fama publica, quæ delictum non probat, nec potens est ad condemnandum, vt per glos. & Doct. in cap. veniens de testam. Crau. consil. 41. nu. 6. Paris. cons. 153. nu. 11. vol. 4. cum alijs adductis per Masc. de probat. concl. 754. n. 1. & 2. & in specie in terminis priuationis Marefcot. loco citato.
- 32 Vlteriùs sententia prædicta fuit lata in contumaciam, nec veram, cū non fuerit citatus Ioan. Baptista, sicut Bart. posuit in l. vlt. nu. 11. & 12. ff. de interrog. actio. Gramat. cons. 45. nu. 26. & sententia prædicta dicitur lata ob contumaciam, non ob veritatem delicti, cuius probatio ex ea non oritur, Roland. cons. 45. nu. 66. vol. 1. probatur ex tex. in l. idem ff. de euictio. vbi Bart. & in l. 2. nu. 4. C. quib. res iudic. non noc. Felin. in cap. cū Bertold. de re iudic. & in cap. Fraternitatis n. 10. de haret. Alcia. de presumptio. reg. 3. præsumpt. 22. Menoc. cons. 422. n. 63. & latissimè ad satietatem idem Menoch. videndus de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 70. nu. 1. idq; locum habet etiā si de probationibus cōstaret, nisi essent omninò clare, & manifestæ, vt declarat Rom. cons. 329. nu. 10. quem extollit Menoch.

d. præsumpt. 70. nu. 16. & vltra contumaciam debet asseri, quod de delicto constat Clar. præf. crim. S. fin. nu. 15. iun. c. n. 10. & sēper admittitur reus, quoties condemnatio sequuta fuerit ex contumacia Clar. in d. S. fin. quæst. 24. sub nu. 5. & 11. & ideò in hoc aliquo iudicio inter alias partes illa sententia non potuit parare præiudiciū, cū posset reus se tueri, & omnia ex integro opponere, quia condemnatus se non defendit, ita Bald. Ang. Cum. Aret. Crot. & Rip. in l. qui Romæ S. duo fratres ff. de verb. obl. aliq; relati per Menoc. d. præf. 70. n. 10. & xj. & in absentē non irrogatur pēna mortis, et si sit cōtumax l. absentem S. aduersus ff. de pēn. Farin. part. 1. de inquisit. q. 2. nu. 1. cum seq. nisi vigore alicuius statuti, & bannimenti loci, cuius virtute delinquens dicitur transfuga illius loci tantū, & excluditur ab his, quæ deferuntur in illa Ciuitate Bart. in disp. incip. Lucanæ Ciuitatis Statuto cauetur post nu. 20. & 21. Alex. cons. 26. post nu. 1. & 2. vol. 1. & cons. 75. nu. 2. 7. & 8. eod. vol.

- Vltimò sententia prædicta Curie Lucēsis neque attendenda est, stante alia sententia lata latius producta per Philippum, vbi Ioan. Baptista spontè se præsentans, & auditus in defensionibus fuit extraordinariè condemnatus, quæ sententia loci originis inspicienda est, & non alia Lucæ in absentem, & contumacem, licet enim locus delicti sit potentior, tamen Iudex loci originis legitimè cognoscit, & per viam inquisitionis contra subditum de delictis extra territorium, maximè si offensus etiam est subditus, vt per Decian. latè tract. crim. lib. 4. cap. 16. nu. 2. in fin. Couar. simpliciter tenuit præf. qq. cap. 11. nu. 6. vers. 6. Clar. q. 39. vers. contra autem, Bart. in l. sepulchro ff. de sepulchr. viol. nu. 6. & in l. quæ vis nu. 8. de damn. infect. Bald. in l. 1. nu. 6. C. vbi de crim. agi oport. & in l. executorem nu. 23. C. de execut. rei iud. Gram. decis. 27. nu. 10. Carau. rit. 205. nu. 1. etiam si inquisitus fuerit contumax

tumax loci delicti, Peguera optimè *decif. 87. num. 7. & Farinac. quæst. 7. nu. 22. de Franch. decif. 66. & Magon. decif. Lucens. 70. & contra inquisitum, carceratum, & condemnatum amplius procedi non potest, ne sepius de admissio queratur dicit *tex. in l. licet in fine ff. naut. caupo. & Stabul. habetur in d. l. sepulchro, Alex. conf. 11. 5. dubio vol. 1. Bald. conf. 292. num. 1. lib. 3. Castrens. conf. 18. non video lib. 1. Henric. Boic. latè in cap. de his nu. 4. circa fi. de accus. sicut minimè fuit Hispaniæ iudicatum, dum de eodem crimine opponeretur contra Ioannem Baptistam ab Auia Stephani.**

34 Sententia verò Ianuæ lata continet tantummodo pœnam extraordinariam, idcirco cum pro homicidio fuisset imponenda pœna mortis *Ioseph. Ludou. decif. 16. & Peguer. dec. 78. nu. 19. ex illa pœna extraordinariè imposita sequitur, delictum non fuisse probatum, ita gl. in litem Mela S. plures ff. ad l. Aquil. facit *tex. in l. & si seuerior ubi Bald. & l. si Posidonium C.**

35 *ex quib. caus. infam. irrog. Thesaur. dec. 31. Nec minoratio pœnæ potest allegari ratione minoris ætatis, quia hoc falsum est, maximè in criminibus atrocioribus Thesaur. decif. 161. de Franch. decif. 230. & non video, quo medio pars fundare poterit, delictum fuisse probatum, pœnam autem minoratam ratione minoris ætatis, cum nihil aliud producat, nisi copiam sententiæ prædictæ, quo tempore Philippus Ianuæ morabatur cum Cæsare Cataneo eius genero, qui pro vindicta agere potuisset, si vera fuissent nunc allegata per Philippum.*

36 Eodem modo labitur pars, dum existimat, minorationem pœnæ non esse considerabilem quoad effectum delicti respectu bonorum; quia lex attendit factum non sententiam ex iuribus allegatis per *Andr. in cap. 1. S. præterea si vassallus nu. 15. circa fin. quæ sit prima causa benef. amitt. de Põte conf. 90. vol. 1. & decif. prædicta 24.*

num. 27. & seq. siquidè hoc argumentum non subsistit, imò retorquetur contra partem, quæuis enim pœna, fuisset minorata, nihilominus, ut pars fundari posset in facto, deberet illud producere, & alio facto non exhibito non est præsumendum diuersum ab eo, quod resultat ex sententia, insuper quando fit fundamentum in facto, non in sententia, procedit ex eo, quod de facto constat in actis per probationes, sicut apparebat in illo consilio D. de Ponte 90. in causa D. Cæsaris Carasæ, & in illa causa decisionis, proinde poterat defendi, ut quoad amissionem bonorum factum inspiceretur, non sententia, licet adhuc in eadem causa D. Cæsaris alio tempore fuerit contrarium iudicatum cum D. Francisco Ram, referente Marchione Córleti tunc Consiliario iunctis duabus Aulis. Modò sit utcumque si lex notat factum, quousque pars factum non produxerit, & acta, siue probationes factas, nulla ratione fundari poterit in facto, de quo non constat, sicut neque illud ex sententia demonstratur, quæ ex eodem partis argumento non sufficit ad inducendam priuationem.

37 Amplius, & principaliter aduertendum, quòd in articulo indignitatis non sufficit sententia pro delicto, sed requiritur sententia priuatiua successionis auocans nominatim bona ab indigno, ita *Bald. in specie in c. tua nu. 5. in fine de procurat. Alex. conf. 136. nu. 5. lib. 7. Castrens. in auth. si captiui ante nu. 3. C. de episcop. & cler. Corn. conf. 150. num. 7. lib. 2. optimè Bart. in conf. 81. nu. 6. & seq. lib. 1. Boer. d. decif. 25. num. 19. & quòd à nemine possit opponi, nisi sequatur sententia declaratoria priuationis, posuit Co-uar. de sponsal. cap. 6. §. 8. num. 23. & ut de indignitate possit ab alio opponi requiritur, quòd bona sint incorporata, & ab indigno cum effectu ablata, ut per *Bar. in l. final. sub nu. 4. vers. nam ratione ff. de condit. ob caus. Socin. conf.**

conf. 178. num. 6. vers. item lib. 4. Bald. in l. 1. num. 4. C. si quis aliquem testari prohib. Interim verò is hæres erit, & actiones omnes exercere poterit, vt fundauimus.

- 38 Postremò aduertatur (vt silentium præsentis negotio imponatur) quòd dum sententia Rotæ Lucensis nō officit ex prædictis, & sententia Ianuæ nō importat probationem delicti, nec priuationem bonorum, sed tantum continet condemnationem exilij, & in pecunia, pars aduersa nihil aliud prætereundum posset, nisi exequi facere sententiam Ianuæ in parte fortè non executam, si erit coadiutor fisci illius Reipublicæ, ad quā bona pertinuissent ratione homicidij allegati, si de eo constitisset, vt probatur ex *tex. in S. si unum de prædictis in auth. vt cū de appellatione cognoscitur, Oinot. in S. alio autem modo nu. 9. Instit. quib. mod. testam. infirm.* & in terminis *Roman. sing. 579. incip. heres indignus, latè Gugl. de Bened. in cap. Raynutius 1. parte in verbo condidit il secundo num. 10. in fin.* Sed non poterit prætereundum in Sac. Consilio, quòd vel profertur alia sententia priuatiua diuersa à sententia Ianuæ absq; processu, sine parte; & sine iudicio, siuè quòd religiosissimi Iudices absq; alio facto habeant respectum non ad sententiam prædictam, sed ad aliam priuatiuam, quæ proferri debuisset, si delictum, vt pars asserit, patratum fuisset. Ex quibus abundantissimè constat præter necessitatē de leuitate huius nouissimæ prætensionis, & de iniquitate potius Oppositoris, qui repellendus erit ab omnibus deductis iuxta sententiam latam in prima instantia, quæ confirmari debebit cum impositione perpetui silentij.

Die 13. Iulij 1616.

Facta relatione in Collaterali Consilio eorū D. Francisco de Castro Prorege iunctis Consiliarijs trium Aularum S. C. fuit confirmata prima sententia lata sub die 6. Maij 1613. Verū fuit prouisum, quòd ex causis discussis Io: Baptista Cataneus solueret Philippo Spinulae duc. 15. mill. pro omnibus per ipsum prætensis, seruata tamen forma dispositionis Cæsaris.

ARGUMENTVM.

Diffusè agitur hìc de exceptione rei iudicatæ, quæ licet difficilis sit, facilis redditur, & varijs modis per Dominum Authorem illustratur, & de alijs, vt ex summarijs.

SVMMARIVM.

- 1 *Sententia duæ conformes à S. C. promulgata, perpetuum liti silentium imponunt ex Pragmatica sãctione huius Regni, cuius verba hic exscribuntur. Sententiarum conformitas consistit in eo, in quo eadem sunt conformes, & in eo imponitur perpetuum silentium. Sententia si expressè non imponat perpetuum silentium, nihilominus tacite, & virtualiter inductum intelligitur si in ea dicatur, benè iudicatum, & malè iudicatum.*
- 2 *Appellatio ter potest interponi ab uno capitulo difformi, & sic in ea parte, in qua sententia non conueniunt.*
 - ... vt denegetur, tres sententiæ omninò conformes desiderantur.
 - ... semper est permessa ab unoquoq; capitulo, & si millies quis prægrauetur in una causa in diuersis capitibus.

Sen-

*Sententia S. C. quod fungitur vice
Præfetti Prætorio binam reclama-
tionem non admittit respectu unius
partis, & de ratione.*

*Et siue sententiæ fuerint conformes, si-
ue diffformes.*

*Reclamatio huiusmodi conceditur ex
gratia, ad quā obtinendam quid insi-
nuare debet victus in sua supplica-
tione.*

- 3 *Verus, & germanus intellectus eiusdē
Prægm. 5.*

*Qui consistit in eo, ut licet victus non
possit iterum reclamare à secunda sē-
tentia continente aliquid difforme
contra victorem, hic tamen supplica-
re non prohibetur.*

*Sententiæ benè latæ interdum in peius
reformantur.*

- 4 *Reclamanti nō datur secunda reclama-
tio, quæ regula ampliationem recipit
hic relatam.*

*Sententia confirmatur, vel infirmatur
etiam ex capitibus nouitèr deductis.
L. 5. ff. de except. rei iud. intellectus.*

- 5 *Sententia, cuius vigore semel punitus
est reus, facit ius pro eodem cōtra om-
nes, & parit exceptionem rei iudicatę
coram quocunque Iudice, etiam si ef-
semus in diuersis iurisdictionibus, &
cum ratione.*

*Quæ regula pluribus alijs cōdecoratur
ampliationibus.*

Et unica coarctatur limitatione.

- 6 *Causa dicitur criminalis si descendit ex
delicto, & bona applicantur Fisco.*

*Eandem arguit causam pœna incapa-
citatē ex dispositione statuti.*

*Quemadmodum pœna indignitatē de
iure communi.*

*Causa criminalis natura non immu-
tatur, quamuis per noua iura varie-
tur pœna.*

*Causa criminalis cognoscitur multis
alijs modis, de quibus hic in fin.*

- 7 *Damnum est diminutio patrimonij, &
rei familiaris.*

At pœna non item.

*Actio tam criminalis, quàm ciuilis
quādo tendit ad vindictam, tunc sen-*

*tentia lata in una parit exceptionem
rei iudicata in altera.*

- 8 *Sententia est necessaria, & sola inquisi-
tio non sufficit ad bonorum priuatio-
nem.*

*Excepto crimine læsæ Maiestatis hu-
manæ, & diuinæ, in quibus ipso iure
bona confiscantur licet in sententia
non sit dictum.*

*Amplius in præfatis criminibus, ex-
ceptis sententia requiritur ad auo-
candam possessionem, & declarandum
dominium iam perditum.*

*Et sic factum, & non sententiam lex
attendit.*

*Sententia, vel alia scriptura etiam nō
solemnis ab una ex partibus produ-
cta sic manet approbata, ut amplius
ab eadem impugnari non possit, & ibi
de ratione.*

- 10 *Actor si careat interesse, & sine
actione experiatur, à limine iudicij
repellitur etiam parte non opponen-
te.*

*Et hæc exceptio est ante omnia discuti-
enda, & dicitur litis finita.*

*Præiudicialia illa dumtaxat in hoc
Regno sunt sublata, quæ ad ordi-
nem spectant; nō autem ad iustitiam,
& actionis carentiam.*

- 11 *Fideicommissum propter inimicitiam,
quæ post testatoris fideicommittentis
obitum intercessit, non dicitur reuoca-
tum, nec extinctum, & ibi de ratione.
Ceterum ab honorato retineri non po-
test; sed ab eo aufertur tanquam ab
indigno.*

*Voluntatis mutatio post mortem con-
siderari non potest.*

- 12 *Fiscus solus opponit de indignitate in-
fra quinquennium, dummodò non
descendat ex crimine læsæ Maiestatis,
in quo minori numero 20. ann. nō
excluditur huiusmodi oppositio.*

- 13 *Incapacitas unius substituti nō afficit
alterum, nec quod ad se est perpetua,
ut in casu hic commemorato.*

- 14 *Iuris communis, non autem statuti pœ-
na coercetur delinquens extra terri-
torium statuentium.*

15 Exce-

- 15 *Exceptio rei iudicata ut locum habeat, triplex identitas, de qua hic, requiritur.*
- 16 *Exceptio tacite reiecta cōsetur per processum ad ulteriora, licet si per ea non sit specialiter prouisum.*
- 17 *Sententia cōsetur, ac præsūmitur lata super oppositis, & discussis, idq; fusē exornatur, quinimō sufficit de aliquo fuisse tantum tractatum, & nu. 18. Iudex pronunciaſſe intelligitur de cognitis, & examinatis, quod pluribus stabilitur.*
Acta sunt veluti vehiculum ad sententiam.
Sententia debet reſeruare ius agendi ex alia causa, quādo apparet ex actis non fuisse rectē actum; sed potuisse melius agi.
Exceptio opposita ut repellatur non in liget expressa pronuntiatione, cū sufficiat tacita.
- 19 *Appellans si succumbat, totum ius suum perdit, secus in causa principali, quia potest ex alia agere secundum Bart. Appellatio ubi nō datur, nec amplius idem deduci potest in alio iudicio per modum actionis, vel exceptionis.*
- 20 *Sententia cum petitione, productis, & allegatis rem efficit clarissimam.*
- 21 *Dictio omnis, quæ est vniuersalis, nihil excludit.*
- 22 *Se ntentia verba de necessitate inferunt respectu omnium deductorum.*
... & continent etiam quæ ex eis inferuntur ne dum expressa.
Castrenſ. traditio in l. 1. num. 7. C. de ord. iud. declaratur.
- 23 *Generalis causa omnes omnino causas complectitur, præsertim si in libello, seu petitione sit adiecta clausula, deducens omne ius suum.*
Exceptio rei iudicata quando præ ceteris obſtet, & num. 24. cum seqq. vsque ad finem.
Dictio nullo iure, est vniuersalis negatiua, quæ omnia quamuis minima excludit.
Dictiois etiam natura.
L. si cū tibi C. de iudic. notabilis

sanctio in materia rei iudicata re- censetur.

- 25 *Iudicis officium secundum veriorē opinionem competit pro immissione.*
Quod licet non sit actio, ex quo datur in locum deficientis actionis, tamen illius induit naturam.
Iudicis officium promanans ex l. fi. C. de edict. diui Hadr. h. creditatis petitioni assimilatur, & de ratione.
- 29 *Sententia lata in possessorio quando obſtet eidem agenti in petitorio.*
Cuius occasione declaratur, & limitatur tex. in l. & eundem S. fi. ff. de except. rei iud.
Iudicium possessorium quando sapere dicatur causam proprietatis
- 31 *Exceptio plenē discussa, & reiecta in iudicio summario, nec proponi poterit per viam actionis in iudicio ordinario, nam obſtabit hoc casu exceptio rei iudicata.*
- 32 *Sententia quando prolata dicatur cum plena causæ cognitione.*
Et non est necessaria actualis discussio, cū sufficiat, statutum fuisse terminum, ut fiat discussio.
- 34 *Exceptio rei iudicata quādo est liquida, & notoria, nō est ad merita causæ reijcienda.*
Quando autem in promptu constare dicatur, paucis hic insinuat.
- 35 *Ad extremum subnectuntur uerba decisionis Sacri Consilij.*

CONSILIVM IV.

LATA sententia in secundā instantia in fauorē Ioānis Baptistæ Catanei, Philippus Spinula ab eadē sententia reclamauit, mox de nullitate dixit, & nullitates proposuit, & demum per aliam supplicationem repetita aliās prætenſa incapacitate opposita ex causa homicidij commissi in personam quondam Stephani Catanei petijt, condemnari Ioānem Baptistam ad restituendum integra bona hæreditatis quondam Baltassaris Ca-

Catanei senioris cum fructibus ex persona Cæsaris Catanei ; cuius est hæres , non obstante fideicommissio tanquam extincto ob offensam memoriam dicti Baltassaris fideicommissantis patris prædicti Stephani occisi, cumque debuisset Philippus acquiescere posteriori sententiæ, ex qua ex equitate Sacri Consilij non modicum compendium duc. 15. mil. reportavit, Religiosissimi Iudices non tolerabunt, ut decisa solemniter per binas sententias iterum in iudicio deducantur ; sed omnia ex aduerso prætensa vnico decreto faciliè terminabunt, & reijcient.

Et omittis nullitatibus , quæ ex earum lectura absq; allegatione remouentur, ex infrascriptis indubitanter demonstrabitur, non esse locum reclamationi interpositæ, & quoad petitam restitutionem bonorum ex causa dictæ prætensæ incapacitatis insuper ob stare exceptionem rei iudicatæ, & litis finitæ.

Quoad reclamationem interpositam allegat Philippus, ex prima sententiâ fuisse declaratum non competere legitimam, nec trebellianicam in bonis Cæsaris, & Stephani Catanei respectu bonorum, & hæreditatis quon. Baltassaris Catanei senioris, & proinde non esse locum petitæ immiſsioni. Ex secunda verò fuit declaratū benè iudicatum per Sacrum Consilium, & nihilominus ex causis discussis Ioannes Baptista Cataneus fuit condemnatus ad soluendum Philippo ducatos quindecim mille pro omnibus per ipsum Philippum prætensis, seruata tamen forma dispositionis quon. Cæsaris Catanei, & cum in secunda sententiâ non fuerit impositum perpetuum silentium, & appareat difformitas in condemnatione dictæ quantitatis, præ tendit non esse denegandam
I reclamationem ex verbis *Pragmatica quinta* in ordine, *de offic. Sacri Consilij*. ibi *Postquam verò duæ à Sacro Consilio conformes sententiæ promulgatae fue-*

rint perpetuæ, ut hætenus in Regno obseruatum est, silentium imponendum esse decernimus.

Pro responsione primò breuiter est aduertendum, primam sententiam dici confirmatam ex illis verbis positis in sententiâ secunda, scilicet, *benè fuisse iudicatum*, ita *D. de Franch. decis. 710. num. 9.* vbi ait, conformitatem sententiarum cōsistere ad finem excludendi reclamationem in eo, in quo sententiæ sunt conformes, & in eo esse imponendum perpetuum silentium, quod intelligitur impositum etiam, quòd non dicatur expresse in sententiâ ex doctr. *Bald. in l. quid tamen §. si arbiter in 3. not. ff. de recept. arbitr.* per quam auctoritatem ita tenet, & iudicatum refert de *Pont. in cons. 58 num. 18. volum. 1. & Consiliar. Rouit. in eadem Prag. 5. num. 1. in fin. vers. idem amplia*, & inducitur perpetuum silentium, cum fuerit dictum, *benè iudicatum, & malè reclamatum*, ut *idem de Franch. posuit in decis. 664. num. 13. & 14.*

Ratione verò difformitatis ex causa
2 condemnationis additæ in secunda sententiâ dictorum ducatorum 15. mill. non competit Philippo secunda reclamatione ad instar appellationis, quæ tertio loco poterit interponi ab vno capitulo difformi, & sic in ea parte, in qua sententiæ non conueniunt ex doctrina *Angel.* sic intellecta in *l. 1. C. ne lice. tert. prouoc. Crau. cons. 183. num. 4. Couar. pract. quest. cap. 25. num. 6. & in fin. dict. nu. Dec. cons. 385. in princ. & Surd. latè in cons. 277. num. 19. volum. 2. & Thesaur. decis. 122. num. 7.* quoniam ad finem denegadi tertiam appellationem requiruntur tres sententiæ omninò conformes *d. l. 1. C. ne liceat tert. prouoc.* & si millies quis grauatur in vna causa super diuersis capitulis, semper poterit appellare ab vnoquoque capitulo, ut tradit *Philipp. Franch. in c. direct. col. 3. in princ. de appell. Marant. latè in praxi iudicio. in verbo, & quandoq; appellatur num.*

280. diuersum tamen est in supplicatione, quoniam à sententia Sacri Cōsiliij, tanquam à sententia Præfetti Prætorio bis reclamari non potest, non ex eo, quòd sententiæ sint fortè conformes, sed quia semel tantum permessa est reclamatio *l. si quis aduersus C. de precib. Imper. offeren.* vbi notant *Bar. Bald. Castr. & Ias.* & conceditur ex gratia allegando proprium errorem, vel circumuentionem aduersarij, nō iniquitatem sententiæ ob auctoritatem, & reuerentiam Iudicantium *l. Præfetti ff. de minor. cumque sit remedium gratiosum non potest supplicari, nisi semel ex eadem parte, non distincto an sententiæ fuerint cōformes, vt ultra Bal. & alios citatos tradit Guido Pap. decis. 345. & in cons. 139. num. 2. vers. tertio quia, Auphrer. ad decis. Capell. Thol. 480. num. 4. Abb. & ceteri in cap. ex literis de restitut. in integr. Neuilam. cons. 70. in princ. ex mente Purpurat. in l. 1. ff. de offic. eius, Rebuff. super Constitut. Franc. in tit. de supplicatio. 8. q. num. 43. Afflict. decis. 231. in fin. Maran. in d. verb. & quandoque appellatur num. 21. D. de Franch. decis. 135. in fin. & colligitur etiam ex eadem Pragm. 5. vbi interposita reclamatione iterum iudicari permittitur, & sic admittendo semel reclamationem, quòd si sequatur sententia conformis, decernitur, imponendum esse perpetuum silentium, duo namq; statuit *Pragmatica*. Primum, vt iterum iudicetur, prout iustum fuerit, admittendo propterea vnicam reclamationē à victo, iuxta dispositionem iuris communis incorrectam. Secundum, quòd imponatur silentium perpetuum ex conformitate sententiarum ad excludenda remedia aduersus binas sententias conformes, vt *de Ponte* tradit in *d. cons. 58*. Quòd si secunda sententia contineat aliquid difforme contra victorem, licet victus denuò reclamare nō possit, victor tamen supplicare non prohibetur, quod intelligi non posset,*

nisi data difformitate sententiarum, & sic ab alia parte poterit reclamatio interponi, vt dicit *Guid. Pap. d. decis. 345. Rebuff.* eleganter explicat in *dict. 8. quest. princip. nu. 44.* vbi loquitur, si alia pars allegat errorem in supplicatione iudicata, & sic difformitatem, vt reclamare possit, quā reclamationem negat parti, quæ supplicauerat, & propriè ibi, dum dicit, *quia nō nunquam superiores sententias benè latas in peius reformat, & ideò posse alterā partem supplicare*, sequitur *Thesaur. decis. 246. in final. verb. & Menoch. in addit. ad lib. 1. de arbitr. iud. q. 70. nu. 35.* Ex quibus sine dubio locus esset reclamationi ex parte Ioan. Baptistæ Catanei, non autem respectu Philippi Spinulæ, qui reclamauerat.

4 Et hoc est adeò verum, quòd etiam si in secunda instantia reclamationis fuerit proposita noua ratio, ex qua pretensā fuisset reformatio, vel reuocatio primæ sententiæ, adhuc non datur reclamanti secunda reclamatio, etiam quòd illud nouum caput dicatur semel discussum, & decisum, & dicerentur sententiæ conformes cum perpetuo silentio, quia aliàs esset in potestate victi semper aliquid de nouo proponere, vt difformitas oriretur pro interponenda alia reclamatione in quolibet capite semel deciso, & clarum est, sententiam cōfirmari, vel infirmari etiam ex capitibus nouitè deductis, vt latè prædicta comprobatur *D. de Franch. in decis. 664. num. 18.* vsque in *fin.* allegans etiam *Thesaur. decis. 228. num. 2. in fin.* quoniam sufficit de eadem re egisse ad eam persequendam, licet actione mutata, vt punctualiter decidit *text. in l. 5. ff. de exceptio. rei iudic.* de quo pariter inferius dicemus: Et fuit solemniter iudicatum in causa Aloysij Antonij Minutuli, vt ex processu cōstat, cum igitur respectu vnius partis semel tantum permessa sit reclamatio à sententiā Sacri Cōsiliij etiam si nouum caput deductū fuerit in causa reclamationis,

non

non erit locus reclamationi interpositæ per Philippum Spinulam etiam respectu prætenſæ incapacitatis magis specificè in reclamatione oppositæ in personam Ioannis Baptistæ Catanei ad eneruandum vires fideicommissi, quo non obstante in prima instantia petierat immissionem, quem admodum fortius prædicta confirmabimus in sequenti articulo exceptionis rei iudicatæ, qui ex hoc etiam redditur indubitabilis ratione denegatæ reclamationis.

Deueniendo nunc ad exceptionem rei iudicatæ respectu prætenſæ actionis pro restitutione omnium bonorum hæreditatis quond. Baltassaris Catanei ex causa allegatæ incapacitatis ratione homicidij in personam quond. Stephani Catanei, tanquàm fideicommisso extincto, recensendum est in primis, eundem Philippum Spinulam opposito per Ioannem Baptistam Cataneum de fideicommisso principaliter petiſſe immissionem uti hæredem Cæſaris, & etiam Stephani mediante persona Cæſaris prædicti, non obstante fideicommisso etiam, quia allegabat competere detractiõnem legitimarum, & trebellianicæ, quas retinere intendebat præſentando legitimaciones, & in prima instantia in allegationibus deduxit fideicommissum extinctum ex causa homicidij prædicti, & in secunda instantia reclamationis impartito termino, inter alias scripturas reprodixit sententias Ianuæ latas contra Ioannem Baptistam de homicidio prædicto, & prouiſo, quòd terminus currat, denuò inſtetit, denegandam eſſe audientiam Ioanni Baptistæ, nedum respectu ſucceſſionis Stephani occiſi, ac præfati Cæſaris; ſed omnium attinentium, ſiue respectu totius hæreditatis dicti Baltassaris ſenioris ex causa prædicta, & procedi ad expeditionem cauſæ excluſo penitus ab omni iure Ioan-

ne Baptiſta ex eadem incapacitate pluries repetita ſtantibus ſententijs dictis.

Aduerſus prædicta latiffimè fuit allegatum pro parte Ioannis Baptistæ, & fuerunt omnia ſolemniter diſcuſa per latiffimas allegationes vtriuſque partis, ut doctiſſimis Iudicibus conſtat, & ſignanter fuit reſponſum obiectis prædictis, quæ deducebantur ex ſententijs Ianuæ, & altera Lucæ, ut in allegationibus, quòdque ſtante vltima ſententia Ianuæ lata in loco originis audito Ioanne Baptiſta, carcerato in ſuis deſenſionibus, & executioni demandata contra eundem condemnatum à Iudice competenti ampliùs procedi non poterat, ut comprobatum fuit, & nunc ex abundanti fortius confirmabitur. Etenim ſententia prædicta facit ius pro reo contra omnes *l. ſi cui §. ſiſdem ff. de accuſat. leg. eum, qui §. in popularibus ff. de iure iurand. leg. licet in fin. ff. nau. cau. p. & ſtabula. Clar. latè in §. fin. quæſt. 57. & latiffimè Seſſe deciſ. Aragon. 106. numer. 1. 2. & 3. & parit exceptionem rei iudicatæ coram quocunque Iudice, etiam ſi eſſemus in diuerſis iurisdictionibus, & territorijs, cum ſemel punitus iterum cognolci non poſſit *leg. qui de crimine C. qui accuſ. non poſ. dict. leg. ſi cui, & capit. de his extra eodem titul. de accuſatio. vbi latiffimè Henricus Boich, Aretinus conſil. 58. numer. 12. & in capit. at ſi Clerici in princip. numer. 24. de iudiq. poſt Anchara. in cap. ea, quæ, quæſt. 9. de reg. iur. Clar. quæſt. 39. verſ. Quæro nunquid in fin. & in dict. quæſt. 57. verſ. habet etiam locum, Boſſ. tit. de for. compet. numer. 85. Cyrill. in ſum. crim. tit. vbi de crim. agi oportet, Marc. Ant. Eugen. conſil. 64. numer. 36. lib. 1. vbi teſtatur de communi, Seſſ. dict. deciſ. 106. & executio ſententiæ prædictæ parit exceptionem etiam contra aliam ſententiam, quæ in alio loco reperiretur**

I legitimè

legitimè facta, vt ex mente *Ang. tradit Decian. in tract. crim. lib. 2. capit. 36. num. 6.* & ob stare dicitur contra quemlibet alium iterum accusare volentem *Boer. decis. 289. numer. 9. Marant. in spec. in titul. de inquisit. numer. 48.* etiamsi fuisset processum per Inquisitionem, maximè cessante ignorantia delicti, vt in casu nostro, sicut dicitur inferius, ita *Bart. notab. in d. l. si cui §. iisdem num. 4. de accus. Roman. conf. 213. vers. aliquo verò*, nisi tamen vna pœna esset imponenda respectu vnius fori, & alia respectu alterius fori, vt in Monacho Claustrali deponendo per Episcopum posuit *Romanus in consil. 375. per totum.*

Nec obstabit si dicatur, Philippum non instituisse accusationem, nec criminaliter egisse contra Ioannem Baptistam, sed nunc ciuilitè ad prosecutionem rei familiaris, & restitutionem bonorum hæreditatis Baltassaris Catanei senioris, quoniam adhuc repellitur manifestè ex infra scriptis.

- 6 Primò, vel asserit Ioannem Baptistam indignum, & quoniam hoc casu bona ex delicto applicarentur Fisco, nemo dubitat ex hoc solo causam dici criminalem *glos. in l. 2. in princ. ff. de sepulch. viola. ubi Bart. numer. 1. Farinac. qui cæteros omnes allegat var. qq. q. 100. numer. 10. Afflict. in Const. varietates num. 9. idem de Franch. decis. 162. in fin. notatur etiam in leg. Caius ff. ad Syllaniam. Menoch. de arbitr. iudic. quæst. 265. numer. 7. cum sequent.* aut præ tenditur, Ioannem Baptistam incapacem esse vigore statuti Ianuæ, quod subrogauit hanc pœnam loco indignitatis pœnæ à iure communi indictæ, & hoc pro nunc admissio, adhuc fatendum est, pœnam incapacitatis ex dispositione statuti continere causam criminalem, quemadmodum diximus in pœna indignitatis de iure communi *Bald. in capit. licet causam in*

fin. de probationib. quem sequitur Menoch. de retin. possess. remed. 3. numer. 607. cum sequent. quod comprobatur per *D. de Franch. multorum auctoritate in dict. decis. 162. in fin. vt non immutetur natura causæ criminalis, licet per noua iura pœna immutetur; sed quia fundauimus, non considerari incapacitatem in casu nostro etiam attento statuto Ianuæ; sed caput indignitatis; ideò iudicium criminale dicitur, quod denuò intentari non posset, & minus à Philippo, qui indignitatem opponere nequit. Accedit insuper, statutum prædictum positum esse inter statuta criminalia Reipublicæ, vt in *lib. 2. capit. 8. versic. si alcuno ammazza*, & sic ex mente statuentium inducitur, hanc pœnam incapacitatis continere causam criminalem, non ciuilem iuxta *tex. in leg. Imperatores ff. de in diem adiectio. Menoch. dict. remed. 3. numer. 608. in fin. & alij adducti per Farinac. dict. quæst. 100. numer. 49. maximè, quia etiam attento statuto ibi. Oltra di ciò statuimo, che della medema pena, &c.* colligitur voluisse principaliter punire delinquentem, licet in consequentiâ pœna cedat commodo proximiorum, vel Fisci, quo casu etiam causa criminalis dicitur, vt probat idem *Menoch. dict. num. 608. in fin. & denique cum statutum consideret animum præmeditatum ad occidendum causa succedendi, quod tam inuerisimile est in persona Ioannis Baptistæ, cuius qualitates sunt omnibus notæ, & mores vndique prospecti, & ex hoc offenderetur dignitas, & existimatio ipsius Ioannis Baptistæ, licet ageretur ciuilitè ex crimine; dicitur tamen causa criminalis Bart. in leg. 1. sub numer. 12. ff. de edend. in leg. inde Neratius ff. ad leg. Aquil. & in leg. Prætor edixit numer. 1. ff. de iniur. Bald. in leg. edita in fin. C. de edend. Abb. in cap. testimonium de testibus, & sequi-**

& sequitur *Foller. ad Marant. in suo spec. part. 4. dist. 1. num. 3. Rot. in nouiss. decis. 81. lib. 3.*

- 7 Secundò etiam si ageretur ciuili-
ter, adhuc audiri non poterat; quo-
niam non instet Philippus pro æsti-
matione, & simplici emendatione
damni, quod est diminutio patrimo-
nij, & rei familiaris *l. damni infecti*
ff. de damn. infecti. nec quasi aliquid
absit de patrimonio, vt inquit glos.
fin. in leg. pro hered. S. fin. ff. de ac-
quirend. hered. idè non dicitur pro-
sequi rem familiarem, sed agere ad
vindictam, dùm id, quod petit, est pœ-
na, vt benè declarat Bart. in dist. 1.
Prætor edixit S. si dicatur num. 1. ff. de
iniur. etiam inspectis verbis statuti,
vt supra diximus, quod non incon-
uenit, licèt ciuili-ter agatur secun-
dùm Bart. in d. S. si dicatur, & in l. 1.
C. quand. ciuil. actio crimin. præiud.
Marant. in spec. par. 4. distinct. 1. nu.
9. versic. Si verò utraque competit
ad vindictam, Angel. Boss. Surd. & alij
allegati per Farinac. d. quæst. 100. nu.
27. & dùm tam actio criminalis, quàm
ciuilis tendit ad vindictam, senten-
tia lata in vna parit exceptionem rei
iudicatæ in alia ex Bart. in loc. cit. &
antè Bart. solemniter Dyn. in l. in Pro-
uinciali S. 1. ff. de nou. oper. nunciatio.
Cyn. in l. 1. C. quand. ciuil. act. crimin.
præiudic. num. 7. vbi glos. fin. ad fin.
Bart. etiam sub num. 2. Bellapert. col.
2. in princ. Odofred. n. 12. vers. Si autem
actio, vel accusatio competit ratione
vindictæ Iacob. Butrig. in 1. & 7. op-
pos. Alber. latissimè post num. 1. & 11.
Salycet. num. 10. Ang. num. 2. & in l.
2. S. hoc edito nu. 6. ff. vi bonor. rapt.
vbi etiam Bart. quem sequitur Afflic.
in Const. violentias sub n. 30. & Const.
usurariorum 9. notab. Bald. eleganter
in lex more C. ad l. Aquil. Fulg. in l. in-
terdum nu. 4. vers. oppono ad fin. & n. 5.
ff. de publ. iudic. vbi Imol. nu. 2. vers. in
ea glos. & vers. seq. vbi actio ciuilis est
ad vindictam, quam distinctione cõ-
muniem ait D. de Pont. cons. 49. num. 1.

- 8 Tertiò deduximus, in his terminis so-
lā inquisitionē formatā non sufficere;
sed expressè requiri sententiā priuati-
uam bonorū, & declaratoriam priua-
tionis, & cū non fuerit Ioan. Ba-
ptista condemnatus ad publicatio-
nem bonorum, nec successione pri-
uatus ex sententia prædicta, non po-
terit ampliùs tractari de amissione, &
priuatione bonorum *Afflic. in cap.*
1. in verb. condemnatus nu. 25. quæ
sint regal. & in casibus, vbi adest pri-
uatio, nisi aliter exprimatur, non
censetur ipso iure facta, sed per sen-
tentiam, vt docet Azued. recopilat.
lib. 2. tit. 1. l. 2. num. 10. in fin. vers.
Et in casibus: licèt secus sit in crimi-
ne lesæ Maiestatis, & hæresis, in
quibus bona ipso iure publicantur,
licèt in sententia non dicatur, vt ibi-
dem Afflic. posuit, & sententia eo
casu requiritur ad auocandam pos-
sessionem, & declarat dominium.
iam perditum, vt Andr. tradit in c. 1.
S. sancimus num. 9. quo tempore mi-
les, & in cap. Imperialem S. callidis nu.
21. de probib. feud. aliena. per Federic.
& in cap. 1. in vers. Ex quo non seruit
Domino post num. 5. de feud. sine culp.
non amitten. & in crimine lesæ Maie-
statis factum lex, non sententiam
attendit, dicit idem Andr. in cap. 1. S.
Præterea si vasallus num. 13. in fin. quæ
sit prima caus. benef. amitt. & si sen-
tentia Ianuæ priuationem non indu-
cit, per Sacrum Consilium non erat
proferenda alia sententia priuatiua,
9 diuersa à sententia Ianuæ. Tantò ma-
gis, quia Philippus sententiam Ianuæ,
quā produxit, approbavit, quam am-
pliùs impugnare non potest *l. Publica*
S. fin. ff. de pos. c. cū olim de cens. DD.
in c. venerabilis de except. vbi Dec. n. 22.
citat concordantes, quamuis scriptu-
ra prædicta non esset sollemnis, quia
productio tribuit ei fidem, & auctori-
tatem Bald. in l. alia nu. 3. C. de his, qui-
bus vt indign. Alexan. cons. 184. num.
2. volu. 7. Felin. in d. cap. venerabilis in
2. limit. vbi Dec. num. 27. nec ab illa

sententia recedi poterit, & minùs Ioannes Baptista de cetero molestari, quia, vt diximus, sententia Ianuæ est attendenda, quæ de priuatione non loquitur, vt requirebatur, si constitisset, crimen à Ioanne Baptista fuisse commissum, quod facinus verè eidem imputari non potuit ex qualitate personæ, & ex alijs consideratis, siue deductis in processu, & defensionibus, proinde extra ordinem punitus fuit ex sententia prædicta, quæ facit ius quoad omnes, & in quolibet foro seruanda, & alibi reuideri non potest, ideò inutiliter allegauit Philippus Ioannem Baptistam incapacem, & successionem priuatum ex sententia prædicta, quam produxit, & quæ sola sufficiens fuit ad excludendum Philippum, & quemlibet prætendentem à tali prætensione proposita post annos 17. data insuper ab initio scientia allegati criminis, de quo etiam infra verba faciemus, & hoc primum assumptum sufficeret ad dene-gandam Philippo audientiam.

- 10 Secundò principaliter Philippus ratione prætensæ incapacitatis omni iure venit excludendus, cum sua non interfit, & sine actione expertus fuerit ad tex. in l. si pupilli S. videamus ff. de negot. gest. quod ante omnia esset discutiendū, si non fuisset pronunciatū, utrū scilicet agens actionē habeat l. 1. ff. fam. ercisc. l. non ignorat C. qui accus. non poss. l. 2. C. de ordin. iudic. per Bart. in l. si Titius, & Seius ff. de verb. oblig. & in l. ubi pactum, ubi glos. & DD. C. de transactio. Marant. in par. 4. distinct. 20. num. 15. quod sub num. 19. seruandum ait etiam in Regno, cum tantum illa præiudicialia sint sublata, quæ ad ordinem spectant, non ad iustitiam, & actionis carentiam, vt per Afflict. in Cōst. si ciuilitè agens num. 7. & sub num. 9. & Iudex tenetur actorem à limine iudicij repellere etiam parte non opponente, vt per Bart. & alios in d. l. ubi pactum, Roman. consil. 224. Ale-

xand. conf. 166. lib. 1. & Intrigliol. decis. 2. à num. 1. quia exceptio tua non interest dicitur litis finitæ Menoch. conf. 2. num. 111. & conf. 89. num. 74. Sed quia super omnibus fuit pronunciatum, vt ex verbis sententiæ patet; memores erunt Religiosissimi Iudicantes fuisse primò allegatum ad exclusionem Philippi, quod Cæsar Cataneus, ex cuius persona expertus fuit, non erat successor Stephani, tam attento iure communi, tanquàm ortus ex diuersa Matre, vel concubina, quàm inspecto iure legitimationis limitatè concessæ, ac iure Hispano ob existentiam Mariæ de Figueroa Auiæ maternæ dicti Stephani, quo iure pars neq; vti potuisset, cum attendi debuissent statuta Ianuæ originis Baltassaris Patris, & domicilij filiorum ex latè comprobatis tam in articulo Trebellianicæ, successionis ab intestato, quàm in articulo incapacitatis prætensæ.

- 11 Amplius secundò indubitanter deductum fuit, quod ex inimicitia subsequuta post mortem Testatoris fideicommittentis, non intelligitur reuocatum, nec extinctum fideicommissum: quia reuocatio oritur ex contraria volūtate saltim præsumpta, quæ mutatio dari non potest post mortem disponentis, & ideò ex causa subsequuta post mortem non dicitur ademptum fideicommissum; sed tantummodo ab honorato retineri non potest, & ab eo auferitur tanquam indigno, vt voluit punctualiter Bar. in l. 1. in princip. & l. fin. in fin. ff. de ijs, quib. ut indign. Bald. in l. his consequenter in 2. lect. circa fin. ff. famil. ercisc. Castr. in l. sororem n. 4. C. de his, quæ ut ab indign. Couarr. Molin. & Mantica. etiam ex aduerso adducti, & optimè con-
- 12 cludentes contra partem, & si non est casus incapacitatis, sed prætensæ indignitatis, de illa solus Fiscus opponere potuisset si verè crimen commissum fuisset, & Fiscus pariter omni cōtradictione cessante exclusus esset ob la-

ob lapsum quinquenij à die commissi delicti *ad tex. in l. si cognitione ff. ad Senat. Consult. Syllania.* & ultra re-
latos posuit *Afflict. in dict. capis. 1. in verb. condemnatorum num. 45. quæ sunt regalia*, vbi ait, in crimine læsæ
Maiestatis statutum esse tempus vi-
ginti annorum.

13 Insuper tertio fuit allegatum, quòd
licet Ioannes Baptista incapax aliquo
modo dici potuisset, id nocere non
poterat Baltassari Cataneo iuniori
fratri, & consubstituto etiam respec-
tu portionis Ioannis Baptistæ, qua-
tenus incapax, maximè quia eo
tempore minor erat, vitæ irrepre-
hensibilis, non culposus, nec par-
ticeps, cui Baltassari deinde ab inte-
stato defuncto potuit Ioannes Bap-
tista legitimè succedere in omnibus
bonis prædictis, non obstantibus
contrarijs iure optimo reiectis, vt
comprobauimus.

14 Tandem diximus, vltra qualitates
à statuto Ianuæ requisitas in termi-
nis nostris, & deficientes ratione
prætensi criminis commissi, & exco-
gitati ad finem succedendi, vt be-
nè ab eo tempore Philippo magis
quàm alijs omnia cognita erant; sta-
tutum prædictum locum sibi vendi-
care non poterat in delicto com-
misso extra territorium Ianuense e-
tiam à subdito, qui delinquens ex-
tra territorium potuisset puniri se-
cundum poenam indictam de iure
communi, non autem vigore statuti,
vt ex *Parif. in conf. 159. vol. 4.* & alijs
fundauius, quo iure cõmuni attento
resultabat indignitas, non incapaci-
tas, si de delicto constitisset ad be-
neficiũ Fisci, iam paritèr exclusi
deficiente sententia priuatiua bono-
rum, & ex lapsu quinquenij ex su-
pradietis. Et Philippus propterea
conquiescere debebat, sicut ab ini-
tio veritatis non ignarus non au-
sus fuit Ioann. Baptistam modo ali-
quo culpabilem allegare, nec ali-
quam prætensionem ex causa præ-

dicta proponere, & sic ex quoli-
bet capite denegata fuit, & esset
omni tempore deneganda audien-
tia.

15 Sed quia omnia prædicta iam fue-
runt plenè discussa in reclamacione,
& ex deductis, & ex allegatis ab vtra-
que parte paritèr decisa, si nunc esset
procedendum in hac actione propo-
sita per Philippum, sine dubio om-
nia prædicta iterum venirent allegan-
da, & discutienda, obstat propte-
rea exceptio rei iudicatæ, quæ tria
necessariò requirit, identitatem sci-
licet personarum, rei, & causæ leg-
cũ *quaritur cum duab. sequent. ff. de
except. rei iudic. & in l. eandem*, vbi
*glos. in verb. personarum ff. eod. tit. l.
nemo S. quoties ff. de reg. iur. Papiens.
in form. respons. rei S. rei iudicat. sub
num. 3. glos. in cap. fin. vbi DD. de
except. in 6. Abb. in cap. fin. num. 6.
de except. & conf. 56. num. 2. & 6. lib.
1. Dec. conf. 445. & 446. Consiliarius
Anna in conf. 17. num. 1.* De identi-
tate rei, & personarum non dubita-
rur, cùm Philippus paritèr vt hæres
Cæsaris agat contra eundem Ioan-
nem Baptistam ad prosecutionem
eorundem bonorum quondam Bal-
tassaris Catanei. Identitas verò cau-
sæ, attendendo speciem, quam agi-
mus, potest cõsiderari dupliciter. Pri-
mò, si idem deducatur per modum ac-
tionis, quod fuit antea deductum in
alio iudicio, & cùm idem vertitur in
vtroque, semper obstat exceptio rei
iudicatæ *Abb. latè in conf. 50. per tot.
vol. 1. sic declarando tex. in l. duob. ff.
de except. rei iudic.* fuit nanque op-
positum de incapacitate in secunda
instantia reclamacionis, & petitem,
iustitiam ministrari, deducendo omne
ius, aduersus quam prætensionem Io.
Baptista vsus fuit exceptionibus, &
rationibus allegatis, cùm verò ad præ-
sens Philippus per modum actionis
eandem prætensionē in noua suppli-
catione deducat, sine dubio obstat
exceptio rei iudicatæ. Secundo, in hac

actione proposita pro consecutione eorundem bonorum ex eadem incapacitate iam in reclamacione allegata idem factum venit discutiendum; quod fuit iam discussum, & determinatum in reclamacione, proinde cum sit eadem causa petendi in secunda Iudicio, & eadem causa negandi, & eadem quaestio, siue factum discipandum, quod fuit antea discussum, & determinatum, obstat exceptio rei iudicatae, etiam si essemus in alio, vel diuerso genere iudicij, casus est in *l. si quis cum totum S. & quidem ita discipari potest*, & clarius in *vers. & generaliter ff. de except. rei iudic. ubi Castr. Bart. in l. 3. S. hoc edicto sub num. 3. ff. vi bonar. rapt. Soc. conf. 111. sub num. 5. lib. 1. Barhof. in l. diuortio S. fin. sub num. 59. & 62. ff. solut. matr. Lanar. late conf. 34. nu. 15. & conf. 65. a num. 5. cum seq. de Ponte conf. 90. sub num. 12. Magon. decis. Florent. 3. sub num. 30. & 34. Surd. conf. 312. num. 9. lib. 3. ubi citat. alios quamplures, imò etiam si actione mutata in diuerso genere actionis de eadem re ageretur, quod est fortius; obstat exceptio rei iudicatae, ut punctualiter decidit *tex. in d. l. 5. ibi, caterum cum quis actione mutata experitur, dummodo de eadem re experitur, & si diuersa genere actionis, quam instituit, videtur de ea re agere*. Et si ex iure alias discussio, & deciso inter easdem partes ageretur ad rem diuersam, obstarat quoque exceptio rei iudicatae, quia omnia ex eodem fonte dependent (veluti in casu nostro) ex eadem causa incapacitatis, & sic dum venit discutiendum idem ius discussum, semper idem est iudicium interpretatiue; quod sufficit ad exceptionem rei iudicatae, probat *tex. in l. egi ff. de except. rei iudic. glos. notab. in l. & an. eandem in verb. concurrant, & in verbo personam eod. tit. & ex alijs comprobat de Ponte in consil. 30. num. 1. & 2. vol. 2.**

Incapacitas autem iam fuit per Philippum deducta in secunda instan-

tia reclamacionis specificè, ut notauimus, reproducendo sententias praedictas ad illius probationem, & sollemniter, lateque discussa per amplissimas allegationes utriusque partis, & successiue decisa, ut ex verbis sententiae plenissime constat, dum ex omnibus pratenfis per Philippum. Ioannes Baptista fuit condemnatus ad soluendum ducatos 15. mill.

Nec obstat, quod opposita incapacitate per Philippum, Ioannes Baptista inter alia replicata obiecerit, quod si vigore sententiarum Ianuae aliquid pretendit, id debet proponere explicitè, quoniam dabitur congruum responsum, & demonstrabitur, non esse in tam vana, & aerea praetensione audiendum, quasi quod ex hoc inducere velit, non fuisse alias tractatum articulum incapacitatis, cum opus fuisset iudicio ordinario iuxta instantiam ipsius Ioannis Baptistae, quoniam ultra praedicta similiter replicauit, sententiam praedictam non officere, & eidem Philippo denegandam esse audientiam, & quia exposita à veritate sunt aliena, his bene recognitis contrarium resultauit ex sententia praedicta, & quia ex replicatione praedicta non poterat impediri cognitio, & discussio incapacitatis praetensa aduersus fideicommissum oppositum, pariter Ioannes Baptista vndique tutus ex notoria iustitia ex eisdem scripturis productis apparente non aliter contradixit prosecutioni instantiae praedictae, & sufficit fuisse processum ad vteriora, etiam super praedictis non facta speciali prouisione ad *tex. in l. a procedente C. de dilatio*. quod clarius confirmatur ex alio, quoniam expedita citatione ad publicandum; Philippus iterum instetit, Ioannem Baptistam debere succumbere, etiam ex incapacitate iam opposita, & Ioannes Baptista huic instantiae quodam cognitionem articuli praedicti aliud non replicauit, ut ex facto, sicque quemadmodum omnia propo-

proposita fuerunt plenissime discussa, & signanter respectu incapacitatis prætensæ ex lectura in Aula, ex nota facti, ex informatione pluries repetita, ex allegationibus, quod aliquo modo inficiari non poterit, ita ex verbis sententiæ pariter colligitur manifestè, omnia fuisse decisa: cum pro omnibus prætensis fuerit Ioannes Baptista condemnatus ad dictos ducatos 15. mill. absque aliqua reservatione.

- 17 Quod enim fuit oppositum, & discussum, necessariò dicitur iudicatum, & per sententiam terminatum iuxta doctrinam Bald. in l. receptitia num. 2. vers. Item hoc vitium in fin. C. de const. pecun. & Iudex pronunciasse censetur de cognitis, & examinatis, cum de ea re iudicare debeat, de qua cognouit l. de qua re ff. de iudic. Salyc. in specie in l. 2. post num. 1. vers. Est ratio ff. eod. tit. de re iudicat. Bald. conf. 153. lib. 1. Menoch. conf. 367. num. 12. Surd. conf. 312. num. 16. circa fin. volum. 3. & præcipuè de his, quæ in allegationibus partium tractatum fuerit, ut notat Surd. eod. loco, & Menoch. conf. 422. num. 24. & 28. Proferenda est namque sententia, ut omnem litem amputet Ofsac. in proæm. decis. num. 13. & totum negotium finiat Rebuff. in Constit. in tract. de expens. & damn. art. 7. num. 4. tom. 3. & semper præsumitur lata, ac decidere causam deductam Bald. in l. fin. vers. & secundum hoc C. de suspect. tutor. & refertur ad omnem causam, quæ ex actis colligitur Bart. in l. Iulianus verum debitorem num. 4. vers. prædicta verò ff. de cond. indeb. & in l. si quis ad exhibendum, vbi glos. ff. de exceptio. rei indic. cum acta dicantur vehiculum quoddam ad sententiam Bald. in cap. cum super ad fin. de caus. poss. & propriet. etiam quando actio poterat plures causas includere Surd. ex mente plurium d. conf. 312. num. 16. Castill. decis. Sicil. 61. num. 12. & si ex actis apparuisset, non fuisse rectè actum; sed potuisse melius

agi & debebat in sententia reservari in illud agendi ex illa causa, quod in casu nostro factum non est Bart. & Bal. quos sequitur Ias. in S. omnium num. 118. de actio. Obban. de actio. tom. 2. lib. 1. cap. 1. num. 79. vers. Quarta cautio. Et non erat necessaria expressa pronuntiatio super oppositis, sed tacita sufficiebat Aret. in S. 1. Inst. de replicat. in fine, & pariter implicite fuisse iudicatum super incapacitate replicata, ut volunt DD. in l. 1. C. de ordin. iudicio. per illum tex. in fin. vbi Bart. num. 5. cum seq. Bald. sub num. 9. vers. aut loquimur; & in l. 2. C. de ordin. cognitio. & alij, quos congerit Pacian. de probat. lib. 1. cap. 58. num. 63. Aret. conf. 155. num. 6. Imò sufficit, ut de aliquo tractatum fuerit, ut dicatur diffinitum Surd. loco citato, & Menoch. d. conf. 422. num. 24. & 28.

Ex prædictis similiter sequitur, quòd dum Philippus in secunda supplicatione instent pro immessione in possessionem bonorum prædictorum, nò obstante fideicommissò, & sic indistinctè non exprimendo causam, ut latius infra dicetur, & in reclamacione specificè causam incapacitatis proposuit, & super ea iudicatum est, si iam fundauimus, non esse locum reclamacioni, sine dubio eundem articulum incapacitatis decisum deducere non potest per viam actionis; quoniam vltima sententia omnem prætensionem subtulit, & extinxit, à qua reclamare non potest etiam respectu capitis prædicti, quòd si in hac actione proposita quòd ad dictam incapacitatem procederetur ad vltiora, esset dare aliam instantiam, & iudicium, & lata sententia posset ab ea iterum reclamare, quod certè nemo affirmabit, dum indubitanter constat ex allegatis in principio, reclamacioni non esse deferendum, & sic fortius citra omnem controuersiam obstabit exceptio rei iudicatæ, cum omne ius sit deductum specificè in reclamacione, proinde totum dicitur perditum, ut per

per Bart. in l. *fi mater* S. *denique* nu. 1. ff. de exceptio rei iudic. per tex. in l. *Seio* in fin. ff. de appellatio. & ubi non datur appellatio, nec amplius idem deduci potest in alio iudicio per modum actionis, nec per modum exceptionis Roman. in cons. 410. num. 3. ultra alia mox inferiùs notanda ad confirmationem exceptionis prædictæ.

Nec obstat, quòd aliqui ex Iudicibus fortè non iudicauerint super dicta incapacitate opposita, quoniam ad præsens non attenduntur vota aliquorum Iudicum singularium, vel minorum numero, postquam ex voto omnium dicitur sententiâ prolata, quæ attendenda est, nec in præsentī casu opus est aliqua disputatione, cùm ex petitione, ex productis, ex allegatis ex vtraq; parte, & ex sententia res clarissima reddatur, vt idem *Surd.* prædicta considerat in d. cons. 312. Et quia in sententiâ prædictâ Io. Baptista fuit condemnatus ad soluendum dictos ducatos quindecim mille pro omnibus per Philippum prætensis, sine dubio omnia deducta comprehenduntur ex illa dictione vniuersali (*omnibus*) quæ nihil excipit l. *Iulianus* ff. de leg. 3. l. *fi pluribus* ff. de leg. 2. prout verba sententiæ inferunt de necessitate respectu omnium deductorum Bart. in d. l. *Iulianus* num. 4. Dec. cons. 43. num. 4. Soc. iun. cons. 182. num. 31. vol. 2. & *Surd.* d. cons. 312. num. 6. in fin. Fuit enim primò determinatum, benè fuisse iudicatum per primam sententiam, in qua specificè pronunciatum fuit, nò competere legitimam, nec trebellianicam, cùm verò deinde ex causis discussis pro omnibus prætensis condemnatus fuit Io. Baptista ad solutionem dictorum ducatorum 15. mill. dici non potest exceptionem incapacitatis reseruata, sed necessariò comprehensam in sententia, quæ correspondet omnibus deductis, & petitis ad dirimendas omnes controuersias propositas, prout in dubio paritèr interpretantur verba senten-

tiz, declarat Bart. in l. 1. C. *si plan. una sent.* Soc. cons. 37. n. 18. lib. 4. Quæ sententia nedum continet expressa, sed etiam, quæ ex eis inferuntur Alex. in cons. 128. num. 8. lib. 1. Dec. in l. 1. sub num. 50. ff. de offic. eius, & cons. 348. Roman. cons. 113. & 399. nu. 3. & idè prædictis attentis ex æquitate S. C. obtinuit Philippus quantitatem prædictam, sicut Domini Iudicantes Artifices facillè poterunt reminisci. Et si verè super prædictis non esset pronunciatum, deberet hic articulus determinari tanquàm caput omissum, ex deductis in reclamatione, sed nullo modo permitti, vt procedatur in alio iudicio nouiter ex eadem causa instituto, ac si in primo iudicio aliquid deductum non esset. Verùm, quia in sententia reseruatō aliqua nò intercessit, & verba illius nimis clara sunt pro decisione omnium quouis modo propositorum. Remanet Philippus exclusus à quauis alia prætensione obstante exceptione prædicta rei iudicatæ, & aliter sententia prædicta pro omnibus prætensis substineri non posset, nisi dicamus super incapacitate pro Cataneo iudicatū iuxta glos. in d. l. 2. *vers. pronunciatum* in prima solutio. C. de ordin. cognitio. Bart. in d. l. 1. C. de ord. iud. num. 3. Salyc. num. 8. Rip. in l. *qui Romæ* S. *duo fratres* num. 21. ff. de verb. obligat. Aret. cons. 155. Soc. cons. 264. sub num. 16. volum. 1. *Magon. decis. Florent.* 3. num. 18. & 26. *Felin. in cap. suborta* num. 4. de sent. & re iudic. & de Pont. cons. 62. num. 30. lib. 1. & ita intelligendus est *Castrens.* in d. l. 1. sub num. 7. C. de ordin. iudic. si ex verbis sententiæ tacita reprobatio inferatur, sine qua substineri non posset, vt se ipsum declarat idem *Castrens.* in l. *fi autem* S. *fi quocunque* sub num. 2. ff. de neg. gest. Et si procedi posset denuò super incapacitate, sententia denegans Philippo immiſsionem, iusta dici non posset, si aliquo modo causa incapacitatis officeret ex not. in d. l. 1. C. de ordin. iudic.

• in

in l. 2. C. de ord. cognitio. Castrensis. in l. si plures ff. de fideiuss. & de Pont. d. conf. 62. num. 31. lib. 1. & alij supra relati, quod nullo modo est affirmandum in specie nostra tam solemniter decisa ab eminentissimis Iudicibus per binas sententias, & præuia amplissima discussione omnium deduc-torum.

23 Secundò principaliter aduertendum est, Philippum Spinulam ab initio opposita iam exceptione fideicommissi per aliam supplicationem petijisse immisionem non obstante allegato fideicommissio, quod nullo iure ob stare potest, sub qua generali petitione ad exclusionem fideicommissi omnis causa poterat in termino produci absque aliquo particulari libello, & diffiniri tanquam re contenta sub illa petitione, ad *tex. in l. & eandem S. actiones ff. de except. rei iudic. l. si mater S. 1. & 2. eodem tit. vbi Doct. Zas. in d. l. mater S. & eandem n. 7. Dec. conf. 57. num. 1. in fin.* attenta maximè clausula in eadem supplicatione adiecta, *deducens omne ius suum, de qua per Zas. loco citato*, & sic omnes causas deduxisse videtur, ut fideicommissum non obstaret. Qua de re etià quòd ad incapacitatem, licet non specificè propositam in prima instantia, comprehensam tamen sub illa generali petitione indubitanter obstat exceptio rei iudicatae, sunt *tex. clari ad literam in d. l. si mater S. 1. & 2. in d. l. & eandem S. actiones*, & in l. cum de hoc ff. de exceptio. rei iudic. cap. Abbate sanè de sent. & re iudic. in 6. DD. in c. 2. de libell. obla. & in cap. 2. de exceptio. accedunt alia verba sequentia, scilicet *quod nullo iure ob stare potest*, quæ dictio (nullo iure) est vniuersalis cap. si Romanorum 3. distinct. c. solitè in fin. de maio. & obedient. Corne. conf. 70. num. 12. lib. 2. Ruin. conf. 30. num. 3. lib. 5. & omnia etiam minima excludit Crau. conf. 294. num. 6. lib. 2. & licet videatur adiecta alia particularis causa allegans, non ob stare fideicommiss-

sum etiam quia competunt detractiones legitimarum, & trebellianicæ, illa dictio (etiam) non restringit generalem petitionem; sed implicat alias causas prædictas, & ampliat ex notat. in l. etiam ff. de verb. signif. cum alijs adductis per Surd. decis. 8. nu. 12. & decis. 210. num. 14. Decian. conf. 64. num. 31. lib. 3. & ideò non tollit generalem replicationem aduersus fideicommissum, quod poterat intelligi non ob stare in totum ratione incapacitatis si militasset, vel pro parte, si detractio competisset, ob quod sententia ob stare dicitur, ut lis finita intelligatur etiam super causa incapacitatis particulariter non opposita, quæ potuisset replicari, & probari tanquam annexa, & dependens à dicta petitione generali, probat etiam *tex.* ultra prædicta allegata in l. si cum tibi C. de iudic. Vbi in iudicio tutelæ petita per pupillum à Tutore certa quantitate conuersa in emptionem prædiorum opposuit Tutor de emptione, & obtinuit absolutionem. Verum, quia prædia fuerant euicta facto Tutoris, & à pupillo fuit omissa quæstio euictionis, fuit paritèr pupillus exclusus per viam principalis petitionis, & fuit diffinitum, litem finitam instaurari nō posse etiam super meritis causæ prædictæ non discussæ, nec oppositæ. Proinde cum quæstio incapacitatis comprehenderetur sub generali replicatione aduersus fideicommissum, intelligitur decisum quicquid sub illa contineri poterat, ex decisione illius *tex.* qui loquitur in replicatione omninò omissa etiam à minore, super qua dicitur diffinitum, ita ut speciali iudicio via actionis ampliùs intentari non possit, ut notat ibi Zas. num. 7.

24 Confirmatur eadem conclusio ex alio, quoniam si petitio respectu causæ fuit generalis, & prosecutio paritèr generalis, semper ob stabit exceptio rei iudicatae, si verò petitio fuit generalis, prosecutio verò particularis, tunc si scienter, vel malitiosè omisit

omisit prosequi aliam causam, obstat exceptio rei iudicatae, siue loquamur in actione reali, siue personali *Bart. latè in d. l. & eandem S. actiones num. 5. 6. & 12. Angel. num. 1. Cuma. num. 5. Alber. antè num. 5. Ias. num. 17. in fin. idem Bart. in d. l. si mater S. denique vbi Castrensi. nu. 1. & in S. & eandem num. 2. & in l. 2. C. de iudic. sub nu. 3. vbi Angel. num. 3. & in l. tres fratres num. 4. ff. de pact. & in l. scire debemus ff. de verb. oblig. Felin. in cap. pen. in fine de except. Papiensi. in forma libel. de actio. reali S. deducendo sub num. 1. Franch. in d. c. Abbate S. sed ad hoc sub nu. 3. de sentent. & re iudic. glos. in l. habebat vers. consumpta circa medium, & vers. aliud si in rem ff. de instit. actio. Abb. in cap. 2. num. 6. de exceptio. Lanar. conf. 65. num. 2. Vgodon. in commun. iur. civil. lib. 22. cap. 5. num. 50. & licet pro*

25 immessione secundum veriorè opinionem ex l. si. C. de edict. Diu. Hadria. dicatur competere Iudicis officium secundum *Bart. in d. l. fin. sub num. 7. Bald. in 6. quest. sub num. 44. & alij, quos congerit Menoch. de adipiscend. possess. remed. 4. sub nu. 486. cum seq.* quod Iudicis officium, licet non sit actio, quia datur loco deficientis actionis, illi assimilatur, & eius naturam assumit, ex notat. per *Bart. in l. 1. sub n. 10. vers. item quæro ff. de Iurisdict. omn. Iud. glos. & Doct. in S. omnium instit. de actio. Ias. in S. superest à n. 54. eodè tit. de actio. & quia officium Iudicis ex d. l. fin. respicit ipsam possessionem hæreditatis, etiam nemine possidente, potius accedit ad naturam actionis realis, & assimilatur petitioni hæreditatis ex traditis per *Bar. in l. si tertius S. si quis prius num. 5. ff. de aqua pluui. arcen. Ias. post Aret. in l. 4. S. Cato sub num. 26. ff. de verb. oblig.* Scientia autem denegari non potest ex parte Philippi vti consanguinei Ioan. Baptistæ, & tempore prætensi homicidij nedum erat vnus ex fideicommissarijs, & administratoribus; sed cum esset vnus ex Senatoribus Reipubli-*

cæ Ianuensis vti suspectus tanquam consanguineus, vel affinis Ioan. Baptistæ in iudicando non interuenit: si ergo sciens, & prudens hanc prætentam incapacitatem ab anno 1603. quo defunctus fuit Cæsar Cataneus instituto iudicio prædicto generali non proposuit, nec antea à dicto Cæsare genero proponi curauit, sententia lata in beneficium Ioannis Baptistæ comprehendit hanc causam exclusionis fideicommissi scienter omisam à Philippo, qui tacuit, cum benè eidem notum esset, Ioannem Baptistam in aliquo non esse culpabilem, & nunc malitiosè post tot annos elapsos, & lite finita, iterum vexare conatur Ioannem Baptistam, qua de causa indubitanter *Doctores* prædicti concludunt, ob stare exceptionem rei iudicatæ.

26 Nec refragatur si ex aduerso dicatur, quod *Doctores* in locis prædictis loquuti sunt, quando non solum petitio fuit generalis; sed etiam sententia, secus quando sententia esset specialis respectu vnus causæ, quo casu ratione alterius causæ non obstaret exceptio rei iudicatæ iuxta traditam per *Bart. in d. S. actiones nu. 6. & Bald. in l. licet per illum tex. C. de iudic. & in casu nostro sententia videtur specialis, cum ex ea sit denegata immissio ex causa detractionis non competentis legitimæ, & trebellianicæ. Itaque causa allegatæ incapacitatis non videtur sublata, quoniam licet in sententia non fiat mentio de incapacitate, sed solum de detractione non competentis, non ex hoc infertur sententiam esse specialem, quoniam attempta supplicatione, prætensa incapacitas comprehendebatur sub illis verbis generaliter apposis, non obstante fideicommissio, quod generaliter sublatum dici non potuisset, nisi ex causa allegatæ incapacitatis, quæ admodum in allegationibus Philippus declarauit, quod sufficit in terminis prædictis (vt supra ostendimus) sed*

sed quia Philippus nihil deduxit in termino quoad incapacitatem, sententia absolutoria denegans immiſſionem dicitur lata etiam ratione prætensæ incapacitatis, quia non fuit probatum, vt voluerunt *glos. in d. l. si quis ad exhibendum ff. de exceptio. rei iudic. Bart. in d. l. Iulianus num. 4. & 5. ff. de cond. indeb. Lanfranch. in cap. quoniam contra num. 43. de probatio. & communem dicit Couar. variar. resolut. lib. 1. cap. 1. sub num. 8. vers. & id apparet ea ratione, Barboſ. alios referens in l. diuortio S. fin. 2. par. sub numer. 57. ff. solut. matrim. & licet in eadem sententia fuerit expressa causa detractiōis non competentis pro legitima, & trebellianica, quam expressionem considerant *Doctores* prædicti; tamen id fuit necessarium, vt esset conformis libello, in quo specificè allegauit, competere legitimam, & trebellianicam, & cum iudicium concerneret etiam causam petitorij, vt fundauimus, declarari debebat specificè detractiōem prædictā iuxta petitionem non competere, & denegari petitam immiſſionem, quæ genericè fuerat in iudicio deducta nō obstante fideicommissō, cum nec incapacitas, nec aliud de iure subsistens fuerit in allegationibus comprobatum.*

27. Sed in prædictis non est ampliùs immorandum, & omnia tolluntur absque controuersia, quoniam manente eadem petitione generali apta cōprehendere quamcumq; aliam causam aduersus fideicommissum, idem Philippus in secunda instantia reclamationis in specie allegauit incapacitatem in termino, illamq; pluries repetendo, cum reproductione sententiæ Ianuæ. Ideò cessant nunc omnia obiecta, cum hanc causam fuerit sub petitione generali specialiter persequutus in reclamatione, licet pariter omittere debebat, tanquàm prorsus à veritate alienam, & cum in secunda instantia, yltra confirmationem,

primæ sententiæ, pro omnibus prætensis fuerit Ioan. Baptista condemnatus ad soluendum ducatos 15. mill. omnia deducta, & quouis modo prætensa remanent ex omni parte decisa ex superius adductis, ex quibus nullo modo iterum ex eadem causa, agere permittetur obstante exceptione rei iudicatæ euidentissimè omni cauillatione cessante.

28. Nec dici potest, Philippum Spinulam tunc petiſſe partem bonorum Baltassaris Catanei senioris ratione solius deductionis prætensæ legitimæ, & trebellianicæ, nunc autem prætendere integram hæreditatem tanquam fideicommissō extincto, ex causa dictæ figuratæ incapacitatis, quoniam hæc consideratio faciliter tollitur, tam ex iuris dispositione, quàm ex facto. Etenim siue primò petatur totum, secundò pars, siue è contra, primò pars, secundò totum, quoties ex eadem causa, & ex eodem iure vtrumq; petitur, obstat exceptio rei iudicatæ, vt punctualiter docet *Angel. in l. Iulianus*, & in *d. l. si quis cum totum sub nu. 1. ff. de except. rei iudic. & yltra tex. in d. l. Iulianus facit tex. in l. si ex testamento, & in d. l. si quis cum totū S. & generaliter ff. eod. tit. vbi quòd obstat exceptio rei iudicatæ, si eadem quæstio agitur. Hoc enim solùm attenditur, an eodem iure integra hæreditas petatur, quo per priùs fuerat pars petita, vel è contra, ideò *Cuman. in d. l. si quis cum totum in fin. dixit*, quòd si petatur primò res hæreditaria, causa petendi est ius hæreditarium, quod actor deducit. Vndè si postea petatur integra hæreditas, deducitur illud idē ius hæreditarium, & propterea obstat exceptio rei iudicatæ, quæ conueniunt nostræ quæstioni, quia Philippus petijt immiſſionem vt hæres Cæsaris, non obstante fideicommissō etiam ratione incapacitatis, & nunc petit hæreditatem eiusdem Baltassaris similiter vt hæres Cæsaris, allegans fideicommissum reuocatum ex eadē causa*

causa incapacitatis; ex facto autem pariter constat, eidem fortius obstare exceptionem rei iudicatæ, quoniam in reclamatione nedum specificè declarauit, & opposuit hanc causam, prætenſæ incapacitatis, reproducendo sententiam Ianuæ; sed specialiter petijt restitutionem integræ hæreditatis quondam Baltassaris Catanei, allegans fideicommissum extinctum, ex causa homicidij prædicti Stephani, & sic ratione dictæ prætenſæ incapacitatis, ideò sententia subsequuta, comprehendens expresse omnia præterita per Philippum, tollit omnem dubietatem, & euidentissimè patet, obstare exceptionem rei iudicatæ quoad prædictam nouam supplicationem, pro consequutione eorundem bonorum ex eadem causa incapacitatis.

- 29 Etſi obijceretur, in antecedenti iudicio immissionis actum fuisse tantummodo de possessione adipiscenda vigore *edicti Diui Hadriani*, nunc autem agi de proprietate, vnde sententia lata, in possessorio contra Philippum non debet eidem obstare agenti petitorio ex *tex. in d. l. & eandem. S. fin. ff. de except. rei iudic. Menoch. de de retinen. poss. remed. 3. num. 808. & remed. 5. num. 122.* Respondetur facilliter, *tex. in d. S. fin.* non habere locum, quoties iudicium possessorium habuit admixtam causam proprietatis, vt ibi limitat *Angel.* & ante eum *Bar. in l. naturaliter S. nihil commune sub num. 4.* & ibi *Rip. num. 101. ff. de acquir. poss. & iudicium possessorium sapere dicitur causam proprietatis, quando in eo disceptatur de proprietate, non de sola possessione, vt per glos. in l. 2. S. quædam ff. de interd. & ibi Bart. num. 6.* Circa quod non immorabimur, cum tam in prima, quam in secunda instantia de hoc articulo fuerit plenissimè discussum, & latissimè comprobatum, actum fuisse nedum de possessorio, & summario iudicio immissionis; sed etiam de proprietate, & petitorio quoad omnia deducta, &

quouis modo concernentia bona, & hæreditatem quon. Baltassaris Catanei senioris, vt patet supra in primo articulo, & pariter omnia fuisse per binas sententias decisa, cum fuerit declaratum, non competere legitimam, nec trebellianicam, & demum per vltimam sententiam cõdemnatus fuit Ioannes Baptista ad soluendum ducatos 15. mil. pro omnibus prætenſis, quæ quidem non conueniunt iudicio possessorio, vel summario; sed petitorio, & sic non est opus argumentis, vel alia comprobatione, cum omnia prædicta clarissima sint absque tergiversatione.

- 30 Tertiò principaliter est maximè considerandum, parum interesset exceptionem incapacitatis fuisse in primo iudicio oppositam per viam exceptionis, vel replicationis, & deinde in secundo per viam actionis; quoniam si in utroque fuerit proposita contra eandem personam, & ad eundem finem consequendi eadem bona, vt in casu nostro, & plenè cognitum fuerit, semper obstabit exceptio rei iudicatæ ad *tex. in l. quod in diem S. & rationem ff. de compens. & in l. vendicantem cum l. seq. ff. de euictio. Bart. in d. l. qui Romæ S. duo fratres sub num. 7. vbi Soc. Iun. num. 64. Rip. num. 25. idem Bart. in l. 1. num. 4. vers. Sed an hac sententia ff. de ord. iudic. Soc. conf. 111. sub num. 3. lib. 1. Abb. d. conf. 50. sub num. 2. vers. præterea & 2. lib. 1. vbi ampliat etiam si ad diuersum finem, si idem quæritur in utroque; ex *tex. in d. l. duobus ff. de exceptio. rei iudic. Dec. conf. 96. num. 1. vers. Quibus non obstantibus, Paris. conf. 87. nu. 52. & 54. lib. 3. Bald. conf. 187. lib. 1. Magon. decis. Florent. 3. num. 26. & 27. Gabriel. comm. opin. tit. de exceptio. conclus. 2. nu. 10. Peregr. latè conf. 134. num. 3. lib. 5. & ad eundem finem agi dicetur secundum *Rip. in dict. S. duo fratres sub num. 25.* quando tractatur de eodem facto, licet per diuersa media, vt in *d. l. duobus*, & ideò quando ad idem agitur**

agitur, & eadē bona petuntur; obstat exceptio rei iudicatæ, quamvis alius sit modus agendi secundum *Innocen. in cap. super spoliatione nu. 2. vers. sed contraponamus* usque in fin. *de ordin. cognitio*. Cū enim variatur modus, sed non effectus, & idem est finis, pariter obstat exceptio rei iudicatæ, ut in *d. leg. quod in diem, & in l. si autem S. si quocunq. vbi Bald. num. 4. vers. glos. opponit per illum tex. ff. de neg. gest. Doct. in l. 1. C. de ordin. iudic. Bart. in d. S. si rationem, & in d. l. vendicantem, Soc. d. conf. 264. num. 16. lib. 2. Dec. dicto conf. 96. num. 1. Roman. optimè in d. consil. 410. num. 3. Imò quando plenè fuerit*

31 discussum super exceptione, etiam si fuerit opposita in iudicio summario, si deindè proponetur in iudicio ordinario per modum actionis, adhuc obstabit exceptio rei iudicatæ, ut per *glos. in l. 2. in fin. glo. vlt. C. de ord. iudic. Bart. in l. à Diuo Pio S. si super rebus num. 1. ff. de re iudic. Bar. & alij in l. pen. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. i. r. per illum tex. Abb. d. conf. 50. nu. 30. Gabriel. d. concl. 2. num. 6. & ita intelliguntur dicta per *D. de Franch. decis. 289. qui in casu illius decisionis ait, non fuisse plenè cognitum, ut ibi num. 3.**

32 Quòd autem in casu nostro fuerit plenè cognitum de omnibus, patet apertissime, quoniam in prima instantia nedum fuit tractatum de mero iudicio possessorio, sed etiam de petitorio (ut fundauimus) & in illa petitione generali non obstante fideicommisso fuit datus terminus, similiter in allegationibus Philippus fundauit se in replicatione incapacitatis prætensæ, & in secūda instantia eandem incapacitatem sub generali petitione comprehensam aduersus fideicommissum pro integra hereditate Baltassaris Catanei senioris specificè replicauit, & producendo sententias, ac deducendo omne ius suum petijt in termino impartito, ius, & iustitiam ministrari, super quo articulo fuit plenissimè disceptatum, & compositę fuerunt satisf-

simę allegationes ex vtraque parte, ex quibus resultat plena omnium cognitio ex dictis per *Bart. in d. S. si super rebus, & in l. 1. S. sed si ante ff. de prator. stipul. D. de Franch. d. dec. 289. sub nu. 5. Immo sufficit statutum fuisse terminū, ut discuti potuisset ex traditis per *Bart. in l. admonendi num. 13. ff. de iur. iur. & Ias. in l. licet C. de iudic. quod in casu nostro in dubiū verti non potest, cū plenissima discussio intercesserit ex informatione, & allegationibus, ut supra fundauimus, & constat, iam per sententias fuisse omnia determinata, tam respectu legitimæ, & trebellianicæ, quàm omnium ex aduerso prætessorum, uti deductorum in plenario, & petitorio iudicio, sicut pariter supra comprobauimus.**

33 Postremò, ut omnis dubitatio tollatur, aduertēdum est, per binas sententias declaratum fuisse nō competere Philippo legitimam, nec trebellianicam, & pro omnibus prætensis Ioannes Baptista fuit condemnatus ad soluendum eidē Philippo ducatos quindecim mille, sicque resultat pro fideicommisso iudicatum, cuius vigore bona omnia pertinent ad Ioa. Baptistam ex eodem fideicommisso vocatum, & per sententiam vltimam condemnatum ad solutionem dictæ quantitatis. Quo stante, si ad præsens (post res iudicatas nō competente amplius reclamatione) posset Philippus persequi eandem causam incapacitatis per modum actionis propositam, nedum inferretur præiudicium sententijs prædictis, sed daretur illarum reuocatio, si possibile esset aliquo modo obtinere, cū prætendat ex causa prædicta tanquàm extincto fideicommisso restitutionem omnium bonorum dicti Baltassaris; à quibus per dictas sententias fuit exclusus. Idcirco quia dictis sententijs præiudicari posset, licet modus agēdi varietur tanquàm eadem causa, idemque ius disceptetur ad eundē finem consequendi bona prædicta, apertissime obstat exceptio rei iudi-

K catæ

catæ, cū fine dubio proferretur sententia cōtraria primæ, ex dictis clarissimis iuribus in *d.l. quod in diem S. fin. ff. de compens.* & *l. si autem S. si quocunque, vbi Bart. ff. de neg. gest.* & in *l. duobus ff. de exceptio. rei iudic. Abb. d. conf. 50. Roman. vidēdus in d. conf. 410. post nu. 3. vers. secundo, Dec. d. conf. 96. Castrenf. in d.l. Iulianus sub num. 17. ff. de cond. indeb. vbi amplius dicit, id procedere etiam si ageretur ad diuersum finem, si tamen primæ sententiæ præiudicaretur, Barbof. latē sequitur in *d. l. diuortio S. fin. sub nu. 58. 2. p. ex Bar. Bal. Alex. Soc. Corn. & alijs, quos citat, & contrarium affirmātes intelliguntur, quando variatur modus, & finis, & nō infringeretur prima sententia, vt per Ann. alleg. 8. num. 7. & 10. & alleg. 48. num. 16. in qua causa insuper succubuit, dum cōtrarium substineret, licet nō contra primam sententiam, vt ipse dicit in *fin.* & hic est fortior casus, cū in specie nostra licet varietur modus, idem tamen finis est, de eodem iure disceptatur, & priores sententiæ reuocarentur, quod nullo iure admitendum est, quod procedit etiā si replicatio incapacitatis fuisset penitus omissa in iudicio antecedenti, vt amplius proponi non possit, si priori sententiæ ea officeret ad *tex. not. in d. l. si cū tibi C. de iudic. vbi Bald. not. & sequitur Ias. num. 7.* siuē illud idem ius denuō deductum per primam sententiā fuerit determinatum expresse, siuē tacite, vel implicite, quod secundo loco veniret discutiēdum; itaut secunda sententia possit aliquo modo primam ledere *d. l. si quis cū totum S. & generaliter, vbi Cast. & alij, DD. in d. l. 1. C. de ordin. iudic. & in d. S. duo fratres, Lanar. d. conf. 34. nu. 15. & conf. 65. à num. 5. de Pont. conf. 49. conf. 65. & conf. 90. lib. 1. latissimè Barbof. in d. l. diuortio S. fin. 2. part. nu. 50. & 59. & Sess. decis. Aragon. 187. nu. 81. part. 2. vltra alios Doctor. superius citatos.***

34 Et quoniam omnia prædicta in casu nostro constant in prōptu, exceptio

prædicta rei iudicatæ statim est admitenda, nec ad merita referuanda ex prædictis, quæ nullam dubitationem patiuntur *l. ille, à quo S. 1. ff. ad senat. cōsult. trebell. l. nam & postea, vbi Bald. in lectura antiqua ff. de iur. iur. & in l. 3. S. ibidē ff. ad exhibend. Pract. Papiens. in form. respons. rei conuen. S. rei iudicatæ sub nu. 3. & in promptu cōstare dicitur, quando alia extrinseca probatio non requiritur *d. l. ille, à quo S. 1. vel exceptio prædicta nō est alijs ambagibus inuoluta l. fin. C. de compensatio.* Immo in casu nostro alia probatio nō est aliquo modo admittenda: sicque reor, quod Religiosissimi Iudices Ioannem Baptistam Cataneum ab omni molestia liberabunt, cū loco reclamationis, quam interponere poterat respectu condemnationis dictorum ducatorum quindecim mille, voluit eidem posteriori sententiæ acquiescere, vt finem litibus imponeret.*

35 Die 3. Mensis Iulij 1617.

Facta relatione in Collaterali Consilio, & coram Domino Prorege fuit prouisū, nullitates non obstare, nec esse locum reclamationi ex prætēsa difformitate: Verū respectu incapacitatis fuit impartitus terminus trium mensum ad deducēdum incumbētia absq; nominatione, & beneficijs, loco tamē reclamationis.

ARGVMENTVM.

Fisci priuilegium, vt superferri faciat controuersia inter priuatos in iudicio deductā, quousque de iuribus suis sit plenē discussum; quo pacto intelligendum, & de illius declinatoria ad Reg. Cam. quando locum habeat. Cui proximè accedit tū breuis, tū

rùm utilis explicatio vulg. l. is à quo ff. de rei vend. Post hæc quædam adnectuntur l. si. C. de edict. diu. Hadria. l. Statius Florus §. Cornelio Felici ff. de iure fisc. & l. si ab hostibus §. si vir ff. sol. matr. necnon incapacitatis, & indignitatis materiam concernentia cū non nullis alijs, quæ ex subseqq. summarijs lucem accipiunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Fisci priuilegium ut sileat iudicium inter priuatos institutum, quousque de ipsius iure sit plene discussum. At in Collaterali Consilio fuit decisum contrarium, ut infra num. 5.
- 2 Lapud Iulianum ff. de iure fisc. à qua commemoratum priuilegium proficiscitur, an sit hodie correctæ, & quo pacto intelligenda, & num. seqq. Item sententia hac de re adnotatur.
- 3 Cautio, de qua in vulg. l. is, à quo opitulatur etiam priuato prius uincenti aduersus Fiscum.
- 4 Præfatum priuilegium est quadam exceptio dilatoria. De cuius natura est, ut opponatur ante litem contestatam.
- 6 Iurium suspensio, de qua hic fit mentio, continet iniquitatem secundum Andr.
- 7 Immissio decreta ex l. fin. C. de edict. diu. Hadr. est summarium possessorium. Fideicommissi exceptio potest replicatione repelli, in qua veniunt rationes, & causa quomodolibet replicanti competentes. Immissio superscripta cuius sit continetia respectu bonorum.
- 8 Successor ex fideicommissio, quando quis declaretur ex necessario antecedenti secundum Alberici traditionem.

- 9 Dicta l. is, à quo dispositio, ut non impediatur causa determinatio non obstante contradictione tertij oppositoris, inducta fuit in beneficium utriusque litigatoris, actoris scilicet, & rei. Instantia nec actoris consensu potest prorogari.
- 10 Appellatus potest appellationem prosequi inuito appellante. Appellatio est utrique parti communis. Actor, & reus non debent ad imparia iudicari. Actor interdum compellitur sua iura proponere, & in iudicio experiri.
- 11 Iudicium frustra, & inaniter institui non debet.
- 12 Fiscus non semper auocat, seu trahit ob leue præiudicium causam ad Regiam Cameram, sed cum distinctione, de qua hic. Hac de re commemoratur præ cæteris dispositio Reg. Pragm. Sed in illis casibus, in quibus à remissione excluditur, poterit assistere liti inter priuatos instituta.
- 13 Fiscus potest uti sententia inter priuatos lata, quatenus est in sui fauorem ex particulari eiusdem priuilegio.
- 14 Sententia in beneficium Fisci prolata præualet latæ in fauore priuati, quando uterque concertat de causa lucrativa.
- 15 Remissio causæ ad instantiam Regij Fisci non procedit in hoc Regno, sed aliter erat sancitum de iure communi.
- 16 Fiscus propter quale quale interesse potest assistere liti inter priuatos instituta, non autem prolationem sententiæ, aut causæ expeditionem impedire. Appellationis instantia cuius sit virtutis.
- 17 Fiscus priuati successor durante prima instantia potest causam ceptam terminari facere coram suis Iudicibus. Hinc si sit lata sententia, & uersemur in secunda appellationis instantia, cessabit huiusmodi priuilegium.

- 18 *Appellatio unius alteri nō prodest, quādo utriusque causa est distincta. Causa connexitas dicitur, quando plures litigatores consortes, & coniuncti sunt.*
- 19 *Iudices Regia Camera ex Pragmatica sanctione huius Regni sunt inter priuatos penitus incompetentes.*
- 20 *Sententia inter priuatos lata in Regia Camera quomodo erit reuidentia.*
- 21 *Iudex de iure communi mutari non debet in causa reclamationis.*
- 22 *Connexitatis priuilegium circa decisiones causarum cessat in Iudice habente limitatam iurisdictionem.*
- 23 *Dicta l. is, à quo nonnullis ampliatur modis.*
- 24 *Legatario aduersus defunctum delinquente, legati emolumentum an heredi, vel Fisco applicetur. Aliqui distinguunt, an delictum sit in vita Testatoris perpetratum, vel post illius obitum. Alij differentiam constituunt inter heredem, & legatarium. & in posteriori membro subdistinguunt, num ante acquisitionem factam à legatario, vel post. Vera autem, & germana resolutio ponitur sub nu. 31. & seqq.*
- 25 *Substituto occidente grauatum siue in vita, siue post mortem Testatoris, hereditas applicatur Fisco. Substitutio non potest tacita voluntate reuocari. Caterum contraria dispositio viget in legato nu. 26. Voluntas non dicitur post mortem durare; & ideo nō potest in mortuo praesumi contraria voluntas.*
- 27 *Declarantur nunc, & distinguuntur aliquot praestantissimorum DD. traditiones super eodē articulo, quae prima fronte contrarium suadere videbantur. Substitutio tacita, idest à lege subintellecta multum differt ab expressa Testatoris. Delinquēs num possit exheredari à bonis fideicommissarijs propter iniuriā factam patri grauato.*
- 28 *Testatorē occidens non incapax, sed indignus efficitur, idq; magni refert, ut hic opportunè explicatur, & nu. 29. Homicidam non succedere interfecto nec ab intestato, nec ex testamento est obuium axioma, quod hic rectè declaratur.*
- L. Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iure fisc. declaratur.
- Fiscus succedit in fideicommissio conditionali, quousque inquisitus vitam cum morte commutauerit. Quod non procedit in maioratu perpetuo ad beneficium Familiae secundum Lopez, & Molin. Interfectus quando viuere praesumatur?*
- 29 *S. si vir l. si ab hostib. ff. sol. matr. habet varios intellectus, de quibus remissum. Sed ex sententia Ioa. Campeg. ille est germanus sensus, ut contineat casum specialem, prout dilucidè prosequitur hic D. Author. Maritus occidens uxorem fit incapax acquisitionis lucri dotalis, quod nec Fisco deferitur, cum uxor censeatur superuiuere; idq; est optima decisum ratione, quae recensetur. Lucrum dotale, quod viro deferitur ob uxoris obitum, recipit tacitam conditionem, quae subijcitur. Marito uxorem occidente, matrimonium dicitur ipsius occisoris culpa dissolutum.*
- 30 *Fiscus solus opponit indignitatem.*
- 31 *Statutum Ianuēse an immutauerit ius commune in materia indignitatis, & quando procedat. Statutum poenale, odiosum, & limitatum iuris communis nō extenditur ad bona extra territorium statuentium. Subditus delinquēs extra territorium statuentis coercetur poena iuris communis, non autem statutaria.*
- 32 *Delinquentis bonis confiscatis quilibet Fiscus capit bona sui territorij.*

CONSILIVM V.

Prolatis sententijs contra Philippum Spinulam tam in prima, quam in secunda instantia, ac demum vnicuique decreto prouiso, nullitates non obstat, nec esse locum reclamationi ex praetensa difformitate: Verum respectu incapacitatis impartito termino trium mensium; illo denique elapso, agnoscens Philippus se totaliter excludendum, ad causae expeditionem impedendam post annos quindecim instituit audiri Regium Fiscum in hoc incapacitatis, seu indignitatis articulo sub quaesito colore, ne in casu victoriae iterum cum Fisco litigare cogatur, efficiens se potius Fisci instigatorem ad defatigandum Io. Baptistam, quam aliquid utilitatis ab hac Fisci vocatione se habiturum confidens; cum per annos viginti à die commissi criminis nihil à Io. Baptista Fisco praeterderit, ideo si ius foueret, potius deberet pro expeditione instare, quam dilationes excitare, ut effici posset possessor, non autem petitor cum Fisco. Cum igitur ex supradictis euidenter appareat vexatio procurata per Philippum, coadiuuante deinde Fiscipatrono Camillo de Marra iam suspecto, sine dubio erit decernendum, in hac causa reclamationis esse procedendum in S.C. respectu articuli incapacitatis, saluis iuribus Regij Fisci, quatenus prosequi voluerit iudicium hucusque nulliter institutum in Regia Camera per dictum Fiscipatronum post suspensionem allegatam; non obstantibus ex aduerso praetensis, quae ad duos articulos praecipue reducuntur.

Primus est articulus à Regio Consiliario Sanfelicio Fisci munus in hac causa agente propositus, an pendente iudicio moto, seu rectius mouedo per Fiscum in Regia Camera debeat supersederi in expeditione huius causae

vertentis inter Io. Baptistam, & Philippum in S.C.

Alter, an causa praedictae reclamationis inter Io. Baptistam, & Philippum remitti debeat ad Regiam Camera ratione praetensi interesse allegati ex parte Regij Fisci.

I Quoad primum articulum praetendit Fiscipatronus debere supersederi in causa Philippi, donec ius Fisci fuerit plenè discussum, & sic filere iudicium inter priuatos de eadem re contententes, ad *text. in l. apud Iulianum ff. de iur. fisc. de quo Specul. in tit. de reo vers. item si Fiscus, Affli. in c. 1. nu. 7. de fratr. de nou. benef. inuest. & in Const. Regn. iusti cultores in 6. notab. & latè Ifern. in cap. Imperialem S. praeterea si inter duos post num. 73. vers. quid ergò de prob. feud. alien. per Feder. & Peregr. de iur. fis. lib. 7. tit. 3. num. 5. verum hoc assumptum Fisci resoluitur ex pluribus.*

2 Primò, quia *text. in d. l. apud Iulianum* est correctus per *tex. in l. fin. S. fin. C. de petit. h. gredit. ut Andr.* posuit loco citato in *d. vers. quid ergò si dominus, & in vers. verius videtur, & Specul. in d. vers. item si fiscus* aduertit aduocatū rei, ne actio praedicta sit sublata per id, quod habetur in *d. l. si. C. de petit. h. gred. ut ibi per ipsum.*

3 Secundò, citrà omnem controuersiam (quatenus *tex. in d. l. apud Iulianum* non esset correctus) intelligitur, quando eodem tempore Fiscus, & priuatus concurrunt pro vendicatione certorum bonorum, aliàs si Fiscus litè non mouerit, vel prius contestata non fuerit nomine Fisci, non impeditur expeditio causae priuati, & medebitur Fisco per cautionem in casu, quo ille, qui de praesenti non possidet, prius obtineret iuxta *tex. in l. is, à quo ff. de rei vendic. & l. penul. ff. de petit. h. gred. iux. glos. in d. l. apud Iulianum in verb. expressum est, per tex. in l. si h. gres ff. si cui plusquam per l. Falt. ubi glo. intelligit supersederi, si esset lis contestata, & Alber. clariùs dicit in d. l. apud Iulianum*

Fisco vëdicante, & iam lite super hoc contestata, vel vendicari inchoata, antequam priuatus contendat ad se pertinere, ita concordando *textum in d.l. si heres*, & sic supersederi non debet, nisi quãdo Fiscus, & priuatus cõcurrit in agendo, vt *Afflicti*. declarat in *cap. 1. S. rei autem num. 9. de inuest. de re alien. fact. & Peregr. loc. cit. & Andr. in d. S. prater ea si inter duos nu. 73. vers. verius autem*, hæc enim exceptio licet in fauorem Fisci dicatur dilatoria, vt posuit *Specul. in d. vers. item si Fiscus*, ideòq; si processus priuati est compilatus, non poterit hac ratione impediri expeditio causæ priuati, cùm clarũ sit, dilatorias exceptiones opponi debere ante litem contestatam, *l. ita demum*, vbi glo. & *DD. C. de procur. l. exceptionem*, vbi glof. *Bald. & ceteri C. de probation. & l. Pomponius S. ratihabitionis ff. de procur.* & quòd supersederi non debeat expeditio inter priuatos, saluis iuribus Regij Fisci, fuit solemniter decisum in Collaterali Cõsilio facta relatione per Regiam Cameram in causa Catharinę Pellegrinę cū Alphõso Sanchez, vt refert *D. de Franch. in decis. 261. in fin.*

6 Tertiò, in casu nostro nedũ lis inter priuatos est contestata ante iudicium institutum per Regium Fiscum; sed satis antè decisa, & diffinita, & denuò contestata in secunda instantia reclamationis, in qua fuit datus terminus trium mensium, & causa reclamationis prædictę est iam in limine expeditionis; Vnde nedũ iniquum esset, in suspenso manere iura priuatorum, in casu prædicto, vt *Andr.* considerat, adhuc nõ lata sententia in *d. S. prater ea si inter duos*, sed nullo modo tractari poterit de suspendendo expeditionem causæ prædictę; nec de remissione ad Regiam Cameram: stante sententia, vt supra lata, nulla habita cõsideratione interesse Regij Fisci, vt in sequenti articulo dicemus.

Ex aduerso cùm cõclusio prædicta sit indubitabilis, prætenditur, nedũ

7 causã Philippi rõne dictę incapacitatis decisam nõ fuisse, sed de ea hucusque tractatum non esse, & attendi debere iudicium principale petitorium nouissimè per Philippum institutum, ex causa dictę incapacitatis, quo attẽto videtur habere locum instãtia Regij Fisci pro suspensione prædicta, & amplius addit, de ea cognosci non potuisse, cùm iudicium præcedens Philippi concernat tantummodò causam immiissionis sũmarij possessorij vigore *l. final. C. de edict. diu. Hadria. toll. vt ex conclusionem libellorum*, non autem petitorij, de quo ait, nunc agẽdum esse, etiam attẽto mādato procurationis Ioannis Baptistę exhibito ad impediedam immiissionem petitam ex parte Philippi Spinulæ.

Sed verè ex hoc magis detegitur calumnia aduersarij, qui controuertere non erubescit decisiones sepius factas, quibus fuit specialiter determinatum, *non competere legitimam, neque trebellanicam*: quæ verba sinè dubio concernunt petitoriũ, & proinde de prædictis amplius quęstio haberi nõ potest, licet ipse fretus interuentu Iudicum, qui in sententijs, & decretis interpositis non interfuerunt, denuò conetur in controuersiam reuocare verba clarissima sententiarum, & decretorum cum friuolis rationibus pluriès allegatis, & reiectis, vt ex processu constat, ideòque super hoc non est amplius immorandum.

Respectu verò incapacitatis satis, superq; fuit in præcedenti allegatum, & licet deindè omnibus discussis fuerit prouisum, nõ esse locum reclamationi ex prætensa difformitate sententię: neque nullitates ob stare (in quibus in specie deduxerat Philippus nullitatem, ex eo, quòd sententia cõtinebat petitorium, dũm ageretur tantũmodò de possessorio immiissionis) & quoad caput incapacitatis fuerit datus terminus trium mensium, loco tamen reclamationis; nihilominus ex prædicto decreto magis clarè resultat exceptio

ceptio aduersus prætenſa per Philippum.

- 8 Ex prædicto. n. decreto resultat primò, fuisse decisa omnia deducta etiam concernentia petitorium, postquam fuit prouisum, non cõpetere legitimã, nec Trebellianicam, fuitque cõdemnatus Io. Baptista pro omnibus prætenſis ad soluendum duc. 15. mil. & sic in necessarium antecedens cenſetur
- Io. Baptista declaratus successor ex fideicommiſſo ex doctrina *Alb. in rubr. C. qui admitt. Felin. in c. 2. nu. 13. vers. demum tene menti, de libel. oblat. Riminald. sen. in l. edita num. 5. C. de edend. Menoc. in fortioribus terminis in cons. 601. num. 12. vers. ea solida ratione.*

Secundò resultat, fuisse in eadẽ decissione comprehensum, & decisum articulum prætenſæ incapacitatis, cùm respectu illius articuli tantum fuerit datus terminus loco tamen reclamationis, quia si decisus non fuisset, sine dubio dari debuisset terminus simpliciter, & nõ loco reclamationis, quod tamen fuit ex æquitate potius factum, cū verè de iure obſtare debuisset exceptio rei iudicatæ, quamuis semel articulus incapacitatis diceretur decisus in sententiã reclamationis, vt in superiori consilio demonstrauiſmus, & hoc fortè euenit, ne modo aliquo Philippus conqueri potuiſſet, & ad maiorem satisfactionem, cùm re vera nihil contra Ioan. Baptistam constabat; attestatè etiam Excellentissimo Prorege in Collaterali Consilio, nihil validum contra eum etiam adhibitis diligentijs fuisse repertum.

Dùm igitur cõstat, articulum incapacitatis modo supradicto fuisse deductum, & ex prædictis decisum, si vera est conclusio, nõ posse impediri expeditionẽ causæ inter priuatos instructo processu antequam Fiscus litem moueret, vel contestata esset, nulli dubium est, tantò minùs posse impediri expeditionem causæ reclamationis eiusdem articuli iam decisi.

Demum si Philippus allegaret ef-

ſe inductum in sui fauorem, vt expeditio suæ causæ non possit supersederi ob prætensionem Fisci, cui fauori vult renũciare, & inherere petitioni, & instantiæ Fisci, pariter in hoc nõ est audiendus, quoniam quemadmodum supersederi nõ deberet etiam si reus conuentus contradiceret; ita & multò magis si cùm ipse cõsentiat, quamuis Philippus actor recuset, fuit enim

9 inductum tam pro actore, quam pro reo, vt non impediatur expeditio causæ ex instantia Fisci, siuè alterius prætendentis, prout indefinitè loquitur *tex. in d. l. is, à quo, de quo per Couar. præf. quæst. cap. 14. num. 4. in princ. & per omnes DD. tractantes materiam prædictam, instantia enim nec actore consentiente prorogari posset Bart. Alexand. Iaf. & communiter DD. in l. 1. properandum C. de iudic. & stante reclamatione Philippi potest Io. Baptista instare pro confirmatione inuito Philippo, D. de Fräch. decis. 661. vol. 4. glo. in l. 2. S. sed si Iudex ff. eod. & est cõmunis vtriq; parti, nec debet ad imparia actor, & reus iudicari Specul. tit. de dilat. S. fin. nu. 14. & potest reus actore recusante prosequi Caſtr. in authent. at qui semel nu. 13. C. quomodo, & quando Iudex, & leges suppleant pro vexationibus finiendis, vt actores proponant iura, quæ diffamando habere existimant l. diffamari C. de ingen. manum. ex quibus hic primus articulus remanet absque difficultate confirmatus, & resolutus.*

Deueniendo ad secundum articulum, aduertendum est, vt euitetur confusio, & equiuocatio, quod nõ loquimur de causa mota per Regium Fiscum contra Ioannem Baptistam, tractanda sine dubio in Reg. Cam. in qua Fiscus est actor, sed solum agitur de expeditione causæ in S. C. inter Ioannem Baptistam, & Philippum, in qua Fiscus non est actor, nec reus, cùm Philippus iudicium non instituerit aduersus Fiscum, sed petierit tantummodò, Fiscum audiri, nè in casu victoriæ iterum litigare cogere-

cogeretur; vnde cum nō sit actor, neque reus, non posset remissionem in Reg. Cam. legitimè petere, nec compareret Fiscus vt tertius habēs interesse in causa mota per Philippum, sed tantummodò intimatus à Philippo opposuit, vt cōpareat in Reg. Cam. si quid prætendit, ex quo nihil inferri potest ad causā, quā agitur inter Philippum, & Ioannē Baptistam in S. C. quoniam si Philippus voluerit iudiciū instituere cum Fisco, tenebitur comparere in Reg. Cam. iuxta replicationem Fisci, & in illo Tribunali litigabit cū Fisco, si tamen fuerit admissus ad iudiciū instituendum sub spe futuri euentus, & speratę victorię in articulo incapacitatis, quod non licet, nē frustratorium, & inane iudiciū fieri cōtingat ad *tex. in l. non quemadmodum ff. de iudic.*

Et si diceretur, quòd saltem ratione cuiusdam præiudicij fortè inferendi ex sententia S. C. in fauorem Philippi, agendum erit de remissione ad Reg. Cam. pariter fundabitur, procedendū esse ad expeditionem causę in S. C. inter Philippum, & Ioann. Baptistam, ex infrascriptis.

12 Primò, illud qualequale præiudiciū, q̄ posset oriri ex sentētia S. C. maximè ob authoritatem Tribunalis nō attenditur pro remissione causę ad R. C. sed proceditur ad expeditionem causę inter partes, saluis iuribus Regij Fisci, & sic permittitur, vnam, eandemq; causā inter diuersas personas agi coram diuersis Iudicibus, vt decisum testatur *D. de Franchis decis. 117. circ. fin.* vbi agebatur à priuato pro vëdicatione bonorum vnus priuilegij vigore, & pariter Fiscus agebat virtute eiusdem priuilegij in Reg. Cam. quod est fortius, & fuit decisum, quòd Fiscus assistere potuisset, & quāuis obtinuisset vnionem Tribunalium non aliter superuenit cōtraria decisio, & dū in fine subdit, esse examinanda dicta per *Capyc. in inuestitura in verb. gabellis*, si alias casus accideret, vt tractaretur

idem articulus ad instantiam Fisci, & priuatorum, ad præsens ob stare prædicta non possunt, quia *Capyc. tractat*, si ageretur de eodem articulo, & antè *Pragm. anni 1585. in tit. de offic. Proc. Cas.* quo tēpore quodlibet interesse sufficiens erat pro remissione ad Reg. Cam. & nihilominus in *decis. prædicta 117.* interposita ante *Prag.* vt patet ex sequenti *decis. in fin.* fuit ordinatū, procedi in S. C. etiam quòd ageretur de actione intētata per Fiscum, & priuatum vigore eiusdem priuilegij; in casu autem nostro diuersa ratio proponitur à Philippo ex causa incapacitatis, & longè diuersa à Reg. Fisco ex causa indignitatis, & sic diuerso iure vtūtur aduersus Ioannem Baptistam, & licèt in *decis. 132.* affirmet *D. de Franch.* sēper causam esse remittendam ad Reg. Cam. dū vertitur interesse Regij Fisci, quas decisiones refert *Cabal. in resol. crim. cas. 168. num. 7.* intelligi tamen debet de vero, & reali interesse Regij Fisci, nō qualiquali præiudicio, prout erat in casu illius *decisionis*, in qua agebatur de defēsa prætenſa ab Vniuersitate ad se ptinere, & sic transire ad manus mortuas in perpetuam Fisci exclusionem, vt ibid. *D. de Franch.* aduertit, at in specie nostra quomodocunque decidatur causa Philippi, nullum præiudiciū infertur Fisco, cū eius causa iudicanda sit in Reg. Cam. nullo præiudicio generato ex sententia proferēda in causa Philippi, & illud leue, vel qualequale præiudiciū, quod posset induci ex sententia S. C. si Philippus obtineret ob authoritatē Tribunalis, non est considerabile, vt possit operari effectū remissionis, & tātò magis attenda dispositione *Reg. Prag.* quæ exceptis tribus casibus, in quibus Fiscus est actor, vel reus, aut author laudatus, remisit dispositionem pro remissione arbitrio Excellentissimi Proregis, quando in causa vertente in S. C. ageretur de præciso, & apparente interesse Fisci, & multæ considerationis, vt sunt verba *Prag.* igitur dū

dum Fiscus nō habet interesse in causa Philippi, sed tantummodò posset suspicari proferendam esse sententiā pro Philippo, ex qua inferretur quale quale præiudiciū, per *Prag.* sublatū est dictum leue præiudiciū, cum Philippus uti non posset sententia S. C. aduersus Fiscum, qui ageret causam suā in Reg. Cam. simpliciter, & absolutè, & si quodlibet interesse, siuè considerabile, siuè leue potens esset pro remissione, frustratoria esset dispositio *Reg. Pragmaticæ*, & quādo Fiscus non habet interesse formatum, ut hic, cum iura sua sint discutienda in Reg. Cam. sed dubitari pōt, ne ex lite inter partes posset oriri aliquod præiudiciū, causa tunc non remittitur ad Regiam Camer. sed Fiscus debet assistere si voluerit, ut refert *Consiliar. Rouitus in tit. de offic. procur. Cas. Pragm. 64. nu. 4.*

Secundò, si causa inter Philippum, & Ioānem Baptistam remitteretur ad Reg. Cam. clarum est ex conclusione firmata in primo articulo non posse impediri illius expeditionem ob prætensionem Fisci, modò si in Reg. Cam. daretur casus sententiæ proferendæ in beneficiū Philippi, sinè dubio omninò præiudicaret fisco, cum interponeretur ipso audito, sed si proferretur in S. C. ex ea non inferretur præiudiciū iuribus Fisci, & sic magis expediens est pro Fisco expediri causam Philippi in S. C. ex eisdem actis, quoniam si Philippus obtinebit, adhuc iura Fisci remanent illæsa, & decidenda in Reg. Cam. quod nō esset, si obtineret in Reg. Cam. & si succubet; prout facilius sperari poterit confirmatio ab eisdem Iudicibus in S. C. res erit expedita, & remanebit lis decidenda tantum inter Fiscum, & Ioan. Baptistam.

13 Tertiò, ex secunda sententia iam lata in S. C. per quā remansit Philippus exclusus etiam à prætensa incapacitate resultat fauor, & beneficium Regij Fisci ad exclusionem Philippi, & poterit Fiscus uti sententiā prædicta, quāvis inter alios lata, dum est in sui fauore.

rem. glo. not. in cap. pen. circa medium de senten. & re iudic. *Lucan. de priuileg. Fisc. par. 1. nu. 35.* & præiudiciū iam est inductum contra Philippum, non contra Fiscum, qui si instaret reuideri sententiam S. C. in Reg. Cam. esset sinè dubio diminuere iudiciū eiusdē sententiæ S. C. & si fortè in articulo reclamationis posset succedere sententia in beneficium Philippi ex causa 14 prætensæ incapacitatis, & sic essent duæ sententiæ contrariæ, cum vterque tractaret de lucro hæreditatis consequendæ, præualeret sententia, quæ stat pro Fisco ex traditis per *Couar. var. resolut. cap. 16. num. 4.* & alios relatos per *Peregr. de iur. fisc. lib. 7. tit. 3. num. 45. & tit. 4. num. 13.* & successiue tantò minùs non est considerabile illud qualequale præiudiciū, quod posset inferri ex sententia S. C. solum ob authoritatē illius Tribunalis, cum iam adsit sententia in fauorem Fisci eiusdem Tribunalis, & hæc benè agnoscens Fisci Patronus non instet reuideri articulum reclamationis Philippi in Reg. Cam. sed quòd compareat Philippus in eadem Reg. Cam. si aliquid prætendit vigore suæ comparitionis, & nouissimè instet superferri in causa Philippi, donec iura Fisci discussa fuerint, de quo diximus in primo articulo.

15 Quartò, ad confirmationē affertur, quòd licet de iure communi, si Fiscus agere poterat coram suis Iudicibus *l. si debitum C. quando Fisc. vel priuat.* nihilominus post *Pragm.* quia hoc casu non est actor, nec reus, nec author laudatus, non valuit Fiscus obtinere remissionem causæ motæ contra debitorem à debitore Fisci, quāvis ageretur de totali, & formali Fisci interesse, quia debitore succumbente inanis remanebat actio Fisci per inopiā debitoris exclusi, ut refert idem *Consiliarius Rouitus* fuisse decisum in causa Victorię Podericę cū Dominico Spinula in eadem *Pragm. 64. incip. Desiderando Sua Maestà num. 2.*

Quintò

Quintò, fortiùs est aduertendum, quòd dùm superiùs in primo articulo firmauimus, non esse supersedendum in causa priuati ob pretensionem Fisci, sed medebitur cū cautione casu, quo alius contendens obtineret, iam succedit dari casum consideratum à Iureconsultis, & DD. nedum expeditionis causæ, sed sententiæ proferendæ contra Fiscum, qui eodem tempore iudicium nō instituit, ideò si interesse, quod insurgere potest ex sententiâ proferenda contra Fiscum, nō attenditur, nec impeditur propterea expeditio, sed iterum ex integro iudicabitur causa Fisci, & eius iura remanent illæsa, neque interesse prædictum erit considerabile pro remissione causæ vertētis inter priuatos. Ad cuius confirmationem aduertendum est, quòd

16 illud qualequale interesse, quod insurgere pōt ex sententiâ, aliud efficere non potest, nisi quòd ea ratione possit assistere, non tamen audiri, & proinde nec prolatio sententiæ, nec expeditio poterit impediri, vt notabiliter tradit *D. de Franchis d. decis. 261. in fin. post num. 14. vers. & ex prædictis*, si ergo ex causa dicti leuissimi præiudicii, quod posset inferri ex sententiâ, Fiscus non esset in S.C. audiendus, sed tātum assistere posset, pariter ex eadem causa non poterit esse locus remissioni causæ vertētis in S.C. inter Philippum, & Ioan. Baptistam ad Reg. Cam.

17 Deniquè, vt omnis tollatur dubitatio, est considerandum, quòd hic articulus Philippi pretensæ incapacitatis iam fuit per secundam sententiâ abique controuersia decisus, & sumus ad præsens in instantia reclamationis eiusdem articuli, modò instantia appellationis est tantę efficacię, quòd licet Fiscus succedens in ius priuati ex causa publicationis, seu cōfiscationis bonorum possit litem cœptam coram suis Iudicibus terminari facere iuxta tradita in *l. si constante S. fin. ff. solut. matr. de quo latè Peregr. de iur. Fisc. lib. 7. tit. 1. nu. 11.* hoc tamen esset in-

telligendum durante prima instantiâ, secus autem si lata prima sententiâ causa reperiretur in instātia appellationis, quo casu Fiscus, quamuis principale habens interesse, teneretur illud iudiciū appellationis prosequi, Iudice non mutato, ex doctrina *Salyc. in l. 1. C. si pend. appell. Franc. Lucan. de priuil. fisc. num. 20. Peregr. d. tit. 1. lib. 7. num. 12.* quòd si prædicta procedunt, vbi Fiscus est principaliter interessatus, & de causa ad ipsum pertinente, continente acquisitionem confiscationis bonorū, fortiùs in casu nostro, dum in causa Philippi cum Io. Baptista non agitur de expeditione pretensionis Regij Fisci discutiendæ suo loco in Reg. Cam. sed de articulo reclamationis tantūmodò inter ipsos priuatos magis priuilegiato ex traditis per *Surd. cons. 266. nu. 17. lib. 2.* qui omninò expediendus est in S.C. firmis, & saluis remanentibus iuribus Regij Fisci, etsi aliter diceremus, induceretur graue præiudicium contra Ioan. Baptistam, si sententiâ S.C. lata iuncto Collaterali Conf. inter Io. Baptistam, & Philippum continens diuersa iura, & pretensiones esset reuidentia in Reg. Cam. solum ob illud leue præiudicium, quod posset insurgere ex sententiâ proferenda pro Philippo, quæ adhuc non officeret Fisco, vt dictum est superiùs, quod maximè in terminis appellationis, seu reclamationis admitti nō poterit etiam dato principali interesse Fisci, sicut fundauimus.

18 Nec ratione connexitatis pretensę potest Philippus prætere, quòd causa suæ reclamationis cum Ioanne Baptista reuideatur per Iudices Reg. Cam. quoniam nulla adest cōnexitas; cū diuerso iure agatur, Fiscus enim agit prætendens, Ioan. Baptistam esse indignum, Philippus verò, quia incapax, vnde si vtrique causa fuisset determinata, appellatio interposita per alterum eorū procul dubio alteri non prodesset, & sic non est veta connexitas *l. 1. C. si vn. ex plurib. & ibi glos. fin.*

Con-

Connexitas enim dicitur, quādo plures litigantes consortes, & coniuncti sunt *glos. expressa in l. 1. in ver. eundem Iudicē in princ. ff. de quib. reb. ad eund. iud. eat.* Consideratur vltteriū, quōd Iudices Cameræ sunt omninō incō-
 19 petentes inter partes priuatas, etiam si concorditer illud Tribunal elegerint, vel etiam si Proregis commissiōnem obtinerent, vt possint ibi litigare; habetur expresse in *Pragm. 14. de offic. procur. Cas. vbi aduertatur, quōd circa mediū vers. & più vogliamo* per formalia verba expresse mādatur, quōd si in aliqua ex causis fiscalibus *emergesse, ò incidenter occorresse alcun'altra cosa, quella per questa Camera si habbi da giudicare, per nō diuidere la cōtinētia di detta causa;* & sic incidētia solū in causis fiscalibus sunt per R. C. diffiniēda, causa verō Philippi cum Io. Baptista non est incidens in causa Fisci, nec illi annexa, sed diuersa, & illi non præiudicat, vt dictum est, & amplius adeō restricta est facultas Tribunalis Reg. Cam. quoad causas priuatorum, vt ē
 20 contra regulas iuris communis fuerit mādatur, quōd reclamatio, quæ oritur, & interponitur à Partibus ex sententia lata in R. C. non possit in eodem Tribunali reuideri, sed remittenda sit ad S. C. vt in *Pragm. 63. col. pen.*
 21 quamuis de iure communi Iudex in causa reclamationis mutari non debeat, etiā si Fiscus in illa succederet, vt est fundatū superius, immō adhuc
 22 si posset considerari cōnexitas (quod nulla ratione demonstrabitur) nō posset habere locum, quando alius Iudex haberet limitatam iurisdictionem, vt in casu nostro *Dec. conf. 18. nu. 5. & conf. 38. num. 27. Vrsill. ad Afflic. decis. 354. num. 5.* & in proprijs terminis tollitur hæc ratio cōnexitatis, etiam si adesset, per relatas *decisfones D. de Franch. 117 & 261. ob causam, & interesse R. Fisci* discutiendam in R. C. quamuis potuissent oriri sententiæ diffformes.

Nec est cōsiderabile, quōd Philippus poterit coadiuuare Fiscum, & ab

ipso coadiuuari circa probationes faciendas, & alia deducenda, quoniam Philippus per lapsum termini est exclusus aliud de nouo deducere, & si Fiscus vellet admittere Philippum, ad producendum alia incumbētia, ac si terminus non esset elapsus; laboraret contra propria cōmoda, vltra quōd in casu nostro non est locus productiōni alterius probationis per testes, vt suo loco demonstrabitur, & si causa Fisci diuersa est ab articulo reclamationis Philippi, vt indubitatum est, ex hoc alio figurato colore causa Philippi non est remittenda ad Reg. Cam. sed procedendum est ad expeditionē causæ primi contendētis, maxime in articulo reclamationis, vt diximus, nec opus habet Fiscus auxilio Philippi, & absque remissione causæ, si Philippus vult se offerre pro sollicitatore, seu coadiutore Fisci ad instar canis Hortulani, qui adhuc viuī, nemo vnquam impedimentum præstabit; sed non propterea causa ipsius Philippi remittenda est ad Reg. Cam.

23 Eadē ratione cessat prætensio partis allegantis, causā debere remitti, ne litigantes vexentur duplicatis laboribus, & expensis, quoniam licet prætensio alterius contendētis tangat executionem causæ pendētis ad instantiam alterius; nihilominus nō impedit progressū ad vltiora, & expeditionem, quamuis possit adesse inconueniens contrariarum sententiarum, & ēt quōd partes fatigentur pluribus, & diuersis expensis iuxta *tex. in d. l. is, à quo ff. de rei vend. & voluerunt Bar. in l. si quis hereditatem num. 1. ff. de petit. hered. Couar. pract. qq. c. 14. nu. 4. Barbosa. in l. Titia sub nu. 7. ff. sol. matr. Honned. conf. 25. nu. 22. & 23. vol. 1. Ioseph. Ludouic. decis. Perusi. 26. num. 25. cum seq. Afflic. decis. 235. & D. de Franch. d. dec. 261. & 292. quæ dispositio tex. in d. l. is, à quo procedit ēt vbi plures sūt qui eodē iure experiūtur, vt in eadem *decis. 261. nu. 13. Consiliar. Ann. conf. 97. num. 13. contra alleg. Anna genitoris**

vis 76. & fortius prædicta procedunt in casu nostro; in quo Fiscus agit diuerso iure cū Philippo, sicut diximus superius, & hæc abundantissimè sufficerent pro Ioan. Baptista, vt articulus reclamationis cum Philippo respectu prætenſæ incapacitatis decidatur in S. C. saluis iuribus Fisci.

Insuper quamuis Ioa. Baptista molestari non poterit à Philippo ratione prætenſæ incapacitatis, & minus à Fisco ex causa allegatæ indignitatis, vt liquidò cōstabit suo tempore, absque alia difficultate, si esset possibile aliquo modo dari casum victoriæ ex parte Philippi (quod nunquam persuaderi poterit, in promptu insuper demonstratur, nullum præiudiciū ex ea inferri posse iuribus Regij Fisci, si quæ haberet.)

- 24 Est namque disceptatum à Doct. si delictum fuerit commissum contra defunctum, siuè memoriam eius, vel contra ipsius honorem, vel in iniuriā, si intelligatur reuocatum legatum, ita quòd remaneat apud hæredes, effecto incapace legatario, vel potius legatarius efficiatur indignus, & ab eo relictum à Fisco auferatur, in quo articulo pars aduersa non constituit differentiam, an delictum succedat in vita testatoris, vel post mortem, quoniam iuxta ipsius prætenſionem semper dicitur reuocatum legatum, ex eo, quòd testator si scire potuisset, delictum futurum, certè non disposuisset, & sic etiam delinquente legatario post mortē ex tacita defuncti voluntate efficeretur inhabilis, & incapax, & delictum remaneret penès heredem, ac si testator nō reliquisset ex dictis per *Aret. in l. 2. in col. pen. vers. Tu autem tenendo sententiam Bar. ff. de vulg. & pupill. per glos. in l. fideicommissum C. de fideicom.* licet secus sit in hæredis institutione, quæ tacitè reuocari non potest secundum *Alber. in l. sororem C. de his, quib. v. indig.* Insuper secūdò, pars aduersa constituit aliam differentiam, an delictum fuerit commissum ante acqui-

sitionem factam à legatario, & tūc similiter reputetur incapax, & non possit à Fisco auferri, quod iā est deperditum, & tempore delicti à legatario non acquisitum extraditis per *Bal. in l. his consequenter in l. 2. lect. in final. verbis ff. famil. hercisc. & Rip. in d. l. 2. num. 58. ff. de vulg. & pupill. substit.* sed in utroq; capite decipitur, siuè loquamur in substitutione, vt est casus noster, siuè in legato, quod est fortius.

- 25 Etenim si essemus in substituto occidente grauatum, tunc etiam si delictum fuerit commissum in vita testatoris, auferitur ei hæreditas, & applicatur Fisco, ea ratione, quia substitutio non potest tacita voluntate reuocari, & ideò siuè in vita, siuè in morte fuerit delictum commissum, hæreditas ex persona delinquentis applicabitur Fisco, vt declarat *Paul. de Castr. in d. l. Sororē post num. 4. vers. sol. hic loquitur C. de his, quib. vt indign.*

- 26 Si verò essemus in legatario, cū legatū possit facilius reuocari, tam tacitè, quàm expressè, si iniuriam commisisset legatarius viuente testatore, censetur legatum reuocatū tacita voluntate, & non applicatur Fisco, siuè sciuiſſet, siuè ignorasset Testator, si verò post mortē, tunc quia voluntas non durabat, nō pōt fingi facta reuocatio tacitè, cū expressè fieri nō potuerit, & sic applicaretur Fisco, ex *gl. in ead. l. sororem docet Castr. ibidem in fin. sic declarando glos. contrariam in l. fideicommissū C. de fideic.* vbi cōstituit eandē differentiam, *Bal.* similiter considerat, an delictum fuerit commissum in vita Testatoris in *d. l. his consequenter*, & *Molin.* latissimè comprobat de *primog. lib. 1. cap. 9. post num. 43. vers. mihi autem id maturius discurreti*, ea ratione: quia in mortuo non potest præsumi voluntas contraria, & sic auferretur tanquàm ab indigno, allegans quàm plures DD. quos non transcribo, vbi videndus est, & loquitur in maioratu reuocabili, vt ibi supra *num. 38. vers. verò, Matic.* ex mēte *Bar.* ita expressè con-

concludit *de coniect. ult. volunt. lib. 12. tit. 5. nu. 21. Peregr. de iur. Fisc. lib. 2. tit. 8. num. 3. & 4. & de fideic. art. 18. nu. 34. Pistor. in tit. de adempt. legat. num. 42.*

27 *Aret. verò, & alij in d. l. 2. ff. de vulg. & pupill. quamvis prima facie videantur contrarium tenere, loquuntur tamen in casu tacite substitutionis à lege subintellectæ ad beneficiū matris ex tacita substitutione pupillari facta filio pupillo, quæ contraria eiusdem legis dispositione reuocari potest, quod secus est in substitutione expressa inducta ex dispositione testatoris iam confirmata per mortem eius, & per aditionem hereditatis, quæ contraria voluntate eiusdē testatoris amplius reuocari non potest, vt ibidem Aret. sentit, & clariùs declarat Ias. in ead. l. 2. nu. 41. vbi videri potest, Couar. verò in rubr. de testam. part. 2. col. 19. vers. 5. ex præmissis loquitur de inimicitia orta viuo testatore inter primū, & secundum testamentum, Mantica autem de coniect. lib. 3. tit. 3. num. 2. solummodò tractat, vtrum per offensam factam patri grauato, possit offendens exhæredari etiā à bonis fideicommissarijs, & pariter lib. 8. tit. 12. num. 23. & 24. & licet affirmatiuè concludere prima facie videatur ea ratione; quia voluntas testatoris mutari potest, etiā exijs, quæ post eius mortem emergūt, tamen contrarium concludit allegando text. in l. filiusfamilias §. cūm pater ff. de leg. 1. vt in eod. tit. 12. post nu. 24. vers. sed nunc ego valdè dubito; & in alia impressione post nu. 31. vltra quod loquitur in fideicommissio familiæ, seu agnationi relicto, vt ibi ante num. 23. vers. sed eleganter queritur, de quo aliqua dicemus inferius, & sic remanet primum assumptū partis absque fundamento.*

28 *Secundum verò assumptum partis, vt tunc demum delinquens dicatur indignus, quando ante delictum iam fuisset acquisitum legatum, vel hæreditas, quæ à Fisco auferri potuisset aliàs secus, pariter facillimè tollitur,*

quoniam etiam nō facta acquisitione adhuc interfecto dicitur indignus, & succedit, & ab eo relictum auferitur à Fisco, sic generaliter deducitur ex text. in l. cūm ratio §. fi. vbi Bart. ff. de bon. damn. & in l. Lutus ff. de iure Fisc. occidens nanque testatorē, & sic non facta acquisitione nō succedit ab intestato, nec ex testamento, & hoc nō vt excludatur tanquam incapax; sed vt admittatur ad succedendū, & deinde Fiscus auferat; vt ab indigno, ita singulariter dicit Clar. per dicta iura in d. §. homicidium, in vers. priuatur etiam nu. 19. Cyn. in l. hæreditas C. de his, quib. vt indign. vbi in specie Bal. nu. 7. Corn. conf. 222. in princ. vol. 4. Ruin. conf. 129. in princ. vol. 2. Caldas in l. f. curatorem habens, in verb. sua facilitate num. 16. & Peregr. latè de iur. Fisc. lib. 2. tit. 3. nu. 1. & Fisco non petente remanet per temporis lapsum apud illos, penēs quos relictum remāisset; si legatarius indignus non fuisset, vt per Alex. & Cast. in d. l. hæreditas, immò datur cautela Fisco, vt ei deferatur, si delinquēs differat acquirere, sic declarat Rip. quem refert, & sequitur Peregr. de iur. Fisc. lib. 2. tit. 4. num. 14. Etenim interficiens aliquem, ad cuius successionē aspirabat ex testamēto, vel ab intestato, nō impeditur succedere, sed Fiscus statim aufert bona, in quibus successit tāquam ab indigno, vt comprobatur Regens Rouit. in Pragm. prima de bon. proditor. in respōsionibus pro Francisco Cincio num. 107. & idè dicitur, quod non succedit cum effectu, cūm Fiscus ab eo auferat, vt ex pluribus docet Peregr. in d. lib. 2. cap. 3. post num. 1. vers. & in hærede ex testamento, Boss. in tit. de his, quib. vt indign. post nu. 3. & clariùs Paul. de Cast. in d. l. sororem num. 2. vbi quod dicitur, interficiētem non succedere ex testamento, vel ab intestato, intelligas cum effectu, nam ipso iure benè succedit, & sibi auferitur, & applicabitur Fisco, & Cagnol. optimè in d. l. fin. num. 72. C. de pact. prout etiam in fideicommissio cōditionali

nali durante tantum vita inquisiti, ex dispositione *tex. in l. Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iur. Fisc. Greg. Lop. p. 2. tit. 15. l. 2. glos. 10. q. 3. & Peregr. d. lib. 2. tit. 3. num. 17.* licet aliter dici possit in maioratu perpetuo ad beneficium familie, & sequentium substitutorum, ut ibid. tradit *Greg. Lop. & Moli. de primog. lib. 3. c. 2. n. 31. cum seq.* secus autem si non adesset alius successor, intelligitur. n. ut interfectus presumatur vivere, sicut *D. de Pont. tradit in decis. 24.* in damnum delinquentis tantum, non autem ceterorum; ad quos ex delicto hereditas defertur, & sic loquuntur autoritates adductæ ad hoc confirmandum, ut solum dolosus non lucretur ex morte, non autem ut nullo modo censeatur mors intercessisse in damnum delinquentis, & ad beneficium Fisci, ex prædictis.

- 29 Non obstat *tex. in l. si ab hostibus S. si vir cum not. per Barbof. ibi nu. 5. & 20. ff. solut. matrim. & alijs relatis in d. decis. D. de Pont. 24.* ubi maritus occidens uxorem fit incapax acquisitionis lucris dotalis, & uxor censetur superuiuere; nec Fisco defertur, quoniam ultra alias responsiones, quæ adducuntur ad *text. prædictum*, de quibus *Peregr. d. lib. 2. tit. 3. à num. 7. Farin. q. 120. sect. 2. num. 73. & Ann. Robert. lib. 3. rer. iud. vers. pro Fisco in fin. ille tex. habet casum specialem, nempe quod lucrum dotale deferendum marito ob mortem uxoris semper intelligitur deferri sub conditione, si culpa mariti debetis lucrari non sit matrimonium dissolutum l. cōsensu C. de repud. l. Lutius ff. solut. matr. inde quando vir occidit uxorem, deficit conditio, quia matrimonium dissolutum est sua culpa, ut probarunt in eo *tex. Ang. nu. 1. Castr. sub nu. 4. Cuman. num. 2. Alex. sub nu. 8. Ias. ante nu. 5. Bal. in l. j. C. unde vir, & uxor, Ruin. cōf. 11. num. 3. lib. 5.* (ubi dat alias responsiones ad dictum *S. si vir*) & ob id marito non acquiritur, sed in hæreditate non intelligitur tacite aliqua conditio, ideòque lex statuit, ut applicetur oc-*

cifori, & ab eo auferatur velut ab indigno, hanc interpretationem punctualiter posuit *Ioa. Campeg. de dot. p. 5. q. 2. post nu. 2. vers. ego considero ex mente Bald. & aliorum, quos allegat, & si dispositio d. S. si vir non contineret casum specialem, sequeretur, quod occidens testatorem nunquam esset indignus, si censeretur superuiuere, contra iura expressa in l. cum ratio S. fin. ff. de bon. damn. & in l. Lutius ff. de iur. Fisc. de quo Clarus per dicta iura in S. homicidium in vers. priuatur etiam num. 19. Cyn. & Bal. in l. hereditas C. de his, quib. ut indign. & latè *Peregr. de iur. Fisc. d. lib. 2. tit. 3. nu. 1.* de quo *tex. in S. si vir* loquuntur etiam *Rola. à Vall. de lucr. dot. q. 61. & Hipol. de Marfil. in l. nihil inter est ff. ad leg. Cornel. de scar.**

- 30 His stantibus, quæ controuerti non possunt, si de delicto dubitari non posset; non diceretur Io. Baptista incapax; sed indignus, & indignitatem solus Fisco opposuit, ad *tex. in d. l. his consequenter S. sed an in familia, ubi glos. ff. famil. hercis. Molin. de primog. lib. 1. c. 9. nu. 25.* & ut ceteros omittam, *Peregr. d. lib. 2. tit. 2. nu. 8. & tit. 3.* & sic attentio iure comuni Philippus aliquid pretendere non posset, proinde præsentauit *Statutum Ianuæ*; cuius virtute ob delictum substituti bona deferuntur ad proximiores, non ad Fiscum, & sic delinques efficeretur incapax, non indignus, sicuti de statuto loquitur *Corn. in d. conf. 222.* & alij relati per *Peregr. d. lib. 2. tit. 3. num. 3. vers. quamuis, in casu nostro* deficiunt omnes qualitates à dicto statuto requisite, nempe quod delictum fuerit commissum, & dolo ad finem succedendi, cum nihil deduxerit Philippus ad probandas qualitates prædictas, cum ex capite indignitatis Philippus iuari non posset, sed tantummodò ratione incapacitatis si posset esse locus statuto prædicto, adhuc indubitatum est, statutum prædictum porrigi non posse ad bona sita extra territorium Ianuense tãquam penale, odiosum, & limitatiuum iuris com-

communis, *Cardinal. conf. 2. num. 3. Gozad. conf. 49. nu. 8. Gayl. singul. obser. lib. 2. cap. 124. nu. 5. & 9. Natta in conf. 514. num. 15. lib. 3. Valasc. consult. 182. num. 14. & latè Barbof. in l. exigere doctem num. 158. ff. de iudic. immò neque prodesse posset Philippo pro bonis Ianuæ sitis, quia statutum intelligitur de delictis commissis à subdito in territorio statuentis, & cū agatur de delicto patrato in territorio Lucēsi, subditus delinquens iudicari debet secundum tramites iuris communis, nō autem secundum pēnam statuti, optimè *Parif. conf. 159. vol. 4. num. 6. & 7. Bonacof. lib. 1. commun. opin. tom. 1. in rub. de legib. tit. 17. nu. 281. & tom. 1. lib. 3. in rub. de iurisdic. omn. Iudic. tit. 11. nu. 30. & 35. latè Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 16. num. 4. vt aliàs fundauimus in hoc articulo in præfenti causa; sed sit vtcunque, quando Philippus vigore statuti præfentati posset in aliquo obtinere ratione præfensæ incapacitatis, id tantummodo procedere posset in bonis Ianuæ sitis, non alibi, in quibus Fiscus nullum habet interesse, nec in illis ius aliquod competere potest, ex quo quilibet Fiscus caperet bona sui territorij, si confiscatio procederet, iuxta tradita per *Surd. decis. 280. num. 9. & Fisci petitio non continet, nisi bona huius Regni, in quibus incapacitas allegata per Philippum adaptari nō potest, & successiue ex distinctione rei petitæ (quādo confiscationi locus esse potest) cū nō appareat aliquod interesse nec leue, nec alicuius cōsiderationis, & diuersa ratio vigeat in præfensione Philippi, & alia in causa Regij Fiscij, ex prædictis omninō erit expedienda causa. Philippi in S. C. nullo præiudicio generato præfensis iuribus Regij Fiscij decidendis in Regia Camera.***

Non omittendo etiam, quod ex alio Philippus esset exclusus (quāuis esset in probatis, & locus esset incapacitati ad cōmodum proximioris) quoniā Cæsar Cataneus, à quo fuit institutus tā-

quā frater carnalis ortus ex diuersa concubina nō succedebat Stephano fratri ab intestato defuncto, attēto iure communi, nec vigore legitimatio- nis limitatē concessæ, & minus ex iure Hispanico, siue vigore alterius statuti Ianuæ admittentis ortos ex legitimo matrimonio tantū, sicut particulartiter in hoc articulo fūdauius supra.

Die 30. Octobris 1618.

Facta relatione in Collaterali Cōsilio cum Dominis Consiliarijs adiunctis, & Consiliario Sanfelicio pro Fiscij patrono: fuit prouisum, quod procedatur in S. C. ad ea, quæ incumbunt in causa reclamationis præfensæ incapacitatis Io. Baptistæ Catanei inter eum, & Philippum Spinolā vertentis in eodem S. C. Verū circa præfensa per dictum Philippum contra Reg. Fiscum adeatur Reg. Cam.

Et cū prætendisset Philippus ab hoc decreto reclamare.

Sub die 19. Decembris 1618. fuit prouisum, non competere reclamationem dicto Philippo aduersus decretum prædictum, saluis iuribus Regij Fiscij.

Et cū ad eius instigationē Regius Fiscus à prædicto decreto etiam reclamasset.

Sub die 26. Februarij 1619. Fuit prouisum non competere reclamationem Regio Fiscio à decreto Collateralis Consilij lato sub dicto die 30. Octobris 1618.

Compilato autem processu in causa reclamationis super articulo incapacitatis.

Facta relatione in Collaterali Consilio sub die 2. Maij 1619.

Ex deductis, & allegatis in tertio Consilio fuit lata sententia, qua fuit Io. Baptista absolutus ab impetitis per quon. Philippum, & successiue Hieronymum, & Vincentium Spinolas eius filios respectu articuli incapacitatis, & proinde imponendum esse perpetuum silentium.

ARGVMENTVM.

Dotis receptæ confessio non afficit eodem modo substitutos, siue fideicommissarios, prout mariti creditores. Hac de re materia *auth. res, quæ C. cōm. de leg.* præsertim an obtineat in alimentis, quæ breuiter, quæ utiliter perstringitur, & dilucidatur.

SVM MARIVM.

- 1 *Casus presentis consultationis.*
Dotis priuilegium, de quo in *auth. res, quæ C. cōm. de leg.* hic commemoratur.
- 2 *Alimenta restituere non tenetur is, cui lite pendente sunt decreta, etiam si in principali causa succumbat; & ideo pro eis non præstatur cautio.*
- 3 *Alimentorum prouisio in beneficium mulieris non fit cōtra tertium, cuius bona non sunt dotis restitutioni obnoxia.*
- 4 ... *sunt ab heredibus viri præstanda ob moram commissam in dotis restitutione, & ibi de ratione.*
Idq; ampliatur etiam hereditate iacente.
Vidua mulier in eodem matrimonio esse videtur.
- 5 *Alimenta cuilibet agenti vniuersali iudicio, & iuris præsumptionem pro se habenti sunt decernenda, atque præstanda.*
... *quando debentur officio Iudicis, non debentur pro præterito.*
- 6 *Memoratq; auth. dispositio procedit in subsidium, utpotè non existentibus bonis liberis; sed dumtaxat fideicommissio subiectis.*
- 7 *Obtinet insuper in dote verè soluta, non autem in ea, quæ mera nititur con-*

fessione, & de ratione.

Sed quid si lapsa sint fatalia opponendi de dote non numerata?

- 8 *Eiusdem authent. limitationi modò relata adnectitur sublimitatio, quæ tamen in dubium reuocatur, nec non ingeniosè exploditur.*

Mariti confessio de dote recepta præiudicat ipsius creditoribus, si præcedat promissio, ad quam amplius retrotrahitur.

Atqui promissione cessante ex die confessionis præfertur mulier ceteris, qui successiue contraxerunt.

Cæterum huiusmodi traditiones perperam aduocantur ad substitutorum exclusionem ex consideratis hic per Authorem.

- 9 *Declaratio Fontan. & P. Sanch. quam Author approbat.*

- 10 *Dotis promissio, quæ non antecedit; sed subsequitur matrimonium, vix effugit sinistram coniecturam.*

- 11 *Testes dicentes habere notam manum, non probant, intellige, & declara, ut inf.*

Apocæ, seu Albarani priuati quomodo sit facienda probatio.

- 12 *Mercatores facultatibus prolapsi, seu decocti sunt faciles ad mentiendum. ... præsumuntur fraudatores.*

Fraus præ ceteris quomodo probetur, & num. 13.

Temporis breuitas, & actus vicinitas Iudicis arbitrio remissa.

Fraudem, ex quò occultè fit, dilucidè probari, est nimis perdifficile.

... non tollitur interuallo modici; sed longi temporis.

- 13 *Contractuum pluralitas eodem tempore, & clam gestorum manifestam arguit fraudem.*

Idq; ampliationem recipit, de qua hic. Consanguinitas interdum auget fraudis suspicionem.

Item clausula, & cautela insolita.

- 14 *Contractus quandoq; fit, sed simulatè, necnon de eo soluitur gabella ad finè fraudandi.*

- 15 *Fraus, & simulatio à marito commissæ potest à tertio pro suo interesse; non autem ab eodem fraudatore allegari, & cum ratione.*
Donatio facilius præsumitur inter cõiunctas personas.
- 16 *Dotis receptæ confessio non semel importat donationem, etiam si præcesserit illius constitutio; siue promissio.*
- 17 *Dict. auth. res, quæ dispositio ubi fundata?*
- 18 *Solutio imaginaria, & fraudulenta quando insurgat ex Anch. sententia.*
- 19 *Fructus maturi, sed non exacti à gravato, non ad ipsius heredem, sed ad substitutum pertinent.*
- 20 *D. Præsides Cacacius condignis effertur præconys.*

Pro eodem Io. Baptista Cataneo
 cum Maria Spinola.

CONSILIVM VI.

1 **M**aria Spinola experitur pro recuperatione suarum dotium, ac scutorum 10000. eidem legatorum per d. Cæsarem Cataneum ipsius virum in suo testamento, pro quibus instituit satisfieri super portione Cæsari cõpetenti in bonis Baltassaris Catanei senioris, vel super tota portione relicta Cæsari, quamvis subiecta restitutioni ex regula *text. in auth. res, quæ C. commun. de leg. aut super fructibus portionis prædictæ maturatis in vita Cæsaris, & non exactis; petens interim alimenta iuxta bina decreta S. C. & quoniam per sententiam iudicatum extat, non competere Cæsari legitimam, nec trebellianicam in bonis Baltassaris patris, de prætelo legato agendum non est, sed videndum erit tantummodò, an pro prætensa dotium restitutione duc. 5200. siue alimentis possit habere recursum super dicta portione Cæsaris deuoluta*

ad Io. Baptistam Cataneum vigore substitutionis, & fideicommissi.

Et tuendo apertissima iura dicti Io. Baptistæ, ex infrascriptis demonstrabitur, non esse locum restitutioni dotium super bonis prædictis, & minus præstationi alimentorum, non obstantibus decretis S. C. quæ non loquuntur de alimentis, sed de liberationibus factis in ann. 1605. & 1611. in causam declarandam cum cautione de restituendo ad omnem ordinem: Si enim pro alimentis processissent liberationes, cautio ordinata non fuisset, quoniam qui recepit, restituere non teneretur, etiam si in causa principali succumberet *Affli. decis. 152. num. 4. Boer. dec. 324. num. 3. Molin. de primog. lib. 2. c. 16. num. 42. & seq. Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 35. num. 36. cum seq. & Surd. de alim. tit. 1. q. 120. per tot. ceteriq; per D. de Franch. in dec. 614. nu. j.* Idcirco decreta non obstant, quæ alia ratione fuerunt interposita, ut infra dicetur. Et Maria fundare debet creditum suum, pro quo possit obtinere super bonis fideicommissis subiectis, cum illa Io. Baptista non possideat uti hæres Cæsaris; sed vigore dispositionis Baltassaris Catanei, super quibus (ut fundabitur) Maria nullum potest habere regressum, & consequenter cessat petitio alimentorum in bonis nõ obligatis pro restitutione dotium, & possessis ab alio, quàm ab hærede viri, ex traditis per *Rebuff. super Constitut. Franciæ in tit. de sentent. prouis. art. 3. glos. 1. num. 25.* præstanda sunt enim alimenta ab hæredibus viri, qui sunt in mora dotis restituendæ, ut ibid. *Rebuff. tradit num. 15.* conferunt notata per *Capyc. dec. 24. Surd. in d. tract. de alim. q. 118. num. 9. & 10.* ea ratione, quia vidua dicitur in eodem matrimonio perdurare, l. filij S. vidua ff. ad municip. l. quoties C. de priuil. schol. lib. 12. & *Surd. eod. tract. tit. 9. q. 37. num. 5.* & debentur alimenta etiam hæreditate iacente ab eo, qui adhuc hæres declaratus non est, ut ibid. *Rebuff. num. 14.*

L 3 5 sicq;

5 sicq; pro regula cōstituitur in vniuersali iudicio in omni persona, quæ tamen habet iuris præsumptionem pro se, iuxta tradita per *Afflict. decis.* 10. & 11. vbi *Addentes*; Cum ergo Ioan. Baptista non sit hæres Cæsaris, sed Philippus Spinola hæres, & adhuc debitor prætenfarum dotium, cessat petitio alimentorum, & fundare debet Maria suâ actionem super bonis possessis vigore fideicommissi, quæ omnino ex infra scriptis venit deneganda, & pariter ius nō assistit pro alimentorum præstatione, hucusque non obtēta, quoniam si Maria præterit alimenta præteriti temporis, nullo modo poterit obtinere: alimenta enim, quæ debētur nō iure actionis, sed officio Iudicis, non debētur pro præterito ex doctrina *Bart.* communiter recepta in *l. libertis, quos* §. 1. num. 3. ff. de alimen. & cibariis leg. *Alexand. Dec.* & alij in *l. de alimentis C. de trans. latē Surd. de aliment.* loquens in specie in vidua dicto tit. 5. q. 1. nu. 43. & 45. cum seq. nisi esset post litem contestatam, tunc enim non dicuntur præterita, sed futura, vt per *D. de Franch. in dec.* 605. *Visui. decis.* 523. *Surd. de alim. priuil.* 60. num. 16. *Scacc. de appell. q.* 17. num. 15. & latē *Giurb. decis. Sicil.* 4. num. 47.

Pro futuris autem iam processus est compilatus super dotium restitutione, & causa non est expedita facto ipsius Mariæ, quæ nunquam instet pro expeditione, & Ioan. Baptista nedum impedimētum aliquod non præstitit, sed instantissimè petijt procedi ad expeditionem causæ, vt à tali molestia liberetur, cum facilius sit causam debito sine terminare, quàm recognitis meritis causæ tantummodò tractare de prætenfa alimentorum præstatione, quæ nullo iure confirmari poterit.

Considerandum est primò, quòd si Mariæ esset facienda aliqua dotium restitutio, etiam si constito de dote soluta posset Maria agere super bonis restitutioni subiectis ex regula dictæ

6 *auth. res, quæ*; illud sine dubio præcederet in subsidium, vt ibidem sine contradictione concludūt *Salyc. Cur. num.* 16. & *ceteri, Bal. conf.* 468. vol. 4. *Socin. conf.* 75. col. 1. vol. 4. *Ias. conf.* 231. nu. 4 vol. 1. *Paris. conf.* 63. nu. 49. vol. 2. *Crauet. conf.* 19. num. 18. *D. de Franchis decis.* 519. num. 2. & seq. & *decis.* 241. 2. p. & *ceteri* cōmuniter, idcirco dum adest Philippus hæres Cæsaris debitoris ex confessione dotis receptæ, non potest directò prætendi restitutio dotis super bonis substitutorum, omisso hærede viri debitoris, qui hæreditatem adiuit sine beneficio inuentarij, vel saltem esset facienda discussio bonorum Cæsaris, in super idem. Philippus adhuc est debitor prætenfarum dotium promissarum, & contra ipsum præcipuè actio dirigenda est, nō autem super bonis substitutorum. Et cum constiterit hac via satisfieri non posse, tunc agendum esset super bonis vinculis, si vera dotis solutio appareret, & Ioan. Baptista consignatis sibi literis exequutorialibus, quamuis non teneretur, faciliter inuestigabit bona Philippi pro dotium prædictarū restitutione: interim verò hac discussione non facta, nullatēus molestandus erit in bonis proprijs obuentis ex substitutione.

Secundò, si hodiè appareret nihil esse in bonis Cæsaris, & facta esset discussio etiam contra Philippum, adhuc Maria super bonis Baltassaris senioris aliquid prætereendere non potest. Cum ex sui parte non afferatur promissio dotis, & vera solutio, sed tantum confessio mariti pro summa, 7 duc. 5200. Quo casu sequitur alia conclusio firmata à DD. quòd *text. in d. auth. res, quæ* procedit in dote verè soluta, non in dote confessata, quia daretur occasio subuertendi iura fideicommissorum, ita *Angel. in d. auth. in corpore, vnde sumitur in tit. de restitut. & ea, quæ parit in* 1. & 2. colum. *Ias. in d. auth. col. 2. Paris. conf.* 52. col. ult. vol. 2. *D. de Franch. decis.* 613. nu. 8. (licet

(licet non procedat pro interesse, idem *de Franch. num. 7.*) etiam si tempus lapsum esset ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis, *Lupus in repetit. cap. per vestras S. 15. latè, & Peregr. de fideicommiss. art. 42. num. 83.*

8 Pars aduersa conatur sublimitare hanc limitationem *auth. prædictæ*, ut non procedat, quando præcedit promissio dotis, & subsequitur deinde confessio mariti, quo casu sicut confessio viri præiudicat creditoribus præcedente promissione, ut latè *Afflic. dec. 402. & Boer. dec. 330.* ita etiam præiudicare debet substitutis, ad quod allegat fortè *Anton. Padill. in d. auth. in fi.* sed hæc sublimitatio parti non opitulatur, tam ex dispositione iuris, quam ex facto. Dum enim confessio simplex mariti non obstat substitutis contracto matrimonio, neque obesse poterit, quamvis promissio præcesserit, quia adhuc non cessat fraus subuertendi fideicommissum confitendo dotem receptam, verè non solutam; licet promissam, ita in terminis posuit *Cacheran. decis. Pedemont. 172. nu. 10. cum seq. & Anton. Padilla* post traditam conclusionem, quod *d. authent.* non procedit in dote confessata, subdit: *Ego existimo, quod cum sint certi casus, in quibus dotis receptæ confessio præiudicat creditoribus, quod in eisdem casibus præiudicat fideicommissarijs, & nihil aliud allegat. Quod argumentum ex abundanti, ultra supradicta, data instantia facillimè tollitur, siquidem DD. dicunt, quod si præcedit promissio, confessio mariti retrahitur ad diem promissionis. Cessante verò promissione attèditur dies confessionis, & ex die confessionis præfertur cæteris, qui deinde cōtraxerunt, ut latè *Ioseph Ludouic. in decis. Perus. 66.* & sic videmus, quod sola confessio mariti nocet creditoribus, qui postea contraxerunt. Et tamen clarum est, quod sola confessio non nocet substitutis post matrimonium *Ruin. conf. 199. nu. 2. lib. 2.**

& alij relati à *Peregr. loco citato*, ideòque neque sequitur, quod si promissio nocet ab illo die creditoribus subsequuta confessione, quod noceat pariter substitutis, cū requiratur actus verus dotis solutæ, ut benè comprobatur *Osch. d. dec. 172. ut supra diximus.*

Præterea hoc Partis assumptum ex *decis. Afflic. 402.* recipit interpretationem, dummodò aliqua fraus colligi non possit, aliàs neque noceret, ut per *Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 26. num. 32. & 34. & P. Sanchez de matrim. lib. 6. disp. 9. per tot. & facit Rol. à Vall. in conf. 93. nu. 26. 27. & 28. lib. j.* Vndè cū in casu nostro multæ adsint fraudes, ut demonstrabimus, sequitur nullo modo opitulari posse ex mariti confessione.

Ex facto quoque tollitur hæc obiectio, quoniam promissio præcedens, in qua Pars præcipuè fundatur, non præcessit matrimonium contractum sub die 29. Octobr. 1597. & quamvis productum fuerit Albaranum initum, ut prætenditur sub die 2. Nouembris eiusdem Anni, illud verificatum non est per testes, qui deponunt, licet etiā inutiliter, super Albarano cōfecto sub die 29. Octobris 1597. Quod non est in processu productum, ex quo patet etiam, quæ fides his testibus in reliquis sit adhibenda, & cōfirmato matrimonio in anno 1599. alia promissio dotis non intercessit, sed affertur aliud Albaranum cōfectum sub die 12. Februarij 1601. & sic elapsis annis quatuor à die matrimonij contracti, quæ promissio vigore dicti Albarani considerabilis nō est, cū nō præcedat matrimonium, sed procuratum fuerit eo tempore in damnum creditorum Philippi, ut mox inferius confirmabitur, vbi enim non præcedit dotis promissio ante matrimonium, sed post, ut in casu nostro, & adsit aliqua sinistra coniectura, iudicandum est pro fideicommissio, sine dubio exclusæ muliere, et si subsistere posset contraria opinio *Padill. ut latissimè docet Peregr. de fidei-*

fr. de com. d. ar. 42. nu. 83. in fi. quod sufficeret ad tollendam omnem contro-
uersiam, cum dotis promissio non
præcesserit matrimonium, ut supra
contractum, sed longè post, & maxi-
ma fraude adhibita ex infra scriptis.

11 Tertiò aduertendum est, nullam
esse habendam rationem primi Alba-
rani initi, ut asseritur sub die 2. Nouẽ-
bris 1597. Quia licet sit productum
in processu, testes tamen non depo-
nunt de hoc Albarano, sed de alio
confecto sub die 29. Octobris 1597.
quod non est exhibitum, & iuxta arti-
culum falsò deponunt de Albarano
non existente, nec productò, ultra
quòd tantum deponunt habere no-
tam manũ, quod nec sufficeret etiã si
exhiberetur: non .n. sumus in litteris
missiuis, vel litteris cambij, in quibus
admittuntur testes deponentes, ha-
bere notam manum, ut per *Vrsill. ad
Afflict. in decis. 181. num. 5.* & post *nu.
12. Grammat. decis. 34. nu. 16. Menoch.
de arbit. lib. 2. cent. 2. cas. 114. num. 24.
latè Thesaur. quest. forens. lib. 1. q. 24.
num. 20. & 22.* & optimè *Bursat. in
conf. 39. num. 25. vol. 1.* sed sumus in
apoca, seu albarano priuato, qd̄ datur
à parte parti, quo casu testes debent
deponere, fuisse præsentis, ut per *Af-
flict. d. decis. 181. Couarr. pract. cap. 22.
latè idem Thess. ubi supra num. 5. 9. &
20. Rot. Roma. in nouissimis decis. 570.
par. 1. decis. 124. par. 2. & decis. 527.
num. 2. & 3. par. 3. & fusè Alexand.
Trentacing. variar. resolut. volum. 1.
lib. 2. resolut. 7. post num. 4. versic.
primus est*, & sic remanet cartula in-
formis non probata, nullam fidem
faciens, quamuis descripta post ma-
trimonium. Insuper Albaranum præ-
dictum apparet scriptum manu ipsius
Philippi cum subscriptione præten-
sa Cælaris Catanei, quæ necessaria non
erat, cū ex sui parte nihil pmitteretur.
Item fuisse productũ post exhibitam
sententiam decoctionis Philippi, & si
hoc Albaranum fuisset verum, præ-
cessisset matrimoniũ, & amplius de eo

fuisset facta mentio in secundo Alba-
rano confecto sub dicto die 12. Febr.
1601. sed quia hoc secundum Alba-
ranum erat in processu præsentatum,
refici non poterat, ut aliud primum
præsentatum enunciaretur, & sic verè
primum Albaranum in hoc secundo
non fuit enunciatum, cū adhuc con-
fectũ non esset, sed deindè constructũ
sine dubio cum ante data ad tollẽdas
alias infra scriptas suspitiones fraudis,
licet parti vnde quaque prodesse non
possit, cū non sit comprobatum per
testes. Et si verũ fuisset, ab initio exhi-
bitum esset.

Aliud verò Albaranum (si eodem
vitio non careret) obesse non po-
test, cū ex sui facie appareat con-
fectum decursis iam annis quatuor
à die matrimonij contracti, est in-
super nedum suspectum; sed nullius
efficaciæ, namq; Philippus per sen-
tentiam Ianuæ fuit declaratus deco-
12 ctus à Feria Paschatis 1601. Albar-
anum autem (si verum esset) apparet
initum sub die 12. Febr. eiusdem anni,
& sic tempore proximo decoctioni;
Isti enim falliti faciles sunt ad men-
tiendum, ut dicit *Bald. in conf. 400. in
libris Thesaur. iriæ num. 3. volum. 5. &
semper adest suspitio fraudis, cū
præsumantur fraudatores, idem Bald.
in conf. 382. in fin. lib. 5. Boer. dec. 215.
nu. 6. Stracca de decoct. 3. par. num. 22.
& 23. ex tex. in l. si hominem §. quoties
ff. mand. latè Matien. tit. 19. de decoct.
l. 1. glo. 1. num. 4. & ex breuitate tem-
poris fugiendi, & fraudandi consilium
præsumitur initum à decoctore, & tot
sunt eorum fraudes, quæ vix numerari
possunt, Mathien. posuit loco citato
num. 13. & 14. & tit. 11. l. 7. glof. 13.
post num. 9. Ex vicinitate enim actus
probat fraudem, ad notata in l. si ventri
§. in bonis in fi. ff. de priuil. credit. Bart.
in l. post contractum ff. de don. Dec. con-
sil. 182. post num. 19. probat text. in
l. si cum dote §. si mulier ff. solu. matrim.
Crauet. conf. 189. nu. 9. Alexan. conf. 28.
col. 2. num. 7. vol. 5.*

Et

Et licet nō possit dari certa regula, & Iudicis arbitrio remittatur, quē dicatur breuitas tēporis, & vicinitas actuum, vt docet *Surd. decis. 326. nu. 8.*
12 *cum seq.* secundum qualitatem facti, & personarum, & ex alijs circumstantijs, & inditijs, vt per *Luc. de Penn. in l. quemadmodum colum. 9. circa fin. C. de Agric. & Cens. lib. 11. iuxta glos. in l. apud Gelsum in princ. ff. de exceptio. doli,* ex eo, quia isti actus occultē fiunt, dicit *Crauet. conf. 100. num. 3. & consil. 143. num. 12.* Et difficile est, fraudem dilucidē probare, de quo *Bald. optimē in conf. 149. num. 3. lib. 1.* adhuc interuallum non tollit fraudem, posuit *Alexand. conf. 51. colum. 2. volum. 4.* sed debet esse longum interuallum, non modici temporis, vt idem *Alex. conf. 119. circa fin. lib. 4.* maximē in materia suspecta, *Crauet. optimē vidēdus in conf. 156. num. 17. & 18.* tantō magis in casu nostro, cū per testes plenissimē sit deductum, Philippum, & Melchiorem de Nigrone socerum, & generum socios à mense Februarij deteriorasse eorum conditionem, & fides in negotijs difficiliter adhibebatur, ob quod ex his actibus inducitur procul dubio consilium fraudis, cū eo tempore incipiebant vergere ad inopiam, vt *Bal. cōsiderat in conf. 149 num. 2. vol. 1.* etiam si ex fama non reputarentur eo tempore idonei, ex qua animus Iudicis inducitur ad credendam fraudem, & simulationem, *Crauet. d. conf. 189. nu. 12.* & sic ex his, quæ præcedunt, & subsequuntur, vt idem posuit in *d. conf. 100. num. 8. & d. conf. 143. num. 9.*

Amplius eadem die 12. Februarij 1601. fuerunt clam, & occultē cōfēti quatuor alij Albarani in beneficium aliarum personarum attinētium Philippo, vt ex facto, qui varijs, phresq; contractus eodem tempore fraudem arguunt manifestam, iuxta tradita per *Bald. in consil. 125. tres sunt contractus lib. 1. Crauet. dict. conf. 189. num. 7. & dict. conf. 156. num. 11. in fin.* etiam si

non simul; sed interpellatis vicibus fuissent confēti, si deindē modico elapso tempore foro cessit, vel rationes conturbauit, ex notatis in *l. nomen S. filio, vbi glos. & Bald. ff. de leg. 3. Bald. in l. 1. quæst. 4. C. si quid in fraudem patris. Matien. latē loco citato nu. 8. circa fin. & num. 9.* fuerunt quoque initi in beneficium coniunctorum, quod augeat fraudis suspicionem *l. data opera C. de donat. l. si inter ff. de don. inter vir. & vxor. Bart. in dict. l. post contractum sub nu. 30. Matien. loco citato num. 7. & 9. in fin. Luc. de Penn. in d. l. quemadmodum colum. 2. in princ. & clam, & occultē, quo casu isti clandestini contractus inducūt plenam probationem improbitatis *l. non existimo ff. de administr. tuto. cap. unico, extra vt Eccles. beneficia, Bal. in d. conf. 149. nu. 2. vol. 1. & Luc. de Pen. in ead. l. quemadmodum ead. colum. 2. versic. tertiō præsumitur.* Adest insuper constitutio hypothecæ, nunquam aliās in beneficiū aliorum creditorum per Philippum cōstitutæ, idque tunc effecit pro genero, & filia in perniciem tot aliorum creditorum habentium tantummodō personalem actionem, & testes in subscriptione testātur vidisse Philippum subscribere Albaranum, ideōq; tot variæ scripturæ mediātib; Albaranis, cum clausulis, & cautelis insolitis, vltra supradicta fraudem manifestam confirmant *glos. Bart. & ceteri in l. si quis sub conditione ff. de cond. instit. Crauet. d. conf. 100. num. 1. Bal. in conf. 487. lib. 1. Alex. conf. 28. nu. 8. & Matien. eodem loco citato tit. 19. glos. 1. nu. 8.* Et si adrat primum Albaranum, nō erat opus constructione secundi, sed solutione dotis promissæ, non expressa causa, quare secundum Albaranum cōficeretur, nō facta mentione primi, omiffa dotis solutione, vel partis, ex quibus, vnā cum alijs in facto notatis constat, nullam esse habendam rationem dictarum scripturarum in præiudicium tertij, & sic Ioa. Baptistæ substituti.*

Et

14 Et quamvis pro dote constituta in secundo Albarano fuerit soluta Gabella in Civitate Ianuæ, hæc solutio comprobatur apertius fraudem allegatam, quoniam si est verum, quod ab Exactoribus adhibetur exactissima diligentia, si verè dos constituta fuisset, solutio Gabelle ex parte utriusque interuenisset tempore contracti matrimonij in anno 97. vel tempore cōfirmationis in anno 99. vel de mēse Februarij 1601. iuxta secundum Albaranum, sed quia apparet soluta à Cæsare pro se, & socero de mēse Octobris 1601. iā secuta decoctione Philippi, & in hac solutione non poterat fieri antedata, resultat sine dubio dolus, & fraus circa machinationē scripturarum prædictarum, quamvis nullius momenti matrimonio iam contracto.

Minus etiam obstat, quod in dote includuntur ducati 1200. legati Mariæ per Dominicum Cataneum patrē Io. Baptiste, quasi quod ex hoc videatur vera dotis constitutio, quoniam, si verè promissiones prædictæ absque fraude processisset, exactio dictæ quantitatis spectauisset ad Philippum iuxta reservationem contētā in dicto secundo Albarano, & nihilominus patet, illos post Albaranū fuisse exactos per Cæsarem, nō in causam dotis, sed uti procuratorem Mariæ, quod tanto fortius confirmat fraudem allegatam.

Denique non obstat prætenfa solutio ducat. 5200. facta eidem Cæsari per Hieronymū Spinolam filium Philippi in causam scutorū 4. mil. dotium promissarum, quæ videtur sufficere Mariæ ex vera numeratione secuta, per Banchum, quoniam ultra deducta in facto, cumulo machinationes, & inuentiones doli, vel fraudis ex hoc magis comprobantur fraudes superius consideratæ. Fit enim solutio per Heronymum dictorum ducat. 5200. sed eadem die restituuntur eidem per Cæsarem ducat. 4700. sicut ex partita constat, vnde succedit vera cōclusio,

quod si agitur contra maritum recipientē, potuit sibi præiudicare, sed nō tertio, & sic Io. Baptiste substituto, qui uti tertius potest simulationem, & fraudem allegare, quamvis marito nō permittatur, ex traditis per *Bart. in conf. 81. Martinus in fine vol. 1. & in d.l. post contractum num. 6. Socin. conf. 264. col. 2. vers. 7. & ultimo, volum. 2.* quia præsumitur donatio, maximè cū actus concernat personam coniunctam, & fraus allegatur à tertio pro suo interesse, ut distinguendo posuit *Bald. conf. 438. an possessio nu. 2. vol. 5. & Paul. de Cast. in consil. 173. præsuppositis num. 2. volum. 2. & optimè Menoch. lib. 3. præsumpt. 12. à num. 78.* Insuper attento Albarano solutio dotis non erat facienda liberè in manibus Cæsaris, sed dos integra detineri debebat ad vtilitatē Mariæ. Cū igitur prætenfa solutio processerit cōtra formam prætenfarum promissionū, & eodem die restituti fuerint duc. 4700. ex qualibet suspitione fraudis nō resultat vera solutio, nec vera cōfessio, sed potius donatio, & iudicari non potest vera solutio dotis, & si præcessisset verè instrumentum promissionis, ut singulariter tradit *Loffred. videndus in his terminis in conf. 22. n. 2. per totum*, qui nonnulla alia considerat ad confirmationem, quod si aliter intelligeretur, esset aperta via fraudibus cōfittēdo receptionē, absq; vera solutione, subuertēdo iura fideicomissariorum.

17 Fundatur namq; dispositio dictæ *authenth. res, quæ* in intentione testatoris, qui obligasset bona super restitutione dotis filio verè solutæ, ut omnes DD. ibi concludunt, & quemadmodū ille *tex.* non procedit in dote solummodò confessata; pariter dicendum, erit etiam attendenda volūtas testatoris, ut non habeat locum in prætenfa quantitate soluta, & eadem hora restituta, & sic in momento consumpta, seu potius retrodonata, quod ex alio deducitur, cū post hanc figuratā solutionem Cæsar egerit in Curia Cōsula-

fulatus pro partita prædicta, ex quo resultat imaginaria, & fraudulenta solutio, ex traditis per *Anchar. in cons. 434. col. 2. vers. præterea aduertendum*. Remanent igitur verè soluti ducati 500. licet contra formam promissionis allegata, quorum causa, ac etiam ratione legati facti per Dominicum dictorum ducatorum 1200. potuit Sac. Conf. moueri in decernendo solutiones prædictas in causam declarandam cum cautione, non autem in causam alimentorum, quæ nullo modo debentur, & hodie constat nec dictos duc. 500. à Ioanne Baptista substituto exegi posse, nec alios duc. 1200. iam solutos Cæsari uti procuratori Mariæ, ut traditum est supra.

Quoad vltimum respectu fructuum maturatorum in vita Cæsaris (licet sint nullius considerationis, cum propè tempus mortis receperit duc. 2207. anticipatè tam respectu quantitatum exactarum, quàm exigendarum, ut ex instrumento fol. 55.) etiam si aliquid deberetur, si fructus illi iam maturati fuerunt exacti à fideicommissarijs, agat Maria contra eosdem fideicommissarios, cum pro illis Ioann. Baptista substitutus non sit obligatus, nec bona ad ipsū peruenerunt ex substitutione, & cōtra illos Maria iam egit pro redactione computorum; aut maturati erant tempore obitus Cæsaris, sed non exacti, & illi pertinent ad Ioann. Baptistam substitutū, ad *tex. in l. postulante, & l. deducta S. qui post ff. ad Treb. de quo latè D. de Franch. dec. 13. & 49*. Et ex his patet, Ioannem Baptistam Cataneum molestari non posse à Maria pro prætenſa dotium restitutione, & minus ex prætenſa præstatione alimentorum.

In hoc articulo pro Ioa. Baptista allegauit etiam doctissimè Io. Camillus Cacacius olim Aduocatus primarius, & collega, deinde oculatissimus Fisci patronus, nūc verò dignissimus Præsides Regiæ Camere.

Et cum pluries instetisset Maria, non potuit obtinere in præstatione alimentorum.

ARGUMENTVM.

Sententia quando incidentia, siue exceptiones incidenter obiectas, de ipsis expressè non loquens, exclusisse; & quando vni ex litigatoribus ius non adesse pronunciat, alterum potiozem, & victorem reddidisse intelligatur, ad interpretationem *l. si inter me, & te ff. de except. rei iud. & cap. cum dilectus S. verum il 1. de ordin. cognit.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Exordium disputationis.*
 - 2 *Contradictor legitimus quomodo quis Aduersarij facto constituatur.*
 - 3 *Legitima, & Trebellianica detractio cessante non aperitur locus petita immissioni, & cum ratione. Fideicommissarius, & substitutus quando possit propria auctoritate possessionem capere, & sine vitio.*
 - 4 *Cautio in casu retractationis quid operetur.*
 - 5 *Verus intellectus cap. cum dilectus S. verum de ord. cogn. quem optime calluit Aret. relatus hic in fi. ... & l. si inter me, & te ff. de except. rei iud. & num. seq.*
- Articulus incidenter oppositus, & plenè discussus, dicitur decisus etiam si in sententia non dicatur.*
- Ea, quæ veniunt in necessariam consequentiam tacitè subintelliguntur.*

- 6 *Exequutor si possidet potest transferre dominium, & possessionem.*
Sed quid dicendum de possessione, quæ transfertur per constitutum?
- 7 *Interdictum retinendæ quando competit Exequutori?*
- 8 *Colonus quando possit transferre possessionem per constitutum.*
- 9 *Sententia expressè unius ex litigatoribus exclusua quando virtualiter, & tacitè alterius inclusua intelligatur.*
... lata super principali quando exceptionem pariat super incidenti ex Salyc. traditione.
Qui vult consequens vult suum necessarium antecedens.
Exceptio rei iudicata obstabit etiam si in consequentiâ aliquid ex re iudicata inferatur.
- 10 *Excipientem, non est necesse, aliquid petere, quando ius ipsius directè opponitur iuri agentis.*
Ex quo hoc euentu tenetur Iudex per modum causæ pronunciare.
Bald. declaratio adnectitur ad eandem l. si inter me.
- 11 *Postremò notabili distinctione resolvitur presens controuersia, ex qua remouetur contrarium, & pariter commemorata lex recipit declarationem.*
- 12 *Sententia quandoque ius facit quòd ad personas non existentes in iudicio.*

Pro eodem Io. Baptista
 Cataneo.

CONSILIVM VII.

- Executionem decretorum in beneficium Io. Baptistæ Catanei nullo modo impediri debere ob prætenfam per Philippum Spinulam, etiam pro executione sententiæ, qua declaratum fuit, non competere Philippo legitimam, nec trebellianicam, & proinde

non esse locum petitiæ immiſſioni, ex his, quæ aliàs tempore interpositionis decretorum fuerunt latè allegata de quibus in *cons. 1. existimo.*

Cui nullatè nus obesse poterit, quod ex sententiâ prædictâ non resultet declaratio iuris competentis Io. Baptistæ, quâuis ex ea Philippus fuerit exclusus, cum neq; appareat, Io. Baptistam esse possessorem, ob quod eidem directè liberatio fieri non poterit, nò præcedente petitione, & sententiâ declaratoria in sui beneficiû, quòd; prædicta omnia decidenda sint in iudicio ordinario, audito Philippo. Quoniam prædicta ex alijs infrascriptis facillimè diluuntur.

Primò, in hoc iudicio Io. Baptista comparuerat cum alijs fideicommissarijs, & executoribus ad impediendam immiſſionem vigore substitutionis, & fideicommissi; & dato termino Philippus instet pro exhibitione mandati Io. Baptistæ vti substituti, & proprio nomine; quo attento nedum dicitur legitimus contradictor ex sola instantia Philippi, vt aliàs in *1. consil. art. ...* fundatum fuit. Sed quia fuit etiam, vocatus vt substitutus: Cumq; Philippus à Ioan. Baptista fuerit superatus, amplius disputari nò debet, an sit talis substitutus, vel si ad eundem bona pertineant vigore fideicommissi ex traditis latè per *Neuizan. consil. 17. num. 8;* comprobatur *Sard. decis. 104. à num. 8. cum seqq.* & vti substitutus fuit reputatus per Sac. Conf. dum ante sententiâ per bina decreta eidem permissa exactio tertiarum, & introituum totius hæreditatis, vt in facto.

Secundò, aliàs fundauimus, quod non repeto, nedum fuisse discussum, & decisum summarium iudicium immiſſionis, sed plenissimè omnia concernentia iudicium ordinarium petitorij; & cum in omnibus constitisset de non iure Philippi, fuit etiam exclusus à petita immiſſione, vt ex verbis sententiæ apertè colligitur; idcirco dum declaratum fuit, non competere legi-

legitimam, nec trebellianicam, non erat locus immissioni petite cessante detractio ad euitandum circuitum inutilem, vnde statim fit locus substituto, & fideicommissario, cui in hoc casu licitum erit capere possessionem sine vitio etiam absque Iudicis autoritate, vt latè fundat *Surd. decis. 333. per tot.* & propriè post *num. 12. versic. non etiam cessat par. 2. impress. post 4. volum. consil.* sublato igitur impedimento ob prætenfam detractioem vigore sententiæ, reducuntur omnia in pristinum statum, prout reperiabantur ante sequestrum, stante etiam cautione in casu retractationis, quæ operatur, vt reduci debeat res in statum pristinum ante sententiam, *Guid. Pap. dec. 50.*

Tertiò, etiã quòd dici posset, quòd licet Philippus per sententiam fuerit exclusus, non ex hoc inducatur institutio, seu declaratio in beneficium Ioannis Baptistæ, ad *text. in cap. cum dilectus S. verum extra de ordin. cognitio. & in l. si inter me, & te ff. de exception. rei iudic.* Nihilominus id intelligitur primò, si Actor, qui succubuit, aliqua bona possideat, tunc enim ab eo possessio auocari non poterit absque alia petitione, & iudicio, ita loquitur iura prædicta, vt ex eis patet, sicut prodest etiam sententia possessoria, & est exequenda, vt tradit *Cast. ibidem num. 20. versic. si verò.* Secundò, dispositio dictorum iurium procedit, quando actor succubuit, reo tantum excipiente, non cognito aliquo modo de iuribus rei; secus autem si omnia fuerint deducta, & de omnibus plenè fuerit cognitum, quia tunc perpetuò præiudicat; prout etiam præiudicaret tertio, data scientia *Bar. in l. sapè post num. 13. de re iud.* esset enim absurdum, iterum agi debere cum Philippo cum plenaria causæ cognitione iam excluso, & nihil possidete; sufficit enim plenariè fuisse

de omnibus deductis cognitum, vt decisum super omnibus intelligatur etiam incidenter ad *text. in l. 1. C. de ordin. iud. vbi glo. in verb. quoniam,* & ibi *Angel. reassumit num. 1. Cast. & Bald. nu. 5. in fin. & num. 13. Aret. optimè allegans text. in d. cap. cum dilectus in cons. 155. num. 5. & seq.* idèdum decisa est causa prætenfæ detractiois, & immissionis non summarie, sed plenissimè, decisus est etiam necessariò articulus incidens fideicommissi etiam quòd in sententia non dicatur, vt in eadem *l. 1. notat Cast. nu. 8. vers. & prædicta,* quia ea, quæ in necessariam cõsequentiam veniunt, tacitè subintelliguntur, *Osasch. decis. Pedem. 63. num. 5.*

Quartò, dùm Ioann. Baptista excipiens legitimè possidebat, & possidet, non opus est alia sententia, & sufficit declaratum fuisse, non competere legitimam, neque trebellianicam, & proindè ab omnibus fuisse exclusum, vt probat *text. in d. l. si inter me.* possessio autem deducitur nedum ex decreto relaxationis Prætoris Ianuæ; sed etiam ex actu relaxationis gesto per Executores, qui constituerunt se possidere præcario nomine Ioan. Baptistæ: modò quando Executores possident, vt in casu nostro demonstratum est ex exceptionibus factis, possunt sine dubio transferre dominium, & possessionem, vt docet *Matienz. lib. 5. titul. 4. l. 14. gloss. 1. num. 29. ex mente Bart. in l. alio num. 20. ff. de aliment. & cib. legat. & Dom. de Franchis decis. 204.*

Nec dicatur, Executorem nō posse tradere possessionem per constitutū, sed tantum actualem possessionem, non fictam, quia non possidet sibi, sed alieno nomine, vt latè *Seffe decis. 54. circa fin. post Ioan. Fabr. in S. retinenda nu. 3. Institut. de interdictis,* ac propterea eidem interdictum retinendæ non competit; vt per eundem *Fabr. vbi supra,* prout etiam in Colono de-

M

tem-

temptore, qui neque possessionem transferre potest, cum non possideat, *Tiraq. de iure constituti limit. 14. à num. 3.*

Siquidem si vera est doctrina *Bar. in d. l. alio nu. 20.* Executorem transferre possessionem, quam sequitur etiam *D. de Franch. d. decis. 54. post nu. 16. & 17.* ergo si illam non haberent, transferre non possent, ac propterea si possunt transferre, quia habent, possunt etiam per constitutum, nec obstat doctrina *Ioan. Fabr. nã declaratur per Menoch. de retin. poss. remed. 3. nu. 64.* quod aut Executor interdictum retinendæ proponit nomine suo, & tunc malè experitur, cum pro suo non possideat, & ita procedit dictum *Ioann. Fabr.* aut nomine heredum, quibus distribuenda est hæreditas, & tunc rectè experitur, & sic etiam quod non possideat sibi, rectè agit, refert etiam *Sesse d. decis. 54. num. 14. & 15.*

Sed ut tollatur omnis difficultas nedom in Executore possidente, sed etiam in Colono, adhuc poterit transferri possessio per constitutum, quando tamen possessio est vacans, doctrina est punctualis *Bart. in l. quod mox num. 9. ff. de acquirend. possession. & facit Idem in l. qui universas S. quod per Colonum ff. eodem*, cuius verba notanda sunt, quia non habent contradictorem; fortius igitur est in Exequutore, qui non detinet ut Colonus, sed possidet, ut diximus, & agit, licet non pro suo, sed alieno nomine, de quo etiam videndus est *Tiraquell. in dicto tract. de iure, constitut. limitat. 14. à num. 3.* & ideo sufficit, Philippum non possidere, ut possessio cèleatur ex actu prædicto per Exequutores translata in Ioann. Baptistam.

Quintò, per sententiam latam, contra Philippum necessariò iudicatum est pro fideicommissio in beneficium Ioannis Baptistæ substituti, egit namquè Philippus pro immis-

sione, fuit oppositum de fideicommissio, instetit Philippus secundo loco pro immisione, non obstante fideicommissio, dum sequitur deinde sententia contra Philippum, necessariò sequitur fuisse iudicatum, pro substituto, quoniam si fideicommissum non obstisset, sine dubio denegari non poterat immisio, ideo denegata immisione obstante fideicommissio per sententiam, quæ non in alia causa fundatur, quam in illa exclusiva Philippi, plenum præiudicium parit, & totalem executionem meretur, comprobat *Salycet. in dicta l. 1. num. 8. C. de ordin. iudic.* Et sic excluso Philippo à detractionibus, & immisione petita, in necessarium antecedens Ioann. Baptista censetur declaratus successor ex fideicommissio, ex doctrina *Alexandr. in rubr. C. qui admitt. Felyn. in cap. 2. num. 13. vers. demum tene menti de libell. oblation. Riminald. sen. in l. edita num. 5. C. de edend. Menoch. in fortiori casu in consil. 601. num. 12. vers. ea solida ratione*, & sic sententia prædicta excludendo Philippum, includit necessariò Ioannem Baptistam opponentem de fideicommissio ex consequenti necessario, ut post alios tradit *Crauet. consil. 79. num. 4. Corne. consil. 62. num. 7. volum. 4. Magon. optimè decision. Florent. 3. à num. 19.* & hoc intelligitur præcipuè iudicatum *D. de Ponte in consil. 90. num. 7. Cachéran. decision. 64. num. 3.*

Sextò, dum Philippus instetit pro immisione ob detractionem legitimæ, & trebellianicæ, non obstante fideicommissio opposito per Ioannem Baptistam, & fuit decisum, non competere legitimam, nec trebellianicam, & proinde non esse locum petitiæ immisioni, sine dubio iudicatum est pro fideicommissio, dum fuit denegata detractio ex bonis fideicommissio subiectis, unde cum ipse fuerit exclusus, non erit necessaria-

cessaria alia petitio, quia Philippus non fuit simpliciter exclusus, sed quia ius Ioannis Baptistæ excipientis oppositum fuit iuri agentis, & Iudices per modum causæ pronunciauerunt, nō esse locum immissioni, ex quo non competit legitima, nec trebellianica, vnde nō oportet quod iterum Ioan. Baptista experiatur, est doctrina solemnis *Bald. in l. cum Papinianus post num. 6. C. de sentent. & interlocut. omn. Iudic.* declarando in specie *tex. in d. l. si inter me*, secundum *Innoc.* non obstante contradictione. *Hostiens.* qui videndus est.

11 Ultimò, quando sententia potest fundari super alio, veluti super probationibus non factis ab excluso, tunc possent procedere cōtraria, sed quando per consequens necessarium iudicatum est super iure aduersarij, & non potest fundari exclusio super probationibus non factis, tunc cessat ratio dictæ conclusionis, & in specie ad declarationem *text. in d. l. si inter me*, quod scilicet sententia prodest alteri aduersario, cū lata fuerit nō ex eo, quod actor nō probauit, sed quia non erat debitum, vnde ex necessitate inferri videatur pro aduersario, doctrina est singularis *Bar. in l. Iulianus post num. 3. & 4. ff. de cond. indeb.* Vnde sententia lata contra Philippum prodest Ioanni Baptistæ absque alia petitione, eo magis cū ius Ioan. Baptistæ non fundetur ex alia scriptura, nisi ex illa, super qua fundatur Philippus, nempe ex testamento Balthassar, ideò, cū fuerit iudicatum,

12 nullum ius competere Philippo ex testamento prædicto, illa sententia facit ius quoad omnes etiam non existentes in iudicio *Alexa. conf. 123. nu. 20. in fin. vol. 1. Roman. conf. 347. in fin.* ac propterea decreta lata in fauorem Io. Baptistæ debitæ executioni demandari debere existimo, resecatis dilationibus aduersarij.

Hic articulus non fuit decisus expresse, sed tacite; nam pendente iudicio in causa principali, ut in consilijs præcedentibus, fuit data facultas Ioan. Baptistæ exigendi tertias, & introitus decursos, & decurrendos totius hereditatis, præstita cautione: latis deinde sententijs prædictis excludentibus Philippum, fuit sublatum sequestrum, & cassata omnes fideiussiones præstitæ, & concessa libera exactione Ioan. Baptistæ, non obstante quod non adesset sententia specifica pro ipsius inclusione, stante exclusione Philippi.

ARGUMENTVM.

Fideiubens apud emptorem, & obligans se de euictione an excludatur à retractus beneficio, quod aliàs sibi competebat. In obiecta difficultate affirmatiuas partes tuetur Dominus Author, quas non contemnendis fulcit, & obuallat considerationibus. egregia sanè consultatio, breuis, utilis, & curiosa.

S V M M A R I V M.

Thesis, seu positio presentis controuersie.

- 1 Fideiussor venditoris adhibitus pro euictione secundum opinionem Ignei, & Boich. quam nonnulli alij hic relati subsecuti sunt, adhuc gaudet retractus beneficio.

M 2 Ob

Ob rationes hic commemoratas.

Quibus tamen occurritur infr. num. 5. & 6.

Euitio ex rei natura proficiscens non debetur cessante speciali promissione, & num. 4. sed limita ut infra num. 9.

3 *At contraria sententia, quam veriore appellat D. Author, nititur auctoritate Tiraq. & aliorum, & firmis stabilis fundamentis, de quibus hic, & num. seqq.*

Pro qua etiam expenditur cap. constitutus de reitut. in integr. & nu. 4. in fi. & nu. 6.

Fideiussor censetur consentire contrahenti, pro quo adhibetur.

Et hic consensus est adeo efficax, ut excludat collateralem à iure retractus, & num. 6.

Cum ita consentiens censeatur etiam ipse quoad sui præiudicium vendere secundum eundem Tiraq.

Fideiussor euitiois propter duplę stipulationem ad quid teneatur.

3 *Euitiois generali, & verbis prægnantibus facta aperitur locus ipso fideiussore retrahente ex propria persona, nedum extraneo euincente.*

Dictiois, præsertim, vis, atque virtus.

4 *Consentiens alienationi rei, in qua ius habet saltem in spe, & de futuro, illud perdit.*

Filius emancipatus consentiens alienationi facta per patrem, repellitur à retractus beneficio, præterquam si fuerit minor, quo euentu sibi consulitur per viam restitutionis in integrum.

5 *Vendita re statim vicino competit ius retractus secundum Castr.*

Ex qua traditione remouetur contrarium, seu motuum factum super renunciatione iuris de futuro.

Postquam secundum Castr. sententiã potius videtur renunciatum iuri de presenti, quam de futuro.

Venditio perfici potest sine scriptura,

qua ad rei gestæ testimonium consuevit adhiberi.

7 *Fideiussor ex forma obligationis tenetur interdum, uti principalis.*

8 *Clausula ad habendum, &c. cum generali promissione euitiois mirabilem operatur effectum, de quo hic.*

9 *Retractus ius pariter amittitur propter aliam clausulam hic relatam, quippe quia est cum eodem iure incompatibilis.*

Consensus distinguitur inter simplicem permissuum, & obligatorium.

10 *Vicinus ut excludatur à iure congrui, seu retractus extra Ciuitatem Neapol. est necessaria denunciatio, ita ut scientia aliunde habita non sufficiat,*

Scientia est duplex.

Vna præsumpta, informis, & generalis.

Alteri vera, certa, & plena, & hæc posterior sufficit, etiam si intimatio esset facienda pro forma.

Pro Ioa. Baptista Ficolla.

CONSILIVM VIII.

PRO confirmatione sententiæ Magnæ Curie, per quam Ioann. Baptista Ficolla fuit absolutus ab impetitione Clerici Ioan. Iacobi Palmerij petentis relaxationem domus iure congrui, infrascripta breuiter adducuntur, recensendo prius, dictum Clericum Ioannem Iacobum in instrumento venditionis factæ dicto Ioanni Baptistæ per Ioannem Antonium Palmerium in anno 1609. in solidum se obligasse ad obseruantiam realem, & effectualem omnium, & singulorum in dicto instrumento venditionis contentorum, & promissorum à dicto Ioan. Antonio in fauorem dicti Io. Baptistæ emptoris, & præser-

cobi Palmerij petentis relaxationem domus iure congrui, infrascripta breuiter adducuntur, recensendo prius, dictum Clericum Ioannem Iacobum in instrumento venditionis factæ dicto Ioanni Baptistæ per Ioannem Antonium Palmerium in anno 1609. in solidum se obligasse ad obseruantiam realem, & effectualem omnium, & singulorum in dicto instrumento venditionis contentorum, & promissorum à dicto Ioan. Antonio in fauorem dicti Io. Baptistæ emptoris, & præser-

præsertim ad generalem euictionem, & defensionem dictarum domorum, & ad illarum vacuæ possessionis assignationem iuxta formam cōtractus, cuius declarauit habere plenam, & plenissimam scientiam, cum personaliter interfuisset à principio vsque ad finem illius stipulationi cum solitis renunciationibus, vt ex instrumento patet.

1 Primò, si loqueremur in simplici fideiussore euictionis, videtur esse locū petito retractui, ex eo, quòd fideiussor retrahens nō venit contra promissa, nec dicitur improbare contractum, dum retrahendo, pretium restituit, vt considerat *Ignēus in l. dudum à nu. 2. C. de contrah. emptio. Henric. Boich in cap. constitutus de restit. in integr. & fideiubēdo nō videtur renunciare iuri retractus legalis, dum non adest specifica renunciatio, quia venit ex noua causa post cōtractum, & non ex causa antecedente contractum, vt cōsiderat Sessè decis. Aragon. 14. num. 5. sicut nec tenetur quis pro euictione, quæ prouenit ex natura rei celsāte speciali promissione, de quo *Surd. in consil. 15. à nu. 27. volum. 1. ex glos. in l. familia C. famil. ercis. Rot. Romana in nouissimis decis. 152. par. 2. ex quibus hanc opinionem sequuntur Decian. in consil. 105. volum. 3. Renatus Choppius de moribus Parisio. lib. 3. tit. 4. num. 10. circa finem, & de Priuileg. rustico. lib. 3. cap. 5. num. 3. & Rosent. de feud. reuocat. cap. 9. memb. 2. conclusione 91. num. 16. tomo 1.**

2 Sed verius adhuc in simplici fideiussore euictionis dicendum erit, non esse locum retractui, quemadmodum expressè testatur *Tiraquel. de retract. Lignagi. S. 1. glos. 9. num. 273. allegans nonnullos alios in fortioribus terminis, sequitur Horatius Carpanus in comment. super Statut. Mediolan. cap. 417. num. 410. tomo 1. ea ratione: quia fideiubens censetur contractui consentire l. 1. S. sed & si serui, vbi glos. & Docto. ff. quod iussu; l. exceptione C. de*

*euictio. vbi Bald. & Alber. & per consensum excluditur à iure congrui, & consentiens quantum ad sui præiudicium videtur vendere, vt idem Tiraq. considerat num. 269. & ex consensu excluditur à iure cōgrui, ex tex. in cap. constitutus de restit. in integr. vt mox inferiùs dicemus. Item videtur venire contra promissa in contractu, & contra factum proprium; siquidem fideiussor euictionis succedente casu, nedum teneretur ad pretiū; sed ad omne interesse, & ad valorem excedentem pretium, etiam habito respectu ad tempus euictionis ex stipulatione duplæ l. si cū quæstio, & l. si tibi liberam C. de euictio. l. euicta re la 2. ff. eod. tit. & tamen si fideiussori competeret ius retractus, obligaretur tantūmodo ad pretij conuenti restitutionem, nō ad aliud, vt dicitur *edictum sancimus*, & sic contra promissa, dum non consequitur venditor integrum valorem domus venditæ ex facto fideiussoris.*

3 Secundò accedendo ad casum nostrum, est aduertendum, quòd nō sumus in simplici fideiussore euictionis; sed idem Cler. Io. Iacobus consensit venditioni, & in solidum se obligauit ad obseruatiā effectuale promissorum, & præsertim quòd ad euictionē generalem, & sic consensit venditioni, & eius perfectioni, & vltra cōsensū processit vterius promittendo generalem euictionem, proindē venit excludendus à qualibet prætensione, vt contractus fortietur effectum, nedum extraneo euincente, sed ipso fideiussore retrahente ex propria persona, qui saltem doli exceptione submouetur ad *tex. in l. veditrici cum glo. C. de reb. alien. nō alien. probat not. tex. in l. exceptione doli C. de euictio. ibi: cum adeo venditioni cōsensum dedit, vt etiā pro euictione se obligauit*; sicut in casu nostro ex illa dictione *præsertim*, quæ aliud supponit, & implicat, *glos. in cap. per tuas il primo vers. præsertim de simon. & in cap. inter alia de sentent. excommunic. multum enim interest; an*

extraneus retrahere velit, & hoc
 4 casu fideiussor non tenetur, cum id
 procedat ex statuto, vel natura rei
 extra factum fideiussoris, an verò ipse
 fideiussor, qui cōsensum præstitit, ob-
 servantiam promissit, & fideiussit, & si-
 ne dubio excluditur à retractu, & ab
 omni iure sibi competenti ex iuribus
 prædictis; etenim consentiens aliena-
 tioni rei, in qua ius habet etiam in spe,
 & de futuro, illud perdit c. 1. S. Titius
si de feud. defu. milit. vbi Bal. Ia. in l. si quando S. & generaliter num. 7. C. de inoff. test. Menoch. latè in cons. 58. num. 27. vol. 1. & in proprijs terminis retractus decidit text. in d. cap. constitutus de reitut. in integr. vbi filius emancipatus consentiens alienationi factæ per patrē, excluditur à iure retractus, nisi fuerit minor, quo casu admittitur per viam restitutionis in integrum, ex quo tamen consensu resultat euidēter, quòd hoc ius retractus amiserit, cum alioquin si competiisset, non fuisset opus restitutione in integrum, vt considerat Tirag. loc. cit. nu. 140. & in proprijs terminis tradit Hartman. Pistor. videndus lib. 2. quæst. iur. q. 12. à nu. 49. Et in casu nostro consensus non est permissius; sed obligatorius, quod est fortius, vt infra dicetur.

5 Et respondet Pistor. in contrarium adductis, quòd licet videatur agi de iure non competenti de præsentis; sed de futuro, adhuc cōsensu ad id porrigitur, cum dependeat à iure, & causa iam existente, quo casu ad futura extenditur, vt ibi nu. 52. & nunc vigore Constitut. competit vicino ius retractus in qualibet alienatione faciēda, idcirco ius competit, & pendet ex iure non futuro; sed existenti in alienatione futura, immò nec ius futurū dici potest; sed præsens, cum statim facta vēditione ius retrahendi competat vicino, ex doctrina Castrenf. in l. 1. S. scientiam ff. de tribut. actio. & alij quàm plures relati per Tirag. loco citato nu. 106. vers. in contraria autem sententia, eodem enim momēto, quo

finitur cōtractus, simul oritur ius retractus, nec vllum potest dari mediū iuri præsentis, & sic tāquam iam orto non futuro renunciassē videatur, immò cōtractus vēditionis, ex quo resultat ius retractus, ad quem se retulit promissor, habetur pro absoluto, & ratione cōtractus perfecti accedit fideiussor, & consentiens, cum sciat vēditioni perfectæ inter partes se obligare, & consentire, etiam quia scriptura intercedit, nō ad perfectiōnem; sed ad probationem factæ vēditionis, vulgata l. cōtractus C. de fid. instrumen. c. l. 4. cum seq. ff. eod. & sic ex tunc oritur rectē omnium iurium renunciatio.

6 Verū in hoc aliqua disputatio nō cadit, cum adsit clara dispositio text. in d. cap. constitutus, vt consentiens censeatur iuri redimendi, & sic de futuro renunciassē, qui text. remouet omnem dubietatem, & tradit Pistor. ibi num. 58. respondet quoq; ad aliud contrarium, quòd fideiussor retrahēs non videtur impugnare cōtractum; quoniam negari non potest, trāslatione ab vno in alium facta rem venditā ab emptore auferri, quod repugnat naturæ vēditionis, & voluntati contrahentium, siquidē in emptorem ita transferri videtur, vt præter eius intentionem ab ipso auferri non possit, & præcipuē spectatur, vt emptor rem emptam habeat magis, quàm alius, vt ibi optimē posuit nu. 56. in fi.

7 Tertiò, ex facto fortius resultat, dictum Cler. Io. Iacobum quoad Ioan. Baptistam emptorē haberi pro principali venditore, ac si ipse vendidisset, cum insolidum se obligauit cum venditore ad obseruationem omnium, & singulorum in cōtractu prædicto cōtētorum, licet inter eos dici possit fideiussor, & tenetur prout principalis, vt tradit D. de Franch. decis. 208. num. 3. & sic quoad se etiam dicitur vendere, & in sui præiudiciū, nec retrahere poterit, vt supra diximus; sicut nec ipse principalis venditor, ex quo

quo veniret cōtra proprium factum, de quo *Tirag. loc. cit. nu. 30. & Sesse d. dec. 14. in fi.*

8 Quarto, vt omnia contraria diluantur ex eisdē authorib⁹ ex aduerso adductis aduertatur, quòd in contractu prædicto adsunt clausulæ *quòd domus prædicta transeat in dominio, & possessione dicti emptoris ad habendum, &c.* quæ communiter extenditur ad *tenendum, alienandum, vendendum, &c.* cum generali promissione euictionis, & ad singulorum prædictorum obseruantiam insolidum obligatus est dictus Ioannes Iacobus, proindē ex clausulis prædictis censetur renunciatum. cuiusq; iuri, ac si se obligasset in quolibet casu, & comprehenditur euictio, quæ veniret ex natura cōtractus, seu virtute retractus, & id non fundatur ex sola euictione; sed solum in consensu alienationis voluntariæ cum clausulis *ad habendum*, ita optimè ex pluribus comprobatur *Sesse in dict. decis. Arago. 14. post num. 11. usq. in finem.*

9 Quinto, adhuc ex alio resoluitur omnis quæstio, quoniā in eodem cōtractu dicitur *ex tunc, & in futurum, & in perpetuum dicta domus vendita transeat in pleno dominio, & possessione dicti Ioa. Baptista emptoris, & eius heredum, & successorum ad sēper habendum, &c.* & accedit obligatio dicti Cler. Ioan. Iacobi insolidum pro obseruatione singulorum, vt supra promissorum per venditorem contentorum in dicto instrumento, quo casu, stante dicta generali promissione quoad omnia in instrumento apposita, tunc intelligitur facta promissio, & renunciatio etiam ratione euictionis, quæ succederet ex natura rei, licet aliàs requireretur specialis promissio, vt latè habetur in *d. decis. Rot. & Rom. 152. in nouissimis par. 2.* & melius ex his resultat in propria materia retractus, quòd dū actor vult retrahere domos, sine dubio efficit, vt non transeant semper, & in perpetuum in pleno dominio emptoris, & heredum iuxta

promissa, & sic ista clausula simul stare non potest cum iure retractus; sed illi repugnat, proindē stante consensu actoris, qui nō est simplex permissiuus; sed obligatorius, sine dubio repellitur à iure retrahēdi, ita optimè docuit idem *Rosent. d. concl. 91. nu. 19.*

10 Vltimò, repellitur actor à iure pretensio retractus etiam ex lapsu temporis mensis statuti à *constitutione sancimus*, licet denunciatio facta non sit, nec fuisset opus labi decennium, quoniam etsi extra Ciuitatem Neap. ad excludendum vicinum à iure congrui requiratur denūciatio, & proindē non sufficiat scientia ex doctrina *Bart. in l. denunciasse in princip. ff. de adulter.* cū nō debeat esse præsumpta, nec informis, aut generalis; sed vera, certa, & plena cū omnibus qualitatibus, nihilominus etiā in terminis nostris quando intimatio est facienda pro forma, sufficit scientia, si habeatur particulariter de contractu iam facto, & plena notitia cum omnibus qualitatibus, ita indiuidualiter posuit *Magon. decis. Florent. 26. num. 44. ex mēte Soci. iun. cons. 4. col. penul. vol. 2.* hic autem constat, Actorem plenissimam notitiam habuisse de contractu, in quo interuenit personaliter à principio vsque ad finem. Ex quibus omnibus sine dubio cōfirmanda erit sententia Magnæ Curie.

Fuit iudicatum secundum has allegationes, & propterea fuit confirmata sententia M. C. V.

ARGVMENTVM.

De exceptione rei iudicatæ brevis; sed dilucida explicatio.

SYM

S V M M A R I V M.

- Institutum à facti narratione, ex qua duo iuris articuli disputandi eliciuntur.*
- 1 *Iudicium diuiditur inter particulare, & generale, siue vniuersale, & cum inter vtrumque magna adsit differentia.*
Libellus, vel scriptura in eo enunciata indicabunt tibi, quando vnum, vel alterum sit institutum.
Et cum ratione fundata super satis vulgata l. asse toto.
Familia exciscunde iudicium, cum sit generale, cuius sit natura.
In eo vterq; litigator est actor, & reus, & ultra semel agi non potest, & de ratione.
- 2 *Verba in iudicijs generalibus latissimam recipiunt interpretationem, quinimò impropriantur, dummodò non veniant omnino extranea ab actione, & verbis libelli.*
- 3 *Relicta sub conditione quomodo veniant sub iudicio familiae exciscunde.*
- 4 *Lites sunt potius celeri terminandae breuitate, quàm diutino dispendio per exactam subtilitatem prorogandae.*
Agendi, & excipiendi modus est in primis, & ante omnia inspiciendus.
- 5 *Exceptio rei iudicatae an obstet petenti totum, & succumbenti, si velit postea petere partem, vel obstet in reliquo obtinenti partem, & num. 10. 11. 12. & 13. ubi triplex adnectitur declaratio.*
Absolutio tacita in his casibus videtur inducta secundum Accursi.
- 6 *Verba haec, habito respectu, &c. videntur limitare, & restringere dispositionem precedentem, quae de se latius patebat.*
Sed declara, & limita, ut num. seq.
- 7 *Verba quandoq; apponuntur ex abundanti, & non ad diminutionem.*
Dictio dumtaxat est limitatiua, & num. 13.
- 8 *Feudalia non veniunt appellatione bonorum.*
... nec hereditatis nomine.
- ... neque dicuntur partio hereditatis.
- 9 *Heres in allodio, & successor in feudo quomodo in oneribus hereditarijs contribuant.*
- 10 *Allegatio Partis, siue eius Procuratoris effecti domini litis, affirmantis non fouere ius, sufficiens est, etiam voce facta, & ibi de ratione.*
Iudex potest moueri ex confessione coram se facta viua voce, nedum in scriptura.
Feudalia non effugiunt contributionem onerum hereditariorum, & ita iudicatum.
Confessionis reuocatio non prodest Parti post sententiam, & ante fieri non potest, nisi constituto de manifesto errore.
- 11 *Exceptio rei iudicatae quando opponenda? qua omissa, an articulus alias decisis possit iterum iudicari, & reuocari sententia, si constet de illius errore.*
- 12 *Pars subiectiua, vel integralis totius quae dicatur secundum Angel.*
Causa eadem, vel dependens quando dicatur ad finem, ut obstet exceptio rei iudicatae.
Exceptio rei iudicatae in fundo ex causa domini obstet in illius usufructu, & cum ratione.
Usufructus proprietatem comitatur.
Exceptio rei iudicatae non obstet, nisi ex sententia de necessitate inferatur decisis.
- 13 *Capitula plura, vel vnum, quando dicantur, & qualiter diuersa, vel connexa? & nu. 14.*
Dictionis taxatiuae vis, atque virtus.
- 14 *Innoc. traditio in cap. cum inter de rei iud. in controuersiam reuocatur.*
- 15 *Sententia non exprimens causam, ex illa lata intelligitur, quae desumitur ex actis.*
Quae dicuntur vehicalum ad sententiam.
Iudicis intentio praesumitur fuisse in determinando prosecuta.
... quando possit supplere exceptionem, quae sibi liquet ex actis.

16 In materia possessoria ultimus status attenditur, etiam deductus ab unico actu, quando de contrario non constat.

Pro Ducissa Hadriæ.

CONSILIUM IX.

IN decisione articuli prælegati prætensi per Principissam Scillæ, duo quò ad ordinem opponuntur. Primum, in supplicatione Ducissæ non fuisse deductum principaliter hoc caput contributionis respectu tertiæ partis burgenfaticorum, vt ex ea legitur, nec deduci potuisse, matrimonio adhuc eo tempore non contracto cum D. Vincentio hodierno Principe, & opus esse noua instàtia, & compilatione processus. Secundum, quòd si deductum intelligatur in supplicatione generali, censeatur Principissa absoluta quò ad tertiam partem burgenfaticorum virtute sententiæ, qua condemnata fuit ad contribuendum in oneribus, habito respectu ad valorem bonorum feudalium, nulla mentione adhibita dictæ tertiæ partis burgenfaticorum, ideòq; ob stare exceptionem rei iudicatæ.

Ad primum erit aduertendum, iudicium institutum per Ducissam non fuisse particulare respectu certarum rerum, vel corporum hæreditariorū, sed generale ad contribuendum seruata forma testamenti, in quo à testatore fit diuisio bonorum feudalium, & burgenfaticorum titulo institutionis, attributa tertia parte burgenfaticorum Principissæ in casu matrimonij contracti cū D. Vincentio Principe, deductis oneribus, & legatis pro hæreditaria portione, etiā super feudalibus, & sic ex contentis in testamento relato in supplicatione ex regula *l. affe toto ff. de hered. inst.* inducitur petitio generalis tam diuisionis bonorum burgenfaticorum, & sic iudicio familiæ erciscundæ quò ad tertiam partem pro indiuiso dispositam,

& diuidendam matrimonio contracto, ac etiam introituum emptorum super feudalibus dispositorum in beneficium Ducissæ, stante etiam partis oppositione, vt infra, quàm contributionis in oneribus, quæ respicere nō poterat res aliquas, sed omnia bona, quæ hæreditaria apparebūt, pro quorum rata erat facienda contributio iuxta liquidationem faciendam, & sic ex natura huius iudicij, & actionis ppositæ videtur deductum, & cogitatu de omni eo, quod in actione prædicta poterat deuenire iuxta *text. in l. sub prætextu C. de transact. vt declarat Bar. in l. si de certa post nu. 4. vers. cogitatum C. eod. tit. de transact.* in quo iudicio vnusquisque sustinet partes Actoris, & Rei, ad *tex. in l. 2. vers. in familia ff. famil. ercisc.* & amplius quàm semel agi non potest *l. si filia nupta S. familia ff. eod.* Quia omnia comprehenduntur in prima petitione ex natura eiusdem actionis, maximè quò ad omnia bona iam deducta, & apparentia ex actis, vt *glos. ibid.* declarat in *vers. non potest*; Proinde in istis generalibus, & vniuersis iudicijs, & libello generali veniūt omnia proportionabilia naturæ actionis in iudicium deductæ annexa, vel illis accidentia, vel quouis modo trahibilia ad verba, etiam secundum latissimam, & impropriam significationem, ex traditis in *cap. examinata de iudic.* licet nō veniant omnino extranea ab actione, & verbis libelli, vt pulchrè docuit *Ant. de Butr. in c. cum Ecclesia Sutrina nu. 46. vers. opp. dicitur, quòd omnia de caus. poss. & propriet.* Nec verum est, iudicium prædictum continere non potuisse tertiam partem burgenfaticorum, cū matrimonium non esset contractum tempore iudicij, quoniā hic casus pariter prouisus est à Iureconsulto, cū dispositum sit in hoc iudicio venire etiam ea, quæ relicta essent sub conditione, quæ interim hæreditatis dicuntur, pendente conditione veniunt, & adiudicantur hæredi

redi cum sua causa, ut existente conditione eximantur ab eo, cui adiudicata sunt, & illa deficiente penes ipsum reuertantur, dicit *tex. not. in l. & post litem §. 1. ff. eod. tit. famil. ercif.* & sic non est expectandus euentus conditionis; nimis enim absurdum fuisset, ut eueniente casu fuisset opus alio particulari iudicio, sicuti si Principissa matrimonium contraxisset cum Marco Antonio Columna cum dote à patre destinata duc. 150. mil. Aliud iudicium non erat instituendum, ut Ducissa in casu prædicto cōsequi potuisset integra bona burgenfatica sine onere iuxta voluntatem Testatoris, quemadmodum quoad nomina debitorum decocta tempore mortis Principis, vel alia his similia, pars aduersa fuit exclusa à termino petito, & processum ad liquidationem omnium etiam particulariter nō expressorum, ex deductis tantummodo in processu compilato in prima instantia, & liquidatione; idcircoq; ex utraque parte poterant omnia incumbētia deduci etiā respectu bonorum sub modo, vel conditione relictorum, aut onerum, & legatorum solutendorum, cum omnia videantur in genere petita absque alicuius causæ, vel rei declaratione, & propterea debere omnia negotia tali expediri compendio quàm per quādam exactam subtilitatem longo dispendio prorogari, dicit *tex. singul. in cap. Abbate sanè §. sed cum est in genere, & vers. & licet de sentent. & re iudic. in 6.* tantò magis quòd matrimonio contracto fuit concessum Parti etiam secundum beneficium, & compilato processu particulariter proposuit quæ sibi expedire videbātur tam respectu feudalium, quàm burgenfaticorum, etiam per viam exceptionis, & sic inspicitur modus agendi, & excipiendi secundum *Felin. in capit. penult. col. 3. vers. & not. Bald. de exceptio.* cum uterque sit actor, & reus in hoc iudicio, ut dictum est, idcircoque omnia in genere cēsentur deducta à Ducissa, & à Prin-

cipissa proposita, quæ incubebant respectu burgenfaticorum, & feudalium, & lata demū sententia, fuit datus terminus in causa liquidationis etiam super cōtentis in cōparationibus Principissæ quoad hanc prætensionem tertiæ partis burgenfaticorum, cui termino similiter Pars acquiēuit, ut inferius dicitur, ex quibus constat, iudicium prædictum comprehendere omnia, quæ ex aduerso potuissent exco gitari quouis modo respectu bonorum, & contributionis onerum, & legatorum absque alia compilatione processus, nec poterit Pars diuidere terminum liquidationis impartitum, ut quoad alia intelligatur pro liquidatione, & respectu dictæ tertiæ partis burgenfaticorum censeatur primus terminus ordinarius, cum hoc sit contra expressa verba decreti S. C. & verè terminus etiā liquidationis in hoc impartiri debebat pro liquidanda rata onerum respectu huius tertiæ partis similiter hæreditariæ iuxta declarationem faciendam quatenus opus esset, stante præambulo Principissæ adhuc in sui robore ultra notoriam iustitiam.

Deueniendo ad secundum articulum, ex parte Principissæ oretenus opponitur exceptio rei iudicatæ, & allegatur, quòd cum opposuisset, non teneri ad contribuendum pro dictis bonis burgenfaticis obuēntis ex hæreditate prædicta etiam per viam exceptionis, fuit prouisum, quòd habeatur ratio in expeditione causæ, quæ de iure habenda esset, & in decisione causæ dum fuit condemnata ad contribuendum habito respectu ad valorem bonorum feudalium, in quibus fuit hæres instituta, censetur absoluta respectu tertiæ partis burgenfaticorum, ex regul. *tex. in l. si quis cum totum ff. de exceptio. rei iudic.* si enim quis petit totum, & succubuit, petendo partem, obstat exceptio rei iudicatæ, & petendo totum, & obtinēdo partem, similiter in reliquo obstat exceptio præ-

6 prædicta, ex eadem regula tradit *Domin. de Franch. decis. 58. nu. 8.* & quod videatur inducta tacita absolutio, videtur de mente *glos. in l. euidenter ff. eod. tit. de except. rei iudic.* quodq; restricta sit decisio dumtaxat ad portionem hereditariam bonorum feudalium, deducitur ex illis verbis sublequentibus, ibi, *habito respectu ad valorem bonorum feudalium, in quibus fuit heres instituta, l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3.* & sic determinatio feudalium nominatorum per illa verba, *habito respectu*, videtur restringere effectum sententiæ ad illa bona, excludendo alia burgenfatica, quæ comprehendi poterant in contributione petita pro hereditaria portione iuxta *tex. l. cum de lanionis S. cui fundum & l. quæsitum S. si quis fundum ff. de fund. instruct.* vbi *Bart.* & cæteri latè distinguunt, & in *l. quæsitum S. 1. ff. de legat. 3.*

Sed tuendo clarissima iura Ducissæ, ex infra scriptis demonstrabitur ex sententia fuisse decitum articulum in sui fauorem etiam ratione bonorum burgenfaticorum, vel non fuisse opus particulari decisione, aut demum negari non posse fuisse casum omisum, quod ex deductis faciliter decidi poterit arbitrio Dominorum iudicantium, non obstante prætensa exceptione rei iudicatæ.

7 Quod autem vigore sententiæ prædictæ intelligatur facta decisio tam quoad bona burgenfatica, quam feudalialia, patet, quia verba sententiæ, *quod in oneribus contribuat pro portione hereditaria, habito respectu ad valorem bonorum feudalium*, sunt cõformia verbis testamenti, in quo ordinata fuit vtrique contributio pro portione hereditaria, etiã super feudalibus, & licet in sententia deficiat illa dictio, etiam, quæ ultra burgenfatica ampliasset condemnationem in feudalibus, adhuc illa deficiente per illa verba, *habito respectu, &c.* nõ restringitur virtus, & effectus sententiæ ad feudalialia tantum, quia dum attenta præcedenti

comparatione Principissæ nõ denegãtis subire onus pro parte hereditaria burgenfatica, de qua ex assertione prædicta (vltra dispositionem iuris) tempore sententiæ non poterat dubitari, quamuis fuisset facta particularis expressio bonorum feudalium, fuerunt appposita illa verba ex abundanti, non ad diminutionem, vt probat *tex. in d. l. quæsitum S. si quis fundum ff. de fund. instruct.* quoniam respiciunt dispositionem factam à testatore, qua attentata enunciatio bonorum feudalium non restringit dispositionem burgenfaticorum pro portione hereditaria, de qua controuersia nõ erat etiam ex Partis instantia iuxta distinctionem *Bart. in d. S. si quis fundum nu. 3.* Cum enim fuerit condemnata ad contribuendum pro portione hereditaria, licet subsequatur, *habito respectu ad valorem bonorum feudalium*, non inducitur restrictio ad feudalialia expressa ad burgenfaticorum exclusionem, cum non adsit dictio limitatiua; *videlicet, dumtaxat*; & similes, *Aret. optimè in cons. penult. num. 1. vers. confirmatur.*

8 Insuper dum condemnatur Principissa ad cõtribuendũ pro portione hereditaria erat necessaria expressio bonorum feudalium, quæ alias non fuissent cõprehensa, cũ appellatione bonorum non veniant feudalialia, vt declarat *Bar. in l. iusiurandi S. si liberi ff. de oper. libert. Alex. & alij in l. si patroni in fin. ff. ad Senat. consul. Trebell. idem Alex. in consil. 2. in princ. vol. 4. Soc. sen. cons. 74. col. 3. lib. 3.* nec comprehenduntur sub nomine hereditatis, *Loffred. optimè ex multis comprobat in parafr. in c. 1. in prin. in ult. col. de natu. succes. feud.* quæ est secũda additio ad *d. cap. col. mihi 2. vers. quid autem, & vers. nec obstat, & Bal. in cap. Imperialem vers. sed nunquid de prohib. feud. alien. per Feder. & sic fuerunt expressa bona feudalialia ad tollendam Partis exceptionem, non ad exclusionem burgenfaticorum, de quibus eo tempore quæstio non erat; tantò magis, quia bona feudalialia non dicun-*

dicuntur portio hæreditatis, & verba sententiæ pro portione hæreditaria, non cōuenirent, si tantum de feudalibus intelligerentur, dicuntur enim diuersa bona patrimonij defuncti, & alterius qualitatis distinctæ. Contributio verò onerū totū patrimonium concernit, ad *tex. in l. si fideicommissum S. tractatum ff. de iudicijs*, quæ fieri debet non pro portione hæreditaria bonorū feudalium; sed benè pro rata bonorum prædictorum, argumento *tex. in l. certarum S. 1. ff. de mit. testam.* sicut receptæ sunt decisiones, reiectis antiquis cōtrouersijs, de quibus per *Capyc. decis. 198. Frecc. de subfeud. lib. 3. de differ. feud. ex pact. & hered. in 17. differen. per totam, D. de Franch. decis. 1. num. 24. & Anna conf. 4. num. 10. cum seqq. vol. 1.* quoniam filij nō succedūt in quotis, seu portionibus hæreditarijs, in specie bonis feudalibus, sed omnes vt heredes, cum distinctione tamen bonorum, etiam non facta institutione in feudalibus, scilicet primogenitus ex lege inuestituræ, & in burgenfaticis vocatus, seu vocati à testatore, & propterea vt heredes tenentur ad onera pro rata bonorum vnici patrimonij respectu decedētis, vt declarat *D. de Ponte conf. 52. nu. 23. cum seqq.* igitur illa verba *hæreditaria* applicari non possunt quoad bona feudalalia tantum, sed benè respectu burgenfaticorum relictorum vtrique iuxta declarationem testamenti, & in sententiâ dicitur, *habito respectu ad valorem*, non ad portionem hæreditariā bonorum feudalium, etiam quia in fine sententiæ dicitur, *iuxta liquidationem faciendā omnium prædictorum*, quæ verba referri nō possunt ad portionem hæreditariam bonorum feudalium, & ad duas partes burgenfaticorum, de quibus non loquitur, sed ad portionem hæreditariam Principissæ, & Ducissæ actricis indefinitè, specificādo bona feudalalia, in quibus Principissa fuit instituta hæres ad tollendam exceptionem ipsius tūc præ-

tendentis onera esse deducenda ex bonis burgenfaticis, non feudalibus.

10 Insuper secundò, non erat opus fortè particulari decisione respectu tercię partis burgenfaticorum, cum id pro absoluto tenebatur, ex eo, quòd Principissa fuit mediāte decreto præambuli declarata hæres in dicta tertia parte, & vt hæres obtinuit assignationem functionum fiscalium, & introituum gabellæ serici, & quamuis compilato processu allegauit, non teneri ad contribuendum pro burgenfaticis, dixerat tamen, *obuentis ex hæreditate prædicta*, ex quibus verbis pariter obligabatur ad contributionem pro rata obuenta ex hæreditate, quod si verè prælegatum fuisset, bona non dicerentur obuenta ex hæreditate, vt suo loco dicemus, & quia dictam tertiam partem iure hæreditario possidebat vt heres, sicut possidet vsque ad præsens, nō poterat propterea denegare cōtributionem, & ideò clariùs in alia comparitione instetit declarari, contributionem esse faciendā pro portione hæreditaria burgenfatica, quorum bonorū tertia portio fuit eidem relicta cū onere, intēdens tantummodò excludere à contributione bona feudalalia, & sic cōtrouersia non poterat esse quoad burgensatica, nec erat possibile allegare, non teneri pro bonis feudalibus, nec pro tertia parte burgenfaticorum contra expressa verba testamēti, acceptatio autem non erat necessaria, quia non ex illa comparitione vti ex confessione oriebatur iustitia Ducissæ, sed ex testamēto, & præambulo interposito pro dicta tertia parte in beneficium Principissæ possidentis iure hæreditario, & sufficiebat Partis allegatio non fouere ius in dicta tertia parte, quod poterat benè à Procuratore domino litis allegari, iuxta *tex. in l. in confessionibus ff. de interrog. actio.* & habetur in *cap. quoniam contra vbi Dec. de probat. & Gramatic. decis. 81. num. 6.* & nedum erat sufficiens illa allegatio in scrip-

scriptis, sed etiam voce, quia Iudex potest moueri etiam ex non scripto, puta ex confessione coram se facta viua voce, vt docet *Felyn. in d. cap. penul. col. 4. in princip. de exceptio.* & quò ad feudalia, quæ libera prætendebantur, responsum fuit, de iure non militare, sicuti iudicatum fuit; Reuocatio verò non prodest Parti post sententiam, & ante sententiam fieri non potuisset, nisi qñ constaret de manifesto errore, vt per *Afflic. decis. 44. num. 2.* Ultra quòd ante reuocationem prædictam, dum Principissa ex verbis sententiæ inducere volebat absolutiorem quòd dictam tertiam partem burgenfaticorū, Ducissa replicauit de oblatione suscepti oneris respectu dictæ tercię partis, & sufficiebat simplex allegatio etiā voce, vt dictū est supra.

II Postremò, vanū est prætere, ob stare Ducissæ exceptionem rei iudicatæ sub eo prætextu, quòd stante condemnatione in vna parte bonorū feudaliū censeatur Principissa absoluta à contributione quòd dictam tertiam partem burgenfaticorum, & quia fundatur hoc extra omnem dubitationem breuiter conclusiuè loquendo, est primò aduertendum, quòd dum post sententiam Pars confissa in verbis sententiæ, allegauit dictā tertiam partem liberam ab oneribus, & Ducissa se opponente fuit datus terminus in causa liquidationis, etiā super contentis in dictis comparitionibus, cui decreto Pars acquieuit, nō potest amplius de exceptione rei iudicatæ tractari, cum ab initio, vel statim dato termino opponi potuisset, c. 1. de lite contest. in 6. etiam si prima sententia contineret assumptum Partis, & ex processu fabricato iterum hic articulus potuisset iudicari, & reuocari sententia, si de iustitia constaret, ex traditis per *Innoc. in cap. cum dilecta in fin. glos. magnæ de rescript. de quo latè Io. Baptista Afsn. in prax. §. 13. c. 6. à nu. 7. cum seq. sed quia sententia aliter dictat, & de exceptione*

prædicta verbum aliquod non apparet, in ea non est insistendum.

12 Secundò, ex sententia condemnatoria in parte resultaret absolutio in reliquo, quando illa pars esset subiectiua, vel integralis totius, vt docet *Angel. in d. l. si quis cum totum*, quam partem subiectiuam, & integralē declarat *Paul. de Cast. in l. si mater §. si quis iter, circa med. ff. eod. tit. vel si descendit à petitis, sicut si petitur totū, deinde pars illius, secundū Angel. loc. cit. & Alber. in ead. l. si quis cum totū §. si ancillam nu. 2.* & vna causa dependet ab alia, & vna res ab altera, vt latè *Rebuff. in tract. de excep. nu. 505.* sicq; haberet dependentiā à decisis, & ex eodem fonte discussio tunc obstaret exceptio, etiam si essent res diuersæ, & in alio genere iudicij, quia idem factum discuteretur ex eadem causa d. l. si quis cum totum §. & generaliter, de Pon. latè *conf. 49. nu. 3. 9. & 10. & conf. 62. nu. 41. Ant. de Butr. in d. cap. cū Ecclesia Sutrina col. 4. in princ. vers. non obstat ff. de except. rei iudic.* quemadmodum si petij rem, & succubui, non possum agere ad partem eiusdem rei, vt in fundo, & vsufructu ex causa domini, l. qui vsufructum, vbi DD. ff. de verb. oblig. l. si cum testamento argentum §. si fundum ff. de excep. rei iudic. quia vsufructus proprietatem comitatur, l. si ita stipulatus la 6. §. 1. ff. de verb. oblig. de quo *Pinell. in l. 1. 2. par. nu. 10. C. de bon. mater. & Butr. latè eodem loco col. 3. post med. vers. sed non placet hoc simile, & Imol. in d. l. si quis cum totum post num. 19. vers. sed certè, eadem verò causa intelligitur, quādo in ea venit disceptandum id, quod fuerat determinatum per primam sententiam, etiam si ageretur ad rem diuersā, vt *Castrens. tradit in d. l. si quis cum totum post nu. 2. Zabarell. in conf. 72. Titius post n. 14. vel si ex sententia necessariò inferri posset prætensio partis, iuxta doctrinam Bar. in l. 1. C. de ordin. iudic. & in l. Iulianus nu. 5. ff. de cond. indeb. Soc. conf. 255. col. 2. vers.**

N ista

ista cōclusio vol. 2. Corn. conf. 62. col. 3. vers. sed veritas vol. 4. Surd. decis. 260. nu. 31. Ann. consil. 19. num. 12. & conf. 117. num. 1. In casu autem nostro prætendebat Principissa liberare feudalia ab oneribus ex voluntate defuncti restringentis deductionem onerum à burgenfaticis, & nunc allegat exēptionem tertię partis burgenfaticorū tanquā prælegatæ, & sic ex vno ad aliud non infertur, & ex diuersitate causę intelliguntur diuersa capitula, *Fely. in cap. cum inter num. 7. de re iudic. vel si vnum non venit ad determinationē alterius, Bart. in l. Aurelius S. idem quæsit nu. 3. ff. de liber. lega.*

Extra hos casus, & cessante connexitate, de qua infra dicetur, nunquam ex cōdemnatione in parte resultat absolutio in residuo, nisi dicatur expresse, adeo quod si petatur vna summa, veluti decē, & sequatur cōdemnatio in quinque, in alijs quinque Reus non censetur absolutus, nec obstat exceptio rei iudicatæ, *Innoc. in d. cap. cum inter in fi. de re iud. glo. not. in l. apud Celsum S. item queritur il. 1. in ver. fuerit ff. de excep. doli, & in l. 1. C. si aduersus rem iudic. vbi Cyn. in 1. q. Bar. nu. 1. & 7. & in fi. Bal. nu. 3. & intelligitur d. l. 1. C. si aduersus rem iudic. facta cōdemnatione in parte, quia in alia expresse Iudex absoluit, ideo opus est in ea parte remedio restitutionis in integrum, vt declarat *Salycet. in 3. oppos. nu. 1. Cuman. in eod. S. item queritur ibidem, & in ead. l. 1. col. 1. Archid. optimè in canone si quis donauerit 1. col. vers. in glos. & ita ibi pro parte 12. q. 2. Cardin. Zabarell. in eod. conf. 72. nu. 14. circa finem, vers. per hoc etiam facit, nisi fuisset apposita dictio taxatiua, tātum, dātaxat, vel similis, vt *Bart. dicit in d. l. 1. & ibid. Bal. & Fely. in d. c. cum inter nu. 11. vel si essemus in accessorijs, vt ibid. Bar. in fi. vel in his, quę Iudicis officio deberentur ad tex. in l. 4. C. de pos. de quo *Cast. in l. si mulier S. fi. nu. 4. ff. de leg. 3. Ann. in d. conf. 117. nu. 16. quæ sunt extra speciē****

nostrā, & si p̄dicta procedunt in parte vnus summæ, fortius ita intelliguntur in diuersis rebus, & capitulis, & ex ratione diuersa, vt in casu nostro.

- 14 Nec obstat, si dicatur, in casu p̄senti nō fuisse plura specialiter deducta, ita quod cōdemnatio in vna, non importaret absolutionē in alia, sed omnia in genere petita sūt in libello generali, quo casu sequuta cōdemnatione in vno, in alijs intelligitur absoluta, cum non essent specialiter petita ex doctrina *Innoc. in d. cap. cum inter circa finem, in ver. fidelitatem de re iudic.* quoniam quando generalis petitio, etiam si omnia partes fuerint prosecutæ, est resolubilis in diuersas, & certas species, facta cōdemnatione in vna, de reliquis non dicitur iudicasse, *Abb. punctualiter posuit in eod. cap. cum inter post nu. 24. col. pen. vers. aut partes generaliter subdēs differentia Innoc. iure nō probari, immò oportet dicere, Papam in alijs expresse absoluisse ex mēte Hostien. & aliorum, & Innoc. nō affirmatiuè loquitur, sed potest dici, Io. Andr. similiter tenet cōtra Innoc. & cōprobat ex glos. in d. l. 1. C. si aduers. rem iud. loquēte in terminis libelli generalis, Anch. in eod. cap. cum inter post num. 18. vers. super hoc dicit Innoc. & melius Ant. de Butr. in eod. cap. omninò legendus num. 26. per totum latissimè, vbi in specie etiam declarat, causas connexas non ex hoc tantum induci, quod sub eodem genere claudantur, sed benè si habent aliam cōnexitatem, vt quia sunt plura capitula eiusdem speciei administrationis, quorū vnū ab alio discerni non potest, nec plures exceptiones dicuntur vna, & connexæ, quamuis opponantur ad excludendum vnum ius agendi, & diuidi possunt, & super vna pronunciari, & sic cum sit diuersa ratio, & causa exceptionum in feudalibus, & in tertia parte burgēfaticorū, nullo modo potest adaptari prætēsa decisio, quę voce allegatur à Parte.*
- 15 Demum nō video, qua ratione prætendi

tendi potest exceptio rei iudicatæ, si quando causa non exprimitur in sententia, recurritur ad acta, *l. si rē, & l. si quis ad exhibendum ff. de except. rei iud. Rebuff. in d. tract. de except. nu. 513. in fi. Ann. alleg. 48. nu. 38.* quia acta sunt vehiculum ad sententiam dixit *Bal. in cap. cum super in fi. de caus. poss. & propr. Felyn. in eod. cap. penul. de except. col. 3. vers. & notat Bald. Lanar. conf. 83. post nu. 10. & conf. 65. à nu. 2.* & si in actis ante sententiā ultra alia superius considerata patet, Principissam declarasse teneri ad onera pro rata burgenfaticorum, quomodo poterat contra eius instantiam absolui à cōtributione pro dicta portione burgenfaticorum, si sufficiens fuisset sola allegatio voce, ut fundauimus, & sic intelligebatur controuersia contributionis decidēda in eo, in quo Pars excipiendo fuit prosequuta, & taliter intelligitur intentio iudicantium, ut in *l. licet vbi Ias. num. 2.* & cæteri sequuntur *C. de iudic.* Immò quando exceptio est actionis exclusio, debet in actis specificè replicari, & Iudex ex se supplere non posset secundum *Ias. in d. l. licet in fi.* Proindè tantò minus censetur tacitè Partem absoluisse à contributione onerum pro dicta tertia parte burgenfaticorum contra allegata per eandem Principissam, ex quibus patet, fuisse iudicatum cōtra ipsam.

Insuper Principissa obtinuit tertiā partem burgenfaticorum, quam non accepit vigore legati à manu heredis, sed iure proprio, & hæreditario virtute præambuli, & habuit effectum suū per prouisiones expeditas: hic status attenditur etiam si esset vnicus, cum de contrario non constat, ex doctrina *Canonist. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propriet. per Federic. de Sen. in conf. 234. num. 4. vers. ad secundum cum quæritur,* & successiuè mirum est, quomodo aduersus possessionem hæreditario iure, præuio præambulo captam, & continuatam,

oretenus contradicere prætendat, & si quid in contrarium habere contēdat, quando iura prætenfa proposuerit, facilè excludi poterit ex his, quæ allegantur respectu iustitiæ causæ prætenfi prælegati, ex quibus fundatum est, vel id esse indubitabile, etiam ex partis instantia, vel posse faciliter decidi ex deductis.

Fuit decisum, ut in sequenti allegatione.

ARGUMENTVM.

Non nulla ad prælegati, & contributi materiam pertinentia proponuntur, quæ adeò doctè, & subtiliter examinantur, & resoluuntur, ut vnico contextu, & theorica, & praxis simul iuncta, & copulata videatur.

SVMMARIVM.

- 1 *Heredes tenentur ad onera hereditaria pro portionibus hereditarijs, & non pro modo emolumenti, seu aestimatione rerum prælegatarum.*
Et hoc est primum fundamentum partis aduersæ obuallatum dispositione l. j. C. si cert. pet. cui satisf. in fr. n. 8.
Prælegatum est quid distinctum ab hereditate.
... non venit illius appellatione, nec in fideicommissi restitutione, cum duplici tamen declaratione, de qua infra num. 7. 13. & 20.
- 2 *Datum causa conditionis implendo nō venit in restitutione.*
Præsertim si sit datum ad effectum contrahendi matrimonium cum persona de familia, & ibi de ratione, & num. 4.
- 3 *Alterum partis ex aduerso motiuum, cui occurritur num. 8.*

- Legatarius certa rei non tenetur ad onera.*
Etiam si sit institutus in re certa, & cum ratione. sed declara, ut num. 8. & 9.
- 4 *Relictum causa conditionis implende quando quid dicatur.*
Huiusmodi relictum, nec non legatum percipiuntur ex causa diuersa ab hereditaria.
- 5 *Heres potest institui sub conditione.*
- 6 *Heredi quando fieri debet impletum, emolumentum illud magis videtur datum contemplatione hereditatis, quam personarum.*
- 7 *Prælegata sub generali fideicommissio continentur, & pariter in utramque quartam imputantur. defuncto ita mandante.*
- 8 *Intellectus S. i. l. si hereditate ff. mand. Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non continentur iura, & actiones, quæ veniunt sub burgensaticorum enunciatione, & ibi de ratione, & num. 111.*
Bona feudalia, & burgensatica dicuntur unicum defuncti patrimonium; sed distincta qualitatis.
Bonorum appellatione non veniunt feudalia.
- 9 *Bonorum pars legata intelligitur deducto are alieno.*
Legatarius partis hereditatis quomodo differat à legatario partis bonorum.
L. 21. Tauri in quo sit iuris communis correctoria.
- 10 *Aliud Aduersarij motuum circa confirmationem legati certarum rerum, & non quota bonorum simpliciter.*
Cui satis sit num. seqq.
Legatum generis quando restrictum intelligatur ad species enumeratas, & num. seqq.
- 11 *Iura, & actiones constituunt tertium bonorum genus.*
Quamuis actio interdum mobilis, vel immobilis iudicetur secundum rei qualitatem, quæ in actione deducitur.]
- Debitorum nomina non continentur sub appellatione bonorum mobilium, & immobilium.*
Pecunia domi retenta non pro illius usu, sed negotiationis causa mobilium appellatione non continetur.
- 12 *Dictio scilicet, videlicet, idest, sunt restringentis nature.*
Copula illa, &, ponitur ampliatiue pro dictione, etiam, & regulariter stat extensiuè, non restrictiuè.
- 14 *Legati, vel prælegati existetia quomodo inducatur, & num. 17.*
- 15 *Bona titulo prælegatorum relicta interdum succedunt in locum portionis hereditarie secundum Corn.*
- 16 *Capitulorum unitas, vel diuersitas plurimum confert ad sciendum, an qualitas sit eadem, vel distincta.*
Hinc fit transitus ad dispositionis unitatem, & continuationem.
Nec non subnectitur, quomodo cognoscatur, an sint plures, & distinctæ orationes, vel unica. Quæ cognitio est in qualibet materia magni effectus.
- 17 *Hereditatis diuisio non facit institutos heredes particulares legatarios.*
Dispositionis, ut infra, natura; & significatio.
Media prohibere, extrema coniungi, dictum est satis vulg.
- 18 *Verbum, habeat, est commune, & substitutioni adiectum importat fideicommissum.*
Dispositionis dubietas quibus declaratur coniecturis.
- 19 *Verba debent intelligi, ut aliquid operentur.*
Dictio, etiam, cuius sit natura.
Testatoris mens talis præsumitur, qualis ex eius verbis deducitur.
- 21 *Decisio questionis.*

Pro eadem Ducissa Hadriæ.

CONSILIVM X.

In liquidatione cōtributi prætendit Principissa Scillæ non venire tertiam partem bonorum burgensaticorum, quam allegat possidere iure prælegati, non hæredario, iuxta *tex. in l. 1. C. si cert. pet. & l. pro hereditarijs C. de heredit. actio. & in l. Marcellus S. quidam liberis, vbi Docto. ff. ad trebell. cum cōcord. quia prælegatum dicitur res ab hereditate separata, & appellatione hereditatis non venit l. si Titius in fi. ff. de leg. 3. & ideò in oneribus hereditarijs persolvendis non includitur prælegatum, nec venit in restitutione fideicommissi, prout latè comprobat *Thesaur. questionum forens. quæst. 17. num. 3.**

2 & 15. Tantò magis quia in dicta tertia parte non fuit hæres à patre instituta, sed præcipuè in sui beneficium disposita causa conditionis implendæ matrimonij contrahendi, & deindè cōtracti cum Don Vincentio hodierno Principe, & sic liberè apud eam remanere debeat, cum non veniret restituenda, ad *tex. in l. qui heredi 44. S. cum hereditas ff. de condit. & demonstrat. l. id autem ff. ad leg. falcid. imò videtur relicta in præmium ex cōditione adiecta nubendi cum persona de familia, ex traditis per *Molin. de maiorat. & tribu. quæst. 613. circa princ. Cōsta in l. cum tale S. si arbitrato cap. 6. ff. de cond. & demonstrat. ad cuius confirmationē addit, legatum prædictum continere dispositionem certarum rerum, emptionum scilicet, & mobilium, pro quibus ad onera non tenetur iuxta *tex. in l. si hereditatem S. 1. ff. manda. declarat Gregor. Lopez par. 6. tit. 9. l. 2. glos. 1. circa principium, cum habeatur loco legatarij, etiam si hæres particulariter fuisset instituta in dictis certis rebus, ad *tex. in l.****

quoties, C. de heredib. institu.

Ex parte Ducissæ Hadriæ præsens articulus ex infrascriptis breuissimè resoluitur, quemadmodum Antecessores causæ patroni eiusdem Principissæ agnoscentes veritatem extra omnem dubitationem, & cessantibus etiam imaginarijs cōiecturis pro absoluto allegauerunt, Principissam hæredem institutam in dicta tertia parte burgensaticorum, & pro ea teneri ad contributionem onerum hereditariorum.

4 Et antequā deueniā ad rōnes particulares aduertendum est, quòd non sumus in relicto causa conditionis implendæ, quoniam illud procedit, quādo aliquid datur filio, seu hæredi à cohærede, vel à legatario, vel à statu libero, & sic à tertio in executionem conditionis illius implendæ causa, ut loquitur *text. in d. S. cum hereditas, & clariùs in d. l. id autem, quod neque legatum, neque fideicommissum dici potest, nec proprium nomen habet, sed mortis causa capitur ab altero ex prædictis, quamuis occasione hereditatis ita Socin. in d. S. cum hereditas nu. 5. & 7. declarat Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 1. tit. ult. in princ. allegat *text. in l. qui pretio ff. de donat. caus. mort. est melior Text. in l. inter mortis in fin. ff. eodem titulo de donat. caus. mort. Craff. de fideicom. S. legitima quæst. 29. in princ. gl. in l. fuit quæstionis ff. de acq. hered. & Docto. præcipuè Rip. & Berenga. in l. in quartam num. 2. & in 2. cap. principali num. 9. ff. ad l. Falcid. & sic non capitur iure hereditario, nec vigore testamenti, licet mortis causa capiatur à tertio dante, & etiam nō venit in restitutionem fideicommissi, cum habeatur ab hærede, cui datur tanquā extraneo, declarat *Crauet. conf. 295. post num. 4. vers. imò amplius, Corn. conf. 196. post num. 15. vol. 2. & Io. Corasius latè in l. cum virum à num. 81. C. de fideicom. est benè verū, quòd ea, quæ capiuntur iure legati, vel causa conditionis***

N 3 impen-

- implendæ dicuntur percipi ex causa diuerfa à causa hæreditaria *d. l. si Titius*, vt declarat *Peregr. de fideicom. artic. 3. nu. 38. circa finem, versationes huius conclusionis*, casus autem
- 5 noster versatur in relicto directè hæredi sub conditione, cum certum sit, hæredem institui posse sub cōditione *l. suus quoque ff. de hered. instit.* prout in conditione nubendi loquitur latè *Vasq. controu. illustr. cap. 94. num. 11.* & tunc inspiciendū est, an relictum sit titulo separato legati, vel hæreditario institutionis iuxta distinctionem superius relatā, vt inde dignosci possit, an pars relicta veniat in cōtributionē onerum, sed sit vtcunq; si quod præstatur hæredi, vt hæredi etiam causa cōditionis implēde, vel ex mortis causa capione, emolumentū illud magis videtur datum contemplatione hereditatis, quā personarum, vt idem *Mantic. docuit loco citato post num. 3. ex mente Ias. in l. si mihi, & Titio nu. 8. ff. de verb. oblig.* & clariùs dixit eodem *tract. lib. 11. tit. 17. num. 15.* quòd si hoc emolumentum hæredi dādum esset hereditarium, retineri nō posset,
 - 7 licet secus quando non esset hereditarium, sicut etiam prælegata in hereditate comprehenduntur, si id Testator senserit, vel si sub nomine hereditatis per diuisionem legata reliquisset, docet *Thesaur. d. q. 17. post nu. 3. vers. nisi testator*, & sic in hoc negotio exquirenda est voluntas defuncti, etiam si prælegasset, & eius mens attendenda, quæ ex varijs circumstantijs in hanc, vel alteram partem dominatur, vt dicit *Peregr. de fideicom. ar. 7. num. 21.* cum in his omnibus arbitriū sit Testatoris, vt computentur, *l. quod autem ff. ad l. Falcid. Peregr. d. artic. 3. num. 36.* Ideòq; videndum est, an dicta tertia portio censeatur relicta iure hereditario, vel legati, & an ex voluntate defuncti omninò veniat in contributionē onerum hereditariorum.
 - 8 Primò supponendum est, quæstionem nostram non versari in instituto

simpliciter in re certa, & particulari, qui loco legatarij haberetur, quando nihil aliud relinqueretur, & datus esset alius hæres vniuersalis, vt not. *in d. l. quoties, & in l. ex facto, ff. de hered. instit. Bart. in l. si quis seruum §. fin. ff. de legat. 2. colum. ult. Bal. in l. filium, quem habentem nu. 33. vbi Ias. nu. 10. C. famil. ercisc. & alij relati per Peregr. dicto artic. 3. nu. 11. Greg. Lopez par. 6. tit. 3. l. 14. glos. 2. Menoc. conf. 483. nu. 4.* sed in filia instituta in feudalibus, & in casu matrimonij in tertia parte burgenfaticorum, vt inferius fundabitur, & sic inspiciendum est, an habeat dictam tertiam partem titulo legati, & sine onere, quòd si ex alio Pars allegaret, legatū esse certè rei, & ideò etiā in cohærede deberi sine grauamine contributionis ex dispositione *text. in d. l. j. C. si cert. pet. demonstratur*, assumptum subsistere non posse, quoniam id procederet, si verè esset legatum rei particularis, non existente contraria voluntate defuncti, vt dictum est supra, vel si esset legatum tertiæ partis bonorum mobilium, & immobilium, tunc pariter diceretur certarum rerū, cum iura, & actiones non contineantur, quo casu legatarius non grauaretur oneribus creditorum, & ita procedit *text. in d. l. si hereditatem §. 1. ff. manda. Barto. in l. fin. ff. de usufr. lega. & Greg. Lopez declarat in dicta par. 6. tit. 9. l. 2. Alexand. conf. 45. nu. 12. libro 1. Corn. conf. 175. num. 9. lib. 3. Mantic. de coniectur. lib. 9. tit. 2. num. 1.* Secus autè cum relinquitur tertia pars bonorum aliqua distinctione non adhibita respectu patrimonij burgenfatici, vt in casu nostro, respectu cuius voluit Testator, Principisā primogenitam habere tertiam partem cōtracto matrimonio, & sic in vniuerso tertiam partem burgenfaticorum, quæ bona sic simpliciter enunciata, sicut hæreditas, vniuersitatem quandam, ac ius successionis, nō singulas res demonstrant, ad literam dicit *text. in l. bonorum la seconda, ff. de verborum signif. & habe-*

habetur etiam in *l. bonorum la 1. ff. eod. tit.* & tradit notabiliter *Paul. Castrensis in l. si quis seruum §. fin. num. 4. ff. de leg. 2.* quia videtur facta dispositio sub nomine vniuersali omnium bonorum burgenfaticorum, quo casu veniunt iura, & actiones, vt comprobatur latè *Ang. Matheac. in tract. de legat. & fideicommiss. lib. 2. cap. 17. à nu. 16. & propriè num. 19.* nec dici posset, dispositionem hanc non continere omnia bona Testatoris, cum adsint etiam feudalia, quæ non includuntur in dispositione facta in beneficium. Ducissæ, sicque relictum tertiæ partis nõ posse intelligi omnium bonorum, quoniam bona feudalia, licet sint in patrimonio defuncti, sunt tamen alterius qualitatis diuersæ à bonis burgenfaticis, vt aliàs diximus ex relatis, cæteris omissis, per *D. de Ponte in conf. 52. à nu. 23.* & appellatione bonorum feudalia non comprehenduntur, vt habetur per omnes in *cap. in generali, si de feud. defunct. mili.* idèò sufficit disposuisse de tertia parte bonorum burgenfaticorum, cum patrimonium bonorum burgenfaticorum omnia comprehendat etiam iura, & actiones, ex quo distinctionem certorum bonorum recipere, aut continere verba illa non possunt.

9 Amplius quamuis tertia pars bonorum non comprehenderet iura, & actiones, adhuc quoad onera deducenda Pars non bene diceret, siquidem non deberetur tertia pars bonorum burgenfaticorum, non deductis prius oneribus, sed ante omnia debuissent deduci onera, & de eo, quod superest deberetur tertia, cum pars bonorum relictæ intelligatur deducto ære alieno, sic in materia contributionis loquitur *Gregor. Lopez in d. l. 2. circa princ.* & quantum ad effectum, vis modica est, quia ita minus habet legatarius partis hæreditatis, sicut legatarius partis bonorum facta solutione æris alieni. Differentia verò consistit tantum in modo, quoniam pri-

mo casu legatarius debet solvere, in alio casu hæres, notabiliter posuit *Cast. in d. l. si quis seruum §. fin. nu. 3. in fin.* & superuenientibus alijs creditoribus peterent credita ab hærede, & hæres à legatario, *Molin. Iesuita latè de iust. & iur. tom. 1. disputatione 204. post lit. C. 1. colu.* & latius in propria materia in *tract. de maiora, & tribu. disputatione 640. col. 4.* & propriè *num. 4. vers. quando maioratus, & Gutier. videndus pract. quest. lib. 2. quest. 58. à nu. 8. cum seq.* vbi tractans articulum de filio meliorato in tertio, & quinto ex *l. 21. Tauri*, qua statutum est, ex melioratione similiter esse deducendum æs alienum, dicit *d. l. 21.* non esse correctoriam iuris communis, cum pariter legatario quotæ bonorum debeatur relictum deducto ære alieno de iure communi, & correctio tantum ex *l. prædicta* inducitur in eo, quod melioratus ipse directè ad ratam onerum teneatur, de iure verò communi hæres soluit, & tãtò minus præstabit legatario, declarando *Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 2.* de quo etiam *Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 10. & Molin. Iesuita in dicta disputat. 204. lit. B. vers. quod melioratus cum seq.* & sic licet dicta tertia pars burgenfaticorum fuerit relictæ dictæ Principissæ in casu matrimonij contrahendi cum Don Vincentio; nõ tamen libera ab oneribus hæreditarijs, sed deducto ære alieno pro rata, vt diximus supra, sat enim fuit, quod ultra feudalia excessiue quãtitatis consecuta fuerit hanc aliam tertiam partem burgenfaticorum, quam nõ habuisset matrimonio non contracto cum dicto D. Vincentio, & idèò cum rata onerum, attempta dispositione Principis communis patris, vt infra latius confirmabitur. Vis autem esset si censeretur prælegatum, non institutio, de quo mox inferius dicemus.

10 Et si Pars allegaret, Testatorem in casu nostro non disposuisse in beneficium Principissæ de tertia parte burgen-

gēsaticorum simpliciter, sed de tertia parte burgensaticorū, & emptionum, & mobilium, quo casu dispositio videtur restricta ad emptiones, & mobilia tantum, ex traditis per *Bart. in l. 1. S. hoc autem edictum ff. de nou. oper. nunc. & in l. questum S. ultimo ff. de fund. instr. Dec. conf. 92. nu. 3. vers. 5. in proposito, & in l. in toto ff. de reg. iur. vbi Cagnol. num. 9. in fin. Ang. in conf. 355. num. 3. & ideò quòd dici possit legatum certarum rerum, non quotæ bonorū simpliciter, adhuc obiectio prædicta facilè resolvitur ex multis.*

11 Primò, si assumptum Partis verum esset, & de iure procederet, vt videtur restrictum legatū ad emptiones, & mobilia tantum, Ducissa hac via multò plus consequeretur, quàm per viam contributionis, etiam istius tertiæ partis, si Pars in hoc vellet consentire, quoniam certum est, appellatione emptionum, & mobilium non contineri iura, & actiones, quæ constituunt tertium genus bonorum, vt ultra superius allegatos docet *Bart. in l. 1. C. si aduers. transact. & in fine, & in l. à Diuo Pio S. in venditione ff. de re iud. & in l. quam Tuberonis S. ff. de pecul. licet quādo debemus assimilare actiones, tunc secundum *glos. in d. l. 1. iudicatur mobilis, vel immobilis secundum qualitatem rei, quæ in actione deducitur, sed non per hoc facta dispositione mobilium, vel immobilium veniunt iura, & actiones, quia est tertium genus, nec est necesse, quòd alicui extremorum assimiletur, cum stet de per se, Specul. & ibi Io. Andr. in additio. in tit. de fruct. & interesse S. 1. vers. sed quid si debeo, & Matheac. loco citato, & Paris. optimè, videndus in conf. 94. num. 3. lib. 2. pariter nec nomina debitorum comprehenderentur, vt per *Ias. in d. l. à Diuo Pio S. in venditione, Bart. conf. 50. lib. 1. Paris. d. conf. 94. & 95. 96. nu. 14. lib. 2. Crauet. conf. 300. in fin. Rebus. in l. mouentium ff. de ver. sign. & Menoc. de pres. lib. 4. pres. 142. num. 20. His stantibus si Princi-***

pissæ competeret tantummodò tertia pars emptionum, & mobilium, sine dubio in beneficium Ducissæ remanerent omnia stabilia iam æstimata, existentia in statu Calabriae, pariter omnia nomina debitorum iam liquidatorum, exceptis nominibus debitorum ex causa tertiarum, similiter omnia iura, & actiones pro cōsequutione pretij Terræ Cusoliti emptæ in capite Io. Baptistæ Serfalis, ac pretij introituum feudalium emptorum à quondam M. Antonio Columna in capite eiusdem Io. Baptistæ, deficiente in emptionibus prædictis recognitione cum assensu, item pecunia non domi retenta pro vsu, sed fœnoris causa (vt in Principe solito fœnerari) appellatione mobilium non continetur, *Natt. in conf. 117. num. 5. ex text. in l. si chorus S. 1. ff. de leg. 3. & in l. si fundus eod. tit. glos. in d. S. in venditione in verb. animalia, Ang. in S. & quia per illum text. in Auth. de nupt. Matheac. in d. cap. 17. num. 24. & hæc ultra alias quantitates notabiles recuperandas contentas in relatione totius patrimonij.*

12 Secundò, attendendo veritatem, & iuris dispositionem, quando in legatis præcedit dispositio generalis, & subsequitur enumeratio particularis aliquarum rerum, quæ sub generali dispositione comprehenduntur, tunc legatum non restringitur ad enumerata, sed censentur apposita demonstrationis causa potius, quàm restrictionis, ita colligitur ex *text. in d. l. questum S. si quis fundum ff. de fund. instr. vbi glo. & Bart. nu. 1. 3. & 13. in fi. & illa enumeratio censetur facta ad maiorem declarationem, & tollendam dubitationem, maximè si adest copula, & cum, vel similis, vt in casu nostro, dum dicitur *burgensatici, & compre, e mobili*, secus si adesset dictio restrictiua, scilicet, videlicet, vel idest, vt ultra *Bart. in d. S. si quis fundum* latè docuit *Paris. conf. 92. num. 33. lib. 1. Soci. sen. conf. 300. num. 2. vers. secunda**

secundò confirmatur dicta conclusio lib.2. Afflict. latè in decis. 106. num. 2. ubi Vrsill. in addit. Crau. in cons. 227. num. 7. vers. 2. licet, & num. 9. & copula illa, e compre, e mobili ponitur potius ampliatiuè pro dictione, etiam, vt pulchrè tradit Menoch, in consil. 1157. à num. 11. vol. 12. & regulariter stat extensiuè, non restrictiuè, vt ex pluribus latissimè comprobat Decia. in cons. 44. num. 44. 46. & 104. vol. 4. & sic ex expressione emptionum, & mobilium, cum illa copulatiua, & non exclusit tertiam partem burgensaticorum prius enūciatorum. Vel & secundò dicere possumus, quando post genus sequitur expressio alicuius indiuidui sub aliqua specie cōprehensi, tunc legatum dici potest restrictum, & reliqua eiusdem speciei non censentur legata, aut si sequatur adiectio certi loci particularis, ita ex mente Bart. in d. §. si quis fundum num. 3. in fin. docet Gabriel. in cons. 98. num. 3. & 18. vol. 1. declarando Oldrad. in cons. 8. & Decian. d. cons. 44. num. 44. & 45. hic autem post adiectum genus burgensaticorum non sequitur enumeratio indiuiduorum, scilicet talium emptionum, vel certorum mobilium, ita quòd reliquæ emptiones, vel mobilia censerentur exclusa, sed simpliciter species emptionum, & mobiliū non indiuidua enunciantur cum copula, & quæ sub genere continentur, idè illa verba potius extendunt dispositionem, quàm restringant, vt intelligatur de tertia parte burgensaticorum relictorum Ducissæ.

13 Tertiò, quod est fortius, etiam si tertia pars tātummodò emptionum, & mobilium Principissæ competeret, & non reliquorum burgensaticorum, adhuc omnia alia bona, iura, & actiones, & nomina debitorum ad Ducissam pertinerent, & amplius Principissa tenetur pariter cōtribuere in oneribus pro rata emptionum, & mobilium, quoniam inspiciedus est titulus, quo relictæ fuerint, legati scilicet, vel

institutionis, non quantitas, aut species relictæ, aut quæ fuerit voluntas testatoris quoad onerum contributionem, & mox demonstrabimus, dictam tertiam partē hereditario iure, siue institutionis titulo fuisse dispositam, & præcisè oneribus submissam ex clara Principis defuncti volūtate, absque aliqua dubitatione.

14 Vltèrius secūdò, principaliter magis accedendo ad casum nostrum, aduertèdum est, ex dispositione Principis patris nullo modo fundari posse prætensum prælegatum dictæ tertiæ partis, cum verbum *lego*, vel *prælego* nō appareat, immò nec adest dispositio aliqua dictæ tertiæ partis separata ab institutione facta, ad hoc enim vt prælegatum censeatur, requiritur vt expressè fuerit separatum à portione, in qua institutus est ille, cui prætenditur prælegatum, veluti si in vna parte testamenti adesset institutio, & in alia legatum separatim, vel antè, aut post institutionem, siue alia adessent legata intermedia, tunc allegari posset, dispositionem dictæ tertiæ partis continere legatum, non institutionem, vt optimè considerat Menoch. in consil. 86. post num. 80. vers. respondetur 2. volum. 1. In casu autem nostro patet, Principem instituisse primogenitam, in feudalibus, & secundogenitam in burgensaticis, & continuando eandē dispositionem sub eodem iure institutionis disposuit de tertia parte burgensaticorum in beneficium Principissæ cōtracto matrimonio cum Don Vincentio sic diuidendo bona suo modo prædicto, quo casu, etiā si adesset prælegatum, (quod plus est) in hoc non consideraretur dissimilis voluntas testatoris, sed competeret legatum prædictum in portionem hereditariam, vt notabiliter posuit Corn. in cons. 274. num. 9. vol. 4. quoniam in eadem oratione dum instituit Principissam in feudalibus, voluit continuādo dispositionem, ipsam habere dictā tertiam partem in casu matrimonij

con-

contracti, quæ verba non inducunt prælegatum, *Curt. Iun. conf. 13. num. 5. circa fin.* & propriè post *num. 7. vers. multo ergo minus, volum. 1.* sed consideranda est velut portio hæreditatis secundum *Honded. consil. 71. num. 28. volum. 1.* cum titulo institutionis cõueniat quoque huic tertiæ parti, vt *Peregr. tradit de fideicom. artic. 7. num. 60.* qualitas enim diuersa potuisset fortè considerari, quando essemus in alio capitulo distincto, & separato, quod haberet orationem perfectam, & à superioribus non dependentem iuxta ea, quæ post *Parif. in conf. 34. num. 31. volum. 2.* tradit *Mantica de coniectu. lib. 6. tit. 13. nu. 10.* vel quando dispositio dictæ tertiæ partis non esset vnita, vel continuata; siue successiua, sed separata per intermediam aliquam dispositionem, *Sfortia Oddus consil. 95. num. 85. & seq. Menoch. conf. 106. nu. 291. & 297.* immò si plures orationes essent compositæ, & dependentes ab vno verbo principali, non dicerentur separatæ, sed vnica oratio, vt in *decis. Rotæ diuers. 698. nu. 15. par. 1.* ex traditis per *Bartol. in l. Seia §. Caio ff. de fund. instr.* & si plura sub eadem oratione, vel clausula subordinantur, & reguntur, vniformiter qualificantur secundum *Decian. conf. 26. num. 44. lib. 2. Anchar. conf. 137. Ruin. conf. 102. num. 5. & 6. lib. 2. Menoch. conf. 399. num. 16. & seq. & Sfortia Oddus d. conf. 95. num. 76. 98. & 101.* aut si vno verborum periodo contineantur, æqualis erit determinatio, cum non sit ferendum, vnicam verborum conceptionem ad plura, relata inducere diuersam qualitatem, institutionis scilicet, & legati, *Ruin. conf. 99. num. 10. lib. 2. Laderch. conf. 92. num. 10. lib. 1. Decian. conf. 1. num. 232. & consil. 41. num. 71. & 90. lib. 1.* latè *Ludouic. Casanat. consil. 52. num. 22. cum seq.* & in specie, quò dispositio subsequens sub illis dictionibus, sub tali forma, & cõditione, licet plura contineat, adhuc dicatur vnica

oratio composita cõtinuatiuè, & omnia iuncta esse dicantur sub vna oratione, & sit idem iudicandum de vltimis copulatis, & redigantur ad vniformem qualitatem, & interpretationem posuit *Surd. decis. 322. num. 59. Madellus conf. 234. nu. 18. & 19. latissimè Casanat. conf. 47. nu. 69. & propriè à num. 79. respondendo obiectis, vsque ad nu. 93.* quia non sunt diuersæ orationes, sed ex vi copulæ dicitur vna oratio continuatiua, vt tradit *Neuizan. conf. 72. num. 14.* relatus ab eodem *Casanat. in conf. 53. num. 55.* ex quibus remanet firmissimum in casu nostro, institutionem factam in beneficium Principissæ comprehendere, sub eadem natura, & qualitate institutionis dictam tertiam partem, nuptijs secutis cum Don Vincentio ex illis verbis continuatiuis eiusdem institutionis, & ex alijs deindè subsequentibus in eodem testamento, vt diceretur inferius.

17 Tertiò principaliter cõsiderandum est, vt omnia obiecta reiiciantur, quò testator institutis filiabus, primogenita in feudalibus, & secundogenita in allodialibus, subdit, cum pactis tamè, & conditionibus infra scriptis, *che in caso, che detta Signora Donna Maria pigliarà per marito il Signor Don Vincenzo, in tal caso habbia da hauere di detti burgensatici, e compre, e mobili lasciati à detta Signora Dõna Margarita la terza parte*, modò si Princeps voluisset facere prælegatum in beneficium Dõnæ Mariæ simpliciter post institutionem, & separatim, dixisset, *lego tertiam partem in casu contracti matrimonij*, sed quia instituendo filias continuando adiecit, *cum infra scriptis pactis, & conditionibus*, illa tertia pars, quæ subsequitur relicta in declaratione eodem contextu sequenti immediatè post dicta verba, *cum infra scriptis pactis, &c.* pariter iure hæreditario institutionis relicta iudicatur, & non diceretur Principissa legataria particularis, sed potius verba prædicta

dicta continent diuisionem hereditatis, punctualiter posuit *Parif.* videntur in *consil.* 94. num. 31. & propriè num. 49. volum. 2. ponens prius institutionem *cum pactis, & conditionibus infra scriptis*, *Deciah.* pariter ponderans dictionem, *ut infra, in consil.* 41. post num. 128. *vers.* & ita in terminis vol. 1. & *Menoch.* similiter loquens de dicta dictione post factam institutionem in *d. consil.* 86. num. 8. *cum seq.* & licet in casu illius *consilij* diuerso à casu nostro teneat contrarium, processit ex eo, quod aderat legatum separatum ab institutione, vltra alia legata intermedia, vt ibi per ipsum post num. 80. in *vers.* *respondetur secundo*, quod tantummodò sufficeret pro decisione huius articuli, & sunt decisiones punctuales, & inuitabiles.

18 Quartò, testator non vsus est verbo, *lego*, siue *prælego*, sed verbo *habeat*, quod quidem verbum licet sit commune, directum scilicet, & obliquum, vt *Bart.* posuit in *l. Centurio* num. 50. *ff. de vulg. & pupill. substitut.* importat tamè fideicommissum, si adiiciatur substitutioni iuxta tradita *ibidem* per *Alex.* num. 95. *cum seq.* & sic vel trahitur ad institutionem, vel ad fideicommissum, minus autem ad prælegatum, cumque hic non adsit substitutio, sed continuata institutio in casu matrimonij, ideò directam institutionem importat, etiam quia attentis consuetudine testatoris, & his, quæ subsequitur institutionem, illa verba non inducunt legatum, iuxta *text. in l. si seruus plurium §. fin. ff. de legat. 1.* quemadmodum testator inferius iterum dixit, *che casando si con Don Vincenzo essa D. Maria non habbia d' ha uere altro se non li beni feudali, e la terza parte di burgensatici, e beni mobili nel modo predetto*, & sic vsus fuit verbo, *habeat*, etiam in feudalibus, in quibus fuit instituta iunctim cum dicta tertia parte burgensaticorum.

19 Quintò, omnia obiecta omninò

tolluntur ex alia consideratione, quæ clarissimè deducitur ex verbis testamenti post dispositiones prædictas, dum testator ordinauit contributionem onerum his verbis videlicet, *si deducano di detta heredità da dette Signore sue figlie pro hereditaria portione etiam super feudalibus*, ex quibus patet, iniunxisse onus soluendi debita, & legata vtrique, & sic à contributione nedum Principissam nō excludit pro sua portione, sed specialiter grauauit, item intellexit portionem Principissæ hæreditariam, non prælegatam, nec dicatur, quòd poterat intelligi Principissa grauata p portione hæreditaria feudali, quia deindè locutus fuit de feudalibus per verba ampliatiua *etiam super feudalibus*, & propterea dum primò locutus est de portione hæreditaria, non poterit intelligi, nisi de portione hæreditaria burgensatica, cum aliam portionem Principissa non haberet, in qua onus imposuit, ex regula *tex. in l. fundus, qui locatus ff. de fund. instruct.* quemadmodum Pars similiter sic specificè declarauit in comparitione præsentata ante sententiam, quam contributionem ordinatam in dicta portione hæreditaria ampliauit etiā super feudalibus per verba supradicta, vt omnia sine dubitatione in oneribus cōprehenderentur, illa namque dictio, *etiam*, est ampliatiua implicans alia maiora expressis: & auget dispositionem, & qualitatem, cui adiicitur *clēm. vnica* cum *glos. de sequestr. possessio. & fruct. cap. 2. de procurat. in 6. Crau. in consil.* 294. num. 7. *vers.* 7. *pondero, Alcia. consil.* 113. num. 5. *impressione antiqua, Menoch. consil.* 652. num. 2. vol. 7. vt sit sensus, quòd non solùm fieret deductio ab hæreditate pro portione hæreditaria burgensaticorum, sed etiam respectu feudalium, cum nominando vtramque filiam, & portionem hæreditariam, intelligere non poterat, nisi de burgensaticis, ex quo respectu feudalium deindè locutus fuit ampliando

do dispositionem per dictam dictio-
nem, etiam

20 Ultimo, nō est omittendum, quod testator post distributionem suorum bonorum modo prædicto declaravit, adesse onera, & legata facienda, quæ deduci iussit ab eius hæreditate à suis filiabus, ideòq; cum subsequatur gra- uamen iniunctum onerum, & legato- rum, dicta tertia portio, de qua antea locutus fuerat, hac alia ratione inclu- ditur pariter in dispositione grauami- nis prædicti ex illa conclusione com- muni, quod prælegatum si præcedit, venit in restitutionem, secus si subse- quatur, de qua *Ducto. in l. cum virum C. de fideicom. Dec. cons. 254. Boer. de- cis. 280. per totam, & Thesaur. in dist. quæst. 17. num. 22.* latissimè, quod si voluisset assignare liberam dictam tertiam partem Principissæ, sine du- bio dixisset, quemadmodum particu- lariter, ubi voluit, dixit, quod matrimo- nio contracto per Principissam cum Marco Antonio Columna, bur- gensatica remanerent secundogeni- tæ libera ab onere duc. 150. mil. do- tis destinatæ dicto Marco Antonio iuxta *tex. in l. unica §. si autem C. de ca- duc. tollend.* & quod nullo modo vo- luisset prælegati nomine relinquere dictam tertiam partem, patet ex alio, quoniam dictis filiabus ad inuicem fecit reciprocam substitutionem in casu mortis sine filiis, quæ substitutio quoad Principissam comprehendere non poterat, nisi dictam tertiam par- tem, cum feudalìa includi nō potuif- sent, nec inclusa intelligerentur, & sic cum in quolibet grauamine onerum, & substitutionis veniat comprehensa dicta tertia portio, nihil minus egit tes- tator, quàm prælegatum efficere, & sic absque dubio sumus extra casum, & qualitatem prælegati, seu alterius præceptionis.

Ad probationem pariter af- fertur, ut alias diximus, pro parte eiuf- dem Principissæ sæpius fuisse factas declarationes tam ante matrimoniū

contractum, quàm post, in dicta tertia parte fuisse à Principe genitore insti- tutam hæredem, pro qua fuit median- te decreto præambuli specificè hæres declarata, & illius vigore exegit om- nes introitus ad se spectantes pro di- cta tertia parte, pariter ante sententiā obtulit contribuere pro dicta portio- ne hæreditaria burgensatica, in qua (ut dixit) fuerat onus impositum, & post sententiā similiter allegavit, tra- ctari tantummodo de liquidatione ratæ dictorum bonorum allodialium, pro qua ipsa Principissa cohæres te- nebatur contribuere. Ex quibus in- dubitanter vndique constat, dictam tertiam partem esse comprehensam in contributione onerum, & legato- rum ex confessione eiusdem Partis, quam nunc controuertere nititur ad differendam liquidationem, in qua dilatione omnem spem maximè col- locauit.

21 Die 24. Martij 1616.

Fuit iudicatum, quod Principissa contri- buat pro tertia parte burgensaticorum.

ARGUMENTVM.

Transmissioni legati, vel fidei- commissi quando pateat, vel claudatur aditus. Fidei- commissum quando intelli- gatur reciprocè factum pro superstitibus in omnibus bo- nis, & quando in portione Parentis prædefuncti tantum, non alterius Patruī, vel filio- rum, diligens profectò ex- planatio, & optimis conside- rationibus illustrata.

SV M-

3 V M M A R I V M.

- 1 *Expremissio themate duo iuris articuli disputandi assumuntur.*
Prior transmissionis) materiam
Posterior substitutionis) concernit.
Heres heredis est testatoris heres.
- 2 *Dies certus ab incerto, praesertim in materia transmissionis, quam maximè distinguitur, & num. 3. & melius num. 18.*
Legatum ad certum tempus purum est, non conditionale.
Cessio diei, & aduentus diei sub diuersa iuris continentur censura.
Fideicommissum transmittitur ad filios substituti ad diem certum, quauis decesserit ante illius aduentum, & num. seq.
- 3 *Occurritur nunc cuidam tacite obiectioni.*
Antinomia existens inter l. si ita scriptum S. 1. de leg. 2. & l. 1. C. de pac. quo nam sit modo vitanda.
Refertur, & refutatur Alber. Dec. & Curt. iun. sententia.
Verior interpretatio traditur.
Legatum sub conditione per quas inducatur dictiones.
Dictiones, si, post, vel cum, cuiusnam sint natura.
- 4 *Filij filiorum quando ex testamento vocantur, ex tacita mente, vel cõiecturis dumtaxat inuitati, & substituti intelliguntur suis parentibus, nõ autem ad inuicem, nec filij vnius essent substituti patruo, nec e contra Testator verisimiliter maiori dilectione prosequitur Nepotes in portione relictæ eorum patri, quam alium filium, cui suam reliquit portionem.*
Parentum votum est, ut relictum vni ex liberis in eius descendentes transmittatur.
Agnationis tacitus fauor multum distat ab expressa agnationis mentione.
- 5 *Substitutio non extenditur de casu ad casum, neq; de persona ad personam.*
- 6 *Transmissioni locus non aperitur, ubi*

substitutus superuinit ceteris sine liberis decedentibus.

Fideicommissum reciprocum versatur inter plures honoratos, quando ultimus ex illis moriens grauatur in tota re, vel integra quantitate.

In substitutione fideicommissaria an pluralitas resoluatur in singularitates, remissuè.

Substitutio euanesceat ob conditionis defectum.

7 *Facti ponderatio.*

8 *Transmissioni num fiat locus decedente legatario ante diei aduentum.*

Valq. Capr. & Menoch. distinctio in tria capita distributa, quam Author amplectitur.

9 *Testamenti verba ponderantur.*

Dictio, si, & dictio, cum, differunt quoad modum, non autem quoad effectum; per utramque enim cõditio importatur, & num. seq.

10 *Legatum purum à conditionali quam maximè distinguitur, praesertim circa transmissionem, sed quandoque difficulter percipitur, an sit vnum, vel alterum inductum, utere tunc distinctione per Authorem hic relata.*

Dictio, post, illius est natura, ut inducat conditionem principaliter secundum l. 1.

Ablatiui absoluti important conditionem, nec non fideicommissum, quando includunt verbum dispositiuum.

11 *Alia testamenti ponderatio.*

12 *Filius sam. inuitatus ad aliquod emolumentum absque patris contemplatione factum in contractu, vel ultima voluntate, illud consequitur etiã si non sit parentis heres.*

Dictio, non aliter, est præcisa, & non admittit modificationem.

Legatum veluti conditionale non transmittitur si dies non cesserit, & debetur superstiti absoluto tempore præfinito.

13 *Ius accrescendi cessat post acquisitionem, nisi in cõtrarium urgeat testatoris.*

toris voluntas.

- 14 *Fideicommissum reciprocum censetur inductū inter plures vocatas expresse, vel tacite ex mente testatoris, maxime concurrentibus coniecturis.*

Et sufficientes coniecturę dicuntur hic relata.

Cephal. & Odd. opinione reiecta contrariam Peregrini Author amplectitur.

Transmissioni locus aperitur, ubi testator vocat ipsos substitutos in stirpes, & non in capita.

- 15 *Testatoris potestas tanta est, ut possit facere transmissibile, quod sui natura tale non est, & è conuerso.*

- 16 *Transmissio fit ex coniecturis, quarum aliquot hic recensentur.*

- 17 *Ius accrescendi ex tacita testatoris mente per coniecturam inducitur.*

Coniuncti verbis, non autē re, qui sint. Ius accrescendi habet locum inter coniunctos verbis tantum.

. . . quid sit.

. . . impedit transmissionem legati, & etiam fideicommissi uniuersalis.

- 18 *Perfira testamentaria dispositionis ponderatio.*

- 19 *Lis hac non fuit terminali sententia composita.*

Pro Octauio, & Francisco Maria Pauesijs.

CONSILIVM XI.

Nicolaus Pauesius instituit hæredibus Camillo, Octauio, & Lelio filiis, quosdam introitus particulares suæ hæreditatis destinavit pro creatione Multiplici; cū nonnullis ordinationibus, & dispositionibus, & signāter, quod dicta summa multiplicari debuisset per annos triginta cōtinuos, initium capiētes à die mortis ipsius testatoris, quodque emptiones faciendæ ex fructibus, siue ex capitalibus in casu redemptionis, vel

rescissionis cedant ad effectum Multiplici, & fiant de corpore illius ad cōmodum, & beneficium filiorum, & filiorum ab eis, & eorum quolibet procreandorum masculorum ordine lucelsiuo, & non aliter, dotatis feminis procreandis ex fructibus Multiplici, usque ad summam duc. viginti mille.

Insuper ordinauit, quod prædicti Camillus, Lelius, & Octauius filij, & eorū quilibet, elapsis prius annis 15. ab obitu testatoris, possint ex redditibus Multiplici usque ad metam prædictorum annorum 30. percipere usque ad summam scutorum 3000. pro quolibet eorum, & de illis ad libitum disponere.

Elapsis autem annis 30. in Multiplico succedere debeāt pleno iure omnes filij masculi dictorū Camilli, Octauij, & Lelii, qui tunc nati fuerint, & ex inde etiam nasci contigerit, equis portionibus in stirpes, & non in capita, & ubi aliquis ex filiis decederet, nullis relictis masculis, portio, quæ spectasset ad filios, si reliquisset, accrescat alijs filiis natis, & nascituris ex reliquis eius filiis in stirpes, & non in capita, quod intelligendum duxit etiā alio filio decedēte sine filiis masculis, ut hæc alia portio deuoluatur, & accrescat filiis alterius vltimo loco superstitis in tali casu in capita, & non in stirpes, adiiciendo in testamento prædicto alias conditiones, & ordinationes, quæ inferius in alijs ponderationibus suo loco describentur.

Ante lapsum annorum 15. decessit Camillus relictio filio masculo Scipione, qui similiter vita functus est, adhuc non completis dictis annis 15. superstitē matre, decessit quoque Lelius relictio filio Francisco Maria, ac superstitē Octauio Pauesio filio testatoris.

Mater Scipionis vltimo loco defuncti allegat primò, portionem Multiplici quoad capitale ex persona d. quon. Scipionis eius filij ad ipsam pertinere ex nunc pro tunc elapsis annis triginta computandis à morte testatoris

pro

pro tertia parte. Secundò, cùm iam sint completi anni quindecim, similiter competere annuos duc. tresmille, quos Camillus pater Scipionis communis filij percipere poterat post annos 15. ex facultate attributa à testatore, quorum perceptionem ex iuris dispositione transmissit ad hæredes, & sic ad Scipionem, & successiue ad matrem superstitem heredem Scipionis, ex regula, quòd hæres hæredis testatoris est hæres, vulg. *l. fin. C. de hæred. instit.* non obstantibus vinculis, aut substitutionibus in eodem testamento adiectis, quæ non videntur inducere reciprocum fideicommissum, sed tantummodo, vt vnusquisque ex filijs nascituris censeatur vocatus ad portionem parentis prædefuncti, vt inferius dicetur, ex quibus præcipue duo articuli resultant discutiendi.

Primus, an portio Multiplici dictorū quond. Camilli, & Scipionis ante lapsum annorum quindecim, siue triginta, vt supra, respectiue transmissa intelligatur ad hæredes, & sic ad matrē, quamuis extraneam quoad testatorem, exclusis Octauio, & Francisco Maria filio, & nepote testatoris.

Secundus, an substitutio, seu fideicommissum intelligatur reciprocè pro superstitis quoad integram summā Multiplici in casu mortis cuiuslibet ante lapsum annorū triginta, vel potius quoad portionem parentis prædefuncti tantum, non alterius patruī, vel filiorum.

2 Deueniēdo ad primum articulum, pro matre assertur, dispositionem testatoris tam respectu annuorum duc. 3000. quàm portionis capitalis Multiplici continere certum tempus annorum 15. quoad introitus, & annorum triginta respectu capitalis, quo casu, cùm dispositio refertur ad diem certam, nō facit conditionem quoad transmissionem, licet secus in die incerta, *l. dies incertus ff. de cond. & demonstr.* vbi *glos. in fin.* quia purum legatum est, quod mora, non conditio-

ne suspenditur, *l. hæres meus ff. eod. tit.* & tempus videtur adiectū præstationi legati, quod non impedit transmissionem *l. quibus diebus S. 2. ff. eod. tit. de cond. & demonstr.* cessit enim dies à morte testatoris, licet non venerit, vt peti possit, sed transmittitur ad hæredes, *tex. est clarus in l. ex his verbis C. quand. dies legat. ced. & l. si dies ff. eod. tit. & l. unica S. cùm igitur, & S. in nouissimo C. de caduc. tollen.* & idem in substitutione fideicommissaria, vt si facta sit ad diem certam, transmittatur ad filios substituti, quamuis substitutus ante diem certam decesserit, *glos. & Doctores in l. si post diem S. 1. ff. quand. dies leg. ced. & d. l. unica S. fin autem C. de caduc. tollend.* de quo latè *Alexan. Trentacinq. in tract. substit. par. 4. cap. 14. num. 25.* licet aliter dispositum sit, cùm processerit ad diem incertam, *l. cùm hæredes ff. eod. tit. quando dies leg. ced.*

3 Et licet videatur ob stare difficilis *text. in l. si ita scriptum S. 1. ff. de leg. 2.* vbi legatū sub conditione, vel ex die certa, ante diem repudiari nō potest, quia vt dicit *text.* non pertinet ad nos antequam dies veniat, & sic videtur, quòd nec transmitti possit ad hæredes ante diem, si prius ad legatarium non pertinet, *Doct.* tamen in *l. 1. C. de pact. bi Alber. Dec. num. 19. & Curt. iun.* conciliando iura prædicta dixerunt, quòd licet debeatur legatum ante diem, repudiari tamen non potest, cū & si habeat actionē, quia ante diem petere non pōt, pariter repudiādo nihil agit, secundum *Bart. in d. S. 1.* sicut latissimè pro intellectu dictorum iurium declarat *Emmanuel Costa selectar. interpretat. cap. 20. per totum,* quæ conciliatio non admittitur, sed alia probabilior traditur *s. text.* illum procedere in legato alternatiuo sub conditione, vel ex die, quo casu meritò repudiari non potest, quia nōdum ad legatarium pertinet, donec conditio, vel dies extiterit, alterutro autem veniente rectè repudiari potest, cū

sufficiat alterum adimpleri, ita optimè explicat *Did. à Spino in spec. testamentorum glos. 14. post nu. 31. cum seqq.* & sic in legato ad diem certum aliter dicendum est, ut ibidem docet post *nu. 34.* videtur namq; in casu nostro adiectum tempus præstationi dictarum quantitatum, quod tempus iam cessit à die mortis testatoris, ut dictum est, & sic etiam morte sequuta ante tempus fit transmissio ad hæredes *l. Sempronius Attalus vbi glos. in verb. cum post ff. de usu, & usufruct. leg.* cum tempus illud conditionale legatum nõ faciat, & legatarius transmittit, expectabitur tamen dies, de quo latè *Benedictus Capra conf. 133. nu. 5. cum seqq. Menoch. conf. 1067. à nu. 5. & Emmanuel Costa d. cap. 20. in fin.* tantò magis, quia si legatum fuisset factum sub conditione, vel per dictionem *si, post, vel cum,* tunc illæ dictiones, siue aliqua ipsarum effecissent conditionale legatum, & ante diem impediretur transmissio, ut probat optimus *tex. in l. si Titio ff. quando dies leg. ced. & l. si Pontionilla C. eod. tit.* sed quia in casu nostro videtur simpliciter prolatum sine dictione aliqua, ex prædictis, tempus adiectum importat diem, non conditionem, & proinde locus fit transmissioni ad hæredes et ante diem, ut latè comprobatur *Bursat. conf. 8. na. 19. vol. 1. ex quibus videtur concludendum, quon. Camillum transmississe ad filium perceptionem annuam duc. 3000. cum anni 15. completi fuerint, & sic ad matrem hæredem filij, & pariter ad eandem spectare tertiam partem Multiplici ex persona dicti Scipionis filij vocati post annos 30. incēptos à die mortis testatoris.*

- 4 Quoad secundum articulum videtur argui posse in beneficium matris, ex eo, quod licet in testamento sint vocati tres filij, & filij ipsorum masculi ad successionem Multiplici in stirpes, & sic in tertio, non tamē fuerunt adinuicem substituti filij, nec filij filiorum, quo casu inter eos non dicitur indu-

ctum reciprocum fideicommissum, nec filij vnus censentur substituti patruo, vel è contra, sed singuli censentur vocati ad portionem parentum, non patruorum, aut ab eis descendendum, cum reciprocum fideicommissum nõ fecerit, ut benè comprobatur *Cephal. in conf. 401. à nu. 28. & propriè num. 31. vol. 3. allegans conf. Ruin. 134. sub nu. 7. vers. præterea lib. 3.* subdens, testatorem magis diligere nepotes in portione relicta eorum patri, quàm alium filium, cui suam portionem reliquit, cum votum paratum sit, ut quod vni ex liberis reliquit, transeat ad illius descendentes *l. unica C. de his, qui ante apert. tabul. glos. in l. cum acutissimi in verbo vitam suam C. de fideicom. maximè quando expressam mentionem non fecerit agnationis secundum Dec. consil. 287. num. 9. & 10. cum seq. & alij sequuntur, relati per eundem Cephal. eod. conf. num. 39. sequitur Sfortia Odd. consil. 45. num. 30. cumulat in his terminis latè Petr. Anton. Petra de fideicommiss. q. 9. à num. 231. fol. mihi 114. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par. 7. num. 85. à num. 284. vbi cæteri DD. ff. ad Trebell. Riminald. conf. 280. num. 10. & 16. vol. 1. & Bursat. in conf. 64. nu. 18. vol. 1. & conf. 381. post nu. 36. vers. tamen vol. 4.*

- 5 Et attendendo verba dispositionis testatoris, clarè patet, ad successionem Multiplici vocasse filios, & filios filiorum, non tamen eos inuicem substituit, sed tantum in casu, quo aliquis ex filiis ipsius testatoris decederet sine filiis, vocauit filios aliorum, qui superstites essent; Igitur quia procreatis vno, vel pluribus filiis à quolibet ex filiis testatoris, in portione illius non substituit alios descendentes ex alijs filiis videtur absolutum, illius portionem in fideicommissum non contineri ex traditis per *Peregrin. de fideicommiss. art. 13. à num. 5. & num. 7.*

- 6 Amplius, testator voluit in alio capitulo, ut si omnes ex dictis Camillo,

Octa-

Octauio, & Lelio decederent sine filiis masculis, tali casu, ille, qui post obitum aliorum superstes remaneret, valeat de Multiplico disponere, prout de re propria, & in hac specie videtur inter eos honoratos inducta reciproca substitutio fideicommissaria, cum ultimo morienti superstite tantum facultatem dedit disponendi de Multiplico alijs prædefunctis sine filiis, & sic locus non esset transmissioni aliarum portionum prædefunctorum, ut latè tradit *Menoch. consil. 200. à num. 103. & propriè num. 107. volum. 2.* sicut quando ultimus moriens grauatus fuisset restituere integram quantitatem Multiplici, ad notata in *l. Titia Seio, S. Seia Libertis ff. de legat. 2. Rip. in dict. S. cum ita num. 16. Zanch. num. 638. & alij quàmplures relati per Peregrin. d. art. 13. num. 14.* Sed quia Camillus decessit superstitie filio, & pariter Lelius, inter istos filios non potest considerari substitutio reciproca, quæ expressa non est à Testatore aliquo modo, pariter ad illorum portiones non posset dici vocatus Octavius non substitutus, cum facultas disponendi ei tanquam ultimo tributa fuerit, alijs prædefunctis sine filiis masculis, & sic nec cadit alia disputatio, si substitutio fideicommissaria facta pluribus resoluatur in singularitatem vno decedente sine filiis, de quo per *Rip. in d. S. cum ita à num. 138. explicat latè Peregrin. in d. art. num. 61. in fin. cum seqq. Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 11. tit. 5. num. 29.* cum duo filij prædefuncti iam decesserint superstitibus filiis, ad cuius confirmationem adducitur, testatorem prospexisse tantummodò filiis masculis filiorum suorum, & non alijs ex eis descendantibus, nec adiecta reciproca substitutione. Adeoque cessante expressa substitutione portio Scipionis descendantis ex Camillo prædefuncto videtur transmissa in beneficium matris hæredis, non autem in beneficium Francisci Mariæ filij

alterius fratris, qui successisset eo casu, quo Camillus absq; filiis mortuus esset, ut supra ponderauimus: Idcirco defuncto Camillo, superstitie Scipione, illa substitutio euanuit, *l. 1. cum ibi not. C. de condit. insert.*

7 Accedit alia consideratio ex alio capitulo eiusdem testamenti, dum testator disposuit, ut decedente aliquo ex filiis, relictis filiis masculis, & super portione eos tangente vincula non adiecerit, tali casu duo ex filiis superstitibus valeant imponere eademmet vincula ad cōmodum, & beneficium dictorum filiorum masculorum filij prædefuncti, seu prædefunctorum, & sic ex eadem dispositione colligi videtur respexisse tantummodò ad cōmodum filiorum filij prædefuncti absque alia substitutione in beneficium aliorum masculorum ex alijs filiis Testatoris: Proindè cessante substitutione erit admittenda mater ad portionem Scipionis filij, tam quoad capitale Multiplici, quàm respectu perceptionis ann. duc. 3000. elapsis iam annis quindecim à Testatore destinatis.

Verum prædictis omnibus minime refragantibus, tuendo iura Octauij, & Francisci Mariæ filij, & nepotis Testatoris ex infrascriptis apertissimè liquebit, in utroque articulo respondendum esse contra matrem absque difficultate tam ex expressa Testatoris dispositione, quàm ex ipsius coniecturata mente.

8 Quoad primum articulum est aduertendum, non sic absolutè procedere conclusionem superius firmatā, ut locus sit transmissioni, decedente legatario, quando dies certa, non incerta apposita est in legato, sed cum distinctione, ut videamus, an dies, vel tempus certum adiectum sit executioni, & præstationi legati, an autem substantiæ ipsius legati, omissa alia distinctione; An conditio respiciat personam legatarij, vel hæredis grauati, quæ nõ facit ad rem, de qua agimus; & de ea loquitur *Ias. in d. l. si cui*

S. 1. num. 8. *Theſaur. lib. 1. quaſtionum forenſium quæſt. 68. num. 11. Morotius conſ. 3. num. 3. & Did. à Spin. in ſpecul. teſtam. d. gloſ. 14. num. 23. & habetur in d. l. unica S. 1. ubi gloſ. & DD. C. de caduc. tollen. & vt clariùs hanc controuerſiam reſoluamus, eſt conſiderandum, quòd aut tempus certum apponitur ad reſolutionem, ſeu interitum legati, aut apponitur ſubſtantiæ, & diſpoſitioni legati, aut verò executioni, & præſtationi legati; Primo caſu, cùm adiicitur reſolutioni legati, veluti cùm quid legatur præſtandum vſq; ad annos viginti, dicitur purum legatum, reſoluendum tamen, ſeu finiendum per lapſum temporis, & decedente legatario interim locus eſt trãſmiſſioni, caſus eſt in l. ambiguitatem C. de uſuſfru. Secundo caſu, ſi apponatur ſubſtantiæ legati, tunc ſine dubio legatum erit conditionale, veluti ſi legauerit Titio cùm erit annorum 30. & decedente interim legatario non tranſmittit, cùm antea non debeatur, ad text. in l. ſi ita ſcriptum ff. de manuſſ. teſtam. l. ſi cui legetur S. 1. ff. de legat. 1. ubi gloſ. & in l. cùm ex filio in gloſ. 1. ff. de vulg. & pupill. ſi enim ab initio non ſolùm petitio differtur, ſed ipſum legatum, dicitur cõditionale, & non tranſmittitur, quamuis in diem, gloſ. in d. l. Seius Saturninus ff. ad Trebellian. Tertio verò caſu, quando dies certus appoſitus eſt præſtationi, & executioni legati, tunc dicitur legatũ in diem, non conditinale, & Legatarius interim decedens tranſmittit, d. l. ex his verbis C. quand. dies leg. ced. & l. quib. diebus S. quidam Titio ff. de cond. & demonſtr. Veluti ſi teſtator legauerit Titio decem, & ſic purè, & poſtea ſubjiciat, quo tempore accipere debeat, ita latè diſtinguendo docuit Vazquez de ſucceſſ. progref. lib. 3. S. 29. per quatuor columnas, Capr. in d. conſ. 133. cum ſeqq. & Menoch. d. cõſ. 1067. à num. 5. benè verum eſt, quòd ſi dies non certus, ſed incertus appoſitus eſt etiam præſtationi, & executioni, ſem-*

per facit legatum conditionale, gloſ. in d. l. Seius Saturninus, Vazquez loco citato colum. 4. circa fin. referens alios quàm plures, Mantica. de coniecturis ultim. volum. lib. 11. tit. 20. nu. 3. Morotius conſ. 2. & d. conſ. 3. latè, & Theſ. lib. 1. quaſt. forenſ. q. 43. num. 7.

9 His præmiſſis, ſi loquimur de annuis duc. 3000. quos Camillus percipere valuiffet elapſis annis 15. à morte teſtatoris, clarum eſt, tempus prædictum non fuiſſe adiectum præſtationi legati, ſeu executioni, ſed ſubſtantiæ, & diſpoſitioni, cùm antea nihil legatum, aut debitum eſſet.

Sed tunc demùm, cū elapſi eſſent dicti anni 15. & ſic ceſſat tranſmiſſio, prædefuncto iam Camillo ante tempus prædictum, colligitur clariffimè ex verbis teſtamenti, dum dicitur, quòd elapſis priùs annis 15. ab obitu teſtatoris, poſſit quilibet percipere annuos ducat. 3000. & ſic reſultat, nihil antea deberi, nec relictum eſſe, quãuis tãtummodo de pceptione loquatur, cùm omnia interim deſtinata fuerint pro augmento Multiplici, & quia non petitio, ſed legatum ipſum dilatũ fuit ad tempus prædictum, ſcilicet, vt percipere valeant, cùm elapſi fuerint anni 15. vt ſenſus literę ſonat, nec voluit pertinere ad filios, vt infra dicitur, licet ſecus fuiſſet, ſi legata purè certa quantitate, poſtea adiectum fuiſſet tempus circa præſtationem, quæ differtur ex ſuperiùs allegatis, nõ enim refert, vtrum ſcribatur, ſi anni 15. fuerint elapſi, vel cum anni 15. lapſi fuerint, quia primo caſu per conditionẽ tempus demonſtratur, in ſecundo per tempus conditio, & utrobique eadem conditio eſt, dicit not. text. in l. ſi Titio verſ. nec intereſt ff. quand. dies leg. ced.

10 Facto namque legato ſimpliciter, & purè cum adiectione temporis, vel cauſa facilioris ſolutionis heredis grauati, dicitur purum, nõ conditionale, & tranſmittitur, l. ſi cum præſinitione ff. quando dies leg. ced. ſed hoc procedit, quando dies non eſt appoſita legato, ſed

sed executioni legati purè facti præcedentis, quia nunc præsens debetur, & statim pertinet ad eum, cui legatur, licet ante diem peti non possit, sunt verba *tex. in d.l. si dies ff. eod. tit. quando dies leg. ced. & d.l. ex his verbis C. eod. & l. quibus diebus S. quidam Titio ff. de condition. & demonstr.* At in casu nostro non præcessit legatum cum adiectione temporis quoad præstationem, sed ipsum legatum factum est elapsis prius ann. 15. & non antea, & sic obligatio aliqua non oritur, nisi postquam transacti fuerint anni 15. ut denotant illa verba, *elapsis prius annis 15.* quæ sine dubio conditionem important principaliter, ut docet *Ias. in d.l. si cui legatur S. 1. num. 9. ff. de legat. 1.* eò magis quia verba prædicta in dicto legato sunt appposita per ablativum absolutum, & sic conditionem sine dubio important, scilicet si fuerint elapsi anni 15. *l. à testatore ff. de cond. & demonstr. frat. l. acceptis ff. ad l. Falcid. l. si servus S. qui margaritam ff. de legat. 3. Petr. Anton. à Petra de fideicom. quæst. 8. num. 18. fol. mihi 55. Thesaur. d. q. 68. quæstionum forens. post nu. 6. & ablativi absoluti adeò important conditionem, ut inducât fideicommissum, probat text. in l. fideicommissa S. cum esset ff. de leg. 3.* quando includunt verbum dispositivum, sicut in casu nostro, ut *elapsis annis 15. percipiant*, declarat benè *Mantic. d. lib. 11. tit. 20. num. 13.* & parum refert, quòd apponatur tempus certum per dictionem, *si*, vel *cum* vel aliam, quæ conditionem importet, ut probat *Morot. latè d. conf. 2. num. 4. cum seqq.* existente autem legato prædicto conditionali, nec ad suos fit transmissio, secundum *glos. in l. 1. C. de his, qui ante apert. tab. vbi Bart. & DD. & in d. S. cum ita*, reprobata alia *glos. in l. is, cui ff. de action. & oblig. de quo latè Vafq. d. S. 29. num. 19. Mantic. in d. tit. 20. num. 1. & Petrus Ant. à Petra d. quæst. 9. fol. mihi 119. à ter. in princ.*

11 Quæ cōtrouersia resoluitur clariùs ex eodem testamento, dum Testator

disposuit, quòd decedente aliquo ex filiis post tempus prædictum annorū 15. relictis vno, vel pluribus filiis masculis, noluit, eandem summam filiis assignari, vel solui, sed implicari in beneficium filiorum prædefuncti tantam summam, quantam percipiet alius superstes usque ad dictū tempus annorum 30. ex quo sequitur, quòd nedū filij prædefuncti filij non percipient summam prædictam, sed quòd elapsis annis 15. filij testatoris tantūmodo superstitēs percipiēt, non prædefuncti, cumq; Camillus, & Scipio pater, & filius decesserint ante lapsum annorū 15. transmissioni locus non est aliquo modo in beneficium matris ratione prætenforum ann. duc. 3000.

12 Si verò loquimur de portione capitalis Multiplici prædicti, res magis expedita est cōtra matrem, quoniam quātitatem destinatam pro Multiplico, voluit implicari per annos triginta continuos ad commodum, & beneficium filiorum, & filiorum ab eis procreātorum masculorum ordine successivo, & non aliter. Ita ut elapsis annis 30. pater habere potuisset, si viueret, & post eius mortem filius, etiam non hæres, cum patris contemplatione non fuerit relictum, de quo latissimè *Andr. de Iser. loquens tam in cōtractibus, quàm in vltimis volūtatibus in cap. 1. S. & si libellum à nu. 4. usque ad num. 18. de alien. feud. pater. Bart. & DD. in l. Gallus, S. quidam relictè ff. de liber. & posthum. Alber. in l. liberti à versic. ex quo nota C. de oper. libert. Corn. conf. 17. 1. col. vol. 4. maxime attenta illa dictione, non aliter, de qua *Ias. conf. 86. nu. 16. lib. 3. Dec. conf. 61. num. 2. & alij relati per Morot. d. conf. 2. num. 14.* mortuo itaque patre ante tēpus prædictum, ius aliquod ex sua persona in filium non transiit. cum nihil purè legatum sit soluendū fortè post annos 30. Fuit namque institutum Multiplicum in beneficium filiorum testatoris, & filiorum descendētiū ab eis, sed post annos 30.*

com-

cōpletos; immò cūm dies nō cesserit, conditionalis dispositio cedit in beneficium superstiti completo tempore prædicto, & antea nō fit transmissio ad text. in l. cūm quidam la 2. S. plane in fin. vbi glos. fin. ff. de legat. 2. & filij in casu prædicto non sunt in conditione positi, sed principaliter vocati omnes filij filiorū testatoris, elapsis dictis annis 30. vt expressè ex verbis testamēti ibi, *elapsis dictis annis 30. &c.* nec mater ex persona filij aliquid prætere repote st, cūm ante tempus annorum 30. succedere non poterat, licet antea natus fuerit, quoniam Testator expressè disposuit, vt elapsis ann. 30. (pariter per ablatium absolutū) succedere debeant pleno iure omnes filij masculi dictorum Camilli, Octauij, & Lelij, ideòque nedum tempus appositum est legato, & eius substantiæ, sed successio tunc competere poterat, cūm lapsi fuerint anni 30. & non antea, & sic conditionaliter, & defuncto iam Scipione ante tempus prædictum non fit locus transmissioni ad heredes pro rata Multiplici per ipsum non quæsitā, sed integra quantitas Multiplici prædicti pertinet ad eos, qui superstites fuerint completo tempore prædicto, quemadmodum fortius confirmabitur ex allegandis in secundo articulo proposito, & cum distinctione supradicta resolutę remanent obiectiones primi articuli.

- 13 Ad secundum articulum deueniēdo, est præmittendum, quod si portio Multiplici quæsitā fuisset Camillo, vel Scipioni filio, tunc fortè cessaret disputatio, quoniam facta acquisitione semel, illa portio alteri accrescere nō potest etiam inter coniunctos re, & verbis, siue verbis, aut re tantum, text. est clarus in l. 1. S. interdum vbi glos. ff. de usufruct. accrescend. de quo Ripa in d. S. cūm ita post nu. 66. vers. aduerte diligenter, latè Vafq. de success. progres. lib. 3. S. 23. nu. 32. Craff. in S. ius accrescendi quæst. 15. nu. 2. licet adhuc post acquisitionem potest esse locus iuri

accrescendi ex voluntate testatoris, vt ibidem Ripa declarat, relatus à Petra in d. q. 9. fol. mihi 117. à ter. colu. 2. verum quia in casu nostro fundatum est, nullam portionem competere potuisse Camillo, & Scipioni prædefunctis ante tempus à Testatore præfinitum, nulla facta per ipsos acquisitione, cæteri filij testatoris, & ipsorum filij nedum censentur vocati ad portiones ipsorum, & parentum, sed ad integram quantitatem Multiplici ex infra scriptis.

- 14 Primò, quamuis inter plures vocatos nō cēleatur inductum fideicommissum reciprocū ex superius allegatis; nihilominus cū omnes vocati sunt expressè, vel tacitè ex mente testatoris, vt in casu nostro patet ex facto præmisso, verior est contraria opinio, vt sit inductum reciprocum fideicommissum, maximè existentibus coniecturis, quæ ex eadē dispositione colliguntur, ita Riminald. conf. 139. vol. 3. Crauett. conf. 130. num. 6. & Zanch. in d. S. cūm ita nu. 397. relati per Petram in d. quæst. 9. à nu. 233. verba autem, vel coniecturæ dicuntur sufficientes, si proprias filias fæminas exclusit, vt considerat Petra loco citato post numerum 235. respondendo contrarijs, vel si sub nomine collectiuo omnes filij, & eorum filij, vel descendentes vocati fuerint, aut si vocati fuerint in stirpem, & non in capita, vt tunc resultat reciproca substitutio, quæ omnia concurrunt in specie nostra, sic optimè Peregr. de fideicom. in d. art. 13. nu. 73. declarat contra Ceph. & Sfor. Oddum vbi supra, qui videndus est, & deferuiunt pro responsione cum alijs infra scriptis ad longè notata per Lannar. conf. 60. per totum, & licet in eadē dispositione vocauerit filios in capita, & non in stirpes, id ob stare non potest, quoniam loquitur in illo casu, quando duo ex filijs ipsius testatoris prædeceffissēt, nullis relictis filijs masculis, & sic inter filios vltimi morientis, quando non erat opus reciproco fideicō-

fideicommisso voluit dari successi-
onem in capita, & non in stirpes, quod
potius confirmat superius adducta, &
hoc vltimum in beneficium vocato-
rum, vt ad eos fiat transmissio, si vo-
cati fuerint in stirpem, cōsiderat *Me-
noch. in alio consil. 333. num. 33. vol. 4.*
referens quāplures vltra allegatos
per *Peregrin.* quando videtur ex hac
clausula respicere oēs descendentes
filiorum, vt per *Decian. conf. 88. nu. 71.*
vol. 4. aut si testator ordinauerit, bona
peruenire debere ad filios, & eorum
descendentes, quoniam ad eos per-
uenire nō possent, nisi per fideicom-
missum, vt docet *Cephal. conf. 330. nu.*
11. vol. 3. Petra in d. q. 9. num. 250. in
28. coniect. sicut in casu nostro ad suc-
cessionem Multiplici vocauit filios, &
filios ab eis descendentes, qui altero
decedente admitti non possent, nisi
per fideicōmissum, verū quia con-
iecturę profunt, nedum ad inducen-
dum reciprocum fideicōmissum, sed
etiā, vt iure transmissionis portio de-
ficientium pertineat ad vocatos, vltra
superius notatas cōsiderantur in-
frascriptę, quę conferunt pro fidei-
commisso reciproco, & transmissio-
ne, etiam attentis verbis testatoris, vt
infra dicetur.

15 Secundo loco subsequenter cēte-
ri filij, & ab eis descendentes vocati,
licet non inuicem substituti, admit-
tuntur ad integram summam Multi-
plici iure transmissionis, cōstituendo
maximam, quod & si aliquid non sit
transmissibile, poterit fieri transmissi-
bile ex voluntate, & coniecturata-
mente testatoris, & sic ē contra, si ta-
men cōiecturę colligantur ex verbis
eiusdem dispositionis, *Mantic. latē in*
d. tit. 20. post num. 8. cum seqq. ex do-
ctrina Bal. in d. l. 1. C. de his, qui ante
aper. tab. & in d. l. unica circa fin. vers.
nisi aliquibus indicijis C. de cadu. tollen.
quem alij innumeris sequuntur, relati per
Decian. conf. 88. num. 65. vol. 2. Petra
in d. q. 9. n. 47. cum seq. 58. & 62. Alex.
Trentacinq. in d. part. 4. num. 6.

16 Prima coniectura, vltra superius
enarratas resultat ex eo, quod si non
fieret transmissio ad filios, seu descen-
dentes vocatos, esset occasio, vt ex-
traneus pręferretur descendenti-
bus testatoris, vel ipsius coniunctis proxi-
mioribus, vt succederet in casu no-
stro, ita *Soc. & alij in d. S. cū ita.* Secun-
da coniectura, quando minus dile-
ctus pręferretur magis dilecto. Tertia
coniectura, quando testator voluit
providere conseruationi agnationis,
maximē quando de descendenti-
bus masculis locutus fuerit, vt in specie
nostra, siquidem testator in vno ca-
pitulo facultatem dedit superstiti, et si
filios masculos non haberet comple-
to tempore annorum 30. apponendi
vincula, vt placebit, subdit, vt effectus
eiusdem Multiplici pro quanto fieri
potest, conseruetur in filijs masculis
natis, & nascituris ex filijs dicti testa-
toris, & filij filiorum teneantur agno-
scere et, quod contineret dilationem
temporis cuiuscunque, nō distincto,
in cuius portione admitteretur, & in
alio capitulo, vbi licet non imponat
aliam poenā pro obseruantia disposi-
tionis, confusus de moribus, & probi-
tate filiorum, quod obseruabūt men-
tē testatoris, pręsertim quia tendit ad
bonum ipsorum, & filiorum, hono-
remq; & amplitudinem domus, & fa-
milię eorum, tantō fortius quia alie-
nationem permittit vltimo decedēti,
alijs non superstitibus descēdentibus
ex filijs prędefunctis, & sic videtur,
omnes includere in successionē inte-
gri Multiplici, & vltimum admitti alijs
deficientibus post annos 30. Quas
coniecturas, & alias, quę adduci pos-
sent, latissimē confirmat idem *Alex.*
Trentacinq. cuius scripta inutile
esset transcribere in d. 4. part. cap. 14.
à nu. 7. vsque ad num. 24. & Crau. conf.
130. à num. 6. & colliguntur faciliē ex
traditis per DD. in d. S. cū ita, & per
alios Doctores in locis superius citatis,
& pręsertim per *Menoch. in d. consil.*
200. à num. 7. vol. 2. tam pro transmissi-
one

sione ad descendentes vocatos, quā ad impediendam transmissionem ad alios, quæ sit, vel non sit secundum voluntatem disponentis *Dec. conf. 397. num. 5. Ias. conf. 233. vol. 2. Soc. conf. 141. num. 21. volum. 2. & Couar. præf. quæst. cap. 39. num. 7.*

- 17 Tertiò, quamuis filij, & descendentes vocati non essent aliquo modo coniuncti, adhuc ex coniecturata mente ex verbis superius ponderatis locum haberet ius accrescendi *l. si Titio, & Mauius S. Iulianus ff. de legat. 2. Bart. in l. in testamento ff. de vulgar. & pupill. per Dec. in l. 1. nu. 18. C. quando non peten. par. Alex. conf. 12. num. 10. vol. 5. Riminal. conf. 159. nu. 10. vol. 1. latè Decian. conf. 41. nu. 102. cum seq. vol. 1. Mantia. de coniect. lib. 6. tit. 1. nu. 4. & lib. 10. tit. 3. nu. 3. sed ut tollatur de medio omnis dubitatio, in casu nostro non egemus coniecturis, cum adsint verba expressa testatoris, qui voluit multiplicari summā ordinatam per annos 30. ad commodum filiorū, & filiorum ab eis procreandorū, itaq; filij coniunctim vocati sunt ad successionem Multiplici, & elapsis dictis annis 30. voluit, ut in Multiplico succedere deberent pleno iure omnes filij masculi dictorum Camilli, Octauij, & Lelij, qui tunc nati fuerint, & exinde nasci contigerit, æquis portionibus in stirpem, & non in capita, quo stante isti filij filiorum testatoris vocati simpliciter ad successionem Multiplici, licet æquis portionibus, dicuntur sine dubio coniuncti verbis, licet disiuncti re, quia in vnica oratione omnes vocantur æquis portionibus, non omnino, & realiter disiuncti, ut per *Doct. in l. re coniuncti ff. de legat. 3. per glos. in d. l. 1. S. interdum ff. de usufruct. accrescend. & Petra in dict. quæst. 9. post nu. 254. col. 4. fol. mihi 116. vers. quinta sit conclusio*, ideòq; portio adhuc non quæsitæ per Camillum, & Scipionem patrem, & filium prædefunctos, accrescit cæteris superstitibus, coniunctis verbis tantum, ut per *Doctores in**

d. l. re coniuncti, & in d. l. 1. S. interdum Michael Craffus in d. S. ius accrescendi quæst. 8. nu. 4. est enim ius accrescendi prouisio legis procedens ex tacite mente testatoris *l. cohæredi S. qui discretis*, vbi *Bart. Alex. & alij ff. de vulg. & pupill.* & est quædam tacita substitutio secundum *Rip. in d. l. re coniuncti num. 126. & 205.* ideòque impedit, & facit cessare transmissionem, nulla constituta differentia, an legatum, vel fideicommissum sit vniuersale, vel particulare, quòdque locum habeat etiā in fideicommissis ex multorum auctoritate, prædicta indubitanter comprobatur latè *Petra in d. q. 9. post num 254. col. 2. in fin. cum duabus sequentibus*; cum ergo tam filij testatoris, quàm filij ex ipsis descendentes sint coniunctim vocati, portio dictorū Camilli, & Scipionis nō aliter ad hæredes transmittitur, sed cæteris superstitibus accrescit.

- 18 Postremò, sunt insuper attendenda præcipuè verba, & mens testatoris, qui dum facultatē tribuit non habenti filios vti administratori imponendi vincula super portionibus, quæ spectarent ad filios masculos, reddit causam, ut pro quanto fieri potest cōseruetur in filiis masculis natis, & nascituris ex filiis testatoris, & sic non vocauit eos pro rata Multiplici, pariter decedente aliquo cum masculis, qui super portione eos tangente ad finem præmissum vincula non adiecerit, alij duo ex filiis superstitibus valeant imponere eademmet vincula ad beneficiū filiorum defuncti, quæ imponere decreuerint super portionibus propriorum filiorum masculorum, si quos habuerint, ac pro beneficio ipsorum ad finem prædictū, & sic duo superstites poterāt vincula hinc inde adinuicem pro beneficio dictorum filiorum adijcere pro ipsorum arbitrio, ultra iam disposita à testatore pro tempore prædicto, quæ non egebant declaratione, aut confirmatione hæredum, ex quibus attenda mente testatoris resultat etiam reciprocum fideicommissum in benefici-

beneficium superexistentium, etiam attentis alijs rationibus superius allegatis. Tantò magis, quia duo filij superstitēs mortuo Camillo vincula imposuerunt viuēte Scipione, cuius portio ex nunc adueniente tempore ad superstitēs pertinebit ex facultate attributa à testatore vltra ipsius mētem expressam, quæ colligitur ex verbis dispositionis prædictæ, quæ fortiùs confirmatur ex alio capite testamenti, in quo decedente aliquo ex filijs cum filijs, vel sine filijs masculis ante finitū tempus annorum 30. voluit, superstitēs, vel superstitē posse tam super portionibus propriorum filiorum masculorum, quàm super portionibus aliorum filiorum natorum ex filijs prædefunctis imponere posse ea omnia vincula, & grauamina, quæ sibi expedire videbuntur, conferens omnem potestatem necessariam, & opportunam, cujus dispositionis autoritate post mortem Camilli, duo alij fratres superstitēs Octavius, & Lelius, vt dictū est, vincula imposuerunt, ex quibus ex abundanti cessat prædicta transmissio dictæ portionis adhuc non quæsitæ, & accrescit superstitibus.

Et ex his tolluntur omnia cōtraria, etiam in hoc secūdo articulo pro matre ponderata tam ex iuris dispositione, quàm attentis verbis testamenti, & ipsius testatoris mente clarissima, apparente ex eadem dispositione, & proindè sigillatim non est opus ad cōtraria respondere.

19 *Causa non fuit decisa Ianua, vbi tractabatur.*

ARGVMENTVM.

Quòd præsens donatio veluti metu reuerentiali, machinationibus, & malis artib⁹ captata, & extorta sit, omni-

bus prorsus viribus exhausta, & euacuata fusè disputatur, & per multa iuris loca, rationes, & authoritates est hæc veritas demonstrata.

S V M M A R I V M.

- 1 *Casus figuratio.*
- 2 *Minor ætas in Feudatarijs fuit sub gubernio Excellentissimi Comitis Oliuares prerogata vsque ad ann. 18.*
- 3 *Feudataria minor dum nubit, finitur Baliatus concludenti rōne per Andr. assignata; ac dissoluto matrimonio reincidit in eundem, si adhuc in minori existit ætate.*
- 4 *Balius est bonorum allodialium, seu burgensaticorum, nedum feudaliū administrator.*
- 5 *Fœmina nubendo efficitur sui iuris, at- tenta Consuet. Neap. At; ramoriente viro in eandem incidit potestatem secundum Napod. Contraria sententia ab Afflic. probata. Authoris distinctio, & conciliatio. Napod. authoritas quanta sit.*
- 6 *Donatio facta Balio etiam cum Iudicis decreto est omnibus viribus prorsus exhausta, maxime iuramento cessante. Quod nequaquam poterit à sapiente suppleri, etiam si sit factum pactum de consiciendo instrumento ad eiusdem consilium, & cum ratione, quæ recensetur.*
- 7 *Balius non potest in sui beneficium auctoritatem præstare. Et contractus taliter gestus inter Balium, & minorem est ipso iure nullus, nec iuramento firmatur. Tutoris, & Balij auctoritas quò tendat, seu ad quem finem inducta?*
- 8 *Mulier nubendo transit in potestatem, & obsequium viri. Cuius propterea necessaria erit auctoritas in contractus celebratione, & dona-*

- donatione, & num. seq. & num. 13.
- 9 Intellectus Reg. Prag. ad Senat. Consult. Velleian.
Stylus Regia Cancellarię viget, ut adhibeatur Regia dispensatio etiam in bonis extra dotem.
Donatio ex quo est contractus nominatus, iocirco etiam in praeibitis venit illius appellatione.
- 10... non manet sub censura, & prohibitione Velleiani attentis terminis iuris communis.
Declaratione tñ adhibita, de qua hic.
Mulierum genus regulariter est avarissimum.
Traditio per constitutum est reali, corporali, & vera infirmior.
Idq; suadetur Consuetud. Neapol. hic ponderata.
- 11 Donatio manet sub censura auth. Sacramenta puberum C. si aduers. vendit.
Pariter & minor, si tamen sit pubes, sed cum declaratione hic adducta.
Quae sanè limitatio innititur insigni ratione.
- 12 Refertur nunc alia restrictio ad eandem anth.
Lesio enormissima quid operetur.
Et quomodo considerata in donatione.
Minori sine causa donanti non obstat iuramentum, nec contractus geminatio secundum utrumq; Thesaur.
- 13 Iuramentum in contractu appositum quando non obstat, & num. seq.
- 14 Fraus, & dolus quando praeceteris presumatur.
Ratificatio eodem tempore confecta est nullius virtutis.
- 15 Authen. praefata aliam admittit limitationem.
- 16 Metus reuerentialis ex quibus inducatur.
Maiorum preces metui equiparantur.
Metus antedictus an procedat in matre.
... minor sufficit in femina, quàm in masculo.
- 17 Contractus simulatus, & illicitus probatur ex coniecturis, & praesumptionibus.
Ita etiam & dolus.
Fraus, dolus, simulatio, & alia huius generis, quae occultè fiunt, probantur per testes singulares.
Probationes imperfectae coniunguntur in his, quae occultè fiunt.
- 18 Facti circumstantia hic commemorata.
- 19 Dolus, qui adfuit in contractu confirmato, repetitus intelligitur in sequenti contractu confirmante.
Dolus, & metus semel adhibitus praesumitur perseverare.
Ratificatio quando validet actum praecedentem.
Dolus, & machinatio quando arguatur, & num. 20. cum seqq.
... quando inferri dicatur etiam volenti.
- 21 Fraus praesumitur ex donatione facta con. unctae personae.
Dolus facilius praesumitur quando contrahit quis in domo aliena, & cum persona coniuncta.
- 22 Donatoris dicto, seu declarationi quando sit standum.
Donatio quando dicatur captiosa liberalitas, ita ut omninò carruat.
Error potius, quàm donatio praesumitur.
Dolus ex praecedentibus, & sequentibus probatur.
Donatio quando imaginaria dicatur, & nullius virtutis.
- 23 Alia facti particula.
- 24 Factum ex legitima causa in contractu non deductum an possit legitime per testes deduci.
Actione de dolo quando quis adstringatur.
Donatio extorta dolo, & fraude est omnibus viribus exhausta.
- 25 Licentia generalis sufficit uxori ad contrahendum, & faciendum quae ei non licent sine viri licentia.
... quando sit inualida.
Maritus minor existens sub tutoris auctoritate.

- authoritate non potest sue uxori licentiam ad contrahendum prestare.*
- 26 *Donandi facultas in generali facultate videtur excepta.*
In mandato generali, & cum libera non continetur facultas donandi.
- 27 *Donare an possit uxor sine viri licentia propter nobilitatem, & dignitatem viri.*
Donatio fideiuciaria, & sic simulata nō subsistit.
- 28 *Terminus, ad quem fit relatio, restringit terminum referentem.*
- 29 *Fauorabile respuit illam interpretationem, q̄ p̄ssit officere ei, in quem beneficium confertur.*
- 30 *Testes domestici quandoq; plenam fidem faciunt, maxime si ipsorum fides suppleatur ex numero, & qualitate, seu habilitate aliorum testium.*

Pro Principe, & Principissa
 Roccæ Romanæ.

CONSILIVM XII.

Donationem initam per Principissam Roccæ Romanæ in beneficium comitissæ Anuersæ matris omni iure, & equitate nullam, & inualidam esse declarandam ex infrascriptis apertissimè hquebit; attendendo factum, & veras iuris conclusiones.

Etenim attenta forma instrumenti assertæ donationis pretenditur, Principissam sub die 9. Maij 1601. mediante quodam Albarano donasse Comitissæ matri duc. 15000. soluendos per Ducem Castri Sanguinis ex causa antefati, ob mortem Ducis prædecessoris olim primi viri eiusdem Principissæ duc. tercentum legatos per eundem Ducem in suo testamento, duc. 500. debitos, & promissos in capitulis matrimonialibus annuatim per eundem Ducem, & non solutos, duc. 2000. capitalis, pro quibus Fidelissima Ciuitas

vendidit tot annuos introitus, & demum gēmas, quæ exprimuntur maximi valoris, & alia bona reseruata in capitulis matrimonialibus factis cum Marchione Turris Francolisij nunc Principe viro, quam donationem allegatur eandem Principissam ratificasse, & denuò fecisse virtute instrumenti cum insertione albarani prædicti sub die 24. Aug. eiusdem an. 1601.

Hæc donationem Principissa primo loco institit inualidā declarari tāquā initam persuasionibus, & metu reuerentiali, & in enormissimam læsionē, confisa, quòd alijs non expressis Comitissæ mater, cui omni tēpore reuerentiam exhibuit, agnoscere debuisset veritatem prædictæ donationis extradicialiter absq; Iudicis determinatione. Verum cum vidisset post nōnullas preces, & intercessiones matris liberationem, & instantiam pro executione prædictæ donationis, coacta fuit alias causas nullitatis, & inualiditatis exprimere, & similiter Princeps insimul institit pro infirmanda donatione prædicta, & in effectu omnia reducuntur ad infrascripta capita nullitatis, & inualiditatis iuxta deducta in processu.

- Primò, donatio prædicta redditur nullius roboris, & efficaciæ, tam attenta persona Principissæ donantis, quàm Comitissæ donatarie; siquidem Principissa tempore matrimonij contracti erat ætatis ann. 14. cum dimidio, sicut
- 2 in facto notatur, & successuè minor etiam ex dispositione nouellæ *Pragm.* editæ tempore Proregis Excellentissimi Comitis Oliuares prorogatis minorem ætatem in feudatarijs vsq; ad
- 3 annum 18. immò sub baliatu eiusdem Comitissæ matris, quoniā licet ex causa matrimonij initum cum q. Duce Castri Sanguinis defisset esse sub potestate matris uti Balie; nihilominus dissoluto matrimonio prædicto, & existente Principissa eo tempore adhuc in minori ætate, reincidit in Baliatu primæuo, quamuis vidua per-

P manet-

manferit durante minori ætate, doctr. est singularis *Andr. de Iser. in Constit. minorum iura in fine*, vbi quòd dum nubit, finitur baliatus, & est æquum, quia transit in obsequium, & familiam viri, sed si fiat vidua ante annum 15. & sic minori ætate durante erit idem Balius (& hodiè vigore *Pragmatica* prædictæ, si fieret vidua ante 19. annum) prosequitur *Capyc. in inuest. in verb. feudatariorum Balij, in vers. desinunt Balij in fine*, & clarum est, quòd Balius administrat nedum feudalìa, sed burgésatica bona, vt ibidem *Capyc.* posuit in *verb. administrabit*, idq; fortius comprobatur ex doctr. *Napod. in consuet. sed & mulier. in tit. de filiasam. nubète*, vbi quòd dū nuptiæ sunt causa, vt fãmilia fiat sui iuris, si tamen moritur maritus, reuertitur in potestatem patris, quia cum cesset secunda potestas, reuertitur in primam; cum fuerit liberata ob causam, & ad tempus quandiū durat secunda potestas, & licèt *Affl. & A. de Viuaya i bidem Addentes* teneant contrariam opinionem, & idem *Affl. in Const. prosequentes n. 12.* dicat aduersus *Napod.* quòd quandoq; bonus dormitat Homerus, & sufficeret pro responsione dicere, durum esse recedere ab opinione *Napodani*, vt testatur *Dominus de Franch. in decis. 666. nu. 3.* Nihilominus hæc controuersia conciliatur, vt doctr. *Napod.* indubitanter procedat, si mulier nupta, & effecta vidua, nō haberet modum in rebus, vel quia esset minoris ætatis, vt fuit iudicatum in causa Portiæ Follerix, ita refert *Camill. Saler. ibidem, in verb. pro opinione Napod.* Itaq; accedendo ad casum nostrum, dum Principissa vidua adhuc minor egebat authoritate Balij vsq; ad annum 18. completum, reuersa fuit in eadem potestatem Comitissæ matris vti Balix, quòd si mulier vidua effecta esset maioris ætatis, tunc fortè posset procedere opinio *Affl.* si vera esset contra *Napod.* & hic non est casus noster, durante igitur minori ætate

doctrina *Andr.* rectè procedit, cū adhuc opus sit auxilio Balij, & in hoc cessat omnis controuersia. Qua conclusione stante si attenditur tempus datæ in albarano ante matrimonium contractum, prorsus nulla, & inualida erit donatio facta à Principissa tunc minore, & existente sub Baliatu eiusdem Comitissæ matris, etiam cum decreto, ad *tex. in l. fin. S. cum autem C. si maior fact. l. prima S. sed et si non mortis, ff. de tutel. & ratio. distrah. & in l. si curatorem habens C. de in integr. restit. Bal. in l. 1. C. si aduers. donat. & Doct. in l. pactum Curatoris C. de pact. Arius Pinell. in l. 1. C. de bon. mater. par. 3. sub n. 58. & latè *Ottau. Simoncel. de decretis in tit. de donat. sub num. 7.* maximè cessante iuramento in albarano prædicto, de quo latius dicetur inferiùs, & licèt in eo Principissa promississet conficere instrumentum ad cōsiliū sapientis Comitissæ, adhuc iuramentum ex consilio sapientis suppleri non potest, vbi nō reperitur interpositum, quia iuramentum requirit formalitatem verborū, & quòd formaliter verbis iuretur, *las. in lex ea parte post num. 9. vers. 7. & ultimò ff. de verb. obl. vbi Imol. & alij* sine contradictione.*

7 Ex parte quoq; Comitissæ matris nō minus redditur nulla donatio prædicta vigore albarani: quoniam dum Principissa minor donat matri adhuc Balix, non potuit Comitissa in sui beneficium authoritatē præstare, & redditur cōtractus taliter gestus inter minorem, & Baliū nullus, & inualidus, *l. 1. vbi Bar. nu. 4. ff. de author. tut. postq; dum minor est sub tutore, vel Balio, authoritas hoc casu requiritur ad integrandam personam minoris, vt per Alex. in lōga addit. ad Bar. in d. l. 1. nec iuramento confirmatur, vt latè Tiraq. de ll. connubial. gl. 4. nu. 26. & gl. 8. n. 11. Matienç. latissimè tit. 3. l. 2. gl. 1. n. 12. & 18. qui videndus est, & satis absurdum, & exemplare esset, si donatio extorta per tutorem à minore, dū est sub ipsius potestate, aliquo modo p-*

mit-

mitteretur, & subsisteret. Quod non est ferendum.

8 Siloquimur de instrumento ratificationis albarani prædicti, ex eodem hoc primo capite pariter infirmatur, quia tempore ratificationis erat minor, ut deductum est, & licet baliatus Comitissæ ob matrimonium cum Principe denuò fuisset finitus, trāsierat tamen in potestatem, & obsequium viri iuxta tradita per *Alex. conf. 133. vol. 4.* cuius autoritas fuisset necessaria, ultra alias nullitates, & defectus, sicut inferius latius explicabimus.

9 Insuper cōfirmatur hæc nullitas, quia instrumentum prædictæ ratificationis fuit celebratum contracto iam matrimonio, & traducta Principissa ad domum viri, quo casu applicatur pro nullitate Regia Pragmatica ad Senat. Consult. Velleian. quæ licet loquatur in obligatione mulieris in beneficium alterius, adhuc intellecta est in omni contractu, ut passim observari videmus, & requirebatur quoque regia dispensatio, etiam quoad bona extra dotem iuxta stylum Regiæ Cancellariæ, quoniam in prohibitis appellatione contractus venit donatio, quæ est contractus nominatus, *l. si quis argentum S. pen. C. de donat. Decian. in conf. 32. num. 44. vol. 3.* & ideo mulier, quæ non potest contrahere sine licentia viri, neque donare potest, ut per *Tiraq. de ll. connub. gl. 5. n. 43. & Matien. tit. 3. l. 2. gl. 1. num. 2.* Ob quod Comitissa

10 procuravit etiam albaranum sub die ante matrimonium contractum, de quo infra, potest esse ratio, quia licet Velleianum non habebat locum in donatione *l. j. ed. si ego ff. ad Senat. Consult. Velleia.* id tamen procedit, dummodo donatio inceperit à traditione secundum *Aret. ibi in 3. notab. D. de Franch. dec. 279. nu. 3.* & tunc cessat illud beneficium de iure cōmuni, ex quo tradendo videtur omnino voluisse donare, quod regulariter repugnat naturæ mulieris, ut loquitur *tex. prædictus*, & ibi *glos.* nec traditio per constitutum

sufficeret, cum ex eo non colligatur certa mens donantis ad exercendam liberalitatem, ad quod ponderatur quoque *Cōsuet. Neap. incip. instrumenta donationum fol. mihi 301.* quæ firmitatem non obtinent, nisi possessio rei donatæ penes donatarium pervenerit, adeò quod nec sufficiat translatio per constitutum, cum requiratur corporalis traditio, ut ibidem *Napod. posuit in verb. pervenerit post nu. 75. vers. sed certè tex.* & licet in *verb. traditionem* videatur aliter dicere, quando adest causa vera, & apta ad trāsferendum dominium, hic cessat causa, immò contrarium patet ex infrascriptis, & pro confirmatione videatur solemnis *Additio Francisci Antonij Villani ad consuetudinem prædictam*, & tradita per eundem *Napodan. in consuetud. antecedenti, in verbo re tradi.*

11 Nec oberit, si dicatur, donationem denuò factam vigore instrumēti fuisse iuramento vallatam, ex quo valida redditur, etiam si processerit à minore pubere tantum ad *tex. in auth. Sacramenta puberum C. si aduers. vendit.* de quo per *Affl. dec. 322. qui text. procedit et in donatione*, ut ibidem tenent cōmuniter *Doct. & Glos. Andr. in c. 1. S. itē Sacramēta sub n. 45. ad fin. de pac. iur. firm. Dec. cōf. 180. & 181. Thefaur. dec. 66. Surd. cōf. 46. n. 12. vol. 1. et Sforz. Odd. in tract. de restit. in integ. q. 58. sub nu. 19. vers. in cōtrarium.* Quoniā hæc obiectio levis est, & ex pluribus facile diluitur, Primò, quia *tex. in d. auth. Sacramenta puberum* nō procedit in minore habente curatorē, vel Balivū à Iudice datum, cuius autoritas intervenire debet, ut per *Curt. iun. in conf. 54. Alber. in eadē auth. & clariùs Salyc. ibidem nu. 11. vers. sed nunc quero*, illa ratione, quia eo casu interdictio nō tantū est facta à lege, sed à Iudice, & sic nullitas causatur ex alio extrinseco, nō ex defectu solius ætatis, ut ibi per ipsū, sequitur *Imol. in c. cum cōtingat vers. itē iuxta præfata de iure iur. & quāvis Baliatus esset finitus per matrimonium*

contractū, transijt tamen in potestate viri, qui successit loco Balij, & ipsius consensus fuisset necessarius.

- 12 Secundò, licet in donatione non consideretur læsio, adhuc *authentica* prædicta non procedit, si læsio est enormissima *Curt. iun. conf. 141. Ruin. conf. 107. vol. 1.* Quia cum adsit magna læsio, præsumitur adesse quandoquæ dolum præsumptum ipsius donatarij potius, quàm liberalitatem, ex parte minoris donantis, quæ læsio considerabitur habito respectu ad quantitatem patrimonij, ad qualitatem donantis, & rei donatæ, ita opinioniones concordat *Sforz. Odd. in dicta quæst. 58. art. 2. num. 21.* vbi videri poterit, vel si nulla causa mouerit minorem ad donandum, quoniam sui facilitate præsumitur ductus, etsi donauerit minor sine causa, non obstabit iuramentum, etiam si essemus in geminatis contractibus, vt considerat quoque *Thesaur. in dicta decis. 66. num. 2. & Gaspar Anton. filius in addit. in fine*, & in casu nostro hæc omnia, & maiora concurrunt, vt infra suo loco dicemus.
- 13 Tertiò, *sex*, ille ex alio nō procedit, ex quo instrumentum prædictum fuit initum contracto matrimonio, & Principissa traducta ad domum viri. Quo casu militat dispositio Regiæ *Pragmatica*, vt supra fundauimus, & proindè iuramentum non obstabit, stante *Pragmatica* cum clausula annullatiua, vt communiter tradunt *Doct. Castrenf. consil. 465. in fine volum. 1. Curt. sen. consil. 67. num. 18. cum sequ. Rolan. consil. 43. volum. 1. & consil. 7. num. 39. lib. 3. Borgnin. Caualcant. decis. 30. num. 18. volum. 1. Petr. Benintend. decis. Bononiens. 47. nu. 4. & latissimè habetur in dicta Addit. ad Thesaur. decis. prædicta 66.*
- 14 Quartò, instrumentum donationis prætensæ non fuit simpliciter initum pro donatione faciendâ, sed principaliter ad cōfirmationem albarani, & pro abundanti clausula fuit dictum

quòd de nouo donauit, ex quo instrumento fortius præsumitur dolus, & fraus, nam videns Comitissa albaranum primæ donationis minus validum, sed suspectum fore, induxit Principissam filiam simplicem, & incautam ad faciendum secundum instrumentum, in quo abundans cautela fuit adhibita nouæ donationis, ideò ex hoc tantummodò fraus, & dolus præsumi debet, nec iuramentum obstabit ex traditis per *Bal. in l. testamentum C. de testam. Beroius in specie* posuit, qui videndus erit, in *consil. 59. num. 14. volum. 1.* Item ratificatio non fuit inita verè ex interuallo, sed eodem tempore cum alijs defectibus, vt paulò inferius confirmabimus.

- 15 Quintò, quia Principissa donationem constituit, non vt verè donaret, sed potius in confidentiam, & vt matri crederet, præcedentibus ipsius suasionibus, & promissionibus, vt infra dicetur, demum *authentica Sacramenta puberum* procedit, quando contractus est inualidus tantummodò ratione minoris ætatis, secus si ex alia causa, & alij defectus concurrant *Ias. & ceteri in eodem tex. Imol. conf. 1. col. 2. Dec. conf. 403. nu. 22. circa fin. in ultima col. Neuizan. conf. 22. post n. 3. Ruin. cōf. 159. vol. 5.* hic autem quàm plures alij defectus, & causæ nullitatis occurrunt, quæ mox distinctè comprobantur.
- 16 Secundò igitur principaliter arguitur inualiditas donationis prædictæ ex metu matris reuerentiali, qui ex solis precibus, & suasionibus eius, cui reuerentia debetur, inducitur, sicut metus, & coactio *Soc. conf. 263. nu. 2. & 8. vol. 2. Osasch. decis. Pedemöt. 179. nu. 4.* vbi quòd preces Maiorum æquiparantur metui *Curt. iun. cōf. 161. nu. 17. & seq. Ias. in §. quadrupli nu. 66. Instit. de act. Hōded. in cōf. 32. n. 99. vol. 1. & in matre in specie, quòd pcedat metus reuerentialis, posuit idem Curt. iun. conf. 141. nu. 11. relatus per Ann. singulari 340. &*

& minor metus sufficit in foemina, q̄ in masculo, vt per *Couar. latè in 4. decretal. par. 2. cap. 3. nu. 9. Ias. in l. interpositas nu. 4. C. de transact. & Surd. dec. 194. n. 24.* Quod fortius locum habet in casu nostro attenta reuerentia, & obedientia, quam Principissa filia simplex, & inexperta erga matrem indistinctè omni tempore præstitit, & ab omni contradictione aliena, vt in facto notatur.

17 Tertiò, fortius absq; difficultate corruit asserta donatio ex machinationibus, siuè persuasionibus sollicitis, & affectatis promissionibus dolo ex proposito, & re ipsa, quæ cum in animo consistant, & plerumq; clàm, & occultè fiant, sunt difficilis probationis, ideòq; sufficiunt coniecturæ, indicia, & præsumptiones *Castrenf. in l. quod Nerua nu. 3. ff. de posit. Corn. cons. 140. nu. 9. & 10. vol. 2.* Quia non adhibentur testes, & alter de altero confidit, vt habetur in *cap. ad nostram de empt. & vendit. in l. dolum C. de dol. in c. illo vos de pign. & in c. 2. de renunc. in 6. Anbaran. cons. 253. col. 2.* & procedit in omnibus, quæ clàm, & fraudulenter fiunt *Decian. latè cons. 114. à nu. 7. vol. 2.* sufficiunt quoque testes singulares *Curt. iun. cōf. 64. nu. 8. Crauet. cons. 73. in fine, Paris. cons. 57. num. 49. vol. 1. & imperfectæ probationes coniunguntur, vt per Dec. in cap. cum causam col. 3. vers. ista conclusio de probation. Alex. cons. 24. col. ultim. vol. 2. Decian. dicto cons. 104. nu. 10.* quæ omnia ex infrascriptis actibus clarissimè deducuntur, & ex illis, & quolibet ipsorum, meritò tam Princeps, quàm Principissa experti fuerunt pro annullanda donatione prædicta.

18 Adeò quòd subsequitur nullitas dictæ prædictæ donationis, tam respectu Principissæ, quàm etiam Principis viri, ex his, quæ oriuntur ex infrascriptis actibus, & tractatibus dolois, siuè machinationibus initis, quibus Principissa fuit inducta ad faciendam donationem, etenim veritas est, Albaranum

non fuisse confectum sub die 9. Maij 1601. prout dicitur, sed eodem tempore, quo fuit initum instrumentum, Comitissa namq; dum induxit filiam sub infrascriptis promissionibus ad donandum, contracto iam matrimonio, consultationem habuit à q. Consil. D. Francisco Bermudez, vt præcederet albaranum cū antedata ante contractum matrimonium, ex quo si simpliciter donatio processisset, traducta iam Principissa ad domum viri, fuisset nullius roboris, & momenti, conscripsit ergo Comitissa albaranum, quod Principissa in quodam eius cubiculo subscripsit, & dum per Ciuitatem cū matre deambularet, solatij causa, accersita ad domum dicti Consiliarij Bermudez, traducta Principissa ad cameram studij secreti, & vocato Notario clàm, & occultè, assistentibus eodem Consil. Bermudez, & quond. V. I. D. Paulo Staibano Aduocato matris, inducta fuit ad stipulandum contractum ratificationis albarani prædicti, vt plenè constat in facto, ex quo resultat

19 nullitas donationis ex pluribus: Primò, quia dum eodè instanti, vel breui spatio interiecto fuit confectum albaranum, & instrumentum, & constat, falsò fuisse in albarano adiectam diem ante matrimonium, vtrunque corruit, & dolus commissus in primo actu, censetur repetitus in secundo tendente ad eius confirmationem, *Castrenf. posuit in cons. 162. visis, & ponderatis omnibus col. 1. lib. 2. Crauet. cons. 142. nu. 13.* & quando semel fuit dolus adhibitus, præsumitur perseverasse, vt in metu *Glos. & Cyn. in l. & si contra C. de nupt. Bald. in l. 1. C. si quis aliq. testa. prohib. Surd. cons. 373. nu. 45. vol. 3.* Ratificatio enim subsequens nō existentibus alijs defectibus validat actum ex consensu postea ex interuallo superueniente, vt per *Bal. in l. si mater §. hoc iure ff. de exceptione rei iudicata, & in l. Pomponius 5. col. ff. de neg. gest. relatū per Affl. decis. 220. num. 8.* sed si simul expediuntur, & ferè eodem instanti,

vt in casu nostro, arguitur dolus, & machinatio *Paul. de Cast. videndus in conf. 174. cōtra superius col. 2. in fin. post nu. 3. vol. 1. Crauetta conf. 35. num. 5. & Matienzi lib. 5. tit. 3. l. 5. glos. 1. nu. 6.*

20 Pariter secundo, dū Principissa fuit inducēta sollicitis suasionibus matris affectatis, inopinanter, dolus ex proposito arguitur *l. cum quis persuaserit, vbi Bar. ff. de dol. & glo. 2. in l. apud Celsum ff. de except. dol.* dum inducitur ad agendum id, quod vtile erat matri, & filiæ damnosum, attempta maximè qualitate filiæ, quæ de facili permisit, sibi persuaderi vti fēmina minor, imbecillis consilij, & matri obedientissima, cui dolus dicitur inferri etiam volenti, dū sollicitata seducitur, & cōsentit, vt comprobatur optimè *Paul. de Cast. in dicto conf. 174. post num. 1. & col. 2. num. 3.* & cum appareat donasse non modicam summam, præsumitur circumuenta doli *Soc. conf. 214. num. 10. vol. 2. Decian. conf. 32. sub nu. 7. vol. 3.* adhibendo minor, & imprudens fidē suasionibus, & adulationibus matris, cuius votum erat prospicere potius vnice filiæ, ad tradita per *Aff. in cap. 1. S. item sacramenta in 4. notab.* quod est vnitum cum *3. not. nu. mihi 12. cum duobus seqq. de pac. iur. firm.*

21 Insuper tertio, fortius dolus arguitur, dum conductā fuit Principissa extra domum propriam, ad domum D. Francisci Bermudez pro donatione faciēda matri, & sic personę coniunctæ, vt docuit *Anchar. conf. 385. col. fin. num. 6. in fine, Crauetta optimè conf. 142. nu. 18. & Decian. latè in dict. conf. 32. nu. 19. vol. 4.* vbilegendus est omnino, qui addit ex alio, maximè dolum induci, si donatio inita fuerit in domo donatarij, vel cōsāguinei, Iurecōsulti sagacissimi, prout in casu nostro, dum idem Cōsiliarius adhibuit quoq; consilium Pauli Staibani, vel si duxerint donantem in alia camera secreta, de quo *Dominus de Franch. quoque decis. 180. post n. 2.* Pariter preparatio- nes cum traductione Notarij clande-

stinę, & illę absconditę machinationes arguunt manifestè dolum, vt ibidem latissimè probat *Decian. à num. 15.* per totum, qui legendus est pro decisione causæ, pariter scriptura manu Principissę subscripta, & à Domino Consiliario Bermudez, & quodam famulo, modico tempore post matrimonium, dictatura scripturæ albarani, non mulieris, sed docti viri, causa non concurrente inducunt dolum, vt considerat *D. de Franchis dicta decis. 180. & in specie nostra causa consideratur nimis contraria donationi, quod Principissa voluisset se spoliare ferè maiori parte bonorum, attentis Comitatu dotali, & oneribus, vt in facto, & gemmis, quas tempore nuptiarum sine dubio non donasset, sed potius emis- set, vt patet ad sensum.*

22 Vlteriùs quarto, Comitissa mater sub pretextu, quod Princeps occasione tituli, tunc impetrandi fortè extor- quere voluisset aliquā pecuniæ quan- titatem à Principissa, & vt suis bonis iuari potuisset, dum minabatur illam traducere extra Neapolim, sub hoc colore induxit Principissā ad sibi do- nandū, non vt verè bona p̄dicta dona- ta censerentur, sed vt ab eadem ma- tre detinerentur in confidentiam, & nomine ipsius Principissę pro suis oc- currentijs, & necessitatibus, deponūt hoc testes omni exceptione maiores de confessione, & declaratione extra- iudiciali Comitissę, quæ sufficit in actibus occultis, & clandestinis, etiam si coniecturę adducerentur, vt dictum est supra; immò sufficeret declaratio tantūmodò eiusdē Principissę, cōcur- rentibus alijs supradictis, vt probat *Decia. in eod. conf. nu. 3.* quod factum tergiuersari non potest, quoniam in capitulis matrimonialibus stipulatis sub die 2. Iunij 1601. reseruātur Prin- cipissę bona omnia, quæ prætendūtur donata, ex quo clarè deducitur, verè antea nō fuisse donata sub die 9. Maij cum igitur fuit inducēta sub diuersis promissionibus, & rebus dictis ad vti- litatem

litatem Principissæ, vt eidem bona conferuaret, dolus proculdubio resultat *l. cum quis, vbi Bart. ff. de dolo, Crauet. conf. 192. num. 12.* & si contra cogitatum induceretur donatio ex illa confidentia, esset captiosa liberalitas, quæ corruit omnino *l. cum Aquiliana ff. de transact.* & præsumitur potius error, quàm donatio *Crauet. conf. 142. num. 26.* Immo, quia Comitissa nunc contrauenit promissionibus factis, & confidentiæ, ex inobseruantia dolus arguitur *l. dolus, vbi glos. & l. si procuratorem S. dolo ff. mand. Corn. conf. 116. nu. 14. vol. 1. Casar Barz. decif. Bonon. 15. num. 15.* & cognoscitur malus animus, & dolus ab initio, & ex euentu sublequuto declaratur qualis fuerit animus tempore contractus *Dec. in cap. consultationibus col. 2. de off. delegat. Crauet. dicto conf. 192. num. 19.* & ultra dolum stantibus promissionibus, & tractatibus prædictis, & confidentia, Imaginaria erit donatio, & nullius efficaciam, ad *tex. in l. 4. S. si ab ignoto ff. de manumiss.*

23. Ex parte Principis maxima cum ratione allegatur nullitas donationis prædictæ similiter ex dolo Comitissæ, quæ tempore tractatus matrimonij noluit celebrare capitula matrimonialia cū Principe eo modo, quo inita fuerūt cum Duce Castri sanguinis primo viro, ea de causa, quòd Principissa filia vltra dotes Duci assignatas habebat insuper antefatū duc. 15. mil. quantitates à Duce relictas, emptione cū Ciuitate, & gemmas notabilis valoris, cum quibus dotem aslerebat ascendere ad duc. 170. mill. ob quod voluit omnino, & Principē hac ratione coegit ad cōstituendū maius antefatum, donatiuum, & annuam solutionem longè excedentia promissiones Ducis primi viri, quòdque similiter impetrare debuisset à sua Catholica Maiestate titulum Principis, nulla mora postposita, vt in facto notatum est, Princeps verò confusus sub talibus assercionibus, & tractatu libenter pro-

mittens constituit pro arbitrio Comitissæ, præcedente quadam notula ab vtraque parte subscripta sub die 8. Maij 1601. Verum consulto bona prædicta non fuerunt tradita in dotem; sed Principissæ reseruata, vt valisset in impertatione Tituli prædicti, & alijs occurrentijs Principi operæ ferre, immò dum Princeps quæsiisset euitare has superfluas promissiones ex eo, quòd bona prædicta Principissæ reseruabatur, eadem Comitissa mater à tali deliberatione recedere noluit, quia reseruatio facta pro maiori vtilitate Principis, & ad ipsius instantiam cedere nō debebat in damnum Principissæ, vt deductum est in facto, quo stante si albaranum fuit confectum sub die 9. Maij, ex dolo manifestò cōvincitur Comitissa, cū contra tractatum matrimonij initum præcedenti die, vt supra, induxit filiam ad donandum, & decipiendum Principem virum, si verò eodem die initum fuerit cum instrumento ratificationis, maior dolus, & fraus consideratur in damnum Principis notabile contra promissa, & tractata post tot expensas grauijores; & donatiua, & summam notabilem erogatā ex causa Tituli, vltra fraudem detectam circa

24. dotem constitutam, vt ex facto colligitur, quòd factum licet ex causa nō fuerit in contractu descriptum, potuit ad præsens legitimè per testes deduci *cap. cum Ioannes Heremita de fide instrum.* & cū Princeps non aliter contraxisset, aut promissiones fecisset. Comitissa suo dolo tenebitur *l. si quis affirmauerit ff. de dolo*, quia ex facto ipsius cōtra promissa dispositum est *l. & eleganter S. non solum ff. eod.* habetur in *l. si id, quod aurum vbi glos. ff. de verb. oblig.* quòd procedit, siue dolus adfuerit ex proposito in principio, siue ex post facto, quoniam dato, quòd ab initio non adfuerit dolus, tunc incipit dolo malo facere, cū aliter disponitur *l. 2. S. & generaliter vers. nam & si inter initia ff. de dol. mal. & met. except.*

except. l. si quis inficiatus ff. de pos. & latè docuit Ifern. in cap. 1. §. porro post nu. 27. vers. & si non sit commissus qua sit prim. caus. benef. amitt. & quia contingit damnum Principi ex facto Comitissæ, ex cuius precibus, & suasionibus Principissa aliter disposuit; dicitur in dolo fuisse, ut per Affl. optimè decis. 69. nu. 8. & successiue contractus prædictæ donationis redditur nullus, & inualidus ex dolo, fraude, & alijs superius ponderatis d. l. & eleganter ff. de dol. cum concord.

- 25 Nec oberit deniquè, Principissæ ex Principis consensu sibi reseruasse facultatem disponendi de bonis prædictis, ut in notula legitur, cuius virtute, dum de viri præiudicio agebatur, sufficit generalis consensus ad contrahendum, secundum Bar. in l. si quis mihi bona §. sed utrum ff. de acquir. hered. Alex. conf. 189. num. 8. lib. 7. Matien. lib. 5. tit. 3. l. 3. glos. 1. num. 1. & 2. quia hoc obiectum tollitur faciliter ex pluribus. Primò, licet in notula dicatur, quod bona prædicta reseruabantur dispositioni Principissæ, non ex hoc sequitur, quod illa valuisset donare, absque viri consensu, ultra quod in capitulis stipulatis reseruantur tantummodo Principissæ; sed non datur facultas disponendi, ut legitur fol. 35. Secundò, quia Princeps eo tempore adhuc minor erat, & sub potestate Marci Antonij de Capua patruj, sui Balij, ob quod si ipse autoritate indigebat, non poterat consensum præstare, nec operabatur uti defectius, & non plenus, idèò requirebatur consensus Balij, & de tutore mariti minoris loquitur latissimè Tirzquell. de ll. connub. glos. 8. à num. 41. cum seq. nec opitulatur subscriptio Marci Antonij Balij in notula, quoniam eo tempore matrimonio non contracto per verba de præsentis, non poterat consensum præstare Principissæ, tunc Ducissæ viduæ, adhuc non uxori Principis minoris, & in stipulatione capitulorum.
- 26 matrimonialium Marcus Antonius

- non aliter interuenit. Tertiò, si aliquo modo consensus considerari posset, debebat tamen Principissa bona fide uti; sed alteri donare non poterat: quia semper facultas donandi in generali facultate videtur excepta l. creditor §. Lutus ff. mand. ad tex. clarum in l. contra iuris, ubi omnes ff. de pact. l. filius ff. de donat. Alex. conf. 22. num. 8. lib. 1. & Ludouif. decis. Rot. Rom. 311. num. 4.
- 27 vbi Addent. Verum licet donationem facere prohibeatur, quando tamen vir, cuius causa prohibetur, est in dignitate constitutus, ut Dux, vel Marchio, vel ex illustri sanguine, licentia censebitur uxori data ad donandum, quod facile crederemus, maritum ipsum fore donaturum, veluti consue- ta munera, & alia, de quibus in tex. in l. cum plures §. ultimo ff. de admin. tut. Ari. Pinel. in l. 1. C. de bon. mater. 3. par. nu. 57. Matien. lib. 5. tit. 3. l. 3. glos. 2. per totam nu. 5. Quartò, non obstat illa reseruatio, quia Principissa nihil minus egit, quam donationem constituere; sed à matre inducta maluit illi credere, & ad ipsius Principissæ utilitatem, confidere, quàm donare, & proinde fiduciaria donatio non subsistit in beneficium Comitissæ. Quintò, consensus si fuisset, sufficiens posset allegari, quando donatio non haberet alios defectus; sed quia ex tot capitibus superius expressis dolo, & machinationibus destruitur, nomè donationis non meretur, ut fundatum est. Demum
- 28 si consensus in reseruatione attenditur, iam deductum est, id fuisse conuentum pro utilitate Principis, & ad ipsius contemplationem, & instantiam, proinde ad aliud extendi non debet, sed restringitur ad causam, de qua actum fuit l. si de certa re C. de transact.
- 29 maximè in damnum Principis, ob cuius fauorè reseruatio intercessit, vulg. l. quod fauore C. de legib.
- 30 Postremò non obstat, quod testes sunt pro maiori parte affines, consanguinei, familiares, Marcus Antonius Patruus, & Balius, & ut talis agens, quem

quemadmodum omnia gesta, & tractata fuerunt in domo Principis viri tempore matrimonij, & machinationes in ita ultra actus occultè gestos, & superius adnotatos in domo quodam Consiliarij Bermudez pariter affinis, ideò, quòd non aderant, nisi consanguinei, affines, & familiares, proculdubio fides adhibenda erit, & per domesticos probantur ad *tex. in cap. veniens in fine de testib. And. in cap. 1. in vers. praterquā post num. 10. vers. alij* Moderni dicunt *si de inuest. inter. Dom. & vas. lis oriatur, Dominus de Franch. optimè in dicta decis. 180. num. 5.* Ad sunt quoque alij testes, qui interfuerunt cum mediatoribus, prout fuit Vitalis agens, & alij, quorum qualitas, & integritas tollit omnem suspicionem, cessante quolibet eorum interesse, vt per *Bal. & ceteros in l. omnibus C. de testib. num. 4.* habetur in *cap. dilectorum de testibus, Alex. cons. 13. nu. 14. vol. 1. & cons. 127. num. 10. vol. 7.*

Ex quibus omni iure, & æquitate nulla, & inualida declaranda erit asserpta donatio extorta varijs medijs in perniciem tam Principissæ, quàm Principis viri, & liberorum.

Decisionem vide in sequenti.

ARGVMENTVM.

De falsi quæstione incidenter suborta in eadem causa ciuili, aliquot egregijs declarationibus explicata.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ex falsi themate, quod præmittitur, tres iuris articuli discutiendi assumuntur.*
- 2 *Inquisitione criminali pendente an sit in causa ciuili super sedendum. Variatum est inter antiquam Iurif-*

prudentiam, at noua in affirmatiuā abiit sententiam tribus concurrentibus, de quibus hic.

- 3 *Criminalis articulus incidens in causa ciuili an debeat specificè, & seorsum à causa principali determinari. In presenti controuersia negatiuè concluditur ex pluribus.*

- 4 *Falsitatis requisita. Falsitas non in substantialibus; sed circa extrinseca consistens non est alicuius considerationis.*

.... quando actu non nocuit, potuit tamen, & sic potentialiter nocere, datur actio falsi.

Testis falsum deponens super articulo non faciente ad causam, non est reprobandus.

Nec producens, si dixit velle uti simpliciter, ob huiusmodi depositionem ad aliquid tenetur, & cum ratione.

Quæstionis decisio.

Pro eisdem Principe, & Principissa Roccæ Romanæ.

CONSILIVM XIII.

- 1 TIAM ex futuris resultare præsumptionem in præteritū dicit *tex. not. in l. si qui C. de adulter.* sicque dum nouissimè pro vltimo refugio dilationis Comitissa Anuersæ contra propriam filiam vnica, & dilectissimam exposuit querelam de falso, licet ridiculam, in qua totam spem collocasse videtur, resultat confirmatio doli, & machinationis ipsius Comitissæ, & detegitur eius volūtas, si pro filia vtilitate tempore procuratæ donationis intendebat bona, de quibus agitur, omni tempore conseruare, & si filia de matre confidere vnquam poterit, aut aliquid ab ea sperare, ultra legitimam sibi competentem, & è contra detegitur modestia Principissæ, & Principis viri, qui realiter poterant Comitissam

tissam de falso arguere circa falsitatem antedatæ albarani, de qua conuincitur per testes omni exceptione maiores. Sed deueniendo ad causam, ut finis huic controuersie imponi possit: videndum est breuiter de tribus. Primò an pendente hac inquisitione debeat supersederi in causa principali. Secundò an super hoc debeat interloqui, & specificè prouideri. Tertiò quam iustitiam foueat Comitissa in hac nouissima, & laudabili exceptione.

2 Ad primum res est expedita, quoniam licet Doctores variè locuti fuerint, de quo per Bar. in l. diuus S. diuus cum l. seq. ff. de petitio. hereditat. per Bal. in l. si quis testibus pen. col. C. de testib. per Cyn. in l. 1. C. qui accus. non poss. & norat. in l. Lutus ff. de his, qui not. infam. & in l. fin. C. de fide instrum. Hodie receptum est, ut tunc demum supersedeatur in causa principali, si tria concurrant, primum si mora aliqua, aut negligentia parti incusanti imputari non possit, secus si nimium se arctauit ad tempus sententiæ proferendæ, ut dicit *Afflct. decis. 229. num. 20. Gramat. decis. 60. nu. 16. cum seq. vel si fuerit in causa conclusum, ut posuit Capyc. decis. 25. nu. 5.* Secundò, si falsitas constet in promptu iuxta *Pragmaticam secundam in tit. de fals.* Tertiò quod ius totius causæ consistat in illis testibus, qui de falso arguuntur, ut per *Afflct. loco citato*, qui ita refert iudicatum per vndecim Consiliarios, & ibidem *Vrsillus*, sequitur *Gramat. d. decis. 60. à num. 24.* etiam ex mète *Ant. de Alex.* & cū prædictis videtur cōuenire *Capyc. in d. decis. 25.* dū ponit casum in testibus deponentibus de negotio principali, modò licet secundum requisitum videatur posse applicari ad casum nostrum, duo alia manifestè Partem excludunt, idcirco ex hoc non poterit causæ expeditio impediri.

3 Ad secundum responsio facilis est, quoniam licet Pars, ut figuraret mo-

rem gerere, ut audio, querelam exposuerit tantummodò ad finem obtinendi victoriam causæ, dū etiā iuxta ipsius instantiam non est procedendum per inquisitionem criminalem, nō est prouidēdū, an procedi debeat, vel non in dicto articulo criminali, sed cū respiciat victoriam causæ, & sic sententiā proferendam in illius prolatione, si Comitissa fouet iustitiam in hoc articulo, obtinebit, sin minùs citra hunc articulum, ex reliquis iudicabitur eodē tempore iustitia causæ principalis. Secundò, si Pars prætenderet criminaliter procedere, deberet interloqui, esse procedendum ad expeditionem causæ, cū deficient requisita superius descripta; sed quia tantummodò intendit sententiā absolutoriam obtinere, hoc respicit decisionem totius causæ, & non decreti interlocutorij. Tertiò, dum Pars per expositionem querelæ allegat, debere esse victricem in causa principali, non debet super hoc articulo interloqui, quia si Comitissa benè dicit, hic articulus absorbet causam principalem, & obtinebit in sententiæ prolatione, & si perperam, & calumniosè detegitur ex infrascriptis exposita, similiter causa principalis determinari debet vnico contextu, dum non est procedendum criminaliter, nec expectanda est decisio articuli uti criminalis, tum quia deficiunt extrema requisita, tum etiam quia victoriam causæ præten- dit, non processum, aut inquisitionem criminalem.

4 Vltimus articulus resoluitur breuissimè, & quisq; admirari debebit, quomodò querela prædicta exposita fuerit, etenim iudicium principale versatur circa consecutionem antefati, & aliarum quantitarum, non obstante donatione nulla, & inualida, & extorta metu, dolo, & machinationibus, sub cōfidētia & in perniciē Principis, depositio verò testis, quā falsum continere Pars allegat, versatur circa vnum longè extraneum, & nihil ad

ad causam pertinens, nec minùs circa accessoria, nempe quòd de matrimonio contracto inter Principem, & Principissam fuerit etiam tractatum cum Principe Sulmonis, ex quo aliquo modo Pars lèdi nec in minimo poterit, & successiue falsitatis allegatio excluderetur ex not. per Bar. in l. si quis legatum ff. de fals. etiam si falsitas dolose commissa esset Afflict. decis. ultima, sequitur Syluan. latè conf. 7. nu. 11. Anch. quest. 23. Cephal. conf. 355. nu. 44. vol. 3. Etenim quando falsitas non nocet, nulla datur actio Parti Riminal. sen. conf. 53. num. 15. vol. 1. Soc. conf. 114. vol. 1. Gabriel. conf. 169. num. 21. Peguer. decis. 80. nu. 15. secus si poterit nocere Bar. in l. damus C. ad l. Corn. de fals. Bal. in l. si falsos C. de codicil. Afflict. loco citato, Gabriel. lib. 2. com. opin. conclus. 5. nu. 21. Farinac. q. 150. num. 355. Et propius accedendo ad casum, quando falsitas non est in substantialibus causæ, nec concernit qualitates, & circumstantias negotij principalis; sed circa alia extrinseca, falsum allegari non potest, nec testes propterea reprobantur, & si scienter deposuerint Innoc. & cæteri in cap. fraternitatis in princip. de heret. Bar. in l. eos num. 5. ff. de fals. Imol. in l. 1. S. si quis simpliciter col. 1. vers. item inducitur per Bal. ff. de verb. oblig. & in specie quando deposuerint super articulo, qui non facit ad causam, posuit Bal. in l. pen. in fin. C. de transact. vbi Salycet. qui refert ita in practica obseruari, & id sèper Aduocatos acclamare, Alex. conf. 88. num. 19. lib. 5. & conf. 5. num. 10. lib. 1. Dec. conf. 100. num. 5. & conf. 105. post num. 1. vers. venio ad secundum, Iulius Clar. in sua pract. quest. 53. num. 9. Gram. conf. criminali 19. num. 4. & 5. & quod in hoc limitatur Pragmatica, posuit Carauita in Comment. d. Pragmatica 2. num. 110. & procedit etiam si producens dixerit velle vti simpliciter, quia intelligitur, quatenus concernit substantiam, & substantia lia sunt quæ ad victoriam pertinent, &

non confert ad victoriam, quod non facit ad causam, posuit Boss. in tit. de fals. nu. 159. in princip. & post nu. 160. vers. sed in casu nostro, & hæc vltra Afflict. & Gram. in dd. decisionibus. Et omitto qualitatem testis notoriam, & errorem potius, ac æquiuocationem, vt vndique clarissima reddatur iustitia Principis, & Principissæ cõiugum.

Fuit dictũ, quòd procedatur ad vltiora.

ARGVMENTVM.

Sume argumentum huius consilij à conf. 12. & ex infra-scriptis Summarijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor, inspecta iuris communis dispositione, liberam habet disponendi facultatem; sed declara, vt nu. seq.
- 2 In decisionibus causarum quis ordo seruandus in hoc Regno circa iurium prærogatiuã, siue potioritatem. Mulier in minori existens atate postquam viro in mahum conuenit, non obligatur ciuilitè, nec marito quidem auctore; sed necessaria est tutoris authoritas secundum Montan.
- 3 Facti animaduersio, ex qua dolus cõuincitur. Testium simplices relationes ad reuelationes an probent, Iudicis arbitrio remittitur secundum Bar. Qui, si sint boni, & graues, plenè probabunt secundum Rot. Auenion.
- 4 Altera facti ponderatio, ex qua pariter dolus elicitur, & num. 5.
- 6 Simulatum vt quid dicatur, necesse est, vt ab initio Partes conuenerint de simulando, non post contractus perfectionem.
- 7 Alienatio in dubio præsumitur simulata, si possessio non fuit translata. Donatio simulata arguitur, quando donator semper remansit in possessione. Simulatio regulariter à contrahente allegari

allegari nequit, fallit, si constat de causa simulationis.

8 *Cautela insolita cum alijs coniecturis connexa auget simulationem.*

9 *Dolus elicitur ex alia facti perperatione.*

Promissiones, & conuentiones, quæ fiunt contemplatione matrimonij, confunduntur cum ipso contractu, & redduntur irreuocabiles ibid. circa fin.

Matris bona in casu doli hic enunciati erunt hypothecata pro dote nurus, num. eod. in fine.

10 *Vxor in donando Coniugi pro dignitate quarenda habet assensum legis, & cum ratione.*

11 *Motiuum Partis ex aduerso.*

12 *Illius resolutio.*

Testis fides adhuc incorrupta, si illius falsa depositio non tangat negotium principale ibid. in fine.

Quæstionis deciso in fine.

Pro eisdem.

CONSILIVM XIV.

EX pluribus fuit demonstratum in alijs allegationibus, donationem initam per Principissam Roccæ Romanæ in beneficium Comitissæ matris esse declarandam nullam, & inuolidam absque controuersia, nec alia allegatione opus esset, verum vt potius quædam obiectiones in Aula propositæ ex aduerso resoluantur, infra scripta breuiter adducuntur, vt clarior vndique iustitia Principis, & Principissæ coniugum reddatur.

Primò, dum fuit inita donatio vigore albarani confecti secundum eius lectionem sub die 9. Maij 1601. resultat nullitas ineuitabilis ex minori ætate Principissæ constitutæ insuper sub Baliatu Comitissæ matris, vt fundatum est, cui Pars non respondit; sed conatur, se tueri virtute instrumenti stipulati sub die 24. Augusti eiusdem.

anni, stante iuramento, & reservatione bonorum donatorum extra dotem, in quo instrumento dicit, non fuisse opus consensu Principis viri ad integrandam personam Principissæ donantis, quæ aliqua lege municipaliter non prohibebatur donare, & attento iure communi liberum habebat arbitrium disponendi, ad *tex. clarum in l. velles C. de renoc. donat.*

2. Sed ultra allegata in primis: allegationibus, in quibus latè responsum fuit, non ob stare iuramentum, & alia prædicta, quæ opponuntur, nunc fortius adducitur, contractum donationis fieri non potuisse absque viri consensu, siquidem in Regno statutum est, vt primò attendantur *Regni Constitutiones*, his deficientibus, *Consuetudines* approbatæ, & si *Consuetudines* deficiunt, attenditur ius commune Longobardorum, & demum ius commune Romanorum, vt latè per *Afflic. in Constit. Regni puritatem nu. 1.* modò licet non adsit constitutio, seu consuetudo scripta prohibens mulierem contrahere sine consensu viri; tamen receptum est de consuetudine totius Italiæ, vt non permittatur, vt docet *Angel. in cons. 191. super puncto videtur col. 1. Iraquell. de legib. Connub. p. 1. glos. 1. nu. 71.* & secundum ius Longobardorum, quod seruandū esset successiuè, dispositum est, mulierem contrahere, & donare non posse absque viri consensu, vt in *tit. qual. mul. liber. alienar. perm. l. penul. & final.* & posuit *glos. final. in d. l. velles*, vbi etiam *Bal. & in l. si in vita C. de nupt.* proinde non erit attendendum ius commune Romanorum, & quod in hac Ciuitate in effectu quò ad prædicta seruetur ius Longobardorum, & generalis consuetudo Italiæ apparet, quoniam ab immemorabili tempore in omnibus contractibus, & qui dietim celebrantur, interuenit viri consensus, nec vnus quidem contractus afferri posset ex aduerso gestus à muliere absque consensu viri, qui firmitatem habere valuisset,

valuisset, & proinde meritò in Hispania, vbi non poterat allegari Italiz còsuetudo, nec ius Longobardorum, idem fuit statutum per leges Partitarum 12. & 55. vt in *commento d. l. 55.* testatur *Lopez in princ.* & nimis perniciosum esset in hac Ciuitate introducere contractus mulierum absque consensu viri, maximè in minore, & tempore matrimonij sub Baliatu existente, quæ cum eius capite omnia transfert in virum, nec pro ipsius obligatione sufficeret viri consensus, dum tutore carebat, vt docuit *Paul. Montan. in tract. de tutore post cap. 37. in verb. 2. regula est à num. 145. ad nu. 152. fol. mihi 190.* & hoc vltra alios defectus comprobatos in primis allegationibus.

3 Secundò deductum fuit in processu, albaranum non fuisse confectum eo die 9. Maij, sed ferè eodem tempore cum instrumèto calliditate Comitissæ, & cum consultatione quond. D. Francisci Bermudez, cuius còsilio albaranum fuit initum cum antedata, & confirmatum per instrumentũ clãdestinè, vt dictũ est, & apertè deponit focrus, & mulier eiusdem D. Francisci ad reuelationem ex còmunicationis, & deindè repetitæ cum iuramento, nec obstant ex aduerso ponderata. Primò, quòd testes prædicti in prima reuelatione nihil de antedata dixerint; sed secunda vice, quoniã memoria labilis est, & mirũ nõ est, quòd de factò alieno quis non ita promptè recorderetur, cum verò perpenso negotio in memoriam venit pro exoneratione conscientiz reuelare debuerunt, & persuaderi non poterit ex hoc aliqua suggestio, siue tractatus, attenta qualitate testium prædictorum, & Principis vndiquè notoria. Secundò minus officit, quòd testes prædicti in Sacro Consilio non deposuerint per extensum, sed simpliciter se remiserint reuelationi, quoniã licèt in hoc sit Doctorum controuersia, nihilominus totum relinquitur Iudicis arbitrio, vt

Bart. posuit in l. eos num. 6. ff. ad l. Cornel. de falsis, & hic potius fuisset error Examinatoris, non testium, & quando sumus inter bonos, & graues attenditur illa simplex relatio sine dubio, vt plenè habetur in *decis. Rota Auenionens. 91. à num. 5. cum seq.* vbi quàmplures allegantur, & licèt fuerint duæ reuelationes, & vna relatio fiat reuelationi in numero singulari, intelligitur quòd ad illam, quæ loquitur de factò contento in articulis, in quibus testes se remittunt reuelationi, in qua deponit de causa scientiz antedata prædictæ ex consultatione dicti D. Francisci, qui an rectum consilium dederit, non est hodiè discutiendum; sed sufficit demonstrasse dolum, & machinationes clandestinè adhibitas modo prædicto.

4 Et quòd prædicta sint verissima, absque tergiuersatione, confirmatur, quando sub die 2. Iunij eiusdem anni stipulata fuerunt capitula matrimonialia, in quibus interuenit Comitissa mater, & Balia, & cum iuramèto omnes affirmarunt, esse vera contenta in capitulis, & in illis inter alia dicitur, quòd antefatum, gemmæ, & emptio cum Ciuitate reseruantur Principissæ, quòd si sub die 9. Maij, & sic per mensem ferè antè donata fuissent Comitissæ virtute albarani, prædicta expressa non fuissent in stipulatione capitulorum, nec contrarium allegari poterit aduersus iuramentum, & proinde de antedata, & sic de dolo, & machinatione Comitissæ non est dubitandum.

5 Tertiò ex hoc resultat optima còprobatio confidentiz, & simulationis prædictæ donationis, ad quàm Principissa fuit inducta persuasionibus matris sub varijs causis, & figurato colore, quòd bona donata pro filia còseruaretantummodò voluisset, cum faciliter ob absentiam, aut aliter cum viro iurgia, & controuersia succedere potuissent, si enim verè Comitissæ donata fuissent sub die 9. Maij, sine dubio

Q

sub

sub die 2. Iunij sequentis non fuisset expressum, bona reservata Principissæ, quod demonstrat, nedum dolum, & fraudem in damnum Principis, ut infra, sed omnia fuisse simulatæ, vel confidenter gesta inter matrem, & filiam, ex causis prædictis, de quo non est dubitandum, stante confessione extrajudiciali eiusdem Comitissæ verificata per plures testes, nec officit responsio Partis, quod loquantur testes per verba generalia, quando expressè dicunt, Comitissam declarasse, *che persuase à sua figlia, che li confidasse, è successa detta donazione non per se, ma per cōservarle, ut sup.* Et sic declaratio respicit tractatum, & persuasiones tempore donationis, igitur à principio nō fuit perfecta donatio, sed tunc cōventū, ut fiduciaria esset, attēta declaratione Comitissæ, & hoc sufficit ad *tex. in l. 4. §. si ab ignoto ff. de manumissio. de quo Alex. conf. 29. num. 19. volum. 7.* & hoc casu sufficiunt coniecturæ, nedum confessio principalis Comitissæ donataria, ut fundauimus.

- 7 Fortificatur ex alio, quia Comitissa nunquā penēs se habuit gemmas donatas, nec possessionem introituum emptionis factæ cum Ciuitate Neap. ad *tex. in l. sicut §. superuacuum ff. quib. mod. pign. vel hyp. solu.* & minus egit pro consequutione antefati, nisi post iudicium institutum à Principissa, nec oberit, quod simulatio à contrahente allegari non possit, quodque Principissa facta exactione à Ciuitate duarū mensatarum girauerit quantitatem exactam Comitissæ, ad quam spectabat vigore donationis, quoniam si fiducialiter filia matri donauit, non video, quo iure prohibeatur filia de cōfidentia experiri, maximè existente causa cōfidentia iam deducta, & quæ constat in promptu, cū non fuerit verisimile, quod Principissa contractis nuptijs statim voluerit se spoliare gemmis, quas potius emisset, quā donasset, & filios nascituros priuare maiori parte substantiæ suæ, non concur-

rente causa donandi matri diuiti, & in ætate matura constitutæ, quibus concurrentibus rectè de confidentia, & simulatione arguitur, etiam in casu, quo non permetteretur simulationem allegare, ut latè *Soc. in conf. 264. nu. 2. vers. 7. & ultimò, ibi & hoc est ex mente Bart. vol. 1. Aret. conf. 159. in 3. dubio nu. 12.* Partita verò exactionis summa giratæ Comitissæ eidem non prodest, & arguit maiorem confidentiam, & simulationem, quia si verè Principissa donasset, poterat Comitissa describi facere in eius faciem introitus Ciuitatis, illosque exigere absque labore, & girata Principissæ, & euitare retrouenditionem dictorum introituum, quæ sequuta fuit, idque clariùs confirmatur ex eo, quod aliæ mensatæ antecedentes, & subsequentes exactæ non aliter fuerunt giratæ Comitissæ, & id sufficit allegare, ex quo de contrario non constat, hæc igitur insolita cautela vnius giratæ tantò magis simulationem arguit, vel confidentiam per ea, quæ tradit *Bald. in conf. 487. apparet vol. 1.* vbi de conuentionibus non consuetis, quod inducant simulationem, latè loquitur.

9 Quartò etiam ex parte Principis pro suo interesse rectè allegatur fraus, & dolus aduersus dictam prætensam donationem, fuit namque tractatum matrimonium mediatore Patre Sirleto asserente dotem esse ducat. 150. mill. inclusis antefato, gemmis, & emptione cū Ciuitate, qua de causa voluit Comitissa, ut maius antefatū, maius donatiū constituerentur, & similiter annua largitas in beneficiū Principissæ, utque titulus Principis obtineretur, ad quod facile Princeps potuit induci recepta dote duc. 150. mil. & sic maioris quātitatis, quā promissa fuit Duci Castri sanguinis primo viro, stante lucrifactione antefati, & alijs supradictis, si igitur sub hoc tractatu fuit initum matrimonium, & initæ supradictæ conuentiones, qua ratione, vel colore potuit Comitissa decipere

cipere Principem, vt firmis remanē-
tibus promissionibus ab ipso factis
procurare debuisset assertā donationē
à filia antefati, gemmarum, & emptio-
nis, quorum causa fuit inductus ad
supradictas promissiones in maximū
præiudicium Principis, & filiorum,
nasciturorum, dolus est igitur inevita-
bilis, & nullo modo excusandus, &
irritanda erit donatio tam insolita,
& à seculo non audita, vt promissio-
nes, conuentiones, & assertiones in
matrimonijs vndique firmæ perma-
neant, siuē donatio prædicta facta,
fuerit statim inito matrimonio, vel
post, quam tueri non poterit Comi-
tissa, quæ interuenit in capitalis¹ sti-
pularis cum dictis assertionibus, &
conuentionibus, quod clarum est
absque difficultate, ex traditis per
*Guid. Pap. decis. 145. & D. de Franch.
decis. 205.* & conferunt dicta per *Bald.
in l. si præses C. de donat.* vbi si mater
descripsit in æstimo bona sua in fa-
ciem filij, vt inueniret meliores vxor-
es, quamuis nihil promiserit, ille do-
lus matris inducit cōsensum, & erunt
bona obligata pro dote.

- 10 Nec oberit, quod bona prædicta
fuerint reseruata Principissæ, & non
data in dotem, quia id processit con-
sultō, vt Principissa potuisset Principi
opem ferre in dignitate tituli Principis
quærenda, minus autem, quod
alij, aut matri donare potuisset, vt est
deductum in facto, nec est dubitan-
dum, quod pro quærenda dignitate
vxor donare possit viro, cum sit casus
expressus in *l. quod adipiscenda digni-
tatis ff. de donat. int. vir. & vxor. cum
duabus legibus seqq. de quo Lupus in
cap. per vestras §. 54. in princip. eod. tit.*
quia mulier, tam matrimonio con-
stante, quàm vidua coruscat radijs
mariti, & propterea valet donatio
pro dignitate quærenda, tradit etiā
*Cardin. Mantica. de tacit. & ambiguis
conuentio. p. 2. lib. 2. tit. 6. m. 17.* & vltra
prædicta consideretur id, quod aliàs
allegauimus, dotem assertā duc. 150.

mill. à Patre Sirleto mediatore, qui
loqui non poterat, nisi ex ore Comi-
tissæ, repertam fuisse redditus duc.
2000. in circa, deductis oneribus, &
inter alia duc. 910. qui annuatim sol-
uuntur Comitissæ super introitibus
Comitatus Anuersæ.

- 11 Aduersus prædicta allegat Comi-
tissa, Principem fuisse conscium one-
rū Comitatus, ex quo in prima notu-
la fuit conuentum de dote, prout in
capitulis antecedentibus Ducis pri-
mi viri, in quo onera fuerunt expres-
sa, sicut in capitulis Principis, & sic
errauit Princeps, dum in artic. 21. po-
suit, fuisse promissum Statum liberum
ab omni onere, quemadmodum errauit,
dum in alio articulo posuit, notulā
fuisse confectam, non sub die 8. Maij,
prout cum iuramento affirmatur in
capitulis; sed sub die 18. eiusdem
mensis, & vnus testis dicit sub die 12.
sicut etiam errauit ponendo tracta-
tum matrimonij prædicti cum Prin-
cipe Sulmonis, qui antè matrimo-
nium mortuus erat.

- 12 Resolutio facilis erit, siquidem ve-
rum est, tractatum intercessisse dotis
assertæ duc. 150. mill. & quia ob cau-
sam dotis amplissimæ timebatur or-
do Proregis, fuit inita breuissima
notula, & sine dubio non fuerunt
visa capitula Ducis primi viri, nec vi-
deri potuerunt, & Princeps facillimè
fidem adhibere potuit Comitissæ, quæ
per prius filiam nuptui tradiderat Du-
ci primo viro eius nepoti ex sorore
vtrinque coniuncta, prout ponitur in
sequenti articulo, & verum ponitur,
quod Status assereratnr liber ab omni
onere, quæ verba respiciunt tracta-
tum ante matrimonium & ante capi-
tula stipulata, in quibus Marcus An-
tonius de Capua Balius, & Patruus
Principis detecta fraude Comitissæ
noluit interuenire, vt ex illis patet, &
ob id fuit opus interpositione Decre-
ti Sac. Conf. Quod autem notula
fuerit scripta sub die 8. Maij, cum
alia die confecta fuisset, non poterit

Q 2 propte-

propterea allegari aliquis error, vbi concurrat Partium consensus, & quia non dum capitula confecta erant, nec stipulata, id processit ad impediendum futurum ordinem impeditum Proregis, & parum refert, quod vnus testis dicat, verè gestum fuisse sub die 12. alter sub die 18. quia non agimus de annullanda notula; sed de annullanda donatione prætenfa, & hæc veritas non obest, cum non respiciat substantiam causæ, sicut non obest allegatus tractatus cum Principe Sulmonis præmortui, quia vltra quod fuit æquiuecatio cum persona Principis Casertæ, similiter in eodem gradu coniuncti, & Balij nouissimi Principis Sulmonis, non attenditur hæc varietas, nec propterea ex testibus diminuitur, cum illa non tangat substantiam, & ius causæ nullitatis donationis secundum Innoc. in cap. fraternitatis de heret. in princip. Dec. in cons. 163. num. 17. de quo latè Afflict. decif. 229. post num. 3. ibi si verò ius totius causæ consistit.

- 13 Proinde ex his omnibus condemnandus erit Dux conuentus ad omnia petita, non obstante prætenfa donatione Comitissæ nulla, & inualida, ex deductis in tribus supplicationibus, quæ eodè tēpore porrectæ non fuerunt, vel ex vrbantate, vt Comitissa sibi conscia verum profiteretur, vel quia ante vltimam supplicationē fuit disceptatum de Cōmissario causæ, vel demum quia machinationes clādestinæ, & tractatus incogniti fuerunt deducti post habitam notitiam, à personis, quibus hæc, & alia deducta nota fuerunt.

Facta relatione in Sacro Consilio, donatio facta per Principissam Comitissæ matri fuit declarata nulla, & inualida, & fuit condemnatus Dux Baroes ad solvendum Principissæ quantitatem debitam pro antephato, quæ tamen cedere deberet in causam dotis promissæ Principi Rocco Romanæ viro.

ARGVMENTVM.

Iuramentū fidelitatis, & homagij ligij in præsentī controuersia præstitum intelligi re integra ob Principis dispensationem, nec non illius præstationem necessariam non fuisse, quatenus res integra non esset, egregijs stabilitur considerationibus.

SVMMARIVM.

- 1 *Præfens consultatio in duos iuris articulos distincta.*
- 2 *Reuocatio particularis proprios non egreditur terminos, nec extra vagatur.*
Quinimò etiam si sit generalis, restringitur ad causam in actis deductam.
- 3 *Iuramenti non præstiti vitium est purgabile.*
Venditio quando non sit prorsus nulla ex Bald. traditione.
Agere non dicitur quis ante litis contestationem, sed velle agere.
Reuocatio vassalli re integra facta dicitur, si adhuc Dominus non sit litem contestatus super reuocatione secundum vnā opinionem, & tanto fortius si lis non dum mota fuerit.
Iudicis inhibitio cuius sit virtutis secundum glos.
Heres potest moram purgare circa iuramenti præstationem.
- 4 *Casalia cum Ciuitate, cui subduntur, vnum constituunt corpus, illiusque membra dicuntur.*
... de eadem Ciuitate esse præsumuntur, ceterum declara, vt infra.
Loca adiacētia præsumuntur esse illius Ciuitatis, cuius territorio magis proxima sunt.

Præsu-

- Presumitur esse de Comitatu quicquid existit intra illius fines, & nullus locus exemptus.*
- Alleganti separationem Casalium à Ciuitate incumbit onus probandi.*
- Castra in territorio Ciuitatis posita secundum illius leges viuere debent.*
- 3 *Focularium numeratio coniunctim facta unionem probat, & cum ratione.*
- Huiusmodi focularium descriptioni standum est ob relatam hic rationem.*
- 6 *Scriptura fidem facit aduersus producentem.*
- 7 *Exceptiones in facto consistentes sunt declarande.*
- Partis motiua circa Casalium separationem.*
- 8 *Illorum resolutio.*
- Clausula ordinaria, qua in priuilegijs inferuntur, cuius sint natura, & quomodo intelligenda.*
- Iurisdictio qualibet potest per se subsistere, & à Castro separari.*
- 9 *Clausula sequens quando non respiciat omnia precedentia; sed duntaxat qualificet ultimo loco dictum.*
- 10 *Casalia alicui Ciuitati subdita si absque Regis separentur, & diuidantur assensu, & ex alia causa redeant ad alienantem, in primariam causam reuerti dicuntur.*
- Restitutio omnium iurium ex quibus verbis dicatur inducta.*
- 11 *Actus alienationem nullam subsequentes pariter nulli sunt.*
- Neque ius, neque possessio variatur ex mutatione personarum.*
- Actus, qui de facto processerunt, contrario imperio sunt reuocandi.*
- Feudatario nequaquam licet immutare formam feudi, & consequenter nec multiplicare feudum indiuiduum in plura feuda.*
- Amisum non dicitur, quod non est alteri quesitum.*
- 12 *Casalenses, seu Vicani nulliter alienati, non efficiuntur vasalli emptoris; sed remanent, prout erant ante alienationem etiam propter interesse Ciuitatis, cui Casale seu Vicus subdebatur.*
- 13 *Vasallorum ius est indiuiduum attenta fidelitate, qua indiuisibilis est.*
- 14 *Feudum unum, veluti Comitatum, & id genus constituunt plura Castra, quae tanquam membra à capite regulantur.*
- 15 *Emptionis, & venditionis vicem obtinet insolutum datio.*
- Iuramentum praefatum quando inceptum in Regno praestari ab emptoribus.*
- 16 *Tria motiua Partis ex aduerso hic commemorantur.*
- Quibus occurritur infra nu. 17. c. seq.*
- Prescriptio in feudilibus in hoc Regno est introducta ex praestatione seruitij, & temporis cursu, & num. 18.*
- Et praesumitur assensus datus maxime contra priuatum; sed de veritate num. 18.*
- Feudi successor non potest plus iuris consequi, quam Antecessor habebat.*
- Feudum dum reuertitur ad Regem, omni eximitur seruitute.*
- Et cum eadem libertate transfertur in Concessionarium.*
- 17 *Partium assertioni non statuitur circa assensus impetrationem.*
- Nec Notario attestanti vidisse illius expeditionem.*
- 18 *Assensus in Regno debet esse expressus, & non sufficit neque praesumptus, neque tacitus.*
- ... num testibus probetur, dissidium est inter Scribentes.*
- 19 *S. Si quis per 30. si de feud. def. milit. loquens de praescriptione non procedit in hoc Regno ex Vinc. de Ann. sententia.*
- 20 *Assensus non praesumitur in Regno, nisi sit effluxum tantum temporis interualum, cuius initij memoria non existat in contrarium.*
- 21 *Assensus super alienatione concessus stat in forma gratiae; sed si ultra alienationem inducitur feudi diuisio, transit in dispensationis speciem.*
- 22 *... simpliciter petitus, & concessus super*

- super alienatione non comprehendit hanc dispensationem.*
- 23 Feudi diuisio si indicatur per feudi alienationem, qualitas hæc est Regi exprimenda.
- 24 . . . exposulat etiam particulare Principis priuilegium.
- 25 Communitates in præiudicium Ciuitatis, cui subsunt, non possunt se diuidere sine illius licentia secundum Bar. traditionem.
- 26 Clausula in feudalium alienatione posita, cum omnibus iuribus, directibus, actionibus, & cæt. eiusdem, est virtutis cum clausula, cum iuribus, & pertinentijs, & quid utraq; importet.
- 27 Feudum est homo mutus, & loquitur per feudatarium.
- 28 Feudum potest reincidere, seu deuolui ad Regem bifariam, vel titulo singulari, vel uniuersali.
Et unus modus ab altero quàm maxime distat, ut subiicitur hic.
Rex quando dicatur gerere vicē feudi, si postea aliud non decernat.
Ex diuisione deuenitur ad destructionem.
- 29 Feudum ad Regem deuolutum, & ab eodem concessum an sit semper nobile, & quaternatum, & num primauam retineat naturam.
Ex distinctione hic relata resoluitur questio.
Feudo deuoluto ad Regem, qualitas feudalitatis tantum extinguitur, cætera incorrupta, integraque permanent, & cum ratione.
- 30 Exceptio minime denegari poterit ei, cui datur actio.
- 31 Assensus nouus requiritur in retranslacione Castrorum, quando cum Superioris licentia fuerunt legitimè diuisa.
- 32 Assensus obligationem continens præstandi iuramentum, illam admittit intelligentiam quatenus de iure esset præstandum, & cum ratione, & nu. sequent.
- 33 In concessionibus, & priuilegijs subin-

telliguntur ea, quæ ins intelligitur.

- 34 Rex in suis concessionibus ius, non autem factum attendit.

- 35 Subsequitur sententia S. C.

Quam insigni decissione iam impressa condecorauit eruditissimus vir ille D. Marchio Belmontis, qui merito condignis laudibus, & præconio hic effertur.

Pro Principe Casertæ cum hæredibus Marcelli Florilli.

CONSILIVM XV.

- 1 AVSA vendicationis Casalium nuncupatorū Tridici, & Falcioni, quæ vertitur inter hæredes Marcelli Florilli, & Principem Casertæ conuentum duos habet iuris articulos præcipuè examinandos.

Vnus, an iuramentum fidelitatis, & ligij homagij intelligatur præstitum re integra, mediante Regia dispensatione.

Alter, an in specie, de qua agimus, erat necessaria iuramenti præstatio, quatenus res integra non fuisset ad iuramentum exhibendum.

Et sustinendo partes Principis ex infra scriptis licebit in vtroque articulo debere obtinere, vel ex altero ipsorum debere absolui ab impetitis, quoniam stante præstatione iuramenti, si re integra præstitum fuit, res expedita est, vel idem censendum in beneficium Principis, si iuramenti præstatio non requirebatur.

- 2 Ad primum articulum deueniendo, ex duobus potissimum fundatur, iuramentum re integra præstitum esse. Primò ex reuocatione, quæ processit ex

ex causa particulari, & certa in iudiciū deducta, nempe ex defectu assensus impetrati super venditione facienda, cū esset vēditio iā facta, & sic reuocatio fuit specialis ob causam prædictā, quod colligitur ex supplicatione, in qua expressè asseritur, fuisse venditionem reuocatam non obstante assensu impetrato post contractum prædictū, eundem contractum non conualidante, item ex reuocatione, dum in ea dicitur, ex quo non apparet assensus impetratus super dicta venditione facta, & quamuis sit expeditus, non operatur conualidationem venditionis, ideò reuocauit, & sic sunt ferè eadem verba, & conualidatio non oriebatur, quia assensus loquebatur de venditione facienda, proinde reuocatio prædicta vti specialis ad aliā causam non trahitur ad *tex.* vbi *Doct.* in *l. si de certa C. de transactio.* vel dato quod reuocatio fuerit generalis: quia in supplicatione exprimitur prædicta causa nullitatis, quæ clariùs deducitur in probationibus, & clarissimè etiā patet ex alia supplicatione, in qua dicitur fuisse reuocatā vēditionē ex causis probatis, & alia causa deducta, & probata nō fuit, illa ergò reuocatio licet generalis restringitur ad causā in lite deductā, & ad declarationes particulariter factas in iudicio *l. sub pre-textu specierum*, vbi *Bal. C. de transac. l. si rùm fundum ff. de verb. signifi. idē Bald. in l. legatorum petitio §. fin. ff. de legat. 2.* & latè *Curt. conf. 51. col. 7.* propterea cū cesset defectus dictæ nullitatis declarata, non poterit reuocatio quoad aliud caput operari .s. iuramenti non præstiti, & dum deinde præstitum fuit, re integra intelligetur adimpletum. Secundo ex alio cēsendum erit iuramentum præstitum re integra, quoniam ante illius exhibitionem non fuerat lis mota ex causa iuramenti non præstiti, quæ deinde fuit instituta occasione eiusdem iuramenti recepti, & quia prima supplicatio fundata erat in dicta causa parti-

culari declarata, fuit per Sacrum Consilium hoc aliud caput iudicatum, caput nouum, & datus fuit nouus terminus super comparitione Principis porrecta aduersus hoc secundum caput, vt patet ex comparitione, & Decreto, ex quo sequitur, quod licet appareat reuocatio modo supradicto, quia assensus erat iam ab initio expeditus, & vitiū iuramenti erat purgabile per dispensationem Regiā, & sic vēditio non erat omninò nulla, iuxta doctrinam *Bal. in cap. 1. nu. 2. in fin. quid iuris sit post aliena*, quousque actor in hoc capite litem contestatus non fuerit, adimplementum intelligetur factum re integra, ex quo ante litem contestatā non dicitur quis agere; sed velle agere, & debet admitti secundum *Iser.* qui notabiliter loquitur de vasallo alienante, quod poterit reuocare, nisi Dominus antea reuocauerit, immò licet Dominus reuocauerit, nisi litem contestatus fuerit, admittetur reuocatio vasalli, & dicetur facta re integra, in *cap. 1. §. post refutationem in fin. de vasal. qui contra constitut. Lothar.* & in illa causa Marchionis Turris Francholisij fuit maximè ponderatū, quod nedū fuerat super lite terminus impartitus, sed quod fuerat etiā per Iudicē inhibitu ne ampliùs iuramentū præstaretur, quod ampliùs stante inhibitione legitimè præstari non poterat iuxta *tex.* & ibi *glos. ff. in l. de pollicitationibus ff. de pollicit.* prout in specie considerauit, & ponderauit *Regens de Ponte* in illa causa *conf. 63. post nu. 31.* & cū in casu nostro prædicta cessauerint, iuramentum præstitum ante litem institutam debet censi re integra adimpletum ex Regia dispensatione, & res integra dicitur antequam lis super hoc mota fuerit *Iser.* notabiliter in *d. cap. 1. col. 1. in fin. quid iuris sit*, & hæres potest purgare moram circa præstationem iuramenti ante reuocationem Domini, vel contradictionem, vt docet *Grat. cōf. 49. ex mente Iacob. de Ardiſſo. nu. 21. vol.*

21. vol. 1. & hæc quodam primum articulum.

Secundus articulus resoluit omnem dubitationem præsentis questionis, cum ex eo clarissime apparebit, iuramenti præstationem non fuisse necessariam, & ob id ex causa iuramenti non præstiti in casu nostro non resultare nullitatem contractus venditionis, nec posse propterea Casaliam vëdicari, pro cuius articuli veritate, & explicatione facienda sunt duo capita principalia. Primum Casalia prædicta ab initio vnita fuisse cum Ciuitate Casertæ. Secundum nunquam ab ea fuisse legitime diuisa, & hodiè possideri per Principem vnita, prout nunquam de iure separata fuerunt.

4 Quoad vnionem fundandam erit parum elaborandum, & illa præcipue deducitur ex tribus. Primò, quoniam prædicta Casalia sūt Casalia Ciuitatis Casertæ, & sita intus territorium Ciuitatis, & in hoc partes sunt concordēs, si igitur sunt Casalia, ex iuris præsumptione non reguntur de per se, immò oportet habere suum caput, cui subdantur, & erunt membra Ciuitatis, cui subiiciuntur, & tanquam vnum corpus cum Ciuitate ad *tex. in l. nulli vers. quòd si in vico C. de Epif. & Cler. & l. qui ex vico ff. ad municipal. & melior tex. in l. 3. vbi Bal. C. de natur. liber. Bart. in tract. qui sint rebelles in verba Lombardia, & in conf. 189. primò queritur post nu. 1. Alex. conf. 1. col. 8. post nu. 32. & melius in conf. 24. post nu. 1. vol. 5. & proinde Casalia de eadem Ciuitate præsumuntur ad *tex. in canone Omnes Basiliæ 16. q. 7. & canone Monasteria 18. q. 2. & l. fundi nihil ff. de actio. empt. hinc loca adiacentia præsumuntur illius Ciuitatis, cuius territorio magis adiacent, vt dixit Bal. in cap. cum olim de præscriptio. quem refert, & sequitur Alex. in additio. ad Bart. in l. si conuenerit S. si nuda ff. de pignor. actio. propterea similiter Bal. in l. insule Italia ff. de iudicijs voluit, quòd quicquid est intra fines Comi-**

tatus, præsumitur esse de Comitatu, & nullus locus præsumitur exceptus, latè *Albert. Brun. conf. 34. & Curt. iun. conf. 140. 2. par.* est benè verum, quòd possunt esse Casalia separata de per se non subiecta Ciuitati; sed onus incumbit probandi separationem ei, qui allegat, interim verò præsumptiue loquendo, Casalia Ciuitati subsunt, & sic concordantur dicta *Doct. in cap. 1. de offic. Archidiacon. propterea præsumitur Casale esse subiectum loco, in cuius territorio est situm; sed potest etiam non esse, si probetur, & ita procedit doctrina Bart. in l. 1. ff. de damn. infect. quemadmodum declarat Soc. in conf. 166. 2. col. vers. 3. conclusio vol. 2. allegans Paul. de Castro dicentem, quòd loca, quæ sunt intra fines, præsumuntur esse Comitatus, cuius sunt fines, & Bald. in l. ex hoc iure col. 3. ff. de iust. & iur. dixit, quòd Castra sita in territorio Ciuitatis secundum leges Ciuitatis viuere debent, alijque relati per *Præsid. de Franch. decis. 316. num. 4.* igitur ex hoc tantummodò, quòd Casalia sunt, censentur subesse Ciuitati, & membra Ciuitatis, & Partis onus est demonstrare legitimam separationem.*

5 Secundò deducitur hæc vnio ex numeratione focalium Ciuitatis prædictæ, & Casalium facta in anno 1489. in qua numeratione Ciuitatis particulariter numerantur focalia Casalium, de quibus agitur, quæ numeratio sic vnite facta sub vno nomine Ciuitatis clarè demonstrat vnionem prædictam, vt comprobatur *Alex. in not. conf. 169. nu. 9. cum seq. vol. 5. & latè Iser. in c. 1. 1. col. de Capit. qui cur. vend. & quia extat in libris, & Archiuio Regis; indubitata reddit vnionem: Rex enim est, qui describit, & vnite in numeratione posuit Casalia cum Ciuitate tanquam de vnicò corpore, & sumus in antiquis: propterea ex his inducitur perfecta probatio vnionis iuxta tradita per *Doct. in cap. cum causam de probatio. & in l. cum aliquis C. de iur. deliber.* etiam si vnicus esset actus (loquendo tamen de*

de actibus ante annum 1521. ut infra declarabitur) quando est actus Regis ita disponentis, & potestatem habentis, ut latè *Felin. in d. cap. cum causam, & Soc. cons. 187. vol. 2.* & quia numerationes fiunt cum maxima causę cognitione, & ex certa scientia, sinè dubio tali descriptioni standum est iuxta *tex. in Clement. 1. vbi Doct. de probatio.*

6 Tertiò fundatur vnio prædicta ex eadē scriptura producta per Partē, venditionis scilicet factę in ann. 1521. per Ducē Andream Matthæum Frāncisco Ferdinando Casalium prædictorum sitorum in territorio Ciuitatis Casertę segregans expressè, & amouens Casalia prædicta à mensa, & demanio, & annexione dictę Ciuitatis Casertę, & totius Comitatus: propterea ex hac scriptura per Partem producta inducitur omninò probatio vnionis Casalium ad *tex. in l. Publica §. fin. vbi Bar. & ceteri ff. de positi*, & incumbit onus Parti demonstrare, separationem legitimè processisse, & hæc ultra dicta testium, & probationes factas, ex quibus clarissimè deducitur vnio prædicta, remanet modò, ut respondeatur aliquibus difficultatibus Partis aduersę circa prædictam vnionem, quę facillè rejiciuntur.

7 Prætendit Pars demonstrare, Principem in hoc non esse audiendum, & ampliùs Casalia prædicta non fuisse vnita cum Ciuitate Casertę ex infra scriptis. Primò, nam dato termino super dicta comparitione Principis, per bina decreta fuit prouisum, quòd idē Princeps declararet exceptiones in facto consistentes iuxta regulam *tex. in l. age cum Geminiano C. de transact.* aliàs fuit prouisum, quòd non habeatur ratio de exceptionibus proponendis, quę aliter propositę non fuerunt. Secundò dicit, Casalia prædicta non esse vnita cum Ciuitate prædicta, idq; deducit: quoniā hæc Casalia habent territoria, & tenimenta, ut constat ex venditione Casalium facta in anno 1521. in qua Casalia describuntur iux-

ta suos fines, ex quibus necessariò sequitur, quòd habent territoria, prout prætendit fuisse cognitum ex visura loci, Patet etiam ex venditione facta per Regiam Curiam Casalium prædictorum in anno 1578. dum vendita fuerunt cum territorijs, & tenimentis, eiusque territorio, & districtu, in qua venditione comparuerat Comes Casertę, qui fecit pariter oblationem Casalium cum territorijs burgenfaticis, & feudalibus. Idemq; comprobare videtur ex eo, quòd Ciuitas prædicta fuit concessa Annę Gambacurtę in anno 1533. cum cognitione primarum causarum tantum. Et in anno 1557. fuerunt deindē venditę secundę causę, Casalia verò prædicta possessa fuerunt etiam cum cognitione secundarum causarum vigore emptionis factę in anno 1578. fuerunt similiter numerata separatim in ann. 1561. & Florillus similiter iurisdictionem separatam exercuit. Insuper dicit ex instrumento anni 1521. non induci argumentum pro vnione, siquidem licet asseratur, quòd Casalia segregantur à Ciuitate Casertę, tam quoad solutionem functionum Fiscalium, quàm à quibuscunque alijs annexionibus, subsequitur, *quibus fortè quomodocunque vnita essent*, & sic nō videtur affirmari, Casalia esse vnita cum Ciuitate; sed si fortè vnita apparerent, illa segregauit, ob quod prætendit debere Principem ex alio demonstrare vnionem.

8 Sed verè obiectiones prædictę facillimè diluuntur, & quoad præcepta interposita circa declarationem exceptionum in facto consistentium aduertatur, quòd in secundo præcepto Procurator Principis obtulit declarare, verum petijt terminum ad percunctandum acta, & deindē nec terminus concessus fuit, nec aliud decretum interpositū, ut requirebatur, sed quorsum hæc obiectio, si Pars circa vnionem se defendit præsentando scripturas omnes pro se facientes, & insuper pro

pro demonstranda vnione comparuit Ciuitas Casertæ, & obtinuit terminū mensium duorū, ita quod nullo modo ex hoc capite conqueri potest, & poterat hæc obiectio sine dubio omitti.

Insuper dum Pars aduersa controuertere conatur vnionem Casalium, ex eo, quod habent territoria, clarissimè decipitur ex multis. Primò, quoniā hucusque non demonstrauit, quæ sint territoria Casalium prædictorum, & si visuram loci attendimus, contrarium demonstratur apertè, vt causæ Cōmissarius referre poterit. Amplius in instrumento venditionis non declarantur territoria Casalium, nec exprimitur, quod habeant territoria; sed tantum designantur fines, ex quibus potius colligitur, non habere territoria, & fortius assertio Baronis vendentis non sufficit, vt mox infra dicetur, similiter nec potest Pars fundari in instrumento venditionis factæ per Regium Fiscum, & oblationem Comitum, in quibus fit mentio de territoriis, quia hæ sunt clausulæ ordinariæ, quæ inferuntur in priuilegiis, & intelliguntur data, si quæ, vel si qua sunt, & est forma solita priuilegiarum, vt poluit *Iser. in Constitutione cum circa iustitia tramites colum. 3. versic. nam feudatario*, quod si procederet Partis assumptum, debuisset quoque ostendere tappeta, iardena, montaneas, molendina, & alia more solito in instrumento expressa, verū quia inferuntur ex forma ordinaria, vt supra, proindè Pars ex alio deberet specificè ostendere territoria Casalium, immò dato, quod Casalia haberet territorium, seu potius districtū, quia sita sunt intra territorium Ciuitatis, remanet adhuc præsumptio iuris, quod subsunt Ciuitati, & vnita sunt cum suo capite, ob quod necessariò debet Pars legitimam separationem ostendere.

Similiter nō obsūt descriptio in cedula separata, numeratio focularium, & exercitiū iurisdictionis post annum 1521. quia nullo modo possunt officere,

vt in secundo capite dicemus. Nec obest, quod Ciuitas possidebatur cū cognitione primarum causarum per Annam Gambacurtam, Casalia verò vendita fuerunt cum cognitione secundarum causarum, quoniam nō ex hoc tollitur veritas vnionis, ab initio enim licet Casalia prædicta possessa fuissent vt Ciuitas cum cognitione primarum causarum; dum verò Prorex vendidit hæc Casalia cum cognitione secundarum causarum, hæc iurdictio cēseri debet vt diuisa, & quælibet iurdictio potest de per se subsistere, & separari a Castro secundum *Bald. in cap. 1. §. e contrario num. 4. de inuest. de re alien. fact. per Capyc. in inuest. in verb. feudorum augmenta, vers. vassallus, & Lannar. conf. 41. num. 13*. Igitur erit iurdictio addita feudo, quæ de per se subsistere posset, quæ non tollit vnionem Casalium, cum nunquam de legitima separatione constiterit, sed simpliciter Prorex auxit hanc iurisdictionem Casalibus post annum 1521. circa quam iurisdictionem secundarum causarum Pars non posset prætere, nisi pretium, quod iam solutum fuit; sed non ex hoc induci poterit diuisio Casalium deficiente necessario assensu.

9 Amplius circa contenta in instrumento anni 1521. Pars similiter apertè decipitur, quoniam per instrumentum prædictum expresse segregantur Casalia à Ciuitate, ipsius mensa, demanio, & annexione, & Comitatu, in quo subsequitur, & tam quoad solutionem functionum Fiscalium, quàm à quibuscunque alijs annexionibus, quibus fortè vnita essent, & sic illa dictio fortè non refertur ad separationem specialiter factā; sed ad alias annexiones, & communionem non expressas, quibus fortè essent annexa Casalia prædicta, à quibus opus fuisset eadem Casalia separare, quoniam separatio à Ciuitate, & alijs expressis habet suam specificā determinationem. Ideò dictio prædicta fortè ad illa non refertur, vt *Bald. posuit in l. 1. nu. 5. C. de legitim. hered.*

hæred. sed qualitatè tantum ea, quibus proximè adijcitur ex regula *l. talis scriptura*, ubi *Bart. ff. de leg. 1.* Non est enim dictio prædicta absolutè posita; sed in coniunctione aliarum qualitarum vnionis non specificatarum, sed indefinitè enunciatarum, proinde nõ refertur, nisi ad proxima, circa quæ fortè Casalìa fuissent reperta annexa, vt optimè comprobatur *Alex. in cons. 48. num. 7. circa fin. vol. 1.* & quæ posuit *Afflic. in fortioribus in decis. 248. in fine.*

- 10 Ex his sequitur secundum caput propositum, quòd dum Casalìa prædicta sunt membra Ciuitatis, & vnita cum eius Comitatu, nec apparet separatio aliqua cum Regis assensu, stante alienatione inualida, remanēt Casalìa, prout erant ante alienationem, & reuertuntur in primæuam causam, ex regula *tex. in l. in tantum cum l. præcedenti ff. de rer. diuis. l. cum loca ff. de religiof. & sumptib. funer. l. si locus*, ubi *glos. ff. quemadmodum seruit. amissa.* & melior *tex. in l. si ager ff. quib. mod. usus fruct. amissa.* per *Alber. in l. quod in littore ff. de acquir. rer. domin. & Iser. in cap. 1. S. & iterum in additio. nu. 32. in fin. de capit. Corrad.* & dum in pristinū statum redacta sunt, omnia iura censentur restituta *glo. not. in l. & Attili- nus in verbo restitui ff. de seruit. rustic. pradio.* & dicentur potius redire in pristinam causam, quàm de nouo venire, nec dicentur nūc Casalìa acquiri, immò potius non amitti iuxta notabilia verba *Iser. in cap. 1. S. ex quo non seruit Domino post nu. 4. vers. quia utilis redditur forma suæ de feud. sine culpa non amittend.* nec profunt Partia actus intermediij numerationis, & iurisdictionis, qui videtur arguere separationem post annum 1521. quoniam dum illegitimè eo tempore processit alienatio, quicquid indè securum est pariter nullum est, & inualidum ex regula *l. non dubium ibi, sed etsi quid fuerit subsecutum ex eo, vel ob id C. de legib. idem ergo huc est, & possessio, licet*

- personæ mutentur, vt in his terminis posuit *Capyc. decis. 1. nu. 6. & 8. in fin.* & actus prædicti, si opus esset, reuocarentur quatenus de facto processerunt, vt in simili *Doct. loquuntur, & præcipuè Aret. & Ias. in l. posthumo nu. 31. circa fin. C. de bonor. possess. contra tabul.* quando enim feudum continet plura membra simul vnita, non licet feudatario quicquā immutare, vel derogare, quoniam derogaretur titulo feudi, si de vno plura de per se constituerentur, & separata, & multiplicaretur feudū in plura feuda, quod omnimodò prohibitum est: igitur stante prima alienatione nulla, & inualida ceteri actus non sunt considerabiles, immò dominiū Casalium prædictorū nõ potest dici amissum, cum nunquā alteri fuerit legitimè quæsitum ad *tex. not. in l. nec utile ff. ex quib. caus. maio.*
- 12 propterea cum Casalìa prædicta ab initio vnita nunquam appareant validè separata à sua Ciuitate, & Comitatu, & hæc sint iam patefacta, iuramenti præstatio non est necessaria, quoniam stante nullitate alienationis anni 1521. illi ciues non sunt effecti vasalli emptoris; sed considerantur prout erant ante alienationē, etiā pro interesse Ciuitatis, vt considerat *Alex. in cons. 1. post num. 3. vol. 5.* & quia
- 13 Casalìa membra sunt Ciuitatis, non interest, quòd ab alio fuerint possessa, seu potius detenta de facto, quoniam ius vasallorum est indiuiduum, habito respectu ad ipsam fidelitatem, quæ indiuisibilis est secundum *glos. in l. si usus fructus S. 1. ff. de usufru. per Capyc. in inuestitura in verbo feudorum diuisio limitatione 2. fol. mihi 162.* dum reti-
- 14 netur Ciuitas, & non cogitur Princeps ostendere iuramentum Ciuitatis, quæ est caput feudi, & hoc ius est indiuiduum, nec opus erit pro membris, quæ nunquam à capite legitimè separata fuerunt, quæ vnum feudum constituunt, licet plura Castra contineantur, & quæ tanquam membra à capite regulantur, sicut latissime probat

bat multis iuribus, & autoritatibus *Loffred. in notabili conf. 39. num. 32. & num. 33. in fin. vers. bis etiam accedat cum seq.* qui videndus est, & *Tiraquel. pariter de iure primogenio. quest. 68. num. 7.* Tantò magis, quia tempore dationis insolutum factæ Ciuitatis prædictæ Annæ Gambacurtæ per Regiam Curiam, quæ insolutum datio vim emptionis, & venditionis obtinet *l. si pradium C. de euiction. in Regno* ab emptoribus iuramentum non præstabatur, ut posuit *Iser. in cap. si minor in fin. vers. non utimur, quod emptores, si de feud. defunct. milit.* sed fuit deindè hæc iuramenti præstatio introducta in emptore ab anno 1572. tempore Cardinalis Granuelæ, idcirco cum verum sit Casalium nunquam separata fuisse à capite Ciuitatis, non est opus quærere, an iuramentum sit præstitum, cum non sit aliquo modo necessarium respectu Casalium prædictorum, sicut nec fuisset necessarium, si vnita fuissent iure reintegrationis, ex quo nunquam separata censerentur.

16 Et quoniam prædicta euitari non possunt, ex aduerso tria alia infra scripta opponuntur. Primò Aduersarius ponderat contractum venditionis prædictæ anni 1521. in quo Dux Andreas Matthæus vendidit Casalium prædicta cum assensu impetrato, ideòque vel credendum est intercessisse, vel quia transacti sunt anni 75. à die litis motæ per temporis cursum, & cum præstatione seruitij inducta est præscriptio, & præsumendum est, assensum interuenisse, maximè contra pruitatum, iuxta *Constitutionem consuetudinem prauā, & per Iser. & alios in cap. si quis per 30. si de feud. defunct. mil.* & dum per contractum prædictum Casalium separantur, si assensus præsumitur, omnia fundamenta Principis corruunt. Secundo dicit, per Regiam Curiam in anno 1533. fuisse datam insolutum Ciuitatem Casertæ Annæ Gambacurtæ pro tertio pretio, demptis his Casalibus,

licet non dicatur expressè, quæ reperiabantur penès Franciscum de Ferdinando emptorem, si igitur Anna habuit certa, & limitata corpora, & absque iure reintegrandi, non poterit Princeps successor Annæ consequi Casalium prædicta, ex regula *l. in agris ff. de acquir. rer. dom.* & quòd Anna non habuerit Casalium prædicta, patet etiam ex articulo facto in anno 1563. per Marchionè Bellantis auum Principis in iudicio læsionis moto per Fiscum ex causa dictæ dationis insolutæ. Vltimò dicit, prædictam vnionem potuisse considerari quousque Casalium nõ perueniunt ad Regiam Curiam, sed postquam illa deuoluta fuerunt ob mortem supradicti Francisci de Ferdinando absque successore, sicut penès Regem omnis qualitas sublata, erat *l. uti frui ff. si usus fruct. petat. & l. in re communi ff. de seruit. urban. prædior.* ita liberè transierunt penès Florillum, qui Casalium emit à Regia Curia in anno 1578. ex regula *l. si quis ades ff. de seruit. rustic. prædior. & l. alius ff. de seruit.* & quæ latius posuit *Andr. in cap. 1. S. huius autem generis in additio. ex quib. cau. feud. amitt.* Et tantò magis, quia Princeps nunc Casalium possidet nõ alio titulo, quàm emptionis factæ ab ipso Florillo in ann. 1582. cum assensu impetrato, ut iuramentum præstari debuisset, propterea hic contractus, & assensus sunt attendendi, ex quibus obligatus erat Princeps iuramentum præstare, & si prætendit reintegrationem Casalium, debet ordinariè gressus suos dirigere.

17 At prædictæ oppositiones nedum non efficiunt; sed ex ipsarum resolutione magis confirmatur iustitia Principis, quæ defendimus. Et quòd primam si attendatur contractus anni 1521. à quo tempore Casalium de facto separata fuerunt, nullo modo ex eo sequuntur conclusiones prætentæ ex aduerso, Primò enim licet asseratur in contractu prædicto, assensum fuisse impetratum, non ex hoc inducitur assensum

assensum intercessisse, quoniā nō stat-
tur assertioni Partiū, aut Notarij circa
impetrationem assensus, etiā si Nota-
rius dixerit, in instrumento vidisse as-
sensum expeditum, assensus enim
expeditio super feudi alienatione ha-
bet certam formam, proindē non est
credendum contrahentibus interue-
nisse. Et quia Baro alienare nō potest,
pariter non potest confiteri, assensum
esse impetratum, si nō ostendatur, nec
aliā confessionem, & assertionem fa-
cere poterit in præiudiciū Regis, &
feudi, vt optimē posuit *Frecc. in 2. lib.*
quest. 25. & sic assertiones contra-
hentium, & Baronis in nihilo opitu-
lantur; sed debet aliundē demonstra-
ri id, quod allegatur, & quod est fun-
damentum intentionis allegantis.

18 Secundō, licet sint decursi anni
75. non ex hoc inducitur præscriptio,
& assensus præsumptio, illa enim con-
clusio, quod inducitur præscriptio per
annos 30. cum præstatione seruitij
contra priuatum, & contra Fiscum,
per annos centū iuxta aliam *Cōstitu-
tionem quadragenalē* procedit, quan-
do allegatur inuestitura rei feudalis,
& probatur possessio per tot annorū
curricula cum præstatione seruitij; sed
dum agimus de præstatione assensus
super alienatione feudi, nunquam in-
ducitur talis præsumptio, quoniam
alienatio debet fieri de speciali licen-
tia Regis iuxta *Constitut. Constitutio-
nem diuæ memoria*, & assensus debet
esse expressus, non præsumptus, nec
tacitus, & cum certa forma iuxta
stylum Regiæ Cancellariæ, vt ex pluri-
bus latissimē probat idem *Frecc. in*
eod. 2. lib. quest. 28. per totam, vbi eadē
ratione dicit, non posse assensum pro-
bari per testes, licet in hoc *Andr. con-
trarium affirmauerit in cap. 1. de prohib.*
feud. alien. per Lotb. de quo per Afflict.

19 *decis. 398. vltra quod Io. Vinc. de Ann.*
in repet. c. 1. de vas. decrep. ata. post nu.
451. cum nu. seq. dixit, in Regno non
procedere dispositionē d. S. si quis per
30. Est benē verū, quod secus esset in

centenaria præscriptione, quæ habet
aliā naturam, vt idem *Frecc. ibidem te-*
20 *statu. nu. 5. & propterea dixit Afflict.*
notabiliter, quod assensus Principis,
qui de necessitate requiritur, nunquā
præsumitur, nisi spatio tanti tēporis,
cuius memoria hominum in cōtrariū
non existit in *c. 1. in verb. Angaria* post
nu. 4. quæ sint regal. & sequitur quoq;
Lanar. cōf. 94. n. 15. & si hæc pcedūt in
simplici assensu, tantō magis sibi locū
vendicabunt, vbi nedum requiritur
assensus super alienatione, sed particu-
laris super diuisione, vt in casu nostro.

Vltra quod iā aparet assensus, quē
Pars in iudicio præsentauerat, & quia
deindē negauit illum præsentasse, ad
præsens conseruatur per Aduarium,
& negatio processit, quoniā in assensu
prædicto tantummodō fit mentio de
alienatione Casalium, nulla facta men-
tione, quod ex alienatione sequeba-
tur diuisio, & separatio Casalium à
Ciuitate.

21 Etenim, quando petitur assensus
simpliciter alienationi, nihil aliud fit,
nisi quod tollitur illud ius prohibitium
circa alienationē, & tunc assensus fir-
mat contractū, si validus est, & assen-
tiendo alienationi, quæ est impedita
propter assensū, nō fit, nisi quod tolli-
tur obstaculū, est enim prohibitū alie-
nare feudū, & diuidere illud, & si peti-
tur assensus alienationi, tunc stat in
formā gratiæ, quando verō petitur di-
uisioni, tunc transit in speciem dispen-
22 sationis. Ideoq; assensus petitus super
alienatione non comprehendit hanc
dispensationē, vt per *Camer. in d. c. Im-
perialē fol. 44. lit. L. & latē refert, & se-
quitur D. de Pōte in cōf. 3. à n. 32. cum*
23 *seq. ad quem me remitto*, vbi et iā la-
tissimē confirmat, quod dum petitur
assensus, debet specificē fieri mentio
de diuisione, cum sumus in feudis di-
gnitatum, vel in quibus viuunt iure
Frācorum, quæ diuidi non possunt, vt
in specie nostra, quo casu diuisio fieri
24 non potest, nisi causa cognita, & ex
certa scientia, vt ibi per ipsum *nu. 44.*

R

& cōf.

- & *conf. 57*, pariter *nu. 44*. Proinde respectu diuisionis requiritur particulare Principis priuilegiū, vt melius omnium
 25 docuit *Iser. in c. 1. post nu. 4. vers. non tamen diuiderent de feud. Marchia*, & eodem ferè tēpore *Bart. in l. unic. n. 9. C. de Metropo. Beri. lib. 11*, vbi dicit, etiā in præiudicium Ciuitatis, cui subsunt, diuisionem locorum fieri non posse.
- 26 Secūda oppositio minimè in aliquo refragatur ex duobus. Primò, quoniam in anno 1533. datur in solum Ciuitas Casertæ Comitissæ Annæ Gambacurtæ, & adijcitur clausula cū omnibus iuribus, directibus, actionibus, rationibus, & proprietatibus ad dictam Ciuitatem, Casaliam, & loca de iure, seu de consuetudine quouis modo spectantibus, & pertinentibus, vt legitur, quo tempore Casalia, de quibus agitur, possidebantur à dicto Francisco de Ferdinando, qui nō habebat causam à Rege, propterea virtute dictæ clausulæ potuissent vendicari Casalia prædicta nulliter alienata, tāquam ad Ciuitatem pertinentia, ex his, quæ latissimè posuit *D. de Ponte in suo conf. 63. n. 25. cum seq.* qui videri potest, ne eius scripta transcribam, & *Petr. de Gregorio de cōcess. feud. p. 7. q. 1. nu. 11. Affli. in prælud. Constit. Reg. q. 25. nu. 3.* & idem est dicere, cum iuribus, & pertinentijs, vt dicti Doctores loquuntur, sicut dicere, cum omnibus iuribus, quæ de iure, vel de consuetudine spectant, vt per *Iser. in c. 1. in verbo traditionibus in fin. num. 5. vers. sed etiam datum esset, quid sit inuestitura*.
- 27 Secundò, ex abundanti est aduertendū, quòd Princeps nunc nō vtitur iure reintegrationis, ita quòd vellet Casalia lucrari, sicut posset ex prædictis, vel si ius reintegrandi specialiter concessum fuisset, sed dicit Princeps nomine feudi, quòd Casalia prædicta sunt ipsius mēbra, quæ reperiēbantur de facto nulliter diuisa, quæ hodiè vti vnita nō debent à suo corpore separari, postquam omninò debebant vniri, & quòd non posset facere Baro

- nomine suo, facere posset nomine feudi, quod est homo mutus, & loquitur per feudatariū secundū *glos. notab. in Constit. consuetudinē prauam, vers. sed reuocans petit ex persona feudi*, de qua *Capyc. in decis. 1. num. 8.* quæ à nemine controuertitur, ideò sufficit Parti, q̄ fuerit solum pretium Casalium, ad quod tantūmodò Princeps reuocādo Casalia nomine feudi fuisset obligat⁹.
- 28 Vltima oppositio similiter cū distinctione resoluitur, aut. n. feudū ad Regē deuoluitur iure suo singulari, & ex lege feudi, veluti per felloniā, siue ex pacto decedente feudatario sine liberis, & tunc Rex nō tenebit feudū illud separatū, si suberat alteri Baroniæ, vel Terræ, & si Terra, vel Baronia concedatur, transit feudum illud ad concessionariū, vt docet *Iser. in c. 1. S. ille tamen n. 11. in fin. vers. & si in Terra sua, de cōtrouer. inuest.* & sic feudum, quod deuoluitur, nō mutat naturā, & qualitatem, quo casu Rex videtur gerere vicē feudi, nisi aliter ipse dixerit *Loffr. in Parap. feud. in tit. ex quib. caus. feud. amit. vers. in hoc casu Andr. pulchrè Frecc. in 2. lib. autoritate 5. n. 5. & seq.* aut verò feudū tale prouenit ad Regē alio titulo, veluti vniuersali successionis, vel emptionis, aut donationis, & eo casu, quia reputatur Rex alia persona, tenebit feudū separatū, & cum feudo non transibit, sicut eodem loco posuit *Iser. & latè D. de Pōte in conf. 11. n. 14. cum seq.* licet adhuc dici nō possit, quòd mutetur natura, sed tantū quòd non transeat in concessionariū, quia hoc casu Rex est alia persona, in primo casu potest esse alia ratio, quia dum feudum Regi deuoluitur ex iure suo particulari, & ex pacto, & vicē feudi sustinet, nō intēdit feuda, & dignitates diuidere, quoniā ex diuisione deuenitur ad destructionē secundū *glos. in c. licet extra de voto, de quo latè Camer. in c. Imperialē §. praterā Ducatus fol. 98. lit. N. & Bal. in authent. hoc amplius n. 7. C. de fideicom.* quando enim feudū Regi hoc modo aperitur, habebit

bit Curia, sicut habebat ille, cui successit, nisi Rex declaret, velle aliter habere, idē *And. posuit in Constit. dignum* 1. col. vers. *sed coriē*, vbi *Afflic.* n. 11. notabiliter dixit, quod si Rex concessit bis vnū feudum, quod erat sub Baronia, quę sibi obuenerat per rebellionē, vel excadetiā, in personā illi⁹ cōcessionarij Regij nō dicetur feudū nobile, & quaternatū: quā quāuis habeatur à Rege, dicitur haberi à Rege, prout à Barone, & per rebellionē illius inuestiti debet applicari Baroni, & non Regi, & quod ita fuit determinatum, & sic ipsius natura non mutatur, & particulari⁹ dixit *Ifern.* quę allegat *Loffred.* loco proximē citato loquēs, quādo moritur vasallus sine herede, quod Rex, ad quem redit feudum, dicitur habere causam ab illo, à quo reuertitur in c. *si vasallus de feudo suo* num. 2. & in vers. & tunc is, ad quem, & eodem num. 2. in fine vers. & idē habet causam si de feud. defunct. milit. & sic non interest, quod penēs Regem res peruenerit ob lineā finitam, proindē si Rex, cui feudum obuenerit, illud concesserit, intelligitur concessisse secundū propriā naturā ipsius feudi *Affli. in Constit. post mortē à* n. 7. & propriē n. 9. & in decis. 282. post nu. 9. erit ergo feudū Regi deuolutum prout erat penēs Baronē, cuius feudi vicē gerit tanquam organum, idēq; si pars Baronię deuoluatur ad Regē, non fit de alio corpore, nec corpus separatū cōstituitur, sed feudalitas tantū deest ex incompatibilitate subiecti: quia ipsi Regi seruire non potest; cetera verò omnia ex integro permanent, & sub eadem regula erit feudum, seu Baronia penēs Regem, qua erat penēs Baronē, vt ex mēte *Frecc. loco citato* latē posuit *D. de Ponte* in not. conf. 57. nu. 37. cum seq. in qua causa recuperationis Terrę Guagnani ita fuit iudicatū, vbi videndus est, igitur non refert, quod Cafalia fuerint penēs Regem: quoniam adhuc retinent propriam eorum naturam, ac si

semper ab eodem Barone defuncto possessa fuissent ex prædictis.

- 30 Nec oberit modo, quod Princeps Cafalia possidet ex hoc particulari titulo emptionis cum assensu, & obligatione adiecta circa iuramenti præstationem, quoniam sufficit Principi possidere Cafalia, quę verē semper vnita fuerunt, & quę nullo modo separari possunt, & dū agere potuisset, vt vnirentur cum capite Ciuitatis, hodiē in hoc iudicio ordinario relaxationis excipiendo, ex eisdem iuribus potest repellere agentē, ex regula *tex. in l. Papinianus S. si filius ff. de inoff. testam.* quę iura fuerunt iam deducta, & cōpilatus est processus super hoc in specie, Partibus auditis omnib⁹, & non contradicentibus, etenim quādo
- 31 semel Cafalia fuissent legitimē diuisa cū assensu Superioris, tunc concessio Baronię non præiudicat alteri concessionario Partis, & in retrāslatione requireretur nouus assensus, vt refert *Pres. de Franch.* ex mente *And.* & aliorū decis. 48. nu. 4. & seq. sed quia min⁹ legitimē fuerunt distracta, dominiū illorum nō fuit alteri translatum, tanquā inualidum sit, quod factum est lege prohibente, vt supra fundatū est, & proindē dum Cafalia reuerfa sunt in pristinam causam, & vnita cum feudo Ciuitatis, ad quod pertinebant, nō est opus attendere formam assensus, & excipiendo sine dubio hac allegare poterit, quę agendo in iudicio merito deduceret, & si demum assensus
- 32 attendatur, quamuis adsit obligatio iuramenti præstandi (licet Princeps citra assensum habeat intentionē fundatam) tamen obligatio prædicta intelligitur iniuncta, si de iure præstari
- 33 debebat: quoniam in cōcessionibus, & priuilegijs illa intelligitur, quę ius intelligit secundū *Andr. in d. c. 1. S. huius autem generis col. 3. ex quibus caus. feud. amitt. & in c. 1. in fin. de controuerf. inuest. Paris de reintegr. c. 290. sequitur quotidiana nu. 4. fol. mihi 280. & latē Minad. videndus in repet. Con-*

stitut. in aliquibus, in tex. n. 20. fol. 43.
 34 immò Rex in suis concessionibus, & priuilegijs respicit ad ius, non ad factum, vt fundat latè *Lanar. in conf. 41. post nu. 4. cum seq. & conf. 76. à num. 5.* cumquè ex iuris dispositione ex conclusionibus supradictis non erat obligatus Princeps ad præstationem iuramenti, & ex causa vnionis legitimè possidet Casalìa prædicta cum Ciuitate, omninò erit absolueudus ab impetitis.

35 Die 8. Iunij iunctis Consiliarijs duarum Aularum fuit lata sententia, per quam Princeps fuit absolutus, in banca de Ferrarijs.

Cuius decisionem magno cū apparatu nouissimè cōpilauit Doctiss. Carolus de Tapia meus Dñs, tunc Reg. Consiliarius oculatissimus, & vnus ex votantibus; deindè in Supremo Italiæ Consilio munere functus, nunc Reg. Collat. Cōs. Decanus meritisissimus, & Marchio Belmontis, qui oībus munijs absolutis, nūc maximè doctrinā, prudentia, ac omni virtutū genere p̄fulget,

ARGVMENTVM.

Feudi natura primæua à principio erectionis assumpta an per assensū à Catholica Maiestate impetratum, vt in eo succedant filij masculi, fœminis etiam in anteriori gradu existentibus exclusis iuxta supplicantis testamentum, quod aliter non exhibetur, ita, & taliter immutata dicatur, vt sit effectum feudum ex pacto, & prouidentia absque qualitate hæreditaria, & num afficiat vltimi morientis creditores. In vtroque articulo satis controuerso D.

Author strenuè cōfutatis motiuis Partis ex aduerso negatiuas sustinuit partes, quas solutis calami habenis magno legum præsidio, ac pari rationum cumulo muniuit, & obuallauit,

SVMMARIVM.

- 1 Facti series enunciatum cum duobus iuris articulis.
- 2 Feudum, quādo est restitutioni subiectum, non potest alienari in præiudicium successoris, ea ratione, quia vnus non habet ab alio.
 - • • videtur datum ex tunc à principio cōcessionis sequētib. successoribus.
 - • • desertur ex legis prouidentia, & Principis munificentia, & sic non successionis iure.
- 3 Successor in feudo etiam ex pacto gradum capit ab vltimo moriente.
- 3 Assensus descriptio.
 - • regulatur à contractu, illiusque naturam assumit.
 - • non est contractus.
 - • præstitus censetur secundum qualitatem, & ius contractus, per quem facta est feudi alienatio.
- 4 Assensus verba enunciativa, siue assertiva non probant venditionem; sed excipe casum, vt hic, & nu. 6.
 - • • debet esse contractui conformis, aliàs redditur nullus.
- 5 Referenti quando sit adhibenda fides, licet aliter non constet de relato. Principis scriptura qua gaudeat prerogatiua, quæ cessat in illa Notarij, & nu. 7. Vbi ponitur etiā ampliatio. Verbis etiā enunciativis fides adhibetur, si versemur in Regij priuilegijs. Antiquitatis prerogatiua. Verba enunciativa in diuersis contractibus adiecta quādo coniungantur.
- 7 Quæstoris subscriptio cuius sit virtutis. Clausula ex certa scientia, & motu proprio

- proprio, cuius sit valoris.
Principis priuilegium, quod de per se
subsistit non parum ab assensu di-
stinguitur.
8. Verba enunciatiua regulariter non
probant, nec dispositionem inducunt.
Fallit in antiquis, sed quæ antiquitas
requiratur num. 9. & seqq. ubi pa-
riter plures sublimitationes.
Scripturæ amissio quomodo probetur
per testes.
10. Instrumenta confecta contra formam
prescriptam à Constitutione instru-
mentorum robur, nullam habent
firmitatem, & dicuntur cartula.
Verba enunciatiua non probant, quā-
do contingit principaliter dubitari
de enunciato.
Vel si enūciatū de iure fortè nō teneret.
Vel non esset plenè expressum.
Verborum geminatio operatur quod ad
expressa, non autem omissa.
11. Extensio non fit in casibus, qui non de-
pendent ex sola disponentis voluntate.
Quo euentu enunciatiua verba nil ope-
rantur, & cum ratione.
Non sufficit, Testatorem quid velle, nisi
illud disponat secundum Soc.
12. Verba enunciatiua requisita ad vali-
ditatem, & substantiam actus, qui
geritur, utique probant.
Sed declara, ut num. seq.
Ratificans non alienat.
Assensus super ratificatione facienda
præstitus non comprehendit vendi-
tionem faciendam.
Extensio quando permissa.
Sequela necessaria dicitur eadem res
secundum Camer.
Relatio intelligitur cum omnibus qua-
litatibus suis.
Assensus iste est restrictus ad testa-
mentum, idcirco secundum illud re-
gulari debet.
Relatio specifica non valet, nisi constet
de relato.
13. Assensus corrumpit data voluntatum
repugnantia.
Nec substat in una ex voluntatis
indiudivo.
14. Feudorum successio secundum Consti-
tutionem, ut de successione de-
ferebatur usque ad tertium gradum
inclusiue.
Quæ postmodum ex gratijs particula-
ribus ampliata fuit usque ad quar-
tum gradum, habentem tamen qua-
litates hic descriptas.
Assensus præcedens non extenditur ex
gratia superuenienti, & cum ratione.
... nec ex maioriore rationis secun-
dum Camer.
... est stricti iuris secundum And.
Maximè in non expressis.
... non trahitur ad incogitata.
Dispensatio respuit extensiones.
Assensus quando possit iuari iure
superuenienti.
... nō extēditur de persona ad personā.
Extensio, quæ fit de gradu ad gradum,
est magis exorbitans, quàm ea, quæ
fit de persona ad personam.
Assensus generaliter præstitus in obli-
gatione bonorum, etiam futura tan-
quam connexa complectitur.
15. Motuum Partis.
16. Illius resolutio.
Reg. vulg. quod non mutatur quare
stare prohibetur.
Regis interest assensum non extendi
propter faciliore caducitatis euentum.
17. Fœmina si excludantur per aliquos,
mortuis excludentibus utique ad-
mittentur.
Idque procedit, siue dispositio exclu-
siva ortum ducat ex contractu, siue
ex ultima voluntate.
... censentur in hoc Regno temporali-
ter exclusæ.
Quod recipit ampliationē, de qua hic.
Testator non videtur alienas successio-
nes proprijs antepone.
18. Successor in feudo hereditario debet ef-
se heres ultimi defuncti.
Et factum illius ratum habere tenetur.
19. Feudi natura unde, & quando defu-
matur.
Quid sit.
Feuda omnia in Regno præsumuntur
hereditaria.

Quam traditionem amplia.

Infeudationis forma communis secundum And. in hoc Regno est pro se, & heredibus.

D. Reg. Tap. relectio quedam uti cruditissima commendatur.

Feudum ex pacto non est idem in utroque Sicilia Regno secundum Frecc.

20 *Feudi natura nunquam mutata, seu alterata presumitur.*

Nouata res in uno, in reliquis remanet immutata.

Ius primatum inconcussum remanet in eo, in quo expresse non est facta mutatio.

Feudum hereditarium deberi nobis ex pacto, & providentia, & simul esse hereditarium absque hesitatione admittit Camerarius.

21 *Filij si cum qualitate mascul. nominentur, adhuc uti heredes censentur vocati secundum glos. communiter receptam.*

Præsertim si rei natura id expostulet, & infra circa fin. num.

Fit obiectio.

Sed refellitur.

Feudum est ex pacto, & providentia, si concessio fiat pro se, & filijs, etiam non expresse nomine filiorum secundum And.

Quam Feudista decisionem declara, & distingue, ut hic.

Feudi natura a prima infeudatione assumpta semper manet eadem, quavis in subsequentibus concessionibus non exprimatur.

Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam.

Feudi natura, si ab initio erectionis sic fuit assumpta, ut non transeat, nisi ad filios uti heredes, ex stipulatione postea superueniente pro se, & filijs, adhuc eadem manet, & filij uti heredes intelliguntur vocati.

22 *Feudum semper cum qualitate hereditaria pertransit, quando in dispositione ponitur verbum illud, heredibus.*

Quo euentu successor debet esse heres

ultimi morientis.

Feudum hereditarium constituitur, quolibet verbo expresse denotante heredem secundum Camer.

Nec officit hoc casu, si filij, vel masculi tantum exprimantur, & cum ratione. Nam qualitas hereditaria non mutatur.

23 *Motium Paris ex aduerso.*

Feudum unum, & idem potest dici hereditarium respectu habito ad diuersas personas.

24 *Eiusmodi multiplex resolutio.*

Verbum succedere denotat qualitatem hereditariam.

. . . nec non successionem ab intestato.

. . . pertinet etiam ad utrumque feudum. Vna, eademque res non debet diuerso iure censi.

Verba executiua licet non disponant, declarant tamen verba dubia posita in dispositione.

Contractus diuersa continens capitula, in uniuersum qualificatus intelligitur ex una qualitate.

Disponens videtur habere respectum ad ordinem ipsius rei, & eius successionem.

25 *Interesse multum remotum, & inuersimile non habetur in consideratione. Testator censetur habere maiorem affectionem erga proximiores, quam remotiores.*

. . . presumitur suam voluntatem habere conformem cum statuti dispositione.

Feudum, de quo agitur, attenda legem municipalem huius Regni est hereditarium.

26 *Observantia subsequens declarat dubietatem precedentis dispositionis.*

Pro Don Lutio Palagano.

CONSILIVM XVI.

X facti serie constat, petitionem Lutij Palagani duos continere articulos decidendos. Primum, an Terra Sancti Viti subiecta sit fideicommissio in beneficium actoris

actoris in casu mortis Don Lutij Palagani possessoris, absque filiis masculis. Secundum, quatenus aliquod vinculum extaret, an Terra prædicta libera sit à venditionibus, & obligationibus factis per Don Lutium possessorem, eiusq; prædecessores diuersis creditoribus in iudicio vocatis.

Actor ad fundandum vtrunque articulum produxit assensum expeditum per Regem Catholicum sub die 17. Februarij 1507. super approbatione testamenti conditi per Goffredum Palaganum proauum ad supplicationem filiorum, & hæredum eiusdem Goffredi, & Dianorę Casamaximę vxoris, ac super approbatione ipsorum hæredum tacita, siue expressa facta, aut facienda, quo mediante Rex Catholicus assentit, vt Terrę prædictę successio deferatur masculis de domo Palagana, cum onere dotandi foeminas, quę supererunt ex Lutio Palagano, tunc primogenito Goffredi testatoris, quodq; in futurum quoad alios successores foeminę nullo vnquam tempore succedant; sed tantum mascululi de domo Palagana, vt latius ex testamento, ita tamē quod successio nō extendatur, nisi ad gradus comprehensos in *Cōstitutionibus, & Capitulis Regni*, & non vltra, & quoniam testamentum Goffredi prædicti adhuc productum nō est, actor præsentauit tres scripturas approbationum factarum diuersis temporibus per hæredes testamenti prædicti, & omnium in eo contentorum relatiuas, etiam ad assensum expeditum sub die prædicto.

2 Ex quibus concludit, ex assensu & approbationibus prædictis constare de vinculatione prædicta, & proinde Terram prædictam esse subiectā restitutioni in casu mortis D. Lutij, absque filiis, quæ libera peruenire debet ad ipsum actorem in casu prædicto, cū illam cōsequatur nō vt hērēs vltimi morientis; sed ex donatione Goffredi primi acquirentis, qui taliter voluit, vt post mortē primogeniti ad alios masculos

deueniret, & sic vt restitutioni subiaceret in beneficium eius, qui sequens est in gradu, in cuius præiudicium non valet alienatio facta adueniente conditione, sicut latē posuit *Iser. in cap. 1. §. hoc quoque post num. 9. vers. hæc deferuntur de success. feud.* & quia vnus nō habet causam ab alio; sed omnes à concedente, hic actor agnatus videtur habere ex tunc à principio cōcessionis, vt idē *Iser. docuit in c. 1. §. quid ergo post nu. 2. de inuest. de re alien. fact.* & sic non iure successionis, sed beneficio eius, qui dedit, & legis prouidentia ex regula *l. cū patronus ff. de legat. 2. & l. si arrogator §. sed an impuberi ff. de adoptio.* idē *Iser. in c. 1. §. donare nu. 6. circa fin. & post n. 8. qualiter olim feud. poter. alien. & in cap. 1. §. & filius fratris num. 5. circa fin. vers. item licet videatur Imperat. Lothar. & in cap. 1. post nu. 1. vers. hoc est regulare de eo, qui sibi, & hered. suis, quamuis gradus capiatur ab vltimo moriente iuxta decis. Iser. in dicto §. & filius fratris col. 4. circa princ. vers. eo nō existente, col. 4. & in c. 1. in fin. de nat. succ. feud. Camer. in c. an agnatus quæst. 2. post nu. 42. fol. mihi 413.* cūquē Lutius actor vt frater patruelis Don Lutij possessoris sit in quarto gradu, est successibilis in feudo prædicto, attenta gratia deindē concessa, per quam successio feudorum in collateralis extensa fuit vsque ad quartum gradum.

Pro Dō Lutio conuento, & possessore infrascripta considerantur ad excludendum actorem à qualibet prætensione.

3 Primò, actorem repellendum esse illa ratione tantummodò, quia testamentum Goffredi non est productum, quod de necessitate exhiberi debebat, assensus enim non est dispositio de per se subsistens; sed nihil aliud facit, nisi quod remouet obstaculum, quo vasallus impeditur de feudo disponere, iuxta *tex. in l. si pater §. fin. ff. de manum. vind. per Bald. in l. si vt proponis C. de seruo pign. dat. manum. mis. Iser. in c.*

in c. Imperialem col. 5. vers. dicunt quidam de prohib. feud. alien. per Feder. & est ratio, quia non est Dominus, qui transfert feudum, sed vassallus, & Dominus tollit impedimentum. Proinde assensum regulari à contractu dixit *Iser. in cap. 1. qui succ. teneant. num. 7.* latè *Camer. in cap. Imperiale lit. G. fol. 44.* *Bald. in cap. 1. num. 2. quid iuris sit, Frecc. in lib. 2. sui operis quæst. 2. num. 14.* *Anna allegatione 67. num. 4.* ita quidem, ut assensus assumat naturam actus, super quo interponitur, & potius assensus reguletur à contractu, quàm contractus ab assensu, ut idem *Camer. posuit in eod. cap. Imperialem lit. F. fol. 52.* & *Frecc. lib. 2. quæst. 19. nu. 6.* Ideoque assensum non esse contractum dicit *Anna in repetitione Constit. Constitutionem diuæ memoriæ num. 65.* & quia est tãquam qualitas, censetur præstitus secundum qualitatem eius contractus, & sui subiecti, per quem facta est alienatio iuxta *tex. in l. si pupillorum §. si pupillus ff. de rebus eorum, Paris de re integrat. feud. cap. 236. incip. & circa iam dicta nu. 2. fol. mihi 236.* *D. de Franch. decis. 153. num. 23.* ideoque quamuis in assensu fiat mentio venditionis enunciatiuè, vel assertiuè, etiam quòd dicatur, quòd fuerit præsentatũ instrumentum, assensus non probat venditionem, & contractum, nisi ostendatur, & confirmatio non probabit confirmatum, nisi Princeps totum tenorem in assensu apposuerit, ut latè docuit idem *Paris in eod. tracta. cap. 232. incip. reperitur vèdita res feudalis fol. mihi 233.* immò nedum requiritur, quòd ostendatur contractus; sed quòd assensus sit contractui conformis, aliàs redderetur nullus, ut *Frecc. posuit eod. lib. 2. quæst. 34. num. 4. & seq. Anna allegatione 45. num. 11.* & *D. de Franch. decis. 48.* & sic sola igitur assertio non sufficit ex prædictis.

5 Ex aduerso pretenditur, regulariter esse exhibendũ contractum, seu testamentũ enunciatum; at quando sumus

in Rege, qui nedũ narrat, fuisse cõfessũ testamentũ, ad quod deindè fecit simplicem relationẽ, sed exprimit omnia substantialia istius substitutionis, seu fideicommissi, quo casu dum omnia substantialia referuntur, vel ea, ex quibus substantialia colligi possunt, idem est, ac si totus tenor esset insertus secundum *Bald. in l. 1. in fin. C. de Episc. & Cler. cum ex expressis appareat certitudo dispositi, posuit idem Bald. in cap. 1. §. fin. qualiter olim feud. poter. alien. & in alijs locis allegatis per Felin. in cap. inter dilectos num. 17. de fid. instrum. hinc Dec. in authentica si quis in aliquo num. 41. C. de edend. ex intentione Ant. de Alex. ibidẽ dicit, quòd si in scriptura Partis fiat mentio de alia scriptura, ad quam se refert, non est facienda exhibitio originalis, quicquid sit in Notario, allegando *glos. in canon. si Romanorum in verb. defunct 19. distinct.* & standum est verbis enunciatiuis Regis in suis priuilegijs, ut latè *Crauet. de antiquit. tempor. 1. par. in sect. incip. Propositum nostrum nu. 3. cum seq. Ant. Gabriel. cõm. conclus. lib. 1. in tit. de probatio. conclus. 2. Mascard. de probatio. conclus. 1233.* præcipuè quando sumus in factis satis antiquis *Crauet. eod. loco sect. incip. non omitto circa præmissa nu. 25.* & *Mascard. ubi supra nu. 118.* præcipuè dum concurrunt aliæ enunciationes in alijs contractibus, de quibus infra, cũ omnia vniri possunt, tradit *Soc. in cons. 89. n. 9. & 15. vol. 1. Dec. cons. 146. Curt. sen. cons. 77. num. 20. cum seqq. & Paris. cons. 104. nu. 102. & 103. vol. 1.**

7 Sed prædicta nullatenus obstant, & quod attinet ad priuilegium assensus, Rex non testatur vidisse, & legisse testamentum, in quo contineretur tale capitulum prætensi fideicommissi, quo casu procedere posset doctrina *Ant. de Alex.* vnà cum *Dec. & alijs*, prout loquitur etiam *Bald. in additio. ad Specula. de instrum. editio. col. 9. vers. an valeat confirmatio*, namque licet si Notarius faciat mentionem de alio instru-

instrumento, dicens, per me viso, & lecto, non statur dicto ipsius, nisi illud originale producat, ut cōtra *Specul. in d. tit. S. restat* notat *Paul. de Castro, Alex. Alber. Ias. in d. autentica si quis in aliquo num. 7. & Dec. nu. 38. Purpur. Curt. iun. Seyfell. & ceteri Scribentes*, etiam si referat se ad instrumentum per ipsum confectum *Surd. latè in cons. 419. à num. 21. vol. 3. limitatur tamen in Rege, si Rex attestatur, illud instrumentum vidisse, & legisse, & coram ipso fuisse præsentatum, præcipuè quando id attestatur cum subscriptione Quæstoris, iuxta notata per Ifern. in cap. sancimus lo 2. in princip. nu. 3. quo temp. miles, Capyc. decis. 166. num. 7. idem Andr. in cap. 1. de controvers. feud. apud Par. termin. in vltimis verbis, vbi additio Liparul. lit. C. alios allegat, *Vrfill. ad Affict. decis. 14. nu. 2.* In casu verò nostro prædicta non cōcurrunt: quia Princeps non attestatur vidisse, neque legisse testamentum, nec fuisse præsentatum, & hæc attestatio deberet procedere de certa scientia, & motu proprio *Alex. cōf. 122. nu. 24. & seq. & cons. 123. num. 18. vol. 4. vbi Addentes, & in cons. 1. num. 35. vol. 5. Surd. in d. cons. 419. num. 2. & 3. & à num. 21. ad nu. 25. vol. 3. vel demum prætenso aduersarij procedere posset in privilegio Principis, quod de per se subsistit, dicit *D. de Franchis decis. 357. num. 4.* non autem in assensu, qui interponitur ad postulationem Partis super testamēto, quod omninò producendum est.**

8 Insuper actor allegat, testamētū colligi posse ex scripturis approbationū factarum per filios Goffredi testatoris, in quibus nedum approbatur testamentum, & omnia contenta in eo; sed enunciatur testamentum, in quo nonnulla aderant legata de bonis feudalibus, quæ egebant assensu iam expedito sub dicto die 17. Februarij 1507. & sic insurgit hæc alia conclusio, an ex approbationibus prædictis, & verbis enunciativis inducatur pro-

batio testamenti, de quo in assensu, & prima facie hoc videtur affirmadum, quoniam licet verba enunciativa nō probent, nec dispositionē inducant c. si Papa de priuil. in 6. clem. 1. de probat. per Bar. in l. ex hac scriptura ff. de donatio. tamē cum simus in antiquis, elapso tempore ferè annorum centū verba enunciativa plenè probant, ut per Bald. in l. emancipatione C. de fid. instrum. Salycet. Ias. & ceteri in l. cum aliquis C. de iure deliber. & in l. ex his verbis C. de testam. milit. Dec. cons. 36. num. 7. & Io: Baptista Vincemale inter consilia feudalialia diuers. cons. 1. num. 37. D. de Franch. decis. 357. maximè quando plura adsunt instrumenta, sicut in casu nostro, ut ibi per ipsum num. 3.

9 Sed aduertatur, quoniam hoc obiectū facillimè resolvitur, regula enim prædicta de verbis enunciativis primò procedit, si excefferit tempus cētum annorum, aliàs secus secundum communem opinionem, de qua per Ias. & Alex. in d. l. cum aliquis, Affict. in Constitut. Constitutionem diuæ memorie post num. 70. D. de Franch. d. decis. 357. num. 5. aūthoritate multorum, quos refert, quod non potest applicari in casu nostro. Secundò regula procederet, quādo non posset haberi copia Notarij, & protocolli testamenti cōfecti iuxta ea, quæ Doct. tradunt in autentica si quis in aliquo C. de eddō, & in l. sciendum ff. de verb. obligatio. at in casu nostro patet contrarium, quoniā in scriptura ex aduerso producta confecta in anno 1519. referatur Notarius, qui testamentum confecit, patria, dies, mēsis, & annus, proindè vel Pars producere debebat copiam autēticam ex illius protocollo, vel probare debebat illi⁹ amissionē aliquo casu per testes, qui insuper deponerēt de tenore testamēti, & quod erat sine vitio secundum *glos. fin. in c. cum olim.* vbi notatur de priuileg. habetur in l. sicut iniquum C. de fid. instrum. Alex. videndus in cons. 196. num. 9. vol. 2. & cons.

consil. seq. numer. 1. Bald. in cons. 351. num. 4. vol. 1. & post num. 10. & num. 14. & consil. seq. à nu. 1. Dec. latè in cons. 215. num. 1.

10 Tercio, ex istis scripturis approbationum (quæ adhuc cartulæ sunt nullam fidem facientes iuxta *Constitut. instrumentorum robur*) non colligitur aliud, nisi approbatio testamenti, & hoc principaliter agitur in scripturis prædictis, in quibus testamentum, enunciatur, non ad probandum quale sit hoc testamentum, & qualitatem succedendi in feudis; sed tantummodo ad approbandum, & acceptandum testamentum factum, & sic verba illa sunt emissa propter aliud, & dum non enunciatur successio in feudis in beneficium masculorum, frustra querimus, an verba enunciativa probent id, quod non est enunciatum, & quavis fuissent emissa propter se, & continerent aliquid circa feudorum successionem, adhuc illa verba enunciativa non probant, si postea de enunciato principaliter contingit dubitari, ut in casu nostro; enunciatur, n. testamentum, & nunc dubitatur de testamento; ideò non sufficiunt verba illa iuxta communem conclusionem, de qua per *Anto. de Butr. in cap. illud in 4. not. de presumpt. vbi Innoc. Abb. & Felin. idem Butr. in cap. si. de success. ab intest. Felin. in cap. per tuas colu. 3. & ibi Dec. col. 4. de prob. Alexand. latissimè cons. 21. num. 4. & 136. num. 11. lib. 1. Dec. cons. 348. colu. fin. Aretin. cons. 13. latè Capyc. decis. 71. num. 2. Crau. cons. 29. num. 3. & Paris. qui cumulat in cons. 94. num. 19. vol. j. & quia plerunque enunciatur id, quod de facto est, quod fortè de iure non tenet, proinde talis enunciatio non nocet, ut declarat Io. Baptista Vincemale in d. cons. 1. num. 164.*

Quarto, ut omnis dubitatio tollatur, aduertatur, quòd in scripturis prædictis non inseritur, nec enunciatur hoc capitulum de successione feudorum in casu mortis feudatarij sine masculis, sed tantummodo ratificant fratres testamentum, & contenta in eo, & modos succedendi in casu mortis sine filiis masculis, sed de feudi successionem non loquuntur; immò in scriptura secunda anni 1519. inseruntur alia capitula testamenti, & hoc omittitur, quo casu quamvis essemus in antiquis ultra centum annos, quia principaliter non enunciatur tenor huius capituli testamenti, & verba enunciativa de per se non stant, neq; exprimunt, quòd sit tale testamentum circa successionem feudorum, nullo modo poterit induci probatio aliqua, ut declarat *Affli. licet in alia materia in decis. 83. num. 1. & seq. qui videatur, & quia, deficiunt verba enunciativa circa identitatem testamenti. Nec geminatio verborum prædictorum, & plura instrumenta officere possunt, quoniam vltra quòd non attenduntur plura instrumenta, quando ab eisdem personis sunt confecta, ut posuit *D. de Franch. d. decis. 357. num. 3. ex mente Aretin.* tamen etiam si alia plura similia adducerentur, non probarent, quia capitulum testamenti, aut modum succedendi in feudalibus non continerent, & verba geminata operantur quòd ad expressa, non quòd ad omissa, *Paris. in cons. 74. nu. 7. vol. 3.**

11 Vltimò aduertatur, quòd quando sumus in casibus, qui non possunt induci ex sola voluntate disponētis, ut in casu nostro propter assensum, qui requiritur, tunc extensio fieri non potest, nec aliqua probatio inducitur ex verbis enunciatiuis, quoniam non est in potestate enunciantium tantum inducere hanc dispositionem, propterea enunciatiua verba non sufficiunt, *Lanar. cōprobat ex mente Areti. & Bald. in cons. 60. nu. 86.* Et ratio est clarissima, quia in re, quæ expressè à lege prohibetur, ut in specie nostra, non admittitur simplex voluntatis argumentum, & cōiectura, sed expressio requiritur, ita ex pluribus in materia feudali, &

prohi-

prohibita probat *Soc. iun. in conf. 72. num. 58. vol. 1.* vbi citat *Scribentes in l. quidam cum filium ff. de hered. instit.*
 12 Nec obstat, si dicatur, quod licet in scripturis prædictis non enunciatur tenor capituli successionis feudorū, enunciatur tamen assensus expeditus sub die 17. Februarij 1507. ob quod referentes se ad assensum, videtur fratres similiter enunciare, illud esse testamentum, de quo in assensu, maxime cum in assensu referatur substantialia testamenti iuxta tradita per *Ias. in d. l. ex his verbis in 7. limit. C. de testam. milit. per Capyc. decis. 86. num. 2.*

Nam hoc assumptum cōtinet manifestam fallaciam ex pluribus, præmittendo prius, quod in casu nostro assensus conceditur super approbatione, & ratificatione testamēti facta, vel facienda per hæredes, & non super noua dispositione hæredum, & proinde etiam si hæredes de nouo vincula sēt feudum, hic assensus non sufficit, quoniam, qui ratificat, nō disponit, & ideo assensus præstitus super ratificatione faciendā non comprehendit venditionem faciendam, vt per *Afflic. decis. 285. col. fin. num. 19. vers. item ille, D. de Franch. decis. 105. num. 6.* Insuper nos non tractamus, an testamentum sit approbatum, quia hoc constat ex scripturis; sed dubitatur, quod sit testamentum, & qualitas ipsius circa successionem feudorum, & cum hoc non appareat ex scripturis, velle illud inducere ex assensu, cuius dies tantummodò inferitur in approbatione, non ad finem designandi tenorem testamenti, non esset aliud, nisi affirmare, quod sufficiat assertio posita in assensu, absque quod testamentum producat, quod non sufficit, & si id procederet, & ex hoc resularet, testamentum non continere aliud, quā expressa in assensu, non deseruiret exhibitio testamenti, quod est falsum, & faciliter Rex deciperetur, & euitari posset difformitas, quæ reddit assensum nullum, & inualidum, vt est

dictum superius, assensus enim non extenditur, nisi super sequela necessaria ad expressum, vel in eo, quod in expresso continetur, quod non est in casu nostro, quoniam testamentum, quod sit id, de quo tractatur, non est sequela necessaria ad approbationē, in qua non inferitur, & tunc non alia res; sed eadem potius dicitur, vt per *Camer. in d. c. Imperialem lit. I. fol. 50.* quod non existente testamēto, quod neque exprimitur in approbationibus, & quod assensus, qui præstatur super approbatione, operetur circa testamentum non expressum, de quo agitur; sed subintellectum, & coniecturatum ex approbationibus esset extendere assensum ex verisimili mēte, quod fieri non permittitur, vt *Lanar. docuit in d. conf. 60. num. 121. & propriè in fin. cū nu. seq.* Vltimò hæredes non se retulerunt ad assensum, pro designando tenorem testamenti, sed tantummodò diem, & annum assensus impetrati expresserunt: immò in tertia scriptura anni 1520. dum hæredes ad inuicem reseruant ius succedendi, subdunt, *iuxta formam testamenti*: Cui propterea se retulerunt, & relatio intelligitur cum omnibus qualitatibus suis, vt per *Bart. in l. 1. S. cū in plures ff. si famil. furt. fecit. dicat. & Alex. conf. 141. num. 1. lib. 2.* & dato quod se retulissēt ad assensum prædictum, in eo adest tantummodò assertio hæredum, & prudentissimus Rex nihil aliud agit, nisi narrare assertionem hæredum, & adhuc noluit stare assertioni hæredum, sed voluit ipse Rex se referre ad testamentum, ibi *prout latius ex testamento*, quod tacitè, siuè expressè fratres prædicti approbauerunt, proinde Rex restringit assensum suum, & dispositionem ad illud, quod in testamento relato continetur, & intelligitur restrictiue ad testamentum, secundum quod regulari debet iuxta *tex. in l. in testamento la 1. ff. de conditio. & demonstratio. & in l. 2. ff. de hered. instit. Alex. conf.*

46. num. 9. lib. 1. & Dec. cons. 63. num. 6. idcirco omnino testamentum exhibendum erat, prout requiritur ad tollendam differentiam, & difformitatem inter referentem, & relatum, & quia assensus se refert ad testamentum, cuius tenor non reperitur, postquam non est insertus totus tenor in assensu, sicut fundatum est, & comprobat late Alex. videndus in cons. 55. num. 6. secundum summarium Barbatia vol. 4.

Uterius notandum est, quod si attenduntur acceptiones ex illis, assensus praestitus ex alio nullus redderetur, siquidem in eadem scriptura anni 1519. & 1520. fit mentio de institutione omnium ipsorum fratrum facta per dictum Goffredum, eos inuicem substituendo, taliter, quod unus alteri moreretur, iuxta formam testamenti, de qua substitutione adinuicem verbum aliquod non legitur in assensu, nec constat de illius qualitate, cum testamentum non exhibeatur, & clarum est, testatorem sine hac substitutione reciproca non fuisse aliter dispositurum, nec praesumendum est, voluisse grauare tantummodo primogenitum magis dilectum, & in diminutionem feudi, propterea quauis testamentum huius tenoris ostenderetur, adhuc esset nullius roboris, & efficaciae ex defectu voluntatis, & difformitatis, de qua supra diximus, cum enim actus dependeat a voluntate duorum, feudatarii scilicet disponentis, & Regis assentientis, & alter tendat ad unum respectu successionis restrictae ad masculos quoad feuda tantum, & hic est assensus Regis, alter vero scilicet testator aliud respiciat, nempe ad substitutionem reciprocam, sine qua eo modo non disposuisset, quae substitutio reciproca tangebat etiam feudum respectu portionum pretij feudi competitum ceteris fratribus iuxta dispositionem testatoris, ideo corruius actus ex collutatione voluntatum iuxta regulam tex. in l. non codicillum C. de testament. & in alia facti serie posuit

Camer. in eodem cap. Imperialem lit. R. fol. 56. nec substat in vno ex indiuiduo voluntatis ad tex. in l. Padius ff. de recept. arbitr. cap. 1. S. profecto de lege Corra. per Bar. in l. Greca S. illud ff. de fideiussor.

14 Demum repellendus est actor ultra praedicta, etiam si testamentum appareret, ex clausula posita in assensu, scilicet, quod successio feudi praedicti non extendatur, nisi ad gradus comprehensos in Constitutionibus, & Capitulis Regni, eo enim tempore tantummodo vigeat ius Constitutionis, ut de successione deferentis successionem feudorum usque ad tertium gradum, qua Constitutione attentata Luthius actor frater patruelis existens in quarto gradu remanet notorie exclusus, nec dicatur, successionem deinde fuisse ampliatam usque ad quartum gradum ad fratres patruales masculos proueniētes per lineam masculinam a primo domino, & stipite feudi ex gratia Caesaris Maiestatis in anno 1536. & inuictissimi Regis Philippi Secundi in anno 1557. siquidem non propterea assensus, qui adittebat successores masculos, exclusis foeminis, dummodo existeret in tertio gradu, extendi poterit usque ad quartum gradum ex gratia superuenienti, etenim clarum est, assensum esse stricti iuris Iser. posuit in d. S. donare qual. olim feud. poter. aliena. & in Constitutione Regni, si vassallus, Frecc. late in 2. lib. q. 20. nu. 8. nec ex maiestate rationis extenditur, ut per Camer. in eod. c. Imperialem lit. R. fol. 60. maxime in non expressis, ut idem posuit in lit. G. fol. 62. & lit. H. & I. fol. 63. & quia excludit foeminas in casibus permixtis videtur dispensare contra feudorum naturam per viam priuilegij, & propterea, quia sumus in dispensatione, nulla debet fieri extensio, late pbat Lavar. qui refert quod plures in d. cons. 60. nu. 12. 3. & seq. neque trahitur assensus ad incogitata per regulam l. cum Aquiliana ff. de transactio. Iser. in cap. Imperialem col. 4.

col. 4. & Frecc. in eodem lib. 2. quasi.
4. num. 5. proinde quia Rex expressè
concessit assensum quodam eos, qui
comprehenduntur in gradibus con-
tentis in *Constitutionibus*, & sic in
tertio gradu, non potest extendi as-
sensus ad quartum gradum, de quo
non loquitur, & cum assensus expri-
mat casum specialem respectu illorū,
qui sunt in tertio gradu, ius superue-
niens non prodest, licet secus esset,
si simpliciter fuisset præstitus per ea,
quæ posuit idem Camer. in eodem cap.
Imperialem lit. P. fol. 56. immò si ve-
rum est, quod assensus non extendi-
tur de persona ad personam, ut est
notissimum, arctior est extensio, quæ
fit de gradu ad gradum, quàm de perso-
na ad personā, ut p̄ *Doct.* & præsertim
Aret. & *Ias. in l. Gallus S. & quid si tã-
sum ff. de liber. & posthum.* & cumulat
Tiraq. in l. si unquā in verbo libertis n.
26. cum duobus seq. C. de reuoc. donatio.
futura etenim tunc cōprehenduntur
in assensu, licet nō exprimantur, quā-
do illa tempore assensus venire pos-
sunt ex prouidentia legis, & Rex as-
sentiens eo tempore scit, vel scire
præsumitur venire futura, sicut dici-
mus in assensu generaliter præstito in
obligatione bonorū, in quo licet non
fiat mentio futurorū, illa tamē cōpre-
hēduntur ex iuris ministerio, & assensus
tunc operatur tanquā in connexis, ut
latè explicat *Frecc. in eod. lib. 2. q. 3. n. 5.*
quod diuersum est à specie, quā agi-
mus, cū tēpore præstiti assensus pro-
rogatio ista nedū aliquo iure nō pote-
rat excogitari; sed neque imaginari,
quod succedere potuisset, ideoq; as-
sensus ad illam extendi non poterit.

15 Nec oberit si dicatur, ex hoc afsū-
pto, resultare absurdum, scilicet quod
in feudis, de quibus agimus hodiē nō
daretur successio vsque ad quartum
gradum, prout in ceteris totius Re-

16 gni, si gratia prorogationis non pro-
desset, Quoniam resolutio facilis est,
Aliud est enim differere, an restrictio
successionis in beneficium masculo-
lorum extendatur ultra gradus ex-

pressos in assensu, ita quod illi ex-
cluderent foeminas in potiori gradu
existentes, quæ aliàs vigore *Constitu-
tionum Regni* succederent, ut est ca-
sus noster, de quo loquimur, & in hoc
nullo modo fundari potest extensio
ad quartum gradum non expressum,
nec cogitatum ad exclusionem foe-
minarum in proximiori gradu existē-
tium ex prædictis; Aliud autem est, an
cessantibus masculis in tertio gradu,
quorum fauore fuit facta restrictio,
non perpetuò, sed tēporaliter, & qua-
lificatè; retineatur feudū cum sua pri-
mæua natura, quæ nunquam mutata
fuit, & iuxta Regni consuetudinem; &
hoc sine dubio procedit, cū cessante
restrictione ob deficiētiā personarū
vocatarum resideat feudū in persona
feudatarij, prout in ceteris alijs Regni
feudatarijs, in quo viget prorogatio
facta per legē generalē, sicut in cete-
ris feudis, ut fratres patruales, licet in
quarto gradu existentes admittantur,
nisi adsint feminae in proximiori gra-
du existentes, cum in hoc nihil repe-
riatur immutatum ad *tex. in l. præcipi-
mus C. de appellatio.*

Iure namq; optimo dici potest, q
restrictio ad gratiam extēdi nequeat.
Primò ratione Regis assentientis, cu-
ius interest dispositionem potius fieri
in vnū, quàm in duos propter durio-
rem spēm caducitatis, ut *Iser.* notat in
d. cap. Imperialem in 6. col. ex quo pos-
set reperiri foemina succedens absq;
liberis anterior masculo cum liberis
17 existente in quarto gradu.

Secundò ob interesse foeminarum
in tertio gradu existentium, quæ dicere
possunt ex illo tantummodò assensu
fuisse exclusas, cum aliàs deficiētibz
masculis in tertio gradu sine dubio
admitterentur, nec propterea essent
perpetuò exclusæ, & licet hic articu-
lus habeat maximam controuersiam,
& *Doct.* examinationē, nihilominus
breuissimè, & cōclusiue procedēdo,
nō admittit dubitationē ex eo, quod
testator voluit foeminis præferri mas-
culos remotiores, non autem foemi-
nas

nas perpetuò excludere, quæ iuxta *Regni Constitutiones*, quando non sunt cum masculis in pari gradu, sed proximiori, succederent, & ideò deficientibus his, propter quos fiebat exclusio, tanquam impedimento remoto admittuntur foeminae, ita particulariter *Iser. in cap. 1. §. & si filius fratris in pen. col. post num. 6. Imperat. Lothar.* etenim traditur verissima regula, quod quando personæ sunt inclusæ simpliciter, prout sunt inclusæ foeminae in successione feudorum, ex natura feudi in Regno, & postea est facta limitatio in beneficium aliquarum personarum, eatenus foeminae sunt exclusæ, quatenus adsunt personæ excludentes *Bald. not. ex quo sumitur hæc regula in l. sed & milites ff. de excusatio. tutor.* quæ vera est tam in statuto, quàm in ultima voluntate, & in contractu *Dec. in conf. 378. num. 3. & conf. 383.* & proinde dicebat *Bald.* quòd nunquam filia censetur exclusa per contractum, quòd filij nò adesset; sed solus Fiscus in *conf. 437. quadam puella post num. 2. vol. 1. Dec. conf. 568.* & latissimè in *conf. 370.* & pariter *Marian. Soc. in conf. 104. num. 11. vol. 2.* quòd quando foemina excluditur per existentiam masculorum, vel aliarum personarum, his deficientibus, non succedit eis, sed venit uti vocata post eos, & particularius, quòd in Regno foemina censetur temporaliter exclusa ea ratione, quia est habilitata ad feudum vigore *Constitutionum*, donec masculus superest, posuit *Cumias Siculus in c. si aliquē in verbo masculus in fin. fol. mihi 244.* & hoc procedit etiā si adessent verba *exclusis sēper foeminis*, quia debet intelligi civiliter, & congruis temporibus, ut not. *Ias. post alios in l. 1. ff. sol. matr. & Doctor. in l. si quis id, quod ff. de iurisd. omn. Iud. per Felin. in proēm. Decretalium in verbo Rex pacificus*, & si intentio testatoris, & verba attenduntur, sicut attendi debent, res est expedita, quoniam vocavit masculos, dotatis filiabus foemi-

nis de paraggio, ideò ex hoc voluit illas esse temporaliter exclusas, servata forma *Constitutionum Regni*, quod non esset, si perpetuò priuarentur, ex quo si Fiscus successisset, non teneretur filias foeminas dotare de paraggio, nec est verisimile, quod voluisset excludere foeminas à se descendentes, & Fiscum vocare ad *tex. l. cum acutissimi C. de fideicommiss. vbi optimè Bald. & Dec. conf. 555. num. 6. & seq.* & quia sumus in dispositione hominis, & per *Regni Constitutionem* foeminae sunt habilitatæ, exclusio perpetua cōsiderari non potest, & intelligitur correctus *tex. in cap. 1. §. quin etiā. Episc. vel Abbat. ut ibi Afflic. post Bald.* & ex his remanet expeditus primus articulus in beneficium Don Lutij possessoris, ex quo tam ipse, quàm creditores vocati sunt absolvendi.

18 Secundus articulus particularis quoad creditores, & vèditiones factas per Don Lutium modicam, aut nullam potest habere controuersiam, & ultra superius dicta, quæ vtrunque articulum amplectuntur, sigillatim, tamen infra scripta afferre vilius fuit, ex quibus omnia clariora redduntur, etiam si testamentum irreprehensibile exhibitum esset, & in effectu ab vnica questione dependet hic secundus articulus propositus, nempe ut videamus, an feuda prædicta intelligantur hæreditaria, etiam stante restrictione in beneficium masculorum, vel potius sine qualitate hæreditaria censeantur feuda ex pacto, & prouidentia pro masculis. Si enim non desierunt esse feuda hæreditaria, sine dubio, qui succederet, non posset venire, nisi ut hæres in feudis prædictis secundum *And. in cap. 1. num. 20. an agnat. in cap. 1. in fin. qui success. tenean. & in d. §. quid ergo in fi. vers. sunt enim feuda quadam hæreditaria de inuest. de re aliena fact.* tenebitur habere ratum factum defuncti, nec reuocabit alienationes factas, ex regula *l. cum à matre C. de rei vindicat.* quia tenetur

tēnetur esse hæres vltimi, & defuncti alienatoris dicit idem *Iser.* in cap. 1. 1. col. *vers. secus si de alienat. feud. pater.* & alijs in locis sepius dixit latè *Camer. in d. cap. an agnatus à nu.* 40. & propriè *num. 42. in fin. Frecc. lib. 3. sui operis de differ. feud. ex pacto, & prouid. & hered. diff. 10. & 17. & Minad. in conf. 10. quæst. 3. numer. 20. cum sequent.* & pro veritate infra scripta adducuntur.

19 Primò est præmittendum, quòd feudum accipit naturam ex prima concessione à Rege facta, & sic quando feudum generatur, seu in esse deducitur, & ideò dicebat *Bald. in cap. ceterum pen. col. de Iudic.* quòd est naturalis ratio formæ, & origini suæ eohærens, & in *praludijs feud. in 4. diuisione* dicit, quòd est qualitas innata à principio generationis, ex qua virtus contractus sèper in esse producit, & ita sequitur *Bal. ibi Præpos. & alij*, & meliùs, quòd natura feudorum est originalis status non alteratus per aliquod pactum accidentale, dixit idem *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum in 5. colum. de constitutio.* modò attendendo inuestituræ, cuius tenor inspicitur, vt *Bald. dixit in conf. 207. secundo volum. per tex. in cap. 1. de duob. fratr. per Iser. in cap. 1. per quos fiat inuestitura, & Dec. conf. 193. & communem formam;* in Regno, feuda prædicta ab initio generationis, & erectionis assumpserunt naturam feudi hæreditarij, pro vt similiter omnia feuda in Regno hæreditaria præsumuntur, dixit *Napodan. in Consuetudine Et si testator in glos. in verbo disponere, Afflictus decis. 140. Capyc. in inuestitura, in verbo feudorum genera, in vers. hæreditarium*, quod procedit etiam si non probatur, qualiter fuerit concessum, quia intelligitur, sicut ius intelligit pro se, & hæredibus, vt *Iser. docuit in cap. 1. S. huius autem generis num. 11. ex quibus caus. feudum amitt. Pern. Siculus in conf. 17. in*

*vers. Secunda notabilia num. 2. & 3. & licet nonnulli Doctor. contrariam tenuerint opinionem, in Regno autem sine dubio feuda hæreditaria præsumuntur, cum communis forma sit pro se, & hæredibus secundum Andream in d. cap. 1. S. & si libellum nu. 9. de alien. feud. pater. Frecc. lib. 3. sui operis in 1. forma inuestitura num. 14. Minadous in d. conf. 10. num. 7. & latissimè omnia commemorans peritissimus Regens Carolus Tapia in eius ornatissimo Commentario ad l. fi. ff. de constitut. Princip. par. 1. cap. 3. nu. 25. & propriè num. 26. etiam quòd primogenitus succedat, inspecto iure Francorum, licet secus sit in Regno Siciliæ ultra farum, posuit Frecc. in 2. lib. quæst. 1. in materia assensus in fin. Quibus stantibus sequitur aliud, quòd translatio feudi de persona ad personam etià cum Regis assensu intelligitur facta secundum propriam feudi naturam, & eius alteratio non præsumitur, nisi probeatur, vt dixit *Bald. in cap. 1. in 1. col. numer. 2. de capitul. Corrad. notatur per Lucam de Penna in l. 1. in 3. col. in vers. item quia C. de imponend. lucrat. descriptio. lib. 10. quem allegat Loffred. in conf. 11. ante num. 26. nunquam enim præsumitur mutatio primæ nature, etià quòd fiat actus contrarius, nisi consultò, & specificè hoc fiat, vt voluerunt Dec. in conf. 185. num. 3. in fine vers. non obstat, & in conf. 193. num. 4. Campeg. inter consilia Alber. Bruni 11. 2. colum. numer. 1. Curt. in tract. feudor. in 2. par. 7. questione fol. mihi 178. & Loffred. in dicto conf. 11. num. 35. vbi optimè posuit, quòd facta nouatione in vno casu, in alio, qui nouatus non est, pristinum ius seruat, & meliùs, quòd in eo, in quo expressè non est facta mutatio, quòd remanet firmum ius primæuum, vt ibi per ipsum num. 28. & post numer. 31. cum sequent. per Andr. in capit. 1. S. nulla infus per quos fiat inuestit. in cap. 1. S. huius au-**

tem generis in additione num. 5. vers. quilibet imponit legem ex quib. caus. feud. amitt. & in cap. 1. in princip. post num. 2. de capit. Corrad. Camer. in cap. Imperialem fol. 35. in 2. & 3. colum. Aret. conf. 14. cum igitur feudum erat hereditarium ex natura quæsitum in sui generatione, quamvis postea sit facta restrictio successionis ad masculos, non propterea mutavit suam primævam naturam hereditariam, & effectum est feudum ex pacto, & providentia; etenim Rex nihil aliud egit, quàm restringere successionem ad masculos; sed non mutavit naturam feudi hereditarij, & sic stant simul, quòd feudum hereditarium deferatur certis personis ex pacto, & providentia, & sit pariter feudum hereditarium, ut per Camer. in cap. præterea Ducatus liter. H. & I. folio 96.

21 Secundò advertatur, quòd in assensu non dicitur, ut feudum intelligatur concessum pro se, & filijs masculis, quo casu procedere possent doctrinæ in contrarium allegatæ; sed tantummodò testatorem voluisse, quòd post obitum primogeniti, absq; masculis succederet secundogenitus, & eodem modo in ceteris descendentibus, & sic vocando masculos noluit alterare naturam feudi hereditarij, & quamvis expressè fuisset supplicatum pro filijs masculis, adhuc censentur vocati ut hæredes secundum glos. communiter approbatam in l. si tibi decem in S. si pactus in verbo proderit in vers. sed quid si dubites ff. de pact. quam sequitur ibi Bart. Bal. Ang. Paul. de Castro. Jacobi. & Ias. idem Bart. & alij in l. quod dicitur ff. de verb. obligat. nec dicatur, hanc opinionem non procedere in re non transitoria ad hæredes extraneos, ut in feudis, & propterea concessio feudo pro se, & filijs etiam non nominatis proprio nomine feudum erit ex pacto, & providentia, non hereditarium, ut voluit Iser. reiecta opinione

Modernorum in dicto cap. 1. de success. feud. & in cap. 1. an agnatus, quoniam aliud est, quando à Rege conceditur, & feudum in esse deducitur, & tunc verum est, quòd si non est facta mentio de hæredibus, ex concessione pro se, & filijs creatur feudum ex pacto, & providentia, & ita intelliguntur ex adverso allegata, sed quando feudum est iam in esse deductum, & accepit suam naturam feudi hereditarij, etiam quòd deinde concedatur, quòd succedant filij, & descendentes masculi ad supplicationem feudatarij volētis restringere successionem ad masculos, non propterea natura feudi mutatur; nā id, quod naturaliter assumpsit, inest ab initio acquisitionis, ut dictum est supra, & venit etiam si nō exprimatur iuxta doctrinam Iser. in allegato cap. 1. colum. 4. post num. 8. qui success. tenean. & in capit. 1. S. sed nec alia iustior post num. 38. in fine vers. nec est contra, quæ sit prima causa benef. amitt. & tunc vocando filios, vocat eos secundum naturam rei, quòd filij sint hæredes per regulam l. si stipulatus ff. de usuris, quia verba in dubio intelliguntur secundum subiectam materiam, ex regula l. si uno ff. de locat. siquidem postquam feudum effectum est hereditarium, & de sui natura non transit, nisi ad filios ut hæredes, tunc etiam si deinde sit stipulatio pro se, & filijs, filij intelliguntur vocati ut hæredes, ita notabiliter Paul. de Castro in dicta l. si tibi decem in S. si quis paciscatur in final. colum. post num. 8. post Bart. in alleg. l. quod dicitur num. 5. in fin. quem sequitur ibi Ias. num. 24. per tex. in l. avus ff. de pact. dotal.

22 Tertiò potest etiam sumi declaratio ex verbis, & ex coniecturata mente donantis, & Regis assentientis, ex quib⁹ res est clarissima, testator enim, ut in assensu refertur post factam institutionem filiorum, & hæredum voluit, ut post obitum Lutij primogeniti absque masculis succederet secundogeni-

dogenitus, & deccedentibus omnibus liberis sine masculis prædictum Casale hæreditasset propinquior de domo Palagana, ex quibus verbis colligitur apertè noluisse vocare masculos, nisi ut hæredes, attento illo verbo *hæreditasset*, etenim semper quòd in dispositione ponitur illa vox *hæredibus*, dicitur feudum transire cum qualitate hæreditaria, & succedens debet esse hæres vltimi morientis *Iser. in d. S. hoc quoque de success. feud. in d. S. quid ergo de inuest. de re alien. fact. in cap. 1. an agnatus*, & alijs in locis superiùs allegatis, & quodlibet verbum denotans hæredem facit feudum hæreditarium, dixit *Camer. in d. c. Imperialem lit. H. fol. 96.* etiam si vocarentur filij, vel masculi tantum, quoniam qualitas hæreditaria non mutatur *Curt. iun. conf. 3. nu. 2. cum seq. Paris. in conf. 23. vol. 1. Cumia latè videndus in prælud. num. 288. Capyc. in inuest. in verbo feudorum clausula vers. & filijs fol. 95. & in verbo feudorum genera vers. hæreditarium conclus. 1. col. 2. post medium fol. 234. Thomas de Marinis cumulat omnes Doctores. & loca Iser. in tit. de feud. ex pact. & prouid. lib. 1. post num. 25. vers. postquam vidimus fol. mihi 5. & Regens Franciscus Antonius Villanus in eius responso impresso cum libro Cannetij num. mihi 25. Nec obstat si ex aduerso dicatur, 23 testatorem adiecisse verbum prædictum, dum post mortem liberorum, vocauit propinquiores de familia, quando verò vocauit alios futuros successores, illos vocauit per verbum *succedant*, quasi quòd voluerit propterea illos habere feudum non ut hæredes, & sic, quòd vnum, & idem feudum possit dici hæreditarium, & respectu diuersarum personarum dicatur ex pacto, & prouidentia, ut *Camer. posuit in d. c. an agnatus quest. 3. 24 num. 144. fol. mihi 413.* siquidem hoc obiectum facilius resoluitur ex infrascriptis. Primò, quoniam secundum assertionem positam in assensu, mo-*

rientibus omnibus filijs sine masculis vocauit propinquiorem per verbum *hæreditasset*, & sic dum respexit ad alios de familia voluit illos vocare ut hæredes. Secundò, quamuis deindè alios vocasset per verbum *succedant*, non ex hoc sequitur, voluisse facere feudum ex pacto, quod non expressit, & ex præcedentibus verbis, quoad qualitatem prædictam declarantur subsequentià *l. si seruus plurium S. fin. ff. de legat. 1. cum vulga.* immò per verbum *succedat* dicitur quis succedere cum qualitate hæreditaria, quia illud verbum denotat successionem ab intestato, probat *Cannet. in repet. cap. si aliquem in verbo colligitur num. 3. fol. mihi 289. & fol. 291. eod. num. 3. cum seq.* & quamuis *successionis* verbum sit aptum comprehendere titulum hæreditarium, & ex pacto, & prouidentia, ut posuit *Minad. in Constitut. in aliquibus in Rubrica nu. 44.* nihilominus quando sumus in vna, eademque dispositione, non debet res diuerso iure censerì *l. cum, qui ædes ff. de usufructu.* prout videtur sentire *Camer. in d. cap. an agnatus nu. prædicto, l. qui vno ff. loca. l. qui lancem ff. de aur. & arg. lega. Iser. in cap. 1. 2. conclus. vers. si autem Princeps de vassall. decrep. etat. & Curt. iun. qui loquitur propriè in qualitate hæreditaria expressa in vno loco dispositionis, quòd intelligatur in alia in d. conf. 3. post num. 4. per totum, & quia sumus in vna dispositione, quamuis plura capitula inserta fuissent, ex vna qualitate intelligitur totus contractus qualificatus *Bald. notab. dixit in l. procurator, qui pro eic. in finalibus verbis ff. de procurat.* mens enim testatoris colligitur ex illo verbo posito in dispositione *hæreditasset*. Et fortius, quamuis fuisset positum in executiuis, & verba executiua non disponunt, limitatur ad colligendà mètem, ut posuit idem *Curt. iun. in d. conf. 3. 2. col. ante nu. 4.* nec propterea, quia vocauit alios per verbum *succedant*, mutata est natura feudi hæreditarij,*

S 3 quia

quia ultra prædicta disponens videtur conformare suam voluntatem secundum ordinem ipsius rei, & eius successione*m* *Alex. in d. l. Gallus §. quidam recte in ultima col. ff. de liber. & posthum. Imol. in l. fin. ff. de cond. & demonstratio. & Alex. cons. 127. 1. vol. & cons. 55. prospectis ijs 2. colum. volum. 4.*

- 25 Tertiò, non est præsumendum, nec est verisimile, quòd in vna, & eadem dispositione voluissent testator, & Rex assentiens, vt ad proximiores deferretur feudum vti hæreditarium, & ad remotiores, quos non nouerant, nec imaginari poterant, vti ex pacto, & prouidentia arg. *tex. in l. penul. ff. ad exhiben. & alia iura quæ affert Pern. Siculus in cons. 7. col. 7. vers. verum per illa verba*, & clarum est, testatorem potius voluisse, vt ad proximiores, quàm ad remotiores feudum vti ex pacto deueniret, cum ad proximiores censeatur habere maiorem affectionem, vt tradit *Paris. cons. 40. num. 27. vol. 2. allegans Bald. & Floria. in l. cum ita §. in fideicommissio ff. de legat. 2. & propterea cum proximiores vocauerit vti hæredes, fortius idem cèsendum est in alijs remotioribus. Insuper si attenditur mens, & verba Regis assentientis, iam clarum est, quòd in assensu vocat successores comprehensos in *Constitutionibus*, & *Capitulis Regni*, vt est expressum, & si id non dixisset, præsumendum est se voluisse conformem reddere cum dispositione statuti, vt *Bart. declarat in l. ut ius iurandi §. si liberi ff. de oper. liberto. Imol. latè in d. l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebell. & latissimè Regens Villanus in d. responso num. 18.* cum igitur etiam ex dispositione Regis *Constitutiones Regni* attenduntur, non est dubium, quòd propterea feudum defertur vti hæreditarium iuxta *Constitutiones*, & *Capitula Regni*, vt not. *glos. & Iser. in Constitutione*, vt de successione*bus* *col. 4. vers. prædicta verò forma*, & clarè disponitur in *c. considerantes*,*

& ita omnes sine distinctione intellexerunt, vt dictum est supra.

- 26 Deniq; attendendo etiam approbationes hæredum, postquam de testamento non constat, iidemmet hæredes in actibus sequentibus declarauerunt liberam esse facultatem tunc primogeniti possessoris feudi de alienando, & obligando feudum, prout libuerit, reseruantes tantummodò successiones simpliciter vigore testamenti, ob quod qualitas dispositionis declaratur etiam ex dictis actibus sequentibus *l. si ventri §. 1. vbi glos. & Angel. ff. de priuileg. cred. cap. officij vbi glos. de electio. Bart. in l. idè si filiusfam. §. proinde ff. de ad Macedo. Corn. cons. 301. vol. 1.* ex quibus omnibus certè reor, religiosissimos Iudices pro Don Lutio, & creditoribus sententiam dicuros.

Sententia lata in presenti causa describitur in fine sequentis allegationis, & quoniam testamentum deinde fuit exhibitum, non fuerunt discussa allegata in principio circa tenorem testamenti eo tempore non producti.

ARGVMENTVM.

Non est opus argumento, cum sit eadem materia cum præcedenti; cætera patent ex summarijs.

SVMMARIVM.

- 1 Feudi successio secundum Constitutiones, & Capitula Regni tertium non egrediebatur gradum. . . . fuit deinde ampliata, & prorogata per gratias particulares huic Regno indultas. Partis motiuum.

Assensus

- 1 *Assensus an ad futura extendatur, & num. seq.*
- 2 *Motuiui resolutio.*
Gratia, vel statutum an praterita cōplectatur.
Intellect. clem. super Cathedram de sepult.
- 3 *Constitutio noua executionem respiciens, nunquā porrigitur ad actuum prateritorum executionem, praterquam quòd si verbis prateriti temporis utatur secundum Soc. & num. sequent.*
Verba illa, che da ora inanzi, cuius sint effectus.
- 4 *Item pro eiusdem articuli resolutione notab. assertur distinctio, qua in facti contingentia prius usus est Menoch.*
- 5 *Pro cuius confirmatione ultra Hond. cōf. 14. lib. 2. adducitur decif. Collegij Bonon.*
Statutum, quo cautum reperitur filios positos in conditione censerī vocatos, non trahi ad successiones futuras dependentes ex testamentis ante statutum conditis, fuit aliàs per Rot. Roman. diffinitum.
Cui ad fine est aliud exemplum hic commemoratum.
Anch. cōf. 125. quo pacto intelligēdū.
- 6 *Femina per ius municipale huius Regni fuerunt vocata ad feudi successionem.*
Assensus priuilegium est strictissime interpretandum, quando est iuris correctorium.
Princeps nō presumitur in dubio vel le tertio praiudicare.
Etiā legem generalem condendo.
Priuilegium nullatenus ad futuras extenditur constitutiones, quando ex huiusmodi ampliacione tertio inferatur grauamen.
In priuilegijs attenditur tempus datę, & impetrationis, ibid. circa fin.
non comprehendit futura, ut iam dictum.
Nisi negotij natura aliud suadeat.
Et assertur exemplum.
- 7 *Gratia alicui concessa non admittit extensiuā interpretationē contra ius commune; sed benē passiuam ab eodem iure.*
Et consequenter intelligitur secundum ius commune.
- 8 *Hereditarij feudi natura non mutatur etiā si filij masculi vocati fuerint in infinitum.*
Itcirco nequeunt admitti, nisi cum qualitate hereditaria.
Feudum unicum attentis diuersis respectibus potest dici ex pacto, & etiā hereditarium secundum Camer.
- 9 *Fideicommissum simplex, & absolutum, idest in omnem casum censetur inductum, quando in eo est adiecta ratio, ut bona conseruentur in familia.*
Fideicommissio bona subiecta alienari nequeunt.
Alium Partis motiuum.
Filij succedunt in feudo uti ex pacto, & prouidentia etiā si in eo sint vocati heredes masculi.
Sed contra infra num. 14.
- 10 *Eiusdem confutatio multiplex.*
Alienatio non censetur prohibita, si sit dictum, ut masculi de domo succedant.
Verba dispositiua nil operantur quādo ipsemet disponens caret disponendi facultate.
Assensus expressorum cancellos non egreditur.
- 11 *Facti ponderatio.*
Ratio, siue causa expressa quandoque restringitur.
Verba rationem reddentia multum distinguuntur à verbis per modum illationis, & cuiusdam futuri euentus prolatis secundum Pereg.
Extensio ex verosimili testatoris mente omnino cessat in assensu secundum Lanar.
- 12 *Alia facti egregia ponderatio.*
- 13 *Verba, hereditare, & succedere, cuius sint virtutis, & num. seq.*
Verba prolata à Iurisperitis intelliguntur proprie, & prout Iurista loquuntur.

14. Proximiores præsumuntur magis dilecti.
15. Multiplex, nec non ingeniosa facti ponderatio.
16. Testamentum circa feudalicia confectum exigit expressum cōsensum heredis cum assensu, & cum ratione, & hic actus confirmatus sumit vires, ut ex nunc.
Feudum post possessoris obitum reperitur in alterius dominio.
17. Heredis declaratio circa dubiā testatoris dispositionem maximè in antiqvis plurimum valet.
Sed non uti noua dispositio, sed veteris interpretatio erit habenda.
18. Feuda omnia etiam ex pacto, & prouidentia in primo acquirente habet vim feudi hereditarij.
19. Decisio præsentis controuersia.

In eadem causa.

CONSILIVM XVII.

AD confirmationem eorū, quæ in alijs allegationibus adducta fuerunt, ut vndiq; pateat, Lutium Palaganū actorem excludendum esse à qualibet prætensione, infrascripta alia considerata sunt, ex quibus Don Lutus conuentus erit proculdubio absoluendus.

1. Diximus primò, actorem esse repellendum attenta forma assensus expediti super approbatione testamenti, per quē extenditur successio ad gradus comprehensos in Constitutionibus, & Capitulis Regni, & non ultra, quo tempore dabatur successio vsq; ad tertium gradum, existens autem nunc Lutus actor in quarto gradu remanet exclusus, nec ei prodesse poterit prorogatio & ampliatio successionis feudorū vigore gratiæ anni 1536. & 1557. sub prætextu, quod etiam loquēdo in dispositione hominis, illud priuilegium assensus traha-

tur ad futura, siuè quod gratia prædicta se extendat ad casum nostrum, ea ratione, quia producit effectum suum, & sumit initium tempore successionis post editam gratiā, ut sic attendatur causa deferēdæ successionis de futuro, ex his, quæ traduntur per Doctorem in l. si ita ff. de aur. & argen. legat. in l. talis scriptura ff. de legat. 1. per Canonist. in clem. fin. de rescrip. & Anch. in cons. 125. in fin.

2. Siquidem assumptum prædictum subsistere nō potest in terminis quæstionis nostræ, & loquendo simpliciter, an gratia superueniens, vel statutum cōprehendat, siuè extendatur ad præterita respectu futuræ executionis, clarissimis rationibus fundatur, ad actus particulares præteritos trahi nō posse, quāuis effectum habeant post nouum statutū, ita latissimè cōprobat Aret. in cons. 85. nu. 1. cum seq. vbi inter alia n. 2. affert decis. Iaco. Butrig. relatā per Anchar. in repet. cap. 1. de Constitut. 13. q. decidētis, quod dispositio clem. super Cathedralam de sepult. quæ vult, ut de relictis factis Cōuentualibus mendicantibus debeat solui quarta portio Ecclesiæ Parochiali, non habeat locū in legatis factis à testator ante illam Constitutionē, etiam si illa legata sint conditionalia, & talia, quæ post editam Constitutionem incipiant habere effectum, ut ibi per ipsum, quam decisionem etiam refert, & sequitur Soc. in cons. 106. numer. 4. vol. 4. Imol. latè in cap. vltim. post num. 14. vers. constitutio noua, de constitution. ibique Dec. num. 60. & seq. Secundò est aduertendum, quod in casu nostro agitur de ampliando priuilegium assensus odiosum, & iuris communis Regni correctorium ad exclusionem foeminarum, proindè quia dispositio priuilegij præcedentis ex noua gratia redderetur durior, quàm esset tempore impetrationis, fortius constitutio noua neque comprehendit actum futurum, qui venit ad executionem actus præteriti, ita comprobatur Soc. optimè

optimè in eodem *conf. 106. nu. 5.* qui addit aliam rationem punctualem in casu nostro, dicens, constitutionem nouā respicientē exequutionem nūquam extendi ad exequutionē futurā actuum præteritorum, nisi dicatur, vel Cōstituens vtatur verbis præteriti tēporis, vt probatur in *clem. ij, qui de etat. & qualitat. iuxta clem. 1. de testament. & sequitur Imol. in d. cap. ult. col. penult. vers. sed aduerte* subdens Soc. in casu illius *conf.* illam nouam cōstitutionem ex verbis ipsius non posse comprehendere exequutionem futuram actus præteriti, quia dicit *da ora inanzi*, & hæc eadem verba posita sunt in *Capitulis* anni 1536. & 1557. ibi, *cbe da qua auante*, vt patet fol. mihi 102. & 162, propterea gratia prædicta superueniens nullo modo comprehendit actum præteritum, & particularem priuilegij prædicti, quamuis exequutio respiciat futuras successiones etiam post gratiam, quia attenditur dispositio principalis actus præteriti, & non exequutio, vt *Dec. posuit in eod. cap. ultimo num. 62. de constitutio.*

4 Sed omittendo alia superflua, attendendo particulares distinctiones, & decisiones punctuales, dicunt *Doctores*. quod si actus de præterito dicitur ab initio perfectus, quamuis effectus deinde maneat in suspēso, & respiciat futuram successionem, tunc noua constitutio nūquam comprehendit effectum futurum actus præteriti, si verò factum de præterito expectat perfectionem suam à facto de futuro, tunc nouum Statutum illud comprehendit, veluti si est factum testamentum, & superuenit Statutum ante mortem testatoris, eo casu quia actus adhuc non dicitur perfectus, Statutū illud comprehendere potest, *Dec. posuit in eod. cap. ultim. num. 63. cum seq.* & ita latissimè comprobat *Mench.* qui erit omninò videndus pro decisione istius articuli in sollēni *cōf. 240.* per totum, & propriè *num. 31. & post nu.*

45. *vol. 3.* vbi referens quàm plurimos *Doctores*, respondet sigillatim omnibus contrarijs, quæ afferri possent, & alias considerationes notabiles adducit, ad quem me remitto, cum igitur agatur hodiè de succedendo vigore assensus iam perfecti in anno 1507. gratia superueniens anni 1536. non poterit comprehendere exequutionem futuram respectu dicti assensus præteriti, qui ab initio recepit suā perfectionem, ita quod nullo modo tractandum erit de extensione prædicti assensus.

5 Et similiter in indiuiduo in casu successionis futuræ, quod non attendatur nouum Statutum respectu testamenti prius conditi, cuius casus, & successio nondum aduenerit, nisi post Statutum, vltra particulare *consilium*. *Io. Vinc. Honded. 14. post nu. 14. vers. sed quando scmina vol. 2.* ita sollemniter fuit decisum per totum Collegiū Bononiense, cuius Collegij *consilium* impressum est immediatè post dictum *consilium 14. Honde.* scriptū de ordine Io. Hieronymi Grati, & Ferraris Verij Priorum Collegiorum Pōtificij, & Cæsarei Iuris, in quo refertur, pluries etiam fuisse decisum per Audit. Rot. Romanæ, constitutionem nouam nō trahi ad futura habentiā causam, & initium ab actu, & negotio præterito, & particulariter cum ageretur, an nouum Statutū Urbis disponens, quod filij positi in cōditione censeantur vocati, haberet locum etiam in testamentis conditis ante Statutum, quoad futuras successiones, & fuit resolutū, quod nō de ann. 1566. & pariter de anno 1575. cum dubitaretur, an decretū Ducis Parmæ disponens, quod mulier nupta extra territorium sit incapax successionis, tam ex testamento, quàm ab intestato, traheretur ad successionem, ex testamento condito ante dictum decretum, cuius casus euenerat post dictum decretum, fuit decisum, quod nō trahatur, vt *nu. 40. & 41.* quibus stantibus patet clarissimè,

risimè, nouam gratiam ampliantem feudorum successionē non posse cōprehēdere assensum de prāterito perfectum, quamuis casus successionis euenerit post gratiam prādictam, rationes autem particulares in eodem *consilio* legendæ sunt, quod omninō videndum erit, non omittendo, dictum *Anchar. conf. 125.* (omissis alijs regulis ponderatis in cōtrarium, quæ militare nō possunt in specie nostra, & ex eis colligitur) nullo modo obstare posse, quoniam, vltra quod *Felin.* tenet contrarium in eodem *cap. ult. col. 3. vers. sed nihilominus*, & *Crot. in l. omnes populi latè num. 137. de iust. & iure*, quatenus decisio *Ancharan.* vera esset in casu suo, procedit ex eo, quia in casu illius *consilij* Statutum nouum fuit editum viuēte adhuc patre stipulante emphiteusim, & sic tempore Statuti non fuerat quæsitum fœminis aliquod ius considerabile, cū potuisset pater primus acquirēs ad libitum disponere, & idē cū nō incipiat competere ius, nisi post mortem patris, nō est mirū, si nouum Statutum post contractum stipulationis; sed ante mortem patris, mortuo deinde patre, hunc casum comprehendat, vt figillatim respondetur in *d. conf. Collegij Bononiensis num. 46.* & propterea *Ancharani* opinio fundatur ea ratione, quia istud ius sumebat initium post mortem patris, ob quod Statutum extenditur ad illud ius, quod nascitur, postquam est editum, vt ibi per ipsum, secus in casu nostro, cū ius fuerit perfectè quæsitum per priuilegium assensus, licet exequutio postea respiciat futuras successiones.

8 Amplius si prādicta optimo iure procedunt in quolibet actu, & dispositione prāterita, sine difficultate fortius idem dicendum est, quando sumus in priuilegio assensus ante gratiā impetrato. Etenim istud priuilegium, & assensus est contra ius commune Regni, dum per illud fœminæ vocatæ per *Regni Constitutionē* ad feudi suc-

celsionem excluduntur, & proinde dicitur odiosum, & Iuris cōmunis Regni correctorium, & nedum non extendendum; sed strictissimè interpretandum *Lanar. latè in conf. 60. nu. 72. Abb. similiter in c. quia circa nu. 3. de priuileg. Imol. in cap. licet in tantum nu. 10. de translat. Episcop. Henric. Boich in c. cū dilecti col. 2. vers. aut queris, vtrum priuilegium largissimè de donation. etiam si Princeps per viam constitutionis disponat, quia ex præsumpta mēte illius intelligitur sine præiudicio tertij *Dec. in cap. ult. num. 29. de constitutio. Bursat. conf. 32. nu. 51. vol. 1. Cephal. conf. 181. num. 23. vol. 2. Menoch. d. conf. 240. num. 6.* & nunquam per legem generalem videtur voluisse se extendere ad priuilegia particularium personarum, vt not. in *l. Decurio nibus C. de Silentarijs lib. 12. & in l. in testamentis C. de testam. Honded. conf. 89. num. 42. & 43. & in d. conf. 14. nu. 30. cum seq. vol. 2.* propterea noua cōstitutio non trahitur ad particularia; priuilegia prāterita, & fortius gratia prādicta fuit concessa ad postulationem Ciuitatis, quæ supplicauit, vt extenderetur successio vsq; ad quartum gradum, decedente feudatario absque descendantibus vtriusque sexus, idcirco non trahitur ad casum particularem vnus priuilegij cōcessi pro masculis tantum vsque ad tertium gradum, vt *Dec. quoque considerat in d. cap. ult. num. 43.* cū induceretur tertio præiudicium circa ampliationem priuilegij, de quo non loquitur, nec excogitatum fuit, immò contrarium patet ex gratia, quæ vocauit patrueles in quarto gradu, attendendo supplicationem Ciuitatis, scilicet deficientibus etiam fœminis; & pro regula traditur verissima, quod si sumus in priuilegio, illud aliquo modo non extēditur ad futuras cōstitutiones, si extensio est alteri præiudicialis *Imol. in d. cap. licet in tantum*, vbi etiam *Ant. de Butr. num. 12. & in d. cap. quia circa num. 3 in fin. & nu. 7. & Abb. num. 5. & particu-**

particulariùs, quòd in priuilegijs attēditur tempus impetrationis, & datæ quòd ad vim comprehensiuam, & proinde non trahitur, nec comprehendit futura, posuit optimè *Philip. Franch. in cap. Statuto num. 2. de decimis nu. 6.* nisi materia ipsa comprehenderet futura, sicut, dicit ipse, est cōcessio noualium, quæ dici non possunt, nisi respectu futurorum, vt *Paris. quoque posuit in cons. 73. num. 30. cum sequent. vol. 4.*

- 7 Insuper dùm Pars vult prætere ampliationem successionis virtute assensus expediti ex gratia superuenienti, clarum est, quòd dùm foeminae excluduntur, gratia prædicta similiter diceretur correctoria Iuris communis Regni, & quia hoc modo disponderet contra Ius commune Regni, etiam ex hoc non poterit aliquo modo recipere interpretationem extensiuam, ita *Bart. not. in l. certa forma in fin. C. de iur. Fisci lib. 10. & in d. l. omnes populi ff. de iust. & iure*, propterea gratia prædicta simpliciter loquens recipit declarationem, & interpretationē passiuam à Iure communi, vt habetur in *l. 2. C. de noxalib. & in cap. cum dilectus, & cap. ad audientiam de Cler. non resident. Bart. in d. l. omnes populi in 6. q. principali, & Crot. in cons. 91. nu. 12. & secundum ius commune intelligitur, vt Doctores notant in l. fin. §. in computatione vbi l. as. num. 12. C. de iure deliber. & Paris. cons. 20. nu. 51. vol. 2. & consequenter prorogatio successionis feudorū virtute gratiæ prædictæ debet intelligi secundum ius commune Regni, vt succedant, qui ex *Regni Constitutionibus* vocantur, & iure ordinario, non autem respectu vnus priuilegij assensus particularis, de quo non loquitur, nec illud comprehendit, & proinde attento priuilegio excluditur, attenta verò gratia succedere posset iure ordinario, & hæreditario, deficientibus etiam foeminis, ex quibus remanet firmissimum hoc primum assumptum ultra scripta in primis allegatio-*

nibus, quod sufficit ad repellendum Lutium actorem.

- 8 Secundò diximus, quòd & si Lutius actor reperiretur in tertio gradu successibili, adhuc in successione huius feudi venire nō posset, nisi cū qualitate hæreditaria, quā ab initio suæ erectionis assumpsit, cum illius mutatio nō præsumatur, nisi specificè fiat, quando loquimur in feudo hæreditario, etiā si filij masculi vocati fuerint in infinitū, quemadmodum considerat *Curt. in tract. feud. in 2. p. quæst. 7. fol. mihi 178. & Curt. iunior in cons. 3. num. 4.* quoniam stant simul, vt feudum dicatur ex pacto in beneficium masculorum ad exclusionem foeminarum, & quòd masculi succedant cum qualitate hæreditaria, vt in simili *Camerar. considerat in cap. 1. in verbo quero primò post num. 21. an agnat.* & sufficit, quòd hæc prouidentia operetur pro masculis, vt foeminae tātummodò excludantur, sicut in fortiori casu discussum, & consideratum fuit in causa prætensi fideicommissi domus Sanseuerinorū, de quo per *Aret. cons. 162. in fin. & per Loffred. in cons. 14. num. 24. in vers. quinimò cum nu. seq.* & latius in primis allegationibus fundauimus.
- 9 Pars aduersa exhibitò iam testamento confugit ad aliud assumptum allegans, Goffredum testatorem fecisse hoc fideicommissum ea ratione motū, vt feudum remaneret in familia domus suæ, notando illa verba, ibi *ad effetto che detta Baronìa non habbia da hauere altro, che huomini dello Cippo, e Casa mia*, per quæ verba videtur inductum simplex fideicommissum in omnem casum iuxta doctrinam *Bart. in l. pater filium §. fundum Titianum ff. de legat. 3. & in l. 2. C. communia de legat. Soc. in l. si cognatis in 6. col. ff. de reb. dub. Dec. cons. 38. & Cur. iun. cons. 22. num. 18. cum seq.* & similiter censetur facta prohibitio alienandi *authenticæ res, quæ C. eod. tit. communia de leg. & in l. Lutius Titius, §. Lutius Titius ff. de legat. 2.* maximè cum sint vocati

vati masculi, qui succedent in feudo tanquam ex pacto, & prouidētia, etiā si fuerint vocati heredes masculi, sicut posuit *Dec. in cons. 185. Bran. in cons. 34. num. 3. Ruin. cons. 188. vol. 2. & alij* quā plures.

10 Sed aduertatur, quòd hoc obiectū, in quo Pars facit maximum fundamentum resolutur facillimè ex pluribus rationibus infra scriptis.

Primò notādū est, verba prædicta, quæ in testamēto reperiūtur nō fuisse Principi expressa in impetratione assensus, cū tātummodò in eo dicatur, quòd idem vinculum posuit in alijs futuris successoribus, adeò vt in ipso nullo vnquam tēpore succedat mulier, aut mulieres foeminae; sed tantum masculi de domo prædicta Palagana existentes, sed non ponitur ratio illa, vel causa, vt in familia perpetuò remaneat, sed solum vt masculi de domo succedant, quæ successio sola in beneficium masculorum non inducit prohibitionem alienationis, nec alterationem naturæ feudi hæreditarij, & ex hac omissione resultant duo, vel quòd assensus sit nullus tanquam à testamento difformis, quod indubitatum est, vt aliàs diximus, vel quòd illa ratio nō expressa remaneat informis in testamento, & nullius considerationis, quoniam in feudo testator partem aliquam disponendi sine assensu non habet, & illa verba tunc inducunt dispositionem, quādo sunt adiecta ab eo, qui liberam habet disponendi facultatem, vt tradunt *glos. Bar. & Doctor. in l. si Socer S. Lutus ff. solut. matr. idem Bart. in l. ex hac scriptura col. 3. vers. venio ad secundum ff. de donatio. & Curt. iun. in d. cons. 22. nu. 20. & clarum est, assensum non comprehendere alia, quā expressa, vt Lanar. posuit in d. cons. 60. post num. 121.*

11 Secundò, in eodem capitulo testator primò dixerat, quòd in Baronia non possunt succedere, & hæreditare filia foeminae, quando deindè adiecit illa verba *ad effectū*, &c. subdit, non

habbiano à succedere de nullo tempo foemine, videtur tantummodò confiderasse, vt masculi tantum, non foeminae succedant, cū habeat relationē ad principium, & illa expressio causæ restringitur iuxta præcedentem orationem, & non aliter inducitur simplex fideicommissum.

Uterius, & melius, illa verba non important rationem dispositiuam, sed potius sunt posita per modum illationis, & futuri euentus, veluti si dixisset testator, ita quòd, vel adeò quòd, & particulariùs si expressisset, ad hoc vt feudum, &c. vt est propriè casus noster, ista verba non habent vim dispositiuam, cū verificentur, vt habeant masculi de familia per viam successionis, vt latè concludit *Peregr. de fideicommiss. articulo undecimo, num. 55. & 56. ad quē me remitto*, vbi videndus erit, licet secus esset, si dixisset, quia volo vt remaneat, vel non exeat de familia, si nihil aliud adesset, ultra quòd ex hoc resularet extensio assensus ex verosimiliter testatoris, quæ extensio in assensu non procedit, vt idem *Lanar. in d. cons. 60. nu. 120. & propriè nu. 121. in fine.*

12 Tertiò, ex eodem assensu clarissimè patet, Regem Catholicum nihil aliud agere voluisse, nisi consentire; quòd masculi tantum succedant ad exclusionem foeminarum, nō autem inducere perpetuum fideicommissum pro familia, quoniam ultra quòd restrinxit successionem vsque ad tertium gradum, expressè dixit, quòd non succedant foeminae; sed tantum masculi de domo Palagana existentes, ita quòd cessantibus masculis in gradu prædicto, foeminae succederent ex verbis eiusdē assensus. Hinc videtur apertissimè, noluisse vinculare feudū pro conseruatione familiæ, sed tantummodò restringere successionem ad masculos vsque ad tertium gradum.

13 Quartò, idem Rex in eodem assensu vsus

fu vsus est primò verbo *hereditasset* propinquior, iuxta assertionem filiorum Goffredi, & deindè, quòd mascululi succederent, quæ verba demonstrant non aliter deferri feudum, nisi vt hereditarium, vt fundauimus, & Regem ita consensisse, cum aliud expressum non sit, & illa verba *hereditare*, & *succedere* arguunt, Principem intellexisse de his, quæ successorio, & hereditario iure capiuntur, & voluisse illos habiles reddere ad ea solum, quæ vt heredes capere possunt, quia verba prædicta referuntur ad heredem, l. *quadam* S. *nihil interest*, vbi Doctor. ff. de edend. Bart. in conf. 212. Hier. Gabr. in conf. 30. num. 25. cum seq. vol. 1. & Paris. conf. 46. num. 12. vol. 4. & totus assensus tanquam vnica dispositio sub vna qualitate intelligendus erit, vt aliàs diximus, nec obesse poterit Partis consideratio dicentis, illud verbum *hereditasset* fuisse perperam, & inaduertenter positum, siquidem, cū simus in priuilegio Regis, qui habet suos Consiliarios, & peritos, error non est præsumendus, & intelliguntur verba illa secundum proprietatem verborum, prout Iuristę loquuntur Bald. in cap. 1. col. 3. de success. feud. maximè quando sunt prolata in sermone literali, idem Bald. in l. lege 12. ab. col. 5. n. C. de legitim. hered. Dec. conf. 368. post num. 8. Alex. conf. 2. col. 12. vol. 1. Si igitur iuxta hæc verba assertiua denotantia qualitatem hereditariam Rex assensum præstitit, quomodo dici potest, quòd aliter verba illa sunt intelligenda; sed verè illa verba fuerunt consultò posita, attenta voluntate testatoris, & etiam ipsorum filiorum supplicantium, & successiue videndum, quid senserint testator, & filij successores supplicantes.

14 Quintò, sunt attendenda verba testatoris, qui nò aliter voluit vinculare feudum tanquam fideicommissò subiectum; sed tatummodò illud efficere feudum masculinum ad exclusionem

foeminarum; sed q̄ deferretur vt hereditarium ex infrascriptis. Primò disposuit, vt in feudo prædicto non possent succedere, & hereditare filia foemina, quæ verba apertissima sunt denotantia qualitatem hereditariam, & mentem testatoris disponētis propterea, vt succedere, & hereditare deberent masculi, & sic in dicto assensu, maxima cum ratione fuerunt posita verba supradicta, Secundò, dum deindè disponit in beneficium masculorum, dicit *morendo Lutio primogenito senza herede masculo*. Igitur quamuis vocauerit masculos, illos nominat heredes, & successiue remanet hereditarium feudum, quamuis masculi tantum heredes vocati sint secundum veram doctrinam Feudistarum reiecta opinione Dec. & aliorum Ciuiliistarum, de qua per Iacob. de Beluis. in c. 1. de eo, qui sibi, & hered. suis, Loffred. latè in conf. 1. num. 43. cum seq. & alij, quos longo examine cōmemorat Thomas de Marin. tit. 5. de feud. heredit. à num. 12. cum seq. fol. mihi 81. vltra alios relatos in primis allegationibus, & si testator proximiores vocauit vt heredes, tantò fortius id præsumendū est in remotioribus, quia proximiores magis diliguntur secundum Bald. Cuman. & alios in l. cum ita S. in fideicommissò ff. de legat. 2. Paris. conf. 40. num. 27. vol. 2. Roland. à Valle conf. 6. num. 28. volum. 4. Tertiò, idem

15 testator voluit, vt existente foemina, successor masculus dotare debuisset foeminam, & in dotem tradere valorem dictæ Baronie, & ita succedere deberent alij masculi, ob quod dum masculus succedens remaneret obligatus pro dote dare valorem feudi foemina, quæ ad summum paragiū tantum consequi poterat, ridiculum est dicere, quòd testator voluisset vinculare feudum perpetuò, vt in familia remaneret, cum vendi potuisset statim à primo successore nolente soluere valorem, vel non valente soluere. Et fortius quartò

T aduer-

aduertatur, testatorem instituisse omnes quinque filios pro æquali portione, incluso etiam valore feudi, & Baronie prædictæ, quòdquè ratione pretij Baronie superantis quintam partem Lutij, idem Lutius soluere debuisset fratribus suas portiones, ità quòd quilibet haberet quintam partem etiam respectu valoris feudi; sed dominium Baronie tantum spectaret ad Lutium, ex quo sequuntur duo. Primum, declaratio voluntatis testatoris disponentis, vt successio tantum, & dominium spectaret ad successorem masculum, in valore verò omnes succederent. Secundum quod cessat ex hoc omninò vinculatio prætenfa pro familia, dum voluit alijs consignari suas portiones feudi liberas in pecunia, pro quarum solutione Lutius sine dubio poterat vendere, vel cogi ad vendendum feudum; & si hoc egit testator respectu Lutij primogeniti, & in primo gradu poterat dari casus alienationis, non video, quomodò fundari poterit præfsum fideicòmissum pro familia. Demum idem testator reliquit uxorem usufructuariam etiam respectu feudi cum libera dispositione, eam liberando à redditione computorum, vt in testamento ponitur, & pariter in assensu, mortua deindè uxore in anno 1519. Lutius primogenitus factò appropriò feudi pro duc. 4. mill. existètib; tunc quatuor filijs, ex valore feudi prædicti competierunt alijs tribus fratribus ducati tres mille, quos deindè Lutius soluit habita iurium cessione etiam super feudo, Ex quibus nullo modò videtur esse considerabile aliq. vinculū, cū tantum Lutio remanserit portio sua duc. 1000. & reliqui duc. tres. mille soluti, negari non potest, quin cesserint in eius beneficium, & illos cōsequi posset liberè cū interesse vigore celsionis, ita quòd inanis est consideratio prætenfi fideicòmissi pro familia cum prætenfa, & subintellecta prohibitione alienandi.

16 Demū consideremus omnes actus gestos per filios successores. Et primò verissimum est, testamentum Goffredi nullam vim habere potuisse absque expresso consensu hæredum cum assensu Regis, quia post mortē reperitur esse in dominio alterius, vt per *And. in c. 1. §. donare nu. 8. circa fin. qualiter olim feud. poter. alien. & cap. 1. in prima additio. circa fin. num. 15. de prohib. feud. aliena per Feder. & secuta approbatione, & assensu, actus sumit vires ex nunc ex approbatione hæredum, vt probat Frecc. in 2. lib. quæst. 30. num. 12. hæredes autem in approbatione expressè acceptauerunt testamentum pro se, & hæredibus, vt in illa legitur, propterea si assensus aliter intelligeretur, esset nullus tanquam difformis, vel si est conformis, res est expedita, quia successores licet masculi non veniunt, nisi vt hæredes vocati in acceptatione prima. 17 Secundò, non est verisimile, quòd Lutius primogenitus voluisset perpetuò vinculare feudum pro familia tempore, quo aliq. portiones ceterorum, fratrum liberè remanebant; sed tantummodò scientes voluntatem testatoris voluerunt impetrare assensum pro hæredibus masculis, exclusis foeminis, quibus dos constitui debuisset etiam ab alijs remotioribus successoribus iuxta testamentum, hæc declaratio expressè patet in scriptura anni 1520. per Partem producta, vbi conueniunt & declarant, quòd succedant alij masculi etiam remotiores, exclusis filiabus simpliciter, quòdque Lutius liberè valuisset feudum obligare, & vendere, reseruantes tantummodò ius successionis seruata forma testamenti, quæ declaratio tollit omne dubium, & illa vti declaratio, non autem noua dispositio attendi debet, maximè in antiquis iuxta doctrinam *Bar. in l. gerit n. 17. ff. de acquirend. heredit.* præcipuè quando successores intelligere potuerunt à testatore, vt in casu nostro, cum*

cum primi filij heredes id declaraue-
rint, vt latè posuit *Molina* vidēdus de
primog. Hispan. lib. 1. cap. 8. num. 38.
& deniquè plurimùm confert, & de-
clarat consuetudo obseruata per pri-
mogenitos successores, quoniam Lu-
tius primus heres, quamuis ipse non
poterat feudum habere, nisi vt hæres
primi acquirentis, etiam si fuisset ex
pacto, & prouidentia, ex quo omne
feudum in primo acquirente habet
vim hæreditarij inspecta occasione, &
contemplatione primi acquirentis,
vt posuit *Camer.* omittendo alios, in
*d. cap. 1. an agnat. in verbo quæro pri-
mò post num. 24. vers. secundum caput,*
tamen respectu filij ipsius poterat feu-
dum acquirere vti restitutioni subie-
ctum, & ex pacto, & prouidentia, si
verè testator taliter vinculare voluif-
set, & nihilominus pater de mense
Maij 1507. elapso tantummodò men-
se post acceptationem petijt inuesti-
turam feudi prædicti pro se, & hære-
dibus, eodem modo pariter egit *Gof-
fredus Lutij filius*, & vltimò *Don*
Lutius nunc conuentus, vt ex scri-
pturis nouiter productis, & ex his
omnibus *Don Lutius*, & creditores
sunt absoluedi.

*Per sententiam fuerunt absoluti Don Lu-
tius, & Creditores.*

ARGVMENTVM.

Rignus sub hasta distractum
quando debitor oblato pre-
tio possit à manu licitatoris,
vel alterius possessoris auo-
care, præ cæteris magistrali,
& insigni, quæ hic recense-
tur, distinctione hæc foren-
sis resoluitur cōtrouersia nō

minùs vtilis, & erudita, quàm
breuis, & curiosa.

SVMMARIVM.

- 1 *Venditor si in pignoris distractione
malè versetur, tenetur pignoratitia
actione ad interesse, at venditio non
infirmatur.*
- 2 *Debitori superflui non personalis; sed
pignoratitia competit actio, si pignus
à creditore sit distractum maiori,
quàm ei debebatur, pretio, & nu-
mer. 5.*
- 3 *Creditori nequaquam est permissum
per se, vel per interpositam personam
pignus emere, quod ipse distrahit. cæ-
terum declara, vt num. seqq.*
- 4 *Creditori licita est pignoris venditio
prauia debitoris licentia.
Quo euentu extinguuntur hypothecæ
post debitum contracta.
Et venditio facta dicitur iure credi-
toris.
Et amplius venditor dominium trans-
fert in emptorem, quamuis ipse illud
non habeat.
Intell. l. & qui sub imagine C. de
distract. pignor.
Debitori competit reuendicatio pigno-
ris non legitime venditi à credi-
tore.
Refuso tamè pretio soluto, nec non ha-
bebitur fructuum ratio; si tamè em-
ptor fuerit fraudis particeps.*
- 5 *Iudice pignus vendente, admittitur
creditor ad licitandum, & emen-
dum per se, & etiam per interpositam
personam.
Et ideo venditio vti ritè, & rectè fa-
cta de iure subsistit.
Dabitur tamen debitori ius offerendi,
& cum ratione.
Creditor emere censetur causa pigno-
ris conseruandi.
Quæ ratio cum cesset in extraneo li-
citante, cessabit quoque ius offe-
rendi.*
- 6 *Creditori licitum est distrahere pignus*

per aliquos annos antè emptum à se, & possessum; superfluum autem debitori seruabitur.

Debitori non competit actio aduersus tertium possessorem, qui pignus emit à creditore, maxime si nulla intercessit emptoris machinatio.

- 7 Nullitas si post pignoris distractionem proponatur, agendum est in forma iudicij ordinarij audito possessore.
- 8 Pignoris iure (si tenuta sit nulla) poterit res retineri, si aliàs obligata erat.
- 9 Litigiosi vitium quando cesset.
- 10 Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. quando sibi locum vindicet aduersus secundum emptorem.

Pro Principe Vetranæ.

CONSILIVM XVIII.

Verissimum est in facto, fuisse legitimè processum ad venditionem bonorū Francisci Dormij ad instantiam Victorij Catapieri Arrendatoris introituum Terræ Messapiæ ratione bonatententiæ, & onerum contractorum, ad quæ dictus Franciscus tenebatur ex causa bonorum possessorum in pertinentijs dictæ Terræ, vt ex actis constat præcedentibus literis significatorialibus, & licet in ultimo incantu nō fuerit facta denunciatio debitori constituto prius in mora, non ex hoc venditio redditur nulla, sed venditor tanquam mala fide versatus teneretur pignoratitia ad interesse, ita Bart. in l. creditor num. 3. ff. de distract. pignor. loquens in creditore vendente, quod est fortius, & in casu nostro facta executione fuit debitori notificatū mādatum ad reluendum, & post nonnulla per ipsum opposita fuit decretum, esse procedendum ad venditionem bonorum exequutorum.

- 1 Qua venditione subsecuta quam

uis ad instantiam debitoris fuisset diminutum debitum vigore aliquorum decretorum, & interpositum decretum, quod solutis ducat. 864. restitueretur bona exequuta, hoc decretum, sicut antecedentia non officiūt Principi Vetranæ possessori bonorum prædictorum mediante titulo particularis emptionis, neque irritatur venditio legitimè facta l. fin. C. de distract. pignor. glos. in l. creditor la 2. S. si prior aliàs Papinianus, vbi Castrens. ff. qui pot. in pign. habeant. & Bald. in auth. ei, qui num. 47. in fin. C. de bon. auctor. iud. possid.

- 3 Ex aduerso prætenditur, venditionem bonorum prædictorū minus legitimè processisse, & præcipitanter præcedentibus actis factis eadē die 13. Augusti 1607. bonaq; prædicta remansisse Aloysio Arrighetti; sed nomine dicti Victorij, & vt procuratorem eiusdem Victorij cepisse possessionem, quo casu facta venditione prædicta supposito emptore nomine ipsius creditoris haberi debet pro non facta, & debitor offerendo debitum, pignus venditum meritò cōsequi potest, existente creditore in possessione ad tex. in l. & qui sub imagine C. de distract. pignor.

- 4 Hæc oppositio levis est, & facillimè resoluitur, adhibita distinctione communiter recepta, præmittendo prius, quod creditor potest vendere pignus pro eo, quod sibi debetur l. cum secundus, & l. 2. ff. & C. de distract. pigno. data tamen licentia alienandi à debitor; ex qua resoluuntur hypothecæ deinde contractæ, vt Negus. tradit de pignor. 3. membr. 5. par. num. 4. & tunc dicitur vendere iure creditoris ad tex. cum glos. in d. l. creditor, & transfert dominium in emptorem, licet ipse non habeat Negusan. 1. memb. 6. par. numer. 11. hoc autem casu creditor non potest vendere sibi ipsi etiam per interpositam personam, & nō diceretur facta venditio, sicque in his terminis procedit dispositio text.

in

in d. l. & qui sub imagine secundum Salycet. & Bald. in l. 1. C. si antiq. cred. & declarat Negusant. in 3. memb. prædicto nu. 26. in prima limitat. Insuper si vendiderit creditor minus legitime, datur debitori rei vindicatio l. creditor, quæ est pen. ubi glo. ff. de pign. act. & debitor vendicabit ab emptore, oblato tamen pretio soluto, habita consideratione fructuum, si tamen emptor fuerit particeps fraudis l. 2. l. pen. C. si vendit. pign. agat. & hic non est casus noster.

5 Si verò pignus non fuerit venditum à creditore; sed à Iudice, omnia rite, & recte gesta dicuntur, ut ibidem Negus. tradit num. 28. vers. sed dubitatur, & creditor non est exclusus à licitando, & emendo, tenet venditio d. l. cum secundus, verum emente creditore habet locum ius offerendi, cum emisse censeatur etiam causa pignoris conservandi, ut in ead. l. cum secundus S. fin. cum l. seq. D. de Franch. decis. 69. post numer. 9. vers. nec obstat. & Thesaur. decis. 157. & licet quando vendente Iudice, tertio licitante cesset ius offerendi, ut ibidem latè tradit D. de Franch. si tamen creditor emerit etià per suppositam personam, posset quoque habere locum ius offerendi, cum ipse censeatur emisse, ex ratione tex. in d. l. & qui sub imagine, sed venditio valida est, sicut si ipse creditor emisset sub hasta, sicque inutiliter Pars aduersa prætere potest venditionem bonorum venditorum, cum verò in casu nostro creditor non vendiderit, nec vendere potuisset cessante potestate alienandi solita concedi à debitore, cessat prætensio quoad nullitatem emptoris factæ à Principe, qui insuper non emit à Victorio Catapiero; sed à Donato Gaza, & alijs, qui obtinuerant adiudicationem aliquorum bonorum ex illis executis ad instantiam Victorij, venditis deinde Principi pro duc. 5862. & amplius Franciscus Dormius acquieuit venditioni, quæ subsisteret, etiam si Victorius vendidisset, & post decreta Sacri Consilij elapsis

iā annis octo instetit pro relaxatione bonorum inaudito Principe.

6 Amplius si pignus venditum fuerit maiori pretio, quam debebatur, datur debitori pignoratitia in personam pro superfluo, sed non in rem l. fin. C. de distract. pign. immò si postquam emerit creditor, & possederit, licet deinde vendiderit, quod facere licebit, superfluum debet debitori seruari, & si fuerit vendita viliori pretio, datur actio contra creditorem, & remittitur Iudici æstimatio amplioris, vel minoris quantitatis, & actio non competit contra emptorem, maxime si nulla machinatio intercesserit, tex. est clarus in l. fin. S. si verò creditor ad fin. C. de iur. dom. impetran. cum autem Princeps emerit à dictis Donato Gaza, & consortibus cessante qualibet fraudis suspitione, inquietari non potest pro relaxatione bonorum, etiam si decreta liquidationis crediti Catapieri non fuissent rite, & recte interposita.

7 Denique Pars aduersa non potest incipere contra Principem à relaxatione, sed ordinariè proponere iura, quæ habere prætendit, etiam quia dum Princeps comparuisset, & instetisset audiri aduersus decreta per viam restitutionis in integrum, fuit exclusus, ex quo decreta non fuerant cum ipso Principe interposita, & si Pars prætendit nullitatem venditionis, distractis tamen bonis Principi non à Victorio, sed à dictis alijs tertijs possessoribus, debent proponi nullitates in forma iudicij ordinarij, audito Principe possessore, ut tradit Ann. alleg. 22. & cum rectius Pars egerit, docebit Princeps de iuribus suis.

8 Et insuper docebit, si opus erit, potuisse vendi bona prædicta ad instantiam Victorij pro integro debito bonatenentiae pro toto tempore, stante facultate eidem concessa ab Arrendatoribus principalibus exigendi integram quantitatem, ut ex instrumento; ideòque decretum diminuens cre-

ditum pro medietate annorum no-
uem non posse subsistere; item ultra
errores ineuitabiles contentos in re-
latione Scacciauenti, super qua de-
creta interposita fundata sunt (sicut
ex facto liquet) Princeps est etiam
cessionarius primorum Arrendatorū
totius restantis quantitatis debite per
Franciscum Dormium, ex quo licet
ipse Princeps emisset nulliter sub ha-
sta, saltem iure pignoris bona empta
retineri possent, & retentio procedit
etiam in tenuta, quæ dici posset nulla,
si aliàs res erat obligata, ut per *Bart.*
in l. 3. S. fin. in fin. ff. de acquir. possess. &
sequitur *Bald.* quos refert *Dec. conf.*
449. in fin. num. 40.

9 Nec posset applicari remedium
vitij litigiosi, de quo *D. de Franch. de-
cis. 464. ex duobus.* Primò, quia Prin-
ceps non emit lite pendente in actio-
ne reali fortè instituta à Dormio, qui
tantummodò post venditionem dixit
de nullitate in Regia Camera litera-
rum significatorialium. Secundo, quo-
niam Princeps non emit à Victo-
rio, cum quo Dormius discepta-
bat, sed à dictis alijs creditoribus,
quibus bona fuerant adiudicata,
& proinde tantò minus potest habe-
re locum remedium attentatorum,
cùm non detur aduersus tertium non
habentē causam ab attentate *Franch.*
in cap. cum teneamur, & ibi ceteri Ca-
nonista de appell. latè Lancellos. de at-
tent. p. 1. cap. 3. nu. 3. cum seq. licet hic
non cadat tale remedium vendita re
sub hasta.

10 Demum nec ob prætenfam ven-
ditionem primo loco factā vili pretio
datur remediū contra tertium ex *l. 2.*
C. de rescind. vend. quia id procederet,
quando secunda venditio facta tertio
eodem vitio lationis laboraret, & in
subsidiū si primus emptor soluendo
non esset, secus si tertius iusto pretio
emerit *Couar. latè declarat variar. re-*
sol. lib. 2. cap. 3. numer. 10. licet hoc
remedium Pars non instituerit, nec
Princeps causam habeat à Victorio,

& sic vndique excluditur ab omnibus
prætenfis.

Causa non fuit decisa.

ARGVMENTVM.

Iudicis decretum ad instantiam
vni⁹ creditoris interpositū su-
per pignoris alienatione an,
& quando cæteris proffit, & nū
creditor petendo pretium ab
emptore ita confirmet ven-
ditionē aliàs à debitore nul-
liter factam, ut sibi faculta-
tem adimat eiusdem pigno-
ris distrahendi, vnà cum ali-
quot alijs traditionibus non
minùs vtilibus, quàm doctis
in illa tam versatili attenta-
torum materia.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti species.*
- 2 *Primum decretum prolatum ad postu-
lationem veri creditoris cæteris sus-
fragatur.*
- 3 *Emptor, qui dicitur singularis suc-
cessor, in venditoris Authoris sui ius
succedit.*
- 4 *Qualis qualis petitio requiritur etiā
in iudicio reuocationis attentatorum,
nec non sententia declaratoria.*
- 5 *Ignorans non dicitur attentare.*
- 6 *Notitiam alicuius rei quis habere non
dicitur præterquam quòd si eiusdem
rei omnes percalleat qualitates.
Maximè ubi agitur ut quis amittat
aliquodius, vel incidat in delictum.*
- 7 *Dolus, & Iudicis contemptus potissi-
mum desiderantur in attentante.*

Præto-

- Pratoris maiestas est vindicanda secundum Oldr.*
Bona fides ex coniecturis elicitur.
- 8 *Attentata non dicuntur, quæ non sunt contra litem, sed iuxta, vel præter litem.*
- 9 *Facti ponderatio.*
Creditorem à pignoris distractione, excludit pretij ab eodem facta petitio, & confirmatur præcedens venditio ab alio licet nulliter facta.
Nec erit licita variatio, & num. 10.
Creditoris patientia, eiusdemque ratione tacita, vel expressa amittitur ius proprium, & confirmatur alienum, ibidem in fine.
- 10 *Creditori, ad cuius postulationem fuit facta executio super uno debitoris fundo, num sit licita variatio super alijs, ponderatur ad hoc Bart. doctrina in l. eum; qui certarum ff. de verbor. oblig. quæ distinguitur, & declaratur.*
- 11 *ratam habens venditionem ab alio factam, ipse eam fecisse videtur.*
- 12 *Partis obiecta una cum eorum resolutione, & num. seqq.*
- 14 *Minori competit restitutio etiam ad lucrum, quæ tamen cessabit, si contentio sit cum alio aequè privilegiato, qui certet de damno.*
Nec durabit perpetuò; sed tempus debet esse proximum venditioni iuxta Iudicis arbitrium.
- 15 *Creditor venditionem approbans, nullam aduersus emptorem habet actionem.*
- 16 *Decisio.*

Præ eodem.

CONSILIVM XIX.

Reditores Dñi Lutij Palagani instantes pro venditione Terræ Sancti Viti, absque aliqua causæ cognitione allegant, decretum alias interpositum in anno

1609. quoad venditionem Terræ prædictæ, pro cuius executione vendi debebat, & cum processerit venditio voluntariè in contemptum decreti prædicti à Zenobia de Marra matre, & Balia Donnæ Hyppolitæ Palaganæ tanquam attentatum erit nullius roboris, ac si facta non esset, addita etiam læsione, quam prætendunt inspectis introitibus Terræ prædictæ, & oblatione præsentata pro summa ducatorum centum, & vndecim mille.

Ex parte verò Principis Vetranæ possessoris, ex infrascriptis facilè demonstrabitur non esse locum petitis, & si remedio læsionis, quod dumtaxat competere posset, uti voluerint, ordinariè iudicium instituere debent, in quo pariter succumbent ex deducendis.

- 2 Quoad executionem decreti interpositi pro venditione ad instantiam Andreæ Marchesij creditoris quâvis ceteris creditoribus tunc instantibus prodesse potuisset ad *tex. in l. cum unus ff. de bon. auth. Iudic. possid.* & licentiæ de vendendo similiter expeditæ eodem anno 1609. de mense Augusti inanis est prætensio creditorum, cum post decretum prædictum, & licentiam de vendendo Don Goffredus Palaganus iunior filius Don Lutij, ac refutatarius opposuerit de fideicommissio respectu Terræ Sancti Viti, quod produxit cum Regio assensu, Fisco etiam in hærente, & interposito decreto de mense Octobris 1609. quod citra præiudicium fideicommissi sequestrarètur fructus, & iurisdic-tio Terræ prædictæ, aduersus decretum prædictum fuerunt propositæ nullitates formiter, quarum decisio hucusque pendet, & dum in anno 1612. remissa causa ad Regiam Cameram pro interesse Fisci, ex persona Francisci Albritij foriudicati creditoris Don Lutij fuisset iterum instatum pro venditione Terræ prædictæ, Donna Hyppolita Palagana soror Don Goffredi iterum excepit de fideicommissio, cuius

- ius virtute allegauit Terrā possidere, sicut à Don Goffredo fratre possessa fuit, non tamen vti hæres Don Lutij patris, sed fratris, qua exceptione stante legitimè fuit impedita executio decreti venditionis, & non sublata, nec decisa exceptione prædicta, inutiliter nunc allegatur executio illius decreti pro reuocatione venditionis factæ Principi, prætextu attentati. Et quamuis Zenobia de Marra vti Balia vendiderit Terram prædictam, vt de pretio satisfaceret creditoribus, & sic videatur recessisse ab exceptione fideicommissi; id prodesse non potest, creditoribus instatibus denuò pro venditione, quoniam Zenobia mater prospexit vtilitati filix ad euitandum interesse ratione dubij litis euentus, & futura damna, vt in assertione minutarū venditionis prædictæ, vt saluam faceret substantiā aliorū allodialiū Dō Lutij patris: cū verò creditores nō intendunt stare venditioni prædictæ,
- 3 non prohibetur Donna Hyppolita iterum vti iuribus fideicommissi, & pariter Princeps emptor, qui successit in ius suæ authricis, à qua causam habet *l. quod ipsi, & l. in omnibus §. non debeo*, aliàs *in ijs officijs §. non debeo ff. de regul. iur. Andr. in cap. 1. vers. sicut posset author meus in tit. de nat. feudor.* & Principissa mater, & Balia Principis in specie cum creditoribus cauit pro restitutione respectu fideicommissi. Cōstat igitur ex prædictis, tractari non posse de venditione pro executione illius decreti ratione dictæ exceptionis pendentis fideicommissi, quæ remouet prætensum remedium attentati.
- 4 Insuper creditores nō egerunt pro reuocatione venditionis tanquam attentatæ; sed simpliciter insteterūt pro venditione, sicut fuerat prouisum, & in hac specie verissima est conclusio, quòd licet non requiratur libellus sollemnis, erit tamen necessaria saltem qualis qualis petitio, ex traditis per *Innoc. in cap. consuluit el. 2. vbi Philip. Franch. num. 5. de appellat.* quod lan. prosequitur *Lancellot. de attent. par. 3. cap. 25. in tit. de proc. in caus. attent. nu. 14.* requiritur etiam citatio Partis, quòdque reuocatio fiat cum causæ cognitione, vt ex plurium autoritate comprobatur idem *Lancell. nu. 33. & cum sententiæ prolatione, vt post nu. 40. cum seq.*
- 5 Cessat quoque attentatorum prætensio ex alio, quoniam venditio proposita fuit in Sacro Consilio per Zenobiam de Marra vti Balam, quæ ignorabat decretū interpositum pro venditione, & pariter scientia allegari non potest ex parte Principissæ Balia Principis filij emptoris, & data ignorantia non habet locū remedium attentatorum, vt optimis rationibus fundatur idem *Lancellot. de attent. par. 2. cap. 4. limitatione 27. per totam.* Nec dicatur, Zenobiam habuisse notitiam litis motæ, & decreti interpositi pro venditione, dum in minutis asseruit, fuisse pro parte creditorum Don Lutij instatum pro venditione, & deliberasse vendere Terram prædictam, vt de pretio satisfieri potuisset creditoribus, qui vrgent, quoniam non negatur, Zenobiam sciuisse instantiam creditorum petentium procedi ad venditionem tempore, quo Terra prædicta possidebatur ab eius filia, sed ex hoc necessariò non sequitur, habuisse notitiam decreti interpositi pro venditione viuentis Dō Lutio, immò sciebat tantummodò exceptionem oppositam fideicommissi aduersus instantiam factam in Regia Camera contra Donnam Hippolytam filiam pro venditione, super qua non fuit aliter prouisum, & citra præiudicium fideicommissi ab eodem Iudice fuerat ordinatum sequestrum, aduersus quod dictū fuit de nullitate, & adhuc pendet decisio nullitatum propositarum: non enim dicitur quis habere scientiam, nisi sciat omnes qualitates ipsius rei, *glos. in cap. concertationi in verbo sciuerit, & ibi DD. de appellat. in 6. maxime quando*

quando tractatur, vt quis aliquod ius amittat, vel incidat in delictum, vt comprobatur ibidem *Lancell.num. 19.*

- 7 Requiritur insuper dolus, quamvis scientia non deficeret, vt eadem limitatione 27.num.4. & num.16. tradit *Lancellot.* & amplius contemptus Iudicis, cum Prætoris Maiestas vindicari debeat, dicit *Oldrad.* in his terminis in *conf. 206.num. 1. in fin.* relatus à *Lancell. eod. loco*, in specie nostra cessat vtrunque, quoniam venditio processit palam, & publicè præcedente decreto eiusdem Iudicis Commissarij creditorum cum emanatione bannorum, & accensione candelæ, ex quibus resultat sine dubio bona fides, ad *tex. in l. final. ff. de rit. nupt. l. non existimo ff. de administr. tut. Iser. in cap. 1. S. si verò de feud. guard. l. mol. in clem. 1. de consang. & affin. & in l. frater à fratre ff. de cond. indeb.* nec contemptus Iudicis est considerabilis, cū idem Iudex decretum interposuerit pro venditione, quòdque liberaretur Terra, non Principi, sed plus offerenti, præcedente quoque appretio factò à Tabulario Neapolitano electo ab eodem Iudice, & licèt creditores citati non fuerint, hoc non inducit attentatum, cū sufficiat, venditricem adiisse Iudicem eūdem plenissimè de omnibus informatum, ex actis antecedentibus, cuius ordine venditio perfecta fuit, & cessante contemptu Iudicis, attentatum quoque remouetur, cuius venditionis creditores notitiam habuerunt ex his, quæ mox subsequuta fuerunt in ipsorum beneficium, vt infra latiùs explicabitur.

- 8 Confirmatur hæc iustitia Principis ex alio, quia attentata dicuntur illa, quæ sunt contra litem, si vnum petitur, & aliud ex aduerso innouatur, secus si secundum, vel præter litem, vt not. *Io. Monac. in Rub. vt lit. pend. in 6.* & pro singulari posuit *Ant. Corset. in verbo appellatio in 6. limit. & latiùs docet Lancell. ead. par. 2. cap. 4. declar. 1. numer. 4. & seq. fol. mihi 156. in casu*

nostro creditores vrgebant pro venditione, & venditio processit instante matre, & Balia cum decreto eiusdem Iudicis, vt eisdem creditoribus satisfaceret, sicquè actus venditionis redditur conformis instantiæ creditorum, non contra deducta per eos, & proindè locus nō est remedio attentatorum, & si prætendunt se læsos in venditione, est eis cautum per remedium ordinarium; sed de læsione in scriptis non loquuntur, nec vnquam de læsione, quæ non intercessit, docere potuerunt ex infra notandis, in qua instantia requiretur causæ cognitio audito Principe.

- 9 Deniquè citra omnem controuersiam inanis est prætensio creditorum, quorum aliqui paulò post venditionem publicè factam præcedentibus bannis, & licitatione, & omnibus notam dimissi fuerunt à Principe emptore præsentì pecunia, ex pretio Terræ prædictæ facta cessione iurium in beneficium Principis, & retrovenditione in beneficium Dōnæ Hyppolitæ Palaganæ, quàm pluribus alijs Princeps vendidit tot introitus annuos, facta similiter retrovenditione, & cessione vt supra, & de his non est tractandum, nonnulli verò partem crediti receperunt à Principe ex pretio eiusdem Terræ, & ijdem nouissimè insteterunt cōtra Principem pro deposito duc. 18. mill. quos sibi retinebat in compotum maioris summæ debitæ Francisco Albritio creditori d. Don Lutij, cuius ipse Princeps est legitimus successor ex transactione inita cum Regio Fisco, tunc prætendente confiscationem bonorum d. Francisci ex foriudicatione.

Ex hoc sequitur, quòd & si omnia supradicta non intercessissent, quæ penitus tollunt remedium attentatorum, nihilominus creditores, qui pro venditione instare potuissent, receperunt partem aliquā crediti à Principe vti emptore Terræ prædictæ, recessisse videntur à iure sibi competente

tente pro venditione, ad *tex.* clarum in *l. de lege in fin. ff. de leg. commiss.* qui *tex.* loquitur in parte crediti accepta, & dum valuissent agere pro venditione, vel pretium petere, tunc pretium tātummodò petendo similiter à venditione recessisse videntur *l. Aemilius Largianus vers. dicebam magis posse ff. de minor.* nec variare licebit, & ad venditionem redire; sed excluduntur ex sola pretij petitione *l. si fundus S. 1. & l. post diem ff. eod. tit. de leg. commiss.* nec desunt Authores affirmātes, quòd ex sola pretij petitione dicuntur creditores petentes venditionem illam approbare, vt testatur *Crauet. in conf. 159. num. 5. Cephal. conf. 51. num. 15. vol. 1. Surd. conf. 60. num. 13. vol. 1. Mench. conf. 98. num. 43. & in tracta. de recup. poss. remed. 15. num. 123.* Ex quibus quòd ad remedium attentati remanet prætensio creditorum vana, & sinè aliquo fundamento, cū omnes venditioni cōsenserint, vel ratam habuerint, recipiendo pretium, & petendo in iudicio, fieri depositum restantis pretij prædicti pro summa prædictorum ducatorum 18. milliam pro maiori parte liberatorū creditoribus instantibus, sinè dubio illa venditio, quam ex prædictis ratam habuerunt, vel expressè, vel permissuè petendo pretium apud acta, remanet perpetuò valida, ex *tex.* singulari in *l. Rura C. de omn. agr. desert. lib. 11.*

- 10 Nec pro creditoribus est applicabilis doctrina *Bart. in l. eum, qui certarum ff. de verb. oblig.* de qua per *Capyc. in decis. 33. & 46.* quoniam in casu *Bart. & Capyc.* etiam si simpliciter procederet, agitur de executione facta contra debitorem super vno fundo, qua nō obstante licebit creditori variare, & exequi facere super alijs bonis, quousq; fuerit sibi satisfactū, casus autē noster longè diuersus est, quia si creditores potuissent instare pro venditione Terræ, nō obstāte venditione facta Principi, petendo deindè ab eodem pretium, ratā habuerunt ven-

ditionem, quam ipsi creditores propterea fecisse videntur *l. in adibus S. quòd filius ff. de donat.* nec amplius poterunt vti eorum priore iure, nec variare licet, & recessisse dicuntur à prioribus iuribus competentibus pro venditione antea petita ex iuribus, & autoritatibus superius allegatis.

- 11 Postremò, quòd ad prætenfam lēSIONEM creditores prædicti hac via non egerunt, nec lēSIO in promptu demonstratur, cū ad illām deducendā requiratur causæ cognitio audito Principe, & si creditores replicabunt, lēSIONEM allegari non ad instituendum iudicium pro lēSIONE; sed ad magis colorandum, & confirmandum remedium attentati. Adhūc, dum lēSIO consistit in facto, non sunt audiendi creditores tantū vigore scripturarū productarum, cū sit inspicienda, lēSIO cum maxima causæ cognitione vtraque parte audita, cū possit facillimè Princeps demonstrare contrarium, aliās esset tollere Principi defensionem quòd ad lēSIONEM prædictam, & cessante remedio attentati ex allegatis superius, si creditores prætendunt lēSIONEM in venditione, quā ratam habuerunt, specificè iudicium instituere debent pro lēSIONE, si enim pretium Terræ prædictæ à Principe emptæ esset minus quantitate in appretio contenta vltra sextam, tunc dici posset constare de lēSIONE in promptu inspecto tempore venditionis, & alia probatione opus non esset; sed quia Princeps ad tollendam hanc futuram vexationem maius pretiū obtulit, vltra appretium pro summa ducat. 8. mill. creditores, qui se fundant in lēSIONE, refelluntur ex appretio cōtinente summam ducatorū 87. mill. & si conqueruntur de appretio, & de maiori valore, vltra ducatos 95. mill. solutos à Principe, incipere non possunt à venditione, sed quando constiterit plenè de lēSIONE tēPORE cōTRACTUS audito Principe, tūc Sæ. Cōsil. more solito iustitiā ministrabit.

12 Non obstant oblationes productæ pro affictu Terræ prædictæ ad rationem ducat. 5000. cum sint scripturæ priuatæ, & insuper concernentes tēpus anni 1609. quod non est attendendum; sed tempus venditionis anni 1616. Releuium similiter non obstat, quoniam summa in eo contenta non est iuxta enunciationem; sed aucta ex informatione capta, ex qua essent faciendę deductiones, vltra pretium olei, & reollectionem oliuarū, quæ inæqualiter contingere solent, & pariter continet tempus anni 1610. non venditionis. Oblatio nouissima, duc. 111. mill. est nullius considerationis, cum offerantur duc. 21. mille præsentī pecunia, & reliqui super introitibus cum Regia Curia, qui efficiunt oblationem longē minoris summe, & oblatio facienda esset præsentī pecunia, sicut Princeps soluit creditoribus, à quibus cessiones obtinuit. Nec oblatio, quæ ad præsens fieret in pecunia numerata, sufficiens esset pro læsione, cum inspiciendum sit tempus venditionis, quo tempore inspecto stante appretio cessat prætentio læsionis.

13 Et pro veritate attendendę sunt oblationes factæ tempore, quo creditores instabant pro venditione in Regia Camera, quarum maior continet summam duc. 75. mill. & pro maiori parte super introitibus Regiæ Curia, cum maxima quantitate tertiarum decursarum inexigibilium.

Nec est mirum, q̄ hodiē valor Terræ sit auctus, tūm ob temporum mutationem, ex qua stabilia maximē feudalīa receperunt incrementum, tūm etiam ex meliorationibus factis in plantationibus oliuarum, & in alijs corporibus notabilis summæ, & maximæ considerationis, vt suo tempore demonstrabitur. Ideòquē creditores pro læsione alia via eorum iura proponere debebunt reiecta prætentione venditionis, absque alia causæ cognitione.

14 Donna Hippolyta pupilla nō allegat læsionē, & quando instabit, promptus erit Princeps demonstrare contrarium, iudicio super hoc instituto, & si fortē prætendit restitui etiam ad lucrum iuxta *tex. in l. ait prator S. fin. cum l. seq. ff. de minor.* cum alijs adductis per *Consiliar. Rouit. super Pragmatica 1. de minor. num. 13. cum seq.* non tamen admittitur omni tempore; sed proximo venditioni Iudicis arbitrio, vt testantur *Dōctor.* ab eodem. *Consiliario* remissiuē allegati, quæ prætentio non cadit in casu nostro, cum ex alio, vt dictū est, valor Terræ prædictæ auctus sit, & insuper nequē pro lucro competeret Donnæ Hippolytæ pupillę restitutio contra Principem pupillum æquē priuilegiatum, qui certaret de damno, ad *tex. in l. verum S. fin. ff. de minor.* & quando deliberauerit experiri, tunc Princeps de prædictis, & alijs maioribus pro sui defensione docebit.

15 Deniquē ex quatuor creditoribus nunc instantibus, Aloysius Capycius primus in ordine recepit à Principe emptore in solum dationem pro eius credito expressē approbādo venditionem, & cautelam adhibendo in beneficium Principis, etiam pro quantitate duc. 1000. pro quibus erat posterior in quocunquē casu euictionis. Ideòquē ipse idem non potest esse causa euictionis, nec venire contra venditionem approbatam *l. mater tua C. de rei uend. l. si fundum per fideicommissum ff. de leg. 1.*

Carolus Filomarinus creditor in duc. 1000. capitalis pluries instetit pro deposito pretij, & liberatione.

Gubernatores Ecclesiæ Sācti Angeli ad Nidum similiter, & ex pretio depositi obtinuerunt liberationem.

Particulares Sācti Viti non docent de eorum credito, & neq; erant in iudicio tempore venditionis factæ per Zenobiam, nec ante, & si quid prætendunt hodiē ordinariē agere debent.

Camilla

Camilla de Bononia à Principe emptore recepit mediante instrumēto duc. 215. & cessit iura, & ipsa principaliter pluries instetit pro deposito restantis pretij, & ratione paragij est sibi cautum super Terra, pro rata tamen competenti liquidanda iuxta decretum.

Et ultra q̄ omnes ex actibus prædictis, petitionibus, & liberationibus ratam habuerunt liberationem prædictam, aduersus quam ampliùs nō datur regressus, ex deposito facto remanent liberandi duc. 4000. in circa, & superest intactum creditum Don Luttij super Terra Macchiæ in beneficiū creditorū lōgè maioris summæ; ideòquē iustissimè prouidendum erit, non esse locum petitis per creditores.

16 Fuit decisum, procedi ad venditionem.

ARGVMENTVM.

De Castri munitione multum priuilegiata multiplici ex causa.

SVMMARIVM.

- 1 Casus delineatio.
- 2 Castri concessio duplex.
Et inter utranque maxima consideratur differentia.
Castrum est necessarijs muniendum pro pluribus annis, & cum ratione, & num. seq.
Principis prouidentia circa annonam commendatur.
Castellanus de leuissima culpa, non autem de casu fortuito tenetur præterquam quòd si culpa præcesserit casum.
Idque exemplis illustratur.
- 3 Maxima solertia, & sollicitudo est ad-

- hibenda circa Castri munitionem.
Præsertim ne deficiat annona.
Qua res illustratur Romanorum exemplis.
- 4 Pauperes tumultum exquirunt, ut currant ad spolia.
Inuictiss. Rex noster tam Religione, quàm potentia conspicuus.
Regis prudentia maxima quæ?
 - 5 Annona de recenti tangi nequit, donec vetus fuerit erogata.
... corruptam cum incorrupta licitum est immisceri.
... vetus melius distribuitur, & consumitur in pane cocto, quàm in frumento.
... in ipso emptionis actu destinata pro victu, si postea vendatur, ex quo non superuenit necessitas, est immunis à gabella solutione nu. 6. in fin.
Annonam emens à Principe, exemptus est à vectigalis solutione.
 - 7 Constitutione propria legislator non ligatur.
Lege generali nunquam derogatur priuilegio speciali, siue singulari, nisi de ipso fiat mentio, ibid. in fin.
 - 8 Ciuitatis motium.
Eiusque confutatio.
Castrum est Ciuitatis caput secundum Roman.
Idque ampliatur.
 - 9 Decretum Collateralis Consil. remissuè hic enunciatur.
 - 10 Alterum Ciuitatis motium.
 - 11 Quod multis refellitur modis, & numer. seqq.
Non entis nullæ sunt partes.
Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem. num. 12. in fine.
Actus agentiam non debent operari ultra ipsorum intentionem num. 15. in fine.
Verba intentioni deseruiunt.
 - 19 Arbiter tenetur aquæ arbitrari.
 - 20 Deciso.

Pro Castellano Castri
Noui.

CONSILIVM XX.

VM Regius Castellanus Castri Noui fuisset in possessione, sicut Antecessores, à tēpore immemorabili vēdi facere panem extra Castrum: imposita deindē noua gabella in beneficium Ciuitatis circa frumentariam annonam, meritō institit, non molestari in eius possessione, & libertate, in qua reperiebatur, & iustissimē quoquē in anno 1598. per decretum Collateralis Consilij fuit prouisum, licere vendi facere panem; ex eo quod superesset extra Castrum, dummodō vnico tātummodō furno vteretur, & se concordaret cum Arrendatoribus gabellæ Ciuitatis, quod decretum Maiestas Catholica iussit absque contradictione obseruari per binas literas directas Comiti Benauenti, pro quarum exequutione, & obseruantia aliud fuit interpositum, decretum per Collaterale Consilium de mense Aprilis 1610. audita fidelissima Ciuitate, non obstante banno medio tempore emanato.

Aduersus prædicta nouissimē comparuit Arrendator gabellæ prædictæ coadiuuante Ciuitate, allegans, Castellanium, eiusque Fornarium hac immunitate gaudere non posse, nisi respectu quantitatis, quæ remaneret ex taxa ordinata quoad personas in Castro commorantes, limitata iam in modijs 6612, iuxta numerum mille centum, & duarum personarum ibidem existentium, non autem simpliciter ratione totius quantitatis panis, qui in ynico furno qua-

libet die coqueretur, quæ ascenderet ad modios viginti, & vnum mille in perniciem Ciuitatis, & hoc modo prætenditur interpretari debere decretum anni 1598. ad quod referuntur literæ suæ Maiestatis, & vltimum decretum Collateralis Consilij.

2 Sed verē prætensio ista nullam habet substantiam, & directē contradicit decretis, & literis Suæ Maiestatis, quæ exequutioni demandatę sunt, & illarum exequutio modo aliquo impediri non potest, prout extat decisum ex infrascriptis.

Etenim clarum est, quod si à Rege Castrum alicui donatur, vel successione transfertur, teneretur Castellanus suis sumptibus Castrum reficere, & sufficienter munire, secus verò, sicut in casu nostro, quando daretur Castrum ad custodiam, quo casu omnia essent subministranda expensis Regis, vt benè distinguit *Gregorius Lopez partita secunda, tit. 18. leg. prima glos. quinta*, verum vtcumquē sit munitiones non sunt præparandæ pro imminente necessitate singulis annis; sed abundantissimē pro pluribus annis pro futuris obsidionibus, cum multa possint succedere ex improviso, & sic venerandi sunt illi Principes, qui prouidi sunt in regendo, facientes prouisionem annonarum pro futura penuria, testatur optimē *Iulius Ferrētus in tract. de re milita. in tit. de obsidione locorum, & de eorum necessaria prouisione numer. 22. cum sequent. fol. mihi 343*. Ideòquē Castellanus tenetur etiam de leuissima culpa, & licet, si Castrum perderetur per violentiam inimicorum, non teneretur, cum sit casus fortuitus *leg. in rebus in principio*, vbi notatur *ff. commodati*, nihilominus si culpa præcessit violentiam, tunc teneretur, vt quia non habebat custodes sufficientes, vel arma, & victualia.

sufficiencia, ita ex mente *Alberici in leg. fin. ff. de custodia reorum* posuit *Gregorius Lopez* loco citato *glos. 10. & Martinus Laudens. in tit. de Castellani. & Castris* tomo 16. *tractatum quæst. 5.*

- 3 Munitiones namque Castri non debent habere limitationem, nec ex improvisa necessitate ex improviso munitiones, & victualia introduci in Castrum; sed, debent præparari etiam non cogente necessitate, & habere in Castro rationem abundantis Aerarij, cum dici soleat, quod qui frumentum non præparat, vincitur sine ferro, & ad præsidium, & obsidionum moras sustinendas pabulatio, & annona non habent remedium, nisi ante condita, dicit optimè *Petr. Gregor. Tholosan. de Republ. lib. 11. cap. tertio numer. 13. & 14.* Vbi ait, defectu annonæ multas expeditiones irritas fuisse, & Populum Romanum nedum in Vrbe; sed in plerisque Oppidis habuisse condita acetum, frumentum, larium, & alia necessaria, & penuriæ cruciatu ex improviso quàm plurimas Vrbes in deditioem redactas fuisse refert *Ferreſtus loco citato*, est enim officium prudentis curare, nè deficiant annonæ munitiones, & alia necessaria, cum posset occurrere tumultuosum scandalum iuxta tradita in *l. 1. C. de frument. Urb. Constantinopolita. lib. 11.* & per alia iura tradit idem *Iulius Ferreſtus loco citato numer. 3.*

- 4 Nec dicat aliquis, hanc necessitatem non imminere, Deo adiuuante, sub dominio potentissimi Regis nostri, quoniam temporibus nostris hæc & alia vidimus ex improviso tumultu, qui excitari solet à viris popularibus, & pauperibus infimæ conditionis, vt currant ad spolia *Ifern. in cap. hac edictali numer. secundo de pace iurament. firm. vbi Afflict. numer. 18.* & latè *Luc. de Pen. in l. ad sub-*

eunda post numer. 4. C. de Decurio. lib. 10. sed licet hæc longè absint, & abesse speratur sub clypeo immensæ Religionis, & potentiae invictissimi Regis nostri, quem Deus optimus maximus cum eius posteritate foelicissimè secundet vsque in finem sæculi, adhuc prouisio victualium semper, & vbiquè præparanda est, quamuis non necessaria, & hoc esse debet commune votum, quod annona abundantissimè præparetur, & quod nullo tempore pro inuasionibus, siue obsidionibus deferuire debeat, quoniam maxima est Regum prudentia considerare futura, & tenere omnia benè munita annonis, & alijs necessarijs pro victu, & bello, etiam si de nulla hostium obsidione dubitetur, quæ posset inopinatè accidere, & damnum postea foret, & dedecus, argumento *tex. in l. hac prouidentissima C. de quibus maner. nemini liceat se excusar. lib. decimo,* tradit *Ferreſt. in dict. tract. in tit. seq. de obsidionum prouisione numer. 4. fol. mihi 346.*

- 5 Ex his necessariò sequitur, quod dum frumentum in Castro debet abundantissimè superesse, prudentis Castellani erit, illud in dies, pro vt expedire videbit rehouare, & nè prius incipiat noua erogari frumenta, quàm vetusta fuerint consumpta, aut si hæc fuerint corrupta tantum misceatur ex recenti, quantum sufficit ad velandum corruptionem, vt colligitur ex notab. *tex. in leg. prima C. de condit. in publi. horre. lib. decimo,* vbi *Ioan. de Platea* latè, & *Petr. Bellin. de re milit. tom. 16. tractatum tit. 6. de annonis fol. 356.* Sicquè nedum expediens, sed necessarium est quotidiè prouidere de annona frumentaria, & vetus frumentum consumere, & si absque difficultate pro renouatione annonæ permessa est venditio frumenti veteris;

ris, subrogando nouum, vt in *dict. l. 1.* multò fortius licebit illud vendere potiùs in pane cocto, quàm in frumento, vt tradit *Ioan. de Platea in dict. l. 1. C. de frument. Urb. Constantinopolitan. num. 2.*

6 Immunitas ergo, siuè potiùs hæc libertas Castellani non debet restringi ad quantitatem frumenti, quæ singulis diebus necessaria foret pro victu militum Castri prædicti; sed debet intelligi pro tota illa quantitate, quæ in Castrum introducit ex causa annonæ prædictæ, quæ tota dicitur necessaria ob dubium euentum, & respiciendo futura ob casus repentinos, qui succedere possent, vt dictum est, & quamuis ex euentu postea appareat superflua, talis euentus non est in consideratione, & sufficit, quòd ab initio fuerit reputata necessaria, quoniam dicitur emptio facta pro vsu Castri, non causa mercimonij, & successiue quamuis ex accidenti vendatur, cum non superuenerit necessitas, non esset soluenda gabella, cum fuerit frumentum destinatum pro victu, & vsu Castri, quod ab initio sufficit ex traditis per *Alexand. in cons. 7. in fine lib. 3. ex mente Bart. in l. cetera S. fin. numer. 3. ff. de legat. primo, & Bald. in l. prima S. unde querit Offilius ff. de exercitor. action. Castell. in leg. prima Tauri in glos. en los dichos lugares folio mihi 19. colum. prima, versiculo, quod etiam facit. ad ea, Azueu. lib. 9. recopilatio. tit. 18. leg. 3. num. 9.*

7 Insuper si hæc prouisio fieret à Rege, nulli dubium est, quòd Regi, vel personæ ab ipso deputatæ liceret frumentum renouare, & vetus consumere, prout libuerit, absque restrictione, vel solutione gabellæ, cum certum sit, quòd etiam emens à Principe frumentum non tenetur vestigal soluere, vt per *Bart. in l. licitatio S. mercatores ff. de publicanis*

Dec. cons. 48. & cons. 51. in principio. Tantò minùs ipse Rex pro re sua frumentaria renouanda ex annona Castri non teneretur, nec ligaretur gabella imposita ex ipsius constitutione ad tradita per *Ioan. Andream in regula cui licet de regul. iur. in 6. Bald. in l. digna vox ff. de legibus, Roman. cons. 444. in fine*, modò si Castellanus nomine Sux Maiestatis hanc diligentiam exhibet, prouidendo Castrum, vt decet, nulla ratione ex tam laudabili actione cogendus erit suis sumptibus frumentum introducere absque vtilitate, dum in casu prædicto Regem repræsentat, & gaudere intendit ea facultate, quæ ceteri Antecessores frui consueuerunt, etiam vigore amplissimi priuilegij Sux Maiestatis, ex quibus nedum Ciuitas conqueri non potest; sed sine scrupulo Castellanus posset prætere, non teneri ad solutionem gabellæ, etiam pro venditione panis extra Castrum procedentis ex frumento introducto in Castrum pro vsu, & etiam pro abundanti prouisione annonæ, tanquam necessaria ex superiùs allegatis, & dum hac facultate vsus est iuxta consuetudinem immemorabilem Antecessorum ex priuilegio Catholicæ Maiestatis, noua superueniens constitutio inductiua gabellæ generalis non deberet comprehendere Castellatum, cum de illo mentio specialis facta non fuerit ad *tex. clarum in leg. Decurionibus C. de Silentarijs lib. 12. de quo per Bald. in l. non plures in fine C. de Sacrosanct. Eccles.* Itaque grauamen potiùs prætendi posset ex parte Castellani, pro suo interesse, & Regis.

8 Nec erit in consideratione damnum allegatum à Ciuitate, quòd Castellanus tempore fertilitatis non emit à Ciuitate frumentum, quod Ciuitati superabundat, quòdquæ ex venditione panis resultat interesse

Arrendamenti gabellæ, sicquæ longè minùs consequitur ex Arrendamento in damnum Ciuitatis, & Ciues libentiùs concurrunt ad emendum panem in Castro ob ipsius bonitatem, quàm extra, & in casu necessitatis Ciuitas offert prouisionem frumenti congruentem consignare Castellano pro vsu Castri, dummodò interdicatur venditio panis extra Castrum; siquidem prædicta leuia sunt, & nullius considerationis, Castellanus enim pro munere sibi iniuncto tenetur introducere frumentum ex omni parte perfectum, in cuius emptione Ciuitas nullo modo potest se intromittere; sed tantum Regia Camera ex ordine Sux Maiestatis, & esset magna subiectio Castellani, & Regis expectare consignationem frumenti Ciuitatis, vel minùs perfecti, siuè per cartellas, quod nimis periculosum est, & inconueniens submittere Castrum Ciuitati, & ab eadem recipere frumentum pro necessaria prouisione Castri, immò omninò id prohiberi debebit, vt nihil commune habeat Castrum cum Ciuitate circa prouisionem frumenti, sicut pluriès experientia docuit, & ex historijs clarissimè colligitur, nec indecens esset, Ciuitatem subuenire debere Castro pro annona frumentaria, si opus esset tempore sterilitatis, cum Castrum sit caput Ciuitatis, vt dicit *Roman. d. conf. 444. num. 3.* & optimum propugnaculum totius Regni, hedum Ciuitatis, ob quod resecanda est tanta subtilitas Electorum in re concernente publicam utilitatem, & defensionem totius Regni, cessante quoquæ interesse Ciuitatis, vt inferius dicitur.

Concursus verò Ciuium ementium panem in Castro ob ipsius perfectionem allegari non debebat. Primò, quia si statutum est, vt Fornarius Castri vtatur vnico tantum

furno, non resulat aliud inconueniens, cum vltra non extendatur facultas Fornarij, & rectius est, vt vèdatur bonus, quàm improbus panis, immò hac via inconueniens esset priuare Castellano, eiusquæ Fornarium libertate vendendi panem prædictum confectum ex frumento, quod superest, & renouatur, qui canibus mittendus non erit. Secundò, quia si panis, qui ab exteris emitur in Castro est vndiquè perfectus, laudandus erit Fornarius Castri, cum ceteris sit exemplum, & petere contrarium, vt improbus panis vendatur à Fornario Castri, esset iniquitas potius Electorum, quàm recta administratio Ciuium.

9 Prædicta, quæ allegantur, non proponuntur, vt denuò discutiantur, vel quòd noua, seu iterata decisione opus sit; sed tantummodò, vt cognoscatur, iustissimè fuisse interpositum decretum Collateralis Consilij, ià exequutioni demandatū ordine Sux Maiestatis, vt supra relatum est.

10 Superest, vt reiiciatur vnum obiectum ex parte Ciuitatis, quæ benè agnoscens, exequutionem decretorum impediri non posse, & minùs esse audiendam aduersus specificè ordinata per Suam Maiestatem, præ tendit, decreta Collateralis, ac Regias literas interpretari debere, vt liceat Castellano vendi facere panem superextantem ex taxa facta modiorum 6612. quoniam respectu taxæ gaudere poterit hac facultate, & non vltra in præiudicium Ciuitatis, & Arrendatoris, quæ oppositio facillimè diluitur ex infrascriptis.

11 Primò, decretum Collateralis anni 1610. & literæ suæ Maiestatis loquuntur de decreto anni 1598. quo tempore taxa ratione personarum existentium in Castro ordinata non erat; sed fuit deindè demandata in anno 1606. Proindè decretum non poterat loqui de

de eo, quod superesset ex taxa, quæ nec imaginariè tunc poterat considerari, & non entis nullæ sunt partes *l. eius, qui in Prouincia ff. si cert. petat.*

12. Secundò, taxa non fuit ordinata ad finem restringendi venditionem panis vigore decreti anni 1598. infra taxam, cum de hoc verbum quidem non appareat; sed processit ex eo, quòd dum pro quantitate necessaria pro victu personarum commorantium in Castro gabella solui non debebat, & pro venditione panis extra Castrum conficiendi, ex vnico furno solui debuisset gabella iuxta ordinem suæ Maiestatis ad euitandam confusionem, & fraudem, ignorata quantitate necessaria pro victu personarum Castri, fuit ordinata taxa, iuxta quam gabella exigi non debuisset, non autem quòd venditio panis prouenientis ex vnico furno restringi debuisset ad summam taxæ: immò taxa fuit ordinata in beneficium Castellani non ad finem limitandi venditionem panis de eo, quod superesset de taxa prædicta, nec Castellanus opus habebat venditione panis in dies consignandi militibus, & alijs personis deseruientibus in Castro infra taxam; sed ad finem, vt ultra taxam potuisset vendi facere panem extra Castrum prouenientem ex vnico tantum furno iuxta decretum Collateralis, & litteras suæ Maiestatis, ideòque inducta ad vnum finem, seu ad augendum, non debent operari contrarium, nec diminutionem *l. 3. §. si emancipatus ff. de bonor. poss. contra tab. Tiraquel. de ll. connubial. glos. 8. nu. 68. Alex. conf. 32. num. 5. vol. 5. Franc. Marzar. conf. 26. num. 44. cum seq.*

13. Tertiò, respectu quantitatis limitatæ pro taxa non esset opus licentia, nec solui debet gabella ex notoria immunitate Castri, si modò venditio intelligi deberet respectu panis restantis infra taxam, & de venditione, quæ fit extra Castrum, solueretur gabella,

sine dubio veniret imposita gabella, etiam respectu taxæ, quæ emanauit pro immunitate gabellæ personarum immunium, quod esset absurdissimum.

14. Quartò, dum Castellanus prætendebat habere libertatem vendendi, non restrictam, prout antecessores antequam gabella imponeretur, & ex hoc potuisset inferri maximum damnum Ciuitati, placuit Principi, eiusque Collaterali Consilio conueniens arbitrium facere circa frumentum, quòd Castellanus consumere debuisset ex necessaria, vel abundanti annona Castri, & quòd Ciuitas còqueri non potuisset, & propterea fuit ordinatum, vendi panem superextantem ex vnico tantum furno, nulla facta distinctione alterius taxæ, sicque sufficit non alterare decretum quòd ad venditionem panis, ex vnico furno prouenientis absque alia limitatione, de qua decretum non loquitur.

15. Quintò, taxa fuit ordinata respectu panis deseruientis in Castro verisimiliter, venditio verò concernit panem vendendum extra Castrum, quæ fuit limitata respectu quantitatis proueniendæ ex vnico furno, proinde intelligi non poterit quòd ad summam destinatam intus Castrum non vendendam regulariter extra Castrum, & hæc fuit ratio, & intentio Superiorum ordinandi taxam, vt venditio fieri potuisset de quantitate ultra taxam, procedente tamen ex vnico furno, & sic actus agentium regulatur ab intentione *l. ultim. C. ne uxor pro marito, l. obligationum substantia in fin. ff. de act. & oblig. l. non omnis, vbi Dec. & Ias. ff. si cert. petat. & verba intentioni deseruiunt capit. 2. requiris de appellat.*

16. Sextò, si in Castro non debuisset coqui panis, nisi pro quantitate necessaria pro victu personarum Castri, vana fuisset limitatio vnius furni ex duobus. Primò, quòd si tantum modij 6612. consumi debuissent, parum intererat, quòd

in vno, vel pluribus furnis coqueretur. Secundò erat notorium, quòd vnico furnu superfluu erat pro pane coquendo pro personis Castri. Ideò impertinens fuisset limitare vnicum furnum pro quantitate personarum Castri tantum. Propterea, quia decretum hoc non respexit, sed facultatem limitauit pro vnico furno, alia limitatio addi non debet.

17 Septimò, si venditio panis restringeretur ad quantitatem restantem ex taxa ordinata pro numero personarum Castri, inutile redderetur priuilegium Castellani, cum parum, aut nihil esset necessarium vendere extra Castrum. Et insuper dum Castellanus pro sui munere tenetur abundantem prouisionem frumentariam facere, & conseruare sufficientem saltem spatium trium annorum, vt *Doctores* supra citati testantur, & diem frumentum vetus consumere etiam in pane cocto, & aliud continuò renouare, remanente semper in Castro quantitate prædicta, si modò vltra taxam prædictam prohiberetur venditio extra Castrum, illud frumentum, quod superesset renouandū, & immittendum semper ex alio, ex recentiori collectione cogeretur Castellanus in mari proijcere cum damno irreparabili, vel teneretur introducere tantummodò quantitatem in dies necessariam pro victu quotidiano degentium in Castro, & hoc perniciosius esset, cum succedente casu necessitatis, aut sterilitatis, vel improuisi tumultus, aut alterius populi cōcitationis, siuè obsidionis, custodia Castri nimis periculosa redderetur sine culpa Castellani, ideò tutius erit concedere venditionem panis extra Castrum, ex vnico tantum furno procedentis.

18 Vltimò, si in specie tractatur de venditione panis extra Castrum cum solutione gabellæ cōcordatis Arrendatoribus, retento vnico furno tantum, nulla ratione interpretari debet, quoad summam personarum Ca-

stri, quæ immunes sunt à qualibet gabella, & proindè non esset interpretari; sed reuocare decretum, & Regias literas, quod esse non potest.

19 Consideretur deniquè, quòd nequè versatur interesse Ciuitatis, cum soluatur gabella pro quantitate, quæ venditur extra, quæ solui non deberet ex priuilegio Castellano competentis, vt supra, & minùs Arrendatorū, qui non debent petere gabellæ solutionem pro eorum arbitrio, sed quod æquum visum fuerit ad *tex. notab. in l. si libertus ita iurauit ff. de oper. liber.* & quod æquum est, iam fuit ordinatum iuxta solitum.

Ex quibus remanet fundatum, decreta Collateralis, & Regias literas debere exequutioni demandari, pro vt simpliciter loquuntur.

20 Et ex prædictis decreta Collateralis præcedente maxima discussione, & pluries Partibus auditis cōfirmata fuerunt.

ARGVMENTVM.

In eadem causa aliud motuum.

SVMMARIVM.

I *Sententia secunda Sacr. Consl. & prima conformis licet expressè non imponat perpetuum silentium, illud tamen virtualiter impositum censetur.*

Et ita aliàs iudicatum secundum D. de Ponte.

Appellatio interdicta reperitur de iure communi à tribus sententijs conformibus.

Nec non duæ eandem habebunt virtutem, si statuto cautum reperiatur, à duabus conformibus non esse permiscamprouocationem.

2 Verbo-

- 2 *Verborum formalitas in sententijs nõ curatur; sed effectus, & substantia.*
- 3 *Exceptio rei iudicata quando locum habeat.*

Super eadem materia.

CONSILIVM XXI.

1 **I**N beneficium Castellani Castri Novi per Collaterale Consilium cum maxima causæ cognitione fuerunt interposita duo decreta quoad facultatem vendendi panem extra Castrum audita fidelissima Ciuitate Neapolis, quæ decreta cum sint in effectû conformia amplius reuideri non possunt, & ex eis censetur impositum perpetuum silentium, quamuis in vltimo decreto expressè non fuerit impositum perpetuum silentium, id enim in sententijs, quæ paratam habent executionem, & à quibus semel datur reclamatio à iure subintelligitur, vt amplius de eadem re tractari non possit, non secus, ac si specificè fuisset impositum perpetuum silentium vigore *Pragmatica*, quod tacitè impositum censetur, decisio est punctualis *Bald. in l. quis tamen S. si arbiter in 3. notab. ff. de arbit. probat tex. apertus in l. si quis aduersus, ibi victusque denuò fuerit nullam habebit licentiam iterum supplicandi C. de precib. imper. offer. de quo in individuo loquitur de Ponte referens ita iudicatum in cons. 58. à nu. 14. vsque in fin. vol. 1. & sequitur Regens Rouitus in Pragmatica 5. de offic. Sac. Consil. num. 12. vers. item amplia, sicut enim non datur appellatio de Iure communi à tribus sententijs conformibus, ita binæ sententiæ habent vim trium sententiarum conformium, quando à duabus non est permessa alia prouocatio vigore statuti, sicut in casu nostro, ita Couar. pract. quæst. cap. 25. in fin. sequuntur alij quâ*

plures relati per *Casar. Barzium decis. Bononiensi 54. num. 2. & 3.* proindè amplius molestari non potest, vt expressè continetur in vltimo decreto.

2 Et quamuis vltimum decretum nõ dicet, quòd fuerit benè pronisû per primû, nihilominus sufficit decreta in effectû esse cõformia, & licere vt vnico tantûm furno cû facultate vèdendi extra Castrum panem superabundantè ex prædicto vnico furno, oppositis non obstantibus, quemadmodum primo loco fuerat protisum, cû non sit consideranda formalitas verborum; sed effectus, & substantia, vt considerat *Couar. loco citato à num. 6. & Tbesaur. decis. 228. num. 2. & decis. 122. quem sequitur D. de Franch. latè cumulans in decis. 664.*

3 Nec obstat, si dicatur, Ciuitatem prætendisse, ex alio declarari facultatem vendendi extra Castrum panem superabundantem, intelligi debere de quantitate necessaria pro victu personarum existentium in Castro, & cum super hoc vnicum, & vltimum decretum fuerit interpositum, videtur prætendi posse dari reclamationem, siquidem hoc assumptum Ciuitatis nõ continebat nouum caput, aut diuersum iudicium; sed idem, quod ab initio fuerat tractatum de eadem re, an scilicèt vt potuisset Castellanus hac facultate quoad vnicum furnum tantum, non adhibita alia distinctione, & proindè aut idem in specie tractatum fuit in secundo decreto, & res sopita est, aut ex abundanti reiecta, fuit hæc declaratio petita, quæ obesse non poterat, cum concernebat eandem rem, & facultatem vnus furni, licèt diuerso modo, vt prætenditur, & similiter ex secundo decreto resultat conformitas, & non conceditur alia reclamatio, vel supplicatio, cum eadem res iudicata dicatur, & obstat exceptio rei iudicatæ, *tex. est not. in l. quinta in fine, ibi ceterum cum quis actione mutata experitur, dummodo de eadem re experiat, & si diuerso genere*

nere actionis, quam instituit, videtur de ea re agere ff. de excep. rei indic. in tantum, quod & si aliquid nouum proponatur in causa reclamationis, adhuc sententia dicitur conformis, & non datur locus reclamationi, quoniā alias partes semper aliquid de nouo adderent, vt eisdem iterum prouocare liceret, dummodò non sit caput penitus diuersum, & separatum à primo, Couar. docuit loco citato, Thesau. d. decis. 228. & D. de Franch. eadem decis. 664. à num. 17. vsque in finem. Proindè decernendum erit, non esse locum reclamationi petite aduersus decreta prædicta conformia, iam executioni demandata, etiam attenta forma Regiarum literarum, & cum maxima causæ cognitione, vt ex allegationibus, quarum lectura ex abundanti nō nocebit.

Fuit prouisum, quod decreta Collateralis Consilij executioni demandentur.

ARGUMENTVM.

De Exactoribus publicis, siue Administris pecuniarijs, eorum officio, & obligatione aliquot scitu digna cum nonnullis alijs, de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

- 1 Exactores publici non possunt pecuniam exactam in aliam pecunie speciem mutare, nec in propriam utilitatem conuertere.
- ... tenentur de lata culpa, nedum de dolo, si aliquid pro mercede consequuntur.
- ... & etiam de leui, si penes eosdem pecunie deponantur, & deponentium, & depositariorum gratia.

... de casibus autem fortuitis regulariter non tenentur, nisi in tribus casibus hic relatis.

- 2 Depositum si transeat in mutuum, tunc sub accipientis periculo manet, tum quia in eum transfertur dominium, tum etiam quia nō fit restitutio eiusdem speciei.

Et hoc euentu pecunie mutatio cedere videtur in depositarij detrimentum.

- 3 Contrahentium intentio est in primis spectanda.

Contrahentium mens, siue intentio est substantialis pars contractus.

Deponens si tacite consentiat, vt depositarius deposita pecunia utatur, tunc is ad summum de leui culpa, non autē de casu fortuito tenetur, & cum ratione hic relata.

Pecunie mutatio, ex quo dependet à Principis voluntate, inter fortuitos casus connumeratur.

Monetam cudere nemini alijs, quàm Principi, & Ciuitatibus liberis ius, fasque est.

- 4 Pecunia Cōseruatori, quando huiusmodi munus est annale, satis est in fine anni offerre pecuniam usu currentem, vt à debito liberetur.

Nec casui superuenienti manebit obnoxius, si mora non intercessit.

Vltima mora nocet.

- 5 Refellitur obiectio, quæ ex aduerso fieri posset.

Oblatio facta congruo loco, & tempore debitorem liberat à casu fortuito.

- 6 Administris pecuniarij differentes solutionem recipere in debitoris dānum, ex quo sciunt de proximo esse faciendam eiusdem pecunie mutationem, tenentur parti lese ad interesse.

- 7 Vniuersitas, siue Communitas dicitur corpus fictum, quod repræsētatur per suos particulares Administratores. Principalis depositio nunquam denegatur.

Idq. ampliatur, vt nu. 8.

Administratores publici loco Communitatis deponere tenentur, veluti instructi, & generale mandatum cum libera

libera habentes à iure.

Quid in procuratore habente generale mandatum, an is possit cogi ad deponendum ut principalis procuratorio nomine.

- 9 Syndici, & Procuratores Vniuersitatis debent iurare de veritate dicenda.
... & bonam fidem agnoscere, nedum
ultrò deponere tenentur.

Consultatio pro Administris pecuniarijs Ianuensibus.

CONSILIVM XXII.

- 1 **D**epositaris, & Conseruator publicæ pecuniæ regularitèr non potest publicam pecuniam mutare, vel in suam utilitatem conuertere, vt *Bart. posuit in l. 1. C. de auri. publ. persecuto. lib. 10. & in l. 1. C. de his, quæ ex publ. colla. eod. lib. per Dec. cõf. 473. n. 9.* & pariter de dolo tenetur, vel de lata culpa, si quid pro mercede consequitur, vt in *l. si ut certo S. nunc videndum ff. commod. aut èt de leui ad tex. in l. 1. S. si vestimenta ff. depos. vbi Castr. si vtriusq; gratia pecunia deponatur, de quo latè Bar. in l. quod Nerua ff. depos. de casu autem fortuito tenetur in tribus casibus.*

Primò, si ita conuenerit *l. 1. S. si conueniat ff. depos. l. quæ fortuitis C. de pigno. act.*

Secundò, si culpa præcessit casum *d. l. si ut certo S. nunc videndum, Dec. d. cõf. 473. col. 1. & 2.*

Tertiò, si mora præcessit casum *l. si in Asta S. ff. depos. de quo Igne. in l. 3. S. si quis quem nu. 65. ad Syllan.*

- 2 Sed si depositum transit in aliam speciem, si dominium transfertur, dū vsus pecuniæ permittitur, videtur trāfire in mutuū, & tunc suo periculo, q̃a nō fit restitutio eiisdē speciei *l. si quis nec causam, vbi Bar. & in l. rogasti ff. si cert. pet. in l. Lutus, & l. die spōsaliorum*

ff. depos. Igne. in l. contractus à num. 13. cum seq. ff. de reg. iur.

Quo casu mutatio monetę, dū restitutio nō fit in eadē specie, videtur cedere damno Depositarij, vt habetur in *l. Paulus ff. de solut. Anton. Gabr. latè in 3. lib. commun. opin. in tit. de solut. concl. 2. fol. 166.*

- 3 Verum quia in casu consultationis petitiæ pecunia non ita datur, vt verè dominium transferatur, attenditur intentio contrahentium *l. non omnis ff. si cert. petat.* & vsus pecuniæ in hoc casu permittitur ex tacito cōsensu, vt fructus ex vsu percipiat, qui succedūt loco mercedis custodię, vt benè declarat *Parif. cõf. 131. num. 23. vol. 4.* ob quod casus fortuitus non pōt cedere in damnum Conseruatoris, qui ad summum de leui culpa teneretur ex supradictis, & casus fortuitus est mutatio pecuniæ, quæ dependet à voluntate Principis *l. apud Iulianum, vel idem Iulianus in fi. ff. de leg. 1. Soc. in l. quidam relegatus col. 1. ff. de reb. dub. ad quem Principem spectat monetā cudere, vel mutare, & pariter ad Ciuitates liberas, vt post Arium Pinel. tradit Eman. Suar. in 2. tom. commun. opin. lib. 9. tit. 19. de fals. monet. in princ. fol. mihi 514.*

- 4 Insuper officium Conseruatoris est temporale, non perpetuum, cui sufficit in fine anni offerre pecuniam vsu currentem, vt liberetur à debito, *l. si quis argentum, vbi glo. in verb. estimatione C. de donation.* ob quod mora non existente, casus superueniens ipsum excusat, vt in *l. cum quid ff. si cert. petat.* quo tempore oblationis poterat liberari Conseruator, & Administratores officij pariter pecuniam conuertere in utilitatem Communitatis, & Reipublicæ, qui cū fuerint in mora recipiendi, vltima mora nocet, & attenditur ad *text.* clarum in *l. fin. qui videatur ff. de pericul. & cōmod. rei vend.*

- 5 Nec oberit, quòd realiter pecunia non soluitur creditoribus Communi-

munitatis, sed tantummodò absque reali solutione renouantur obligationes per successores Administratores officij, quoniam respectu Conseruatoris ex omni parte liberabitur, ex quo aut pecunia verè solui poterat creditoribus, & oportuno tempore poterat exigi pro vtilitate ipsius Conseruatoris, & Communitatis, aut cum solutione ficta renouabàtur obligationes, & adhuc Conseruator non debet esse in damno, cum non fuerit in mora ratione mutationis, cum tantumdem poterat ad libitum soluere, & sufficit congruo tempore obtulisse quantitatem penès ipsum existentem, & in fine officij, vt in *l. acceptam C. de usu. l. si soluturum ff. de pigno. act. cap. significate de pignor. cuius successor debebat introitum facere integrè.*

6 Amplius Gubernatores officij sine dubio certò sciebant proclamationem mutationis faciendæ, qui propterea distulerunt in damnum Conseruatoris pecuniam recipere tēpore, quo satis ante pecuniā alijs distribuire poterant absq; dāno vtriusq; propterea ad interesse quoq; tenerentur, *Calcan. conf. 13. col. antepen. & ita credendum est, quòd scire debuissent, ad quod facit doctrina Ifern. in cap. 1. S. commercium circ. fin. de prohibet. feud. alien. per Lothar. vbi loquitur de Cōsiliario, vel Familiari, aut Nobili, qui scire potest edictum emanandum.*

7 Restat fundare, an Administratores officij teneantur deponere narrata circa instantiā, & oblationes factas, & quidem nulli dubium est, quòd sic, quoniam Cōmunitas dicitur Corpus fictum, & representatū in hoc casu per illos particulares Administratores, vt posuit *Abb. in cap. nouit sub num. 2. de his, quæ fiunt à Prel. sine consensu Capituli, Bart. in l. 1. S. municipales num. 3. ff. de acquir. possess.* proindè sicut depositio principalis nunquam denegatur *l. manifestè ff. de iur. iur. loco Cōmunitatis isti Procuratores, seu Administratores publici deponere tenē-*

tur tanquam instructi, & generale mandatum habentes à iure cum libera *l. Preses C. de transact. & in Procuratore posuit Afflic. decis. 92. & clariùs in Procuratore instructo, & habente generale mandatum Thesaur. deci. 17. per tot. in tantū quòd si statutū restringeret probationes per instrumētum, non potest denegari depositio principalis, Felin. in cap. 1. de probation. etiam post cōclusum in causā, & si post lapsum terminum per statutum omnes exceptiones, & probationes essent sublatae, non aufertur facultas faciendi articulos ad effectū examinandi principalem Bald. in auth. sed nouo iure C. si cert. petat. Thom. Gram. latè consil. 4. num. 18. cum seq. & in specie in Collegio, vel Vniuersitate, quæ nō habet animam, & repræsentatur, vt supra, quòd Syndici, & Procuratores debēt iurare de veritate dicenda, habetur in *cap. presentium, vbi glos. & latè Innoc. de testib. in 6.* Administratores ergo officij, qui non benè conscij omnium prædictorum, & qui repræsentāt Ciuitatem, nedum debent deponere, sed vltro tenētur bonam fidem agnoscere, *l. quoties S. sicut vbi Bar. ff. de admin. tutor. vt Conseruator indebitè damnum non patiatur.**

De valida priuilegij renunciatione infra suos terminos hìc indicatos se continente, illius amissione per non vsum. duplici extinctione, nec non de simplicis priuilegij, & feudi discrimine nimis succincta; sed non inutilis, nec indiligens explicatio.

S V M M A R I V M.

Pro Creditoribus Marchionis
Triuici.

CONSILIVM XXIII.

- 1 Priuilegio sibi concessio etiam alterius
ius continenti potest quis ante illius
usum renunciare secundum Innoc.
sed excipe casum, de quo nu. seq.
- 2 Clericus renunciare nequit suo priuile-
gio in fauorem totius ordinis clerica-
lis inducto.
Priuilegij duplex renunciatio, expressa
scilicet & tacita.
Priuilegium per non usum perit, &
extinguitur, adhibita tamen declara-
tione, de qua hic. & nu. 4.
- 3 Feudum ex pacto, & prouidentia illius
est natura, ut possessor sibi, non
autem sequentibus vocatis, qui pro-
prio iure nituntur, possit praeiudi-
care.
- 4 Priuilegij non usus contingere potest tam
in persona illud obtinentis, quam de-
scendentium ab eo.
Et utroque casu extinguitur priuile-
gium.
Priuilegium, quod non à Patre, sed à
Genere, & Principis concessione deri-
uatur, semper descendantibus rema-
net incolume, licet non sint ultimi mo-
rientis hæredes.
Immunitatis Nobilibus concessum
eiusdem est qualitatis.
Cum distinctione tamen, & declara-
tione, de qua hic.
Nepos interdum ex Aui persona gau-
det priuilegio non obstante patris cō-
trauentione.
Priuilegij extinctio duplex, personalis,
& realis, & utraque exactè hic de-
claratur.
- 5 Feudi concessio multum distinguitur à
sola, & nuda priuilegij concessione.
Priuilegium per decennij non usum
extinguitur secundum Riminal. ibid.
in fine.

- 1 Priuilegium à Principe
concessum, non est du-
bium, posse renunciari
etiam si ius alterius cō-
tineat ex doctr. Innoc. &
sequacium in cap. conuersione de restit.
spoliat. & tantummodò prohibitum.
- 2 est alicui renunciare priuilegium,
quando introductum est in fauorem
publicum non separabile à priuato,
ut in priuilegio concessio clericis cap.
cū contingat de sentent. excommunic.
Sesse declarat decis. Aragon. 74. nu. 59.
& potest quis renūciare priuilegium
vel expressè, vel tacitè per actum cō-
trarium, & per non usum; si tamen ca-
sus utendi se obtulerit, & usus non sit,
aliàs si facultas utendi non contigerit,
priuilegium nunquam moritur etiam
transactis mille annis Bart. in l. filijs
C. de decurion. lib. 10. & in l. cū scimus
post princ. C. de agricol. & censit. lib. 11.
glo. in cap. Abbate S. Siluani in verb. ibi-
dem ante fin. de verb. signific. Padilla in
l. falso C. de diuers. rescript. Ias. & ceteri
in l. fin. ff. de const. Princ. Fab. de Anna
conf. 59. num. 74. & 95. & conf. 129. nu.
8. & 10. In casu autem nostro cū
Ciccus Loffredus feuda cum uasallis
non haberet tempore concessionis
priuilegij exceptis introitibus feuda-
libus Terræ Griptæ Minardæ, dum
deindè castra emisset cum assensu pro
se, & hæredibus, attenta etiam forma
in Regno, poterat, & debebat decla-
rare uelle ut priuilegio cōcessio à Cē-
sarea Maiestate, item dum uiuens fe-
cit donationem dictorum introituum
feudalium Pirro secundogenito, po-
terat ut priuilegio, & nihilominus
egit totum contrarium, donādo Pirro
introitus pro se, & hæredibus in per-
petuum, & demum testando similiter
contra priuilegium disposuit, ut latius
in

in allegationibus per Dominos Collegas exaratis dictum est, ex quibus finè dubio priuilegium remanet extinctum.

3 Difficultas modò videtur residere in eo, quòd dum ex priuilegio resultat ius in beneficium descendantium ex Cicco proprio iure, etià quòd non essent hæredes, videtur, quòd Ciccus potuerit sibi præiudicare, non autem descendantibus, dum feuda assumunt naturam feudi ex pacto, & prouidentia ex traditis per *Ifern. in cap. 1. col. 4. circa fin. de success. feud.*

4 Pro resolutione aduertatur, quòd dum priuilegium per non usum, vel contrarium usum moritur, intelligitur nedum respectu priuilegiati obtinentis priuilegium, qui usus non est, cum posset, sed etiam respectu descendantium ab eo, quia redditur priuilegium omninò nullum, & inutile, latè comprobatur *Sesse in decis. 5. à num. 17. cum seq.* & fortius etiam in his, quæ in liberos descendant non à patre, & sic non tanquam hæredes vigore priuilegij, sicut de priuilegio immunitatis nobilibus concessio, ex quo ius à genere, & Principis concessione, non à patre remanet filiis, & descendantibus incolume iuxta *tex. in l. 3. ff. de interd. & relega. l. si te C. de ingen. & manumif. cum similibus*, ad huc priuilegium tollitur etiam in præiudicium descendantium cū distinctione infra scripta, nā aut illud ius erat perfectè causatū, & in esse productū, antequā pater fecisset actum contrarium, & tunc factum subsequens patris filijs, & descendantibus non præiudicat, aliàs secus, ita declarat *Otalora de nobilitate. 2. par. 3. par. cap. 9. à num. 9. & Gutierrez præf. questionum lib. 3. cap. 18. in fin.* declarat esse intelligendum, quando ius non erat perfectum in possessore præsupposito priuilegio, si enim priuilegium fuisset antea in esse productum ab alijs ascendentibus maioribus, tunc factum alterius personæ intermediæ non nocet, & sic nepos

ex persona Aui gaudere posset, non obstante facto contrario patris, secus verò si à patre initium sumit, & ius in possessore perfectum adhuc causatum non est, nec in esse deductum, ut ibidem declarat idem *Author optimè à nu. 11. cum multis seqq.* cum verò tēpore vitæ Cicci impetrantis nunquam priuilegium habuerit effectum, siuè exequutionē; immò semper contrarios actus, & dispositiones, etiam quia feuda adhuc acquisita nō erant, potuit Ciccus nedum priuilegium renunciare, ut diximus, sed sibi, & descendantibus præiudicium inferre, quia priuilegiū tollitur per actus contrarios respectu omnium, & successorum perpetuò, est namq; natura priuilegij, ut licet omnibus in eo contentis ius acquiratur, tamen inferiores successores uti possunt priuilegio, si maiores, & priores gradu non amiserint, nihilquē fecerint contra priuilegium, & extinctio priuilegij est realis respectu ipsius priuilegij, comprobatur latissimè *Garfia de nobilitat. glos. 6. fol. mihi 140. à vers. & primò cū multis seqq.* ubi videndus est, & cōtraria, quæ allegantur de iure quæsito ex Principis concessione, & de feudi alteratione, quæ fieri non posset in præiudicium descendantium, procedunt in donatione, seu concessione feudi, vel emphyteusis facta à Principe, tunc enim cū Princeps beneficium confert donando feudum pro concessionario, & descendantibus, concessio- nis forma alterari non potest, nec descendantibus præiudicium inferri, secus verò cū Princeps non feuda, sed nudum priuilegium elargitur, quia tunc ratio descendantium non consistit in concessione feudi, sed in solo priuilegio, & eisdem à patre obtinente per renunciationem priuilegij per actus contrarios posset præiudicari, ita optimè respondendo contrarijs fundatis in concessione feudi allegatis antea per eundem *Garfiam eadem glos. 6. à fol. 135. vers. 4. & 6. respon-*
dit

dit latè fol. 142. post vers. præterea, & propriè in vers. at verò argumenta contraria, & allegat Riminal. in cons. 388. vol. 2. à num. 15. vbi quòd cum non potuisset conseruare priuilegium posteris, etiam ex non vñ decennij, cōsuluit posteris ex natura feudi, dicens se non esse in casu priuilegij; sed feudi tempore illius cōcessionis. Ex quibus remanet resolutum, potuisse Ciccum obtinentem renunciare priuilegium, etiam per actus contrarios in illis occasionebus contingentibus, etiam in præiudicium successorum, & descendentium, quorum ratio fundari non poterat, nisi in solo priuilegio.

Fuit iudicatum pro fideicommissio quòd ad feuda paterna, respectu verò Terræ Mōtisfalconis contra fideicommissum in beneficium creditorum, quòd feudum peruenerat à matre, quamuis expressum in priuilegio, quòd mater expressè non acceptauerat, & sic fuit exequutum, & processum ad vēditionē Terræ prædictæ.

ARGVMENTVM.

Iudicis prorogatio quando sibi locum vindicet. Et nūm Domini Consiliarij Sac. Consil. sint Iudices ordinarij, vel delegati.

S V M M A R I V M.

- 1 *Casus presentis controuersie. Iurisdictio Partiu cōsensu prorogatur. Sed declara, & limita multis modis, vñ num. seqq.*
- 4 *Rescriptum Principis regulatur à precibus.*
- 5 *Iurisditionis prorogatio facta intelligitur secundum qualitatem Iudicis, cuius iurisdictio prorogatur.*
- 6 *Decisionis factæ validitas nullam cōnexionem habet cum prorogatione, in futurum.*
- 7 *Iudex competens exequitur decisa per*

Iudicem prorogatum.

Prorogatio nō extēditur ultra sententiā.

- 8 *Iudicis prorogati facultas non se extēdit ad nouas petitiones, in quibus est necessaria specialis prorogatio.*

- 9 *Regj Consiliarij non possunt se intrinittere, nisi in causis sibi commissis. Quarum distributio in vnaquaque Aula fit per Spect. Pras. S.C.*

. . . sunt ordinarij, & non delegati Iudices, prout rationibus, & Doct. auctoritatibus confirmatur.

Inter quos affertur insigne testimonium Domini Consil. Carleual. omni virtutum genere cumulatissimi.

- 10 *Prorogatio cōmemorata cessat, si particularis lex refragetur.*

Legis, vel Principis prohibitio non potest per Partes tolli.

- 11 *Decisio.*

Pro Marchione Fuscaldi.

CONSILIVM XXIV.

- I N articulo prouisionis faciendæ per Collaterale Consilium, quis debeat esse Commissarius causæ grauaminum inter Vniuersitatē Paulæ, & Marchionem Fuscaldi, illius vtilem dominum, allegat Vniuersitas, Cōsiliarium Rouitum, nūc Regentem meritisimum fuisse legitimè constitutū Cōmissariū, & nunc in eius locum Consiliarium Patignū successorem durante absentia, iuxta decretum D. Regentis Valenzuela, non obstante prouisione facta per D. Præsidentem ordine Eminentissimi Cardinalis ex duobus.

Primò, quia grauamina sunt noua non dependentia ab antiquis.

Secundò, stante cōsensu Marchionis in personā D. Rouiti, ex quò iurisdictio prorogata fuit, ad tex. in l. 1. ff. de iudic. & in l. 1. C. de iurisd. omn. iud.

Sed pro responsione ad vtrunquē assumptum est aduertendum, quòd grauamina primo loco proposita per

X

Vniuer-

Vniuersitatem Paulę fuerūt commissa Consiliario Rouito, recognito autem processu grauaminum præcedentium, & antiquorum producta fide Secretarij fuit causa commissa per Præsidentem Consiliario de Ianuario. Cum verò Vniuersitas reclamasset ad Collaterale Consilium, & esset facienda prouisio per D. Regentem Valézuela, qui iam domi decreuerat, confirmari decretatione Præsidentis, non facta prouisione per Collaterale Consilium, impedita per Vniuersitatē sub prætextu suspicionis Marchionis Corleti obtinuit ab Eminentiss. Cardinali Borgia, inaudito Marchione, quòd Consiliarius Rouitus procederet in causa, non obstante transitu ad M. C. & cum fuisset replicatum de subreptione, non facta mentione grauaminum, adhuc pendentium in processu antiquo, & minus quòd pendebat prouisio facienda per Collaterale Consilium, vigore alterius memorialis obtinuit Vniuersitas sub die 24. Augusti, quòd idem Consiliarius Rouitus procedat, ex voluntate Eminentissimi Cardinalis, & sic Procurator Marchionis, tunc absentis à Ciuitate, cum dictis ordinibus resistere non valuisset, coactus fuit comparere, & tueri iura Marchionis producendo tempore decisionis grauaminum aliquas scripturas. Et fuerunt grauamina decisa per Dominum Consiliarium Rouitum domi, sub die 3. Septembris 1620. excepto quarto grauamine quòd ad excubias in Castro, respectu cuius fuit reseruata prouisio facienda in Sacro Consilio, quod grauamen aliàs fuit propositum in Sac. Consil. in anno 1576.

Item etiam ad præsens inter grauamina fuerunt proposita alia duo quòd ad qualitatem carceris, & negotiationem serici, vt in primo, & nono grauaminibus, & hæc similiter pendebant in primo grauamine.

Ex quibus tollitur primum assumptum Partis, cum inter grauamina

adsint prædicta aliàs proposita in processu prædicto, cum quo meritò grauamina prædicta sunt vnita, vltraquē indistinctè in omnibus causis grauaminū proceditur coram successore, etiam si diuersa continerent, & subreptitiè Vniuersitas rescripta impetravit, non facta mentione grauaminum pendentium in dicto processu, quæ diuidi non debent.

2 Tollitur etiam secundum assumptum, in quo Pars facit magnum fundamentum, de consensu Marchionis, qui accessit ad domum Cōsiliarij Rouiti tempore, quo obtinuerat memoriale remisso Collaterali Consilio, & consensit, grauamina secundo loco proposita decidi per eundē Consiliariū Rouitum, siquidē respectu grauaminum primo loco decisorum non adest consensus Marchionis, tunc absentis à Ciuitate Neapolis, & licet comparuerit Procurator, & Aduocatus, id fuit ex necessitate, stante commissione Eminentiss. Cardinalis Borgiæ, & sic ex coacta comparitione non inducitur prorogatio, ad not. per Bald. in l. 1. in fin. C. ubi de crim. agi oport. Bero. in c. at si Clerici nu. 40. de iudic. immò consensus in Iudicem datū per Superiorem, cui resistere non poterat, non importat prorogationem. l. si quis ex consensu iuncta glos. fin. C. de Episcop. audien. latè Barbof. in l. 1. art. 3. num. 47. cum seq. ff. de iudic. & sola comparitio non censetur facta animo prorogandi iurisdictionem, & cōsentiendi in Iudicem Socin. optimè in cons. 108. colum. fin. in fin. vol. 4. quem sequitur Anch. Rhegiens. quest. 5. nu. 5. & Procurator comparuit, ne deterius contingeret in decisione grauaminum, si non comparuisset, & stante hoc timore non potuit induci prorogatio l. nihil consensui ff. de regul. iur. latè prædicta refert Raudens. cons. 28. num. quarto, & quinto, volum. 1. Cum igitur necessariò comparere debebat, actus factus ex necessitate non inducit prorogationem Ang.

- Ang. in l. sed & si susceperit in principio num. 2. ff. de iudic. Bald. in authentica offeratur num. 2. per illum tex. C. de lit. contest. Barbof. d. art. 3. num. 73.* Ideò què cessante prorogatione quòad caput indecisum procedere debet Cōsiliarius de Ianuario, ad quem cognitio spectat, vt infra.
- 3 Quò verò ad grauamina secūdo loco proposita, etiā decisa excepto quarto capite, quāuis Marchio cōsenserit, adhuc prorogatio cessat ex infrascriptis.
- Primò, quia Marchio non consensit simpliciter, sed tantummodò respectu illius prouisionis faciendæ grauaminum secundo loco propositorum, vt ab eodem D. Rouito (quē tanto perè affectabant Vniuersitas, & particulares) detegeretur eorum iniustitia, reseruando deindè prouisionem circa controuersiam Cōmissarij, vt significauit Eminentiss. Cardinali Borgiæ (qui laudauit actionem Marchionis) & facta iam decisione grauaminum, porrecto memoriali quòad decisionē differentię Cōmissarij, non obstantibus literis, attentis Pragmaticis cōmisit Domino Valenzuelæ, vt prouideret, ad quem cognitio pertineret, ex quo resultant infrascripta.
- 4 Primum, quòd literæ Eminentiss. Cardinalis fuerunt ab eodem reuocata, & ex integro demandata cognitio Cōmissarij, quoniam aliàs id nō decreuisset, cū id à sua mente depēdebat, & decretatio, quòd Regens faceret iustitiā, nō poterat intelligi iuxta contenta in literis, sed ex alijs iuxta supplicata, ad quam supplicationē decretatio refertur iuxta *tex. in l. si defensor §. qui interrogatus ff. de interrog. action. DD. cumulat Menoch. conf. 180. nu. 2. lib. 2.*
- 5 Secundum, quòd Marchio videtur consensisse in Cōsiliariū Rouitum, & respexisse qualitatem Iudicis *l. Episcopale vbi Bart. & Cast. n. 2. C. de Episc. aud. Dec. conf. 3. nu. 8. & conf. 25. ad fin. Ias. in l. si quis aduersus nu. 3. C. de precibus Imper. offer.*
- 6 Tertiū, quòd ex hoc tantummodò inducitur validitas decisionis factæ, non autem prorogatio in futurum, vt decidit *tex. ex aduerso ponderatus in d. l. 1. C. de iurisd. omn. Iudic. ibi intelligitis vos, acquiescere debere rei ex consensu vestro iudicata*, & notat ibi *glos. in verb. Iudicibus in fin.* Et hoc videmus passim obseruari quòad decisiones, quæ sunt in Reg. Camera, & sic à Procuratore Cæsaris, sicut loquitur *tex. in d. l. 1. quæ*, etiam si cognitio spectaret ad Sac. Consil. vigore *Pragmaticæ*, ex consensu resultante ex comparitionibus collitigantiū etiā sciētium, cognitionē spectare ad Sac. Consil. nō redduntur inualidæ, & quòad alia resultat dissensus, sicut expressè colligitur ex memoriali porrecto eidem Eminentiss. Cardinali, ob quod subsequutus fuit nouus ordo pro commissione.
- 7 Quartū, quòd exequutio decisorū à Iudice prorogato spectat ad Iudicē cōpetētē, & intelligitur facta prorogatio vsq; ad sententiam, dicit *glos. in l. 2. ff. si quis in ius voca. & in d. l. Episc. Guid. Pap. latè conf. 174. n. 3. vers. ad secundum, Alex. & Ias. in l. cū quadā puella ff. de iurisd. omn. Iudic. Marūt. in 4. p. distinct. 12. n. 19. Alex. in l. à Diuo Pio §. 1. sub nu. 6. vers. veletiam ff. de re iudic. & Raud. in d. conf. 28. n. 43. vol. 4.*
- 8 Amplius, iurisdicctio Iudicis prorogati ex consensu prædicto non extenditur super nouis grauaminibus fortè proponēdis, nisi iurisdicctio fuisset specialiter prorogata, etiam super nouis petitionibus *l. 10. And. in c. 1. de sequest. poss. & fruct. circa fi. Guid. Pap. conf. 45. nu. 2.* & sic dum in alijs grauaminibus proponēdis procedere debebit Cōsiliari⁹ de Ianuario, tātò magis quòad nō decisa, & exequutionē decisorum idē Cōmissarius procedere debet.
- 9 Deniq; vt omnia ex aduerso ponderata tollantur, aduertendum est, q Regij Cōsiliarij non possunt se intromittere, nisi in causis sibi commissis, vt in *Pragmatica 9. de offic. S. C. &*

Pragm. 10. c. 5. Pragm. 14. & Pragm. 16. facta distributione in vnaquaq; Aula per Præsidentē, vt in *Prag. 41. c. 6.* & sic Cōmissarius tantū procedere poterit, & causam commissam non transferri de vna Aula ad aliam. Nec dici poterit, Regios Consiliarios esse Iudices delegatos: quoniam dum Præsidentis causas committit, non aliter delegat; sed tantummodò causas distribuit excitando exercitium iurisdictionis, quā Consiliarij sanè habent aptitudine, licet non actu, vt de Rotæ Romanæ Auditoribus habetur in *decis. Rota 60. & 61. in tit. de appellatio. in nouis, & in Rubr. de offic. delegat. decis. 13.* posuit pulchrè *Felin. in Rubr. de rescript. in 3. col. in vers. hos quinque, & in Rub. de offic. & potest. Iudic. delega. in 3. col. num. 4. vers. quero, vtrum Auditores, optimè Bal. in l. fin. C. vbi Sena. vel Clarif. num. 4.* vbi loquitur de Auditoribus Dominij Sabinēsis, & dum ipsis causæ demandātur, dicit, hoc nō esse per modum delegationis; sed per modum distributionis, seū repartitionis curæ (vt ipse dicit) cum ipsi de cetero iurisdictionem obtineant ordinariam, & melius idem *Bald.* testatur in *l. precipimus C. de appellat.* quòd si tales Iudices dati sunt ad vniuersitatē causarum à Principe, qui creare potest ordinarios Magistratus, vt ordinarij sunt reputandi, nō vt delegati, loquens propriè in Auditoribus, quorum est certus, & determinatus numerus, quique aliter de causis non cognoscunt, nisi eis nominatim demandētur, & ipsum sequitur *Felin. in cap. licet nu. 5. in fin. de offic. ordinar.* & proindè videtur prorogari posse iurisdictionem in Iudicem ordinarium ex consensu, quoniam amplissimus Præsidentis, dum causas committit Regijs Consiliarijs, delegationem non exercet ad opus tribuendi iurisdictionem; sed ad finem excitandi illam, quæ à Rege pridè demandata fuerat tempore, quo creati fuerunt Regij Officiales, & ipse Præsidentis exequitur

officium Regium sub nomine, & dignitate Principis iuxta *tex.* notabilem in *l. pater ex Prouincia in fin. ff. de manumif. vindict.* & distribuit causas pro eius arbitrio, & distributione facta. Regij Consiliarij procedunt in causis, non antè, attenta forma *Pragmaticarum* prædictarum.

Vtrunque articulum nouissimè satis magistraliter, & nimis accuratè examinavit *D. Cōf. Carleual.* omni doctrina, & virtute ornatissimus in suis insigni tract. *de Iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst. 8. sect. 4. à nu. 1151.*

- 10 Hoc stante, dum ex *Pragmaticis* ita prouisum reperitur, & indistinctè obseruatum, cessante commissione, nullo modo ex Partium consensu potest induci prorogatio in Iudicem, cum adsit prohibitio Principis, siuè Statuti, contra quam per Partes veniri non potest *l. 2. §. sed & Iudex ff. de Iudic. l. testamenta omnia C. de testament. & l. repetita, & ibi Bald. num. 1. in fin. C. de Episc. & Clericis, Dec. cons. 18. num. 5. & Barbof. videndus in d. l. 1. art. 1. nu. 105. in fin. & seq.* & ob id, etiam si Partes consentiant in Iudicem, requiritur commissio Præsidentis. Idcirco sublata commissione Eminentiss. Cardinalis Borgiæ, & eius ordine nouissimo, & cessante prorogatione, sinè dubio prouidendum erit de commissione in personam Regij Consiliarij de Ianuario iuxta decretationem Præsidentis.

Et sic fuit iudicatum in Collaterali Consil. tempore Eminētiss. Cardinalis Zapata.

ARGVMENTVM.

Legitimæ an, & quando censeatur renunciatum per testamenti approbationem Regula constituitur negatiua cum nōnullis limitationibus, quas in

in presenti facti figura amplexa est Rota Neapolit. cuius decisio singularis, & notabilis recensetur in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Longa facti series recensetur.
- 2 Legitima sub generali renunciatione non continetur.
... nec sub tacita testamenti approbatione, quæ inducitur per aditionem. Filius acceptando beneficium, siue legatum cum onere legitima, in illa regulariter sibi insert præiudicium.
- 3 Quæ tamen regula multas admittit restrictiones, & fallentias, & num. seqq.
Legitima indiuidua approbatio est præiudicialis.
Filius interdum excluditur à legitima nullo recepto commodo, aliquando in recompensationem alicuius utilitatis, & inter utrumque casum magnum est discrimen secundum Surd.
- 4 Legitima expressa, & singularis acceptatio multis induciur modis, & num. seqq.
Iuramentum nunquam manet sine effectu aliquid operandi.
Testamenti approbatio ex professo facta à filio circa legitima amissionem longè distinguitur ab ea, quæ obiter fit, atque perfunctoriè.
- 5 S. & generaliter sensus, siue intellectus. Clausula in omnibus, & per omnia est magni effectus.
Legitima renunciatio facta relatiuè ad testamentum non distinguitur ab expressa secundum Ruin. ibid. in fine.
- 6 Adnectitur nunc alia Paris. limitatio ad eandem regulam negatiuam.
- 7 Commemoratur decretum M. C. V. interpositum ad relationem quondam magnifici Ioannis Baptiste Melioris, tunc Iudicis illius meritis.
- 8 Clausula non aliter, nec alio modo vis, atque effectus.

- 8 Legitima grauamen quando subsistat secundum Cuman.
D. Reg. Rouit. illustri, & condigna celebratur laude.
- 10 Subsequitur Decisio Sac. Consil. ad relationem Dom. Consil. Sanfelicij Administrari integerrimi, & omnibus absoluti numeris.

Pro Iulio de Sangro.

CONSILIVM XXV.

Vcretia de Marinis egit in Sacro Consilio pro consecutione ducatorum 300. capitalis, rescisso contractu, pro quibus emerat à quondam Raymundo de Sangro annuos ducat. 54. ad vitam Lauræ Pinellæ filiæ, petens assistentiam super annuis introitibus spectantibus ad dictum quondam Raymundum pro capitali ducatorum 6. mill. possessis per Iulium de Sangro fratrem, & per aliam supplicationem similiter petijt assistentiam, non obstante quavis dispositione, seu prohibitione, aut substitutione facta per quondam Antonium de Sangro communem patrem dictorum Raymundi, & Iulij, quæ officere non potest in legitima dicto Raymundo competente.

Iulius verò cōuentus allegat, astrictam super dictis annuis introitibus obtinere non posse, quoniam illos non possidet uti hæres dicti quondam Raymundi, sed vigore dispositionis, & substitutionis paternæ, & licet dicta Lucretia prætendat in dictis ducatis 6000. esse inclusam legitimam competentem dicto quondam Raymundo debitori, in qua onus imponi non poterat, adhuc ex infrascriptis patebit, legitimam esse in substitutione inclusam ad beneficium Iulij conuenti, non obstantibus prætensis per astrictam, pro cuius claritate hoc breue factum subnectitur.

X 3 Anto-

Antonius de Sangro communis pater, qui possidebat certas partes feudorum in Aprutio, ubi viuitur, & succeditur iure Longobardorum, instituit in eis omnes filios pro æquali portione, deinde considerans tenue ipsius patrimonium, disposuit, ut Raymundus, & Iulius filij secundo, & tertio geniti renunciare debuissent in beneficium Fabritij primogeniti omnem portionem competentem super feudis prædictis, & si Fabritius consequeretur ducatos 20. mill. cum bona gratia Lucretiæ de Metrano matris, in eum casum dicti Raymundus, & Iulius etiam quilibet ipsorum habere debuisset ducatos sex mille, includendo eorum legitimam, & dictorum ducatorum sex mille esse deberent usufructuarij tantum eorum vita durante, & in casu mortis sine filijs vnus succedat alteri, & decedentibus dictis Raymundo, & Iulio absque filijs succederet Fabritius primogenitus, & sui filij legitimi, & naturales, & bene conscius, ad prædicta non ascendere vires hæreditatis suæ; rogauit Lucretiam vxorem, ut exequutioni demandaret dispositionem prædictam.

Et dum Lucretia deliberasset exequi voluntatem Antonij viri ad tollendas omnes controuersias inter filios, fuit initum compromissum in personam Fabritij de Sangro Ducis Vetri, qui per laudum declarauit, deberi Fabritio primogenito Terram Casæ Calendæ, domum sitam in Ciuitate Neapolitanæ, & dicta feuda Aprutij, & prædicto Raymundo prædictos ducatos 6000. inclusa legitima iuxta formam testamenti dicti quondam Antonij patris, & quod de reliquis dicti Antonij, quam proprijs prædicta Lucretia valuisset disponere ad eius electionem, tam in vita, quam in morte, ut ex laudo lato, & stipulato per instrumentum manu Notarij Scipionis Franchi in anno 1591. de quo instrumento aperte patet, quo laudo pro-

lato volens Raymundus se conformare reddere voluntati paternæ, & laudo prædicto, & consequi dictos ducatos sex mille, in quibus includebatur legitima, quorum ducatorum 6000. esse debuisset usufructuarij tantum, seruata forma dicti testamenti, acceptando prius, & confirmando laudum prædictum, & omnia, & singula in eo contenta, fecit renunciationem ordinatam à patre, ut patet, nihil sibi reseruans, nisi successionem in dictis alijs ducat. 6000. Iulij casu, quo moreretur sine filijs, & è contra Lucretia promisit dictos ducatos 6000. vigore testamenti paterni, & laudi prædicti, & non aliter, nec alio modo.

Subsequitur testamentum, seu fides duplicatè præsentata, iam exëplata, in qua in anno 1596. instituto vniuersali hærede Fabritio de Sâgro primogenito, nunc Duce Casæ Calendæ, enunciatur legatum ducatorum 6000. factum per Antonium virum, in beneficium Raymundi, & Iulij etiam pro legitima, & ratificatione eorundem secundogenitorum, cum cessione, & renunciatione à patre ordinata, disponitur, ut eisdem integrè satisfaceret pro dicta summa, ut supra legata, designando pro Raymundo certos introitus, & in specie addit, quod dicti filij secundogeniti remaneant obligati ad obseruantiam dispositionis factæ per dictum Antonium patrem, ut ex testamento.

Et mortua Lucretia, Fabritius primogenitus in satisfactionem dicti legati paterni dedit insolutum dicto Raymundo introitus expressos à Lucretia matre, & cum fuissent reempti introitus olim venditi per Patrem Honorium de Pôte, Fabritius iterum ipse vendidit Raymundo annuos ducatos 240. pro ducatis 3000. peruentis ex dicta retrouenditione, & assignatis in satisfactionem legati paterni, & materni.

Hoc factio præmissa, licet sit conclusio magis communiter recepta, quod

quòd approbatio testamenti, in quo filius expressè excluditur à legitima, eidem filio non præiudicet, nisi specialis approbatio, seu renunciatio fuerit subsequuta iuxta *tex. in l. si quando §. & generaliter C. de inoffic. testam.* vbi *Ias. num. 5. & 6. & ceteri per Socin. in conf. 230. vol. 2. Dec. conf. 419. in principio, Roland. conf. 26. num. 23. lib. 3. Paris. conf. 43. num. 34. lib. 3. & conf. 26. num. 40. lib. 2. Bursat. conf. 92. num. 10. Crass. in §. legitima quest. 3. num. 9. & quest. 38. num. 21. Eugen. conf. 38. num. 4. & 5.* sicut agnoscendo iudicium paternum per aditionem, sibi filius non præiudicat, cum ex ea resultet tacita approbatio, ut vtrunque cōprobat *Peregrin. de fideicom. art. 36. nu. 84. & 87.* & quamvis sola aditio, & agnitio operetur in illo casu tantum, quando pater instituto filio in tali portione voluit, ut pareret oneri fideicommissi, aliàs censeretur solum in legitima institutus, tunc quia adeundo videtur eligisse legatum cum onere, præiudicaret etiam sibi in legitima, ut consuluit *Sforz. Odd. in conf. 63. nu. 24. & 25.* & docuit latè idem *Peregr. dict. art. 36. nu. 62.* nihilominus conclusio prædicta in præiudicium filij acceptantis recipit plures limitationes applicabiles ad casum nostrum.

3 Prima limitatio est: quoniam licet simplex approbatio testamenti, vel agnitio non excludat filium à legitima, quando tamen filius approbat testamentum in illo capitulo, vbi onus legitimæ continetur, dicitur indiuidua approbatio, & infertur filio præiudicium in legitima, ut idem *Peregrin.* posuit in *dict. art. 36. num. 88.* adde optimè *Surd. conf. 215. num. 32. vol. 2.* vbi ad hoc allegat *Socin. iun. in conf. 122. num. 22. & seq. vol. 1.* vbi item limitat, tunc deniquè esse necessariam legitimæ expressam mentionem, quando agitur de ipsa legitima absolute perdenda; non autem quando datur in recompensationem secundum *Imol.* què ipse allegat, modò dū

ultra institutionem in dictis feudis Aprutij aliam adiicit dispositionem pro dicta summa ducatorum 6. mill. cum substitutione, inclusa legitima, prolato laudo seruata forma dicti testamenti, & sequuta approbatione huius dispositionis pro consecutione dictorum ducatorum 6000. ac facta renuntiatione ordinata à patre portionis bonorum feudalium, sinè dubio simplex approbatio huius particularis dispositionis includit etiam legitimam, attèta forma testamenti, & substitutionis.

4 Secūda limitatio est, quòd quando grauamè est expressū in legitima, tūc si filius scienter acceptauit prætentam dispositionem, & diū perseuerauerit, sinè dubio præiudicat sibi in legitima, & dicitur expressa, & singularis renunciatio, ut tradit *Curt. iun. in conf. 315. num. 10.* vel si ex professo acceptauerit, dicit *Decian. in conf. 32. num. 102. & seq. vol. 2.* maximè cum iuramento *Paris. conf. 1. num. 103. vol. 3.* quemadmodum contingit in casu nostro, cum mortuo Antonio communi patre, & laudo interposito per Ducè Vetri, subsequuta fuerit approbatio seruata forma testamenti, & laudi, nihil sibi reseruans, nisi ius substitutionis, & sic scienter, certitudinariè, & ex professo intercessit approbatio prædictæ dispositionis.

5 Tertia limitatio inuitabilis resultat ex alia conclusione indubitata, quòd licet controuersia sit, an sufficiat simplex approbatio filij ex post facto dispositionis paternæ, in qua specificè continetur grauamen in legitima, ut dictum est supra, de quo per *Rip. in l. in quartam num. 10. ff. ad leg. Falcid. & latissimè Cephal. conf. 153. num. 9. vol. 1.* nihilominus quando existente dispositione cum onere etiam in legitima, & ultra simplicem approbationem adsunt verba, quæ ex sui generalitate includunt onus annexum, & verbis adeò generalibus dicatur facta, ut possit dici, vel colligi, quòd habeat vim expressi, cum onere annexo

annexo ex tali approbatione comprehenditur legitima, & dicetur approbatio specialis, & indiuidua, sic declarando *tex. in d. l. si quando §. & generaliter*, veluti si filius approbauerit testamentum, & omnia in testamento ordinata *Phanuc. in tract. de Inuent. part. 7. nu. 127. & seq. allegans Curt. iun. in conf. 159. Guid. Pap. conf. 102. & alios quàm plures, Ruin. latè vidēdus in conf. 56. n. 9. 11. & 12. vol. 2. Paris. optimè in d. conf. 26. num. 41. & d. conf. 1. num. 104. vol. 3. Gabr. lib. 6. commu. opin. in tit. de legitima concl. 8. num. 10. Bursat. in conf. 355. num. 38. & 39. vol. 4. Peregrin. d. art. 36. nu. 89. & Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 8. nu. 11. Idem erit, si filius approbauerit testamētū in omnibus, & per omnia *Decian. in conf. 32. num. 102. & 103. vol. 2.* hoc factum indiuidualiter, & abundantius apparet in casu nostro, quoniam antequam Lucretia communis mater deliberasset exequi voluntatem viri, fuit à Duce Verri prolatum laudum, declarando deberi Raymundo, & Iulio ducatos 6000. iuxta formam testamenti paterni, & Raymundus, sicut ceteri fratres, volens se conformem reddere voluntati paternæ, & laudo prædicto, ut cōsequi potuisset dictos ducatos 6000. in quibus includebatur legitima, ut dictum est, seruata forma dicti testamenti, acceptando prius laudum prædictum, & omnia, & singula in eo cōtenta, fecit renunciationem ordinatam à patre, nihil sibi reseruans, nisi successionem in alijs ducatis 6000. Iulij fratris vigore substitutionis, & Lucretia mater promisit soluere dictos ducatos mille vigore testamenti paterni, & laudi prædicti, & non aliter, nec alio modo, & sic nedum adest approbatio testamenti, & laudi pro testamenti exequutione subsequuti, & omnium, & singulorum in illo contentorum; sed vltèrius, ut punctualiter exequeretur voluntas paterna, fuit facta renunciatio ordinata, nihil*

reseruando, & sufficit, quòd ista approbatio referatur ad testamentum, siuè ad laudum, confirmando omnia, & singula in eo contenta, quia mediante relatione dicitur facta approbatio specialis etiam quòad relictum legitimæ, ut declarat *Ruin. d. conf. 56. num. 12. & Paris. d. conf. 1. num. 104. volum. 3.*

6 Deniq; alia resultat limitatio, quoniam facta substitutione ad inuicem in illis ducatis 6000. dispositis in beneficium Raymundi, & Iulij casu, quo aliquis eorum moreretur absque filijs, vltra approbationem testamenti, & laudi, & omnium in eo contentorum, fratres prædicti, & in specie Raymundus approbando testamentum, & laudum, nihil sibi reseruauit, nisi successionem in dictis alijs ducatis 6000. Iulij casu, quo decederet sine filijs. Quo stante si à dicta quantitate esset deducenda legitima, substitutio reciproca non haberet effectum, prout loquitur in tota summa ordinata, & quia Raymundus ex dicta approbatione, & reseruatione voluit, substitutionem saluam fore, ut cantat, & totum transferri in casu euenientis conditionis, dicta approbatio cum reseruatione tantummodò in casu substitutionis habet vim indiuiduæ approbationis, etiam quòad legitimam in dicta summa ducatorum 6000. cōprehensam, ut optimè considerat *Paris. in d. conf. 26. num. 41. in fin. & num. 42. vbi videndus est.*

7 Et ideò meritò per M. C. ad relationem Consiliarij 10: Baptistæ Mellioris, tunc Iudicis M. C. in anno 99. visis testamento, & approbatione, fuit declaratum, quòd Iulius succedat super omnibus bonis Raymundi vigore substitutionis, ex quibus Iulius venit omninò absoluendus ab impetitione dictæ Lucretiæ ætriciæ.

Quò verò ad legitimam prætenfam in bonis maternis, onus erit Ducis Casæ Calendæ primogeniti se tueri ab hac prætensione, & demonstrare, quòd

quòd fratres secundogeniti ex bonis paternis non poterant consequi ducatos 6000. pro quolibet, nisi Lucretia mater ex bonis proprijs suppleuisset quantitatem dispositam ab Antonio Viro, & ideò antè solutionem quãtitatis prædictæ præcessit laudum Ducis Vetri, quo mediãte fuit declaratum, deberi primogenito Terram Casæ Calendæ, domum in Ciuitate Neapol. & feuda Aprutij, Raymundo autem ducatos 6000. & pariter Iulio, quòdquè de reliquis bonis, tam hæreditarijs dicti Antonij, quàm proprijs prædicta Lucretia mater ad eius electionem disponere potuisset, tam in vita, quàm in morte, vt supra dictum est, sicut Aduocatus Ducis plenius allegabit: sufficit autem Iulio, quòd in dictis ducat. 6000. nullatènùs molestari possit à dicta Lucretia de Marinis actrice.

8 Insuper dicti ducat. 6. mill. fuerunt relictì à Lucretia matre, seruata tamen forma testamenti prædicti, & laudi, & non aliter, nec alio modo, & sic expressè includendo in substitutione legitimam, quòd si secus diceremus, non poterat Raymūdus consequi dictos ducat. 6. mill. cùm ex illis verbis relictum dicebatur conditionale, si dispositioni stare voluisset, aliàs deficiebat voluntas Lucretiæ, si aliter factum fuisset *Bald. & Aluar. in cap. 1. quæ sit prima causa benef. amitt. Guid. Pap. conf. 163. in princip. Alex. conf. 3. num. 8. circa fin. vol. 1. Dec. conf. 160. num. 4. Bart. in l. si quidem 2. colum. in vers. nota glos. C. de exceptio. Boer. decis. 243. num. 11. Roland. conf. 62. num. 41. vol. 2. Surd. conf. 369. nu. 26. volum. 3. Crau. conf. 192. num. 22. cùm in omnibus dispositio agnita exequutioni demandatur ratione substitutionis à parentibus ordinate.*

9 Demùm cùm testator expressè voluit includi in substitutione legitimã, & filio reliquit vltra legitimam, illud plus censetur relictum in recompensationem legitime, vel fructus perce-

pti ex relicto vltra legitimam computantur in legitimam ex *Cuman. in l. coheredi S. cùm filia ff. de vulga. & pupill. de quo latè Mastrill. decis. 181. vol. 2. & sic ex omni parte Iulius est absol- uendus; licèt in hoc adsit magna controuersia, de qua D. de Franchis decis. 522. & latè deindè consuluit Regens Rouitus summa integritate, & sapientia singulari præditus *conf. 61. num. 2. vol. 2.**

10 Die 7. Aprilis 1620. referente Re- gio Consiliario Sanfelicio magnæ inte- gritatis, & doctrina Viro fuit per sen- tentiam absolutus Iulius de Sangro, in Banca de Sarro.

ARGVMENTVM.

Clausula constituti quãdo pos- sessionem transferat. Condi- tionalis dispositio in quo cõ- ueniat, & in quo differat à modali.

Modalis quot, & quibus modis possit adimpleri, & nonnulla alia in foro quotidiana mul- torum testimonijs explicata.

SVMMARIVM.

- 1 Facti species, siue casus, & numer. 2. & 3.
- 2 Legitiæ detractio est efficax causa, nè fideicommissarius sit legitimus contradicor.
- 4 Constitutum collatum post Cõstituen- tis obitum nihil operatur.
- 5 Nisi apposta sit clausula ex nunc pro tunc sequuta morte, & in præam- bula ipsius hora, & per duas horas ante.
- 6 Constitutum quoad possessionis tran- slatio.

stationem plurimum refert, an sit appositum in exequutiuis, vel in dispositiuis.

Donator si constituat se possidere rem donatam nomine donatarij, per huiusmodi constitutum transfertur possessio in donatarium.

Reg. iuris est satis vulgata, eum possidere, cuius nomine possidetur.

- 7 Testamentum in feudalibus non suffragatur personae iure aperto exclusae à feudi successione.

Motuum Partis ex aduerso.

- 8 Quod dupliciter resolvitur una cum eius replicatione, & num. seqq.

- 10 Dispositio quaedam dicitur conditionalis, & quaedam modalis, & inter utranq; non paruum intercedit discrimen.

Est bene verum, utranque parificari in egressu.

Diuerso tamen modo prout hic subiicitur. Sed in principio nulla adest convenientia.

- 11 Dictio dummodò num modum, vel conditionem importet.

Distinctione hic relata resolvitur difficultas.

Verba, cum hac conditione interdum important modum.

Verba, quae suapte natura possunt modum, & conditionem denotare, in dubio modum potius significabunt.

Verba illa saluo, & reseruatò Domini beneplacito non inducunt conditionem. *ibid. circa fin.*

- 12 Modus dupliciter potest adimpleri.

Regis interest, non inuestiri de feudo ipsi odiosum, vel exterum.

- 13 Feudi tenuta, & naturalis possessio potest ex Testatoris dispositione esse apud Legatarium, quousque sibi feudi aestimatio legata praestetur, quamvis feudi dominium spectet ad alium.

Testator potest expresse grauare successorem usque ad integrum feudi valorem.

Feudi hereditarij dispositio absque Regio assensu subsistit quoad fra-

ctus. *ibidem circa fin.*

Exceptio, tua non interest, impedit litis ingressum. *ibid. in fine.*

Pro D. Beatrice Vrsina.

CONSILIVM XXVI.

Iudicium motum ad instantiam Donnæ Beatricis Vrsinæ Principissæ Montis Caueosij petentis cōseruari in possessione bonorū quondam Principis Viri, & pariter instantia Alexandri de Loffredo concernunt bona stabilia burgenfatica, Terrā Boualine, ac Terram Montis Caueosij, cum reliqua bona mobilia vbique existentia, nomina debitorum, & annui introitus pertineant pleno iure, & absque controuersia ad Principissam hæredem ex testamento, sic declaratam, non obstantibus nullitatibus allegatis pro parte dicti Alexandri.

2 Si agimus de bonis stabilibus, quorum Principissa cepit possessionem, quamuis Alexander alleget ad se spectare tanquam subiecta fideicommissi iniuncto pro masculis à quodam Sigismundo Loffredo, stante possessione capta à Principissa vniuersali hærede, sine dubio competit retentio, etiam existente claro fideicommissi.

Primò ratione legitimæ competētis quondam Marco Antonio Loffredo primogenito dicti quondam Sigismundi, & patri Principis defuncti, ex communi cōclusionē relata per Ruin. *conf. 140. lib. 5. Ioseph. Ludou. decis. Petrus. 47. num. 17. & 18. D. de Franch. decis. 204. num. 29. & 30. & latè Menoch. conf. 722. nu. 9. vol. 8.*

Secundò ratione solutionum factorum creditoribus dicti quondam Sigismundi fideicommittentis, ut demonstrabitur, & hoc ultra restitutionem bonorum mobilium magni valoris

loris ablatorum per eundem Alexandrum in Terram Boualinæ violenter, & armata manu, res quidem inaudita, & digna animaduersione, existente hærede testamentario, post iudicium institutum ab eodem Alexandro.

- 3 Quodad Terram Boualinæ lis expedita est sinè cōtradictione ex scripturis in processu existentibus, ex quibus constat, Principem donasse irrevocabiliter inter viuos Terram prædictam Principissæ vxori, *ex nunc sequuta morte, & in præambula hora mortis, & per duas horas ante*, accedente assensu Suæ Maiestatis, præuia consultatione, audito prædicto Alexandro, cum maxima causæ cognitione, & approbatione personæ Principissæ, constituitquè Princeps specificè Terram prædictam nomine Principissæ possidere, ex quo sequitur, quod cum
- 4 donatio non sit inita simpliciter sequuta morte, quo casu constitutio præcarij nihil operaretur, cum tempore mortis amplius non possideret, quod est requisitum necessarium tempore translationis possessionis, ex doctrina *Angel. in l. quamuis S. si conductor ff. de acquir. possess. Negusant. de pignor. par. 2. membr. 2. num. 3. Decian. conf. 242. col. 2. vers. ulterius, Gozzadin. conf. 99. nu. 13. Alex. conf. 82. col. 3. vol. 2. Syluan. qui testatur de communi conf. 92. nu. 1. Thesaur. decis. 38. nu. 1.* & ante ipsum *Afflic. decis. 335. col. 2.* sed in specie donauit Princeps, *ex nunc pro tunc sequuta morte, & in præambula hora mortis, & per duas horas ante*, quo casu cessat omnis difficultas, cum eo tempore ante mortem donator constituens verè possideat, quod sufficit, vt *Oldrad. posuit in conf. 114.* & ita conciliantur opiniones existente clausula prædicta secundum *Bald. in authent. contra rogatus in principio C. ad Trebell. Alex. & alij in l. huiusmodi la 2. ff. de verb. oblig. Surd. in conf. 171. nu. 21. cum seq. vol. 2. Dominus de Franch. decis. 213. nu. 1.*

6 Cessat quoq; difficultas, quoniam constitutum quodad possessionem non est appositum in fine instrumenti donationis, quod prodesset respectu vniuersæ, & generalis obligationis, vt docuit *Negusant. loco citato num. 2. in fine*, & non posset operari traditionem certæ rei donatæ, iuxta tradita per *Alex. & alios in l. 3. S. incertam ff. de acquir. possess. Deci. cōf. 228. & Paris. conf. 98. num. 22. vol. 2.* sed specificè Terram donatam Princeps constituit se possidere nomine Principissæ, ideo constitutum adiectum ratione rei donatæ suum operatur effectum ad *tex. clarum in l. cum hic status S. si maritus ff. de donatio. inter vir. & vxor.* & dicitur translata possessio, iura sunt notissima in *l. quod meo, & l. interdum ff. de acquir. possess.* & proindè stante donatione valida cum assensu, non erat opus alio Iudicio quodad Terram Boualinæ; nec alia captura possessionis, & Alexander nēdum immittendus nō est in possessione Terræ prædictæ, vt petijt; sed debet à turbatione omni iure desistere iuxta instantiam factam.

- 7 Respectu verò Terræ Montis Caueosij, quamuis Pars alleget, Principissam vti penitus extraneam esse remouendam à possessione capta tanquam non vocatam in successione feudi prædicti, non obstante testamento, quod in feudis non operaretur in beneficium personæ, quæ iure aperto excluderetur à feudi successione ad tradita per *Andr. in c. 1. & in S. inter filiam si de feud. defunct. milit.* de quo latè *Consiliarius de Georgio in alleg. 12. à nu. 36. cum multis seqq.* nihilominus ex duobus potissimum Principissa conseruanda est in possessione Terræ prædictæ.
- 8

Primò allegat titulum, seù priuilegium Catholicæ Maiestatis, per quod fuit Principi concessa facultas transferendi Terram prædictam vnà cum titulo in personam cuiusvis, etiā extraneæ, tam inter viuos, quam in vltima

ultima voluntate, & sic feudum prædictum assumpsit aliam naturam, etiã pro heredibus quibuscunque, & attento tenore gratiæ prædictæ, Principissa est de comprehensis in hoc priuilegio, & inuestitura, quæ est attendenda, & sic est capax possessionis Terræ prædictæ, ex dicto titulo valido ex notatis in locis prædictis.

- 9 Pars aduersa dicit, titulum nõ prodesse ad finem adipiscendę possessionis, quoniam sunt adiectæ tres conditiones in eodem priuilegio, quod *persona sit idonea, & ad satisfactionem Suae Maiestatis, quod priuilegium expediat, & quod successor nominandus obtineat à Suae Maiestate approbationem, & confirmationem*, quibus non adimpletis priuilegium nihil ponit in esse. Sed prædicta non efficiunt, nec operari possunt, quin Principissa sit in possessione conseruanda, & illæ tres clausulæ, quas conditiones appellat Pars aduersa, reducuntur ad vnã tantummodò, scilicet, *ut persona sit idonea, & ad satisfactionem*, quo casu sinè dubio obtinebit confirmationem, quoniam reliqua de priuilegio obtinendo respiciunt casum translationis tituli ad aliã Terram, vt ex priuilegio legitur.

- 10 Nunc resolutio pendet ex vnico articulo, an priuilegium prædictum contineat dispositionem cõditionalem, cuius euentus debeat expectari, vel potius modalem, ita quod pura dicatur ab initio; resoluenda tamen sub conditione, si Rex approbare noluerit, & sinè dubio si clausulæ illæ non continent conditionem, sed modum, dispositio resultans ex dicto priuilegio non erit conditionaliter contracta; sed pura, quamuis sub conditione resoluenda, si Regi non plauerit, *glos. est singularis in l. 2. in verb. cõditionalis ff. de in diem adiectio. allegans duo iura pulcherrima in l. 1. & 2. ff. de lege commissor. est benè verum, quod modus, & conditio paria sunt in egressu, quia sicuti annullatur actus non exi-*

stente conditione, paritèr modo non adimpleto *l. 1. C. de donat. quæ sub modo, Andr. latè in cap. 1. S. sed nec alia iustior post nu. 40. quæ sit prim. causa benef. amittend. sed diuerso modo, quoniam nõ eueniente conditione actus annullatur ab initio, & nunquam dici potest, quod fuerit in esse, modo autem nõ obseruato ex post facto resoluitur, & annullatur ex distinctione Bart. in l. quibus diebus S. Termilius nu. 13. ff. de cond. & demonstrat. de quo latè Menoch. in cons. 134. num. 30. cum seq. vol. 2. verum non annullat interim, nec impedit actum, ex mente Bart. in loco citato posuit Rebuff. in l. maiori parte 156. col. 2. vers. utilitas ex his resultat ff. de verb. signifi. & Decian. optimè, quod interim actus valet, & sit exequendus in cons. 8. à nu. 75. cum seq. vol. 1. & quamuis in exitu æquiparantur, quia non consequitur, qui non paret conditioni, sicut qui non, paret modo; inspecto tamen principio differunt, nam in conditione non datur actio, nisi extet conditio, in modo contra, nam datur actio; sed cauebit de adimplendo *glos. not. in l. 1. in verbo pro conditione C. de his, quæ sub modo, & sic ad consequendum differunt dicit Andr. in cap. 1. in verbo licebit circa fin. in vers. modus, & conditio quid sit inuestitura.**

- 11 Ad dignoscendum autem, an illa dictio, *dummodò*, apposita in illis clausulis, importet conditionem, vel modum, conciliantur opiniones cum distinctione, ex doctrina eiusdem Bart. in d. S. Termilius, quod aut apponitur actui perfectò, & denotat modum, aut adiicitur actui imperfectò, & antequam actus perficiatur, importat conditionem, Philipp. Franch. in cap. non potest S. illud nu. 6. de præb. in 6. Doct. in cap. verum de cond. appof. Molin. de primog. qui alios cumulat lib. 2. cap. 15. à num. 29. Anna in singulari 580. cum additione, Menoch. cons. 60. nam. 47. vol. 1. & cons. 918. num. 7. cum seq. vol. 10. Modò Rex in priuilegio dat specificè faculta-

facultatem Principi disponendi, & transferendi Terram in extraneum, etiam in vltima voluntate, & sic actus dispositionis faciendę per Principem ex priuilegio perfectus est, nec aliquid antè adimpleri debebat, & ideo adimplementum subsequitur actum: quia prius debebat præcedere dispositio Principis, quàm modus impleri, ideoquē non erit conditio; sed modus, & non impedit obligationem nasci, & implementum, quod requiritur post actum, appellatur de solemnitate effectuali, non formali, latè *Menoch. dicto conf. 134. num. 33. cum seq. autoritate Franc. Sarmient. lib. 2. select. interpretat. cap. tertio numer. primo*, etenim antè dispensationem Principis, & nominationem personę in testamento nihil erat adimplendum, aut faciendum, cū intercedere debuisset mors Principis, vt testamentum suum sortiretur effectum, vt dicit *Diuus Paulus*, cū verò specialiter data est facultas transferendi in vltima voluntate. Dictio illa *dummodò*, deindè adiecta videtur appposita actui perfectio, & modum denotat, non conditionem, decisio est punctualis *Thoma Sanchez de matrimon. lib. 3. disputatione 33. numer. 2. in fin. vers. tandem tom. primo*, autoritate eiusdem *Sarmient.* qui addit, quòd, vbicunquē concedens voluit impleri ante dispositionem, erit conditio, vbi verò postea impleri voluit, erit modus, & non conditio, siuē verba de se ipsis denotent modum, siuē conditionem, vt ibi *numer. tertio in fin. allegans nonnulla iura*, & *Doctōr.* etiam si adfuissent verba, cum hac conditione important modum, immò vbicunquē verba possunt se habere ad modum, & conditionem, denotant potius modum, *Bart. in l. cū mota iuxta princip. C. de transactio. Alex. in consil. 102. num. secundo per totum volum. 1. vbi in additione ad rem nostram al-*

legatur *tex. notab. in leg. cū ab eo ff. de contrahen. emptio.* qui paritèr allegatur à *Molina loco citato*, & à *Bart. in dicto S. Termilius numer. 5.* sicuti facultas concessa cum clausula *saluo assensu* non importat conditionem, vt per *Bald. in leg. terminato num. 7. C. de fructibus*, & *litium expens. per Assēt. in cap. feudum ea lege num. 34. si de feud. fuer. controu.* quod est fortius; modus autem hoc casu operabitur, vt obligetur Principissa ad obtinendam approbationem suę personę, de quo non erit aliquo modo dubitandum, cū aliàs à Sua Maiestate satis honorificè fuerit approbata vltra eius notoriam qualitatem, quę non indiget confirmatione, & modus debet adimpleri potius per modum compulsionis, si expediat Domino, quàm per modum exclusionis, vt idem *Menoch. posuit in dicto conf. 134. num. 37.* & ad summum poterit præfigi terminus ad obtinendam confirmationem, seu approbationem, vel quòd præstetur cautio per Principissam, sicuti de modo implendo loquitur *Bart. in d. S. Termilius*, & *glos. superius citata in dict. leg. 1. C. de his, quę sub modo*, ex quibus remanet firmum, validam esse dispositionem Terrę prædictę in personam Principissę, ac licitè potuisse capere possessionem, licet subsequi debeat confirmatio Regis, qui nihil aliud agere intendit in dicto priuilegio, nisi habere notitiam personę, postquàm facultas disponendi in vltima voluntate non concernebat certam personam, & Regi notitia dari debet, nè forte nominatus fuisset odiosus Regi, vel exterus, vt in alia quæstione considerat *Andr. in cap. Imperialem post num. 9. colum. 3. vers. inter est de probib. feud. alienat. per Feder.* sed interim actus dispositionis prædictę specialiter in testamento concessę validus est, quamuis approbatio requiratur ex prædictis.

Y

13 Postre-

13 Postremò, ex alio Principissa debet liberari à molestia Alexandri, quoniam Princeps in eodem testamento cauit, vt si aliquo casu gratia prædicta Principissæ prodesse non posset, tunc grauauit successorem in Terra prædicta ad soluendum Principissæ ducatos 84. mille, & illud plus valoris eiusdem Terræ, quam licuisset retinere vsquè ad integram satisfactionem, cuius dispositionis autoritate potuit Principissa capere possessionem, non ad finem acquirendi dominium; sed retinendi tenutam, & naturalem possessionem, quod non est inconueniens, etiam quòd dominium ad alium pertineret, vt idem *Consiliarius de Georgio* considerat in dicta allegatione 12. post nu. 25. & possessio illa dicetur sine vitio, & donec æstimatio prædicta soluetur, datur retentio feudi prædicti, vt docet *Curtius iun. in conf. 30. numer. 10.* vbi quòd immissio impediri non potest quòd ad possessionem, & posset opponi alteri, quòd sibi debetur æstimatio, quem refert, & sequitur *Lanar. conf. 80. num. 51.* & loquuntur in casu fortiori in illa quæstione, quando legato feudo debetur æstimatio, aliquo non expresso à testatore, quod absquè difficultate procedit in casu nostro, dum testator expressè grauauit successorem pro integro valore, quod licitè fieri permittitur in feudo hæreditario, sicuti *Loffred. posuit in conf. 46.* relatus à *D. de Franchis decis. prima, à num. 33. & seq. & Lanar. dict. conf. 80. num. 28.* & quòd insuper valuisse feudi possessionem ingredi, & retinere, quòdusquè fuerit satisfactum, quod non est prohibitum, cum Dominus non ledatur, nec contemnatur, quia videtur concessa perceptio fructuum etiam contra hæredem in feudo, non autem, quòd super feudo ius constituatur, iuxta posita per *Afflict. decis. 240. num. 9. circa fin. & in decis. 26.* Et

quia ex vtroquè capite, tam ex priuilegio, quàm ratione æstimationis soluendæ, si gratia aliquo modo non sufficeret, patet, Alexandrum aliquam spem probabilem in futurum habere non posse in Terra prædicta, nullo modo erit audiendus, vt idem *Consiliarius de Georgio* ponderat in eadem allegatione 12. post num. 49. *vers. postremò*, & Principissa conseruanda erit in possessione, in qua reperitur.

Decisionem vide in sequenti.

ARGUMENTVM.

Legitima non continetur sub prohibitione, vel renūciatione generalibus verbis facta. Præcarium iunctū cum clausula *ex nunc* est magni effectus. Defuncto factum quatenus ad illius extendatur hæredem: vnà cum alijs notabilibus, de quibus in Summarijs.

SUMMARIVM.

- 1 Legitima per quæcunque verba generalia non intelligitur prohibita. In eius remissione requiritur particularis renūciatio.
- 2 Clausula *ex nunc* depulata cum præcarij constitutione quid operetur.
- 3 Partis motiuum.
- 4 Multifariam, multisquè modis consuetatum, & nu. seqq.
- 7 Contractus destructioni, siue reuocationi debet interuenire actus retrofiliis, prout ad illius constructionem seu validitatem.
- 8 Scientia deducitur ex coniecturis.
- 9 Præcarium defuncto factum quando,

do, & quomodo redintegretur illius heredi.

Donatarius quando post constituentis donatoris obitum illam constitutionem possessionem amittat.

10 Donator disponere censetur in saccessorem ab intestato, si disponendi facultate non sit usus expressè.

Heredes ab intestato censentur tacite vocati à Defuncto.

Heredis institutio simplex, prout generalis dispositio omnia complectitur.

Exceptis lucris nuptialibus.

11 Possessionis causam quis sibi potest mutare.

Nec non possidere pluribus de causis.

Quod non conceditur in dominio.

12 Contractus modalis dicitur purus resoluendus sub conditione, & interim agi potest ex eo prout cautio de modo adimplendo.

13 Motuum Partis cum eius resolutione, & num. 14.

Loffred. notab. traditio ex aduerso adducta, & ponderata, multis modis distinguitur, & declaratur.

Assensus an prestari possit super testamento post Testatoris obitum in præiudicium heredis.

Alienandi, vel disponendi facultas in feudalibus concedi consuevit sub varijs modis, & formulis hic relatis.

Quo euentu Regis tantum interesse, non autem heredis consideratur.

Huiusmodi autem formula, siue clausula quid importent.

Insigne Petr. de Greg. testimonium recensetur, & num. 15.

16 Regis est electio petere seruitium in pecunia, vel in persona.

Femina nihilominus in Regno tacite videtur admissa ad seruendum per substitutum, postquam fuit habilitata ad succedendum in feudo.

Feudi natura semper firma manet iuxta prima inuestitura tenorem,

exceptis ijs, in quibus postmodum expressè alterata reperitur.

17 Donatio omnium bonorum presentium, & futurorum quam ratione nullitati subiaceat.

18 Frater non potest querelare testamentum fratris, nisi turpi persona instituta.

Pro Eadem.

CONSILIVM XXVII.

Ræsens causa allegatione non indigebat, cum vndique pateat notoria iustitia Principissæ; sed vt dubitationi locus non remaneat ex longa recitatione Aduersarij, ex infrascriptis breuiter apparebit, omnia obiecta longè distare à specie, de qua agimus quoad singula corpora in iudicio ex vtraque Parte deducta.

1 Quoad bona fideicommissio subiecta erit aduertendum, quod licet vinculum à Sigismundo Loffredo adiectum amplum sit, & comprehendens quàm plures casus, de legitimæ tamen deductione non loquitur, nec aliquo modo potest intelligi prohibita ex quibuscunque verbis generalibus ad *tex.* cum ibi notab. in *leg. quoniam in prioribus C. de inoffic. testament.* sicut nec in generali renunciatione, aut approbatione filij censeretur remissa petitio, aut retentio legitimæ; sed requiritur specialis renunciatio ad *tex.* clarum, & vulg. in *leg. si quando S. generaliter C. eodem tit. de inoffic. testam.* ob quod ab omnibus communiter receptum est, requiri expressam prohibitionem legitimæ quoad dispositionem, & expressam acceptionem respectu filij, de quo latè *Perègrin. ad satietatem omnia cumulans in tract. de fideicommiss. art. 36. à num.*

87. *cum multis seqq.* ideòquè licèt in alijs casibus in fideicommissò contentis non esset alteranda forma dispositionis, cùm agimus de legitimæ retentione, nec dispositio grauantis, quæ de legitima non loquitur, obstare poterit, nec alius contractus poterit esse impedimento, quòminùs liceat bona prædicta retinere pro deductione legitimæ competentis Marco Antonio patri Principis defuncti, dum ex aduerso non ostenditur, ex alijs bonis fuisse fortè pro legitima satisfactum, quæ conclusio indubitata est absquè controuersia.

2 Si agimus de possessione Terræ Boualinæ, lis à Principissa instituta non fuit, & meritò, cùm sit domina Terræ prædictæ, ex legitimo titulo donationis inter viuos conuallidatæ Regio assensu Catholicæ Maiestatis, ex qua possessio, nèdum dominium; ante mortem Principis ex illa clausula *ex nunc* ex precarij constitutione per momentum ante mortem donantis translata est ex iuribus vulgatis, vt ultra alia adducta docuit per multa iura *Guid. Pap. decis. 268. Alexan. conf. 83. col. 3. vers. confirmatur hoc vol. 3. Tiraq. de iur. consti. limit. 2. num. 15.* & nouum fuisset litem introducere, vbi lis cadere non potest.

3 Ex procuratione verò, quam Pars ponderauit, nec simulatio deduci poterit, & minus amissio possessionis ex eo, quòd Principissa fuerit constituta Vicaria etiam sequuto obitu Principis ex pluribus.

4 Primò, quia in illa constitutione constituitur Vicaria, etiam quòad Terram Montis Caueosij, & Sancti Lucæ, in quibus cadere poterat gubernium Vicario nomine, & post mortem Principis, cùm respectu Terræ Montis Caueosij non poterat haberi notitia testamenti, & dispositionis factæ, nisi sequuto obitu, immò

Principissæ ignoranti interim aliquid imputari non poterat, vt dicitur inferiùs, & quòad Terram Sancti Lucæ licèt poterat constitui Vicaria post mortem ex potestate substituendi concessa Principi à Hieronymo Marchesio vtili Domino dictæ Terræ, & ideò singula singulis referendo illa verba, *sequuto obitu*, diriguntur ad loca, in quibus cadere poterat.

5 Secundò in eadem procuratione dicitur expresse *citra præiudicium actuum factorum in beneficium Principissæ, tam inter viuos, quàm in ultima voluntate*, & sic nèdum non infertur præiudicium; sed confirmatio omnium dispositionum.

6 Tertiò Principissa nihil legit in Terra Boualinæ vigore procurationis, cùm esset effecta domina irreuocabiliter, quòad dominium, & possessionem, quam nunquam amisit.

7 Et insuper, vt potuisset transferri in Principem donantem, requirebatur titulus retrosimilis cum nouo assensu, & non coniectura leuis, & fragilis ex dicta procuratione, & sic retraditio erat necessaria iuxta verba *Andrea in cap. 1. S. si vasall. de feud. num. 2. in fin. si de feud. defunct. milit. Corn. in nouis. conf. 208. num. 10. vol. 1.*

Possessio autem Alexandri non obest, quia violenter, & manu armata capta fuit post litem motam ab eodem Alexandro, qui nunc allegat ignorantiam litis prædictæ institutæ à Procuratore, quem asserit non esse personam legitimam, & ego non video, qua alia supplicatione vtatur pro obtinenda immiissione prætensa summarie, nisi illa oblata sub die 25. Octobris, possessio autem capta fuit sub die 8. Nouembris, & sic elapsis 13. diebus à die supplicationis, ex quo spatium sine dubio scientia conijcitur, sicut *Bart. docuit in l. 1. num. 15. ff. si cert. petat.*

Sed

Sed sit utrunq; sufficit, Principissam statim habita notitia dictæ violentiæ conquestam fuisse de turbatione in Sac. Consil. & sic nedum non potest allegari negligentia; sed expressa cōtradictio, & recursus ad Sac. Cōsil. sequuto enim obitu Principis constituentis se possidere Terram nomine Principissæ, hæres constituentis non poterat amplius inhærere illi possessioni, seu detentioni, nisi Dominus ei permiserit, aut expressè, aut tacitè, relinquendo illum in possessione rei, & tunc illi videretur reintegrare precarium defuncto factum, verba sunt *Tiraq. in tract. de iur. const. par. 2. ampl. 13. nu. 2. & 3.* vel quando post mortē donantis hæres acceperit possessionem, & donatarius sciens ab alio occupatam, neglexerit illam accipere: quia tunc amitteret possessionem, cum suspicari videatur posse repelli, ut idem *Tiraquel. posuit in dict. tract. par. 3. limit. 21. num. 9.* has traditiones per prius posuit *Affli. in decis. 335. sub nu. 5.* relatus per eundem *Tiraquel. dict. num. 2.* & neutrum prædictorum potest applicari ad casum nostrum, stante cōtradictione expressa, ut supra.

10. Ridiculum est autem allegare nullitatem donationis ex eo, quòd dum Princeps in donatione reservauit facultatem disponendi de duc. 40. mill. etiam in beneficium piorum locorū, non facta dispositione specificè, quòd sit inducta propterea rescissio, seu nullitas donationis, siquidem si non disposuisset, non ex hoc donatio rediditur nulla, quæ non est sub conditione inita; sed illi duc. 40. mill. remanissent in hæreditate Principis in beneficium successorū, testamēto nō facto, ex reg. l. *conficiuntur ff. de iur. codicill. D. de Franch. decis. 45. per totam*, & factio testamento pertinent ad hæredem institutum, & sic ad eandē Principissam, ultra, quòd etiam instituendo generaliter, censetur de illis disposuisse, *tex. est in l. si quis prioris S. certum*

C. de secundis nupt. licet secus sit in lucris nuptialibus, quæ præsumitur liberis conseruare, non facta dispositione; sed regulariter omnia includuntur, ut in *authent. nunc autem cum glos. 1. in fin. eod. tit.* igitur nescio, quid sibi velit ex hoc Alexander, tã quoad duc. 40. mill. reservatos, quàm respectu prætensæ nullitatis, & hæc pulcherrima iura, & actiones poterit sibi reservare in petitorio pro suo arbitrio.

11. Quoad Terram Montis Caueosij nihil obstat, quòd fuerit Principissa constituta Vicaria etiam sequuto obitu, quia viuente Principe, non habita notitia institutionis, de qua non fuit facta, nec potuit fieri mētio, valuit interim possidere, seu regere uti Vicaria; sequuto verò obitu, uti hæres particulariter instituta in Terra prædicta potuit sibi mutare causam possessionis, & possidere pro hærede, sicuti tanquam hæres Procuratorem constituit *glos. in l. cum nemo C. de acquir. possess. ex pluribus enim causis possum possidere, ut si primò emi, postea fiam hæres, pro emptore, & p hærede possideo l. 3. S. ex pluribus ff. eod. tit.* secus autem in dominio, quia titulus non multiplicatur; licet ex pluribus causis aliquid possit deberi, ut *Iser. docet in cap. 1. nu. 3. de eo, qui fin. sec. agn.* proindè etiam extraneæ uti vocata ex particulari priuilegio licitè potuit capere possessionem Terræ prædictæ, non obstantibus obiectis non concernentibus terminos præsentis causæ.

12. Non obstat, quòd priuilegio Sux Maiestatis Principissa uti non possit ex conditionibus appositis, quæ prius adimplendæ sunt, quoniam iam fundatum est in allegationibus, qualitatē, & clausulas in dicto priuilegio adiectas non continere conditionem; sed modum, ex quo interim actus perfectus est, & datur actio; & ad summum Principissa ad aliud non tenetur, nisi præstare cautionem de modo implē-

do iuxta glos. in l. i. C. *his, qua sub mod.* & actus non potest dici in suspensio, vt Pars prætendit, cum specificè concessa sit facultas transferendi in vltima voluntate; sed dicitur purus, quauis resoluendus sub conditione, & interim ex eo agi potest, vt vltra alia adducta per plura iura posuit Soc. in *conf. 62. num. 4. vol. 4.* & ex clausulis prædictis adimplendis Pars ad præsens non potest aliquid allegare, cum respiciant causam petitorij, quando implementum non sequitur, & tunc rectè etiam de retentione opponeretur, quousquè æstimatio solueretur iuxta formam testamenti.

- 13 Insuper dum Pars prætendit, assensum S. M. qui subsequi debet pro implemento dictarum qualitatum, non posse obtinere ex eo, quòd sequuta morte quæsitum est ius fratri agnato proximiori, in cuius præiudicium Rex Catholicus assensum non præstabit, ex doctrina Loffr. in *cap. 1. S. donare in vers. vidi aliquando dubitari in fin. verb. illius questionis*, vbi loquitur in facultate concessa dandi feudum, tam inter viuos, quam in vltima voluntate, illa decisio non officit, licet longè diuersa sit à specie, quam agimus.

- 14 Etenim in illo casu data erat facultas disponendi etiam in vltima voluntate, Regio tamen assensu interueniente, & cum dubitaretur, an assensus potuisset præstari post mortem, concludit Loffred. quòd sic ex pluribus.

Et signanter, quia assensus ille non requiritur pro forma; sed pro interesse Regis, vt in *vers. in casu autem hoc*.

Immò, ex quo disponens tempore mortis non potest requirere assensum Domini propter ægritudinem, vel distantiam loci, & periculum erat in mora, quia si voluisset expectare consensum morte præuentus, non potuisset de feudo disponere, valet actus, ex quo si Rex fuisset præsens, tenebatur consentire, vt in *vers. quinto probabiliter dici potest*.

Et omissio, an assensus possit præstari super testamento post mortem in præiudicium hæredis, de quo Bald. late in d. S. *donare, Capyc. decis. 115. Ann. alleg. 69. & Regens de Pont. de potest. Proreg. in tit. de refutat. feud. S. 5. nu. 11.* quia hic non est casus noster, aduertendum est, quòd siue ille ablatius absolutus importet conditionem, siue modum, solet concedi facultas alienandi, vel disponendi sub varijs formulis, scilicet *assensu nostro accedente*, vel *saluo assensu*, vel *cum reservatione assensus*, vt D. de Ponte in *conf. 80. num. 45.* referens Loffred. & alios, vbi comprobat, quòd sit modus à nu. 14. adhuc si esset conditio, posset impetrari post mortem: & si dispositio non est conditionalis, cessat omnis difficultas, vt ibi post num. 50. adducit rationem, quia cessat interesse hæredis, & de interesse Regis tantum agitur, vt ibi late, & particularius, quòd data prædicta facultate possit assensus præstari post mortem, & ille clausulæ referuntur ad illam causam tantum, si Rex habuerit iustam causam contradicendi, qua non data, tenetur assentire, cum Dominus requirendus sit, an sua interfit respectu habilitatis personæ, non ad validitatem actus, etiam quòd hæres contradicat, quoniam cessat facultas reuocandi, & agitur de præiudicio solius Domini, posuit egregiè Petr. de Greg. de *concess. feud. par. 6. quest. 8. in verb. viso puncto* post num. 4. & 14. & per totam illam questionem, examinando doctrinam Loffred. subdens, quòd dum in fine Loffred. ait, non debere cõcedi assensum post mortem, vbi non agitur de solo præiudicio Domini; sed etiam de præiudicio agnatorum, quibus ius quæsitum est, hoc dictum intelligi debet, vel in casu, quo Rex non tenebatur assentire (quando scilicet facta est dispositio, & petitur assensus post mortem, non præcedente facultate disponendi, ita declarando Andr. in *cap. Imperialem num. 15.*) vel iustam causam

causam habebat contradicendi, aliàs dictum *Loffred.* non esset fulciturum ratione, & ipse contrarium confirmauerat pluribus rationibus, vt benè cōcludit Author prædictus, qui omnino legendus erit, & posuit quoque *Afflict. in cap. feudum ea lege post nu. 44. vers. ego solitus sum dicere, si de feud. fuer. controuer.*

- 15 Et si prædicta procedunt in quaestione prædicta, vbi requirebatur assensus, ex illa clausula ablatiui absoluti, in casu nostro cessat quælibet difficultas, quoniam quoad agnatos in specie cautum est in albarano, vt Princeps valuisset disponere etiam in beneficium extraneæ personæ, dummodò eo tempore haberet successorem absquè alio assensu, & sic præiudicium successorum iam specificè sublatum est, & dum Rex confirmat hanc gratiam, dicit, *quod valeat transferre in ultima voluntate in personam idoneam, & ad nostram satisfactionem, dummodò habeat successorem iuxta formam literarum nostri Proregis*, & agitur ex dicto priuilegio confirmante albaranum, & non dicit *nostro assensu interueniente*, & sic actus vndiquè perfectus est, approbatio autem, & quod persona sit idonea, respicit tantum interesse Regis, non hæredum, immò non est dubitandum, assensum debere concedi ex his, quæ idem *Loffred. de Pont. & Petr. de Greg.* afferunt indubitanter.

- 16 Quod autem persona sit idonea, vel æquè idonea, non interest Alexandri; sed Regis, & quamuis desit qualitas masculinitatis, non ex hoc Principissa nō dicitur idonea, quia quando foemina est habilitata ad succedendum in feudo, vt in Regno, quamuis sit in electione Regis petere seruitium, non in pecunia, sed personaliter, vt *Andr. dicit in cap. 1. §. similiter de Cap. qui cur. vend. & in cap. Imperialem §. firmiter de prob. alien. per Feder.* videtur tacitè actum, vt valeat seruire per substitutum *Spec. in tit. de*

feud. §. quoniam vers. 21. latè Cumia in cap. si aliquem in verb. masculus nu. 43. fol. 226. aliter. sequeretur, quod Rex voluisset excludere foeminas, & mutare naturam huius feudi, cuius natura tantummodò alterata est, vt succedat extraneus; sed in ceteris remanet firma iuxta tenorem prædictæ inuestituræ ad *tex.* cum ibi notat. *in cap. 1. de feud. non hab. prop. feud. nat.*

Demum audiui controuerti prima principia, dum allegatur nullitas donationis, & testamenti, vti de omnibus bonis in fraudem successorum, verè assumptum proponendum in Sac. Consil. etenim in casu nostro nō adsunt bona Consuetudini subiecta, & tunc testamentum etiam in præiudicium agnatorum sustineretur pro medietate.

- 17 Quò verò ad feudum miror, quomodò allegetur fraus ab agnato, cum simus in feudo hæreditario, data facultate disponendi, vt in casu nostro, donatio verò sola non fuit omnium bonorum, sed Boualinæ tantum cum valido assensu, & quando sit omnium bonorum, non redditur nulla ratione fraudis in præiudicium successorum; sed quia tolleretur libera facultas testandi, & ideò dum alia bona supersunt, cessat nullitas ex traditis in vulg. *l. Stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obligat.*

Et vltra donationem quoad dispositionem vniuersalem in testamento, quomodò Pars allegat fraudem, si non est descendens; sed frater, qui aliquid prætereendere non potest, nisi quando turpis persona esset instituta iuxta terminos institutionum *S. 1. In §. de inoffic. test.*

Igitur his omnibus sublatiis, vti leuissimis conseruanda erit Principissa in possessione omnium bonorum prædictorum, nec opus est respondere ad figuratam mentis ægritudinem Principis, nec rationem reddere, cur etiam nomen Alexandri à fratre omisum fuerit, cum hæc non respiciant causæ

causæ defensionem, & spes omnis sublata est pro Alexandro, etiā quoad Terram Montis Caueosij, tam inspecto priuilegio, quàm ex dispositione Principis grauantis successorē quoad integrum feudi valorem, qua ratione etiam possessio nō denegatur, vt fundatum est in allegationibus.

Die 15. Decembris 1612.

Facta relatione in S.C. per Reg. Consiliar. Ferdinandum Branciam tunc causæ commissariū, nunc in Supremo Italia Senatu digniss. Regentem, ac Dacem Beluederis, omni virtutū genere ornatissimum meum Dominum: iunctis Dominis duarum Aularum, decreto fuit prouisum, quod detur terminus iuris, & interim manuteneatur in possessione Terra Boualinae, & omnium honorum burgensaticorum remansorū in hereditate Principis viri Ill. D. Beatrix Vrsina Principissa Mōtis Caueosij eius uxor, & Alexander Loffredus desistat à turbationibus: Terra verò Montis Caueosij sequestretur penes personam declarandam per S.C. usq; ad declarationem faciendā à S.M. seruata forma priuilegij in actis producti.

Deinde cum fuisset exhibitus assensus, seu approbatio S.M. facto iterum verbo sub die 27. April. 1613 fuit prouisum, quod sequestrum Terra Montis Caueosij, ordinatum fieri per supradictū decretum, stante priuilegio confirmationis, & approbationis S.M. in actis exhibito tollatur, & proinde Ill. D. Beatrix Vrsina manuteneatur in possessione Terra predictæ Montis Caueosij, penes Borrellum, nunc de Martino Actuarius.

ARGVMENTVM.

Officialis, qui pro exercitio officij admitti non poterat, nisi præstita cautione ducat. 20. mil. si fuit admissus per eum, de cuius interesse agitur, integre, & adamussim nō adim-

pleta dicta fideiussione; sed in eius parte, an fideiussores, qui diuersis intercesserūt temporibus, possint conqueri, & dicere de nullitate dictæ fideiussionis, vel alio beneficio iuuari, & attenta forma, circumstantijs particularibus, necnon generalibus renunciationibus præsentis fideiussionis concluditur negatiuè ex considerationibus aliquot ineluctabilibus, & satis efficacibus.

SVMMARIVM.

1. Factum duplicis articuli indicatium præmittitur.
2. Obligatio penes acta promptam habet executionē, etiā parte non monita. Idquē procedit, tam inspecto iure communi, quā particulari huius Regni. Nec Iudicis decretum, vt præstita cautione supersedeatur, alicuius erit roboris, Regia refragante Pragmat.
3. Motuum Partis ex aduerso hic adnectitur, & submouetur num. seq. & pariter 7.
4. Scriptura illiquida per aliam indubitata, qua probatione non indiget, potest liquidari. Executio incipit à literarum exequutorialium expeditione, siue relaxatione. ibid. circa fin.
5. Creditoris interest, plures habere obligatos, & euident adnectitur ratio.
 - inuitus cogi non potest ad mutandum debitorem, vel fideiussorem.
 - potest tamen pro suo arbitrio fideiussionem moderari tam respectu quantitatis, quàm personarum.
 - admittens debitore ad officij exercitium, etiam integra non præstita fideiussione conuenta, sibi censetur præiudi-

iudicasse, & cum ratione.

in dubio fideiussoris qualitatē præsumitur percellere.

6 Renunciare quilibet potest suo iuri, etiam si damnum inde ipsi sequatur. Obligatio principalis est de substantia fideiussionis, non autē huius aliqualis remissio, & moderatio. ibid. in fin.

8 Succedit nunc secundus articulus, seu alterum fideiussorum motiuum. Cuius resolutio ponitur nu. 9. & seqq. Exceptio cedendarum actionum quādo sibi vindicet locum.

Fideiussores plures an in aliqua obligatione unico contextu, & simul intercedant, vel successiuis vicibus, siue diuersis tēporibus, nō parū interest. Fideiussor in dubio non præsumitur idoneus.

10 Fideiussori, item correo soluentibus quando sit facienda cessio.

Correus mādati actionē habere videtur aduersus correū secundū Accurs.

Fideiussores interdum ex forma obligationis, & ex amplissimis renunciationum clausulis non distinguuntur à principalibus obligatis.

Obligatus insolidum differt à principaliter obligato.

Clausula proprio nomine, principaliter, & insolidum non debet manere, absquē effectu aliquid operandi.

Diuisionis beneficium quibus nō competit, nec cessio facienda est.

Dictum fuit glos. quod non transit sine controuersia.

11 Diuisionis beneficio concesso fideiussoribus, & correis non gaudent plures de per se principaliter obligati secundum egregiā Roman. traditionē.

Cessio, quæ equitati innititur hoc tantum exposcit, ut cedantur iura talia qualia, & amplius non retorquetur aduersus cedentem. ibidem in fine.

12 Cessio actionū quādo, & qualiter fiat.

13 Exceptio cedendarum an tollatur generali renunciatione.

Renunciatio facta omnibus legum auxilijs cum iuramēto, cessare facit exceptionem cedendarum.

Pro Generali Thesaurario.

CONSILIVM XXVIII.

Ideiussores Ascanij Cor-
si olim Cascerij Regiæ
generalis Thesaurariæ
in dubium reuocant fi-
deiussiones præstitas, &
iporum obligationes illa ratione,
quòd dum esset cautio præstanda pro
summa ducatorū viginti mille, acces-
serunt fideiussores tantummodò pro
summa ducatorū vndecim mille, vel
circa, ex quo duo resultant articuli
discutiendi. Primus, an fideiussiones
intelligatur extinctæ in totum. Secun-
dus, an fideiussores saltim excipere
possint teneri solummodò pro rata,
ac si fideiussiones præstite fuissent p
integra summa ducato. viginti mille.

2 Verū antequam ad resolutionem
articulorum deueniam, est aduertend-
um, quòd fideiussores prædicti, qui
se obligauerunt penès acta Magnæ
Curix, audiri non debent, nisi factò
deposito, vel in vinculis; siquidē dum
agitur de obligatione capta penès a-
cta, illa paratā habet exequutionē par-
te nō citata, tā de iure cōmuni ad tex.
in l. cum, pro quo, vbi Doct. ff. de in ius
voca. quā de iure Regni, iuxta Ritum
M. C. num. 128. per Afflict. decis. 30.
nu. 2. & D. de Franch. decis. 118. nu. 7.
adeò quòd Iudices non possunt in-
terponere decretum, quòd superse-
deatur præstita cautione, vt extat Pra-
gmatica num. 47. in tit. de offic. Magi-
stri Iustitiar.

3 Nec obstat, si dicatur, obligationē
non esse liquidam, cū in ea certa
summa non promittatur, & certa dies
adiecta non sit, & proindē cū ne-
cessaria sit liquidatio, cessat exequu-
tio parata, cū Ritus, & Doct. lo-
quantur de obligationibus liquidis.

4 Siquidem non est nouum, quòd
vna scriptura, quæ de per se non est
liquida,

liquida, liquidetur per aliam scripturam liquidam, quæ probatione non eget, quo casu datur exequutio, nulla exceptione admittitur, ut disponitur in alio *Ritu nu. 167.* & intelligunt *Docto.* siue liquidetur per aliud instrumentum, siue aliam publicam scripturam, cui fides adhibetur, ut habetur in eodem *Ritu* per *Carauit. num. 14. cum duobus seqq. Bald.* similiter posuit in *l. fin. 2. not. C. de fals. caus. adiect. legat.* quem allegat, & sequitur *glos. in eod. Ritu in vers. plura instrumēta*, cū igitur Ascanius sit declaratus liquidus debitor per declarationē Regiæ Cameræ, obligatio fideiussorum habere debet paratam exequutionem, maxime cū absque aliqua præuentione iā sit incēptum prius ab exequutione per expeditionē literarum exequutorialium, & carcerationem fideiussorum, ut tradit *Affli. decis. 387. num. 8.* & in hoc nulla potest adesse difficultas. Verum pro maiori claritate ex infrascriptis patebit notoria iustitia Thesaurarij circa exequutionem quantitatum contentarum in obligationibus, quam nullo modo fideiussores euitare possūt, & sic deuenio ad articulos propositos.

- 5 Primus articulus medicam, vel nullam admittit dubitationem, quamuis fideiussiones, & obligationes præstitæ non contineant summam ordinatam per Thesaurarium, est namque verissimum, fideiussionem ordinatā pro summa ducat. viginti mille continere merum fauorem Thesaurarij creditoris, cū creditoris inter sit plures habere obligatos *l. 4. §. fin. in fin. ff. de liberat. legat.* ut magis intuito pecuniam habeat *l. 1. §. sed aut ff. de actio. & obligatio. §. 1. Inst. de fideiussor.* & licet creditor à debitore cogi non possit mutare debitorem, vel fideiussorem inuitus, aut obligationem semel constitutam, ut in *leg. si mandato meo §. 1. ff. mand. per Ias. in l. debitorum num. 5. C. de pact. Hippolyt. in Rubric. de fideiussor. post num. 215. &*

num. 306. & Cagnol. in l. plus cautionis num. 7. ff. de regul. iur. ipse tamen creditor pro eius arbitrio sine dubio potest fideiussionem, tam respectu quantitatis, quam personarum, & alias quouis modo moderari, & admittere debitorem, prout Thesaurarius egit, admittendo Ascanium ad exercitium officij cum dictis obligationibus præstitis, licet non pro tota summa ordinata, poterat enim apud se explorare, an hoc, vel aliud expediret iuxta *tex. in l. 2. §. fin. in fin. ff. mandat.* & admittendo Ascaniū ad exercitium, fideiussiones præstitas approbasse videtur, sibi præiudicando, cū alias admitti non debuisset, & admissio prædicta facit bonam fideiussionem, dicit *tex. in l. inter causas §. abesse ff. mandat.* & ipsius intererat habere plures, vel minores, istos, aut alios idoneos fideiussores; ideòque sufficit, si cum istis fideiussoribus datis admitteret ad *tex. l. qui satisfacere*, vbi etiam *Paul. de Cast. in vers. in ult. ff. de fideiussor.* & dum fuit admissus, præiudicatur, Thesaurariū sciuisse fideiussiones datas arg. *tex. in l. qui cum alio ff. de regul. iur. per Angel. in leg. 1. ff. si quis caution.*

- 6 Insuper est aduertendum, quod fideiussio præstanda dependebat tantummodò ab exequutione Thesaurarij; sed non fuit conuentum cum fideiussoribus, ut fideiussio pro hac summa, & non alia præstaretur, & si ordinata fuisset fideiussio pro minori summa, tantò facilius præstita fuisset, cū igitur nulla conuentio allegari possit cum fideiussoribus, quorū notitiam ab initio ante obligationes captas Thesaurarius non habebat, remanet clarum, fideiussionem præstari debuisse pro satisfactione Thesaurarij, & succedit iuris dispositio, quod: satisfactum dicitur, quemadmodum: creditor voluit, qui poterat recedere à pignore, & sibi cauere, prout ei placebat, quāuis deciperetur, *tex. est not. in l. si rem alienam §. omnis vers. & generaliter*

neraliter ff. de pignor. actio. & quamvis Ascanius iuxta ordinem fuisset obnoxius præstare fideiussione pro summa ducatorum viginti mille, poterat esse contentus Thesaurarius minori summa, & etiam sola promissione debitoris, & diceretur idoneè cautum, quia sic creditor voluit, & admisit, dicit *tex. singularis in l. 4. S. adijci ff. de fideicommiss. libertat. glos. magna in S. suscepto in verbo personali actione in Authentico de exhibendis reis*, propterea quodam validitatem fideiussionum præstatarum non refert, quod aliæ usque ad summam ordinatam subsequutæ non fuerint, cum poterant remitti arbitrio Thesaurarii, & remissio, & moderatio non est contra substantiam fideiussionis; sed benè obligatio principalis *d.S. 1. Instit. de fideiuss. per Paris. cons. 162. num. 25. vol. 4.*

7 Deniquè fideiussores dicere non possunt, quod aliàs non fideiussissent, & quod tuti fuissent, si fideiussio data esset pro integra summa ordinata, quoniam notorium est, fideiussione ducatorum viginti mille, & longè alterius maioris summe non esse proportionabilem officio Cascerij generalis Thesaurariæ, nec propterea potuissent esse in tuto, immò si fideiussio minoris quantitatis ordinata fuisset, fortius fideiussissent, sperantes ex bonis Cascerij facilius satisfieri potuisse, & demum si verum est (vt demonstrabo) istos fideiussores dici non posse fideiussores, nec correos, nec uti posse aliqua exceptione, quamvis Thesaurarius alios fideiussores, si dati essent, liberalisset, sequitur, vanam esse prætentionem circa inualiditatem fideiussionum præstatarum; sed tantummodò discutiendum est, an teneantur pro rata, ac si fideiussiones pro summa ducatorum viginti mille intercessissent, & sic deueniendum est ad secundum articulum propositum.

8 Secundus articulus prima facie videtur posse sustineri in beneficium

fideiussorum, qui accesserunt, & se obligauerunt ab initio, inspecto ordine pro fideiussione præstanda ducat. viginti mille, & dum aliqui pro diuersis summis intercesserunt, habuerunt contemplationem ad alios fideiussores, qui subsequuturi erant pro complenda summa fideiussionis ordinate, si igitur hoc ab initio fuit ordinatum, ipsis fideiussoribus datis, in actu solutionis faciendæ essent cedenda iura contra alios, qui pro eorum ratis cōtribuerent ad *tex. in l. 2. C. de fideiuss. l. 1. vbi omnes Doctores. C. de duob. reis, Negusant. in tractat. de pignor. in 3. membr. 5. part. num. 35.* & quia pro restanti summa iura cedi non possent facto ipsius Thesaurarii, qui admisit Cascerium, non completa fideiussione soluere non tenentur, & obstabit Thesaurario exceptio cedendarum actionum pro rata competenti alijs fideiussoribus dandis iuxta *tex. in leg. Stichum, aut Paphilum S. pen. ff. de solutio. & l. si pupillus alterum ff. de administr. tuto. per Negusa. loco citato n. 36.* vel fideiussio intelligi debet, ac si præstita fuisset pro dictis ducat. viginti mille.

9 Sed breuiter tuendo iura Thesaurarii, ex pluribus demonstrabitur apertissimè, quàm indebitè fideiussores dati effugiant debitam solutionem, pro integra summa cōtenta in eorum obligationibus.

Primò est vera conclusio, quod quando vnus fideiussit contemplatione alterius, & ratione mutui periculi tunc soluenti competit beneficium exceptionis cedendarum, verum hæc cōtemplatio, & mutuū periculum consideratur, si simul fideiussissent; si verò diuersis temporibus, tunc primus non censetur fideiussisse contemplatione secundi, qui adhuc non intercessit, nisi ab initio ita fuerit conuentum; sed benè è contra secundus contemplatione primi, & hoc casu liberato secundo, primus non potest opponere exceptionem cedendarum, verum liberato primo, secundus

duſ rectè excipere poteſt, doctrina eſt *Bart. ordinaria in leg. ſi ſtipulatus eſſet S. ſi ex duobus poſt num. 3. ff. de fideiuſſ. Neguſan. loco citato, & latè D. de Franchis decif. 55. num. 10. cum ſeq. in caſu autem in noſtro fideiuſſores non dati fuiſſent ultimi, idcirco primi non cenſentur fideiuſſiſſe contemplatione ultimorū, ex quo ad euitandam ſolutionem non poſſunt opponere exceptionem cedendarum.*

Nec obſtat, quòd fideiuſſores dati, videntur habuiſſe reſpectum, & contemplationem ad fideiuſſionem præſtandam pro integra ſumma ducatorū viginti mille ab initio ordinata, qua non completa ex facto Theſaurarij hanc exceptionē videntur opponere, quoniam, vt ſupra dictum eſt, ad alios fideiuſſores futuros reſpicere non poterant, quorum nouitiā non habebāt, nec quòd ſoluendo fuiſſent, ex quo fideiuſſor in dubio non præſumitur idoneus ſecundum *gloſ. in l. ſi uerò S. qui pro rei qualitate ff. qui ſatis d. cogit. Natta in conſ. 143. num. 11. vol. 1. timet etiā, quia nō adfuit talis cōuentio inter ipſos fideiuſſores datos, & Theſaurarium; ſed ordo dūtaxat, quòd caperetur fideiuſſio pro dicta ſumma, qui ſine dubio poterat limitari, & moderari, vt dictum eſt ſupra, & ſi limitata, ſeu moderata fuiſſet fideiuſſio, abſquē dubio adhuc fideiuſſores interceiſiſſent, ſicut ſupra diximus, qui noluerunt teneri ſinguli inſolidum pro integra ſumma; ſed ſinguli pro certa ſumma, & non aliter, non contemplatione alterius: quia voluerunt teneri principaliter ex infra dicendis, & quando alio fideiuſſore non dato, vel liberato primi adhuc fideiuſſiſſent, exceptionem cedendarū opponere nequeunt, vt *Bart. dicit in d. S. ſi ex duobus.**

10 Secundò & melius erit aduertendum, quòd eſt facienda ceſſio fideiuſſori, qui aliàs actionem non haberet contra confideiuſſorem *l. vt fideiuſſor ff. de fideiuſſ. l. cum alter C. eod. tit.*

& ſimiliter correo debendi, licet videatur correat habere actionē negotiorū geſtorum, ſiue mandati contra correat, vt per *glo. in d. l. 1. C. de duobus reis*, vbi *Petr. de Bellapert. & alij*, cuius diuerſitatis rationem ponit optimè *Imol. in d. l. vt fideiuſſor num. 2. & ſeq.* ſed in caſu noſtro iſti fideiuſſores dati dici non poſſunt fideiuſſores, nec correat, & minùs gaudent beneficio fideiuſſorum. Voluit enim Theſaurarius ipſos obligari proprio, priuato, & principali nomine, & inſolidum, & eodē modo fideiuſſerūt cū ampliſſimis renunciationibus, quo caſu per omnia habentur, ac ſi eſſent principales *l. ſi non ſinguli C. ſi cert. pet. & correat nō dicuntur Cyn. in authent. præſente col. 3. verſ. quid dicimus C. de fideiuſſo.* quoniam aliàs illa adiectio proprio nomine, principaliter, & inſolidum non deſeruiret *Lauren. Syluan. in conſ. 84. poſt num. 3. Hippol. in Rub. de fideiuſſ. num. 62.* qui dicit contrarium, quando ſimpliciter ſe obligaffent inſolidum, non principaliter in eadem *Rub. queſt. 57. num. 370. 10. Dilectus de arte teſtand. in tit. de legatis cautela 30. poſt num. 2. & Caualcant. in decif. 31. à num. 20. cum ſeq.* aut ſi tantummodò principaliter ſe obligaffent ſecundum *gloſ. in S. 1. in Authentico de fideiuſſ.* quo ſtante ſi iſti dici non poſſunt fideiuſſores, aut correat, non habent beneficium diuiſionis iuxta *authenticam hoc ita C. eod. & ſi poſtulare non poſſunt, vt fiat diuiſio, nec ceſſio facienda erit, gloſ. not. in l. unde queritur in verbo quòd videtur habere rationem ff. cōmod. & licet contra gloſ. aliqui teneant, ex eo, quòd beneficium ceſſionis eſt diuerſum, Soc. tamē in conſ. 125. nu. 9. vol. 4. defendit gloſ. ea ratione; quia ceſſante beneficio diuiſionis conuenitur ex facto ſuo, quo caſu ceſſaret beneficium cedendarum, vt ibi per ipſum.*

11 Tertiò, vt tollatur omnis difficultas, iſti obligati dici non poſſunt fideiuſſores, nec correat ex alio, fideiuſſores nō dicuntur: quoniā ſunt principaliter;

ter, & insolidū obligati, correi neque: quoniam nō in vna, eademq; summa obligantur, sed diuersis temporibus, & vnus pro certa quātitate duc. 300. alij pro duc. 500. alij pro 1000. vel simili quātitate, & quod vltra non teneantur, & sic quilibet est principalis in sua obligatione, & non habet correm in illa certa quātitate promissa *ad text. in l. si diuisa C. locat.* & non est eadem obligatio respectu personarū, nec respectu numeri, igitur nullo modo dicantur fideiussores, nec inter eos correi, quoniam tunc correi appellarentur, quando insolidum deberent idē secundum *Bart. in l. ult. nu. 6. ff. de duob. reis, allegat tex. in l. reos S. cū tabulis ff. eo. sit.* nec cōstitutores, sed verē dicuntur plures de per se principaliter obligati, & pindē gaudere nō possunt beneficio fideiussorū, & correo rū, vt notabiliter concludit *Roman.* in indiuiduo casus nostri in *conf. 114. col. 2. a nu. 3. in vers. quoniam vt eleganter,* qui videndus erit, & nō habet in hoc contradictorē: sequitur ex hoc, quod istis creditor Thesaurarius non cogitur cedere iura ex natura obligationis, cū nō sint fideiussores, vel correi, vt *D. de Franch. posuit dec. 477. nu. 19. cum seq.* & propterea etiam si alij fideiussores dandi intercessissent, & Thesaurarius illos liberasset, isti conuenti non possunt opponere exceptionem cedendarum, & licet ex æquitatē esset faciendā cessio, vt oēs pro rata contribuerent, tamen quando ex æquitatē fit cessio, tunc ceduntur iura talia, qualia, & si posset oriri damnum, nō teneretur, vt latē idem *D. de Franch. dec. 427. nu. 3. in fi. & seq.*

Quartō ex alio repelluntur, siquidem magna est differentia, an plures simul pro eadem summa se obligaerint ex causa onerosa, veluti ex mutuo, vel emptione, & tūc licet quodam creditorem tenentur insolidum, inter eos tamen sunt fideiussores, & inspicendum est, an ad vnum, vel plures pecunia peruenerit, & pro quantita-

te ad vnum, vel alios peruenta esset faciendā cessio secundum *glo. in l. sed Iulianus S. item si duos ff. ad Macedon. & in l. vir uxori S. j. vbi DD. ff. ad Velleian; Hippol. in singul. 2. vbi alios allegat, aut verō non interuenit pecunia, & sic nihil ad aliquē ex obligatis peruēnit, siue ex liberalitate intercesserunt, tunc quamuis vnus insolidum obligatus solidum soluerit, non poterit petere cessionem contra alium, nisi sint socij, vt ibi per ipsum, verū socij nō dicuntur, ex quo communiter se obligant, vt dicit *glos. magna in d. l. vir uxori S. fi. in verb. intercessionē in vers. nec potest dici societas,* & melius in specie, quando nihil ad eos peruēnit, idem *Bar. in l. Modestinus nu. 8. ff. de solution.* vbi causam onerosam appellat causam mutui, vel emptionis, aut similis, *Paul. de Cast. in l. si ex toto S. 1. num. 4. ff. de leg. 1.* quando nihil peruēnit, quod in nullo faciendā est cessio, vel si conueniretur ex causa lucratua in ead. *l. Modestinus post n. 4. qui videndus erit, & Ioan. Fab. in S. ex duobus,* quando nulla recepta pecunia, vel ex causa donationis *num. 5. circ. fi. Inst. de duob. reis,* & in indiuiduo in pluribus obligatis pro bona administratione pro aliquo assūpto ad officium Thesaurariæ, quod nō possunt petere, vt actiones cedantur, posuit *Ioan. Petr. Surd. decis. 308. num. 20. & propriē in fi.**

Deniquē hęc disputatio similiter 13 resoluitur ex renunciationibus vniuersalibus appositis in obligationib⁹, vbi renunciant obligati omnibus legū auxilijs, & exceptionibus, vt aperte legitur, quibus renunciationibus stantibus videamus, an si omnes fideiussores dati essent, & Thesaurarius alios liberasset, si (vltra superius allegata) possit opponi exceptio cedendarum, & licet in hac quæstione *Roman.* concludat, non sufficere generalem renunciationem; sed requiri specificam in *conf. 472. & eādē opinionem tenet Bald. in dicta l. si diuisa*

Cl. locat. & Dec. consil. 99. nihilominus communis est conclusio, posse renūciari omni legum auxilio, & ita omnibus auxilijs intelligitur derogatum, maximè cum iuramento, *Bar. in auth. matri, & auia C. quand. mul. tutel. off. fung. pot. Afflic. dec. 220. post num. 1. Capyc. dec. 159. num. 43.* & in specie, quod respectu exceptionis cedendarum sufficiat vniuersalis renunciatio, posuit *Hippolyt. in d. rubr. num. 35. Negusant. loc. cit. num. 24. Corn. consil. 51. lit. P. cum seq. vol. 2.* idem *Dec. in renūciatione vniuersali in cons. 271. nu. 7. Soc. latissimè in cons. 125. nu. 18. vol. 4. Aretin.* cōprobat optimis rationibus, quoniam tantum valet renūciatio facta in contractibus in genere, sicut in specie, & renūcians omnibus beneficijs, probabiliter de omnibus cogitauit in *cons. 33. num. 9. vers. sed dubium facit, Thesaur.* in renūciatione iurata posuit in *dec. 166. num. 4. circa fin.* & alij relati in *addit. ad Roman. in d. cons. 472.* Ex quibus remanet firmum, teneri fideiussores pro summa contenta in obligationibus, non obstante exceptione cedendarum, aut alia quacunque. Cetera pro Generali Thesaurario suppleant peritissimi, & integerrimi Iudices, qui omni iure sunt, & debent esse Protectores Iustitiæ, quam fouet.

Fuit iudicatum per Regiam Cameram, Fideiussores teneri pro integra summa contenta in obligationibus fideiussionum.

ARGVMENTVM

Donatio vxori facta constante matrimonio à Cōsanguineis mariti vtri ex dictis Coniugibus acquiratur. Distinctione plurium casuum propo-

sita cōtrouersia dilucidè explicatur. Post hæc quando donatio inter ipsos Coniuges facta, quæ de iure prohibita est regulariter, morte confirmetur, non minùs vtiliter, quàm diligenter explanatum vnà cum constituto, & precario fictis modis acquirendæ possessionis ad eandem spectantibus materiam.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti thema.*
- 2 *Donatio facta vxori per Cōsanguineos mariti quando vni, & quando alteri ex Coniugibus quaratur.*
Pro perfecta huius articuli resolutione plures distinguuntur casus.
Donatio inter virum, & uxorem regulariter est prohibita.
Quam regulam intellige cum ampliationibus, & limitationibus, quæ subsequuntur, & num. seqq.
Clausula constituti fictam operatur traditionem, & num. 4.
Vsusufructus retentio eiusdem est virtutis, si accedat domini translatio, alias secus.
- 3 *Iuramenti de forma substantiali an sint verba expressa.*
Non est concors Scribentium opinio.
Negatiuā sententiā declara, vt inf. n. 6.
Menoch. cons. 37. num. 48. & 49. asseuerantis, non requiri verba expressa in iuramento, cum satis sit, si constet ex alijs actibus, remanet sine ratione, & autoritate, & n. 6. in f.
Notarius intelligitur rogatus apponere omnes clausulas consuetas.
Iuramento excepto, vt inf. num. 6.
Iuramentum à Muto potest præstari.
Donatio non ignorata præsumitur acceptata.
- 4 *Donationis alharanum, vel instrumen-*

- mentum donatario consignatum per donatorem, possessionem in eundem beneficiatum transferre videtur. Sed intellige, & declara, ut inf. nu. 10. Possessionis fit translatio ubicunque donator vult, rerum donatarum confici scripturam.
- Ceterum hoc assumptum non est usquequaq; verum, ut patet inf. n. 11.
- 5 Donatio facta à viro uxori pro alimentis est omni iure valida. Sed intellige cum declaratione, de qua inf. num. 12. Uxori pauperi competit quarta in bonis viri. Sed hoc recipit restrictionem, quam videbis inf. nu. 12.
- 6 Non entis nullae sunt qualitates. Notario asserenti in instrumento fuisse iuratum fides adhibetur.
- 7 Testibus aperte falsa deponentibus, & contraria non est adhibenda fides. Et principalis ijs utens, causa amissione multatur. Uxori presenti, & acceptati facta donatio, ut morte coniugis donatis possit confirmari, est necessaria traditio. Sed an clausula constituti hoc euentu traditionis vice fungatur. Duo distinguuntur casus. Constitutum collatum post mortem constitutis nihil operatur.
- 8 . . . sequitur naturam, & qualitatem ipsius dispositionis.
- 9 . . . iccirco nec hoc casu transfert possessionem.
- 8 Clausula ex nunc, prout ex tunc, & contrario cuius sit virtutis, & an per eam transferatur possessio. Et in quo differat à clausula ex nunc, pro tunc, & è contra, & in præambula hora mortis.
- 9 Precarij constitutio dupliciter apponi potest in contractu, & inter unum, & alterum modum non paruum intercedit discrimen. Constitutum collatum ad res incertas quid operatur.
- 10 L. i. C. de donat. intellectus.
- 11 Donatio excedens summam 500. solidorum,

necessario requirit scripturam. Donata rei possessionis traditio requiritur ultra instrumentum donationis secundum Consuet. Neap.

Et quaestio est, an sufficiat ficta traditio, quae inducitur per constitutum.

- 12 Donatio facta inter personas prohibitas propter merita, eatenus subsistit, quatenus merita donationi aequivalent.

- 13 Donatio excedens summam quingentorum solidorum de iure non subsistit absque insinuatione.

Fallit in nonnullis casibus, qui recensentur.

Ceterum reuocatum est in controversiam, an annulletur in uniuersum, vel tantum in excessu.

Pro Iacobo Zattara.

CONSILIVM XXIX.

- I Etitio Iuliae Zattarae, iam compilato processu continet infrascripta. Primò, dotes vigore instrumenti dotalis, & ducatos 500. receptos per Caesarem. Zattaram viuentem legatos ipsi Iuliae ab extraneo. Secundò, Gemmas, Argentum, & Aurum, vestes sericas, & alia donata in Albarano contenta, ultra bona argentea ipsi Iuliae donata, viro viuente, quae allegat esse propria. Tertiò, peristroma, vulgò paramentū Auleum, & aliud sericum, & lectos duos ex melioribus cum facultate disponendi. Vltimò, ann. duc. 4000. ex introitibus, qui remanebunt in hereditate, vita ipsius Iuliae durante.

Aduersus quam petitionem Iacobus Zattara frater, & haeres praetiti Caesaris, quem defendimus infrascripta in mediū affert respectu infrascriptorum capitum ex propositis, attendendo veritatem facti.

Quoad primū, respectu dotiū non

2 2 est

est elaborandum, stante instrumento producto, & receptione pro summa. duc. 2820. in quibus nulla cadit controuersia, sicut nec controuertitur restitutio duc. 500. à Cæsare exactorum vigore supradicti. legati Iulix relictæ.

- 2 Ad secundum deueniendo, distinguenda sunt bona, de quibus agitur, aut enim quærimus de bonis donatis Iulix viro viuentem in domo viri ab amicis, & consanguineis viri, & ista non acquiruntur Iulix, sed hæredi Cæsaris viri, cuius contemplatione donata censentur, vt nouissimè decisum refert *Dom. de Franch. decis. 595. 4. vol.* licet dicat, quæstionem esse difficilem, cum iudicandū sit, ac si vir illa donasset, & si hæc dona viro quærentur, breui manu ex viro in vxorē proueniunt, conferunt alia relata per ipsū in *dec. 632.* & quoad ista bona remanet locus hæredi p repetitione. Aut verò loquimur de cæteris bonis in donatione prætensa comprehensis, & tunc exceptis vestibus, & pānis quotidianis, quæ sunt ad vsum quotidianum vxoris, & illas lucrificat, ad *tex. in l. sed si vir §. 1. de donat. inter vir. & vxor.* de quo latè *Napod. in Consuet. si qua moriens in ver. ad vsum* post num. 41. *vers. ex his ergo patet*, quoad alia nihil prætereendere poterit, quoniam & si pro ornatu vxoris aliquo tempore constante matrimonio quædam ex bonis prædictis fuerint accommodata, vxori non quærentur, vt idem *Napod. tradit in d. consuet. in ver. paratum autem*, & est *tex. notabilis in l. si ut certo §. interdum ff. commod. & si prædicta*, & alia bona petita præterit vigore donationis, videndum est, an donatio prædicta subsistere possit, qui articulus comprehendit omnia alia bona in petitione comprehensa, & partitam ann. duc. 4000. similiter donatorum vigore eiusdem assertæ donationis.

Etenim pro inualiditate donationis regula est pro hærede, cum simus

in expresse prohibitis inter virum, & vxorem *l. 1. & toto tit. ff. & C. de donat. inter vir. & vxor.* adeoque nec traditio quicquam valet pro confirmanda donatione, vt dicit *tex. apertus in l. 3. §. sciendum ff. eo. tit.* nisi in casu, de quo inferius dicetur, benè tamen valida iudicaretur, si iuramentum intercessisset secundum *Bar. in l. Scius, & Augerius ff. ad leg. Falcid. Imol. in cap. cum contingat* post num. 89. *de iure iur. per Ias. in l. pacta, quæ contra num. 5.* vbi *Dec. num. 7. C. de pact. & idem Dec. conf. 202. post nu. 2. & conf. 222. post nu. 6.* de quo latissimè *Thef. in dec. 32. à n. 2. cum seq.* Et quamuis donatio inter virum, & vxorem morte viri confirmetur, si reuocatio non appareat, ad *tex. in l. 3. & l. donationes, quas parentes C. de don. inter vir. & vxor.* sublinebitur tamen non in vim donationis, sed in vim relictæ, & adhuc aliud requisitum est necessarium, vt procedat confirmatio per mortem, si antè mortem mariti interuenerit traditio vera, vel saltem ficta per constitutum, aliàs non confirmatur, vt per *Bart. in l. Papinianus ff. de don. inter vir. & vxor. Paul. de Cast. in conf. 138. num. 1. lib. 1. Couar. in rub. de test. 3. p. nu. 3. & Iul. Clar. recept. senten. lib. 4. §. donatio q. 9. col. pen. vers. scias autem*, vel per retentionem vsusfructus, quæ operatur fictam traditionem iuxta *tex. in l. quisquis C. de don. si tamen dominium trāsferitur*, aliàs secus, quia simul dñium, & vsusfructus cōsistere non pōt, ex qua reservatione, dominio non translato, possessio non transfertur *Ruin. conf. 69. nu. 15. lib. 3. vers. & eadem ratione*, latè *Hond. conf. 18. à nu. 48. lib. 2.* Cumq; deficiat in casu nostro iuramētum, & traditio vera, vel ficta, siuè retētio vsusfructus in domino prætensa, nec morte potuit confirmari ex prædictis.

Pars aduersa ad euitandam nullitatem donationis, quam saltem allegat morte confirmatam aduersus regulas prædictas verissimas, adducit infrascripta.

- 3 Primò dicit, quòd licèt in Albarano donationis prædictæ non appareat iuramentum præstitum, quod secundum unam opinionem requirit formalitatem verborum, & quòd verbis expressis iuretur, vt per *Ias. in l. ex ea parte post num. 9. vers. septimò, & ultimò ff. de verb. oblig.* Nihilominus, quia donator in eodem Albarano dedit facultatem Notario conficiendi publicum instrumentum pro cautela ipsius Iuliæ, videtur iuris præsumptione adiectum iuramentum, ex quo videtur rogatus Notarius apponere omnes clausulas consuetas, & verior est opinio, non requiri verba expressa in iuramento, cum sufficiat constare ex alijs actibus, & varijs testimonijs, de quo per *Couarru. in cap. quamuis de pact. in 6. in rubr. num. 4. & 7.* quemadmodum postea explicat latè *Menoch. in cons. 37. num. 48. cum seq.* Ideòq; etiam mutus iurare potest, vt posuit *Honded. cons. 99. num. 21. vol. 2.* Proindè stante clausula prædicta prætendit Iulia, validam esse donationem ab initio; tantò magis, quia deductum est in factò, Cæsarem virum cõsignasse eidem Iuliæ Albaranum prædictæ donationis, quod penès se retinuit, & morte secuta transmisit Notario pro exemplandis pluribus copijs, ex qua consignatione Albarani resultat notitia donationis prædictæ, & ex sola scientia præsumitur acceptatio, vt per *Dec. in cõf. 58. Rol. à Vall. cons. 19. n. 34. vol. 1. Surd. dec. 111. n. 13. & Thesaur. dec. 70. num. 12. cum seq.* Nec obstat instrumentum acceptationis factum à Notario post mortem viri, quoniam illud egit Notarius ex officio, dum tantummodò instrumētum erat extendendum, & processit contra votum Aduocati ipsius Iuliæ, vt deponit Stephanus Castagnola, & p̄indè acceptationem nō fuisse necessariam, q̄ Iulia nō præsentauit, sed Iacobus hæres.
- 4 Secundò dicit, quòd & si cessaret iuramentum, adhuc constaret de traditione ficta omnium rerum, & quantitatū donatarum ex duobus. Pri-

mò, ex clausula constituti, & precarij adiecta in eodem Albarano donationis, vt ex eo legitur, ex quo ficta traditio resultat, quæ sufficit in casu nostro ex supradictis. Secundò, Quia maritus consignauit Iuliæ dictum Albaranum donationis, & sic videtur tradidisse possessionem ad *tex. notab. in l. 1. C. de donat. de quo Ifern. in cap. 1. num. 5. qui success. teneantur il 2. & in cap. 1. num. 2. quid sit inuest.* ac etiam quia voluit, vt rerum donatarum fieret scriptura, ex qua similiter resultat traditio possessionis, vt in his terminis posuit prædicta *Lup. in cap. per vestras in. §. 75. num. 2. & num. 5. & 6.*

- 5 Tertiò dicit, donationem processisse ex causa alimentorum, quia in partita ann. duc. 3000. expressè dicitur, vt commodius viuere valeat, & ultra assertionem Albarani deductum est per testes, quòd aliter viuere non potuisset, & clarum est, donationem factam à viro vxori pro alimentis validam esse, ad *tex. in l. ex annuo ff. eod. tit. de donat. inter vir. & vxor.* quemadmodum vxori pauperi competeret quarta in bonis viri, vulgato *tex. in authent. præterea C. unde vir, & vxor.*

Sed tuendo partes Iacobi hæredis obiecta prædicta facillè diluuntur, & clarissimè ex resolutione ipsorum apparebit, prætensam donationem nec ab initio valuisse, nec morte potuisse confirmari.

- 6 Quòd primum apertè patet, assumptum partis subsistere non posse, & consilium *Menoch.* non opitulari ex pluribus. Primò, casus noster longè diuersus est, quoniam articulus disputari posset, si instrumentum donationis appareret à Notario confectum, cum clausulis solitis, & tunc videndum esset, an iuramentum cēferetur appositum, sed quia deficit principale fundamentum, instrumēto adhuc nō celebrato, quomodò poterit prætendi adhibitum iuramentum in scriptura, seu instrumento non cōfecto à Notario, & sic tanquā de non ente iudicari debet, vulgata *l. eius. qui in prouincia ff. si*

cert. petat. Secundò, etiam si instrumentum adesset, adhuc requiritur præstatio iuramenti, & licet non sint omninò necessaria verba expressa, & formalitas verborum, debet tamen constare, fuisse præstitum iuramentum aliquo ex modis consuetis, & per actum positivum, veluti per tactum scripturarum, vel per alia argumenta, siue solitum morem iurandi, ut explicat *Couarru. loc. cit.* sicut mutus posset respondere, & iurare actu, & nutu, ut per *Bal. in rub. col. 2. ff. de iure iuran.* quem sequitur *Alexand. in l. 1. num. 16. ff. de verb. oblig.* & crederetur Notario fuisse iuratum, si hoc assereret in instrumento, sed quòd nullo modo requiratur actualis præstatio iuramenti, nunquam fundari poterit. Tertiò, si ex consuetudine Notariorum posset apponi iuramentum etiam à contrahente non præstitum, hæc consuetudo si adesset, deberet esse nota contrahentibus, alias non procederet, ut latè posuit *Anton. Gabriel commun. opin. in tit. de consuetud. conclus. 3. num. 38. & Hond. in cons. 54. num. 41. vol. 1.* Modò nedum hæc consuetudo non est nota, nec prædicatur, sed totum contrariū, cum indistinctè sernari videamus, contrahentes iurare coram Notario, & testibus saltem per tactum scripturarum in hac Ciuitate Neapolis. Quartò, licet Notarius sit rogatus apponere clausulas consuetas, ut habetur in *l. fi. C. de fid. instrum.* per *Bal. in l. fi. C. de fideiuss.* & *Dec. cons. 449. num. 26.* non tamen poterit addere iuramentum, quod præstitum non fuerit, ut in specie docuit *Seraph. de priuil. iuram. priuil. 111. nu. 3. Hieron. Grat. optimè in cons. 36. nu. 25. & seq. vol. 1. & latè Surd. in decis. 159. num. 2. Doctores* verò allegati per *Menoch.* non probant assumptum, quoniam *Ani. Corset. in suis singularibus in verb. contractus* posuit, id dici posse expressum, quod ex mente constat, siue ex coniecturis; sed non loquitur in iuramento, quod fortè præsumatur apposi-

tum ex eo, quòd Notarius censetur rogatus apponere clausulas consuetas, & eodem modo sicut *Corset.* loquitur *Afflict. in decis. allegata 44. nu. 14. & 15.* & sic dictum *Menoch.* remanet sine ratione, & autoritate, & tergiuersari non potest, iuramentum esse præstandum aliquo ex modis solitis, & à Notario suppleri non posse, ut fundatum est ex prædictis.

7 Acceptatio verò, quam Pars allegat ex consignatione Albarani, & scientia Iulix præfæ donationis, similiter non opitulatur. Primò, quia verè illa inita fuit per mortem Cæsaris, & dum constat per instrumentum, non potest dici confectum à Notario ex sui capite, sed de ordine Iulix principalis donatarix, nec pòt allegari fuisse initum ex errore dictum instrumentum acceptationis contra votum Advocati; siquidem hoc dicit vnus testis tantum Stephanus Castagnola extra articulum, ut videri potest, & Notarius, si hæc vera fuisset, deposuisset; & dum sequuta est acceptatio per instrumentum post mortem, id demonstrat, omnia alia prætenfa gesta ante mortem figurari; immò nullo modo fides adhibenda erit testibus productis per Iuliam, tanquam apertè falsa deponentibus, & contraria; siquidem vnus deponit, *Che Cesare li consegnò una scrittura, dicendo, l'hò contentata, tenete questa carta,* alio non expresso. Alius verò deponit, *Che l'Albarano le stipulò Notaro Gio. Antonio Matina in presenza di Cesare, e della Signora Giulia, e di esso testimonio,* quod est manifestè fallum, & sic testes nedum inter se contradicunt, & ob id nullatenus sunt admittendi, *cap. fin. de iure iuran. in 6. per Bald. in l. testium 5. col. vers. circa secundas interrogationes C. de testib.* sed tanquam manifestè falsi deponentes essent puniendi, ultra amissionem causæ, ex hoc tantummodo quoad principales. Secundò, quavis donatio fuisset facta Iulix præfenti, & acceptanti, sola acceptatio non

nō sufficit, sed ultra requirebatur traditio, vt morte confirmari potuisset, nec pro sunt considerationes ex aduerso propositæ quoad fictam traditionem, quoniam faciliter reiiciuntur, & sic descendendo ad secundum Partis assumptum respectu traditionis fictæ ex clausula constituti, vt ex prætenſa consignatione scripturæ Albarani.

Quoad secundum (vt dixi) ex clausula constituti apposita in fine huius Albarani constat, non posse induci fictam traditionem in beneficium Iulix, & omittendo, an in casu donationis prohibite inter virum, & uxorem constitutum operetur, existente nullo contractu principali, de quo in specie loquitur *Lupus in d. cap. per vestras in d. S. 75. post num. 6. vers. nec obstat prædictis*, vbi post hinc indè relata reliquit cogitandum. Nihilominus est aduertendum, quod non sumus in donatione facta viro viuentem, & simpliciter inter viuos, quo casu constitutum marito tunc possidente operari posset fictam traditionem, & successiue induceretur confirmatio morte sequuta, sed loquimur in donatione collata simpliciter post mortem mariti donantis, & in specie donatur annuatim 4000. post mortem ex illis introitibus, qui remanebunt in hæreditate, vt in ea legitur, & quia vera traditio non adfuit, minus potest Pars arguere de traditione ficta per constitutum appositum in fine Albarani cum obligatione bonorum, ex quo adijcitur dispositioni directæ ad tempus mortis, & sic constitutio precarij nihil operatur, cum defuncti possessio sit interrupta, & constituens eo tempore mortis amplius non possideat, quod est requisitum necessarium, doctrina fuit *Angeli in l. quamuis S. si conductor ff. de acquirend. possess. Negus. de pignor. par. 2. membr. 2. num. 3. Dec. conf. 247. col. 2. vers. ulterius, Gozzadin. conf. 99. num. 13. Alexand. conf. 82. col. 3. vol. 2. Sylvan. qui testatur de communi conf.*

97. num. 1. *Tresaur. dec. 38. num. 1. & ante ipsum Afflict. dec. 335. colum. 2. Honded. conf. 18. à nu. 54. vol. 2. & circa operationem constituti attenditur dispositio principalis contractus, quo confertur post mortem, & eodem modo constitutum in eo appositum, cum sequatur naturam dispositionis, cuius vigore possessio non transfertur, vt latissime *Tiraquell. in tract. de iur. constit. lim. 2. num. 1. & 2. Bald. in l. in testamento in ff. C. de fideic. Curt. iun. conf. 131. nu. 12. & Alexan. d. conf. 82. nu. 10.**

8 Proindè ad tollendam hanc difficultatem inuitabilem DD. adinuerunt cautelam ad finem transferendi possessionem antè mortem, vt apponatur clausula *ex nunc, pro tunc, & è contra*, quæ producit effectum retroactionis ad tempus initi contractus, & per *Alexand. in conf. 83. col. 3. vers. confirmatur hoc lib. 3. Guid. Pap. decif. 268. autoritate glo. in l. 1. & ibi Ang. C. de codicill. Tiraquell. ead. limit. 2. nu. 15. & seq.* & licet in hoc etiam fuerit controuersia, vt per clausulam *ex nunc pro tunc sequuta morte* cum constituto non transferatur possessio, quæ deficit extremum, vt latè *Dec. conf. 247. & contrarium tenuerit Negusan. dict. memb. 2. par. 2. nu. 3. cum seq.* Quorum opiniones conciliari videntur, vt transferatur possessio, si apposita fuerit clausula *ex nunc pro tunc, & è contra, in præambula hora mortis* secundum *Bald. in auth. contra rogatus in princ. C. ad Trebell. Alexand. & alij in l. huiusmodi la 2. ff. de verb. oblig. Surd. in conf. 171. num. 21. cum seq. vol. 2. D. de Franch. decif. 213. num. 1. aut si dictum fuerit *ex nunc pro tunc, & è contra, ex tunc pro nunc* per *glos. in clem. Nolentes in verb. ex tunc*, vbi *Cardinal. & Imol. de hæret. Bald. in d. auth. Ias. in d. l. 1. num. 4. C. de codicill.* hæc disputatio nō cadit in casu nostro, cum clausula prædicta omninò deficiat, ideòque remanet firmum, ex illa constitutione precarij apposita dispositioni simpliciter*

pliciter collatæ post mortem, Partem aduersam modo aliquo iuari non posse.

9 Secundò est aduertendū, quòd ad hoc, vt constitutio precarij in specie nostra operetur fictam traditionem, debet apponi circa res particulariter donatas, minus autem efficax erit, si adijciatur generali obligationi bonorum appositæ pro obseruantia contractus, quoniam dùm earènus donatio morte viri confirmatur, quatènus rerum donatarum traditio intercesferit vera, vel ficta, si donans minimè se constituerit possidere bona donata nomine vxoris, nō prodest constitutum appositum generali obligationi, sed effectū produceret, si ratione rei donatæ adiectum esset, casus est in *l. cum hic status S. si maritus ff. de donat. inter vir. & vxo.* Ratio est, quia constitutū super obligatione generali, & sic respectu rerum incertarum non pōt operari traditionem certarū rerum donatarum, iuxta tradita per *Alex. & alios in l. 3. S. incertam ff. de acq. poss. Dec. conf. 228. & Paris. cōf. 98. num. 22. vol. 2.* & super incerto tantūmodò prodest respectu vniuersi, & generalis obligationis, vt posuit *Negusan. loc. cit. num. 2. in fin.* sed ex hac generali obligatione cum clausula constituti nō resultat traditio possessionis rerum donatarum, sinè qua traditione donatio facta vxori morte confirmari non potest, vt est clarissimum.

10 Quòd verò ad aliud assumptum, allegatæ traditionis fictæ ex consignatione dicti Albarani donationis, aduertatur, quòd dispositio *tex. in d. l. 1. C. de donatio.* non potest adaptari ad casum nostrum, etenim *text.* loquitur, quando quis emerat mācipia virtute instrumenti, & deindè instrumentum emptionis alteri donauit, & tradidit, tūc ex donatione, & traditione illius rituli, & instrumenti rei emptæ illa res emptæ videtur donata; Verū, non sequitur indistinctè, quòd ex cō-

signatione instrumenti simpliciter intelligatur tradita possessio; sed in illo casu tantum, quando instrumentum, quod donatur, & traditur, cōtinet ius alicuius rei acquisitæ per donatorem, vt ex hoc illa res censeatur donata, ita explicat, & declarat illum *textum Bald. in l. ab emptione num. 3. ff. de pact.* *Alex. in l. 3. post num. 9. vers. item.* *fallit ff. de acquir. poss. ex mente Guliel. de Cun. in l. licet C. eod. tit. de acquir. posses.* & proindè *Bart.* allegat illum *text.* non pro regula; sed in argumentum in *l. si is, qui pro emptore nu. 65. ff. de usucap. & Lup. in eod. S. 75. n. 5.* dicit, quòd si maritus donauit aliquā rem, & tradidit instrumentum, per quod ipse eam habuit, videtur tradere, & sic dum tradit titulum rei emptæ, vel acquisitæ; & quòd sit verum, quòd de iure communi non inducatur traditio ex consignatione instrumenti donationis, nisi in casu particulari *d. l. 1.* vt modò dictum est, comprobat latè *Couarr. var. resol. lib. 3. cap. 16. num. 12.* & ppriè in *vers. ex ea verò lege,* & quòd ad *ll. particulares Hispania,* dicit tūc demum ex cōsignatione instrumenti induci traditionem, si fiat præsente Tabellione, & non aliter, vbi vidèdus est, & ipsum ad vnguem sequitur *Tell. Fernand. in l. Tauri 17. nu. 65. in fi. cum seqq.* & sic casus ille specialis est, non generaliter intelligendum, vt Pars præten dit.

11 Insuper doctrina *Lupi* neque Parti opitulari potest in alio capite, scilicet quòd ex cōfectione scripturæ rei donatæ intelligitur tradita possessio, qā allegat tantūmodò *leges* particulares *Hispania,* de quibus ad præsens non est opus differere, & quoniam sunt constitutiones locales, hoc sufficeret pro responsione, sed clariùs reiicitur hoc assumptum ex alijs duobus. Primò, nam donatio, quæ continet summam vltra quingētos solidos, de necessitate requirit scripturam *l. donatio, & l. penult. C. de don. glos. in cap. 1. de censib. in 6.* posuit *Greg. Lopez partis.*

partit. 5. tit. 4. l. 9. glos. 1. & sic non sequitur traditio ex sola confectioe scripturæ rei donatæ, quæ necessaria erat in casu prædicto. Secundò, quia in Ciuitate Neapolis ultra instrumentum donationis requiritur traditio possessionis rei donatæ, vt in consuetudine Instrumenta donationum in tit. de instrumētis confectis per Curiales, immò multum controuertitur, an sufficiat ficta traditio, si donans se cōstituat possidere rem donatam, vt ibi Napodan. in fi. quo loci Regens Villanus dicit, non sufficere traditionem, per constitutum, & sic nedum non, sufficit scriptura pro traditione, sed nec traditio ficta, quæ etsi sufficeret, in casu nostro nequē intercessit, vt supra fundauimus.

Ad tertium deueniēdo aduertatur, quòd substinetur donatio pro alimētis inter virum, & vxorem, quando tamen fit vxori penitus egenti, vt declarat *Surd. in tract. de alim. tit. 9. q. 9. nu. 11. cum seq.* quemadmodum quarta in bonis viri debetur vxori, quæ laboraret extrema inopia, & non aliter, licet de hoc hodie nō agatur, vt copiosissimè comprobat *Caspar Barzizius in decis. Bonon. 128. per decem paginas & D. de Franch. dec. 410. vbi declarat, dotem ducat. 800. cuiusdam mulieris Spinellæ ex familia Marini Spinelli Medici fuisse congruè iudicatam, & non habere locum text. in auth. præterea; At in casu nostro constat, Iuliam habere dotes duc. 2820. Item ducat. 500. exactos per Cēsarem, & tot alia mobilia, & argentea, quæ allegat esse propria, vt meritò paupertas considerabilis allegari non possit; sed congrua quantitas pro ipsius sustentatione: Et si ultra alimenta fuerit donatum, illud immodicum reuocabitur ipso iure, vt dicit *tex. clarus in ead. lex annuo ff. de donat. inter vir. & vxor. & considerat ibi Iurislator, quòd donatio alimentorum non debet excedere vires dotis: quoniam sumus in donatione facta inter personas prohibitas,**

inter quas etiam donatio remuneratoria non substinetur ultra ratam seruitiorum; sed tantummodò quatenus seruitia sunt equipollentia *l. quod autē S. si vir, & vxor ff. eod. tit.* posuit latè *Viuius in 5. lib. commun. opin. tit. 10. de don. inter vir. & vxor. in verb. contractus limit. 2. tom. 1. Honded. conf. 47. num. 8. & 9. vol. 1. & Capyc. decis. 203. n. 22. ex mente Dec. conf. 20. col. 2. Clarus in S. donatio q. 3. vers. sed nunquid.*

13 Demum ad confirmationem addi potest, quòd cum simus in donatione excedente summam quingentorum solidorū, & deficiat insinuatio, ex hoc etiam non substinetur, namque licet in donatione remuneratoria non requiratur insinuatio *l. Attilius Regulus ff. de don. vbi glos. Surd. dec. 166. nu. 20. nequē in donatione propter nuptias, l. fin. C. de don. ante nupt. aut contemplatione matrimonij Surd. dec. 214. num. 16. In simplici tamen donatione facta à marito vxori requiritur insinuatio, & morte non confirmatur, & quamuis multi tenuerint, annullari in totū, saltem in eo, quod excedit quingentos solidos inualida erit *Aretin. in conf. 17. num. 2. sic intelligendo tex. in d. l. donationes, quas parentes, Ruin. conf. 44. num. 21. volu. 2. optimè Lupus in d. cap. per vestras §. 81. per totum, & latè Mantica. de tacit. & ambig. conuent. lib. 21. tit. 7. nu. 27. & seq. tom. 2. Quingenti autem solidi vel sunt tot solidi aurei Castellani, vt dicit *Gregor. Lopez partit. 5. tit. 4. lib. 9. glo. 14. vel sunt septingenti scuti istius temporis, vt latè Clar. in S. donatio q. 15. in princ.***

Ex quibus omnibus patet, Iuliam aëtricem in omnibus debere succumbere.

Fuit causa decisa per Arbitratores amicaliter.

ARGVMENTVM.

An possit pater liberos exhæredare ex alia causa, quæ non sit expressa in *Novella Iustini*.

Qua in exhæredatione an comprehendantur bona antiqua Consuetudini Neapolitanæ subiecta.

Et an exhæredari possit filius, qui post ingratitudinis causam reconciliatus est patri.

Qui si paternum agnouit legatum, an valeat illius querere testamentum.

Cuius querela non præparata an possit ad extraneum hæredem transmitti.

Et alia huius generis eandem met materiam concernentia exactissimè discutuntur, atque explicantur.

SVMMARIVM.

1 Pro facti figura quinque iuris articuli discutiendi proponuntur.

2 Testatoris habilitas inspicitur tempore conditi testamenti.

Testamenti validitatem abneganti incumbit onus probandi, & cum ratione, quæ recensetur.

3 Exhæredationis iusta causa est: quia filius est maleficus, & cum maleficis conuersatur.

Maleficus nomen generale est, & sum. 4.

Ludus est crimen.

Propter mala, quæ inde proueniunt.

Filius an possit exhæredari ex eo, quia sit lusor, & fur.

... potest exhæredari, si magicam exerceat artem.

4 Iniuria verbalis comprehenditur sub generali nomine maleficus.

5 Ingratitudo contrahitur per iniuriam verbalem.

Ingratitudo siue consistat in emittendo, siue in committendo est sufficiens exhæredationis causa.

Inobedientia, quæ est sufficiens ad priuandum vasallum feudo, est pariter sufficiens ad filij exhæredationem.

Filius, & vasallus in quo pariscetur.

Filius potest legitime exhæredari ex alijs causis non enumeratis in vulg. S. causas, dummodò sint illis similes vel grauiores.

6 d. S. causas intellectus.

Aliud est enumerare, aliud taxare. Lex quamuis taxatiue loquatur, adhuc non excludit casus similes, vel grauiores.

7 In multiplici iuris materia proceditur à simili.

Causa non sunt restricta in hac exhæredationis materia, vel simili, & cum ratione, quæ recensetur.

8 Filius quando exhæredatur, potest habere causam etiam non expressam, vel ex expressis unam sufficiens prosequi, & probare.

9 Filius propter ingratitudinis causam legitima, illiusue supplemento priuatur.

Culpa quauis per superuenientem reconciliationem censetur remissa.

Hoc autem recipit declarationem, quæ subnectitur.

10 Exhæredatio repellit filiam etiam à bonis antiquis subiectis consuetudini.

11 Filius recipiendo legatum, iudicium defuncti patris dicitur comprobare.

Idq; procedit etiam in simplici petitione, per quam filius se excludit à querela.

... legatum eligendo, nō potest bonorum possessionem contra tabulas petere.

12 Testa-

12 Testamenti inofficiosi querela à filio
viuente non preparata transmitti
non potest ad hæredes extraneos.

Excipiuntur hæredes sui tantum.

l. si quis filium S. fi. C. de inoff. testam.
intellectus, & num. 13.

13 Linea descēdens multum distinguitur
à linea ascendenti in materia trans-
missionis.

Filij matris hæredes non sunt sui.

Testamēti inofficiosi querela quid sit.

Quomodo probetur remissiuè.

14 Ecclesia, & personæ Ecclesiastica quā-
do instituuntur hæredes, ligantur cō-
suetudine, & statuto laicorum in bo-
nis temporalibus.

Et si excludantur à lucro, non possunt
conqueri, cum hoc non sit aduersus
libertatem Ecclesiæ.

15 Deciso.

Pro Magnificis Antonio, &
Octauio Corcionis.

CONSILIVM XXX.

Ræsens controuersia,
pro Magnif. Octauio,
& fratre de Corcione
cum Venerab. Hospi-
tali Incurabiliū, quinq;
capita præcipuè continet, ex quibus
omnis contentio determinari pote-
rit.

Primū erit, an exhæredatio à Leo-
nardo patre gesta in personam Placi-
ti sui filij, qui Hospitale prædictum
hæredem vniuersalem instituit, valida
sit ex causis per Testatorem patrem
expressis, & per hæredem cum alijs
causis legitimè probatis.

Secundum, an eadem exhæreda-
tio vt legitimè facta extēdatur etiam
ad bona antiqua, quæ pertinere po-
terant ad eundem Placitum exhære-
darum.

Tertium, quia idem Leonardus pa-
ter eidem Placito legauit annuos du-
catos 120. isquē legatum agnouit,

recipiendo ab hæredibus dictos duc.
120. vsq; ad mortē; si querela contra
paternum testamētum sit denegāda.

Quartum erit, quatenus eidē Pla-
cito querela aliquo modo competere
potuisset, an trālmittatur ad hæredem
Hospitale prædictū, si Placitus viuens
illam minimè præparauit, nec de pa-
tre conquestus fuit.

Reliquum, an Octauius, & frater
hæredes actiones habeant cōtra Ho-
spitale prædictum quod ad bona Placiti
antiqua, siuè materna, & alia post eius
mortem remansa.

2 Vt primus articulus absoluratur, est
in primis animaduertendū, testamen-
tum cōditum à Leonardo patre omni
iure firmissimum iudicari debere tan-
quā omni solēnitate roboratum, vt
ex lectura ipsius clarissimè liquet, cū
maximè ex parte Hospitalis aduersus
validitatē ipsius nil penitus sit addu-
ctum, quod actum, & tempus testādi
respiciat, sicut de iure requiritur ad
text. in l. furiosum, ibi, qui in ipso actu
testandi aduersa valetudine tentus est,
& qui testam. fac. pos. & ipsius Hospi-
talis negantis testamentum validū onus
erat probandi: quia id continet impli-
citam affirmatiuā, scilicet testamētū
conditum tempore furoris, text. est
expressus in l. nec codicillos C. de codi-
cillis, & ibi glos. fin. & in l. quidam in
verbo mentis esset ff. de condit. instit. &
glos. in cap. fin. extra de success. ab in-
test. in verbo compotem, & in cap. indi-
cas in verbo ostenderis 3. quest. 9. ibiq;
Prapof. & Ioannes de Turrecremat. Flo-
rianus etiam in l. sed etsi S. iniuriā ff.
ad l. Aquil. & Couar. in 4. decretal. par.
2. cap. 2. num. 6. & 7. Immo ex proba-
tionibus per hæredes gestis legitimè
constat, Testatorem fuisse sanæ men-
tis, & rectæ locutionis.

3 Itē ad secundum, exhæredatio sub-
stinetur duabus causis expressis per
Leonardum patrē testatorem, & per
hæredes probatis; Prima, quia Placi-
tus maleficus, & cum maleficis con-
uersatus fuerat, bona ipsius testatoris,
fu rto

furto subtrahendo in notabili summa, & quantitate, illaq; dissipando in ludis, & alijs inhonestis locis cum inhonestis personis, & tempore exheredationis dictus Placitus erat in reatu, ac carceratus in carceribus M.C.V.

Secundò, quia eidem Leonardo patri inobediens extiterat. Quarum prima est expressa in *S. causas in Auth. ut cum de appell. cognosc. & in auth. non licet C. de liberis prateritis, vel exheredat. in cap. Quintauallis extra de iur. iur.* & tale nomen *maleficus* est generale, aptum comprehendere exercentes artes magicas, vel incantationes, ut in *tit. de malefic. & math. & in canon. nec mirum 26. quest. 5.* sed in *d. S. causas maleficus* accipitur pro flagitioso, & punibili, & committente aliquid de genere prohibitorum, ut explicat *Sabyet. in rubr. de malefic. & math. Alex. in cons. 203. sub num. 3. vol. 2.* & expressius *Ifern. in Constitut. Regni Iustitiarum non per Kalendas vers. Item nota, quod maleficus, & clarius in Constitut. presentis col. 1. vers. sed quid est,* in quo dictus Placitus comprehenditur ut lusor, nam ludus sub tali generali nomine comprehenditur *l. nam lusus, & ibi glos. ff. ad l. Aquil. & glos. in S. illud vero satis necessarium in proem. ff. in verbo crimina,* & ibi *Bart. allegantes rationem, quod ludus est crimen, ne detur occasio furandi, & delinquendi per text. in auth. ad hoc S. sed ne furandi C. de latin. liber. tollend.* & quod talis fuerit Placitus exheredatus, & quanta furto furatus fuerit, & luserit cum hominibus iniquorum morum, & conditionis, in processu plenissime probatum est, & quod dicta causa *maleficus, & cum maleficis conuersatus in d. S. causas* enumerata intelligatur de filio lusore, & furto bona patris subtrahente, qualis fuit Placitus, apparet; nam Imperator ex quatuor rationibus motus enumerauit causas ingratitudinis, *si contra personam, si contra salutem, si contra honorem, & si contra bona linea ascendantis per lineam de-*

scendentem fuerit commissa causa ingratitudinis. Nec videtur includere exercentes artes magicas, contra quos per alia iura erat prouisum, & hinc est, quod fortius videtur augeri vis causae lege expressae, dum idem Testator in eodem testamento asseruit, dictum Placitum bona paterna furatum esse, & patrimonio testatoris iacturam magnam intulisse, & ut ex probationibus constat.

4 Est etiam dicta causa expressa in testamento, & in *d. S. causas maleficus* generalis comprehendens iniurias, *text. est in l. ex maleficio ff. de action. & obligat. & Institut. de oblig. quae ex delicto nascuntur in princ.* & hoc modo explicat *Iacob. de Beluis.* dictam causam in *S. aliud quoque capitulum in auth. ut cum de appell. cognosc.* de iniuria verbali sine manus iniectione, quam opinionem sequitur *Alex. in prael legato cons. 203. motus auctoritate Ioa. Andr. in cap. fin. extra de donat.* explicando *d. S. causas,* & sequitur *Curt. in cons. 148. & optimè Bald. in cap. veniens extra de iure iurand. l. as. in l. procuratoribus C. de procurator. & Cassan. in Consuetud. Burgun. rubr. 7. S. 2. in verb. si non num. 2. & haec causa legitime quoque probata fuit.*

5 Altera causa expressa in testamento est: quia Placitus inobediens, in qua duo discutiuntur. Primum, si sub nomine *inobediens* sit comprehensus Placitus ingratus per iniurias verbales graues illatas, & per insultum contra Patrem euaginato cultello, quod non fuerat in testamento sic specificè expressa, ne magis Pater in articulo mortis turbaretur.

Alterum, si dicta causa, ex quo non est connumerata in *d. S. causas,* sit sufficiens ad exheredandum legitime Placitum.

Quoad primum, quod ista causa inobedientiae sit generalis, & in ea includatur iniuria verbalis, & actualis, iuxta *text. in l. debitor ff. ad trebell. & sufficit, aliquam comprehendere, ut do-*
cet

cet *Curt. in d. cons. 148.* tam in cōmit-
tendo per *tex. in l. 2. C. de libert. & co-
rum liber.* quā in omittendo iuxta
not. per *glo. in l. solo C. de liber. caus.* vbi
Bal. not. quod inobedientia, quæ est
sufficiens ad priuādum vassallū feudo,
est sufficiens ad exhæredandum filiū,
& in hoc filius, & vassallus à pari pro-
cedunt, & quod Placitus cum effectu
fuerit talis, plenissimè probatum est,
& in hoc minimè versatur dubium;
sed si non sit sufficiens, quia non con-
numerata in dicto *S. causas*, adhuc
dico, quod quamuis in dicto *S. causas*
sint enumeratæ quatuordecim causæ
ingratitude, & exhæredationis; ta-
men si sit alia similis, vel grauior, cau-
sa est sufficiens ad exhæredandum le-
gitimè filium, huius opinionis fuit
author *Gul. de Cuneo in dicta auth. non
licet C. de liber. præter.* quem subsequi-
tur *Nicolaus de Neap. Bald. Præpos. &
Aluar. in c. 1. S. prædictis, quæ fuit prim.
causa benef. amitt.* vbi *Aluar. num. 3.*
testatur, sic suū genitorem a seuerasse
in *repet. auth. ex causa C. de liber. præter.*
*Ang. de Perus. in l. lex Cornelia ff. de in-
iur. Alex. in dicta auth. non licet nu. 4.*
vbi testatur, in iudicando non esse tu-
tum discedere ab opinione *Gul.* & ve-
rè idem affirmavit in *l. si is id, quod ff.
de iur. om. iud. & consulendo in 2. vol.
cōs. prædict. 203. Ias. & Curt. in d. auth.
non licet* dicunt hanc communem; &
idem testatur *Rip. in l. si. C. de reuoc. don.
q. 41. num. 138. Curt. iun. consil. prædi-
cto 148. nu. 10. Feli. in cap. cum speciali
n. 5. extra de appel. Gul. de Bened. in re-
pet. cap. Raynutius in verb. in eodem
testamento relinquens 2. num. 19.* dicit
hanc communem; & non esse tutum
recedere ab ea, & ibidem *Didac. Co-
uar. num. 16.* idem affirmat, & coa-
ceruat innumeros *DD.* tenentes hanc
cōmunem, *Cassane. in præalleg. Con-
suetud. rub. 7. S. 2. in verb. si non, nu. 2.
fol. mihi 918.* Et hoc notabile dixere
*Petr. Gerard. in primo singulari suo, &
Hippolyt. de Marfil. in singul. 78.* plu-
res sunt causa.

6 Et inter alias rationes per præfa-
tos *DD.* in medium allegatas. Prima
est, quia *Imperator in d. S. causas* enu-
merauit, non autem taxauit, immò
quamuis *ll. taxauerint causas*, non
excluserūt similes, vel grauiores, pro-
ut est in *l. si. C. de reuocand. donat.* vbi
glos. in verb. voluerit admittit alias si-
miles, vel maiores, quæ est comuni-
ter recepta ibi per *Cyn. Salyc. & omnes
DD.* vbiquè, est etiam in *l. ob es C. de
præd. minor. ibi, ob es alienum tantum,*
& tamen ibi *glos.* admittit alias causas
similes, vel maiores, quæ similiter est
communiter recepta, est etiam in
*l. omnia S. in fideicommissio ff. de leg. 2.
in verb. nominati sunt*, quæ similiter
communiter est recepta.

7 Est etiam alia ratio, quia in mate-
ria repudij, diuortij, arbitri recusatio-
nis pceditur, si similis, vel maior cau-
sa viget, ita *Feli.* ad stipulatur in *d. cap.
cum speciali.*

Et demum *Gul. de Cuneo* se fundat in
*tex. d. c. 1. S. prædictis quæ fuit prim. caus.
benef. amit.* quod nō sint restrictæ cau-
sæ: quia quotidie natura nouas for-
mas edere deproperat, & est expressa
dicta ratio in *l. 2. S. sed quoniam diu-
na natura C. de veter. iur. enucle.* qui est
*text. alleg. per Ifern. in suo opere seu-
dorum.*

8 Sed hoc satis notabile non præ-
termittam, quod quando filius fuit
exhæredatus, potest hæres alias al-
legare, & probare causas, est dictum
mirabile *Angeli in S. ingratitude
in auth. de nupt. quod extollit Ias. in
l. cum mota num. 17. C. de transact. &
quod vna causa ex multis expressis, &
probatis sufficiat, expressum est in S.
siue igitur in auth. ut cum de appell. co-
gnosc. & ibi Iacob. de Beluis. Bart. &
Ang. subsequitur Bal. & Ias. in d. auth.
non licet in si.*

9 Et ex his clarissimè constat, fun-
datam esse intentionem fratrum here-
dum ad exclusionem Hospitalis, quod
Placiti personam representat, ut eisdē
causis quælibet portio etiam legitimæ,

A a

&

& illius supplementi veniat deneganda, vt *Bald.* docet in *conf. 253. filiafamil. circa medium volum. 2.*

Nec oberit post aliqua commissa, Leonardum testatorem Placitum filium maximè dilexisse, & pariter dedisse apothecam drapperum serici, ita vt reconciliatione omnis culpa remissa, censi debet; siquidem hoc facile reijcitur; nam reconciliatio illa, quæ cõsiderari poterit, filio prodest respectu præcedentium iniuriarum, non autem sequentium per filium Placitum illatarum, vt benè docet *Bal. in d. conf. 112. num. 4. vol. 2. per text. in §. si, ibi remissam iniuriam non poterit recollere Instit. de iniur.*

Et deniquè isthæc exhæredatio, & totum sum in secundo articulo proposito, non tantum valida censenda erit respectu bonorum à Leonardo patre acquiritorum; sed suas vires extendit, & procedere intelligitur etiam in bonis antiquis subiectis consuetudini, in quo non est multum insistendum; postquam id expressum est in *Consuet. incip. si aliquis moriens in §. ver. in tit. de success. ex testam. & Napodan.* etiam posuit in sequenti *Consuetud. Et si testator in verb. disponere sub nu. 5. ver. item quia.*

Quoad tertium articulum in ordine positum iam ex facto liquet, Leonardum patrem reliquisse Placito filio annuos ducatos centum viginti; Idemq; filius legatum acceptauit, recipiendo dictos annuos legatos usque ad extremum vitæ spiritum; Idcirco quo iure Hospitale prædictum egit ad inualidandum testamētum, postquam nec ipse Placitus de inofficiosa querela experiri potuisset: quia recipiendo legatum, iudicium defuncti comprobauit, *text.* est expressus in *l. nihil interest*, vbi *glos. in verb. submouetur ff. de inoffic. testament.* immò dicit ibi *Cast. num. 4.* vt filius excludatur à querela, sufficit, si relictum dumtaxat petierit, dummodò non steterit

per eum, qui soluere tenebatur, & videbitur approbasse testamentum, ibiq; *Albericus* ponit optimam rationem, quia si vtrunque competere poterat, vnum eligendo, ab alio redditur exclusus, quod expressius, & indiuidualiter deciditur in notabili *text.* vbi etiam *Bart. not. in l. filium §. omnibus ibi, si legatum elegerit, eo iure vitimur, ne petat bonorum possessionem contra tabulas ff. de legatis præstandis*, & hic articulus non videtur habere difficultatem.

Ad quartum verò articulum descendendo, adhuc dicimus, Hospitale prædictum esse repellendum: quia & si Placito aliqua querela competere potuisset contra paternum testamentum, dum illam minimè viuens præparauit, aut de patre conquestus intentare decreuerit, ad hæredes extraneos, sicut est Hospitale prædictum, transferri non potuit, ad *text. in l. posthumus §. si quis cum l. seq. ff. de inoff. testam. per Cast. in l. si pater tuus ff. eod. tit.* etenim hæc inofficiola querela non præparata ex noua Constitutione *Iustin. in l. si quis filium §. fin. C. de inoff. testam.* transmittitur ad hæredes suos tantum, quando filius exhæredatus non potuit illam præparare ob hæreditatem ex causa exhæredationis non aditam, vt ibi *glos. Odofr. Cyn. Bart. Bald. Paul. de Cast. & Ias. nu. 3. in ver. tertio not. Salyc. in l. cum mota in 2. oppos. C. de transact.* qui videatur omnino ibidem *Ias. num. 15. ver. & damum, Dec. num. 5.* qui omnes concludunt, prouisionem *d. l. si quis filium* specialem esse fauorem suorum hæredum tantum, ita etiam *glo. in l. si quis affirmauerit in verb. hæredes ff. de dolo malo, Angel. in d. l. cum mota, & ibi Roman. num. 10. Aretin. num. 7. Dec. num. 5. & Igne. in auth. ex causa num. 42. C. de liber. præter.* Insuper dicunt, dispositionem *d. l. si quis filium* esse correctoriam iuris communis, nec posse extendi ultra dictum casum, expres-

expressum, vt post *Iaco. Butric.* tenuerunt in *d.l. cum mota Salyc. & Roman. num. 10. vers. sed tu aduerte, Ias. in ead. l. si quis filium vers. secundo limita*, & proinde indubitabile videtur, dispositionem *d. l. si quis filium* non extendi ad heredem extraneum, sicut est Hospitale prædictum, in casu nostro tenuerunt etiam *Bald. in l. 1. num. 15. vers. ultimò quero C. de inoff. donat. & præcitati DD. in d.l. cum mota per tex. apertum in l. scimus §. fin. in fi. C. de inoff. testam.* ibi, *ad extraneos verò hæredes tunc tantummodò, quando antiquis libris insertam faciet præparationem*, & *glos.* intelligit præparationem illam, de qua habetur in *d.l. posthumus cum l. seq.*

Et adeò vera est prædicta positio, quòd *Angel. in l. nam ex his ff. de inoff. testamen. & Fulgos. in d.l. scimus §. fin.* probauerunt, dispositionem *d.l. si quis filium* non extendi ad suos hæredes lineæ ascendantis, sed tantum intelligi in fauorem suorum heredum lineæ descendantis in simplici casu, in quo loquitur.

Nec omittam, omnes ferè DD. in *13 d.l. cum mota tenere*, dispositionem *d.l. si quis filium* non extēdi ad hæredes matris, cum non sint sui hæredes.

Quæ omnia irrefragabili ratione fundatur; quia querela inofficiosi testamenti nō est propriè actio, nec accusatio, nec ex delicto oritur, aut obligatione naturali, & ciuili, sed tantum ex æquitate naturali, quæ fuit taxata, & limitata per Imperatorem *Iustinia.* in suis hæredibus tantum filij exhæredati, ita notabiliter dixerunt *Odofr. in l. si pater C. de inoff. test. & Bal. in d.l. cum mota nu. 9. C. de transact.*

Nec obstat, quòd Placitus instituendo Hospitale, enunciauerit in tertia parte hereditatis paternæ; hæc hic nō est modus conquestus, nec querelæ, nec præparatorij, prout breuiter; sed plenè examinat *Ifern. in cap. 1. §. porro in fin. nu. 22. & nu. 23. quæ fuit prima causa benef. amitt.*

Quò verò ad vltimum articulum, respectu bonorum maternorum, & aliorum, quæ post mortem Placiti remanserunt, medietas illorum iustissime spectat ad eosdē fratres de Corcione hæredes Leonardi, & fratres eiusdem Placiti iuxta eorum petitionem; ex quo omnia bona Placiti, per ipsum tamen non acquisita, clarum est, subiacere Consuetudini prædictæ, quæ incip. *Et si testator in tit. de success. mori. finè filijs ex testam.* iuxta not. per *Napoda. in proæm. Consuetud. in fi. & in Consuetud. si Ecclesia de iure congrui in 1. glos. num. 74.* per quam Ecclesia, & Clerici ligantur, quando sunt instituti hæredes, prout in casu nostro, vt posuit *Napoda. in proæm. prædicto §. præfatis autem in verb. tenorem num. 304. cum seq. & in litera tex. Consuetudinis prædictæ.* Si Ecclesia loquēs in simili, vbi etiam *Napoda. in 1. glos. num. 75. & sequitur Anchar. conf. 25.* qui loquitur, vtrum Ecclesia hæres instituta, vel alia pia causa excludatur per statutum, *Alex. etiam in conf. 211. nu. 4. vol. 2.* tenet, quòd ligatur statuto laicorum in bonis temporalibus, vbi allegat *Ioa. Andr. & Curt. sen. in conf. 27. nu. 8.* & vltra prædicta *Tiraq. latè more suo in præfat. libelli de retract. lign. nu. 14. & in eodem libello §. 1. glos. 13. num. 4. & 5. cum seq. & Alberic. de Rosa. in tract. de statut. 2. lib. q. 2. nu. 7.* vbi concludit, Ecclesiasticas personas includi, nec esse contra libertatem Ecclesiæ, quia excluduntur à lucro, de quo non possunt conqueri *Affli. in Const. in aliquibus q. 6. num. 17. & ibidem Minad. in verb. filiorum nu. 14. fol. 18.*

Ex quibus omnibus apparet, testamentum validum esse, exhæredationē legitimam, & Hospitale hæredem Placiti carere actione, & successiue Magnificos Antonium, & Octauium Corcionos esse absoluendos ab impetitis per dictum Hospitale respectu hereditatis paternæ; quò verò ad medietatem bonorum maternorum, &

A a 2 alio-

aliorum dicti Placiti, seruata forma Consuetudinis, dictos Magnificos Antonium, & Octauium esse admittendos, &c.

- 15 Fuerunt isti de Corciono absoluti iunctis Aulis, de bonis vero maternis Placiti decisis non intercessit.

ARGUMENTVM.

De legati caducitate.
Et quid concurrente fauorabili pietatis causa.

SUMMARIVM.

- 1 Facti species.
- 2 Legatum remanet simplex, & purum, & nequaquam conditionale efficitur propter certi temporis adiectionem, & cum ratione.
Legatum in diem, nendum petitio differt à legato puro, sed cum petitione in diem.
Testatoris dispositio facta ad pias causas locum habet, licet non contingat casus secundum eiusdem ordinationem.
Pia causa an sit simpliciter, & absolute substituta, vel limitate in pœnam primi heredis, est distinctio magistralis.
- 3 Legatum concernens simpliciter piam causam, & non personam nequaquam potest effici caducum.
Idem iuris est, si sit factum persona contemplatione animæ, quia fuisset alij persona relicturus.
Argumentum à verisimili habet locum etiam in ultima voluntate.
Legatum secundum Aliquos confirmari videtur, quando aliquo casu eueniente potuit mutari, & non fuit mutatum.
Quod admittunt omnes concorditer in

legato, seu fideicommissio pio.

Legatum effectum caducum regulariter remanet penes heredem sine onere.

Non sic in legato pio.

Legatū, quod efficitur quasi caducum, primo debetur substituto, ibid. in fin.

- 4 Legata nequaquam debentur hereditate non adita.

Fallit in legato relicto ad piam causam.

Relictum causa pietatis à secundo, debetur à primo, si is aduertit secundo excluso.

Legatum extinguitur regulariter, si conditione pendente Legatarius fiat incapax, quamuis deinde restituatur. Quod non procedit in legato ad pias causas.

Argumentum recte ducitur de libertate ad piam causam, & num. seq.

- 5 Legatum fundi euanesceat, non item libertas, si utrunque sit factum, cum Titius fuerit 30. annorum, qui ante dictam ætatem fuit à viuis sublatus.

Pro Clericis Regularibus Sancti Pauli Maioris Ciuitatis Neap.

CONSILIVM XXXI.

Vcretia Mancusia in suo testamento reliquit D. Didaco de Orifon suo viro ducatos triginta singulis mensibus, eius vita durante, & secuta morte dicti D. Didaci quodcumque dicti annui duc. 360. spatio duorum annorum, soluant Reuerendis Patribus Sancti Pauli Maioris, pro illis distribuendis in celebratione missarum cum alijs pijs operibus ad electionem dictorum Patrum pro anima restatrici, etsi tempore mortis dicti D. Didaci viuerent Patres D. Iacobus, D. Simon & D.

& D. Andreas Forni, distributio fieret per eos, vel aliquem ipsorum, prædecessit dictus D. Didacus testatrix, & sic respectu ipsius legatum effectum est caducū, quæritur modò an respectu piæ causæ, & distributionis faciendæ pro anima testatrix pro duabus annuis præstationibus, non obstante morte D. Didaci, debeat.

Et conclusiue procedendo videtur, omninò deberi legatum prædictum pro dictis duobus annis distribuendū, seruata forma legati ex infrascriptis.

- 2 Primò, ex quo legatum prædictum pium non est cōditionale, sed purum, simplex, & absolutum, quamuis testatrix diem solutionis apposuit in tempus mortis D. Didaci, proinde debetur legatū, quāuis deficiat illa dilatio ob mortem mariti ad text. in *l. ex his verbis C. quando dies legat. ced.* non enim fuit relictum sub conditione, quæ defecisset; sed secuta morte viri voluit, deberi legatum; ideò citrà priuilegium piæ causæ fuit quedam demonstratio temporis, non vt legatum pro anima deficiat, & sic ille modus non facit desinere legatum *in testamento quidā 27. ff. de condit. & demonstrat.* nec grauatur maritus legatarius de restituendo Ecclesiæ, quod sibi legatum est, vel partem; sed post mortē ipsius voluit testatrix, quòd duæ annuæ præstationes soluātur Patribus p animā ipsius, & sic aliud legatum est, eiusdem summæ post mortem viri soluendæ ab hærede, non à viro legatario, nec de quantitatē ipsi relictæ, licet secus esset, si legatū esset factū in diem, qui defecisset, nedum petitio dilata, vt *glos.* posuit soluens contraria in *d. l. ex his verbis, in verbo videtur*, quod fortius procedit in relictō ad piā causam, quoniam si attentis verbis videtur factū legatū simplex, & de per se, secuta tamen morte mariti, dum euenit iam casus à testatrice præuisus simpliciter mortuo viro, pia causa cēsetur absolutè vocata, vt per *Dec. in cōsil. 182. post num. 6.* secutum auctori-

tatem Roman. in *auth. similiter C. ad l. falcid.* quāuis aliter dicendum esset, si casus expressus non euenisset; sed alius, ad quē non fieret extensio etiā fauore piæ causæ, vt idem *Dec.* posuit in *cōsil. 273. num. 2. circa fin. & col. fin.* vique ad *fin.* reprobando in hoc doctrinā Roman. in *d. auth. similiter in 15. special. Anchar. cōsil. 137. & cōsil. 266. & Paris. cōsil. 74. vol. 3. a num. 17.*

- 3 Secundò, relictum in casu nostro cōcernit piā causam simpliciter, & fortius si fuisset relictum personæ pro anima, & persona deficeret, si adhuc relictum fuisset, debet legatum ad piū vsum conuerti, & caducum non efficitur, de quo *Bart. in l. pater 36. §. Tusculanus ff. de leg. 3. Abb. in cap. nos quidem num. 6. & num. 14. de testam.* mortuo namq; viro, vxore superflite, & non ignorante mortem, iam poterat voluntatē mutare, & nō mutauit: sed cum eadem voluntate post multos menses decessit, ex quo sequitur, quòd interrogata nedum legatum pium non reuocasset; sed confirmasset; quoniā si grauabat hæredem duplici onere, scilicet ad vitam mariti: si superuixisset, & deindē pro ipsius anima post mortem viri, sine dubio prædefuncto marito tātò magis credendum est, voluisse legare Ecclesiæ pro ipsius anima, cum in minùs grauabat hæredem pro vno legato Ecclesiæ, vt supra relictō, ad *glos. vulgatam in l. tale pactum §. fin. ff. de pact. & dū sciēs mortē viri nō mutauit voluntatē, cum potuisset, & mors repentina ipsius testatrix nō successerit, videtur confirmasse legatum prædictum, vt *glos.* docuit in *l. tractabatur in verbo nihil. ff. de milit. testam.* allegans text. not. in *l. 3. C. de inoffic. testam. Dec. cōsil. 490. num. 7. & 8.* & quamuis secundum aliam opinionē videretur, extinctum legatum secuta morte viri, viua testatrix; quæ aliud non egit, nec mutauit, sciēs fortē legatū defecisse, vt habetur in *d. l. tractabatur*, adhuc prædicta nō*

procedunt in legato, seu fideicommissio pio secundum Bald. in l. eam, quam in 7. questione in lectura antiqua C. de fideicom. & idem in l. si quis ad declinandum num. 11. C. de Episc. & cleric. Dec. in cons. 181. in causa occurrenti post num. 6. Tiraquell. de priuil. pia causæ, priuil. 76. D. de Frachis decis. 156. num. 8. Sebastian. Medic. in tract. mors omnia soluit, conclus. 44. nu. 113. cum seq. par. 2. qui alios recenset, & sic omni modo pium legatum firmum censebitur, voluntate non mutata, cū id agere potuerit, si voluisset; quemadmodum quodlibet legatum caducum remanet penes hæredem sine onere regulariter; sed relicta ad pias causas remanent hæredi cum onere, vt idem Tiraquell. posuit in priuil. 38. igitur in casu nostro aut fuit onus appositum rei legatæ marito post ipsius mortē, & ex prædictis debetur, aut est substitutio, & similiter, vulg. l. unica §. pro secundo C. de caduc. tollēd. aut fuit simplex legatum soluendum in tēpus mortis mariti, vt verba sonant, & ex supradictis substatinetur.

- 4 Tertiò, nihil interest, quòd maritus, qui testatrici prædecessit, non habuerit legatum suum: quia quantitas relicta viro non fuit legata Ecclesiæ, sed post mortem viri confimilis summa legata fuit pro duobus annis deindè decurrendis, quæ soluenda erit etiam fauore piæ causæ, sicut hæreditate non adita legata ad pias causas peti possunt, secundum Bart. in l. penult. circa fin. ff. si tab. testam. null. extab. & in d. l. eam, quam, Bal. in l. fin. C. de sacrosanct. Eccles. Roman. in dicta Auth. similiter nu. 78. licet regulariter secus sit d. l. eam, quam, & l. si nemo ff. de testam. tutel. & pariter legatum ad piam causam relictu à secundo gradu, intelligitur relictu à primo, si primus gradus adiuerit, secundo excluso, vt probat Roman. in d. authent. num. 38. in 30. special. Mantica de coniect. ult. volunt. lib. 8. tit. 2. num. 17. & fortius si legatarius pendente conditione fiat

incapax, regulariter euanescit legatū, etiam si deindè restituatur l. interdicti, ff. de condit. & demonstrat. secus tamen fauore piæ causæ l. Aristo ff. de manumiss. testam. qui text. licet loquatur in libertate, pcedit similiter in pia causa, quia valet argumentum de libertate ad piam causam Roman. in ead. auth. num. 84. & in consil. 235. num. 5.

- 5 Deniq; accedendo ad casum, quāuis legatum esset factū in diem mortis mariti, adhuc debetur etiam defecta conditione antè mortem testatrix, & fauore piæ causæ non efficietur caducum: si enim testatrix legasset seruo libertatem, cū Titius fuerit annor. 30. & insuper quòd ab hærede fundus præstaretur, si Titius ante annum 30. decesserit, legatum fundi euanescit, conditione iam defecta, libertas autem debetur, cuius fauore tēpus superesse videtur, casus est in l. si ita scriptum ff. de manumiss. testam. cōcordat text. in l. fideicommissaria §. etiam ff. de fideicom. libert. pariter si eodem modo legatum factum fuisset pro causa pia, adhuc in his terminis substatinetur, vt in indiuiduo posuit Greg. Lopez tit. 9. l. 31. glo. 3. partit. 6. illa ratione, quia quod dicitur in libertate, procedit in pia causa; Ex quibus videtur dicendum, deberi legatū prædictum, & distributionē fieri.

Causa hac non fuit decisa.

ARGUMENTVM.

De lege, siuè conditione appositæ constructioni, vel vnioni Capellæ seruanda.

De remedio possessorio circa incorporalia, & præsertim circa honores.

De duplici possessione, nuda scilicet, & titulata. Nec non de priuilegij amissione.

SVM-

SVMMARIVM.

- 1 *Theſis præſentis controuerſiæ.*
- 2 *Capella tempore vñionis, vel conſtruetionis poteſt accipere quamlibet legem, & conditionem ſuis Oeconomis, Fñdatorib; ſeu Patronis melius viſã. Translationis contractus quoad qualitates adiectas præponderat ordini antecedentis temporis. Qualitates enti adiunctæ quid inducant. Præcedentia in honoribus competit ex maiori qualitate. Vulg. eſt iuris axioma, à primordio tituli poſteriore formari euentum. Vniuerſitas, & religio vñum corpus myſticum repræſentat.*
- 3 *L. de his ff. de tranſact. in argumentum adducta. Scientia, ſiue notitia ex quibus inducatur. Argumentum à communiter accidentibus eſt in iure validum. Contractus notabilis de facili deuenire ſolet in notitiam cuiuslibet etiam extranei. Conſenſus interdum inducitur ex acquieſcentia, ibid. in fin.*
- 4 *Iudicium, & remedium poſſeſſorium competit ſuper materia honoraria. Titulus colorat, & iuuat vires poſſeſſorij. Titulata poſſeſſio nuda præfertur poſſeſſioni.*
- 5 *Contractus eſt ſtricti iuris.*
- 6 *Vñionis effectus. Cauſa originalis attenditur iuxta iuris regulam. Quæ hic ampliatur.*
- 7 *Poſſeſſio maximè in iuribus incorporabilibus ex vñico conſeruetur actû. Obſeruantia ſubſecuta quid operetur, & num. 8. Verba quando ſunt clara, non eſt opus gloſs. nequè alia interpretatione. Idquè fuſè exornatur. Titulus nequaquã requiritur ad conſuetudinis eſſentiam.*
- 8 *Interpretatio contra expreſſa verba,*

& mentem contrahentium non eſt admittenda.

Intentionis defectus nunquam ſublatus cenſetur.

Argumentum à ſufficienti partium enumeratione eſt in iure validum.

10 *Titulus, vel priuilegium non debet deſtrui, vel concuti aliqua præſumptione, quæ multiplicem admittit intelligentiam.*

11 *Electio perperam facta vt præiudicium inferat, quæ ſint neceſſaria.*

12 *Priuilegium quomodo, & quando amittatur, ſi in facti contingentia hic ſubiectæ vtaris diſtinctione, à veritatis ſemita non declinabis.*

13 *Poſſeſſionis actus à titulo præſumptionem aſſumit.*

In poſſeſſionis materia vltimus ſtatus, ſiue actus attenditur.

Principis proprium eſt dignitates, & priuilegia conferre. ibid. in fine.

Pro Natione Catalana.

CONSILIVM XXXII.

Ontrouerſia ad præſens excitata inter Nationē Catalanam, & Aragonenſes, ſeu Valentianos circa electionem vñius ex Magiſtris Eccleſiæ Sancti Iacobi facile reſolui poteſt, attendendo hoc breue factum, quod ſubnectitur, ex quo reſultant clariffimę iuris conciuſiones pro Natione Catalana, quam defendimus.

In anno 46. Natio prædicta Catalana poſſidens Capellam in Eccleſia Sancti Petri Martyris, vnà cum alijs prædictis Nationibus, comprehenſis etiam Sardis, ſicut ex libris conſtat, & fide præſentata conuenit cum Excelſiſſimo D. Petro à Toletto tunc Prorege, & interueniente vt protectore principali, & defenſore Eccleſiæ prædictæ Sancti Iacobi, & alijs in contractu nominatis, vt Capella dictæ Nationis

tionis vniretur, & aggregaretur Ecclesie prædictæ, adiectis quibusdam conuentionibus, & signanter, quòd Capella prædicta intitulari debeat *Capella delli Catalani*, quòd affigatur arma, & insignia dictæ Nationis, quòd quando associatur Corpus Domini nostri Iesu Christi in sepulchro, vnus ex associatoribus sit Còsul dictæ Nationis; & quòd inter Oeconomos Ecclesie prædictæ deputetur vnus ex mercatoribus dictæ Nationis Catalanæ, quo tempore, quia Berardinus Sarroccus, qui erat de dicta Natione Catalana, vt asseriebatur, reperiiebatur vnus ex Deputatis Ecclesie prædictæ, fuit in eodem Magistratu còfirmatus, sicut latius patet ex contractu.

- 2 Etenim Capella tempore vnionis, & còstructionis potuit ex conuentione etiam dictorum Dominorum recipientium assumere quamlibet legem, & conuentionem, quæ attendenda est, vt docet *Geminian. in cap. cum in Ecclesia in ultim. not. de præbend. in 6. & Dec. in cap. edoceri col. 2. de rescript.* & inspiciuntur qualitates adiectæ in hoc còtractu translationis, omisso ordine temporis antecedentis, *Riminal. in l. cum quid num. 8. vers. & per illam glo. ff. si cert. petat.* & qualitates prædictæ adiunctæ enti qualificant illud, & ponunt in diuersa specie, vt per *glos. in cap. licet canon in verb. parochialis de elect. in 6. & in materia præcedentiæ considerat Purpurat. in l. 1. num. 22. ff. de off. c. eius*, facta namque translatione ex còuentione prædicta permixta est prædicta, & noua forma tradita, quæ sequenda est, & ab ea nullo modo recedere licet, cum à primordio tituli posterior formetur euentus, sicut ex pluribus comprobat *Lapus alleg. 88. nu. 8.* reducendo hanc communitatem, seu mysticum corpus ad vnum caput, cui magis conuenire visum fuit cum prærogatiuis prædictis ex traditis optimè per *Oldrad. consil. 204. à num. 2.* Nec possent aliæ

Nationes comprehensæ in Capella prædicta allegare ignorantiam dictæ conuentionis, cum facta translatione de vno loco ad alium, quod succedere non poterat absque medio conuentionis prædictæ, sine dubio præsumendū est, illius notitiam habuisse, sine quo Capella vniri, & transferri nō potuisset, argum. *text. in l. de his ff. de transact. Corn. punctualiter in cons. 250 vol. 4. Alex. cons. 11. num. 13. vol. 2. & Crauet. videndus in cons. 123. num. 4.* quando enim tale factum est, quod solet in notitiam peruenire ex communi consuetudine, præsumitur sciētia, vt prædicti DD. testantur, cum potuerunt de facili certiorari, *Decius cons. 303. col. 2. Anchar. in cap. fin. de elect. in 6. Crauet. cons. 168. num. 5.* maxime cum ageretur de contractu notabili, & principali còtinente existentiam, & conseruationem Capellæ, de quo *Rolan. cons. 19. num. 45. vol. 1.* vbi plura cumulat ad materiā, & cum potuissent contradicere, acquieuerunt, et tacite, sine dubio sibi præiudicium intulerunt, ad not. per *glo. in l. Caius ff. de pignor. act. de quo latè Ifern. in cap. 1. §. hac edictali de prohib. seu. alien. per Lothar. Ioan. Fab. in §. admonendi Inst. quib. mod. ius patr. potest. sol. immò quòd inducatur consensus, posuit Bald. in l. in adoptionibus num. 2. ff. de adoption. gloss. in cap. 1. §. hac autem vers. sciēte, si de inuest. inter domin. & vassal. lis oriatur, vbi Andr. in fi.*

- 4 Hoc præmissis licet hodie aliæ Nationes allegēt, posse aliquem ex ipsis nominari, & eligi in Magistrum Ecclesie prædictæ, quòdque pro honore prædicto competat iudicium, & remediū possessorium *cap. licet causam in verb. honore de probation. vbi Bald.* in specie, nihilominus cū habeamus titulū specificū, & de possessione Nationis Catalanæ nō dubitatur, titulus deseruit, nō vt sententia feratur super petitorio, sed ad colorādū, & adiuvādū vires possessorij *Bald. in l. ordinarij num. 10. C. de rei uendic. & in l. post sententiam*

sentiam num. 4. C. de sentent. Paris. conf. 107. num. 3. lib. 1. Felin. in d. cap. licet causam num. 33. titulata namq; possessio præfertur nudæ possessioni, si appareret; quia ex titulo magis iustificatur l. si à te emero ff. si seruit. vendic. 101. Fab. in §. retinenda nu.... de interd.
 5 *Andr. Gayl latè singul. obseru. obseru. 81. à num. 6. lib. 1. & in tit. de pignorat. lib. singul. obseruat. 22. tantò magis cum prærogatiua prædicta competat ex contractu, qui nõ recipit interpretationem ampliatiuam, sed arctatiuam, Bal. not. in conf. 145. casus talis est, in quodam instrumẽto colum. penul. lib. 3. Roland. à Vall. conf. 58. num. 64. vol. 3.*
 6 *& licet vna res, quæ alteri vnitur, sortiatu naturam principalis, & regatur eisdem legibus, & priuilegijs secundum glo. in cap. 1. ne sede vacante, vbi Abb. num. 6. vers. & aduertat, & in cap. translata, vbi Felin. de constitutio. Bart. in l. si conuenerit ff. de pignorat. actio. Andr. in cap. 1. de capit. Corrad. num. 27. & de adiunctis, & aggregatis loquitur Alexand. in conf. 178. vol. 3. si vnio fuerit facta ex causa, vbi per ipsum post num. 11. Nihilominus, si vnio aliarum Nationum successisset post contractum, possent prædicta procedere, & fuisset quoque necessarius consensus aliorum Protectorum Ecclesiæ S. Iacobi, sed quia vnio antecedebat, & facta trãslatione conuentio inita fuit cum patris superioris expressis, dum habemus originem conuentionis, & nouæ constructionis, illa attendendâ est l. qui id, quod ff. de donatio. & causa originalis inspicitur, quantumcunque apparet alterata l. c. filius S. si hæres meus ff. de lega. 2. Purpurat. in l. imperium num. 95. ff. de iurisd. omni Iud. ultra superius allegata.*

7 Ex aduerso opponuntur duo. Primum, quod licet in anno 1546. sub nomine collectiuo Nationis Catalanae fuerit conuentum, vt vnus ex dicta Natione eligatur inter Magistros Ecclesiæ prædictæ, adhuc eodem tẽ-

pore fuit confirmatus Berardinus Sarroccus, qui erat Sardus, & vt Sardus antea obtinuerat priuilegium Militis Aurati ab Inuictissimo Carolo V. in anno 1535.

Secundum, quod in anno 1582. fuit nominatus, & electus per Suam Excellentiam Nicolaus Sistus, qui pariter erat Sardus, & in anno 84. Petrus de Villanoua, qui erat Aragonensis, & pluries in eodem Magistratu cõfirmatus, vt ex libris cõstat, & sic dictæ aliæ Nationes reperiuntur in possessione exercẽdi dictum Magistratũ, & clarum est in iure, sufficere vnicũ actum, vt conseruetur in possessione maxime in his iuribus incorporalibus Innoc. in c. cum Ecclesiã Sutrina, vbi Abb. de caus. possess. & propriet. Rip. ibid. num. 13. Bart. in l. 1. §. hoc interdicto ff. de itin. act. priu. Roma. conf. 311. Soci. conf. 187. num. 19. lib. 2. Dec. conf. 117. & 124. in princ. Couar. pract. qq. cap. 17. in fi. & Menoch. conf. 126. nu. 6. vol. 2. addunt, quod actus possessionis prædictæ inducunt obseruantiam subsecutam, ex qua videtur declarari conuentio, & quod talis fuerit mens ab initio, quia posterius factum declarat prius actum, etiam si repugnet proprietati verborum Soci. consil. 145. num. 1. in fi. volu. 1. Ias. conf. 128. colum. penult. in princ. vol. 1. quia possessio declarat priuilegium iuxta vulgatum conf. Bar. 59. Comune Spoleti, & non dicetur obseruantia induciua, sed interpretatiua actus præcedẽtis secundum Paul. de Castr. in conf. 347. num. 4. lib. 1. Aret. conf. 111. col. 3. vers. sed tantum, Decian. alios referens in conf. 44. nu. 28. lib. 4.

8 Sed prædicta obiecta subsistere non possunt in petitorio, & minus in possessorio ex pluribus, ex quibus facilliter diluuntur.

Primò, prædicta procedere possẽt, vbi verba contractus, seu priuilegij essent ambigua, quo casu opus fuisset interpretatione ex facto subsequẽti; sed quia verba clara sunt, & illorum signi-

significatio cantat expressè in beneficium Nationis Catalanæ, non est curâda alia interpretatio, neq; glosa *hille, aut ille S. cum in verbis ff. de leg. 3. l. voluntas C. de fideicommiss. & omnis interpretatio in verbis claris dicitur calumniosa Curt. conf. 29. colu. 3. & velle interpretari voluntatem claram contra proprietatem verborum est dicere, quod potius fieri debuit, & aliter disponi, quàm factum sit Castrenf. conf. 185. colum. fin. vol. 2. Decian. declarat in eodem conf. 44. num. 36. & 37. nec quidem verba recipiunt interpretationem à Consuetudine Dec. consil. 49. colum. 2. vers. sed secundum, & ab illis nullatenus est discedendum l. quod constitutum, vbi Bart. ff. de milita. testament. Ias. in l. quoties ff. de verborum obligation. & Roland. conf. 79. nu. 55. & seq. vol. 3. cum enim habeamus titulum specificum conuentionis, non est recurrendum ad Consuetudinem, quæ non requirit titulum pro sui fundamento, & initio Ioa. Andr. in cap. 3. de consuetud. in 6. Abb. in cap. ult. de consuetudin. Menoch. d. conf. 126. num. 4. volum. 2. Idcirco stante titulo legitimo, & claro remanet cessante interpretatione, vt respondeatur actibus possessiuis ex aduerso ponderatis.*

- 9 Secundò propterea deueniendo ad actus particulares, quoad electionem Berardini Sarrocchi confirmati in anno 1546. vt in primo obiecto, retorquetur cõtra partem; siquidem in eadem conuentione anni 1546. confirmatur Berardinus Sarroccus in dicto Magistratu, non vti Sardus, nec simpliciter alio non expresso; sed quia expressè asserit, esse de dicta Natione Catalanâ, sufficiebat enim assertio, vt in exequutionem conuentionis in beneficium dictæ Nationis quoad electionem prædictam confirmaretur, absq; aliqua inquisitione, an vera esset, vel non assertio prædicta, proinde sequitur, quod iuxta cõuenta similiter habuerunt intentionem

confirmandi vnum ex dicta Natione Catalana, sicut ibi expressè dicitur, ex quo non potest resultare effectus contrarius, scilicet quod pro Natione Catalana eligere voluissent Sardum, quod nẽdum fuisset contra intentionem contrahentium; sed contra verba expressa; sicq; non permitenda talis intelligentia, vulg. l. non omnis ff. si certum petatur, immò si sciuisent, verè Berardinum Sarroccum fuisse Sardum, non Catalanum, illum finè dubio non confirmassent contra intentionem, cū defectus intentionis nunquam censeatur sublatu, vt dicit Ioa. Andr. in cap. si motu proprio, vbi Geminia. num. 6. de rescript. in 6. vel saltem elegissent, aut confirmassent Berardinum pro Natione Catalana, dato quod fuisset Sardus; at quia fuit cõfirmatus expressè, ex eo quod erat de dicta Natione Catalanâ, quoad hoc nẽdum nõ inducitur præiudiciu Nationi prædictæ, sed confirmatio actus, & specificæ conuentionis prædictæ, quod suadetur ex alio, arguendo à sufficienti partium enumeratione; quoniam aut tempore conuentionis Deputati, & contrahentes sciebãt, adesse alias Nationes aggregatas, & tunc si voluissent deputare Sardum pro Natione Catalanâ, id expressissent; sed quia actum est contrarium, exprimendo in specie in confirmatione, quod erat de Natione Catalana, noluerũt ex hoc admittere alium, quàm Catalanum, aut verò ignorabant, adesse inclusas alias Nationes, & non sequitur, quod voluissent confirmare Sardum, & sic alterius Nationis pro Natione Catalanâ, prout fuerat conuentum, & sic quocumque Pars se vertat, succumbere debet.

- 10 Tertiò, quoad electionem Petri de Villanona responsio facilis est, siquidem in facto verissimum est, dictum Petrum Aragonum originẽ habuisse ex vna Ciuitate ex quinque subiectis Episcopatu Alexie, quæ gaudent, & po-

& potantur oībus priuilegijs, & prerogatiuis Catalanorū, vt est notoriū, ob quod in electione facta per S. E. fuit expresse dictum, quod interueniret. præfatus Petrus pro Natione Catalana; proinde vbicunquē potest cadere alia ratio, & intelligentia, non debet capi præsumptio contra titulum, & priuilegium *cap. cum super hoc de renunc. Hostiens. Ioa. Andr. & Butr. in cap. accedentibus de priuil. Alexand. conf. 33. num. 10. lib. 5.*

Quartò, respectu electionis Nicolai Silti, qui erat Sardus, considerandum est. Primò, quod nominatio facta ab antecessore potuit ex affectione, vel gratia fieri secretè, vt moris est, in personam dicti Nicolai, & ab eodem pariter tolerari electio subsequuta, quæ vt præiudicium inferre potuisset, opus erat, vt illa electione vsus fuisset sciēs vt iure suo contra scientes titulum contrarium, & priuilegium, vt docet Innocentius in *d. cap. cum Ecclesia nu. 4. & 5. in fi.*

Secundò aduertendum est, quòd aut priuilegium conceditur priuatæ personæ, aut Communitati: Primo casu, si fit actus contrarius priuilegio subdistinguitur, quoniam aut priuilegium continet actum momentaneum, tunc per vnicum actum factum directè contra priuilegium, ille priuatus perdit priuilegium, *cap. cum accessisset, vbi Abb. num. 6. in fi. de constitut. & l. 2. C. de iur. dom. impetr.* aut verò priuilegium continet actum successiuum, & sic recipit reiterationem, & hoc casu licèt sit inductum præiudicium in illo actu, non tamen inferitur præiudicium in cæteris *l. 1. & 2. C. de his, qui spontè mun. sub. & voluntariè C. de excusation. tutor.* & ita intelliguntur contraria in priuilegio continente actum momentaneum, non successiuum, declarat solemniter *Alexand. in d. conf. 33. à n. 3. & 8. vol. 5.* & hoc attrèto, quia titulus Nationis recipit reiterationem in alijs electionibus faciendis, ex illo actu præiudicium non generatur in-

alijs actibus electionum faciendarum, licèt hic non agamus de priuilegio concessio priuatæ personæ, quod est fortius. Cum verò agimus de priuilegio competenti Communitati, tunc ex tolerantia particularium ex vno actu, non perditur priuilegium Communitatis, sed expectatur legitima præscriptio 40. ann. vt *Abb. docuit in d. cap. cum accessissent post num. 7. & Lanar. refert conf. 72. num. 9.* auctoritate *Andr. de Barulo in d. l. 2. C. de his, qui spontè mune. sub. & particulariter in omni casu, quod per contrariū actum non tollitur priuilegium continens fauorem, vt in casu nostro, si recipit reiterationem, posuit Iser. ex dictis iuribus in c. 1. S. nec dominus post nu. 48. vers. nec præiudicaret de prohib. seu. alien. per Fed.* quod rationi conuenit, & æquitati, nè ex cōplacencia vnus aliqua vice tollatur ius quæsitū ex contractu valido, seu priuilegiū in præiudicium Cōmunitatis ignorātis, cessante legitima præscriptione.

Vltimò etiam ex abundanti aduertatur, quòd in similibus casibus fortius attenditur actus possessionis, qui est secundum titulum præcedentem, iuxta quem præsumitur possessio *l. quadam mulier ff. de rei vend. Bursat. conf. 119. num. 6. lib. 1. Menoch. de presumption. præsumpt. 101. num. 10. lib. 3. & conferunt dicta per Capyc. dec. 189. num. 6.* Sed vt omnis tollatur dubitatio, recenseri debet, quòd vltimis temporibus defuncto Magistro Catalano, reliqui Gubernatores Ecclesiæ prædictæ habentes veram notitiam dictæ prerogatiuæ nominauerūt tres tantummodò ex Catalana Natione, quorum ab Excellentissimo Prorege electus fuit Ioannes Tottofaus, & nouissimè cum in locum ipsius fuisset electus Antonius del Còtado Aragoneus, contradicentibus Catalanis. Et facta relatione per Dominum Regentem Montoyam, infra tempus fuit amotus ab officio prædicto, & fuit ordine Proregis, ad eui-

tan-

tandam notam electus vnus ex Magistris tanquam continuus absque nominatione, & sic cōtradictio Catalanorum habuit effectum suum, & hic actus, qui est vltimus, in his possessorijs attendendus est, sic intelligendo *tex. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina* docuit optimè *Oldrad. conf. 312* *thema quaestionis* post *num. 2. vers. & dato sine praiudicio*, de quo *Anna alleg. 131. num. 2.* de Sardis verò non est tractandum, stante illorum priuilegio obtento à Sua Maiestate, cuius est libera facultas segregare, & pro sua voluntate priuilegia conferre ex *Ioa. de Plat. in l. 1. nu. 2. & 3. circa fin. C. de Metropol. Berit. lib. 11.*

Et ex his remanet clara iustitia Nationis Catalanæ tam in possessorio, quam in petitorio.

Causa non fuit decisa meo tempore, si deinde fuerit determinata, ignoro.

ARGVMENTVM.

Promissio facta viro contemplatione matrimonij ab aliquo ex suis Collateralibus prodest vxori, & filiis, nedum ipsi donatario. Censeturq; facta animo donandi. Ita vt dicti filij nascituri super ea molestari non possint ab eodem promissore, & si sint inuitati cum qualitate hæreditaria.

SVMMARIVM.

- 1 Ex presenti facti themate tres iuris articuli assumuntur disputandi.
- 2 Verbum promissit adiectum in scriptura priuata, nedum in instrumento

capitulorum matrimonialium importat stipulationem.

Vxor propter suum interesse agere potest ad obseruantiam promissionis factæ per consanguineum viri tempore contracti matrimonij.

Idquè recipit ampliationem, de qua infra num. 4.

Quæ sanè promissio neq; de mariti consensu poterit reuocari, prout sic in specie determinatum reperitur in terminis donationis, & cum ratione, quæ recensetur, & num. 10.

Donationis factæ contemplatione matrimonij si à marito fiat retrocessio, erit nullius momenti quoad vxoris, & filiorum praiudicium, & nu. 10. Ceterum suum operabitur effectum, soluto matrimonio sine sobole.

Vxoris duplex interesse consideratur in huiusmodi promissionibus, & n. 10.

Vxorum parentes propter huiusmodi promissiones (quæ sunt pars matrimonij) penè exhauriunt proprium patrimonium pro pinguioris dotis constitutione, ad hoc vt ditioribus suas collocent filias.

- 3 Donatio facta contemplatione matrimonij parat actionem filiis nascituris ex illo matrimonio, quamuis non sint contemplati vt filij, sed vt hæredes, & num. 4. in fi. & num. 10.

Nec alterius tertij requiritur acceptatio filiorum nomine.

Et pariter ampliatur vt num. seq.

- 4 Matrimonij contractus essentialiter respicit filios tanquam finem ipsius primum.

Donatio contemplatione matrimonij quare reuocari nō possit, & num. 10.

- 5 Dotis promissor si non sit debitor, nec sit stipulatus sibi dotem restitui, intelligitur illam promississe animo donandi.

Idq; à fortiori procedit promissore existente coniuncta persona.

Extraneus promittens dotē pro muliere, quando videatur dare animo donandi.

Doti equiparatur promissio facta propter nuptias contrahendas.

Donatio

Donatio inducitur ex sola descriptione in æstimo in personam coniuncti.

Hec bona in æstimo posita remanent obligata pro dotis restitutione.

Donatio facta contemplatione matrimonij dicitur ob causam, & sine qua matrimonium aliàs cōtractum non fuisset.

Donatio facta filio matrimonij contemplatione fauorem respicit multis, nedum ipsius filij donatarij.

Donationis coniectura ex sanguinis coniunctione oritur etiam inter collaterales.

Quod sine cōtrouersa admittunt omnes, quando alia probabilis coniectura considerari non potest.

Et hac traditio sic qualificata procedit etiam in extraneo secundum Dec.

Promissio quæuis ita est intelligenda, nè sit ociosa, & elusoria.

Donatio respiciens commodum donatarij, & terrij, non dicitur simplex.

Donatio manet extra terminos repetitionis.

Donata res contemplatione matrimonij acquiritur filijs uti filijs, etiam si sit adiecta stipulatio pro heredibus.

Pro Faustina de Ebulo.

CONSILIVM XXXIII.

 Contraçto matrimonio inter Don Petrum de Môtibus, & Faustina de Ebulo, in capitulis matrimonialibus Don Petrus asseruit tunc possidere liberè à quolibet onere certos introitus pro capitali duc. 11. mil. item alia stabilia cum expressione certi valoris, vltra alia mobilia, & illic præsens Marchio

Coriliani frater voluit tēneri de proprio in casu contrarij; compertum est autem, introitus liberè tunc non possideri, sed cum onere iniuncto per matrem vsque ad certum tempus, quod etiam in præsentiarum durat, stabilia verò esse satis minoris valoris; cumq; Faustina, & filij dissoluto matrimonio egissent contra Marchionem, contigit dubitari de pluribus.

Primò, an ex dicta promissione sit actio quæ sita ipsi Faustinae, & filijs.

Secundò, an intelligatur animo donandi.

Tertiò, an Marchio accesserit ut fideiussor, ita quòd quantitatem ab ipso soluendam repetere valeat à filijs Don Petri, qui veniunt uti hæredes, vel illa assecuratio dicatur ad pompam.

Ad primum, clarum est, quòd dum Marchio de suo reficere promisit in instrumento capitulorum matrimonialium, præsумitur interposita stipulatio, quamuis de ea mentio facta non fuerit S. si scriptum Institut. de inutil. stipulat. etiam si verbum, promissit, fuerit adiectum in priuata scriptura Bald. in l. Tutor condemnatus circa princip. C. de usur. l. as. in l. Titia S. penult. num. 6. & 7. ff. de verbor. obligat. & communem refert Dec. conf. 12. num. 2. libr. 2. Menoch. conf. 92. num. 35. libr. 1. & Mantica declarat de tacit. & ambig. conuent. libr. 14. tit. 10. num. 41. cum sequent. Ex qua promissione resultat interesse vxoris, quæ aliter non contraxisset, & omni tempore agere posset ad obseruantiam promissionis iuxta tex. in l. stipulatio ista S. si stipuler cum Glos. in verbo fieri potest ff. de verbor. obligat. & in S. sed & si quis cum Glos. in verbo valet Institut. de inutil. stipulat. D. de Ponte consil. 80. num. 15. quòdque reuocari non possit, etiam de cōsensu mariti, prout de donatione loquitur D. de Franch. decisio. 205. per totam, Guido Papa decisio.

B b

147.

147. & *conf. 12. latè Tellus Fernand. in l. Tauri 22. num. 17. & in l. 17. num. 16. & sequent. Matienz. tit. 6. l. 1. Glos. 8. num. 3. cum sequent. Nec retrocedi potest à marito, cùm respiciat commodum viri, vxoris, & filiorum, tradiderunt Tell. in l. Tauri 19. num. 8. & 9. Gutier. pract. qq. lib. 2. quest. 121. num. 6. Molfes. conf. 11. num. 22. licèt contrarium affirmare videantur ex lege particulari Hispaniæ, & dicitur inanis retrocessio facta à marito quoad vxorem, & filios; verùm posset habere effectum soluto matrimonio absque sobole, declarat Sanchez de matrimon. libr. 6. in tit. de donation. inter vir. & vxor. disputat. 32. num. 5. & 6. in fine, sicut fuit iudicatum annis elapsis in Sacr. Consil. in causa Don Marcelli Ruffi cum Principe Scille tunc Comite Sinopolis in Bâca Sarri; & prædicta benè procedunt, vt super bonis donatis consultum sit vxori pro suis dotibus, & iuribus dotalibus, vt considerat Angulo de meliorat. siue ad l. 6. Glos. 4. n. 8. & 10. tit. 6. lib. 5. Pacta enim omnia adiecta in contractu matrimonij sunt pars essentialis ipsius matrimonij, & cum ipso contractu confunduntur, & concernunt etiam vtilitatem mulieris, & illius parentum, qui contemplatione promissionum eneruant patrimonia sua, constituendo maiorem dotem, vt ditioribus tradant, aliàs non daturi ex traditis per Guid. Papam decis. 145. Roland. à Valle consil. 44. num. 20. cum seq. volum. 4. & latissimè Fontanella de pact. nuptial. clausula 4. glos. 1. num. 19. maximè si promissio intercessit causa certi, & determinati matrimonij, vt ibi per ipsum num. 22. & num. 35. Item aliud interesse vxoris consideratur, vt honorificentius viuat cum viro, & filijs nascituris, vt dicetur inferius.*

3 Pariter quoque statutum est, vt ex illa donatione quærat etiam actio filijs nascituris ex illo matrimonio ad

tex. not. in l. diui Constantini, ibi, *Pactis, quæ matrimonij tempore super dotibus, vel ante nuptias donationis rebus subsequuta fuerint, etiam ad ipsorum personas pertinentibus C. de natu. liber.* etiam si filij essent contemplati vt hæredes, non vt filij, Bertrād. *conf. 73. vol. 2. conf. 281. vol. 3. & consil. 276. vol. 1.* etiam si promissio per alium tertium nomine filiorum non fuerit acceptata, cùm sufficiat promissio vni facta, tradit Couar. *var. resolut. lib. 1. cap. 14. num. 2. Clarus in S. donatio quest. 13. circa princip. & latè alij relati per eundem Fontanell. Glos. prædicta eadem clausula 4. num. 4.*

4 Immo etiam si in promissione facta contemplatione matrimonij non sit facta expressa mentio vxoris, nihilominus illi statim actio quæritur, quia in contractu matrimonij implicitè includitur vxor, tanquam pars essentialis, & sic etiam si non sit facta mentio filiorum, adhuc tamen statim competit actio filijs ex ipso matrimonio nascituris, ex quo totus contractus matrimonij essentialiter respicit filios, tanquam finem primarium ipsius matrimonij, ad quod legatur Thomas Sanchez de matrimon. libr. 6. de donationib. inter coniug. disput. 92. & Molina Iesuita tractat. 2. de maiorat. disputat. 584. num. 3. Anton. Faber in suo Codice l. 8. tit. 36. de reuocand. donation. diffinit. 1. vbi reddens rationem, cur donatio contemplatione matrimonij reuocari non possit, subdit, non solum, quia causam onerosam habet, nempè matrimonium, quod aliter contractum non fuisset, sed etiam, quia facta videtur donatio in fauorem filiorum susceptorum, & suscipiendorum, & ita decisum refert in Senatu Sabaudia, expressius docet Tellus in d. l. 22. num. 19. vbi Gomez. nu. 25. Molin. de primogen. cap. 2. nu. 16. & Molina Iesuita loc. cit. & si facta esset mentio filiorum vt hæredum, nulli dubium est, filijs ius quæsitum esse, licèt vt hæredibus, vt Bertrād. posuit

posuit in *d. conf. 176. nu. 4. vers. sed superest, de Ponte conf. 25. nu. 3. & Surd. dec. 322. latè.*

5 Ad secundum, an promissio intelligatur facta animo donandi, concludenter affirmatur, quod sic, sicut dicimus in dote promissa ab eo, qui non est debitor, & non est stipulatus sibi reddi, ut intelligatur promissa animo donandi *l. unica S. accedit C. de rei ux. act. ion. & de promissione facta ab extraneo, maximè quando supra vires patrimonij, quod in dubio donatio præsumatur, posuit Bald. consil. 59. tres persona sunt sub num. 1. vol. 3. intercessit nanq; hæc promissio ob nuptias contrahendas, & sic doti equiparatur, dicit Menoch. in consil. 967. num. 16. volu. 10. idè sicut in dote promissio donationem continet cessante alia stipulatione, tantò magis, quia fit intuitu coniunctæ personæ ex traditis per *Thesaur. quest. forens. q. 79. num. 5. lib. 2.* Si enim sola descriptio in æstimo in personam coniuncti inducit donationem, ut ibi concludit, & habetur in *l. si præses C. de don. vbi Bald. qui dicit, illa bona remanere obligata etiã pro restitutione dotis; ibiq; Petr. de Bellapert. in vers. s. n. fortius dicendum est in hac promissione cõtempatione coniuncti causa matrimonij contrahendi, ut donationem contineat eius, quod ex quãtitate asserta deficeret, ut matrimonium subsequutum fuisset.**

Cõsideretur nanq; quod similes promissiones cẽsentur prius tractatæ inter consanguineos vtriusque, & propterea, ut dictum est, parentes promittunt amplas dotes pro matrimonio contrahendo, quod aliàs cõtractum non fuisset, ut idem *Fontan. docet loco proxime citato num. 35. & nos alias comprobauimus in alleg. pro Vittoria Caracciola.*

6 Et sic illa promissio continet utilitatem vxoris, & parentum, quorum maximè interest, Generum, & Mari-

tum respectuè habere diuitem; sic enim honorificentius viuent, sic mulier securiorem habebit dotem, sic filij securius habebunt, vnde viuant, & alia commoda reportabunt, & è contra, quæ infortunia, si paupertate laborent, quæ cuiquẽ facile est considerare, ut latè posuit idem *Fontanell. in d. glos. 1. num. 30. modò licet dubitari possit, an ex sola coniunctione inducatur donatio, de quo in l. si seruus communis ff. de donat. inter vir. & vxor. nihilominus si alia probabilis coniectura considerari non possit in contrarium, tunc inter coniunctos sine dubio præsumitur donatio, quia inter extraneos etiam hoc casu præsumeretur, ita *Dec. cõprobat à fortiori in consil. 267. num. 2. ad fin. & num. 3. Mantica de tacit. conuent. lib. 13. tit. 19. in princ. & propriè nu. 13. som. 2. si enim diceremus, fuisse factam promissionem ad pópam, seu animo repetendi, & non soluendi, inutiliter promissio intercessisset, & frustratoriè, quod non est ferendũ, ut per *Menoch. conf. 239. num. 1. 2. vol. 3. contra omnia, ut supra considerata, & tractata in capitulis, quæ omninò sunt obseruanda; omnium enim intererat habere maritum, & patrem locupletem, qui ferre potuisset pondus matrimonij, & ad id contrahentes principaliter respexerunt, & aliàs fuisset impossibile contrahi matrimonium iam initum constituta dote respectuè ad promissionem prædictam, ut per *Rolan. d. consil. 44. num. 22. Menoch. consil. 723. num. 21. volum. 8. Dec. conf. 35. nu. 21. lib. 2. Viuium dec. 257. vol. 3. & Matien. in matrimonio contracto cum certa personâ in loco superius citato; proindè cum alia coniectura præsumi non possit, nisi donationis, sine dubio est pro donatione iudicandum.****

Ultimus verò articulus ex prædictis remanet resolutus; quoniam promissio adiecta in capitulis non,

potest dici ad p̄p̄am, alio non appa-
rēte, etiam in contrarium cantet pro-
missio; cui Marchio contrauenire
non potest; immo esset periturus, si
hæc allegaret directè contra promissio-
nem, minus etiam dici poterit fideius-
sor, ut locum habeat repetitio, vel
9 exceptio non soluendi contra filios
hæredes D. Petri, ex pluribus.

Primò, quia si hæc promissio fuit
facta animo donandi, ut in dubio
presumitur, in presenti casu cessat
repetitio l. quod dictum 34. ff. de
pact.

Secundò, quia in re promissa
seu donata contemplatione matri-
monij dicitur acquiri ius filijs ut fi-
lijs, etiam si sit stipulatum pro hære-
dibus, quod præter alios fundauit
optimè Decian. consil. 8. nu. 20. & 21.
vol. 4.

10 Tertio, quoniam dum in hac pro-
missione versatur interesse vxoris, &
filiorum, ut habeant vnde honorifi-
centius viuant, ultra interesse do-
tium, & iurium dotalem, si daretur
repetitio, ita quod datum ex vna
manu, ex alia repeteretur, inanis es-
set promissio prædicta contra om-
nia supradicta, quæ sunt indubitabi-
lia, & proinde istæ promissiones sunt
irreuocabiles, etiam accedente
consensu mariti, & firmæ permanent
perpetuò absque contradictione.
Ideòq; licet filij veniant ut hære-
des, hoc parum refert, quia non
ex hoc sequitur, quod promittens
non teneatur, cum principale inter-
esse versetur, ut promissio habeat
effectum suum, etiam quod filij hæ-
berent bona promissa post mortem
patris, uti hæredes, quoniam ex hoc
non resultat aliud, nisi ut habeant
cum qualitate hæreditaria, & tene-
antur ad onera contracta per pa-
trem, minus autem ut promissio non
habeat effectum, cum filij etiam
hæredes consequi valeant promissa
in contractu matrimonij, ut supra
fundauimus, alias sequeretur, quod

si uti hæredes non possent experiri
pro obseruantia promissorum, licitum
fuiſſet patri retrocedere, reuo-
care, & annullare promissiones fa-
ctas in capitulis, & priuare vxorem
& filios principaliter contemplatos,
& non decet, circumueniri mulie-
rem hac lege contrahentem, eiusq;
filios, & descendentes saltè quod
ad assecurationem successionis bo-
norum in promissione contento-
rum, quæ promissiones irreuocabi-
les sunt, etiam in beneficium hære-
dum patris, & eius hæreditatis, siue
hæreditamenti, ut vtar verbis eius-
dem Fontanellæ d. claus. 4. gl. 1. num.
71. & 73.

Hæc ex abundanti dicta fuerunt,
cum satis discussa fuerint in causa si-
milis assecurationis facta per Li-
uium, & Paulum Caracciolos fra-
tres in contractu matrimonij inito
inter Flaminium Caracciolum, &
Dominam Laudoniam Ruffam, in
qua causa illud controuertebatur,
num filij Flaminij veniant ut filij,
vel uti hæredes, & si uti hæredes,
quæstio etiam confirmabatur, ut
quæritas promissa pertineat ad Cre-
ditores Flaminij, non autem ad As-
secutores, seu promittentes, ex
quibus remanet firmum, Marchio-
nem teneri ad interesse decursum,
& decurrendum capitalium ducato-
rum vndecim mille, & ad valorem
stabilium deficientem ex quantitate
in capitulis enarrata.

Causa non fuit decisa.

AR-

ARGUMENTVM.

Releuij liquidationem fieri in-
specto redditu vniuersitatis
feudi, non rerum singula-
rum, multifariam, multisque
conuincitur modis.

Ceterum subfeudum ab eo-
dem Barone emptum non
manere sub eadem consue-
tudinis censura quoad rele-
uij præstationem, aliquot de-
monstratur rationibus.

SUMMARIVM.

- 1 Facti species in duos iuris articulos
contracta, & num. 9.
Releuij solutio fuit ex consuetudine
introducenda.
... est à feudo extrinseca, & ei non
inest.
It sic non est onus feudi.
... fit à successore pro inuestitura
renouatione.
Sed hodie in Regno inest feudo.
Et durum est obtinere contrarium.
... afficit quemcumq; possessorem
tenentem feudum etiam ex titulo one-
roso, nedum lucratiuo.
... est medietas fructuum illius anni,
quo feudatarius moritur.
In Releuij liquidatione distingui so-
lent duo casus.
Prior erit, quando in anno, quo mori-
tur feudatarius, nulli ex feudo fru-
ctus percipiuntur.
Posterior, quando aliqui, & nu. 3.
- 2 Feudum dicitur vniuersitas facti, non
iuris, habens sub se diuersos agros
secundum Andr.
At secundum glos. feudum est nomen
iuris.
- 3 Feudatarij obitu denunciato, per Re-
giam Curiam fit solita inquisitio de

- valore feudi propter releuium.
Releuium non soluitur distinctè ex
singulis corporibus feudi, sed ex ipso
fundo in vniuersum, & num. 5. & 6.
- 4 Releuij præstatio non concurrit cum
adobe solutione, & cum ratione.
Et soluitur releuium, si est maius, siue
pinguius.
Cum electio sit Domini.
- 5 Adobe est seruitiū debitum pro feu-
da, & respicit vniuersitatem feudi,
non illius res singulares.
- 6 Releuium duplex in vno, eodemq; an-
no non potest deberi, & cum ratione.
Comemoratur absurdum, quod profi-
cisceretur, si pro releuio attenderetur
reditus rerum singularum, & non
ipsius feudi in vniuerso.
- 7 Inuestitura solemnia, quæ in prima
feudi concessione interueniebant, in
Regno sunt sublata.
Inuestitura nil aliud est, quàm posses-
sio.
Releuij solutio successit loco inuestitu-
re in succedere in hoc Regno.
Et est confirmatio veteris inuestitu-
re.
Feudatarius intrando vnum, & idetur
habere omnium possessionem.
- 8 Releuium in effectu ad quid soluitur.
Ecclesia Romana habet directum do-
minium.
Et ciuilem possessionem vniuersitatis
huius Regni.
Regnum dicitur vnum feudum in
vniuerso.
Comitatus diuersimodè consideratus
pōt dici res particularis, nec nō vni-
uersitas.
Inuictissimus Rex noster in toto hoc
Regno habet vtile dominium, & do-
minium directum quoad particula-
ria Regni feuda, non autem quoad
singulas res feudi, quarum feuda-
tarius habet directum dominium.
Releuij liquidationem fieri inspectis
fructibus vniuersitatis feudi, non
rerum singularum, conuincitur satis
egregia ratione, quæ subnectitur ibi.
in p.

- 9 *Subfeudum emptum ab eodem Barone subinfeudante non manet sub eadem consuetudinis censura circa releuij præstationem,*
 10 *Decisio.*

Pro Duce Magdaloni in liquidatione Releuij.

CONSILIVM XXXIV.

IN liquidatione releuij ob mortem D. Diomedis Carasæ Ducis Magdaloni de duobus dubitari contingit, capta iam informatione consueta de redditibus feudorum. Primò, an quia ex introitibus particularibus oliuarum in anno mortis Ducis fructus percepti non sint, vel modici, sit soluendum releuium iuxta fructus perceptos ex arboribus oliuarum alterius anni ad electionem Regiæ Cameræ, cuius resolutio conclusiuè loquendo dependet ex infrascriptis.

Etenim releuium ex consuetudine soluitur, & dicitur præstatio extrinseca à feudo, quæ non inest feudo secūdum *Andr. in cap. 1. S. sed & res num. 11. per quos fiat inuest.* vbi *Loffred. & Affl. & in cap. 1. num. 21. vers. de impossitis de capit. Corrad.* & mos introduxit, successorem in feudo pro obtinenda renouatione inuestituræ releuium soluere, de quo *Frecc. de subfeud. lib. 2. 3. author. num. 4.* & sic non esse onus feudi; sed à succedēte deberi pro honore domini, qui iubet, feudatarium in possessionem feudi immitti, aut in veteri conseruari, vt ibidem *Frecc. posuit num. 6. & post num. 21.* ex quo videbatur dicendum, quod cum releuium non debeat ex natura feudi, seu lege feudali, non sit onus in rem; sed personæ succedere volēti impositum, & ex eo non inferatur præiudicium tertio possessori; sed hodie quasi inest feudo, & passim admittitur sub

eadem lege, & durum esset obtinere propter consuetudinem exigendi, & obseruantiam Regiæ Cameræ, cum præleuiio fiat executio contra quemcumque possessorem tenentem feudum siuè ex titulo lucratiuo, siuè oneroso, testatur *Frecc. ead. 3. author. num. 4. in fi. & nu. 16. & D. de Franch. dec. 121. num. 11.* Hæc autem consuetudo introduxit, vt pro releuiio solvatur medietas fructuū illius anni, quo feudatarius moritur, testantur *Andr. & Affl. in cap. 1. S. similiter de capit. Corrad.* licet *Andr.* dicat, medietas fructuum, nō expresse cuius anni, sed id clariùs dixit in *Constit. post mortem col. 2. vers. & quidē secundum usum Curie, Frecc. d. author. 3. num. 5. D. de Franch. dec. 121. & Rouit. in pragm. 4. de feud. num. 91.* & quamvis *Loffred. in d. S. sed & res* dicat, vidisse in quodam Codice notatum, deberi pro releuiio medietatem fructuum vnus anni, & quod illa verba *Andr.* illius anni sint posita ex errore Impressoris, ita quod supponi possent fructus alterius anni, & etiam *Vrsill. ad decis. Affl. 265. nu. 93.* id tamen receptum non est secūdum *Frecc. loco citato*, & tandem iudicatum extat, quod si nulli fructus percipiuntur ex feudo in anno mortis feudatarij, tunc successor releuium soluere tenetur pro medietate fructuum alterius anni, & Regia Curia eligit vnū ex tribus mortem feudatarij præcedentibus, sicut decisum fuit in causa Comitum Palenæ cū voto Sac. Cōsiliij, si verò aliqui fructus percipiuntur ex feudo in anno mortis feudatarij, debetur medietas fructuum illius anni, sic determinatum fuit per Reg. Camerā in causa Io. Bernardini Carboni Marchionis Paduli, vtrunque refert *D. de Franch. dec. 121. & Frecc. d. author. 3. num. 28.*

Hoc autem sine dubio intelligendum est, si nulli fructus percepti fuerint ex toto feudo, & ipsius vniuersitate, non ex singulis corporibus feudi separatim, quæ corpora

pora non considerantur singula de
 2 per se, sed tanquam sub feudo com-
 prehensa, quod dicitur vniuersitas fa-
 cti, non iuris, habens sub se diuersos
 agros, vt dicit *Andr. in cap. 1. in verbo*
traditionibus vers. item si esset verum,
vsque ad num. 5. quid sit inuest. & in
cap. Imperialem Spraterea si inter duos
num. 73. in fin. de prohib. feud. alien. per
Feder. vbi Camerar. fol. 38. lit. B. quam-
 uis glos. dicat, quod feudum est no-
 men iuris in *Constitu. consuetudinem*,
 prauā hactenus in verb. *quantumcunq;*
 benè verum est, quod facta denun-
 ciatione mortis fit inquisitio iuxta so-
 3 litum de valore feudi propter releu-
 uium dicit *Andr. in cap. 1. post num. 6.*
vers. patet in Regno Sicilia de feud. co-
gnit. & in cap. 1. S. sancimus num. 10.
 quo tempore miles, quod interpretatur
 de redditibus feudi, & tunc inspicitur
 redditus cuiuslibet corporis feudi, vt
 dignoscatur quantitas soluenda pro
 releuio pro medietate fructuum illius
 anni, non autem quod releuium sol-
 uatur distinctè pro singulis corpori-
 bus feudi.

Et pro cōfirmatione affertur pun-
 ctualis doctrina *Bartholomæi de Capua*
in Constitu. minoribus vers. & est releu-
uium, per hæc verba, & est releuium
medietas valoris annui Terræ, quam
feudatarius tenet secundum consuetu-
dinem approbatam, & sic agitur de an-
 nuo valore cōcernente redditus; & de
 releuio Terræ, quā feudatarius tenet,
 considerando ipsum feudum in vni-
 uerso, non singula corpora feudi se-
 paratim; proinde si illo anno fructus
 ex toto feudo percipiuntur, minus
 autem ex aliquo particulari corpore
 feudi, non debetur releuium respectu
 corporis prædicti iuxta fructus alte-
 rius anni, & quoad restantem redditū
 feudi inspecto tempore mortis, & si
 difformiter liquidando introitus duo-
 rum annorum, sed consideratur tota-
 litas feudi in vniuerso, & illius fructus
 in anno mortis feudatarij iuxta di-
 stinctionem supradictam.

4 Amplius in illo anno mortis sol-
 uitur releuium, sed non adoha, etiam
 si illo anno imponeretur, cū aliās
 succedens non haberet vnde viuere,
 & ad vnum tātū tenetur ad electio-
 nē Filci, & adoha, & releuium cōfun-
 duntur, dicit *Loffred. in d. S. sed & res*
in vers. contingit dubitari in 5. & vlt.
argumento, & in cap. 1. in verb. ibi fru-
ctus hic finitur lex, vbi quod soluitur
 releuium, quatenus est maius adoha,
 & *Loffred.* sequitur *Frec. d. author. 3.*
num. 26. Si modò adoha, quod est ser-
 5 uitiū debitum pro feudo, non respicit
 res singulas feudi, sed inhæret vni-
 uersitati illius secundum glos. magi-
 stralem in *d. Constitut. consuetudinem*
prauam hactenus in verb. de quibus,
Frec. lib. 2. author. 5. num. 13. in fi. Luc.
de Penn. in l. 2. num. 6. C. de omn. agr.
deser. lib. 11. & Lanar. conf. 30. num. 16.
conf. 40. num. 2. & conf. 92. num. 13.
 pariter releuium, quod confunditur
 cum adoha, & ei quodammodò sub-
 rogatur, deberi non potest ex singulis
 corporibus feudi separatim de per se,
 sed ex corpore, & vniuersitate feudi,
 licet inspiciantur redditus omnium re-
 rum feudi ad sciendum quantitatem
 introituum feudi in illo anno mortis
 feudatarij.

6 Confirmatur prædicta ex alio, quo-
 niam medietas fructuum soluitur Re-
 giæ Curia pro releuio, siue adoha, &
 reliqua medietas remanet successori,
 vnde possit viuere, vt dicit *Loffred. in*
locis citatis, & ideò si vno anno mo-
 riatur pater feudatarius, & eodem an-
 no filius successor, non debetur du-
 plex releuium, quia grauaretur succe-
 dens duplici onere, & feudum rema-
 neret inutile, licet diuersæ sint perso-
 næ defunctæ, testatur *Frec. d. author. 3.*
num. 6. nunc si ex vna re particulari
 feudi nulli fructus in anno mortis
 perciperentur, & illius respectu de-
 beretur pro releuio medietas fructuū
 anni præcedentis, grauaretur succes-
 sor duplici onere, & parum, aut nihil
 remaneret, vnde viuere posset, quo-
 niam

niam in anno mortis solueretur medietas pro releuio, præstaretur etiam vita, & militia fratribus secundo, & tertio genitis, qui in aliquo non contribuerent iuxta *decis. Afflict. 252. & ibi Addent.* & de restantibus fructibus solueretur alia medietas respectu corporis in illo anno sterilis iuxta introitus anni præcedentis, quos succedens non percepit, & absque deductione adoleſcentis stante solutione facta, in eodem anno præcedenti, idcirco quia successor duplici onere grauari non potest, & feudum in illo anno non debet esse inutile succedenti, attenditur redditus feudi in vniuerso, non singularum rerum de per se, ad dignoscendum, si nulli fructus, aut aliqui percepti fuerint in anno mortis feudatarii.

- 7 Succedit alia consideratio non contemnenda, siquidem in prima concessione feudi solemnitates inuestituræ in Regno sunt sublatae, dixit *Andr. in d. cap. 1. Sciendum post nu. 3. vers. ad quid oportet dici, quib. mod. feud. consti. poss. & ibid. circa fin.* quod inuestitura nihil aliud est, quam possessio, & similiter in Regno in successione loco inuestituræ successit solutio releuij, docuit idem *Andr. in dict. c. 1. post nu. 6. vers. nec postea fit alia inuestitura de feud. cogn. Capyc. in cap. Imperialem fol. 55. limit. 14. de prohib. feud. alien. per Feder. Regens Rouitus in tit. de feud. pragm. 4. nu. 90. & est confirmatio veteris inuestituræ iuxta verba eiusdem *Andr. in d. c. 1. de feud. cogn. post dictum nu. 6. vers. item est dominus*, inuestitura verò non concernit res singulares, quando sumus in vniuersalibus, ut in feudo, & sufficit, quod feudatarius intret vnum, & sic videtur habere omnium possessionem, tradit idem *Andr. in cap. 1. post nu. 4. vers. audiui magnos peritos quid sit inuestitura*, eodem modo releuium, quod loco inuestituræ successit, non soluitur particulariter de singulis rebus feudi, sed pro corpore feudi in-*

vniuerso, quod omnia comprehendit, recognitis tamen fructibus totius pro liquidatione medietatis debitæ, sicut inuestitura non fieret singularum rerum, & proinde sufficit, aliquos fructus perceptos fuisse ex feudo, non distinguendo sigillatim res feudi particulares, quoniam quod debetur ex vniuersitate feudi, non est ad singula corpora referendum, ut paulo inferius dicitur.

- 8 Denique releuium in effectu soluitur pro confirmatione, seu renouatione inuestituræ, si necessaria esset, & rectius in recognitionem superioritatis, & dominij dicit *Loffred. in d. S. sed & res, D. de Franch. d. dec. 121. num. 7.* modò clarum est, Ecclesiam Romanam habere directum dominium, & civilem possessionem vniuersitatis Regni, quod est speciale patrimonium Beati Petri *cap. ad Apostolicam de re iud. in 6. Afflict. decis. 77. num. 2.* verum hoc intelligitur respectu totalis corporis, seu quorundam partium, non autem singulorum corporum, seu partium singularum, ex quibus vniuersitas Regni constat, & Regnum dicitur vnum feudum in vniuerso, non plura feuda, quamuis plura sint corpora, vnde habendo respectum ad vniuersitatem Regni, sine dubio Papa est superior dominus, & in singularibus Regni corporibus apud Ecclesiam nihil remansit quoad dominium, nec quoad possessionem; sed singula corpora in Regem translata fuerunt, & solus Rex est dominus superior, & sic Comitatus, & feudum quantum ad Regnum dicitur res singularis, & quantum ad res singulares ipsius, in quibus consistit, dicitur vniuersitas, & quicquid in vniuersitate constituitur, non est ad singula corpora referendum *l. 1. S. quod diximus ff. de dot. præleg.* ut late comprobatur *Glossator Constitutionum Regni in progm. col. 7. & 8. à vers. & ultra procedimus*, & eadem ratione, ut mox supra diximus, Rex habet dominium in feudo, seu Baronia, & successiue

cessine in singulis feudis Regni, sed
ius, quod habet in totali feudo, non
habet in singulis rebus illius. tota-
lis, & vniuersitatis, nec in dominio,
nec in possessione, & in singularibus
rebus feudi non intelligitur esse ali-
qua pars docet *Andr. in cap. Imperia-*
lem in 1. addit. post num. 9. vers. quod
Baro non posset dare de prohib. feud.
alien. per Feder. & allegat glos. in dicto
proam. Constitut. ex quibus de Ponte
de potest. Proreg. in titul. de assens. Reg.
S. 1. num. 13. dicit, Regem in toto Re-
gno habere utile dominium, & esse
dominium directum quoad particula-
ria Regni feuda, & totalem Baroniā,
non autem respectu rerum singula-
rum, quarum feudatarius habet di-
rectum dominium, & subinfeudando
retinet directum, & transfert utile;
si ergo releuiū soluitur in recognitio-
nem domini, & Rex in singulis re-
bus feudi dominium aliquod non
habet, ex necessaria consequentia se-
quitur, releuium, quod soluitur exto-
tali corpore feudi, in quo Rex directū
dominium retinet, non posse referri
ad res singulas feudi, quarum domi-
nium non est Regis, sed Baronis, &
proinde sunt inspiciendi fructus vni-
uersitatis feudi, non rerum singularū,
quod ex prædictis redditur indubita-
bile.

9. Secundo, alia dubitatio insurre-
xit respectu subfeudi nuncupati *della*
Montani, pro quo subfeudatarius re-
spondebat de adhoa vniuersi Duci
Magdaloni, hoc subfeudum fuit em-
ptum ab eodem Duce, quo defuncto
per Ducem heredem subfeudum
prædictum venditum fuit Mario Co-
lellæ, nunc in solutione releuii contra
Ducem heredem præten dit Regius
Fiscus pro releuiio medietatem fru-
ctuum subfeudi prædicti, inspecto illo
anno mortis Ducis, quo tempore
subfeudum reperiiebatur annexum,
& incorporatum cum feudo princi-
pali Terræ Magdaloni ex emptione
prædicta, sed pro Duce herede reso-

lutio clarissima redditur, præterto quod
subfeudum prædictum non fuit Duci
deuolutum ex lege feudi ob delictū,
vel lineam finitam, sed illud habuit ri-
tulo emptionis tanquam quilibet, non
ut Baro, & illud possedit ut priuatus,
sicut ad quēlibet alium eodem titulo
peruenire potuisset iuxta doctrinam
Andr. in cap. 1. S. ille tamen num. 11. in
fin. de controuers. feud. apud Par. termi-
nand. & in cap. 1. S. huius autem gene-
ris num. 12. circa fin. vers. vel dicas per
successionem non singulari titulo ex qui-
bus caus. feud. amitt. & latius declarat
Capyc. in inuest. feud. in verb. feudorum
executiones colum. ultim. & idem Dux
successor subfeudum prædictum ven-
didit, non ut Baro, sed ut priuatus, nec
Regis assensus requirebatur in ven-
ditione subfeudi prædicti, idcirco re-
spectu istius corporis non computā-
tur fructus ex illo percepti à Duce,
non uti Barone, sed tanquam alia
priuata persona, verum inter fructus
computabitur adhoa solitū solui per
prius à subfeudatario.

10. *In utr. que capite fuit indicatum*
pro Duce.

ARGVMENTVM.

Lecti vidualis tam breuis, quā
dilucida explicatio.

S V M M A R I V M.

1. *Lecti vidualis articulus facti loco di-*
sputandus proponitur,
Funerum appellatione an veniant ve-
stes lugubres.
Et quid stante consuetudine.
Funeris impensa que contineantur.
Lecti vidualis præstatio pertinet ad
heredem secundum consuetudinem
huius Regni.
2. *Vestes lugubres quare, & quando de-*
bean-

- beantur, & an aliquando de sur ipsa-
rum repetitio.
- Hæres nō tenetur alere Defuncti ux-
orem viduam, quando dos consistit in
immobilibus, & cum ratione.
- 3 Vestium lugubrium impensa prima-
rio spectat ad heredem institutum,
secundario, siue in subsidium ad hæ-
redem sanguinis.
- Huiusmodi impensa semper est de hæ-
reditate deducenda.
- 4 Ad quam donatarius non tenetur.
- 5 Dicitio super importat hypothecam.
Hypotheca non competit pro lecto vi-
duali.
- Donatio facta cum debitis contra-
ctis usque ad illum diem manebit
exempta à postea contrahendis,
siue à futuris.
- 6 Creditor conditionalis secundum opi-
nionem communiter receptam non
est creditor.
- Nisi ante diem, vel conditionem
nata sit obligatio, licet obstat excep-
tio.
- Creditor dici non potest deficiente sti-
pulatione, vel promissione, ib. cir. ff.

Pro eodem Duce Mag- daloni.

CONSILIVM XXXV.

- 1 Edictio lecti vidualis, &
vestium lugubrium
instituta per Ducissam
Magdaloni optimo iu-
re dirigitur contra Sa-
crum Hospitale Sanctissimæ Annun-
tiaz hæredem quond. Ducis Martij
Carafa viri, minusq; ad instantiam
Sacri Hospitalis Dux Magdaloni fi-
lius ex causa prædicta poterit mole-
stari.

In quo articulo prætermittenda est
illa disputatio, quæ ponitur à DD. an
vestes lugubres veniant appellatione
funerum, cuius partem affirmatiuam
tenuit glos. in l. si ex re S. illud quæsitum

ff. de stipulat. seruor. vbi in specie in
uxore posuit Angel. quoniam licet
multi dissenserint, eò quòd funeris
impensa continet ea, quæ necessaria
sunt ad funus, & humationem corpo-
ris defuncti, vt per Cassan. in Consuet.
Burgund. rubr. 4. S. 9. vers. Bald. in l.
quod in uxorem num. 9. fol. mihi 124.
de quo latissime Garfia in tract. de
expens. lib. 1. cap. 8. post num. 16. nihi-
lominus omnes concordant in
hoc, quòd stâte consuetudine vestes
prædictæ debentur vxori sumptibus
hæredum, & hoc casu vigete consue-
tudine rectè procedit opinio Angel.
in d. S. illud quæsitum, & quòd veniant
appellatione funerum, vt testatur
Tellus Ferdinand. in l. 30. Tauri num.
4. Matien. sit. 6. lib. 13. glos. 1. num. 11.
& Surd. in decis. 255. num. 28. & quòd
sit onus hæredis, vbi viget consuetu-
do, testantur omnes sine cōtradiçio-
re, vt per eundem Angel. in l. decreto,
vbi Bald. C. ex quib. caus. infam. irroga.
idem Angel. in l. si usus fructus S. si dos
logata ff. ad leg. Falcid. Angel. Aretin.
in S. fuerat num. 38. Instit. de act. ion.
Guido Pap. decis. 541. num. 3. Capyc. de-
cis. 26. qui dicit, onus esse hæredum,
docere de contraria consuetudine
D. de Fræch. dec. 413. cōcor. Bal. in sua
margarita in verb. maritus, Couar. in
epit. de sponsal. par. 2. c. 3. S. 9. num. 11.
Simon. de Præst. lib. 3. fol. 4. interpr. 3. du-
bit. 5. fol. mihi 353. à num. 4. Roland. à
Valle conf. 10. num. 18. volu. 1. Cassan.
d. S. 6. in verb. & quia dictum est num.
12. fol. mihi 151. à terg. & alij, quos re-
fert Garf. in d. tract. num. 39. Capr. in
conf. 139. num. 12. Et si mulier se ve-
stiat de propria pecunia, repetit ab hæ-
redibus viri in illo casu, quo hæredes
tenebantur eam vestire, attenta con-
suetudine, de qua in hac Ciuitate
non dubitatur, vt tradit Campegi. de
dote par. 2. q. 56. in fin. facit Gratian.
discept. forens. cap. 986. num. 17.

Nec oberit, si dicatur, quòd hæve-
res deferuntur potius pro honore ma-
riti, & hæredum, & quòd debeantur

ab hærede eo casu, quo hæres alimenta vxori præstare tenetur, de quo *Alex. in l. si is, qui quadringenta S. dos legata num. 5. ff. ad l. falcid.* quoniam quando vxori debentur alimenta, tunc videtur obligatus hæres præstare vestes viduales, quas deinde non repetit, etiam si vxor secundò nupserit, quia dum alimenta debentur, vestes veniunt appellatione victus, cessante verò alimentorum præstatione debentur vestes ab heredibus, sed deinde repetuntur cum distinctione, si sunt viles, aut preciosæ, vel magni momenti, vt posuit *Imol. in l. penult. S. 1. num. 13. ff. sol. matr. Rom. in authen. ex testamento nu. 27. C. de collation. & existente consuetudine cessat obiectum, vt idem Alex. docuit in d. S. dos legata, Bald. in cons. 428. vol. 5. & clariùs quòd vestes prædictæ debeantur ab heredibus, & si vxorem alere non teneantur, veluti quia dos consistit in immobilibus, quæ statim restituuntur, stante consuetudine, comprobatur *Surd. in tract. de alim. tit. 4. q. 2. à num. 13. cum seq. & post nu. 23 Cordub. in l. 1. S. si quis ex his à nu. 125 ff. de lib. agnosc. & tenentur heredes ad vestes etiam magni valoris etiam pro tota familia, de quo latè per Sebastia. Medic. in tit. de sepult. par. 2. q. 5. nu. 19. & si vxor secundò nubat non restitueret, attèta consuetudine, Vitalian. de claus. in penult. claus. post nu. 7. vers. sed quid in vestibus vidualibus, quæ conclusio confirmatione non eget, cum in hac Ciuitate indistinctè hæc consuetudo sit obseruata, & absque contradictione vsu recepta.**

3 Et quamuis videretur dici possen-
dum teneri ad impensam funeris,
& vestiũ lugubrium hæredem institu-
tum, sed etiam hæredem sanguinis,
cum, vt supra dictum est, erogentur
expensæ prædictæ pro honore defun-
cti, illud tamen erit intelligendum in
subsidiũ, sed si defunctus alium ha-
buit hæredẽ, successor institutus pri-

mò tenetur, dicit *text. clarus in l. si fi-
lius familias ff. de religio. & sumpt. fun-
ibi. puto successorem eius antè teneri, de-
inde ad patrem veniri*, quia ratione nõ
tenebitur filius pro impensa patris, si
pater alium instituit hæredem, quia
regula est, vt semper hæc impensa de
hæreditate deducatur, docuit viden-
dus *Abb. notabiliter in q. 3. num. 1. ex
text. in l. fin. S. in computatione C. de
iur. de liber.*

4 Minus etiam Sacrum Hospitale
prætendere poterit contributionem
à Duce filio ratione bonorum feuda-
lium, & burgenfaticorum donatorum
in vita, vel ex eo, quòd assũperit onus
soluendi debita quæcunq; ex pluri-
bus.

Primò, quia bona prædicta non
possidet titulo hæreditario, sed titulo
donationis factæ irreuocabiliter inter
vivos, & burgenfatica per eundem
donatorem fuerunt supposita oneri
fideicommissi, propterea non tenebi-
tur aliter contribuere, cum onus sit
hæredis simpliciter, vt fundatum
est.

5 Secundò, quia bona donantur cum
oneribus, & debitis contractis super
eisdem bonis, quæ dictio *super* im-
portat hypothecam *l. codicillis S. in-
stituto ff. de leg. 2. per Napod. in consue-
tud. Si qua mulier num. 22.* inter quæ
onera hypothecaria non potest com-
putari debitum lecti vidualis, pro quo
non competit hypotheca.

Vltimò, vt cesset omnis controuer-
sia, bona prædicta fuerunt donata
Duci filio cum omnibus oneribus, &
debitis contractis per Ducem pa-
trem, & prædecessores vsque ad il-
lum diem donationis, ob quod nul-
lo modo tenebitur ad onera futura,
& quæ post donationem superuene-
runt, vt in casu nostro, quia sic spe-
cialiter in donatione conuentum
fuit.

6 Et si dicatur, quòd onus prædi-
ctum videbatur etiam tunc debẽri,
sed sub conditione, si Dux prædece-
sisset,

fisset, quo casu adhuc Ducissa creditrix dici poterat, quâvis sub cōditione iux. tradita per DD. in l. 1. ff. si cert. pet. respondetur, omissa pro nunc disputatione, an creditor conditionalis dicatur creditor, in qua communis opinio est, quod non, assumptum prædictum procedere posse, quando ante diem, vel conditionem nata est obligatio, licet obstat exceptio petendi l. centesimis in prin. ff. de verb. obl. quia præsens obligatio est in diem, aut dilata solutio dicit ibi tex. & habetur in l. certi conditio in princ. ubi glo. ff. si cert. pet. in verb. agere, & ante diē tunc iura competere dicuntur, si tamen orta est obligatio ante diē, ut per Alex. in l. si stipulatus fuerim S. cum stipulamur nu. 1. & 2. ff. de ver. obl. qui loquitur in cessione omnium iurū, & actionum, & Affli. sequitur in dec. 359. nu. 9. at in casu nostro nulla quidem obligatio orta erat tempore donationis, sed mortuo Duce viro tunc obligatio ex consuetudine incipit ab herede, quæ ante mortem, & donationē initam nō erat in esse producta, proinde si non præcessit stipulatio, vel aliqua promissio neque pura, neque conditionalis; creditrix dici non potest ad tex. in l. is, cui ff. de act. & oblig. & non dicitur venisse, nec cessisse diem non existente promissione, insuper pendebat à futuro euentu, si Dux prædecessisset, & ideo ante non poterat dici obligatio nata, ut latissimè declarat Cyn. in l. 1. C. ut actio. ab hered. & contra heredes, immò si dici potuisset creditrix cōditionalis, nec ex propria significatione, nec ex usu loquendi creditrix dicebatur secundum Ias. in d. l. 1. nu. 48. ff. si cert. petat. sicuti debitor conditionalis non dicitur debitor Aret. conf. 107. vers. secundò principaliter, Alberic. in l. creditor in fi. ff. de verbor. signif. & quæ sunt in conditione non sunt in obligatione l. cedere diem ff. de verbor. signific. & successivè nulla ratione fundari poterit, teneri Ducem filium ad onus prædictum, cum ad solutionē

debitorum usque tunc contractorum se adstrinxerit, & successivè absolvendus erit.

Causa non fuit decisa, quia Sac. Hospitale se concordavit cum Ducissa.

ARGUMENTVM.

Assensum post debitoris decoctionem rectè impetrari.

Indemnitis stipulationem cū clausula ante damnum passum committi per solam cōdemnationem.

Cuius vim, & effectum representari per Creditorum graduationem non indigent, nec minùs doctè hic demonstratur.

SVMMARIVM.

- 1 *Facti serie enunciata duplex questio disputanda proponitur.*
- 2 *Assensus post venditoris obitum impetrari nequit, & cum ratione, & num. 10.*
Sed quid si mortis loco succedat alienantis debitoris decoctio, & num. seqq. iuncto etiam num. 10. in fi.
- 3 *Contractus paulò ante debitoris decoctionem facti præsumuntur fraudulentis; & ideo manent obnoxij remedijs reuocatorijs.*
Assensus non validat contractum nullum ex alia causa, quàm ex assensus defectu.
Contractus super feudo nequaquam subiacet omnimoda nullitati; sed manet in suspensò ob spem conualidationis superuenientis ex Domini assensu.
- 4 *Domini interesse quomodo consideratur*

tur in materia assensus.

Constit. Cōstitutionem diuæ memoriae intellectus.

Imolæ distinctio commendatur.

Assensus retrahitur ad tempus contractus, præterquam quod si inferatur præiudicium tertio habenti assensum, & num. 11.

..... poterit impetrari etiam postquam venditor furere cepit.

Furor an impediat ratihabitionem. distinctio hic relata resolvitur quaestio.

5 Assensus descriptio ex Bald. sententia.

Et alia eandem materiam concernentia.

6 Debitor decoctus non perdit dominium, quod non amittitur, nisi alteri quæatur.

Dominium non potest stare in pendenti.

Debitor cedendo bonis, adhuc remanet dominus ante illorum distractionem.

Hinc creditores hypothecarij non possunt sibi illa adiudicare, sed vendere.

Quo sanè euentu datur curator bonis pro illorum distractione.

7 Debitor decoctus quando proprij patrimonij amittat administrationem.

8 Primum, & secundum decretum, quomodo inter se differant.

Primum decretum, siue sequestrum ex sola debitoris latitatione conceditur, & etiam absque assensu super feudalibus.

Cum per illud non auferatur neque dominium, neque possessio à debitor.

Contrarium ius viget in secundo decreto.

9 Assensus explicatur inter emptorem, & Dominum assentientem.

venditoris persona ampliùs non attendita.

.... potest præcedere, & subsequi contractum.

Rex assentiendo non dicitur donare feudum.

Assensus impetrari potest pro emptore, absente venditore, & ignorante.

Cuius nomine possunt etiam porrigi preces pro illo obtinendo.

Assensus est gratia.

Imperatori quis loquatur non attenditur, sed in quem beneficij effectus conferatur.

Assensus impetratus censetur ab emptore illum præsentante.

10 Exempla amplissimi Senatus S.C. in similibus disceptationibus aliàs facta commemorantur num. 11. in fin.

12 Indemnitas promissa non operatur, ut ex ea agi possit ante solutionem.

Fallit, si adsit clausula, ante damnum passum.

Quo euentu satis erit condemnatio.

13 Debitoris decoctio, & Creditorum graduatio operantur contractuum rescissionem, nec non aris alieni in eisdem contenti exactionem sine alia condemnatione.

Disceptationis enunciata finis fuit tenuis transactio. ibid. in fin.

Pro Principe Rocca
Romanæ.

CONSILIVM XXXVI.

I Rinceps Rocca Romanæ petijt graduari primo loco inter Creditores Octavij Catanei respectu Terræ Summontis, & feudorum de Mastrullis, & Carmignani pro summa capitalis duc. 2500. cum tertijs, & interesse, stante assensu impetrato à Sua Cath. Maieft. quæ feuda cæteris obligata nō sunt ex defectu Regij assensu, ex quo Octavius erat exterus: verum quia Octavius fecerat venditionem ad contemplationem Caroli, qui promisit indemnitate etiam ante damnum passum, & continuavit tam ipse, quàm Christofarus Spinola hæres solvere tertias Principi, in eodem processu Deputati patrimonij Octavij prædicti insteterūt, condēnari Christofarum hæredem Caroli ad solutionē omnium quantitatum prædictarū. Cum patrimonium debeat in omni casu servari indemne à credito prædicto. Et proindē duo sunt articuli decidendi.

Prior, an assensus Principis intelligatur validè impetratus.

Posterior, an Deputati vigore indemnitate obtinere possint, ut liberentur ab hac obligatione.

2 Quod ad primū obijcitur pro parte Christofari de invaliditate assensus tāquā impetrati sub die 12. Martij 1602. post decoctionem Octavij, & sicut post mortem vendentis impetratio assensus non subsistit, ut dicit *Andr. in cap. Imperialem in 2. addit. de prohib. feu. alien. per Fed.* quia bona eo tempore sunt aliena, pariter sequuta iam decoctione debitoris alienantis, quo casu videtur, quod bona de se erunt esse debitoris, & il-

la absque dilatione distrahuntur in beneficium creditorum, quod impedit assensus impetrationem in præiudicium Creditorum.

Sed aduertatur ad infrascripta, quæ tollūt omnem difficultatem in præsentī quaestione. Etenim Princeps à Sua Cath. Maieft. impetrauit assensum sub dicto die 12. Martij 1602. Octavius verò porrexit supplicationem in S. C. instando pro venditione suorum bonorū sub die 26. Febr. eiusdem anni, ut ex supplicatione ab eodem porrecta colligitur, & sic à die supplicationis oblata vsq; ad diem assensus impetrati erāt decursi tantummodò 13. dies. Igitur patet, Principem supplicasse Suam Maieftatem pro obtinendo assensu satis ante absentiam Octavij, cum non sit verisimile, nec possibile, quod infrā spatium 13. dierum potuisset Princeps mittere Curso-rem Hispaniam, & assensum impetrare. Nec oberit, si dicatur, quod assensus reddatur invalidus, ex eo quod fuerit obtentus post absentiam Octavij debitoris, porrecta iam supplicatione in S. C. ex cuius impetratione nedum fraus induci poterit, sed censendus est invalidus sequuta iam absentia, seu decoctione, quoniam responsio clare patet ex his, quæ inferius dicemus in casu fortiori. Et idē aduertatur, quod etiam si assensus fuisset obtentus post decoctionem, adhuc validus censendus erit. Siquidem in materia decoctorum non inspicitur, quo tempore sit impetratus assensus, sed quo tempore fuerit contractus celebratus. Namque si debitor paulò ante decoctionem per aliquos dies, vel alio breui tempore contraxerit, præsumitur contractus fraudulentus causa fraudandi alios creditores, & talia gesta tanquam fraudulenta reuocantur iuxta

iuxta text. in l. ait prator S. si cum in diem, & l. omnes S. final. ff. de his, quæ in fraudem creditor. Paulus de Castro in l. summa cum ratione num. 6. ff. de pecul. Bald. in consil. 400. volum. 1. de quò latè Benuenus. Stracc. in titulo de decoctor. parte tertia à num. 26. cum duobus sequentibus. Et super huiusmodi contractu nullo modo potuisset assensus impetrari, vel si fuisset obtentus, non proderet, cum contractus de per se non subsistat, & pariter assensus, qui adhæret contractui, & tanquam qualitas censetur præstitus secundum virtutem, & ius contractus, & sui subiecti, per quem facta est alienatio iuxta text. in l. si pupillorum S. si pupillus ff. de rebus eorum, Paris de reintegrat. cap. 236. incipien. & circa iam dicta numero 2. fol. mihi 1236. D. de Franchis decis. 153. nu. 23. & proindè dicimus, quòd assensus non validat contractum nullum ex alia causa, quàm ex defectu assensus, sed conualidat contractum, ritè, & rectè gestum, vt idem D. de Franchis posuit decis. 302. num. 11. & hoc non habet dubium. At quando contractus celebratus est tempore habili, & suspitione cessante, nulli dubium est, quòd potest assensus impetrari à Rege, ex quo in præsentì materia consideranda estabilitas personæ contrahentis tempore celebrati contractus, non assensus impetrati, dummodò tempore assensus dominium rei feudalis fuerit penès debitorem, & non sit in alium translatus cum legitimo titulo, quia contractus super feudo non est omninò nullus, sed est in pendentì sub spe conualidationis ex assensu Domini, vt Camerar. posuit in cap. Imperialem fol. 27. lit. S. cum seq. & fol. 89. lit. S.

4 Et quòd Dominum requiritur assensus, vt sciat, in quem transferatur feudum, & quem habeat in

vasallum, ne sit odiosus, vel alio modo non admittendus, vt Ifern. docuit in eodem cap. Imperialem in S. firmiter, & Camerar. latè loco citato versic. primo, & Constitut. Regni Constitutionem diuæ memoriæ non annullat contractum omninò, & indistinctè, sed tunc demum si dominus declarauerit nolle assentire, vt posuit Camerar. fol. 28. litera A. vt in dicta Constitut. 161. nisi de speciali nostra licentia confirmetur, ob quod cum non sit omninò nullus ex confirmatione Domini validabitur iuxta doctrinam Imole in distinctione, quam facit in l. cum vir post num. 6. ff. de usucap. versic. aut actus non fuit omninò nullus. Et proindè Doctor. communiter dixerunt, assensum retrahere ad tempus contractus, cum requiratur vt quid extrinsecum, dependens à voluntate Principis, de quo Camerar. fol. 89. litera R. Afflictus decis. 286. facit doctrina Ioan. Fabr. in S. non solum Institut. de leg. in fin. quem sequitur D. de Pöte Marchio Murconi in consil. 86. num. 6. ex quo succedit, si contrahens post contractum initum tempore habili furere coeperit, adhuc super illo contractu legitime poterit assensus impetrari, colligitur ex text. in l. bonorum ff. rem ratam haber. vbi furor superueniens in personam ratum habentis, ratihibitionem impedit, secus autem si superuenerit in personam gerentis, sicut in casu nostro, quoniam inhabilitas, seu decoctio subsequuta fuit in personam Octauij, qui gessit actum tempore habili obligando. Ideò non potest impedire actum ratum habentis, scilicet Domini assensum præstantis.

Duo nanque præcipuè inspicienda sunt in ista materia assensus. Primum, an cōtractus fuerit legitime initus tempore habili. Secundum, an tempore assensus res obligata sit in

dominio debitoris. Primum enim confirmatur ultra superius allegata, ex eo quod assensus, qui præstatur à Domino non dicitur alienatiua dispositio, sed quædam confirmatio si inuenit confirmabile, dixit Bald. not. in l. final. in fin. ff. de suis, & legitimis, & confirmabile erit omne, quod gestum est tempore habili, ut sic attendatur actus celebratus absque suspitione, vel fraude, cum assensus non sit dispositio de per se subsistens, sed tantummodò remouet obstaculum, quo vassallus impediabatur de feudo disponere ad text. in l. si pater S. final. ff. de manumiss. vind. per Bald. in l. si ut proponis C. de ser. pignor. dat. manumiss. Isernia in cap. Imperialem. colum. 5. versic. dicunt quidam de prohibet. feud. alien. per Federic. Et est ratio, quia non est dominus, qui transfert feudum, sed vassallus, & dominus tollit impedimentum. Ideò inspicitur, quo tempore contractus à vassallo fuerit celebratus. Et proindè dicimus, quod assensus regulatur à contractu secundum Iserniam in cap. 1. num. 7. qui success. tene. latè Camerar. in dicto cap. Imperialem litera G. fol. 44. Bald. in cap. 1. num. 2. quid iuris sit, Frecc. in lib. 2. sui operis quest. 2. num. 14. Ita quidem ut assensus assumat naturam actus, super quo interponitur, & potius assensus reguletur à contractu, quàm contractus ab assensu, ut idem Camerar. posuit fol. 42. litera F. & Frecc. lib. 2. quest. 10. num. 6. Secundum verò requisitum est, quod principaliter attenditur, ut tempore assensus impetrati dominium rei feudalis fuerit penès debitorem, & in alium minimè translatum, non quod ab eo requiratur alius contractus, seu dispositio, cum illa satis ante intercesserit absque fraude, sicuti in casu nostro.

6 Decoctus enim dominium non amittit illa potissimum ratione, quia dominium non abscedit, nisi alteri quæatur l. nec utilem, ubi glos. ff. ex quibus causis maior. Isern. in cap. primo post num. 9. versic. in contrarium est de milit. vassall. qui contentum. est, Bald. in auth. in successione in fine C. de suis, & legitimis, Ioan. Fab. in S. rursus nu. 11. Instit. de action. latè D. de Franch. in dec. 540. num. 60. & cum non possit dici alteri quæsitum, minus potest esse in pendent, sed omninò penès vnum, vel alium, probat text. in l. si ex duobus S. sed & Marcellus ff. de in diem adiect. glos. & Doctor. in l. si ego ff. de solution. & in l. final. ff. commun. prædior. Et successiue necessariò fateari debemus, quod remanserit adhuc penès Octauium, sicut in fortioribus terminis dicimus in eo, qui cessit bonis, qui adhuc remanet dominus bonorum suorum ante illorum distractionem, text. est clarus in l. 3. ff. de cessione bonorum, probat etiam textus in l. 2. Cod. eodem titulo, & habetur in decisione Capell. Tholosan. 134. Et propterea Creditores, qui habent ius hypothecæ, non possunt sibi bona debitoris adjudicare, sed uti remedio venditionis l. pro debito, ubi glos. C. de bon. auth. iudic. possid. & tunc datur Curator bonis pro distractione bonorum l. 2. ff. de cur. bon. dand. & quousque bona distracta non fuerint, remanet dominium penès debitorem; nisi sequuta decoctione fuissent electæ personæ pro exactione, & conseruatione bonorum decocti pro creditoribus, tunc enim decoctus aliquam administrationem non haberet, sed omnia geruntur per Administratores, & ita vimur in Regno, ut docet D. de Franch. decis. 55. num. 30. cum sequentibus, ubi ait, quod potest esse quis decoctus, & non cedere bonis, sufficit nanque, quod

quoddam dominium non sit abdicatum subsistente causa vera, non simulata; nec in fraudem; nec decreta interdictione per Iudicem, nec creditoribus missis in possessionem bonorum, aut aliter curatoribus datis, ut habetur in *l. is, cui bonis ff. de verbor. obligat.* in *d. l. pro debito*, & in *l. 1. & 2. C. de curat. bon. dand.*

3 Nec obstat sequester forte ordinatum eo tempore, nam illius vigore dominium non fuit translatum in creditores, sicut per decoctionem plus iuris non acquisierunt. Sequester enim nihil tribuit, sicut nec per primum decretum creditoribus concessum in subsidium super feudalibus aliquid fuisset acquisitum, cum primum decretum dominium non transferat, nec possessionem, nec creditor immixtus facit fructus suos. Et ob id ex sola latitatione debitoris conceditur absque assensu, ut in *Constit. Regn. Contumacem*, ubi *Afflicti. num. 4. & 5.* Per secundum enim decretum bene transfertur, ut *Bald. posuit in l. final. num. 7. C. de iur. dom. impetr.* in cuius interpositione ob dominij translationem requiritur assensus, ut habetur in *Constitut. Si quis post litem*, ubi *Andr. & in cap. 1. S. quid ergo de inuestit. de re alien. fact.* Ideoque; cum per sequester maius ius creditoribus non tribuatur; sed remaneat adhuc dominium penes debitorem, licito iure potuit assensus impetrari super contractu inito absque fraude, vel aliqua suspitione. Etenim iste actus impetrationis assensus explicatur inter emptorem, & Regem assentientem, & a venditore, qui iam distraxit aliud non desideratur ad *sex.* in *l. per fundum ff. de seruitut. rustic. pradior. & l. ff. commun. prad.* Propterea neque considerabile erit, quod debitor se absentauerit, quia quodad se sufficit contractus celebratus tempore congruo, & suspitione cessante, quae in impetratione assensus non vadit, cum dependeat à sola volun-

tate Regis, de cuius prauiudicio tractatur, & ideo cessante impedimento per concessionem beneplaciti cessat effectus impedimenti, dixit *Ifern. in d. cap. Imperialem post num. 14.* & successiue remanet contractus validus, remoto impedimento per assensum, qui dum tangit tantummodo interesse Regis, potest praecedere contractum, & subsequi, ut *ibidem Ifern.* notat, & Rex assentiendo non dicitur donare feudum, sed magis exequitur voluntatem contrahentium, & declarat animum suum, ut ille contractus perficiatur, quod fieri potest parte absente, & ignorante, docuit late *Fresco. lib. 2. q. 29. num. 3.* Et sic fraus aliqua ex parte Octauij venditoris considerari non potest ex memoriali porrecto Regi nostro, à quo non ipse Octavius venditor, sed Princeps emptor assensum obtinuit, licet sub nomine Octauij venditoris. Parum enim interest, quod preces porrigantur sub nomine venditoris, vel emptoris pro impetratione assensus, quia ex hoc non augetur, vel diminuitur ius creditoris, cum sit gratia, quae consistit in solo beneplacito Regis assentientis. Quarto, nec inspicitur, quod Imperatori loquatur, sed in quem effectus beneficii conferatur, *Fresco. ead. q. 29. post num. 3.* & illam fine dubio sub nomine alterutrius concessisset, immò sicut onus impetrandi assensum iuris praesumptione emptor videtur in se assumpsisse, ut *Lanarius posuit in conf. 30. num. 2. ita* pariter censetur obtentus à Principe emptore, qui illum praesentauit, docet idem *Lanarius in eod. confil. nu. 3.* de quo dubitari non oportet, & Octavius eo tempore nihil minus cogitabat, quam assensum impetrare pro Principe. Cum igitur pro impetratione Octavius venditor nihil operari, aut conferre debebat, sufficit Principem obtinuisse assensum à Rege tempore, quo dominium erat penes Octavium venditorem, ut fundauimus.

10 Non obstat modò assumptum ex

aduerso propositum circa nullitatem assensus, arguendo ab assensu impetrato post mortem, qui pro nihilo reputatur, quoniam in casu prædicto assensus impetratus post mortem non potest validare contractum in vita alienatis initum, quoniam eo tempore dominium rei feudalis ex legis, vel Regis prouidentia in alium trãlatum est, vt idem *Ifern.* docuit in *cap. 1. S. donare* post *num. 8. vers. unde non sumit vires*, & post *nu. 12. qual. olim feu. pot. alien.* & inducta est reuocatio à lege, dominio in alium translato, dixit *Frecc. lib. 2. quæst. 30. num. 10.* & ideo assensus tunc confirmare non poterat contractum tẽpore, quo res erat aliena, scilicet hæredis: Et non interest, quod hæres habeat feudum cũ qualitate hereditaria, quoniam illa qualitas non constituit ius in re, ita vt non teneatur obseruare obligationem realẽ causatam super re, quæ nulla est, sed obligat tantummodò ipsum hæredem in actione personali ad id, quod defunctus se obligauit, præter illam realem, vt per *Camerar. d. cap. Imperialem fol. 88. lit. H. cum duab. seqq.* At quando dominium tempore assensus est penès debitorem, licet decoctum, Rex assentiendo transfert quod est in dominio obligantis, & non alterius.

¶ Nec deniquè obstat, quòd licet assensus retrahatur ad tempus contractus, illa retrahctio non operatur in præiudicium tertij, vt idem *Camer.* posuit in eodem *capit. fol. 87. lit. S.* ex mente *Ifern. Afflict. decis. 286. num. 2.* & *Frecc. dicta quæst. 30. in princ.* vt sic nocere non possit cæteris creditoribus, qui medio tempore contraxerunt, quoniam ultra quòd ex hoc non sequitur, quòd non sit concedendus assensus, vel quòd non valeat, verum est, quòd non operatur in præiudiciũ illorum, quibus medio tempore fuit feudum alienatum, vel obligatum cũ assensu, quia non potest assensus producere effectum contra alios, qui ius

validè super feudo acquisierunt, ex quo tempore impetrationis res non erat debitoris, vel erat alteri legitimè obligata. Sed non potest intelligi limitatio prædicta in beneficium tertij non habentis assensum, nisi tantummodò actionẽ personalem, vt sũt creditores Octauij respectu feudorum prædictorum, & ita hãc regulam cum limitatione declarat *Lanar. in cons. 17. num. 10.* & modernus *Liparus in addit. ad Andr. in d. cap. Imperialem sub nu. 14. in verb. inter dilectos vers. itẽ notabis.* Etenim de personali actione non curamus in feudis, & proinde quia assensus semper operatur contra creditores in actione personali, isti creditores non poterant assensum impedire, nec allegare possunt, quòd Rex assentiendo, eis non fecit præiudicium, cũ hoc allegare neq; possẽt, si ante decoctionem concessus fuisset assensus, quoniam creditores in actione personali impedire non possunt expeditionem assensus petiti ad instãtiam alterius creditoris, licet posterioris sub prætextu, quòd eis fieret iniuria, sed sibi imputent, si in contractu non adhibuerint diligẽtiam, & iuris solemnitatem, & assensum non impetrauerint; & proinde de interesse creditorum sine assensu non est curandum, qui in allodialibus tantum anteriores tempore præferentur, sed tantummodò de interesse formato, & iure cõstituto super feudo legitimè cũ assensu, quo impetrato feudum iudicatur vt allodium secundum *Frecc. ex mente Andreae in differ. seu. ex pact. & prouid. & hered. diff. 2. D. de Franch. dec. 540. num. 19.* His denique accedunt exempla clarissima decisionum aliàs factarum in specie, quam agimus. Et primo loco fuit hic articulus decisus per quond. Regentem Lanarium in anno 1580. delegatum in causis creditorum Germani Rauascherij qui declarauit, assensum expeditũ post decoctionem Germani super obligatione bonorum feudalium facta ante deco-

decoctionem esse validè impetratum, & proinde esse satisfaciendum super introitibus feudalibus repertis tempore decoctionis. Et iterum in anno 1595. per Sacrum Consilium iunctis Aulis referente Consiliario Guiros in causa Creditorum Antonij Spinolæ, vt in facto notatur, & successiue ex hoc primo capite decernendum erit in fauorem Principis.

12. Quoad secundum articulum licet regula sit, quod ante solutionem vigore indemnitis agi non possit, vt in l. *Lucius Titius in fin. ff. mand.* Tamen, quando adest clausula *ante damnum passum* non requiritur effectualis solutio; sed sufficit condemnatio absque solutione ad *tex. in l. si per ea C. mand.* & per *Afflict. decis. 241.* Hic autem, 13 censetur intercessisse condemnationem, quia sequuta decoctione, & facta graduatione creditorum contractus habentur pro rescissis, quorum vigore fit exactio absque alia condensatione. Ideoque tum ex capite validitatis assensus Principis, ex quo cæteris præfertur in feudis prædictis, tum etiam ex eo, quod interest patrimonij non habere Principem creditorem, Christofarus Spinola heres Caroli virtute indemnitis cogendus erit ad eximendum, & liberandum patrimonium à prædicta obligatione.

Fuit inita transactio, relicta parua quantitate Christopharo ducat. tercentum.

ARGUMENTVM.

Assensum ipso iure resolui, si omnia in eo contenta infra præscriptum tempus non adimpleantur, præcipue existente clausula annullatiua, nec per Regis dispensationem obtentam post factam ab alienan-

te reuocationem conualidari exemplo assecurationis vassallorum, & debitæ fidelitatis extra tempus factæ contra ordinem expressè datum, tam compendiosè, & luculenter, quàm doctè, & ingeniosè demonstratur in præsentis disceptatione, quam decidendo approbavit Amplissimus Senatus Neapolit.

SVMMARIVM.

- 1 *Facti vicem obtinet duorum iuris articulorum illico facta propositio.*
- 2 *Ablatiuus absolutus importat conditionem.*
Præsertim quando stat in vim conditionis, & habet vim argumenti à contrario sensu.
Dictio aliàs, siue alioquin maxima est virtutis.
Conditio denotat, & inducit formam.
Quæ si non sit absoluta ex omnibus suis partibus non est forma.
Quæ est indiuisibilis, & num. 5.
- 3 *Forma pariter inducitur ex aliquo requisito cum temporis præfinitione, & cum clausula decreti annullatiui.*
Et ea non seruata, ipso iure corruat actus quantumcunque fauorabilis.
Maximè si sit ab homine apposta.
Nec poterit per equipollens adimpleri.
Solemnitates distinguuntur in substantiales, formales, & effectuales.
Quæ vltimæ declarationem recipiunt, vt hic in fine eiusd. num. & num. 5.
Tempus non ponitur ad bene esse, sed pro substantia, & forma. ibid. & num. 5.
Solemnitates etiam si sint extrinsecæ, sunt nihilominus substantiales ex clausula annullatiua.
- 4 *Conditionis defectus operatur nullitatem*

zatem actus ab initio.

Modus, & conditio parificantur in exitu, id est defectu quoad annullandum actum.

- 3 Princeps potest facere de forma, & ordine substantiali ea, quae per prius non erant.

Forma defectus facit utile vitiari, nedum inutile.

Individuum resultat ex hominis voluntate, ibid. in fi.

- 4 Clausula annullatiua non operatur actus nullitatem ipso iure.

Sed est opus sententiae.

Cuius contrarium ponitur num. seq.

Assensus in euentu, quo redditur nullus ipso iure, intelligitur si concedens ita voluerit, sed hoc sublimitatur, ut infra num. 11.

- 7 Verbum habeatur est lata sententia. Sententia declaratoria requiritur ad auocandam possessionem amissi feudi, ibid. in fin.

- 8 L. 2. S. quod si actor C. de iuram. cap. lumn. intellectus.

- 9 Assensus quando est nullus, tunc utriusque contrahentis vertitur interesse.

Venditor, & emptor uti correlatiua non debent ad imparia iudicari.

- 10 Forma non à ratione, sed à voluntate statuentis regulatur.

Conditio non dicitur continere leuem solemnitatem.

Actus in vniuersum corrumpit, quando aliquid de requisitis omittitur.

- 11 Fidelitatis iuramentum quamuis remitti possit, non tamen est levis sollemnitatis, cum sit requisitum necessarium.

Forma non obseruata, sed neglecta inducit defectum consensus in concedente.

- 12 Feudi alienatio quando ob Regis assensum est nulla, ab eodem alienante poterit reuocari.

Assensus dicitur perfectus, etiam si sit praestitus per verbum fiat, & ideo impedit reuocationem.

Assensus si infra tempus à lege municipi-

pali praescriptum non sit redactus in formam Regiae Cancellariae est omnibus prorsus viribus exhaustus, ita ut adhibita reuocatione non possit amplius reuiscere.

Actus, quem lex nullum pronunciat, habetur, ac si nunquam fuisset in rerum natura.

Actum non esse factum, vel nulliter factum, paria sunt.

Ex assensus nullitate resultat reuocationis permissio.

Temporis praefinitio facta à Rege est omnino seruanda, quamuis illius non concernat interesse.

Mora quando purgari non possit etiam re integra.

Dispensatio re non integra impetrata nullum operatur effectum, & cum ratione, ibid. in fin.

- 13 Feudi alienatio adhuc non roborata regio assensu uti sit iudicanda.

- 14 Assensus post reuocationem obtentus nullius est momenti, etiam si sit concessus ex certa scientia, & cum ratione.

Actus non existens, vel iam extinctus confirmari nequit.

Confirmari potest vitium rei, si sit purgabile, re tamen integra, & non aliter.

Assensus ut post factam reuocationem possit impetrari, quae requirantur.

Fidelitatis iuramentum ut possit per alium praestari, speciale requiritur mandatum num. 15. in fi.

Sic etiam ad illud recipiendum, & cum ratione.

Dominus, & vasallus, uti correlatiua non debent ad imparia iudicari.

- 16 Iuramentum praestatur in manibus Domini.

Commissarius destinatus pro receptione huiusmodi iuramenti non debet excedere fines mandati secundum

Andr.

Scripturarum pluralitas non praesumitur.

- 17 Earumdem custodia pertinet ad pertinentem

- pientem illarum compendium.*
Falsitatis presumptio quo pacto eli-
denda.
Eius imago, immò perfecta probatio
unde inducatur.
 18. *Exemplum non probat, nisi in casu in-*
fra posito.
Quomodo autem fiat secundum Con-
suetudinem Neapolitanam.
Scriptura originalis est produvenda,
quando aduersarius intendit illam
redarguere de falso.
 19. *Decisio presentis disceptationis.*

Pro Marchione Turris Fran-
colisij.

CONSILIUM XXXVII.

1. Opiosè, & elegantèr iam fuit allegatum pro Marchione Turris Frācolisij per viros peritissimos, quorum dictis neq; addi, neq; detrahi posse, facile existimo; Egoq; nouissimus minimè ad scribendum intenderem, nisi voluntati, & imperio Marchionis satisfactorius. Articulus verò præcipuè decidendus vertitur circa nullitatem assensus impetrati per Paulutium, quæ ex duobus apertissimè fundabitur.

Primò, ex iuramento non præstito infra annum, ex quo assensus fuit ipso iure resolutus, non obstante dispensatione obtenta.

Secundò, ex deductis nouissimè in facto, stante prætenso iuramēto præstito in manibus recipientis absque speciali mandato, ex quo adhuc hodie censendum erit iuramentum non præstitum.

2. Ad primum deueniendo, nullitas assensus impetrati resultat ex illis verbis in eodem assensu positis, dum iniungitur, *ut infra annum expediri debuissent Regie literæ assurationis*

*vasallorū, & præstari ligiū homagium, debita fidelitatis iuramētum, ac omnia, & singula in literis prædictis contenta adimpleri ad vnguē, &c. alias prædictis non adimpletis, præsens assensus habeatur pro nō præstito, ex quibus verbis clarissimè colligitur, implementum iuramenti præstandi, & literarum assurationis fuisse in eodem assensu appositum pro forma substantiali, quod demonstratur. Primò, quoniam clausula continens omnia prædicta inserta est cum ablatiuo absoluto, ibi: *Prædictis non adimpletis, &c.* qui conditionem importat ad *tex. in l. à testatore ff. de condit. & demonstr.* quod procedit sine scrupulo, quando ablatiuus absolutus stat in vim conditionis, & habet vim argumēti à contrario sensu, ut in casu nostro (*si non adimpleantur*) secundum Bald. in l. 1. post nu.*

1. & in *vers. sed illud obstaculum C. quand. non pet. part.* Secundò, idem deducitur ex alia dictione *alias*, quæ tantā vim habet, quòd non solum facit orationem conditionalem, sed in se ipsa orationem continet, & inducit conditionem contrariam præcedenti dispositioni, sicut dictio *alioquin*, ut per plura docet Bart. in l. 1. num. 11. & seq. ff. de condit. & demonstr. idem in l. de his num. 3. *vers. praterèa ff. de transact. Dec. consil. 528. num. 11.* Ex conditione autem inducitur forma secundum Bald. in *authent. matri, & auie colum. 2. num. 3. C. quand. mult. offic. fung. pot. Dec. optimè videntur in consil. 11. num. 9. & consil. 532. post num. 4. Gozad. consil. 73. num. 13. Berous consil. 24. in princ. & denique Afflit. decis. 355. nu. 5. cum seq.* immò conditio denotat formam, quæ debet esse perfecta ex omnibus suis partibus, alias non esset forma, iuxta *text. in l. si is, qui quadringenta S. quadam ff. ad leg. Falcid.* & ex vniuerso sumitur, non ex aliquo; & propterea conditio hæc adimpletur per modū indiuisibilis formæ, verba sunt Bal. in l. pro hereditarijs num. 4. C. de hered. action. quod

quod similiter apertè colligitur ex verbis assensus ibi, *ac omnia, & singula in literis predictis contra adimplere ad unguem, alias predictis, &c.* Et sequitur *Parif. conf. 47. num. 44. & seq. vol. 1.* Quod pariter ex alia cōclusione confirmatur. Siquidem dum aliquid requiritur cū præfinitione temporis, & cū clausula Decreti annullatiui (sicut in casu nostro) illud dicitur esse de forma *Bal. & ceteri in l. 1. ff. de liber. & posthu. Dec. conf. 10. nu. 2. in conf. 110. post num. 6. & consil. 466. num. 12.* cum alijs latissimè relatis in primis allegationibus. Cū itaque forma in assensu requisita seruata non fuerit, ipso iure corrumpitur actus sine dubio *glos. in cap. cum dilecta de rescript. Doct. in l. cum hi, S. si prator per illum tex. ff. de transact. Bal. not. in d. l. pro hæreditarijs, & omisso formæ vitiatur actum quantuncunque fauorabile, Bald. pariter dixit in l. fin. C. si mancip. ita fuer. alien. maximè si est apposita ab homine cap. Pisanis, ubi Innoc. in fin. de resti. spol. nec poterit adimpleri per æquipollens Angel. Alex. l. as. & ceteri Doct. in d. l. 1. ff. de lib. & posthu. sed specificè l. Maius, & l. qui hæredi ff. de cond. & dem. l. hæredes palam S. fin. ff. de testamen. & particulariter quādo tempus est præfinitum cū clausula annullatiua, quod reddatur actus omninò nullus, posuerunt Alex. qui loquitur in materia registrationis in l. ambiguitates in ver. per istam glos. C. de testam. Bald. in l. fin. col. 3. num. 5. C. de temp. appel. & in l. iuris ignorantia vers. 3. quæro C. qui admitti, glos. in clem. 1. in ver. pro infectis de immun. Eccles. ubi Panorm. Dec. optimè in consil. 252. post num. 7. vers. postremò considerandum est, Feder. de Sen. consil. 281. & Curt. iun. consil. 141. col. fin. quæ procedunt secundum præcitatos Doctores, quādo solemnitas post actum esset adhibenda, quia præfinitio temporis, & clausula annullatiua efficiunt, vt transactio tēpore actus ipso iure reddatur nul-*

lus secundum *Ang. in not. conf. 36. post nu. 5.* quem sequuntur ceteri Doctores, quos longo examine posuerunt viri peritissimi in dictis allegationibus, ex quibus colligitur, quod in casu nostro non sunt applicabiles termini, qui deducuntur per *Doct. ex glos. in l. vniuersa C. de precib. Imp. offer.* faciendo distinctionem inter solemnitates substantiales, formales, & effectuales, quæ nouissimè præstantur post actum perfectum, ex quarum omissione non redditur nullus, siquidem distinctio procedit, non data temporis præfinitione, ac deficiente clausula annullatiua, quoniam eo casu etiā ea, quæ requiruntur post actū, dicuntur de forma substantiali secundū *Felin. in cap. dilecta de rescript. Angel. in d. consil. 36. Bal. & alij in d. l. 1. ff. de liber. & posthu.* quia tempus non ponitur ad bene esse, sed pro substantia, & forma, dixit *Camer. in cap. Imperialem fol. 54. lit. Q.* & ex clausula annullatiua etiam quod sint extrinsecæ, dicuntur tamen solemnitates substantiales, vt *Bal. posuit in consil. 283. iuri publico volum. 4.* vt est etiam optimè fundatum in primis allegationibus, & quādo solemnitas non requiritur per modum conditionis.

4 Et propterea ulterius ad confirmationem supra scriptorum consideretur, vt in principio diximus, in specie, quam agimus, hanc solemnitatem iuramenti præstandi appositam fuisse in assensu per modum conditionis, quæ conditio operatur propter ipsius defectum, vt actus ab initio in irritū reuocetur, & ita intelligendus sit, quasi nec scriptus, nec penitus fuerit celebratus, *text.* est expressus omninò videndus in *l. fin. S. fin autē sub cōditione vers. fin autē auaritiæ C. commu. de lega. qui tex.* procedit nedum in vltima voluntate, sed fortius in contractu, vt per *Io. Crot. in cōsil. 49. nu. 28. cum seq.* & ideo non mirum si verissima est illa regula, quod modus, & conditio paria sunt in egressu, idest defectu quod-

ad

ad annullandum actum, de qua loquitur *Isern. in cap. 1. S. sed nec alia iustior num. 40. qua sit prim. cau. benef. amitt. & in cap. praterea in fin. quib. mod. feud. amitt.*

5 Praterea potest Princeps facere, quod ea, quæ non sunt ordinis, sint ordinis substantialis, & sufficit, quod ita Principi placeat; quicquid enim Principi placet, quod sit ordo, est ordo, & forma substantialis, & ideo semper quod fit contra ordinem datū à Principe; est ipso iure nullum *Bald. not. qui dixit esse menti tenendum in l. prolatam num. 12. vers. & nota, quod Princeps C. de sent. & interlocu. omn. iud. propterea quamvis hæc solemnitas potuisset subsequi actum, quia à concedente fuit apposita in vim ordinis, & formæ, ex omissione redditur actus ipso iure nullus, stante præfinitione temporis, ut supra, quia tempus non ponitur ad bene esse, sed pro substantia, & forma, dicit *Camerar. in cap. imperialem fol. 54. littera F. & littera H. ubi, quæso, legatur. Etenim solemnitates possunt esse intrinsecæ, & pariter extrinsecæ, sed substantiales, ad tex. in l. sancimus C. de donat. & dicuntur de forma substantiali, quia necessario requiruntur pro esse rei, seu conseruatione rei, cum ex ipsarum destructione, & esse rei destruat ex clausula annullatiua, ut in casu nostro posuit latè *Bald. in consil. 283. iuri publico vol. 4. ratio omnium prædictorū est apertissima, quoniam dum solēnitas ista fuit pro forma requisita in assensu (ut supra fundauimus) forma facit censerī aliquid indiuiduum, & sic utile per inutile vitiatur *Io. Crot. latè posuit, comprobando etiam suprascripta ratione clausulæ annullatiuæ in consil. 76. post nu. 23. cum seq. Et insuper forma, seu conditio sine scrupulo est indiuidua, quando apponitur super aliquo indiuiduo ad tex. in l. 2. S. item si in facto ff. de verb. oblig. & est optimus tex. in l. si ita fuerit ff. de manum. testa. Sicut in spe-****

cie, quā agimus in assensu impetrato, qui tanquam indiuiduus non sufficit impleri pro parte. Rex siquidem dum assensum concessit, voluit, iuramentum præstari infra certum tempus, & sic cogitauit hoc totū fieri debere, idcirco attēta ipsius mente cōsideratur totum id uti indiuiduum iux. tex. in l. eum, qui S. pro parte ff. de his, quib. ut indign. & l. Pedius ff. de recept. arbitr. Et quia actus per omissionem peccat in forma, redditur nullus ipso iure, & vtile (ut diximus) per inutile vitiatur, de quo latè per *Camer. in d. cap. imperialem littera B. & seq. fol. 33.*

6 Ex aduerso contra prædicta (ut audio) duo allegantur. Primum, clausulam prædictam annullatiuam non operari nullitatem actus ipso iure, sed ita demum, si sententia sequatur, allegando *Matthesil. in sing. 114. post Bar. in l. 2. S. quod si actor. C. de iuram. calumn. qui loquūtur de clausula apposita, quod quis habeatur pro confesso. Secundum, quod quamvis assensus redderetur nullus ipso iure, hoc intelligitur, si concedēs ipse voluerit, ut per *Doct. in l. 2. C. de iur. emphyt. & glos. in l. 2. ff. si ager vectigal. per tex. in l. 2. & 3. ff. de leg. commiss. de quo latissimè *Tiraq. in l. si unquam in ver. reuertatur nu. 10. cum seq. C. de reuoc. dona. dicitur enim actus purus resoluendus sub conditione, si Dominus voluerit secundum glos. in l. 2. ff. de in diem adiect. & quia agitur tantummodò de interesse Regis, potuit ista nullitas remitti per dispensationem obtentam, quæ oppositiones similiter facillimè resoluuntur.***

7 Primum enim apertissimè confutatur ex doctrina *Archid. in cap. fin. super ver. haberi de confess. in 6. ubi ex illis verbis habeatur pro confesso, inquit hoc ipso iure fieri post *Hofstiens. ab eo relatum, & ibi quoque *Io. Andr. Anchar. & Gemin. & quod sint verba latæ sententiæ tradit *Abb. in cap. final. ante nu. 12. vers. nam aut vult Bar. de iuram. calum. Et quamuis****

uis *Bart.* videatur sententiam requirere in *d. S. quod si actor*, firmat tamen, eum pro confesso ipso iure haberi, & sententiam requiri pro declaratione factis, ita *Bart.* declarat *Gemin.* in *d. cap. fin. num. 20. de confess.* in 6. immò *Abb.* loco proximè citato *nu. 11. vers. sed ego dubito* inquit, *Bart.* opinionem esse contra *text.* in *d. l. 2. S. fin.* autem reus, ubi dicitur, reum pro confesso haberi, & licere Iudici sententiam proferre, & sic innuit *text.* posse incontinenti sententiam super principali absque aliqua declaratione proferri, quod clarè exprimit *Bald.* in *d. S. quod si actor* in 2. not. & subdit *Abb.* Nam ut vult *Bart.* pena, ut habeatur pro confesso, ipso iure committitur, quia sufficit sola declaratio contumacia, quod satis, inquit, probari ex verbo habeatur, quod est lata sententia, ut ipse probat respondendo ad *text.* in *l. eius, qui delatorem ff. de iur. fisci.* Ex quibus in nihilo potest obesse assumptum Partis ex doctrina *Bart.* & *Matthei.* in casu eorum quaestio- nis proposita, cum negari non possit, poenam ipso iure incurrere, ob quod sententia, quae requiritur ad declarandum delictum fuisse commissum, nihil noui inducit, sicut dicimus de feudo deperdito, quod requiratur sententia declaratoria ad auocandam possessionem ad *text.* in *l. ex diuerso S. 1. ff. de rei uend. l. sicuti S. sed si quaeratur ff. si seru. vendic.* optimè declarat *Andr.* in *cap. fin. nu. 9. & seq. quo temp. mil. & in cap. 1. S. ex quo non seruit Domino de feud. sine culp. non amitt.* & *Alex.* in *l. 1. num. 4. ff. de his, quib. ut indign.*

8 Pariter *Bart.* & alij post eum loquuntur in terminis *d. S. quod si actor*, ubi verba ad Iudicem referuntur, quo casu sententia declaratoria requiritur, ut declarat *Bald.* ibi in princ. in *vers. quod autem glos.* aliàs secus esset iuxta doctrinam *Archid.* & aliorum. Insuper non loquuntur *Bart.* & alij, quando certus terminus est statutus,

& ulterius proceditur, annullando actum, ut patet ex eius lectura *num. 4.* nec similiter tractant de clausula appositae in vim conditionis, quae omnia reddunt actum ipso iure nullum, ut fundauimus, ex quibus tolluntur omnia contraria, quae opponi possent, cum loquantur extra hos terminos, idcirco hoc assumptum non meretur ad propositum allegari.

Secundum assumptum similiter obesse non potest ex multis.

9 Primò, omitta subreptione eiusdem dispensationis, in qua nulla mentio facta reperitur litis motae, ac reuocationis subsecutae, quae dispensationem nullam ipso iure constituunt, ut latè scriptum, in casu praesenti nedum, consideratur interesse Regis, sed Partium. Siquidem data nullitate assensus, potuisset emptor (si sibi cognouisset expedire) non imperrare dispensationem, & contractum venditionis reuocare in damnum venditoris, idcirco ut contractus feudalis suam vndique habeat firmitatem, vestitur in hoc interesse vendentis, cum non debeant ad imparia iudicari tanquam correlatiua *l. fin. C. de cupress. lib. 12.* & successiue ex nullitate assensus causatur ius quoque in beneficium venditoris, qui iure legitimo potuit reuocare.

10 Secundò, nam cum aliquid pro forma requiritur, non attèditur ratio, quae statuentem mouit, sed forma legis, ita *Bald.* in *l. 1. circa fin. ibi, & dico, quod magis ff. de liber. & posthum.* & inspicitur tantummodò ordo datus à Principe, ut diximus supra, & quia assensus loquitur conditionaliter, oportet, quòd conditio existat, nec vnquam conditio dicitur continere leuem solemnitate, ut idem *Bald.* posuit in *d. auth. matri, & auia num. 3. in fin. C. quan. mul. tut. offi. fung. pot.* idè totum habetur pro irritò, cum aliquid de faciendis omittitur *glos.* in *d. l. cum hi S. si praetor in ver. irritam ff. de trans.*

11 Et non leuis solemnitas dici potest iura-

iuramentum fidelitatis, quod licet remitti potest, si non remittatur, necessario requiritur *cap. 1. §. nulla per quos fiat inuest.* & in rubr. quid preced. deb. inuest. an fidel. quod tantò magis est affirmandum, cum Rex id expressè mādauerit infra tēpus præfinitum cum clausula annullatiua.

Tertiò dato, & non concessio, quòd nullitas inducta tolli posset Domino volente, tamen interim nullitas est inducta ipso iure, nec erat expectanda alia declaratio; quia forma, & ordo datus declarāt voluntatem concedētis, ita velle, & non aliter *Bald. in l. non codicillum num. 3. C. de testam.* & in casu contrario ex clausula annullatiua ex illis verbis, aliàs habeatur pro non præstito, cessare voluntatem, & non obseruantia formæ inducere defectum consensus in concedente, ita ex mēte *Bart. Alex. & aliorum* latè posuit *Parisi. in d. consil. 47. post nu. 53. cum seq. vol. 1.* & si voluntatem quærimus, quia dispensatio ex subreptione, vel obreptione processit, Princeps deindè certioratus reduxit dispositionem ad ius, & iustitiam, inistente Marchione, & sic potius constat de contraria voluntate, quoniam si voluisset, decreuisset, dispositionem remanere firmam. Verum utcumque sit, quousque non apparet contraria voluntas, superueniens tamen re integra, remanet interim actus ipso iure nullus.

¶ Postremò ex his succedit clarissima resolutio omnium obiectionum, constat enim, defectum registrationis assensus tantummodò respicere Regis interesse, & nihilominus patet ex non registratione induci nullitatem ipso iure, & permissum esse contrahentibus contractum reuocare, vt per *Afflic. in sua decis. 335.* similiter assensus dicitur præstitus per verbum *Fiat*, & ex hoc tantum dicitur perfectus, quòd impedit reuocationem, vt per *Afflic. in alia decis. 253.* reductio verò in formam Cancellariæ in-

terest tantummodò Regis, & nihilominus si assensus non reducitur in formam Cancellariæ, est nullius roboris, & momenti, & datur reuocatio, nec amplius interposita reuocatione restauratur, vt passim obseruari videmus, & allegatione non eget, quòd absque dubio procedit in casu nostro ex his, quæ diximus; data enim nullitate, assensus habetur, ac si nunquam fuisset expeditus, nam dum lex annullat actum, perindè est, ac si nunquam fuisset in rerum natura *Afflic.* post *Andr. in cap. si quis fecerit quo temp. mil.* & paria sunt non expedire, vel nulliter *Andr. latè* videndus in *cap. 1. 3. col. in fin. num. 13.* vbi etiam *Afflic. quæ sit prim. cau. ben. amit.* & data nullitate assensus, quòd detur reuocatio, posuit *Camerar. in cap. imperialem litera A. fol. 57. ex mente Andr. in eod. cap. in 2. addit. in princ.* sufficit enim quòd assensus sit resolutus, nec est quærendum de interesse Regis, qui se fundauit in limitatione temporis, non in interesse, vt idem *Camer.* posuit in *eod. cap. imperialem fo. 54. lit. H.* Et ideò per lapsū anni ex clausula in assensu posita quæsitum est ius Marchioni auocandi feudum, & aduersarius nullo iure potuit moram purgare etiam re integra in præiudicium Marchionis, cui est deuoluta potestas exercendi actum, scilicet reuocationis secundum *Geminia. in consil. 23. in fin. vers. & ratio est,* & loquitur *Gemin.* quando terminus non est statutus, quòd est fortius, & quia iam intercessit reuocatio, dispensatio deindè obtenta nullum potuit sortiri effectum, ex quo re non integra superuenit, quòd considerat potissimum *Afflic. in alleg. decis.* ac etiam *Regia Pragmatica* anni 1585. dum in ea dicitur, quòd dispensatio sortiatur effectum, quando re integra hoc fiat.

Etenim stante nullitate assensus, & reuocatione interposita, dispensatio deindè superueniens non potest va-

Dd

lida-

- lidare actum, quia reuocatio statim traxit effectum suum, & suam habuit executionem, & perfectionem iuxt.
- 13 verba Bald. in l. ab emptione in 1. col. vers. 3. & vlt. perfectio ff. de pact. Cum enim alienatio rei feudalis, cui nondum accessit Regis beneplacitum, sit nulla, vel omnino, vel pendeat sub spe confirmationis, si Regis assensus accesserit secundum Ifern. in cap. 1. in princ. in 1. addit. propè finem, & in 2. addit. de probi. seu. alie. per Feder. confirmatur, cum assensus fuerit legitime interpositus, ac reuocatio non præcesserit, ut per Camerar. litera S. cum seq. fol. 27. Vnde statim reuocatio suam habuit perfectionem, neque ex actu subsequenti dispensationis annullari potuit, quia eius effectus in primo instanti, & in primo momento iam est consumatus, per ea, quæ Bald. not. in l. generaliter la 2. num. 6. vers. or modò C. de Episc. & cleri. Crauet. videndus in consil. 102. num. 2. proinde re non integra, cum actus reuocationis traxerit secum executionem annullando contractum, ideò quia actus cecidit à sua subsistentia, perpetuò non reintegratur Bald. not. in cap. 1. post num. 2. quid iuris sit, & videri poterit idem Bald. in l. si cum doctem §. si eo tempore col. 2. vers. adde tria sunt ff. solu. matr. glo. sing. in cap. si tibi absenti in ver. terminum, & in ver. eo elapso de præben. in 6. & Camer. quoque in d. cap. imperialem lit. O fol. 33.
- 14 Et proinde assensus impetratus post reuocationem non tenet, etiam si fuisset concessus ex certa scientia, non obstante reuocatione, quia superuenit, re ad pristinum reducta, & non inuenit habilitatem subiecti, scilicet alienationis, quia extincta est, & propterea non potest habilitare, & confirmare id, quod non est, ex reg. tex. in l. qui res S. arcem ff. de solution. ita posuit eleganter Paris de reintegr. feud. in cap. 298. incip. an si vassallus alienauit fol. mihi 288. Capyc. decis. 100. Dicit tamen Bald. in d. cap. 1.

quid iuris sit, secus esse, si vitium rei sit purgabile, quod est intelligendum re integra ex prædictis, & etiam iuxt. tex. quem allegat in l. sequitur S. idem Labeo ff. de usucap. Et propterea facta reuocatione, ut deinde possit impetrari assensus, requiritur nouus actus dispositiuus, reuocata reuocatione, & super nouo actu dispositiuo assensus nouus, ut per Frecc. lib. 2. q. 30. nu. 8. cum seq. & in vers. pluribus autem modis limit. 28. num. 86. Albert. Brun. consil. 92. contra sententiam num. 1. & 2. Ex quibus luce clarius patet, dispositionem obtentam in nihilo proficere Parti stante reuocatione interposita antè dispensationem, cuius aduersarius notitiam habuit per litem motam, licet in hoc nulla requiratur scientia alterius contrahentis, quod sine dubio resoluit omnes oppositiones, quæ ex aduerso excogitari possent.

- 15 Ad alterum articulum deueniendo, infra scripta breuiter sunt aduertenda ex facto. Primò, quòd commissio prò recipiendo iuramento fuerit expedita per Albertinum ad instantiam Bonifacii Paulutij in personam Honorati de Maio, quod controuerti non potest, quia cum accessisset ad Terram Rocce Romanæ prò recipiendo iuramento, lecta fuit commissio cum inscriptione nominis ipsius. Secundò, aliam commissionem expeditam non fuisse stante iuramento præstito vigore commissionis expeditæ ad instantiam Bonifacii Paulutij, iuxta memoriale porrectum per Pompeium hæredem, quod deducitur; tùm quia Bonifacio opus non erat duas commissiones expediri facere; tùm etiam, quia Actuarius Albertini fidem facit, iuramentum fuisse præstitum per Pompeium Paulutium filium cum commissionibus primo loco expeditis per Albertinum. Et denique constat ex confessione Honorati de Maio commissarij suppositi, qui post iuramentum receptum aduer-

aduertit, in commissione adfuisse rasuram, & id denunciasse Innocentio Paulutio. Modò quamuis iuramentum præstitum sit in manibus Horatij de Maio ex defectu cōmissionis stante rasura, & falsitate in commissione expedita per Honoratum, ità habetur, ac si iuramentum nunquàm præstitum fuisset.

Quemadmodum. n. ex parte vasalli speciale mādaturum requiritur ad præstandum fidelitatis iuramentum, vt per *Bald. in c. 1. §. nulla num. 2. vers. vel dic per quos fiat inuest. Iacobi. in ver. qui quidē inuestiti n. 10. vers. & secundum*; ità pariter speciale mandatum requiritur ad illud recipiendum, cū Dominus, & vasallus ad paria iudicantur, tanquàm correlatiua *l. fin. C. de indict. vid. toll.* Iuramentum enim præstatur in manibus Domini, secundum *l. fern. in c. 1. §. omnem utilitatem nu. 6. vers. homagium de nou. form. fidel.* propterea destinātur Cōmissarij, qui nō debent facere plus, vel aliud, quā mandatum est, idem *l. fern. in c. 1. num. 3. quo temp. mil.* Nec refragatur (vt Pars tueri conatur) duplicem commissionem fuisse expeditam per Bonifacium, aut expediri potuisse ad euitandam falsitatem, & quòd stante solutione directuum cessabat causa, ob quā falsitas machinari potuisset, quoniam (vt dictum est ex superius annotatis) constat, vnicam fuisse expeditā commissionem, in qua per rasuram, fuit positum nomen Horatij in locum Honorati, & de iure duplicitas scripturæ non præsumitur, ità ex mente *glos. in l. omnium de testam. posuit Dec. conf. 11. num. 8. vers. & instrumentum, latè Crauett. in conf. 198. in prima col.* ob quod Parti incumbit onus probandi contrarium, & producendi verā commissionem in personā Horatij, & nedūm non cessabat causa machinandæ falsitatis, immò maximè vrgebat, quoniam stante commissione in persona Honorati, qui erat absens à Rocca Romana, non poterat Pars aliā com-

missionem obtinere ab Albertino ob inhibitionem factam de non expediendo aliam commissionem: Ideòq; necessario credendum est, commissionem vnicam fuisse expeditam, & viciatam cum rasura.

17 Hæc veritas poterat facillimè apparere ex inspectione scripturæ originalis, prò cuius exhibitione fuit sepius instatum, accessitq; Notarius ordine Sacri Consilij, qui (vt datur intelligi) confessus fuit, scripturas omnes Parti consignasse; hæc namque scriptura Pompeio Paulutio incumbabat, & eius intererat conseruari, igitur præsumendum est, omnia gesta ipsius ordine, & scripturas fuisse factas, & consignatas de ipsius mandato, ad quem commoditas pertinebat, iuxta *text. in l. si quis ex argentarijs §. pertinere ff. de edend. per Bal. in cap. ex parte lo 3. colum. ultim. num. 19. circa fin. de rescript. & Loffred. quoque in consil. 37. num. 2.* Poterat enim Pompeius declarare, penes quem scriptura reperiatur, postquàm præsentauit copiam illius; cūmq; id tacuerit, & falsitas manifestè colligitur ex prædictis, ipsi incumberebat demonstrare scripturæ Conseruatorem, iuxta *tex. in l. maiorem cum glos. in vers. exhibet C. ad legem Cornel. de fals. vbi Salyc. nu. 2.* & ideò cū omnia, quæ ex aduerso allegantur inuerisimilia sint, inducitur sine dubio nedūm falsitatis imago, vt *Bald. posuit in l. 1. C. de seru. fugit. Dec. conf. 23. post num. 3. conf. 94. col. 2. & conf. 399. num. 8.* sed falsitas inuitabilis.

18 Deniquè, ceteris prætermis, Paulutius succumbere debet ex hoc tantummodò, quòd originalis commissio non producit, cuius exhibitio semper petita fuit, vt de falso redargueretur. Siquidem & si in instrumento iuramenti prætensi adfit insertus tenor commissionis, quia originalis nō producit, in qua adest, vel potest esse falsitas, & copia non est facta Iudicis autoritate, exemplum produ-

cum non probat *glos. notab. in cap. Abbate Sancti Siluani in vers. fiat fides de verbor. signif. vbi Innocent. post num. 4. vers. alij dicunt, & Afflict.* qui loquitur in mandato Procuratoris in *decis. 273. & propriè num. 4. in fin. & licet in Ciuitate Neapol. possit fieri exemplum cum subscriptione trium Curialium, quando totus tenor inferitur, vt in Consuet. instrumenta confecta, adhuc Napodan. ibi num. 56. in verb. tenorem dicit, non sufficere, quia possunt esse in originali cancellationes, & rasuræ, & ideò (dicit ipse) debet addi, quòd viderunt originale non abolutum, nec abrasum, nec cancellatum, nè consuetudo sit occasio fraudis. Sed quid vltra moror? casus noster vertitur in exemplo sumpto, non solemniter, nec auctore prætoris, nec ex scriptura originali, quæ fuisset confecta ab eodem Notario; quo casu exemplum cum tenore, subscriptione, & collatione facta cum matrice, seu originali probaret, licet adhuc dum Aduersarius intendit redarguere de falso; scriptura originalis esset producenda, ad *text. l. fin. C. de fid. instrum.* Sed est copia sumpta (vt prætenditur) à commissione originali facta ab alio, quàm à Notario, cuius exhibitio fuit petita, & non producitur, nec reperitur. Modò Notarius nihil aliud agit, nisi inferre scripturam, sed ex hoc constare non potest de fide, & de veritate originalis ab alio factæ, in qua possunt esse vitiatuæ, & cancellationes, prout præsumitur, si non exhibetur, & fortius in indiuiduo, si originalis scriptura fuisset deperdita, & allegaretur, non sufficit, nec propterea potest dari robur copię, quæ de per se non probat, nisi probetur plenè casualis amissio, totus tenor, & quòd non aderat falsitas, vel vitium aliquod secundum *glos. fin. & not. in cap. cum olim il primo de priuileg.* quæ loquitur propriè in commissione, & hoc casu his omnibus, & alijs requisitis*

benè probatis, non inducitur, nisi semiplena tantum probatio; Ideòq; cum originalis scriptura sit fundamentum intentionis Partis, & non exhibeatur, Paulutius obtinere non debet, remanet firmum, iuramentum adhuc non esse præstitum, quod amplius præstari non potest.

Et ex his omnibus patet, fuisse pro Marchione sententiam iustissimè latam in Collaterali Consilio, quæ sicut in Regno facit ius inter omnes, & illius occasione meritò ius publicum per *Pragmaticam sanctionem* fuit eo tempore emanatum, pariter reor etiam ex nouiter deductis eandem sententiam à Peritissimis Iudicibus fore confirmandam, imponendo Parti perpetuum silentium.

Die 10. Ianuarij 1600.

Relata causa in Collaterali Consilio fuit confirmata sententia lata in fauorem Marchionis, fuitque impositum perpetuum silentium. Iudices fuerunt decem, videlicet, duo Regentes Marthos, & Castellet, Præsides Sacri Consilij Don Petrus de Vera ab Aragonia; Scipio de Curte, Fabius Riccardus, Fælix de Ianuario, Nicolaus Antonius Gizzarellus causa Commissarius, Octavianus Caesar, Alonsus Ximenez, & Carolus Tapia Marchio Belmontis tunc Regius Consiliarius, qui de hac causa decisionem fecit, vt in decis. 3. Sac. Conf. Actuarius Carolus de Alexio, nunc de Scacciauento.

A R-

ARGUMENTVM.

Releuium ex causa refutationis an, quando, & qualiter præstandum.

SVMMARIVM.

- 1 Facti loco statim subijcitur iuris questio disceptanda in materia præstationis duplicati releuij.
- Fisci motiua in primis adducuntur.
- Et primò post Andr. ponderatur S. Lucius l. oēs ff. quæ in fraudē cred.
- Cui pluribus respondetur modis, ut inf. num. 2. cum seqq.
- Affertur pariter in exemplum decisio. Sac. Consil. relata per Ayell.
- Cui bisariam occurritur infra num. 11.
- Ann. sen. traditio etiam adnectitur.
- Qua tamen repellitur eod. num. 11.
- Releuij soluitur ab heredē, & successore uniuersali, non autem à donatario, vel emptore.
- Nisi uniuersalis omnium feudorum intercedat refutatio ob præsumptam fraudem.
- Refutarius uniuersalis habetur loco heredis.
- Actuum proximitas, eorumque diuersitas quid inducat.
- Donatio potest esse vera; sed facta in fraudem, præsertim si donator sit infirmus.
- adiecta in contractu venditionis dicitur colorata.
- 2 Fraus præsumitur ex omnium bonorum donatione, vel alienatione, si aliqua extrinseca suggerat causa.
- Cuius fraudis coniectura aliquot recensentur ibidem in fin. & nu. 11.
- In qua materia non modica intercedit differentia inter Creditorem præsentem, & futurum.
- Præsumptio iuris, & de iure distinguitur à præsumptione iuris tantum.

- Donatio in dubio non præsumitur si mulata, neque fraudulenta.
- Nisi adsit causa id præsumendi.
- Fiscus ratione releuij non est creditor præsens; sed futurus in spe.
- 3 Præsumptio descendens ex d. S. Lutus est leuis.
 - Vna tollit aliam.
 - Validior infirmiore.
 - Plures unicam.
 - 4 Donationem omnium bonorum subsistere, est iuris satis indubitati.
 - Per eam veniunt præsentia; non autem futura.
 - Refutatio omnium feudorum in proximum successorem est etiam permissa de iure Constitut. huius Regni, nedum communi feudorum.
 - Fraudem committere non dicitur utens iure suo, & faciens quod à lege sibi permittitur.
 - Idque ampliatur.
 - 5 Fraudis suspitio quauis tollitur in actu indifferenti, id est qui potest se habere ad bonum, & malum, si is palam, & publice fiat.
 - Quinimò hoc producit etiam in prohibitis.
 - 6 Fraudis præsumptio resultans ex d. S. Lutus duo exposcit requisita.
 - Donatio quando sit præsumenda fraudulenta, & num. 7.
 - Donatarius omnium bonorum quando teneatur ad onera.
 - 7 Fraus respectu futurorum creditorum quomodo consideretur.
 - 8 Cessat ob causam præsumptam, nedum expressam.
 - Disponendi facultas est latior per actum inter viuos, quam ultima voluntatis secundum Consuet. Neap.
 - Donatio omnium bonorum facta à sorore in beneficium fratris, exclusa alia sorore masculiata, fuit per Sacrum Consilium iudicata valida in terminis eiusdem Consuetud. ex præsumpta causa, qua recensetur.
 - Filius adhuc patre viuente dicitur Dominus.

- 9 *Fraus quoad exclusionem Fisci à releuio quomodo euitetur in patre donante.*

Fraudulenter factum dici nequit, quod sine fraude fieri potuit, ibidem in fine.

- 10 *Refutationis tempore, vel post incontinenti subesse debet causa presumendi fraudem.*

Qua cessat, si refutatio sit facta filio unico immediate successuro.

Pietatis opera exercens presumitur alienus ab omni dolo, & fraude.

Nec pro minimo filij commodo quicquam faceret aduersus animæ suæ salutem.

Refutatio, siue donatio feudalium dicitur in Fisci fraudem facta, si statim post eam sequatur patris testamentum in beneficium eiusdem filij refutatarij conditum.

- 11 *Presumptio supponit, veritatem posse aliter se habere.*

Refutatio vniuersalis omnium feudorum ex quauis causa ultra eam matrimonij, ita quod cesset fraus, excludit Fiscum à releuij præstatione, & ita pluries iudicatum, & n. 12. in fine.

Successor vniuersalis nequaquam tenetur ad releuij solutionem, quando certum est, refutationem non fuisse factam in fraudem.

Diuisio inter filios facta per patrem habet vim ultimæ voluntatis, & supremi iudicij.

- 12 *Refutatio fieri potest in qualibet ætate.*

Infirmas cum sit facti, est probanda.

... Debet esse gravis, ut fraudem inducat.

Donationis facta tempus attenditur, & non casus superueniens, qui resisteret faciendæ.

L. filiarum mearum communis intellectus.

Donatio facta à continuo infirmo, qui communiter existimabatur citò moriturus quomodo fuit iudicata per

S.C. Afflicto reluctante.

Et quid in casu posito per Dom. de Franchis in marito existente infirmo.

Nullitas actus quando de iure communi insurgat ob obitum infra sexaginta dies superuenientem.

Regula Cancellariæ de infirmis resignantibus quando faueat resignatario circa tempus mortis resignantis.

Refutatio omnium bonorum ex causa matrimonij adhuc dicitur facta ex causa impulsua, & non finali.

- 13 *Decisio questionis.*

Pro Duce Magdaloni, In causa releuij.

CONSILIVM XXXVIII.

DVx Magdaloni conuentus à Regio Fisco super solutione duplicati releuij non obstante refutatione in quinternionibus insinuata, infra quindecim dies cum subscriptione tunc Fisci patroni, ex infrascriptis clarissimè ostendit, prætensionem Regij Fisci non subsistere.

Pro Regio Fisco allegatur, refutationem initam sub die tertia Augusti 1604. continere donationem omnium bonorum feudalium quondam Ducis Patris refutantis, & ob id licet aliàs refutatio simplex excludat Fiscum à petitione releuij, quod exigitur tantummodò ab hærede, & successore, non à donatario, vel emprore, quando refutantur omnia bona feudalialia, releuium soluitur ob fraudem, quæ præsumitur adhibita, & excogitata in præiudicium Fisci, ex doctrina Andr.

in cap. 1. §. sed & res num. 7. & 8. per quos fiat inuestitura, motus argumēto text. in l. omnes §. Lutus ff. quæ in fraud. creditor. qui post nu. 10. subdit, quod quando omnia donat posset dici, quod præsumatur fraus, & solvatur releuium, & Andr. sequitur Camer. sub paucis verbis in repetitio. Cap. Imperialem car. 69. litera T. pariter Frecc. lib. 2. autoritate 3. nu. 17. fol. 319. dicit, quod si erit refutatio vniuersalis, reputaretur in fraudem facta, & refutatarius haberetur pro hærede, Capyc. pariter posuit in cap. Imperialem §. præterea si quis infeudatus fol. 53. dicens, quod posset poni exemplum fraudis, quādo omnia donarentur, Jac. de Ayello in tracta. de iure ad hoc nu. 74. referens causam Ducis Ariani, qui diuiserat feuda inter filios, & nouissimè Anna in repetit. c. 1. de vasa. decrepit. gta. num. 225. vbi simpliciter dicit, quod facta refutatione, cum habeat vim vltimæ voluntatis, debetur vita militiæ, & soluitur releuium, & in effectu DD. prædicti sequuntur doctrinam Andree ex illa tantummodò consideratione, quod præsumatur fraus, quæ resultat ex dispositione text. in d. §. Lutus.

Et ad confirmationem fortè adducitur, quod post refutationem Dux Pater fecerit testamentum, instituen- do hæredem vniuersalem Sacrum Hospitale Sanctissimæ Annuntiatae, & Ducem filium hæredem particularem in bonis donatis, quasi quod potius voluerit testari, quàm donare ex illa vicinitate actuum, & illorum diuersitate arg. text. in l. si ventri §. in bonis ff. de priuileg. creditor. Corn. consil. 57. num. 17. vol. 1. & donatio potuit esse vera, sed in fraudem Fisci pro solutione releuij iuxta tradita per Corn. consil. 29. col. penult. volum. 3. Surdus, qui comprobatur ex pluribus exemplis in consil. 382. à num. 51. volum. 3. & proinde donatio quoque in contractu venditionis dicitur colorata, vt per Bald. in l. ab Anastasio

in 4. not. C. manda. & in l. non dubium num. 10. ff. de legib. maxime quando fit ab infirmo, & in dies morituro, cum Dux refutans decesserit post annos duos, & menses quatuor, ad tex. in l. filia mea emancipat ff. solu. matr.

2 At pro defensione notoriæ iustitiæ Ducis notandum est, refutationem hanc initam fuisse circa quamlibet fraudis maculam, & præuia illius manifestatione Excellentissimo D. Proregi, Officialibus ferè omnibus, & cæteris amicis, & consanguineis Ducis refutantis, & vassallis omnibus publicè, & palàm cum omnium approbatione, & acclamatione, quod vti notorium probatione non indigebat, & post aliquot dies similiter donationis titulo largitus fuit filijs Principis Auellini nepotibus ex filia, & ipsimet Principi ducatos duodecim mille pecunia tunc præsentī existente in banco, retinuit verò penes se diuersos introitus capitalium pro summa ducatorum centum mille, in quibus denique moriens hæredē vniuersalem instituit supradictum Sacrum Hospitale, vt in factio deductum est.

Quo stante, dum ex refutatione omnium bonorum feudalium concludunt Andr. & ceteri, deberi releuium argum. text. in d. l. omnes §. Lutus, arguūt ex eo attēta dispositione illius tex. quod ex dicta vniuersali refutatione dici posset, quod præsumatur fraus, prout de iure cōmuni præsumi videtur fraus, cum omnia bona donauerit, vel alienauerit, de quo latè Bart. & ceteri in vulgata l. post contractū ff. de donatio. & in l. nomen §. filio ff. de leg. 3. per Ias. & alios in §. item si quis in fraud. Instit. de actio. Verum est aduertendum, quod præsumptio, quæ oritur ex illo text. respectu creditorum præsentium dicitur præsumptio iuris, & de iure, cum quis omnia sua bona alienauerit cum declaratione, de qua infra, respectu verò futurorum dicitur iuris tantum, refert D.

de

de Franchis decis. 69. num. 8. allegans Salycet. in Authentica sed iam necesse C. de donatio ante nuptias post num. 2. & quod text. in d. S. Lutus procedat respectu creditorum presentium, non illorum, qui non habent ius de presenti, vel spem, posuit Gaspar de Leo in addit. ad Napod. in Consuetud. Et si testator in ver. Aduertas sub nu. 19. Et insuper quodam futuros creditores alia indicia, & coniecturæ requiruntur, per quas posset cōiecturari, quod futuros creditores voluerit fraudare, vt ibidem Salycet. sic intelligendo glos. in illo text. alias non dicitur in fraudem donatio, etiam quod sit facta de omnibus bonis, nisi subsit aliqua causa fraudem præsumendi, posuit optimè Bellamera declarando text. in d. S. Lutus in decis. 715. in fi. ex mente Bar. in suo consilio incip. Petrus Nicolè, quod est 65. vol. 1. vbi post num. 5. dicit, quod est necesse, vt appareat causa, propter quam ficta donatio præsumatur, & in finalibus verbis propter eandem rationem cōcludit, quod nō potest dici in fraudem, licet fuerit omnium bonorum Corn. inter cons. Socin. cons. 108. num. 12. vol. 1. de quo infra, quod requiratur alia extrinseca coniectura, sequitur Paris. consil. 13. num. 65. vol. 1. & latè Ludouic. Peguera in decis. criminal. Catalonia cap. 49. num. 6. vbi allegat text. in l. sed si maritus in fine ff. qui, & à quib. exempla esse possēt, donatio clam celebrata in præiudicium aliorum, vel grauis infirmitas, delictum incontinenti subsequens, moles creditorum, seu debita paulò post cōtracta, si aliud nō haberet in bonis, retentio possessionis; contractus incontinenti in contrarium celebrati, & similia, de quibus inferius, simpliciter autem loquendo sola alienatio omnium bonorum, quæ non prohibetur, si aliud non appareat, non dicitur fraudulenta, & in casu nostro Fiscus ratione releuij nō dicitur creditor præsens, sed futurus, secuta morte, immò in spe, cum pos-

sit fieri refutatio, vel alienatio, quæ non sunt prohibita, & nēdum non adest causa præsumendi fraudem, sed plures, vt infra, quæ omnem fraudem excludunt.

3 Amplius & secundò attendendo text. in dicto S. Lutus, & illius requisita, iuxta text. in cap. 1. de feud. cogni. postquam de iure feudorum potius contrarium est dispositum, vt infra, illa præsumptio, quæ oritur ex distractione omnium bonorum, alio non apparēte, leuis est, & ex alijs adminiculis remouebitur, & sic illa præsumptio, quæ oritur ex d. S. Lutus per aliā tollitur, vt per Soc. in d. consil. 108. post num. 12. post medium vers. Ex quibus omnibus videtur satis posse dici vol. 1. & ibidem testatur in subscriptione eiusdem Consilij Balionus de Monte Vbiano in fine allegās Bar. in cons. 27. quod in meo volumine est consil. 194. & ex dicta subscriptione patet, consilium prædictum non esse Soc. sed Cornei, vt ibi, vna enim præsumptio tollit aliam l. diuus ff. de restitut. in integr. l. non solum ff. de ritu nuptial. & fortior debiliorem cap. transmissa, vbi glos. & Abb. qui fil. sint legiti. Curt. iun. consil. 35. num. 6. lib. 1. autoritate glos. in d. l. diuus, & plures tollunt vnā contrariam authenticā itaque C. communia de successio. Crau. consil. 149. num. 17. & consil. 282. num. 6. latè Decian. consil. 24. num. 31. & 34. vol. 1. his præmissis considerentur, quæso, infra scripta, quæ tollunt omnē fraudis suspicionē.

4 Etenim in casu nostro sumus in materia nēdum non prohibita: sed permissa omni iure, refutauit nanquē Dux bona feudalìa, quæ eo tempore possidebat, in eodem contractu particulariter expressā; donatio enim omnium bonorum attēto iure communi Romanorum valida est ad text. in l. si quis argentum S. sed & si C. de donat. Rom. cons. 95. quia de præsentibus intelligitur, & futura non comprehenduntur l. si mandauero S. is, cuius

cuius ff. *manda. l. si ita, & l. Plautius ff. de aur. & arg. lega. glos. in l. final. in verbo accomodauerit C. de pact. vbi Petrus, Bald. Angel. Curt. iun. & alij Dec. consil. 225. num. 4. in fin. Bertrand. consil. 224. nu. 1. vol. 3. par. 2. Iul. Clar. in S. donatio q. 19. vers. secundò principaliter, & Thesau. dec. 168. nu. 8. & decis. 199. per totam, & similiter quòd feudalìa in proximè successurum substatinetur de iure communi feudorum cap. 1. de eo, qui fin. sec. agna. cap. 1. S. & si libellum de alienatio. feud. patern. c. 1. de vassal. decrep. atat. cum concordantibus, & per Constitutionem Const. diu. mem. non sunt correctà iura pràdicta permittētia alienationem in proximè successurum, vt ibidem Afflic. num. 17. & ante ipsum Andr. Cannel. in cap. volentes in verb. & quatenus num. 1. fol. 84. Anna in d. cap. 1. de vassal. decrep. atat. num. 308. Propterea qui suo iure utitur, & facit quod sibi à lege permittitur, nō dicitur in fraudem facere l. nullus videtur ff. de regul. iur. Paris. d. consil. 13. nu. 59. vol. 1. & disponens de re sua fraudem committere non dicitur; quamuis ex dispositione in consequentiam alter damno afficeretur ad tex. in l. 1. S. denique ff. de aqua plu. arcend. Crauett. consil. 6. num. 120. Ruin. consil. 213. nu. 10. lib. 1. Menoch. consil. 226. num. 55. vol. 3. Franc. Beccius consil. 52. nu. 25. Cessante igitur causa, quæ posset inducere fraudis præsumptionem, remanet dispositio valida, cum emni iure sit permissa, & ideo Andr. dubitanter asserit, quòd posset dici, quòd præsumaturs fraudis.*

5 Amplius fuit facta refutatio omnibus declarata, & patefacta publice, & palàm, audito Fisco, registrata in quinternionibus in tempore, seruata forma Pragmatica, ex quò tollitur omnis suspitio fraudis l. cum ipse C. de contrah. emptio. l. palàm ff. de ritu nuptiar. l. non existimo ff. de administr. tuto. Bald. in consil. 472. q. dubio, & consil. 347. vol. 4. in his, quæ possunt

se habere ad bonum, & ad malum, si palàm fiunt, excluditur omnis suspitio fraudis, notant DD. in l. nemo clericus C. de summa Trinita. & Fid. Cathol. Alex. consil. 31. in fin. vol. 7. vbi, quòd quando sumus in his, quæ non sunt omninò de genere prohibitorum, tunc si sit palàm, & publicè, non præsumitur fraus, sequitur late Decian. consil. 2. nu. 92. cum seq. vol. 1. Immo quòd palàm, & bona fide celebratur, etiam in prohibitis tollit omnem præsumptionem fraudis Bald. in cap. ult. de appellatio. Dec. consil. 189. col. 8. vers. item dicitur, & latissimè ad satietatem, etiam in casibus non permissis docuit Andr. in cap. 1. S. si verò Castaldi per totum de feud. guard.

6 Consideretur vterius & fortius, quòd ad hoc, vt inducatur præsuptio fraudis ex dispositione text. in d. S. Lutus, quòd præsentes creditores, requiruntur duo, quòd alienans, vel donans omnia bona sciat se habere creditores, & bona sua non sufficere, ad text. in l. si quis cum haberet ff. eod. tit. quæ in fraud. creditor. Aret. in d. S. item si quis in fraudem num. 11. circa fin. probat etiam tex. in l. in fraudem la 1. ff. qui, & à quib. vbi in fraudem creditorum manumittere videtur, quieo tempore soluendo non est, vel datis libertatibus desiturus est soluendo esse, concordat tex. in S. in fraudem, vbi glos. Instit. quib. ex caus. man. num. non licet, per Bar. in l. 1. num. 8. C. de iure Fisci lib. 10. Et proinde dicit Alex. quòd reuocatur alienatio; quia non habebat aliud in bonis in consil. 55. num. 5. vol. 1. & in terminis dicti S. Lutus dum de donatione loquimur, suspectus est ille, qui omnia donat, & nihil sibi reseruat, vt optimè docuit Corn. inter consil. Soc. in d. consil. 108. post num. 12. vers. & negari nequit in terminis d. S. Lutus, proinde donatio immensa omnium bonorum præsumitur fraudulenta, cum non sit verisimile, donatorem voluisse omnia sua bona donare absque reservatione

tionem ususfructus, & illis se priuare, & sic se ipsum tunc diuitem in necessitate constituere *Franc. Becc. in consil. 52. nu. 59.* sequitur *Honded. consil. 46. num. 17. vol. 1.* Et propterea donatarius omnium bonorum, donatore existente non soluendo, vel nullo dato hærede, tenetur ad onera, cum loco hæredis habeatur iuxta *glos. in l. aris alieni C. de dona. Guid. Pap. decis. 103. & 460. in fin. Vincentius Carrocus decis. 125. num. 2. & 3. Aufser. ad decis. Capel. Tholosan. 386. & Gutier. pract. quæst. lib. 2. q. 58. num. 7. & 8.*

- 7 Et si loquimur respectu futurorum creditorum, tunc demum fraus potuisset excogitari, si post donationem incontinenti debita contraxisset in fraudem, & actus contrarios fecisset *l. si ventri S. fin. ff. de priuil. cred. l. as. in d. S. item si quis in fraudem num. 62. & 63. Aret. num. 30. Io. Fab. num. 5. & Salyc. in d. auth. sed iam necesse.* Igitur tunc demum fraus præsumi posset ex donatione omnium bonorum, quando nihil aliud remanet penes donantem, quoniam ex hoc resultat fraudis præsumptio, alio non reseruato per donatorem, cum non sit verisimile, quod omnia voluerit donare, & se spoliare, aut si post donationem incontinenti donator alios actus gesserit fraudulentos.

At in casu nostro Dux refutauit filio feuda, retentis penes se duc. centum mille capitalis, non ususfructum tantum ultra mobilia argentea, & alia, ita quod à filio aliquid subministrari non debebat, immò sine dubio alium Ducem creare potuisset, nec alios deinde contractus celebravit fraudulentos, sed potius aperte confirmantes, & declarantes veram, & puram refutationem, & donationem, & propterea *Andr.* arguendo ex *tex. in dicto S. Lutus* inducit præsumptionem, si filio pater donaret omnia bona sua, non distinguendo feudalia tantum ab allodialibus magni valoris, ut aperte posuit in *Constitut. Post*

mortem col. 2. vers. unde & filius, procederet igitur assumptum, si pater habens feudalia tantum, illa integre refutasset, vel omnia bona sua, tam feudalia, quam burgenfatica, vel si deinde fecisset alios contractus bonorum reseruatorum in beneficium filij, ex quibus potuisset fraus allegari, vel præsumi, ut inferius quoque dicitur iuxta terminos *tex. in d. S. Lutus*, in quo *Andr. & ceteri* se fundant.

- 8 Accedat insuper, quod quælibet causa etiam non expressa, sed præsumpta tantum facit cessare fraudis præsumptionem, etiam in donatione omnium bonorum, etenim de iure consuetudinario permittitur dispositio pro medietate iuxta *Consuetudinem Et si testator*, in vita autem dispositio permittitur in totum, si modò fieret donatio omnium bonorum, videtur, quod posset præsumi fraus ex dispositione *d. S. Lutus*, ut in *d. Consuet.* dicit *Napod. in ver. disponere à nu. 18. cum seq.* Verum si posset considerari causa verè donationis, licet à donante non exprimatur, substatetur donatio, & excluditur fraus, ut benè p. *Cappyc. decis. 85. per totam*, ubi refert fuisse iudicatum, validam esse donationem factam à sorore omnium bonorum in beneficium fratris, exclusa sorore masculiata, quæ cum fratre succedebat, ex eo tantummodò, quod videbatur illam fecisse fratri ob conseruationem familiæ, & honorem agnationis, & sic causa etiam leuis non allegata, sed præsumpta facit cessare fraudem in donatione omnium bonorum in præiudicium alterius.

In casu verò nostro Dux quoad se, considerans onus gubernandi vassallos, ut se ab his curis liberaret, libenter refutauit, & hoc, quia cognouit filium sagacem, in quem conueniens erat post multa liberalitatem exercere, & gubernationem vassalorum, & Status dominium conferre, ob conseruationem, & honorem do-

mus

mus suæ, & duorum tantummodò filiorum eiusdem filij refutatarij, quorum primogenitus maior erat, & de proximo matrimonio copulandus pro amplianda, seu propaganda domo, & familia retentis duc. centum mille, cum quibus & viuere, & sustinere se poterat, & disponere pro eius arbitrio, vt conuenire possint viro siquidem insigni, & nobilitate clarissimo, nec aliquid ei deficere poterat, aut desiderare, quæ omnia tollunt omninò quamlibet fraudis suspicionem, circa tam laudabilem refutationem ab omnibus approbatam in beneficium filij vnici, qui adhuc patre viuentis dicitur Dominus, & venire ad propria, nec acquirere, sed acquisitum capere secundum *glos. finalem*, & *not. in cap. 1. de feud. cognitio.* & latè *Hieron. Schurph. inter cons. feud. Brun. 131. num. 7. & 8.*

9 Ad prædictorum confirmationem additur, nò esse verisimile, quòd Dux vir prudens voluisset simulare refutationem, & se spoliare feudalibus bonis, vt Fiscum tantum à releuio fraudaret in casu non omninò exituro, cum potuisset filius præmori, nec præsumendum est, quòd sibi voluisset de præsentis præiudicare, si verè donare noluisse, vt considerat in specie *Corn. in d. consil. 180. inter cons. Soc. post num. 12. vers. unde non erat prudentis viri*, & ideò pro executione veræ donationis, & refutationis, fuit illa denunciata Regio Fisco, & admissa cum eius subscriptione registrata in quinternionibus Regiæ Cameræ infra dies quindecim seruata forma *Regiæ Pragmaticæ* editæ ad tollendas fraudes, Dux refutatarius descriptus in cedulario, fructus percepit, & ideò præstitit seruitia Curie cum solutione ad hoc, & ita reputatus, & notoriè tractatus, & si deliquisset, aut prædecessisset, non vtique Fiscus allegasset fraudem refutationis, idcirco non video, vnde fraus excogitari poterit, dum verè pater filio do-

nare deliberauit per actum, quem licebat facere, ad *tex. in l. qui autem in princ. ff. quæ in fraud. credit. Surd. decis. 21. num. 15.* & non potest dici factum in fraudem, quod sine fraude fieri potest, vt per *Ignem in authentica ex causa num. 56. C. de liber. ppter.* & per *Bart. in l. 1. C. de delator. vbi glos. fin. lib. 10.*

10 Succedit ex hoc alia validissima consideratio, namque causa præsumendi fraudem debuisset subesse tempore refutationis *Aret. consil. 65. col. 3. vers. in contrarium arguitur, Crau. consil. 8. num. 19. ex mente Bart. in d. consil. 65.* vel post incontinenti, vt dictum est, modò si considerentur actus gesti eo tempore, vel post, manifestè demonstrant veritatem refutationis, etenim facta refutatione Duci filio, mox donauit Principi Auellini, & eius filijs duc. duodecim mille in banco existentes, dum igitur donauit Principi, & filijs, qui respectu filij extranei dicuntur, igitur quomodo illa iudicanda est vera donatio? Et donatio facta filio simulata, vel in fraudem, cum vterque fuerit actus vniformis liberalitatis, & donatio facta filio sit potius debitum, quàm donatio, & si extraneæ personæ donasset feuda, tunc præsumeretur in fraudem, secus quando donatur filio vniogenito successuro *glos. not. in cap. 1. S. noui verò in verb. proximiori per quos fiat inuestit. Napod. in d. Consuetud. Et si testator post nu. 19. Alex. consil. 54. num. 19. lib. 7. & Roman. consil. 367. in ff.* Et si demum moriens reliquit Hospitali Sanctissimæ Anunciatæ ducat. 100. mil. qua ratione refutatio facta filio, cui omnia debita erant secundum ius, equitatem, & votum parentum, censenda erit in fraudem, cessante qualibet alia causa præsumendi fraudem. Certè nullo modo. Dux namque refutans respexit ad salutem animæ suæ priuando filium, & nepotes quantitibus prædictis excessiuis, propterea resultat, omnia gest-

gessisse bono zelo, cum non fuerit immemor salutis æternæ, & quod fuerit alienus ab omni dolo, & fraude, ut latè considerat *Parif. in consil. 13. post num. 67. vol. 1. nec præsumendum est, quod dum animæ salutem prospexit in perniciem filij, voluisset refutationem facere in fraudem Fisci pro medietate fructuum bonorum feudalium, vnius anni contra salutem animæ suæ pro minimo commodo filij, ut probat tex. à fortiori in l. fi. vers. & licet neminem C. ad legem Iuliam repetund. & particulariùs accedendo ad casum, tunc fortè aliquid fraudis potuisset allegari, quando facta refutatione filio bonorum feudalium, pater deinde testamentum fecisset incontinenti in beneficium eiusdem filij quoad bona allodialia, ita quod per donationem transulisset feudalialia in præiudicium Fisci, & burgenfatica per testamentum, ita colligitur ex not. *consil. Bar. 68. proponitur post num. 1. & optimè Hieronym. Gabr. in consil. 81. post num. 1. vers. & paulò post, & ante nu. 5. vers. quarto probant vol. 2.* Sed quia facta refutatione donauit Principi Auellini, post annum cum dimidio fecit testamentum in beneficium Sanctissimæ Annunciatæ, non filij, ideò fortius ex his deducitur veritas refutationis factæ filio, à quo pariter emit annuos introitus pro summa du. 20. mil. adeò quod contrahendo etiam manifestauerit veritatem refutationis prædictæ.*

¶ Demum præsumptio est illa, quæ oritur ex *d. S. Lutius* quoad futuros creditores, & sic præsumptio præsupponit, quod veritas possit aliter se habere, quam lex præsumat *l. final. in princ. ff. quod met. caus. l. nuptura in fin. ff. de iur. dot. Aret. consil. 38. col. 2. Surd. consil. 7. num. 61. vol. 1.* & veritas apparet, dum nulla causa fraudis adduci poterit, cum hinc concurrant omnia, quæ demonstrare possent veritatem refutationis prædictæ, ut supra notauimus, & cessant insuper coniecturæ

fraudis, veluti actus non clam celebrati, sed manifestatio ferè publica, infirmitas nec grauis, nec leuis, non adest delictum, aut necessitas, minùs retentio possessionis, nec actus incongruum post donationem, qui inducere possent præsumptionem fraudis, quod si ista donatio simpliciter fraudulenta argueretur, non daretur casus, quo refutatio omnium bonorum verè, & realiter fieri posset, & diceretur semper præsumptio iuris, & de iure, & tamen sapiùs iudicatum est, quod si fit vniuersalis refutatio omnium feudalium ex qualibet causa, citra causam matrimonij, ita quod cesset fraus, non soluitur releuium, & comprobatur *Frecc. in d. authorit. 3. sub num. 19.* qui fortè non allegatur à Fisco, ubi dicit, quod etiam si esset vniuersalis successor, minimè teneretur, quando certum esset, refutationem non esse factam in fraudem, ut in casu nostro, & ex his remanet responsum doctrinæ *Andrea, & aliorum, Anna* verò decipitur in hoc, dum loquendo in simplici refutatione non omnium bonorum, dicit: *Quod est præuentio successionis, quod habeat vim ultimæ voluntatis, & soluat releuium*, quia hoc modo in qualibet refutatione indistinctè solueretur, quod est manifestè falsum, & decisio causæ Ducis Ariani relata per *Iacobum de Ayello* non obstat.

Primò, quia ignoratur, quid in causa illa afferri potuit fraudis, aut veritatis.

Secundò, termini illius causæ sunt diuersi, quoniam ibi donator diuiserat feuda inter omnes filios suos, quæ diuisio sine dubio vim habet ultimæ voluntatis, & supremi iudicij ad *text. in l. ex parte S. intestato ff. famil. ercis. ubi Bart. & Dec. consil. 254. nu. 1. vers. & ulterius.* Testamentum autem Ducis non obstat, quia non fuit confectum incontinenti, nec in beneficium Ducis refutarij, & quamuis in illo reliquerit eum particularem hæredem in.

in bonis donatis, illud egit ad euitandam nullitatem ob defectum præteritionis.

12 Minus pōt allegari infirmitas Ducis refutantis, vel q̄ de proximo fuisset moriturus, ex quo non probatur, nec est verū, quia si hac de causa motus fuisset, statim testamētum fecisset, & non post annum cum dimidio.

Insuper non constat de ætate, vltra quod nō prohibetur refutatio fieri in quacumq; ætate, dicit *Ann. in d. c. 1. de vasa. decrep. et a. nu. 53. & 56.*

Itē notorium est, tunc fuisse sanum, & robustum, & infirmitas, quæ est facti, debebat à Filco probari, & sufficit fuisse initam eo tempore non prohibito, quamuis deinde sine magno interuallo casus sequatur, quo donatio potuisset infringi *l. inter eos ff. de donat. inter vir. & vxor. l. o. Fab. in d. S. item si quis in fraudem nu. 9. circa fin. allegans alium tex. in l. Seia S. Virgini ff. eod. tit. de dona. inter vir. & vxor.*

Amplius infirmitas, quæ induceret fraudem, debet esse grauis, ita quod de breui dubitetur de vita, vel si continuò fuisset infirmus, & ita intelligitur *text. in d. l. filia mea per glos. Bart. Alber. Alex. Imol. & Angel. in l. sed & questum ff. de liber. & posthu. Præpos. in cap. santa col. 5. qui fil. sint legit. & est text. clarus in c. 2. de renunc. in 6. & in cap. de his de sepult. Alexan. in l. si quis posthumos in prin. nu. 4. in fi. vers. posset tamen ff. de liber. & posthu. Paris. conf. 13. num. 72. vol. 1. Dec. conf. 224. Aret. in l. eius, qui S. si cui in 1. nos. ff. de testam. Ansb. conf. 430. & in cap. sicut nobis de regularib. & ita fuit iudicatum in S. C. in donatione omnium bonorum, quando donans semper fuit infirmus diuersis infirmitatibus, & cōmuniter existimabatur citò mori, vt per *Aff. decis. 370. post nam. 14. licet adhuc ipse fuerit in contraria opinione, & D. de Francb. decis. 318. in qua refert, Sacrum Consilium declarasse nullum instrumētum donationis tanquam factum viro existente infirmo,**

aliàs donatio valuisset, vt ibi per ipsum, & proindè de iure communi fuit statutum circa annulationem actus, quādo intra sexagesimum diem mors intercederet, vt in *l. prospexit in fin. cum l. seq. ff. qui, & à quibus, & emanauit etiam Regula Concellaria de infirmis resignantibus si decessissent post dies 20. vt ibi latè *Gomes. quest. 17. col. 2. & Dec. d. conf. 224.* Igitur siuè refutatio omnium bonorum fiat ob causam matrimonij, quæ adhuc dicitur impulsua, non finalis, vt per *Oldr. conf. 5. Bertrand. conf. 1. num. 4. vol. 1. in 2. par. eiusd. volum. Alex. conf. 14. sub num. 1. vol. 1. Surd. latè dec. 322. nu. 84.* siuè alio modo, & alia causa, etiam præsumpta, ita quod fraus considerari non possit, nullo modo tenebitur refutarius ad solutionem releuij, vt passim seruari videmus, & iudicatū est in Reg. Camera. Cūmq; ex omni parte pateat veritas huius refutationis, nulla prorsus fraudis præsumptione excogitara, absoluendus erit Dux. Cætera suppleant Doctissimi, & Religiosissimi Iudicantes.*

Die Nouembris 1609.

Fuit iudicatum, quod Dux soluat medietatem simplicis releuij. Actuarius Franciscus Datus. Iudices fuerunt Præsidentes Salutius Cōmissarius, Mormilis, de Vera, Minadous, Montoya, & Locumtenens Ioan. Alphonsus Suarez.

Causa, seu ratio decisionis fuit (vt percipere potui) quia articulus videbatur dubius, quo casu Præsidentes Cameræ inclināt in compositionem pro medietate, vt in his terminis releuij refert *Fre. in allegata author. 3. lib. 2. de subfeu. sub nu. 17. vers. Domini Præsidentes habuerunt pro dubio.*

ARGUMENTVM.

Plura circa Baliatus materiam
vnà cum aliquot suspitionū
causis meritò excludentibus
quemlibet prætensorem à
prælibato munere.

S V M M A R I V M.

1. *Præfati serie duo iuris articuli decidendi proponuntur.*
Curator is est eligendus, qui potiorē causam habet in succedendo.
2. *Curator quando legitimus, vel datiuus dicatur.*
Pro resolutione adducitur Bart. theoricæ, quæ distinguitur, & declaratur.
Curator datiuus interdum legitimo præfertur.
3. *Balius, & Tutor Feudatariorum de iure Constitutionum huius Regni tam ab intestato, quàm ex testamento est ipsemet Rex.*
Quippè qui, vel ipsius Vicarius poterit alteri hoc munus demandare.
Deinde ex gratia Regis Caroli Secundi, de qua in Cap. Regni permissa fuit patri hæc potestas eligendi Balias in testamento.
Quo non creato Regia Curia illum eligit de proximis, & cōiunctis Defuncto magis idoneum.
Et sic potius est attendenda idoneitas, quàm proximitas.
Balius quilibet in hoc Regno aut est testamentarius, vel datiuus.
Prodigo, qui pupillo æquiparatur datur Curator, ut pupillo non ut prodigo, & cum ratione.
4. *Rex est Dominus personarum.*
Ad ipsum spectat feudi custodia etiam vasallo inuito.
Baliatus quare Patri, & Auo, Matri, & Auiq̃ deferatur.
In præfatis personis maxima cadit af-

fectio, fiducia, & charitas erga suam sobolem.

5. *Curator Illustris personæ quibus debeat esse decoratus qualitatibus.*
Præsumptio bonitatis, quæ insurgit de iure, quando non sufficiat; sed sit in specie probanda qualitas.
6. *Tutor, vel Curator etiā testamentarius ex sola affectatione redditur suspectus.*
Et insuper si hoc munus vterq; ab initio affectauit, neuter poterit deinde ab eo se excusare, & cum ratione.
Tutela, vel Cura vtrò se ingerens redditur suspectus, & num. 9.
Quod procedit etiam in procuratore, teste, & Iudice.
7. *Suspitionis causa vrgens est feudorum refutatio, nedum administratio procurata, & cum ratione.*
Suspitio resultat ex substitutione procurata blanditijs, & liberalitate.
8. *Tutela, Curam, vel feudorum refutationem pecunia mediantē procurans pœna fit obnoxius, nedum suspectus redditur, & non sine ratione.*
10. *Tutorem, vel Curatorem non reddunt suspectum paupertas, siue egestas, sed mali mores, & num. 14.*
Et quoad primum caput intellige cum gemina limitatione, de qua infra nu. 15.
Curator Illustris personæ debet esse diues.
Curatoris præfati vita, & mores nunc describuntur, & num. seq.
Curam alterius non est is credendus rectè gesturus, qui proprium dilapidauit patrimonium, ibidem in fine cum num. seq.
11. *Diues ne in paupertatem incidat quid debeat obseruare.*
Satisfactione nō mutatur maleuolum propositum, ibid. in fin.
12. *Curator, qui debet esse optima, & integre opinionis, non est is eligendus, qui plurium, & enormium criminum Author fuit.*
13. *Conuincitur nunc fraus eiusdem prætensi Balias.*

Qua

Quæ est legitima causa ad ipsum excludendum à præsenso balatu, ibid. in fin.

14 L. 3. S. nunc videamus ff. de susp. tuto. intellectus, & num. 16.

Tutori, vel Curatori suspecto an, & quando sit dandus adiunctus, & nu. 17. & 19.

15 Paupertas potest alicui contingere uno ex duobus modis.

Et inter utrumque maxima intercedit differentia.

Tutor si in ea sit egestate constitutus, ut in eius administratione pupilli substantia periclitetur, quid tunc erit agendum?

16 Suspectus ex antea gestis quis efficitur ita ut à nouo tutela munere merito excludatur.

Huc vergit illud vulgatum axioma. Turpius ei jicitur, quam non admittitur hospes.

Actus non debet sumere exordium à casu, qui finem imponere debet.

17 Curator prodigi habet plenam, & liberam administrationem.

18 Tutela, vel cura onus nullatenus est deferendum habenti quomodocumque bona pupilli obligata, & cum ratione.

S. 1. in auth. ut ij, qui oblig. se hab. & c. intellectus, & num. 19. & 21.

20 Coniunctorum, seu propinquorum iudicium, suæ consilium sequi debet Iudex in curatoris electione.

Curatori feudalium defertur etiam administratio allodialium.

22 Clientis mores, & vires patrimonij describuntur.

23 Decisio prælibata controuersia.

Pro D. Iulia Vrsina Marchionissa Fuscaldi.

CONSILIVM XXXIX.

DON Lælius Vrsinus, & Comes Saponaria concurrunt, ut alter ipsorum eligatur curator Principis Bisiniani, vterque verò allegat proximitatem circa successionem, quæ de iure communi attenditur in datione curatoris, ad text. in l. 1. ff. de legitim. tut. & l. fin. S. sed cum antiquitas C. de curat. furios. Don Lælius siquidem vti proximior, & nepos ex sorore, & Comes, qui se proximior allegat in successionem feudorum vigore amplissimæ vinculationis, & fideicommissi.

Marchionissa verò Fuscaldi soror D. Lælij vtrunque coniuncta, quæ proximam causam habet in successionem, saltem quoad burgenatica æquipollentia ferè bonis feudalibus pro suo notorio interesse, & vti proxima in eodem gradu cum D. Lælio ex infra scriptis demonstrat, administrationem non esse deferendam D. Lælio, & minus Comiti Saponaria, & pro defensione iurium Marchionissæ duo proponuntur articuli decidendi.

Primus erit, an curator nunc eligendus dici possit legitimus, vel rectius datiuus.

Reliquus, si datiuus erit, an concurrant necessariae qualitates à iure requisitæ, vel si adsint ex abundanti legitimæ causæ suspicionis, ex quibus vterque sit omnino repellendus.

Ad Primum articulum deueniēdo, licet curator furiosus, & prodigi legitimus dicatur, & in ceteris datiuus, ut Bar. declarat in l. cui eorum S. in curatoribus ff. de postul. per iura ibidē allegata, hoc procedit, simpliciter loquendo, attento iure communi, quo iure inspecto adhuc dicere possumus, non esse locum in casu nostro curatoris legitimo, sed datiuo, siquidem agitur

Ecce 2 nunc

nunc de constituendo curatorem in locum Ducis Vetri, qui similiter datius curator est, ideo ad præsens etiam datius creāndus est, quamvis existat legitimus, ad *tex. in l. si quis sub conditione* §. *idem dicimus ff. de testam. tutel. & l. tutela* §. *quari ff. de legit. tutor. Corn. cons. 175. col. 2. lit. E. vol. 3.* verum nos loquimur in curatore Illustr. personæ, quo casu etiam de iure cōi maxima prædicta non procedit, dādus est .n. in specie nostra curator cū maxima causæ cognitione ex inquisitione, nec sufficit, quod possit esse legitimus, cū nonnulla requirantur, vt infra dicetur, ad *tex. in d. l. si. §. siquidem*, vbi glos. C. de curat. furios. & clarius habetur in l. 1. C. de tuto. & curat. Illustr.

3 person. Amplius si legem Regni intuemur, cessat hæc disputatio, siquidem de iure Constitutionū specialiter prouisum est, quod Rex sit tutor, & Balius feudatariorum tam ab intestato, quā ex testamento, vt in *Const. Regn. Minoribus in tit. de iure Balij*, vel poterit Rex, siue ipsius Vicarius alteri concedere, vt declarat *Minad. in repet. Cōst. In aliquibus in 5. not.* superuenit deinde gratia Regis Caroli II. qui permisit patribus in testamēto statuere Balias filijs suis, ab intestato verò Rex sibi reseruauit, vt in *cap. Regni feudatarius*, vbi mandat Rex, q̄ ab intestato Curia ipsa eligat Baliū de proximis, & defuncto cōiunctis magis idoneum, & sic ille *tex.* apertè decedit, nō esse attendendā successionem, sed idoneitatem, dum vult, q̄ Curia eligat magis idoneum, non magis proximum, imò si rectè ad illum *tex.* aduertatur, nedum de legitimo simpliciter agendum non est, sed quamuis sit idoneus, & proximus, nō sufficit, cū requiratur, vt sit magis idoneus, comparatiuum .n. iuxta illum *tex.* præsupponit positium, vt .f. si ad sit pximus idoneus, adhuc talis proximus idoneus nō admittatur, sed eligatur alius magis idoneus existēs cæteris oībus pupillo coniunctis, q̄ iure cōi cōprobatur ex *tex. in d. l. 1. C. de tut.*

& curat. Illustr. person. ibi, quem catus ille in administrandis negotijs dignissimum iudicauerit, ideoq; mirū est, quomodo Pars audeat dicere, quod sumus in legitimo, nō datiuo, cū in *d. c. ad hoc not. Barth. de Capua* pro absoluto, quod omnis Balius in Regno, aut est testamentarius, aut datiuus, paritèr glo. in d. *Const. minoribus in ver. minor tenet*, in princip. notat, quod indistinctè spectat ad Regem, quantumcūq; consanguinei, & propinqui existant, nec interest, quod non sumus in minore, sed maiore, quoniam idem procedit in maiore prodigo, vel furioso, vt ead. gl. ponit in *fi. allegans tex. in l. Fulcinius* §. *adeo autē in fi. ff. ex quib. cau. in poss. eat.* sequitur ibid. *Ass. nu. 7.* & hoc transit sine scrupulo, cū prodigus pupillo equiparetur *Bal. in l. qui habet n. 3. ff. de tutel.* cui datur curator, vt pupillo, nō vt prodigo, cū discretionem, & consensum non habeat, vt *Bar. declarat in d. l. qui habet n. 3.* & dū de feudatario agimus, Rex est dominus personarum, vt in *Const. quia frequenter*, & ad ipsum spectat rectè custodire feuda, etiam vasallo inuito, *Andr. in cap. Imperialem col. 6. de probi. feu. alien. per Fed. allegans tex. in l. si ita* §. *Dominus ff. de usu, & habit. & alia congerit Capyc. in repet. eiusdem capituli fol. 18. vers. quarta conclusio*, quæ ratio militat in omni casu.

Et minùs obstat, q̄ Baliatus deferatur etiā Matri, & Auiæ, Patri, & Auo, quoniā vtrā qualitates, quæ in prædictis etiam requiruntur, illud non est, ppter spem successionis, sed propter affectionem, quam prædictæ personæ habent in filios, & propter fiduciam, quam habent iura de istis personis ob ipsarum pietatem, & charitatem §. *quia verò in Auth. ut sine prohibitione matres*, de quo latè *Dec. consil. 16. post num. 2. & num. 5.* vnde non suffragatur D. Lælio, quod sit proximior, cū requiratur quod sit magis idoneus, causa cognita per Iudices, & sic tractari non potest

de

de curatore legitimo, sed dariuo, & attendendę sunt qualitates, non proximitas successionis, qua conclusionē stante, cū tractari non possit de curatore legitimo, omnes infra scriptę causę suspicionum de iure procedunt in casu nostro.

5 Secundus verò articulus resoluitur, vt videamus, quę sint qualitates requisitę à iure in curatore Illust. Personę, & quę sint causę legitimę suspicionis, & exclusionis, plures etenim qualitates à iure statutę sunt in huiusmodi curatore, quę multò fortius necessarię sunt in casu nostro, dum agitur de dando curatore Principi Bisiniani primo Regni Baroni, cuius Status Prouinciam efficit proculdubio, opus est enim, quòd vltra nobilitatem, & sanguinis parentelam sit curator eligendus idoneus, optimę, atque integrę opinionis, pariter, quòd in eo adsint diligentia in administrando, deuotio, probitas, circumspectio, dilectio erga subditos, vita, ætas, & facultates, & cum magna maturitate inquirendum est, hæc sunt qualitates, & requisita, quę colliguntur ex text. in d. l. fin. §. sed si quidem C. de curat. furios. ex l. 1. C. de tutor. & curat. Illust. person. & per Anch. & alios in cap. grādi de supplen. neglig. pręlat. in 6. Don Lęlius verò nihil istorum deduxit, sed tantummodò proximitatem, & quędam alia nouissima infra dicenda, & quia necessaria sunt ex dispositione iuris, non sufficit ipsum esse proximiorē, cū prædictę alię qualitates non appareant, quoniam licet quilibet præsumatur bonus, si tamen qualitas requiratur à statuto in gradu comparatiuo, aut superlatiuo, vt sit melior, vel optimus, tunc illa qualitas debet probari, neque à iure præsumitur Ang. in l. 2. §. diem ff. quem admod. testamen. aperian. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 2. num. 8. & Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. nu. 30. & quando qualitas requiritur à lege, vel statuto in persona ad certum

actum, ad quem aliàs non admitteretur, tunc illa qualitas debet probari non solum si requiratur in superlatiuo, sed etiam in positiuo, in specie tradit Couar. in cap. relatum il. 1. nu. 6. de testamen. cū ergo statutum sit, vt eligatur, nedum proximus, sed magis idoneus, non sufficit iuris præsumptio, & cū Don Lęlius defecerit in probatione huius qualitatis, ex hoc solum succumbere debet, cū non sufficiat esse coniunctum, nisi sit magis idoneus, etsi proximitas sola sufficiens esset, alia causę cognitio, & requisita introducta non fuissent, ideòque hoc primum assumptum potissimum esset ad ipsum excludendum.

Insuper, vt nulla possit oriri dubietas, attendantur infra scriptę causę, ex quibus sine dubio, & vnaquaque ipsarum venit repellendus.

6 Prima causa, quę deducitur, est affectatio D. Lęlij curę prædictę, & administrationis, quę non eget alia probatione, cū nedum ex instantijs, & petitione colligatur, sed notorium sit, quot medijs instantissimè Don Lęlius nihil aliud egerit continuò, nullo tēporis interuallo interiecto, & ex hoc ipso clarissimum est effici suspectum, ad text. in l. uxori §. 1. ff. de fals. Corn. consil. 163. litera D. vers. item concurrat vol. 4. & aduertatur ad text. in d. l. uxori, qui loquitur in casu fortiori, quando tutor fuerat in testamento relictus, qui ex sola affectatione redditur suspectus, aliamque penam patitur, quòd excusari non valeat, vt ibi dicitur, nè ex delicto præmium consequatur l. sed & milites §. 1. ff. de excusat. tutor. augetur hæc principalis causa, quia D. Lęlius, nedum curam hanc affectauit, sed vt curator se ingessit, dum se opposuit concordie initę inter Principissam, & Principem virum, in qua nedum comparuit, vt quid vtile ageret in beneficium Principis, sed institit, non procedi, donec de curatore provide-retur in personam ipsius, ex quo tan-

tò magis suspectus efficitur, iura sunt clarissima in *l. scire oportet S. fin. ff. de tutor. & curat. dat. ab bis, l. quæ omnia, ff. de procur. vbi Angel. & ceteri idem dicunt procedere in procuratore, & teste, & idem est in Iudice glos. in cap. Statutum in verb. copia de rescript. in 6. per Abb. in cap. super literis num. 10. extra de rescriptis, sed particulariùs legendus est omninò *text. in S. quoniam autem in auth. ut ij, qui oblig. se habet. prohib. res minor.* vbi Iurislator exclamans ait: *Quicumque Dei memoriam habent, difficulter ad curam accedunt*, & proinde suspecti redduntur, ut colligit ibi glos.*

- 7 Secunda causa, quæ adducitur, quia D. Lelius procuravit a Principe habere ex nunc refutationem totius Status, & reliquorum bonorum ultra administrationē, quid est enim hoc, nisi, quòd corrupta fide inquisitionis voluit curator constitui, & bona Principis viventis, vti Dominus possidere, & proinde velut prædo bonis ipsius incūbet, videatur *tex. pulcherimus in l. tutor quoque S. tutor, qui ff. de suspect. tutor.* iacòque de tali homine, qui suavitati Principi ad sibi donandum omnia bona, non potest dari, nisi sinistra suspitio, & *quid non adinueniat ad malitiam semel deditus, ut minorum res proprias faciat?* dicit *tex. not. in S. i. post princ. in auth. ut ij, qui oblig.* pro cuius decisione videatur solemnis doctrina *Soci. iun. in consil. 59. à num. 38. cum seq. vol. 3.* vbi optimè probat, fuisse reputatum suspectum in administratione eū, qui tantummodò substitutionem quandam procuravit, quantò magis id dicendum est in eo, qui procuravit donationem omnium bonorum prodigi, eo vivente, qui similiter ipsius curam anhelavit, ut faciliùs prodigum expilare valuisset, & augetur tantò magis hæc suspitio ex blanditijs, & liberalitate D. Lelij erga Principem, ut considerat *Crauet. conf. 18. nu. 19.* quòdque D. Lelius refutationem

prædictam procuraverit, est notorium ubique, & Pars in Aula in exordio litis acceptavit, dum fuit petitus terminus ad prædicta probandum, ultra fidem Principis, de qua paulò inferiùs dicitur.

- 8 Accedit prædictis, quòd nedum D. Lelius curam hanc, & refutationem simpliciter procuravit, sed mediante pecunia, ob quod nedum suspectus, sed penè obnoxius est, dicit *tex. in d. l. scire S. fin. & d. l. tutor quoque S. tutor in fine*, & contra similes personas exclamat *tex. in l. i. S. solent ff. de off. Præf. Urb.* ut ultra suspitionem grauiori animaduersione sit opus, ex quo arguitur præcisa necessitas ad spoliandum pupillum, & est similis *tex. in l. in eos ff. de tutel.* hanc facti speciem declaravit Princeps in eius fide præsentata, nec est in aliquo dubitandum ob alias fides contrarias per D. Lelium præsentatas, cum omnibus innotescat, quot medijs, & operibus prædicta, & alia consimilia procuraverit, etsi per testes non est deductum, quis de negligentia argui poterit, si terminus in specie fuit petitus ad prædicta probandum, & quia aderat fides prædicti Principis præsentata, & benè Iudicibus constabat, fuit denegatus, & concessa facultas tantum scripturas producendi, alias non esset creare curatorem cum inquisitione, ut requiritur.

- 9 Aduersus prædicta D. Lelius conatur se defendere, quòd refutationem procuravit, iudicans rectiùs esse, quòd Status transferatur ex nunc in ipsum successorem, dum regendus est à curatore mercenario, & hoc quisquam faciliè credet absque probatione, sed quòd ex hoc non sit suspectus in administratione, non sequitur, imò fortissimè demonstratur, circa electionem verò curatoris similiter id egisse, & petiisse sibi deferri ob suum interesse notorium, cum videret patrimonium Principis de breui perituro, quod meliùs ab ipso guber-

gubernari potuisset, cum sit Principis successor proximior, sed responsio facilis erit, lex enim, quæ vocat proximos ad tutelam, & curam, non permittit, ut ipsi se ingerant ut curatores, antequam deferatur, imò id expressè prohibet, & admonet Iudices, ne creent eos, qui se ingerunt, ut creentur, apertè statuit *tex. in d. l. scire S. fin. & Alex.* sequitur *consil. 86. num. 6. in fine vol. 2.* datur tamen facultas petendi, ut fiat electio idonei curatoris propter spem successionis, ut dicit *tex. in l. 1. S. quoties ff. de ventr. in poss. mitt. nō autem sequitur, quod qui successionem sperat, valeat se ut curator ingerere in administratione, priusquam eligatur, & tantò magis verissima sunt, si non sumus in curatore legitimo, sed dativo.*

- 10 Succedit quarta potissima causa, suspicionis, quæ deducitur ex notoria egestate, & paupertate Don Lelij, ad quam devenit ob malam administrationem bonorum ipsius, etenim quavis paupertas non faciat tutorem, vel curatorem suspectum, sed mores, si fidelis est, & diligens, ad *tex. in l. suspectum ff. de suspect. tutor.* in casu nostro cum agimus de curatore Illustr. Personæ, in specie lex voluit, ut diues esse debeat, dicit *tex. in d. l. 1. ibi, quibus sanè neque testamentarij, neque legitimi vita, atate, & facultatibus suppetunt C. de tutor. Ill. person.* Insuper nos non loquimur de paupertate simpliciter, sed quia Don Lelius malè usus est, & vitur substantia sua, ob quod ad paupertatem devenit, habuit enim ex parentum substantia, ducat. viginti septem mille iam consumptos, habuit similiter hæreditatem Donnæ Mariæ quoad vsumfructum tantum redditus ducat. 8500. licet ære alieno gravatam, & nunc constat in facto, debitum proprium ipsius Don Lelij ascendere summam ducat. 29. mil. ultra alia onera, quæ potuerunt contrahi in Vrbe, dum Clericus esset, nihil possidens, & ra-

tione tertiarum creditoribus Donnæ Mariæ similiter debitor est ducat. novem mille, & nunc superaddi potest alia annata similis quantitatis. Amplius constat quoad qualitatem onerum, contraxisse debita notabilis summe ad cambia ducat. 10. mil. ad vitam ducat. 5066. alla voce ducat. 3000. & alia partita gessit, tam pro soluendis tertijs creditoribus, quam ut alios sumptus faceret, & in dies consumeret, nulla consideratione habita, ex hoc colligitur quàm malè bona propria administret, cum totam substantiam consumpserit, & non valeat tertias soluere, & pro illis soluendis in partem alia debita contraxit sub gravissimis usuris, pro quarum solutione literæ exequutoriales fuerunt expeditæ, & executiones factæ, & clarum est, huius generis debita nō contrahi, nisi à personis ferè decoctis, & qui imprudenter viuunt, malè utendo propria substantia, quibus ob id passim curator constituitur, & iuxta liquidationem factam per causæ Commissariū, Partibus præsentibus ex omnibus deductis constat, Don Lælium post aditam hæreditatem de mense Maij 96. cepisse sub usuris duc. 7780. specificè pro soluendis tertijs creditoribus Donnæ Mariæ tempore, quo erat collectio proxima, & ipse ad soluendum tunc cogi non poterat, quod fuit initium malæ administrationis, & peioris intentionis, voluit nanque tertias extinguere mediante pecunia accepta sub usuris, ut fructus hæreditatis in alios suos usus convertere valuisset, insuper debita ipsius propria contracta, antequam Domna Maria ad meliorem vitam migraret, sunt duc. 7350. debita contracta post hæreditatem aditam (ultra dictam quantitatem duc. 7780. pro extinctione tertiarum) ascendunt ad summam ducat. 21701. in quibus includuntur duc. 10. mil. quos coepit ad cambia, & ducat. 5066. ad vitam, percepit fructus hæreditatis per annos

nos duos ascendentes iuxta appetitum ad ducat. 17. mil. ultra fructus præsentis recollectionis, & sic alterius tertiæ annatæ, & hæc omnia infra biennium consumpta sunt, & remanet debitor tertiarum hæreditatis pro summa dictorum ducatorum nouem mille, quos ad præsens soluturus est vnà cum alijs ducat. 8000. ex causa propria, nulla data temporis dilatione, pro quibus fuerunt expeditæ literæ exequutoriales, & in dies expediuntur etiam realiter, & personaliter, ob quod Don Lælius respectu ipsius, & quoad bona sua furiosum exitum fecisse dicitur iux. *tex. in l. his, qui in fine ff. de tut. & curat. dat. ab his*, & sic credendum est, quod alterius bonis peius vtetur, & successiue suspectus iudicandus est, arg. *tex. à contrario sensu in d. l. 1. ibi, ydem tuerentur, nè bona dilapidarentur ff. de legit. tut.* & ab administratione repellendus ex doctrina Ioa. de Platea in *S. libertus Instit. de suspect. tutor.* & in indiuiduo loquendo etiam in eo, qui nondum fuerit admissus ad administrandum, quod si imprudenter vtatur facultatibus suis, non debeat admitti ad administrationem, vt posuit Soc. iun. videndus in *d. consil. 59. nu. 41. vol. 3.*

¶ Pro responsione Don Lælius produxit nonnullas fides priuatas ad demonstrandum, quod in Ciuitate Grauiuæ possidet multa bona valoris ducat. 20. mil. in Terra Montis Caueosij alia de nouo empta, & meliorationes similis quantitatis, ultra domum ædificatam, pariter, quod in domo sita Neapoli expendit ducat. 3200. In Rure alios duc. 1500. ultra equos 17. valoris, quos tenet in stabulo, & paramenta serica, quæ confecit. Sed verè ista à Don Lælio producta demonstrant ipsius malam administrationem, & dissipationem, seu aliam peruersam intentionem, quoniam si tot bona possidet, qua ratione pro soluendis tertijs debita contrahit? quare tot notabiles summas ad cam-

bia coepit, ad vitam, & alla voce, nedum ultra reditus expendendo, sed de nouo debita contrahendo modo prædicto, & si verum non est, quod bona possideat, notorium est, non esse idoneum, cum in egestate sua culpa constitutus similia debita contraxit, similiter contra ipsum retorquetur, quod alia emerit, quod equos teneat, quod expensas prædictas, si verisimiles esse possunt, & voluptuarias fecerit, & signanter in domo Neap. duc. 3200. quod est incredibile, postquam hac de causa, & nulla necessitate cogente, talia debita contrahere non debebat, imò iuxta facultates tenues sibi expensas, & familiæ subministrare, ceteraque nedum non emere, sed vendere, *tex. est indiuidualis*, qui hoc decidit menti tenendus in *S. cum verò Deo amabiles in authentico ut determin. sit num. cleric. ibi, nam si non aliquis ferret libenter eum, qui ultra substantiam suam expendit, qui prodigus est, dicit glos. quomodo non, & de his nobis est cogitandum? Non enim oportet ad mensuram expensarum querere etiam possessiones (hoc enim simul ad auaritiam, impietatemque perducit) sed ex ijs, quæ sunt, expensas metiri.* Et qui hoc seruaret, non esset pauper (dicit ibi glos.) qui *tex.* videndus est pro decisione huius causæ, & hoc tantummodò sufficit, vt ei nedum administratio non deferatur, sed interdicator, cum sit quoque casus assecurationis non solum (prout in casu nostro) quando certum est expendisse ultra facultates, sed si verisimile esset, eum effici non soluendo, aut si suspitio esset de dilapidatione *glo. not. in l. 2. in ver. suspectum ff. solut. matr. Paul. de Castr. in l. si constante num. 4. eod. tit. & latissimè Lupus omninò videndus, qui allegat tex. prædictum notabilè in S. cum verò Deo amabiles, in repetitione capituli per vestras S. 18. in principio, & post num. 29. vers. idem dicendum est de donat. int. vir. & vxor. ideòque indu-*

bita-

bitabile erit (sint, vel non veræ expensæ, quæ per ipsum asseruntur erogatæ, aut alibi destinatæ) quòd bona Principis dissipabit non ludendo, sed pro extinctione onerum prædictorum, utque de paupere diues effici valeat, & alia non minora subministrare possit, pro quo videri potest *Afflicti. decis. 207.* & propterea non sine causa socrus ipsius cauit in capitulis matrimonialibus, ut fructus dotis in emptionem conuertantur, donec summam antefati ascenderent pro securitate, & vna vice Don Lelius procurauit, ut liberè soluerentur, pariter comperto negotio, dum cõpisset ad vitam ducat. 1000. creditor voluit insolidum obligationem. Pompei Paganelli ipsius procuratoris, & demum tam Dux Grauinæ, quàm Don Hostilius Vrsinus, quorum filij vocati sunt ad hæreditatem Donnæ Mariæ, decedente Don Lelio absque filiis, prædictis omnibus cognitis, quia Don Lelius fructus percipit, tertias non soluit, noua debita contrahit etiam pro soluendis tertijs, & totam substantiam suam dupliciter consumpsit; petierunt in Sacro Consilio, sequestrari fructus hæreditatis, & administrationem alteri deferri, nè vana sit successio in euentum conditionis. Ex his igitur patet, quæ sit integritas, quæ opinio, & quis vsus substantiæ ipsius, & quia timeri potest dilapidatio bonorum Principis, nullo modo admittendus est ad administrandum *Grat. not. consil. 115. num. 31. vol. 1.* etiam si cautionem offerret, quia satisfactio non mutat maleuolum propositum *l. quia satisfactio ff. de suspect. tut. S. nouissime Instit. eod.*

- 12 Alia causa suspicionis quoque adducitur, quia in eo non concurrunt benigni mores à iure requisiti in curatore, ut in *d. l. scire S. cum reliquis ff. de tutor. & curat. dat. ab his*, nec censeferi poterit optimæ, & integræ opinionis, ut requirit *tex. in d. l. fin. S. sed*

siquidem C. de curat. furios. probitatis, & dilectionis erga subditos, si rectè attendantur inquisitiones, criminæ enormia, & grauiæ delicta per eundem Don Lelium patrata, quæ animos exasperant, si tantummodò leguntur, & quæso legantur, cum sit copia transmissa.

- 13 Accedit alia causa suspicionis, & potissima, dum enim assereret, possidere tot animalia in Terra Montis Caueosij, replicabatur, animalia prædicta remansisse in hæreditate Donnæ Mariæ, imò maiora, fuitque propterea instatum pro exhibitione inuentarij, sed exhibere noluit, quamuis oretenus obtulisset in Aula pluries, maxima tamen deinde diligentia adhibita, inuentum fuit penès Notarium quendam, & in hoc, quæso, aduertatur (omittendo siquidem omnia in dicto inuentario contenta, pro quorum explicatione folia implerentur) posuit namque in inuētario prædicto tempore aditionis hæreditatis pecudes tercentum, & asserit fuisse legatas Donnæ Iuliæ Vrsinæ Marchionissæ Fuscaldi sorori, in promptu verò fuit demonstratum, pecudes legatas Marchionissæ fuisse non tercentum, sed mille ex pecudibus gentilibus, ad cuius Marchionissæ instantiam, antequam occuparentur, & antè consignationem per Mag. Cur. Vic. fuit facta sequestratio præuia annotatione per Commissarium destinatum, qui annotauit pecudes gentiles hæreditarias duo mille, quarum mille sequestrauit, & relaxauit Masfario cum cautione pro cautela Marchionissæ, ex hoc enim tantummodò constat, quæ sit integritas Don Lelij, dum patet de euidenti fraude, & occupatione animalium, cuius contrarium ipso sciente in promptu apparebat per testamentum, & scripturas, & sic, quid fecerit in cæteris rebus, & animalibus, cuius cõtrarium demonstrari euidenter non poterat, quisque facillè iudicabit, ob quod sicuti per malos

malos mores, ita propter fraudem, fortius creari non debet *Bald. in l. in eos per illum tex. ff. de tutel. & probat etiam tex. in l. in postulandis*, ubi maxime attenditur, an aliquid fraudulentè geratur *C. de suspect. tut.*

- ¶ 4 Aduersus prædicta Don Lelius conatur insuper se tueri tribus medijs. Primò, quòd licet ad paupertatem deueniret, ostendit occasiones expensarum erogatarum, & addit, quòd paupertas non est legitima causa suspicionis, cum non paupertas, sed mores faciant suspectum tutorem *l. suspectum ff. de suspect. tutor.* quòd verò ad diligentiam, & eius integritatem produxit literas Pauli Iordani Vrsini, eiusque filij Don Virginij, in quibus abundè laudatur de gestis per ipsum tempore administrationis, & commendatur Summo Pontifici, quòd si malè se gessisset, utique (dicit) contrarium appareret. Secundò præsupponit, omnia contra ipsum allegata non militare, ut suspectus iudicetur in administratione, postquam sunt omnia gesta antè cæptam, siuè delatam administrationem, quæ non sufficiunt, ut suspectus iudicetur ex dispositione *tex. in l. 3. S. nunc videamus ff. de suspect. tuto.*

Deniq; dicit, quòd & si aliquo modo militarent, cum simus in coniuncto, remouendus non est, sed administrare deberet cum adiuncto *l. 1. S. ostendimus, & l. si tutor ff. de susp. tuto.* & iam adest adiunctus Regius delegatus, sine quo aliquid agi non potest.

- ¶ 5 Sed responsiones facilè accomodantur, & quoad primum licet regulariter paupertas non faciat tutorem suspectum, nihilominus cum simus in curatore Ill. personarum, inter alia diuitiæ requiruntur in curatore, ad *tex. in l. 1. C. de tut. & curat. Ill. person.* Itè secundò procedit, quatenus paupertas procederet ex natura, vel accidenti iux. *tex. in cano. illa cauenda 15. q. 1.* Secus quando quis sua culpa incidit in paupertatem, quo casu, quia

culpa ordinata est ad paupertatem, impedimento erit in administratione *Bal. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 18. de constit. & in cap. sedes de rescript. Lupus quoque in d. cap. per vestras S. 17. in princ.* ubi refert partitam, seu legem Regni Hispaniæ circa dotis affectionem ex causa prædicta, & ponderetur, quæso, *tex.* simpliciter loquendo citra culpam prædictam *in l. pietatis C. de suspect. tut.* ubi si quis nihil fraude egerit, verum ita egenus est, ut in eius administratione pupilli substantia periclitetur, est adiungendus alius idoneus facultatibus Iudicis arbitrio, & loquitur in tutore iam dato, principaliter enim loquendo, si nihil aliud adesset, paupertas non sufficeret, sed secundariò sic *d. l. in postulandis C. eod. tit.* quantò magis in specie, quam agimus, ex causis expressis, literæ verò productæ per Don Lælium priuatæ sunt, nullam fidem facientes, neque testantur, quòd rectè administrauerit, & quòd computa fideliter reddiderit, & dato, quòd esset verum, dum lex requirit pro forma, ut cura deferatur diuiti, quid interest, quòd aliam tutelam gesserit tempore, quo finis Don Lelij erat consequèdi Cardinalitiam dignitatem, nunc efficiendi se diuitè, ultra quòd inspecto præsentis statu, dum constat, quæ sit eius integritas, quæ opinio, quivè mores ex scripturis productis, & quis usus facultatum suarum, non est recurrendum ad alias coniecturas, & ponderetur, quòd baccas, quas asserbat habere, fructum facientes, iam vèdidit, equos verò num. 17. in stabulo dicit tenere, quæ est optima industria.

- ¶ 16 Secundum verò allegari non debebat sumptum ex *tex. in d. S. nunc videamus, tex.* enim ille, vel loquitur, dum agitur de remouendo tutore iam dato, qui remoueri non debet ex gestis ante administrationem, & tutelam delatam, vel melius ille *tex.* correctus est, ut declarat *Alber. in auth. minoris debitor col. 2. vers. utrum* per

per hanc authenticam C. qui dar. tut. poss. aliàs enim dùm in casu nostro dari nō pōt curator, nisi ex inquisitione, si antequam detur nihil eligendo obesset, ad quid inquisitio necessaria esset? turpius igitur eiiceretur, quàm non recipitur *cap. quemadmodum de iure iur.* ideò actus non debet incipere à casu, quo finiri debet *l. Titio cum moreretur ff. de usufr. leg. Grat. cōf. 115. num. 4. lib. 1.* & dùm agitur ciuilitè, vt remoueatur vt suspectus, vel non admittatur ad tutelam, ex antea gestis potest vt suspectus remoueri, probat *tex. cum glos. in §. suspectus il. 1. Instit. de susp. tuto.*

17 Tertium verò assumptum D. Lælij confirmat hæc omnia contra ipsum, est enim verum, quòd datus tutor cōiunctus non remouetur vt suspectus, sed ei datur adiunctus ad tollendam infamiam, si per dolum modicæ rei remoueretur, aliàs si per culpam, vel etiam dolum magnum adhuc remouetur, *Bart. declarat in d. l. si tutor, & Corne. latè conf. 175. vol. 3. lit. C & D.* subdens, quòd dum *text.* dicit, dādum esse adiunctum, est consilium, non præceptū *D. de Franch. dec. 8. circa fin.* & sic termini p̄dicti obstant D. Lælio, quia non propterea est eligēdus, cūm iura loquantur in tutore constituto, qui adhuc remouetur, ob quod nullatēus est ipse creandus, postquā clarum est, curatorem prodigi habere plenam, & liberam administrationem vt *Bart. posuit in l. inter bonorum per illū text. ff. de admin. tut.* & ideò eligere ab initio curatorem, dato adiuncto esset manifestè curatorem suspectū, vt suspectum cōstituere, quod omni iure prohibetur, delegatus autem nō se intromittit in exactione, non in Iurisdictione, aut alia re ad quæstum destinata; sed decidit causas, interuenit in affictu Terrarum, & prouidet in dies ad petitionem Curatoris, ad instar aliorum Iudicum delegatorum, qui passim conceduntur, & ex hoc nō tolleretur occasio delinquendi, diffi-

pandi, occupandi, & alia peiora faciendi.

18 Est & alia fortissima causa, siquidē cōtracto matrimonio inter matrem Don Lælij, & Ducem Grauinæ patrem fuit conuentum, vt decedente hoc moderno Principe Bissiniani absque filiis in Statu Basilicatæ succederent descendentes ex dicto matrimonio, egit Dux Grauinæ prædefunctus frater Don Lælij virtute dictæ capitulationis, & hunc quia modernus Dux non est in gradu successibili, id prætendit Don Lælius, qui hanc scripturam in præsentī Iudicio præsentauit, hæc namque sola prætensio repellit ipsum à cura, cū sufficiat, quòd habeat, quomodocunque obligata bona pupilli, *tex.* est apertus in *d. S. 1. in auth. vt ij, qui oblig. se haber. perhib.* & quæso legatur iste *tex.* qui est solemnīs, & plenus omni ratione, & inter alia ponderatur, quia non defensor, sed oppressor esset, occupator rerum pupilli, & Dominus efficeretur.

19 Cui propositioni non obstat, quòd Don Lælius litem non mouerit, nec aliquid petierit, quoniam dispositio illius *tex.* non procedit ex eo, quòd lis fuerit instituta, sed verificatur, si tantummodò tutor eligendus habeat obligatum pupillum, vel eius bona, vt dicitur in *tex. in vers. hac omnia lege corrigere volumus*, quia militat eadem ratio in eod. *tex.* apposita, vt ibi per *Angel. num. 6.* & sine dubio *tex.* ille procedit in omni iure, quod tutori competit, siue actione, tam generali, quàm personali, vel reali, & tam si conueniri possit, quàm si qualitercunque ius habeat in ipsis rebus pupilli, vt optimè ibidem declarat *Iacob. de Beluis. qui videatur col. 1. vers. & sic no. cum pluribus seq.* imò si post susceptam tutelam successerit quauis occasione, quòd habeat pupillum obligatum, tunc incipit non esse fidelem ad curam, & solus administrare non potest, sed cum adiuncto, nè fiat aduersus

uersus adolescentem, aut eius substantiam vlla malignitas, dicit *tex. ibi-
d* em in *vers. sed & si quis*, & quamuis Don Lælius si superuiueret Principi, esset successor in integro Statu, sanè rectius esset habere Statu Basilicatę liberum, stante grauissimo ære alieno, quod in dies augetur, & proindè tantò magis dispositio *tex.* prædicti verificatur omnimodò in casu nostro, quia interim Don Lælius occuparet scripturas omnes reuocationis, aut Albarana, quæ in contrarium apparere possent, & oppressor esset totius patrimonij Principis.

- 20 Denique accedit, quòd omnes coniuncti, & consanguinei Principis repugnant, nè curator Don Lælius eligatur, vt ex processu patet, & ex fraganti strepitu coram Iudicibus, qui nedum in similibus semper vocandi sunt secundum *Bar. in d. l. scire S. fin. per Bald. in l. omnem C. ad Tertullia. & Ias. consil. 149. nu. 14. vol. 2.* Sed quia lex multum confidit de iudicio propinquorum, Iudex illorum iudicium sequi debet, ità ex multis posuit *Corn. videndus in d. consil. 163. litera D. circa fin. & lit. seq. vol. 4.* & in specie, quando bona essent peritura, vel immineret graue æs alienum, quòd debeat dari curator de consilio propinquorum dixit *Bald. in cap. 1. post num. 20. vers. dicit Bar. de milit. vassal. qui contum. est*, inter quos coniunctos adsunt Marchionissa, & Episcopus Auerlanus fratres, ad quos ratione successionis in burgensaticis pertinet curare, vt idoneus eligatur, quod inficiari non poterit iuxta *tex. in d. l. 1. S. quoties ff. de vètr. in poss. mittend.* pro ipsorum notorio interesse ratione burgensaticorum, quorù administratio annexa defertur curatori Status feudalis, vt *Afflic. posuit in Constit. minoribus*, & refert *Io. Ant. Niger. in d. cap. feudatarius num. 14.* & Marchionissa etiam respectu feudalium bonorum habet particulare interesse, postquam Don Læ-

lius tutus non est, an Princeps predecedat, de interesse verò creditorum non loquor, quorum damnum esset irreparabile, & hæc quòd ad D. Lælium.

- 21 Comes verò Saponariæ similiter admittendus non est, & resolutio facilis erit ex suprascriptis, etenim ipse quoq; curā hāc nedum affectauit, sed in iudicio petijt sibi deferri, ideoquē suspectus habetur iuxta superius allegata, similiter egit vigore fideicommissi, & vinculationis pro declaratione, quòd integer Status feudalis ad ipsū spectet secuta morte Principis, propterea contra ipsum fortius, & indubitanter vrget *text. in d. S. 1. auth. vt ij, qui oblig. se hab. perhib.* nec potest dari congrua responsio. Item & tertio dū Comes prædit curam vti proximus virtute dicti fideicommissi, causa hæc est prius decidenda in Reg. Camera, vbi pendet audito Fisco, & Creditoribus, ob quod hodie Sacrum Consil. non potest apponere manus in præiudicium Fisci, si pro illius decisione Iudex est Regia Camera, & denique si ad instantiam Comitis est decidenda causa prædicta fideicommissi, quomodò poterit dari curator, qui omnia bona feudalia prætendit, & esset dandus alius curator respectu causæ fideicommissi, quod nemo iudicare posset Principi expediens, vltra quòd ex deductis, & deducendis in Regia Camera patebit, Comitem nullumius fouere ratione prædicti fideicommissi, & aduertatur ad vnū, quod maxime interest, siquidē inter alias scripturas Comes respectu fideicommissi produxit vnā, & in fide dicitur extracta ab Archiuio Principis Calabriae, si modò Comes, antequam curator eligatur, occupat scripturas Principis, quantò facilius occuparet scripturas omnes, quæ fideicommissio obesse possent, & ideò nedum militat; sed practicatur dispositio *text. in d. S. 1. auth. vt ij, qui obligat. se hab. perhib.* nec obstat replicatio Comitis dicētis aduersus

aduersus prædicta, ipsum non mouisse litem ratione fideicommissi, sed tantummodò cõparuisse ad infringendũ iura circa donationẽ factã Duci Grauinæ Status Basilicæ, de quo supra diximus, quoniã Comes tam modernus, quàm eius Genitor, non solùm cõparuerũt aduersus dictã donationẽ, sed insuper petierunt expressẽ declarari, integrũ Statũ ad se pertinere in euentu cõditionis, ob quod causa remissa est ad R. C. & hæc lis instituta est aduersus Principem Bisiniani, quæ potissima est ad excludẽdum Comitem. Demum essent aliqua dicenda p̄ interesse Reg. Fisci, sed quia notoriũ est, quoad prædictos prædicta sufficiant.

22 Quoad debita Marchionis Fuscaldi, qui reperitur introductus in causa instante D. Lelio, qui debita Marchionis p̄sentauit ad vindictã, dum in iudicio nõ esset; dictam breuiter ascendere ad sumam duc. 124500. pro quibus cor̄ respondet ad rationem 7. pro singulis centũ in fine anni, nunc verò fuerunt reempti propria pecunia duc. 2000. verũ nullo dato termino fuit deductũ per partitas Bãci habuisse introitus in anno 96. duc. 18000. in anno sequẽti 20700. & clarũ est, & verisimile, ne dũ per mediũ Bãci, sed quotidie pecunia currenti in domo expẽsas erogari, verũ experientia oĩa clarificat, soluit .n. Marchio tertias singulis annis, nec nũmus quidem augetur tertiarum, pecuniam nõ accipit ad vsuram, domus sua, & familia nota est, igitur procedit quia habet in ære, non loquendo de litibus maximi momenti, sed ampliũ de prædictis non loquor, cùm omnia respectu Marchionis notoria sint, vnũ tñ non omitam, q̄ æs alienum est hæreditariũ cõtractũ à Marchione patre pro Regis seruitio præstito in tot bellis Regni, & extra Regnum, quorũ seruitiorũ relatio ad prẽsens cõmissa est Ill. & Excel. nostro Proregi facienda S. M. vltra quòd potuisset demonstrare alias expensas maximi momẽti erogatas pro D. Lelio; sed Marchio

æquo animo more solito procedens scripturas producere noluit, aliæ verò quantitates Mutij, & Marij Spinelli fratrum, & sororum satis apertẽ constãt, cũ alijs erogatis in Capella ornatissima D. Francisci de Paula; quæ expensæ, & quantitates solutæ alcendũ summã duc. 70. mil. adeò q̄ si non adfuisset bona administratio Marchionis, & si substantia defecisset, procũdubio subsistere nõ potuisset, & si de administratione alienorum bonorum querimus, nota est administratio Status Principis Scillæ, dũ ab Excel. Comite Mirandæ fuit Balius electus, cui benè nota est qualitas Marchionis circa administrationem prædictam, quamuis D. Lælius somniatur circa plurima, qui rectius ageret, si ab administratione desisteret.

23 In hac causa Iudices numero duodecim cũ Collaterali fuerũt in paritate votorum, & quia vota erãt transmittẽda ad S. premum Italia Consilium, & negotium requirebat celerẽ expeditionem non aliter dati fuerunt Adiuncti, & Supremum Consilium prædictũ decreuit, curam esse decernendã in personam D. Lelij, sed cum tot conditionibus adiectis etiam circa exactiõẽ introitus, & solutiones faciendas Creditoribus, vt tantummodò nudus Minister diceretur.

ARGUMENTVM.

Dispositio vulg. l. quoties C. de rei vend. Nec non litigiosi vitium. Et ampliùs constituti virtus quando cessent.

SVM MARIVM.

Pro facti serie

I Succincta notula præmittitur.

Clausula constituti, & precarij v̄ditionis cõtractui adiecta transfert in emptorẽ dominium, & possessionem.

Quo euentu cessat dispositio l. quoties C. de rei vend.

Ff

Que

- Qua pariter conquisceat, quando cum dicta clausula adest vniuersalis hypotheca omnium bonorum.*
Nec etiam procedit, data scientia secundi emptoris, scilicet factam fuisse primam emptionem, sed declara, vt infra num. 4.
Et pariter litigiosi, si eiusdē rei si prius in iudicio petita relaxatio, ibid. in fi.
 2 *Constituens, si constituti tempore non possidet, nullam in alium transfert possessionem.*
Nisi constitutum comitem habeat hypothecam omnium bonorum, nam tunc extenditur etiam ad bona in posterum acquirenda.
Et pro perfectiori declaratione indicatur hic magistralis Aff. distinctio. Cui subnectitur alia, & notab. Tiraq. declaratio, ibid. in fin.
 3 *Litigiosi vitium cessat,*
Et constitutum suum non operatur effectum, si venditio fiat ex causa antecedenti necessaria, & nu. 5.
Venditor si expresse promittat alteri non vendere sub obligatione bonorum pro obseruatione, adhuc secundo vendendo, transfert dominium, quamuis ad interesse teneatur.
Fallit secundum Iher. si pactum fuerit appositū in vim cōditionis, vel modi.
 4 *Creditor non prohibetur vt quilibet tertius palam, & sub hasta emere.*
 6 *Decisio questionis.*

Pro Nicolao Iacobo Cianfrotta.

CONSILIVM XL.

- 1 **D**onna Catharina Brise-gna egit contra Nicolaum Iacobū Cianfrottam Capuanum pro relaxatione territorij, q̄ ip̄sa D. Catharina per prius emerat a q̄. D. Iulio Cesare de Paschale Ciuitatis Capuæ mediante quodam albarano, vt prædicitur, verificato, in quo adest obligatio omniū bonorū, & signanter territorij prædicti cum clausula cōstituti, & precarij, & ex infrascriptis præ-

tendit esse præferendā dicto Cianfrottæ possessori.

Primò, ex conclusione illa, q̄ licet secūdo emptori tradita fuerit possessio, adhuc primus emptor præferri debeat, si facta fuerit venditio cum clausula cōstituti, & precarij, per quod dominium, & possessio trāsferretur ad tex. in l. quod meo, & l. interdum ff. de acquir. poss. ita cōiter DD. & præcipue Alber. Aret. & Ias. in l. quoties C. de rei vend. Oldr. in cōf. 114. Bal. in rub. C. de cōtrah. empt. q. 16. & alij innumeri relati more solito p̄ Tiraq. de iur. cōst. p. 1. n. 21.

Secundò affertur, quod dū insuper adiecta est hypotheca bonorum omnium cū clausula prædicta, ius est quæsitum in re, per quod dominij trāslatio fuit impedita, & venditio inualida reputatur, vt Ias. posuit in d. l. quoties n. 28. Couar. latē li. 2. var. resol. c. 19. num. 7.

Tertiò confirmari videtur ex alia limitatione data scientia secūdi emptoris primæ venditionis, vt idē Ias. docuit in ead. l. n. 26. & in l. fi. n. 29. C. de sacros. eccl. Couar. loc. cit. n. 5. sequuti opinionē Bal. in rub. C. de reuoc. ijs. quæ in fraud. cred. & in casu nostro nedū adest scientia, sed insuper fuit factū mādātū Comelię de Paschale hæredi D. Iulij Cesaris de non alienādo, q̄ Iudicis præceptum videtur annullare venditionē deindē factā, iuxta tex. cum gl. fi. in l. de pollicitationibus ff. de pollicit. vbi etiā Bar. & in l. is, cui bonis ff. de verb. obl. & punctualiter Paul. de Cast. in l. non est mirum ff. de pign. act. idē Bar. in l. filiusfam. S. diu. n. 16. vbi Imol. & Cast. ff. de leg. 1. & in l. si sciēs ff. de contrah. empt. & in l. pater filium S. Iulius Agrippa nu. 1. ff. de leg. 3. Bal. in l. per diuersas n. 14. C. mand. & deniq; stante lite mora ante venditionem super relaxatione territorij prædicti secunda venditio nō est in consideratione propter vitium litigiosi, ad notata in Constitut. circa violentiarum, & in cap. Regni conuentus, & tot. tit. C. de litig.

- 2 Verū pro possessore infrascripta considerantur, ex quibus inanis redditur omnis

omnis præfessio D. Catharinæ actricis.

Primò est notandū, Iulium Cæsare tempore albarani non possedisse territorium, de quo agitur, sed dum agebat pro illius consequutione, vendidit ex tūc recuperatione secuta, quostante, quia tpe venditionis nō possidebat, constitutum nō operatur, nec transtulit possessionē, quā constituens non habebat, decisio est *Ang. not. in l. quāuis in S. si conductor n. 1. vbi etiam gl. ff. de acq. poss.* qui aduertit Aduocatum, vt pbet possessionē tēpore cōstituti, & in *l. 2. circa fin. C. de acq. poss. Alex. in eod. S. si conductor, & in conf. 161. n. 1. vol. 6. Bal. ita declarat in d. rub. C. de contrab. emp. ea. q. 16. refert Ias. in ead. l. quoties n. 16. & in conf. 148. n. 10. vol. 4. Dec. in conf. 251. post n. 3. & in l. contractus post nu. 18. vers. 1. ff. de reg. iur. & quis constitutū operetur etiam quoad bona futura, licet non possessa tpe cōstituti, vt veniāt in obligatione, hoc est speciale in hypotheca oīum bonorum, vt *Iser. posuit in c. 1. S. quidā tamen n. 9. post vers. si autem prob. de controu. int. masc. & fem.* at quādò res aliqua particularis distrahitur, constitutū non operatur, si venditor nō possidebat tpe venditionis, ita declarādo hos *tex. latè posuit Affl. in dec. 335. nu. 4. & propriè n. 8. qui vidēdus erit, ibiq; Vrsil. in princ. & Boer. dec. 204. n. 38. & licet aliqui contrariū dixerint, vt facta acquisitione videatur similiter p̄cario nomine possideri; nihilominus sufficit in casu nostro, id p̄cedere posse (si verum esset) quoad ipsum constituentē tm̄, secus verò in præiudiciū tertij, cui possessio tradita fuit, vt declarat *Tirrag. in eod. tract. p. 3. lim. 1. à n. 14. vsq; ad n. 18. & ex hoc sublatum esset primum assumptū Actricis, quod ex sequentibus quoq; facillimè reiicitur.***

3 Secundò considerandum est aliud, quod tollit oēm difficultatem, siquidem territorium nō fuit alienatū per Iulium Cæsare, & minus per Comeliā hæredē; sed mortua Comelia, dū virgeret æs alienū tam hæres ipsius

Hieronymus de Tomasio, quā Faustina creditrix pro suis dotibus, & vigore substitutionis factæ à q. Pascharello cōi patre decedente Comelia sine liberis, insteterunt pro vēditione, & sic ex causa æris alieni, & dotis necessaria antecedenti ex persona d. Pascharelli patris Iulij Cæsaris, & ipsiusmet Iulij Cæsaris obligati in beneficium d. Faustinae in anno 1560. fuit processū ad venditionē d. territorij ad extinctū candelæ, & Iudicis autoritate, quò fit, vt legitimè p̄ceserit vēditio p̄dicta, non obstante præfesso albarano facto p Iulium Cæsarem in an. 1585. vt habetur in *l. 2. C. de litig. & per DD. latè in l. peto S. prædiū ff. de leg. 2. & per Affl. in Cōst. eorum fraudibus*, proindè promissio facta per Iuliū Cæsare non obstat mediātē d. albarano, & successiue nec constitutū operabitur stāte alienatione facta ex causa antecedēti necessaria; similiter non obstat hypotheca cōtracta vigore eiusdē albarani, quia rōne hypothecæ potuisset prætendi dominium non translatum, si in eodem albarano alteri expressè promississet non vendere, adiecta speciali obligatione bonorū p̄ obseruatione, vt *Ias. & Couar. superius citati concludūt, & habetur p DD. in l. si ita quis S. ea lege ff. de ver. obl. & in l. ea lege C. de cond. ob caus. Iser. in c. 1. S. & olim in ff. de succes. seu. licet hoc casu adhuc dici possit, ex obligatione nō impediri dominij translationē, quāuis venditor ad interesse teneatur, nisi pactū fuerit appositum in vim conditionis, vel modi, vt latè idē *Iser. declarat in c. 1. S. præterea in fin. à vers. tunc autem alienatio quib. mod. seu. amitt.* sed quoniam fuit processum ad venditionem ex causa p̄cedenti necessaria oīa p̄dicta corruūt, & alia disputatione nō est opus.*

4 Pariter non obstat scientia secundī emptoris, ex quo *DD. supra citati requirunt cū sciētia fraudē secundī emptoris, & venditoris, & procederet facta volūtaria vēditione; at in casu nostro vēditio ordinata fuit à Iudice, cre-*

Ff 2 dito-

ditoribus instatibus, & Ciāfiotta emit publicè sub hasta, & bona fide, & sicut quilibet tertius emere potuisset, ipse quoq; licitè emere potuit, celsante qualibet fraude, vt latè habetur per *Ifern. in cap. 1. §. si verò Castaldi colum. fin. vers. sed hoc videtur cessare de feud. guard.* proindè nec mandatum de non alienando officere potuit, cū fuerit directum Comeliæ hæredi Iulij Cæsaris, quæ non vendidit, & deindè venditio processit authore prætorè, vt dictum est. Deniq; de lite mota, aut litigiosi vitio consideratio aliqua haberi non debet, quia Conuentus non emit à Comelia, cū qua fuit lis instituta, nec à Iacobo de Benedictis intimato, q hæreditatē repudiavit, sed instatè Hieronymo de Tomasio, & alijs creditoribus notatis emit Iudicis autoritate, & ex causa necessaria æris alieni, & dotis, ex quibus oīnò cessat vitium litigiosi, vt *Affli. posuit pro limitationibus ad regulam latè in d. Constit. eorum fraudibus post n. 16. cum seq. vers. decimus casus, undecimus, & decimus tertius*, & sic limitatur *tot. tit. C. de litig. quando fit alienatio ex causa necessaria*, dixit *Alex. in l. 2. §. si. n. 2. ff. sol. matr.* nō omittendo, quòd in perniciem creditorū D. Catharina post annos 12. elapsos quærit vindicare territorium legitimè alienatum valoris duc. 1600. pro summa tātum duc. 800. vigore prætensi albarani, quod creditoribus anterioribus officere non poterit ex prædictis; Ex quibus Conuentus est absoluendus.

6 Fuit iudicatū pro D. Catharina, sed nemine audito pro Nicolao Iacobo tēpore expeditionis, & idē Nicolaus Iacobus noluit prosequi reclamationem ex causis.

ARGUMENTVM.

Promissum, vel legatū ex tali re quādo demonstrandi, vel taxādi gratia factum censeatūr.

SVMMARIVM.

- 1 *Facti series compendiosa premittitur. Dolus malus, eiusue actio quando locum habeat.*
- 2 *Testamento veluti quodam principali reuocato in irritum cadit quævis obligatio etiam pœnalis ab eo dependens, veluti accessoria. Obligatio, quæ fundatur super actū nullo, est nullius considerationis. Non item si in actū de sui natura reuocabili, nam tunc subsistet, quousq; non interuenisset voluntatis mutatio.*
- 3 *Omniū firmissima quæ exoritur ex promissione. Cuius executio confertur post mortem per viam contractus, non autem vltima voluntatis, & cum ratione. Promissio certarum rerum particularium, vel quota bonorum multum distinguitur ab hereditate, vel illius quota promissa, ibid. in fine.*
- 4 *Promissio de instituendo aliquem heredem facta etiam in contractu matrimonij corrumpit, data reuocatione;*
- 5 *Promissio, vel relictum ex tali re quādo factum intelligatur demonstrationis, vel taxationis gratia.*
- 6 *Copula, &, posita inter media ampliat, & non restringit.*
- 7 *Relatiui virtus magna. Causa falsa vitiat, non sic falsa demonstratio. Hinc dotis fauore in dubio potius demonstratio, quā in causa præsumitur.*
- 8 *Causa falsa quomodo dignoscatur à falsa demonstratione. Pro vtriusque perfectæ cognitione plures adhibentur distinctiones, & num. seq.*
- 10 *Venditor propter suam temerariam asseuerationem aliunde præstare tenetur quod in re vendita iuxta eius affirmationem non reperitur.*
- 11 *Res penitus extincta differt à re aliter disposita. Argumento ab antecedenti destructo vtuntur sæpè Maiores nostri.*

Promiss-

Promissoris culpa superueniens non officit stipulatori.

12 *Iudicium idem fieri debet de bonis existentibus pro Monte erigendo, qui nō fuit erectus, ac de ipso Monte realiter constituto.*

13 *Diffidij huius terminus supremus fuit transactio.*

Pro Anna Maria Castalda.

CONSILIVM XLI.

Articulus, qui vertitur in præsenti causa, an ex promissione facta per Ioannam Brancatiam Io. Alphonso Castaldo Comiti Pladenæ duc. 2000. in augmentum dotium Beatricis Brancatiæ neptis ex fructibus Montis enunciati in promissione prædicta facta in capitulis matrimonialibus consequi valeat Anna Maria Castalda hæres summam petitam ex bonis omnibus dictæ Ioannæ, non obstante, quod bona destinata pro erectione Montis in testamento sint aliter disposita in codicillis in beneficium Scipionis Brancatij primogeniti, nullam, vel minimam cōtinet difficultatem, & ex infrascriptis clarissimè patebit, omninò tene-ri Scipionem ad soluendum quantitatem prædictam cum dānis, & interesse.

Primò, illa promissio facta per Ioānam cessat in augmentum dotis Beatricis, vt expresse dicitur in capitulis matrimonialibus, cum qua pmissio- ne Io. Alphonsus inductus fuit ad cō- trahendum matrimonium, cum verò deindè mutata voluntate averti testa- menti aliter in codicillis disposuit de bonis suis destinatis pro Monte, ipsa Ioanna ex suo dolo tenebitur actio- ne ex illo contractu, cum aliter non contraxisset, ad *text. in l. si quis affir- mauit ff. de dolo*, cum sua culpa desijt constituere Montem *l. & eleganter S.*

non solum ff. eod. tit. habetur in l. si id, quod aurum, vbi glos. ff. de verbor. oblig. quod procedit, siue dolus adfuerit ex proposito in principio, siue ex post facto, quia licet ab initio non adfuis- set dolus, tunc incipit dolo malo fa- cere, cum aliter disposuit l. 2. S. & ge- neraliter vers. nam & si inter initia ff. de dol. mal. & met. except. l. si quis infi- ciatus ff. de pos. exposuit Ifern. in c. 1. S. porrò post num. 27. vers. & si non sit commissus quæ sit prima causa benefic. amitt.

2 Nec oberit, si dicatur, promissio- nem Ioannæ fuisse relatam ad testa- mentum, in quo continebatur consti- tutio Mōtis, proindè quia testamen- tum ex sui natura erat reuocabile ad arbitrium ipsius Ioannæ, reuocato te- stamento, tanquam principali, cadit quælibet alià obligatio etiam pœna- lis tanquam accessoria, iuxta glo. in *l. si patronus S. patronum ver. in fa. iana ff. si quid in fraud. patron. quam refert, & sequitur Dec. in cons. 488. in fi.* siquidē termini diuersi sunt, & ad casum no- strum nō applicabiles; aliud est enim, quādò obligatio fundatur in actu nul- lo, vel reuocabili, veluti si in actu de iure prohibito, siue quod quis conse- quatur ex testamento, vel per viam successionis, & in his casibus, quia ob- stat in primo legis prohibitio, & in se- cundo testandi facultas, tolli, aut re- stringi nō potest, & successio, vel hæ- reditas pacto non datur, posset proce- dere partis assumptum, ad tradita in *l. non dubium C. de legib. & in l. pactum, quod dotali C. de pact. & in l. hereditas C. de pact. conuēt. vbi latè DD. per Dec. cons. 184. & cons. 225. Boer. dec. 204. & Thes. dec. 225. nu. 9. vt tunc demum subsistat, si non contigerit mutatio voluntatis, sicut docuit Lanar. nouis- simè in cons. 55. per tot. At secūs dicē- dum, quando certum quid in contra- ctu promittitur post mortem, non per viam vltimæ voluntatis, aut obuentionis, siue hæreditatis, & successio- nis; sed per viam cōtractus; ita quod*

Ff 3. obli-

obligatio incipit à promittente cum cōditione exitura post mortem, tunc valida erit promissio, & obligatio dicitur cōtracta in vita, licet executio conferatur in morte, dictum fuit *Bar.* ita distinguuntis in *conf. 212. promitto tibi*, de quo latè *Curt. iun. conf. 15. nu. 5. & seq. & conf. 81. num. 1. Crauet. in conf. 139. col. 2. vers. sed premissis non obstantibus*, & propterea quia in casu nostro promissio sumit vires à contractu, in quo se obligauit pro summa ducatorum duorum mille soluendorum post mortem, & ex fructibus Montis destinati in testamento ex die promissionis, sequuta tamen morte debentur per viam contractus, non per modum successionis, & consequenter valida est promissio, ut latè comprobatur *Lauren. Silua.* omnia cumulans in *conf. 90. nu. 4. cum seq.* vltra quòd posset dici, substineri promissionem, quando fit de certis rebus particularibus, vel de quota bonorum, nō tamen de hereditate, vel de quota hereditatis, quo casu promissio reuocari non posset, ut in casu nostro, dum promittuntur duc. duo mille ex fructibus Montis, ut supra destinati, ita declarat *Dec. d. conf. 225. nu. 8. & conf. 578. num. 9. & seq.* sic declarans *conf. Oldrad. 139. de quo etiam Alex. conf. 28. in fine, & conf. 83. vol. 2. Tiraquel. latè de iure primogen. q. 6. n. 13. Cacherran. decis. 100. num. 26. Thesaur. loco citato, & Io. Dilectus de arte testan. in tit. de testa. auth. 10. nu. 2.* idcirco stante validitate pmissionis corrui contrarium ex prædictis, & non existente Monte culpa, vel dolo eiusdem Ioannæ ex obligatione valida competit actio ex illo contractu.

- 3 Insuper obligatio in beneficium Beatricis, & Io: Alphonsi coniugum, nō fundatur in successione, vel quòd Ioanna promississet instituere Beatricem, quod esset inualidum etiam in contractu matrimonij, data reuocatione secundum *Bald. in l. cum Archimedorā C. ut in poss. legator. p Boer.*

& alios supra citatos, sed radicatur ex contractu capitulorum matrimonialium, in quo promittitur solutio summa prædicta in augmentum dotis post mortem, & licet dicat, & ex fructibus Montis enunciati in promissione prædicta, & ordinati in testamento, quod tunc allerebatur confectum, non ob hoc, quòd ordinatio Montis non habuerit effectum stante alia dispositione facta in codicillis, promissio facta in contractu non reuocata, & quæ reuocari non poterat, irritatur, cum relatio ad Montē iuxta testamentum non fuerit, ut ex illa dispositione testamentaria fundaretur promissio prædicta. quia ex sola reuocatione testamenti potuisset reddi elusoria, sed fuit expressa, ut demonstraretur, vnde soluēdi essent prædicti ducati duo mille, qui promittebantur in contractu, & ideò succedit alius articulus, an solutio facienda ex fructibus Montis fuerit adiecta taxatiuè, vel demonstrationis causa, ita quòd nō existente Monte ex alia dispositione voluntariè facta per Ioannam, adhuc debeantur prædicti ducati duo mille, in quo articulo similiter respondendum erit pro Beatrice, & hæredibus suis ex infrascriptis.

- 4 Primò, controuersia illa, an quando aliquid promittitur, vel legatur ex tali re, dicatur promissum, vel relictum demonstrationis, vel taxationis gratia, resoluitur communiter à DD. cum illa distinctione, quòd aut dispositio perfecta est, & deindè demonstratur, vnde solui debeat, & hoc casu res censeatur adiecta causa demonstrationis, si verò vna oratio concepta est, & vnicum præceptum, intelligatur appositae taxatiuè, sic concordando iura in *l. quidam testamento ff. de leg. 1. l. Paulo Callimaco S. fin. ff. de leg. 3. l. legatum ff. de liberat. legat. & l. si sic S. 1. ff. de legat. primo, Decius in consil. 183. Cast. in consil. 338. post nu. 3. vol. 1. Bal. in l. 2. post nu. 3. C. de falsa causa adiecta lega. Napod. in*

*in Consuet. Si qua mulier in finalibus verbis, Rot. in decis. 11. num. 8. & 9. in tit. de testam. in antiquis, Alex. consil. 216. col. 1. vol. 7. & in hac distinctione sola difficultas consistit in eo, an requirantur duæ orationes distinctæ, vel si ex vna colligi possit mens contrahentium, & ex recitatis per DD. res non fundatur in verbis separatis; sed tantummodò, an promissio principalis sit perfecta, & attendatur deinde, vnde sit facienda solutio, licet aliqui DD. posuerint diuersa exempla, hoc primò colligitur ex *tex. in d. l. quidam testmēto*, ubi legantur tot aurei soluendi partim ex vno, partim ex alio debitore sub vnico verbo, & nihilominus nomina prædicta designata, & demonstrata videntur causa facilioris solutionis. Propterea Ioannes Andreas in *addit. ad Specul. in tit. de fructibus vers. 3. quaritur* dixit, quod si legantur decem de redditibus expressis, importat demonstrationem, non taxationem, & *Napod. in eadem Consuet. considerat*, quod aut ponitur verbum *ex*, seu *de bonis*, & tunc similiter bona adiecta videantur potius ad demonstrationem, quàm ad obligationem realem ex *text. in d. l. Paula Callimaco*, & alijs per ipsum allegatis, secus si dictum fuisset *super bonis*, vel si dicatur, *quod natum erit ex tali re, lego*, vt ibi per ipsum post *num. 21. vers. nam in omnibus ijs*, & *per totum*.*

5 Cum igitur in casu nostro præcedat promissio Ioannæ in augmentum dotis, & subdit *delli primi frutti del Monte*, dispositio illa perfecta non inducit taxationem, sed demonstrationem, & dum dicit, & *de primis fructibus*, procedit, quia antea in eadem promissione præcedenti reputauit conueniens, vt Beatrix prius participare debuisset maritragium prædictum, minùs autem voluit restringere promissionem, quia dictio illa, &, intermedia ampliat, sed non restringit *l. ea tamen adiectio ff. de*

*legat. 3. Bart. in l. cum ita S. in fidei commissio num. 2. ff. de leg. 2. & licet ab initio asseruisset, cōstituisse Montem, ex quo videatur posse colligi mentem, vt ex Monte fieret solutio, non ex alia re, vel bonis iuxta *tex. in l. fin. ff. de hered. instit.* tamen non per hoc considerari poterit restrictio, & taxatiua dispositio; siquidem pro erectione Montis destinauerat nō certa bona particularia, sed omnia bona præsentia, & futura, ob quod non cadit illa controuersia, an intelligatur dispositio taxatiua ad vnā rem, ita vt non possit, nisi super illa re, & non super alijs bonis haberi recursus, postquam omnia bona vniuersalia, destinata fuerunt pro Monte. Ideirco super omnibus bonis dabitur regressus attenta promissione prædicta.*

6 Et in summa vis in hac distinctione consistit, an si in vna oratione adiungitur relatiuum, qui construatur cum suo antecedenti, veluti si dixerit, *lego quæ Titius debet*, vel *quæ sunt in arca*, tunc censetur taxatiua dispositio, aliàs secus, vt optimè docuit *Bald. in consil. 151. dubium vol. 5.* vel si adesset dictio *tantum Dec. vtrunque posuit in consil. prædicto 183. per totum*.

7 Secundò est differentia inter falsam causam, & falsam demonstrationem, dicit *tex. in d. l. si sc S. 1. quia*, falsa causa vitiat, falsa demonstratio secus, vt in legato dotis dicit idem *tex.* ex quo *tex.* colligitur, quod dotis fauore, vt in casu nostro, censeatur falsa demonstratio, quæ non vitiat, non falsa causa.

8 Tertiò dum falsa demonstratio nō vitiat, ad dignoscendum, quæ sit falsa causa, vel falsa demonstratio, distinguitur, quod aut illud verbum designatū adiungitur personæ, veluti *lego quæ Titius debet*, vel *quæ sunt in arca*, & hæc diceretur falsa causa, quæ vitiat, aut adiungitur primæ personæ loquentis, veluti *lego quæ debeo*, diceretur falsa demon-

monstratio, ex qua dispositio nō redditur inualida, & si nihil debeat, deducitur ex *tex.* in eadem *l. si sic* §. 1. ita distinguendo posuit *Rot. in tit. de testat. decis. 11. num. 4. in antiquis*, in casu autem nostro non refertur dispositio ad alias personas, sed referuntur fructus illius Montis destinati per eādem promittentem. Igitur non potest intelligi taxatiuē, si nō adfuerit, postquam eadem Ioanna illud constituere debebat, prout destinauerat, proinde demonstratio inducitur sine dubio, quæ non reddit inualidam promissionem.

9 Quartò, & melius adhibetur alia distinctio, quia aut adiungitur substantiæ obligationis, siue in ipsa obligatione, & in verbo dispositiuo, veluti *lego, quæ Titius debet*, vel *ex tali fundo decem ex fructibus*, tunc taxatiuē censeretur facta dispositio, secus si adijcitur executioni, & verbo executioniuo, quia promittitur quātitas, & designatur, vnde solvatur, vt in casu nostro secundum *Bar. in l. inter stipulantes* §. *sacra* col. 4. ff. de ver. obl. Io. Fab. in *l. si quis argentum* C. de donat. Bald. d. consil. 151. & Dec. in notab. cons. 324. consuluit accuratè col. 2. per totum.

10 Quintò, dum Ioāna promisit summam prædictam, ipsamet asseruit, constituisse Montem pro maritagijs ex omnibus bonis suis; proinde si postmodum bona alijs reliquit, & Mons destinatus propterea euauit, ob suā temerariam assertionem adhuc tenebitur, quamuis Mons non existat, casus est in *l. si quis cum fundum cum* glos. ff. de actio. empti, & *Rot.* posuit in d. decis. 11. circa finem.

11 Sextò magis accedendo ad casum nostrum, hæc controuersia ponitur à DD. quādo res destinata penitus extincta est, vt dispositio non possit in alia re se extendere ad *tex.* in *l. si seruus legatus* §. *qui quinque* ff. deleg. 1. quasi antecedenti destructo dicit *Bal. in d. l. 2. num. 4.* at in casu nostro Mons, seu summa designata non est

extincta, sed aliter disposita per Ioannam promittentem; propterea quia per ipsam stetit, quominus adimpleretur non existentia Montis, culpa sua non nocebit Stipulatori, & omnino tenebitur hæres Ioannæ, iura sunt apertissima in *l. is, qui ff. de action. & oblig. l. Titia* §. *fin.* ff. de leg. 1. & *l. si ex legati causa* ff. de verb. obl.

12 Vltimò, & fortius Ioanna designauit omnia bona sua, præsentia, & futura pro erectione Montis, vt asseruit in promissione prædicta, quæ bona deinde consistentia in dictis paragio, & legitima reliquit sub vinculo primogenitis Pauli nepotis, & descendentijs ab eis; idcirco licet Mons non habuerit effectum facto ipsius Ioannæ, bona tamen, vnde perfici debuisset; remanserunt penes Ioannam, & nunc penes Scipionem vigore dispositionis factæ in codicillis, ob quod dici non potest, quod Mons non extat, aut quod sit extinctus, cum reperiatur bona destinata pro Monte, & successiuē idem iudicari debet de bonis remansis, ex quibus Mons constitui debebat, sicut Mons existeret iuxta assertionem Ioannæ, postquam bona non sunt consumpta, sed extant, ita in indiuiduo latissimè comprobat *Dec. in dicto consil. 324.* aliàs 323. per totum, quod omnino videatur, quoniam decidit specificè casum nostrum.

Ex quibus omnibus sine dubio decernendum erit pro Anna Maria hærede, cum sit omni iuri cōsonum, & æquitati.

13 *Causa fuit transactione finita.*

ARGUMENTVM.

Miles de proximo accingendus quando habeatur pro accincto, vt potiri possit priuilegijs militaribus, & præcipuè fori exemptione ad intellectum, & ornatum text. in l. penult. ff. de milit. testament.

SUMMARIVM.

- 1 *Facti descriptio.*
*Appellationis Iudex is est in causa cõ-
fendus, cui immediatè subijcitur pri-
mus, qui sententiam tulit.*
- 2 *Miles vt militaribus priuilegijs per-
frui valeat, necesse est, vt in alio-
rum numero sit relatus, nedum ele-
ctus. Quod intellige de relatione va-
lida, vt infra num. 3.*
*Idq; procedit in specie quoad fori de-
clinatoriam.*
Aliàs iudicabitur à suis Iudicibus.
*Militum antiquitus requisita, quæ
hodie non sunt in usu, tanguntur hic
remissiuè.*
- 3 *Tituli non existentia cum illius nul-
litate parificatur.*
*Quod pluribus exornatur iuris regu-
lis.*
*Principis dispensatio requiritur, vt
Italus recipiatur in locum militis
Hispani, & cum ratione.*
*Delicti tempus est inspiciendum quò-
ad fori exemptionem, ibid. in fin.*
- 4 *Miles de proximo accingendus habe-
tur pro accincto, & gaudet priuilegio
militari.*
L. penult. ff. de milit. test. intellectus.
*Denominatio fit ab eo, quod est de
presenti, & non ab eo, quod potest esse
in futurum.*
Hinc Ciuitas occidens electum in

*Episcopum, non dicitur occidisse Epi-
scopum.*

*Perfectum non dicitur, ubi facti essen-
tia requiritur, licet sit in proxima
dispositione vt perficiatur.*

*Electio ius non tribuit, non perfectis
substantialibus.*

5 *Gratia vitatur obreptione.*

*... non tollit ius alteri per prius qua-
situm, & sic non retrahitur in
præiudicium tertij.*

*Restitutio dupliciter, aut ex gratia,
aut ex iustitia, & inter utranque
longum intercedit discrimen.*

*Gratia in dubio facta censetur sine,
præiudicio iuris alieni.*

6 *Actus confirmatus quando attenda-
tur, pulchra distinctione, quæ hic su-
bijcitur, resoluitur quæstio.*

*Tempus confirmationis, vel primæ or-
dinationis quando sit inspiciendum.*

*Et sic quando principium, & quando
finis, satis magistraliter hic expli-
catur.*

7 *Decisio.*

Pro Principe Casertæ.

CONSILIVM XLII.

- 1 *Ræfens controuersia.*
Caroli de Aloys circa
Iudicem appellationis
*non est in dubium re-
uocanda, eum res semel
decisa sit in beneficiũ Principis Ca-
sertæ ex ordine particulari S. E. &
causa cognita, dum non obstantibus
prouisionibus primo loco expeditis,
fuit simpliciter causa remissa ad Offi-
ciales Principis, ad quos remitti non
poterat, si ad ipsos cognitio nõ perti-
nebat; ideòq; causa appellationis pa-
riter decidenda erit à Iudice secun-
darum causarum eiusdem Principis,
ad text. in l. Imperatores ff. de appellat.
per Ifern. in cap. 1. post nu. 8. in prima
addit. vers. intelligunt multi de prohib.
feud. alien. per Feuer. Verum vt vndiq;
pateat*

pateat iustitia Principis circa remissionem ad Iudicem suum appellationis, breuiter recensendus erit articulus aliàs discussus in præsentia causa, qui in eo vertitur, An Carolus prædictus tempore delicti iudicari debuisset Miles grauis armaturæ principalis Turmæ S.E. vel potius, vt quilibet Priuatus, & Principis Iurisdictioni subiectus.

In quo articulo illud in facto notatur, Carolum prædictum sub die 14. Martij 1600. obtinuisse mandatum ab Illustrissimo D. Francisco de Castro tunc Vicesgerente, vt describeretur inter alios milites in locum militis Francisci Forgioni, cuius mandati vigore, adhibitis solemnitatibus requisitis cum equis, armis, iuramento præstito, signisq; notatis, relatus fuit in numero aliorum eiusdem Turmæ eodem mense Martij, verum cum compertum fuisset mandatum prædictum defectuum, deficiente clausula solita, & necessaria, scilicet *non obstante, quod Carolus prædictus esset Italus*, merito à libro Scribæ portionis fuit deletus cum notamento, quod mandatum non habuit effectum deficiente clausula prædicta. Posthæc Carolus ipse patriam reuersus post aliquot dies reus criminis factus fuit, & ob id præuia informatione carceratus ab Officiali Principis, coram quo dum examinaretur, nullâ prorsus exceptionem allegauit, die verò tertio Iunij adhuc carceratus mandati supplementum obtinuit ab Excellentissimo Prorege (tacito crimine interim patrato) vt in numero militum referretur, non obstante quod esset Italus, siue quod alij supernumerarij adesset, vel quod in locum prædicti Francisci alius descriptus esset.

Ex hoc facto præmissis sequitur, Carolum inquisitum pro milite reputari non potuisse tempore delicti, ex clarissima iuris dispositione, quod licet quis sit miles electus, non tamen militis priuilegio frui poterit, nisi in

numero aliorum relatus fuerit, ad *text. in l. ex eo tempore ff. de milit. test.* & in specie quoad fori declinatoriam loquitur *tex. not. in l. fi. C. de apparitor. magistr. milit. lib. 12.* quod pro quibuscunque causis debet coram iuis Iudicibus conueniri, & tanquam priuatus iudicatur, vt ibidem dicit *Ioan. de Platea*, requiruntur etiam & alia, de quibus per *glos. in l. penult. ff. ex quibus caus. maior. & in S. final. in ver. siquidem in Auth. de mand. princip.* & licet non omnia illa seruentur hodie, descriptio tamen in numero aliorum seruatur ad vnguem, vt *Afflict.* posuit in *Constitut. intentionis nostræ num. 23.* qui *num. 27. cum seq.* dicit, noua insignia, & alia requisita successisse in locum veterum insignium, ex mente *Bald. in l. 1. in fi. C. qui bon. ced. poss.* quod est vsu receptum, & indubitabile.

3 Et licet ante crimen commissum, reperiatur notatus in libro Scribæ portionis, ex eodem libro patet statim nomen eius deletum, sicq; relatio illa habetur pro nō scripta, ex causa mox declaranda, ex regulis iuris clarissimis, quod paria sunt, titulū non habere, vel talē, qui habeatur pro nō titulo *l. nec ullam ff. de petit. hered.* vel aliquid nō esse factum, vel minus idoneē *l. quoties, vbi Ias. latē ff. qui satisf. cogant.* sicut paria sunt etiam non expedire, vel nulliter, de quibus habetur per *Ifern. in cap. 1. S. præterea post nu. 13. quæ sit prima caus. benef. amitt.* & ideo dū de relatione prædicta loquimur, intelligendum est de valida, & ex omni parte legitima iuxta regulam *text. in l. non putauit S. non quæuis ff. de bonor. possess. contr. tab.* cum concordantibus. Nec immerito id actū fuit per officiales Scribæ portionis, dum agebatur de recipiendo Italum in locum militis Hispani absque speciali Principis dispensatione, quod legitime procedere non poterat, cum hic esset Italus, & sic alterius conditionis iuxta *text. in l. 4. C. qui milit. non poss.*

poss. lib. 12. ob quod adscribendus nō erat absque scientia Principis, & specifica dispensatione, sicut hactenus in eodem officio fuit iure optimo, & indistinctè seruatum, & proinde quousque literæ non fuerint expeditæ ordine illo consueto gratia non dicebatur perfectæ, notat *igneus in repet. l. necessarios §. non alias num. 563. in fi. & propriè numero sequenti ff. ad Syllan. per text. in l. probatorias C. de diuers. offic. lib. 12. latè l. fern. in cap. 1. §. quoniam inter dominum post num. 3. de prohib. feud. alien. per Lothar. vt meritò interim fuerit à libro deletus, cum dignitatem obtinuerat aliter quàm requirebatur, & ideò ad primæ conditionis statum reducitur, sicut posuit *Jacob. Rebuff. in l. 1. num. 2. C. qui milit. non poss. lib. 12.* commissio verò crimine ex eodem officio Scribæ portionis fuit habita fides in actis producta, ex qua liquet, tunc Carolum inquisitū non esse militem Turmæ prædictæ, nec alterius, & sic minimè poterat de exemptione à Principis iurisdictione tractari tēpore delicti, quod est inspiciendum secundum *Bald. per iura*, quæ allegat in *cap. 1. §. Opizoni num. 4. in fin. de pac. Constant. in l. si abducta num. 4. C. de furt.* & melius in *l. affinitatis in fi. C. communia de success. & Bar. in l. 1. ff. de pen. vbi omnes.**

4 Ex aduerso pro Inquisito proponebatur limitatio ad regulam, quòd licet aliud adhuc requireretur ad perfectionem gratiæ; tamen quia omnia alia necessaria fuerūt adimpleta, tam circa personā ipsius, quàm armorum, & equorum, debebat eo tempore iudicari pro milite, ex quo de proximo accingendus habetur pro accincto ad *text. in l. penult. ff. de milit. testam.* vbi miles de proximo referendus in numero aliorum gaudet priuilegio militari, quod videbatur posse applicari ad casum nostrum.

Sed verè ex infra scriptis clarissimè patebit, limitationem prædictam in nihilo parti opitulari posse.

Primò, quoniam *text.* ille supponit tria, quòd miles ille confestim cingi iussus fuerit, quòd erat iam exornatus equestri militia, & in comitatu Principis retentus; at in casu nostro deficiente in mandato dispensatione necessaria, relatio fuit à libro deleta, cum notamento, quòd nō habuit effectum, pro qua obtinenda debebat Carolus tunc adire Principem, quod facillimum erat, & hoc non egit, immò contrarium, quia patriam reuersus est, ibiquè commorans per multos dies delictum commisit, & carceratus pro dispensatione Principem, adiit sub die 3. Iunij, quod longè alienum est à regulis *d. l. penult.*

Secundò, etiam iuxta terminos *d. legis*, quando nulla mora considerari potuisset, adhuc talis miles verè nondum receptus in numero aliorum, priuilegio militari non gaudet, regula enim illius *tex.* quòd ille miles habeatur pro accincto procedit quòd ad cōmodum Reipublicæ, nō ipsius militis, vt valuisset tantummodò testari, quoniā Reipublicæ interest, suprema hominum iudicia exitum habere, *l. vel negare ff. quemadmodum testament. aperiant. ita text.* prædictum, & regulam positam declarat *Luc. de Penna in l. omnes colum. 2. vers. item nota C. qui milit. non poss. lib. 12.* argumento *text. in §. ad hac vers. antequam autb. de collat. vbi Iacob. de Beluis.* hoc expressè affirmat *colum. 2. vers. item contra ff. de milit. testam. l. ex eo vbi videndus est.*

Tertiò, regula prædicta procedit, qñ nihil aliud requirebatur, nisi quòd statim in numero referretur, & proinde talis poterat testari attento militari priuilegio, quoniam non poterat adesse impedimentum, quominus describeretur; at in casu nostro primum mandatum fuit ab initio nullum ex defectu clausulæ necessariæ, non obstante, quòd esset Italus, & propterea ab Officialibus scribi non poterat inter alios, & dum fuerat relatus, errore cogni-

cognito, meritò fuit notatum, mandatum ex causa prædicta non habuisse effectum; illa enim gratia adhuc dicebatur informis, & imperfecta ante confectas literas, quæ reducebatur ad suum esse perfectum per confectiorem literarum, & mandati cum clausulis necessarijs, & quousque non fuisset redacta in forma debita, non videbatur Pars habere titulum causatū in suo esse perfecto, nec Executores gratiæ (qui in specie nostra sunt Officiales Scribæ portionis) exequi poterant, cum accessorium non præcedat suum principale, ita expresse testantur *Domini de Rota in decis. 20. aliàs 458. in titul. de concess. præben. num. 5. in nouis.* idcirco nouum mandatum Proregis requirebatur sufficiens cum clausula prædicta, sicut nouissime post delictum fuit expeditum, & antea nullum ius poterat dici effectiue quæsitum, quò stante termini *d. l. penul.* nullo modo sūt applicabiles, siquidem ibi miles ille poterat ab Officialibus iuxta ordinem in aliorum numero referri, & hoc modo Carolus posset inniti regulæ prædictæ, si aliud non fuisset necessarium, ut describeretur; sed quia scribi non poterat absque nouo mandato particulari, quod ab eodem Carolo erat impetrandum; propterea casus *legis prædictæ* non potest adaptari ad speciem, quam agimus, & contingere poterat, quòd gratiam Princeps denegasset, cum in locū Fracisci Forgioni, quem Carolus obtinuerat, alius proximior supernumerarius subrogatus fuisset, qui subrogari debebat, iuxta *text. in l. 1. C. de agent. in reb. lib. 12.*

Quartò, licet fuisset primo loco receptus, habetur ac si non fuisset scriptus deficiente mandato valido, ut supra dictum est, idcirco si necessarium erat nouum mandatum specificum, quòd reciperetur, quomodò interim poterat haberi pro milite, deficiente mandato substantiali; denominatio enim non sumitur ab eo, quod erit,

sed ab eo, quod est, & propterea si Ciuitas occidit electum, non dicitur occidisse Episcopum, dicit *Bald. in l. si nondum num. 2. C. de furt.* & quod est in proxima dispositione ad perficiendum non dicitur esse perfectum, ubi tamen facti essentia requiritur, idem *Bald. in l. sed diui fratres ff. de rerum diuis.* & ob id *Iacob. de Beluis. loco citato colum. 3. in fi. vers. quintodecimo* dicit, quòd substantialibus non perfectis ius nō acquiritur ex electione, igitur si gratia adhuc perfecta nō erat ex prædictis, non potest aliquo modo adaptari casus exemptionis tempore delicti.

Superest modò, ut videamus, quid operetur supplementum mandati expediti sub die 3. Iunij existente Carolo carcerato.

5 Etenim est verum in facto, Carolus prædictum porrexisset preces pro obtinendo mandato ad gratiæ perfectionem; sed tacuit crimen commissum, & ipsius carcerationem post multos dies; & ex hoc dumtaxat, si gratia sufficiens esset, illa gaudere nō debet; quoniam si delictum est potissima causa priuationis gratiæ iam obtentæ, tantò fortius procedit in gratia adhuc non concessa, quia turpius eicitur, quàm non recipitur hospes *cap. non quemadmodum de iure iur.* & proinde omninò qualitas hæc patrati criminis, & carcerationis exprimenda erat, cuius taciturnitas, et quòd Princeps concessisset, vitiat gratiam ex regula *tex. in cap. si motu proprio de præben. in 6. Felin. in cap. ad aures num. 32. de rescript. Couarru. variar. resolut. lib. 1. c. 29. post num. 5.*

Secundo Carolus prædictus ob defectum mandati iam expulsus fuerat, & pro non milite reputatus per fidem officij Scribæ portionis, interim verò ut Principis vasallus, & subiectus inquisitus, & carceratus fuit, quando deinde gratia superuenit, non tollit ius antea Principi quæsitum, dum enim aliquis restituitur, aut id procedit

dit per viam iustitiæ, aut per viam gratiæ; primo casu recuperat locum suū, ac si nunquam expulsus fuisset, & de hoc non loquimur, cū tractetur de mera gratia à Principe tunc denuò, & principaliter concedenda. Secundo verò casu si gratia est, nunquam tollit ius primo quæsitum, quam distinctionem ponunt DD. communiter in *l. Gallus §. & quid sit tantum vbi Ias. nu. 71. cum duob. seq. ff. de liber. & posthum.* sicuti in assensu dicimus, quòd gratia est secundum *Iser. in Constit. si quis post litem. & Camer. in cap. imperialem lit. M. fol. 45.* & propterea nunquam retrahitur in tertij præiudiciū per iura vulgaria *Affli. dec. 286. Loffred. in cap. imperialem colu. 7. vers. id, quod dicitur, Camerar. in d. cap. imperialem lit. S. fol. 85. & Frecc. lib. 2. q. 30.* Deniquè gratia obtenta sub die 3. Iunij noua gratia est, cū primum mandatum non habuerit effectum, si gratia est, non potest retrahi in damnum Principis, quoniam retractio nunquam fit in præiudiciū tertij *Bart. not. in l. si indebitum §. si procurator ff. rem rat. hab. per Ann. alleg. 145. num. 30.* per multa iura, & quoniam Principi ius quæsitum erat, de quo Carolus nullam mentionem fecit in supplicatione, & minus Prorex in mādato prædicto, proindè nullo modo hæc gratia concessa quamuis quòad Carolum ratione militiæ subsisteret (quod affirmari non potest ex prædictis) Principi præiudiciū afferre poterit respectu iuris antea quæsitum, quia vbi aliud non exprimitur, intelligitur facta sine præiudicio iuris alieni quæsitum ante gratiam, siue restitutionem, casus est expressus in *cap. quamuis de rescrip. in 6. & cap. constitutus vbi DD. not. eod. tit. de rescrip.*

6 Amplius, primum mandatum, quod deindè fuit confirmatum, aut fuit omninò nullum deficiente clausula prædicta, aut non ex toto perfectum (quod ad minus negari non potest) & utroque casu non attenditur

actus confirmatus, sed confirmās, nisi quando actus, qui confirmatur, esset omninò perfectus, tunc confirmatio non inducit nouam dationem, ita declarando terminos *l. lege obueneri ff. de verb. signif.* posuit distinguendo *Alberic. in l. more maiorum nu. 5. ff. de iurisd. omn. iud. & particulariùs quādo attendatur tempus cōfirmationis, vel primæ ordinationis, videndum est, an confirmatio fiat ad bene esse, & tunc inspicitur tempus ordinationis primæ, an verò virtus effectiua stat in confirmatione, quæ dat esse rei, & tunc attenditur tempus confirmationis, & quicquid præcedit eam, irritum est, vt vtar verbis Bald. in l. ex placito num. 8. in fi. C. de rer. permut.* modò si inspiciamus primum mandatum, & sic initium, illud non erat perfectum, nec sufficiens, & gratia prædicta non poterat dici perfecta, nisi nouum mādum Carolus obtinuisset, à quo processit perfectio gratiæ prædictæ; quādo enim finis est perfectio actus, & non habet necessariam consequentiam ad principium; quia initium non est perfectū, tūc consideratur finis, & sic pfectio actus, & nō principiū iux. *tex. & ibi glos. in l. 3. §. scio ff. de minor. vbi Alberi. optimè loquitur, est et tex. in l. damni infecti stipulatio §. Sabini ff. de damn. infe.* proindè quādo in prima gratia adest defectus, non attenditur prima gratia, quæ fuit nulla; sed ex secunda, quæ tollit defectū, impetrans ius consequitur *Domini de Rot. in dec. 18. aliàs 274. in fi. in tit. de prob. in nou.* Ex quibus oībus patet, vndiq; concludendū esse in beneficiū Principis, ad cuius Officiales cognitio causæ pertinet, quod si ita iustum iā arbitratus fuit Excel. Prorex, dū Carolum vasallum pro causa prædicta ad Principis Officiales remisit simpliciter; amplius hodie idem nō erit controuertendū, cū Pars similiter acquieuerit, & iudicari passa fuerit à primo Iudice, & propterea ad proximū Iudicem Principis secundarum causarum causa

G g remit-

remitti debet, quoniam aliàs esset reuocare rem iustissimè decissam, & executioni demandatam.

7 *Fuit iudicatum pro Principe.*

ARGUMENTVM.

Contumacem non amittere ius nominandi ex aliquo priuilegio sibi competēs tū legum, & DD. autoritate, tū rationum pondere satis magistraliter, & succinctè hic demonstratur.

SVMMARIVM.

- 1 *Facti compendiosa descriptio.*
- 2 *Feudatarius scitatus contumax efficiatur in non comparendo statim amittit exercitium iurisdictionis, & expediuntur prouisiones super sequestro possessionis Terrarum quoad iustitiæ administrationem, & num. 6.*
 - ... amplius perdit feudi possessionem per contumaciam, & insar descens in contumacia post annum, amittit etiā proprietatem.
 - ... per contumaciam amittit iudicaturam.
 - ... latitare dicitur persistens in contumacia.
 - ... contumax non potest in Curia comparere sine dedecore.
 - ... contumacis iurisdictionem Curia exercet.
 - ... fructus tamen non sequestrantur
- 3 *Banniti sunt duplicis generis, & inter utrumque maxima intercedit differentia.*
 - Banniti, & diffidati simul ut hostes reputantur, & possunt impunè offendi, & isti equiparantur deportatis.
 - Banniti propter contumaciam, & contemptum nec ut hostes habentur, nec deportatis equiparantur sed tantum

bona adnotantur.

Bannitus Imperij deportato pariter equiparatur.

Banniti, qui impunè ladi possunt, appellantur in Regno foriudicati, & similes sunt deportatis.

Ceteri banniti simplices non item.

Foriudicatus, & excommunicatus equiparantur deportatis.

Deportatus, & foriudicatus amittunt omnia, quæ sunt iuris ciuilis, & habentur pro mortuis quoad præfata, & num. 7. in fin.

... possunt tamen emere, & per contractum iurigentium acquirere.

Contumax, & bannitus simpliciter equiparatur relegato, qui capax est eorum, quæ sunt iuris ciuilis.

- 4 *Deportatus non potest facere heredem, potest tamē cum nominare ex facultate sibi concessa, & nu. 6.*

... omnia amittit bona.

... est magis exosus, quàm simplex contumax.

Omnia iura, quæ in beneficium deportati locum habent, à fortiori & in contumace procedent.

- 5 *Iurisdicatio pertinet ad Baronem, cuius sunt condemnationes, & multa.* Baro constituit Capitaneum, per quem iurisdicatio exercetur.

Capitaneus non possidet, sed dicitur in officio detineri.

Baro etiam post constitutionem Officialis potest multas actiones explicare hic commemoratas.

- 6 *Contumaci est interdictum iurisdictionis exercitium.*

Officium non dicitur conferri à nominante, sed ab eo, qui dedit hanc facultatem nominandi.

Nominatio quid importet.

Nominans reputatur nudus minister in nominando.

Nominatio est actus facti non iudiciarius.

- 8 *Deportatus retinet eligendi facultatē. Decisio.*

Pro Marchione Burgentia.

CONSILIVM XLIII.

MArchio Burgentia ex privilegio habet ius nominandi Iudicem in Regia Ciuitate Tarenti, qua nominatione facta, literæ commissionales expediuntur per Excellentissimum Proregem, cumquæ ad præsens nominasset Felicem Matthæum Riccardum, fuit dubitatum, an prædicta nominatio sit admittenda existente contumace Marchione pro causa criminali, & pro resolutione huius articuli in beneficium nominati breuiter considerantur infrascripta.

Est enim clarum, & absolutum ex parte hæcenus obseruata, quod citatus feudatarius, & nõ comparens efficitur contumax, & prouisiones expediuntur super sequestratione possessionis Terrarum quoad iustitiæ administrationem, dicit *Capyc. in decis. 131. num. 3. usque in fin.* asserens ita fuisse repertum in registris, eò quod effectus vasallus cõtumax perdit feudi possessionem, & perseuerando in contumacia post annum amittit etiã proprietatem ad *tex. in cap. primo*, vbi *Andr. de milit. vasall. qui contumax est*, per contumaciam siquidem perdit iudicaturam, posuit *Ifern. in Constit. Clement. Imperialis col. 3. vers. sed cum liberè*, & latitare videtur, dum cõtemnendo Dominum, non comparet coram eo, vel Officialibus suis, proinde quia sine dedecore comparere nõ potest iuxta posita per *Ifern. in c. primo an ille, qui interf. fratrem Domini*, sit sequestum iurisdictionis, quam interim Curia exercet, donec feudatarius tædio affectus comparuerit; fructus autem non sequestrantur, sed percipiuntur nomine Baronis per Deputatum ab eo, vel Procuratorem ipsius, de quo latè *Frec. lib. 2. de subfeud.*

auth. 29. num. 11. per totum, & nouissimi Addentes ad Ifern. in d. cap. primo de milit. vasall. & quia non potest Baronia gubernari per contumacẽ, statim amittit eius gubernationẽ, & exercitiũ Iurisdictionis, sicut latè posuit *Petr. de Gregor. de concess. feud. par. 4. quest. 7. n. 56. cum seq.* verum hæc cõclusio licet indistinctè seruetur quoad exercitiũ Iurisdictionis, nõ tamen applicari poterit ad casum, de quo agimus, simplicis nominationis, in qua non est considerabile aliquod Iurisdictionis exercitium.

Et antequam ad decisionem articuli deueniam, non inutile præmittendum duxi, quod banna diuersimodè fiunt, & interpretantur, aliquando. n. delinquentes banniuntur, & pro diffidatis simul habentur, & isti hostes reputantur, siue impunè possunt offendi *l. amissione S. qui deficiunt ff. de capit. diminut.* & isti æquiparantur deportatis; aliquando verò banniuntur propter contumaciam, & contemptum, & tunc non habentur vt hostes, nec deportato assimilantur, quia nulla sententia fertur, sed tantum bona annotantur, ita distinguendo latè posuit *Cassan. in Consuetud. Burgund. in tit. de confiscat. rub. 2. S. primo supra num. 6. cum eod. n. & seq. fol. mihi 92. ater.* vbi *num. 9.* loquitur de bannito Imperij, qui similiter deportato æquiparatur, banniti autem, qui impunè possunt offendi, in Regno vocantur foriudicati *Ifern. in Constit. pœnam eorum col. 8. in verb. hostis publicus*, & similes sunt deportatis, cæteri verò simpliciter banniti secus, dixit *Cumias in cap. si aliquem in verb. mortis num. 4. fol. mihi 123.* & latius *Petr. de Gregor. loc. cit. d. nu. 50. cum seq.* vbi foriudicatum æquiparat deportato, & similiter excommunicatũ, posuit etiam *Ifern. in Constitutione ob filiorum culpas circa principium, & Cānet. in extrauag. si aliquem in verb. & incipiendo à foriudicato f. 219.* & ideo tam deportatus, quàm foriudicatus

amittunt omnia, quæ sunt iuris civilis, & sunt prorsus inhabiles ad succedendum, tam ex testamento, quàm ab intestato, quia tales successiones deferuntur iure civili *Cañetius* latè *loto citato*, & in verb. sequenti fol. 220. & in deportato, quòd habeatur pro mortuo quòd illa, quæ iure civili quærentur, ut sunt hæreditates, & legata, habetur per *Ifern. in cap. primo S. & iterum si clericus num. 21. circa fin. vers. aliqui moderni de capit. Corrad.* potest tamen emere, & per contractum iurisperitum acquirere, ut ipse dicit ad *tex. in l. quidam ff. de pæn. & l. si deportati seruo ff. de legat. tertio*, at quando sumus in contumace, & in bannito simpliciter ratione contumaciæ, quæ purgatur per comparitionem, is admittitur ad succedendum, nec erit incapax eorum, quæ sunt iuris civilis, immò habebit testamenti factionem actiuam, & passiuam, & æquiparatur relegato, non deportato, dixit *Petr. de Gregorio loc. cit. num. 53. & latè Io. Petr. Surd. in cons. 394. num. 22. vol. 2.*

- 4 Modò descendendo ad casum, de quo agimus, facultatis nominandi, succedit clara conclusio, quòd licet in deportatis non possit habere locum *l. deportati C. de bon. proscriptor.* quia iure civili hæreditas defertur, tamen potest nominare hæredem ex facultate attributa, quæ ob poenam perempta non est, casus est apertus in *l. cum pater S. hæreditatem ff. de legat. secundo*, & in *l. ex facto S. si quis rogatus lo secundo ff. ad Trebell.* & si id procedit in deportato, cui bannitus, siue foriudicatus æquiparatur, fortius dicendum erit in simplici contumace, qui omnia retinet, & iura civilia, non amisit, ut supra diximus, & si contumax in Curia non potest comparere sine dedecore, condemnatus, & deportatus dicitur magis exosus Regi; quia ex damnatione, & supplicio fit seruus, & proindè non habet hæ-

redem, docuit *Ifern. in Constitutione foriudicatorum bona vers. ex damnatione, & supplicio prima col.* & omnia bona amittit, ut habetur per *Doct. in l. 1. C. de hered. insti.* in contumace verò simpliciter sequestratur tantum exercitium Iurisdictionis, at fructus eiusdem Iurisdictionis ad eundem Baronem pertinent, quod minus est, ut fuit prouisum, in prouetibus Terrarum Ducis Magdaloni contumacis per Collaterale Consilium de anno 1609. vigore prouisionum, de quibus in registris Regiæ Cancellariæ; idcirco quæ in deportato locum habent, sine dubio procedunt in contumace, ut licet non possit iurisdictionem exercere, valeat tamen Iudicem nominare ex facultate concessa.

- 5 Amplius sequestratio iurisdictionis extendi non potest ad nominationem Iudicis, quoniam sequestratur iurisdictionis, quæ pertinet ad Baronem, & cuius sunt condemnationes, & poenæ pecuniariæ, ut dicit *Andr. in cap. primo S. hæreditatem num. 12. de pace tenend.* at in casu nostro iurisdictionis Ciuitatis Tarenti non dicitur aliquo modo competens Marchioni, quoniam facta nominatione, in aliquo deindè non se intromittit, sed omnia explicantur per Excellentissimum Proregem, & Marchio solo ministerio nominandi utitur, idè ex hoc deduci non potest, quòd ad ipsum spectet iurisdictionis arg. *tex.* notabilis in *l. Sulpitius ff. de donation. inter vir. & vxr.* etenim Baro licet regulariter constituat Capitaneum, per quem iurisdictionis exercetur, inspicitur tamen persona ipsius Baronis, cum Capitaneus non possideat, sed dicatur in officio detineri *Albert. Bruu. in cons. 93. post num. 7. autoritate Bar. in l. & habet S. primo de precar. & non obstante*, quòd sit officialis constitutus, remanent Baroni aliæ potestates, & iura

& iura dominicalia, potest enim facere ordinationes, literas supersefforiales, gratias, emanari facere bannales, delegationes causarum, transactiones, remouere Officiales, & illis dare limitatam potestatem circa exercitium iurisdictionis, de quibus per *Frecc. lib. 2. authorit. 13. cum seq.* quæ omnia nec in parte quidem minima considerari possunt in facultate prædicta nominandi, cum facta nominatione amplius non est in consideratione persona Marchionis, nec ad ipsum habetur recursus ratione gestorum per Iudicem nominatum, minùs etiam dici potest, quòd sicut sequestratur iurisdictionio Baronis contumacis, ita debet quoquè eidem prohiberi nominatio Officialis, per quã deuenitur ad exercitium iurisdictionis, quasi quòd sit actus concernens iurisdictionem, cuius exercitium cõtumaci interdictum est iuxta *text. in l. oratio ff. de sponsal.* si quidem hoc motuum facile resoluitur, si enim Marchio nominando Iudicem ex hoc nomine suo constitueret Officialem à se ipso dependentem, certè vtrunque prohibitum iudicari posset, at quia Marchio facta nominatione reputatur deindè vt quilibet extraneus, & non repræsentatur in aliquo per nominatum, & gubernia, & alia supra exposita exercentur, & ordinantur per Proregem; idcirco ratio diuersa consideratur, ex qua non potest fieri illatio vulgata *l. Papi- nianus exuli ff. de minor.* patet hoc apertissimè; deportatus enim non potest facere hæredem, quod expressè prohibitum est *d. l. deportati C. de bon. proscript.* & tamen potest nominare hæredem ex facultate attributa, ex qua nominatione resultat sine dubio idem titulus hæredis, sed quia actus institutionis prohibetur, non autem nominationis, qui videtur gestus nomine alterius, ideò nominatio non aufertur, quamuis institutio minimè permittatur, vt expressè dicitur in *d. S. hereditatem*, per solam nãq;

nominationem non dicitur officium conferri, sed ille constituere videtur, qui facultatem concessit, *text.* est notabilis in *l. pater ex prouincia*, ibi solam enim electionem filio concessit, ceterum ipse manumissit *ff. de manumiss. vindicta*, de quo per *Dec. latè in cons. 543. num. 8.* & fortior est casus deportati; cum ibi nominatus per solam nominationem hæreditatẽ consequatur, nominatus autem à Marchione debet deindè obtinere literas commissionales à Prorege causa cognita, si erit habilis.

7 Deniquè facultas nominandi non est actus iudiciarius, nec propterea aliquo modo considerari potest vsus iurisdictionis in Marchione, qui prohibitus esset, sed tantummodò per actum facti explicat simplicem nominationem, qua facta nominatus à Prorege obtinet literas commissionales, quæ ab eodem Prorege expediuntur, & si nominatus non est idoneus, alius est eligendus, ideò illa nominatio aliud non continet, nisi perquirere personam habilem, quam Prorex creare posset in Iudicem Ciuitatis prædictæ, in quo Marchio nullam exindè potestatem habet, nec eius persona amplius est in consideratione, sed tantummodò reputatur vt nudus minister in nominando, ad *text. in l. si quis Titio decem cum glos. ff. de legat. 2.* & successiuè cum actus iudiciarius non consideretur, nominatio prædicta prohibita non est; ex his, quæ posuit *Tambar.* loquens in excommunicato in *l. centesimis S. si ita stipulatus num. 13. ff. de verbor. oblig.* quem ceteri sequuntur, attamen ratione prædicta, si ille actus respectu Eligentis non continet vsus iurisdictionis, qui prohibitus esset, vt ibidem *Alexand. in fin.* & antè ipsum *Bald. in l. final. 6. q. in fin. C. de contrah. empt.* & indiuidualiter ad casum accedendo, quòd actus nominandi in facto consistit, & ideò deportatus retinet facultatem eligendi iuxta *text. in d. S. hereditatem*, licet

fit incapax eorum, quæ sunt iuris, in quibus habetur p mortuo, posuit Dec. notabiliter in d. conf. 543. n. 11. ubi videndus erit. Ex quibus remanet resolutum, nominationem Marchionis esse admittendam, & proinde expedientas esse literas commissionales in personam nominati.

Die 10. Martij 1605.

- 3 Fuit in Collaterali Consilio prouisum, quod expediantur literæ Commissionales.

ARGUMENTVM.

Vniuersitatem habere ius prælationis in locatione introituum feudalium cum banco iuris, siue Iurisdictionis per Baronem alteri facta cum Regio assensu tam doctè, quàm diligenter explanatum.

SVMMARIVM.

- 1 Vniuersitati an competat ius prælationis in locatione introitus cum iurisdictione à Barone alteri facta prauio Regio assensu, & numero seq. iuncto nu. 7.
- 2 Barone vendente dumtaxat commoditatem, & perceptionem fructuum, cessat prælatio cum iure redimendi, & de ratione.
- 3 Feudatarius potest vendere fructus feudi ad modicum tempus, vel ad vitam ipsius, vel pro tempore, quo feudum apud eundem permanserit.
- 4 Rex est Dominus personarum. Feudi commutatio de uno ad alium est interdicta per quamlibet contractus speciem.
- 5 Nisi Regius intercedat assensus. Iurisdictionis exerceri nequit sine Principis assensu.
- 6 Feudum reluctantibus vasallis non potest alienari. Nisi adsit Consuetudo in contrarium iuncta cum Regio assensu, quæ viget in hoc Regno.
- 7 Feudo cum iurisdictione vendito siue à Rege, siue à Barone possunt vasalli infra certum tempus proclamare ad libertatem, & contendere, ut in Regio conseruetur domanio, & rationes recensentur.
- 8 Prælatio Vniuersitati competens super totali feudi alienatione quibus sit subnixæ rationibus, & num. seqq.
- 9 Vasallus in quibusdam casibus à Regni Constitutione præscriptis tenetur Domino subuenire, & num. 12.
- 10 . . . tenetur ad seruitia tam secundum vsus feudales, quàm secundum ius municipale huius Regni.
- 11 Vasallorum interest non mutare Dominum etiam si ex mutatione parum ledantur.
- 12 . . . quibus comparentur.
- 13 Legis ratione una ex pluribus cessante non cessat legis dispositio.
- 14 Vasalli contradictio legitimè resultat ex sola subiectione. . . . interest non habere plures Dominos.
- 15 . . . non potest alteri obligari, ipso nolente, quod intellige cum declaratione, de qua ibid.
- 16 . . . Interest non transferri in Dominum potentiorum, & cum ratione.
- 17 Ex locatione infra decennium non constituitur ius in re.
- 18 In feudalibus fructuum locatio non potest excedere metam nouem ann.
- 19 Feudi Dominus potest absque assensu disponere, vel aliter contrahere, quando ius in re non constituitur.
- 20 Hinc infertur ad fructuum dispositionem.
- 21 Iurisdictionis commutatio de uno in alium absque assensu fieri nequit.

Alie-

- Alienationis vocabulum latam habet significationem.*
- 16 *Vasallus nullo modo potest alienare tenutā, vel feudum inuito Domino. Retractus habet locum in venditione etiam facta cum pacto de retrouendendo.*
- 17 *L. Dudum C. de contrah. emptione declaratur.*
... non procedit in feudi alienatione.
Baro vasallorum pater dicitur.
Conductor autē mercenarius, & multis alijs appellatur nominibus.
Ius creandi Officialē reuertitur ad Regē etiam in casu domanij, & libertatis.
Item ad Baronem, quando Vniuersitati conceditur praelatio in cōductione fructuum facta unā cum Curia, seu iurisdictione.
- 18 *Iuris articulus potest decidi absq; termino.*
- 19 *Hec causa non fuit decisa.*
- 20 *Referuntur tamen plures decisiones facta in beneficium Vniuersitatum.*

Pro Vniuersitate Sternatiæ.

CONSILIVM XLIV.

- 1 **I**N hoc articulo an competat Vniuersitati Sternatiæ ius praelationis, & sic redimendi à manibus Ramires de Llanes Conductoris Terræ prædictæ cum iurisdictione accedente Regio assensu, res non videtur habere nimiam difficultatem, & tuendo partes Vniuersitatis, infra scriptas conclusiones breuiter post scripta latissimè per causæ Patronum subnectere putauim.
- 2 Etenim præmittendum est, quòd si Baro tantummodò vendidisset commoditatem, & perceptionem fructuū cessaret praelatio, & ius redimendi, quoniam non venditur res, vel utile dominiū, sed redditus illius rei, & fructus tāquam separandi à corpore feudi, de quo per *Tiraq. de retract. lignag.*

- S. i. glos. 7. num. 42. & 44. Matienz. in comm. recollect. ll. Hispan. lib. 7. tit. 11. glos. 1. nu. 15. proinde feudatarius fructus feudi vendere potest a modicū tempus, vel quandiu vixerit, vel pro tempore, quo feudum apud ipsum futurum est, vt *Ifern. docet in cap. 1. an agnatus, & in cap. primo §. sed et res per quos fiat inuestitura, & hic non est casus noster, quoniam non alienantur, aut locantur fructus tantum, siue redditus in pecunia, sed simul iurisdicō, quæ concernit personas vasallorum, quod non permitteretur sine assensu, cum Rex sit dominus personarum, vt in Constitutione quia frequēter, & quia censi debet hic cōtractus commutationis de vno ad alium, quod specificè prohibetur per qualemcunque contractum, vt in Constitutione Constitutionem Diue memoria, ita demum subsistit, si Regius assensus interuenierit, maximè cum includatur etiam iurisdicō in locatione, quæ exerceri non potest sine Principis beneplacito secundum *Bal. in l. qui se patris nu. ... C. de bon. qua. liberis.***
- 5 Secundo aduertendum est, quòd alienatio feudi inuitis vasallis fieri nō potest, vt habetur per *Ifern. & alios in cap. Imperialem §. prater ea ducatus in verb. nec dominus potest num. 45. de prohib. feud. alien. per Feder. notatur in l. si non sortem §. libertus ff. de condit. indeb. Tiraq. latè tit. sup. cit. §. 26. glos. 1. num. 78. latissimè Regens Tapia in comment. l. final. ff. de constit. princ. par. 2. cap. 9. num. 38. cum seq. fol. 258. vbi omnia cumulat, licet secus sit secundum vsum Mediolani, vt *Andr. posuit in cap. 1. §. ex eadem lege de lege Corradi, permittitur tamen, vbi adest cōsuetudo, sicut in Regno, cum Regio assensu, testatur D. de Franch. decis. 17. & ante ipsum Capyc. in inuestitura in verb. feudum dant. col. 21. vers. 4. declaratio limit. 2. fol. 150. verum licet alienatio, accedente Regia dispensatione permittatur, adhuc interpretatū fuit, vt non præiudicet vasallis, qui secuta alie-**

alienatione infra certum tempus pos-
sunt ad libertatem proclamare, & cō-
seruari sub Regio domanio, & id ne-
dum procedit facta alienatione per
Regem, sed etiam si à Barone alteri
Baroni terra cum vasallis distrahatur;
ratio enim, quæ militat in Regia cō-
cessione, quia vasallus dicere potest,
nolo esse vaiallus alterius, quàm Re-
gis, de qua per *Andr. in d. S. nec do-
minus potest num. 45.* procedit etiam
in alienatione facta per Baronem al-
teri, quoniam licet vasallus sit Baro-
ni subiectus, eodem modo dicere po-
test, ipsius interesse potius esse vasal-
lum istius, quàm alterius, & sic passim
obseruari videmus, etiam ex rationi-
bus inferiùs allegandis, & posuit *D. de
Franch. in d. decis. 17. circa principium.*

- 7 Nunc autem videndum erit, an il-
lud, quod in alienatione feudi dictū
est, procedere possit in locatione, &
affictu feudi vnà cum iurisdictione
ad certum tempus minùs decem an-
norum, pro cuius resolutione recen-
sendum est, quibus rationibus com-
petat Vniuersitati prælatio, & ius re-
dimendi facta totali alienatione feu-
di, vt dignosci possit, an idem dicendū
sit in locatione, si eadem rationes mi-
litant ex regula *tex. in l. illud ff. ad l.
Aquiliam* cum vulgar. & ex collectis
per *Doct.* diuersis in locis infra scriptæ
rationes afferuntur. Prima, quia tran-
8 slato feudo in alium vasallus obliga-
tur subuenire Dominū in certis casi-
bus notatis in *Cōstitutione Regni quā-
9 plurimum.* Secunda, quia vasalli simi-
liter obligantur ad seruitia, tam attēto
iure communi, quàm dispositione
Regiarum Pragmaticarum, & has cō-
probat *D. de Franch. d. decis. 17. num.*
10 3. est & alia ratio non minùs efficax,
quæ procedit in qualibet feudi alie-
natione: quoniam interest vasalli non
commutare Dominū suum, vt *Capyc.*
posuit in *inuestitura loc. cit.* nec in aliū
transferrī, sed sub dominio eius ma-
nere, sub quo est constitutus ad not.
per *glos. in l. inuitus ff. de fideicom. li-*

bert. Luc. de Pen. videndus in *l. prima
col. 2. in fin. vers. è contra est lex ista
vsque ad finem C. de capitatio. ciu. cens.
eximend. lib. 11.* prosequitur latissimè
Io: Neuiz. in vulgato *cons. 12.* inter
cons. Alberti Brun. à num. 105. vbi lo-
quitur, etiam quandò vasallus ex de-
legatione, translatione, aut permuta-
tione in modico læderetur, cum sua
interfit Dominum non commutare,
quod maximè interesse dixit *Suarez*
11 *alleg. 9. num. 6.* potest addi alia ratio,
quia cum in alium transfertur, dicitur
vasallus redigi in seruitutem alterius,
cum additur alius Dominus, qui pri-
mò non erat, vt *Ioannes Neuiz.* consi-
derat *loc. cit. num. 94.* & nihil à specie
seruientium distant, quibus non da-
tur facultas recedendi *l. 2. ff. liber. bo-
min. exhib.*

- 12 Modò accedendo ad casum no-
strum, licet in locatione, vel affictu nō
concurrat prima ratio priùs citata,
circa subuentionem in certis casibus,
cum locator remaneat dominus, ta-
men vendicant sibi locum aliæ ratio-
nes, quarum vnaquæque sufficiens est
pro Vniuersitate, dum enim aliquid
inducitur pluribus rationibus, vna ra-
tione cessante non cesset dispositio,
vt habetur in *S. affinitatis Instit. de
nupt.* Imò in casu nostro insurgit for-
tior ratio, siquidè facta locatione
cum Curia, seu Iurisdictione, clarum
est, quod vasalli subijciuntur Condu-
ctori, cui seruire tenentur, & obsequia
præstare, & nihilominus remanēt sub-
diti Baroni locatori circa subuentione-
nes notatas in *dicta Cōstitutione*
13 *quāplurimū,* & si ex sola subiectio-
ne admittitur contradictio vasallorū.
vt *Bald.* dicit in *cap. primo S. si quis nu.
5. quo tempore miles,* tantò magis id
procedit in terminis nostris, cum in-
terfit non habere tot dominos, vt ibi-
dem *Bald.* dicit, & *Capyc.* refert *loc. cit.*
in eadem quarta declaratione; magis. n.
interest vasalli vni tātum subesse, quā
pluribus *Abb. in cap. nouit num. 124.
de iudic. Castrens. in cons. 179. num.*
3. vol.

3. *vol. primo, & glos. in cap. dilecti de maiori. & obediens.* dicit, quod cuius interest nō habere plures dominos, sed vnum tantum, refert, & sequitur latē *Francis. Bursat. in cons. 127. nu. 37. cum seq. vol. 2. & Dominus vasallos inuitos alteri priuato subijcere non poterit, docuit idem Bursat. in cons. 160. num.*
- 14 5. *eod. vol. 2. & quia vasallus non potest obligari alteri, ipso nolēte, ea, quæ sunt in obsequio, & seruitio, non ceduntur, nec delegantur, licet secus in artificio, & quodam commoditate fructuum, & seruitij, quod debetur in pecunia, ideo vasallus in sui præiudicium non dabitur alij, dixit Ifern. in d. S. ex eadem lege in fin. & vbiq; interest vasalli non dari, seruabitur æqualitas, vt non detur eo inuito, idem Ifern. in d. S. nec Dominus feudi post num. 45. vers. interest num. ... interest enim vasalli in alium non transferri, & dedignatur facere obsequia, & seruitia præstare alteri, etiam meliori, & ideo si melius esset, adhuc eo inuito fieri non deberet ad *tex. in l. fin. ff. de usu, & habitat. & in l. hactenus ff. de usufruct.* & hoc casu ad paria iudicantur dominus, & vasallus, quod secus est, si ageretur tantummodò de eo, quod consistit in dando, vel faciendo artificio, & in eo, quod recipit æstimationem, vt posuit Ifern. in *Constitutione personarum circa finem, & commemorat Capyc. in decis. 162. à n. 2. & quāuis in potētiorem videri deberet posse transferri, cū sit vtile vasallis habere potentiorem, contrarium tamen est vtilius vasallis, quorum interest quandoq; potius esse vasallos sui Capellani, qui eos modicū vexabit, quā maioris, qui vt magni tyrāni dant continuò multas molestias, vt tota die videmus in facto, verba sunt Io. Fabr. in S. 1. ante num. 5. de affig. libert.**
- 15 Nec obstat, quod in specie nostra conductor non dicatur dominus, & quod locatio sit infra decennium, ex qua non constituitur ius in re iuxta regulam *tex. in l. prima S. quod autem*

ff. de superficibus, quoniam si fieret tantummodò locatio fructuum, tunc esset attendendum tempus, & adhuc sola locatio fructuum non posset excedere nouem annos *Andr. in d. cap. primo in fin. an agnatus, glos. 1. in Constitutione hereditali circa fin. Frecc. lib. 2. de subfeud. in verb. pluribus autem modis limit. 21. Capyc. in inuestitura in verb. feudorum fructus*, vbi circa tempus se remittit ad ea, quæ dixit in *verb. feudorum locationes f. 264. & ibi dixit, fieri non posse vltra nouem annos Iacob. in tract. de feud. in verb. & cum pacto de non alienando col. 5. num. 13. & Alex. quoque in l. filiofamil. S. si in quinquennium num. 23. vsque in fin. ff. sol. matr. & quando ius in re non constituitur, potest dominus feudi disponere, vel aliter contrahere absque assensu, prout similiter de fructuum dispositione tāmquā à solo separatorem, vel separandorum, ex qua ius nō constituitur, posuit *Andr. in d. c. Imperialem col. 1. num. 3. vers. sed fructus, ibiq; Afflic. latē Loffred. cons. 46. à n. 7. Io. Vinc. de Anna in repet. Constitutionis Constitutionem Diuæ memoriæ num. 245. & Fabius de Anna in cons. 27. num. primo, & cons. 34. num. 12. & D. de Franch. decis. prima à nu. 33.* casus autē noster est satis diuersus, quia non tantum locantur fructus, sed fit translatio totius feudi cum Curia, seu Iurisdictione, propterea tempus non est attendendum, sed an ius cōstituat, quod negari non potest, cū fiat commutatio Iurisdictionis de viuo ad alium, & aliās sine assensu fieri non posset, attenta *Constitutione Constitutionem Diuæ memoriæ*, quæ expressè prohibet quoslibet contractus commutationis feudi, & in effectu licet titulus sit locationis, p. certo tēpore, interim clarum est, quod vñtur opera vasallorum, qui conductor cum iurisdictione inferuire tenentur, & alia obsequia præstare, ac si dominus esset, exceptis casibus subuentionum, vt dictum est, idcirco cū verè conductor*

ductori subiiciatur, non interest, quo genere quisque Dominus fieret, dicit notab. *tex. in l. Statuliberi vers. nec inter sit ff. de Statuliber.* omnesque contractus comprehenduntur, posuit *glos. in Constitutione probationis defectu in ver. instrumentu*, vbi allegat *tex. in d. l. 16 Statuliberi*, sicut è contra vasallus non potest quouis modo alienare tenutà, vel feudum, domino irrequisito secundum *glos. in Constitutione si quando contigerit in verb. qualitercunq;* & sic versatur maximum interesse vasallorum, etiam in translatione temporali, quæ non potest auferre vasallis ius redimendi, sicut dicimus de iure retractus in venditione cum pacto de retrouendendo, vt per *Afflict. in decis. 338. num. 9. ex mente Napod. in Consuet. prima de Iur. congr. in verb. emit num. 8.*

17 Minus etiam obstat, quod hac via Baro restringeretur de re sua disponere contra *tex. in l. Dudum C. de contrab. emptio.* quia ille *tex.* non procedit, vbi considerari potest aliquo modo quale quale interesse retrahentis, vt *Roman. posuit in cons. 21. post n. 5. cum seq.* quod interesse potius consideratur in casu nostro vltra prædicta dum vasalli exeunt, licet temporaliter, à dominio, siue regimine proprii Baronis, qui pater dicitur vasallorum, vt testatur *D. de Franch. decis. 197.* & subiiciuntur conductori, qui vti extraneus, & mercenarius aliud non quæreret, nisi excoriarè, seu deglubere vasallos non suos, & isti dicuntur oppressores, & extinctores vasallorum, vt considerauit *Luc. de Penn. in d. l. prima C. de capit. ciu. censib. exim. lib. 11. & si tex. in d. l. Dudum* non procedit in alienatione feudi, similiter in affictu non obstabit, concurrente interesse vasallorum considerabili tam in alienatione, quàm in affictu, vt dictum est, vltra quod dici potest, ex hoc non impediri dispositionem rei suæ, quoniam inito iam contractu competit prælatio, siue ius redimendi, in quo

non consideratur interesse locatoris disponentis, & in casu nostro quodam Baronem locatorem versatur potius vtilitas, quàm damnum, cum offeratur eadem quantitas promissa in affictu per conductorem, & transfertur eidem Baroni ius creandi officialem, prout in casu domani, & libertatis reuertitur ad Regem.

18 Et quoniã articulus Iuris est, absq; termino, & dilatione decidi poterit, vt Vniuersitas à vexatione Conductoris liberari possit, nec inquirendum est, an Vniuersitati expediat, cum in hoc sufficiat deliberatio facta in pleno Consilio, & vtilitas est euident ex omni parte, quoniam aut ex redditibus percipitur quantitas promissa Baroni, & sumus in claris, aut verò aliquid fortè deficiet, & resultat beneficium Vniuersitati, & ciuibus ex alio, quoniam liberabuntur à manu Conductoris, qui fretus in perceptione prouentuum vasallos omnes excoriarè quæreret sine difficultate, vt experientia docuit, vltra quod Cives nomine particulari se obligant extrahere Vniuersitatē ab omni damno. Ex quibus certè reor, religiosissimos Iudices ratione, & omni æquitate pro Vniuersitate sententiam dicturos.

Huius causa expeditio non fuit prosecuta, sed in causa Vniuersitatis Aquæuiue die 24. Octobris 1611. referente tunc Regio Consiliario Tapia, nunc autem Regia Cancellaria Decano meritissimo Marchione Belmontis fuit iudicatum, Vniuersitatem esse præferendam in locatione facta ordine Sac. Cons. vt in bāca Galterij. Et in illo processu fuit productum aliud exemplum causæ decisæ per illum eximium Regentem, & omni æuo memorandum Fuluium Constantium Marchionem Corletti, vti delegatum. Et per has etiam rationes decisū in alia causa refert doctissimus, & integerrimus Regens Romanus in Pragm. 64. de offic. procur. Caesar.

sar. num. 31. & decisum etiam refert Episcopus Riccius in decis. 236. vol. 3. & de anno 1622. fuit etiam concessa praelatio omnibus Terris Sac. Hospitalis Sanctissimę Marię Annunciatę in banca de.....

ARGVMENTVM.

Restitutionē in integrum ex minorum priuilegio inductam in multis distingui ab ea, quę ex clausula generali ducit originem.

Hinc primi beneficii restitutionem minori competere ex sola læsionis allegatione vnā cum aliquot alijs obseruatione dignis, de quibus in summario, nimis satis luculenter demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Restitutio in integrum aduersus omisas probationes, quę in Regno appellatur primum, & secundum beneficium, competit minori.
- 2 Et peti potest infra quadriennium post completam perfectam ætatem, idest 18. annorum in Regno.
- 3 Ceterum huius quadriennij cursus non incipit statim completa minori ætate, sed à die scientiæ; etiam si sæculi meta fuerit decursa, & n. 10.
- 4 Restitutio predicta nūc cōpetat minori post conclusum in causa. Pro opinione negatiua stat decis. Affl. 210. fundata super traditione Alberici, quę sibi bene pōderetur, & cautiùs distinguatur, contrarium suadet, & comprobatur, ut num. 7. ubi affertur punctualis Andr. decisio.
- 5 Restitutio in integrum ex clausula

generali si qua mihi iusta causa videbitur ex capite ignorantie competit etiam maiori, & sic data scientia excluditur.

Denunciatio ubi non requiritur, ibi specifica scientia non est necessaria.

Et sufficit præsumpta.

Ignorantia dissoluta, crassa, & supina distinguitur à verosimili, iusta, & probabili & num. 11.

Actor præsumitur potius scire, quàm ignorare merita causę.

Rom. consil. 181. adducitur ad præsumentam Domini scientiam ex illa Procuratoris ibid. in fi. sed si recte examinetur, & distinguatur, nequaquā in presenti casu hoc probabit, ut nu. 12.

- 6 Scientia patris, qui est legitimus administrator, & soluendo, officit filio. Sicuti Tutoris pupillo. sed declara, ut infr. num. 14.

Restitutio ex clausula generali est remedium subsidiarium.

- 7 Minorem lædi ex sententia, vel ex probationibus omisiss in minori ætate, diuersa sunt, & penitus distincta.
- 8 Minor maior factus non dicitur temporis cursu alienationem ratam habuisse.

Nisi specifice scientiā habuerit cum omnibus suis qualitatibus.

- 9 Anni vnus terminus à die denūciationis decurrendus statutus est de iure Regni ad petendam rem iure congrui.

At inspecta Consuetudine Neap. non requiritur denunciatio, & anni cursus incipit à die scientiæ.

Qua non erit satis, si sit generalis, & in confuso, sed requiritur certa, & plena.

Scire non dicitur actę rei ignorans qualitates.

Scientia præsumpta non sufficit, & num. 13.

... non præsumitur circa qualitates, quas callere quis debet, ut sibi inferat præiudicium.

- 10 Restitutio quadriennij datur ex læsionis causa.

Con-

Confessio in ciuilibus non scinditur.

12 *Scientiam Procuratoris esse Domini scientiam nō est vsquequaque vera huiusmodi assertio.*

13 *Ignorantia probabilis ex quibus excludatur.*

14 *Restitutio ex clausula generali si qua iusta causa mihi videbitur, multum differt ab ea, quae competit minori ratione etatis.*

Prior competit etiam maiori, ut in exemplo hic commemorato.

Necnon minori, ut in exemplis hic registratis.

... nullam de minori etate habet rationem, sed in equitate fundatur, probata etiam lesione.

Posterior competit minoribus ex ipsorum priuilegio, nulla causa, vel lesione probata, cum satis sit illius allegatio, & n. 15.

Quadriennij commemorati concessio quò tendat?

Prior competit in subsidium.

Et ideò Tutoris scientia nocet pupillo in huiusmodi restitutione, quae datur ex clausula generali.

Posterior non item, cum hac respectu quadriennij competat simpliciter.

Hac de re hoc remedium quamuis sit extraordinariū, concurrit nihilominus cum ordinario, & non dicitur subsidiarium, & nu. seq.

15 *Minor habet electionē agendi aduersus tutorem actione tutela, quod est remediū ordinarium, vel implorandi auxilium restitutionis in integrum, quod est remedium extraordinarium.*

Nec vno electo alterum tollitur.

Neque pariter excluditur dicta restitutio ob tutoris diuitias.

Remedium extraordinarium quando pinguius prouidet, nō cessat propter ordinarij existentiam.

Tutela actio non datur aduersus Tutorem, si lesus reperiatur pupillus absque dolo, & culpa illius.

Tutor in dubio praesumitur rectē administrasse.

16 *Restitutio, quae datur minori, competit tam in contractu, quàm in iudicio. cessat in his rebus, quae sunt modici praedictij.*

Instantia peremptio dicitur res modici praedictij.

17 *Pupillo non datur regressus aduersus tutorem, si sit persona, cui reuerentia debeatur.*

Nec pariter filio aduersus patrem negligentem.

Restitutio in dubio est concedenda.

18 *Decisio.*

Pro Principe Tarsiae.

CONSILIVM XLV.

1 **P**rinceps Tarsiae petit restitutionem in integrum aduersus probationes omittas in minori etate tempore, quo Princeps pater pro eo litem instituerat contra Principē Cariati pro solutione ducatorum triginta mille legatorum à Ducissa Castrouillarum, & proindē concedi primum beneficium, idquē fundatur ex *tex. in l. minor omittam ff. de minor. vbi Doct. passim, l. nam & postea §. si maior ff. de iureiur. cap. auditis, & c. coram de rest.*

2 *in integr. ad quam restitutionem petendam factus maior habet quadriennium l. final. vbi glos. in verb. excipiat C. de rest. in integr. & in l. final. C. de tempor. in integr. rest. quod quadriennium licet regulariter competat post completum annum 18. ut per glos. in Const. minorum iura in verb. in integrum restitutionis, non tamen statim incipit currere completa minori etate, sed à die scientie, autoritate Bald. in l. falsam nu. 3. C. si ex fals. caus. Castrens. in l. final. C. de dolo, Abb. in cap. 1. in fin. de praescript. Alex. cōf. 71. col. final. lib. 1. & conf. 223. lib. 2. Dec. conf. 42. in fin. vers. nec obstat, & conf. 303. num. 7. Borgnin. Caualc. de tutore num. 142. cum seq. Besc. conf. 12. n. 61. Surd.*

Surdus conf. 176. num. 13. vol. 4. innumeros allegat, & sequitur Sforzia Oddus de restit. quest. 20. artic. 4. nu. 37. & 39. etiam si centum anni pertransirent secundum præcitatos Doctores, Alex. conf. 116. num. 2. & seq. lib. 5. vbi de communi, Boer. dec. 39. num. 4. Tiraquell. de retract. lignag. §. 35. glos. 4. nu. 4. refert decisum Afflic. dec. 329. & deniquè accedit Peregr. conf. 103. num. 58. lib. 3. in quo non insisto, cum sint principia absoluta, & citra controuersiam.

4 Exaduerso tria opponuntur.
Primò, restitutionem prædictam infra tempus quadriennij non competere, quando cum minore fuerit in causa conclusum, vt in casu nostro, teste *Afflic. in decis. 210. post num. 4. vers. tandem* ex doctrina *Alberici*, quem allegat in l. 3. §. primo ff. de minor.

5 Secundò, dum Princeps Tarfiæ intendit restitui, elapso iam quadriennio à tempore, quo fuit effectus maior, non ex priuilegio minoribus concessio, sed ex clausula generali *si qua mihi iusta causa videbitur*, & sic ex capite ignorantie à petita restitutione excluditur, data scientia litis iam probata tam per testes, quàm ex depositione eiusdem Principis actoris, nec requirenda sit specifica scientia in casu nostro, dum denunciatio non requirebatur *Osasc. decis. 176. num. 4. & Magon. decis. 40. num. 6.* & admitenda sit propterea præsumpta scientia ex *Sforz. ead. quest. 20. num. 47.* & præsumi debet cum suis qualitatibus *Dec. conf. 221.* tantò fortius, cum facilliter Princeps potuisset de omnibus certificari à Procuratoribus, & Aduocatis, qua ratione dum ignorantia processit ex negligentia allegatis, non probata diligentia sciendi dicetur potius ignorantia dissoluta, cum debeat esse verisimilis, iusta, & probabilis, non crassa, nec supina ex traditis latè per *Tiraquell. d. §. 35. glos. 4. num. 34.*

Barbosa in l. quia tale num. 61. ff. solut. matrim. maximè cum Princeps sit actor, qui restitui petit, cum præsumatur potius scire, quàm ignorare merita causæ *Rota Bononiens. Benintend. decis. 69. num. 3. & 7.* & debuit diligentiam adhibuisse, stante scientia sui Procuratoris ex interuallo, quod intercessit septem annorum ex traditis per *Roman. conf. 181. num. 7. & 8.* allegando *tex. in cap. exposuit circa fin. de dilation.*

6 Vltimò, stante lite inchoata à Principe Tarfiæ genitore vt legitimo administratore, illius scientia, quæ inficiari non potest, nocet actori etiam data ignorantia ad instar scientiæ tutoris, cum pater ipsius soluendo fuerit, cuius Princeps actor est hæres ex testamento ex clausula generali sit remedium subsidiarium ad *tex. in l. prope-randum in fin. C. de iudic. Ruin. conf. 119. num. 18. lib. 5. Roland. conf. 10. num. 19. lib. 2. Thesaur. decis. 103. num. 9. & Sforzia d. quest. 20. artic. 4. num. 42.* quæ tamen obiecta ex infrascriptis facillimè diluuntur.

7 Primum namquè resoluitur ex eadem doctrina *Alber.* quem *Afflic.* allegat in d. l. 3. vbi totum oppositum confirmat, distinguendo, si minor sit læsus ex sententia tantum, tunc non restituatur, si verò læsus dicatur, quia probationes omisit in minori ætate, vt hic, tunc restituitur, licet fuisset conclusum in causa, quemadmodum *Vrsill.* aduertit in eadem *decis. 210.* qui licet voluerit tueri *Affl.* vt eius dictum procedat, quando essent elapsi quatuor anni ad petendam restitutionem, id tamen asserit dubitanter per verbum *nisi forte*, & intelligi debet hæc saluatio, data scientia ex parte petentis restitutionem, de qua in secundo dubio dicemus, quòdquè non obstante conclusione facta in causa detur restitutio prædicta quòd probationes omittas docuit *Ifern. in Con-*

H h

sti-

stitutione obscuritatem colum. 4. vers. nunquid ergo post conclusionem, & idem Afflict. sequitur ibidem num. 12.

8 Quoad secundum obiectum facilis est responsio, & resolutio prætenforum ex aduerso, licet enim specialis scientia tunc requiratur, ubi pro forma dari debet notificatio, seu denunciatio, non ideo sequitur regula generalis, & perpetua, ut in nullo alio casu ita specifica requiratur, etenim minor maior factus non dicitur cursu temporis ratificasse alienationem, quamuis notitiam alienationis in genere habuerit, nisi etiam ipsius alienationis tenor in cunctis partibus sibi innotuerit, & sic explicitè cum omnibus suis qualitatibus *Natta cōf. 162. num. 32. & 34. vol. 1. Corn. cōf. 207. num. 8. lib. 1. Osaf. sequitur decis. Pedem. 179. num. 13. Ruin. cōf. 63. nu. 24. lib. 1. Paris. cōf. 47. num. 97. lib. 1. Crauett. cōf. 197. num. 14. Gabriel. cōf. 36. num. 60. lib. 1. Menoch. cōf. 439. num. 41. Surdus cōf. 105. num. 37. & 38. & cōf. 150. in fin. lib. primo.*

9 Pariter licet ex *Constitutione Regni Sancimus* ad petendam rem iure congrui statutus sit terminus vnus anni decurrendi à die denunciationis factæ, in Ciuitate tamen Neapolis non requiritur denuntiatio, sed currit annus à die scientiæ, ut in *Consuetud. prima de iur. congrui*, quo casu non sufficit scientia generalis, sed requiritur certa, & plena, ut *Napodan. tradit in eadem Consuetudine*, sequitur *Prosper Rendella de iure congrui fol. 285. vers. ex aliquo contractu num. 6. & 7.* Scientia namque debet esse de omnibus particularitatibus, & substantialibus, ut tempus dicatur currere *Ant. de Alexand. & Pisanell. in d. Consuet. fol. 333. liter. B. & C.* nec sufficit in confuso, cum debeat esse perfecta cum qualitatibus totius negotij *glos. in cap. concertationi de ap-*

pell. in 6. Alex. cōf. 114. colum. secunda lib. 1. Surd. d. cōf. 150. & scire non dicitur, qui qualitates actæ rei ignorat Caualc. dec. 12. nu. 37. Mascari. concl. 1201. num. 7. & 1293. num. 13. præsumpta autem scientia non sufficit, licet in contrarium adducatur Sforzia d. num. 47. qui sequitur Menoch. id perfunctoriè dicentem de recup. poss. remed. 15. nu. 116. allegando Soc. iun. in cōf. 37. lib. 4. num. 18. quid non dixit in loco prædicto, nec alibi, & scientia non præsumitur circa qualitates, quas scire debet, ut sibi præiudicet Surd. optimè in cōf. 7. nu. 40. & seq. vol. 1.

10 Amplius quamuis Princeps deposuerit, habuisse notitiam litis institutæ à patre, & processum, & acta videre potuisset, ex hoc suppleri non dicitur defectus probationum non factarum, & sic ex eo solo, quod litem agitatam à patre tempore minoris ætatis non ignorabat, non deducitur scientia, nec vera, nec præsumpta, quoad probationes extra processum, & scripturas existentes penes patrem, quæ indigent comprobatione, inferri tantum posset ad scientiam omnium, & singulorum, quæ deducta fuerant, quauis assumptum præsumptæ scientiæ militaret, cum verò nouissimè innotuerint prædicta deducenda cum scripturis prædictis, ex tunc currere incipit quadriennium, qua ratione ex communi sententia receptum est, tempus petendi restitutionem non currere à die maioris ætatis, sed à die scientiæ læsionis *Dec. cōf. 42. in fine, & cōf. 36. sub num. 9. Boer. d. decis. 39. sub num. 7. Ruin. cōf. 143. numer. 15. volum. 4. Bald. in eadem l. falsam, Soc. iun. cōf. 70. numer. 26. in fin. & numer. 31. lib. primo Alex. cōf. primo num. 14. lib. 4. Rota Roman. in decis. 1442. par. 3. Caldas in l. si curatorem habens in verb. infra legitimum tempus num. 3. Bursat. cōf. 160. num. 74. vol. 2. latè*

2. latè *Auendan. de exequend. mand. par. 1. cap. 12. num. 26. vers. facta tamen*, & restitutio quadriennij datur ex causa læsionis, tradit *Roman. conf. 123. num. 5. & conf. 369. num. 35.* de probationibus autem non factis deposuit Princeps cum iuramento, notitiam habuisse tempore supplicationis per ipsum oblata, non ante, & sic scientia læsionis, & defectus probationum faciendarum allegari non potest ex depositione prædicta, quæ insuper tanquam vnica confessio in ciuilibus non scinditur *glos. in l. si quidem C. de exception. l. fern. in cap. primo num. 11. de controu. inuest. fo. Faber in S. item si quis in fraudē Inst. de actionibus, Boer. dec. 243. & 339.* nec de alia scientia in genere deponat de ipsorum iudicio, considerantes litem institutam in sui beneficium notabilis quantitatis, ex qua iudicant, scientiam induci potuisse, quæ inferri non potest ad scripturas penès patrem existentes, & sic ad probationes exindè necessariò faciendas resultantes ex visura scripturarum.

11 Nec supina ignorantia poterit applicari in persona Principis actoris, cū nō teneretur perquirere à patre, vel Aduocatis, quæ scripturæ fortè in processu deficerent, & sic neque probationes faciendas ad confirmationem illarum, licet in genere litis ignarus non esset, cū insuper debuisset confidere de persona patris, & Aduocatorum, & sic non cogitabat, nec cogitare debebat se læsum in dictis probationibus faciendis, cū verò prædicta deducenda innotuerint, quæ in processu inuenire non potuisset, & eius genituræ inuentæ statim instet pro termino primi beneficii, sicquæ læsio causata ex alijs extra processum sufficiens est ad restitutionem obtinendam.

12 Nec est facienda vis, quòd potuerit informari à Procuratore litis,

de quo loquitur *Roman. in dicto conf. 481.* quoniam persona Procuratoris non est tantæ considerationis, vt ab eo sciri potuissent scripturæ non productæ, & probationes faciendæ, vt experientia docet. Insuper non est verum, scientiam Procuratoris esse scientiam Domini, vt fundat *Angel. in l. item veniunt S. peritum il secondo de petit. hered.* maximè in ijs Dominis, qui omnia gerunt per Procuratores *Surd. conf. 28. num. 102. lib. 1. & conf. 566. num. 4. lib. 4.* immò ex hoc solo inducitur læsio, quòd non ipse in iudicio fuit, sed tantum negotia à Procuratore tractata fuerint, vt tradit *Menoch. consil. 932. in fin. & demum Roman. loquitur, principalem potuisse informari à Procuratore de his, quæ à Procuratore gesta fuerunt, at in casu nostro cū agamus de scripturis existentibus penès Principem patrem, & de probationibus faciendis ad illarum comprobationem, rectè dicimus, nec Procuratorem scientiam habuisse, nec cum illo diligentiam adhiberi debuisse de prædictis ex processu non apparentibus.*

13 Quòd si penès se Princeps scripturas longo spatio habuisset, quas legisse præsumeretur, tunc non esset probabilis ignorantia *Natta dicto conf. 162. post num. 44. Surd. decif. 4. num. 7.* aut si probatum esset, illas vidisse, & legisse *Ripa in cap. cū M. Ferrariens. num. 132. de const. Ant. Corseti. in singularibus in verb. confessio num. 5.* vel si scripturæ prædictæ detentæ per patrem longè ante defunctum fuissent deindè penès hæredem *Aret. conf. 15. in fin. Tiraquell. dicto S. 35. glos. 4. num. 33. Benintend. d. decif. 69. Rota Bononiens. circa finem, & latius prædicta commemorat in alia decif. 71. nu. 6. Sforz. de restit. quest. 8. art. 10. in decimo, & ultimo casu, quæ in casu nostro consideranda non sunt tanquam non.*

Hh 2 de-

deducta, nec ex aduerso probata, & à veritate aliena, maximè cùm sumus in causa graui, & magni ponderis, in qua scientia præsumpta non sufficit, sed certa, & clara requiritur ex *glos. in d. cap. concertationi*, vbi *Geminian.* tradit *Alex. conf. 114. num. 4. lib. 1.* & *Felin. in cap. quòad consultationem de re iud.* & sic non data plena scientia, vt requiritur, circa prædicta omninò restituendus est Princeps ad petatum primum beneficium.

- 14 Quòad vltimum partis obiectum pro resolutione est aduertendum, primò, quòd *text.* ex aduerso còsiderati non sunt applicabiles ad casum nostrum, si enim ageretur de restitutione, quæ datur ex clausula generali *si qua mihi iusta causa videbitur*, putà ignorantie, absentie, aut alterius impedimenti iuxta *tex. in l. 1. ff. ex quibus caus. maior.* quæ ex iustis causis prædictis datur etiam maiori, veluti aduersus præscriptionem longi tēporis, de qua loquitur *Tbesaur. d. decis. 103. num. 5. cum sequ.* allegans *Benintend. d. decis. 69.* & *Roman.* etiam tradit in *conf. 149. in fin. Ruin. d. conf. 143. num. 16.* aut si minor successerit patri, & lapsum esset tempus adeundi ob aditionem non factam ab eo, cui successerit, de quo etiam *Ruin. conf. prædicto 119. num. 21. cum sequ. lib. 5.* siue in pacto redimendi elapso defuncto competenti, & in hac specie restitutionis possent procedere in contrarium allegata, vt præcedere debeat discussio contra tutorem ex mente *Bart.* quem allegant in *l. qui duos num. 7. ff. de reb. dub.* ea ratione, quia restitutio ex clausula generali nullam habet rationem de minori ætate, sed dùm taxat ex æquitate fundatur in iusta causa ignorantie, absentie, vel alterius impedimenti, probata etiam læsione *Surdus decis. 4. num. 12.* latè *Mandel. Alb. conf. 229. à num. 17. ad*

finem, Ioseph Ludou. decis. Perus. 55. num. 21. In casu autem nostro agimus de quadriennio concessio minoribus, non ex clausula generali aduersus negotium gestum cum defuncto, sed vt minoribus ex ipforum priuilegio, alia causa, vel læsione non probata aduersus ea, quæ cum ipsis minoribus, vel cum tutoribus eorum gesta fuerunt, & hoc quadriennium concessum per *text. in l. final. C. de tempor. in integr. restit.* subrogatum est loco illius vtilis anni de iure antiquo concessi cuilibet minori effecto maiori, vt disquirere possit gesta tempore minoris ætatis, & deliberare, si illa approbare, vel improbare sibi expediat, vt considerat *Surdus decis. 136. colum. vltima*, ideò optima ratione, statutum est, vt quadriennium non incipiat currere, nisi à die scientie læsionis, & sumus in restitutione concessa minori ex priuilegio minoris ætatis, seu simpliciter ex iusta causa à iure introducta absque alia probatione quòad gesta tempore minoris ætatis, & sic ex edicto minoris fundata tantummodò in læsione allegata, quo casu scientia tutoris non tollit eam, & est vera distinctio prædicta relata per *Sforziam de restitut. quæst. 22. art. 4. num. 28.* quam Pars vti autoritate carentem impugnare conatur, & illam comprobat *Ruin. in d. conf. 119. colum. penult. num. 21.* & *Roland. eod. conf. 10. num. 22. vers. nec obstant*, taliter declarantes *conf. Aret. 161.* aliàs 160. quos refert *Caualecan. de tutore num. 100. vers. nam eorum dictum, & vers. & solum minori, Mandel. eod. conf. 229. & Sforz. etiam quæst. 3. art. primo num. 5.* ratio est in promptu, quia ideò scientia tutoris nocet in restitutione, quæ datur ex clausula generali, ex quo restitutio prædicta non competit, nisi in subsidium, minori autem ex *tex. in d. l. fin.*

l. fin. competit simpliciter restitutio quadriennij, ideò hoc remedium extraordinarium non dicitur subsidarium, sed concurret cum ordinario, docuit *Natta in conf. 492. vol. 3.*

- 15 Amplius, & secundo, potest optimo iure defendi opinio contra *Bart.* tãquam communis, vt minor habeat electionem agendi contra tutorem remedio ordinario, vel in integrum restitutionis auxilium implorare, nullo ei per electionem præiudicio generato, probat *tex. in l. fin. C. si tut. vel curator. interu.* & competit eidem minori restitutio, nulla distinctione adhibita, an tutor sit soluendo, tradit *Aret.* in specie contra *Bart.* absque alia intelligentia in *d. conf. 160. à num. 4. circa fin. vers. secundo hoc suadet.* & propriè post *num. 6. vers. secunda conclusio*, secutus *Bald. & Angel.* per *tex. in d. l. fin.* qui procedit etiam in iudicijs, vt ibi *glos.* notat, idemq; *Aretin.* posuit in *l. Pantonius ff. de acq. hered.* hanc opinionem *Aret.* tanquam veriore, & communiorē amplectitur *Viuius decis. 501. lib. 3. num. 14. in fin. cum seq. & num. 17.* allegans insuper *Specul. in tit. de emphyt. num. 24. & Fulgos. conf. 7. num. 4. vers. ad tertium*, quos *Roland.* non allegat, & sequitur *Sforz. in quest. 89. art. 9. num. 84. in quinta ampliatione*, & notabiliter cōprobat *Hartman. Pistor. quest. 12. per tot. referēs*, fuisse decisum pro minore restituto ad probandum sine alio læsionis documento, quamuis tutor soluendo fuisset, licet diuersum putet in Procuratore; cuius munus est voluntariū, tutores verò coactè tutelam suscipiant, vbi videndus est, ideòque concludunt, hoc remedium extraordinarium concurrere cum ordinario, cum detur contra diuersos, veluti restitutio contra conuentos, actio tutelæ cōtra tutorem ex *tex. in d. l. fin.* vbi *Bart. in l. in prouinciali num. 4.* vbi *Ias. in fin. ff. de nou. op. nunc.* & alij relati per *Surd. conf. 95. nu. 20. cum duo-*

bus seqq. vol. primo, & rursus, quando restitutio pinguius prouidet, vt p *glos. fin. l. ult. C. si aduers. rem iud. Bar. in l. Aemilius num. 3. ff. de minor. Cald. in d. l. si curatorem in verb. implorent nu. 5. vers. limitatur etiam*, & *Pistor. in d. quest. 12. num. 14.* vt in hac specie, quoniam in restitutione minor releuatur à probatione læsionis, & sic faciliores probationes admittuntur, docet *Bar. in d. l. in prouinciali post num. 4. vers. si non est famosum*, & contra tutorem esset probanda læsio causata eius dolo, vel culpa, aliàs non teneretur *Curt. iun. in l. si ex falsis C. de transact.* cum in dubio præsumatur rectè administrasse *Menoch. conf. 22. num. 7. lib. 1.* item euitatur discussio, & saluat in casu nostro causam, & bona paterna pertinentia ad Principem heredem.

- 16 Tertiò, restitutio, quæ datur minori in contractibus omisso tutore etiam soluendo ex *tex. in d. l. fin. C. si tut. vel curat. interu.* procedit etiam in iudicialibus, quando ex lapsu temporis actio salua non remanet, veluti si non sunt producta instrumenta, vel testes (sicut in casu nostro) dicit *glos. in ead. l. final.* & sic succumberet, cum tractetur de magno præiudicio; secus verò si ageretur de modico præiudicio peremptionis instantiæ, ex quo tunc iterum agere posset, ita *Bart. in d. l. in prouinciali post num. 3.* sic declarando *tex. in l. properadum S. final. C. de iudic. vbi latius glos. Aretin. in d. conf. 160. glos. in Conf. minorum iura in verb. Procurator & Balb. de præscrip. 6. par. num. 39. Surd. d. conf. 95. in final. verb. & Pistor. ead. quest. 12. num. 12.* quemadmodum secundum prædicta fuit iudicatum per Regiam Camerā.
- 17 Vltimò ad confirmandam limitationem traditam per *Sforziam quest. 22. art. 4. sub num. 30.* vt regressus nō detur contra tutorem, quādo est persona, cui reuerentia debetur (quam Pars absque valida ratione subterfu-

gere conatur) affert vltra allegata per Sforziam doctrinam *Aret. in eod. conf. 160. post num. 8. vers. in casu autem nostro*, vbi etiam supposita vera opinione *Bar. in d. l. qui duos*, fundat, non dari regressum filio contra patrem, negligētem, nec restitutionem competere aduersus patrem tradiderunt *Doctor. relati per Cald. in d. l. si curatorem in verb. lafis num. 155.* quæ omnia tantò fortius procedunt in casu nostro, vbi Princeps est actor, in quo nulla calumniæ suspitio subesse potest, & in dubio restitutionem esse concedendam, inquit *Cald. post alios in d. l. si Curatorem in verb. implorent num. 6.* sicquē rectè reor, à religiosis Iudicibus petitum beneficium esse omnino concedendum, &c.

18 Fuit iudicatum pro Principe Tarsia, exhibitis prius articulis.

ARGVMENTVM.

De Aerarij munere, & officio.
Vbi præ cæteris demonstratur regulariter, non habere facultatem alienandi, nec Dominum obligationis nexu adstringendi, nisi in casibus particularibus hîc adnotatis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti series, eiusquē non indiligens animaduerso, & dilucidatio.*
- 2 *Ratificatio necessaria est expressa, uel tacita, ut quis velut ararius, vel institor, qui reuera non est, suum possit obligare principalem.*
- 3 *L. 3. ff. ad Macedon. quomodo intelligenda.*

Mādātū tacitū ex quibus inducatur. Contrahens scire tenetur conditionem illius, cum quo contrahit.

3 *Aerarius non est de numero illorum, qui liberam habent bonorum administrationem.*

Administrator cum libera equiparatur habenti speciale mandatum.

Aerarij munus, & num. 4.

.... *Domino praiudicare non potest.*

.... *non habet facultatem alienandi, nec Dominum obligandi, & n. 4.*

.... *alienare potest res illas, quæ multum procliuēs sunt corruptioni, & n. 4.*

Procurator cum libera potest pacisci, & paciscendo Dominum obligare.

At generalis Procurator sine libera administratione prodesse, & non obesse potest, et cum ratione.

4 *Institor, ararius, vel factor quando obligent Dominum, magistrali, quæ hîc subiicitur, distinctione dilucidatur quaestio.*

Vniuersitas prouidet Baroni de Camerario seu arario, & cum ratione.

Pro Principe Casertæ.

CONSILIVM XLVI.

X pluribus venit absol-
uendus Princeps Ca-
sertæ ab impetitione
Petri Experti, & socio-
rum ratione frumenti
eisdem venditi per Notarium Pom-
piliū Baronem assertum ærarium.

1 Primò, attentis his, quæ in facto deducta sunt pro parte Principis circa frumentum venditum, quod non ad ipsum pertinebat, sed ad Principis matrem hæredē Principis prædecessoris, cuius ordine frumentum venditum fuit tanquam peruentum ex præcedenti recollectione ante mortem Principis, ut testes notati deponunt, ex quibus dum actores asseruerūt in eorū petitione, pecuniā solu-
lutam

lutam Notario Pompilio cessisse in beneficium Principis, & frumentum similiter penes ipsum Principem remansisse, iudicium institutum corruit, quia nihil probatum est respectu frumenti, aut pecuniæ, quod peruenissent ad Principem, quod erat fundamentum intencionis dictorum actorum, & ex parte Principis probatum est contrarium, & insuper ad tollendas dubitationes fuit deductum, quod frumentum per Principem distributum suis vasallis peruenit ex sequenti recollectione anni 1595. & 96, post venditionem factam de mense Maij 1595. & sic prædicta venditio fuit facta frumeti recollecti in anno 94. ob quod prætentio Partis de distributione facta frumenti non procedit, cum non idem venditum, sed aliud frumentum sequentis anni fuerit distributum.

Secundò deductum est, Notarium Pompilium non fuisse ærarium moderni Principis, licet post mortem Principis patris absque ordine continuasset pro aliquo tempore, ut finem imponeret veteri exactioni, fuit quoque alius creatus ærarius, nec reperitur, Principem eidem Notario Pompilio commissionem fecisse, aut habuisse rata gesta per ipsum, ut ex facto patet; dum enim Notarius Pompilius nunquam fuit ærarius moderni Principis, non interest, quod fuerit prædecessoris, quia ad obligandum Principem, qui eum non constituit, fuisset necessaria ratificatio expressa, vel tacita ex his, quæ latè posuit *Innoc. in cap. ex parte Decani in princ. de rescript.* nec sufficit Parti, per testes deduxisse, Notarium Pompilium uti ærarium moderni Principis administrasse, & quod ita tenebatur, & habebatur, applicando *tex. in l. 3. ff. ad Macedon.* quoniam ex parte Principis contrarium fuit probatum, & ultra, quod illud intelligitur, si publicè ita habebatur, & sic contrahebat, & gerebat absque contradictione, ut latè dicitur, & notant *Doctores in l. si instituta-*

rem ff. si cert. petat. onus erat Partis insuper probare, quod hic prætentus ærarius, qui ad vendendum specialiter non fuit præpositus, quod vendere solebat, & emere, & alia similia gerere consueuerat nomine Principis, qui solitus fuisset eidem similia negotia vendendi committere, & ratificare facta ab eodem prætento ærario, casus est in *l. Titianus, quæ est l. fin. ff. quod cum eo*, & latè declarat *Bald. in rub. C. de constit. pecun. num. 10.* & in *cons. 334. creditor indigens circa fin. vol. primo*, vel pars deducere debebat specificè, quod erat ærarius, quod pro tali publicè habebatur, quod merces, & fructus emebat, & vendebat, & quod Princeps sciebat, & non contradicebat ad finem inducendi tacitum mandatum, ita *Bar. in cons. 79. quidam vendidit circa fin.* & latè *Affl. decis. 308. post num. 4. vers. in contrarium, & num. seq.* his verò cessantibus in nihilo Princeps potest esse obligatus, & Pars scire debebat conditionem Notarij Pompilij, cum quo contrahebat vulg. *l. qui cum alio ff. de reg. iur.*

3 Tertiò aduertatur, quod etiam si Notarius Pompilius fuisset à Principe creatus ærarius, adhuc Princeps ex facto venditionis frumenti non obligatur. Aerarius enim non est de personis, quæ liberam habent bonorum administrationem, quas enumerat *Bal. in l. unica num. 66. C. de confess.* quo casu administrator generalis cum libera æquiparetur ei, qui speciale mandatum habet, ut per *Las. in l. rescriptum §. fin. ff. de pact. per Affl. decis. 305. num. 4. & seq.* sed tantummodo videtur creatus ad exigendum, & conseruandum fructus, & talis potestas in creatione censetur data, ut tradit *Lanar. cons. 99. num. 6.* si igitur constitutus est ad exigendum, & recolligendum, ut *Afflic. quoque posuit in decis. 129. num. 11.* nullo modo quoad alia Domino poterit præiudicare, ut ibi per ipsum. Insuper ærarius dici

dici non potest Procurator generalis, & quamuis generalis Procurator esset, quia non habet liberam bonorum administrationem, nō habet potestatem alienandi, & Dominū obligandi, nisi tantummodò alienare res illas, quæ de facili corrumpi possunt *l. procuratorē cū glos. C. de procurat. & l. procurator totorū ff. eod. tit. vbi similiter glos.* Procurator enim cum libera potest pacisci, & Domino præiudicare *d. l. rescriptum S. fin. cum duabus ll. seq. ff. de pact.* sed generalis Procurator sine libera administratione prodesse potest, sed non nocere, quia tantummodò videtur concessum bene gerere negotium, non malè secundū *glos. in l. nam & nocere, vbi Bar. notat, & ceteri ff. de pact.* & hic est fortior casus, quia si Procurator generalis Domino nō præiudicat, in casu quæstionis nostræ tantò minùs ærarius, qui talem potestatem non habet.

4 Deniquè, quia specialis potestas non apparet, nō potest dici creatus, nisi ad exigendum, recolligendum, vt supra, & pariter ad defendendum, prouidendum, & gubernandum, vt passim obseruari videmus indistinctè in omnibus ærarijs, his stantibus, casus noster cum distinctione resoluitur, aut enim quis præponitur alicui negotiationi quæstuariæ, & tunc Dominum obligat contrahendo eius rei gratia, ad quam præpositus est, non tamen omne, quod ab eo geritur, obligat Dominum, sed tantummodò si eius rei gratia contraxerit *l. quicumq; S. non tamen ff. de instit. actio. Dec. in d. l. si institorem ff. si cert. petat.* aut verò quis præponitur ad vnum negotium, & tunc similiter obligat Dominum vtili institoria actione ratione illius negotij particularis *l. in eum ff. eod. tit.* si verò (accedendo ad casum nostrum) constituitur factor ad recipiendum, soluendum, prouidendum, etiā cum clausula *cum potestate negotiandi, & omnia alia faciendi, &c.* quod est fortius, & tunc Dominum non

obligat, nisi quatenus oportuerit emere, vendere, & negotiari pro sustentatione rei, & hoc modo possunt procedere expensæ, & solutiones, quæ fiunt per ærarios in molendinis, & alijs introitibus feudi, quæ necessaria sunt, quia videtur cōmissa gubernatio, & omnia, quæ sequuntur necessariò ex ea pro gubernio, in cæteris autè, & in puris redditibus Dominum non obligat, nisi quatenus in eius vtilitatem versum sit, quia videtur tantummodò commissæ administratio vtilis, & necessaria Domino, & nihil potest alienare, nisi quæ de facili possēt corrumpi, hæc omnia latè distinguendo posuit *Io. Faber*, qui erit omninò videndus in *S. si igitur num. 7. cum sequ. & num. 11. Instit. quod cum eo*, contrahens enim scire debebat se contrahere in causam permissam, & plus credere non debebat, quàm erat necessarium iuxta *tex. in l. final. ff. de exercitor. actio.*

Etenim quilibet Baro debet habere ab Vniuersitate vnum Camerarium, seu ærarium necessariò, qui exigat, & conseruet victualia feudi mediante solito salario, & talis persona assignari debet ab Vniuersitate ipsius periculo etiam ad tollendam controuersiam circa electionem personæ, cui non conueniat talia exercere iuxta *cap. Regni incip. Item collatores*, quod licet loquatur in Cameraio assignato p̄ seruitio Curie, procedit etiam in beneficium Baronis, vt declarat *Capyc. latè in decis. 118. d. nu. 3.* est benè verum, quod ærarij solent seruire, exigere, conseruare, distrahere, & vendere, & demum rationem reddere, vt latè *Frecc. de subfeud. lib. 2. autoritate 37.* per totam, sed non ex hoc sequitur, quod habeant liberum arbitrium distrahendi, prout libuerit, sed tantummodò solent Barones vt eorū ministerio pro venditione fructuum feudi, & nō sine ratione *Frecc.* vtitur illo verbo, *solent uēdere*, & quod absq; mādato Baronis possint nedum vendere,

vendere, sed obligare Baronem pro ratione pretij recepti pro quantitate frumenti venditi, & non consignati nullo modo probari poterit, immò culpa attribuitur emptori, qui ærario soluit pretiũ frumenti non consignati, quam consignationem emptor ipse procurare debebat.

Ideòq; cùm Notarius Pompilius à Principe non fuerit creatus, nec eisdem talia negotia vendendi commiserit, cùmquẽ ærarius simpliciter cõstitutus talem potestatem non habeat Dominum obligandi, nisi exigendi, gubernandi, defendendi, & ea faciendi, quæ pro conseruatione necessario requiruntur, actores, qui pecuniã soluerunt non consignato frumento, quod amplius ad Principissam pertinebat, Principẽ molestare non possunt, cùm pro illius venditione necessarium fuisset mandatum, quod non apparet, nec expressum, nec tacitum, & nulla ratione demonstrari poterit, teneri Principem pro venditione facta ab ærario absque mandato de re, vt prætenditur, vendita, non cõsignata, & ad ipsum Principem non pertinente, & propterea ex his omnibus venit meritò absoluendus.

Princeps per M. Cur. Vic. fuit absolutus, & Actores appellationem prosequuti non fuerunt.

ARGVMENTVM.

Annum concessum emptori ad præstandum fidelitatis iuramentum, & recipiendum afsecurationem à vasallis decurrendum post biennium ab expeditione assensus in forma Reg. Cancellariæ non incipere, nisi elapso prædi-

cto biennio, etiam si infra illud, vel ab initio fuerit expeditus ex verbis eiusdem Pragmaticæ, item ex forma assensus, nec non ex alijs considerationibus qua ingeniosè, qua perspicuè elicitur, & demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti descriptio.*
- 2 *Assensus expeditus in formam Regie Cancellariæ habet vim priuilegi, & inuestitura.*
Vasallus statim, ac Dominus ex parte sua adimpleuit, fidelitatis iuramentum præstare tenetur, & num. seq. in fin.
- 3 *Pragmaticæ ponderatio, & num. seq.*
- 4 *Dilatio finitur illius causa finita.*
Idquẽ procedit in utraque dilatione, hominis scilicet, & legis.
At hæc regula nõ est applicabilis huic controuersie, vt inf. nu. 13.
Dictionis post natura, & effectus, & num. 10. & 16.
Terminus præscriptus ad prosequendam appellationem an incipiat currere elapso primo termino impartito ad appellandum, vel à die interposita appellationis. ibid. in fine, & num. 16.
- 5 *Principis inuestitura secundum cõsuetudines feudales erat necessaria in primo concessionario, vt fidelitatem præstare teneretur.*
Ceterum fidelitatis iuramentum non erat tempore coarctatum, & n. 7.
Inuestitura in hoc Regno recessit ab Aula; verum illius loco successit priuilegium, vel breue testatum.
Nec est necessaria in successore, in quo sufficit confirmatio veteris, & iusta possessionis vasalli successoris.
Inuestitura nil aliud est, quàm possessio.

vetus

- *vetus confirmatur per iuramentum, quod præstant vasalli ipsorum Domino successori.*
Vasallorum asscuratio successit loco inuestiturae seu confirmationis.
Et huiusmodi confirmatio est petenda infra annum, & diem.
Infra quem est denuncianda mors feudatarij antecessoris.
Releuij solutio in hoc Regno est introducta in successore pro confirmatione seu inuestitura.
Asscurationis literæ hodie in Regno non aliter expediuntur in primo cõcessionario, & illius successore.
- 6 *Emptor feudi cum Regio assensu in hoc Regno iuramentum præstare non tenetur.*
Iuramentum dumtaxat præstatur in feudo, quod successionem quæritur.
Fidelitatis iuramentum ut præstet emptor, & à vasallis asscuretur infra certum tempus fuit nouissime introductum per Regiam Cancellariam, & deinde per Regiam Pragmaticam aliquantulum immutatum, & n. 14.
Assensus Regius sufficit, & aliud non requiritur, ut emptor remaneat adstrictus fidelitati, & seruitio.
Assensus, qui prius expediebatur, unica tantum clausula muniebantur.
- 8 *Eiusdem Pragmaticæ ponderatio in contrarium, & nu. seqq.*
Tempus si sit indeterminatum pro alicuius actus explicatione, sufficit quocunque tempore illum perfici.
At certo tempore præfixo non dicitur quis in mora, nisi eo tempore effluxo.
Quinimò est modico tempore expectandus.
- 9 *Verbum quoduis tam in lege, quam in Pragmatica debet aliquid operari.*
Voluntas dignoscitur à verborum expressione.
- 10 *Hæc duo iuris loca mirifice confirmant eandem D. Authoris sententiam.*
- 11 *Anni tempus post biennium ad præstandum iuramentum fuit concessum in fauorem emptoris, idcirco nõ*
- est restringendum.*
Assensus est gratia.
Gratia super materia stricta coarctatur.
Intelligendo, ut in expressis latissime interpretetur, & sic in ceteris non expressis fiet restrictio.
- 12 *Assensus, qui per Reg. Cancellariã in dies expeditur hac obuallatur clausula, ut infra annum decurrendum à die lapsi biennij præstetur iuramentum.*
Stylus Cancellariæ, vel alterius Curie, qui in decisionibus causarum declarat, & facit ius, ita ut leges scriptæ, est attendendus.
Forma consueta est seruanda, & ab ea minime est recedendum.
Iudex contra stylum iudicando, facit litem suam.
Stylus quando est redactus in scriptis habet vim statuti.
Rex non debet angustare vasallos iuris ignaros propter angustiam temporis, & illos circumuenire.
.... debet habere ratum quod fecit in assensus præstatione ibid. circa fin.
- 13 *Causa impulsua, quæ nõ curatur, præsumitur in dubio.*
- 14 *Anni tempus olim in assensibus inferbatur ad præstandum iuramentum decurrendi à die expeditionis memorialis.*
- 15 *Temporis expectatio quando potest utilitatem asserere, integrum tempus concessum erit expectandum.*
- 16 *Appellatio, & ipsius prosecutio currit de momento ad momentum.*
- 17 *Eiusdem Pragmaticæ solida, & ingeniosa ponderatio.*

Pro eodem cum Barone
Cassani.

CONSILIVM XLVII.

Princeps Casertæ dùm egit cōtra modernum Baronē Cassani super solutione restātis pretij Terræ prædictæ fuit ab eodem Barone reconuentus ad recipiendum eandem Terram, & ad restituendam quantitatem solutam, stante reuocatione contractus venditionis vigore *Constitutionis Constitutionem Diuæ memoriæ* ob nullitatem assensus ex causa iuramenti fidelitatis, & ligij homagij non præstiti per prædecessorem Baronem emptorem infra tempus à Regia Pragmatica introductum.

Allegat Baro, quòd licèt statutum sit, vt emptor præstare debeat iuramentum fidelitatis, & recipere assurationem à vasallis infra annum, decurrendum post biennium cōcessum ad expediendum assensum in forma Regiæ Cancellariæ, nihilominus si assensus fuerit infra biennium, vel in principio expeditus, annus prædictus non currit post biennium, sed à die expeditionis priuilegij assensus, & hoc attento à die expeditionis annus fuisset elapsus, & reuocatio facta ab emptore rectè processit; proinde articulus decidendus vertitur in eo, an currat annus circa præstationem iuramenti à die expeditionis assensus in forma Cancellariæ, vel post lapsum biennium, vt sic dilatio prædicta extendatur vsque ad finem integri triennij.

Princeps verò animaduertens, triennium non fuisse elapsum, cùm adhuc superessent viginti tres dies, porrecto memoriali in Collaterali Consilio allegauit, hoc onus præstationis iuramenti pertinere ad Baronem emptorem, qui adimplere pote-

rat absque impedimento, idcirco vel iuramentum præstare debebat, vel prouideri, quòd tempus anni nòdum elapsi non decurreret in damnum ipsius Principis, & remisso memoriali ad Sacrum Consilium, fuit interpositum decretum, quòd Baro infra decem dies præstet iuramentum ligij homagij, alias tempus non decurrat in damnum Principis, quatenus declarabitur, reuocationem nò subsistere.

2 Baro conatur fundare suam intentionem fortè infra scriptis medijs. Primò, nam licèt per Regiam Pragmaticam sit statutum spatium vnus anni ad præstandum iuramentum decurrendum post biennium, illud intelligendum erit, si priuilegium assensus ante biennium nò fuerit expeditum, quòd si iam ante biennium, vel in primo anno assensus fuerit redactus in formam Regiæ Cancellariæ, à die expeditionis decurrit annus alio spatio nò expectato; siquidem expedito assensu in forma Regiæ Cancellariæ, qui vim priuilegij obtinet, & inuestitura, dicitur contractus perfectus, & quia Dominus ex parte sua adimpleuit, vasallus debet statim fidelitatis iuramentum præstare iuxta *tex. in cap. primo S. inuestitura de noua forma fidelit. & in cap. primo quid præcedere, debe. inuest. an fidelit.* & proinde annus prædictus à die expeditionis decurrere debet.

3 Et licèt Reg. Pragmatica dicat, vt iuramentum præstetur infra annum decurrendum post biennium, similiter expressè statuit, vt non prius decurrat, quàm consignatum fuerit priuilegium in forma Cancellariæ, ex quo duorum alterum, vel quòd clarè per Pragmaticam decidatur, vt decurrat annus expedito priuilegio ex verbis prædictis, vel si per Pragmaticam non est decisis hic casus, quoniam ante biennium fuerit assensus expeditus, remanet in dispositione iuris communis, secundum quam vasallus statim perfecto cōtractu, & expedito

pedito priuilegio tenebatur iuramentum præstare ex supradictis.

- 4 Ad cuius confirmationem adducit regulam communem, quod finita causa dilationis finitur dilatio iuxta *tex. in l. si heres ff. de acq. hered. l. siue pars, vbi Bar. C. de dilatio. quæ procedit tam in dilatore data ab homine, quam à lege, vt Doct. dicunt in l. fin. C. qui admitt. vbi glos. ponit nonnulla similia, ex qua succedit, quod cum biennium sit concessum ad impetrandum assensum in forma Cancellariæ, & proinde post biennium datur dilatio pro iuramento præstando, expedito assensu, qui fuit causa dilationis, ex tunc à die expeditionis currere debet annus iuramenti præstandi, cum cesset causa dilationis ob assensum iam expeditum.*

Et demum allegabit, non esse faciendam vim in illis verbis, v3. *infra annum decurrendum post biennium*, quoniam si Pragmatica habuit respectum ad expeditionem assensus, ab eo die currit annus non expectato biennio, & non obstante illa dictione, *post*, quæ videtur denotare tempus biennij, & ipsius finem, quem contrahentes expectare solent pro expeditione assensus, ponderando doctrinam Paul. de Castr. in d. l. final. C. qui admitti, & in d. l. si heres num. 7. ff. de acquir. hered. quem alij Doct. sequi videntur, in quibus locis tradit, quod si per statutum dantur decem dies ad appellandum, & post decem dies alij sexaginta ad prosequendum, quod tempus sexaginta dierum incipit currere à die appellationis, & non post decem dies datos ad appellandum, quamuis adsit illa dictio, *post*, si igitur Pragmatica respexit ad expeditionem assensus, ibi *vt non prius decurrat tempus, quam consignatum fuerit priuilegium*, à die expeditionis computandus erit annus iuramenti præstandi.

- 5 Sed sustinendo partes Principis, quem defendimus, apertissime liquabit, Baronem fundare se non posse in

dispositione iuris, nec in intellectu Pragmaticæ.

Etenim de iure communi feudorum in primo concessionario requirebatur Regis inuestitura, & is fidelitatem præstare debebat *d. cap. primo S. inuestitura de nou. for. fidel.* sed ad præstandum iuramentum non erat tempus præfinitum, vt infra dicetur, in Regno autem non vtimur inuestitura, sed sufficit priuilegium, vel breue testatum *Iser. in cap. primo post nu. 3. vers. & sic videmus seruari in Regno quib. mod. feud. const. poss. & alij*, quos refert *Petr. de Greg. par. 2. quest. 4. nu. 2.* In successore verò similiter inuestitura non est necessaria, sed requiritur tantummodò confirmatio veteris inuestituræ, & iuxta possessionis ipsius vasalli succedentis, quoniam inuestitura nihil aliud est, quam possessio, vt eodem loco posuit *Andr. & in c. sancimus il primo post num. 2. vers. ex hoc patet, & vers. hoc verò irrationabiliter quo tempore miles*, quæ confirmatio intelligebatur, quando successorum iurabant vasalli, & sic assecuratio vasallorum successit loco inuestituræ, seu confirmationis, vt dicit *Andr. in d. cap. sancimus paulò ante nu. 3. & in cap. primo post num. 2. vers. maxime in Regno Sicilia de capit. Corrad. & in Constitutione minoribus col. 4. facta tamen denunciatione, vt per Iser. in cap. primo post num. 6. de feud. cognit. quæ confirmatio à successore debet peti infra annum, & diem ad *tex. in d. cap. primo de capit. Corrad.* Verum insuper est aduertendum, quod ad petenda hominum vasallorum sacramenta non est tempus determinatum, & præscriptum; sed tantummodò ad denunciandum mortem est annus, & dies, vt expressè dixit *Andr. in Const. post mortem vers. ad qua petenda*, quæ non intellexit *Affl. in cap. primo S. firmiter de probib. feud. alien. per Feder.* sicut notat *Modern. Liparul. ad Andr.* alios referens in *d. c. primo in princ. in verb. tempus de capit. Corrad. & proinde etiam**

etiam feudatarius est requirendus à Domino, ut iuramentum præstet, cum licet debeat polliceri fidelitatem, pro iuramento tamen præstando non est tempus determinatum, ut in *cap. primo, & secundo quæ sit prima causa benef. amitt.* & habetur etiam in *d. c. primo de capit. Corrad.* & demum in Regno in successore pro cōfirmatione, seu inuestitura introducta est solutio releuij, ut per *Andr. in cap. primo §. sed & res nu. 11. per quos fiat inuest.* Frecc. lib. 2. *authoritate 3. in princ. num. 2. & 3.* immò hodie facta denunciatione in actis infra annum, & diem, ac soluto releuio, non aliter expediuntur litteræ assécurationis, nec fit alia cōfirmatio, sed sufficit tantum descriptio in cedula, & hæc in primo concessionario, & successore. In emptore verò feudi similiter receptum est in Regno, ut iuramentum præstare non teneatur, quando emit cum Regis assensu, sed tantum pro feudo, quod successione quæritur, sicut expressè posuit *Ifern. in c. si minori circa finem vers. non utimur si de feud. defunct. milit. in d. cap. primo §. sed & res num. 11. vers. quia in Regno Sicilia, & in c. primo §. præterea si quis infeudatus in fin. vers. sic non limitatur de prohib. feud. alien. per Feder. ubi Capyc. in vers. sexta conclusio*, fuit tamen nouissimè introductum in Regia Cancellaria à tempore Eminētissimi Cardinalis Granuelæ, ut emptor præstet iuramentum fidelitatis, & assécuretur à vassallis infra certum tempus, quod deindè fuit mutatum per Regiam Pragmaticam, ut inferiùs dicetur, ex quibus patet, quòd citra Pragmaticam Pars fundare non potest, emptorem cōtractu perfectò, & inuestitura facta teneri statim ad præstandum iuramentum, quia de iure Regni emptor ad id nō cogebatur, nec tenebatur facta emptione cum assensu, qui sufficit, & requiritur, ut remaneat obligatus fidelitati, & seruitio, ut refert *Minad. conf. 10. n. 39. authoritate Andr. in c. 1. §. scriba de pro-*

bib. alien. per Feder. & iam forma assensu, qui prius expediebantur, benè nota est, adiecta tantummodò clausula, scilicet, *fidelitate tamen Regia, feudaliq; seruitio, & ad hoc, regijsq; alijs, & alterius cuiuslibet iuribus semper saluis*, & proindè, quia emptor alio iure non adstringebatur, non potest sumi argumentum de iure communi, cum in alijs etiam casibus præstandi iuramenti nō sit tempus definitum, & de iure Regni, quod attenditur, emptor erat liber à præstatione iuramenti, sed quoniā id ex forma Cancellariæ fuit introductum à tempore Cardinalis prædicti, & per nouellam Pragmaticam anni 1585. inhærendum est tantummodò verbis Pragmaticæ absq; alia interpretatione iuris, ex quo potius contraria dispositio resultaret.

7 Ex quibus redditur inane assumptum Partis, dum præsupponit, quòd si per Pragmaticam casus iste non est decisus, quòd remanet in dispositione iuris communis, cum attento iure cōmuni in illis casibus, in quibus esset iuramentum præstandum, non est tempus præfinitum, & in emptore erat particularis decisio, & usus, ut iuramentum præstare non teneretur, igitur remanet videndum, quid disponatur per Pragmaticam, & assensum expeditum.

Si assensum intuemur, res est expedita, quia in eo expressè dicitur, quòd iuramentum præstetur infra annum decurrendum à die lapsi biennij, adeò quòd attenta hac clausula non est locus disputationi, cum tam clarè loquatur, ut cauillari non possit, sed quoniam Pars prætendit, assensum debere intelligi iuxta Pragmaticam, videamus, an Pragmatica differat ab assensu, vel an sit intelligenda iuxta assensum expeditum.

8 Si verò verba Pragmaticæ attendantur, liquebit apertissimè, tempus anni prædicti nō decurrere, nisi elapso biennio, cum expressè dicatur, tempus statutum in assensibus emptori-

Ii bus

bus præstandi iuramentum nō currat à die datæ memorialis, sed post biennium concessum ad expediendū priuilegium assensus in forma Cancellariæ, & sic definitur certum tempus, q̃ decurrere debeat post biennium, proindè sicut vbi tempus est indeterminatum, sufficit, quocunq; tempore fieri iux. *tex. in l. qui fundū ff. de cōtrah. empt. per Crauet. cōf. 84. n. 13.* ità quādo certum est tempus præfixum, non dicitur quis in mora, nisi eo tempore elapso, immò is est etiā modico tempore expectandus, vt post *glos. Bald. Roman. Alex. & Ias. posuit Purpurat. in l. vinum n. 10. ff. si cert. pet.*

9. Secundò, Pragmatica clarè loquitur, vt decurrat tempus post biennium, si modò id esset restringendū, vt decurrat à die expeditionis assensus, illa verba post biennium essent inutilia, postquam iam ab anno 1570. fuerat biennium cōcessum ad expediendū assensum in forma Cancellariæ, quod non est dicendū, cū quodlibet verbum in lege, vel Pragmatica debeat operari ad *tex. vulg. in l. si quando ff. de legat. primo*, & postquā tempus expediendi assensum iam erat statutū, scilicet biennij, sufficisset dicere, quòd tempus prædictū currat non à die datæ memorialis, sed à die expeditionis assensus, si expeditio erat attendēda, & non lapsus biennij, & Prorex, si id voluisset, expressisset, expressit cōtrarium, nēpè vt decurrat post biennium, ergò hoc est attendendum *l. unica S. si autem C. de caduc. tollen.*

10. Tertiò, per Pragmaticā nō statuitur tempus anni simpliciter post biennium concessum ad expediendū assensum, sed insuper prouidetur expressè circa cursū anni, vt tempus anni prædicti decurrat post biennium, ideòq; nedūm conceditur annus post biennium, sed progreditur ultra, statuēdo, vt annus decurrere non debeat, nisi post biennium, & sic respicit Pragmatica extremitatem temporis biennij, quo casu licet assensus sit expeditus, quia

adhuc superest dies, tēpus prædictū non incipit currere, nisi ab vltima die biennij, casus est in *lin illa stipulatione si Kalendis ff. de verb. oblig. & in l. 4. S. final. ff. de condit. & demonstrat.*

11. Quartò, hoc tēpus anni iuramenti præstadi post biennium statutū est nō in fauorem Regis, cui præstādum est, sed in fauorē emptoris, qui grauatur ad præstandum iuramentū prædictū, vt maiorem habeat dilationem, idcirco non est tempus prædictum restringendum, vt per *Bar. in l. à filio S. alamo in princ. ff. ad Trebell. &* quia sumus in assensu, qui dicitur gratia, propterea quāuis assensus sit stricti iuris, & gratia super materia stricta restringatur, restrictio tamen fiet in ceteris nō expressis, sed in expresso latissimè interpretabitur, vt tradit *Camer. ex mente Iser. in c. Imperialem lit. G. fol. mibi 62.* ideòq; cū statuatur tēpus anni decurrendi post biennium, non est restringendum, vt prius incipere debeat.

12. Vltimò, si verba Pragmaticæ sunt clarissima, omnis controuersia cessabit, dicitur enim primò, quòd tempus statutum currat post biennium concessum ad expediendū assensum in forma Cancellariæ, subsequitur, vt non prius decurrat tempus præmissa faciendi, quā consignatum fuerit priuilegium cum clausula prædicta, ex quibus apparet geminata, & conformis dispositio, siquidē dixerat prius, vt decurrat post biennium, & deindè subdit, vt non prius decurrat, quā consignatum fuerit priuilegium cum eadem clausula, quæ clausula præcedens nihil aliud continet, nisi quòd tempus decurrat post biennium, ita quòd expressè statuitur, vt post biennium decurrat, attenda clausula prædicta, quæ repetitur non ad alium finem, nisi pro maiori declaratione, & quòd non expeditio assensus, sed lapsus biennij attenditur circa cursum anni prædicti, & sic in nihilo differt Pragmatica ab assensu expedito; hinc est introducta forma

in

in Regia Cancellaria, & expediunt passim assensus cum clausula prædicta, scilicet, *ut infra annum decurrendum à die lapsi biennij præstet iuramentum*, propterea stylus Cancellariæ est attendendus, qui declarat, & facit ius in decisionibus causarum, ut per *Afflict. in decis. 253. num. 4. Capyc. dec. 32. in final. verbis* de forma consueta Principis *Iser. in c. prim. S. inter Dominum post num. 3. vers. quasi à forma de prohib. seu. per Lothar.* ab illa cõsuetudine forma recedi non debet ex mente *Andr. ut supra Pern. conf. 3. nu. 6. Petr. de Greg. de concess. feud. par. 2. quest. 4. in fine*, & stylus Curix facit ius in decisionibus causarum *Abb. in cap. ex literis num. 6. de constit.* sicut leges scriptæ, & Iudex facit litem suam, si contra stylum iudicat *Calcan. conf. 118. col. 2. vers. quod nedum de stylo*, & quando stylus est redactus in scriptis, habet vim statuti secundum *Aret. in S. ex nō scripto n. 6. in fin. Inst. de iur. nat. gent. & ciu.* secundum quæ indistinctè assensus expediuntur, & forma assensus est attendenda, quoniam alias vasalli, qui respiciunt tenorem, & formam assensus expediti, si iuxta illum non haberent tempus integri triennij, utique deciperentur ex forma prædicta tradita à Rege, quatenus ex Pragmatica aliud resularet, quod nullatenus est dicendum, quoniam Rex munificus non debet angustare vasallos iuris ignaros per angustiam temporis, & illos circumuenire, ut dicit *Iser. in d. cap. sancimus il primo post nu. 2. vers. Rex munificus quo tempore miles*, de quo etiam *Frecc. lib. 2. d. autoritate, 3. num. 7.* tempore, quo Rex debet habere ratum, quod fecit in præstatione assensus secundum *Camer. in d. cap. Imperialem lit. R. fol. 46.* & proinde Pragmatica (quatenus aliquo modo interpretatio necessaria esset) potius debet intelligi secundum formam, & stylum Cancellariæ, & iuxta tenorem assensus ex prædictis, sed quoniam Pragmatica nullam

patitur dubitationem, & est conformis clausulæ in assensu descriptæ, restat tantummodò, ut cæteris leuioribus obiectis respondeatur, ex quibus confirmabitur iustitia, quam defendimus.

13 Regula in contrarium allegata, quòd finita causa dilationis finitur dilatio, obstare non potest, cum sit certum tempus adiectum rationibus supradictis, & ex multis alijs. Primò expeditio assensus infra biennium non fuit causa dilationis alterius anni circa iuramentum præstandum, quoniam ab anno 1570. statutus fuerat terminus biennij prædicti, quo tempore iuramentum ab emptore non præstabatur, dum deinde emanauit Pragmatica pro iuramento præstando infra annum post biennium, fuit ita pronunciatum ad designandum cursum anni prædicti, & finem termini concessi, minùs autem biennium multò ante statutum fuit causa finalis huius dilationis, cum hoc non dicatur, & in dubio præsumitur causa impulsua, de qua non est curandum, ut per *glos. in l. 2. S. final. ff. de donat. per Andr. in d. cap. primo S. scriba col. 2. vers. quod autè dicitur de prohib. feud. alienat. per Feder.*

14 Secundò, tẽpore Cardinalis Granuelæ, & ante Pragmaticam in assensibus inferebatur tempus anni ad præstandum iuramentum, decurrendi à die expeditionis memorialis, & sic poterat succedere iuramenti præstatio ante expeditionem assensus, qui poterat in forma expediri vsque ad finem biennij, quo casu assensus expeditio non erat causa dilationis iuramenti præstandi, fuit deinde immutatum per Pragmaticam, & concessa maior dilatio, cum semper vasalli differant iuramentum præstare ob varia impedimenta, propterea nõ sequitur, quòd assensus expeditio fuit causa dilationis alterius anni, cum id non exprimatur, & diuersimodè fuerit diuersis temporibus ordinatum,

sed potius impedimenta, & Partium negligentia fuerunt causa dilationis, igitur non cessat dilatio.

15 Tertiò, quando expectatio temporis potest afferre utilitatem, tunc debet expectari usque ad integrum tempus concessum, ut idem *Castro* posuit in *d.l. si heres in fine*, modò in specie, quam agimus, in hac temporis dilatione consideratur magna utilitas, quia sepè vasalli propter absentiam, & alia impedimenta sunt coacti differre usque ad ultimum temporis præfiniti, & multoties indigent dispensatione ob temporis cursum, sicut experientia docet, idcirco quia dilatio maior utilis est, & expediens, integrum tempus statutum est expectandum, & deniquè hæc regula non est considerabilis in casu nostro, quia Pragmatica non habuit respectum ad expeditionem assensus, ut mox inferiùs dicitur.

16 Postremò non obstat, quod de appellationis prosecutione dicitur, ut dies concessi post decem dies statutos ad appellandum currant à die interpositæ appellationis, non obstante illa dictione, *post*, cum fuerit habitus respectus ad tempus, quo appellatio differtur, quoniã termini sunt satis diuersi, & si de appellatione quærimus, currit appellatio, & ipsius prosecutio de momento ad momentum secundum *glos. 2. in Constit. appellationum tempora*, ubi etiam *And. & Afflict. num. 7.* & prosecutio appellationis necessariò ab appellatione dependet, & non debet dari medium interuallum inutile inter appellationem, & prosecutionem, & propterea attenditur dies interpositæ appellationis, ut idem *Paul. de Castro in d.l. si heres* considerat, & etiam in alijs exemplis, de quibus habetur quoque per *Bart. in l. pater §. primo ff. de adult.* in casu verò nostro iuramenti præstatio non dependet ab assensu, nec consequentiam habet necessariam, cum antea non præstatur, & sunt actus

diuersi, & separati, ut supra diximus, & deinde diuersimodè fuit ordinatum præstari etiam ante expeditionem assensus, ut supra, igitur termini prædicti non sunt applicabiles, & annus pro præstatione iuramenti non currit à die assensus expediti, à quo non dependet, sed post biennium, ut sunt clara verba Pragmaticæ, & assensus.

17 Et ut cesset penitus omnis etiam imaginaria dubitatio, aduertatur, quòd Pragmatica nedum noluit habere respectum ad expeditionem assensus, sed adhuc expedito assensu expressè statuit, ut annus prædictus currat post biennium: dicitur enim ibi, *ut non prius decurrat tempus præmissa faciendi, quàm consignatum fuerit priuilegium cum clausula prædicta*, si modò voluisset tantummodò attendere expeditionem priuilegij, simpliciter dixisset, ut non prius decurrat, quàm consignatum fuerit priuilegium, & non adiecisset cum clausula prædicta, quæ clausula, iubet Pragmatica, ut inseratur in priuilegio, quod consignatur, & est iam expeditum, si igitur clausula loquitur de tempore anni decurrèdi post biennium, & hæc clausula ponitur in assensu iam expedito, & cõsignato, noluit Rex attendere expeditionem assensus, sed lapsum biennij, postquam expedito assensu inseritur clausula prædicta, quæ nedum redderetur inutilis, sed falsa; si expeditio attendetur, vel non esset ordinatũ, inseri clausulam prædictam expedito priuilegio, ex quibus constat, reuocationem fieri non potuisse durante adhuc anno pro iuramenti præstatione, & proinde Princeps debet absolui ab impetitis per Baronem.

ARGVMENTVM.

Non est opus nouo argumen-
to, cum sit idem articulus, &
eadem materia cum præce-
denti.

S V M M A R I V M.

- 1 Inuestitura, quæ infra annum, & diē
est petenda, adstringit petitorē ad
fidelitatem pollicendam, & n. 4.
- 2 verbalis, siue abusiua non est il-
lius virtutis. ut per ipsam transfera-
tur ius in re, sed constituitur ius ir-
reuocabile ad consequendum feudum
à Domino.

Dominus propter huiusmodi inuestituram
tenetur ad præcisam feudi traditio-
nem, si vassallus petat, & offerat fide-
litatem.

Vassallus ratione habitæ possessionis di-
citur inuestitus, & hæc dicitur pro-
pria inuestitura.

Inuestitura propria, siue realis est ip-
samet feudi traditio.

Fidelitatis iuramentum ut præstetur,
necessaria est Domini petitio, siue
interpellatio, & num. 4.

Fidelitas virtualiter offerri videtur,
dum petitur inuestitura.

Tempus nequaquam statutum repe-
ritur in huiusmodi iuramenti præ-
statione, & n. 4.

- 3 Inuestitura vicem in hoc Regno obti-
net priuilegium, vel breue testatum
in primo acquirente.

.... veteris confirmatio in successore
fiebatur olim per vassallorum assicura-
tionem, & ipsorum iuramenta, sed
hodie fit per releuū solutionem.

Emptor præuio Regio assensu non te-
netur fidelitatis iuramentum præsta-
re secundum morem, qui in hoc Re-
gno inualuit, & n. 4.

Fidelitatis iuramentum dumtaxat

præstatur pro feudo, quod successione
queritur, & num. 4.

Ius non scriptum fuit introductum
per vsus, siue consuetudinis approba-
tionem.

Inuestitura non est facienda recusanti
facere fidelitatem num. 4. ubi su-
biicitur verus huius regula intel-
lectus.

- 5 Pragmatica ponderatio pro D. Au-
thoris sententia.

Argumentum à contrario sensu sumi
non potest à dispositione negatiue
concepta, à qua non inducitur affir-
matio.

Et occurritur duplici Partis ex ad-
uerso considerationi, & n. 6.

- 7 Assensus verba per Aduersarium
ponderata contra eundem retorquen-
tur.

- 8 Dilationis causa cessante cessat dila-
tio.

Ceterum præfata regula perperam ap-
plicatur præsentī controuersie.

- 9 Affertur nunc argumentum ab ab-
surdo vitando, quare annus non in-
cipiat currere à die consignationis
priuilegij.

Lex non debet esse frustratoria, inuti-
lis, & captiosa.

Sigilli appositio, & registratio solet
deferri.

Tempus biennij est consuetum pro re-
gistratione concedi.

- 10 Postrema, & ingeniosa eiusdem Prag-
matica ponderatio.

D. Regent. Rouiti laudes ibid. in
fin.

- 11 Decisio.

CONSILIVM XLVIII.

Pro eodem in eadem
causa.

Ausa Baronis Cassani allegatione non indigebat, cum tam clara sit iustitia pro Principe Casertæ, ut se ipsam defendat, verum ne allegationes contrariæ aliquid dubietatis asserere potuissent, volui denuò infrascripta adnotare, quæ ad causæ defensionem, & claritatem convenire videbantur.

Allegabat Aduersarius, quod Pragmatica non comprehendit specificè casum, de quo agimus, ut annus iuramenti præstandi currat à die cõsignationis priuilegij, & quod saltim debeat intelligi secundum dispositionem iuris communis, quo iure cautum esse dicit, vasallum teneri ad præstationem iuramenti statim contractu perfecto, & nunc addit, petentem inuestituram vnico contextu debere fidelitatem polliceri, & sic iuramentum fidelitatis præstare, verum hanc consequentiam adhuc in iure fundatam non video, nec ex præmissis necessario sequitur, siquidem licet inuestitura peti debeat infra annum, & diem, & illam petens debeat fidelitatem polliceri *c. primo de capit. Corrad.* tamen non limitatur tempus ad præstandum iuramentum fidelitatis, nec aliquo iure, aut doctrina fundari poterit, limitatum esse tempus de iure cõmuni circa præstationem iuramenti prædicti, immò contrarium apertè demonstratur.

Facta enim verbali, siue abusua inuestitura, per quam non quæritur ius in re *cap. ex ore de his, quæ fiunt à maior. par. Capit. c. per tuas vbi glos. in verb. in possessione de donat.* sed trāsferatur ius irrevocabile ad feudum consequendum à Domino, tunc tenetur

præcisè Dominus ad tradendum, si vasallus petat, & offerat fidelitatem, iuxta *text. in cap. primo §. inuestit. de nou. for. fidelit.* & habita possessione dicitur vasallus inuestitus, & hæc dicitur propria inuestitura *Ifern. latè in d. cap. primo nu. 3. de capit. Corrad. Bal. in cap. caterum de iud. Afflic. dec. 299. post num. 23. vers. 3. ad idem Hieron. Schurph. inter consil. feudalit. cons. 147. nu. 11. & Minsynger. singul. obseruat. cent. 4. obseru. 61.* præcedit ergo inuestitura verbalis, subsequitur exhibitio, seu promissio fidelitatis (si non remittatur) & deindè fit inuestitura realis, quæ est traditio, sed tempus pro iuramento fidelitatis præstando non est taxatum, quia si sufficit, petendo inuestituram polliceri fidelitatem, igitur non eodem tempore vasallus cogitur ex sui parte polliceri, & præstare iuramentum prædictum, & proindè requiritur Domini requisitio ad *tex. in §. est & alia quæ sit prima causa benef. amitt. ibi, si petierit Dominus,* immò dicò, quod sufficit petere inuestituram, licet non offeratur fidelitas, quia petèdo inuestituram, satis videtur offerri *glos. notab. in c. primo §. final. vers. à fidelitate per quos fiat inuestitura, & ibidem Ifern. sub num. 18. & clariùs in d. cap. primo nu. 2. de capit. Corrad. Guid. Pap. decis. 167.* igitur sufficit petere inuestituram, vel ex abundanti polliceri fidelitatem, & Dominus tenetur facere inuestituram, & iuramentum recipere, *si tibi placuerit*, dicit ibi *glos.* propterea tẽpus statutum est in petenda inuestitura, sed non in præstatione iuramenti, quod remitti potest, & non præstatur, nisi Dominus voluerit.

In Regno autem non vtimur inuestitura, sed sufficit priuilegiũ, vel breue testatum in primo acquirente, in successore dicitur confirmatio veteris inuestituræ, loco cuius successit afsecuratio vasallorum, & ad petenda iuramẽta vasallorum neque est tempus

pus determinatum, vt apertis verbis posuit *Iser. in Constit. post mortem in fin.* & hodie sufficit releuij solutio, vt latius in primis allegationibus fundauit. In emptore verò in Regno mos introduxit, vt iuramentum fidelitatis præstare non debeat, si emerit feudum cum assensu Regio, sed tantum præstatur pro feudo, quod successionem quæritur, & hæc sunt verba *Andrea* clarissima in pluribus locis iam allegatis, & miror, quomodo Pars dicat, non reperiri statutum scriptum, vt emptor non teneatur iuramentum præstare, sed quod potius hæc emptoris obligatio in desuetudinem abierit, postquam idem sine dubio importat asserere, quod *statutum est in Regno*, vel *non utimur in Regno*, vt *Andr.* dicit, vel quod *mos fuit in hærede introductus*, non in emptore, vt dicit *Frecc. lib. 2. autoritate 2. vers. hic quaso de noua quæst. nu. 11. in fin. & seq.* & alibi dicit *Andr.* quod sic se habet consuetudo, mos, & forma Curie, & quod ius dicitur etiam non scriptum, quod usus approbavit *S. ex non scripto Inst. de iur. natur. & Andr. in d. cap. primo S. sed & res num. 7. & post num. 8.* ubi de releuio loquitur *per quos fiat inuest.* si igitur de iure communi tempus ad præstandum iuramentum limitatum non est, & in Regno ius est introductum tantummodo in successore, quomodo aduersarius vult iuuari dispositione iuris communis, vel Regni, vt emptor teneatur præstare iuramentum expedito assensu, quatenus per Pragmaticam hoc non decidatur, certè non video, nec coloratam rationem, & dum negari non potest, requiri interpellationem, ex qua aperte confirmatur, non adesse tempus præfinitum, dum vult iuuari dispositione iuris communis, pro interpellatione ponderat aduersarius clausulam in assensu positam, scilicet, *volumus, & mandamus, quod infra annu, &c.* & sic ex clausula in assensu posita inducere conatur, de iure communi esse præfi-

xum annu iuramenti præstandi, quod certè non est admittendum, & dum clausula assensus est attendenda, res est expedita, vt infra dicetur.

4 Amplius, tempus anni, & diei statutum est ad petendam inuestituram, vt in *cap. primo S. præterea si quis in feudatus de probib. feud. alienat. per Feder.* & sufficit vasallo petere inuestituram infra tempus prædictum, & polliceri fidelitatem, dicit ibidem *Andr.* & habetur in *cap. primo de capit. Corrad.* & licet *tex. in S. primo S. nulla per quos fiat inuestitura* disponat, non esse faciendam inuestituram ei, qui fidelitatem facere recusat, non ex hoc sequitur, quod sacramentum fidelitatis debeat præcedere, cum hoc intelligatur effectualiter, quid præcedere debet inuestitura, an fidelitas, vt præcedat inuestitura, & si est petenda inuestitura infra annum, & diem, & sic differri usque ad ultimam diem, pro præstatione tamen iuramenti non est tempus certum, nec limitatum, ideoque sufficit polliceri fidelitatem, & si non est præstandum ad diem certum, requiritur interpellatio secundum *Isern. in cap. primo S. sed nec alia iustior post nu. 34. quæ sit prima caus. benef. amitt.* Est benè verum, quod si feudum est nouum, vel vetus Domino possidente, tunc Dominus peteret fidelitatem, potest enim dicere Dominus, paratus sum inuestire, iures, & non expectatur annus, & sic requiritur petitio, declarat *Andr. in d. cap. 1. S. est & alia post num. 4. quæ sit prima causa benef. amitt.* debet namque vasallus petere inuestituram infra annum, vel iurare fidelitatem requisitus, dicit *Iacob. de Ardiizon. in sum. in tit. quibus modis feud. amitt. c. 55. prima col.* post *vers. omittendo*, & *col. 2. post vers. amittit ergo*, & *col. 3. in princ. ibi, uel nisi admonitus fidelitatem iurare noluerit*; casus autem noster fortior est, sumus enim in emptore, ad quem feudum peruenit per alienationem cum consensu Domini, & in emptore non utimur,

vtimur, quòd iuret fidelitatem pro feudo empto, sed tantum pro feudo, quod successione quæritur, & sic ad sacramentum vasallorum petendum à Rege in feudo prædicto, non limitabitur tempus anni, & diei, ex quo nõ fit inuestitura, nec fidelitas pro feudo empto, & vbi præstatur sacramentum, est petendum à Rege, sic specificè declarat *Ifern. in d. cap. primo §. si minori circa fin. si de feud. defunct. milit.* & in *d. cap. primo §. prætereà si quis infeudatus post verbum à proprio Domino de prohib. feud. alien. per Feder.* igitur intelligentia Partis, & interpretatio extra Pragmaticam nõ potest habere subsistentiam vltra superius allegata, cum præstatio iuramenti ab emptore fuerit introducta à tempore Illustrissimi Cardinalis Granuelæ, vt suprà diximus.

- 5 Si verò Pragmaticæ formam, & verba attendimus, apparebit, rem procedere sine disputatione: loquitur enim Pragmatica de cursu termini anni prædicti, expressè statuendo, quòd nõ decurrat à die datæ memorialis, sed post biennium, & sic denotat extremitatem temporis biennij, quoniam non simpliciter datur biennium ad expediendum assensum, & post biennium annus ad præstandum iuramentum, vt Pars exemplificat, sed quòd decurrat post biennium, & sic denotat extremitatem temporis, & quòd integrum tempus expectetur, quod fortius fundatur ex illa *l. in illa stipulatione, ff. de verb. oblig. vbi Paul. de Castro* apertè confirmat, non obstante Partis intelligentia.

Et vt tolleretur omnis dubitatio, hæc clausula repetitur in Pragmatica, dum in priuilegio consignato inferitur non ad alium finem, nisi quia non expeditio, sed lapsus biennij attenditur circa cursum anni prædicti, vt primo loco latius diximus; nec obstant considerationes aduersarij. Prima scilicet ex vi argumenti à contrario sensu, ex

illis verbis, *vt non prius decurrat, quàm consignatum fuerit priuilegium cum clausula prædicta*, ergo consignato priuilegio currit, siquidem si Pars vult fundare, quòd Pragmatica statuit, vt annus currat à die consignationis, frustra fuissent appposita verba negatiua, sed potius statutum fuisset per verba affirmatiua, vt curreret consignato priuilegio, & proinde quia hæc repetitio est concepta per verba negatiua cum clausula supradicta, à dispositione negatiue concepta non inducitur affirmatio, nec sumi potest argumentum à contrario sensu *Bald. not. in l. 2. in fine C. de conditio. inser. Alex. latè videndus in cons. 26. & cons. 150. nu. 20. vol. 5. & alij*, quos refert, & sequitur *Surd. decis. 185. num. 24.* & in casu nostro id tantò magis nõ procedit ex duobus. Primò, quia consignationis dies apparere non potest, vt modò dicitur. Secundo, quia Pragmatica prius per verba affirmatiua iam dixerat, quòd currat annus post biennium, & si voluisset attendere consignationem, & expeditionem, id simpliciter dixisset, & non iussisset inferi clausulam prædictam in assensu expedito.

- 6 Secunda Partis consideratio non obstat, dum prætendit, quòd repetitio dictæ clausulæ in assensu consignato non designat cursum anni post biennium, sed repetit conditionem, & obligationem emptoris circa iuramenti præstationem, & quòd denotat, vt annus currat consignato priuilegio, & proinde in assensu consignato inferitur, siquidem hæc consideratio apertam contradictionem continet verbis expressis eiusdè Pragmaticæ, non enim Pragmatica loquitur de onere iniuncto emptori ad præstandum iuramentum, quia de hoc non agebatur, nec dubitabatur, sed tantummodò est facta prouisio circa cursum anni prædicti concessi ad iuramentum præstandum, dum ergo primo loco in Pragmatica ponitur clau-

clausula, quòd annus decurrat post biennium, & subsequitur, vt non decurrat priusquam consignatum fuerit priuilegium cum eadem clausula in priuilegio consignato, videamus, quæ clausula inseritur, nam si in assensu iam expedito ponitur tantum obligatio emptoris pro iuramento præstando, vel ponitur clausula, vt annus ex tunc currat, postquam consignatum est priuilegium, Pars benè dicit, sed quia aperte Pragmatica statuit, vt non currat tempus, nisi consignato priuilegio cum dicta clausula, quæ loquitur de cursu anni post biennium, & in assensu expedito apertius clausula inseritur, vt annus decurrat à die lapsi biennij, hæc Partis consideratio non subsistit, quoniam si Princeps voluisset, vt expedito priuilegio annus curreret, in priuilegio consignato insereretur clausula, vt ex tunc à die consignationis decurrat, & non à die lapsi biennij.

7 Et quia verba assensus clara sunt, Aduersarius conatur illa subterfugere, prætendens, quòd verba prædicta assensus vltèrius protrahuntur, dum dicitur, quòd infra annum decurrendum à die lapsi biennij concessi pro expeditione assensus, ita quòd non videtur statutus certus terminus in assensu, sed relatiuè ad biennium concessum, & propterea expedito priuilegio ante biennium currat annus, sed hic intellectus nulla ratione est attendendus, statuitur namquè expressè in assensu, quòd currat annus à die lapsi biennij concessi pro expeditione assensus, & sic non respicit tantum biennium, sed quòd currat annus à die lapsi biennij, & propterea dicere, quòd disponatur, vel sequatur, vt expedito priuilegio currat à die expeditionis, si hæc consequentia rectè procedit, quilibet facillè iudicabit.

8 Deniquè dum Pars allegabat, cursum anni incipere à die expeditionis ex regula illa, quòd cessante causa di-

lationis cessat dilatio, fuit responsum, id applicari non posse ad casum nostrum, ex quo causa dilationis anni non fuit expeditio assensus, & nunc, quia id negari non potest, Aduersarius affirmat, causam dilationis biennij fuisse, vt Partes commodius assensus expeditionem procurare valuissent, ita quòd expedito priuilegio biennium est extinctum, quæ saluatio posset procedere, si quæreremus de biennio concesso pro expeditione, sed nos loquimur de dilatione anni prædicti, & si expeditio assensus non fuit causa dilationis istius anni, quæ alia causa fuit, quæ ante biennium cessauerit, si igitur alia non allegatur, quomodo Pars vtitur regula prædicta?

9 Postremò aduertatur, quòd nullo modo dici potest, annum currere à die consignationis priuilegij, siquidè primo loco expeditur memoriale per verbum *fiat in forma*, vt est clarum, & in memoriali notatur dies, pro expeditione verò concessum est biennium, modò quando assensus infra biennium expeditur in forma Regiæ Cancellariæ, in priuilegio non apponitur alia dies, nisi dies notata in memoriali per verbum *fiat* ratione iuris anterioris, & ita simpliciter sub eadè die memorialis registratur in Cancellaria, ex quo sequitur, quòd non potest demonstrari dies expeditionis, quia non inseritur dies, quando consignatur, vel expeditur, sed dies memorialis antea expediti, si igitur non constat de tempore consignationis, frustra deberet intelligi, quòd annus currat à die consignationis, quod esse non debet *l. ait prator*, vbi *Ias. in princ. ff. de iureiur.* & contrahentes facillè deciperentur, sicquè lex esset frustratoria, inutilis, nō proportionabilis, vel captiosa, quod esse non debet ad *tex. in cap. erit autem lex 4. distinct. per Ias. & alios in d. l. ait prator ff. de iureiur.* nec consignatio poterit apparere ex registratione, quæ fit in Regia

Regia Camera, vel ex appositione sigilli, quia Pars iam fatetur, & verum est, quod registratio, & sigilli appositio differri solet, & datur similiter tempus biennij pro registratione, & Pragmatica non loquitur de registratione, sed de consignatione priuilegij cū eadem clausula, & sic lex non debet super incerto vagari.

- 10 Et vt tollatur penitus omnis subauditus intellectus, notandum est, quod illa verba, *vt non prius decurrat tempus, quam consignatum fuerit priuilegium cum clausula prædicta*, ponuntur pro maiori claritate, & ampliatiuè, quoniam poterat dari casus, quo lapsus esset biennium, & assensus non esset expeditus in forma Cancellariæ, vt multoties contingere videmus, & quia lapsu biennio impetratur dispensatio pro expediendo assensu, non erat conueniens, quod annus iuramenti curreret post biennium incipitum à die memorialis, si non esset assensus in forma expeditus infra biennium, quia potuisset fortè esse elapsus etiã triennium tempore dispensationis, ideòq; nedum statuitur, vt annus currat post biennium, sed vt neque currat, nisi fuerit priuilegium expeditum, & additur, vt sit expeditum cum clausula prædicta, ad denotandum iuxta dictam clausulam, quæ inferitur in priuilegio expedito, vt non currat, nisi post biennium, & expedito priuilegio secundum clausulam in eodem assensu positam, quæ simpliciter, & clarissimè loquitur, expedito iam priuilegio, vt annus currat à die lapsi biennij, quemadmodum vsus Cancellariæ declarauit, si declaratio necessaria esset, à qua forma Cancellariæ nullo modo recedendum est. Ex quibus patet, quod sit clarissima iustitia Principis, in cuius fauorem facile reor, peritissimos Iudices sententiam dicturos.

Contrarias pro Barone Cassani partes acerrimè sustinuit Dominus, & Præceptor meus Scipio Roui-

tus hac nostra, Patrumq; ætate I. C. celeberrimus, & nemini secundus, tunc Aduocatus, & Feudista maximus, nunc meritis Regens, qui in eodem articulo satis amplas confecit allegationes impressas in suis *Commentarijs* omni eruditione refertis, & sempiterna memoria condignis subtit. *de feudis Pragm. 23. num. 9. cum seq. usque ad finem.*

- 11 *Princeps fuit absolutus per sententiã latam cum interuentu Collateralis Consilij.*

ARGVMENTVM.

Feudalis contractus reuocatio nūm competat vtrique ex contrahentibus.

Et in casu reuocationis an altrinsecus fiat restitutio rei cum fructibus, & pretij cum legitimis vsuris.

Post hæc an pactio tollens huiusmodi reuocationem sit de iure valida cum non nullis alijs eandem materiam concernentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti species in tres iuris articulos contracta.*
- 2 *Feudalem contractū reuocandi vterq; ex contrahentibus liberam habet facultatem ante assensus impetrationē ex particulari huius Regni sãctione. Pupillare priuilegium est, contractum ex parte claudicare. Pupillus habet electionem si velit stare contractui nullitatis vitio laboranti. Venditor, & emptor sunt contrahentes, & adinuicem correlatiui.*

Feu-

- 3 Feudali contractu reuocato restitui-
tur emptori pretium cum usuris, &
venditori res una cum fructibus, &
cum ratione.
Nullitas contractus quid operetur.
.... multum distinguitur ab illius
rescissione.
Clausula illa, saluo Regio assensu, adie-
cta in rei feudalis alienatione cuius
sit virtutis. ibid. in fin.
- 4 Feudalis contractus reuocatio per le-
gem huius Regni inducta, ratione,
utilitateq; publica est subnixa.
Factum proprium refragans publi-
ca utilitati iure publico introducta
quilibet potest infringere.
Ius publicum priuatorum pactis tolli
non potest.
Contrahens quando possit a contractu
discedere.
Fideicommisso subiecta res vendita
ab eodem venditore poterit reuocari.
- 5 Feudi reuocandi facultas fundata su-
per iure speciali facit, ut ipsa semper
inconcussa permaneat, tolluntur au-
tem pacta eidem facultati quouis
modo contraria, & num. 11. in fin.
ubi assertur punctualis Frec. tra-
ditio.
Prohibitum principaliter ubi aliquid
reperitur, non est per indirectum per-
mittendum.
Ass. distinctio super illa questione, an
valeat pactum, ut non liceat renocare
contractum adhibito iuramento.
Sed refellitur a Frec.
Cuius opinio vehementer iuuatur ver-
bis Constit. Constitut. diuæ mem.
Iuramentum interpositum, & stipu-
latio pœnalis non semper curantur:
interdum. n. sunt nullius momenti.
Recensetur motuum Partis ex aduer-
so fundatum super traditione Io. de
Amic. substatuētis, valere pactionem
illam, per quam renunciatur facul-
tati reuocandi venditionem virtute
d. Constit.
- Cui occurritur multifariam, multisq.
modis num. 7. cum seqq.
- 6 Prohibitio alienationis feudorum an
fuerit introducta iure priuato, vel
publico, & n. 9.
Lex vetans non est alia via deludenda.
- 8 Feudalis contractus initus sine assen-
su, quam producat actionem pro il-
lius reuocatione.
Pactio quando sit inualida ad priui-
legium tollendum.
Dominus quando reuocet cum iactu-
ra feudatarij, qui negligens fuit in
reuocando.
Feudalis contractus si nullitatis vitio
sit aspersus ob defectum assensus,
omnia pacta in contrarium quouis
modo concepta in irritum cadunt.
ibid. in fin. & n. 13. & 14.
- 9 Constitutiones feudales una cum
Const. Constit. per Io. de Amic.
adducta contra eundem ingeniose
retorquentur.
- 10 Feudorum, quæ dantur propter serui-
tia Reip. præstanda, est prohibitum
commercium absque Regio assensu.
Et si alteri legentur an debeatur esti-
matio?
.... processerunt a publico.
.... appellantur a iure ciuili militia.
.... habuerunt initium ex Imperiali
munificentia.
- 11 Const. Constitutionē, quæ venit am-
pliatiue, quid noui induxerit.
Princeps secularis quando possit, vel
non possit dispensare super iuramen-
to, vel illud tollere.
Utilitas publica quando urget in con-
trarium non attenditur iuramentum.
Actus iurati quando includantur sub
Principis mandato.
Lex edita censetur pro bono publico.
- 12 Aduersarij triplex prætensio.
Quæ tamen vana demonstratur n. seqq.
Fidem fallere est admodum graue.
Feudi reuocatio quando fit a vendi-
tore, unum ius est constitutum circa
accessoria diuersum ab eo, quod vi-
get, emptore reuocante secundum unā
opinionem, quæ tamen cōfutatur inf.
nu. 18.
- 13 Actus factus aduersus legis disposi-
tionē cum clausula annullatiua est
ipso

ipso iure nullus, idq; pluribus exornatur, & producit ad statutum.

Principali extincto omnia dependentia, & accidentia corruunt.

Reuocatio vigore dictæ Const. Cōstitutione statim habet effectum suū, executionem, & perfectionem. ibid. in fine.

- 14 *Feudi quauis machinatio, nedum alienatio est inhibita de iure communi feudorum.*

Eadem prohibitio est confirmata de iure Regni, nec non aliquid noui inductum.

Feudalis contractus ante assensus impetrationem stat in finibus prohibitionis, & manet aspersus vitio nullitatis, quamuis adsit spes reconuallidationis.

- 15 *Contrahentibus non est licitum eludere iuris dispositionem per mutationē verborum.*

Prouentus non computantur cum introitibus Terræ, & cum ratione.

- 16 *Iuramenti vim habet fides præstita, etiam si dictum esset sub fide sua de Cauallero.*

Imò importat minùs, quàm iuramentum huiusmodi promissio, & cum ratione.

Iuramentum præstatum Deo.

- 17 *Feudum vendere promittens, ad nihilum tenetur non impetrato assensu.*

Reuocatio reuocationis, si intercedat in aliquo feudali contractu, erit tūc necessaria noua dispositio, & nouus contractus, & super nouo contractu nouus assensus.

- 18 *Assensus Regius in memoriali expeditio per verbum, fiat, facit gratiam perfectam.*

Dolus, & fraus nemini debet patrocinari.

.... dum in aliquo actu intercedit, de dolo actio competit.

.... facit interdum censeri actum completum, licet sit omnino prætermissus.

Assensus expeditio solita est procurari ab emptore.

19 *Decisio trium articulorum.*

Exceptio pacti non concernentis venditionem rei feudalis valide apponi potest.

CONSILIVM XLIX.

Pro Ducissa Sanctæ Agathæ.

Ausa hæc, quæ vertitur inter Ducissam Sactæ Agathæ cū Marchione Paduli, tres articulos cōtinet, in quibus ex infra scriptis pro Ducissa proculdubio iudicandum erit.

Primum, an ius reuocandi venditionem rei feudalis nedum venditori competat, sed etiam emptori.

Secundum, an reuocato cōtractu fiat restitutio pretij cum interesse, & rei cum fructibus, vel compensabitur interesse cum fructibus.

Tertium, an pactum adiectū, quod in casu reuocationis faciendæ emptionis Terræ Paduli per Ducissam, fructus intelligantur compensati cum interesse, aliquo modo substineri possit.

- 2 Primus articulus nec modicam controuersiam habet, posse scilicet alterum ex contrahentibus infringere contractum initum super re feudali, & illum proprio iure reuocare, ante expeditionem Regij assensus, cū sit casus prouisus per Cōst. Regni Cōstitutionem diuæ memor. quæ contrahentibus permittit contra propria gesta venire, & contractum infirmare, siue venditor, aut similiter emptor ab emptione discesserit, iuxta ea, quæ posuit *Frec. in 2. lib. sui operis in verbo à Regnicolis in princ. f. 105. & in finalibus verbis*, vbi de communi obseruantia testatur, licet arguat, posse substineri contrariam partem relatus à *Liparulo in cap. primo S. Imperator Lotharius in verbo emptorem lit. G. de prohib. feud. alien. per Feder. Cōstitutionem* enim prædicta dat facultatem reuocandi

uocandi nedum alienantibus, sed etiam contrahentibus, ad demonstrandum, quod nedum venditor alienans, sed emptor quoque contrahens habet ius reuocandi speciali, & proprio iure, cum ratio diuersitatis magis in vno, quam in alio non possit assignari, etenim dum contractus nullus est, & à lege prohibitus, quilibet ab eo discedere poterit, ut dicetur inferius, & pupillare priuilegium est, ut ex parte claudicet contractus, & in electione pupilli sit stare contractui nullo ad *tex. in l. Iulianus S. si quis à pupillo ff. de action. empti*, de quo per *Camer. in cap. Imperialem lit. D. f. 59.* ideò in cæteris tam emptor, quam venditor à contractu nullo discedere poterit omnino, & dum *Constitutio* dat facultatem reuocandi contrahentibus, non potest intelligi de venditore dumtaxat, cum contrahentes sint venditor, & emptor, & ad inuicem correlatiui *l. fin. C. de cupress. lib. 11.* quam conclusionem per optimas rationes in terminis *Constitutionis* verissimam esse affirmat *Gumias Siculus in cap. si aliquem in verb. mortis num. 39.* & pariter vsu receptam videmus passim in Sacro Consilio, ut emptor eodem beneficio reuocandi vti possit, quemadmodum in casu, de quo agitur, facta reuocatione per Ducissam fuit Terra Paduli restituta Marchioni, licet contrarium videatur sequi *Frec. d. lib. 2. in verb. à Regnicolis non ponitur una questio in fin.* sed adhuc dicit, seruari contrarium.

3 Secundus articulus similiter nullam videtur habere difficultatem, ut reuocato contractu emptionis rei feudalis tanquam nullo ante expeditionem assensus sit pretium restituendum cum interesse emptoti, & res venditori cum fructibus, quia hoc operatur nullitas contractus *l. si prædium, l. utere, & l. prædiorum C. de prædijs minorum, l. si fundus S. fin. ff. de rebus eorum, l. iubemus S. 1. C. de*

sacrofanct. eccles. Canonista in cap. si quis presbyterorum de rebus eccles. non alienand. quando enim contractus annullatur, omnia in integrum restituntur, perinde ac si neque emptio, neque venditio intercessit, sunt verba *text. in l. facta ff. de edil. edict.* & ideò hinc inde fit restitutio pretij cum interesse, & rei cum fructibus *l. item quod dictum est, vbi glos. in verb. venditori, & l. Imperator ff. de in diem adiect. l. illud S. condemnatio ff. de edil. edict.* quia reputatur, ac si nunquam contractum esset *l. cum, qui S. final. ff. de inoffic. testament. & in d. l. facta*, quando enim contractus est nullus, resoluitur, prout ex tunc, & ideò omnes fructus, & interesse hinc inde restituntur, ac si nunquam contractus esset celebratus, licet secus sit, quando rescinditur, quoniam rescissio fit ex nunc *Arius Pinellus*, qui alios cumulat in *repetitione l. 2. par. 2. cap. 4. num. 2. & 13. C. de rescindend. vendition.* & propius accedendo ad casum in terminis nostris, quia venditio Terræ Paduli processit saluo Regio assensu, clausula hæc constituit emptorem in bona fide, & facit præstari pretium emptori cum interesse, ut nouissimè scripsit *Anna* declarando dicta DD. in hac materia in *repetitione eiusdem Constitution. Constitutionem diuæ memoriæ à nu. 190. cum seq. & propriè num. 194. in finalibus verbis.*

4 Quò verò ad tertium articulum, prius consideranda est ratio finalis, ob quam prohibita est feudorum alienatio, & subsequenter ipsius alienationis reuocatio permissa, quæ ratio publica est, & publicæ utilitati deferuiens, ita ut permittatur distrahenti venire contra factum suum ob publicam utilitatem, iure publico introductam, quod ius priuatorum pactis tolli non potest vulgata *l. nemo potest ff. de leg. 1. cum alijs adductis per Iser. in cap. 1. in 2. addit. num. 31. de natur. success. feud.*

KK &

& ideò *Baltenuit in l.quoties num. 10. vers. ex is infertur C. de fideic.* quòd vbicunq; lex prohibet alienationem iure communi, contrahens potest à contractu discedere, per *tex. in d. l. iubemus C. de sacrosanct. eccles. not. glos. & DD. in l. post mortem ff. de adoptio. probat tex. in l. quemadmodum C. de agric. & censit. lib. 11. & in l. 1. C. de liberal. cau. & clariùs Ifern in cap. 1. 1. col. post num. 2. de contr. inter dom. & empt. & in cap. 1. S. Imperator Lotharius in fine de prohib. feud. alien. per Federic.* hinc quoquè *Paul. de Castr. tenuit in l. filiusfamil. S. diui colu. 2. ff. de legat. 1. ut si quis vendat rem fideicommissò subiectam, idem possit venditionem reuocare tanquam initam in fraudem legis prohibitionis, quæ omnia latiùs explicantur per Affli. in materia nostra in dicta Constitutione Constitutionem diuæ memoriæ num. 40. in not. 9. qui videatur.*

- 5 Insuper aduertendum est, quòd dum speciali iure autoritate dictæ *Constitutionis Constitutionem diuæ memoriæ* permessa est reuocatio venditionis feudi, & resolutio, seu annullatio, talis contractus, quodlibet pactum, & quælibet conuentio siuè pœnalis, siuè quocunque modo penitus nullius sunt roboris, & efficacix, quia accedunt ad contractum principalem, qui suo vitio laborat nullitatis, & inualiditatis, & ideò non minus omnia pacta, & conuentiones accessorix corruunt, cùm per indirectum non sit permitendum, quod principaliter prohibetur ex regula *text. in l. Seius, & Augerius, vbi Alexand. ff. ad leg. Falc. Angel. in l. usuras ff. de usur. Dec. latè conf. 23. colu. 2. num. 2. in fin. Alexand. conf. 97. col. 3. vol. 1. & alij, quos in vnum congerit Affli. in dicta Constitut. nu. 49. vers. sexto quæro, & num. 50. in illa quæstione, an valeat pactum, vt non liceat reuocare contractum adhibito iuramento, vbi per multas rationes*

còcludit, quòd non, licèt dicat, valere pactum prædictum, si post contractum ex interuallo intercedat, in quo reprehenditur à *Frec. vt nullo tempore subsistat, siuè incontinenti, siue ex interuallo accesserit ad còtractum in 2. lib. sui operis in limitationibus ad dictam Constitut. lim. 8. num. 19. fol. mibi 110. & si benè aduertatur ad verba Constitutionis, ex illis hæc maxima còfirmatur, dum per illam decernitur, iuramentum interpositum, & stipulationem pœnalem nullius esse momenti, quæ sunt verba formalia dictæ Constitutionis, & in pœna, quòd non subsistat, posuit idem *Affli. ibidem nu. 40. in supradicto 9. notab. & eadem ratione Dec. in conf. 488. in fin. ex not. per glo. in l. si patronum S. patronum in verb. Fauiana ff. si quid in fraud. patr. Ias. in l. non dubium num. 56. C. de legi. & Roman. consil. 115. post num. 3. vers. his ergo præmissis, Anna alleg. 114. num. 10.**

- 6 Nec obstat *consil. 2. Ioan. de Amicis*, qui affirmatiuè concludit, substineri pactum factum inter contrahentes, per quod renunciatur facultati reuocandi venditionem vigore *Constitutionis*, ea ratione, quia prohibitio alienationis feudorum fuit introducta fauore priuato feudatiorum, non publico, vt colligitur ex verbis *text. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. ibi, Commoda subditorum inuestigare, & eorum calamitatibus diligenti cura mederi, & ex text. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. ibi, ita Reipublica curam gerere, & subiectorum commodà inuestigare, & si prohibitio non est introducta pro bono publico, renunciatio prædicta non videtur posse irritari, vt ipse còcludit, ideòq; fortius videtur substineri pactum, quòd reuocante emptore fructus compenentur cum interesse. Quoniam opinio *Ioan. de Amicis* facilè refellitur.*

Primò, si *Constitutio* Regni nedùm prohibet alienationem; sed dat eisdem contrahentibus facultatem reuocandi, si subsisteret prædictum pactum renunciationis, fieret fraus directè contra legem, quod non est admittendum, iuribus, & auctoritatibus superius allegatis; cum enim contractus sit de se illicitus, & datur facultas reuocandi, lex vetans non debet alia via circūscribi. *l. scire oportet in princ. ff. de tuto. & curat. datis ab his, & l. cum hi §. si cum lis ff. de trāfact.*

8 Insuper ex contractu feudi sine assensu oritur cōdictio ex lege Regni ad reuocandum, vel actio in factum reuocatoria secundum *gl. in Constit. Const. diuæ memor. in ver. reuocare*, & reuocatio fit auctoritate legis, & si non haberet locū reuocatio, adstringeretur contrahens ad id, quod lex prohibet alienari, & nulla esset prouisio ipsius legis, quia nihil operaretur, vt considerat optimè *Frec. in 2. lib. in limit. ad d. Const. lim. 12. post nu. 32. vers. & ne id fiat*; Est enim potestas, quæ speciali iure conceditur, reuocandi; ideò hoc priuilegium à lege introductum, & in corpore iuris *Constitutionis* clausum ex pacto exclusum censi non potest *Imol. Roma. & Angel. in l. licitatio §. res exercitui ff. de publica. Bursat. in consil. 335. num. 3. vol. 3.* & feudatario negligente reuocare, vel transacto cōgruo tempore Iudicis arbitrio, reuocaret Dominus, & feudatarius tunc perderet feudum, vt latè *Ifern. in cap. 1. §. post refutationem post num. 5. vers. in Regno Sicilia, & circa §. vers. si verò negligente de vasa. qui contra constit. Lothar.* & si pactum subsisteret, reuocante domino, feudatarius feudo amisso teneretur insuper ad interesse, & sic pactum contineret pœnam ex omni parte, quod iure improbat, & propterea data nullitate contractus ob assensum non impetratum, omnia pacta, & conuentiones annullantur, & quicquid ex eo sequitur, vel ob id, vt

inferiùs etiam confirmabitur.

9 Secundò, assumptum *Ioan. de Amicis*, quòd prohibitio sit introducta ob priuatam vtilitatem reiicitur ex eisdem iuribus per ipsum allegatis, quoniam *Imperator in d. cap. 1. de prohib. alien. per Lothar.* nedùm prospexit calamitatibus subiectorum, sed præcipuè bonum statum Reipublice, ac dignitatem Imperij omnibus priuatis commodis præponere voluit, vt expressè disponitur in *textu* prædicto, cum ex alienatione multa damna resultent, de quibus per *Andream in cap. 1. §. Imperator Lotharius de prohib. alien. per Federic. & in eod. c. 1. de prohib. alien. per Fed.* respexit ad commoda subiectorum, vt scilicet Regni vtilitas incorrupta persistat, & paulò inferiùs subdit, *Quòd honor Imperij, & nostra felicis expeditionis complementum minuebatur*, & clariùs deindè disponendo exorditur per hæc verba: *Nos autem ad pleniorē Regni vtilitatem prouidentes*, & sic ex omni parte publicum bonum Regni, & honor Imperij principaliter causam dederunt inhibitioni.

10 *Commercium* namq; feudorum non est sine iussu Principis, & feuda sunt in vsu publico propter seruitia, quæ præstatur pro Republica, & propterea sine iussu Principis alienari nō possunt, ideòq; si legentur alteri, non debetur æstimatio, sicut hæc optimè confirmat *Napodan. in Consuetud. prima in tit. in quib. reb. hab. locum quarta in verb. concessa post num. 11.* si modò pactum valeret, sustineretur venditio per indirectum sine Regis assensu; processerunt namquè feuda à publico §. optimum in *authent. de exhibend. reis, Afflic. decis. 19. num. 3. & decis. 361. num. 40. glos. in Constitut. Si dubitatio in verb. faciente colum. 3. vers. cum utiquè omnia feuda, & Bartholomeus de Capua in Constit. foriudicatorum bona post vers. & si diceretur ait*, quòd feuda de iure ciuili militia nuncupantur, & ab Imperiali munificen-

tia habuerunt initium, allegat *text. in d. S. optimum*, & *glos. in Constitut. Vt de successione colum. 2. vers. cum feudum omne fuerit de publico*, ita ut nullum quæstum haberi possit, nisi ex Imperiali munificentia ex eodem *text. in d. S. optimum*, sequitur modò, quòd si adest assensus, non cadit reuocatio, & deficiente assensu, si venditor non reuocat, perdit feudum, ideò pactum initum, quòd non possit reuocare, nedum est inutile, sed inobseruabile ob amissionem feudi, quæ sequeretur.

- 11 *Constitutio* autem *Regni Constitut. diuæ memoria* inspectis damnis, & diminutione bonorum feudalium edita fuit ampliatiuè, prohibens quilibet commutationem, & facultatem concessit eisdem contrahentibus reuocare, non obstante iuramento, quòd si prohibitio introducta fuisset ob priuatam vtilitatem subiectorum, Princeps secularis non potuisset dispensare super iuramento, nec illud tollere, sed tantum differre, & debilitare ad tempus vires eius secundum *Felin. in cap. constitutus num. 8. de rescript. Roland. à Valle in consil. 31. à num. 13. volum. 2. Surd. consil. 299. volum. 2. post num. 16. vers. respondetur quarto cum seq.* sed benè id permittitur Principi, quando lex, aut Statutum processisset pro bono publico, ut latè *Gutier. de iuramen. confirm. lib. 2. cap. 65. num. 2. Alexand. consil. 38. in fin. volum. 3. dummodò de iuramento specialis mentio fiat iuxta glos. in cap. cum non deceat de elect. in sexto*, & vbi versatur publica vtilitas iuramentum non substinetur *Ias. in authent. sacramenta puberum num. 52. C. si aduers. vendition. & latius in l. nemo potest num. 82. cum seq. ff. de legat. 1. Gozzadin. consil. 61. num. 16. Roman. consil. 437. num. 5. & 6. Abb. in cap. cum contingat sub num. 7. de iure iurand. vbi Imol. num. 36. Alexand. consil. 59. sub num. 3. lib. 1. Bald. consil. 98. num. 32. lib. 1. & latè Fortun. Garz. de ultimo fi-*

ne num. 305. 325. 328. & 364. tom. 1. tract. fol. mihi 123. maximè ubi per viam legis Princeps aliquid mandat, tunc actus quamuis iurati includuntur Geminian. in dicto cap. cum non deceat, Ias. in l. fin. num. 4. in fine l. mit. 1. C. si contra ius, vel utilit. public. Bursat. consil. 334. num. 16. & 18. volum. 3. & lex edita censetur pro bono publico cap. erit autem lex 4. distinct. sicut in casu nostro, aliàs Constitutio reddita fuisset inanis quoad iuramentum, & quoniam prædicta absque controuersia sunt vndique recepta, remanet sublata opinio Ioa. de Amicis tanquam non roborata aliqua subsistenti ratione, & hanc partem, quòd non possit renunciari tenet Frecc. in lib. 2. in dicto verb. à Regnicolis non ponitur una questio post num. 18. vers. ex hac ratione colligitur.

- 12 Et quoniam defendi non potest, substineri pactum, & conuentiones ad impediendam reuocationem, ut ex infra dicendis clariùs etiam demonstrabitur, Marchio Paduli confugit ad infrascriptas exceptiones.

Dicit primò, pactum adiectum, quòd in casu reuocationis faciendæ à Ducissa, ut fructus interim percepti cum interesse pretij compensentur, non posse adaptari ad stipulationem, seu conuentionem pœnalem, & minùs per illud pactum impediri reuocationem, sed tantum ut facta reuocatione non valeat petere interesse compensatis fructibus cum interesse prædicto, ita quòd ex fructibus vel tantumdem, vel paulò minus habeat, quod non tendit directò contra *Constitutionem* permittentem reuocationem, ita ut nec pœna possit appellari, & sic prætendit, quòd sit pactum extra calum *Constitutionis*.

Secundò dicit, ultra pactum ut supra adiectum in eodè instrumento venditionis fuisse ad inuicem præstitam fidem.

dem *de Cavaliero* more Nobilium de non reuocando venditionem. Terræ prædictæ inter ipsum Marchionem, & Ducem Sanctæ Agathæ virum, ad quem negotium principaliter pertinebat, adhibito tantum in emptione nudo nomine Ducis uxoris, ut pretenditur verificasse per testes, immò reuocatione facta per Ducissam iterum Ducem promississe expectare per alios menses sex impetrationem assensus, cuius expeditio impedita fuit facto eiusdem Ducis, qui promiserat annullare per alium contractum reuocationem factam, quod deinde distulit adimplere, & quoniam fides, & tot promissiones omnino seruande erant ad *tex. in l. prima de const. pec.* allegat hodie, Ducem non posse pretendere interesse, sed pactum esse seruandum compensationis fructuum cum interesse.

Vltimò dicit, quòd licet passim fuerit obseruatum, ut reuocata venditione fiat restitutio Terræ cum fructibus venditori, & pretij cum interesse emptori, id intelligendum erit, si venditor alienationem reuocauerit, secus in emptore, ut extat per Sacrum Confilium iudicatum in causa Illustrissimi Principis Hostiliani cum Illustrissimo Marchione Corati in venditione Terræ Caiuani, sicut in facto notatum est, & ex his præten dit restitutionem ducatorum trium mille liberatorum pro causa prædicta.

- 13 Sed prædicta ex infra scriptis facillimè tolli possunt, ex quibus clariùs apparebit iustitia Illustrissimæ Ducissæ, & quòd ad primam exceptionem attinet, pro parte Ducissæ considerandum est primò, quòd dum lex prohibet alienationem, & ipsius reuocationem permittit, & quod magis ultra procedit annullando, prout aperte legitur in *d. Constitutione Constitutionem diu memorie* quælibet conuentio ex eodem contractu proueniens annullatur omnino, ut est casus in *d. l. nò dubium*, ibi *sed & si quid fue-*

rit subsecutum ex eo, vel ob id, inutile esse præcipimus C. de legibus, quoniam stante prohibitione venditionis lex resistit formæ contractus, quo casu nihil valet, quod sequitur ex eo, sicuti *Alber. in eadem lege declarat col. 3.* etenim dum actus venditionis redditur nullus, quia lex resistit, non solum conuentiones pœnales annullantur, sed quælibet aliæ accessoriæ *Bald. in l. prima num. 4. C. de inof. dona.*

Itè fortiùs aliquo reprobato, reprobatur quoque quicquid venit in eius concomitantiam, vel vigorem, siue sit lucrosus, siue pœnale, ut posuit *Hipol. de Mars. ex mente Bal. in rub. de fidei. quæst. 50. nu. 416.* immò loquendo etiam in materia statuti annullantis instrumentum, nêdum eo casu annullatur figura, & superficies contractus, sed quælibet obligatio iux. not. decisionem *Bal. in l. seruum filij S. eum, qui ff. de leg. primo*, sequitur *Ias.* qui plura ad huius confirmationem adducit in *l. si ita stipulatus 126. S. Chrysogonus à nu. 48. ff. de verb. obl.* & similiter principali extincto omnia dependentia, & accidentia extinguuntur, posuit *Iser.* videndus in *cap. primo in additione circa fin. de vas. decr. atat.* Doctores enim non distinguunt, an annullato contractu stâte prohibitionis legis annulletur tantummodò stipulatio pœnalis, sed loquuntur generaliter, ut quælibet alia conuentio irritetur, quæ non potest fundari, nisi in virtute antecedentis prohibiti, sunt verba notabilia *Bal. in d. l. non dubium num. 22. vers. ultimo opp. decimotertio*, & clarum est in casu nostro, quòd hæc exceptio fundatur in contractu venditionis à iure communi feudorum, & à *l. Regni* prohibito cum clausula annullatiua, cuius reuocatio iure proprio ab eadè *Constitutione* permittitur, quomodo igitur substineri potest pactum compensationis interesse cum fructibus, si contractus, à quo dependet, nêdum prohibitus

est à *l. Regni*, sed ut nullus reuocatur auctoritate eiusdem *Constitutionis* ab eisdemmet contrahentibus, nec dici posset, quod pactum prædictum non sit dependens, sed separatum à principali contractu vëditionis, quoniam ultra, quod fundatum est, quod lege prohibente, cum principali contractu annullantur omnia in eo contenta, & quælibet obligatio, & accidentia, ut *Ifern.* posuit, *Affl. in d. Cõst. nu. 50.* & alij supra relati, tamen clarissimè liquet contrarium, siquidem sola reuocatio contractus venditionis prohibita trahit secum in consequentiam petitionem interesse, ut dictum est in secundo articulo, & reuocatio statim habuit effectum suum, executionem, & perfectionem iuxta verba *Bal. in l. ab emptione in prima col. vers. tertia, & ultima perfectio ff. de pact.* & eius effectus in primo instanti, & in primo momento iam est consumatus, annullando contractum per ea, quæ idem *Bald. not. in l. generaliter la seconda num. 6. vers. or modò C. de Episc. & cler. Crau. videndus in cons. 102. num. 2.* Idcirco non poterit prætendi pactum prædictum omninò separatum, per quod Ducissa excluderetur à petitione interesse sibi debiti omninò stante contractu nullo, & reuocato vigore *Constitutionis Regni*.

¹⁴ Amplius dum de feudi alienatione loquimur, si ius commune feudorum attenditur, non solum alienatio prohibetur, sed quælibet machinatio irritatur, ut in *cap. primo uers. si quis uerò de prohib. feud. alien. per Lothar.* & in *cap. Imperialem §. callidis de prohib. feud. alien. per Feder.* De iure verò Regni nullus redditur contractus alienationis, & datur insuper eisdem contrahentibus facultas reuocandi per dictam *l. Regni Constitutionem diuæ memoria*, ita quod licet feudum possit alienari cum assensu, tamen antequam impetretur, fiat contractus in finibus prohibitionis, & dicitur nul-

lus, quamuis adsit spes reconualidationis, ut per *Camer. in cap. Imperialè lit. I. f. 17.* ob quod cõceditur eiusdè contractus reuocatio, idcirco est indubitatum, nullam penam adijci posse ad circumueniendas has legum dispositiones, quia contrahens metu pœnæ sileret, nec reuocaret, nullaq; fraudem excogitari posse, aut aliquid contra apponi directè, vel indirectè, sed omnes conuentiones, & omnia mala, quæ possunt exindè consequi, tolluntur, & prohibita sūt, decisio est *Ifer.* qui erit omninò legendus in *d. c. primo §. commercium uers. uerius uidetur de prohib. feud. alien. per Lothar.* respiciat ergo pactum hoc, vel penam, vel aliud quodcunque damnum ex parte Ducissæ, quoniam sicuti contractus pro nullo habetur, ita ex eo nullum damnum sentire, aut pati debet, ultra quod in casu nostro aperte patet, pactum hoc fuisse appositum in penam Ducissæ fortè reuocantis, & ad impediendam reuocationem per indirectum, ut est notatum in facto, & hac via facillimè *Regni Constitutio*, & tot iurium dispositiones circūuenirentur, quoniam data validitate pacti prædicti, cum notum sit intereñe longè excedere summam fructuum, qui communiter emuntur ad ratione trium, vel quatuor pro centenario, metu pœnæ amissionis interesse emptor sileret, nec reuocaret, & sic lex circumueniretur, quod eadem ratione permitti non debet.

Insuper aperte patet, pactum hoc fuisse nedum appositum in penam, sed directò ad impediendam reuocationem, quoniam testis Marchionis Marinus Cortesius deponit, *che per non reuocare la compra oltra l'altre pene, che si posero l'uno all'altro in detto instromẽto, fũ concluso, che si desse la sede di Cavaliero di non reuocare*, ideò pactum fuit appositum in penam, & sic talis conuentio ut pœnalis non sustinetur, & quia adiecta ad impediendam reuocationem.

Deniq;

15 Deniquè vt cesset omnis difficultas in casu nostro fructus fuerunt inter partes liquidati ad rationem duc. 3500. pro quolibet anno, vt in contractu, interesse verò fortè restituendum in casu reuocationis faciendæ per Marchionem venditorem ad rationem decem pro centenario, sed faciamus interesse non ad rationem decem, quia illud fortè fuit similiter in penam reuocatis, sed ad rationem octo pro centenario, interesse excedit summam introituum pro ducatis 2460. quia pretium Terræ fuit ducat. 78. mil. idcirco clarè colligitur, quòd dum excluditur Ducissa à petitione interesse, pactum istud respectu quantitatis interesse, quæ excedit quantitatem introituum est appositum nomine penæ, & successiuè nullum erit iudicandū, ratio est in promptu, quia dū qualibet fraus, & machinatio prohibetur in his terminis non est faciendā differentia in nomine, an sit pena, promissa, vel aliud interesse, sed veritas attendi debet, cū non sit in potestate contrahentium mutato nomine circumuenire dispositionem legalem, decisio est *Bald. in l. cum allegas per illum text. num. 10. vers. in contrarium videtur C. de usur.* qui loquitur propriè in pacto quantitatis promissæ excedētis debitam summam in fraudem, & ex his liquet de nullitate pacti prædicti.

Nec dicat Pars, quòd ultra fructus liquidatos aderāt prouentus, qui poterant ascendere ad maximam quantitatem, quoniam dum fuit inter eos facta liquidatio fructuum ad rationē duc. 3500. per annum; illa liquidatio comprehendit omnia, ultra quòd suo tempore demonstrabitur, nec fuisse perceptos duc. 3500. sed mirum est quomodò Pars vult augere hanc quantitatem ratione prouentuum; postquam illi incerti sunt, & quia ex accidenti proueniunt, fructus ex illis non augentur, vt posuit *Frecc. in 2. lib. in 3. author. num. 52. in fi.*

16 Secunda exceptio pariter facillimè tollitur, quoniam si iuramentum ex prædictis non substinetur, & minùs quolibet conuentiones, aut pacta iuxta superiùs relata, & posita per *Afflic. in d. Constitut. num. 35. & 40.* similiter fides præstita, vt prætenditur, non obest, quoniam fides præstita habet vim iuramenti, vt *Afflic. tradit in dec. 389. nu. 2. Vers. l. ad eund. Affli. decis. 120. num. 5. & 6. Abb. in cap. 2. nu. 3. de his, quæ vi, metusue caus. fiunt, & in cap. querelam colum. penult. in fin. de iure iuran. Imol. in cap. ad aures nu. 4. in præd. titul. de his, quæ vi, Bursat. conf. 304. num. 51. li. 3. & particulariùs quòd si fuerit promissum sub fide sua de *Cauallero* eque tenetur, ac si iurasset *Riminal. Iun. conf. 521. nu. 75. lib. 5.* immò quòd talis fides importat minus quàm iuramētum declarat ibidē *Rimin. nu. 82. cum seq. cū iuramentum præstetur Deo cap. & si Christus de iur. iur.* Ideòq; si in casu nostro oēs conuentiones eiudē contractus annullantur non obstante iuramento, vt supra dictum est, & datur reuocatio, pariter id dicēdum est, quamuis fides intercefferit, & eadem ratione quæcunque alia promissio, quæ tendit ad idem, nullius efficacix esse possunt, quoniam lex illas penitus annullat, vt supra scriptum est, etiam si negotium ad Ducem virum pertineret.*

17 Nec Marchio iuuari poterit ex alio capite dilationis datæ per Ducem, sex mensium ad impetrandum assensum, quoniam deficiēte Regio assensu ex illa pmissione nulla oritur actio nec personalis, sicut dicimus in eo, qui promittit vendere feudum, vt ad nihilum teneatur non impetrato assensu *Dominus de Franchis* decidit reiecta opinione *Afflic. in decis. 48. in primo dubio*, pariter dicendum est in casu nostro in dilatione data ad obtinendum assensum pro emendo iterum feudum, quæ nullam vim obtinet ex defectu assensus, ultra quòd in casu nostro respectu huius nouæ conuen-

uentionis non adest cōtractus stipulatus, sed tantum quædam minutæ, vt in factō notatur, quæ stipulatæ non sunt, nec possunt producere actionē, quam non producit principalis contractus emptionis Terrę Paduli ex supradictis.

Insuper minutæ prædictæ non opitulantur Marchioni, quoniam ante reuocationem per menses 13. non impetrauit assensum, nec per memoriale per verbum, *fiat*, & reuocatione facta, quamuis fuissent confectæ minutæ pro reuocatione reuocationis, id Marchioni non sufficiebat: quoniā facta reuocatione reuocationis requirebatur noua dispositio, & nouus contractus emptionis, & super nouo contractu nouus assensus, vt *Frec. posuit in 2. lib. in verb. pluribus autem modis limit. 28. fol. 119.* & ideo poterat Marchio impetrare assensum super venditione faciendā, postquam ex minutis impedimentum non oriebatur, quod cum non egisset, merito Ducissa egit pro restitutione pretij cum interesse, cuius depositum factū fuit post alios 14. menses sub die 23. Decembris 1587. Marchio, qui tempore venditionis asseruit, fuisse impetratum assensum per verbum, *fiat*, asseruit falsum, & cum illum impetrare debuisset (licet sumptibus Ducissæ) elapsis iam mensibus 13. nec principium dedit impetrandi, & ideo non mirum si Ducissa reuocauit, dum verò deindē verbo data fuit dilatio aliorum mensium sex finiendorum in mense Aprilis 87. adhuc Marchio assensum impetrare non poterat, quoniam consultatio Regiæ Cameræ fuit expedita sub die 14. Martij 87. & sic impossibile erat infra terminum trāsmitti, & illius vigore assensum impetrari, ideo non fuit facta reuocatio reuocationis iuxta minutas, sed vt cesset omnis difficultas, dato quod fuissent stipulatæ minutæ reuocationis, & Ducissa iterū de nouo emisset, nonne potuisset reuocare hanc reuoca-

tionem reuocationis, & nouam emptionem similiter autoritate iuris, & *Constitutionis*, quomodo igitur Marchio fundatur super his tractatibus, & promissionibus, seu minutis, quæ nullam vim obtinent non impetrato assensu, qui Marchio distulit deindē facere depositum pretij vsq; ad diem 27. Decembr. 87. & nunc vult, vt fructus cum interesse compensentur.

18 Vltimò non obstat, quòd in emptore reuocante diuersum iudicatum sit, vt interesse pretij cum fructibus compensetur, quoniam exemplum sententiæ latæ cum perpetuo silentio in causa Marchionis Corati cū Principe Hostiliani in venditione Terræ Caiuani non meretur allegari in casu quæstionis nostræ, cum in illa causa ex alio capite, & alia ratione emptor reuocans interesse consequi non potuit, & ideo est notandum in factō respectu illius causæ, quòd venditio fuit facta Marchioni Corati sub die 4. Decembris 1576. & fuit impetratus assensus eodem die per memoriale per verbum, *fiat*, de quo fuit facta mentio in contractu venditionis per Notariū, ibi, *cum Regio assensu expedito hodie, presenti die, prout nobis constat*, & sic dabatur tempus biennij per Regiam Pragmaticam ad expediendum assensum in forma Cancellariæ, quod tempus terminabatur in die 4. Decembris 1578. subsequitur reuocatio facta per Marchionem Corati sub die 12. Decembris 78. & sic post octo dies elapso biennio, ex quo dicebat Marchio, non interuenisse assensum. Ex hoc facto Marchio excludebatur meritò à petitione interesse ex duobus.

Primò, quia stante memoriali assensus expedito per verbum, *fiat*, durante biennio reuocare non poterat, quia perfecta est gratia, vt ponit *Afflicti. decis. 253.* & assensus dicitur validus ab eo die, licet reduci debeat in formam Cancellariæ infra biennium, & hoc iure vtimur elapso biennio, deindē

deindè sub dicto die 4. Decembr. 78. Marchio reuocauit contractum post octo dies sub die 12. Decembris eiusdem anni 78. cuius vigore statim facto deposito per Principem sub die ultimo Ianuarij sequētis anni 79. fuit restituta possessio Terræ Caiuani præstita cautione. Si igitur reuocatio fieri non poterat durante biennio stante assensu per verbum, *fiat*, quomodo poterat Marchio prætere interese pro tempore, quo reuocatio non permittebatur?

Secundò & melius, Marchio Corati dolo versatus fuit, quoniam dum emit Terram Caiuani cū assensu expedito per memoriale per verbum, *fiat*, dolosè labi fecit tempus biennij, vt deindè contractum reuocare potuisset, qui facillimè assensum poterat in forma expediri facere, & absque contradictione, seū impedimento; dū enim assensus per verbum, *fiat*, erat penès Marchionem, qui non procurauit registrationem in forma Cancellariæ, sed malitosè labi fecit tempus biennij, & mox post octo dies reuocauit, iniquum videri debebat, vt ex eius malitia, seū fraude præmium consequeretur, & venditori damnum inferretur, restituendo pretium cum interese, dicit *text. not. in l. apud Colsum S. questum est in vers. ait enim ff. de dol. mal. & met. except. ibi: Iniquum est petitori malitiam præmio esse, ei verò, cum quo agat, pænæ esse, cum longius equius sit, ex eo, quod per fidem gestum est, actorem nihil consequi, & cū facto ipsius Marchionis lapsū fuisset biennium, idem censi debet, ac si registratum fuisset l. parem ff. de regul. iur. non ad finem conuallidandi contractum stante reuocatione, sed vt non lucraretur interese ex suo dolo, ex qua calliditate nedum exceptio, sed actio competeat Principi ad euitandam solutionem interese l. consilij ff. de reg. iur. tantò magis, quia solutum est, expeditionem assensus procurari ab emptore, vt notorium est, &*

latissimè verificatum fuit in illo processu; & ideò Princeps Hostiliani in eodem processu recouenit Marchionem pro omni interese, ex quo contractus venditionis processit de speciali licentia, & cum assensu; & dolosè Marchio non procurauit expeditionem priuilegij in forma Cancellariæ, vt ex supplicatione. Nimirum igitur si in illa causa Marchio emptor reuocans fuit exclusus, & absolutus Princeps ab interese prætenso ob dolum, & fraudem. At in casu nostro assensus non erat expeditus aliquo modo, nec concedi poterat per Viceregem, sed per Catholicam Maiestatem stante venditione feudi titulati, cuius expeditio poterat per annos differri, immò dum Marchio vendidit, expressit, fuisse expeditum memoriale per verbum, *fiat*, quod verum non erat, & hæc veritas non expressa, immò mendacium deindè patefactum causam præbuit Ducissæ reuocandi, quæ post menses 13. elapsos non impetrato assensu aliquo reuocauit, & ideò casus ille longè diuersus est à specie, de qua agimus, in quo non potest ratio diuersa assignari, cur interese debeat compensari, si reuocatio fiat ab emptore, non autem si fiat à venditore?

Remanet igitur ex prædictis fundatum, Ducissam reuocare potuisse venditionem, & consequi pretium cū interese, & ideò nedum non esse molestandam respectu ducatorum trium mille liberatorum per Sacrum Consilium, sed condemnandum esse Marchionem ad restantem quantitatem debitam pro interese pretij non solum à die reuocationis factæ citrà, seū à die petitionis, in quo non potest esse dubium, quoniam reuocatio habuit effectum, & debebat Marchio etiam vigore pacti statim restituere pretium iam solutum, quod non fuit restitutum, nisi post 14. menses; sed etià à die solutionis pretij prædicti factæ post contractum venditionis immediatè, cum nullus adfuerit assensus expeditus

ditus, nec memoriale per verbum, fiat, cum quo interesse poterunt compensari fructus percepti ad dictam rationem ducat. 3500. Cetera suppleant Illustres Iudices.

Fuit lata sententia per Sacrum Consilium, per quam fuit condemnatus Marchio ad soluendum Ducissæ Sanctæ Agathæ interesse du. 78. mil. pretij Terræ Paduli ad rationem ducat. septem cum tribus quartis pro quolibet centenariò à die primo Maij 1587. usque ad diem 26. Decembris eiusdem anni compensatis fructibus perceptis ex Terra prædicta ad rationem dueatorum trium mille & quingentum anno quolibet, ab interesse vero prætenso per Ducissam pro tempore præterito usque ad diem ultimum Aprilis 1587. Marchio fuit absolutus.

Fuerunt decisi præcipuè tres articuli, Primus, quòd stante dilatione data Marchioni pro impetratione assensus non teneretur soluere interesse, & sic quòd usque ad ultimum tempus attenderetur dilatio data, non reuocatio, ea fortè ratione, quòd dilatio data fuit longè post stipulationem venditionis, sicuti si pactum fuisset, ne pecunia usque ad certum diem peteretur, de quo pacto non concernente vèditionem excipi potuisset iuxta *text. in l. 2. S. item queritur ff. de doli except.* comprobatur ex *text. in liuris gentium S. sed si fraudandi ff. de pact.* Secundus, quòd in restitutione, seu compensatione fructuum non fuit habita ratio prouentuum. Reliquus, quòd finita dilatione prædicta à die primo Maij 1587. usque ad diem 26. Decembris eiusdem anni, quo die Marchio fecit depositum pretij Terræ prædictæ, teneretur ad interesse pretij, & sic non obstante pacto, quòd fructus compensarentur cum interesse.

ARGVMENTVM.

Interesse lucri cessantis an, & quando debeatur data dilatione ad soluendum sortem principalem, & an valida sit ab initio inter Partes ad certam summam illius facta taxatio.

S V M M A R I V M.

1. Facti vicem subit duplex iuris articulus, qui ab initio proponitur.
2. Interesse non debetur dilatione pendente, nisi sit conuentum, ut infra nu. 4. Debitor non est in mora durante dilatione.
Interesse non debetur sine mora, præterquam in tribus casibus adnotatis num. seq.
. . . lucri cessantis peti potest post moram.
3. . . promissum dilatione pendente in recompensationem fructuum, qui percipiuntur ex fundo vendito, licet peti potest.
. . . mora etiam non commissa debetur marito matrimonij onera substanti.
. . . necnon solito negociari.
4. Ita tamen si interesse conuētum sit lucri verisimilis.
Quo euentu quantitas promissa petitur pro interesse, non autem pro dilatione.
Dilatio simplex data debitori ad soluendum sine conuentione super interesse lucri cessantis multum differt ab ea, quæ dictæ conuentioni coniungitur.
5. Interesse lucri cessantis nec in mutuo damnatur in solito negociari.
Venditionis contractu resoluto debet restitui pretium cum interesse.
Interesse lucri iam radicati, & acquisiti

fiti equiparatur interesse dāni emergentis.

... ab initio facta taxatio ad rationem octo pro singulis centum, prout eadem, & maior currit in Ciuitate, est licita, ibid. in fine.

6 *Creditor etiam ex causa mutui potest ab initio pacisci tam de interesse damni emergentis, quā lucri cessantis pendente dilatione data etiam ante moram, iuxta opinionem frequentioribus suffragijs receptam. & satisfat decisioni Rotæ Ianuen. quæ contrarium suadere videtur.*

Interesse secundum morem Regionis licite petitur.

Dec. perperam allegatur pro opinione Rotæ Ianuen.

7 *Interesse lucri verisimilis taxatio etiā ab initio valet, excessiua nequaquam, sed remittenda erit Iudicis arbitrio.*

Certum quid dicitur ab initio secundum communiter accidentia.

Probationes ex coniecturis deductæ sufficiunt in huiusmodi materia.

Item instrumenta inter alios confecta.

Notorium, satis est, ut allegetur, non enim indiget probatione.

... habet vim sententiæ.

Requisita illa Castrensi. in hac interesse materia quando notoria sunt, prout in hac Ciuitate, non indigent probatione, præsertim in solito negotiatore.

8 *Decisio.*

Pro Georgio Centurione.

CONSILIVM L.

IN causa Georgij Centurionis cum Marchione Bonatorum de duobus tantummodò discutendum erit.

Primò, an data dilatione vnus anni ad solutionē capitalis, rescisso iam

contractu ex Partium consensu debeat interesse durante dilatione prædicta ratione lucri cessantis.

Secundò, si debebitur, an potuerit ab initio ab eisdem Partibus taxari ad certam rationem.

2 Ad primum videtur dicendum, dilatione pendente interesse non deberi, cum dilatione non finita debitor nō sit in mora, & vbi nō est mora, interesse non debetur *l. lecta*, vbi Doctores *ff. si cert. petat.* & in *l. insulam. S. vsuras ff. solut. matrim.* & in interesse lucri cessantis quod possit peti post moram, posuit *Dec. conf. 116. colum. fin. vers. secundò non obstat.* & in *conf. 441. colum. fin. vers. venio ad secundum dubium, Crauet. conf. 87. colum. fin. vers. circa secundum.* & *conf. 189.* & particulariùs quod agi non possit ad interesse prædictum data dilatione debitori, posuit idem *Dec. conf. 119.* ex eo, quod stante mora creditor absque dubio petere poterit interesse lucri cessantis, ex his, quæ latè scripserunt *Bart. & ceteri in l. unica num. 25. vers. si verò consuevit C. de senten. qua pro eo; quod inter.* & in *l. nummis circa finem, vers. quæro, utrum ff. de in lit. iuran. per tex. not. in l. 3. S. fin. ff. de eo, quod certo loco*, etiam vltra legitimum modum, *Ancharan. in clem. 1. S. sanè de vsur. Abb. & alij in cap. conquestus colum. 1. eo. tit. de vsur. & conf. 39. col. 2. circa fin. vol. 1. & Aret. in conf. 9. circa fin. vers. expeditum est.*

3 Sed vt hic primus articulus breuiter resoluator, est aduertendum, quod licet regulariter mora non commissa interesse non debeat, recipit tamen hæc regula tres verissimas limitationes. Primò, si interesse promittatur dilatione pēdente in recōpensationem fructuum, qui ex prædio vēdito colliguntur, ad *text. vulgatum in l. curabit C. de actio. empt. per glos. in l. 2. C. de vsur. & in cap. conquestus*, vbi *Abbas, & ceteri extr. eod. tit.*

Secundò, in marito, qui substinet onera matrimonij, ad *text. in cap. salubriter*

lubriter eodem titul. de usur.

Et tertio in solito negotiari, ut habetur in eodem *cap. conquestus, Alex. conf. 200. post num. 6. vol. 6. Natta, qui sequitur Alexand. in conf. 417. volu. 2. Soc. latè in conf. 176. vol. 2. colu. ultima vers. quinta difficultas, & in conf. 103. vol. 4. col. 3. vers. 7.*

- 4 Et particularius, quod valeat conventio in solito negotiari pro interesse lucri cessantis, & sic ex pacto pendente termino, & dilatione, ultra supra citatos posuit *Dec. in cap. cum venerabilis num. 14. de exception. dummodò conventio contineat interesse verisimile Paul. de Castr. in l. Iulianus S. ex vendito ff. de action. empt. Abb. in dicto cap. conquestus, & in cap. naviganti col. 3. vers. nota primò eod. titul. Hostien. in dicto cap. salubriter, ita tamen si fiat pactum de lucro verisimili, quemadmodum *Dec. supra docuit, Ancharan. in regula peccat. vers. sextò quæro, Ruin. conf. 73. colum. fin. vers. non obstat volum. 1. & conf. 104. col. 2. vol. 4. Paris. conf. 60. num. 21. volu. 1. & Gozad. conf. 55. num. 9. & de interesse lucri verisimilis loquitur Afflict. decis. 20. num. 2. ex notatis in dd. cap. conquestus, & cap. salubriter, in his .n. casibus, & signanter in solito negotiari siue data sit dilatio, siue non, petitur quantitas promissa, non pro dilatione, sed pro interesse, ut posuit *Alexand. in conf. 221. super titul. questionis post num. 8. volum. 2. est enim differentia, an sit data dilatio debitori, nulla alia conventione adhibita pro interesse lucri cessantis, & hoc casu debitor in eo, quod non promisit, conveniri non potest, aut verò pactum adiectum est pro interesse creditoris, & debet habere lucrum cessans, licet sit datus terminus ad soluendum Dec. optimè qui erit videndus in consi. 111. num. 9. & clariùs post num. 13. vers. non obstant quadam responsiones, & hac responsione tolluntur contraria deducta ex consilijs eiusdem Dec. & aliorum, quod sequi videtur***

idem Dec. in d. conf. 119. colu. fin. vers. sextò respondendo, licet dicat, quod interesse probari debebit, quoniam tractatur ibi de interesse ad rationem duodecim pro centenario, quod non erat cessum, de quo in secundo articulo dicemus.

- 5 Insuper aduertatur, quod in casu nostro non sumus simpliciter in mutuo, in quo adhuc in solito negotiari dicuntur *DD. tam Civilista, quàm Canonista, deberi interesse lucri cessantis, relati latissimè per Tiraquell. more solito in tract. de retract. lignag. §. 1. glos. 18. nu. 71. Molin. de contract. tract. 2. disp. 565. lit. D.* Sed Georgius creditor tenebat emptos annuos introitus à Marchione Burgetiæ ad rationem septem pro centenario, & rescisso contractu, ac data dilatione unius anni ad solutionem faciendam, pro qua insolidum se obligavit Marchio Bonatorum, sine dubio ad eandem rationem, vel ratione fructuum, & introituum, qui percipiebantur ex re vendita, iuxta terminos *d. l. curabit, vel etiam ratione interesse pretij, quod debebatur etiam resoluta venditione ad text. in l. 3. in 2. responsò iuncta glos. in verb. offerri ff. de distract. pignor. per Bald. in l. acceptam in 6. oppos. C. de usur. potuisset cōsequi Georgius creditor interesse, etiā pendente dilatione ad rationem prædictam, immò nō vocaretur lucrum; sed dānum emergens, postquam licet diceretur lucrum, erat tamen conuetum, & radicum, seù potiùs acquisitum ex instrumento emptionis, & idem iudicatur de amittendo lucrum iam quæsitum, sicut de damno *glos. not. in l. 1. S. si quis autem ff. de itin. act. priu. Alex. consil. 164. nu. 4. vol. 5. & conf. 89. nu. 13. vol. 2. latè Magon. decis. Lucens. 25. nu. 87. & hoc modo non fuisset opus tanta disputatione, sed quia data dilatione fuit promissum interim interesse ad rationem octo pro centenario, & sic superaddito vno ratione lucri cessantis, idcirco ex abundanti demonstraui-**

imus, potuisse licite fieri ex supradictis; verum adhuc dicere possumus, licitam fuisse conuentionem ad rationem octo pro centenario, & non posset vocari simpliciter lucrum: quoniam notorium est, eodem tempore fieri venditiones in Ciuitate ad maiorem rationem, & taxatio legitima est, prout in Ciuitate currit, posuit *Corne. in cons. 113. post lit. D. colu. fin. vol. 3.*

6 Sed quid ultra moram facimus in hoc articulo, postquam fortior opinio frequentiori calculo recepta est, posse scilicet creditorem etiam ex causa mutui ab initio pacisci de consequendo interesse siue in damno, siue in lucro consistat, pendente dilatione, data etiam ante moram, quando tamen fraus abest, & verisimilis sit eius certitudo, vt in specie nostra, quam communem posuit latissime *Couarru.* videndus omnino pro decisione huius causæ, eamque confirmauit autoritate *Ciuilistarum, Canonistarum, Summistarum, & Theologorum*, non obstantibus contrarijs in *3. lib. variar. resolution. cap. 4. post num. 5. & proprie in vers. item & illud*, ad quem omnia remittimus, & si regulariter in Ciuitate similes contractus licite fiunt, & permittuntur à Negotiatoribus, vt passim obseruari videmus, poterit sine dubio secundum morem Regionis, & loci merito peti interesse lucri cessantis *Corneus in consil. 145. volum. 2. & consil. 154. volum. 3. & Paris. consil. 60. colum. fin. vol. 1.*

Nec obstat *Decisio Rota Genuæ 91. num. 30. in fin. cum sequ.* in qua deciditur, data dilatione non deberi interesse, nec à principio taxari posse, quoniam ibi casus diuersus est, cum ab initio factæ fuerint literæ cambij de soluendo medietatem infra sex menses, & aliâ infra sex alios menses. Insuper non fuit promissum interesse ratione lucri cessantis.

Et denique verior est opinio, & communis, deberi interesse prædictum etiam dilatione pendente, vt omnes supra citati *Doctores* concludunt, & signanter *Decius* in allegato *cons. 111.* qui allegatur in dicta *decisione Rota*, & mirum est, quomodo allegetur, cum aperte ibi contrarium substineat, & hanc nostram opinionem tueatur, sicq; patet, regulam contrariam, & supradictam *decisionem* non militare, nec subsistere in casu nostro, etiam respectu taxationis interesse, de quo in sequenti articulo dicemus.

7 Secundus articulus modicam, aut nullam habet dubitationem in casu questionis nostræ, dum enim de interesse agimus lucri cessantis, licet lucrum non sit omnino certum, & posset etiam esse, quod creditor lucratum non fuisset, cum multa in contrarium euenire potuissent, secundum *Paulum de Cast. in l. 3. S. nunc de officio ff. de eo, quod cert. loc.* per *Afflictum*, dicta *decis. 20. & Dec. consil. 322. circa fin. vers. & in lucro*, & proinde videatur dicendum, quod à Partibus à principio taxari non possit, sicque requiratur probatio, & liquidatio Iudicis, vt *Dec.* posuit in dicto *consil. 119. à num. 7. & in fin.* per *Bald. & alios in l. rogasti S. si tibi ff. si cert. petatur*, hoc tamen procedit, quando interesse fuisset excessiuum, & ultra legitimum modum, quo casu Iudicis arbitrio remittenda est taxatio, dicit *text. not. in l. 4. ff. de eo, quod cert. loc.* cum *S. final. l. precedentis*, secus autem si verisimiliter tantum lucrari potuisset, quia valebit conuentio de certa quantitate, posuit idem *Dec. in d. consil. 111. num. 14.* vel si certitudinaliter ad summam prædictam ascenderet, vt dicit *Afflict. dicta decis. 20. num. 2. & Couarru. loco citato*, ultra dicta eiusdem *Decij*, & aliorum citatorum in primo articulo, etenim si interesse potest esse cer-

LI tum

tum ab initio, vt in casu nostro, vel si verisimiliter ad eandem quantitatem ascendit, taxatio valebit, & certum etiam potest dici ab initio secundum communiter accidentia, ita Caccialup. in l. cunctos populos num. 82. C. de Summa Trinitate, & fide Catholica, Rebuff. latè in d. l. unica num. 618. & sequ. C. de sentent. qua pro eo, quod inter, etiam clarum est, similes promissiones, & venditiones fieri in Ciuitate, & quod possit fieri taxatio ad rationem septem, vel octo pro centenariis, prout in Ciuitate currit, dixit Corneus dicto cons. 114. in finalibus verbis, & Gozadin. dicto consil. 55. num. 11. & sufficiunt coniecturales probationes, vt per Cagnol. in l. quatenus num. 26. ff. de regul. iur. & in d. l. curabit nu. 57. cumque notorium sit, in Ciuitate eo tempore, ante, & ad præsens factas fuisse venditiones ad maiorem rationem, non est opus alia probatione, & procedere posset interese etiam iuxta instrumenta inter alios confecta, secundum glos. in d. l. unica in verb. subtilitatem, & ibi Bald. colum. final. vers. nunquid per instrumenta C. de sentent. & quia hoc notorium est, sufficit, quod allegetur absque alia probatione glos. in clemen. appellanti vers. alias de appellation. & ibi Doctores, quoniam notorium habet vim sententiæ glos. & Bart. in l. ictus fustium ff. de his, qui notant. infam. nec erat necesse probari, quod Georgius creditor solitus erat facere similes emptiones, quas pro certo fecisset, si pecuniam habuisset iuxta notata per Paulum de Cast. in dicta l. 3. S. nunc de offic. quia hodie notorium est, tanto magis in persona Georgij creditoris Ianuensis, & tanquam notorium non indiget probatione, ita Lanarius loquens in his terminis soliti Negotiatoris in consil. 79. num. 9. ex dictis per Bart. post glos. in l. si verò S. qui pro rei qualitate ff. qui satisd. cogant. Ex quibus patet,

Georgium in omnibus debere obtinere, & confirmandam esse sententiam Magnæ Curix.

Die 14. Nouembris 1603.

8 Referente Vespulo fuit iudicatum in fauorem Centurionis, confirmanda sententiam Magnæ Curix. Actuarius de Ferrarijs.

ARGVMENTVM.

Filij spurij institutio legitima censenda erit, si instituatur casu, quo à Principe legitimabitur.

Hinc quædam ad legitimationis materiam, & filiationis probationem pertinentia resoluntur.

Post hæc adnectitur, hæredem particulariter institutum posse propria authoritate capere bona sibi legata, non autem obstrictum esse illa à manu hæredis vniuersalis accipere.

S V M M A R I V M.

- 1 Facti loco tres iuris quæstiones præmittuntur.
- 2 Legatum filio spurio fieri non potest à patre, nisi ratione alimentorum secundum

Secundum equitatem Iuris Pontificij.

Sed quomodo debeantur huiusmodi alimentæ

Filius spurius est capax institutionis, si instituat casu, quo à Principe legitimabitur, & subsequuta legitimatione paternam consequetur hereditatem.

Quod obtinet etiã in filio Sacerdotis.

Institutio veluti erronea corrumpit, si quis instituat, ut filius, qui verè talis non est, ibid. in fi.

3 *Filius spurij legitimatio facta ad instantiam patris viuentis valida est etiam nemine citato.*

Idq; obtinet, etiam si fiat post patris obitum, precedente tamen illius mandato, etiã Agnatis non citatis, dummodo non supersint filij legitimi, & naturales.

Nec hoc casu erit in precibus facienda mentio de Agnatis.

Qui nuncupatim nominandi essent in casu posito, ibid. circa fin.

Legitimatio retrahitur ad tempus institutionis, immò ad tempus cõceptionis nedum natiuitatis.

Legitimatio filij spurij valida est, etiã si in genere de illegitimitate sit facta mētio ex multorum Doctorum sententia.

4 *Filius iuxta iuris præsumptionē procreatus intelligitur ex viro, & non ex adultero, etiam si mater contrarium affirmaret. sed declara, ut num. seq.*

5 *Intellectus S. defuncto l. miles ff. de adult.*

Filiatio, ex quo respectu patris difficilis est probationis, idè poterit probari coniecturis, vel præsumptionibus.

Erit interdum sufficiens unica coniectura.

Quandoq; plures simul coniunguntur ad filiationem probandam.

6 *Filiationis præsumptiones aliquot re- censentur.*

Quæ erunt sufficientes etiam in petitorio, nedum in possessorio.

7 *Hæres non potest Defuncti factum impugnare præterquàm si illud sit nullum.*

8 *Hæres etiam particulariter institutus potest propria autoritate capere bona sibi legata.*

9 *Præsentis controuersie exitus.*

Pro Cæsare Massa.

CONSILIVM LI.

IN casu quæstionis propositæ inter Cæsarem Massa filium q. Francisci Massa hæredem particulariter institutū, & Lanfranchum Massa vniuersalem hæredem, dùm controuertitur institutio facta in personam Cæsaris tanquàm spurij, non obstante legitimatione validè impetrata, pro resolutione videndum est. Primò, an institutio legitimè processerit in beneficium Cæsaris in tempus legitimationis obtinendæ. Secundò, an legitimatio iam concessa in aliquo possit impugnari per Lanfranchum hæredem. Vltimò, an Cæsar teneatur res sibi legatas capere à manu hæredis vniuersalis, qui adiit hereditatem.

2 Ad primum, & si regula sit communis, filio spurio à patre legari non posse, nisi ratione alimentorum attentata æquitate iuris canonici, vulg. *text. in cap. cum haberet de eo, qui duxit in matr. quam polluit per adult.* quæ alimenta non deberentur tantummodo iuxta indigentiam naturalem, sed pro modo facultatum, & secundum qualitatem, & dignitatem obligati, scripsit Couar. in epit. de spons. c. 8. S. 6. num. 7. & 8. quoniam aliàs non dicerentur alimenta, sed tantum sustentatio naturæ, quod esset iniquum, dixit Tellus Fernand. in suo comment. ad leges Tauri l. 10. num. 2. & sequitur Ioan. Ma-

tienz. in recoll. legum Hispania tit. 8. lib. 8. glo. 1. num. 10. Nihilominus filius quamvis spurius rectè institui poterit casu, quo à Principe legitimabitur, & sequuta legitimatione cōsequetur patris hereditatem absque periculo *Bal. Castren. & alij in l. Gallus S. instituens ff. de lib. & posth.* probat *text. apertus in l. in tempus ff. de hered. inst. ubi Angel. Imol. & alij, idem Bal. in l. 1. num. 17. C. de instit. & substitut.* & talis institutio tutissima erit, dixit *Couarru. in d. cap. 8. S. 5. num. 12.* sequuntur alij quàmplures relati per *Matienz.* latè *cod. tit. 8. lib. 6. glof. 8. num. 19.* quod procedit etiam in filio Sacerdotis, vt sub conditione prædicta institui possit *Angel. & Imol. in l. si quis instituat ff. de heredit. instit. & prosequitur Bermond. in tract. de concubin. in ver. qui etiam filios num. 37. fol. mihi 327.* quæ conclusio non patitur aliquam controuersiam; proindè Lanfranchus hæres confugit ad aliam leuiorem exceptionem, negando, Cæsarem esse filium Francisci, qui dùm fuit institutus, vt filius, & verè non est filius, vitiatur institutio tanquam erronea, *l. neque professio C. de testament. Bar. post glosam in l. 1. S. si quis filium, & in l. Carbonianum ff. de carbonian. edict. & Dec. in consil. 116.* Sed quoniam hæc exceptio respicit etiam legitimationis obiectum, idè inferiùs respectu vtriusque capitis facillè diluetur, & remanet firmum, institutionem legitime processisse in casu prædicto.

3 Quoad ad secundum; sicuti legitimatio filij spurij concessa, instante patre viuente, valida est, nemine intimato, vt per *Doctores in cap. per tuas de probationib. in cap. transmissa qui fil. sint legitim. per Alexand. in solemni consil. 88. à num. 10. cum sequ. volum. 7. Dec. consil. 85. colum. final. Ruin. consil. 36. num. 6. volum. 1. Bart. Bald. Salycet. & Angel. in dicta leg. neque professio, & latè Tiberius Decian. in consil. 1. num. 110. volum. 3.*

pariter mortuo patre præcedente ipsius ordinatione, eodem modo filius licèt spurius legitimari poterit, Agnatis non citatis, non existentibus tamen filijs legitimis, & naturalibus, & quoad bona, de quibus pater disponere poterat, vt in casu nostro, quamvis in præcibus nulla facta fuerit mentio agnatorum, *Bart. posuit in d. l. Gallus S. & quid si tantum num. 14. cum seq. ff. de liber. & posthum. vbi Castrenf. Aretin. & Socinus, Bald. in dicta l. 1. C. de instit. & substitut. Crotus in eodem S. & quid si tantum num. 139. & Lancellos. Galiaul. ibidem num. 84. cum sequ. Corneus in notabili consil. 1. colum. 6. litera M. vsque in fin. volum. 3. Molin. de primogen. Hispanorum lib. 2. cap. 7. num. 40. & latè Matienz. cod. tit. 8. lib. 10. glof. 1. & 2. num. 19.* quam legitimationem ipsemet filius poterit impetrare, faciens mentionem de mandato paterno, vt dicit *Corneus loco citato, & probat text. in authent. item sine, ibi Filij supplicent testamentum ostendentes C. de natural. liber.* adducunt rationem præfati *Doctores*, quia spes agnatorum non est de iure considerabilis, cum eis testator de bonis quæsitis nihil relinquere teneatur, idè tanquàm eorum non interfit, citandi non sunt, & legitimatio retrahitur ad tēpus institutionis *Bart. in dicto S. & quid si tantum, Corneus loco citato, Molin. optimè dicto num. 40. & num. 42. cum sequ. Bermond. in loco allegato num. 38. & 41.* qui dicit, quod retrahitur nedùm ad tempus natiuitatis, sed conceptionis, & quamvis sufficeret filio exprimere illegitimitatem in genere, vt multi *Doctores* testantur, tamen ad tollendam omnem dubitationem fuit specialitèr expressum, procreatum fuisse ex tali muliere coniugata, declarat *Decius consil. 55. num. 4. & Couarru. qui alios allegat in dicto cap. 8. S. 9. post num. 2.* Agnatorum autem mentio fieri debuisse

buisset, si mortuo patre ab intestato, cessante illius voluntate filius impetraret legitimationem, cum in casu prædicto ius fuisset quæsitum agnatis ab intestato succedentibus, maximè adita hæreditate *Couarru. loco cit. num. 9. Matien. eodem sit. 8. lib. 10. glos. 1. & 2. nu. 20. & Lancelot. Galiaula in d. S. & quid sit tantum num. 89.* quod non procedit in filio instituto sub conditione legitimæ obtinendæ, ordinatæ Genitore ex communi traditione *Doctorem* à nemine controuersa, & ex abundanti, dùm Cæsar Massa obtulit preces pro legitimatione, presentando particulam testamenti, expressit Principi existentiam Lanfranchi nepotis testatoris, & hæredis vniuersalis, sicut in particula continetur.

4 Aduersus prædicta, quæ non patiuntur difficultatem, Lanfranchus nouissimè opponit de nullitate legitimæ, ex eo quod Cæsar non sit filius Francisci testatoris, cum natus sit ex muliere cõiugata; quo casu iuris præsumptione resultat, esse filium mariti, non adulteri, etiam si mater contrariū affirmaret *Bart. & ceteri in l. filium defnimus ff. qui sunt sui, vel alien. iur. per tex. in l. miles S. defuncto ff. de adulterijs*; ita quod inducatur præsumptio iuris, & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium.

5 Sed exceptio prædicta mirum est, quod allegetur à Lanfranchio, qui benè sciens omnia, de quibus inferius, abstinere debebat ab omni contradictione; etenim exceptio prædicta in casu nostro nullam habet substantiam, quoniam *tex. d. S. defuncto* non decidit, ut natus ex coniugata semper præsumatur filius mariti, sed tantummodò, quod non est bona cõsequentia dicere, mulier est adultera, ergò filius est spurius, nam possunt stare simul, quod sit adultera, & quod sit filius mariti, nõ autem probatur, quod inducatur præsumptio iuris, & de iure, ita ut omninò iudicandus sit filius

mariti, ita ex mente *Angel. ibi, Dec. in d. cap. per tuas col. 2. vbi Felin. in princ. declarat Paris. in notabili, & solemnî conf. 10. num. 83. volum. 2.* qui videndus erit omninò, ideò procedit ille *text.* non existentibus alijs coniecturis in contrarium *Alexan. latè in conf. 88. num. 14. volum. 4.* vel procedit, si natus fuisset in domo mariti, & ab eodem tractatus ut filius, ut *ibidem* declarat *Alexand. num. 15. & 16.* vel quando talis præsumptio est fauorabilis filio, & filius illam opponit, ut dicit *Goza. in conf. 13. post nu. 48. vers. praterea, & latè Decian. in d. conf. 1. nu. 128. & in summa ille text.* procedit in dubio, cessantibus alijs cõiecturis, sed non excluditur probatio in contrariū *Henric. Boich in d. cap. per tuas, Anch. conf. 225. Alexan. dicto conf. 88. nu. 9. Paris. eod. conf. 10. num. 39. & Decian. d. conf. 1. nu. 122. cum seq.* & cum agatur de probatione filiationis, quæ difficilis est respectu patris, & propter difficultatem reputatur impossibilis, quieuerunt DD. in cõiecturis, & præsumptionibus, ex quibus cessat illa præsumptio, quæ deducitur ex *text. in d. S. defuncto*, ut præcitati *Doctores* longo examine affirmant, & iuribus, rationibus, & autoritatibus comprobant ex not. in *text. iuncta glos. in ver. testamentum in l. Lutius Titius ff. de condi. & demonstr. in d. cap. Michael, & in d. cap. per tuas, Dec. in cap. 1. nu. 166. de probat. Paris. inter ceteros d. consil. 10. num. 40. Lopus alleg. 83. nu. 3.* Coniecturæ autem, & præsumptiones non requiruntur copulatiuè, sed alternatiuè *Felin. in d. cap. per tuas num. 13. Dec. conf. 54. in fin. & si vna coniectura firmiter probetur, sufficiens est, & si plures adducuntur, iungi possunt ad filiationem probandam Corn. d. conf. 1. col. 11. lit. Q. vers. ex quibus, Paris. d. conf. 10. num. 106. respondens ad conf. Barbat. 27.*

6 Præsumptiones autem, quæ conferunt ad speciem, quam agimus, notoriæ sunt, & ponuntur à DD. in locis

prædictis, quæ sunt magis proportionabiles filio, quàm in personam extranei, nempe tractatus longo tempore cum alimentacione, & educatione condigna, sicut in casu nostro, ut benè est notum omnibus, nominatio filij pluries facta in publicis scripturis, in apocis, & testamento productis, communis reputatio, & fama, institutio facta in testamento, quæ sola attendenda esset, legitimatio ordinata per patrem in eodem testamento, maximus amor, & affectio, nedùm ex gestis patre viuente, sed ex eodem testamento, dùm summè commendat filium eius Aduocato, quæ non cadunt in alienum, similitudo filij, & patris pariter consideranda est, & demùm quòd maritus adulteræ nunquàm aliquid dixit, aut allegauit, quæ omnia satis, superquè sufficiunt ad probandam filiationem, nedùm in possessorio, sed etiam in petitorio, ut latissimè posuerunt *Alex. d. cōf. 88. Paris. d. cōf. 10. à nu. 44. cum seq. Corn. d. cōf. 1. col. 11. lit. Q. vol. 3. & Decianus*, qui loquitur in filio Sacerdotis adhuc dubitantis de filio in *d. cōf. 1. à nu. 103. cum seq.* qui innumeros allegant, ubi videri possunt ad satietatem. Et nouissimè reperta est descriptio natiuitatis Cæsaris tali die, & hora in anno 1570. scripta in quodam libro manu eiusdem Francisci patris, & iudicio Dei reposito cum scripturis cōsignari petitis per Lanfranchum, quæ descriptio inducit probationem filiationis secundùm *Bald. in l. neque natales colum. 1. vers. vel si ipsemet pater C. de probat. Paris. d. cōf. 10. num. 58.* qui alios cumulat, & additur alia præsumptio multùm efficax, dùm testator instituto nepote hærede vniuersali, Cæsari filio reliquit onus solutionis pretij Capellæ, & in sui beneficium, & descendendum ab eo ut ipsius filio prohibuit alienationem Capellæ prædictæ, cōsiderando Cæsarem filium de ipsius familia, & non aliter, iuxta *text. in l. familiaria ff. de relig. & sumpt. funer.* & quòd magis?

domum maximi valoris, & ad oblectandos animos summis vigilijs, & expensis accomodatam reliquit Cæsari filio, præferendo ipsum Lanfranchum nepoti, quæ sine dubio non cadunt, nisi in filium charissimum, & penitus extranea sunt quoad alienos.

7 Mirum est etiam, quòd Lanfranchus, qui suis sumptibus legitimacionem ex ordine testatoris procurare debebat, nunc oppugnat legitimacionem obtentam uti hæres, qui agnouit hereditatem, & qui factum defuncti impugnare non potest vulg. *l. cum à matre C. de rei vend. nec dicatur, hæredem teneri habere ratum factum defuncti validum, non autem actum nullum, qui non obligat hæredem S. his igitur in Authen. de hered. & falcid. authen. hoc ampliùs C. de fideicommiss. de quo Andr. latè in cap. 1. S. donare post nu. 8. in vers. Si ergo, qual. ol. feud. pot. aliena. Afflic. decis. 240. num. 7. & Camerac. in cap. Imperialem fol. 89. lit. G. cum sequ.* Siquidem in casu nostro si loquimur de institutione, validissima est, ut fundauimus, si de impetratione legitimacionis ordinata à patre, nedùm nullitas non consideratur, sed mera dilatio ex parte Lanfranchi, qui pro tot beneficijs acceptis à patruo, nunc explere conatur munus gratitudinis cum ingratitudine, impugnando iustissimam dispositionem, & legitimacionem obtentam.

8 Vltimus articulus breuiter resoluitur, dùm Cæsar filius est hæres particulariter institutus, & taliter declaratus per M. C. obtenta legitimacione, ex quo bona sibi legata propria auctoritate capere poterat, minùs autem à manu hæredis, ut *Bart. posuit in l. ex facto num. 2. in fin. ff. de hered. instit. & Alexand. in l. quoties post num. 5. vers. & sic licet legatarius C. eod. tit.* Nec est considerabilis prætenso possessio domus clandestinè capta per Lanfranchum, cum loquatur de possessione appartementi suæ habitationis relicte per testatorem, ut ex lectu-

ra patet, quæ in aliquo officere non potest ex prædictis, aduersus quæ Lanfranchus non est audiendus, sed conseruandus Cæsar in possessione omnium sibi in testamento relictorum.

- 9 *Causa fuit compromissa, & decisa vigore laudi, seu arbitramenti.*

ARGUMENTVM.

De Legati caducitate propter Legatarij obitum ante conditionis euentum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Casus.*
- 2 *Verbum disponere refertur ad ultimas voluntates.*
Legatum factum sub die incerta non distinguitur à conditionali, & nu. 4.
Legatario defuncto ante conditionis euentum, legatum habetur pro non scripto.
Et sic ad legatarij heredem non transmittitur, & num. 6. & 7.
Obligatio nata non est, nedum actio ante conditionis euentum.
- 3 *Disponendi post mortem habens aliquis facultatem, non poterit in vita disponere, nec è conuerso.*
Hinc habens facultatem disponendi in vita, non poterit testari vigore illius facultatis.
Donatio inter viuos quomodo distinguatur à donatione causa mortis, si utraque fit in vita.
- 4 *Fideicommissi conditio ante mortem grauati non purificatur, si is facultatem habet restituendi post mortem, & eligendi fideicommissarium.*
Et si elegerit in vita poterit electionem mutare.
Dispositio facienda post mortem, si fiat

in vita, non habet effectum, nisi morte secuta.

- ... & interim beneficiato nullum ius tribuit propter incertitudinem diei.
- 4 *Dilatatio in dubio an censeatur concessa gratia hæredis, vel legatarij.*
Restitutio facta ante tēpus interdum propter hæredis præiudicium non tenet.
 - 6 *Restituere post mortē grauatus quando pro libito possit facere in vita restitutionem.*
 - 7 *Legatarius an quis sit, vel nudus minister, quanti inter sit, & quomodo dignoscatur.*
Mortis adiectio quando faciat, vel nō dispositionem conditionalem.
 - 8 *Consensus simpliciter præstitus multum differt à consensu præstito sub conditione, siue cum protestatione.*
 - 9 *Causa adhuc pendet indecisa.*

Pro Antonio Sebastiano.

CONSILIVM LII.

- 1 O: Baptista Sebastianus, instituto Torquato eius filio hærede vniuersali, fecit infrascriptum legatum, *Voglio, che à Vittoria Coppula mia moglie, guardando il letto viduale, dopo sua morte li sia lecito possèr dispanere sopra la mia heredità di docati cinquecento pro vna vice tantum, in beneficio però della sopradetta Laura nostra comune figlia, e non altrimenti, quo defuncto, dùm Laura fuisset nuptui tradita Michaeli Grifone, Victoria mater in capitulis matrimonialibus consentiente Torquato hærede celsit eidè Lauræ prædictos ducatos quingentum ex facultate attributa à Io. Baptista viro, verum cum speciali pacto, che per questo non s'intenda fatto preiudicio alle ragioni, che competeno à Torquato, quando soccedesse morte alla pre-*

predetta Laura auanti la morte di Vittoria.

Prædefuncta Laura antè obitum Victoriæ matris, per sententiam Sacri Conf. sub die 30. Martij 1601. fuit declaratum, dotes, & iura dotalia Lauræ spectare ad Victoriæ Grifone eius filiam, cùmque eadem Victoriæ filia prætendisset, in dotibus prædictis includi prædictos ducatos quingetum, quorū Victoriæ Coppula facultatem habebat disponendi in beneficium Lauræ, & disposuit in capitulis matrimonialibus, vt superius dictum est, per aliam sententiam eiusdem Sacri Consilij fuit decifum, quòd in sèntentia lata sub dicto die 30. Martij 1601. non includantur duc. 500. de quibus Io. Baptista dedit facultatem Victoriæ Coppulæ disponendi in beneficium Lauræ tanquàm caducati ob mortem Lauræ antè mortem Victoriæ matris, non obstante dispositione facta in capitulis matrimonialibus, à qua sententia dicta Victoriæ Grifone filia prædictæ Lauræ reclamauit, & agitur hodiè de expeditione causæ prædictæ reclamationis.

Et defendendo partes Antonini Sebastiani conuenti sine controuersia concludendum est, ob mortem Lauræ superstitè Victoriæ matre, legatum prædictum fuisse effectum caducum ex infrascriptis.

- 2 Primò, non est dubium, quòd dispositio prædicta collata in arbitrium Victoriæ Coppulæ importat actum vltimæ voluntatis, quia vsus est testator verbo, *quòd liceat disponere*, quod verbum *disponere* refertur ad vltimas volūtates S. *disponat in Auth. de nuptijs, Alber. in suo Dictionario in verbo dispositio, glos. & Alexan. in rub. nu. 16. ff. solut. matr. Ruin. consil. 153. num. 12. volum. 2. & Napodan. in Consuetudine Et si testator in verbo disponere num. 4.* & in casu nostro habemus claram voluntatem testatoris, dū expressis verbis dixit, *quòd liceat disponere post mortem*, quo casu lega-

tum prædictum cēsetur conditionale tanquàm factum sub die incerta ad *sex. in l. haeres meus ff. de condit. & demonstr.* & præmoriēte legatario antè conditionis euentū extinguitur legatum, quia dum alicui legare permittitur, intelligitur secūdum iuris dispositionem, dūmodò superstes reperiatur tempore dispositionis faciendæ, cū aliàs pro non scripto haberetur l. 1. S. 1. & S. *fin autem sub conditione C. de caduc. tollend. Napodan. in Consuetudine Si aliquis moriens in verbo tenetur sub num. 25.* & cū antè euentum conditionis non sit nata nec actio, nec obligatio l. *cedere diem ff. de verb. significa.* legatum prædictū conditionale peti non potest l. *legata sub conditione, vbi Soc. num. 2. ff. de conditio. & demonstra.* & præmoriēte legatario, ad eius heredem non transmittitur l. *cū quidā S. planè ff. de legat. 2.* & clariùs in l. *si cū haeres ff. quando dies legat. ced.* proindè cū Laura, in quam erat facienda dispositio post mortem Victoriæ, prædecesserit, ad ipsius heredem legatum non transmittitur.

- 3 Secundò, licentia disponendi concessa Victoriæ fuit expressè collata, vt disponderet post eius mortem, idcirco antèa in vita disponere non poterat, quemadmodum concessa facultate disponendi in vita, non permittitur testari, & sic disponere post mortem secūdum *Bart. in suo cons. 26. pater filio vol. 1.* cuius opinio communiter recepta est, vt per *Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta num. 18. ff. de verbor. oblig. per Dec. consil. 20. num. 3. Iulius Clarus in S. donatio q. 19. vers. sed benè, Roman. in cons. 476. & latè Peregrin. de fideicommiss. ar. 40. num. 43. & num. 62.* propterea quia Laura poterat præmori, sicuti iam prædecessit, repellebatur interim à petitione, vt dicit text. in l. *Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iure fisci*, & ad hæredes suos legatum transmittere nō potuit d. S. *planè* cum alijs superius alle-

allegatis, etenim quamvis quælibet facultas disponendi explicetur in vita, ex quo licet quis testetur, tamen disponit, dum viuit, nihilominus quia effectus vltimæ voluntatis non incipit habere vires, nisi post mortem, idcirco aliud est disponere in vita, aliud post mortem, sicut aliud est donatio, quæ fit inter viuos, & alia, quæ causa mortis, non quod vtrique non fiat inter viuos, sed quod vna vires obtineat in vita disponētis, alia post mortem, vt latè *Thesaur. in decis. 209.* post num. 1. *vers. nam si istam reservationem cum num. seq.* & colligitur ex *Bart. in d. cons. 76.* ideòq; requiritur superexistētia legatarij tempore mortis, vt legatum deindè ad eius hæredes trāsmitti possit.

- 4 Tertiò, quandò quis grauatur restituere, cum moreretur filijs, vel cui ex his voluisset, & sic habet facultatem eligendi, fideicommissi conditio ante mortem grauati non existit, & fiunt viriles portiones inter eos, qui tempore mortis vixerint, dicit *text. in l. cum pater S. hereditatem ff. de legat. 2.* & ideò si grauatus elegerit in vita, poterit electionem mutare, dicit ibi *glos. in verb. existere*, & sic dispositio faciēda post mortem, etiam si fiat in vita, non habet effectum, nisi morte sequuta, & superexistente electo, qui si præmoriatur, nullū ius ei quæritur, vt in *l. unum ex familia in prin. vbi Bar. Bald. & Castrenf. ff. de leg. 2.* & clariùs habetur in *S. à filia eiusdem legis*, vbi in electione faciēda post mortem, si viua donauit, non esse electionem, propter incertum diem, qua ratione similiter dispositum est, quòd si Titius legauit Seio post mortem vxoris suæ, si interim moritur viua vxore, legatū peti non poterit, quia sub conditione datum intelligitur *l. quibus diebus S. quidam Titio ff. de condi. & demonstr.* si ergo ex dispositione faciēda post mortem nullum ius quæritur, si fiat in vita ob incertitudinem diei, quamvis Victoria disposuerit in beneficium

Lauræ de dictis d. 500. ante mortem Victorix, nullum ius quærere potuit, & ipsa prædefuncta legatum effectum caducum non transmittit.

- 5 Quartò, in casu nostro sumus in re, vel quantitate particulari relicta, ad dispositionem Victorix post mortem suam, ob quod videndum est, cuius gratia sit data dilatio disponendi, hæredis scilicet, an legatarij propter fructus medij temporis, & in hac specie semper censetur data gratia hæredis, vt non detur legatario cum incremento, nisi expressè dicatur *l. si ita relictum S. Pegasus ff. de legat. 2. l. in fideicommissi S. Pollidius ff. de usur.* & ita præsumitur in dubio *l. tempus ff. de re iud. glos. in l. eum ff. de annuis legat.* proindè dilatio illa attendenda erit, dicit *glos. in l. post mortem in verbo restituere in fi. C. de fideicom.* & dum speratur alij cedere legatum, quàm ei, cui fit restitutio, non tenet restitutio *l. filiusfamil. S. diui il primo*, vbi *Bald.* post num. 2. *ff. de leg. 1.* & quia prædecessit Laura ante mortem Victorix, restitutio, siue dispositio facta in vita in præiudicium hæredis non subsistit.

- 6 Quintò est verum, quòd grauatus restituere post mortem, maximè in beneficium certæ personæ potest ad libitum restituere in vita, est casus in *d. l. post mortem C. de fideicommissi. & l. uxorem §. Scguola cum glos. ff. de leg. 3.* sed illud intelligitur vel quando conditio erat omninò extitura, vel poterit fieri restitutio in præiudicium grauati tantum, non hæredis, si conditio esset omninò extitura, rectè procedit restitutio in vita secundum *glo. in l. sed & si alio in fin. ff. ad trebell.* in casu autem nostro quamvis certum esset, Victoriam morituram, & sic debitum iri, tamen legatum ad hæredem legatarij transire non potuit, dum viua Victoria decessit ad *tex. in l. huiusmodi ff. quand. dies lega. ced.* etenim licet certum sit, hæredem moriturum, tamen incertum est, an viuo legatario dies

dies legati cedat, & non est certum, legatum ad eum peruenturū *d.l. h̄eres meus ff. de condi. & demonstr.* proinde *glos. n.d.l. huiusmodi in verb. debitum iri*, declarando hanc maximam, quādo conditio est extitura, dicit, non esse extituram omninō ex persona eius, cui fit legatum, quoniam poterit non esse tunc, cū h̄eres moreretur, & sic conditionis euētus facit deberi legatum, si aliud non impediat, scilicet mors legatarij ante h̄eredem, vt accidit in specie nostra.

Insuper diximus, quōd grauatus post mortem in sui pr̄iudicium tantū restituere potest in vita, secus autem in pr̄iudicium alterius, cui ob mortem legatarij legatum acquiritur, probat *text. in d. S. diui il primo, glos. in d. S. à filio*, & est casus *in l. uxorem S. Scium maritum ff. de leg. 3.* probat etiā *text. in d. S. Cornelio Felici*, & ita intelligitur, & declaratur *text. in d. l. post mortem*, vt habetur ibidem in *addit. ad glos. ex mente Bart. Paul. Salyc. & Ias.* modō dum pr̄moriēte Laura quāritas legata remanebat penēs h̄eredem, Victoria, cui data erat facultas disponendi post mortem, non potuit disponere in vita in pr̄iudicium h̄redis, cū per mortem Lauræ defecerit dispositio, & dici non pōt, quōd conditio erat omninō extitura, vtrūq; posuit *Ancharan. in not. consil. 203.* declarando *text. in d. S. diui post num. 5. vers. item in d. S. diui.*

- 7 Sextō, & vltimō, Victoria Coppula non fuit h̄eres instituta, nec legataria, & fortē grauata restituere Lauræ, sed in ipsius arbitrium simpliciter collata facultas disponendi post mortem in beneficium Lauræ, & sic electa, vt nudus minister ad disponendum, quo casu pr̄defuncta Laura legataria, legatum remanet penēs h̄eredem. Ioan. Baptistæ, est casus *in l. si quis Titio ff. de leg. 2. vbi Paul. de Cast. in prin. vers. ex quo verba dispositiua, & in l. unum ex familia S. si de falcidia num. 2. ff. de leg. 2. glo. in l. si quis quos 31. ff. de*

legat. 2. & in l. pecunia, & in l. solent S. 1. ff. de aliment. & cibariis. lega. & melius in l. filio S. matri suæ ff. de adimen. lega. & sēper dicetur nudus minister, quādo in eum non pr̄cedunt verba dispositiua, vt quia dixisset, *lego*, secus quando tantū committitur, vt disponat, iuxta declarationem *Pauli de Castro in d. l. si quis Titio*, si enim testator voluisset, transire dominium in Victoriam, & de ea in Lauram legatariam, seu fideicommissariam, tunc non fuisset nudus minister tantū, posuit *glo. in l. si legatarius ff. de leg. 2.* & eo casu potuisset fieri restitutio, quia tractabatur de sui pr̄iudicio, nō alterius, secundū *Bald. in d. l. post mortem post nu. 10. vers. non obstat S. à filia*, & nō facta restitutione pr̄moriēte Laura remāsisset penēs Victoriam, si fuisset legataria *l. pater S. Tusculanus ff. de legat. 3.* quod diuersum est à specie, quam agimus, vbi nudum ministerium tantummodō collatum est disponendi post mortem in beneficium Lauræ, & insuper dum testator facultatem dedit Victorie disponendi in beneficium Lauræ, censetur, testatorem ipsum legasse Lauræ dictos ducatos quingentum post mortem Victorie, iuxta *text. in d. l. unum ex familia S. si de falcidia ff. de legat. 2.* & proinde succedit dispositio *text. in d. l. quibus diebus S. quidam Titio in fin. ff. de condi. & demonstr.* vt legatum sit conditionale, & ad h̄eredes minimē transmittatur cum alijs iuribus superius adductis, mors namq; fuit apposta substantiæ dispositionis, dum cōcessit, quōd valeat disponere post mortem in beneficium Lauræ, & ideō cōditionalis est dispositio, licet secus esset, si fuisset apposta executioni, & solutioni legati, quia tunc esset dies, & non conditio, vt *Bald. declarat in d. l. post mortem post num. 4. vers. tu dicas subtilius*, & probatur *in d. S. quidā Titio in princ.*

- 8 Nec obstat, quōd summa dictorum duc. 500. fuerit assignata Lauræ per Victo-

Victoriam viuentem consentiente Torquato herede, siquidem ex eadem scriptura constat de consensu præstito per heredem cum protestatione, & conditionaliter, si Laura superuixisset post mortem Victorix, secus autem si prædecessisset, quo casu voluit, ipsius iura remanere illæsa, potuisset enim hæres dispositioni consentire simpliciter, & tunc videretur plus præstitisse, quàm debuisset, dicit *text. in l. cum in fin. ff. de annuis legat.* sed quia consensus pariter sub conditione fuit adhibitus præmoriens Laura ante conditionis euentum, legatum remanet ex omni parte caducum. Ex quibus sine dubio decernendum erit, benè fuisse iudicatum per idem Sacrum Consilium.

9 *Causa reclamationis non fuit expedita.*

ARGVMENTVM.

Consuetudo Neapolitana, quæ cautum est, dotem, & quartam peti non posse sine instrumento dotali, veluti exorbitans multis restringitur, & limitatur modis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dos, & quarta attentis terminis Consuetudinis Neapolitanæ peti non potest absque dotali instrumento. Dotis tamen solutio non obstante hac Consuetudinis exorbitantia probari potest per quinque testes, & per Partis confessionem, & per partitam Banci. Et amplius nostri Regnicole super adducta cautela, ut petatur, condemnari heredes mariti ad conficiendum instrumentum, & unico contextu probari solutionem per testes, & ita*

aliàs decisum, & num. 5.

- 2 *Census, siue annui introitus connumerantur inter immobilia. Dos promissa constitui in stabilibus, & annuis redditibus habetur pro constituta, & num. seq.*
- 3 *Antefatum promissum constitui debetur, etiam si expressè non fuerit constitutum. Et petitur, ac si esset verè constitutum.*
- 4 *Debitum quando est certum, non potest impediri petitio tanquam intempestiua, & facta ante tempus.*
- 5 *Instrumenti dotalis confessio unico contextu cum solutione ex nunc pro tunc peti potest. Et hæc opinio iuuatur ex traditione Couarru. in similibus terminis, & num. 6. Antefati condemnatio aliàs in S. C. fuit facta ex solo capitulorum instrumento, non aliter præcedente illa dotali. Antefatum promissum etiam dote non soluta, adhuc ex alijs causis debetur, ibidem in fine.*
- 6 *Decisio.*

Pro Portia Calamatia.

CONSILIVM LIII.

1

Vamuis per Consuetudinem cautum sit, ut dos, & quarta peti non possit absque instrumento dotali, ut in Consuetudine Dos, & Quarta, tamen quia illa Consuetudo est exorbitans, poterit adhuc dotis solutio probari per testes numero quinque, & per confessionem Partis, de testibus loquitur Hippolyt. in materia Statuti in singul. 157. & Salernus ad dict., Consuetud. in verb. licet circa medium, & Frec. ibid. in verb. an hæc consuetudo de confessione Partis Aymon consil. 61. num. 3. & in addit. de Boëtis in ver. vide.

vide Alexand. circa fin. & hodie cautela est, vt petatur, condemnari hæredes mariti ad conficiendum instrumentum, & probetur solutio per testes ex doctrina Salyc. in l. si quis argentum S. fin. in fin. C. de donat. relati in 1. addit. ad Consuetudinem prædictam, & Salernus ibid. refert decisionem S. C. & poterit etiam probari per partitam Banci, vt per Anton. de Alexa. ibid. in verb. si non producitur.

3 In casu autem nostro quæstio est minùs dubitabilis, quia adsunt capitula matrimonialia stipulata, in quibus non promittitur dos in pecunia, sed cõstituitur in stabilibus, & annuis introitibus, qui similiter inter immobilia connumerantur *clement. ex iui de verb. sign. & in mobilibus pro summa duc. centum tantum, quæ mobilia iam contracto matrimonio translata fuerunt ad Ciuitatem Puteolorum, & soluto matrimonio retraducta Neapol. vt per testes. Igitur in casu nostro non erat necessaria dotis solutio, sed tãtùm debebat fieri assignatio introituum, & stabilium iuxta promissionem factam in capitulis, quæ assignatio promissa habetur pro facta, & constituta, vt per Afflic. decis. 61. & hoc sufficit cum instrumẽto capitulorum, vt expressè posuit Scip. Bucinus in eadem Consuetud. in verb. quid si non ex- ter, & vbi est necessaria solutio cum instrumento capitulorum tãtùm sufficit partita Banci, vt dicit Anton. de Alexand. loco citato, & ex abundanti in casu nostro probatum est, quòd dũ esset carceratus Hieronymus Morales maritus in Magna Curia, scripsit Ioan. Antonio Calamatix Cognato, & similiter obligato in capitulis, vt solueret vxori aliquam quantitatem, in compotum dotium, vt ex literis, & testibus super solutione duc. 35.*

3 Nec est mirum, quòd statim non fuit subsecuta assignatio bonorum promissorum in dotem, ex quo stipulatis capitulis de mense Martij in domo quond. Consiliarij Vespuli; ma-

trimonium fuit deindè perfectũ sub die 9. Maij eiusdem anni 1604. & cõsumatum in domo dicti Ioan. Antonij Calamatix fratris, vt per testes, ibiq; permansit maritus, quousq; fuit in M. C. carceratus de mense Iulij eiusdem anni, & post carcerationem de ordine viri vxor se contulit ad Ciuitatem Puteolorum, vt ex testium depositione, cùmquẽ Hieronymus fuisset de mense Ianuarij sequẽtis anni habilitatus, ab hac luce migravit, vt ex eadem fide Magnæ Curix patet. Igitur dum contracto matrimonio, & consumato, & vxore non traducta subsecuta fuit carceratio viri, illa dos promissa cõstitui in stabilibus habetur pro constituta, vt dictum est, & per vxorem non stetit, quominùs effectualiter assignaretur, vltra solutionem certæ quantitatis dictorum duc. 35. & successiue antefatum promissum constitui debebitur, etiam si expressè non fuerit constitutum, ita ex mente *Napodan. docuit Anton. de Alexan. in Consuetud. quartam autem in verb. Nota ex mente, & in verb. sequenti, & agitur ac si esset cõstitutum, vt ibid. Gramat. in verb. mulier etiam dote non data, & quia, vt dictum est, dos non erat soluenda in pecunia, sed promissa constitui in stabilibus, & introitibus, habetur pro constituta, & si post matrimoniũ statim fuit subsecuta carceratio viri, non poterit aliquid mulieri imputari circa lucrifactionem antefati promissi constitui, quod pariter habetur pro constituto, & iam deductum est, bona in dotem data esse existentia, & possideri per vxorem, vt per testes.*

4 Idcirco, quia Antonius Morales fideiussor dotium, & antefati iam fuit condemnatus ad conficiendũ instrumentum dotale, & per aliud decretum fuit prouisum, quòd habeatur pro facto, merito nunc iuxta petitionem debet condemnari ad soluendum antefatum prædictum.

Nec obstat, si dicatur, quòd petitio circa

circa solutionem antefati fuit præmat-
tura antequam conficeretur instru-
mentum dotale, ex quo oritur actio
mulieri, & quod debet alius terminus
impartiri, quoniã ex multis resoluitur
obiectio prædicta facillimè.

Primò, quia pro antefato certum
erat competere actionem cōfecto in-
strumento, idcirco non dicitur ante
tempus petere, neq̃ impediri potest,
quando certum est debitum in l. pecu-
niam cum l. seq. ff. si cert. petat.

Secundò, non est inconueniens, q̃
5 vnico contextu petatur, cogi promi-
sorem ad conficiendum instrumentũ,
& ex nunc pro tunc ad soluendũ, quia
nedũ non sunt incompatibilia, sed
probationes, quæ profunt ad confici-
endum instrumentum, dum probatur
solutio dotis, illæ respiciũt etiam sub-
stantiam petitionis, ex qua sequitur
cōdemnatio, quoniam sine probatio-
nibus non posset cogi aduersarius ad
conficiendum instrumentum, ideo
factis p̃bationibus nihil aliud est de-
ducendum, & cōfecto instrumento,
vel prouiso, quod habeatur pro facto,
aliquid cōtra opponi non potest, vt in
Consuet. seq. incip. contra instrumentũ.

Tertiò, in casu nostro non erat ne-
cessaria solutio, sed tantũ assignatio,
quæ vti promissa habetur pro facta, &
constituta, vt probatum est.

Quartò, illa *Consuetudo* intelligitur
strictissimè, & nō obseruatur ita rigo-
rosè, maximè existente instrumento
capitulorũ, vt in casu nostro, sicut su-
pra fundauimus, & ex abundanti fuit
petitum, cogi ad cōficiendum instru-
mentum dotale, in tãtũ quod ex so-
lo instrumento capitulorum in causa
Hyppolytæ Iesualdæ nō præcedente
instrumento dotali, fuit secuta condẽ-
natio antefati relatore quond. *D. de*
Franch. & ibi fuit decifus alius articu-
lus, quod etiam dote non soluta, si an-
tefactum fuit promissum ex alijs causis
adhuc debebitur iuxta doct̃. *Ioa. Ang.*
Pisanel. in Cōsue. Quartã autem in ver.
Nota ex ista glo. quæ promissio pariter

adeft in casu nostro, idcirco sine du-
bio condẽnandus erit conuentus ad
solutionem antefati vnã cũ interesse.

Poterat enim vtrũq; peti etiã quod
adeffet impedimẽtum quoad petiti-
onẽ antefati, instrumento nō cōfecto, vt
optimè in similibus terminis cōpro-
bat *Couar. var. resol. c. 4. lib. 1. post nu. 5.*
vers. secũda huius cotrouersie species est.

*Et ita fuit iudicatum in hac causa per bina
decreta S. C. & condemnatus ad antefa-
tum. Actuarius cause.*

6 Similiter in causa *D. Portia Caetanę*
cum hered. *Comitis Magdaloni* fuit pe-
titum, cogi ad conficiendũ instrumentũ
dotale, & ad euitandum circuitum con-
demnari ad soluendum dotes solutas, &
fuit subsequuta sententia in R. C. ad quã
causa fuit remissa per S. C. vt in processu
in Banca *Claudij de Maio.*

*Et eodem modo fuit decifum in causa Ca-
milla Vngharæ, in Banca de Cantone.*

ARGVMENTVM.

De cedente, & cessionario, eo-
rumdem actionibus, directis
scilicet, & vtilibus, ipsarumq;
differentia.

Et ampliũ qñ cessionarius pos-
sit inculcare obligationẽ exer-
cẽdo directas nomine cedẽ-
tis, & si elegit viã ordinariam
an possit ad executiuã redire.

Et insuper quomodo dignosca-
tur, an sit expertus actionibus
directis, vel vtilibus cum ali-
quot alijs dubitationibus hĩc
optimè resolutis.

S V M M A R I V M.

- 1 Casus positio.
- 2 Venditionis vicem obtinet datio in-
solutum.

M m

Clau-

Clausula generales non mutant cōtractum in aliam speciem, sed regulantur secundum illius naturam.

- 3 *Obligationis incusatio requirit speciale mandatum.*

Clausula generales non attenduntur in his, quæ requirunt speciale mandatum.

Procurator cum libera quando constitutus censeatur.

Clausula generales quia magis ad stylum communem, quàm ad actus dispositionē spectant, ideo non surantur.

Obligatio ut incusari possit cautela subijcitur.

- 4 *Ius executiuum potest cedi expresse, facta tñ liquidatione, & incusatione.*

Actor si ordinariè instituit iudicium an possit redire ad viam executiuā, praesertim si nō sit usus illa clausula, & vna via electa, alia non tollatur.

Electio vnius remedij nō tollit alterū, qñ utrumq; tendit ad executionem.

Relatum dicitur esse in referente cum omnibus suis qualitatibus.

Actiones directæ ab utilibus quàm maximè distinguuntur, idq; fuse declaratur, & exornatur.

Cedens an post cessionem agere possit.

Debitor malè soluit cedenti postquam interuenit vnum ex tribus requisitis positis in l. 3. C. de nouat.

Clausula quæ sint adhibendæ in cessione, ut illa strictius, & validius operetur.

Actiones directæ in cessionarium transferri non possunt; sed benè illarum exercitium.

- 5 *Cessionarius an sit usus actionibus directis, vel utilibus quomodo dignoscatur.*

... si proposuit iura utilia, non potest amplius agere, & experiri iuribus directis, & cum notabili ratione, qua hic recensetur.

- 6 *Duplex Partis motiuam commemoratur.*

Cui satisfit num. seq.

- 7 *Procurator an, & quando possit incusare obligationem.*

Cessionarij sola denunciatio, immò sola protestatio sufficit, ut cedens non possit amplius se intromittere.

- 8 *Controuersia hac non fuit diffinita.*

Pro Mario Pagano.

CONSILIVM LIV.

- 1 *Controuersia, quæ vertitur circa incusationem obligationis contra Marium Paganum ad instantiā Placidia Grimaldæ Marchionissæ Petræ petentis licentiam incusandi, facillimè resoluitur ex infrascriptis, tuèdo partes Marij Pagani debitoris.*

Etenim in facto supponitur, quoniam Antonium Grimaldum ex causa dotis Placidia filie inter alia celsisse, & assignasse introitus emptos à Mario Pagano, quam cessionem confirmando Alexander Grimaldus filius, & hæres iterum, & de nouo insolutum dedit, & celsit eisdem introitus vigore publici instrumenti, cedendo omnia iura, & actiones, constituyendo ipsam Placidiam procuratricem irreuocabilem, quodq; agere valeat quicquid ipse Alexander facere posset, virtute cuius cessionis Placidia denūciauit Mario, nē amplius solueret Alexandro, sed ipsi uti cessionariae, & illius vigore Marius soluit tertias ab anno 1603. ex quo facto resultant infrascripta in fauorem Marij, ut nullatenus obligatio possit incusari.

- 2 *Primò, quod actus, qui geritur inter Alexandrum, & Placidia non continet mandatū procurationis, sed meram dationem insolutum, ut expressis verbis dicitur in instrumēto, quæ datio insolutum vim venditionis obtinet l. si pradium C. de euct. Idcirco illæ clausulæ generales non constituunt alium contractum diuersum mandati, sed accedunt actui principali, qui geritur, & illius qualitatem non mutant*

mutant, & censentur appositæ ad confirmandam, & convalidandam dispositionem principalem, quæ non alteratur, & secundum naturam illius restringuntur, pulchrè *Crauet. consil. 25. num. 2. cum sequ. Bald. optimè in l. a procuratore num. 1. C. mandat. & in subr. C. de contrahend. emptio. q. 9.* Propterea contractus principalis dationis insolutum ex clausulis illis generalibus non potest transfundi in alium contractum mandati, quod repugnat rei propriæ emptæ, siue insolutum datæ, ideòq; clausulæ illæ convalidant principalem contractum, & secundum illius naturam regulantur, minùs autem inducunt mandatum ad inculandam obligationem.

3 Secundò, quamvis clausulæ contentæ in hac cessione, seu datione insolutum essent attendendæ, cum sint generales, & in inculatione requiratur speciale mandatum, ut per *Carauit. in Rit. 286. in fin. & D. de Franchis decis. 118. num. 8.* non operantur, ut possint exerceri, quæ mandatum speciale requirunt, est casus apertus in *cap. qui ad agendum in primo responso de procurat. in sexto, & licet text. in fin.* admittere videatur ad prædicta procuratorem cum libera; nihilominùs procurator cum libera tunc censebitur, si specialiter, vel generaliter cum libera administratione expressè constituitur, ut dicit *text. expressus in l. quam Tiberonis S. alia causa*, ibi, *alia causa est peculij liberæ administrationis, nam specialiter concedenda est ff. de pecul. vbi Bald. in addit. ad glos. notat, & glo. in d. cap. qui ad agendum*, maximè quando sumus in mandato singularium personarum, quo casu requiritur illud verbum *cum libera*, aliàs nunquam subintelligitur, *Bald. posuit in l. Praeses in princ. per illum text. C. de transact. & Ias. sequitur*, dicens esse perpetuò cordi tenendum in *S. in bona fidei n. 5. Inst. de action.* Ultrà quòd clausulæ generales, de quibus in casu nostro, non

servantur, quia abierunt in stylum, dicit *Addit. ad Alexand. in cons. 133. vol. 6.* & propterea quia passim propter abusum Notariorum absq; Mandatorum consensu inseruntur magis ad stylum communem, quàm ad actus dispositionem spectant, dicit *Couar. in rubr. de testam. par. 2. post nu. 14. paulò ante vers. quarta conclusio, & Bart. in l. 1. q. 6. in fin. ff. de iur. codic.* sola autem cautela traditur, ut obligatio inculari possit, ut per cedentem, constituatur cessionarius procurator ad exigendum, & recuperandum cum facultate inculandi obligationem; & facta recuperatione penès se retinendum in causam crediti sui, constituendo ipsum procuratorem in rem propriam, ut tradit optimè *Carauit. in d. rit. 286. in fi.*

4 Tertiò, si Pars posset prætere habere viam executiuam vigore cessionis, non dico, quando ius executiuum cessum esset, quod benè cedi potest expressè, facta tamen liquidatione, siue inculatione, ut declarat *Berard. Pand. in tract. liquid. instr. p. 2. declar. 23. nu. 93.* & habetur per *DD. in l. ex legato nominis C. de legat.* sed, inquam, si Pars uti potuisset via executiua aliquo modo, dum egit proponendo vtilis actiones via ordinaria, per denunciationem, ultra quam obtinuit decretum pro solutione tertiarum, non potest ampliùs redire ad viam executiuam, cui renūciasse censetur, iuxta *glos. not. in l. proinde S. notandum in glo. fin. in fi. ff. ad leg. Aquil. Roman. in cons. 133.* maximè non existente clausula, *quòd una via electa, alia non tollatur*, ut latè *Grammat. in consil. 95. num. 28. Marant. in disp. 6. num. 3. 24. & 29. & Marin. Frec. in tract. liquid. instrum. par. 9. q. 9. num. 20.* licet secus sit in duobus remedijs tēdentibus ad executionem, ut vnum, per electionem alterius non tollatur, tradit *Paul. de Cast. in l. 2. S. ait prator ff. de re iudic.* Et quamvis Pars conetur demonstrare, quòd adsit clausula,

Mm 2 quòd

quod una via electa, alia non tollatur, & ex eo, quod obligatio facta per Marium in Mag. Cur. habet relationem ad instrumentum venditionis, in quo clausula prædicta inserta est, ex regula l. asse toto ff. de hered. inst. hoc non officit ex duobus. Primò, quia obligatio in narratiua continet assertionem venditionis factæ virtute instrumenti, quod Partes voluerunt remanere in suo robore cum omnibus clausulis, & promissionibus, sed dum obligatur Marius penès acta ad solutionem quantitatum promissarum, deficit clausula prædicta. Secundò, etiam si dicta clausula adesset specificè in obligatione, adhuc Placidia non prodesset, quia cum ipsa non est contracta obligatio, sed prætendit vigorem cessionis posse vti via executiua, vel ordinaria, & ideo quia omisit viam executiuam (quatenus competisset) ad illam amplius non datur regressus, hic defecit clausula supradicta, quæ iuuari non potest, ex quo aliam viam elegit ex supradictis.

Quartò, vt tollatur omnis dubitatio, recenseri debet, quod per cessionem non transferuntur actiones directæ, quæ tanquam personales ossibus inhærent, & à persona sunt inseparabiles *l. quis ergo casus ff. de pecul.* sed viles ad cessionarium pertinentes *l. qui stipendia, vbi Doct. C. de procurat.* quæ viles actiones non prosunt circa coercionem personalem resultantem ex inculpatione obligationis, directæ verò facta cessione adhuc remanent penès cedentem, & efficaces, vt per *Doct. in l. si cum emptore ff. de pact.* per *Affl. decis. 335. num. 22.* & illarum vigorem agere poterit ad utilitatem tantum cessionarij, qui dum ad ipsum negotium pertinet, præferretur, ad *tex. in l. procuratore, vbi Bart. ff. de procurat.* Verum si cessionarius denunciauerit debitori, vt sibi soluat, aut litem contestatus fuerit, siue partem debiti receperit, interueniente vno de his tribus, quæ continetur in *l. 3. C. de nouat.*

tunc cedens amplius agere, & exerciri non poterit, vt expressis verbis accidit ibi *tex.* & illæ actiones directæ penès cedentem eliduntur, & sunt inutiles, in quo licet *Doct.* maximè pugnauerint, distinguendo, an cessio facta sit ad commodum cedentis tantum, vel cessionarij tantum, vel vtriusque, vel si sola sciëntia sufficiat, & in quibus terminis loquatur *tex. in d. l. 3.* nihilominus omnes fatentur, quando aliquo modo vertitur utilitas cessionarij pro satisfactione sui crediti, quod si interuenit vnum de tribus contentis in *d. l. 3.* illæ actiones directæ enervantur, & redduntur inefficaces, *Bal.* declarat latè in *l. 1. à nu. 19. de act. & oblig. ibiq; Salyc. q. 16. nu. 23. & in d. l. si cum emptore vbi Alex. & ceteri ff. de pact. Affl.* omnino videndus in *d. decis. 335. à nu. 22. cum seq.* & latissimè habetur in *decis. Pedem. Osasch. 61.* vbi ad saturitatem omnes casus enucleantur, ibiq; referuntur quam plurima loca, in quibus hæc materia à *DD.* pertractatur, & nemine discrepante assumptum confirmatur ex *reg. d. l. 3. de quo Thes. quoq; dec. 201. à nu. 5.* est etiam verum, quod licet directæ actiones non transeant in cessionarium, exercitium tamen directarum transferri potest ex clausulis amplissimis, cedendo omnia iura, & actiones, ponendo cessionarium in locum suum, & constituendo ipsum procuratorem in rem propriam, vt docuit *Ang. in d. l. si cum emptore ff. de pact.* quo casu dixit, cedentem amplius agere non posse, quamuis non interuenit vnum de tribus *d. l. 3.* quod vltimum non est verum, & contrarium dixit idem *Ang. in l. qui quadringenta ff. ad treb.* vbi quod etiam ex clausulis prædictis non remanent iura directæ penès cedentem penitus inania, nisi interueniat vnum de tribus, & vno interueniente efficiuntur inania, vt ibi per ipsum *nu. 2. & Alex. in d. l. si cum emptore, vbi Paul. de Castr. relatus à Thes. loco citato, & idem Ang. in cons. 259. col. 3. vers. de quarto quid iuris.*

Quo

5 Quo stante, quamvis in cessione-
rium translatum esset exercitiū dire-
ctarum actionum, videndum est, quo-
modo expertus fuerit, si enim uti velit
actionibus directis ex clausulis am-
plissimis cessionis, tunc illas intentat
ex persona cedentis, & illius procu-
ratorio nomine, viles verò proponit
nomine suo, est *text.* clarus cum *glos.*
in l. si quis in rem suam ff. de procurat.
Bald. in l. emptor col. 2. num. 5. C. de he-
red. vel actio. vend. Marian. Socin. in
consil. 18. prosequendo in vers. quam-
vis enim volu. 1. & ad dignoscendum
quas actiones proposuerit, inspicitur
ex petitione, si petierit procuratorio
nomine cogi, tunc directæ intentan-
tur, si autem institerit sibi solui sim-
pliciter, viles propositæ censentur,
ut posuit *Bart. in l. si duo num. 2. ff.*
de solution. Ias. in dicta leg. qui stipen-
dia num. 3. C. de procurat. modò quia
Placidia iam suo nomine denunciavit
Mario Pagano, ut sibi, & minimè Ale-
xandro solveret, stante cessione, &
Marius deinde soluit tertias Placidie,
ad quam spectare asseruit, quia inter-
venerunt duo ex tribus *d. l. 3.* licet unū
sufficeret, illa iura directæ reman-
sa penes cedentem per denunciationem
sunt effecta inania ex supradictis, ob
quod dum hodie Placidia vult uti di-
rectis actionibus, & hoc fieri deberet
ex persona cedentis, & illius procu-
ratorio nomine inutiliter experitur,
postquam illæ actiones iam sunt inef-
ficaces, & prorsus inutiles, ex regula
d. l. 3. quæ non habet Cōtradictorem,
& quæ potuissent exerceri, quousque
denunciatio facta non fuisset, ut præ-
citati *DD. testantur*, & *Cuma. in not.*
consil. 4. per tot. & fortius in casu no-
stro dici posset, quòd dum non adest
mandatum speciale ad accusandum,
iuxta cautelam *Carau.* supra traditam,
quamvis non intervenisset unum de
tribus *d. l. 3.* adhuc ex clausulis in ces-
sione cōtentis censentur tantummo-
dò translata actiones directæ reales,
non personales, ut comprobatur *The-*

saur. in d. decis. 201. in final. verbis,
quod dictum est ex abundanti, cum
in casu nostro illa iura directæ amplius
exerceri non possint tanquam inania
per denunciationem, & receptionem
partis debiti, ut fundavimus.

6 Postremò opponuntur duo. Pri-
mum, quòd licet Placidia ex clausulis
adiectis in cessione saltem videatur
constituta procuratrix, & quia Marius
Paganus in obligatione promisit sol-
vere tam Antonio Grimaldo, quam
Procuratori, præten- dit posse incusare
tanquam comprehensa in illa promif-
sione facta Antonio, & eius Procura-
tori. Secundum (quod Pars magni-
facit) Placidia egit tantummodò pro
tertijs tunc decursis contra Marium,
& sic obtinuit decretum, & quia ho-
die agitur pro alijs tercijs deinde ma-
turalis, cessante petitione Placidie
remanent intacta iura directæ penes
Alexandrum cedentem, ex cuius per-
sona uti procuratrix ex clausulis adie-
ctis in cessione allegat, posse obliga-
tionem incusare.

7 Sed verè obiectiones prædictæ va-
næ sunt, & absque fundamento, &
prima resolvitur facillimè, si enim
Placidia uti procuratrix adiecta præte-
debat, posse incusare, hac via uti debe-
bat ex persona mandantis, & non ex
persona sua, proponendo viles actio-
nes, ex qua petitione, seu denuncia-
tione iura mādantis sunt elisa, & inef-
ficacia, ut supra fundavimus.

Insuper etiam si denunciatio non
adesset, promissio facta per Marium
Procuratori incerto nō subsistit quò-
ad facultatem incusandi ratione in-
certitudinis, cum non sit adiecta cer-
ta persona in obligatione, & proinde
Procurator debuisset esse præsens, &
specificè nominatus, ut per *Vrsill. ad*
Afflict. in decis. 64. & denique quan-
do certus Procurator adiectus est so-
lutioni non tãquam principalis, licet
posset ei solui, non tamen posset incu-
sare sine speciali mandato, & cum vo-
luntate Creditoris, per *text. in l. quod*

Stipulatus sum mihi, & Titio ff. de verb. oblig. Vrsill. in decis. prædicta num. 7. & Franc. Antonius de Iudice Roberto in tract. liquid. instrum. consid. 3. num. 5. & seq. fol. mihi 368. altera verò obiectio ex facto resoluitur, siquidem Placidia vigore cessionis, nedum denunciavit Mario, ut solueret tertias decursas, sed etiam decurrendas singulis annis in futurum, ut patet ex mandato, quod legatur, & proinde Marius soluit tertias Placidie agnoscendo cessionem, dicens, ad ipsam spectare. Idcirco vanum est allegare, fuisse petitas tantummodo tertias decursas, & licet post denunciationem fuisset subsecutum decretum, quod soluat tertias decursas, illud interponitur pro effectuali exactione, & executione denunciationis, quoniam alias tertias tunc non maturatas consequi non poterat, sed non ex hoc restringitur denunciatio generalis facta etiam pro tertijs in futurum decurrendis, & sola denunciatio sufficit, immò sola protestatio facta per Cessionarium, ut amplius cedens non valeat se intromittere, dicit Bald. in d.l. si cum emptore num. 2. ff. de pact. nec est necessarium decretum Iudicis, quia si *text.* admittit denunciationem, vel litis contestationem, non requiritur decretum, si sola contestatio litis sufficiens est, vel denunciatio tantum, & cum hic casus alias propositus esset, & Alexander cedens constituisset procuratorem Augustinum Grimaldum Marchionem specialiter ad incusandum, qui incusavit obligationem pro duc. 7500. capitalis, & pro alijs duc. 700. pro tertijs, cum fuisset oppositum (facto prius deposito cum maximo interesse) obligationem non potuisse incusari, ex quo ad instantiam Placidie cessionariae fuit factum mandatum, & fuerunt tertiae solutae, per Magnam Curiam fuit prouisum, incusationem obligationis indebitè processisse, quod decretum fuit confirmatum per Sacrum Consilium: Verum, quia Placidia allegabat, Marium

deteriorasse suam conditionem, licet figuraretur, fuit additum, quod respectu Placidiae praestetur cautio. Igitur iam decisum est, iura directa amplius exerceri non posse tanquam inefficacia ex regula d. l. 3. quoniam si alia esset, sine dubio Alexander cedens potuisset, exercendo iura sua constituere Procuratorem ad incusandum, quod similiter nunc confirmandum erit, cum Marchio potius ad vindictam instet pro incusatione, quoniam tertiae solvuntur punctualiter absque dilatione. Cætera suppleant Peritissimi, & Religiosi Iudicantes.

8 *Causa non fuit decisa ob non prosecutionem Actricis.*

ARGUMENTVM.

Fideiussionem de non discedendo à tali loco esse compatibilem cum altera de accedendo ad eundemmet locum, est iuris minus dubitanti, sed quaestionis est, an utraque committatur, si eius, pro quo facta est huiusmodi promissio, accesserit contumacia in non accedendo ad locum destinatum.

SVMMARIVM.

- 1 *Facti breuissima enunciatio.*
- 2 *Fideiussio de non discedendo ab aliquo loco quam conditionem virtualiter, & implicite complectatur.*
Fideiussio intelligitur praestita secundum naturam, & qualitatem negotij.
... non extenditur ultra verborum formalitatem.

Obli-

Obligatio ex defectu conditionis non subsecuto dicitur extincta.

Quinimmò ante euentum nulla datur obligatio.

Fideiussionis stipulatio est strictissimi iuris.

... non ampliatur ultra causam in ea contentam, idq; fusc exornatur.

Fideiussor pro Castellano de fideliter custodiendo Castrum quando teneatur de robaria facta ab eodem Castellano, ibid. circa fin.

... de Iudicatum soluendo in tali causa liberatur perempta instantia.

... non tenetur in causa appellationis.

3 *... non censetur se obligasse in plus, quam per Iudicis decretum prouisum reperitur.*

Fideiussio de non discedendo nò continet aliam de accedendo.

Casus prouisio specialis quid operetur, ibid. in fine.

4 *Fideiussio de non discedendo ab aliquo loco quomodo distinguatur ab ea de accedendo ad eundemmet locum, & quando una impediatur, vel aperiat alteri locum.*

5 *Pœna geminatio, siue duplicatio quando veniat inferenda, & num. 7.*

6 *Fisci obiectio. Diluitur.*

D. Author in sue opinionis futuram unice inuocat egregium, & singulare consilium Gabr. veluti punctuale.

7 *Pœna una quando alteram tollat, & num. 8.*

Vbi multiplices distinctione quaestio proposita dissoluitur.

8 *Fisci obiectio super pœnarum pluralitate occurritur.*

9 *Fideiussio non est absque causa præstanda, nec cautio extorquenda.*

Obligatio repetita quando nullum pariat effectum, & agatur ex priori stipulatione.

Item ex veteri contractu, quamuis secunda obligatio sit facta sub commemoratione prima.

10 *Fideiussor quando ex termini proratione liberatus censetur. Decisio. ibid. in fi.*

Pro Duce Magdaloni, eiusq;
Dominis Fideiussoribus.

CONSILIVM LV.

 si res agatur coram eminentissimis Iudicibus, quibus in omni controuersia, licet ardua, superflua censeretur debet quælibet allegatio ad veritatem indagandam, ac maximos Viros habeat, qui causam tueantur, & tutissimè defendat. Erit tamen voluntati Magdalonensium Ducis, & imperio, quod mecum obtinet, obtemperandum, ut quoad potero, breuissimè conscribam: pœnalem obligationem aduersus Fideiussores de seruanda relegatione, & fugam non faciendo à Castro Finarij, ut sonant verba fideiussionis, indubitanter non esse commissam, ex eo, quod Dux adhuc nò accesserit ad Castrum prædictum, cum pro accessu infra tempus limitatum dierum viginti altera fideiussio, præcedente decreto præstita fuerit.

Illud in primis notandum erit, si fideiussionem de non discedendo à Castro Finarij effectum non habere, nisi postquam Dux condemnatus ad Castrum accesserit, iuxta verba obligationis, & ex natura, & qualitate negotij, secundum quam fideiussio præstita cõsetur l. si seruum S. nunc videamus, & l. si mora ff. de verbor. obligat. l. amissi S. fideiussores, & l. si quis pro eo S. nummos ff. de fideiuss. Symon. conf. 272. num. 2. nec extenditur ultra formalitatem verborum Surd. decis. 212. num. 5. inest namq; in fideiussione prædicta tacita conditio, de seruanda relegatione, postquam accesserit, & sic de non arripiendo fugam à Castro,

stro, à quo discessisse dici non poterit, si adhuc non accesserit, propterea Fideiussores tenerentur purificata conditione, in cuius casum, & eventum fideiussurum, à tempore. s. impletæ conditionis prædictæ tacite subintellectæ, tradit *Barz. decis. Bonon. 90. nu. 14.* & obligatio prædicta ex eventu conditionis prædictæ non subsecuto dicitur potius extincta *l. quoties in fi. ff. de nouat. Castr. latè in l. creditorem num. 4. ff. ad Senatusconsult. Macedon.* & ante eventum nulla datur obligatio *Couarru. practicar. question. cap. 39. in fin.* & fideiussio cessat *Riminald. consil. 135. nu. 11. vol. 2.* Aliud est enim à Castro non discedere, quod est contentum in prima obligatione, aliud ad Castrum accedere, sicut prouisum fuit in secunda fideiussione, quod non potest dici comprehensum in prima fideiussione, cum stipulatio fideiussionis sit strictissimi iuris, vulg. *l. blanditus C. de fideiuss. l. stipulationum alia S. satis acceptio ff. de verb. obligat.* cum concord. & ultra causam in ea contentam non ampliatur *Roland. consil. 58. num. 10. lib. 1. Boer. decis. 314. colum. 2. post princ. & num. 4. Farinac. consil. 62. num. 2. & Gratian. discept. forens. cap. 3. num. 27. tom. 1.* nec extendi potest de re ad rem, neque de loco ad locum, neque de casu ad casum, neque de tempore ad tempus, ultra quod verba sonant, ut docet *Pet. Cabal.* quam plures allegans *resolut. crimin. casu 39. num. 3.* ex natura fideiussionis non trahibilis ad aliam causam, vel rem, præter illas, pro quibus facta proponitur *l. non à Iudice S. 1. ff. de iudic. Dec. consil. 563. Ioseph Sese decis. Aragon. 203. num. 7. par. 2.* nec tantillum ad aliam rem, vel causam extenditur, dicit in eadem *decis. num. 23.* cum videatur limitata, ut in casu nostro, de non discedendo à Castro, & non in omnem casum, ob quod fideiussio de non discedendo à Castro non potest comprehendere aliam promissionem de accedendo, & ideò intra eius cancellos est continenda,

fideiussio, & ad alios casus non contentos extendi non potest, ita ex mente *D. de Franch. decis. 601. n. 2. & aliorum tradit idem Sese eadem decis. latè num. 40. & 41.* Indè dixit *Bald. in l. 1. ff. de Magistr. conu.* quod si quis fideiussit pro Castellano de fideliter custodiendo Castrum, si Castellanus robariam commiserit in territorio Castri, Fideiussor non tenebitur, nisi fideiussionis forma esset latè concepta, de quo *Iacobin. de S. Georgio de feud. in verb. de Castro Rubei num. 17.* & Fideiussor, qui promisit soluere, quod fuerit iudicatum in tali causa, liberatur perempta instantia *l. 2. ff. iudic. solu. Bald. consil. 106. relatus à Marsil. in singul. 313.* sicuti neque tenetur in causa appellationis *l. penult. ff. cod. situl. Parlador. quotid. quest. lib. 2. cap. fin. par. 5. S. 5. num. 8. Paris. consil. 171. num. 30. lib. 4. Franc. Marc. decis. 357. num. 1. & 2. vol. 2. & Clar. pract. crim. lib. 5. S. fin. q. 46. nu. 20.*

3 Et omittendo alias regulas generales, quæ facile adduci possent, est vterius considerandum, peritissimos Iudices iam cognouisse, pro accessu ad Castrum necessariam fuisse alteram fideiussionem iam ordinatam, & secundo loco præstitam de accedendo recto tramite infra dies viginti, ex quo resultant duo indubitabilia pro Fideiussoribus.

Primum, ut non censeantur voluisse se obligare in plusquam per Iudicis decretum prouisum fuisset, ut tradit *D. de Franch. decis. 208. nu. 5.* & quoniam in prima fideiussione non continebatur secunda de accedendo, ut conceptus verborum dicat, & sonat, iuxta tradita per *Lancell. Galia. consil. 45. num. 16.* altera fideiussio ex decreto Iudicum præstita fuit, quæ efficit, ut prima non contineat id, quod Iudices comprehendere noluerunt, pro quo cautum fuit vigore secundæ obligationis.

Secundum, quod est fortius, cum specialiter virtute alterius decreti fuerit

fuerit prouisum de accedēdo ad Castrum infra viginti dies, prima obligatio pēnalis indefinita de seruando relegationem, & de nō faciendo fugam non potest continere casum accessus non facti, de quo fuit specialiter prouisum *l. libertis, quos ff. de alim. & cib. legat. l. veteribus cū glos. ff. de pact. Cyn. in l. cū questio in fin. C. de legat. Alex. optimē in cons. 49. paucis utar n. 22. in fin. & seq. vers. praterā vol. 4.* dummodò prima obligatio aliquid operetur, sicut in specie nostra, cū facto accessu (cessante secunda fideiussione) locus esset primę obligationi, conferunt latē tradita per *Bar. & Alber. in l. sanctio legum ff. de pēnis*, & maximē in materia odiosa, & pēnali, etiam si clausula contineret vnum capitulum, vt nec esset relatio faciēda ad ea, quę in eodem capitulo erāt specialiter pūisa, sed ad alia in eo cōtenta, itā prędicta omnia latē comprobant *Berta Zol. videndus in cons. crim. 64. per tot. vol. primo* allegans quā plures Authores, & *Honded. cons. 34. n. 90. vol. 2.*

4 Posterior namque fideiussio pręstita de accedendo ad Castrum infra dies viginti suspendit primam obligationem, vt non habeat effectum, nisi finito tempore prędicto, & facto accessu, quo subsecuto prima obligatio efficaciter intenditur, probat *tex. in l. si vnus §. si cum reo, vbi glos. in vers. neque fideiussori ff. de pact.* & trāfacto tempore prędicto, factoquē accessu prima obligatio non debet renouari, quia ex tunc reassumit vires, & fideiussor incipit teneri ex primo contractu, vt declarat *Castrens. in eodem §. si cum reo post num. 2.*

5 Amplius clarum est, Ducem non discessisse à Castro Finarij, sed ad illud non accessisse, ob quem accessū non factum commissā est posterior fideiussio, si modò pro eodem facto accessus non subsecuti altera prior fideiussio incularetur, duplex pēna veniret inferenda contra *tex. in l. Se-*

natus ff. de accusat. per gl. in l. 2. C. de iur. emph. quę duplicitas pēnæ tunc admitteretur, quando diuersis respectibus deberetur, non ex vnico, veluti vna ratione cōtemptus, altera ratione interesse *§. quia verò, vbi gl. in ver. det multam in Auth. de iudicibus, Afflict. decis. 234. vbi Vrsill. Farinac. in tit. de carcerib. & carcerat. quest. 34. num. 6.* maximē quando pēna esset eiusdem qualitatis, vt hic, *Roman. in specie in cons. 463. nu. primo.* Et quia vnicum factum venit in casu nostro considerandum, vnica tantum pēna debetur, cum qua ceterę confunduntur, tradit *Berta Zol. cons. crim. 520. n. 2. & 3. vol. 2. vbi singulariter num. 5.* dicit, quòd si daretur reiteratio delicti, & non insurgit nouum interesse, vna sola pēna pecuniaria imponenda esset ex *tex. in l. inficiando §. infans ff. de furt.* hic autem reiteratio delicti celsat, & vnicum factum continetur accessus non subsecuti ad Castrum, idē sine dubio vnica tantum pēna venit exigenda.

Ex prędictis citrà omnem controuersiam succedit alia consideratio pro Fideiussoribus, qui vno, eodemquē respectu ex eo, quòd Dux ad Castrū non accesserit, nullo modo possent molestari duplici pēna pecuniaria vigore duarum obligationum ad idem tendentium, vt infra etiam mox confirmabitur, ad quam incompatibilitatem vitandam posset ex parte Fisci patroni responderi, obligationes prędictas esse diuersas, & diuersis respectibus stipulatas, nulla nouatione intercedēte, imò firma remanente prima fideiussione, quę intercessit pro seruanda relegatione, & fugam non faciendo à Castro, altera verò tantummodò continet promissionem de accedendo infra dies viginti, & sic tanquam diuersę inter se compatiuntur, & vna per alteram non tollitur, probat *Baiard. ad Iul. Clar. quest. 46. nu. 68. in fin. & 69. autoritate Gabr. in cons. 170. num. 5. vol. 2. vbi loquitur de*

de fideiussione præstita de non discedendo à certo loco, & de alia secunda subsequenti de non discedendo ab alio loco, in quo reperiebatur habitatus ob infirmitatem, & recuperata valetudine de redeundo ad carcerem certi loci supradicti, ibiq; concludit, vtramque fideiussionem substineri, cum ex prima Fideiussores se obligauerint in euentum, in quem fugeret Principalis à certo loco, & ex secunda de non discedendo ab alio, & de redeundo ad locum prædictum, cum conualuisset, sed quamuis vtraque obligatio valida iudicetur ex diuersitate facti, tamen subdit, quod ex secunda obligatione specialiter aliud continente resultat in fauorem priorum Fideiussorum, vt donec habitatus non rediret ad primū locum contentum in prima obligatione, Fideiussores non tenerentur etiam quod Principalis aufugisset ab alio loco secundæ obligationis, & postquam redierit, tunc tenerentur ex primæ obligatione, quæ à tempore prædicto vires reassumit, vt ibi comprobat ex multis, qui est noster casus punctualis. Prima namq; obligatio cōcernit pmissionem de seruāda relegatione, & fugam non faciendo à Castro; posterior verò tamquam diuersa, & necessaria de accedendo ad Castrum, infra viginti dies, & vna ab altera non tollitur ratione diuersitatis prædictæ; verum indubitabile subsequitur, primam obligationem nō habere vires, nisi ex tempore, quo Dux accessisset ad Castrum Finarij, cessante tunc secunda obligatione, quæ aliàs minus legitimè præstita diceretur, si prima fideiussio cōtineret etiam obligationem de accedendo ad Castrum, quod fundari nō potest attenta forma obligationum.

7 Accedit insuper, quod cum iudicatum fuerit, esse commissam poenam vigore secundæ fideiussionis, alia poena minimè exigì poterit, etiam quod pro eadem causā, eiusdemq; generis

crimine plures licet disiunctim promissæ fuerint *d.l. Senatus, & l. qua sepulchra* cum ibi notatis *C. de sepulchr. viol. glos. in l. nunquam plura in verb. occiderit ff. de priuat. delict.* quam approbant *Boer. decis. 82. num. 10. Iulius Clarus in pract. crim. S. fin. q. 84. glos. & Bald. in l. quicunque C. de seru. fugit. & in cap. at si clerici, ubi glos. in verb. duplici pœna de iudic. Franc. Marc. decis. 415. num. 1. & decis. 597. num. 7. par. 1.* & vtraque pœna non exigitur, sed saltem vna, scilicet minor cum altera maiori confunditur, vt fieret tantum condemnatio in excessu, quando resultat vnum delictum ex vnico facto, vt in specie, quam agimus, in qua omnem pœnam à Fideiussoribus promissam non nisi ratione contemptus tantum committi potuisse, maxime quando ambæ sunt rei persecutoriæ, ad *text. in l. & ita S. fi. ubi glos. in verb. contemptus ff. naut. caup. & stabul. & in l. si merces S. culpæ in verb. ceteras ff. locat. & in l. qui de crimine C. de accus. Marfil. consil. 51. num. 58. & 59. Francisc. Marc. decis. 178. num. 1. & 2. par. 2. Afflict. in Constitut. Si quis in posterum num. 6. Menoch. de arbit. iud. lib. 1. casu 94. & lib. 3. col. 4. casu 416. num. 21. Anna latissimè alleg. 40. & BertaZ. consil. 205. num. 3. & seq. vol. 1. & vna pœna tollit alteram, quando vtraq; pœna est applicanda eidem, secus si diuersis, veluti vna Parti, altera Fisco, quo casu vtraque competet cuilibet cum effectu, secundum *Alber. de Statutis q. 164. num. 8. par. 2. & Ann. in d. alleg. num. 3.* aut si vtraq; pœna à Iudice imponeretur, quarum vna dumtaxat exigitur *l. prætor edixit S. 1. ff. de iniur. & illa, quæ sufficientior est, Cauale. latissimè docuit in tract. de brachio Regio par. 4. à num. 103. cum seqq.**

8 Nec oberit, si diceretur, plures poenas inductas à iure pro eodem crimine exigì posse, & incurri per cōtrauentionem, secundum *Bar. in d. l. sanctio legum num. 8. probat Afflict. in Constit.*

Constitutione Patrenorum num. 57. cum vnus excessus pro altero poenā non minuat *d. l. nunquam plura*, & in pluribus penis est *tex. in l. nemo martyres cum glos. C. de sacrosanct. Ecles.* & in *l. qui fidem*, vbi *Bar. & ceteri ff. de transact.* & in *l. si duo S. semel*, vbi *idem Bar. ff. de recept. arbitr.* præcipuè cum pœna adijcitur citrà præiudiciū alterius ex speciali reservatione, de qua per *glos. & Bar. in locis supra citatis*, quoniam prædicta procederent in penis legalibus ex vnico crimine, quod multifariā considerari posset, vt distinguit *Couar. var. resol. cap. 10. num. 8. cum seq. lib. 2.* vel si idem crimen diuersis temporibus patraretur, vt post *glo. in d. l. nunquam plura in ver. occiderit*, aut si vna esset imposita à lege, altera ab homine, de quo *Farinac. & Canal. in locis superius allegatis*, siue cum diuersæ pœnæ legales ad idem non tendunt, neque omnes publicam vindictam respiciunt, sed vna vindictā, altera rei familiaris persecutionem, vt per *Bart. in d. l. prætor edixit S. primo ff. de iniur. & Ias. in l. ita stipulatus num. 19. ff. de verb. obligat.* de quo *Ann. latè in d. alleg. 40. num. 4.* quæ pœnæ ad casum nostrum nō sunt applicabiles, cum ambæ pœnæ ratione cōtemptus, & inobedientiæ censeantur impositæ ob inobseruantiam relegationis in Castrum Finarij, & proinde, vel vna tantum debetur *l. quoties ff. de actio. & oblig. cum alijs adductis per Franc. Marc. decis. 907. num. 9. par. prima*, licet in electione cōtradixerit, & in *decis. 415. nu. 2.* vel committeretur vna in eo, quod alteram excederet, ad *tex. cum not. in l. prima ff. vi bon. rapt.* vltra in præcedentibus allegata, *tex. autem in d. l. nemo martyres* procedit in casu speciali, vt idē *Franc. Marc. aduertit decis. 15. in fin. ead. par. prima.*

9 Deniquè si prior obligatio comprehendisset etiam promissionem de accedendo ad Castrum Finarij, posterior fideiussio iniuste præstita fuis-

set, & absque causa, cum non conueniat, per singula momenta onerari eum, à quo satisfactio petitur, dicit *tex. in l. si is, à quo S. fin. ff. ut in possess. legat.* Ideo cautio sine causa extorqueri non debet, tradit *Surd. conf. 18. sub num. 13. vol. primo*, & ante ipsum *Alex. & Ias. in l. qui bis idem ff. de verb. oblig.* vbi *Bald.* dicit, repetitam obligationem nullum effectum parere, & exigitur ex prima stipulatione, nisi esset inualida, & obligans se pluriès nō tenetur, nisi ex vnica, & prima præstatione, nisi prima esset inefficax. Itē vnus contractus confundit alterum, & agitur ex veteri tantum, etiam si secunda obligatio sit facta sub commemoratione primæ *Surd. conf. 298. nu. 40. cum seq. vol. 2.*

10 Possset etiam prætendi ex prædictis, nō subsistere posteriorem fideiussionem, quæ insuper sublata censerī deberet ex prorogatione facta primi termini dierum viginti cōcessi ad accedendum ad Castrum Finarij, ex qua prorogatione Fideiussores dicuntur liberati, ex not. in *l. si cum Hermes, & l. item queritur S. qui impleto ff. locat.* notat *Ias. in d. l. si vnus S. si cum reo ff. de pact. de quo Decian. in conf. 111. nu. 29. vol. prim. Massa Galle. de oblig. ad form. Cam. nu. 23. fol. 360. tom. 6. tract. par. 2. Franc. Marc. decis. 578. in princ. par. prima*, & nouissimè punctualiter *Gasp. Ant. Thesaur. in quest. forens. 57. per totam, declarans decis. Thesaur. 125.* nisi tamen Fideiussores consenserint in prorogatione, vt notat *Addit. ad Castr. in d. S. si cum reo*, vel si facta fuisset ipsis præsentibus, vt traditur in *d. quest. 57.* de quo tamen, cum nota facti deficiat, ac de omnibus alijs superius consideratis libenter me submitto iudicio eximiorum Virorum, quorū doctrina, & copiosissimis allegationibus faciliè reor, Fideiussores, iam ab amplissimis Senatoribus liberationem obtinuisse.

A Iudicibus Delegatis Mediolani fuit iudicatum pro Duce. AR-

ARGVMENTVM.

Plura obseruatione digna resoluuntur circa vitam, & militiam, & præcipuè super illa non deberi patri vsumfructum, sed commoditatem dumtaxat.

Hinc ex ordine subiicitur maximum discrimen, quod inter vtrumquè, vsumfructum scilicet, & commoditatē existit.

Ad extremum pauca quædam subnectuntur l. 2. C. de rei vend. remedium, seu beneficium concernentia.

S V M M A R I V M.

- 1 Casus presentis controuersie in quatuor iuris distinguitur articulos.
- 2 Filij omnes inspecto iure Longobardorum equaliter, & sine diminutione succedebant in feudo.
Præterquam quod si pater uni ipsorum feudum assignasset.
At de iure Francorum solus primogenitus succedit cum onere præstandi secundogenito vitam, & militiam.
Vitam, & militiam deberi tempore mortis sine controuersia admittunt DD. nostri.
Qui in eo non sunt concordēs, qua ratione fuerit introducta, seu cuius loco debeat.
- Vita, & militia debetur ad instar alimentorum.
Quam Feudistarum propositionem distingue, & declara, ut hic.
Argumentum de alimentis ad vitam, & militiam quomodo procedat.
Vita, & militia licet debeat de fructibus feudi, liquidatur tamen semel attento mortis tempore, & non singulis annis.

- uniformiter liquidatur sine patri, siue matri succedatur.
- 3 Frater secundū Romanorum leges non tenetur alere fratrem diuitem, & cum ratione.
Vita, & militia debetur iure actionis, & conditione ex lege, & non officio Iudicis.
Alimenta debita vigore legis, vel consuetudinis debentur etiam diuiti, & sic non attenditur hoc euentu egestas.
Vita, & militia est debita modo iam supra insinuato.
Vita, & militia est onus feudi, sicut dare paragium sorori, & num. 7.
.... peti potest pro præterito.
.... præstatur, etiam si excedat summam alimentorum.
.... debetur etiam filio clerico.
- 4 Pater habet vsumfructum in bonis aduentitijs filij.
- 5 Vita, & militia, quæ præstatur ex fructibus durante vita secundogeniti, quomodo liquidetur.
Pater quid consequatur ex vita, & militia debita filio.
Vsumfructus est seruitus.
Seruitus seruitutis non datur in iure.
Rei vindicatio datur pro seruitutis vsumfructu.
Vsumfructus dominium datur sibi Bal. Patris, vel filij persona quando contemplata censeatur in legato vsumfructus relicto filio. ibid. circ. fin.
- 6 Patri an queratur vsumfructus in feudo materno ipsius filij, addubitarunt Maiores nostri.
Et receptior opinio est, patri deberi commoditatem, & non vsumfructum.
Inter vsumfructum, & commoditatē maxima intercedit differentia, quæ hic insinuatur.
Feuda pro militia fuerunt adinuenta.
Vita, & militia censetur ut feudum.
- 7 ... vigore Capituli huius Regni habet priuilegiū, ut pro ea detur actio realis aduersus quemcunque possessorem feudi.
Et sic datur actio ad feudum.
Pro qua non est obligata persona, sed feudum.
Actio

Actio ad feudum à pari iudicatur cum ipso feudo.

Amplia, siue actio sit ad vendicandum feudū, siue super hypotheca ad ipsum feudum.

3 Vita, & militia origo.

Cur sic nuncupata.

Pro ipsa secundogenitus præstat seruitium militare.

Si bellum est in Regno, cuius expensis frater minor debeat facere seruitium Regiæ Curia.

Secundogenitus si sit clericus debet seruire per substitutum.

Rex habet electionem in seruitio an illud velit in persona, vel in pecunia.

Filius maior, siue primogenitus ratione feudi præstat secundogenito alimenta etiam quando non seruit, & de his nil est detrahendum. ibid. in fin.

9 Ratio non cōtemnenda subijcitur quare pater super vita, & militia filij nō habeat cōmoditatem, nedūm vsum fructum.

Dominus non est milite, quem elegit, priuandus.

Vita, & militia, quæ datur secundo-genito, dicitur exigua portio.

.... aliud non suffert onus.

.... neque contributionem in solutione ad hoc faciēda per primogenitum.

10 Alia ineluctabilis ratio in confirmationem eiusdem opinionis.

Vita, & militia fuit introducta ex prouideria Constitutionis, & sic ex Principis munificentia.

Donata, vel debita ex Principis beneficio sūt immunia à patris usufructu.

Feudatario debetur subuentio à vassallis, secundogenito militante.

11 Intell. l. hæreditatum ff. ad leg. falc.

12 Remedium l. 2. C. de resc. vendit. an, & quādo locū habeat in trāsactione.

13 quid in renunciatione, & quietatione.

.... procedit in quolibet cōtractu bonæ fidei.

.... competit etiam scū iuramento fuerit renunciatum dicto beneficio, obtenta tamen habilitatione ab eo.

.... nec excluditur ex clausula donationis illud plus excessiuum.

Clausule huiusmodi veluti Notariorum solita non habentur in consideratione.

Error, seu ignorantia præsumitur data enormi læsione.

Dolus re ipsa resultat ex enormi læsione, qui sufficit ad rescissionem.

Pro Don Carolo de Auria Duce Tursij.

CONSILIVM LVI.

I X successione Principissæ matris defunctæ in ann. 1590. Andreas primogenitus Principatum Melfi obtinuit eodem tempore, etiam accedente voluntate Principis Io: Andræ genitoris, quo defuncto in anno 1606. Princeps Andreas primogenitus pro extinguendo vitam, & militiam debitam Duci D. Carolo fratri tertio-genito liquidatam in ann. duc. 2666. habita ratione fructuum bonorum feudalium soluit duc. 20788. præuia amplissima renunciatione ratione dictæ vitæ, & militiæ, & omniū depēdentiū ex ea, nihil sibi reseruans, addito pacto de aliquid vltius non petendo.

Certioratus ad præsens Dux tertio-genitus de iuribus suis, & detecta enormissima læsione, iure optimo prætendit vitam, & militiam pro tempore præterito à die mortis Principissæ matris vsque ad annum 1606. cum interesse, & pariter supplementum pretij vitæ, & militiæ debitæ eius vita durate, quemadmodum eodem anno 1606. vendi potuisset, seu annatas ex tunc decursas, & in futurum decurrendas, non obstante quietatione, & renunciatione prædicta. Ex quo facto resultāt infra scripti articuli discutiēdi iuxta relationē transmissā.

Primus, an Duci Don Carolo ter-

N n tio

tiogenito debita fuerit vita, & militia à die mortis matris possidete primogenito ex tunc Principatū prædictū.

Secundus, an debeatur vita, & militia à dicto anno 1590. vsque ad annum 1595. vsque ad quod tempus Don Carolus recepit à patre alimenta ex eo, quod patri competisset vi usufructuario bonorum aduentitiorum, siue maternorū filij, licet deinde desisset esse usufructuarius ob emancipationem factam eodem anno 95.

Tertius, quomodo estimabitur vita, & militia ex vnica solutione pro toto tempore vitæ ad arguendam læsionem.

Vltimus, an obstat D. Carolo renunciatio, & quietatio prædicta inita cum clausulis expositis, vel valeat allegare se enormissimè læsum.

2 Pro resolutione primi articuli est parum elaborandum, quoniam licet iure communi, seu Longobardorum omnes filij in feudo antea succedebant æqualiter absq; diminutione, nisi quādo pater vni feudum assignasset, vt latè per *Andr. in c. 1. S. omnes filij si de feu. defunct. milit.* ex iure Francorū deinde introductum fuit, vt solus primogenitus succederet, & secundogenito præstaret vitam, & militiā, de quo in *Const. Regn. Comitib. vbi glo. prima, & ibid. Andr. in repet. in princ. & Cappyc. dec. 2.* aliàs mos Francorum fuisset irrationabilis, dicit *Affli. in c. 1. S. prætor à Ducatus de probib. feud. alien.* per *Feder. n. 51.* ex quo siue vita, & militia debeatur loco legitimæ, vt tradit *D. de Franch. dec. 20. n. 9. D. de Pont. conf. 19. vol. 1. Consiliar. Ann. conf. 120. à nu. 1. vol. 2.* attenditur tempus mortis, cum queritur *C. de inoff. testam.* siue loco portionis hæreditariæ, à qua excluditur per primogenitum maiore, & sic ratione exclusionis, de quo per *Andr. in ead. Cōst. & in repetitio. per Minad. conf. 1. post n. 35. cum seq. Paris de Puteo de finibus feud. c. 40. n. 3.* aliq; relati per *Menoch. conf. 121. inter conf. dicti Consiliar. Anna Petr. de Gregor. de*

vit. & milit. q. prima nu. 12. idem D. de Franch. dec. 542. circ. fin. dum secundogenitus excluditur tempore successionis ob mortem matris feudatarix, eodem tempore competit ius petendi vitam, & militiam *Petr. de Gregor. eod. tract. q. 6. per tot.* & licet non nulli dixerint, deberi loco alimentorū, vt habetur per *Canon. in cap. licet de voto, & refert D. de Franch. loc. proximè cit. & Petr. de Gregor. d. q. prima n. 2. & q. 2. n. 1. vbi Addentes, & Cumias in c. si aliquem in vers. maritata in ult. q. fol. mihi 345.* Est benè verum, deberi ad instar alimentorum, sed alimēta in casu prædicto debentur non ratione egestatis, vel ex equitate, sed quia excluditur secundogenitus ab eius portione ex prouisione iuris Francorum, vt considerat *Paris loc. cit. n. 15. cum seq.* & sic non valet simpliciter argumentum de alimentis ad vitam, & militiā, nisi respectu extinctionis secundum. *Loffred. in c. 1. S. quid ergo vers. vel danda col. 2. de inuest. de re alien. fact. D. de Franch. dec. 61. n. 7.* & si vita, & militia transcenderet summam alimentorū, aut si secundogenitus esset diues, ad huc deberetur, vt inferiùs, qui tamen articulus, qua ratione vita, & militia debeatur secundogenito, & an secundo loco debeatur, si frater successerit in feudo defuncto fratre primogenito fuit sollempniter in S. C. discussus annis elapsis in causa Horatii Grimaldi cum Marchione Cāpanæ fratre, de qua nouiss. *Gizzar. decis. latissimā cōposuit n. 37.* cuius discussio non cadit in quæstione, de qua agimus, & ideò, sit vtcunq; ex omni capite cōstat, vitam, & militiam deberi habito respectu ad tempus mortis Genitricis feudatarix, quo tempore primogenitus succedit, tradit *Ann. alleg. 23. n. 5.* imò quamuis vita, & militia debeatur de fructibus feudi, liquidatur tamen inspecto tempore mortis, & non in singulis annis, & sic decisum refert *D. de Franch. in d. decis. 61. num. 2. & 10.* & vniformiter liquidatur, quādo succeditur

ditur matri, vel patri, vt per *Affl. in d. S. praterèa Ducatus num. 61. in fin.* & hoc procedit citrà omnem contro- uersiam.

3 Deueniendo ad secundũ articulũ, quamuis vita, & militia ad instar ali- mētorum debeatur, & iure Romano frater non aleret fratrem diuitem, cū alimenta sint introducta, vt egestati- bus succurratur *l. si quis à liberis S. primo vers. & magis, & S. solent ff. de liber. agnosc. ubi glo. & Bar.* de quo *Napod. in Consuet. quid si aliquis in vers. pro alimentis nu. 34. in tit. de ali- mentis præstand. Consiliar. Ann. in cons. 120. num. 39.* nihilominus cū vita, & militia debeatur iure actionis, non officio Iudicis, & conditione ex lege vigore dictæ *Constitutionis Comitibus* non attenditur egestas, vt *ibidem Napod.* tradit loquens in ali- mentis debitis vigore *Consuetudinis*, & debetur etiam fratri diuiti, & qui ad melioris fortunæ compendiũ aspi- rauerit, vt expressè statuitur in *d. Con- stit. in final. verb.* & ibi *Andr. in princ. in prima lect. Curt. sen. cons. 39. Pern. Sicul. in cons. 11. inter cons. feud. diuers. in ult. dub. latè Minad. in d. cons. primo num. 66. & 67. Paris loc. cit. num. 28.* & etiam si se alimentauerit, vel aliundè habuerit alimenta non extinguitur, vt *ibidem nu. 23. & 27.* cōprobat præ- dicta *Petr. de Gregor. in tract. prædicto quest. 4. num. 5. & alij ibidem in addit. relati*, & latiùs *Affl. in d. S. praterèa Ducatus nu. 63.* quoniam vita, & mi- litia est onus feudi, sicut dare paragiũ forori, & ideò non inspicitur, an sint pauperes, vel diuites, licèt quòad pa- ragium nonnulla dicenda essent, de quibus ad præsens differere nõ opor- tet. Imò quia debetur iure actionis, & conditione ex lege peti potest vi- ta, & militia etiam pro præterito *Affl. decis. 138. & ibi Vrsill. num. 4. Camil. Salern. latè in additione ad dictam Consuetudinem quid si aliquis in vers. vita, & militia lit. E. & F. cum seq. Mi- nad. decis. 10. n. 2. D. de Franch. decis.*

20. num. 10. & eadem ratione præsta- bitur, etiam si vita, & militia transce- deret summam alimētorum, vt idem D. de Franch. docuit in d. decis. 61. nu. 9. vbi subdit, pariter deberi filio cleri- co, & posuit *Paris loco supracitato* post *num. 16.* Ideòque nihil interest, quòd à patre alimenta perceperit vsque ad annum 1595. cū ex hoc primoge- nitus non liberetur à præstatione vi- tæ, & militiæ respectu feudorum ma- ternorum à die mortis matris ex ra- tionibus supradictis.

4 Nec minùs deneganda erit præsta- tio dictæ vitæ, & militiæ à die mortis matris sub pretextu, quòd patri com- petisset vñsfructus existente vsque tunc *D. Carolo* in eius potestate, se- cundùm iura in *l. prima C. de bon. ma- ter. & in l. cū oportet C. de ben. que liber. ex pluribus.*

Primò, quia si fuisset locus acqui- sitioni in beneficiũ patris vti vsufu- ctuarij, quantitas debita pro tēpore prædicto non remaneret penès hæ- redem primogenitum, sed adhuc *D. Carolo* secundogenito deberetur ex voluntate patris, qui in eius testamē- to facultatem concessit petendi vitā, & militiam à Principe fratre.

5 Secundò & clariùs, etiam si patri in specie, quam agimus competisset vñsfructus, adhuc primogenitus nõ est liberatus à præstatione vitæ, & mi- litæ, sed debetur *Don Carolo* ter- tiogenito, quoniam vita, & militia non consistit in corpore, sed præsta- tur ex fructibus durante vita secun- dogeniti liquidanda pro tertia parte eius, quam filius habiturus esset, si in feudo successisset, attento tamen nu- mero filiorum, de quo *Capyc. decis. 158. num. 8. & decis. ultima, Affl. in d. S. praterèa Ducatus num. 59. cum seqq. D. de Franch. d. decis. 61. num. 2.* com- putata etiam persona Eminentissimi Cardinalis, sicut refert *D. de Franch. d. decis. 20. in fin. vel clariùs, quòd pro liquidanda vita, & militia medietas fructuum debetur primogenito, qui*

N n 2 obli-

obligatus est ad seruitiū, alia verò medietas diuiditur inter filios, connumerata ēt persona primogeniti, vt p meritis. *D. Reg. Rouit. ex mente Affl. & aliorum in Pragm. 4. de feud. n. 70. & in Prag. 25. eod. tit. nu. 4. in nouiss. impress. huius anni 1636.* ideò si diceremus cōpetere patri vsumfructū vsq; ad tēpus emācipationis filij, & filio proindē non deberi vitam, & militiam pro tēpore prādicto, ex hoc resultaret acquiri patri non ipsius vitæ, & militiæ vsumfructum, sed eandem vitam, & militiam singulis annis prāstandam ex fructibus, & debitam secundogenito, quod persuaderi non potest, vt infrā, & si aliquid patri competeret ratione vsusfructus ex fructibus filij, seu vitæ, & militiæ ex fructibus debiti, non potest dici, quòd patri acquiratur vsusfructus, seu ipsa quantitas pro vita, & militia, sed vsus, quoniam aliàs si daretur vsusfructus, seu quantitatis debiti pro vita, & militia ex fructibus, daretur seruitus seruitutis, cū vsusfructus seruitus dicatur *l. si vsusfruct. C. de vsusfruct. & vita, & militia onus feudi, vt infrā, quod esse nō debet, vt optimē comprobat Cauale. de vsusfruct. mulier. relict. post num. 179. vers. tamen dubium est*, quā sententiā tamquam crebriorem sequūtur *Angel. Sal. Corn. Suarez, Tellus Ferdinandez, Ruin. Bero. Franc. Marc. Bursat. & alij* relati per *Castill. de vsusfruct. cap. 64. num. 16. cum seq.* qui licet videatur amplecti contrariam opinionem, vt patri quēratur vsusfructus, non commoditas, ponderando *tex. in l. fin. C. de vsusfruct.* non tamen affert probabilem rationem, quare ex vsufructu quēsito patri debeat extinguī in totum quantitas debita pro vsufructu filij, sicut succederet in casu nostro pro tempore patriæ potestatis, cū patri competat facultas vtendi, & fruendi, remanente tamen dominio penēs filium, dicit *tex. in d. l. prima C. de bon. mater. cum concord. & pro vsufructu seruitutis datur vendi-*

catio, vt *Napod. dicit in prima Cōsuet. si quis habet de alim. prāstand. in vers. suis num. 14.* & datur etiam dominiū vsusfructus, de quo latē *Bald. in l. qui vsumfruct. ff. si vsusfruct. petat. & in l. proprietatis C. de probatio. Capyc. dec. 96. per totam*, & sic si nihil penēs filiū remaneret finito vsufructu patris esset dare extinctionem vsusfructus filij, seu vitæ, & militiæ, non vsumfructū vsusfructus, quod non est admittendum ex traditis per eundem *Castill. ibidem à n. 14.* sed quoniam idem *Author* ex mente *Bal.* distinguit tres casus. Primum, quando filius fuit electus vt minister contemplata tātummodò persona patris, & tunc patris persona consideratur, & non filij. Secundū, quando filio principaliter debetur, & tunc consideratur persona filij, non patris. Tertium, quando est dubium, & tūc prius consideratur persona patris, deindē filij, vt ibi per *ipsum num. 23.* licet in hoc tertio casu sit etiam maxima controuersia, cuius contemplatione in dubio debeat, secundum *glo. fin. in d. l. fin. C. de vsufr.* idcirco cū in terminis quæstionis nostræ simus in secundo casu in quantitate ex fructibus debita filio principaliter ipsius cōtemplatione, nulla habita consideratione personæ patris, vt dicitur inferiūs, nō est opus differere de veritate articuli prādicti, & quēnam sit receptior opinio, cū termini non sint applicabiles ad casum nostrum.

6 Tertiò, principaliter aduertendum est, non potuisse competere Principi Io: Andree patri vsumfructum respectu vitæ, & militiæ debiti *D. Carolo* ratione feudorum maternorum, ēt pro tempore patriæ potestatis ex pluribus. Primò, est controuersia inter *DD.* an patri quēratur vsusfructus in feudo filij materno, de qua *Andr. in c. 1. n. 13. in prima rab. de bis, qui feud. dar. poss. Minad. in Cōst. In aliquib. in 3. not. à n. 78. & propriè n. 82. tenens* partem affirmatiuā, autoritate *Bal.*

in

in d. l. cum oportet; & defendit eum ab impugnationibus Affl. in c. 1. §. col. ult. sed mihi de fratr. de nou. benef. inuesti. licet idem Bal. contrarium sustineat in eod. cap. prim. S. si duo fratres in tit. predicto de duob. fratrib. de qua questione videri poterunt Curt. in trakt. feud. 3. par. quast. 4. secunda par. Loffred. in cons. 10. D. de Pont. relatus à Molfes. in comment. ad Consuet. Neap. par. 4. cap. 38. & cū sit receptior opinio, vt tantūmodò commoditas, non vsusfructus debeatur, vt per Boer. dec. 199. & D. de Franch. decif. 10. nu. 10. in contrarietate quæstionis prædictæ, ad præsens non est insistendum; si igitur commoditas competit, illa sine dubio differt ab vsufructu, & ratione commoditatis pater nō potuisset recipere integros fructus debitos, aliàs non esset differentia inter commoditatem, & vsufructum, si nihil filio quæreretur, & propterea pro cōmoditate habebit facultatem vtendi, & fruendi, ita quòd post solutionem patriæ potestatis ipse, aut eius hæres obligatus erit restituere omnes fructus perceptos, seu æstimationem à die perceptionis, vt declarat optimè Cauale. in d. tract. de vsufruct. mulier. relict. num. 181. cum seq. à quo non dissentit Castill. in casu predicto, quādo patri nō vsusfructus, sed commoditas debetur, vt ibi num. 18. cum seq. Applicando nunc ad speciem, quam agimus, secundogenitus habet à feudo vitam, & militiam, vt militare possit, pro quo feuda ipsa adinuenta fuerunt, ut Camer. posuit in cap. Imperialem S. prætereà Ducatus lit. N. fol. 102. & sicut in persona primogeniti vera natura feudi cōsistit propter qualitates expressas, eodem modo quodam aliud feudum consideratur in persona secundogeniti, quod vita, & militia vocatur propter illam annuam præstationem, quæ ab illo feudo ei conceditur, ob quā militare compellitur, uerba sunt Camer. loco predicto lit. O. & inferius lit. R. dicit, non competere secundoge-

nito legitimam, sed feudum dumtaxat uitæ, & militiæ; dum ergo ut feudum censeretur debet, pater non poterat consequi usumfructum, sed tantummodò commoditatem utendi cū obligatione restituendi finita patria potestate, & filius primogenitus hæres patris non teneretur ad interesse quantitatis uitæ, & militiæ pro illo tēpore, cū usus, & commoditas patri competierit, sed benè ad solutionē, & restitutionem quantitatum debitarū usquē ad diem emancipationis.

7 Amplius, vita, & militia dicitur onus feudi, vt dicit Andr. in d. Const. Comitibus in repetitione in princip. & pro ea datur actio realis contra quēcunque possessorem vigore Cap. Regni incip. alienationis actus, Andr. in Constit. In aliquibus col. 6. vers. quid si desinat habere feudum, & dicitur onus reale virtute Capituli predicti, vt per Napod. in d. Consuet. quid si aliquis in vers. tenetur num. 33. Affl. decif. 138. n. 2. & Petr. de Gregor. de vita, & militia quast. 3. num. primo, & 6. & quast. 10. num. 4. Si ergò pro vita, & militia datur actio ad feudum, & contra quemcunque possessorem, & dicitur præstatio realis super bonis feudalibus, pro qua non est obligata persona, sed feudum D. de Franch. decif. 714. à n. 4. Anna cons. 120. nu. 32. succedit regula, quòd idem sit iudicandum de actione ad feudum, sicut de ipso feudo, secundum Andr. in Const. Honorem nostri Diadematis col. 3. siue actio sit ad vendicandum feudum, siue super hypotheca ad ipsum feudū D. de Pont. de pot. Proreg. in tit. de refut. feud. S. 11. n. 3. Ann. cons. 4. n. 77. qua ratione nō cōpetit patri vsusfructus vitæ, & militiæ, sicut nec de feudo materno

8 Accedat notabilis consideratio quòd ad originem præstationis vitæ, & militiæ debitæ fratri secundogenito, & ordinatæ præstari, vt viuat, & militet, & sic dicitur vita pro alimentis, & militia, vt seruiat, vt Camer. posuit loco citato lit. P. & Q. Idcirco secundoge-

nitus pro vita, & militia præstat seruitium militare, ut per *Andr. in d. Const. Comitibus, & Affl. in d. decis. 138. nu. 2.* Est benè verum, quod frater minor tenetur facere seruitium Curie, ad expensas, & equos, & arma maioris, quando esset bellum in Regno *Andr. in d. Const. Comitibus in prima lect. ubi etiam glo. Paris in d. cap. 40. n. 3.* & si secundogenitus est clericus seruiet per substitutum, ut ibidem dicit post *num. 16. Affl. in d. S. præterea Ducatus num. 52.* cum Rex habeat electionem pro seruitio personali, siue in pecunia, ut per *Andr. in cap. Imperialem S. firmiter de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. primo S. similiter de Capit. qui Cur. vend. Affl. decis. 252. n. 2. in fin. vbi Vrsill. num. 10.* Alimentabit ergo primogenitus secundogenitum non solum, quando seruiet, sed etiam, quando non seruiet, & de istis alimentis nihil est detrahendum, ita *Affl. ex mente Andr. in d. decis. 252, num. 4. in fin. & num. 5.* & sic patri de vita, & militia nihil acquiri poterit, nec minus commoditas, vel vsus ex prædictis.

- 9 Insuper vita, & militia præstat filio, ut seruiat, quod seruitium præstare non posset sine victu, & ideo fauore Domini est ei relinquendum, ut habeat militem, quem elegerit *Camer. in eod. cap. Imperialem lit. N. & O. fol. 21.* ideo patri vsusfructus competere non potest: tanto magis quia ista portio pro vita, & militia dicitur exigua portio, ita quod non potest ferre aliud onus, ut punctualiter dicit *Affl. d. dec. 252. nu. 6.* ob quod primogenitus solus tenetur ad solutionem ad hoc, nulla facta contributione per secundogenitum, sicut *ibidem* comprobat *Affl. licet non decidat, benè tamen decisive loquitur in d. S. præterea Ducatus n. 58. in fin. & D. de Franch. d. dec. 20. num. 11. & Ann. in cons. 4. num. 55.* Ideoq; si vita, & militia aliud onus non sustinet, nullibi fundari poterit, quod patri debeat vsusfructus, vel commoditas.

10 Denique, vitæ, & militiæ præstatio introducta fuit ex prouidentia *Constitutionis*, & sic non ex naturali iure, vel ciuili, sed ex munificètia Principis concedentis illam portionem, ut filius secundogenitus militet, ut dicit notabiliter *Camer. in eod. cap. Imperialem S. præterea Ducatus lit. P. fol. 102.* & ob id, cum debeat ex Principis beneficio, excluditur pater omnino ab usufructu, ad *tex. in l. cum multa C. de bon. qua liber.* de quo *Andr. in d. prima rub. de his, qui feud. dar. poss. sub num. 13.* Et quoniam secundogenitus seruire tenetur eligente Rege seruitium personale, ut supra diximus, ad expensas tamen primogeniti, cui remanere debet, ut possit honorifice uiuere, teste *Affl. d. decis. 252. d. nu. 4. in fin.* debetur insuper eidem subuentio à vasallis, si frater secundogenitus militaret, quod est notabile, ut per *Andr. in ead. Const. Comitibus in repet. col. 5. circa medium vers. & si dicatur dictum primumgenitum.* Ex quibus remanet satis, superque confirmatum, non competere patri vsu fructum, nec commoditatem, vel vsu respectu vitæ, & militiæ secundogenito debitæ à primogenito super bonis feudalibus maternis, & proinde deberi Don Carolo integrè pro toto tempore decurso à die mortis Principissæ communis matris.

- 11 Tertius articulus facillimè resoluitur, quoniam licet æstimatio quantitatis debitæ vitæ durante, & vnica solutione extinguí possit, regulari videatur iuxta dispositionem *tex. in l. hereditatum ff. ad leg. falcid.* nihilominus, quia secundum *DD.* maximæ auctoritatis ille *tex.* loquitur in casu speciali deductionis falcidiæ, & non trahitur ad omnes casus indistinctè, de cuius intellectu plenè habetur per *Cauarr. lib. 3. var. resol. cap. 9. à nu. 8. cum seq. Suarez in l. quoniam in prioribus vers. amplia 3. num. 8. 9. & 10. C. de inoff. testam. & alij latissimè relati per D. Vinc. de Franch. dec. 186. per totam,*

nun-

nonquam in prædicta fuit obseruata punctualiter, sed fuit facta æstimatio, prout vendi potuisset, vel reseruata, prouiso, quando creditor plus vixisset, vt in *d. decis.* refertur, & per *Affl. decis.* 34. per totam. Ex his modò resultat in quietatione anni 1606. adfuisse nedùm enormissimam læsionem, sed nimis excessiuam. Quoniam in præteritum ad rationem iuxta liquidationem à Cōtrahentibus factam annatæ dūtaxat decursæ ascēdunt ad ducatos quadraginta duos mille, & ultra, & quoad æstimationem tunc faciendam considerata ætate, & ualitudine Ducis Don Caroli, remanet pariter enormissimè læsus in excessu ultra dimidiam, sicut exitus uitæ demonstrauit, & diuina gratia mediante uiuet felicissimè per lōgæuos annos.

12 Deueniendo nunc ad ultimum articulum, procedendo per ueras conclusiones, si essemus in transactione super lite mōtā, uel re dubia, licet maxima sit cōtrouersia, an detur cōsiderabilis læsio, ut locum habeat remedium *l. 2. C. de rescind. vend.* de qua per *glo. in l. Lutus §. heres eius, ubi Cast.* num. 3. ff. ad Trebell. *Bart. in d. l. 2. num. 7. & ceteri*, latè *Dec. conf.* 60. & *conf.* 216. *Corn. conf.* 166. volum. prim. *Afflict. decis.* 203. & 220. circa princ. & *Gutier. præf. quæstion. lib. 2. quæst.* 141. num. 6. communis resolutio traditur, vt etiam locum habeat in transactione, quando excessus ultra dimidiam non est modicus, sed multò maior dimidia, *Corn.* tradit in *d. conf.* 166. *Ant. Padill.* in *ead. l. 2. num. 23. & Gutier.* referens quàm plurimos in *d. q.* 141. & hic non est casus noster, cum non agatur de re dubia, sed de quantitate, & portione verè debita ratione uitæ, & militiæ super feudis peruentis ex materna successione.

13 Sumus igitur in renunciatione, & quietatione facta portionis prædictæ iam acquisitæ, aliquo recepto, & lite non mōta, quo casu locum habet remedium *d. l. 2.* etiā si adesset specialis

renunciatio, de qua *Couar. lib. 2. var. resol. cap. 4. nu. 5. & sicue d. lex 2.* habet locum in venditione, ita in quolibet contractu bonæ fidei, vt in *ead. l. 2.* tradit *Arius Pinellus prima par. cap. 3. num. 17. Andr. in cap. prima §. similiter in prima additione in fin. de Cap. qui cur. vend. Vsq. lib. 3. controu. vsu freq. cap. 61. num. 11. Gutier. præf. qq. lib. 2. quæst. 138. n. primo*, secus si renunciatio fieret ex intervallo in alio contractu, vt per eundem *Gutier. q.* 140. & quod in renunciatione prædicta sufficiat enormis læsio, etiam si expressè cum iuramento renunciatū fuerit beneficio dictæ *l. 2.* data absolutione à iuramentis, tradit latè *Mattien.* in *dialogo par. 3. c. 20. n. 9. 10. & 11.* ac et si adfuerit clausula *donationis quoad illud plus excedens iustum pretium*, ubi videndus est, cum non præsumatur data læsione prædicta, sunt enim clausulæ solitæ Notariorū, vt *Gutier.* dicit loco citato, *Mandel. Alb. in conf.* 81. nu. 12. & 53. *Cephal. conf.* 210. num. 84. & *Capyc.* latissimè omnia prædicta cōmemorans in *dec.* 159. & propriè num. 25. & 26. data namquè enormissima læsione præsumitur error, vt *Fulg. in ead. l.* dicit, seu ignorantia secundum *Andr. loc. cit. n. 17.* & sufficit pro rescissione enormis læsio, cum resultet dolus re ipsa *Bal. conf.* 213. *Punctus talis est vol. primo Abb. conf.* 107. col. pen. vol. 2. *Dec. conf.* 180. col. 5. in princ. & circa medium, & *conf.* 583. col. 2. *Mandel. Alb.* videndus in *d. conf.* 81. post addit. circa finem, qui in specie loquitur in materia renunciationis successionis, *Menoch. cōf.* 80. num. 71. vol. primo, *Cephal. d. conf.* 210. num. 77. cum seq. & ita passim seruari videmus, ex quibus vndiq; constat, Ducem Don Carolū omninò obtinere debere in hac iustissima prætensione, obtenta prius absolutione à iuramentis, prout reor, Iudices quoscunque fore iudicatuos, si mea non me fallit opinio, siue ob tēporis quoquè breuitatem, alijsquē nego-

negotij non leuibus impeditus in aliquo. fortè defecerim, submittendo propterea omnia prædicta correctioni melius sentientis.

ARGUMENTVM.

Locatio fructuum non manet sub eadem prohibitione bonorum Ecclesiæ.

Locatio posterior, seu sublocatio facta à Conductore si excedat priorem in tempore adhuc substat, & dumtaxat temporis superfluitas reijcitur, seu vitatur.

SVMMA RIVM.

- 1 *Facti breuissimus index.*
- 2 *Locatio fructuum, & censuum præbenda, vel beneficij est permessa ultra tēpus à iure præfinitum in locatione rerum ecclesiasticarum, & cum ratione, & num. 3.*
Fructus non sunt, nec dici possunt annexi spiritualitati.
... possunt non obstante prohibitione Paulina locari ultra triennium, sine Superioris licentia.
Mentionata Extrauag. Pauli Secundi intellectus.
Locatio bonorum Ecclesiæ multum distinguitur à fructuum locatione.
- 3 *Prelatus locans res propriæ dignitatis, vel beneficij ultra tempus permissum valet locatio etiam sine Superioris licentia, & cum ratione.*
... potest donare Ecclesiasticos redditus, quos facit suos etiā sine Superioris consensu.
Locatio fructuum facta à Prelato For-

clesiæ, eo mortuo extinguitur, & sic non afficit, neque Ecclesiā, neque successorem, & num. 7.

Lex, vel Statutum quo pacto tollatur, num. 4. in fi.

- 5 *Conductori est licita de iure sublocatio, præterquam in Ciuitate Neap.*

Conductio secunda si sit facta ultra tēpus in priori appositum, substat, nihilominus iuxta terminum præfixum in prima conductione.

- 6 *Prelatus, seu Rector Ecclesiæ potest locare pro toto sue vitæ tempore, & de ratione.*

- 7 *Ror. Rom. decisio notab. offertur pro firmissimo præsidio secundi conductoris, cuius partes D. Author acerrime substatuit.*

Pro Horatio de la Selua.

CONSILIVM LVII.

- 1 *Acra Religio Hierosolymitana egit in S. C. pro annullanda sublocatione facta reddituum Græciæ Terræ Argentij spatium annorum quatuor Horatio de la Selua dictæ Terræ Argentij à Carmine de Marinis primo conductore, allegās Statutum eiusdem Sacræ Religionis prohibens locationem absq; licentia, quæ dari non possit, nisi pro annis tribus absq; anticipatione, sed ex infrascriptis breuiter demonstrabitur, prædicta procedere, cum ageretur de præiudicio Ecclesiæ, vel Successoris in Cōmenda, & proindè fuit prohibita anticipatio, verum quoad Commendatarium, qui facit fructus suos, substat locatio, etiam ultra tempus permissum, pro tempore tamen vitæ Commendatarij.*

- 2 *Etenim locatio fructuum, & censuum præbendæ, vel beneficij licita, est etiam ultra tempus à iure præscriptum*

ptum in locatione rerum Ecclesiæ, quia nō sunt, nec dici possunt annexi spiritualitati per *Archidiaconum in cap. sed hac 1. q. 1. est text. apertus in cap. vstra, vbi Abb. & alij extr. locat.*

Et non obstante Paulina prohibitione in *Extrauag. ambrosio in tit. de reb. Eccles. non alien.* possunt locari fructus vltra triennium absq; licentia superioris DD. omnes ex doct. Abb. in *cap. fin. nē Prælat. vices suas*, & in *cap. continebatur de his, quæ sunt à Prælat. sine consens. Capit. vers. limita*, Couar. lib. 2. var. resol. cap. 16. num. 6. vers. sexto visum est, Franc. Marc. q. 102. in princ.

Nām cū antē dictam prohibitionem Pauli Secundi esset permissa ista locatio fructuum ad modicum tēpus, & sic vltra triennium dicto *cap. fin. nē Prælat. vic. su. & clem. 1. de reb. eccles. nō alien.* per dictam *extrauag.* non intelligitur prohibita, cū ibi expresse dicatur, *ut nihil disponere intendat, nisi in casibus à iure permissis*, vnde nō habebit locum in locatione fructuum, quæ est iure permissa, nec obstat, quod generaliter prohibet alienationē, & locationem. Nām intelligitur de rebus, & bonis, & sic quando res, vel bona Ecclesiæ separatim ab Ecclesia locantur, idēō ponitur sub *titulo de reb. eccl. non alien.* At quando locantur fructus, nil prorsus de rebus, & bonis Ecclesiæ alienatur, idēō leges de tali locatione fructuum ponuntur sub *titul. nē Prælat. vic. suas.*

3 Ideō quando Prælatus locat res propriē dignitatis, vel beneficij, quæ ad ipsum tantum pertinet etiam vltra tempus permissum, valet alienatio etiā sine licentia Superioris, quia non afficit, nisi ipsum locatorem quoad vixerit, nec præiudicat successori, quia de eius solo præiudicio agitur *glo. sollemnis in l. si dolo C. de rescin. vend. in vers. rescindi in fin. vbi additio, tenet Molin. de Hisp. primog. cap. 21. num. 27. lib. 1. & sequitur Molin. Iesuit. in materia d. extrauag. ambrosio tom. 2. de cōtract. dis-*

put. 466. col. 5. vers. Molina lit. C. Feder. de Sen. in cons. 123. incip. quaritur an constitutio, Redoan. latē de reb. Eccles. non alien. rubr. 1. cap. 14. num. 8. & rub. 4. de fructib. Eccl. num. 1. 2. 4. & 6. vbi allegat pulchram glo. in cap. alienationes 12. q. 2. in verb. prabenda, facit Imol. in cap. ceterum de donatio. vbi inquit, quod Prælatus potest donare de redditibus, quos facit suos, etiam sine consensu Superioris, quia tractatur de eius solius præiudicio Redoan. vbi sup. n. 18. ad intellectum d. extrau. ambrosio, & idem latius in rubr. 33. caso 2. nu. 20. & 27. & per tot. vbi concludit, non habere locum d. extrauag. in locatione fructuum, cū nullum interesse proueniat ex locatione ad Ecclesiam, vel successorem, cū statim mortuo locatore expiret locatio Cardin. in clem. 1. de reb. eccles. in disput. 27. & Archidiaconus in d. cap. alienationes 12. q. 2. per text. in d. cap. fin. nē Prælat. vic. suas, Valasc. de iure emphyt. q. 29. Graff. dec. 9. cas. conscient. lib. 4. cap. 24. num. 20. Auendan. expressius de exequen. mand. par. 1. cap. 4. num. 42. & refert Carroz. de locat. in titul. de reb. eccles. par. 3. conclus. 20. nu. 75. vbi ait, quod afficit tantum locatorem quoad ipse vixerit, allegat Mohedan. decis. 8. in tit. de confir. util. vel inutil. & Redoan. vbi supra q. 6. nu. 23.

Insuper, nunquam ostenditur, locationem fructuum Commendæ, seu Granciæ prædictæ processisse cum assensu Magni Magistri, dum agitur de solo præiudicio Commendatarij, non ipsius Religionis, aut successoris, vt per testes, & scripturas demonstratum est, & hoc probatione non eget, quamuis per testes sit plenissime probatum, cū indistincte à totis retroactis temporibus semper fuerit facta locatio Territoriorum, censuum, & fructuum Granciæ prædictæ, & nō ostenditur ex aduerso aliquo tempore interuenisse assensum Magni Magistri, nec est verisimile, quod Prior Caput nō valeat locare fructus Granciæ

cīa prādicta absq; licētia Magni Magistri, immò dūm ex prādictis constat, sublocationem rescindi, seū annullari non posse, cūm valeat in prāiudicium Commendatarij, fuit figurata quādā concessio in emphyteusim in perpetuum facta Martio Cillo, qui tāquam cōcessionarius primo loco egit cōtra subcōductorem; & quia in concessione prādicta sine dubio requirebatur assensus, iam exhiberi peritus, dictus Martius ex hoc solo remansit exclusus, & deindē comparuit Religio, quā pariter venit excludenda, cūm de suo, vel successoris interesse non agatur, & lex, seū statutum, in casu tamen, quo posset ob stare, adhuc tollitur vel per contrarios actus, vel amittitur per decemnum, si nullo pacto admissa fuerit, vt *Couar. docuit eod. cap. 16. post num. 6. vers. 5.*

3 Conductor autem potest de iure alteri sublocare *l. nemo C. locat.* & est potestas cōcessa à lege, & in Ciuitate Neap. tantūm prohibita est facultas sublocandi, & licet sublocatio intercesserit pro annis quatuor, & sic pro maiori tempore, quo inita fuit locatio Carminio de Marinis primo conductori; Nihilominus substinetur sublocatio pro tempore annorum trium seruata forma locationis facta prāuia licentia Fratris Iulij de Falco generalis Procuratoris Commendatarij, seū Prioris Capuæ, iuxta doctrinam *Bald. in auth. si quas ruinas C. de sacrosanct. eccles.* cuius opinio est frequentiori calculo recepta, vt tradit *Couarru. in eod. cap. 16. variar. resolut. lib. 2. num. 5. & in vers. sed premissa Bald. sententia*, nisi vnica pensio pro toto tempore fuerit promissa, & non singulis annis, vt *ibid. dicit in vers. subsequenti incip. ex his etiam*, vltra quòd hoc nō interest Commendatarij, nec Religionis, ex eo, quòd si sublocatio irritaretur, adhuc substinetur locatio facta Carminio pro tēpore annorum trium, qui deberet impugnare sublocationē, & tamen vocatus à subconductore in

præsenti iudicio non contradicit, immò Religio perperam instituit iudiciū cum Horatio subconductore, cūm agere debuisset prius cum Carminio prādicto primo conductore habente causam à Commendatario, & Priore Capuæ, non autem directè contra subconductorem: Igitur dūm Commendatarius non impugnatur locationem, quā in sui prāiudicium tenet, & anticipatio, si intercessisset, nō admitteretur in damnum Ecclesiæ, vel successoris in casu vacationis Commendæ, proindē non est audienda Religio ad allegandam nullitatem locationis, cūm non agatur de sui prāiudicio, sed tantūm Commendatarij, qui quòd ad viuit liberè potest de fructibus disponere.

6 Amplius Horatius subconductor laudauit in authorem Carminium, de Marinis primum conductorem, etiam vt non teneatur ei soluere duc. 55. annuos pmissos in casu succumbentiæ, qui Carminius pariter audiri debet, & est cum eo compilatus processus, & sic ex omni capite absoluedus est ab impetitione Religionis.

Insuper, Rector Ecclesiæ potest locare pro toto tempore vitæ *Abb. in cap. fin. in glo. 2. nē pr. glat. vices suas, Gregor. Lopez parti. 1. tit. 17. l. 9. glos. 1.* quamuis enim contractus ad vitam possit longo tempore durare; nihilominus possibile est contrarium propter mortem de facili superuenientem, vndē ratio huius incertitudinis causat tolerantiam contractus *Romanus consil. 423. post num. 10. & consil. 302. num. 3.* & succedente morte extinguitur locatio; videtur enim data comoditas, non quòd mortuo locatore teneat locatio, & ideò valet eo modo, quo locatio ad modicum tēpus *Garz. de expens.* qui loquitur in prohibitis alienare in *cap. 14. num. 4. ex mente Couar. cap. 16. num. 1.*

7 Vltra superius adducta particulariter assertur *decis. 1. aliàs 252. in tit. de locat.*

locat. & conduct. in nouis, quæ sūt vni-
tæ cum *antiquis*, in qua concludit, lo-
cationem prohibitam non obligare
successorem, vel Ecclesiam, sed subsi-
stere durante vita Præbendarij, seu
Beneficiati, & secuta eius morte cō-
tractus locationis dicitur ipso iure
extinctus, vt ibi *num. 1.* & paulò antè
num. 2. & post dictum *numerum vers.*
maior tamen pars, & indiuidualiter ad
casum nostrum in locatione facta à
Commendatario Religionis Hierosō-
lymitanæ vltra triennium, cū data
fuiſſet licentia ad triennium tantum,
quod non obligat Religionem, nec
successorem in commenda, sed dum-
taxat ipsum Commendatarium con-
trahentem, qui poterat locare pro tē-
pore vitæ suæ, tradit notabiliter *Ber-*
trand. in conf. 140. num. 3. in ff. num. 5.
& propriè *num. 9. 10. & 11. volum. 2.*
part. priori, quod *consilium* fuit editum
post Statutum Religionis, cū in cō-
silio prædicto *in fine* fiat mentio de
pecunia numerata, quæ datur loca-
tori pro viagio ad Conuentum, de
quo fit mentio in Statuto, ita quòd ex
prædictis cessat quælibet difficultas, &
merito Horatius conuentus erit ab-
soluendus.

Fuit iudicatum, sublocationem esse nul-
lam, & proinde possessionem esse resti-
tuendam Religioni, sed nemo fuit audi-
tus, nec vocatus tempore unionis cum
Adiunctis à causa Commissarij volente
omnino tueri suam opinionem.

ARGVMENTVM.

Officialis constitutus ad exer-
cendam iurisdictionem ad-
uersus certas personas alicu-
ius loci absque territorij di-
stinctione an censeatur hanc

habere facultatem priuatiuè
quoad alios, & an possit il-
lam exercere cōtra easdem,
vbicunque deliquerint. Cō-
trouersia profectò nobilis, &
curiosa, & magistraliter per-
tractata.

S V M M A R I V M.

- 1 *Facti delineatio, siue descriptio.*
- 2 *Casalia Resina, & Portici fuerunt de*
iurisdictione Ciuitatis Neap. & tã-
quam unum corpus cum ipsa.
Iurisdictione licet in sui essentia non di-
uidatur, vsus tamen, & exercitium
ipsius bene diuiditur.
... potest residere apud plures, & pe-
nens quemlibet insolidum.
Officialis constitutus ad exercendum
iurisdictionem in certas personas ali-
cuius Castri an censeatur hanc fa-
cultatem habere priuatiuè quoad
alios Officiales, & n. 4.
Huius generis sunt Officiales destina-
ti per quarteria.
Officialis alicuius Casalis, quod sub-
iacet Ciuitati, dicitur Iudex inferior
Iudice generali superiori.
- 3 *Castrum est membrum Ciuitatis, cui*
subiicitur.
... situm in Baronia praesumitur es-
se de illius Territorio.
Locus nullus à Ciuitate praesumitur
exemptus.
Hinc cōtradicenti incumbit onus pro-
bandi.
Castrum quando dicatur separatum
à Ciuitate, & locus exceptus à tota-
litate.
Iurisdictione tota consideratur in locis
separatis, nec vltra extenditur.
Officialis constitutus in certas perso-
nas absque Territorij distinctione
babet cognitionem aduersus easdem,
vbicunque deliquerint.
Territorium esse vnius, & iurisdictionem

- nem alterius in eodem Territorio nō habetur pro absurdo.
- 4 Clausula abdicatiue effectus.
Causa cum huiusmodi clausula est instar causæ clericalis.
In qua Iudex laicus non se intromittit.
Iurisdictio quando est concessa in certas personas non videtur facienda aliqua distinctio respectu earundem ibid. circa fin.
- 5 Controversia consimilis aliquot exempla recensentur.
- 6 Baro regulariter non potest cognoscere de delictis commissis extra Territorium, & cum ratione.
... habet iurisdictionem ordinariā, quæ coheret Territorio.
Iurisdictio extra Territorium nequit exerceri, & n. 7.
... dicitur adesse in Territorio, sicut nebula super paludem.
Territorium quando sit de essentia, & quando non ordinaria iurisdictionis.
Iurisdictionem plures habere possunt, prout habent sine Territorio.

Pro Principe Hostiliani.

CONSILIVM LVIII.

- 1 Ebaſtianus Capollarius Caſalis Portici deliquit extra Caſale prædictum in Territorio Neapolitano iuxta Caſale Sancti Ioannis à Teduccio, & agitur hodie, an cognitio cauſæ prædictæ ſpectet ad Officiale Principis Hoſtiliani Turris Octauæ, per quem fuit petita remiſſio, & quòd ſit omninò remittenda cauſa prædicta, deducitur breuiter ex infraſcriptis.
- 2 Primò recensendum eſt Principis priuilegium, per quod conſtituitur Officialis ad iuſtitiam, & ad guerram Turris Octauæ, Reſinæ, & Portici pertinentiarum Ciuitatis Neap. cum

potestate ſeruiendi per ſubſtitutum, reſpectu perſonarum Caſalium prædictorū, quæ ſpecialiter eximuntur à iurisdictione Magni Iuſtitij, Mag. Cur. Vic. & Capitanei Ciuitatis, vt ex priuilegio, in quo non aliter Territorium circūſcribitur, nec Caſale diuiditur à Territorio Ciuitatis Neapolitanæ, ideòq; non eſt dubitandum, Caſalia prædicta fuiſſe de iurisdictione Ciuitatis, & tanquā vnum corpus cum Ciuitate, ad text. in l. nulli C. de episc. & cler. l. 3. vbi Bal. C. de natur. lib. & reſpectu iurisdictionis loquitur Bar. in tract. qui ſint rebelles in verb. Lombardia num. 3. & in conſ. 189. primò queritur poſt nu. 1. Alex. conſ. 1. col. 8. & conſ. 24. poſt num. 1. vol. 5.

Proinde cū Princeps ſit conſtitutus officialis in Caſalibus prædictis, iurisdictione ipſius eſt eadem cum iurisdictione Magnæ Curie Vicariæ, quæ licet in ſui eſſentiam nō diuidatur, & quoad habitum ſit indiuidua; vſus tamen eiſdem iurisdictionis, & ipſius exercitium cenſetur diuiſum iuxta tradita per Bart. in l. inter tutores ff. de adminiſtr. tuto. Bald. not. in c. 1. S. prætereà ducatus num. 5. in fin. verſ. erit ergo de prohib. ſeu. alien. per Feder. Innoc. latè in cap. Prudentiam de offic. deleg. & ſic vna iurisdictione poteſt reſidere penès plures, & apud quemlibet inſolidum, vt per Ioan. Crotum conſil. 55. à num. 22. & tunc attenditur, quomodo à Principe ſit demandata ſecundum Innoc. loco citato, & ſic Princeps eſt alter officialis conſtitutus exercens eandem iurisdictionem in certas perſonas Caſalium prædictorum priuatiuè, ſicut dicitur in Officialibus, qui deſtinati ſunt per quarteria, de quo per Bald. in l. teſtamenta omnia C. de teſtam. per Bar. d. conſil. 189. nu. 7. cum ſeq. & latè Ioan. Bapt. de S. Blaſio inter conſilia feudalia conſil. 66. num. 29. cum ſeq. propterea priuatiuè dictam iurisdictionem exercet, licet tamquam officialis dictorum locorū, qui ſubſunt Ciuitati, dicatur Iudex inferior

terior cum Iudice generali superiori, vt per *Roman. consil. 393. sub num. 10. vers. aut enim ipse*, ob quod non est facienda distinctio territorij, cum à Rege concedente distinctum non sit, & quia sumus super certo, & priuilegium clarè loquitur, iuxta dicta, per *Boer. decis. 227. num. 17. remissio concedenda erit absque difficultate*.

3 Secundò non est dubium, quòd Casale non habet Territorium, quia de per se non regitur, sed oportet habere suum Caput, cui subsit, & erit membrum loci, cui supponitur, ad *text. in l. qui ex vico ff. ad municipal. & dùm est situm in Baronia, præsuntur de Territorio Baroniæ, ad text. in canon. omnes Basilica 16. quest. 7. & canon. Monasteria 18. quest. 2. l. fundi nihil ff. de action. empt. Bald. in cap. cum olim de prescription. & nullus locus præsuntur à Ciuitate exemptus, vt idem Baldus dicit in l. Insula Italia ff. de iudi. & ei, qui contrarium allegat, onus incumbit demonstrandi, vt declarat Socin. in consil. 166. 2. colum. vers. tertia conclusio 2. volum. ex quo succedit, quòd si Rex concedens separasset Casalia prædicta à Territorio Ciuitatis, & territorium circumscripsisset, Casalia prædicta tunc dicerentur separata, & essent aliud corpus de per se, & diceretur locus exceptus de totalitate, quo casu faceret fundum de per se non comprehensum in totalitate, ex decisione Pauli de Castro in l. si fundum §. qui fundum colum. 2. ff. de legat. 1. & iurisdictio similiter tota consideraretur in locis prædictis separatis, nec ultra extenderetur, iuxta solemne consilium eiusdem Pauli de Castro 187. volum. 2. colum. 3. sequitur Loffred. in cap. 1. §. de manso vers. hac positio de controuers. inuestitur. sed quoniam Rex Casalia non separauit, nec illa Principi concessit, sed tantummodò ipsum Officialem constituit in personis dicto-*

rum Casalium, propterea loca distincta non dicuntur, sed quia adhuc subsunt tamquam membra in eodem Territorio Neapolitano, officialis tantum constitutus est non distincto Territorio, & proinde vbicunque deliquerint, cognitio spectat ad Principem, iuxta particularem decisionem Minadoi 18. quam refert, & sequitur D. de Franchis decis. 458. num. 3. licet enim Territorium sit Ciuitatis Neapolis, non est inconueniens, quòd iurisdictio sit alterius in eodem Territorio (maximè in certas personas) vt latè Castrensis in consil. 56. num. 2. volum. 2. & Alexand. consil. 67. col. 2. lib. 2.

4 Tertiò, disputatur à Doctoribus illa questio, an data iurisditione speciali in vno loco, vel in certis particulariter personis Ciuitatis, censeatur data priuatiuè, vel cumlatiuè ad iurisditionem potestatis generalis Ciuitatis, & licet sit maxima Doctorum controuersia, de qua per Bartolum in l. 1. C. de offic. Praefecti Urb. per Doctorem in cap. caterum de iudic. & in l. quod in rerum §. si quis post ff. de legat. 1. in casu nostro non est opus hac dispositione, quonià adest in priuilegio in specie clausula abdicatiua, vt est dictum in principio, proinde non est dubitandum, quin competat Principi priuatiuè ad Magnam Curiam, nulla facta distinctione loci, quia attenduntur personæ, respectu quarum concessa est iurisdictio, Felin. latè in cap. pastoralis de offic. ordinar. Roman. in dicto consil. 393. & Dec. in consil. 3. qui videri debent; hæc enim clausula abdicatiua efficit, vt causa dictarum personarum sit ad instar causæ clericalis, in qua Iudex laicus non se intromittit, vt per Capycium decis. 122. num. 6. vers. facit, D. de Franch. decis. 417. num. 8. & in decis. 88. num. 5.

Insuper, nedùm adest clausula abdicatiua; sed quia concessa est iurisdictio in certas personas, adhuc

Oo priua-

priuatiuè concessa censetur, & non est facienda distinctio aliqua respectu dictarum personarum, vt latè *Capyc. decis. 9. num. 16.* & idem *D. de Franch. dicta decis. 417. num. 7.* si enim Princeps haberet tãummodò iurisdictionem in dictis Casalibus, quæ Territoria non habent, & non in toto Territorio Ciuitatis, restringeretur tantummodò intra muros Casalium prædictorum tantum, quod non est dicendum, nec aliquo modo cogitandum, cum nec ex verbis priuilegij, nec ratione aliqua fundari possit, immò contrarium clarissimè ex supradictis.

5 Ultimò, casus de quo agitur non est nouus, sed aliàs pluries decisis. Primò, in vtili dño feudi Acerrarum, quod est illorum de Suardo, non habens distinctum Territorium situm in pertinentijs Ciuitatis Capuæ, vt valeat cognoscere de delictis vasallorum etiam in territorio Capuano, vt *D. de Franchis* posuit *decis. 458. post num. 3.* fuit pariter decisis in Castro Teuerolæ Nicolai de Franchio, vt valeat cognoscere de delictis vasallorum in toto Territorio Auerfano; & deueniendo ad casum nostrum sunt producta exempla de delictis ciuium dictorum Casalium commissis extra Regnum, in Regno in Ciuitate Castri Maris, & in indiuiduo in Territorio Ciuitatis Neap. in loco Barræ, & Paludibus, & si remissè fuerunt causæ delictorum commissorum extra Territorium Neap. absq; priuilegio non alia ratione, nisi quia iurisdicção est in personas, tantò magis, & faciliùs dicendum est in delictis commissis in territorio Ciuitatis, vbi sita sunt Casalia, cum Princeps sit Officialis personarum dictorum Casalium absque distinctione.

6 Et aduertatur insuper, quòd regulariter Barones non possunt cognoscere de delictis extra Territorium, quia ipsorum iurisdicção limitata est ad certum locum, cuius loci vti-

le dominium ad ipsos translatum est, vt latè tradit *Frecc. in 2. lib. de subfeud. 30. authorit. & post num. 5.* habent enim iurisdictionem ordinariam, quæ cohæret Territorio l. final. C. vbi, & apud quem, & sic extra Territorium exerceri non potest *Castrens. in consil. 203. viso quodam num. 3. volum. 1.* & quia exercetur ratione Territorij, regulariter dicitur adesse in Territorio, sicut nebula super paludem, dixit *Bald. in cap. 1. post num. 7. de allod. Verum* licet vt plurimum iurisdicção circumscribatur Territorio, potest etiam considerari sine Territorio, & quamuis Territorium sit de esse ordinariæ iurisdictionis vniuersalis vnius loci, tamen est de esse ordinariæ iurisdictionis certarum personarum, vt optimè posuit *Bald. in authent. habita num. 48. C. ne fil. pro patr. Capyc. in inuestit. in verb. feuderum genera in vers. feudum iurisdictionale*, & propriè in *vers. iurisdicção licet aliàs fol. mihi 228.* proindè reperiuntur plures, qui habent iurisdictionem sine Territorio, dicit *Hosliens. in cap. cum contingat de foro competen.* Cum igitur Rex non distinxit Territorium horum Casalium, ita vt effecta essent separata, & aliud corpus de per se, immò concesserit hanc iurisdictionem in Casalibus, & illorum personis pertinentiarum Ciuitatis Neapol. Territorium non consideratur separatum, cum diuisum non sit, nec est de essentia iurisdictionis istarum personarum, & quia Casalia Territorium non habent, sine dubio ex prædictis iurisdicção nō potest dici coarctata in domibus Casalium, sed in toto Territorio, & pertinentijs, etiam iuxta verba priuilegij, quemadmodum in casu nostro in indiuiduo aliàs decisis est, & in alijs locis, iuxta *decisiones Minadois, & D. de Franch. in Casalibus Acerrarum, & Teuerolæ*, vt in allegationibus.

7 Et nè decisione punctuali careamus vltra prædicta, & alias primo loco

eo allegatas, aduertatur quod Princeps non habet aliquod Territorium, vt supra dictum est, & proinde quia Officialis constitutus est in constitutus est in Casalibus prædictis, & personis illorum cum speciali exemptione, erit vt Iudex delegatus Regis in causis dictarum personarum, & successiue cognoscit de delictis commissis in quouis territorio, & cum sua iurisdictione non terminetur territorio, quod est alterius, non procedit *text. in l. final. ff. de iurisdic. omn. iudic.* sed sequitur personam subditam quocunque vadat, sicut Lepra Leprosus, licet secus sit, quando quis habet iurisdictionem cum territorio, quia tunc restringitur intra suos limites, verba sunt notabilia eiusdem *Marini Freccia in eod. lib. 2. authorit. 2. post num. 21. vers. at iurisdictione criminalis fol. mihi 170.* qui omnino videndus est pro decisione istius causæ, ad quod optimè etiam conferunt scripta per *Follerium in sua præf. crim. in rubr. audiantur excusatores §. inquisitus post num. 139. in verb. cumque communiter fol. mihi 103.* vbi ita obtinuisse attestatur.

8 Et quia pluries iudicatum est pro Principe, signanter respectu delictorum extra Calalia, & in Territorio Ciuitatis, est conseruandus in dicta possessione, cum vnicus actus iurisdictionis sufficiat ad illam obtinendam in omnibus, maximè in actibus iurisdictionis eiusdem speciei, ad *text. in l. arboribus §. de illo, vbi Bart. ff. de usufruct. idem in l. 1. §. si quis hoc interdicto ff. de itiner. actu. priuat. latè Albert. Brun. consil. 34. num. 15. & Floria. in l. seruitute ff. quemadm. seru. amitt. & in l. seruitutes la grande post nu. 21. ff. de seruitut.*

9 Nec poterit opponi, quod sicut non fit remissio delictorum commissorum intus Ciuitatem Neap. ita neque fieri debet respectu aliorum commissorum in Territorio, quia ultra, quod posset defendi adhuc compe-

tere Principi cognitionem, tamen alia ratio particularis allegata à *D. de Franchis* excludit Barones quoad delicta in Ciuitate, quoniam est delictum commissum coram Principe, respectu cuius requiritur particulare priuilegium; cum autem sumus extra Ciuitatem, cessat ratio prædicta, & non potest alia considerari, quare Princeps cognoscere non debet de delictis in toto Territorio Neapolitano, cui subsunt Calalia prædicta non distincta, nec separata, & Princeps tantum Officialis constitutus est in personas, nulla distinctione adhibita; proinde causa remittenda est pro conseruatione iurium Principi competentium ex rationibus prædictis. Cætera suppleant Religiosissimi, & Doctissimi Iudicantes.

Causa fuit remissa ad Curiam Principis in prædicta terra Turris Octaua.

ARGVMENTVM.

Aliquot non ingrata, immò non minùs curiosa, quàm vtilia in materia locationis, eiusvè steririlatis quæ magistraliter examinantur, quæ dilucidè resoluuntur.

Et præ cæteris notabiliter declaratur illa canonizata propositio, quod sterilitas vnus anni debet compensari cum vbertate aliorum annorum. Insignis prætereà adnectitur doctrina, ex qua palàm fit, quando plures locationes debet iudicari diuersæ, & quando vnica per modum prorationis.

Et demùm super sterilitatis articulo ad finem obtinendæ remissionis, septem relatis *Scribentium* opinionibus, eisdemq; ingeniosè confutatis, septima, quæ in effectu concordat cum sexta, retinetur, & commendatur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Casus præsentis cōtrouersia in tres distinguitur iuris articulos.*
- 2 *Locationis materia hoc exposulat, ut sterilitas unius anni compensetur cum ubertate præcedentium annorū. Quod intellige, & declara, ut num. 10. in fine.*
- 3 *Locationes plures quando debent iudicari diuersa, & quando per modum prorogationis. Locatio diuersa non constituitur ex locationis prorogatione.*
- 4 *Locatio si incidat in aliquem annum sterilem, ille annus erit supplendus cum ubertate aliorum annorum. Sed quæstionis est, quomodo fiat ista compensatio. Et Bald. distinguit. Et Angel. eius frater adiecit sing. limitationem fundatam super particulari pactione hîc relata. Commemorantur pariter super eodem articulo Salyc. & Aegy. Boff. traditiones, ibid. circa finem. Locator si conductori mercedem remisit propter anni sterilitatem, ei nequaquam nocebit huiusmodi remissio, si ubertas supervenerit.*
- 5 *Sterilitas potest bifariam contingere. Et utraq; exemplis illustratur. Et circa mercedis remissionem magni interest inter unam, & alteram. Damnum contingens propter pluuiam an sit dignum remissione mercedis, nō est eadem Scribentium sententia. Quæ DD. dissensio, seu altercatio cef-*

- sat in præsentis facti figura. ex optimè consideratis hic per D. Authorem. fretum testimonio Aret. & Ruin.*
- 6 *Sterilitas quo pacto consideranda ad finem obtinendæ remissionis super mercede, hoc opus, hic labor, Super hac disceptatione sex referuntur DD. opiniones, & num. seqq.*
 - 7 *Prima, quando non est recollectum semen.*
 - 8 *Secunda, totum negotium remittit Vulgi opinioni.*
 - 9 *Tertia, quando Colonus deductis sumptibus, nil percipit de fructibus.*
 - 10 *Quarta, hoc totum remittit Iudicis arbitrio.*
 - 11 *Quinta, quando percipitur tertia pars minus, quàm communiter percipi solet.*
 - 12 *Sexta, quando Colonus ex fructibus nō percipit dimidiam pensionis soluenda, & num. 14. & 15. In locatione consideratur quædam tacita venditio de spe perceptionis fructuum. Argumentum rectè ducitur de contractu emptionis, & venditionis ad illum locationis. Et inter utrumque duplex recensetur paritas.*
 - 13 *Septima subsequitur in effectu concordans cum antecedenti, quæ explosis præcedentibus retinetur, & commendatur. Sterilitas fructuum affecuta est ubertatem circa DD. opiniones. Renunciatio generalis, veluti renunciavit oîbus iuribus pro se facientibus, est instar renunciationis omni legum auxilio, sed quid operetur. Culpa leuissima dumtaxat adstrictus si suscepit in se periculum, tenetur etiam de casu fortuito, ibidem in fine.*
 - 14 *Locatio plurium corporum unica censetur, si unica merces pro omnibus sit constituta. Adducitur simile de venditione. Deciso num. 15. in fine.*

Pro Monasterio S. Marcellini.

CONSILIVM LIX.

IN causa remissionis mercedis petitæ per Conductorem Terrarum Monasterij S. Marcellini tres articuli præcipuè discutiendi sunt, in quibus pro Monasterio pronunciandum erit.

Primus articulus erit (supposita pro nunc allegata sterilitate præsentis anni) an cum vbertate præcedentium annorum potuerit compensari.

Secundus, an expectandi sint reliqui duo anni sequentes locationis, ut cum fertilitate illorum prætensa allegata sterilitas suppleatur.

Vltimus, an in specie, quam agimus verè successerit casus sterilitatis, ut fiat locus remissioni petitæ mercedis.

2 Ad primum articulum deueniendo, parum elaborandum erit, cum sint iura clarissima, sterilitatem vnus anni compensari cum vbertate præcedentium annorum, ad *tex. in l. licet C. loca. & cap. propter sterilitatem ext. eod. in facto* verò deductum est, locationem durasse per annos sex præcedentes, in quibus Conductor maximos fructus percepit, & annos satis vberes fuisse vltra solitum, vnde colligitur, illos fructus ascendisse summam prætensæ sterilitatis præsentis anni, & diuitem Conductorem effectum fuisse ob fertilitatem præcedentium annorum; sola difficultas consistit in exceptione Partis allegantis, id procedere in eadem locatione, non diuersa, ex quo quælibet de per se dicitur perfecta, ut per *Salycet. in d. l. licet num. 9.* & huiusmodi videntur esse locationes in casu nostro, cum in singulo triennio appareant factæ locationes separatæ.

3 Pro responsione est aduertendum, locationes à Monasterio fuisse factas

in diuersis instrumentis, & temporibus, ex quo prohibitum erat, bona Monasterij locare ad longum tempus, nisi de triennio in triennium, verum hæ locationes non debent iudicari diuersæ, sed factæ per modum prorogationis, cum ante finitam vnâ locationem pro primo triennio sit factum instrumentum locationis alterius trienij, & sic propriè prorogatio consideratur, quæ non facit diuersam locationem, nec mutat causam possessionis, sed in longius tempus locatio profertur, licet locus esset, si finita prima locatione fieret secunda, hæc probatur in *tex. not. in l. sed & si manente ff. de precar. notant DD. & præcipuè Felin. latè in cap. prater ea num. 31. de sponsal. & in cap. de causis num. 3. cum seq. de offic. deleg. Bart. in l. cum stipulatus sim mihi à Proculo colum. penult. ff. de verb. oblig. & in l. 1. S. & post operis ff. de oper. nou. nunc. & in his terminis considerando prorogationem affictus, suppletur sterilitas cum vbertate alterius anni, ut *Bald. posuit in d. l. licet num. 12.**

4 Secundus articulus pariter habet decisionem, ut sterilitas prætensa suppleri possit cum vbertate sequentium annorum, ut in *d. cap. propter sterilitatem, & in l. si uno ff. eod. tit.* aded quod tantummodò superest videndum, an debeant expectari sequentes anni, cum quorum vbertate compensetur sterilitas præsentis, vel est facièda remissio, & succedente fertilitate tunc Conductor teneatur ad solutionem mercedis etiam pro præsentis anno allegatæ sterilitatis, *Bald. in eadem l. licet num. 12. in 10. quest.* dicit, quod annus præcedens est suppletuius, ex quo statim fit compensatio, sequens verò dicitur suspensiuus, donec venerit, & tunc cum venerit, supplebit, ita quod videtur concludere, remissionem prætensam differri vsque ad aduentum sequentiū annorū, & si interim Dominus remiserit, hoc ei non nocebit, si vbertas superuenerit, ex quo videtur colligi,

O o 3 quod

quòd non potest cogi ad faciendam remissionem, dùm videtur remissa voluntati Domini locatoris, si remiserit, quod videtur sequi *Iulius Ferret.* in *tract. de gabellis, & vectig. nu. 304.* approbans, vt locatio semper fiat in plures annos, ne locator p primo anno sit subiectus remissioni, cùm possit verosimiliter superuenire fertilitas, ex qua sterilitas compensaretur, idem pariter comprobatur ex his, quæ notantur in *addit. ad decis. Guid. Papa 630.* vbi quàm plura similia allegantur, secus tamen esset, si ex pacto promitteretur resectio damni ob guerram, vel aliud impedimentum, quia tunc statim esset facienda remissio, non attenda vbertate præcedentis, vel sequentis anni, vt posuit *Angel.* in *eius consil. 312.* prout patet ex *themat. colum. penult. vers. restat videre, & vers. sed enim voluerunt, Salycet.* verò in *eadem l. licet num. 8.* dicit, in primo anno sterili non esse faciendam remissionem simpliciter, & absolute, sed locator, quod congruum est, habere debet cum protestatione consequendi restantem summam, casu, quo sequentes anni fuerint vberiores, & proinde *Aegid. Boss.* in *tract. remiss. merced. num. 101.* dicit, quòd Domini Quæstores decernunt, supersedendum esse quòd aliquam partem remissionis petita sine præiudicio, donec finita locatione possit cognosci, an aliqua vbertas possit supplere, ex mente *Salycet.* in *loco prædicto, & expedit, dicit ipse, vt fiat protestatio per locatorem, vel ordinatio per Quæstores, vt supersedeatur, ita quòd ex his saltem deducitur, totum id remitti Iudicis arbitrio, qui vno, vel alio modo decernere poterit, consideratis omnibus hinc inde prætensis, & quoniam mox pro Monasterio fundabitur in præsentì questione, nullo modo tractari posse de remissione mercedis, idèò descendo ad tertium, & vltimum articulum propositum, ex quo omnis questio sublata erit.*

5 Vltimus articulus in eo consistit potissimum, an prætesa sterilitas, quæ allegatur, successerit, taliter quòd possit adesse casus remissionis petita, & si fundabitur, nò esse locum remissioni, cessant omnes difficultates, huius articuli resolutio dependet. Primò, vt videamus, ex qua causa succedere potuerit prætesa sterilitas, circa quod consideranda est distinctio posita per *Doctores*, quòd aut sterilitas succedit casu fortuito, & extrinseco, aut vitio ipsius rei.

In primo casu comprehenduntur violentia per aggressum, seu incursum hostium, vel latronum, & exercitus, inundatio fluminis, grandines, tempestas, si mures deuastrarent segetes, & corrosio auium, & vermium, *Bald.* in *l. ex conducto §. si vis in fin. ff. locat. Docto.* in *cap. 1. extr. commodat. Calderinus latè in consil. 5. in tit. de locat. post princ. Afflict.* quoque in *dec. 54. nu. 2. & in decis. 365. num. 3.* & hoc casu tractandum est de remissione mercedis, si sterilitas acciderit, in quo sunt variè *Doctorem* opiniones, de quibus inferius dicitur.

Si verò sterilitas successerit vitio rei, puta propter labem contingentem in Territorio, quæ omnem fructum tulerit, propter qualitatem terreni, eiusq; debilitatem, aut propter pluuias, vt in specie nostra, & tali casu nullo modo fit remissio, nisi Colonus omnem fructum perdiderit, ad *text. in d. l. ex conducto §. si vis, glos. mag. in fin. in l. si merces §. vis maior ff. eod. titul. Arctin.* optimè in *consil. 52. num. 3. & 4.* & latissimè *Ruin.* omninò videndus, qui latè comprobat hanc distinctionem in *consil. 87. à num. 1. volum. 1.* est tamen aliqua controuersia inter *DD.* si damnum successerit vitio rei propter pluuias, quod non videtur tribui posse culpæ Conductoris, & proinde esse locum remissioni, secundum *glos. in d. cap. propter sterilitatem, & Paul. de Cast.* in *d. l. ex conducto §. si vis col. 1.* si culpa Conductoris abesset, vt considerat

derat *tex. in d. cap. propter sterilitatem*, sed contrarium deducitur apertè ex *text. in d. S. si vis*, qui tergiuersari non potest, & dùm omnes *Doctores* concludunt, ex debilitate rei non fieri remissionem, quia vitium est ipsius rei, successiue idem casus est propter pluuias contingentes, cùm clarum, & notorium sit, non omnes terras fuisse effectas steriles propter pluuias, sicut nec ista, de qua agitur, cū ex qua dam parte tantummodò nō fuerit facta recollectio; igitur in indiuiduo pcedit in terminis nostris opinio *Aret. in d. consil. 52. & Ruin. d. consil. 87.* qui multis rationibus comprobat, respondens ad obiecta, quæ non transcribo, & posset etiam dici, non abfuisse culpam Cōductoris, postquam potuisset occurrere pluuiæ, faciendo sulcos, & alia necessaria, cùm apertè constet, vnicum esse petium terræ; de quo agitur, & damnum tantummodò contigisse in minori parte, & ideò eius culpæ adscribendum est, si segetes ex parte fuerint suffocatae propter pluuiam, sicut considerat in specie *Imol. in d. cap. propter sterilitatem num. 17. vers. in glos. secunda.*

6 Sed quid ultra moror in his disputationibus, præsupponendo sterilitatem, postquam nullo modo considerabilis est in casu nostro, & successiue tractandum non est de remissione mercedis; & vt clariùs dignoscatur notoria iustitia Monasterij, breuiter recensendæ sunt opiniones DD. in ista materia sterilitatis, & quæ nam communis sit, & magis attendenda. Verū prius est notādum in facto, Appretiatores expertos retulisse, in viginti iugeribus nō adfuisse læsionem in Territorio, de quo agitur; itē ex alijs quinque potuisse fructus colligi pro aliqua parte, & sic mediocriter, in ceteris verò quindecim contigisse damnum, & denique concludunt, teneri Conductorem ad pensionem iugerū viginti, quod vltimū non erat remissum eorū arbitrio, sed sufficiebat relatio respe-

ctu iugerū, in quibus dānum contigisset, & attenta hac relatione, respectu istius corporis tantum patet, damnum non fuisse in dimidia, sed infra, modò.

7 Prima opinio quoad sterilitatem adducitur, quando non est recollectū semen, & de hac non est tractandum, postquam recollectio patet pro dimidia, & vltra; & secundum hanc opinionem Conductor succumberet.

8 Secunda est opinio, quòd attendatur Vulgi opinio, secundum *glo. in d. l. licet*, vbi *Salicet. per Alexand. consil. 3. lib. 1.* & alij sequuntur, in qua pariter non est insistendum, quoniam illa deducta non est in præsentī processu, nec esset attendenda, cū in vno agro potuisset adesse sterilitas, in alio vbertas, vt videmus in alijs Territorijs eidē Conductori locatis, itā respondet *Imol. in d. cap. propter sterilitatem post num. 5.* vbi testatur, quòd iura non considerant Vulgi opinionem, sed an interuenerit casus, ppter quem Cōductor afficiatur magno incōmodo, vt in *d. cap. propter sterilitatem*, & in *d. l. licet* cum concordantibus, & proinde *Cyn. in d. l. licet* dicit, hanc opinionem esse periculosam, vel saltem requiretur, quòd opinio Vulgi iudicaret sterilitatem in illo prædio.

9 Tertia est opinio *Bar. in d. l. si merces S. vis maior*, vbi considerat sterilitatem, quando deductis sumptibus Colonus nihil percipit de fructibus, & hanc opinionem multi sequuntur, verum recepta non est, cū idem *Bar.* aliter dixerit in *d. l. licet*, & sequeretur ex ea, quòd si Colonus aliquid perciperet vltra sumptus, teneretur ad totā pensionem, & nunquam fieret remissio pro rata, quod non est dicendum secundum *Aret. in d. consil. 52. post nu. 2.* & secundum hanc opinionem Cōductor pariter succumberet in casu nostro.

10 Quarta est opinio, vt relinquatur Iudicis arbitrio, vt posuit *Barbat. in d. cap. propter sterilitatem in 4. notab. & in*

in consil. 21. vol. 2. colum. penult. per ea, quæ tradidit Bald. in l. 1. C. si aduers. vend. pignor. vbi dum de damno graui loquitur, id remittit Iudicis arbitrio, verum quia nō omne dānum in casu nostro remittitur Iudicis arbitrio; sed illud, quod est intolerabile, ad text. in d. l. si merces S. vis maior, & in d. l. licet, propterea arbitrium Iudicis regulari debet ex alijs opinionibus, quas iuris Interpretes tradiderūt, de quibus infra, ita Couar. pract. quæst. cap. 30. post num. 1.

11 Quinta affertur opinio Ioa. Andr. in d. c. propter sterilitatem col. 1. vt dicatur sterilitas, quando percipitur tertia pars minùs, quàm communiter percipi solet, quam videtur sequi Barbat. in eod. cap. sed Imol. illam reprobatur ex eo, quia iure non probatur in dicto cap. col. 2. vers. sed est ista opinio, & Colonus tunc non videtur affici magno incommodo, & pariter Couarru. loco citato vers. est etenim, & melius confutatur ex doctrina Paul. de Castr. in d. l. ex conducto S. si vis num. 5. vbi dicit, quòd quando damnum est minus dimidia, non dicitur tūc sterilitas, sed exiguitas fructuum, ex qua modicitate non fit remissio mercedis, vt in d. l. si vno S. cum quidam, vbi est text. apertus.

12 Sexta est opinio, vt tūc verè sterilitas consideretur, quādo damnum esset intolerabile, & tale, quòd soluendo pensionem Conductor remanet deceptus vltra dimidiam iusti pretij, ex eo, quia non percipit dimidiam pensionis soluendæ, Bart. hoc dixit in d. l. licet, & quòd ita debet intelligi hæc materia, subdens, nec vnquam dixi, nisi modò, & est de mente Iacob. de Aren. in ead. leg. Bald. in d. l. si vno ff. eodem titul. Cyn. in ead. l. licet, Anto. de Butr. qui declarat melius, quàm alius, respondens ad obiecta in dicto cap. propter sterilitatem num. 13. & inter alia dicit, quòd in locatione consideratur quædam tacita venditio de spe perceptionis fructuum, & ideò ad

instar emptionis datur remissio, quādo adest læsio vltra dimidiam, cum valeat argumentum de cōtractu emptionis, & venditionis ad cōtractum locationis, vt omnes Doctores concludunt in cap. cum dilecti de emptione, & venditione, & in locatione potest conuenire pretium sicut cōtractui emptionis l. qui insulam S. qui a dem ff. locat. & l. si quis ante in ff. de acquiren. possess. & quæ dicuntur in Colono, qui nummis colit, procedūt etiam in eo, qui certam annuam quātitatem bladi, vel vini præstat pro pensione, vt per Albericum in d. l. licet vers. & prædicta vera per text. in l. excepto eodem titul. vbi glos. in verb. fructus, glos. in dicto cap. propter sterilitatem, Iacob. de Aren. in eadem l. licet nu. 5. hanc eandem opinionem sequitur Imol. in eodem capit. propter colum. 4. circa principium vsque ad num. 7. & Castrensis in d. l. ex conducto S. si vis, Aretin. dicto consil. 52. num. 2. in fin. qui dicit, quòd ista opinio est communior, Socin. cons. 88. in fi. vol. 1. Corne. in notab. cōs. 128. volum. 2. Alexand. consil. 3. num. 6. volum. 1. Ripa in tract. de priuil. contract. contra pestem num. 25. Couarr. in dicto cap. 30. pract. quæst. dicens, quòd tenentes hanc opinionem ad veritatem accesserunt, Ruin. d. consil. 87. num. 1. in fin. & seq. & Paris. qui similiter testatur esse communem in cons. 38. nu. 23. vol. 1. Laur. Siluan. cons. 35. num. 27. & Capyc. in decis. 88. in prin. Gozad. cons. 74. in princ. Soci. iun. cons. 86. nu. 9. volum. 2. Riminal. consil. 40. num. 4. volum. . Ioseph. Ludou. commun. opin. concl. 12. declar. 6. vers. verior, & communior, Valas. de iur. emphy. quæst. 27. num. 24. vers. quinta fuit opinio, Menoch. de arbitr. casu 76. num. 5. Surd. qui alios etiam allegat in consil. 400. num. 26. lib. 3.

13 Vltima opinio est, vt iudicetur sterilitas, quādo non percipitur dimidia eius, quod percipi consuevit, de qua per gl. in d. l. si vno in prin. refert etiam Alexand. d. consil. 3. & consil. 107. nu.

15. *volu. 3.* & alij quoque sequuntur; verum hæc opinio non differt à præcedenti, iuxta posita per *Alexan. in d. conf. 3.* & melius, quod ista opinio declaratur, & cōiungitur cum præcedenti, ut si non percipit medietatem eius, quod percipi consuevit, resultat damnum ascendens ad dimidiam mercedis, ita concordat, & declarat *Corneus in d. conf. 128. colum. penult. lit. A. cum seq. vol. 2.* ita quod ex his patet, verior, & communem opinionem esse ad iudicandam sterilitatem, quando Cōductor soluta mercede remaneret læsus ultra dimidiam, hæc opinionem sequitur *Carrot.* qui insuper dicit, sterilitatem dari debere in tot opinionibus DD. sicut in fructibus in *traçt. de locat. in tit. de remiss. merced. q. 1. in fin. fol. mihi 185.* & si hæc vera sunt, prout sunt verissima, simpliciter loquendo, tantò fortius procedunt in casu nostro, cum hic Cōductor renunciauerit omnibus iuribus pro se faciētibus, quæ renunciatio generalis ad instar renunciationis omni legum auxilio operatur, & refertur ad ius futurum, & comprehendit etiam incognita, ut latè *Alexand. conf. 68. num. 6. cum seq. volum. 5.* & proindè stante renunciatione prædicta Cōductor excluditur à remissione propter sterilitatem, ut per *Capyc. dec. 87. nu. 10. & dec. 88. nu. 1. circa fin.* & dato, quod hoc assumptum renunciationis generalis non sit vndiquè tutum, tamen negari non potest, quin saltem ad obtinendam remissionem requireretur enormissimum damnum, satis ultra dimidiam, ut pactum aliquid operetur; si enim fiat pactum, ut propter damnum remissio fiat, tunc etiam si non ascendat ad dimidiam, fit remissio, ut pactum non sit sine effectu, sicut qui tenetur de leuissima culpa, & suscipit in se periculum, tenetur etiam de casu fortuito, ut per *Ruin. latè conf. 81. nu. 3. in ff. & nu. 6. vol. 1.* igitur è contra stante renunciatione, ut fieri debeat remissio, debebit intercedere damnum

satis ultra dimidiam.

14. His stantibus ex duobus necessario concludendum est pro Monasterio.

Primò, nam attenta supradicta cōmuni opinione, & considerando damnum istius corporis separati, adhuc patet, lesionem esse infra dimidiam, & propterea tractari nō posse de remissione.

Secundò, (& erit basis totius questionis) est præmittendum, locationem continere plura corpora, & præter istud, de quo agitur, alia corpora ascendunt ad mensuram ferè istius corporis, ut patet ex instrumētis productis, verum locatio non processit ad mensuram, nec pro singulo corpore fuit pensio constituta; sed pro omnibus corporibus simul, & vnico instrumento vnica pensio certa promissa fuit: ex hoc sequitur, hanc locationem, licet plurium corporum pro vnica reputari, cum vnica merces pro omnibus sit constituta, iura sunt clarissima in *l. si duos ff. de contrab. emptio. in l. quod si vno ff. de in diem adiect.* & melius in *l. cum eiusdem cum legib. sequentib. ff. de edilit. edict.* & in *l. ediles §. si fortè, ibi, cum enim vno pretio utraq; vñierint, non est separandum pretium eod. tit. Bar. in l. Iulianus §. si Titius ff. de actio. empt. & in l. scire debemus ff. de verbor. oblig.* proindè licet plures petiæ terræ sint venditæ, non dicitur venditio facta ad numerum earum, nec per hoc dicuntur plures venditiones, sed vna dumtaxat propter vnicum pretium, postquam pretium non est constitutum pro numero, sed pro omnibus vnum, *Ruin. latissimè, qui videatur in conf. 83. num. 1. volum. 1.* secus tamen esset, si fuisset habitus respectus ad pretia singularū rerum, tunc dicerentur plures, veluti emi plures res pro centum, videlicet decem pro tali, decem pro tali, &c. aliàs secus, ut per *Bart. in quæst. incip. Publicanus num. 17.* & antè etiam *num. 6.* & particulariùs ad casum nostrum

strum accedens, si non est cōstitutum pretium singularum rerum, sed vnicū pro omnibus, quōd Conductor non potest petere remissionem vnius possessionis tantū, si consideratis alijs possessionibus non remanet læsus ultra dimidiam, posuit *Aegy. Boss. in d. tract. de remiss. merced. num. 20.* & est de mente *Cardin. in d. cap. propter sterilitatem colum. final.* modò stante
 15 hac cōclusionē verissimā, nullo modo Conductor potest prætere remissionem, siquidē damnum istius corporis non ascendit ad dimidiam eiusdem corporis, in alijs verò corporibus nedū non contigit sterilitas, nec allegata fuit; sed Conductor percepit solitam vbertatem ex sublocationibus factis, igitur quomodo sterilitas potest præsupponi omnium corporū, sicut est necessaria in casu nostro, si in vno tantū allegatur, & ibi apparet damnum minus dimidia, in ceteris verò nec in minimo successit, propterea omnibus computatis in casu nostro non cadit, neque imaginaria sterilitas ex cōclusionē superius firmata.

Amplius, si rectè consideretur facta computatione omniū corporum, & attenta læsione istius corporis dānum præensum nedū est minus dimidia, sed est minus tertia, siquidē corpus, de quo controuertitur, est iugerum quadraginta; alia verò triginta octo, vt patet ex scripturis tam locationis Monasterij, quā sublocationum factarum; pensio verò simul constituta est tumulorum 273. quorū tertia portio esset tumulorum nonaginta vnius, modò attenta læsione istius corporis, etiam habita consideratione ad duo iugera, quorum est maioris capacitatis, damnum etiam pro dimidia istius corporis (licet ex appretio appareat minus dimidia) nō ascendit, nisi ad summam tumulorū septuaginta duorum, ideò constat, esse minus tertia parte, adeò, quod nō video, in quo præensa sterilitas fun-

dari possit, nec dicatur, istud corpus esse melioris cōditionis ceteris alijs, quoniā ex sublocationibus patet cōtrariū, & si in ceteris adfuit vbertas, in hoc sterilitas, vel læsio, quomodo censendum erit melioris conditionis, si in effectu fuit deterioris. Ex quibus omnibus Monasteriū venit omni iure absoluendum simpliciter. Cætera suppleant Religiosissimi, & Peritissimi Iudices.

Die ultimo Octobris. 1601.

In Curia Archiepiscopali fuit lata sententia absolutoria simpliciter in beneficium Monasterij, Commissario Curie Palumbo, cum interuentu Vicarij, Visitatoris, & Horatij Venetia.

ARGVMENTVM.

Monasterium an, & quando excludat substitutum, si grauatus sub conditione, si sine liberis decesserit, illud ingreditur, & posito, substitutum admitti, in quæstionem vocatur.

Quando mors ciuilis naturali æquiparetur, ita vt substitutus statim admittatur, non expectata morte naturali Monachi professi, qui in sæculo fuit grauatus.

Ad extremum aliquot referuntur coniecturæ circa prohibitam Trebellianicæ detractionem.

Ex quibus non vna, sed triplex resultat

resultat controuersia hic
egregia sanè explicatione
illustrata.

S V M M A R I V M.

- 1 *Præfens disceptatio in tres iuris distinguitur articulos.*
- 2 *Monasterium saltem capax in cōmuni secundum receptiorem sententiam, admittitur ad fideicommissi emolumentum excluso substituto, si grauatus si sine liberis decesserit, illud ingrediatur; limita, nisi sit substituta causa pia; etiam si sit minus pia, & num. 12.*
Hocq; DD. placitum est fundatum nō ea ratione, quia Monasterium habetur loco filij, sed quia fauore Monasterij huiusmodi conditio habetur pro non scripta.
Fallit commemorata conclusio, si in conditione illa sine liberis fuerit additum, legitimis, & naturalibus, & cum ratione.
Quamuis nonnulli refragentur.
Vel saltem procedet prior opinio, quando pluries fuerit repetitum, legitimis, & naturalibus.
- 3 *Fallit secundo ubicunq; in fideicommissio sit contemplata Testatoris familia, utpotè si sit expressum, ut bona conseruentur in familia.*
- 4 *Heres institutus, & grauatus de restituendo, si decesserit absq; liberis, si ingrediatur Monasterium incapax in particulari, & in communi, ibique professionem emittat, statim admittitur substitutus, non expectata morte dicti grauati.*
Alias si Monasterium sit capax, erit expectanda mors naturalis eiusdem.
- 5 *Et de diuersitatis ratione inter unum, & alterum casum.*
Mors ciuilis quando aequiparetur naturali, & eundem producat effectum, & num. 7.

- Mors ciuilis nascitur ex professione, & num. 7.*
Monasterij capacitas, vel incapacitas est naturaliter attendenda.
Fallentiam vide num. seq.
Monasterium Clericorum Regularium est capax in communi.
- 6 *Fideicommissum simplex conceptum, sub conditione si sine liberis multum distinguitur à perpetuo facto cōtemplatione familiae.*
Voluntas defuncti etiam præsumpta seruanda est, nedum expressa.
Expressum dicitur, quod ex mente, vel coniecturis colligitur.
Verba, voluntasq; defuncti sunt multum obseruanda.
 - 8 *Fideicommissa perpetua, siue Maioratus ex quo instituuntur in familia gratiam, statim deseruntur substitutis, non expectata morte naturali Monachi grauati.*
Substitutio non potest effici caduca, quando sunt substituti omnes de familia.
 - 9 *Monasterium excluditur à fideicommissi emolumento etiam viuente Monacho grauato, si in illius grauamine fuerit expressum, ut bona perpetuo conseruentur sub nomine, & memoria eiusdem Testatoris, siue Institutoris, & cum ratione.*
 - 20 *Facti ponderatio, ex qua notabilis iuris propositio elicitur.*
Monasterium nō potest plus consequi ex persona Monachi, quam ipse, si in seculo persisteret, haberet.
 - 11 *Monachus an quis sit effectus ante acquisitionem honorum fideicommissi subiectorum, vel post, non leuis, non modica est differentia.*
 - 13 *Trebellianica ex communi DD. placito etiam tacite, & ex verbis generalibus, & coniecturis censetur prohibita, nedum ex verbis expressis.*
 - 14 *Trebellianica intelligitur prohibita, cum quis totam hereditatem restituere rogatur.*
 - 15 *Item prohibita censetur ex alienationis*

nis prohibitione in perpetuum.

Idq; procedit etiam in filijs primi gradus, ibid. in fine.

- 16 *Fruſtus percepti poſt aditam hereditatem cedunt heredis lucro, & nequaquam veniunt in fideicommiſſi reſtitutione.*

Pro Ioanne Baptiſta Spinula,
& Familia.

CONSILIVM LX.

1 **R**æſens controuerſia tres particulares articulos continet.

Primum, an Monasterium Clericorum Regularium ſuccedat ex perſona D. Caroli Spinulæ, in ſæculo Simonis nominati, excluſis ſubſtitutis, & vocatis ex teſtamento quond. Pauli Baptiſtæ Spinulæ fideicommittentis.

Secundum, ſi ſubſtituti non excluſantur, an debeat expectari mors naturalis dicti D. Caroli, ſiue terminus annorū viginti quinque à Teſtatore designatus pro conditione adiecta, ſi intra dictum tempus deceſſerit ſine liberis legitimis, & naturalibus, nō obſtante profeſſione emiſſa.

Ultimum, an Trebellianica, quæ expreſſè prohibita non reperitur, competat Monasterio ex perſona dicti D. Caroli.

- 2 Ad primum licet controuerſia à DD. amplè diſputata ſit, illaq; opinio receptior iudicetur in ſimplici fideicommiſſo relicto, ſi grauatus ſine liberis deceſſerit, Monasterium ſaltem in communi capax eſſe admitendum, excluſo ſubſtituto non eà ratione, quòd Monasterium habeatur loco filij, de quo per *gloſ. in auth. ſi qua mulier C. de ſacroſanct. Eccleſ.* cū id ſit erroneum dicere, ſed potiùs quia conditio habetur pro non ſcripta, ſeū potiùs impleta, ſecundum DD. allegatos per *Couarru. var. reſol.*

lib. 1. cap. 19. num. 6. cum ſeq. & Ruſſio. in l. cū auus lib. 5. cap. 1. num. 46. ff. de condit. & demonſtrat. de quo latè habetur per Doctores in cap. in præſentia de probation. in authent. niſi rogati C. ad Trebellian. & in l. Deo nobis C. de Episc. & Cleric. & in l. ex ſacto S. ſi quis rogatus il ſecundo ff. ad Trebell. & in S. ſed & hoc præſenti in Auth. de ſanctiſſim. Episcop. & in authent. ingreſſi C. de ſacroſanct. Eccl. reſtringendo quæſtionem ad caſum noſtrum, ex duobus præcipuè Monasterium cenſeri debet excluſum.

Primò, quia Teſtator non ſimpliciter dixit, ſi ante annum viginti quintum grauatus deceſſerit ſine liberis, ſed adiecit, ſine liberis legitimis, & naturalibus, quæ verba ſic qualificata naturalitatem important, non legis interpretationem, ſecundum *Imol. in l. Lutus la 2. colum. penult. in fin. verſ. & adde etiam ex prædictis ff. de hered. inſtitu. Salycet. in dicta auth. niſi rogati, Bald. in dicto cap. in præſentia num. 9. Fulgoſ. conſil. 53. teſtatur de communi contra Eccleſiam Corn. conſil. 18. num. 6. verſ. nec prædictis ſuſfragatur volum. 4. Gratus latè in conſil. 111. num. 49. lib. 2. Menoch. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 83. nu. 35. Mantica. de coniectur. ultim. volunt. lib. 11. titul. 7. num. 20. per tot. & propriè circa finem, & licet non nulli diſſenſerint, inter quos *Alexand. conſil. 121. lib. 2. vbi tamen Additio tenet contrarium, prædicta confirmari videntur, ſi coniecturæ concurrant, veluti (ultra inferiùs dicenda,) ſi ſepiùs Teſtator in ſubſtitutione de liberis legitimis, & naturalibus mentionem fecerit, ſicut in ſpecie noſtra, vt conciliat Ruſſicus in d. l. cū auus dicto lib. 5. c. 1. num. 60. & 63.**

- 3 Secundò, citra controuerſiam Monasterium excluſitur, dum in fideicommiſſo contemplata eſt Familia Teſtatoris, adiecta ratione conſeruationis bonorum in Familia, vel per æquipollens, dum hic Teſtator vocauit

uit om nes de familia de Locoline mine excepto, non aliquem dumtaxat de familia, vel agnatos simpliciter Dec. latè in consil. 256. sub num. 3. circa principium, Ripa in d.l. ex facto S. si qui rogatus el primo, num. 40. ff. ad trebellian. Mantie loco citato nu. 21. & melius lib. 8. titul. 12. nu. 25. D. de Franchis sic decisum refert in decis. 26. num. 7. & Rustic. alios cumulat, dicens ex mente Putei hanc opinionem dubitationem non recipere eodem lib. 5. cap. 1. num. 86. & licet Testator in casu mortis vtriusque hæredis instituti successiue substituerit familiam, & ordinauerit fructus pro certis portionibus diuidi inter certa loca pia, pariter etiam respectu piorum locorum vocatorum resultat exclusio Monasterij, vt in sequenti articulo fundabitur.

- 4 Quoad secundum DD. quamuis variè, ac diffusè de hac materia tractauerint, illa tamen distinctio communiter recepta est in simplici fideicommissio relicto, si institutus grauatus decesserit sine liberis, alio non expresso non esse expectandam mortem naturalem grauati ingressi Monasterium, sed statim emissâ professione bona esse restituenda substituto, si fuerit ingressus Monasterium incapax in particulari, & in communi, ex doctrina Bartoli in l. cum pater S. hereditatem ff. de legat. 2. & in l. Statius Florus S. Cornelio Felici ff. de iure Fisci, Alexand. consil. 13. volum. 3. & consil. 136. volum. 2. Boer. decis. 354. num. 10. cum seq. Osasc. Pedemontan. decis. 126. num. 25. & alij quàm plures relati per Rustic. in d.l. cum auus lib. 4. cap. 7. à num. 1. Couarru. de testament. cap. 2. num. 6. & Gutier. canonicarum questionum lib. 2. cap. 1. num. 62. & Menoch. de presumption. dicto lib. 4. presumpt. 83. num. 61. si verò Monasterium erit capax in particulari, vel in communi expectandam esse mortem naturalem Monachi, vt in locis prædictis tradit idem Bartol. &

cateri superius relati, Emanuel Costa in cap. si pater in 1. par. num. 61. cum seq. de testament. in sexto, Gutier. ubi supra num. 64.

- 5 Ratio est illa similiter communi calculo approbata, quod in primo casu dum loquimur de Monasterio incapaci etiam in communi, mors illa ciuilis, quæ resultat ex professione, operatur eundem effectum, sicuti mors naturalis, cuius expectatio frustratoria esset, deòque de ea iudicandum est, quemadmodum de morte naturali, ex doctrina eiusdem Bartoli in l. ex ea parte S. insulam, vbi Aretin. dicit communem, & Ias. num. 2. ff. de verbor. obligat. glos. in clement. ne Romani S. sanè versic. moriente de electio. in sexto, Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 13. num. 64. Pelaez à Meres do maiorat. par. 2. quæst. 3. post nu. 15. vers. sed hæc etiam, & diffusè Rustic. dicto cap. 7. num. 2. cum verò agimus de Monasterio capaci saltem in communi, mors naturalis expectanda esset, cum mors ciuilis interim diuersum, & non eundem effectum operetur, cum substitutus interim possit præcedere, & sic substitutio euanescente, vel interim posset Monasterium durante vita Monachi fructus, & emolumenta percipere, quo casu non est idem iudicandum de morte ciuili, sicut de naturali ex his, quæ latissimè comprobat Ioan. Crot. ultra alios citatos in l. Gallus S. & quid sit tantum à num. 12. ad num. 15. ff. de liber. & posthum. Costa in dicto cap. si pater num. 62. Rustic. in dicto cap. 7. post num. 2. vers. sed contrarium substituendo, & num. 9. in fin. Mantie. de coniectur. lib. 11. titul. 7. post num. 4. & num. 8. Peregrin. de fideicommiss. art. 28. num. 81. & Molin. Iesuit. de maiorat. & tribut. tract. 2. disput. 623. colum. 2. circa medium, & punctualiter in Monasterio Clericorum Regularium, in quo in præsentî quæstione versamur, etiam attentis ipsius Constitutionibus, & Regulis, siue disposi-

Pp tione

tionem Sacri Concilij Tridentini, quod cōfiteatur capax in communi, & quod sit expectanda mors naturalis ingressi, latè comprobatur, & decisum refert *D. de Franchis decis. 14. à num. 13. cum seqq.*

6 At considerato tenore testamenti liquet terminos prædictos esse longè diuersos à specie, quam agimus, multum enim interest inter simplex fideicommissum iniunctum, si grauatus sine liberis decesserit, & fideicommissum perpetuum contemplatione familiæ; in simplici nanque fideicommissio vendicat sibi locum, distinctio Monasterij capaxis, vel incapaxis, cum eo casu possit substitutio caducari antè mortem naturalem ingressi, sed in fideicommissio perpetuo, secus dicendum erit, ut paulò inferius fundabimus, aut etiam si ex alijs coniecturis constet de contraria quauis præsumpta volūtate defuncti, quæ seruanda est, ac si expressa fuisset *l. licet Imperator ff. de legat. 1.* & dicitur expressum, quod ex mente colligitur, siuè ex coniecturis *l. Prator in princ. ff. de nou. oper. nunc.* & in his casibus tam verba, quam voluntas contemplatur *l. pater Seuerinam ff. de condit. & demonstr. Mantica in d. cap. 7. num. 18. cum seq. & post nu. 25. & 27.* & latè *Pelaez à Meres* omnino videntur, qui hanc declarationem indiuidualiter posuit in *eadem quest. 3. à nu. 18.* & signanter *num. 29.* & considerata voluntate defuncti ex verbis eiusdem dispositionis, & fideicommissi, ex infrascriptis clarissimè patebit, Monasterium prædictum licet in communi capax esse excludendum, statim à die professionis emissæ, non aliter expectata morte naturali, vel termino annorum 25.

7 Primò, Testator non adiecit tempus annorum viginti quinque causa differendæ restitutionis hæreditatis, sed conditionem apposuit, si sine liberis decederet infra tempus prædictum, quia voluit hæreditatem ad suos

de familia peruenire, & quantum ad dictum effectum idem operatur mors ciuilis, & non esset proficua expectatio mortis naturalis, & sic locus esset restitutioni statim à die professionis, ita considerat *Alexander in d. consil. 13. post num. 3. vers. tamen responderi potest volum. 3.* sequitur etiam *Socin.* & vtrumque refert *Rustic. in d. cap. 7. num. 16.*

8 Secundò, idem Testator quædam loca particularia eodem fideicommissio subiecit, prohibendo in perpetuum alienationem, ut bona prædicta permaneant in eius hæreditate, & sub nomine eiusdem Testatoris, vltra alia inferius in eodem testamento declaranda; & morientibus institutis infra tempus prædictum sine liberis vocauit eius familiam de Locoli, dum verò deindè in omnibus alijs bonis eisdem institutos grauauit in casu prædicto similiter familiam perpetuò substituendo, clarum est agi de perpetuo maioratu, & fideicommissio, ideòque cum grauatus Monachus factus fuerit, statim sequenti substituto ex familiæ nomine bona deferuntur ob familiæ fauorem, cum hæc Monachis non conueniant, ita *Couarrubias. resolut. dicto cap. 19. lib. 1. num. 11. versic. tertium opinor*, hæc namque fideicommissa perpetua, siuè maioratus in familiæ gratiam instituuntur, promdè statim substitutis deferuntur etiam in vita Monachi grauati, ut tradit *Peregrin. dicto artic. 28. num. 82.* & non est credendum, voluisse Testatorem, admitti Monasterium ex persona monachi, quoad vixerit, cum videatur id repugnare voluntati defuncti, & naturæ bonorum, *Molin. de primogeni. d. cap. 13. num. 94.* & substitutio non potest effici caduca, cū sint vocati omnes de Familia, ut considerat idem *Pelaez loco citato post num. 29.* vltra substitutionem causæ piæ, ut infra dicitur.

9 Tertiò, dum in reliquis bonis hæreditatis instituit eosdem suos hæredes

des cum vinculo dicti fideicommissi in fauorem familiæ, addidit, *saluo sempre qualche sopra si è detto, & appresso si dirà*, ex quo deducitur, voluisse Testatorem bona ipsius conseruari pro substitutis, & familia, & sub eius nomine in perpetuum, sicuti impræcedenti institutione illorum certorum bonorum particulariter expresserat cum repetitione inferius exprimendorum, si ergo fideicommissum instituit, vt sub eius nomine bona conseruarentur perpetuò, Monasterium excluditur etiam pro tempore vitæ monachi: quia nomen, & memoria Institutoris nedum non conseruatur, sed etiam pro tempore supprimitur, & aboletur, & ob id credendum est noluisse admitti Monasterium contra voluntatem licèt præsumptam iuxta *text. in l. cum filius S. pater, ibi in honorem nominis mei ff. de legat. 2.* & eundem effectum operatur huius respectu mors ciuilis, sicut naturalis, comprobatur *Molin. de primogen. in d. c. 13. nu. 91. & 94. & Molin. Iesuit. in dicta diss. 623. col. 3. vers. 4.*

10 Quartò est maximè considerandum ad tollendam omnem ambiguitatem, Monasterium esse ex alio excludendum, non expectata morte naturali, vel termino prædicto annorum 25. attenta eadem dispositione Testatoris, qui licèt ab initio voluerit vsque ad annum vigesimum ætatis institutorum distribui per Administratores ex fructibus debitam quantitatem pro alimentis, & reliquum conuertere in augmentum hæreditatis, in institutione subsequenti omnium aliorum bonorum addidit, vt quousque hæredes compleuerint ætatem annorum 25. Administratores vacare debeant recuperationi effectum hæreditariorum, illosque multiplicare, & conuertere in capitali, donec casus prædictus euenerit consignandi dictis hæredibus bona prædicta Testatoris, deducta rata congruenti pro alimentis, vt legitur expressè in dicto testa-

mento ibi, *E sino à tanto che detti heredi.*

Ex hac dispositione sequitur indubitanter, fructus hæreditatis vsque ad annum 25. non posse ad Monasterium pertinere, quoniam verissimum est, Monachum, etiam si in sæculo permansisset, fructus prædictos habere non potuisse, cum debuissent augeri pro multiplicandis bonis tamquam in capitali vsq; ad tempus prædictum, & sic quatenus Monasteriū esset capax, non possent ei deferri, nisi quæ Monachum in sæculo habebat, *Authent. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. vbi Cyn. Alber. Bart. & alij* relati per *Pelaez à Meres dicta quest. 3. num. 13. in fin. & seq.* Cum ergò Don Carolus frui non potuisset fructibus bonorum hæreditatis prædictæ, pariter neque illi acquiri possunt Monasterio ex persona Monachi, qui fructus non consequebantur, & nemo transfert, quod non habet, *vulgata l. nemo plus iuris ff. de regul. iur.* quæ ratione constat mortem ciuilem in casu præsentis idem operari, sicut naturalem, cum ex illius expectatione fructus Monasterij deferri non possint.

11 Succedit ex his alia consideratio notabilis cum distinctione, quod si institutus post acquisitionem iam factam, & successionem subsecutam in bonis fideicommissi fuerit effectus Monachus, tunc posset haberi ratio pro Monasterio; si alia supradicta non obstarent, at si erat effectus Monachus, antequam ius in bonis competere poterat, sine dubio repellitur Monasterium ex persona Monachi, hanc distinctionem fundat *idem Pelaez loco citato post num. 32. vers. potest tamen in ista laboriosa questione*, vbi videri debet, & hic est casus noster indiuidualis, quoniam Don Carolus antequam bonis hæreditatis, siue fructibus frui potuisset ante annum vigesimum, Monasterium ingressus est, & sic fructus nondum acquisiti ante in-

Pp 2 gressum

gressum Monasterio deferri non poterant, tantò magis quia testator voluit fructibus interim infra ætatem annorum 25. augeri, & multiplicari capitale suæ hæreditatis, ideò persuaderi non potest, quod deferrentur Monasterio in diminutionem suæ hæreditatis contra eius mentem, & expressa verba eiusdem dispositionis, ex quibus omne dubium censi debet resolutum.

- 12 Ultimò addendum est, quod cum substitutione familiæ voluit fructus pro certa parte distribui in pios vsus, & in beneficium certorum locorum, ex quo resultat alia ratio ad exclusionem Monasterij, dum alia causa pia similiter fuerit substituta, cum regula antecedens pro Monasterio sit introducta favore Religionis, ideò non debet id obtinere aduersus aliam causam piam, in cuius beneficium posset fieri casus substitutionis ante terminum prefixum, *glos. in d. Auth. nisi rogati, & glos. fin. in d. cap. in presentia, vbi Felin. num. 54. & Dec. nu. 56. & in conf. 426. nu. 10. quamuis pia causa non sit æquè pia, sicut illud Monasterium, ita Mantica etiam ex mente Tiraquelli in d. c. 7. nu. 12. & Menoch. d. presumpt. 83. nu. 47. & in fine, & de Franchis d. decis. 29. in fin.*

- 13 Quoad ultimum articulum trebellianicæ ultra deducta in alijs allegationibus ex duobus debet intelligi prohibita, licet prohibitio expressa nò appareat, & clarum est, prohibitionem trebellianicæ censi inductam etiam tacitè, & ex verbis generalibus, & coniecturis, secundum communem opinionem, de qua per Bar. in l. Centurio nu. 27. vbi Galiaul. nu. 400. Grot. num. 85. & 36. ff. de vulg. & pupill. Ruin. cõf. 248. nu. 6. vol. 3. Costa in d. cap. si pater p. 3. in ver. interdum nu. 99. Mantica lib. 7. c. 12. à nu. 10. Menoch. de presumpt. lib. 4. c. 198. num. 9. Grabiell. com. opin. in tit. ad Trebell. concl. 2. Petr. Ant. à Petra de fideicom. art. 15. nu. 155. de Franchis dec. 11. & 612. idq; pariter deduximus in conf. 1. nu. 148.

- 14 Modò testator voluit in vtraque substitutione tam bonorum, quam restantium suæ hæreditatis, vt omnia bona prædicta deferantur substitutis in casu mortis sine liberis intra tempus prædictum, illa namque verba, etiam repetita, *che tutti detti beni, &c.* importat omninò prohibitionem detractionis quartæ trebellianicæ, vt què restitutio fiat sine diminutione, seu detractione, *glossa in l. decem ff. de fideicom. liber. Castrens. in authen. sed cum testator C. ad l. falcid. Cuman. conf. 134. Alex. conf. 201. col. 2. & 3. lib. 6. latissimè Burg. de PaZ referēs quā plures in l. 3. Tauri concl. 7. à nu. 977. cum multis seqq. Grass. in verb. trebellianica q. 8. vsq; ad nu. 6. Mascari. de prob. conclus. 1395. num. 3. vbi de communi, Berengar. in l. in quartam in 5. præfat. ampliat. 2. respondēs specificè ad contraria ff. ad l. falcid. Menoch. conf. 71. nu. 12. lib. 1. MathienZ. qui allegat 34. DD. tenētes hāc opinionem tit. 4. l. 1. glos. 19. à num. 7. Padilla in l. post mortem num. 13. Peregr. de fideic. art. 3. nu. 91. Rustic. qui cateruam DD. complectitur in d. l. cum auus lib. 3. cap. 3. num. 30.*

- 15 Denique deducitur prohibitio detractionis prædictæ ex prohibitione alienationis cum verbis amplissimis in perpetuum, & in sæculum sæculi, ad tex. in Auth. sed in ea C. ad l. falcid. quia tex. licet loquatur in falcidia, pari ratione procedit in terminis trebellianicæ Berengar. testatur in d. l. in quartam in d. 5. præfat. num. 5. in fin. vers. limita, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 17. nu. 18. Molin. Iesuita de iust. & iur. tom. 1. disp. 187. in fin. Peregrin. d. art. 3. num. 91. per totum, Decian. conf. 12. nu. 17. vol. 1. Paris. conf. 126. num. 33. lib. 1. Menoch. referēs quā plures conf. 272. nu. 45. MathienZ. loc. cit. nu. 24. Gabriel. in tit. ad trebell. concl. 9. nu. 1. Petra de fideicom. q. 15. nu. 15. & ita decisum refert de Franchis etiam in filiis primi gradus, quod est fortius dec. 612. in fin. etiam non obstante opinio-

opinione *Romani* in *conf. 206. num. 5.*
cui respondit *Peregr. d. nu. 91. ex mente Alex.*

16 Non omittendo, quod dum voluit testator augeri fructus usque ad tempus prædictum pro multiplicando capitali suæ hæreditatis, tantò magis cēsetur prohibita trebellianica, quia fructus prædicti post mortem defuncti regulariter fuissent hæredis, & non suppositi restitutioni, ut *Surd.* posuit in

conf. 291. nu. 6. vol. 2. & habetur in *l. cohæredis §. cum filia ff. de vulg. & pupill.* si igitur, quod erat hæredis post mortem, voluit infrà tempus prædictum includere in substitutione, multò magis censetur voluisse integrā bona hæreditatis restitui substitutis familiæ suæ absque diminutione.

Nescio, si causa fuit decisa.

Finis Primi Voluminis.

I N D E X

C O P I O S I S S I M V S

tàm rerum, quàm verborum scitu, & no-
tatu dignorum,

Quæ in hoc Primo Responsorum volumine continentur,
serie Alphabetica digestus.

Ablatiuus.

Ablatiui absoluti important conditio-
nem, nec non fideicommissum, quã-
do includunt verbum dispositiuum.
confil. 11. nu. 10.

Ablatiuus absolutus importat conditio-
nem. confil. 37. nu. 2.

Absens.

Mortis pœna non irrogatur in absentem
etiam cõtumacem, nisi ratione alicuius
statuti, vel bannimenti. conf. 3. nu. 32.

Quo euentu is transfuga dicitur ab illo
loco tantum, & excluditur ab omnibus
emolumentis, & beneficijs, quæ ibi defe-
runtur.

Acta.

Acta sunt veluti vehiculum ad senten-
tiam. c. 4. nu. 17.

Actio.

Agendi, & excipiendi modus est in pri-
mis, & ante omnia inspiciendus. c. 9.
num. 4.

Iura, & actiones constituunt tertium bo-
norum genus. c. 10. nu. 11.

Quamuis actio interdum mobilis, vel im-
mobilis iudicetur secundum rei quali-
tatem, quæ in actione deducitur. ibid.

Actio tàm criminalis, quàm ciuilis quã-
do tendit ad vindictam, tunc sententia
lata in vna parit exceptionẽ rei iudica-
te in altera. c. 4. nu. 7.

Agere non dicitur quis ante litis contesta-
tionem, sed velle agere. c. 15. nu. 3.

Actiones directæ in cessionarium trans-
ferri non possunt, sed benè illarum exer-
citium. c. 54. nu. 4.

Actiones directæ ab utilibus quàm maxi-
mè distinguuntur, idque fusè declara-
tur, & exornatur. c. 54. nu. 4.

Actio ad feudum à pari iudicatur cum
ipso feudo. c. 56. nu. 7.

Amplia, siue actio sit ad vendicandum
feudum, siue super hypotheca ad ipsum
feudum.

vide in verbo appellatio, conuentus.

Actor.

Agens ex testamento, & sic iure directo,
& succumbens, non potest repetere iudi-
cium ex fideicommissio vigore clausula
codicillaris. c. 1. num. 37.

Actor si careat interesse, & sine actione
experietur, à limine iudicij repellitur
etiam parte non opponente. c. 4. nu. 10.

Et hæc exceptio est ante omnia discuten-
da, & dicitur litis finita.

Lis, à quo dispositio, vt non impediatur
causæ determinatio non obstante con-
tradictione tertij oppositoris, inducta
fuit in beneficium vtriusq; litigatoris,
actoris scilicet, & rei. c. 5. num. 9.

Actor, & reus non debent ad imparia iu-
dicari. c. 5. nu. 10.

Actor

I N D E X.

Actor interdum compellitur sua iura proponere, & in iudicio experiri. ibid.

Actor presumitur potius scire, quam ignorare merita causa. c. 45. nu. 5.

Rom. consil. 181. adducitur ad presumendam Domini scientiam ex illa Procuratoris ibid. in fin. sed si recte examinetur, & distinguatur, nequaquam in presenti casu hoc probabit, ut ibidem. num. 12.

Actor si ordinariè instituit iudicium an possit redire ad viam executiuam, praesertim si non sit usus illa clausula, quod vna via electa, alia non tollatur. c. 54. num. 4.

Actus.

Actus, qui de facto processerunt, contrario imperio sunt reuocandi. c. 15. n. 11.

Actus alienationem nullam subsequentes pariter nulli sunt. c. 15. nu. 11.

Actus agentium non debent operari ultra ipsorum intentionem. c. 20. num. 11. & 15. in fine.

Actus in uniuersum corrumpit, quando aliquid de requisitis omittitur. c. 37. n. 10.

Actus, quem lex nullum pronunciat, habetur, ac si nunquam fuisset in rerum natura. c. 37. num. 12.

Actum non esse factum, vel nulliter factum, paria sunt. c. 37. nu. 12.

Actus non existens, vel iam extinctus confirmari nequit. c. 37. nu. 14.

Actuum proximitas, eorumque diuersitas quid inducat. c. 38. nu. 1.

Actus non debet sumere exordium à casu, qui finem imponere debet. c. 39. nu. 16.

Actus confirmatus quando attendatur, pulchra distinctio, qua hic subijcitur, resoluitur quaestio. c. 42. nu. 6.

Actus iurati quando includantur sub Principis mandato. c. 49. nu. 11.

Actus factus aduersus legis dispositionem cum clausula annullatiua, est ipso iure nullus, idque pluribus exornatur, & producit ad statutum. c. 49. num. 13.

Administer, & administrator.

Administri pecuniarum differentes solutionem recipere in debitoris damnum, ex quo sciunt de proximo esse faciendam eiusdem pecunia mutationem, tenentur

parti lesa ad interesse. c. 2. nu. 6.

Administratores publici loco Communitatis deponere tenentur, veluti instructi, & generale mandatum cum libera habentes à iur. c. 2. nu. 7.

Administrator cum libera equiparatur habenti speciale mandatum. consil. 46. nu. 3.

Vide in verbo curator in pen. summ.

Adhoa.

Adoha est seruitium debitum pro feudo, & respicit uniuersitatem feudi, non illius res singulares. c. 34. nu. 5.

Aequiparata.

Vide in verbo actus circ. med. administer in fine.

Aerarius.

Aerarius non est de numero illorum, qui liberam habent bonorum administrationem. c. 46. nu. 3.

Aerarij munus c. 46. num. 3. & 4.

... Domino praeiudicare non potest.

... non habet facultatem alienandi, nec Dominum obligandi.

... alienare potest res illas, quae multum procliuues sunt corruptioni, ibid.

Agnatio.

Agnationis tacitus fauor multum distat ab expressa agnationis mentione. c. 11. num. 4.

Albaranum.

Vide in verbo apoca.

Alienatio.

Alienatio non censetur prohibita, si sit dictum, ut masculi de domo succedant. c. 17. nu. 10.

Alienandi, vel disponendi facultas in feudalibus concedi consuevit sub varijs modis, & formulis relatis. c. 27. num. 13.

Quo euentu Regis tantum interesse; non autem haredis consideratur.

Huiusmodi autem formulae, siue clausulae quid importent.

Insigne Petr. de Greg. testimonium recensetur, nu. 13. & 15.

Alienationis vocabulum latam habet significationem. c. 44. nu. 15.

Vide in verbo actus, aerarius, consensus, pralatio, simulatio.

Ali-

I N D E X.

Alimenta.

Pater nec totum quintum filio spurio relinquere tenetur, nisi quatenus ad alimenta sit sibi necessarium, idque ampliatur, ut c.2. num. 6.

... nec filio spurio habenti unde se alat aliquid relinquere cogitur.

Quod non procedit in matre, & ibi de ratione.

Mentionatum quintum respuit grauamē à patre impositum secundum, Gomez. Ceruant. & Molin. ibid. nu. 7. quorum opinio poterit saluari, si intelligatur, ut infra.

At communis schola DD. Hispanorum, stat in contrarium, cum declaratione tamen, de qua c.2. nu. 7.

Idemque grauamen pariter subsistit, si constet de patris voluntate etiam tacita. c.2. nu. 8.

Ad intellectum l. 10. Tauri in limine disceptationis exscribuntur eius verba. c.2. nu. 1.

Quæ lex pariter declaratur per alteram immediatè subsequenter.

Vtriusque editio, & promulgatio quò spectet, & num. seq.

Prescriptis dd. ll. maximum est dissidium inter DD. quomodo sit ineunda ratio circa taxationem alimentorum, quæ à parentibus suæ illegitimæ debentur soboli. c.2. nu. 2.

L. 9. & 10. Taur. edita est instante Ioan. Lopez insigni I. C. Hispano, iccirco ipsius interpretationi ad illas est summa fides adhibenda, nu. 2. & 4.

Eadem lex 10. quæ taxat quintum pro alimentis, an etiam obtineat, si dicta pars quinta non sufficiat. Controuersia ingens fuit inter Scribētes, prout ex ordine subnectitur. c.2. nu. 3.

D. Author in præfato articulo distinguendum opinionem sequitur, velut magis communem, & à cunctis DD. Hispanis receptam. ibid.

Pater attenta hac lege an possit minus quinto relinquere filio illegitimo pro suis alimentis, & resolutio est affirmatiua, c.2. num. 4. cum modificatione tamen, de qua num. seq.

... potest alimenta relinquere in annuo redditu, vel usufructu, nec quintum in proprietate relinquere compellitur.

Præfata legi variæ à DD. dantur limitationes, quæ recensentur, explosa penitus Ceruant. opinione. c.2. nu. 4.

Alimenta de ipsorum natura morte finiuntur. c.2. nu. 4.

... debita sunt filiis spuris de æquitate canonica.

Pater non tenetur alimenta præstare ultra vitam filij illegitimi. c.2. nu. 4.

Citata l. Tauri loquitur permissiue, & non præceptiue. c.2. nu. 4.

Alimenta restituere non tenetur is, cui lite pendente sunt decreta, etiam si in principali causa succumbat; & idè pro eis non præstatur cautio. c.6. nu. 2.

Alimentorum prouiso in beneficium mulieris non fit contra tertium, cuius bona non sunt dotis restitutioni obnoxia. c.6. nu. 3.

... sunt ab heredibus viri præstanda ob moram commissam in dotis restitutione. & ibi de ratione. num. 4.

Idque ampliatur etiam hereditate iacēte.

Alimenta cuilibet agenti vniuersali iudicio, & iuris præsumptionem pro se habenti sunt decernenda, atque præstanda. c.6. nu. 5.

... quando debentur officio Iudicis, non debentur pro præterito.

Alimenta debita vigore legis, vel consuetudinis debentur etiam diuiti, & sic non attenditur hoc euentu egestas conf. 56. num. 3.

Vide in verbo argumentum circa fin.

Allodium.

Vide in verbo curator in fine.

Amissio.

Amissum non dicitur, quod non est alteri questum. c. 15. nu. 11.

Annona.

Annona de recenti tangi nequit, donec vetus fuerit erogata. c.20. nu. 5.

... corruptam cum incorrupta licitum est immisceri.

... vetus melius distribuitur, & consumitur in pane cocto, quàm in frumento.

... in ipso emptionis actu destinata pro victu,

I N D E X.

victu, & postea vendatur, ex quo non superuenit necessitas, est immunis à gabella solutione n. 6. in fin.

Annonam emens à Principe, exemptus est à vestigialis solutione.

Annus.

Anni unius terminus à die denunciationis decurrendus statutus est de iure Regni ad petendam rem iure congrui. conf. 45. nu. 9.

At inspecta consuetudine Neap. non requiritur denuntiatio, & anni cursus incipit à die scientie.

Qua non erit satis, si sit generalis, & in confuso, sed requiritur certa, & plena.

Anni tempus post biennium ad prestandum iuramentum fuit concessum in fauorem emptoris, idcirco non est restringendum. c. 47. nu. 11.

Anni tempus olim in assensibus inserebatur ad prestandum iuramentum decurrendi à die expeditionis memorialis. c. 47. nu. 14.

Vide in verbo argumentum circa finem.

Antefatum.

Antefatum promissum constitui debetur, etiam si expresse non fuerit constitutum. c. 53. nu. 3.

Et petitur, ac si esset verè constitutum.

Antefati condemnatio aliàs in S. C. fuit facta ex solo capitulorum instrumento, non aliter precedente illo dotali. c. 53. num. 5.

Antefatum promissum etiam dote non soluta, adhuc ex alijs causis debetur, ibidem in fine.

Apoca.

Apoca, seu Albarani priuasi quomodo sit facienda probatio. c. 6. nu. 11.

Appellatio.

Appellatio ter potest interponi ab uno capitulo difformi, & sic in ea parte, in qua sententie non conueniunt.

... ut denegetur, tres sententie omnino conformes desiderantur.

... semper est permixta ab unoquoque capitulo, & si milles quis praeuenerat in una causa in diuersis capitulis. conf. 4. nu. 2.

Appellans si succumbat, totum ius suum

perdit, secus in causa principali, quia potest ex alia agere secundum Bart. c. 4. num. 19.

Appellatio ubi non datur, nec amplius idem deduci potest in alio iudicio per modum actionis, vel exceptionis. c. 4. num. 19.

Appellatus potest appellationem prosequi inuito appellante. c. 5. nu. 10.

Appellatio est utriq; parti communis. ibid. Appellationis instantia cuius sit virtutis. c. 5. nu. 16.

Appellatio unius alteri non prodest, quando utriusque causa est distincta. conf. 5. num. 18.

... interdicta reperitur de iure communi à tribus sententijs conformibus. c. 21. n. 1.

Nec non duae eandem habebunt virtutem, si statuto cautum reperiatur, à duabus conformibus non esse permissam prouocationem. ibid.

Appellationis Iudex is est in causa censendus, cui immediate subiicitur primus, qui sententiam tulit. c. 42. nu. 1.

Appellatio, & ipsius prosequutio currit de momento ad momentum. c. 47. n. 16.

Vide in verb. terminus.

Arbiter.

Arbiter tenetur aequè arbitrari. conf. 20. num. 19.

Argumentum.

Argumentum à legatario executore constituto rectè ducitur ad fideicommissarium executorem, seu substitutum uniuersalem secundum Dec. c. 1. nu. 54.

... non rectè ducitur ex trebellianica, & falcidia ad ius, quod legitimatus ex forma legitimationis habet repositum in arbitrium patris. c. 1. nu. 115.

... à propinquiore ad remotiorem in materia exclusionis validum est. c. 1. num. 144.

In multiplici iuris materia proceditur à simili. c. 30. n. 7.

Argumentum à verisimili habet locum etiam in ultima voluntate. c. 31. nu. 3.

... rectè sumitur de libertate ad piam causam, c. 31. num. 4. & seq.

... à communiter accidentibus est in iure validum. c. 32. nu. 3.

Et pa-

I N D E X.

Et pariter à sufficienti partium enumeratione. c. 32. nu. 9.

Argumento ab antecedenti destructo utuntur sæpe Maiores nostri. c. 41. num. 11.

... à contrario sensu sumi non potest à dispositione negatiue concepta, à qua non inducitur affirmatio. c. 48. nu. 5.

Et occurritur duplici partis ex aduerso considerationi, & nu. 6.

Affertur nunc argumentum ab absurdo vitando, quare annus nō incipiat currere à die consignationis priuilegi. c. 48. nu. 9.

... de alimentis ad vitam, & militiam quomodo procedat. c. 56. nu. 2.

... rectè ducitur de contractu emptionis, & venditionis ad illum locationis. consil. 59. nu. 12.

Et inter utrunque duplex recensetur paritas.

Articulus.

Articulus incidenter oppositus, & plenè discussus, dicitur decisus etiam si in sententia non dicatur. c. 7. num. 5.

Criminalis articulus incidens in causa ciuili an debeat specificè, & seorsum à causa principali determinari. In presenti controuersia negatiue concluditur ex pluribus. c. 13. nu. 3.

Ascendens.

Ascendentes secundum leg. Tauri excludunt fratres utrinque coniunctos. c. 3. num. 19.

Quod procedit etiam in ascendente naturali ex linea materna. c. 3. nu. 19.

Asscuratio.

Asscurationis literæ hodie in Regno non aliter expediuntur in primo concessionario, & illius successore. c. 47. nu. 5.

Vide in verbo fidelitatis iuramentum.

Assensus.

Assensus expeditus in forma Regie Cancellaria nō intelligitur cōcessus à Principe nomine illius, pro quo assertitur, fuisse preces porrectas. c. 1. nu. 66.

... præsumitur assensus datus maximè contra priuatum, consil. 15. nu. 16. sed de veritate nu. 18.

Partium assertioni non statatur circa assensus impetrationem. c. 15. num. 17.

Nec Notario attestanti vidisse illius expeditionem.

... in Regno debet esse expressus, & non sufficit neque præsumptus, neque tacitus. c. 15. nu. 18.

Num testibus probetur, dissidium est inter Scribentes, ibid.

... non præsumitur in Regno, nisi sit effluxum tantum temporis interuallum, cuius initij memoria non existat in contrarium. c. 15. nu. 20.

... super alienatione cōcessus stat in forma gratiæ; sed si ultra alienationem inducatur feudi diuisio, transit in dispensationis speciem. c. 15. nu. 21.

... Simpliciter petitus, & concessus super alienatione non comprehendit hanc dispensationem. c. 15. nu. 22.

Assensus nouus requiritur in retranslatione Castrorum, quando cum Superioris licentia fuerunt legitimè diuisa. c. 15. nu. 31.

... obligationem continens præstandi iuramentum, illam admittit intelligentiam, quatenus de iure esset præstandum, & cum ratione, consil. 15. nu. 32. & 33.

Assensus descriptio. c. 16. n. 3. & c. 36. n. 3.

.. regulatur à contractu, illiusque naturam assumit. c. 16. nu. 3.

.. non est contractus, ibid.

.. præstitus censetur secundum qualitatem eius contractus, per quem facta est feudi alienatio, ibid.

Assensus verba enunciativa, siue assertiua non probant venditionem; sed excipere casum, ut c. 16. num. 4. & 6.

.. debet esse contractui conformis, aliàs redditur nullus. c. 16. nu. 4.

... super ratificatione facienda præstitus non comprehendit venditionem faciendam. c. 16. nu. 12.

.. extensio quando permissa, ibid.

... restrictus ad testamentum, secundum illud regulari debet. c. 16. nu. 12.

... corrui data voluntatum repugnantia. c. 16. nu. 13.

Nec substat in vno ex voluntatis indiuiduo.

... præcedens non extenditur ex gratia super-

I N D E X.

- superuenienti, & cum ratione. c. 16. n. 13.*
- ... nec ex maiori tate rationis secundum Camer.*
- ... est stricti iuris secundum And.*
- Maximè in non expressis.*
- .. non trahitur ad incogitata.*
- ... quando possit iuuari iure superuenienti. c. 16. nu. 14.*
- ... non extenditur de persona ad personam.*
- ... generaliter præsitus in obligatione bonorum, etiam futura tanquam connexa completitur. c. 16. nu. 14.*
- ... an ad futura extendatur, c. 17. num. 1. & 2.*
- Assensus priuilegium est strictissime interpretandum, quando est iuris correctorium. c. 17. nu. 6.*
- ... expressorum cancellos non egreditur. c. 17. nu. 10.*
- ... an præstari possit super testamento post Testatoris obitum in præiudicium hæredis. c. 27. nu. 13.*
- Loffred. notab. traditio super hoc multis modis distinguitur, & declaratur. c. 27. num. 13.*
- ... post venditoris obitum impetrari nequit, & cum ratione, c. 36. nu. 2. & 10.*
- Sed quid si mortis loco succedat alienantis debitoris decoctio, cons. 36. n. 2. cum seqq. iuncto etiam nu. 10. in fin.*
- ... non validat contractum nullum ex alia causa, quam ex assensus defectu. c. 36. nu. 3.*
- ... retrahitur ad tempus contractus, præterquam si inferatur præiudicium tertio habenti assensum. consil. 36. nu. 4. & 11.*
- poterit impetrari etiam postquam venditor furere cepit. c. 36. nu. 4.*
- Assensus potest præcedere, & subsequi contractum. c. 36. nu. 9.*
- ... explicatur inter emptorem, & Dominum assentientem, venditoris persona amplius non attenditur. c. 36. nu. 9.*
- ... impetrari potest pro emptore, absente venditore, & ignorante. c. 36. nu. 9.*
- Cuius nomine possunt etiam porrigi preces pro illo obtinendo, ibid.*
- Assensus est gratia. ibid. & cons. 47. n. 11.*
- ... impetratus censetur ab emptore illum presentante. c. 36. nu. 9.*
- Assensus super obligatione bonorum feudalium facta ante debitoris decoctionem, rectè post illam impetratur, & exempla amplissimi Senatus S. C. in similibus disceptationibus aliàs facta commemorantur, c. 36. nu. 10. & 11. in fin.*
- ... in euentu, quo redditur nullus ipso iure, intelligitur, si concedens ita voluerit, c. 37. nu. 9. sed hoc sublimitatur, ut infra n. 11.*
- ... quando est nullus, tunc utriusque contrahentis vertitur interesse. c. 37. nu. 9.*
- ... dicitur perfectus, etiam si sit præstus per verbum fiat, & ideo impedit reuocationem. c. 37. nu. 12.*
- Ex assensus nullitate resultat reuocationis permissio. c. 37. nu. 12.*
- ... si infra tempus à lege municipali præscriptum non sit redactus in formam Regiæ Cancellariæ, est omnibus prorsus viribus exhaustus, ita ut adhibita reuocatione non possit amplius reuiuiscere, c. 37. nu. 12.*
- ... post reuocationem obtentus nullus est momenti, etiam si sit concessus ex certa scientia, & cum ratione. c. 37. nu. 14.*
- ... ut post factam reuocationem possit impetrari, quæ requirantur. c. 37. nu. 14.*
- ... expeditus in forma Regiæ Cancellariæ habet vim priuilegij, & inuestituræ. c. 47. nu. 2.*
- Assensus Regius sufficit, & aliud non requiritur, ut emptor remaneat adstrictus fidelitati, & seruitio. c. 47. nu. 6.*
- Assensus, qui prius expediebantur, unica tantum clausula munebantur, ibid.*
- Assensus, qui per Reg. Cancellariam indies expediuntur, hac obvallantur clausula, ut infra annum decurrendum à die lapsi biennij præstetur iuramentum. c. 47. nu. 12.*
- Assensus expeditio solita est procurari ab emptore. c. 49. nu. 18.*
- Assensus Regius in memoriali expedito per verbum, fiat, facit gratiam perfectam. c. 49. nu. 18.*
- Vide in verbo annus, clausula, dominus in princ. extensio in fine.*

Atten-

I N D E X.

Attentata.

Attentata non dicuntur, quæ non sunt contra litem, sed iuxta, vel præter litem. c. 19. nu. 8.

Vide in verbo dolus post me. l. petitorium.

Auiæ.

Auiæ materna excludit fratres utrinque coniunctos in Hispania. c. 1. n. 104.

Vide in verbo balius in fine.

Auctoritas.

Vide in verbo balius, mulier.

Auus.

Vide in verbo balius in fine.

Balius.

B Alius est bonorum allodialium, seu burgensaticorum, nedum feudalium administrator. c. 12. nu. 4.

Balius non potest in sui beneficium auctoritatem præstare. c. 12. nu. 7.

Et contractus taliter gestus inter Baliū, & minorem est ipso iure nullus, nec iuramento firmatur.

Tutoris, & Baliū auctoritas quò tendat, seu ad quem finem inducta? c. 12. nu. 7.

Balius, & Tutor Feudatariorum de iure Constitutionum huius Regni tam ab intestato, quàm ex testamento est ipsemet Rex. c. 39. nu. 3.

Quippè qui, vel ipse Vicarius poterit alteri hoc munus demandare.

Deinde ex gratia Regis Caroli Secundi, de qua in Cap. Regni, permessa fuit patri hac potestas eligendi Baliū in testamento.

Quo non creato Regia Curia illum eligit de proximis, & coniunctis Defuncto magis idoneum..

Et sic potius est attendenda idoneitas, quàm proximitas.

Balius quilibet in hoc Regno aut est testamentarius, vel datiuus. c. 39. num. 3.

Baliatus quare Patri, & Auo, Matri, & Auiæ deferatur. c. 39. nu. 4.

In præfatis personis maxima cadit affectio fiducia, & charitas erga suam sobolem.

Bannitus.

Banniti sunt duplicis generis, & inter utrumque maxima intercedit differentia. c. 43. nu. 3.

Banniti, & diffidati simul, ut hostes reputantur, & possunt impunè offendi, & isti equiparantur deportatis.

Banniti propter contumaciam, & cōtemp-tum, nec ut hostes habentur, nec deportatis equiparantur; sed tantum bona adnotantur. ibid.

Bannitus Imperij deportato pariter equiparatur. c. 43. nu. 3.

Banniti, qui impunè ladi possunt, appellantur in Regno foriudicati, & similes sunt deportatis.

Ceteri banniti simplices non item.

Vide in verbo contumacia.

Baro.

Baro constituit Capitaneum, per quem iurisdic-tio exercetur. c. 43. nu. 5.

Baro etiam post constitutionem Officialis potest multas actiones explicare commemoratas. c. 43. nu. 5.

Barone vendente dumtaxat commoditatem, & perceptionem fructuum, cessat prælatio cum iure redimendi, & de ratione. c. 44. nu. 2.

Baro vasallorum pater dicitur. consl. 44. num. 17.

Conduc-tor autem mercenarius, & multis alijs appellatur nominibus. nu. 17.

Baro regulariter non potest cognoscere de delictis commissis extra Territorium, & cum ratione. c. 58. nu. 6.

... habet iurisdictionem ordinariam, quæ coheret territorio.

Bona.

Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non continentur iura, & actiones, quæ veniunt sub burgensaticorum enunciatione, & ibi de ratione, c. 10. nu. 8. & 11.

Bona feudalìa, & burgensatica dicuntur unicum defuncti patrimonium; sed distincta qualitatis. c. 10. nu. 8.

Bonorum appellatione non veniunt feudalìa. c. 10. nu. 8.

Bonorum pars legata intelligitur deducto ere alieno. c. 10. nu. 9.

Bona titulo prælegatorum relicta interdum succedunt in locum portionis hæreditariæ secundum Corn. c. 10. nu. 15.

I N D E X.

Bona fides.

Bona fides ex cōiecturis elicitur. c. 19. n. 7.

Brachium.

Brachium petatum quando fit concedendum. c. 3. num. 3.

Capella.

Capella tempore unionis, vel constructionis potest accipere quamlibet legem, & conditionem suis Oeconomis, Fundatoribus, seu Patronis melius visam. c. 32. num. 2.

Capitaneus.

Capitaneus non possidet, sed dicitur in officio detineri. c. 43. num. 5.

Vide in verb. Baro.

Capitulum.

Capitula plura, vel unum, quando dicantur, & qualiter diuersa, vel connexa? c. 9. num. 13. & 14.

Capitulum unitas, vel diuersitas plurimum confert ad sciendum, an qualitas sit eadem, vel distincta. c. 10. nu. 16.

Hinc fit transitus ad dispositionis unitatem, & continuationem.

Nec non subnectitur, quomodo cognoscatur, an sint plures, & distinctae orationes, vel unica. Quae cognitio est in qualibet materia magni effectus. c. 10. n. 16.

Casalia.

Casalia cum Ciuitate, cui subduntur, unum constituunt corpus, illiusque membra dicuntur. c. 15. num. 4.

... de eadem Ciuitate esse praesumuntur, ceterum declara, ut infra.

Loca adiacentia praesumuntur esse illius Ciuitatis, cuius territorio magis proxima sunt. c. 15. num. 4.

Alleganti separationem Casalium à Ciuitate incumbit onus probandi. c. 15. n. 4.

Castra in territorio Ciuitatis posita secundum illius leges viuere debent. c. 15. n. 4.

Casalia alicui Ciuitati subdita si absque Regis separentur, & diuidantur assensu, & ex alia causa redeant ad alienantem, in primam causam reuerti dicuntur. c. 15. num. 10.

Casalenses, seu Vicani nulliter alienati, non efficiuntur vasalli emptoris, sed remanent, prout erant ante alienationem etiam propter interesse ciuitatis, cui ca-

sale, seu vicus subdebatur. c. 15. nu. 16.

Casalia Resina, & Portici fuerunt de iurisdictione Ciuitatis Neap. & tanquam unum corpus cum ipsa. c. 58. num. 2.

Castrum.

Castri concessio duplex. c. 20. num. 2.

Et inter utranque maxima consideratur differentia.

Castrum est necessarijs muniendum pro pluribus annis, & cum ratione, & num. seq.

Castellanus de leuissima culpa, non autem de casu fortuito tenetur, praeterquam si culpa praecesserit casum. c. 20. num. 2.

Idque exemplis illustratur.

Maxima solertia, & sollicitatio est adhibenda circa Castri munitionem. c. 20. num. 3.

Praesertim ne deficiat annona.

Quae res illustratur Romanorum exemplis.

Castrum est Ciuitatis caput secundum Roman. c. 20. num. 7.

Idque ampliatur.

Castrum est membrum Ciuitatis, cui subijcitur. c. 58. num. 3.

... situm in Baronia praesumitur esse de illius Territorio.

Castrum quando dicatur separatum à Ciuitate, & locus exceptus à totalitate. c. 58. num. 3.

Casus fortuitus.

Vide in verb. culpa in fine, exactor pariter in fine, oblatio.

Causa.

Causa intestati sub nulla dispositione, quae fit ab homine, comprehenditur, quia procedit à lege, c. 1. num. 81. & 92.

Ad cuius confirmationem affertur amplius Doctorum numerus. c. 1. num. 83.

Causa dicitur criminalis, si descendit ex delicto, & bona applicantur Fisco. c. 4. num. 6.

Eandem arguit causam poena incapacitatis ex dispositione statuti.

Quemadmodum poena indignitatis de iure communi.

Causa criminalis natura non immutatur, quamuis per noua iura varietur poena. ibid.

Causa

I N D E X.

Causa criminalis cognoscitur multis alijs modis, de quibus hic in fin.

Generalis causa omnes omnino causas complectitur, praesertim si in libello, seu petitione sit adiecta clausula, deducens omne ius suum. c. 4. num. 23.

Cause connexitas dicitur, quando plures litigatores consortes, & coniuncti sunt c. 5. num. 18.

Causa eadem, vel dependens quando dicitur ad finem, ut obstat exceptio rei iudicata. c. 9. num. 12.

Causa originalis attenditur iuxta iuris regulam. c. 32. num. 6.

Qua hic ampliatur.

Causa falsa vitiat, non sic falsa demonstratio. c. 41. num. 7.

Hinc dotis favore in dubio potius demonstratio, quam causa praesumitur.

Causa falsa quomodo dignoscatur a falsa demonstratione. ibid. num. 8.

Pro utriusque perfecta cognitione plures adhibentur distinctiones, & num. seq.

Causa impulsua, qua non curatur, praesumitur in dubio. c. 47. num. 13.

Vide in verb. ordo.

Cautela.

Cautela insolita cum alijs coniecturis connexa auget simulationem. c. 14. num. 8.

Cautio.

Cautio in casu retractationis quid operetur. c. 7. num. 4.

Census.

Census; siue annui introitus connumerantur inter immobilia. c. 53. num. 2.

Certum.

Certum quid dicitur ab initio secundum communiter accidentia. c. 50. num. 7.

Cessio diei.

Cessio diei, & aduentus diei sub diuersa iuris continentur censura. c. 11. num. 2.

Cessio, & cessionarius.

Exceptio cedendarum actionum quando sibi vindicet locum. c. 28. num. 8.

Cessio, qua equitati innititur, hoc tantum exposcit, ut cedantur iura talia qualia, & amplius non retorquetur aduersus cedentem. c. 28. num. 11. in fine.

Cessio actionum quando, & qualiter fiat. ibid. num. 12.

Exceptio cedendarum an tollatur generali renunciatione. c. 28. num. 13.

Renunciatio facta omnibus legum auxilijs cum iuramento, cessare facit exceptionem cedendarum. c. 28. num. 13.

Cedens an post cessionem agere possit. c. 54. n. 4.

Cessionarius an sit usus actionibus directis, vel utilibus quomodo dignoscatur. c. 54. num. 5.

... si proposuit iura utilia, non potest amplius agere, & experiri iuribus directis, & cum notabili ratione, qua hic recensetur.

Cessionarij sola denunciatio, immo sola protestatio sufficit, ut cedens non possit amplius se intromittere. c. 54. num. 7.

Vide in verb. actio, clausula circa finem, diuiso, fideiussor circa medium.

Ciuitas.

Vide in ver. casalia, communitas, exceptio. Clausula.

Clausula codicillaris vis, atque natura. c. 1. num. 36.

Clausula salutaris omni meliori modo, qua in testamento adiecta eiusdem est virtutis cum codicillari, refert, an sit apposta in principio, vel in fine ipsius, vel cum ipso relicto coniuncta. c. 1. n. 39.

... quando suppleat institutionem. ibid.

... citra praedictum iurium tertij, & legitimi contradictoris quando operetur, & quando non. c. 1. n. 56.

... apposta in rescripto Principis interdum stant augmentatiue, & non semel restrictiue; sed si dubitetur, in quem sensum sint trabende, ultra hic posita c. 1. num. 89. vide congesta sub num. 92.

Clausula illa in rescripto legitimationis apposta sine praedictio descendendum, vel ascendendum ex testamento, vel ab intestato quid importet, & operetur. c. 1. num. 97.

Clausula reservatiue natura, & effectus. c. 1. num. 99.

... limitatiuarum in legitimatione positarum effectus, c. 1. n. 103. & 105.

... non indigent adminiculo dictionum taxatiuarum, c. 1. num. 103. & 106.

Clausula omnimodo meliori effectus remissiue, c. 1. num. 110.

29 2

... omni

I N D E X.

- ... omni meliori modo illius est virtutis, ut tacite censeatur prohibita Trebel-
lianica detractio. c. 1. num. 186.
- ... ad habendum, & c. cum generali pro-
missione euictionis mirabilem operatur
effectum, de quo c. 8. num. 8.
- ... ordinaria, quæ in privilegijs inserun-
tur, cuius sint natura, & quomodo in-
telligenda. c. 15. num. 8.
- Clausula sequens quando non respiciat
omnia precedentia, sed duntaxat qua-
lificet ultimo loco dictum. c. 15. num. 9.
- ... in feudali alienatione posita, cum
omnibus iuribus, directibus, actioni-
bus, & cæt. eiusdem est virtutis cum
clausula, cum iuribus, & pertinentijs,
& quid utraque importet. c. 15. nu. 26.
- ... ex certa scientia, & motu proprio cuius
sit effectus. c. 16. num. 7.
- ... in omnibus, & per omnia est magni
effectus. c. 25. num. 5.
- Clausula non aliter, nec alio modo vis,
atque effectus. c. 25. num. 8.
- ... ex nunc copulata cum precarij consti-
tutione quid operetur. c. 27. num. 2.
- ... proprio nomine, principaliter, & in-
solidum non debet manere absque effe-
ctu aliquid operandi. c. 28. num. 10.
- ... ex nunc, prout ex tunc, & è contrario
cuius sit virtutis, & an per eam trans-
feratur possessio. c. 29. num. 2.
- Et in quo differat à clausula ex nunc, pro
tunc, & è contra, & in præambula ho-
ra mortis. ibid.
- ... annullatiua non operatur actus nulli-
tatem ipso iure. c. 37. num. 6.
- Sed est opus sententia.
- Cuius contrarium ponitur num. seq.
- ... constituti, & precarij venditionis con-
tractui adiecta transfert in emptorem
dominium, & possessionem. c. 40. num. 1.
- Quo euentu cessat dispositio l. quoties C.
de rei vend.
- Quæ pariter conquiescit, quando cum di-
cta clausula adeest vniuersalis hypothe-
ca omnium bonorum. c. 40. num. 1.
- Nec etiam procedit, data scientia secundi
emptoris scilicet factam fuisse primam
emptionem, ibid. sed declara, ut inf. n. 4.
- ... salvo Regio assensu, adiecta in rei
feudalis alienatione cuius sit virtutis.
c. 49. num. 3. in fin.
- ... generales non immutant contractum
in aliam speciem, sed regulantur secun-
dum illius naturam. c. 54. num. 2.
- ... generales non attenduntur in his, quæ
requirunt speciale mādātum. c. 54. n. 3.
- ... huiusmodi veluti Notariorum solita
non habentur in consideratione. c. 56.
num. 13.
- ... generales quia magis ad stylum com-
munem, quàm ad actus dispositionem
spectant, ideo non curantur. c. 54. nu. 3.
- ... quæ sint adhibenda in cessione, ut illa
strictius, & validius operetur. c. 54. n. 4.
- Clausula abdicatiuæ effectus. c. 58. num. 4.
- Causa cum huiusmodi clausula est instar
cause clericalis. In qua Iudex laicus
non se intromittit. ibid.
- Vide in verb. actor in primo, & ult. sūm.
actus in fin. alienatio.
- Clericus.
- Clericus renunciare nequit suo privilegio
in fauorem totius ordinis clericalis in-
ducto. c. 23. nu. 2.
- Colonus.
- Colonus quando possit transferre posses-
sionem per constitutum. c. 7. num. 8.
- Comitatus.
- Præsumitur esse de Comitatu quicquid
existit intra illius fines, & nullus locus
exemptus. c. 15. num. 4.
- Comitatus diuersimodè consideratus po-
test dici res particularis, nec non vni-
uersitas. c. 34. num. 7.
- Commissarius.
- Commissarius destinatus pro receptione
iuramenti fidelitatis nō debet excedere
fines mādātī secundum And. c. 37. n. 16
- Communitas.
- Communitates in præiudicium Ciuitatis,
cui subsunt, non possunt se diuidere sine
illius licentia secundum Bar. traditio-
nem, c. 15. num. 25.
- Concessio.
- In concessionibus, & privilegijs subintelli-
guntur ea, quæ ius intelligit. conf. 15.
num. 33.
- Concessionarius.
- Vide in verb. affectuatio.

Condem-

I N D E X.

Condemnatus.

*Contra inquisitum carceratum, & cōdem-
natum amplius procedi non potest, &
de ratione. c. 3. nu. 33.*

Vide in verbo conuentus.

Conditio.

*Datum causa conditionis implenda non
venit in restitutione. c. 10. nu. 2.*

*Præsertim si sit datum ad effectum con-
trahendi matrimonium cum persona de
familia, & de ratione, ibid. & nu. 4.*

*Relictū causa conditionis implendæ quan-
do quid dicatur. c. 10. nu. 4.*

*Huiusmodi relictum, nec non legatum,
percipiuntur ex causa diuersa ab here-
ditaria. ibid.*

*Conditio denotat, & inducit formam.
c. 37. nu. 2.*

*Quæ si nō sit absoluta ex omnibus suis par-
tibus non est forma.*

Quæ est indiuisibilis, & nu. 5.

*Conditionis defectus operatur nullitatem
actus ab initio. c. 37. nu. 4.*

*Conditio non dicitur continere leuem so-
lemnitatem. c. 37. nu. 10.*

Conditionis, & modi discrimen. c. 1. n. 56.

Vide in verbo ablatius, disponens.

Conductor.

*Conductori est licita de iure sublocatio,
præterquā in Ciuitate Neap. c. 57. n. 5.*

*Conductio secunda si sit facta ultra tem-
pus in priori appositum, substatetur ni-
hilominus iuxta terminum præfixum
in prima conductione.*

*Et hæc opinio, quam Author acerrimè de-
fendit, confirmatur firmissimo præsidio
Rot. Rom. ibid. nu. 7.*

Vide in verbo Baro.

Confessio.

*Allegatio Partis, siue eius Procuratoris
effecti domini litis, affirmantis non so-
uere ius, sufficiens est, etiā voce facta,
& ibi de ratione. c. 9. nu. 10.*

*Confessionis reuocatio non prodest Parti
post sententiam, & ante fieri non potest,
nisi constituto de manifesto errore. con-
sil. 9. nu. 10.*

*Confessio in ciuilibus non sciinditur. c. 45.
num. 10.*

Vide in verbo maritus.

Confirmatio.

*Confirmari potest vitium rei, si sit purga-
bile, re tamen integra, & nō aliter. c. 37.
num. 14.*

*Imolæ distinctio in articulo confirmatio-
nis actus non omninō nulli commenda-
tur. c. 39. num. 4.*

Vide in verbo actus.

Confiscatio.

*Confiscatio bonorum in delictis ordina-
rijs quinquennio; sed in crimine læsæ
Maiestatis viginti ann. præscribitur.
c. 3. nu. 6.*

Coniectura.

*Vide in verbo bona fides, contractus, di-
sponens, dolus, expressum, sententia, vo-
luntas, transmissio in fine.*

Coniunctus.

*Coniunctus potest comparere absque man-
dato, sed tunc non uti procurator, sed
uti coniunctus admittitur. c. 1. nu. 58.*

*Coniunctorum, seu propinquorum iudi-
cium, siue consilium sequi debet Iudex
in curatoris electione. c. 39. nu. 20.*

Vide in verbo donatio in princ.

Coniunctus re, & verbis.

*Coniunctus re, & verbis an aliquis sit,
quomodo dignoscatur. c. 3. nu. 21.*

*Coniuncti verbis, non autem re, qui sint.
c. 11. nu. 17.*

Connexitas.

*Connexitatis priuilegium circa decisiones
causarum cessat in Iudice habente li-
mitatam iurisdictionem. c. 5. nu. 22.*

Consensus.

*Consensus patris non probatur per verba
enunciatiua adiecta, & apposta in re-
scripto legitimationis, & cum ratione.
c. 1. nu. 66.*

*Consentiens alienationi rei, in qua ius ha-
bet saltem in spe, & de futuro, illud per-
dit. c. 8. nu. 4.*

*Consensus distinguitur inter simplicem per-
missiuum, & obligatorium. c. 8. nu. 9.*

*... interdum inducitur ex acquiescen-
tia, c. 32. nu. 3. in fin.*

*... simpliciter præstitus multum differt
à consensu præstito sub conditione, siue
cum protestatione. c. 52. nu. 8.*

Vide in verbo dolus.

I N D E X.

Consequens, & consequentia.

Ea, quæ veniunt in necessariam consequentiam tacite subintelliguntur, c. 7. n. 5.

Qui vult consequens vult suum necessarium antecedens, ibid. num. 9.

Consiliarius.

Regij Consiliarij nõ possunt se intromittere, nisi in causis sibi commissis, c. 24. nu. 9.

Quarum distributio in unaquaque Aula fit per Specul. Pres. S. C.

... sunt ordinarij, & non delegati Iudices, prout rationibus, & Doct. authoritatibus confirmatur.

Inter quos affertur insigne testimonium Domini Consil. Carleual. omni virtutum genere cumulatissimi.

Constitutio.

Constitutio noua executionem respiciens, nunquam porrigitur ad actuum prætorum executionem, præterquam quod si verbis præteriti temporis utatur secundum Soc. c. 17. num. 3. & seq.

Constitutione propria legislator non ligatur, c. 20. num. 7.

Constit. Constitutionem diuæ memoriæ intellectus, c. 36. num. 4.

Const. Constitutionem, quæ venit ampliativè, quid noui induxerit, cons. 49. num. 11.

Constitutiones feudales unà cum Const. Const. quod ipsarum prohibitiones fuerint introductæ ob priuatam utilitatem per Io. de Amic. adductæ, contra eundem ingeniosè retorquentur, c. 49. num. 9.

Constituens, & Constitutum.

Constituens non transfert possessionem per constitutum, nisi possideat, ut c. 1. n. 51. Cæterum declara, & limita, ut ibid.

Colonus vacantem possessionem transfert per constitutum, c. 1. num. 51.

Constitutum est pariter illius potentiæ, ut transferat etiam ipsam detentionem, quæ est meri facti quoad iuris effectus, itaut pariat omnes illos effectus, ac si realiter fuisset tradita, c. 1. num. 52.

Constitutum simplex operatur, si possessionis traditio non est collata in euentum conditionis, c. 1. num. 56.

Constitutum collatum post constituentis

obitum nil operatur, cons. 26. num. 4. & cons. 29. num. 7.

Nisi apposta sit clausula ex nunc, pro tunc secuta morte, & in præambula ipsius hora, & per duas horas ante, d. c. 26. n. 4.

Constitutum quoad possessionis translationem plurimum refert, an sit appositum in executiuis, vel in dispositiuis, c. 26. num. 6.

Clausula constituti factam operatur traditionem, c. 29. num. 2. & 4.

... sequitur naturam, & qualitatem ipsius dispositionis, c. 29. num. 7.

... ideo nec hoc casu transfert possessionem. ibid.

Constitutum collatum ad res incertas quid operetur, c. 29. num. 9.

Constituens, si constituti tempore non possidet, nullam in alium transfert possessionem, c. 40. num. 2.

Nisi constitutum comitem habeat hypothecam omnium bonorum, nam tunc extenditur etiam ad bona in posterum acquirenda.

Et pro perfectiori declaratione indicatur hic magistralis Aff. distinctio.

Cui subnectitur alia, & notab. Tiraq. declaratio, ibid. in fin.

Vide in verb. Colonus, exequutor in fine, litigiosum pariter in fine, traditio.

Consuetudo.

Vide in verb. titulus.

Consuetudo Neapolitana.

Vide in verb. annus, filius, exemplum, exhereditatio in fi.

Contractus, & contrahens.

Contractuum pluralitas eodem tempore, & clam gestorum manifestam arguit fraudem, c. 6. nu. 13.

Idq; ampliationem recipit, de qua ibid.

Contractus quandoq; fit, sed simulatè, nec non de eo soluitur gabella ad finem fraudandi, c. 6. n. 14.

... simulatus, & illicitus probatur ex coniecturis, & præsumptionibus, cons. 12. n. 17.

... diuersa continens capitula, in uniuersum qualificatus intelligitur ex una qualitate, c. 16. nu. 24.

Contractus destructioni, siue reuocationi debet

I N D E X.

debet interuenire actus retrofimilis ,
prout ad illius constructionem, seu va-
lilitatem. c. 27. nu. 7.

... modalis dicitur purus resoluendus sub
conditione, & interim agi potest ex eo
præuia cautione de modo adimplendo.
c. 27. nu. 12.

... notabilis de facili deuenire solet in no-
titiam cuiuslibet etiam extranei. c. 32.
num. 3.

... est stricti iuris. c. 32. nu. 5.

... paulò ante debitoris decoctionem fa-
cti præsumuntur fraudulentis; & ideo
manent obnoxij remedijs reuocatorijs.
c. 36. nu. 3.

... super feudo nequaquam subiacer om-
nimode nullitati; sed manet in suspensio
ob spem conualidationis superuenientis
ex Domini assensu. c. 36. nu. 3.

Contrahentium mens, seu intentio est in-
primis spectanda, & est substantialis
pars contractus. c. 22. nu. 3.

Contrahens scire tenetur conditionem il-
lius, cum quo contrahit. c. 46. nu. 2.

... quando possit à contractu discedere.
c. 49. nu. 4.

Contrahentibus non est licitum eludere
iuris dispositionem per mutationem
verborum. c. 49. nu. 15.

Vide in verbo *mulier, simulatio*.

Contradictor.

Legitimus contradictor quo pacto quis
constituatur, & præsertim facto ad-
uersarij, c. 1. nu. 47. & c. 7. nu. 2.

Vide in verbo *immissio*.

Contumacia, & contumax.

Contumacia, cum sit delictum in omitten-
do, aduersus minorem non contrahitur.
c. 3. nu. 30.

Contumacia duplex. c. 3. nu. 32.

Contumax, & bannitus simpliciter equi-
paratur relegato, qui capax est eorum,
quæ sunt iuris ciuilibus. c. 43. nu. 1.

Contumaci est interdictum iurisd. ctionis
exercitium. c. 43. nu. 6.

Vide in verbo *absens, deportatus*.

Conuentus.

Conuentus una actione incompetenti non
potest ex altera quamuis non contra-
ria; sed diuersa, etiam ex eisdem actis

apparente condemnari. c. 3. nu. 1.

Copula.

Vide in verbo *dictio*.

Correus.

Correus mandati actionem habere vide-
tur aduersus correum, secundum Ac-
cursi. c. 28. nu. 10.

Vide in verbo *diuisio, fideiussor, circa med.*

Creditor.

Creditori nequaquam est permissum per
se, vel per interpositam personam pi-
gnus emere, quod ipse distrahit. c. 18.
nu. 3. ceterum declara, ut num. seqq.

... licita est pignoris venditio præuia de-
bitoris licentia. nu. 4.

Quo euentu extinguuntur hypothecæ post
debitum contracta.

Et venditio facta dicitur iure creditoris.
Et amplius venditor dominium transfert
in emptorem, quamuis ipse illud non
habeat.

... emere censetur causa pignoris conser-
uandi. c. 18. nu. 5.

Quæ ratio cum cesset in extraneo licitan-
te, cessabit quoque ius offerendi.

Creditori licitum est distrahere pignus
per aliquot annos ante emptum à se, &
possessum; superfluum autem debitori
seruabitur. c. 18. nu. 6.

Creditorem à pignoris distractione exclu-
dit pretij ab eodem facta petitio, & con-
firmatur præcedens venditio ab alio li-
cèt nulliter facta. c. 19. nu. 9.

Nec erit licita variatio, & nu. 10.

Creditoris patientia, eiusdemque ratiba-
bitione tacita, vel expressa amittitur
ius proprium, & confirmatur alienum,
c. 19. nu. 19. in fine.

Creditori, ad cuius postulationem fuit fa-
cta executio super vno debitoris fundo,
num sit licita variatio super alijs. pon-
deratur ad hoc Bar. doctrina in l. eum;
qui certarum, ff. de verbor. oblig. quæ
distinguitur, & declaratur. c. 19. n. 10.

... ratam habens venditionem ab alio fa-
ctam, ipse eam fecisse videtur.

... venditionem approbans, nullam ad-
uersus emptorem habet actionem. c. 19.
num. 15.

Creditoris interest, plures habere obligatos,

&

I N D E X.

Et evidens adnectitur ratio . consil. 28. num. 5.

... inuit us cogi non potest ad mutandum debitorem, vel fideiussorem.

... potest tamen pro suo arbitrio fideiussionem moderari tam respectu quantitatis, quam personarum.

... admittens debitorem ad officij exercitium, etiam integra non prestita fideiussione conuenta, sibi censetur preiudicasse, & cum ratione.

... in dubio fideiussoris qualitatem praesumitur percallere. c. 28. num. 5.

Creditor conditionalis secundum opinionem communiter receptam non est creditor. c. 35. num. 6.

Nisi ante diem, vel conditionem nata sit obligatio, licet obstat exceptio.

Creditor dici non potest deficiente stipulatione, vel promissione, ibid. circ. fin.

Non prohibetur, ut quilibet tertius palam, & sub hasta emere. c. 40. num. 4.

Etiam ex causa mutui potest ab initio pacisci tam de interesse damni emergentis, quam lucri cessantis pendente dilatione data etiam ante moram, iuxta opinionem frequentioribus suffragijs recepta, & satisfat decisioni Rotae Ianuen. quae contrarium suadere videtur. c. 50. num. 6.

Vide in verb. decretum, maritus.

Culpa.

Culpa quauis per superuenientem reconciliationem censetur remissa . consil. 30. num. 9.

Hoc autem recipit declarationem, quae subnectitur.

Culpa leuissima dumtaxat adstrictus, si suscepit in se periculum, tenetur etiam de casu fortuito, c. 59. num. 13. in fine.

Curator.

Curator is est eligendus, qui potiore causam habet in succedendo. c. 39. num. 1.

Quando legitimus, vel datiuus dicatur. ibid. num. 2.

Pro resolutione adducitur Bart. theorica, quae distinguitur, & declaratur.

Datiuus interdum legitimo praefertur. ibid.

Illustris personae quibus debeat esse decoratus qualitatibus. c. 39. num. 5.

Illustris persona debet esse diues. consil. 39. num. 10.

Curam alterius non est is credendus recte gesturus, qui proprium dilapidauit patrimonium, ibidem in fine cum nu. seq.

Curator, qui debet esse optima, & integra opinionis, non est is eligendus, qui plurimum, & enormium criminum Author fuit. c. 39. num. 12.

Curator prodigi habet plenam, & liberam administrationem. c. 39. num. 17.

Curatori feudaliu deferretur etiam administratio allodialium. c. 39. num. 20.

Vide in verb. coniunctus in fine, tutor.

Damnum.

Damnum est diminutio patrimonij, & rei familiaris. c. 4. num. 7.

At poena non item.

Debitor, & debitum.

Debitorum nomina non continentur sub appellatione bonorum mobilium, & immobilium. c. 10. num. 11.

Debitori super superfluo non personalis, sed pignoratitia competit actio, si pignus a creditore sit distractum maiori, quam ei debebatur, pretio, consil. 18. num. 2. & 5.

Debitori competit reuendicatio pignoris non legitime venditi a creditore. c. 18. num. 4.

Refuso tamen pretio soluto, nec non habebitur fructuum ratio; si tamen emptor fuerit fraudis particeps.

Debitori non competit actio aduersus tertiam possessorem, qui pignus emit a creditore, maxime si nulla intercessit emptoris machinatio. c. 18. num. 6.

... non perdit dominium, quod non amittitur, nisi alteri quærat consil. 36. num. 6.

... cedendo bonis, adhuc remanet dominus ante illorum distractionem. c. 36. nu. 6.

Hinc creditores hypothecarij non possunt sibi illa adiudicare. sed vendere.

Quosane euentu datur curator bonis pro illorum distractione.

... decoctor quando proprij patrimonij amittat administrationem. c. 36. nu. 7.

Debitoris decoctio, & Creditorum graduatio

I N D E X.

tio operantur contractuum rescissionem, nec non aris alieni in eisdem contenti exactionem sine alia condemnatione. c. 36. num. 13.

Debitor non est in mora durante dilatione. c. 50. num. 2.

... male soluis cedenti, postquam interuenit unum ex tribus requisitis positis in l. 3. C. de nouat. c. 54. num. 4.

Debitum quando est certum, non potest impediri petitio tanquam intempestiua, & facta ante tempus. c. 53. num. 4.

Decretum.

Preambuli decretum quando non operetur, c. 1. num. 43. cum seq.

Et de immittendo quando eiusdem sit impotentia. c. 1. nu. 44.

Primum decretum prolatum ad postulationem veri creditoris ceteris suffragatur. c. 19. num. 2.

Delictum.

Delictum patris regulariter non officit filio, à qua regula excipitur crimen læsæ Maiestatis humana, & diuina. conf. 3. num. 28.

Delicti tempus est inspiciendum quoad fori exemptionem, c. 43. nu. 3. in fin.

Delinquens.

Delinquens num possit exheredari à bonis fideicommissarijs propter iniuriam factam patri grauato. c. 5. num. 27.

Subditus delinquens extra territorium, statuentis coercetur pœna iuris communis, non autem statutaria. c. 5. num. 31.

Delinquentis bonis confiscatis quilibet Fiscus capit bona sui territorij. c. 5. nu. 32.

Denominatio.

Denominatio fit ab eo, quod est de presenti, & non ab eo, quod potest esse in futurum. c. 42. num. 4.

Hinc Ciuitas occidens electum in Episcopum, non dicitur occidisse Episcopum.

Denunciatio.

Denunciatio ubi non requiritur, ibi specifica scientia non est necessaria. Et sufficit præsumpta. c. 45. num. 5.

Deportatus.

Deportatus, & foriudicatus amittunt omnia, quæ sunt iuris ciuilibus, & habentur pro mortuis quoad præfata.

conf. 43. num. 3. & 7.

... possunt tamen emere, & per contractum iurisgentium acquirere.

Deportatus non potest facere heredem, potest tamen eum nominare ex facultate sibi concessa, c. 43. num. 4. & 6.

... omnia amittit bona.

... est magis exosus, quam simplex contumax.

Omnia iura, quæ in beneficium deportati locum habent, à fortiori & in contumacia procedunt.

Deportatus retinet eligendi facultatem, c. 43. nu. 7.

Depositum.

Depositum si transeat in mutuum, tunc sub accipientis periculo manet, tum quia in eum transfertur dominium, tum etiam quia non fit restitutio eiusdem speciei, c. 22. n. 2.

Et hoc enentum pecunie mutatio cedere videtur in depositarij detrimentum.

Deponens si tacite consentiat, ut depositarius deposita pecunia utatur, tunc is ad summum de leui culpa, nõ autem de casu fortuito tenetur, & cum ratione relata, c. 22. nu. 3.

Dictio.

Dictiones, Quia, & Propterea, denotant causam. c. 1. num. 19.

Dictio totum in fideicommissi onere adiecta completitur etiam legitimam, quæ aliàs non includeretur, c. 1. num. 137.

Dictio illa li detti est relatiua, & repetitiua, & indicat eandem, enixam, uniformem, & indiuiduam voluntatem, ut in priori dispositione demonstratam, c. 1. n. 153.

Dictionis copulatiuæ natura est plura inter se diuersa ita vnire, & coniungere, ut inter copulata uniformis inducatur dispositio, c. 1. n. 154.

Et posita inter media ampliat, & non restringit, c. 41. n. 5.

*Dictionis semper,) natura. c. 3. n. 15.
nec non perpetuò)*

Dictio, in tempo alcuno, designat tempus, & non causam, c. 3. n. 15.

Dictio omnis, quæ est vniuersalis, nihil excludit, c. 4. n. 21.

Dictio

I N D E X.

Dictio nullo iure, est *uniuersalis negatiua*, quæ omnia quamuis minima excludit. c. 4. num. 23.

*Dictio*nis etiam *natura*. c. 4. num. 23. & c. 10. nu. 19.

*Dictio*nis, præsertim *vis*, atque *virtus*. c. 8. num. 3.

Dictio dumtaxat est *limitatiua*, conf. 9. num. 7. & 13.

*Dictio*nis *taxatiue vis*, atque *virtus*. c. 9. num. 13.

... interdum, ponitur *ampliatiue* pro *dictione*, etiam, & *regulariter* stat *extensiuè*, non *restrictiuè*. c. 10. num. 12.

Dictio scilicet, videlicet, idest, sunt *restringentis natura*. c. 10. num. 12.

*Dictio*nis, vt *infra*, *natura*; & *significatio*. c. 10. num. 16.

Dictiones, si, post, vel cum, cuiusnam sint *natura*. c. 11. num. 3.

Dictio, si, & *dictio*, cum, differunt quoad *modum*, non autem quoad *effectum*; per *utramque* enim *conditio* importatur, c. 11. num. 9. & seq.

Dictio, post, illius est *natura*, vt inducat *conditionem principaliter secundum* *l. a.* c. 11. nu. 10. & c. 47. nu. 4. 10. & 17.

Dictio, non aliter, est *præcisa*, & non admittit *modificationem*. c. 11. num. 11.

Dictio dummodò *num modum*, vel *conditionem* importet. c. 26. num. 11.

Dictio super importat *hypothecam*. c. 35. num. 5.

Dictio aliàs, siue alioquin *maxima est virtutis*. c. 37. num. 2.

Vide in verb. *copula*, *substitutio*.

Dies.

Dies certus ab *in certo*, præsertim in *materia transmissionis*, quàm maxime distinguitur, c. 11. num. 2. & 3. & melius num. 18.

Dilatio.

Dilatio finitur illius *causa finita*. Idque procedit in *utraque* *dilatione*, hominis scilicet, & *legis*. c. 47. nu. 4. & c. 48. nu. 8.

Dilatio simplex data debitori ad *soluendum* sine *conuentione* super *interesse* *lucri cessantis* multum differt ab ea, quæ *dictæ conuentioni coniungitur*. conf. 50. num. 4.

... in dubio an *consecetur concessa gratia* *heredis*, vel *legatarij*. c. 52. num. 5.

Dispensatio.

Dispensatio respuit *extensiones*. conf. 16. num. 14.

... re non *integra impetrata* nullum operatur *effectum*, & cum *ratione*, conf. 36 nu. 11. in fin.

Disponens, & dispositio.

Consuetudo Neapolitana Si qua *mulier* circa *limitatam* *disponendi libertatem* obtinet etiam in *filio naturali respectu matris*. c. 1. num. 30.

Disponens videtur habere *respectum ad ordinem ipsius rei*, & eius *successionem*. c. 16. num. 24.

Disponendi facultas est *latior* per *actum* inter *viuos*, quàm *ultima voluntatis* secundum *Consuet. Neap.* c. 38. nu. 8.

Dispositio quantumuis *generalis* non includit quæ non sunt in *potestate* *disponentis*. c. 1. num. 140.

Dispositio prohibitiua, ne bona pertranseant in *Monasterium*, ubique *filii institutus religionem* ingrederetur, & in ea *profiteretur*, est *utique valida*, c. 1. num. 141. & num. seqq.

Idem ius erit, si *prohibuit*, ne bona peruenirent ad *Fiscum* propter *instituti delictum* *ibid.*

Dispositionis dubietas quibus *declaretur coniecturis*. c. 10. num. 18.

Dispositio quædam dicitur *conditionalis*, & quædam *modalis*, & inter *utramque* non paruum intercedit *discrimen*. c. 26. num. 10.

Est bene verum, *utramque* *parificari* in *egressu*.

Diuerso tamen modo, prout hic *subijcitur*. Sed in *principio* nulla *adest conuenientia*.

Disponendi post mortem habens aliquis *facultatem*, non poterit in *vita* *disponere*, nec è *conuerso*. c. 52. num. 3.

Hinc habens *facultatem* *disponendi* in *vita*, non poterit *testari* *vigore* illius *facultatis*.

Dispositio facienda post *mortem* si fiat in *vita*, non habet *effectum*, nisi *morte secuta*. c. 52. num. 4.

... &

I N D E X.

... & interim beneficiato nullum ius tribuit propter incertitudinem diei.

Vid. in verb. obseruantia.

Diues.

Diues ne in paupertatem incidat quid debeat obseruare. c. 39. num. 11.

Vide in verb. familia.

Diuisio.

Ex diuisione deuenitur ad destructionem conf. 15. n. 28.

Diuisionis beneficium quibus non competit, nec cessu facienda est.

Dictum fuit glos. quod non transit sine controuersia. c. 28. num. 10.

Diuisionis beneficio concesso fideiussoribus, & correis non gaudent plures de per se principaliter obligati secundum egregiam Roman. traditionem. c. 28. nu. 11.

Diuisio inter filios facta per patrem habet vim ultimæ voluntatis, & supremi iudicii. c. 38. num. 12.

Vide in verb. confessio in fine.

Dolus.

Dolus probatur ex coniecturis. consil. 12. num. 17.

... qui adfuit in contractu confirmato, repetitus intelligitur in sequenti contractu confirmante. c. 12. num. 19.

Dolus, & metus semel adhibitus præsumitur perseuerare. c. 12. num. 19.

Dolus, & machinatio quando arguantur, c. 12. num. 19. & 20. cum seqq.

... quando inferri dicatur etiam volenti.

... facilius præsumitur, quando contrahit quis in domo aliena, & cum persona coniuncta. c. 12. num. 21.

... ex precedentibus, & sequentibus probatur. c. 12. num. 22.

Actio de dolo quando quis adstringatur. c. 12. num. 24. & c. 41. num. 1.

Dolus matris in pulchro casu equiparatur consensui, qui operatur, ut illius bona sint obligata restitutioni dotis. conf. 14. num. 9.

Dolus, & Iudicis contemptus potissimum desiderantur in attentante. c. 19. nu. 7.

Dolus, & fraus nemini debet patrocinari. c. 49. num. 18.

... dum in aliquo actu intercedit, de dolo actio competit.

... facit interdum censeretur actum completum, licet sit omnino prætermisus. ibid.

Dolus re ipsa resultat ex enormi lesione, qui sufficit ad rescissionem. c. 56. nu. 13.

Vide in verb. pietas.

Domicilium.

Originis domicilium regulariter mutari non potest etiam de expressa voluntate. c. 1. num. 167.

... ciuitas retinetur ex munerum præstatione. c. 1. num. 168.

... videtur amitti per domicilij translationem, cum nullo modo constat de redeundi animo, nec aliqua onera præstantur in Patria, & nu. 178. & 203.

... non perditur secundum sententiam, frequentiori calculo receptam, etiam per mille annos, ubicunque verè, vel præsumptiue constat de animo in Patriam redeundi. n. 169.

Filius quamuis alibi ortus adhuc sequitur patris originem, idque à fortiori procedit, si post obitum patris domicilium transtulerit ad lares paternos, conf. 1. num. 175. & 178.

... legitimatus quoque sub eadem manet censura. c. 1. num. 176.

etiam naturalis apud Hispanos sequitur conditionem, & originem patris, non autem matris. c. 1. num. 177.

Pupillus non potest alibi domicilium constituere. c. 1. num. 179.

Fallit, si Tutoris autoritas intercedat, maxime adiuncto Testatoris præcepto, c. 1. num. 180. & 199.

Origo patris alterius loci non attenditur duobus concurrentibus. c. 1. num. 181.

Domicilium non mutatur per habitationem modici temporis, casualem, & factam non animo constituendi domicilium. c. 1. num. 182.

Origo, siue domicilium non amittitur per diuturnam habitationem, etiam mille annorum, si inhabitauerit quis negotiationis causa, & redeundi animo. c. 2. num. 9.

Dominium.

Dominium non potest stare in pendenti. c. 36. num. 6.

Do-

I N D E X.

Dominus.

- Domini interesse quomodo consideretur in materia assensus. c. 36. num. 4.*
Dominus, & vassallus, uti correlatiua non debent ad imparia iudicari. c. 37. nu. 14.
Dominus propter inuestituram verbalem iam factam tenetur ad præcisam feudi traditionem, si vassallus petat, & offerat fidelitatem. c. 48. num. 2.
Dominus quando reuocet cum iactura feudatarij, qui negligens fuit in reuocando. c. 49. num. 8.
Dominus non est milite, quem elegit, priuandus. c. 56. num. 9.
Vide in verb. ararius, fideiatis iuramentum, scientia in fine.

Donatio.

- Donatio facilius presumitur inter coniunctas personas. c. 6. num. 15.*
... facta Balio etiam cum Iudicis decreto est omnibus viribus prorsus exhausta, maximè iuramento cessante. c. 12. nu. 6.
Quod nequaquam poterit à sapiente suppleri, etiam si sit factum pactum de conficiendo instrumento ad eiusdem consilium, & cum ratione, quæ recensetur. c. 12. num. 6.
... ex quo est contractus nominatus, iccirco etiam in prohibitis venit illius appellatione. c. 12. num. 9.
... non manet sub censura, & prohibitione Velleiani attentis terminis iuris communis. declaratione tamen adhibita, de qua conf. 12. num. 10.
... manet sub censura auth: Sacramenta puberum C. si aduers. vendit. conf. 12. num. 11.
... quando imaginaria dicatur, & nullius virtutis. c. 12. num. 22.
Donatoris dicto, seu declarationi quando sit standum. c. 12. num. 22.
... quando dicatur captiosa liberalitas, ita ut omnino corruat. c. 12. num. 22.
... extorta dolo, & fraude est omnibus viribus exhausta. c. 12. num. 24.
Donandi facultas in generali facultate videtur excepta. c. 12. num. 26.
In mandato generali, & cum libera non continetur facultas donandi. c. 12. n. 26
Donare an possit uxor sine viri licenti-

- propter nobilitatem, & dignitatem viri. c. 12. num. 27.*
Donatio fiduciaria, & sic simulata non subsistit. c. 12. n. 27.
Donator si constituat se possidere rem donatam nomine donatarij, per huiusmodi constitutum transfertur possessio in donatarium. c. 26. num. 6.
... omnium bonorum presentium, & futurorū qua nam ratione nullitati subiaceat. c. 27. num. 17.
Donatarius quando post constituentis donatoris obitum illam constitutitiam possessionem amittat. c. 27. num. 9.
Donator disponere censetur in successorem ab intestato, si disponendi facultate non sit usus expressè. c. 27. num. 10.
Donatio facta uxori per Consanguineos mariti quando uni, & quando alteri ex Coniugibus queratur.
Pro perfecta huius articuli resolutione plures distinguuntur casus. c. 29. nu. 2.
... inter virum, & uxorem regulariter est prohibita. c. 29. num. 2.
Quam regulam intellige cum ampliationibus, & limitationibus, quæ subsequuntur, & num. seq.
Donatio non ignorata presumitur acceptata. c. 29. num. 3.
Vxori presenti, & acceptanti facta donatio, ut morte coniugis donantis posse confirmari, est necessaria traditio.
Sed an clausula constituti hoc euentu traditionis vice fungatur.
Duo distinguuntur casus. conf. 29. num. 7.
Donata rei possessionis traditio requiritur ultra instrumentum donationis secundum Consuet. Neap. c. 29. num. 11.
Et questionis est, an sufficiat facta traditio, quæ inducitur per constitutum. ibid.
... facta inter personas prohibitas propter merita, eatenus subsistit, quatenus merita donationi æquivalent. conf. 29. num. 12.
... excedens summam quingentorum solidorum de iure non subsistitur absque insinuatione. c. 29. num. 13.
Fallit in nonnullis casibus, qui recensentur.
Ceterum reuocatum est in controuersiam, an

I N D E X.

- an annulletur in vniuersum, vel tantum in excessu. ibid.*
- Excedens summam 500. solidorum, necessario requirit scripturam. consl. 29. num. 11.*
- Donationis albaranum, vel instrumentum donatario consignatum per donatorem, possessionem in eundem beneficiatum transferre videtur. consl. 29. n. 4.*
- Sed intellige, & declara, ut inf. n. 10.*
- ... facta à viro uxori pro alimentis est omni iure valida. c. 29. nu. 5.*
- Sed intellige cum declaratione, de qua inf. n. 12.*
- Donationis facta contemplatione matrimonij si à marito fiat retrocessio, erit nullius momenti quoad uxoris, & filiorum præiudicium.*
- Ceterum suum operabitur effectum soluto matrimonio sine sobole. consl. 33. n. 2. & 10.*
- ... facta contemplatione matrimonij parat actionem filiis nascituris ex illo matrimonio, quamuis non sint contemplati ut filij, sed ut hæredes, c. 33. n. 3. & 4. in fin. & n. 10.*
- Nec alterius tertij requirunt acceptatio filiorum nomine. ibid. n. 3.*
- Et pariter ampliatur ut n. 3. & seq.*
- ... facta cōtemplatione matrimonij quare reuocari non possit, consl. 33. num. 4. & 10.*
- ... facta contemplatione matrimonij dicitur ob causam, & sine qua matrimonium alias contractum non fuisset. c. 33. n. 5.*
- ... facta filio matrimonij contemplatione fauorem respicit multorum, nedum ipsius filij donatarij. c. 33. n. 6.*
- Donationis coniectura ex sanguinis coniunctione oritur etiam inter collaterales. c. 33. n. 7.*
- Quod sine controuersa admittunt omnes, quando alia prababilis coniectura considerari non potest.*
- Et hæc traditio sic qualificata procedit etiã in extraneo secundum Dec.*
- ... respiciens commodum donatarij, & tertij, non dicitur simplex. consl. 33. n. 8.*
- Donatio manet extra terminos repetitionis. c. 33. n. 9.*
- Donata res contemplatione matrimonij acquiritur filiis uti filiis, etiam si sit adiecta stipulatio pro hæredibus. c. 33. n. 9.*
- Donatio inducitur ex sola descriptione in personam coniuncti. c. 33. n. 5.*
- Hæc bona in æstimo posita remanent obligata pro dotis restitutione. ibid.*
- Donatio facta cum debitis contractis usque ad illum diem, manebit exempta à potestate contrahendis, siue à futuris. c. 35. n. 5.*
- ... potest esse vera; sed facta in fraudem, præsertim si donator sit infirmus. c. 38. n. 1.*
- ... adiecta in contractu venditionis dicitur colorata. ibid.*
- ... in dubio non præsumitur simulata, neque fraudulenta. c. 38. n. 2.*
- Nisi adsit causa id præsumendi.*
- Donationem omnium bonorum subsistere, est iuris satis indubitati. c. 38. n. 4.*
- Per eam veniunt presentia, non autem futura. ibid.*
- quando sit præsumenda fraudulenta. c. 38. n. 6. & 7.*
- Donatarius omnium bonorum quando teneatur ad onera. c. 38. n. 6.*
- ... omnium bonorum facta à sorore in beneficium fratris, exclusa alia sorore masculiata, fuit per Sacrum Consilium iudicata valida in terminis eiusdem Consuetud. ex præsumpta causa, quæ recensetur. c. 38. n. 8.*
- Et quid in casu posito per Dom. de Franchis in marito existente infirmo. c. 38. n. 12.*
- Donationis facta tempus attenditur, & non casus superueniens, qui resisteret faciendæ. c. 38. n. 12.*
- ... facta à continuo infirmo, qui communiter existimabatur cito moriturus, quomodo fuit iudicata per S. C. Afflicto contradicente. c. 38. n. 12.*
- ... inter viuos quomodo distinguatur*

Rr tur

I N D E X.

sur à donatione causa mortis, si utraque sit in vita. c. 52. n. 3.
Donata, vel debita ex Principis beneficio sunt immunia à patris usufructu. c. 56. n. 10.
Vide in verb. error, extraneus, Prælati, simulatio, vestes in fin.
Dos.
Dotis priuilegium, de quo in anth. res, quæ C. commun. de lega. commemoratur. c. 6. n. 1.
Memorata auth. res, quæ C. comm. de legat. dispositio procedit in subsidium, utpotè non existentibus bonis liberis; sed dumtaxat fideicommissis subiectis. c. 6. n. 6.
Obtinet insuper in dote verè soluta, non autem in ea, quæ mera nititur confessione, & de ratione. c. 6. n. 7.
Sed quid si lapsa sint fatalia opponendi de dote non numerata? ibid.
Eiusdem authent. limitationi modò relata adnectitur sublimitatio, quæ tamen in dubium reuocatur, nec non ingeniosè exploditur. c. 6. n. 8.
Dict. auth. res, quæ dispositio ubi fundata? c. 6. n. 17.
Dotis promissio, quæ non autecedit; sed subsequitur matrimonium, vix effugit sinistra coniecturam. c. 6. n. 10.
Dotis receptæ confessio non semel importat donationem, etiam si præcesserit illius constitutio, siue promissio. c. 6. n. 16.
Dotis promissor si non sit debitor, nec sit stipulatus sibi dotem restitui, intelligitur illam promississe animo donandi. c. 33. n. 5.
Idque à fortiori procedit promissore existente coniuncta persona. c. 33. n. 5.
Doti equiparatur promissio facta propter nuptias contrahendas. ibid.
Dos, & quarta attentis terminis Consuetudinis Neapolitanæ peti non potest absque dotali instrumento. conf. 53. n. 1.
Dotis tamen solutio non obstante hac Consuetudinis exorbitantia probari potest per quinque testes, & per Partis confessionem, & per partitam Banci.

Et amplius nostri Regnicolæ superaddunt cautelam, ut petatur, condemnari heredes mariti ad consciendum instrumentum, & unico contextu probari solutionem per testes, & ita alias decisum. n. 1. & 5.

... promissa constitui in stabilibus, & annuis redditibus habetur pro constituta. c. 53. n. 2. & seq.
Vide in verb. causa, dolus, extraneus.

Ecclesia.

Ecclesia, & personæ Ecclesiasticæ quando instituuntur heredes, ligantur consuetudine, & statuto laicorum in bonis temporalibus. c. 30. n. 14.
Et si excludantur à lucro, non possunt conquiri, cum hoc non sit aduersus libertatem Ecclesiæ. ibid.
Ecclesia Romana habet directum dominium, & ciuilem possessionem vniuersitatis huius Regni. c. 34. n. 8.

Electio.

Electio perperam facta ut pæiadicium inferat, quæ sint necessaria. c. 32. n. 11.
... ius non tribuit, non perfectis substantialibus. c. 42. n. 4.
... vnius remedij nõ tollit alterum, quando utrumque tendit ad executionem. c. 54. n. 4.

Emptor.

Emptor, qui dicitur singularis successor, in venditoris Autoris sui ius succedit. c. 19. n. 3.
Emptor feudi cum Regio assensu in hoc Regno iuramentum præstare non tenetur. c. 47. n. 6.
Emptor præuio Regio assensu non tenetur fidelitatis iuramentum præstare secundum morem, qui in hoc Regno inualuit. c. 48. n. 3. & 4.
Vide in verb. annus, clausula, creditor, debitor, deportatus, fidelitatis iuramentum.

Episcopus.

vide in verb. denominatio.

Error.

Error potius, quam donatio præsumitur. c. 12. n. 22.

Error

I N D E X.

Error, seu *ignorantia præsумitur data enormi laesione*. c. 56. n. 13.

Vide in verb. confessio.

Euietio.

Euietio ex rei natura proficiscens non debetur cessante speciali promissione, c. 8. n. 1. & 4. sed limita ut infra n. 9.

Exactor.

Exactores publici non possunt pecuniam exactam in aliam pecuniæ speciem mutare, nec in propriam utilitatem conuertere. c. 22. n. 1.

... *tenentur de lata culpa, nedum de dolo, si aliquid pro mercede consequuntur.*

... & *etiam de leui, si penes eosdem pecuniæ deponantur, & deponentium, & depositariorum gratia.*

... *de casibus autem fortuitis regulariter non tenentur, nisi in tribus casibus relatis. ibid.*

Exceptio.

Exceptio tacite reiecta censetur per processum ad ulteriora, licet super ea non sit specialiter prouisum. c. 4. n. 16.

Exceptio plenè discussa, & reiecta in iudicio summario, nec proponi poterit per viam actionis in iudicio ordinario, nam obstabit hoc casu exceptio rei iudicata. c. 4. n. 31.

Excipientem, non est necesse, aliquid petere, quando ius ipsius directè opponitur iuri agentis. c. 7. n. 10.

Ex quo hoc euentu tenetur Iudex per modum causæ pronunciare. c. 7. n. 10.

Blad. declaratio adnectitur ad eandem, si inter me. c. 7. n. 10.

Postremò notabili distinctione resoluitur præsens controversia, ex qua remouetur contrarium, & pariter commemorata lex recipit declarationem. consil. 7. n. 11.

Exceptiones in facto consistentes sunt declaranda. c. 15. n. 7.

Exceptio minime denegari poterit ei, cui datur actio. c. 15. n. 30.

Exceptio, tua non interest, impedit litis ingressum. c. 26. n. 13. in fine.

Exceptio pacti non concernentis venditionem rei feudalis valide apponi potest. c. 49. n. 19.

Exceptio rei iudicata ut locum habeat, triplex identitas requiritur de qua. c. 4. n. 15.

... *rei iudicata quando præ ceteris obstet* conf. 4. n. 23. & 24. cum seqq. usque ad finem.

... *rei iudicata, quando est liquida, & notoria, non est ad merita causæ reijcienda*. c. 4. n. 34.

Quando autem in promptu constare dicatur, paucis insinuat. c. 4. n. 45.

... *rei iudicata obstabit etiam si in consequentiam aliquid ex re iudicata inferatur*. c. 7. n. 9.

... *rei iudicata an obstet petenti totum, & succumbenti, si velit postea petere partem, vel obstet in reliquo obtinenti partem*. c. 9. n. 5. 10. 11. 12. & 13. ubi triplex adnectitur declaratio.

Absolutio tacita in his casibus videtur inducitur secundum Accurs. c. 9. n. 5.

... *rei iudicata quando opponenda, qua omissa, an articulus aliàs decisis possit iterum iudicari, & reuocari sententia, si constet de illius errore*. c. 9. n. 11.

... *rei iudicata in fundo ex causa dominij obstat in illius usufructu, & cum ratione*. c. 9. n. 12.

... *rei iudicata non obstat, nisi ex sententia de necessitate inferatur decisio. ibidem.*

... *rei iudicata quando locum habeat*. c. 21. n. 3.

Excommunicatus.

Vide in verb. fori iudicatus.

Exemplum.

Exemplum non probat, nisi in casu posito. c. 36. n. 18.

Quomodo autem fiat secundum Consuetudinem Neapolitanam. ibid.

Exemptio.

Locus nullus à Ciuitate præsумitur exemptus.

Hinc contradicenti incumbit onus probandi. c. 58. n. 3.

Vide in verb. delictum in fi.

Exequutio.

Executio incipit à literarum executorialium expeditione, siue relaxatione. c. 28. n. 4. circ. fin.

Rr 2

Exe-

I N D E X.

Executor.

Executor testamentarius sicut in alium potest possessionem transferre, sic etiam ex licentia sibi à Testatore tacite præstita capere valet possessionem propria auctoritate. c. 1. n. 53.

Exequutor si possidet, potest transferre dominium, & possessionem. c. 7. n. 6.

Sed quid dicendum de possessione, quæ transfertur per constitutum? ibid.

Vide in verb. argumentum in princ.

Exheredatio.

Exheredatio an trahatur ad bona fidei commissio supposita, anceps est questio, ut non immerito de ea addubitauerit Doctiss. Card. Mantica.

Idem de feudo dicendum, super quo differit Andr. relatus. c. 3. n. 27.

Exheredationis iusta causa est: quia filius est maleficus, & cum maleficis conuersatur. c. 30. n. 3.

Causæ non sunt restrictæ in hac exheredationis materia, vel simili, & cum ratione, quæ recensetur. c. 30. n. 7.

Exheredatio repellit filium etiam à bonis antiquis subiectis consuetudini. c. 30. n. 10.

Expressum.

Expressum dicitur, quod ex mente, vel coniecturis colligitur. c. 60. n. 6.

Extensio.

Extensio non fit in casibus, qui non dependent ex sola disponentis voluntate. c. 16. n. 11.

Quo euentu enunciativa verba nil operantur, & cum ratione.

... quæ fit de gradu ad gradum, est magis exorbitans, quàm ea, quæ fit de persona ad personam. c. 16. n. 14.

... ex verosimili testatoris mente omnino cessat in assensu secundum Lanar. c. 17. n. 11.

Vide in verb. assensus, dispensatio, substitutio.

Extraneus.

Extraneus promittens dotem pro muliere quando videatur dare animo donandi. c. 33. n. 5.

Factum.

Factum ex legitima causa in contractu non deductum an possit legitime per testes deduci. c. 12. n. 24.

Factum proprium refragans publicæ utilitati iure publico introductæ quilibet potest infringere. c. 49. n. 4.

Falsitas.

Falsitatis requisita. c. 13. n. 4.

Falsitas non in substantialibus, sed circa extrinseca consistens non est alicuius considerationis.

... quando actu non nocuit, potuit tamen, & sic potentialiter nocere, datur actio falsi. ibid.

Falsitatis præsumptio quo pacto elidenda. c. 37. n. 17.

Eius imago, immò perfecta probatio unde inducatur.

Fama.

Fama publica delictum non probat, nec est sufficiens ad condemnandum. consil. 3. n. 31.

Familia.

Familie nobilitas conseruatur diuitijs. c. 1. n. 129.

Vide in verb. substitutio in fine.

Feudum, & feudatarius.

Feudalia non veniunt appellatione bonorum. c. 9. n. 8.

... nec hereditatis nomine.

... neque dicuntur portio hereditatis. ibid.

... non effugiunt contributionem onerum hereditariorum, & ita iudicatum. c. 9. n. 10.

Minor ætas in Feudatarijs fuit sub gubernio Excellentissimi Comitiss Olivares prorogata usque ad ann. 18. consil. 12. n. 2.

Feudataria minor dum nubuit, finitur Balia tue cõcludenti ratione per Andr. assignata, ac dissoluto matrimonio reinci-dit in eundem, si adhuc in minori existit ætate. c. 12. n. 3.

Feudatario nequaquam licet immutare formam feudi, & consequenter nec multiplicare feudum indiuiduum in plura feuda. c. 15. n. 11.

Feudum unum, velut Comitatum, & id genus constituunt plura Castra, quæ tanquam

I N D E X.

tanquam membra à capite regulantur.
c. 15. n. 14.

Feudi successor non potest plus iuris consequi, quam Antecessor habebat. conf. 15. n. 16.

Feudum dum reuertitur ad Regem, omnino eximitur seruitute. c. 15. n. 16.

Et cum eadem libertate transfertur in Concessionarium. n. 16.

Feudi diuisio si inducatur per feudi alienationem, qualitas hæc est Regi exprimenda. c. 15. n. 23.

... exposulat etiam particulare Principis priuilegium. c. 15. n. 24.

Feudum est homo mutus, & loquitur per feudatarium. c. 15. n. 27.

... potest re incidere, seu deuolui ad Regem bifariam, vel titulo singulari, vel uniuersali. c. 15. n. 28.

Et unus modus ab altero quàm maxime distat, ut subiicitur ibid.

... ad Regem deuolutum, & ab eodem concessum an sit semper nobile, & quaternatum, & nùm primam retineat naturam. c. 15. n. 29.

Ex distinctione hic relata resoluitur questio.

... deuoluto ad Regem, qualitas feudalitatis tantum extinguitur, cetera incorrupta, integra que remanent, & cum ratione.

... quando est restitutioni subiectum, non potest alienari in præiudicium successoris, ea ratione, quia unum non habet ab alio. c. 16. n. 2.

... videtur datum ex tunc à principio concessionis sequentibus successoribus.

... deferitur ex legis prouidentia, & Principis munificentia, & sic non successione iure.

Feudorum successio secundum Constitutionem, ut de successione deferretur usque ad tertium gradum inclusiue. c. 16. n. 14.

Quæ postmodum ex gratijs particularibus ampliata fuit usque ad quartum gradum, habentem tamen qualitates hic descriptas.

Feudi natura unde, & quando desumatur c. 16. n. 19.

Quid sit.

Feuda omnia in Regno præsumuntur hereditaria.

Quam traditionem amplia.

Infeudationis forma communis secundum And. in hoc Regno est pro se, & heredibus. c. 16. n. 19.

Feudum ex pacto non est idem in utroque Sicilia Regno secundum Frecc. c. 16. n. 19.

Feudi natura nunquam mutata, seu alterata præsumitur.

... hereditarium deberi nobis ex pacto, & prouidentia, & simul esse hereditarium absque hesitatione admittit Cameraarius. c. 16. n. 20.

... est ex pacto, & prouidentia, si concessio fiat pro se, & filijs, etiam non expresso nomine filiorum secundum And. c. 16. n. 21.

Quam Feudista decisionem declara, & distingue, ut hic. c. 16. n. 21.

Feudi natura à prima infeudatione assumpta semper manet eadem, quamuis in subsequentibus concessionibus non exprimatur.

... natura si ab initio erectionis sic fuit assumpta, ut non transeat, nisi ad filios uti heredes, ex stipulatione postea superueniente pro se, & filijs adducenda maneat, & filij uti heredes intelliguntur vocati. c. 16. n. 21.

Feudum semper cum qualitate hereditaria pertransit, quando in dispositione ponitur verbum illud, heredibus. conf. 16. n. 22.

Quo euentu successor debet esse heres ultimi morientis.

... hereditarium constituitur, qualibet verbo expresso denotante heredem secundum Camer. c. 16. n. 22.

Nec officit hoc casus si filij, vel masculi tantum exprimantur, & cum ratione.

Nam qualitas hereditaria non mutatur.

... unum, & idem potest dici hereditarium respectu habito ad diuersas personas. c. 16. n. 23.

Feudum, de quo agitur, attentata lege municipalis huius Regni est hereditarium. c. 16. n. 25.

I N D E X.

- Feudi successio secundum Constitutiones, & Capitula Regni tertium non egrediebatur gradum. c. 17. n. 1.*
- ... *fuit deinde ampliata, & prorogata per gratias particulares huic Regno indultas.*
- Feudum unicum attentis diuersis respectibus potest dici ex pacto, & etiam hereditarium secundum Camer. c. 17. n. 8.*
- ... *post possessoris obitum reperitur in alterius dominio. c. 17. num. 16.*
- Feuda omnia etiam ex pacto, & prouidentia in primo acquirente habent vim feudi hereditarij. c. 17. num. 18.*
- ... *ex pacto, & prouidentia illius est natura, ut possessor sibi, non autem sequentibus vocatis, qui proprio iure nituntur, possit praeiudicare. c. 23. num. 3.*
- Feudi concessio multum distinguitur à sola, & nuda priuilegij concessione. c. 23. num. 5.*
- Feudi tenuta, & naturalis possessio potest ex Testatoris dispositione esse apud Legatarium, quousque sibi feudi aestimatio legata praestetur, quamuis feudi dominium spectet ad alium. c. 26. n. 13.*
- Feudi hereditarij dispositio absque regio assensu subsistit quoad fructus conf. 26. num. 13. circ. fin.*
- Feudum natura semper firma manet iuxta primæ inuestituræ tenorem, exceptis ijs, in quibus postmodum expresse alterata reperitur. c. 27. num. 16.*
- Feudum dicitur vniuersitas facti, non iuris, habens sub se diuersos agros secundum Andr. c. 34. num. 2.*
- At secundum glos. feudum est nomen iuris.*
- Feudatarij obitu denunciato, per Regiam Curiam fit solita inquisitio de valore feudi propter releuium. c. 34. num. 3.*
- Feudatarius intrando unum, videtur habere omnium possessionem. c. 34. n. 7.*
- Feudi alienatio quando ob Regis assensum est nulla, ab eodem alienante poterit reuocari. c. 37. num. 12.*
- Feudi alienatio adhuc non roborata regio assensu uti fit iudicanda. c. 37. nu. 13.*
- Feudatarius si citatus contumax efficiatur in nō comparendo statim amittit exercitum iurisdictionis, & expediuntur prouisiones super sequestro possessionis Terrarum quoad iustitia administrationem. c. 43. num. 2. & 6.*
- ... *amplius perdit feudi possessionem per contumaciam, & infordescens in contumacia post annum, amittit etiam proprietatem.*
- ... *per contumaciam amittit iudicaturam.*
- ... *latitare dicitur persistens in contumacia.*
- ... *contumax non potest in Curia comparere sine dedecore.*
- ... *contumacis iurisdictionem Curia exercet.*
- ... *fructus tamen non sequestrantur.*
- Feudatarius potest vendere fructus feudi ad modicum tempus, vel ad vitam ipsius, vel pro tempore, quo feudum apud eundem permanserit. c. 44. num. 2.*
- Feudi commutatio de uno ad alium est interdicta per quamlibet contractus speciem, nisi regius intercedat assensus. c. 44. num. 4.*
- Feudum reluctantibus vasallis non potest alienari. c. 44. num. 5.*
- Nisi adsit Consuetudo in contrarium iuncta cum Regio assensu, quæ viget in hoc Regno.*
- Feudo cum iurisdictione vendito siue à Rege, siue à Barone possunt vasalli infra certum tempus proclamare ad libertatem, & contendere, ut in Regio conseruentur dominio, & rationes recensentur. c. 44. num. 6.*
- Feudi Dominus potest absque assensu disponere, vel aliter contrahere, quando ius in re non constituitur. c. 44. num. 15.*
- Hinc infertur ad fructuum dispositionem.*
- Feudalem contractum reuocandi uterque ex contrahentibus liberam habet facultatem ante assensus impetrationem ex particulari huius Regni sanctione. c. 49. num. 2.*
- Feudali contractu reuocato restituitur emptori pretium cum usuris, & venditori res una cum fructibus, & cum ratione. c. 49. n. 3.*
- Feudalis contractus reuocatio per legem huius Regni inducta, ratione, utilitateque publica est subnixæ. c. 49. num. 4.*
- Feudi*

I N D E X.

Feudi reuocandi facultas fundata super iure speciali, facit, ut ipsa semper inconcussa permaneat, tolluntur autem pacta eidem facultati quouis modo contraria, conf. 49. num. 5. & 11. in fi. ubi assertur punctualis Frec. traditio.

Feudalis contractus initus sine assensu, q̄ producat actionem pro illius reuocatione, c. 49. n. 8.

... contractus si nullitatis vitio sit aspersus ob defectum assensus, omnia pacta in contrarium quouis modo concepta in irritum cadunt, c. 49. n. 8. in fin. & n. 13. & 14.

Feudorum, quae dantur propter seruitia Reip. praestanda, est prohibitum commercium absq; Reg. assensu. c. 49. n. 10.

Et si alteri legentur an debeatur aestimatio.

... processerunt à publico.

... appellantur à iure ciuili militia.

... habuerunt initium ex Imperiali munificentia.

Feudi reuocatio quando fit à venditore, unum ius est constitutum circa accessoria diuersum ab eo, quod viget, emptore reuocante secundum unam opinionem, c. 49. n. 12. quae tñ confutatur, ibid. n. 18.

Feudi quauis machinatio, nedum alienatio est inhibita de iure communi feudorum. c. 49. n. 14.

Eadem prohibitio est confirmata de iure Regni, necnon aliquid noui inductum.

Feudalis contractus ante assensus impetrationem stat in finibus prohibitionis, & manet aspersus vitio nullitatis, quauis adsit spes reconualidationis.

Feudum vendere promittens, ad nihilum tenetur non impetrato assensu, conf. 49. n. 17.

Feuda pro militia fuerunt adinuenta. c. 56 n. 6.

Feudatario debetur subuentio à vassallis, secundogenito militante, c. 56. n. 10.

Vide in verb. actio, alienatio, bona, clausula, curator in fin. parens, praelatio, successio.

Fideicommissum, & fideicommissarius.

Fideicommissario constituto executori dici-

tur licentia tacite tributa capiendi possessionem propria auctoritate. Cui hoc euentu competit remedium l. fin. C. de edict. diu. maxime si nō sit locus detractioni legitima, vel trebellianica. c. 1. n. 55.

Fideicommissum factum de hereditate restituenda comprehendit etiam legitimam, quae tamen filio legitimo, & naturali incolumis remanet ex ratione fundata in defectu potestatis, conf. l. n. 110 conferunt etiam posita infra sub num. 118.

Onus fideicommissi ab initio successionem minuit. c. 2. n. 8.

Fideicommissum, vel aliud relictum censeatur ademptum, & reuocatum ex subsequenti odio, vel inimicitia. consil. 3. nu. 10.

Idq; bifariam ampliatur, & n. 11.

Declaratur traditio Barbof. insignis l. C. Hisp. & n. 16.

Bona fideicommissi vinculo obnoxia quauis fuerint detenta per heredem grauatum; nihilominus semper retinent nomen hereditatis fideicommittentis. c. 3. n. 24.

Molin. & Peralt. inuicem contrarij in articulo illo, an fideicommissum censeatur reuocatum ex subsequenti inimicitia ex causa delicti, quod superuenit post mortem Testatoris. c. 3. n. 26.

Substitutus per fideicommissum si grauatum occidat, facit mortis conditionem existere, attamen ipse relictum non consequitur secundum Palaez opinionem. c. 3 n. 27.

Eminen. Cardin. Mantic. traditio super num. preced. commemorata reassumitur, melius expenditur, & declaratur. c. 3. n. 27.

Fideicommissum propter inimicitiam, quae post testatoris fideicommittentis obitum intercessit, non dicitur reuocatum, nec extinctum, & de ratione. consil. 4. num. 11.

Ceterum ab honorato retineri non potest, sed ab eo auferitur tanquam ab indigno.

Fideicommissi exceptio potest replicatione repell-

- pelli, in qua veniunt rationes, & causæ
 quomodolibet replicati competentes. c. 5.
 n. 7.
- Fideicommissarius, & substitutus quando
 possit propria auctoritate possessionem
 capere, & sine vitio. c. 7. n. 3.
- Fideicommissum transmittitur ad filios
 substituti ad diem certum, quamvis de-
 cesserit ante illius aduentum. c. 11. n. 2.
 & seq.
- Fideicommissum reciprocum versatur in-
 ter plures honoratos, quando ultimus
 ex illis moriens grauatur in tota re, vel
 integra quantitate. c. 11. n. 6.
- In substitutione fideicommissaria an plu-
 ralitas resoluitur in singularitates, re-
 missive. ibid.
- Fideicommissum reciprocum censetur in-
 ductum inter plures vocatos expressè,
 vel tacitè ex mente testatoris, maxime
 concurrentibus coniecturis. c. 11. n. 11.
- Et sufficientes coniecturæ dicantur hic re-
 late.
- Fideicommissum simplex, & absolutum,
 idest in omnem casum censetur indu-
 ctum, quando in eo est adiecta ratio, ut
 bona conseruentur in familia. consil. 17.
 n. 9.
- Fideicommissio bona subiecta alienari ne-
 queunt.
- Fideicommissio subiecta res vendita ab eor-
 dem venditore poterit reuocari. c. 48.
 n. 4.
- Fideicommissi conditio ante mortem gra-
 uati non purificatur, si facultatem
 habet restituendi post mortem, & eli-
 gendi fideicommissarium. c. 52. n. 4.
- Et si elegerit in vita poterit electionem
 mutare.
- Fideicommissa perpetua, siue Maioratus
 ex quo instituuntur in familia grati-
 am, statim deferuntur substitutis, non
 expectata morte naturali Monachi
 grauati. c. 60. n. 8.
- Fideicommissum simplex conceptum sub
 conditione si sine liberis multum di-
 stinguatur à perpetuo facto contempla-
 tione familia. c. 60. n. 6.
- Vide in verb. actor, argumentum in princ.
 milies.
- Fideiussor, & fideiussio.
- Fideiussor veditoris adhibitus pro euic-
 tione secundum opinionem Ign. & Boich.
 quam nonnulli alij subsecuti sunt, ad-
 huc gaudet retractus beneficio. Ob ratio-
 nes commemoratas. c. 8. n. 1. Quibus ta-
 men occurritur infra n. 5. & 6.
- At contraria sententia, quam veriore[m]
 appellat D. Author, nititur auctori-
 tate Tiraq. & aliorum, & firmis stabili-
 tur fundamentis, de quibus, n. 2. & seqq.
- Pro qua etiam expenditur cap. constitu-
 tus de restit. in integr. n. 2. & 4. in fine
 & n. 6.
- Fideiussor censetur consentire contractui,
 pro quo adhibetur. ibid. n. 2.
- Et hic consensus est adeo efficax, ut exclu-
 dat collateralem à iure retractus, & n. 6.
- Cum ita consentiens censeatur etiam ipse
 quoad sui præiudicium vendere secun-
 dum eundem Tiraq. c. 8. n. 2.
- Fideiussor euictionis propter dupla stipu-
 lationem ad quid teneatur. c. 8. n. 2.
- Euictioni generali, & verbis pregnantibus
 factæ aperitur locus ipso fideiussore
 retrahente ex propria persona, nedum
 extraneo euiciente. c. 8. n. 3.
- Fideiussor ex forma obligationis tenetur
 interdum, uti principalis. c. 8. n. 7.
- Fideiussores plures an in aliqua obligatio-
 ne unico contextu, & simul intercedant,
 vel successiuis vicibus, siue diuersis tem-
 poribus, non parum interest. c. 28. n. 8.
- Fideiussor in dubio non præsumitur ido-
 neus. c. 28. n. 8.
- Fideiussori, item correo soluentibus quan-
 do sit facienda cessio. ibid. n. 10.
- Fideiussores interdum ex forma obligatio-
 nis, & ex amplissimis renunciationum
 clausulis non distinguuntur à principa-
 libus obligatis. c. 28. n. 10.
- Fideiussio de non discedendo ab aliquo loco
 quam conditionem virtualiter, & im-
 plicitè complectatur. c. 55. n. 2.
- Fideiussio intelligitur præstita secundum
 naturam, & qualitatem negotij.
 ... non extenditur ultra verborum for-
 malitatem. c. 55. n. 2.
- Fideiussionis stipulatio est strictissimi iu-
 ris. c. 55. n. 2.
- ... non

I N D E X.

... non ampliatur ultra causam in ea contentam, idque fusè exornatur. *ibid.*

Fideiussor pro Castellano de fideliter custodiendo Castrum quando teneatur de robaria facta ab eodem Castellano, *ibid.* circa fin.

... de Iudicatum soluendo in tali causa liberatur perempta instantia.

... non tenetur in causa appellationis.

... non censetur se obligasse in plus, quam per Iudicis decretum prouisum reperitur. c. 55. n. 3.

Fideiussio de non discedendo non continet aliam de accedendo. *ibid.*

Fideiussio de non discedendo ab aliquo loco quomodo distinguatur ab ea de accedendo ad eundemmet locum, & quando una impediatur, vel aperiat alteri locum. c. 55. n. 4.

Fideiussio non est absque causa prestada, nec cautio extorquenda. c. 55. n. 9.

Fideiussor quando ex termini prorogatione liberatus censeatur. c. 55. n. 10.

Vide in verb. diuisso.

Fidelitatis iuramentum.

Fidelitatis iuramentum quando incipit in Regno prestari ab emptoribus. c. 15. n. 15.

Prafati iuramenti non prestiti vitium est purgabile. *ibid.* n. 3.

... quamuis remitti possit, non tamen est leuis solennitatis, cum sit requisitum necessarium. c. 37. n. 11.

... ut possit per alium prestari, speciale requiritur mandatum. c. 37. num. 15. in fin.

Sic etiam ad illud recipiendum, & cum ratione. *ibid.*

... prestatur in manibus Domini. *conf.* 37. n. 16.

Fidelitatis iuramentum non erat tempore coarctatum. c. 47. n. 5. & 7.

... ut prestet emptor, & à vasallis assecuretur infra certum tempus, fuit nouissime introductum per Regiam Cancellariam, & deinde per Regiam Pragmaticam aliquo qualiter immutatum. *conf.* 47. n. 6. & 14.

... ut prestetur, necessaria est Domini petitio, siue interpellatio. c. 48. n. 2. & 4.

Fidelitas virtualiter offerri videtur, dum petitur inuestitura. *ibid.*

Fidelitatis iuramentum dumtaxat prestatur pro feudo, quod successionem quaritur. c. 47. n. 6. & c. 48. n. 3. & 4.

Fidem fallere est admodum graue. c. 49. n. 12.

Filius, & filiatio.

Filij naturalis appellatio habita à patre in suo testamento cuius sit effectus. c. 1. n. 23.

Filius naturalis non impugnatur testamentum paternum, nec ei debetur legitima ex bonis patris naturalis, c. 1. n. 24. 90. & 106.

Filius etiam spurius est possessionis capax. c. 1. n. 27.

Filius naturalis legitimationis beneficio validius iuuatur respectu matris. c. 1. n. 30.

Filius verè naturalis quis dicatur. n. 31.

Apud Hispanos ex veteri Consuetudine est prescripta impunitas delicti carnalis, seu stupri habiticum vidua. c. 1. n. 31.

Filijs naturalibus adhuc non legitimatis nulla competit legitima. c. 1. n. 64.

Filij legitimitas per rescriptum Principis est obtinenda ad patris instantiam, & de illius consensu expresso, & cum ratione, c. 1. n. 65. & 97.

Filij pariter requiritur assensus, cum inuitus legitimari non possit. c. 1. n. 65.

*Sed quid in infante? *ibid.**

Filius cum ignominia institutus dicitur, si cum instituitur, naturalis tantum appellatur. c. 1. n. 68.

Institutio filij naturalis non operatur effectum, neque scientiam legitimationis in patre, & cum ratione. c. 1. n. 68.

Filij ex iustis nuptijs procreati quare in Instit. in tit. de adopt. sint naturales appellati. c. 1. n. 69.

Naturalis post legitimationem quomodo appellandus. c. 1. n. 69.

Filius etiam legitimus apud Hispanos appellari naturalem est assertio prorsus falsa. c. 1. n. 69.

... naturalis in defectum legitime proles potest de iure communi in uniuersum heres institui, salua tantum Parentibus

I N D E X.

- bus legitima, quæ secundum leges Tauri potest etiam ab ascendentibus auferri.* c. 1. n. 91.
- ... *naturalis tantum quomodo differat à legitimo quoad successionem patris testamentariam, num scilicet possit tantum unus, quantum alter capere ex substantia paterna,* c. 1. n. 98. & 112.
- Naturalis, non existente legitima sobole, succedit patri ab intestato in duabus uncijis, sed ea superexistente in alimentis tantum.* c. 1. n. 99.
- Quilibet illegitimus est capax cuiusvis relictus, dummodo non factus à parentibus.* c. 1. n. 99.
- Spurius intelligi potest omnis illegitime natus; non tamen ex concubina domi retenta.* c. 1. 102.
- Legitimus quisque nascebatur ante legem civilem.* c. 1. n. 103.
- ... *qui renunciauit paternæ hereditati, si instituitur à patre, cõpellitur quoduis onus, & grauamen subire.* c. 1. n. 112.
- Filia licet in casu hic relato contra patris voluntatem nõ consequatur legitimam, nihilominus si ab eo fuerit instituta cum onere restituendi, illam retinebit exemptam à dicto restitutionis onere;* c. 1. n. 117. *Sed id non transit absque dubietate, ut infra* n. 119.
- Filio de iure est debita legitima, sed non omni filio.* c. 1. n. 117. & 118.
- Filiæ portio aliqua debita per statutum, subrogatur in locum legitime sibi olim debita de iure communi.* c. 1. n. 119.
- Quæ si fuerit minus legitima, poterit secundum aliquos agi ad eius supplementum.* ibid.
- Nedum pietati paternæ; sed sensui cuiusvis mortalis repugnare videtur, ut minus dilectus, & fortè incognitus præferatur filio magis dilecto.* c. 1. n. 138.
- Filius in aliquibus est deterioris conditione, quàm extraneus, & est famigerata traditio apud Andr. & ceteros Feudistas.* c. 1. n. 146.
- ... *emancipatus consentiens alienationi facta per patrem, repellitur à retractus beneficio, præterquam si fuerit minor, quo euentu sibi consulitur per viam re-*
- stitutionis in integrum.* c. 8. n. 4.
- Filij filiorum quando ex testamento vocantur, ex tacita mente, vel coniecturis dumtaxat inuitati, & substituti intelliguntur suis parentibus, non autem ad inuicem, nec filij unius essent substituti patruo, nec è contra.* c. 11. n. 4.
- Filius fam. inuitatus ad aliquod emolumentum absque patris contemplatione factum in contractu, vel ultima voluntate, illud consequitur etiam si non sit parentis heres.* c. 11. n. 11.
- Filij sicum qualitate mascul. nominentur, adhuc uti heredes censentur vocati secundum glos. communiter receptam.* c. 16. n. 21.
- Præsertim si rei natura id exposulet.* ibi.
- Filij succedunt in feudo uti ex pacto, & prouidentia etiam si in eo sint vocati heredes masculi.* c. 17. n. 9.
- Sed contra infra* n. 14.
- Filius, & vasallus in quo parificentur.* c. 30. n. 5.
- Filij matris heredes non sunt sui.* conf. 30. n. 13.
- Filius recipiendo legatum, iudicium defuncti patris dicitur comprobare.* c. 30. n. 11.
- Idque procedit etiam in simplici petitione, per quam filius se excludit à querela.* ibidem.
- ... *legatum eligendo non potest bonorum possessionem contra tabulas petere.* ibid.
- Filius adhuc patre viuente dicitur Dominus.* c. 38. n. 8.
- Filius spurius est capax institutionis, si instituiatur casu, quo à Principe legitimabitur, & subsequuta legitimatione paternam consequetur hereditatem.* c. 51. n. 2.
- Quod obtinet etiã in filio Sacerdotis.* ibid.
- Filius iuxta iuris præsumptionem procreatus intelligitur ex viro, & non ex adultero, etiam si mater contrarium affirmaret.* c. 51. n. 4. *Sed declara, ut num. seq.*
- Filij spurij legitimatio facta ad instantiam patris viuentis valida est etiam nemine citato.* c. 51. n. 3.
- Idque obtinet, etiam si fiat post patris obitum*

I N D E X.

- rum, precedente tamen illius mandato, etiam Agnatis non citatis, dummodo non supersint filij legitimi, & naturales. c. 51. n. 3.
- Nec hoc casu erit in precibus facienda mentio de Agnatis.
- Qui nuncupatim nominandi essent in casu posito, ibid. circa fin.
- Filiationis presumptiones aliquot recensentur. Quae erunt sufficientes etiam in petitorio, nedum possessorio. c. 51. n. 6.
- Filius an possit exheredari ex eo, quia sit huius, & fur. c. 30. n. 3.
- ... potest exheredari, si magicam exerceat artem. c. 30. n. 3.
- ... potest legitime exheredari ex alijs causis non enumeratis in vulg. §. causas, dummodo sint illis similes, vel grauiiores. c. 30. n. 5.
- ... quando exheredatur, potest heres causam etiam non expressam, vel ex expressis unam sufficientem persequi, & probare. c. 30. n. 8.
- ... propter ingratitudinis causam legitima, illiusve supplemento priuatur, n. 9.
- Filiatio, ex quo respectu patris difficilis est probationis, ideo poterit probari coniecturis, vel presumptionibus. c. 51. n. 5.
- Erit interdum sufficiens unica coniectura.
- Quandoque plures simul coniunguntur ad filiationem probandam. ibid.
- Filij omnes, inspecto iure Longobardorum aequaliter, & sine diminutione succedebant in feudo. c. 56. n. 2.
- Præterquam quod si pater uni ipsorum feudum assignasset.
- At de iure Francorum solus primogenitus succedit cum onere præstandi secundo-genito vitam, & militiam. ibid.
- Filius maior, siue primogenitus ratione feudi præstat secundogenito alimenta etiam quando non seruit, & de his nil est detrahendum. c. 56. n. 8. in fin.
- Vide in verb. delictum, delinquens, dispos-nens, diuiso in fin.
- Fiscus.
- Fiscus attento iure communi in aliquibus casibus occupat bona delinquentis. c. 1. n. 144.
- ... solus opponit de indignitate infra quinquennium, dummodo non descendat ex crimine lesæ Maiestatis, in quo minori numero 20. ann. non excluditur huiusmodi oppositio. c. 4. n. 12. & c. 5. n. 2.
- Fisci priuilegium, ut fideat iudicium inter priuatos institutum, quousque de ipsius iure sit plene discussum. c. 5. n. 1. At in Collaterali Consilio fuit decisum contrarium, ut infra n. 5.
- L. apud Iulianum ff. de iure fisc. à qua commemoratum priuilegium profiscitur, an sit hodie correctæ, & quo pacto intelligenda, c. 5. n. 2. & seqq.
- Isern. sententia hac de re adnotatur. ibid.
- Cautio, de qua in vulg. l. is, à quo opitulatur etiam priuato prius uincenti aduersus Fiscum. c. 5. n. 3.
- Præfatum priuilegium est quædam exceptio dilatoria. c. 5. n. 4.
- De cuius natura est ut opponatur ante litem contestatam. ibid.
- Iurium suspensio, de qua hic sit mentio, continet iniquitatem secundum Andr. c. 5. n. 6.
- Fiscus non semper auocat, seu trahit ob leue præiudicium causam ad Regiam, Cameram, sed cum distinctione, de qua c. 5. n. 12.
- Hac de re commemoratur præ cæteris dispositio Reg. Pragm.
- Sed in illis casibus, in quibus à remissione excluditur, poterit assistere liti inter priuatos instituta. ibid.
- ... potest uti sententia inter priuatos lata, quatenus est in sui fauorem ex particulari eiusdem priuilegio. c. 5. n. 13.
- ... propter quale quale interesse potest assistere liti inter priuatos instituta, non autem prolationem sententiæ, aut causæ expeditionem impedire. c. 5. n. 16.
- ... priuati successor durante prima instantia potest causam captam terminari facere coram suis Iudicibus.
- Hinc si sit lata sententia, & uersetur in secunda appellacionis instantia, cessabit huiusmodi priuilegium. c. 5. n. 17.
- ... succedit in fideicommissio conditionali, quousque inquisitus vitam cum morte commutauerit. c. 5. n. 28.
- Quod

I N D E X.

Quod non procedit in maioratu perpetuo ad beneficium Familia secundum Lopez, & Molin. ibid.

...ratione releuij nō est creditor p̄sens; sed futurus in spe. c. 38. n. 2.

Vide in verb. delinquens in fine, disponens, indignus in princ. & in fine, homicida, legatum, maioratus.

Foculare.

Focularium numeratio coniunctim facta unionem probat, & cum ratione. c. 15. n. 5.

Huiusmodi focalarium descriptioni standum est ob relatam ibid. rationem.

Fœmina.

Fœmina nubendo efficitur sui iuris attentata Consuetudine Neapolitana conf. 12. n. 5.

At p̄g moriente viro in eandem incidit potestatem, secundum Napod.

Contraria sententia ab Afflict. probata.

Autoris distinctio, & conciliatio. ibid.

Fœmina si excludantur per aliquos, mortuis excludentibus utique admittentur. c. 16. n. 17.

Idque procedit, siue dispositio exclusiua ortum ducat ex contractu, siue ex ultima voluntate.

... censentur in hoc Regno temporaliter exclusa.

Quod recipit ampliacionem, de qua ibid.

Fœmina per ius municipale huius Regni fuerunt vocata ad feudi successionem. c. 17. n. 6.

Fœmina in Regno tacite videj̄ur admissa ad seruiendum per substitutum, postquam fuit habilitata ad succedendum in feudo. c. 27. n. 16.

Forensis.

Forensis non gaudet beneficio, siue disbenfatione statuti nec actiue, nec passiue, maxime si statutum respiciat personas, idque procedit etiam quoad bona infra territorium statuentium. c. 1. n. 203.

Nen desunt DD. in terminis id affirmantes quoad successionem ab intestato, & cum ratione. ibid.

Statutis loquentibus de successione tanquam forensis non gaudet is, qui primo loco fuit originarius, & postea relicto

originis loco, nec ibi munera soluens, alium in locum transtulit domicilium. c. 1. n. 104.

Fallit in Hispania, & Gallia secundum Thesaur. iun.

Vbi y tantum gaudent, qui priuilegium obtinent naturalitatis.

Foriudicatus.

Foriudicatus, & excommunicatus equiparantur deportatis. c. 45. n. 3.

Vide in verb. bannitus, deportatus.

Forma.

Forma inducitur ex aliquo requisito cum temporis p̄finitione, & cum clausula decreti annullatiui. c. 37. n. 3.

Et ea non seruata, ipso iure corrumpit actus quantumcunque fauorabilis.

Maxime si sit ab homine apposta.

Nec poterit per equipollens adimpleri.

P̄sertim quādo stat in vim conditionis, & habet vim argumenti à contrario sensu. ibid.

Forma defectus facit utile vitari, nedum inutile. c. 37. n. 5.

Forma non à ratione, sed à voluntate statuentis regulatur. ibid. n. 10.

... non obseruata, sed neglecta inducit defectum consensus in concedente. ibidem. n. 11.

... consueta est seruanda, & ab ea minime est recedendum. c. 47. n. 12.

Vide in verb. conditio, scientia.

Forus.

Foro quolibet est potentior locus delicti. c. 3. n. 33.

Vide in verb. delictum in fi.

Frater.

Nati ex eodem patre, sed ex duabus concubinis adinuicem non succedunt. consil. 1. n. 189.

... inter se non sunt cognati, cum per matrem contrahatur cognatio. ibid. num. 190.

... nec agnati, ex quo agnatio per patrem contrahitur mediante legitimo matrimonio. ibid. n. 191.

L. si spurius la 2. ff. vnd. cogn. quamuis loquatur de spurio, procedit nihilominus in omni illegitimo. ibid. n. 192.

Fratrū naturalium inter se successio regulatur

I N D E X.

- latur à successionē patris, ut si patri non succedunt ab intestato, tantò fortius inter se non succedunt. c. 1. n. 200.*
- Fratri naturali defuncto ab intestato si non supersit frater uterinus, succedit alius frater ex eodem patre, licet diuersa matre susceptus secundum particularem legem Hispania. c. 1. n. 202.*
- Frater non potest querelare testamentum fratris, nisi turpi persona instituta. c. 27. n. 18.*
- ... secundum Romanorum leges non tenetur alere fratrem diuitem, & cum ratione. c. 56. n. 3.*
- Vide in verb. ascendens, auia.*
- Fraus.**
- Fraudem, ex quo occultè fit, dilucidè probari, est nimis perdifficile. c. 6. n. 12.*
- ... non tollitur interuallo modici, sed longi temporis. ibid.*
- Fraus præ ceteris quomodo probetur, conf. 6. n. 12. & 13.*
- Consanguinitas interdum auget fraudis suspicionem. c. 6. n. 13.*
- Item clausula, & cautela insolita. conf. 6. n. 13.*
- Fraus, & simulatio commissæ potest à tertio pro suo interesse, nõ autem ab eodem fraudatore allegari, & cum ratione. c. 6. n. 15.*
- Fraus, & dolus quando præ ceteris præsumatur. c. 12. n. 14.*
- Fraus, dolus, simulatio, & alia huius generis, quæ occultè fiunt, probantur per testes singulares. c. 12. n. 17.*
- ... præsumitur ex donatione facta coniuncta personæ. c. 12. n. 21.*
- ... præsumitur ex omnium bonorum donatione, vel alienatione, si aliqua extrinseca suggerat causa. c. 38. n. 2.*
- Cuius fraudis coniecturæ aliquot recensentur n. 2. in fin. & n. 11.*
- In qua materia non modica intercedit differentia inter Creditorem præsentem, & futurum.*
- Fraudem committere non dicitur utens iure suo, & faciens quod à lege sibi permittitur. c. 38. n. 4.*
- Idque ampliatur.*
- Fraudis suspitio quauis tollitur in actu indifferenti, idest qui potest se habere ad bonum, & malum, si is palam, & publicè fiat. c. 38. n. 5.*
- Quinimò hoc producit etiam in prohibitis.*
- Fraudis præsumptio resultans ex S. Lutus duo exposcit requisita. n. 6.*
- ... respectu futurorum creditorum quomodo consideretur. c. 38. n. 7.*
- ... Cessat ob causam præsumptam, nedum expressam. n. 8.*
- ... quoad exclusionem Fisci à releuio quomodo euitetur in patre donante. c. 38. n. 9.*
- Fraudulenter factum dici nequit, quod sine fraude fieri potuit, ibidem in fine.*
- Fraus est legitima causa ad excludendum aliquem à prætenso baliatu. c. 39. n. 13. in fin.*
- Vide in verb. contractus, pietas.*
- Fructus.**
- Fructus ante fideicommissi euentum percepti de iure non augent hereditatem, sicque ad heredem grauatum, & non ad fideicommissarium pertinent. c. 1. n. 158.*
- ... maturi, sed non exacti à grauato, non ad ipsius heredem, sed ad substitutum pertinent. c. 6. n. 19.*
- ... non sunt, nec dici possunt annexi spiritualitati. c. 57. n. 2.*
- ... possunt non obstante prohibitione Paulina locari ultra triennium sine Superioris licentia.*
- Mentionata Extrauag. Pauli Secundi intellectus. ibid.*
- Fructus percepti post aditam hereditatem cedunt heredis lucro, & nequaquam veniunt in fideicommissi restitutione. c. 60. n. 16.*
- Funus.**
- Funerum appellatione an veniant vestes lugubres, & quid stante Consuetudine. c. 35. n. 1.*
- Funeris impensa quæ contineantur, c. 35. n. 1.*
- Furor.**
- Furor an impediatur habitationem, distinctione hic relata resoluitur questio. c. 36 n. 4.*

I N D E X.

Gabella.

Vide in verb. annona, contractus.

Gratia.

*Gratia, vel statutum an praterita comple-
tatur. c. 17. n. 2.*

*... alicui concessa non admittit extensuam
interpretationem contra ius commune;
sed bene passiuam ab eodem iure. c. 17.
n. 7.*

*Et consequenter intelligitur secundum ius
commune. ibid.*

... vitatur obreptione. c. 42. n. 5.

*... non tollit ius alteri per prius questum,
& sic non retrahitur in praiudicium
tertij. c. 42. n. 5.*

*Gratia in dubio facta censetur sine praiu-
dicio iuris alieni. c. 45. n. 5.*

*Gratia super materia stricta coarctatur. c.
47. n. 11.*

Graduatio.

Vide in verb. debitor.

Habilitatio.

Habitatio ad unum actum non pro-
ducitur ad alium maxime contra-
rium. c. 1. n. 103. 106. & 109.

Heres.

*Heres testatoris voluntatem oppugnare
dicitur, quando diminutè restituit bo-
na contra mandatum ab eodem sibi da-
tum. c. 1. n. 137.*

*... grauatus cum prohibitione de non alie-
nando, si detrahat Trebellianicam, di-
citur alienare. c. 1. n. 163.*

*Hereditas est ius vniuersale. conf. 1. num.
174.*

*Coheres succedit in vniuersum etiam in
portione interfectoris licet incapacis,
vel indigni. c. 3. n. 21.*

*Idque sine dubio procedit in bonis fidei-
commisso subiectis ob ius accrescendi, si-
ue potius non decrescendi.*

*Hereditatis adita effectus. conf. 3. num.
22.*

*Heres in allodio, & successor in feudo quo-
modo in oneribus hereditarijs contri-
buant. c. 9. n. 9.*

*Heredes tenentur ad onera hereditaria
proportionibus hereditarijs, & non pro*

*modo emolumentis, seu estimatione
rerum praelegatarum. c. 10. n. 1.*

*Et hoc est primum fundamentum partis
aduersae obuallatum dispositione. l. 1. C.
si cert. pet. cui satis fit infr. n. 8.*

*Heres potest institui sub conditione. c. 10.
n. 5.*

*Heredi quando fieri debet implementum,
emolumentum illud magis videtur da-
tum contemplatione hereditatis, quam
personarum. c. 10. n. 6.*

*Hereditatis diuisio non facit institutos
heredes particulares legatarios. c. 10.
n. 17.*

*Heres heredis est testatoris heres. c. 11.
n. 1.*

*Heres potest moram purgare circa iura-
menti praestationem. c. 15. n. 3.*

*Hereditarij feudi natura non mutatur
etiam si filij masculi vocati fuerint in
infinitum. c. 17. n. 8.*

*Idcirco nequeunt admitti, nisi cum qua-
litate hereditaria. ibid.*

*Heredis declaratio circa dubiam testatoris
dispositionem maxime in antiquis plu-
rimum valet. c. 17. n. 17.*

*Sed non uti noua dispositio, sed veteris in-
terpretatio erit habenda. ibid.*

*Heredes ab intestato censentur tacite vo-
cati à Defuncto. c. 27. n. 10.*

*Heredis institutio simplex, prout genera-
lis dispositio omnia complectitur. ibid.*

Exceptis lucris nuptialibus.

*Heres non tenetur alere Defuncti uxorem
viduam, quando dos consistit in immo-
bilibus, & cum ratione. c. 35. n. 2.*

*... non potest Defuncti factum impugna-
re praterquam si illud sit nullum. c. 51.
n. 7.*

*... etiam particulariter institutus potest
propria autoritate capere bona sibi le-
gata. c. 51. n. 8.*

*... institutus, & grauatus de restituendo,
si decesserit absque liberis, si ingredia-
tur Monasterium incapax in particu-
lari, & in communi, ibique professio-
nem emittat; statim admittitur substi-
tutus, non expectata morte dicti grauati.
c. 60. n. 4.*

*Alias si Monasterium sit capax, erit expe-
ctanda*

I N D E X.

Standa mors naturalis eiusdem.
Et de diuersitatis ratione inter vnum, &
alterum casum. n. 5.
Vide in verb. deportatus, dilatio, immissio,
vestes.

Hæresis.

Vide in verb. delictum.

Homicida.

Institutus interfectus superuiuere censetur
in odium intersectoris substituti, c. 3.
n. 10. cum declaratione, de qua infra.
n. 16.

Homicida ab interfecti successione non re-
pellitur, si delicti absolutionem cum re-
stitutione obtineat, & ita aliàs deci-
sum. c. 3. n. 15.

Homicide frater in quo grauetur propter
huiusmodi delictum, conf. 3. num. 26.
quod repetitur, & melius declaratur
inf. n. 28.

Homicida iure Roman. inspecto, non ut
incapax; sed ut indignus priuatur occisi
successione, quam ab occisore aufert Fi-
scus, c. 3. n. 16 & 18.

L. si ab hostibus S. si vir ff. solut. matr. in-
tellectus nouus D. Authoris ultra alios
relatos, & per DD. prius consideratos.
c. 3. n. 17.

Maritus dososè occidens uxorem, uti in-
capax priuatur illius successione; quæ
proinde non ad Fiscum; sed ad interse-
ctæ hæredes defertur. c. 3. n. 17.

Occidens maioratus possessorem priuatur
illius possessione, quæ ad sequentem non
ad Fiscum defertur, conf. 3. num. 17. &
28.

Occidens Testatorem adhuc ei succedit; ve-
rùm Fiscus aufert ab ipso tanquam ab
indigno. c. 3. n. 17.

Distinctio Barbol. hic relata non proba-
tur, c. 3. n. 17. & seqq.

Maritus iure permittente occidit uxorem
in adulterio deprehensam; verùm hoc
casu incapax est lucri dotalis, aliàs fi-
bi debiti ob uxoris obitum, & i. de ra-
tione. c. 3. n. 17.

... amittit lucrum dotale; si ipse cul-
pa dissoluatur matrimonium. c. 3. n. 17.

Bart. doctrina in d. S. si vir optimè declara-
tur. c. 3. n. 18.

Homicida, qui in bonis interfecti non suc-
cedit, an pariter excludatur à bonis hæ-
redis, quæ ab interfecto ei obuenerunt;
pulchro distinctionis fœdere hic relato
resoluitur quæstio. c. 3. n. 23.

Occidens alterius patrem, vel filium, utri-
usque hereditate tanquam indignus
priuatur. c. 3. n. 3.

Homicida filius, qui à culpa est immunis,
succedit non obstante patris delicto se-
cundum Boer. c. 3. n. 28.

Homicida ut tanquam indignus, vel in-
capax ab occisi hereditate excludatur,
multa interuenire debent, quæ recen-
sentur. c. 3. n. 29.

Homicidij pœna est ultimum supplicium.
c. 3. n. 34.

Testatorem occidens non incapax, sed in-
dignus efficitur, idque magni refert, ut
hic oportune explicatur, conf. 5. nu. 28.
& n. 29.

Homicidam non succedere interfecto nec
ab intestato, nec ex testamento est
obuium axioma, quod rectè declaratur.
c. 5. n. 28.

Interfectus quando viuere presumatur?
c. 5. n. 28.

Marito uxorem occidente, matrimonium
dicitur ipsius occisoris culpa dissolu-
tum. c. 5. n. 29.

Maritus occidens uxorem fit incapax ac-
quisitionis lucri dotalis, quod nec Fisco
defertur, cum uxor censeatur superui-
uere; idque est optima decisiùm ratione,
quæ recensetur. c. 5. n. 29.

Lucrum dotale, quod viro defertur ob uxo-
ris obitum, recipit tacitam conditionem,
quæ subijcitur. c. 5. n. 29.

Vide in verb. substitutio.

Hypotheca.

Hypotheca non competit pro lecto viduali.
c. 35. n. 5.

Vide in verb. actio in fin. creditor, dictio
circa finem, dolus.

Ignorantia.

Ignorans non dicitur attentare. c. 19.
n. 5.

Ignorantia dissoluta, crassa, & supina-
distin-

I N D E X.

- distinguitur à verosimili, iusta, & probabili, conf. 45. nu. 5. & 11.*
- Ignorantia probabilis ex quibus excludatur. conf. 45. num. 13.*
- Illatio.
- Ex diuersis non rectè inferitur c. 1. n. 33.*
- Immissio.
- Immissio decreta ex perpetua dispositione l. fin. C. de edict. diui Hadr. toll. non impeditur per exceptiones altiore requirentes indaginem conf. 1. nu. 1.*
- ... competis etiam pro detractiōe solius legitima, vel Trebellianica. consil. 1. n. 2.*
- Immissio non porrigitur, nec extenditur ad bona sita extra locum iudicij. conf. 1. n. 11.*
- Heres excluditur ab immissione, quando repellitur à legitima, & Trebellianica emolumento, seu detractiōe, & cum ratione. conf. 1. num. 17.*
- Immissio d. l. fin. cessat non data dispositione testamētaria, & locum habet interdictum quorum bonorum. Interdictum commemoratum cui detur, & cur sic appellatum. con. 1. n. 21.*
- Immissio enunciata flet existente legitimo contradicte. conf. 1. n. 46.*
- Immissio decreta ex l. fin. C. de edict. diui Hadr. est summarium possessorium c. 5. n. 7.*
- Immissio suprascripta cuius cuius sit continentia respectu bonorum. conf. 5. n. 7.*
- Vide in verbo testamentorum.*
- Imperator.
- Imperatori quis loquatur non attenditur, sed in quem beneficij effectus confertur. conf. 36. n. 9.*
- Incapax.
- Incapax pro mortuo habetur, c. 3. n. 21. & 27.*
- Incapacitas vnius substituti non afficit alterum, nec quoad se est perpetua, ut in casu commemorato. conf. 4. n. 13.*
- Vide in verbo indignus, homicida, legatum.*
- Indemnitas.
- Indemnitas promissa non operatur, ut ex ea agi possit ante solutionem. consil. 36. n. 12.*
- Fallit, si ad sit clausula, ante damnum passum.*
- Quo euentu satis erit condemnatio.*
- Indignus.
- Non extraneus, non coheres; sed solus Fiscus obijcit indignitatem; non tamen ante hereditatis aditionem, c. 3. n. 4. nisi in casu relato, num. 5. & 37.*
- ... nec pariter effluxa quinquennij meta. conf. 3.*
- Heres indignus quousq; possideat, & alios actus exerceat, conf. 3. n. 7. & 37.*
- Indignitatis, & incapacitatis distinctio. conf. 3. n. 8.*
- Statuti Ianuensis dispositio in materia homicidij dolosi perpetrati ad finem succedendi recensetur. conf. 3. nu. 9.*
- Qua attentata taliter delinquens ipso iure incapax; non autem indignus efficitur.*
- Indignitas, & incapacitas non inducitur, nisi in casibus à iure expressis. conf. 3. n. 12.*
- In materia indignitatis dupliciter refellitur Barbof. conf. 3. n. 18.*
- Qui pro sua opinione perperam allegauit. Molin. conf. 3. n. 18.*
- Testatori succedere prohibitus ob indignitatem, non tamen eius heredi succe dere prohibetur. conf. 3. n. 22.*
- Quod ampliatur.*
- Et pariter ratione confirmatur.*
- Et remoueter obiectum l. Lutiussf. de iur. Fisc. quæ contrarium suadere videbatur. num. 23.*
- In articulo indignitatis ultra delicti sententiam requiritur expressa priuatio successionis. conf. 3. n. 37.*
- Quæ indignitas à tertio nequaquam potest opponi, nisi concurrentibus requisitis commemoratis. ibid.*
- Heres indignus hereditate priuatur, quæ adijcitur Fisco Ciuitatis originarie testatoris. conf. 3. n. 38.*
- Vide in verbo homicida, legatum.*
- Individuum.
- Individuum resultat ex hominis voluntate conf. 37. n. 5. in fi.*
- Infirmitas.
- Infirmitas eum sit facti, est probanda cōf. 38. n. 12.*
- ... De-*

I N D E X.

... Debet esse grauis, ut fraudem inducat. *ibid.*

Ingratitudo.

Ingratitudo contrahitur per iniuriam verbalem. c. 30. n. 5.

... siue consistat in omittendo, siue in committendo, est sufficiens exheredationis causa.

Iniuria.

Iniuria verbalis comprehenditur sub generali nomine maleficus. c. 30. n. 4.

Inobedientia.

Inobedientia, quæ est sufficiens ad priuandum vassallum feudo, est pariter sufficiens ad filij exheredationem. c. 30. n. 5.

Inquisitio.

Inquisitione criminali pendente an sit in causa ciuili super sedendum. c. 13. n. 2.

Variatum est inter antiquam iurisprudentiam, at noua in affirmatiua abiit sententiam tribus concurrentibus, de quibus c. 13. n. 2.

Inquisitus.

Vide in verb. condemnatus.

Insolutum datio.

Vide in verb. venditio.

Instantia.

Instantia nec actoris consensu potest prorogari. c. 5. n. 9.

Instantia peremptio dicitur res modici præiudicij. c. 45. n. 10.

Institor.

Institor, ærarius, vel factor quando obligent Dominum, magistrali, quæ hic subiicitur, distinctione dilucidatur quæstio. c. 46. n. 4.

Institutio.

Institutio, vel exheredatio. descenditum, vel ascenditum cum causa expressa dicitur esse de solemnitate testamenti. c. 1. n. 34.

... ubi est voluntaria, & non necessaria nullum respuit gravamen, idque aliquot stabilitur exemplis. c. 1. n. 112.

... deductis legatis in residuo facta intelligitur. c. 1. n. 133.

... veluti erronea corrui, si quis instituitur, ut filius, qui verè talis non est, conf. 51. n. 2. in fi.

Instrumentum.

Instrumenta confecta contra formam præscriptam à Constitutione instrumentorum robur, nullam habent firmitatē, & dicuntur cartulæ. c. 16. n. 10.

Instrumenti dotalis confectio unico contextu cum solutione ex nunc pro tunc peti potest. c. 53. n. 5.

Et hæc opinio inuatur ex traditione Co-uarru. in similibus terminis, & n. 6.

Intentio.

Intentionis defectus nunquam sublatus confectur. c. 32. n. 9.

Vide in verb. actus.

Interdictum.

Interdictum retinenda quibus detur. c. 1. n. 49.

... retinenda quando competat Exequutori. c. 7. n. 7.

Interesse.

Interesse multum remotum, & inuerisimile non habetur in consideratione. c. 16. n. 15.

... non debetur dilatione pendente, nisi sit conuentum. c. 50. n. 2. & 4.

... non debetur siue mora, præterquam in tribus casibus adnotatis. c. 50. n. 2. & seq.

... lucri cessantis peti potest post moram.

... promissum dilatione pendente in recompensationem fructuum, qui percipiuntur ex fundo vendito, licet peti potest. c. 50. n. 3.

... mora etiam non commissa debetur marito matrimonij onera substantenti.

... nec non solita negaciari.

Ita tamen si interesse conuentum sit lucri verisimilis. c. 50. n. 4.

Quo euentu quantitas promissa petitur pro interesse, non autem pro dilatione.

... lucri cessantis nec in mutuo damnatur in solito negociari. c. 50. n. 5.

Interesse lucri iam radicati, & acquisiti æquiparatur interesse damni emergentis. c. 50. n. 5.

Ab initio facta taxatio ad rationem octo pro singulis centum, prout eadem, & maior currit in Ciuitate, est licita, ibid. in fine.

... secundum morem Regionis licet peti-tur. c. 50. n. 6.

I N D E X.

Dec. perperam allegatur pro opinione Rotæ Ianuen. ibid.

... *lucri verisimilis taxatio etiam ab initio valet, excessiua nequaquam, sed remittenda erit Iudicis arbitrio. n. 7.*

Probationes ex coniecturis deducta sufficiunt in huiusmodi materia. c. 50. n. 7.

Item instrumenta inter alios confecta. c. 50. n. 7.

Requisita illa Castrensi. in hac interesse materia quando notoria sunt, prout in hac Ciuitate; non indigent probatione, præsertim in solito negotiatore. c. 50. n. 7.

Vide in verb. actor, administer.

Interpretatio.

Fauorabile respuit illam interpretationem, quæ posset officere ei, in quem beneficium confertur. c. 12. n. 29.

Interpretatio contra expressa verba, & mentem contrahentium non est admitenda. c. 32. n. 8. & 9.

Inuestitura.

Inuestitura solemnia, quæ in prima feudo concessione interueniebant, in Regno sunt sublata. c. 34. n. 7.

Inuestitura nil aliud est, quàm possessio. c. 34. n. 7. & c. 47. n. 5.

... *vetus confirmatur per iuramentum, quod præstant vasalli ipsorum Domino successori. c. 47. n. 5.*

Vasallorum asscuratio successit loco inuestitura, seu confirmationis. c. 47. n. 5.

Et huiusmodi confirmatio est petenda infra annum, & diem.

Infra quem est denuncianda mors feudatarij antecessoris.

... *in hoc Regno recessit ab Aula; verum illius loco successit priuilegium, vel breue testatum. c. 47. n. 5.*

Nec est necessaria in successore, in quo sufficit confirmatio veteris, & iusta possessionis vasalli successoris. ibid.

... *quæ infra annum, & diem est petenda adstringit petitozem ad fidelitatem pollicendam, c. 48. n. 1. & 4.*

... *verbalis, siue abusua non est illius virtutis, ut per ipsam transferatur ius in re, sed constituitur ius irreuocabile, ad consequendum feudum à Domino. c. 48. n. 2.*

... *propria, siue realis est ipsamet feudi traditio. c. 48. n. 2.*

... *non est facienda recusanti facere fidelitatem c. 48. num. 4. ubi subiicitur verus huius regula intellectus.*

Inuestitura vicem in hoc Regno obtinet priuilegium, vel breue testatum in primo acquirente. c. 48. n. 3.

... *veteris confirmatio in successore fiebat olim per vasallorum asscurationem, & ipsorum iuramenta, sed hodie fit per reuocutionem.*

Vide in verb. vasallus in fin.

Iudex.

Iudex non diminutè, sed de omnibus deductis pronunciare debet. c. 1. nu. 6. & 12. etiam petitorium respicientibus. n. 20.

Iudex loci originis rectè procedit etiam per viam inquisitionis contra subditum in delictis extra territorium, præsertim si offensus est pariter subiectus. c. 3. n. 33.

Quod procedit etiam si inquisitus fuerit contumax loci delicti. ibid.

Iudex pronunciaffe intelligitur de cognitis, & examinatis, quod pluribus stabilitur. c. 4. n. 17.

Iudicis officium secundum veriore opinionem competit pro immissione. cons. 4. n. 25.

Quod licet non sit actio, ex quo datur in locum deficientis actionis, tamen illius induit naturam. c. 4. n. 25.

Iudicis officium promanans ex l. fi. C. de edict. diui. Hadr. hereditatis petitioni assimilatur, & de ratione. c. 4. n. 25.

Iudices Regiæ Camere ex Pragmatica sanctione huius Regni sunt inter priuatos penitus incompetentes. c. 5. n. 19.

Iudex de iure communi mutari non debet in causa reclamationis. c. 5. n. 21.

Iudex potest moueri ex confessione coram se facta viua voce; nedum in scriptura. c. 9. n. 10.

Iudicis intentio præsumitur fuisse in determinando prosecuta. c. 9. n. 15.

... *quando possit supplere exceptionem, quæ sibi liquet ex actis. ibid.*

Iudicis inhibitió cuius sit virtutis secundum glos. c. 15. n. 3.

Iudice

I N D E X.

Iudice pignus vendente admittitur creditor ad licitandum, & emendum per se, & etiam per interpositam personam. c. 18. n. 5.

Et ideo venditio uti ritè, & rectè facta de iure subsistit.

Dabitur tamen debitori ius offerendi, & cum ratione. ibid.

Iudex competens exequitur decisa per iudicem prorogatum. c. 24. n. 7.

Iudex contra stylum iudicando facit litem suam. 47. c. n. 12.

Vide in verb. causa in fine, connexitas. Iudicatum.

Iudicatum dici non potest quod non fuit oppositum, neque discussum.

Hinc prohiberi non potest, ut à quolibet interesse prætendente principaliter deducatur, & super eo plenè, & legitime cognoscatur. c. 1. n. 45.

Iudicium.

Iudicium frustrà, & inaniter institui non debet. c. 5. n. 11.

Familie circumsunde iudicium, cum sit generale, cuius sit natura. c. 9. n. 1.

In eo uterque litigator est actor, & reus, & ultra semel agi non potest, & de ratione. ibid.

Iudicium diuiditur inter particulare, & generale, siue uniuersale. c. 9. n. 1.

Et cum inter utrumque magna adsit differentia, libellus, vel scriptura in eo enunciatq; indicabunt tibi, quando vni, vel alterum sit institutum. ibid.

Et cum ratione fundata super satis vulgata. l. asse toto.

Iudicium idem fieri debet de bonis existentibus pro Monte erigendo, qui non fuit erectus, ac de ipso Monte realiter constituto. c. 41. n. 12.

Vide in verb. actor in ult. summ.

Iuramentum.

Iuramentum in contractu appositum quando non obstat. c. 12. n. 13. & seq.

Iuramentum nunquam manet sine effectu aliquid operandi. c. 25. n. 4.

Iuramentum à Muto potest præstari. c. 29. n. 3.

Iuramenti de forma substantiali an sint verba expressa.

Non est concors Scribentium opinio. c. 29. n. 3.

Negatiuam sententiam declara, ut infra n. 6.

Menoch. conf. 37. num. 48. & 49. asseuerantis, non requiri verba expressa in iuramento, cum satis sit, si constet ex alijs actibus, remanet sine ratione, & auctoritate. n. 3. & 6. in fin.

Iuramentum interpositum, & stipulatio pœnalis non semper curantur. interdum enim sunt nullius momenti. c. 49. n. 5.

Iuramenti vim habet fides præstita, etiam si dictum esset sub fide sua de Cauallero. c. 49. n. 16.

Imò importat minùs, quàm iuramentum huiusmodi promissio, & cum ratione.

Iuramentum præstatur Deo. ibid.

Vide in verb. actus in penul. summ. annus, emptor in fin. notarius, utilitas.

Iurisdictio.

Iurisdictio qualibet potest per se subsistere, & à Castro separari. c. 15. n. 8.

Iurisdictio pertinet ad Baronem, cuius sunt condemnationes, & multa. c. 43. n. 5.

Iurisdictio exerceri nequit sine Principis assensu. c. 44. n. 4.

Iurisditionis cōmutatio de vno in alium absque assensu fieri nequit. c. 44. n. 15.

Iurisdictio licet in sui essentia non diuidatur, vsus tamen, & exercitium ipsius bene diuiditur. c. 58. n. 2.

... potest residere apud plures, & pendens quemlibet insolidum. ibid.

... tota consideratur in locis separatis, nec ultra extenditur. c. 58. n. 3.

... quando est concessa in certas personas non videtur facienda aliqua distinctio respectu earundem. c. 58. n. 4. circa fin.

Iurisditionem plures habere possunt prout habent. sine Territorio. c. 58. n. 6.

Iurisdictio extra Territorium nequit exerceri. c. 58. n. 6. & 7.

... dicitur adesse in Territorio, sicut nebula super paludem.

Vide in verb. connexitas, contumacia in fine.

Ius.

Iuris articulus cum disputatur, adhuc inconti-

I N D E X.

continenti dicitur fieri probatio. f. 1. n. 8.
Iuris articulus potest decidi absque termino. c. 44. n. 18.

Iuris communis, non autem statuti pena coercetur delinquens extra territorium statuentium. c. 4. n. 14.

Ius non scriptum fuit introductum per usus, siue consuetudinis approbationem. c. 48. n. 3.

Ius publicum priuatorum pactis tolli non potest. c. 49. n. 4.

Ius executiuum potest cedi expresse facta tamen liquidatione, & incusatione. c. 54. n. 4.

Vide in verb. mutatio.

Ius accrescendi.

Ius accrescendi cessat post acquisitionem, nisi in contrarium urgeat testatoris voluntas. c. 11. n. 13.

... ex tacita testatoris mente per coniecturam inducitur. c. 11. n. 17.

... habet locum inter coniunctos verbis tantum. c. 11. n. 17.

... quid sit.

... impedit transmissionem legati, & etiam fideicommissi vniuersalis. ibid.

Ius congrui.

Vide in verb. annus, vicinus.

L.

Læs. maiest.

Vide in verb. delictum.

Læsiõ.

Læsiõ enormissima quid operetur. conf. 12. n. 12.

Et quomodo consideranda in donatione. Vide in verb. dolus in fine.

Laus.

D. Cacacij Præsidentis Ragiæ Cameræ laudes. c. 6. n. 20.

D. Carleual. Reg. Confil. r. 24. n. 9.

D. Melioris olim Reg. Confil. r. 25. n. 7.

D. Rouiti Regentis. c. 25. n. 8. & c. 48. n. 10. in fin.

D. Sanfelicij. c. 25. nu. 10.

D. Tapiæ Reg. Marchionis Belmontis. c. 16. n. 19.

D. Valenzuel. Velazquez olim Regentis, nunc Præsidis Reg. Cancellariæ Granatensis. c. 1. n. 48.

Legatum.

Legti vidualis præstatio pertinet ad heredem secundum morẽ huius Regni. c. 35. n. 1.

Legti vidualis articulus disputatur. c. 35. Legatum, & legatarius.

Legatarius si occidat Testatorem, non incapax, sed indignus efficitur legati, quod Fiscus auferet ab eo. c. 3. n. 18.

Legatario aduersus defunctum delinquentem, legati emolumentum an heredi, vel Fisco applicetur. c. 5. n. 24.

Aliqui distinguunt, an delictum sit in vita Testatoris perpetratum, vel post illius obitum.

Alij differentiam constituunt inter heredem, & legatarium, & in posteriori membro subdistinguunt, num ante acquisitionem factam à legatario, vel post. ibid.

Vera autem, & germana resolutio ponitur, c. 5. sub n. 31. & seqq.

Relicta sub conditione quomodo veniant sub iudicio familiæ erisunda. c. 9. n. 3.

Legatarius certæ rei non tenetur ad onera. c. 10. n. 3.

Etiam si sit institutus in re certa, & cum ratione, sed declara, ut n. 8. & 9.

Legatarius partis hereditatis quomodo differat à legatario partis bonorum. c. 10. n. 9.

Legatum generis quando restrictum intelligatur ad species enumeratas, conf. 10. n. 10. & seqq.

Legatum ad certum tempus purum est, non conditionale. c. 11. n. 2.

Legatum sub conditione per quas inducatur dictiones. c. 11. n. 3.

Legatum purum à conditionali quàm maxime distinguitur, præsertim circa transmissionem, sed quandoque difficulter percipitur, an sit vnum, vel alterum inductum, vtere tunc distinctione per Authorem. relata. c. 11. n. 10.

Legatum veluti conditionale non transmittitur, si dies non cesserit, & debetur superstiti, absoluto tempore præfinito. c. 11. n. 11.

Legatum remanet simplex, & purum, & nequaquam conditionale efficitur propter

I N D E X.

ter certi temporis adiectionem, & cum ratione. c. 31. n. 2.

Legatum in diem, nēdum petitio differt à legato puro, sed cum petitione in diem. ibid.

Legatum concernens simpliciter piam causam, & non personam nequaquam potest effici caducum. c. 31. n. 3.

Idem iuris est, si sit factum personae contemplatione animae, quia fuisset alij personae relicturus. ibid.

Legatum secundum Aliquos confirmari videtur, quando aliquo casu eueniente potuit mutari, & non fuit mutatum. c. 31. n. 3.

Quod admittunt omnes concorditer in legato, seu fideicommissio pio. ibid.

Legatum effectum caducum regulariter remanet penes heredem sine onere. c. 31. n. 3.

Non sic in legato pio.

Legatum, quod efficitur quasi caducum primo debetur substituto. ibid. in fin.

Legata nequaquam debentur hereditate non adita. c. 31. n. 4.

Fallit in legato relicto ad piam causam.

Relictum causa pietatis à secundo, debetur à primo, si is adiuerit secundo excluso.

Legatum extinguitur regulariter, si conditione pendente Legatarius fiat incapax, quamuis deinde restituatur.

Quod non procedit in legato ad pias causas. ibid.

Legatum fundi euanesceat, non item libertas, si utrunque sit factum, cum Titius fuerit 30. annorum, qui ante dictam aetatem fuit à viuis sublati. c. 31. n. 5.

Legatum filio spurio fieri non potest à patre, nisi ratione alimentorum secundum aequitatem Iuris Pontificij. c. 51. n. 2.

Sed quomodo debeantur huiusmodi alimenta? ibid.

Legatum factum sub die incerta non distinguitur à conditionali. c. 52. n. 2.

Legatario defuncto ante conditionis euentum, legatum habetur pro non scripto. n. 2.

Et sic ad legatarij heredem non transmittitur, n. 2. 6. & 7.

Legatarius an quis sit, vel nudus mini-

ster, quanti intersit, & quomodo dignoscatur. c. 52. n. 7.

Mortis adiectio quando faciat, vel non dispositionem conditionalem. ibid.

Vide in verb. argumentum in princ. conditio, dilatio, transmissio.

Legitimitio.

Legitimationis inualidae exceptio non impedit immissionem secundum decisionem Veralli, c. 1. n. 4. *quae tamen declaratur* n. 26.

Legitimitio obtenta ad preces patris absque illius mandato, adeo est viribus exhausta, ut nec conualecat per illius ratificationem secundum Cels. Hug. cons. 1. n. 66.

Legitimitio licet sit Principis beneficium, non tamen confertur inuito patri, c. 1. n. 67. & 136.

Legitimationis ignorantia respectu patris ex quibus deducatur. c. 1. n. 68.

Legitimationis tenor exscribitur. cons. 1. n. 72.

Legitimus plenarie quoad omnia praeter successionem, in qua sit inuitatus, seu vocatus in certis casibus, an verè legitimatus, vel potius dispensatus dicatur, cons. 1. num. 73. & 109. in fin. & 110.

Recensentur primo loco DD. qui respondent pro legitimo. nu. 74. *His contrarij referuntur sub* num. 76.

Legitimus non dicitur, sed dispensatus, qui Natalibus non est restitutus, nec macula deleta; sed ad quaedam habilitatus. cons. 1. n. 75.

Distinctio quaestionis supra formatae, ut taliter legitimatus quoad personam sit plenè legitimatus, sed quoad bona; seu ius succedendi dispensatus dicitur. c. 1. n. 77.

Legitimitio, & ius succedendi sunt inter se distincta, & separata, cons. 1. nu. 77. & n. 104. in fin.

Legitimitio ad successionem uno ex tribus modis relatis fieri consuevit. c. 1. n. 78.

Legitimus, ut succedat in eo, quod patri placuerit, quid iuris ex hac legitimationis forma consequatur circa successionem, c. 1. n. 79. 88. 100. & 106.

Legi-

I N D E X.

- Legitimus simpliciter impugnat testamentum, si sit prateritus, non autem is, cui est coarctata successio, etiam si sit verè, & propriè legitimus, c. 1. n. 79. 100. & 103. in fin.*
- Legitimus cum clausula, ut possit succedere in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel ab intestato, quomodo succedat, cons. 1. num. 68. 105. in fine, & 106.*
- Legitimus ut succedat in eo, quod pater reliquerit ex testamento, vel alia ultima voluntate, vel donatione, non succedet ab intestato, & cum ratione, quæ recensetur; cui nec legitima debetur, ut c. 1. n. 81. 82. & 87.*
- Legitimo simpliciter, & absque restrictione debetur legitima, & cum ratione. c. 1. n. 86.*
- Filius legitimus si non habet querelam, nec ius impugnandi testamentum, neque legitimam consequi poterit. cons. 1. n. 88.*
- Filius legitimus si succedat tam ex testamento, quàm ab intestato, habetur, ac si fuisset simpliciter legitimus, sicque habebit querelam, & ius impugnandi testamentum, c. 1. n. 90. & n. 96.*
- Legitimitas ad successionem ex una causa non extenditur ad aliam. c. 1. n. 92.*
- Voluntas paterna est præcipua causa legitimisationis, c. 1. n. 92. in fin.*
- Mos duplex, tam vetus, quàm recens Castella recensetur circa formam legitimisationum. c. 1. n. 93.*
- Ruin. cons. 84. lib. 3. pensuulatè declaratur. c. 1. n. 94.*
- Legitimatio facta à Principe in quo differat ab ea, quæ fit à Comite Palatino. c. 1. n. 94.*
- Legitimatio etiam restricta quoad successionem, adhuc operatur alium notabilem effectum post Burg. de Paz relatum. c. 1. n. 98.*
- Quando in secunda filij legitimisatione, ut valide fiat, sit facienda mentio de prioribus. c. 1. n. 101.*
- Legitimatio cur inuenta, cons. 1. nu. 103. circa finem.*
- Legitimatio quoad successionis caput, nil refert, an sit concessa per verba affirmatiua, vel negatiua. c. 1. n. 107.*
- Legitimati admissio, vel exclusio ab arbitrio paterno dependet, ubi in Parentis voluntate reposita est successio. cons. 1. n. 107.*
- Legitimus, & ad successionem habilitatus iuxta arbitrium patris, nec etiam legitimam poterit retinere, si fuerit uniuersali fideicommissio grauatus, & de ea nil fuerit expressum. c. 1. n. 110.*
- Filius legitimus si non potest conqueri, quando nil sibi à patre fuit relictum, à fortiori nec quando fuit institutus, & simpliciter grauatus onere fideicommissi. c. 1. n. 113.*
- Refellitur cons. Dec. 257. in beneficium legitimati adductum, cui pariter obstat authoritas rerum iudicatarum. cons. 1. n. 114.*
- In legitimisationis creatione potest ius successionis restringi. c. 1. n. 115.*
- Dec. consideratio dum in filio legitimito duplicem astringit acquisitionem, et sibi latur, exploditur. c. 1. n. 115.*
- Non paruum intercedit discrimen inter filium limitatè legitimatum, & legitimum, & naturalem, etiam in materia detraktionum, quando uterque grauatur onere fideicommissi. c. 1. n. 122.*
- Gomez. authoritas veluti omni fundamento destituta prorsus corrumpitur. cons. 1. n. 123.*
- Iaf. cons. distinguitur, & declaratur, & nedum non obstat, sed potius retorquetur; c. 1. n. 124.*
- S. ex imperfecto, qui continet materiam, ut testamentum inter liberos conditum coram duobus testibus valide subsistat, an locum habeat in legitimito. cons. 1. n. 127.*
- Legitimus si instituitur cum grauamine restituendi totum, non potestur retentione, seu detraktionem legitimæ. c. 1. n. c. 37.*
- Legitimus non debet esse deterioris conditionis, quàm extraneus in trebellianica detraktionem; c. 1. n. 145. imò est deterioris, & cum ratione, ut n. seq.*
- Legitimus cum restrictione, trebellianicam*

I N D E X.

- eam detrachere non potest, & cum ratione.* n. 146.
- ... *debet plenè exequi testatoris voluntatè, & in aliquo nõ aduersari.* c. 1. n. 146.
- Legitimati natura semper manca, deformis, & turpis etiam post legitimatorem, nulla ex eo descendencia dici potest, cum non sit nobilis, nec per eum conferuetur familia, sicuti per filium legitimum, & naturalem.* c. 1. n. 156.
- Naturalis simpliciter quoad omnia legitimatus, dicitur legitimus etiam quoad agnatos.* c. 1. n. 193.
- Non tamen manet absque controuersia, si inuicem cum coniunctis ex latere patris succedere possit, cum hinc inde ad sint DD. autoritates.* c. 1. n. 194.
- Opinio affirmatiua erit indubitata, si in legitimatone fuerit expresse cautum.* c. 1. n. 195.
- Vel si dictum, quod legitimatus habeat successiones actiuas, & passiuas, etiam respectu agnatorum; quod in idem recidit.* c. 1. n. 196.
- Vel si eodem actu omnes filij fuissent plenè legitimati, unde censeretur alter alteri consensisse.* c. 1. n. 197.
- At negatiua pariter absque difficultate procedet, ubicunque legitimatio fuerit quoad successionem limitata.* c. 1. n. 198.
- Legitimatus ubi non succedit patri, multò minus nec fratri.* c. 1. n. 199.
- Legitimatus interdum ex legitimatorem forma redditur incapax successionis actiuæ, non autem passiuæ.* c. 1. n. 201.
- Legitimatus per rescriptum non comprehenditur sub Statuto Ianuensi deferente successionem sequentibus in gradu ob delinquentis incapacitatem.* c. 3. n. 20.
- Legitimatio retrahitur ad tempus institutionis, immò ad tempus conceptionis, nedum natiuitatis.* c. 51. n. 3.
- Legitimatio filij spurij valida est, etiam si in genere de illegitimitate sit facta mentio ex multorum DD. sententia.* ibid.
- Vide in verb. argumentum circa princip. consensus, domicilium filius.*
- Lex.**
- Legum correctio, quantum fieri potest, est vitanda.* c. 1. n. 33.
- Leges vnius Regni non ligant subditos alterius Regni.* c. 1. n. 99.
- Lex notat factum, & non sententiam.* c. 3. n. 36.
- Lege generali nunquam derogatur priuilegio speciali, siue singulari, nisi de ipso fiat mentio.* c. 20. n. 7. in fin.
- Legis, vel Principis prohibitio non potest per Partes tolli.* c. 24. n. 10.
- Lex quamuis taxatiuè loquatur, adhuc non excludit casus similes, vel grauiores.* c. 30. n. 6.
- Legis ratione vna ex pluribus cessante non cessat legis dispositio.* c. 44. n. 12.
- Lex non debet esse frustratoria, inutilis, & captiosa.* c. 48. n. 9.
- Lex vetans non est alia via deludenda.* c. 49. n. 6.
- Lex edita censetur pro bono publico.* c. 49. n. 11.
- Lex, vel statutum quo pacto tollatur.* c. 57. n. 3. & 4. in fin.
- ... l. is, à quo ff. de reiuen. nonnullis ampliatur modis. c. 5. n. 23.
- L. 5. ff. de except. rei iudic. intell. c. 4. n. 4.
- L. & eundem §. fin. tit. eod. ibid. n. 29.
- L. Statius Florus §. Cornelio Felici ff. de iure fisc. declaratur. c. 5. n. 28.
- §. si vir. l. si ab hostib. ff. sol. matr. habet varios intellectus, de quibus remissiuè. c. 5. n. 29.
- Sed ex sententia Ioa. Campeg. ille est germanus sensus, ut contineat casum specialem, prout dilucide prosequitur D. Author.* c. 5. n. 29.
- Verus intellectus cap. cum dilectus §. verum de ord. cogn. quem optimè calluit Aret. relatus.* c. 7. n. 5. in fin.
- ... & l. si inter me, & te ff. de except. rei iud. c. 7. n. 5. & seq.
- Intellect. clem. super. Cathedram de sepult.* c. 17. n. 2.
- Intell. l. & qui sub imagine C. de distract. pignor.* c. 18.
- §. & generaliter l. si quando C. de inoff. testam. sensus, siue intellectus. conf. 25. n. 5.
- L. 1. C. de donat. intellectus. c. 29. n. 10.
- §. causas in auth. vt cum de appell. cognosc. intellectus. c. 30. n. 6.
- L. si

I N D E X.

L. si quis filium S. fi. C. de inoff. testam. intellectus, c. 30. n. 12. & 13.

L. de his ff. de transact. in argumentum adducta, c. 32. n. 3.

L. 3. S. nunc videamus ff. de susp. tuto. intellectus, c. 39. n. 14. & 16.

S. 1. in auth. vt ij, qui oblig. se hab. & c. intellectus, c. 39. n. 18. 19. & 21.

L. penul. ff. de milit. test. intellectus, c. 42. n. 4.

L. Dudum C. de contrah. emptione declaratur, c. 44. n. 17.

... non procedit in feudi alienatione.

Intellectus S. defuncto l. miles ff. de adult. c. 51. n. 5.

Intell. l. hæreditatum ff. ad leg. falc. c. 56. n. 11.

L. filiarum mearum communis intellectus, c. 38. n. 12.

L. 2. S. quod si actor C. de iuram. calumn. intellectus c. 37. n. 8.

L. 3. ff. ad Maced. quomodo intelligenda, c. 46. n. 2.

Vide in verb. mutatio.

Libellus.

Libelli conclusio principaliter est attendenda, ex qua consecutiue exoritur illatio, c. 1. n. 5.

Clausula libelli salutare cuius sint virtutis, & quos suppleant defectus, & quos non, c. 1. n. 22.

Libertas.

Vide in verb. argumentum.

Licentia.

Licentia generalis sufficit uxori ad contrahendum, & faciendum quæ ei non licent sine viri licentia, c. 12. n. 25.

... quando sit inualida. ibid.

Vide in verb. maritus, Prelatus.

Linea.

Linea descendens multum distinguitur à linea ascendenti in materia transmissionis, c. 30. n. 13.

Lis.

Litibus suis quanto citius imponendus est, c. 1. n. 15.

Lis mota dici non potest ante citationem, c. 1. n. 57.

Litis contestata tempus attenditur, quod incipit à termini præfixione, c. 1. n. 57.

Lites sunt potius celeri terminanda breuitate, quam diutino dispendio per exactam subtilitatem prorogande, c. 9. n. 4.

Litigiosum.

Litigiosi vitium subignreditur, si super eadem re ante venditionem sit mota lis, & petita relaxatio, c. 40. n. 1. in fin.

Litigiosi vitium quando cesset, c. 18. n. 9.

Litigiosi vitium cessat, et constitutum suum non operatur effectum, si venditio fiat ex causa antecedenti necessaria, c. 40. n. 3. & 5.

Litis contestatio.

Vide in verb. actio.

Locatio.

Ex locatione infra decennium non constituitur ius in re, c. 44. n. 15.

In feudalibus fructuum locatio non potest excedere metam nouem ann. c. 44. n. 15.

Locatio fructuum, & censuum præbende, vel beneficii est permissa ultra tempus à iure præfinitum in locatione rerum ecclesiasticarum, & cum ratione, c. 57. n. 2. & 3.

Locatio bonorum Ecclesie multum distinguitur à fructuum locatione, c. 57. n. 2.

Locatio fructuum facta à Prelato Ecclesie, eo mortuo extinguitur, & sic non afficit, neque Ecclesiam, neque successorem, c. 57. n. 3. & 7.

Locationis materia hæc, exposulat, vt sterilitas vnius anni compensetur cum libertate præcedentium annorum, c. 59. n. 2.

Quod intellige, & declara, vt num. 10. in fine.

Locationes plures quando debent iudicari diuersæ, & quando per modum prorationis, n. 3.

Locatio diuersa non constituitur ex locationis prorogatione, c. 59. n. 3.

Locatio si incidat in aliquem annum sterilem, ille annus erit supplendus cum libertate aliorum annorum, n. 4.

Sed quaestio est, quomodo fiat ista compensatio.

Et Bald. distinguit.

Et Angel. eius frater adiecit sing. limitationem fundatam super particula ripa etione hic relata.

Com-

I N D E X.

Commemoratur pariter super eodem articulo Salyc. & Aegy. Boff. traditiones, ibid. circa finem.

Locator si conductori mercedem remiserit propter anni sterilitatem, ei nequaquam nocebit huiusmodi remissio, si ubertas superuenerit. ibid.

In locatione consideratur quedam tacita venditio de spe perceptionis fructuum. c. 59. n. 12.

Locatio plurium corporum unica censetur, si unica merces pro omnibus sit constituta. c. 59. n. 14.

Adducitur simile de venditione. conf. 59. n. 14.

Decisio n. 15. in fin.

Vide in verb. argumentum circa finem, conductor. praelatus.

Ludus.

Ludus est crimen propter mala, quae inde proueniunt. c. 30. n. 3.

Maioratus.

M *aioratus antiquus ex delicto statim adsequentem defertur. conf. 3. n. 28.*

At nouus ad Fiscum uiuente delinquente ex Gregor. Lopez distinctione, quam tamen impugnat eruditissimus Barbof. contendens, utrumque adsequentem semper deferri.

Maleficus.

Maleficus nomen generale est. c. 30. nu. 3. & 4.

Mandatum.

Mandatum tacitum ex quibus inducatur. c. 46. n. 2.

Vide in verb. admitter in fine, commissarius, coniunctus, correus, fidelitatis iuramentum circa princ.

Maritus.

Mariti confessio de dote recepta praeiudicat ipsius creditoribus, si precedat promissio, ad quam amplius retrahitur. c. 6. n. 8.

Atqui promissine cessante ex die confessionis praefertur mulier ceteris, qui successiue contraxerunt.

Ceterum huiusmodi traditiones perperam aduocantur ad substitutorum exclusionem ex consideratis hic per Authorem,

qui declarationem Fontan. & P. Sanch. approbat. c. 6. n. 9.

Maritus minor existens sub tutoris auctoritate non potest suae uxori licentiam ad contrahendum prestare. c. 12. n. 25. Vide in verbo homicidium in pluribus locis.

Matrimonium.

Matrimonij contractus essentialiter respicit filios tanquam finem ipsius primum. c. 33. n. 4.

Vide in verb. conditio, promissio, vidua.

Metus.

Metus reuerentialis ex quibus inducatur. c. 12. n. 16.

Maiores preces metui equiparantur. c. 12. n. 16.

Metus antedictus an procedat in matre. c. 12. n. 16.

... minor sufficit in foemina, quam in masculo. ibid.

Mercator.

Mercatores facultatibus prolapsi seu decoctores sunt faciles ad mentendum.

... praesumuntur fraudatores. c. 6. n. 12.

Miles.

Miles potest priuare filium etiam legitimum. c. 1. n. 117.

Attamen in fideicommisso facto a milite non comprehenditur; c. 1. n. 117. sed vide contrarium n. 118. & 120. circa fin.

... in dubio censetur usus fuisse iure communi, non autem speciali. c. 1. n. 118.

... potest iure militari directo substituere etiam adultis. ibid.

... ut militaribus priuilegijs perfrui valeat, necesse est, ut in aliorum numero sit relatus, nedum electus. c. 42. n. 2. Quod intellige de relatione valida, ut infra n. 3.

Idque procedit in specie quoad fori declinatoriam.

Alias iudicabitur a suis Iudicibus.

Militum antiquitus requisita, quae hodie non sunt in usu, tanguntur ibid. remissive.

... de proximo accingendus habetur pro accincto, & gaudet priuilegio militari. c. 42. n. 4.

Vide in verb. dominus in fin.

Te

Minor

I N D E X.

Minor.

Minor manet sub censura authen. sacram. pub. si tamen sit pubes, sed cum declaratione adducta.

Que sanè limitatio innitur insigni rōne. Refertur nunc alia restrictio ad eandem auth. sacram. pub. c. 12. n. 12.

Minori sine causa donanti non obstat iuramentum, nec contractus geninatio secundum utrumque Thesaur. c. 12. n. 12.

Minori competit restitutio etiam ad lucrum, quæ tamen cessabit, si contentio sit cum alio aequè privilegiato, qui certet de damno. c. 19. n. 14.

Nec durabit perpetuò; sed tempus debet esse proximum venditioni iuxta Iudicis arbitrium. ibid.

Minor habet electionem agendi aduersus tutorem actione tutela, quod est remedium ordinarium, vel implorandi auxilium restitutionis in integrum quod est remedium extraordinarium. c. 45. n. 15.

Nec uno electo alterum tollitur.

Neque pariter excluditur dicta restitutio ob tutoris diuitias. ibid.

Minorem ladi ex sententia, vel ex probationibus omssis in minori atate, diuersa sunt, & penitus distincta. c. 45. n. 7.

Minor maior factus non dicitur temporis cursu alienationem ratam habuisse. c. 45. n. 8.

Nisi specificam scientiam habuerit cum omnibus suis qualitatibus. ibid.

Vide in verb. contumacia in princ.

Modus.

Modus dupliciter potest adimpleri. c. 26. n. 12.

Modus, & conditio parificantur in exitu, idest defectu quoad annullandum actum. c. 37. n. 4.

Vide in verb. disponens.

Monachus.

Monachus an quis sit effectus ante acquisitionem bonorum fideicommissi subiectorum, vel post, non levis, non modica est differentia. c. 60. n. 11.

Vide in verb. fideicommissum.

Monasterium.

Monasterium, in quo filius institutus emi-

sit professionem, excludit substitutum vocatum in casu mortis filij absque liberis, ex quo Monasterium habetur loco filij: intellige non existente alio Testatoris filia. c. 1. n. 143.

Per Religionis ingressum quis efficitur legitimus. c. 1. n. 144.

Monasterium saltem capax in communi secundum receptiorem sententiam admittitur ad fideicommissi emolumentum excluso substituto, si grauatus sine liberis decesserit, illud ingreditur; c. 60. n. 2. limita, nisi sit substituta causa pia, etiam si sit minus pia n. 12.

Hocque DD. placitum est fundatum nõ ea ratione, quia Monasterium habetur loco filij, sed quia fauore Monasterij huiusmodi conditio habetur pro non scripta. c. 60. n. 1.

Fallit commemorata conclusio, si in conditione illa sine liberis fuerit additum, legitimis, & naturalibus, & cum ratione.

Quamuis nonnulli refragentur.

Vel saltem procedet prior opinio, quando pluries fuerit repetitum, legitimis, & naturalibus. ibid. n. 1.

Fallit secundo ubicunque in fideicommissi sit contemplata Testatoris familia, ut potè si sit expressum, ut bona conferuantur in familia. ibid. n. 3.

Monasterij capacitas, vel incapacitas est naturaliter attendenda. c. 60. n. 5.

Fallentiam vide n. seq.

... Clericorum Regularium est capax in communi. ibid.

... non potest plus consequi ex persona Monachi, quàm ipse, si in seculo persisteret, haberet. c. 60. n. 10.

... excluditur à fideicommissi emolumento etiam viuentem Monacho grauato, si in illius grauamine fuerit expressum, ut bona perpetuò conferuantur sub nomine, & memoria eiusdem Testatoris, siue Institutoris, & cum ratione. c. 60. n. 9.

Vide in verb. disponens, bares circ. fin.

Mora.

Vltima mora nocet. c. 22. n. 4.

Mora quando purgari non possit etiam re integra. c. 37. n. 12.

Mors.

I N D E X.

Mors.

Mors civilis quando equiparetur naturali, & eundem producat effectum, c. 60. n. 5. & n. 7.

... civilis nascitur ex professione. c. 60. n. 5. & 7.

Vide in verb. absens, deportatus, fideicommissum in penult. summ. heres circa fin. legatarius in fin.

Mulier.

Mulier nubendo transit in potestatem, & obsequium viri. c. 12. n. 8.

Cuius propterea necessaria erit autoritas in contractus celebratione, & donatione, & n. seq. & 13.

Mulierum genus regulariter est auarissimum. c. 12. n. 10.

... in minori existens aetate postquam viro in manum conuenit, non obligatur civiliter, nec marito quidem authore; sed necessaria est tutoris autoritas secundum Montan. c. 14. n. 2.

Mutatio.

Ius primæuum inconcussum remanet in eo, in quo expresse non est facta mutatio. c. 16. n. 20.

Vide in verb. administer, voluntas.

Nepos.

Nepos interdum ex Aui persona gaudet priuilegio non obstante patris contrauentione. c. 23. n. 4.

Nobilitas.

Vide in verb. familia.

Nominatio.

Nominatio quid importet. c. 43. n. 6.

Nominans reputatur nudus minister in

Nominatio est actus, jussu quo nominatur quis.

Notarius.

Notarius intelligatur rogatus apponere omnes clausulas consuetas excepto in

Notario afferenti in instrumento fuisse iuratum fides adhibetur. c. 29. n. 6.

Vide in verb. scriptura.

Notitia.

Notitiam alicuius rei quis habere non dicitur præterquam si eiusdem rei omnes percalleet qualitates. s. 19. n. 6.

Maximè ubi agitur, ut quis amittat aliquod ius, vel incidat in delictum.

Notorium.

Notorium, satis est, ut allegetur, non enim indiget probatione. c. 50. n. 7.

... habet vim sententiæ.

Nouatio.

Nouata res in uno, in reliquis remanet immutata. c. 16. n. 20.

Nullitas.

Nullitatis ab alio allegata beneficium competit etiam tertio propter suum interesse. c. 1. n. 42.

... si post pignoris distractionem proponatur, agendum est in forma iudicii ordinarij audito possessore. c. 18. n. 7.

Nullitas actus quando de iure communi insurgat ob obitum infra sexaginta dies superuenientem. c. 38. n. 12.

Nullitas contractus quid operetur. c. 49. n. 3. ... multum distinguitur ab illius rescissione. ibid.

Numeratio.

Aliud est enumerare, aliud taxare. c. 30. n. 6.

Numerus.

Vide in verb. pluralis.

Oblatio.

Oblatio facta congruo loco, & tempore debitorem liberat à casu fortuito. c. 22. n. 5.

Obligatio.

Obligatio penès acta promptam habet executionem, etiam parte non monita. c. 28. n. 2.

Idquè procedit, tam inspecto iure communi, etiam particulari huius Regni.

Idem in actis decretum, ut præstita cautione super sedeatur, alicuius erit roboris, Regia refragante Pragm. ibid.

Obligatio principalis est de substantia fideiussionis, non autem huius aliqualis remissio, & moderatio. c. 28. n. 6. in fin.

Obligatus insolidum differt à principaliter obligato. c. 28. n. 10.

Obligatio, quæ fundatur super actu nullo, est nullius considerationis. c. 41. nu. ...

Non item si in actu de sui natura reuocabili, nam tunc subsistet, quousque non

It 2 inter-

I N D E X.

Intervenisset voluntatis mutatio. ibid.
Quantum firmissima quæ exoritur ex promissione. Cuius executio confertur post mortem per viam contractus, non autem ultimæ voluntatis, & cum ratione. ibid.
Obligatio nata non est, nedum actio ante conditionis eventum. c. 52. n. 2.

Obligatio ut incusari possit, cautela subijcitur. c. 54. n. 3.

Obligationis incusatio requirit speciale mandatum. c. 54. n. 3.

Obligatio ex defectu conditionis non subsequuto dicitur extincta. c. 55. n. 2.

Quinimodò ante illius eventum nulla datur obligatio. ibid.

Obligatio repetita quando nullum pariat effectum, & agatur ex priori stipulatione. c. 55. n. 9.

Item ex veteri contractu, quamvis secunda obligatio sit facta sub commemoratione primæ. ibid.

Observantia.

Observantia subsequens declarat dubietatem præcedentis dispositionis. c. 16. n. 26.

Observantia subsequuta quid operetur, c. 32. n. 7. & 8.

Officium.

Officium non dicitur conferri à nominante, sed ab eo, qui dedit hanc facultatem nominandi. c. 43. n. 6.

Officialis.

Ius creandi Officialē reuertitur ad Regem etiam in casu domanij, & libertatis. c. 44. n. 17.

Item ad Baronem, quando Vniuersitati conceditur prælatio in conductione fructuum, & alij, quia cum Curia, seu iurisdictione. ibid.

... constitutus ad exercendam actionem in certas personas alicuius Ecclesiæ an censeatur hanc facultatem habere priuatiuè quoad alios Officiales, c. 58. n. 2. & n. 4.

Huius generis sunt Officiales destinati per quarteria. ibid.

... alicuius Casalij, quod subiacet Ciuitati, dicitur Iudex inferior Iudice generali superiori. ibid.

... constitutus in certas personas absque Territorij distinctione habet cognitio-

nem aduersus easdem, vbicunque deliquerint. c. 58. n. 3.

Ordo.

In decisionibus causarum quis ordo seruandus in hoc Regno circa iurium prerogatiuam, siue potioritatem. c. 14. n. 2.

Origo.

Vide in verb. domicilium.

Pactio, & pactum.

Aff. distinctio super illa questione, an valeat pactum, ut non liceat reuocare contractum adhibito iuramento.

Sed refellitur à Frecc. c. 49. n. 5.

Cuius opinio vehementer iuuatur verbis Constit. Constitut. diuæ mem.

Pactio quando sit inualida ad priuilegium tollendum. c. 49. n. 8.

Pars.

Pars subiectiua, vel integralis totius quæ dicatur secundum Angel. c. 9. nu. 12.

Parens, & Pater.

Parètibz nil debetur etiam rōne legitima, superexistente sobole legitima. c. 1. n. 97.

Parentum votum est, ut relictum vni ex liberis in eius descendentes transmittatur. c. 11. n. 4.

Pater habet vsufructum in bonis aduentitijs filij. c. 56. n. 4.

Pater quia consequatur ex vita, & militia debita filio. c. 56. n. 5.

Patris, vel filij persona quando contemplata censeatur in legato vsufructus relictio filio. c. 56. n. 5. circa fin.

Patri an queratur vsufructus in feudo materno ipsius filij, addubitarunt Maiores nostri. c. 56. n. 6.

*Et receptior opinio est, patri deberi commo-
*Vide in verb. batus in fin. consensus, delictum, delinquens, domicilium, scientia, vita, & militia.**

Pauper.

Pauperes tumultum exquirunt, ut currant ad spolia. c. 20. n. 4.

Paupertas potest alicui contingere vno ex duobus modis. c. 39. n. 15.

Et inter vtrūque maxima intercedit differentia. ibid.

Vide in verb. tutor.

Pecu-

I N D E X.

Pecunia.

Pecunia domi retenta non pro illius usu, sed negotiationis causa mobilium appellatione non continetur. c. 10. n. 11.

Pecunie mutatio, ex quo dependet à Principis voluntate, inter fortuitos casus connumeratur. c. 22. num. 3.

Monetam cudere nemini alij, quàm Principi, & Ciuitatibus liberis ius, fasque est. c. 22. n. 3.

Pecunie Conseruatori, quando huiusmodi munus est annale, satis est in fine anni offerre pecuniam usu currentem, ut à debito liberetur. c. 22. n. 4.

Nec casus superuenienti manebit obnoxius si mora non intercessit.

Vide in verb. administrator, exactor.

Perfectum.

Perfectum non dicitur, ubi facti essentia requiritur, licet sit in proxima dispositione, ut perficiatur. c. 42. n. 4.

Petitorium.

Petitorium dicitur absorbere possessorium pluribus modis, de quibus. c. 1. n. 16.

Qualis qualis petitio requiritur etiam in iudicio reuocationi attentatorum nec non sententia declaratoria. c. 19. n. 4.

Pia causa.

Pia causa an sit simpliciter, & absolute substituta, vel limitate in penam primi heredis, est distinctio magistralis. c. 31. n. 2.

Vide in verb. argumentum.

Pietas.

Pietatis opera exercens presumitur alienus ab omni dolo, & fraude. c. 38. n. 10.

Nec pater p. minimo filij comodo quicquid faceret aduersus animæ suæ salutem.

Pignus.

Pignoris iure, si tenuta sit nulla, poterit res retineri, si aliàs obligata erat. c. 18. n. 8.

Vide in verb. creditor, debitor, venditio.

Pluralis.

Pluralis locutio quandoque verificatur in vno, & sic resoluitur in singulari. c. 3. n. 21.

Pœna.

Pœna pro aliquo delicto extra ordinem illata arguit, illud non fuisse plene probatum. c. 3. n. 34.

sum. c. 3. n. 34.

Pœna moderatio, seu modificatio, & limitatio ratione minoris ætatis cessat in delictis atrocioribus. c. 3. n. 35.

Pœna geminatio, siue duplicatio quando veniat inferenda. c. 55. n. 5. & 7.

D. Author qui pro fideiussoribus respondit in suæ opinionis futuram vnicè inuocat egregium, & singulare consilium. Gabr. veluti puntuale. c. 55. n. 6.

Pœna una quando alteram tollat. c. 55. n. 7. & 8.

Vbi multiplicitate distinctione quæstio proposta dissoluitur.

Fisci obiectioni super pœnarum pluralitate occurritur. num. 8.

Vide in verb. absens, damnum.

Possessio, & possessorium.

Summarissimum possessorium intentans an in libello enunciando iura petitorium concernentia, vel illa exhibendo, sibi inferat præiudicium. c. 1. n. 3. & 7. ubi ponitur declaratio.

Possessorio etiam recuperanda frustratur actor, quando constat de notoria ipsius non iure in petitorio. c. 1. n. 9.

Possessorium quando dicatur petitorio ita coniunctum, & copulatum, ut possit super utroque una, & simul pronunciari. c. 1. n. 14.

Petitorium dicitur absorbere possessorium pluribus modis, de quibus. c. 1. num. 16.

Possessorium, & petitorium sunt interdum inter se compatible. c. 1. num. 18.

Possidens non suo, sed alieno nomine, non dicitur verus possessor; nam is possidet, cuius nomine possidetur. c. 1. n. 48.

Possessio conditionaliter translata non videtur quæsta. c. 1. n. 56.

Possessio non perditur per sequestrum à iudice factum. c. 1. n. 59.

Præter quàm si processerit de voluntate partium.

Intelligendo tamen cum sublimitatione, & modificatione, de quibus ibid. n. 59.

Possessio ex sola hereditatis aditione non transfertur. c. 1. n. 61.

Nemo est deturbandus, seu priuandus sua possessione, aut alijs iuribus absq; causæ cognitione. c. 1. nu. 62. & c. 3. nu. 2.

I N D E X.

Possessio animo, & corpore acquiritur. c. 1. n. 63.

Interdictum possessorium quando sapere dicitur causam proprietatis. c. 4. n. 29.

In materia possessoria ultimus status attenditur, etiam deductus ab unico actu, quando de contrario non constat. c. 9. n. 16.

Nec ius, nec possessio variatur ex mutatione personarum. c. 15. n. 11.

Possessionis causam quis sibi potest mutare. c. 27. n. 11.

Nec non possidere pluribus de causis.

Quod non conceditur in dominio. ibid.

Possessionis sit translatio, ubicunque donator vult, rerum donatarum confici scripturam. c. 29. n. 4.

Ceterum hoc assumptum non est usquequaque verum, ut patet infra n. 11.

Interdictum, & remedium possessorium competit super materia honoraria. c. 32. n. 4.

Possessio maxime in iuribus incorporalibus ex unico conseruatur actu. conf. 32. n. 7.

Possessionis actus à titulo presumptionem assumit. c. 32. n. 13.

In possessionis materia ultimus status, siue actus attenditur. ibid.

Vide in verb. tollendus, executor in fine, sequensrum, simulatio.

Præambulum.

Vide in verb. decretum.

Præcedentia.

Præcedentia in honoribus competit ex maiori qualitate. c. 32. n. 2.

Præiudicialia.

Præiudicialia illa dumtaxat in hoc Regno sunt sublata, quæ ad ordinem spectant, non autem ad iustitiam, & actionis carentiam. c. 4. n. 10.

Vide in verb. ordo.

Prælatio.

Prælatio uniuersitati competens super totali feudi alienatione quibus sit subnixæ rationibus. c. 44. n. 7. & seqq.

Vedi in verb. Baro, ordo.

Prælatus.

Prælati locante res propriae dignitatis, vel beneficii ultra tempus permissum, valet locatio etiam sine Superioris licentia,

& cum ratione. c. 57. n. 3.

... potest donare Ecclesiasticos redditus, quos facit suos, etiam sine Superioris consensu. ibid.

Prælatus, seu Rector Ecclesie potest locare pro toto sua vite tempore, & de ratione. c. 57. n. 6.

Prælegatum.

Prælegatum est quid distinctum ab hereditate. c. 10. n. 1.

... non venit illius appellatione, nec in fideicommissi restitutione, cum duplici tamen declaratione, de qua infra n. 7. 13. & 20.

Prælegata sub generali fideicommissa continentur, & pariter in utramque quartam imputantur, defuncto ita mandante. c. 10. n. 7.

Legati, vel prælegati existentia quomodo inducatur. c. 10. n. 14. & n. 17.

Vide in verb. bona in fin.

Præscriptio.

Præscriptio in feudalibus in hoc Regno est introducta ex præstatione seruitutis, & temporis cursu. c. 15. n. 11. & n. 18.

§. Si quis per 30. si de feud. def. milit. loquens de præscriptione non præcedit in hoc Regno ex Vinc. de Ann. sententia. c. 15. n. 19.

Vide in verb. confiscatio.

Præsumptio.

Præsumptio iuris, & de iure distinguitur a præsumptione iuris tantum. conf. 38. n. 2.

Præsumptio descendens ex l. omnes S. Luthius ff. quæ infraud. cred. est levis. c. 38. n. 3.

... Vna tollit aliam.

... Validior infirmiore.

... Plures unicam. idid.

Præsumptio supponit, veritatem posse aliter se habere. c. 38. n. 11.

Præsumptio bonitatis, quæ insurgit de iure, quando non sufficiat; sed sit in specie probanda qualitas. c. 39. n. 5.

Præteritio.

Vitium præteritionis matris velut visibile, quando constat ex lectura eiusdem testamenti, exturbat immissionem. c. 1. n. 40.

Etiam

I N D E X.

Etiam matre non opponit, & cum ratio-
ne. c. 1. n. 41.

Prætor

Prætoris maiestas est vindicanda secun-
dum Oldr. c. 19. n. 7.

Precarium.

Precarium defuncto factum quando, &
quomodo redintegretur illius heredi. c.
27. n. 9.

Precarij constitutio dupliciter apponi po-
test in contractu, & inter unum, & al-
terum modum non parum intercedit
discrimen. c. 29. n. 9.

Primum, & secundum decretum.

Primum, & secundum decretum quomodo
inter se differant. c. 36. n. 8.

Primum decretum, siue sequetrum ex so-
la debitoris latitatione conceditur, &
etiam absque assensu super feudalibus.
ibid.

Cum per illud non auferatur neque domi-
nium, neque possessio a debitore. ibid.

Contrarium ius viget in secundo decreto.
ibid.

Princeps.

Principis verba assertiua, seu narratiua
non semper fidem faciunt, ut admo-
nemur. c. 1. n. 67.

Princeps potest etiam spurium plene legiti-
mare tam quoad personam, quam quoad
successionem, & cum ratione; non ta-
men super matrimonij radice. conf. 1.
n. 103.

Principis priuilegium, quod de per se sub-
sistit, non parum ab assensu distingui-
tur. c. 16. n. 7.

Princeps non præsumitur in dubio velle
tertio præiudicare. c. 17. n. 6.

Etiam legem generalem condendo. ibid.

Principis prouidentia circa annonam
commendatur. c. 20. n. 2.

Principis proprium est dignitates, & pri-
uilegia conferre. c. 32. n. 13. in fin.

Princeps potest facere de forma, & ordine
substantiali ea, quæ per prius non erant.
c. 37. n. 5.

Principis dispensatio requiritur, ut Italus
recipiatur in locum militis Hispani, &
cum ratione. c. 42. n. 3.

Principis inuestitura secundum consue-
dines feudales erat necessaria in primo
concessionario, ut fidelitatem præstare
teneretur. c. 47. n. 5.

Princeps secularis quando possit, vel non
dispensare super iuramento, vel illud
tollere. c. 49. n. 11.

Vide in verb. ætatis in penul. summ. scri-
ptura.

Principalis.

Principalis depositio nunquam denegatur.
c. 22. n. 7.

Idque ampliatur, ut n. 8.

Principalis extincto omnia dependentia,
& accidentia corruunt. c. 49. n. 13.

Vide in verb. confessio, testis in fin.

Priuatio.

Priuatio præsupponit habitum, c. 1. n. 118.
circ. fin.

Priuilegium.

Priuilegium nullatenus ad futuras exten-
ditur constitutiones, quando ex huius-
modi ampliatione tertia infertur grau-
men. c. 17. n. 6.

In priuilegijs attenditur tempus datæ, &
impetrationis, n. 6. circ. fin.

... nõ comprehendit futura, ut iam dictum.
Nisi negotij natura aliud suadeat.

Et assertur exemplum, ibid.

Priuilegio sibi concessio etiam alterius ius
continenti potest quis ante illius usum
renunciare secundum Innoc. c. 23. n. 1.
sed excipe casum, de quo n. seq.

Priuilegiij duplex renunciatio, expressa sci-
licet, & tacita. c. 23. n. 2.

Priuilegium per non usum perit, & extin-
guitur, adhibita tamen declaratione, de
qua n. 2. & n. 4.

Priuilegiij extinctio duplex, personalis, &
realis, & utraque exacte declaratur.
c. 23. n. 4.

Priuilegiij non usus contingere potest tam
in persona illud obtinētis, quam descen-
dentium ab eo. c. 23. n. 4.

Et utroque casu extinguatur priuilegium.
Priuilegium, quod non à Patre, sed à Ge-
neris, & Principis concessione deriuatur,
semper descendantibus remanet incolu-
me, licet non sint ultimi morientis hæ-
redes. ibid.

... immu-

I N D E X.

immunitatis Nobilibus concessum eiusdem est qualitatis.

Cum distinctione tamen, & declaratione, de qua. ibid. n. 4.

Priuegium per decennij non usum extinguitur secundum Riminal. c. 23. nu. 5. in fi.

Priuegium quomodo, & quando amittatur, si in facti contingentia hic subiecta utaris distinctione, à veritatis semita non declinabis. c. 32. n. 12.

Vide in verb. concessio, pactum in fine, titulus.

Probatio.

Probatio debet concludere per necesse, non autem per possibile, aut contingenter. c. 1. n. 70.

Probationes imperfectæ coniunguntur in his, quæ occulte fiunt. c. 12. n. 17.

Vide in verb. apoca.

Procurator.

Procurator potest declarare animum constituentis. c. 1. n. 50.

Quid in procuratore habente generale mandatum, an is possit cogi ad deponendum ut principalis procuratorio nomine. c. 22. n. 7.

Procurator cum libera potest pacisci, & paciscendo Dominum obligare. conf. 46. n. 3.

At generalis Procurator sine libera administratione prodesse, & non obesse potest, & cum ratione. ibid.

Procurator cum libera quando constitutus censeatur. c. 54. n. 3.

Procurator an, & quando possit incusare obligationem. c. 54. n. 7.

Vide in verb. confessio, scientia in fin.

Prodigus.

Prodigo, qui pupillo aequiparatur, datur Curator, ut pupillo non ut prodigo, & cum ratione. c. 39. n. 3.

Vide in verb. Curator in penult. summ.

Prohibitio.

Duplex prohibitio una tacita resultans ex fideicommissi natura, & altera à Testatore expressa fortius operatur iuxta illud vulgatum, funiculus triplex difficile rumpitur. c. 1. n. 160.

Declaratur post Monach. regula illa ta-

citi, & expressi. c. 1. n. 160.

Interdum quod non operatur tacita prohibitio, operatur expressa. c. 1. n. 160.

Alienationis simplicis prohibitio distinguitur ab ea, quæ fit in fideicommissis, secundum Rom. subtilem considerationem, quæ tamen exploditur. c. 1. n. 160.

Limitant Aliqui, ut tunc alienandi prohibitio Trebellianicam excludat, quando est facta nedum heredi, sed etiam fideicommissario, c. 1. n. 161. sed recte confutatur hac restrictio, ut nu. seq. ubi ampliatur etiam si alienationis prohibitio sit facta ad tempus, & satisfiit quoque contrarijs.

Bald. Alciat. Aret. & Corn. nasantur de contrarietate in hac materia prohibitionis de alienando. c. 1. n. 162.

Alienationis prohibitio quid operetur. c. 1. n. 165.

Prohibitum principaliter ubi aliquid reperitur, non est per indirectum permitendum. c. 49. n. 5.

Prohibitio alienationis feudorum an fuerit introducta iure priuato, vel publico conf. 49. n. 6. & nu. 9.

Promissio.

Promissiones, & conuentiones, & quæ fiunt contemplatione matrimonij, confunduntur cum ipso contractu, & redduntur irreuocabiles. c. 14. n. 9. circa fin.

Promissio quæuis ita est intelligenda, ne sit ociosa, & clusoria. c. 33. n. 8.

Promissio certarum rerum particularium, vel quota honorum multum distinguitur ab hereditate, vel illius quota promissa, c. 41. n. 2. in fin.

... de instituendo aliquem heredem facta etiam in contractu matrimonij corrumpit, data reuocatione. c. 41. n. 3.

Promissio, vel relictum ex tali re quando factum intelligatur demonstrationis, vel taxationis gratia. n. 4.

Promissoris culpa superueniens non officit stipulatori. c. 41. n. 11.

Prorogatio.

Iurisdictionis prorogatio facta intelligitur secundum qualitatem iudicis, cuius iurdictio prorogatur. c. 24. n. 5.

Decisionis factæ validitas nullam connexionem

I N D E X.

xionem habet cum prorogatione in futurum. c. 24. n. 6.

Iurisdictio Partium consensu prorogatur. ibid. Sed declara, & limita multis modis, ut num. seqq.

Prorogatio non extenditur ultra sententiam. c. 24. n. 7.

Iudicis prorogati facultas non se extendit ad novas petitiones, in quibus est necessaria specialis prorogatio. c. 24. n. 8.

Prorogatio commemorata cessat, si particularis lex refragatur. c. 24. n. 10.

Protestatio.

Protestatio, vel petitorij suspensio ante conclusionem necessaria est, ne utraque questio super possessorio, & petitorio deducta unica sententia terminetur, c. 1. n. 13. & 20.

Vide in verb. consensus.

Prouentus.

Prouentus non computantur cum introitibus Terræ, & cum ratione. c. 49. n. 15.

Prouisio.

Prouisio casus specialis quid operetur. c. 55. n. 3. in fin.

Proximior.

Proximiores presumuntur magis dilecti. c. 17. n. 14.

Pupillus.

Pupillo non datur regressus aduersus tutorem, si sit persona, cui reuerentia debeatur. c. 45. n. 17.

Nec pariter filio aduersus patrem negligentem. ibid.

Pupillare priuilegium est, contractum ex parte claudicare. c. 49. n. 2.

Pupillus habet electionem, si velit stare contractui nullitatis vitio laboranti. c.

Vide in verb. domicilium.

Quæstor.

Quæstoris subscriptio cuius sit officium. c. 16 n. 7.

Qualitas.

Qualitates enti adiunctæ quid inducant. c. 32. n. 2.

Ratificatio.

Ratificatio, vel approbatio patris de legitimatione facta constare potest ex verbis eiusdem patris, utpote si appellasset filium legitimam, vel legitimatum. c. 1 n. 66.

Ratificatio eodem tempore confecta est nullius virtutis. c. 12. n. 14.

Ratificatio quando validet actum precedentem. c. 12. n. 19.

Ratificans non alienat. c. 16. n. 12.

Ratificatio necessaria est expressa, vel tacita, ut quis velut ararius, vel institor, qui reuera non est, suum possit obligare principalem. c. 46. n. 2.

Ratio.

Ratio, siue causa expressa quandoque restringitur. c. 17. n. 11.

Reclamatio.

Sententia S. C. quod fungitur vice Præfetti Prætorio binam reclamationem non admittit respectu vnius partis, & de ratione. c. 4. n. 2.

Et siue sententiæ fuerint conformes, siue diffformes.

Reclamatio huiusmodi conceditur ex gratia, ad quam obtinendam quid insinuarum habet victus in sua supplicatine. c. 4. n. 2.

Verus, & germanus intellectus eiusdem Pragm. 5. c. 4. n. 3.

Qui confititur in eo, ut licet victus non possit iterum reclamare à secunda sententia continente aliquid difforme contra victorem, hic tamen supplicare non prohibetur. ibid.

Reclamanti non datur secunda reclamatione, quæ regula ampliationem recipit reclamatione. c. 4. n. 4.

Refutatio, & Refutatorius.

Refutatorius in iurisdictionibus habetur locum. c. 38. n. 1.

Refutatio omnium feudorum in proximum successorem est etiam permissa de iure Constitut. huius Regni, nequam. communi feudorum. c. 38. n. 4.

Refutationis tempore, vel post incontinenti subesse debet causa presumendi fraudem. c. 38. n. 10.

Que

I N D E X.

*Qua cessat, si refutatio sit, facta filio unico
immediatè successuro. ibid. 1.*

*Refutatio, siue donatio feudalium dicitur
in Fisci fraudem facta, si statim post
eam sequatur patris testamentum in
beneficium eiusdem filij refutatarij con-
ditum. c. 38. n. 10.*

*Refutatio uniuersalis omnium feudorum
ex quauis causa ultra eam matrimo-
nij, ita quod esset fraus, exculdit Fi-
scum à releuij præstatione, & ita plu-
ries iudicatum. c. 38. nu. 11. & nu. 12.
in fin.*

*Refutatio omnium bonorum ex causa ma-
trimonij adhuc dicitur facta ex causa
impulsiva, & non finali. c. 38. n. 12.*

*Refutatio fieri potest in qualibet ætate. c.
38. n. 12.*

*Vide in verb. successio in fin.
Regnum.*

*Regnum dicitur unum feudum in uni-
uerso. c. 34. n. 8.*

*Inuictissimus Rex noster in totq. hoc Re-
gno habet utile dominium, & domi-
nium directum quoad particularia Re-
gni feuda, non autem quoad singulas
res feudi, quarum feudatarius habet di-
rectum dominium. c. 34. n. 8.*

Regula.

*Reg. iuris est satis vulgata, eum possidere,
cuius nomine possidetur. c. 26. n. 6.*

*... quod non mutatur quare stare prohi-
betur. c. 16. n. 16.*

*Media prohibere, extrema coniungi di-
ctum est satis vulg. c. 10. n. 17.*

*Vulg. est iuris axioma, à primordio tituli
posteriorem formari euentum. c. 32. n. 2.*

Non entis nullæ sunt qualitates. c. 29. n. 6.

*Inducta ad augmentum non debent ope-
rari diminutionem. c. 20. nu. 11. & 12.
in fin.*

*Relatio intelligitur cum omnibus qualita-
tibus suis. c. 16. n. 12.*

*Relatum, quod dicitur esse in referente, non
potest ab illo mutari. c. 1. n. 135.*

*Relatio specifica non valet, nisi constet de
relato. c. 16. n. 12.*

*Terminus, ad quem fit relatio, restringit
terminum referentem. c. 12. n. 28.*

Relatum dicitur esse in referente cum om-

nibus suis qualitatibus. c. 54. n. 4.

*Referenti quando sit adhibenda fides, li-
cet aliter non constet de relato. cons. 16.
n. 5.*

*Regula Cancellariæ de infirmis resi-
gnantibus quando faueat resignatario
circa tempus mortis resignantis. c. 38.
n. 12.*

*Vna, eademque res non debet diuerso iure
censeri. c. 16. n. 24.*

Relegatus.

Vide in verb. contumacia.

Releuium.

*Releuij solutio fuit ex consuetudine intro-
ducta. c. 34. n. 1.*

*... est à feudo extrinseca, & ei non inest.
Et sic non est onus feudi.*

*... fit à successore pro inuestitura renoua-
tione.*

Sed hodie in Regno inest feudo.

Et durum est obtinere contrarium.

*... afficit quemcumque possessorem tene-
tem feudum etiam ex titulo oneroso, ne-
dum lucrativo.*

*... est medietas fructuum illius anni, que
feudatarius moritur.*

*In Releuij liquidatione distinguuntur
duo casus.*

*Prior erit, quando in anno, quo moritur
feudatarius, nulli ex feudo fructus per-
cipiuntur.*

Posterior, quando aliqui, & n. 3.

*Releuium non soluitur distinctè ex singu-
lis corporibus feudi, sed ex ipso feudo in
uniuersum. c. 34. n. 3. 5. & 6.*

*Releuij præstatio non concurrit cum ada-
he salatione, & cum ratione. n. 4.*

*Et soluitur releuium, si est maius, siue pin-
gius.*

*Releuium duplex in vno, eodemque anno
non potest deberi, & cum ratione. c. 34.
n. 6.*

*Commendatur absurdum, quod profici-
sceretur, si pro releuijo attenderetur redi-
tus rerum singularum, & non ipsius feu-
di in uniuerso. ibid.*

*Releuij solutio successit loco inuestiturae in
successore in hoc Regno. c. 34. n. 7.*

*Et est confirmatio veteris inuestiturae. ibid.
Releuij*

I N D E X.

Releuū liquidationem fieri inspectis fructibus uniuersitatis feudi, non rerum singularum, conuincitur satis egregia catione, quæ subnectitur. c. 34. n. 8. in fine.

Releuium in effectu ad quid soluatur. c. 34. n. 8.

Facti loco statim subijcitur iuris quaestio disceptanda in materia praestationis duplicati releuū. c. 38. n. 1.

Fisci motiua in primis adducuntur.

Es primò post Andr. ponderatur S. Lucius loens ff. quæ in fraudem cred.

Cui pluribus respondetur modis, ut infra n. 2. cum seqq.

Affertur pariter in exemplum decisio. Sacr. Consil. relata per Ayell.

Cui bisariam occurritur infra n. 11.

Ann. sen. traditio etiam adnectitur.

Quæ tamen repellitur eod. n. 11.

Releuium soluitur ab hærede, & successore uniuersali, non autem à donatario, vel emptore. c. 38. n. 1.

Nisi uniuersalis omnium feudorum intercedat refutatio ob praesumptam fraudem. ibid.

Releuū solutio in hoc Regno est introducta in successore pro confirmatione, seu inuestitura. c. 47. n. 5.

Vide in verb. successio in fin.

Remedium.

Remedium l. 2. C. de resc. vendit. quando sibi locum vindicet aduersus secundum emptorem. c. 18. n. 10.

Remedium extraordinarium quando pinguius prouidet, non cessat propter ordinarij. existentiam. c. 45. n. 15.

Remedium l. 2. C. de resc. vendit. an, & quando locum habeat in transactione. c. 56. n. 12.

... quid in renunciatione, & quietatione n. 13.

... procedit in quolibet contractu bona fidei.

... competit etiam si cum iuramento fuerit renunciatum dicto beneficio obtenta tamen habilitatione ab eo.

Nec excluditur ex clausula donationis illud plus excessuum. ibid.

Remissio.

Remissio causa ad instantiam Regij Fisci non procedit in hoc Regno, sed aliter erat sancitum de iure communi. c. 5. n. 15.

Renunciatio.

Renunciare quilibet potest suo iuri, etiam si datum inde ipsi sequatur. c. 28. n. 6.

Renunciatio generalis, veluti renunciauit omnibus iuribus pro se facientibus, est instar renunciationis omni legum auxilio, sed quid operetur. c. 59. n. 13.

Vide in verb. cessio.

Res.

Res penitus extincta differt à re aliter disposita. c. 41. n. 11.

Rei uendicatio.

Rei uendicatio datur pro seruitutis usufructu. c. 56. n. 5.

Rescriptum.

Rescriptum Principis regulatur à precibus. c. 24. n. 4.

Restitutio.

Restitutio omnium iurium ex quibus verbis dicatur inducta. c. 15. n. 10.

Restitutio duplex est, aut ex gratia, aut ex iustitia, & inter utranque longum intercedit discrimen. c. 42. n. 5.

Restitutio in integrum aduersus omissas probationes, quæ in Regno appellatur primum, & secundum beneficium, competit minori. c. 45. n. 1.

Et peti potest infra quadriennium post completam perfectam aetatem, id est 18. annorum in Regno. n. 2.

Ceterum huius quadriennij cursus non incipit statim completa minori aetate, sed à die scientie; etiam si seculi meta fuerit decursa, n. 3. & 10.

Restitutio predicta nùm competat minori post conclusum in causa. n. 4.

Pro opinione negatiua stat decis. Affl. 210. fundata super traditione Alberici, ibid. n. 2. quæ si bene ponderetur, & cautiùs distinguatur, contrarium suadet, & comprobatur, ut nu. 7. ubi offertur punctualis Andr. decisio.

Restitutio in integrum ex clausula generali si qua mihi iusta causa videbitur ex capite ignorantia competit etiam maiori, & sic data scientia excluditur. c. 45. n. 5.

Resti-

I N D E X.

Restitutio ex clausula generali est remedium subsidiarium. c. 45. n. 6.

Restitutio quadriennij datur ex tactionis causa. c. 45. n. 10.

Restitutio ex clausula generali si qua iusta causa mihi videbitur, multum differt ab ea, quae competit minori ratione aetatis. c. 45. n. 14.

Prior competit etiam maiori, ut in exemplo hic commemorato.

Necnon minori, ut in exemplis hic registratis.

... nullam de minori aetate habet rationem, sed in equitate fundatur, probata etiam lesione.

Posterior competit minoribus ex ipsorum privilegio, nulla causa, vel lesione probata, cum satis sit illius allegatio, & n. 15.

Quadriennij commemorati concessio quod tendatur.

Prior competit in subsidium.

Et ideo Tutoris scientia nocet pupillo in huiusmodi restitutione, quae datur ex clausula generali.

Posterior non item, cum hac respectu quadriennij competat simpliciter.

Hac de re hoc remedium quamvis sit extraordinarium, concurrenit nihilominus cum ordinario, & non dicitur subsidium, & n. seq.

Restitutio quae datur minori, competit tam in contractu, quam in iudicio. c. 45. n. 16.

... cessat in his rebus, quae sunt modici prejudicii. ibid.

Restitutio in dubio est concedenda. c. 45. n. 17.

Facta ante tempus interdum propter heredis praesudicium non tenet. c. 52. n. 5.

Restituere post mortem grauatus quando pro libito possit facere in vita restitutionem. c. 52. n. 6.

Retentio.

Retentio facilius conceditur, quam petitio. c. 1. n. 116. in princ. sed declara, ut eod. n. in fin.

Vide in verb. pignus.

Retractus.

Retractus ius amittitur propter clausulam relatum, c. 8. nu. 9. quippe quia est

cum eodem iure incompatibilis.

... habet locum in venditione etiam facta cum pacto de retrouendendo. c. 44. n. 16.

Reuocatio.

Reuocatio particularis proprios non egreditur terminos, nec extra vagatur. c. 15. n. 2.

Quinimò etiam si sit generalis, restringitur ad causam in actis deductam. ibid.

Reuocatio vasalli re integra facta dicitur, si adhuc Dominus non sit litem contestatus super reuocatione secundum unam opinionem, & tanto fortius si lis non dum mota fuerit. c. 15. n. 3.

Reuocatio vigore Const. Constitutionem statim habet effectum suum, executionem, & perfectionem. c. 49. num. 13. in fine.

Reuocatio reuocationis si intercedat in aliquo feudali contractu, erit tunc necessaria noua dispositio, & nouus contractus, & super nouo contractu nouus assensus. c. 49. n. 17.

Vide in verb. assensus, dominus.

Reus.

Reus potest uti pluribus exceptionibus etiam contrarijs. c. 1. n. 38.

Vide in verb. actor.

Rex.

Rex quando dicatur gerere vicem feudi, & postea aliud non decernat. c. 15. n. 28.

Rex in suis concessionibus ius, non autem factum attendit. c. 15. n. 34.

Regis interest assensum non extendi propter faciliorem caducitatis euentum. c. 16. n. 16.

Inuictis. Rex noster tam Religione, quam potentia conspicuus. c. 20. n. 4.

Regis prudentia maxima quae ibid.

Regis interest, non inuettiri de feudo ipse odiosum, vel exterum. c. 26. n. 12.

Regis est electio petere seruitium in pecunia, vel in persona. c. 27. nu. 16. & c. 56. n. 8.

Rex assentiendo non dicitur donare feudum. c. 36. n. 9.

Rex est Dominus personarum. c. 39. n. 4.

Ad ipsum spectat feudi custodia etiam vasallo inuito. ibid.

Rex

I N D E X.

Rex est Dominus personarum. c. 44. n. 4.
... non debet angustare vafalos iuris
ignaros propter angustiam temporis, &
illos circumuenire. c. 47. n. 12.
Vide in verb. alienatio, Balius.

Satisfactio.

Satisfactio non mutatur maleuolum
 propositum. c. 39. n. 11. in fin.

Scientia.

Scientia est duplex. c. 8. n. 10.

Vna praesumpta, informis, & generalis.

Alter a vera, certa, & plena, & hac poste-
rior sufficit, etiam si intimatio esset fa-
cienda pro forma. ibid.

Scientia deducitur ex coniecturis. c. 27.
n. 8.

Scientia, siue notitia ex quibus inducatur.
c. 32. n. 3.

Scientia patris, qui est legitimus ad mini-
strator, & soluendo, officit filio. n. 6.

Sicuti Tutoris pupillo, c. 45. n. 6. sed decla-
ra, ut infr. n. 14.

Scire non dicitur acta rei ignorans quali-
tates. c. 45. n. 9.

Scientia praesumpta non sufficit, & n. 13.

... non praesumitur circa qualitates, quas
callere quis debet, ut sibi inferat praui-
dicium.

Scientiam Procuratoris esse Domini scien-
tiam non est usquequaque vera huius-
modi assertio. c. 45. n. 12.

Vide in verb. actor, annus, denunciatio.

Scriptura.

Scriptura fidem facit aduersus producen-
tem. c. 15. n. 6.

Principis scriptura qua gaudeat praeroga-
tiva, qua cessat in illa Notarij, cons. 15.
n. 5. & 7. ubi ponitur etiam ampliatio.

Scriptura amissa quomodo probetur per
testes. c. 16. n. 8.

Scriptura illiquida per aliam indubita-
tam, qua probatione non indiget, potest
liquidari. c. 28. n. 4.

Scripturarum pluralitas non praesumitur.
c. 37. n. 16.

... earundem custodia pertinet ad per-
cipientem illarum compendium. cons.
37. n. 17.

Scriptura originalis est producenda, quan-

do aduersarius intedit illam redargue-
re de falso. c. 37. n. 18.

Vide in verb. ven ditio.

Sententia.

In materia executionis sententiae quadam
adnotatione digna recensentur. c. 3. n. 3.

Sententia lata in contumaciam, non ob ve-
ritatem delicti, illud non probat. n. 32.

Quod pariter ampliatur.

... non afficit omnino reum.

... nec parat illi prauiudicium in alio iu-
dicio inter alias partes. ibid.

Sententiae duae conformes a S. C. promulga-
tae, perpetuum liti silentium imponunt
ex Pragmatica sanctione huius Regni,
cuius verba exscribuntur. c. 4. n. 1.

Sententiarum conformitas consistit in eo,
in quo eadem sunt conformes, & in eo
imponitur perpetuum silentium. c. 4. n. 1.

Sententia si expresse non imponat perpe-
tuum silentium, nihilominus tacite, &
virtualiter inductum intelligitur, si in
ea dicatur, bene iudicatum, vel male
iudicatum. c. 4. n. 1.

Sententiae bene latae interdum in peius re-
formantur. c. 4. n. 3.

Sententia confirmatur, vel infirmatur
etiam ex capitibus nouiter deductis. c.
4. n. 4.

Sententia, cuius vigore semel punitus est
reus, facit ius pro eodem contra omnes,
& parit exceptionem rei iudicatae coram
quocunque Iudice, etiam si essemus in
diuersis iurisdictionibus, & cum ratio-
ne. c. 4. n. 5.

Qua regula pluribus alijs condecoratur
ampliationibus. ibid.

Et unica coarctatur limitatione.

Sententia est necessaria, & sola inquisitio no-
sufficit ad bonorum priuationem. c. 4. n. 8.

Excepto crimine laesae Maiestatis huma-
nae, & diuinae, in quibus ipso iure bona
confiscantur, licet in sententia non sit di-
ctum. ibid.

Amplius in praefatis criminibus exceptis
sententia requiritur ad auocandam pos-
sessionem, & declarandum dominium
iam perditum. ibid.

Et sic factum, & non sententiam lex at-
tendit. ibid.

Vu

Sen.

I N D E X.

Sententia, vel alia scriptura etiam non solemnis ab una ex partibus producta sic manet approbata, ut amplius ab eadem impugnari non possit, & de ratione. ibid. n. 8.

... debet reservare ius agendi ex alia causa, quando apparet ex actis non fuisse r. tñ actum, sed potuisse melius agi. c. 4. n. 17.

... censetur, ac præsimitur lata super oppositis, & discussis, idque fuisse exornatur, quinimò sufficit de aliquo fuisse tantum tractatum. c. 4. n. 17. & 18.

... cum petitione, productis, & allegatis rem efficit clarissimam. c. 4. n. 20.

Sententia verba de necessitate inferunt respectu omnium deductorum, consil. 4. n. 22.

... & continent etiam quæ ex eis inferuntur nedum expressa. c. 4. n. 22.

Castrens. traditio in l. 1. nu. 7. C. de ord. iud. declaratur. c. 4. n. 22.

L. si cum tibi C. de iudic. notabilis sanctio in materia rei iudicata recensetur. c. 4. n. 23.

... lata in possessorio quando obstat eidem agenti in petitorio. c. 4. n. 29.

Cuius occasione declaratur, & limitatur tex. in l. & eundem S. fi. ff. de except. rei iud. c. 4. n. 20.

... quando prolata dicatur cum plena causa cognitione. c. 4. n. 32.

Et non est necessaria actualis discussio, cum sufficiat, statutum fuisse terminum, ut fiat discussio. c. 4. n. 32.

... in beneficium Fisci prolata prævalet lata in favorem privati, quando uterque concertat de causa lucratiua. c. 5. n. 14.

... inter priuatos lata in Regia Camera quomodo erit revidenda. c. 5. n. 20.

... expressè unius ex litigatoribus exclusiva quando virtualiter, & tacite alterius inclusiva intelligatur, c. 7. n. 9.

... lata super principali quando exceptione pariat super incidenti ex Salyc. traditione. ibid.

... quandoq; ius facit quoad personas non existentes in iudicio, c. 7. nu. 12.

... non exprimens causam, ex illa lata in-

telligitur, quæ desumitur ex actis. c. 9. n. 15.

Quæ dicuntur vehiculum ad sententiam. ibid.

Sententia secunda S. C. & primæ conformis licet expressè non imponat perpetuum silentium, illud tamen virtualiter impositum censetur. Et ita alias iudicatum secundum D. de Ponte, c. 21. n. 1.

... declaratoria requiritur ad auocandam possessionem amissi feudi, c. 37. n. 7. in fi. Sequela.

Sequela necessaria dicitur eadem res secundum Camer. c. 16. n. 12.

Sequestrum.

Sequestrum factum causa custodiæ, non priuat aliquem sua possessione, c. 1. n. 59.

Servitus.

Servitus servitutis non datur in iure, c. 56. n. 5.

Sigillum.

Sigilli appositio, & registratio solet differri, c. 48. n. 9.

Simile.

Vi de in verb. argumentum.

Simulatio.

Simulatum ut quid dicatur, necesse est, ut ab initio Partes conuenerint de simulando, non post contractus perfectionem. c. 14. n. 6.

Alienatio in dubio præsimitur simulata, si possessio non fuit translata. c. 14. n. 7.

Donatio simulata arguitur, quando donator semper remansit in possessione. c. 14. n. 7.

Simulatio regulariter à contrahente allegari nequit, fallit, si constet de causa simulationis. c. 14. n. 7.

Vide in verb. cautela.

Solemnitas.

Solemnitas alicuius actus illa exigitur, quæ viget in loco actus gesti, & non alibi, c. 1. n. 33.

Solemnitates etiam si sint extrinsecæ, fiunt nihilominus substantiales ex clausula annullatiua, c. 37. n. 3.

Solemnitates distinguuntur in substantiales, formales, & effectuales. ibid.

Quæ ultima declarationem recipiunt, ut nu. 3. in fine, & nu. 5.

Solutio.

I N D E X.

Solutio.

Solutio imaginaria, & fraudulenta quando insurgat ex Anchar. sententia. c. 6. n. 18.

Statutum.

Statuto Ianuensi cautum est, ne heres grauatus falcidiam, vel trebellianicam detrahat, nisi sit de his, quibus de iure natura legitima debetur c. 1. n. 166.

Statutum antedictum dicitur fauorabile, & non odiosum, & cum ratione. conf. 1. n. 166.

In successione ab intestato seruantur statuta illorum locorum, in quibus bona sita sunt, præcipue si sint odiosa. c. 1. n. 171.

Statutum quando est fauorabile, extenditur ad vniuersa bona etiam sita extra statuentium territorium. c. 1. n. 172.

Statutum an loquatur in rem, vel in personam, magni est effectus, c. 1. n. 173. & n. 203.

Statutum est ius commune ciuium. conf. 1. n. 183.

... ligat nedum subditos respectu originis; sed etiam respectu incolatus, & domicilij. c. 1. n. 184.

Et iussit, si ciuilitas ista adsit tempore cadentis fideicommissi. c. 1. n. 184.

Statuta duo si concurrant, vnum permissiuum detractiōis loci originis, & alterum prohibitiuum loci domicilij, debet attendi, & præferri statutum prohibitiuum. c. 1. n. 185.

Statuto Ianuensi inuitatur ad successionem agnatus masculus natus ex legitimo, & vero matrimonio proximior defuncto ab intestato vsque ad quartum gradum inclusiue, c. 1. n. 204. circa med.

Idque secundum alterum eiusdem Ciuitatis procedit etiam in successione alicuius naturalis ab intestato decedentis.

Enunciatur decisio Sacri Consilij iunctis tribus Aulis facta in Collaterali coram Excellentissimo Comite de Lemos. c. 1. n. 204. in finalibus verbis.

Satututo ligatur forensis quoad solemnitatem, non quoad dispositionē. c. 2. n. 10.

Statuti Ianuensis verba expenduntur, & ponderantur. c. 3. n. 25.

Decisio D. de Franch. bifuriam declara-

tur. c. 3. n. 25.

Prefatum Statutum Ianuense, ut sibi locum vendicet, duas qualitates sunt probanda ab eodem statuto requisita. c. 3. n. 12.

Statuti dispositio non producit ad casus diuersos; imò nec similes. c. 3. n. 12.

Commemoratum Statutum uti pœnale, & odiosum non extenditur ad bona sita extra territorium; idque dupliciter ampliatur. c. 3. n. 13.

Et veluti exorbitans à iure communi non comprehendit minorem, cui uti indigno non solent auferri bona, ita ut non sit sibi necessaria in integrum restitutio in hac materia. c. 3. n. 14.

Statuti pœna non tenetur delinquens extra territorium statuentium, etiam si delicti territorium sit sub eodem dominio, sed coercetur pœna iuris communis à Iudice sue originis. c. 3. n. 15.

Statutum Ianuense an immutauerit ius commune in materia indignitatis, & quando procedat. c. 5. n. 31.

Statutum pœnale, odiosum, & limitatiuum iuris communis non extenditur ad bona extra territorium statuentium. c. 5. n. 31.

Statutum, quo cautum reperitur filios positos in conditione cenferi vocatos, non trahi ad successiones futuras dependentes ex testamentis ante statutum conditis, fuit aliàs pers Rot. Roman. diffinitum. c. 17. n. 5.

Cui ad fine est aliud exemplum hic commemoratum.

Vide in verb. absens, delinquens.

Sterilitas.

Sterilitas potest bifariam contingere.

Et vtraque exemplis illustratur. c. 59. n. 5.

Et circa mercedis remissionem magni interest inter vnā, & alteram.

Damnum contingens propter pluuiam an sit dignum remissione mercedis, non est eadem Scribentium sententia. ibid.

Sterilitas quo pacto consideranda ad finem obtinenda remissionis super mercede, hoc opus, hic labor. c. 59. n. 6.

Super hac disceptatione sex referuntur DD. opiniones, & n. seqq.

Vu 2 Prima

I N D E X.

Prima, quando non est recollectum semen.
n.7.

Secunda, totum negotium remittit Vulgi opinionem. n.8.

Tertia, quando Colonus deduxit sumptibus, nil percipit de fructibus. n.9.

Quarta, hoc totum remittit Iudicis arbitrio. n.10.

Quinta, quando percipitur tertia pars minus, quam communiter percipi solet. n.11.

Sexta, quando Colonus ex fructibus non percipit dimidiam pensionis soluenda,
n.12.14 & 15.

Stuprum.

Vide in verb. filius post princ.

Stylus.

Stylus Regie Cancellariae viget, ut adhibeatur Regia dispensatio etiam in bonis extra dotem. c.12.n.9.

Stylus Cancellariae, vel alterius Curiae, qui in decisionibus causarum declarat, & facit ius, ita ut leges scriptae, est attendendus. c.47.n.12.

Stylus quando est redactus in scriptis habet vim statuti. c.47.n.12.

Subfeudum.

Subfeudum emptum ab eodem Barone subinfeudante non manet sub eadem consuetudinis censura circa releuij prestationem. c.34.n.9.

Substitutio.

Substitutiones plures quando sunt factae sub unica oratione, & structura verborum, tunc dictio illa vniuersalis, totum, expressa in priori substitutione influit in posteriores. c.1.n.152.

Substitutus, vel vocatus fideicommittenti, & non heredi grauato dicitur succedere. c.3.n.24.

Substituto occidente grauatum siue in vita, siue post mortem Testatoris, hereditas applicatur Fisco. c.5.n.25.

Substitutio non potest tacita voluntate reuocari. c.5.n.25.

Ceterum contraria dispositio viget in legato. c.5.n.26.

Substitutio tacita, id est à lege subintelligita multum differt ab expressa Testatoris. c.5.n.27.

Declarantur nunc, & distinguuntur ali-

quot praestantissimorum DD. traditiones super eodem articulo substitutionis, quae prima fonte contrarium suaderi videbantur. c.5.n.27.

Substitutio non extenditur de casu ad casum, neq; de persona ad personam. c.11.n.5.

Substitutio euanescebat ob conditionis defectum. c.11.n.6.

Substitutio non potest effici caduca, quando sunt substituti omnes de familia. c.60.n.8.

Vide in verb. maritus, pia causa, transmissio.
Subuentio.

Vide in verb. feudatarius in fine, vasallus in 2. summ.

Successio.

Succedere non valens ab intestato, nec testamentum poterit impugnare. c.1.n.84.

Successor ab intestato dicitur à defuncto vocatus fidei, tacite, & permissiue; non autem verè, expresse, & dispositiue. c.1.n.9.

Successio filij legitimati pendet ex tenore legitimationis. c.1.n.92. & 93.

In successibus attenditur persona defuncti, de cuius successionē agitur, an fuerit statuentibus subdita. c.1.n.204.

Successor ex fideicommissio quando quis declaretur ex necessario antecedenti secundum Alberici traditionem. c.5.n.8.

Successor in feudo etiam ex pacto gradum capit ab ultimo moriente. c.16.n.2.

Successor in feudo hereditario debet esse heres ultimi defuncti. c.16.n.18.

Et factum illius ratum habere tenetur.

Successor vniuersalis nequaquam tenetur ad releuij solutionem, quando certum est refutationem non fuisse factam in fraudem. c.38.n.11.

Vide in verb. frater.

Supplicatio.

Supplicatio fieri potest nomine absentis, cuius tamen ratificatio in posterum subsequi debet. c.1.n.66.

Suspicio.

Suspicionis causa vixens est feudorum reprobatio, nedum administratio procurata, & cum ratione. c.39.n.7.

Suspicio resultat ex substitutione procurata blanditijs, & liberalitate. ibid.

Suspe-

I N D E X.

*Suspectus ex antea gestis quis efficitur ita
ut à nouo tutela munere merito exclu-
datur. c. 39. n. 16.*

Huc vergit illud vulgatum axioma.

*Turpius eijcitur, quàm non admittitur
hospes. ibid.*

Syndicus.

*Syndici, & Procuratores Vniuersitatis de-
bent iurare de veritate dicenda. c. 22.
n. 9.*

*... & bonam fidem agnoscere, nedum ul-
trò deponere tenentur. ibid.*

Tacitum.

Vide in verb. consequens.

Tempus.

T*emporis breuitas, & actus vicini-
tas Iudicis arbitrio remissa. conf. 6.
n. 12.*

*Tempus non ponitur ad bene esse, sed pro
substantia, & forma. c. 37. n. 3. & 5.*

*Temporis praescriptio facta à Rege est om-
nino seruanda, quamuis illius non con-
cernat interesse. c. 37. n. 12.*

*Tempus confirmationis, vel primae ordina-
tionis quando sit inspiciendum. conf. 42.
n. 6.*

*Et sic quando principium, & quando finis,
satis magistraliter explicatur. ibid.*

*Tempus si sit indeterminatum pro alicuius
actus explicatione, sufficit quocunque
tempore illum perfici. c. 47. n. 8.*

*At certo tempore praefixo non dicitur quis
in mora, nisi eo tempore effluxo.*

*Quinimò est modico tempore expectan-
dus. ibid.*

*Temporis expectatio quando potest utili-
tatem asserre, integrum tempus conces-
sum erit expectandum. c. 47. n. 15.*

*Tempus nequaquam statutum reperitur
in huiusmodi iuramenti praestatione. c.
48. n. 2. & n. 4.*

*Tempus biennij est consuetum pro regi-
stratione concedi. c. 48. n. 9.*

Tenuta.

Vide in verb. retentio.

Terminus.

*Terminus praescriptus ad prosequendam
appellationem an incipiat currere elap-*

*so primo termino impartito ad appel-
landum, vel à die interpositae appella-
tionis. c. 47. n. 4. in fine, & n. 16.*

Territorium.

*Territorium esse vnius, & iurisdictionem
alterius in eodem Territorio non est ab-
surdum. c. 58. n. 3.*

*Territorium quando sit de essentia, &
quando non ordinaria iurisdictionis. c.
58. n. 6.*

Vide in verb. Baro in fine, iurdictio in fi.

Tertius oppositor.

Vide in verb. actor.

Testamentum.

*Testamenti dumtaxat exhibitio satis est
pro explicatione summaria immissio-
nis secundum Bart. eiusque Sectato-
res; conf. 1. n. 10. sed declara, ut infra
n. 25.*

*Testamentum filij subiacet nullitatis vi-
tium ob matris praeteritionem. c. 1. n. 28.
idque ampliatur, ut n. seqq.*

*Testamenti tempus est de iure atenden-
dum. c. 1. n. 133.*

*Testamenti pars una per alteram decla-
ratur. c. 1. n. 155.*

*Magis honoratus in testamento plus dile-
ctus praesumitur. c. 1. n. 155.*

*Testamenti ea interpretatio capienda est,
quae magis fauet filijs Testatoris, quàm
extraneis, conf. 1. n. 157.*

*Testamenti verba ita sunt interpretanda,
ut ratio naturalis, & sanguinis necessi-
tudo dictat. c. 1. n. 147.*

Vbi notab. subnectitur illatio.

*Testamentaria dispositio ex quò testa-
mentum est unicum, & indiuisibile, &
loco non circumscribitur, ubique loco-
rum seruabitur uniformiter, non sic
causa intestati. c. 1. n. 171.*

*Testamentum circa feudalia confectum,
exigit expressum consensum heredis
cum assensu, & cum ratione, & hic
actus confirmatus sumit vires, ut ex
nunc. c. 17. n. 16.*

*Testamenti approbatio ex professo facta
à filio circa legitimae amissionem longè
distinguitur ab ea, quae obiter fit, atque
persunctorie. c. 25. n. 4.*

I N D E X.

- Testamentum in feudalibus non suffragatur personæ iure aperto exclusæ à feudi successionē. c. 26. n. 7.*
- Testamenti validitatem abneganti incumbit onus probandi, & cum ratione, quæ recensetur. c. 30. n. 2.*
- Testamenti inofficiosi querela quid sit. c. 30. n. 13.*
- Quomodo probetur remissuè. ibid.*
- Testamento veluti quodam principali reuocato in irritum cadit quævis obligatio etiam pænalis ab eo dependens, veluti accessoria. c. 41. n. 2.*
- Testamenti inofficiosi querela à filio viuentē non preparata transmitti non potest ad hæredes extraneos. n. 12.*
- Excipiuntur hæredes sui tantum.*
- Vide in verb. actor.*
- Testator.**
- Testator præsumitur procliuor ad grauandum extraneum, quàm filium. c. 1. n. 157.*
- Testator dum prohibet hæredi alienationem, eius est voti, ut integra bona ad substitutum transferantur. c. 1. n. 163.*
- Testatoris dispositio an subiaceat statuto sue Patriæ, vel loci, in quo fuit confecta, cum distinctione resolvitur quaestio. c. 1. n. 170.*
- Testatoris mens talis præsumitur, qualis ex eius verbis deducitur. c. 10. n. 19.*
- Testatoris potestas tanta est, ut possit facere transmissibile, quod sui natura tale non est, & è conuerso. c. 11. n. 15.*
- Non sufficit, Testatorem quid velle, nisi illud disponat secundum Soc. conf. 16. n. 11.*
- Testator verisimiliter maiori dilectione prosequitur Nepotes in portione relicta eorum patri, quàm alium filium, cui suam reliquit portionem. c. 11. n. 4.*
- Testator non videtur alienas successiones proprijs antepone. c. 16. n. 17.*
- Testator censetur habere maiorem affectionem erga proximiores, quàm remotiores. c. 16. n. 25.*
- ... præsumitur suam voluntatem habere conformem cum statuti dispositione. ibid.*
- Testator potest expressè grauare successorem usque ad integrum feudi valorem. c. 26. n. 13.*
- Testatoris habilitas inspicitur tempore conditi testamenti. c. 30. n. 2.*
- Testatoris dispositio facta ad pias causas locum habet, licet non contingat casus secundum eiusdem ordinationē. c. 31. n. 2.*
- Vide in verb. homicida in pluribus locis.*
- Testes.**
- Testes dicentes habere notam manum, non probant, c. 6. n. 11. intellige, & declara, ut inf.*
- Testes domestici quandoque plenam fidem faciunt, maxime si ipsorum fides suppleatur ex numero, & qualitate, seu habilitate aliorum testium. c. 12. n. 30.*
- Testis falsum deponens super articulo non faciente ad causam, non est reprobandus. c. 13. n. 4.*
- Nec producens, si dixit velle uti simpliciter, ob huiusmodi depositionem ad aliquid tenetur, & cum ratione. ibid.*
- Testium simplices relationes ad reuelationes an probent, Iudicis arbitrio remittitur secundum Bar. c. 14. n. 3.*
- Qui, si sint boni, & graues, plenè probabunt secundum Rot. Auenion. ibid.*
- Testis fides adhuc incorrupta, si illius falsa depositio non tangat negotium principale. c. 14. n. 12.*
- Testibus apertè falsa deponentibus, & contraria non est adhibenda fides. c. 29. n. 7.*
- Et principalis ijs utens, cause amissione, mulctatur. ibid.*
- Vide in verb. scriptura.*
- Titulus.**
- Titulus colorat, & iuuat vires possessorij. c. 32. n. 4.*
- Titulata possessio nuda præfertur possessioni. c. 32. n. 4.*
- Titulus nequaquam requiritur ad consuetudinis essentiam. c. 32. n. 7.*
- Titulus, vel priuilegium non debet destrui, vel concuti aliqua præsumptione, quæ multiplicem admittit intelligentiam. c. 32. n. 10.*
- Tituli non existentia cum illius nullitate parificatur. c. 42. n. 3.*
- Quod pluribus exornatur iuris regulis.*
- Tradi-*

I N D E X.

Traditio.

Traditio per constitutum est reali, corporali. & vera infirmior. c. 12. n. 10.
Idque suadetur Consuetud. Neapol. hic ponderata.

Translatio.

Translationis contractus quoad qualitates adiectas preponderat ordini antecedentis temporis. c. 32. n. 2.

Transmissio.

Transmissioni locus non est hereditate non adita. c. 1. n. 60.

Transmitti in heredem nequit id, quod defunctus non habebat ex iuris regula satis vulgata. c. 1. n. 188.

... transmissionis articulus tractatur. c. 11. n. 1.

Transmissioni locus non aperitur, ubi substitutus superuiuit ceteris sine liberis decedentibus. c. 11. n. 6.

Transmissioni num fiat locus decedente legatario ante diei aduentum. c. 11. n. 8.

Vasq. Capr. & Menoch. distinctio in tria capita distributa, quam Author amplectitur. ibid.

Transmissioni locus aperitur, ubi testator vocat ipsos substitutos in stirpes, & non in capita. c. 11. n. 14.

Transmissio fit ex coniecturis, quarum aliquot rescensentur. c. 11. n. 16.

Vide in verb. linea.

Trebellianica.

Trebellianica, & falcidia quamuis secundum nouum ius prohiberi possint; attamen in dubio neutra prohibita censetur. c. 1. n. 115.

Vtraque adhuc hodie dicitur detrahi contra voluntatem Testatoris. c. 1. n. 115. & 146.

Trebellianica unde, & à quo deducenda. c. 1. n. 136.

... debetur ex legis beneficio, ubicunque à Testatore non reperitur expresse prohibita. c. 1. n. 145.

... est quarta pars totius hereditatis, vel quota illius secundum diuersitatem institutionis. ibid.

... illius est virtutis, ut pro ipsa competat immissio ex l. fin. C. de edic. diu. Hadr. ibid.

Trebellianica hodie sicut falcidia prohiberi potest. c. 1. n. 147.

etiam in filijs primi gradus, & sic in hac quaestione ancipiti, & satis controuersa censuerunt plures Rota relata. ibid.

Idque in filio legitimo admiserunt DD. absque contradictione, d. num. 147. & 163.

... & prohiberi potest nedum expresse, verum etiam tacite. n. 148.

... non detrahitur, quando testator iussit, totam hereditatem restitui propter virtutem huius dictionis vniuersalis. n. 149.

Quae vniuersalis dictio eundem operabitur effectum, siue apponatur verbo dispositiuo, siue executiuo. n. 150.

Trebellianica prohibitio quando de prima substitutione ad sequentes porrigatur. n. 151.

... prohibitio inducitur ex prohibitione alienationis facta super integro relicto, maxime si sit geminata, vel pluries repetita. c. 1. n. 159.

Auth. fed & in ea C. ad leg. falc. quae loquitur de falcidia prohibitionem, procedit etiam in trebellianica, prout in terminis attestant: in quam plures DD. hic relati, & ita decisum in S. C. etiam in filijs primi gradus. c. 1. n. 159.

... semel tantum detrahitur, idque illustratur exemplis. c. 1. n. 164.

Trebellianicam per statutum tolli posse, admittunt omnes. c. 1. n. 166.

Ceterum Trebellianica detrahitur secundum statutum, seu morem Patrie. c. 1. n. 170. in fin.

Trebellianica si sit nata duas opiniones inter se contrarias in materia detraktionis, an competat, in dubio est admittenda negatiua. c. 1. n. 187.

... ex communi DD. placito etiam tacite, & ex verbis generalibus, & coniecturis censetur prohibita, nedum ex verbis expressis. c. 60. n. 13.

... intelligitur prohibita, cum quis totam hereditatem restituere rogatur. c. 60. n. 14.

Item prohibita censetur ex alienationis prohibitionem in perpetuum; Idque pro-

I N D E X.

*procedit etiam in filijs primi gradus.
ibid.in fin.*

*Vide in verb. argumentum circa princip
immissio.*

Tumultus .

Vide in verb. pauper.

Tutor .

*Tutor relinqui potest filio etiam naturali,
qui erit postea à Iudice confirmandus.
c.1.n.71.*

*Tutor, vel Curator etiam testamentarius
ex sola affectatione redditur suspectus.
c.39.n.6.*

*Et insuper si hoc munus uterque ab initio
affectavit, neuter poterit deinde ab eo se
excusare, & cum ratione. ibid.*

*Tutela, vel Cura utrò se ingerens reddi-
tur suspectus. c.39.n.6. & 9.*

*Quod procedit etiam in procuratore, teste,
& Iudice. ibid.*

*Tutelam, Curam, vel feudorum refutatio-
nem pecunia mediante procurans pœna
fit obnoxius, nedùm suspectus redditur,
& non sine ratione. c.39.n.8.*

*Tutorem, vel Curatorem non reddunt sus-
pectum paupertas, siue egestas, sed mali
mores. c.39.n.10. & 14.*

*Et quoad primum caput intellige cum ge-
mina limitatione, de qua inf. n.15.*

*Tutori, vel Curatori suspecto an, & quan-
do sit dandus adiunctus, c.39.n.14. 17.
& 19.*

*Tutor si in ea sit egestate constitutus, ut in
eius administratione pupilli substantia
periclitetur, quid tunc erit agendum? c.
39.n.15.*

*Tutela, vel curæ onus nullatenus est dese-
rendum habenti quomodocunque bona
pupilli obligata, & cum ratione. c.39.
n.18.*

*Tutela actio non datur aduersus Tuto-
rem, si lesus reperiatur pupillus absque
dolo, & culpa illius. c.45.n.15.*

*Tutor in dubio præsumitur rectè admini-
strasse. c.45.n.15.*

*Vide in verb. Badius, domicilium, mulier,
scientia.*

Vasallus.

Vasallorum ius est indiuiduum at-
tenta fidelitate, quæ indiuisibilis
est. c.15.n.13.

*Vasallus in quibusdam casibus à Regni
Constitutione præscriptis tenetur Do-
mino subuenire, c.44.n.8. & 12.*

*... tenetur adseruitia tam secundum usus
feudales, quam secundum ius muni-
cipale huius Regni. n.9.*

*Vasallorum interest non mutare Domi-
num, etiam si ex mutatione parum læ-
dantur. n.10.*

... quibus comparentur? n.11.

*Vasalli contradictio legitime resultat ex
sola subiectione. c.44.n.13.*

*... interest non habere plures Domi-
nos. ibid.*

*... non potest alteri obligari, ipso nolente,
nu.14. quod intellige cum decl. ratione,
de qua ibid.*

*... Interest non transferri in Dominum
potentiorum, & cum ratione. n.14.*

*Vasallus nullo modo potest alienare tenu-
tam, vel feudum inuito Domino. c.44.
n.16.*

*Vasallus statim ac Dominus ex parte sua
adimpleuit, fidelitatis iuramentum
præstare tenetur. c.47.n.2. & seq. in fin.*

*Vasallus ratione habita possessionis dici-
tur inuestitus, & hæc dicitur propria
inuestitura. c.48.n.2.*

*Vide in verb. dominus, fidelitatis iura-
mentum.*

Veſtigali.

Vide in verb. Annona in fin.

Venditio, & venditor.

*Venditio perfici potest sine scriptura, quæ
ad rei gesta testimonium consuevit ad-
hiberi. c.8.n.4.*

*Vendita re statim vicino competit ius re-
tractus secundum Castr. c.8.n.5.*

*Venditio quando non sit prorsus nulla ex
Bald. traditione. c.16.n.3.*

*Emptionis, & venditionis vicem obtinet
insolutum datio. c.15.n.15. & cons. 54.
nu. 2.*

*Venditor si in pignoris distractione male
versetur, tenetur pignoratitia actione
ad*

I N D E X.

- ad interesse, at venditio non infirmatur.* c. 18. n. 1.
- Venditor, & emptor uti correlatiua non debent ad imparia iudicari.* c. 37. n. 9. & c. 49. n. 2.
- Venditor si expresse promittat alteri non vendere sub obligatione bonorum pro obseruatione, adhuc secundo vendendo, transfert dominium, quamuis ad interesse teneatur.* c. 40. n. 3.
- Fallit secundum Iser. si pactum fuerit appositum in vim conditionis, vel modi.* ibid.
- Venditor propter suam temerariam asseuerationem aliunde prestare tenetur quod in re vendita iuxta eius affirmationem non reperitur.* c. 41. n. 10.
- Venditionis contractu resoluta debet restitui pretium cum interesse.* c. 50. n. 5.
- Vide in verb. argumentum circa finem, creditor, debitor.*
- Verbum.
- Reliquo verbum quando importet institutionem, & quando non ex distinctione addicta illucescit resolutio.* c. 1. n. 35.
- Verbum heredar quando importet tam successionem ex testamento, quam ab intestato.* c. 1. n. 81.
- Verbum nullum ociosè, & frustra adiectum censetur sed cum effectu operandi,* c. 1. n. 90. & c. 10. n. 19. *sed obiectio fundata super hoc vulgato axioma tollitur d. c. 1. n. 97.*
- ... uniuersalia præcedentia restrictionem recipiunt à verbis limitatiuis immediate subsequen- tibus.* c. 1. n. 95.
- Greg. Lop. traditio, de qua par. 3. tit. 18. l. 9. gl. 3. retorquetur.* c. 1. n. 96.
- Verbum potest cur in vul. l. Gallus importet necessitatem, & generaliter quando illam inducat.* c. 1. n. 108.
- ... uniuersalia non admittunt restrictionem suæ limitationem.* c. 1. n. 131.
- ... in iudicijs generalibus latissimam recipiunt interpretationem, quinimò impropriantur, dummodò non veniant omnino extranea ab actione, & verbis libelli.* c. 9. n. 2.
- Verba hæc, habito respectu, &c. videntur limitare, & restringere dispositionem præcedentem, quæ de se latius patebat.*
- c. 9. n. 6. Sed declara, & limita, ut num seq.*
- Verba quandoque apponuntur ex abundantia, & non ad diminutionem ibid.*
- Verbum, habeat, est commune, & substitutioni adiectum importat fideicommissum.* c. 10. n. 18.
- Verba debent intelligi, vs aliquid operentur.* c. 10. n. 19.
- Verbis etiam enunciatiuis fides adhibetur si versemur in Regijs prauilegijs.* c. 16. n. 5.
- Antiquitatis prærogatiua.* c. 16. n. 5.
- Verba enunciatiua in diuersis contractibus adiecta quando coniungantur.* ibid.
- ... enunciatiua regulariter non probant, nec dispositionem inducunt.* c. 16. n. 8.
- Fallit in antiquis, sed quæ antiquitas requiratur n. 9. & seqq. ubi pariter plures sublimitationes.*
- ... enunciatiua non probant, quando contingit principaliter dubitari de enunciato.* c. 16. n. 10.
- Vel si enunciatum de iure fortè non teneat.*
- Vel non esset plenè expressum.* ibid.
- Verborum geminatio operatur quoad expressa, non autem ommissa.* ibid.
- ... enunciatiua requisita ad validitatem, & substantiam actus, qui geritur, utique probant.* c. 16. n. 12.
- Sed declara, ut n. seq.*
- ... sunt intelligenda secundum subiectam materiam.* c. 16. n. 21.
- ... executiua licet non disponant, declarant tamen verba dubia posita in dispositione.* c. 16. n. 24.
- Verbum succedere denotat qualitatem hereditariam.* c. 16. n. 24.
- ... nec non successionem ab intestato.*
- ... pertinet etiam ad utrumque feudum.* ibid.
- Verba illa, che da ora inanzi, cuius sint effectus.* c. 17. n. 3.
- ... dispositiua nil operantur, quando ipsemet disponens caret disponendi facultate.* c. 17. n. 10.
- ... rationem reddentia multum distinguuntur à verbis per modum illationis, & cuiusdam futuri euentus prolatis secundum*

I N D E X.

cundum Peregr. c. 17. n. 11.
Verba, hereditare, & succedere cuius
sunt virtutis, c. 17. n. 13. & seq.
... prolata à Iurisperitis intelliguntur
proprie, & prout Iurista loquuntur. ibid.
... intentioni deferunt. c. 20. n. 11.
Verborum formalitas in sententijs non cu-
ratur; sed effectus, & substantia. c. 21.
n. 2.
Verba, cum hac conditione interdum im-
portant modum. c. 26. n. 11.
... quas aptè natura possunt modum, &
conditionem denotare, in dubio modum
potius significabunt.
Verba illa saluo, & reseruatò Domini
beneplacito non inducunt conditio-
nem. ibid. circa fin.
... quando sunt clara, non est opus gloss.
nequè alia interpretatione. c. 32. n. 7.
Idque fuscè exornatur.
Verbum promissit adiectum in scriptura,
priuata, nedum in instrumento cõitu-
lorum matrimonialium, importat stipu-
lationem. c. 33. n. 2.
... habeatur est lata sententia. c. 37. n. 7.
... quoduis tam in lege, quàm in Prag-
matica debet aliquid operari. c. 47. n. 9.
... disponere refertur ad ultimas volun-
tates. c. 52. n. 2.
Verba, voluntasque defuncti sunt multum
obseruanda. c. 60. n. 6.
Vestes.
Vestes lugubres quare, & quando debean-
tur, & an aliquandò detur ipsarum re-
petitio. c. 35. n. 2.
Vestium lugubrium impensa primariò spe-
ctat ad heredem institutum, secunda-
riò, siue in subsidium ad heredem san-
guinis. c. 35. n. 3.
Huiusmodi impensa semper est de heredi-
tate deducenda.
Ad quam donatarius non tenetur. n. 4.
Via executiua.
Vide in verb. actor. in fin.
Vicinus.
Vicinus ut excludatur à iure congrui, seu
retractus extra Ciuitatem Neapol. est
necessaria denunciatio, ita ut scientia
aliunde habita non sufficiat. c. 8. n. 10.

Vidua.
Vidua mulier in eodem matrimonio esse
videtur. c. 6. n. 4.
Vide in verb. filius post princ.
Vita, & militia.
Vitam, & militiam deberi tempore mortis
sine controuersia admittunt DD. nostri.
c. 56. n. 2.
Qui in eo non sunt concordēs, qua ratione
fuerit introducta, seu cuius loco debeat-
ur.
... debetur ad instar alimentorum.
Quam Feudistarum propositionem distin-
gue, & declara, ut hic.
... licet debeat de fructibus feudi, liqui-
datur tamen semel attento mortis tem-
pore, & non singulis annis. c. 56. n. 2.
Vita, & militia uniformiter liquidatur,
sue patri, sue matri succedatur. c. 56.
n. 2.
... est debita modo iam supra insinuatò. c.
56. n. 3.
... est unus feudi sicut dare paragium so-
rori, & n. 7.
... peti potest pro præterito.
... præstatur, etiam si excedas summam
alimentorum.
... debetur etiam filio clerico.
... debetur iure actionis, & conditione
ex lege, & non officio Iudicis. c. 56. n. 3.
... quæ præstatur ex fructibus, durante
vita secundo geniti, quomodo liquide-
tur. c. 56. n. 5.
... censetur ut feudum. c. 56. n. 6.
... vigore Capituli huius Regni habet
priuilegium, ut pro ea detur actio realis
aduersus quemcunque possessorem feu-
di. n. 7.
Et sic datur actio ad feudum.
Pro qua non est obligata persona, sed feu-
dum. ibid.
Vita, & militia origo. c. 56. n. 8.
Cur sic nuncupata.
Pro ipsa secundogenitus præstat seruitium
militare. n. 8.
Ratio non contemnenda adducitur, quare
pater super vita, & militia filij non ha-
beat commoditatem, nedum usum su-
um. c. 56. n. 9.
... quæ datur secundogenito, dicitur exi-
gua

I N D E X.

gua portio, *confil.* 56. num. 9.
 ... aliud non suffert onus.
 ... neque contributionem in solutione ad-
 hoc facienda per primogenitum. *ibid.*
 Alia ineluctabilis ratio in confirmatione
 eiusdem opinionis, c. 56. n. 10.
 .. fuit introducta ex providentia Consti-
 tutionis, & sic ex Principis munificen-
 tia.
 Vnio.
 Vnionis effectus, *conf.* 32. num. 6.
 Vnitas.
 Vide in verb. capitulum.
 Vniuersitas.
 Vniuersitas, siue Communitas dicitur cor-
 pus fictum, quod representatur per suos
 particulares Administratores, *conf.* 22.
 nu. 7.
 Vniuersitas, & Religio unum corpus my-
 sticum representant, c. 32. n. 2.
 Vniuersitati an cōpetat ius praelationis in
 locatione introituum cum iurisdictione
 à Barone alteri facta prę iure Regio as-
 sensu, *conf.* 44. n. 1. & seq. iuncto n. 7.
 Causa non fuit decisa.
 Referuntur tamē plures decisiones facta in
 beneficium Vniuersitatum, c. 44. n. 20.
 Vniuersitas prouidet Baroni de Camera-
 rio seu arario, & cum ratione, c. 46. n. 4.
 Vide in verb. praelatio.
 Voluntas.
 Voluntas ex coniecturis elicitā euidentis di-
 citur, *conf.* 1. n. 132.
 Voluntas mutatio post mortem conside-
 rari non potest, c. 4. n. 11.
 Voluntas non dicitur post mortem durare,
 & ideo non potest in mortuo presumi
 contraria voluntas, c. 5. n. 25.
 Voluntas dignoscitur à verborum expres-
 sione, c. 47. n. 9.
 Voluntas defuncti etiam presumpta ser-
 uanda est, nedum expressa, c. 60. n. 6.
 Vfusfructus.
 Vfusfructus proprietatem comitatur, c. 9.
 n. 12.
 Vfusfructus retentio fictam operatur tra-
 ditionem, si accedat dominij translatio,
 alias secus, c. 29. n. 2.
 Vfusfructus dominium datur secundum
 Bal. c. 56. n. 5.

Vfusfructus est seruitus, c. 56. n. 5.
 Inter vsumfructum, & commoditatem
 maxima intercedit differentia, quae in-
 sinuatur, c. 56. n. 6.
 Vide in verb. donatio in fine, parens, vita,
 & militia.
 Vtilitas.
 Vtilitas publica quando urget in contra-
 rium, non attenditur iuramentum, c. 49.
 n. 11.
 Vide in verb. factum in fin.
 Vxor.
 Vxor, inspecta iuris communis dispositio-
 ne, liberam habet disponendi faculta-
 tem, c. 14. n. 1.
 Vxor in donando Coniugi pro dignitate
 quarenda habet assensum legis, & cum
 ratione, c. 14. n. 10.
 Vxori pauperi competit quarta in bonis
 viri, c. 29. n. 5.
 Sed hoc recipit restrictionem, quam vide-
 bis in fin. n. 12.
 Vxoris duplex interesse consideratur in
 promissionibus factis per aliquem consan-
 guineum viri, c. 33. n. 2. & 10.
 Vxorum parentes propter huiusmodi pro-
 missionis (quae sunt pars matrimonij) pe-
 ne exhauriunt proprium patrimonium
 pro pinguioris dotis constitutione, ad
 hoc ut ditioribus suas collocent filias. c.
 33. n. 2.
 Vxor propter suum interesse agere potest
 ad obseruantiam promissionis factae per
 consanguineum viri tempore contracti
 matrimonij, c. 33. n. 2.
 Idque recipit ampliationem, de qua infra
 n. 4.
 Quae sanè promissio neque de mariti con-
 sensu poterit reuocari, prout sic in specie
 determinatum reperitur in terminis do-
 nationis *ibid.* & cum ratione, quae re-
 censetur n. 10.
 Vide in verb. homicida in pluribus locis, li-
 centia, mulier.

F I N I S.

permiserit. ff. ad l. si in ratione. §. q. velgo dicit passus est
difficile. ¶ Ad hucum doctis venio. dico martium ha-
bere tertiam omnium datam in votum. nam si nō alie-
derent intantum quartae. ascendit de q. pulegium. c. cōia
ode. auz. que res in corpore vñ sumū. Ego Baldus.

¶ An pnceps possit legitimare spurū vt succedat in he-
reditate iam quesita legitimo. Item an statim excludens
mulierem a successione extante mafculo habeat locū i ma-
fculo legitimato. Consilium. c.

¶ In christi nomine ¶ actum

consilium tale ē vj. ¶ Quidam luctans quōdam
gerat dñi de rebertellis de pñorio in anno dñi. M. ccc. i.
lxxvij. de mente augustinū dicit anni instans decessit rel-
ca ex se dñs franciscina eius vxor et vrbana eius filia
infante. ¶ Item quodā thado spurio nō ex dicto lu-
cheto. et ex quadam noie iustine primo infanti. Qui inde
ne die iij. mensis decembris prime pñe. mortuo dicto
lucheto eius pñe. fuit auctoritate pñlegij et rescripti impe-
riales concessi dño dñano de paduachio de pñs. eiusq. fi-
lis descendens per lineam masculinam p nobiles v-
rum angelm filium et heredem oñ dñani legitimus et
naturalis cōbns et pñis iure nature. quo non erat dñs i-
ter spurios et legitimos ac etiam ad iura successione di-
cti lucheti dñanci oñm sui patris. restitutus ex iustitudo
scripto manu ser lypet olim ser coradi de pñs. notarij.

¶ Ex pñate queritur vtrum vigore rescripti et pñlegij p-
dicti et restitutionis facti. sibi iadeo ipse iadens pariter cus
dicta vrbana dicto lucheto ab intestato succedat vilo d-
cto rescripto et pñlegio. ¶ Secundo vtrum vñs quodas
naturo cōs pñs. posito sub rubrica de modo successione
mutuū ab intestato. vbi dicitur q. nulla mulier possit suc-

edi dñm dicit immortalitatem donare nature recte nobis
fundum et de ruperijs. Ad odie autem quantia religio sui pñ-
cipe qñs amato castitatis et moxum. et qñ incredulis de-
mentia videmus non per speculum in enigmate sed ocula
u fide plas videm poterit qñ dicitur. Sed qñ in hoc nō
potest per di aliud qñ flatus veniendum ē ad factum. Et vi-
detur qñ ista legitimatio venire faciat legitimatus per ius
bñnuencti legitime nato. qñ verba dicunt q. possit pñs
dicare filijs et heredibus in cursu. qñ verba dicit q. possit
petudicare filijs. Et quia dicit filijs significat legitimos.
ff. de hys qui sunt sui vel alie iure. l. filium dñsumus.
et ex dñt heredes significat etiam iuniores heredes qñ il-
li sunt proprie et vere heredes vt. c. si vt se ab herede abst-
li. ¶ Item legitimatio equiparatur legitimatio. vt. l. si ge-
fio. §. penul. de iustitio testamento. sed legitimatio reuer-
fas succedit simul cum alio de hō. et postu. galus. §. si cuius
¶ Item legitimatio dñat restitutum. sed per restitutionem
quā recuperat iure a quibus iniuriabatur exclusi vt. c.
de her. auz. idem de nesciarijs. ¶ Item legitimatus vi-
detur possit ius quia natura conceptus ē in vita sed iurij
artificio regeneratus ē. Iure igitur et natura simul iunctis
nunc apparet hunc possit ius esse. vt nō. Bar. in l. i. gal-
lus. ¶ Item si lex non disponat q. quis effect spurius ne-
mo effect spurius sicut ex vi. c. vñs pñtus natura sola et per
se hominibus sanādebat quādamodum igitur lege fit spur-
rue. Iste lege potest reduci ad illum statū in quo nō erat
spurius. vt in auz. quibus mo. natura effici. i. i. et quib. vñs
dis efficiuntur legitimi in pñcipijs coll. vñ. x. vi. ¶ Item
ad remotionem obstandum sequitur posito. sed hic rono
natur macula argumentum. c. fami. ber. l. an ipsius.

¶ Item hoc tenet doctor excludens domines. Item an con-
filijs iure obstat non interuenit citatio. quia citatio non est
hic de iure naturae. sed de iure ciuilitatis nō ff. de bo possit
l. i. si. §. si ratiō. c. vñs. in ff. de iur. iur. vñs. §. si ratiō. c. vñs.

